

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
חשעי

היכל
חמישי

אור התורה

מספר

דברים

והוא לקוטי אמרים. מאמרים יקרים. מעוררים הלבבות
לעבודת ה'. על סדרי פרשיות התורה. ועל חנוכה ופורים.
שלש רגלים ור"ה ויוהכ"פ.

מ א ת

כבוד קדושת אדוננו מורנו ורבנו הגדול הגאון האמתי האלקי
חסידא קדישא אור עולם נור ישראל ותפארתו קדוש ה'

מרנא ורבנא **מנחם מענדל** נבג"מ זי"ע

— אדמו"ר ה"צמח צדק" —
מליובאוויטש

חלק ראשון: דברים — ואתחנן

נעזק מכחי" ויוצא לאור בפעם הראשונה
על ידי מערכת

„ אוצר החסידים ”

770 איסטערן פארקוויי ברוקלין (13) ג. י.

שנת חמשת אלפים שבע מאות עשרים וחמש לבריאה
שנת המאה להסתלקות הילולא אדמו"ר ה"צמח צדק

מפתח כללי:

3 פתח דבר מהמור"ל .....

5 לוח המפתחות .....

אור התורה

א ערשת דברים .....

המ ערשת ואתחנן .....

הערות כ"ק אדמו"ר שליט"א (למאמר ציון במשפט תפדה) .... תלה

מראה מקומות .....

OR HATORAH

DEVORIM

Vol. I

Published and Copyrighted 1965, by
"KEHOT" PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway, Brooklyn, N. Y. 11213

Tel.: HYacinth 3-9250-1

נגיסס בגיסוס "נורא"

גיי ארגכי בג רחל וזלוק גוקגרי בג אסתר גקסס

Printed in United States of America

פתח דבר

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א, ובהמשך להנדפס מכבר⁽¹⁾,
הננו מו"ל בזה בפעם הראשונה מכתבי-יד את דרושי ורשימות כ"ק אדמו"ר
ה"צמח צדק" על ספר דברים⁽²⁾.
הדרושים ורשימות של ספר זה נעתקו ברובם מביכלאך⁽³⁾ כתבי-יד
מעתיקים שונים.

* * *

הכתבים שנדפסו בספר זה נכתבו בזמנים שונים, ולכן יש בהם
ענינים שגרשמו בקיצור ולאחר זמן נתבארו באריכות יותר, ומשנה אינה
זוה ממקומה, ובפרט שאי אפשר בלא חידוש.

לע"ע לא נמצא תח"י גוף כתבי יד קודש של הצ"צ מדרושים
ורשימות הנ"ל, כי אם העתקות, ומכמה מהם — רק העתקה אחת, ולכן
אפשר אשר גם לאחר ההגהה שהשתדלנו בה, ימצאו טעויות, ובפרט
בציוני העמודים ומ"מ שבפנים, חסר התחלת או סיום החצע"ג וכו'.

* * *

---

(1) ע"ד דרושי ורשימות הצ"צ על תנ"ך שנדפסו כבר — ראה בהקדמת המו"ל
לאוה"ת ויקרא בהערה 1 שם.
(2) מפני סיבות טכניות לא נדפסו לע"ע ע"פ בשלח—סקודי ועל ספר במדבר,
ויוסעו בקרוב.
(3) בעיקרם מהביכלאך דברים ח"א וח"ב. כן השתמשנו בהביכלאך היוזעים בשם
"בוך באברויסקי", בוך דברים — רח"ל, בוך דברים — חן ועוד.

כרך זה כולל הדרושים ורשימות הצ"צ על פרשיות דברים ואתחנן.
על שאר הפרשיות — יופיעו בכרכים הבאים.

* * *

בסוף כרך זה הוספנו מראי מקומות לפסוקי תנ"ך. מאמרי רו"ל,
זהר וכו' (נערכו ע"י הרב התמים ר' אהרן שי' חיטריק).

* * *

מראה מקום להכתבי"ד מהם נעתקו הדרושים והרשימות של כל
ספר דברים, וכן תיאור קצר של כתבי"ד אלו — יבואו בסוף כרך
האחרון של ספר דברים.

* * *

בפרטיות יותר ע"ד כתבי הצ"צ — ראה בהקדמת כ"ק אדמו"ר
שליט"א לספר אור התורה שמות.

מערכת „אוצר החסידים“

מוצש"ק, וא"ו לחודש אייר, ה'תשכ"ה, ברוקלין, נ. י.
שנת המאה להסתלקות הילולא אדמו"ר ה-צמח צדק

לוח המפתחות

o

עתח דבר מהמז"ל 3

דברים

אלה הדברים	א	ובמדבר אשר ראית	כד
אלה הדברים	ח	אל תתגרו	כו
אלה הדברים	יד	ציון במשפט תפדה	כו
בעבר הירדן	יד	הגהות לציון במשפט תפדה	
בין פארן ובין תופל	יד	שבלקו"ת	כח
אחד עשר יום	טו	ביאור ע"פ ציון במשפט תפדה	לג
אחד עשר יום	טז	ציון במשפט תפדה	לו
ראה החילותי	יט		

ואתחנן

ואתחנן אל ה'	מה	אכלה ער מואב	קסג
ואתחנן אל ה'	סה	כי ה' אלקיך אש אוכלה	קסג
לכאר הדברים ע"פ ואתחנן	פח	כי שאל נא לימים ראשונים	קסד
ואתחנן כו' ואראה את הארץ	צג	כתיב וידעת היום וגו'	קסז
בלקו"ת דף ד' ע"א סוף הביאור		ביאור וידעת שבלקו"ת	קעא
דואתחנן	קיג	הוספות דברים וביאור לד"ה	
ואתחנן כו'	קיג	וידעת היום השני שבלק"ת	קעט
ואתחנן אל	קיו	אלה העדות והחוקים והמשפטים	קפא
אד' אלקים אתה החלות וגו'	קיט	כי מי כל בשר	קצה
ואתחנן כו' אד' הוי' אתה החלות	קכ	קרב אתה ושמע	קצה
אעברה נא ואראה	קכה	מי יתן כו' ליראה	קצה
אעברה נא ואראה	קלג	ביאור ע"פ וזאת המצוה	קצז
אעברה	קלה	בפ' ואתחנן למען תירא את	
זעתה למה	קלה	ה' אלקיך	ק
עלה ראש הפסגה	קלו	שמע ישראל אחד	רב
ונשב בגיא	קמד	שמע ישראל	רה
כי מי גוי גדול	קנו	ביאור על הג"ל	ריד
יום אשר עמדת וגו'	קסא		

ביאור לענין תפילין ..... שלה
 וכתבתם על ..... שמו
 וכתבתם על ..... שנה
 ברבות ס"פ ואתחנן דרצ"א א' .. שנו
 ברבות ס"פ ואתחנן דרצ"א א' .. שסו
 ברבות ס"פ ואתחנן ..... שעג
 ראה אנכי נותן לפניכם ..... שעד
 הובא בספרי מי כהוי' אלקינו .. שעו
 ע' בפרדס בסופו שער הכוונה
 פ"ב ..... שצ
 להבין ענין קבצומ"ש בק"ש .. שצב
 הגה ההפרש בין ק"ש ובין
 ברכותיה ..... שצב
 לסידור שער הק"ש ..... שצה
 קיצור ממ"ש בסידור ד"ה להבין
 ההפרש בין ק"ש ושמו"ע ... שצו
 למה לא נזכר ציווי על אהבה .. שצז
 כי ישאלך בנך מחר ..... שצט
 פ' ואתחנן בד"ה כי ישאלך
 בנך ססעי' א' ..... תד
 ויצונו ה' לעשות ..... תיג
 לבאר כל הנ"ל ..... תכ
 כי עם קדוש ..... תכה
 כי מאהבת ה' אתכם ..... תכו
 וידעת כי ה' אלקיך הוא האלקים תכו
 הגידה לי שאהבה נפשי ..... תכו

ביאור מעט ע"פ הדברים הנ"ל
 בד"ה שמע ישראל (בלק"ת
 פ' ואתחנן) רכג
 שמע ישראל רכו
 לפסוק שמע ישראל רלב
 ואהבת רלב
 בלקי"ת פ' ואתחנן די"ג ע"ג
 סד"ה זאהבת רלד
 והיו הדברים האלה רלה
 אשר אנכי מצוך היום רלו
 ושננתם רלו
 ושננתם רלח
 קיצור ושננתם רמט
 ושננתם רנב
 ולתספות ביאור בענין תלמוד
 גדול רעט
 ביאור ע"פ ושננתם רפא
 נמנו וגמרו נוח לו לאדם כו' .. רפה
 ביאור על זשננתם רצו
 עצה בחו"ל להמשיך בחי' ארץ שיד
 ושננתם לבניך שיד
 ענין בשכבך ובקומך שטו
 וקשרתם לאות על ירך שטז
 להבין מארז"ל תפילין דמארי
 עלמא מה כתיב בהו ..... שכח

אור התורה

פרשת

דברים

אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל, כי מהרמ"א ח"ל והנה די חומשים הראשונים בלשון שלישי, והספר הזה בלשון עצמו לפי שהוא ספור אלקי ממה שאמר משה, ולכן נכתבו מלשוננו עכ"ל זפי' בלשון שלישי היינו מש"ש לעיל מיניה בשם הרמב"ן בהקדמתו לפי' התורה ח"ל לא כתב מרע"ה את התורה כמדבר בעד עצמו, כמו שנאמר ביחזקאל ויהי דבר ה' אלי לאמר, וכן בירמיהו, אבל מרע"ה כ' כשלישי המדבר ולא יקשה עליך ענין משנה תורה שמדבר בעד עצמו ואתחנן אל ה' ואתפלל אל ה', כי תחלת הספר הזה אלה הדברים אשר דבר משה וגו', והנה הוא כמספר דברים בשם אומרם עכ"ל, ור"ל דאע"ג שבתוך הספר משנה תורה נאמר ע"ד שנאמר בלשון הנביאים שמדבר בעד עצמו, אך הסיפור שבתחלת משנה תורה אלה הדברים כו' הוא ג"כ כשלישי המדבר, וביאור הענין כי הנה בתורה נאמר ואהי' אצלו אמון ואהי' שעשועים יום יום וגו' שהיא חכמתו ית' שבה מלוכש ושורה אור א"ס ב"ה ושרשה הוא נמשך מחכמה הקדומה הגנוזה במאצילה (כמ"ש בביאור ע"פ כי אתה נרי, וכמ"ש במ"א בענין המאמר קוב"ה אסתכל באורייתא וברא עלמא שהתורה היא בבחי' א"ק שנקרא אור כללי ולמעלה מעולמות אבי"ע ועיין באגה"ק סד"ה דוד זמירות קרית להו) כענין שנאמר ויקרא אל משה וידבר ה' אליו כו' אדם כי יקריב כו', או בפ' ציצית ויאמר ה' אל משה לאמר דבר אל בני שתוי' הוא חכמה דאצי' הכולל ע"ס דאצילות, אל משה הוא יסוד אבא דאצילות, דבר אל בני ישראל הם בחי' נו"ה דאצילות (כי ישראל הוא ז"א דאצילות ובני ישראל הם נו"ה ועליהם נאמר וכל בנייך לימודי הוי', ועיין במא"א אות בית סנ"ב ועיין בוח"ג פ' שמיני) לאמר אל בחי' מל' דאצי' מקור דבי"ע (ועמ"ש ע"פ ועתה יגדל נא בענין פי' כאשר דברת לאמר דמשם משמע דפי' לאמר היינו כשמלכות דאצילות נעשית עתיק וכתר לבריאה כו'), אך מי המספר הספור מעשה הזאת הנה הוא בחי' עצמות המאציל ית' שלמעלה מע"ס דאצילות ולמעלה משם הוי' שהוא בחכמה כנ"ל, זהו שאומר ומספר מעשה זו של וידבר הוי' אל משה כו' (כי כן התורה נמשכה מא"ק שהוא אור כללי דאבי"ע ובענין קורא הדורות מראש וצופה ומביט כו' ושם נכלל מה שיומשך משם הוי' דאצי' למשה יסוד אבא כו', והוא המספר מעשה זו כו'), והיינו מה שנו' תמיד בתורה בסוף הציווי אני הוי' דלכאורה יפלא הלשון דאני הוי' דכיון שגם בחי' שם הוי' אין אנו מכירין דלית מחשבה תפיסא ביה א"כ מאי קמ"ל בזה שאומר אני הוי' דמשמע ששם הוי' ידוע ואני הוא הוי' כו' אך באמת הכוונה בע"א והיינו כי אני הוא אותיות אין שהוא בחי' עצמיות המאציל ב"ה והוי' הוא בבחי' ע"ס דאצילות, וזהו אני הוי' שאני מתלבש ונמשך בשם הוי' ע"י שתעשו כך וכך בקיום מצוה זו שנק' מצותי, וכל התורה כולה הוא ספור דברים של המאציל ב"ה שאומר כאשר תעשו כך

וכך אזי יהי' אני הוי' דאיהו וחיהי וגרמוהי חד בהון שכוונת המצות קרבנות וציצית ותפילין וכן כל המצות הוא הכל בכדי להמשיך בחי' עצמות אור א"ס שיתלבש בהכלים דאצי', משא"כ בביטול התורה ומצות ע"ז אמרו וכד אנת תסתלק מינייהו אשתארן כולהו שמהן כנופא בלא נשמתא כו', ועכ"פ מזה מובן מ"ש הרמב"ן אבל מרע"ה כתב כשלישי המדבר, ר"ל כי הוי' הוא חכמה דאצי' ומשה הוא יסוד אבא המקבל מהוי', והשלישי המדבר ספור מעשה זו וידבר הוי' אל משה הוא עצמות המאציל, והיינו לפי שהתורה שרשה בחכמה הקדומה וגנוזה באור א"ס ע"כ כתבה מרע"ה איך שהוא שם הספור מענין השתלשלות החכמה דאצי' למשה ולכנ"י כו', וביאור לשון שלישי היינו כי הוי' ומשה הוא בחי' משפיע ומקבל ובכל מקום שיש משפיע ומקבל יש ג"כ השראה מלמעלה משני הבחי' כמ"ש זכר ונקבה בראם ויברך אותם כו', וכמו החופה המקפת על חתן וכלה שהוא בחי' סובב ומקיף לשניהם, ואפ"ל שזהו שמת' היה ביום השלישי, ועד"ז נאמר ביום השלישי יקימנו כו' כי יחינו מיומיים היינו חר"ב ביום השלישי הוא בחי' כתר ועד"ז ג"כ וידבר הוי' אל משה, הוי' הוא חכמה, אל משה שזכה לבינה ובחי' השלישי המדבר הוא בחי' כתר בחי' אין אני הוי' כנ"ל, וזהו ג"כ אורין תליתאי הגם שהפי' על תג"ך מ"מ י"ל ג"כ כנ"ל הוי' חכמה דאצילות למשה בינה שמדבר אל גו"ה הנק' בניי (מת' ח"ת ע"כ אין הספור של עצמיות המאציל ואעפ"כ בתחלה הספור של עצמותו) ולכן ג"כ כל התורה כולה משתעי בבחי' ספור מעשה ולא באה דרך ס' הדינין רק בפ' משפטים לבד, והיינו הספור דברים של עצמיות המאציל שע"י כך וכך יומשך גילוי אור א"ס באצילות כו' וזהו אז ראה ויספרה כו', ובוזה יובן מה שאין מבטלין מת"ת למצוה שאפשר לעשותה ע"י אחרים דלכאורה אינו מובן שהרי נמנו וגמרו דגדול תלמוד משום שמביא לידי מעשה, וא"כ איך כשבא מעשה לידו לא יבטל מת"ת משום שאפשר לעשותה ע"י אחרים, ועמ"ש מזה בלק"ת בדרושי חג השבועות בדי"ה וידבר אלקים את כל הדברים האלה, וזהו ג"כ מ"ש אלה מועדי הוי' כו' אלה הם מועדי דמותו הכפל לשון אלא כי הוי' זהו בחי' חכ' ובכלל זהו כל העולם יוד' חכמה ה' בינה כו' והמועדים נק' מועדי הוי' כי בששת ימי המעשה מאיר רק ו"ק דז"א וה' אחרונה ושרשם בחי' ו"ה משא"כ הג"ר כח"ב אין מאירין זהו כי יד על כס י"ה שאין י"ה מאיר בו"ה כמ"ש בלק"ת בדי"ה ראה אנוכי גותן אך במועדים נקרא מועדי הוי' שמאיר בחי' י"ה בו"ה, וזהו חיבור ויעוד שם הוי' ולכן פסח וסוכות הם בחמשה עשר לחדש היינו בחי' י"ה משם נמשך להאיר בו"ה והם ז' ימים נגד ז"ת ויום ראשון זהו חסד שהיא שורש כל הוי"ק וראשון להם כו', ושבועות זהו עצרת של פסח ועוד כי הוא ביום החמישים כו' שער החמישים דבינה המחבר חר"ב כו' וזהו"ע מועדי הוי' אמנם פי' אלה הם מועדי היינו של עצמות המאציל שהוא המדבר ומספר ענין אלה מועדי הוי', ע"כ בא לומר אלה הם מועדי שרש הג' מועדים הם בעצמות המאציל ע"ד טורי חשוכא חג"ת שבהעלם כו' עיי' בלק"ת בביאור מנורת זהב כולה, והם ג"כ פי' אלה הם מועדי חיבור המאציל א"ס ב"ה באצילות ע"ד אני הוי' כנ"ל, ועמ"ש כה"ג בפ"י חכרתם עת כל מצות הוי' כו' למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי כו'.

ב) אֵךְ הנה במשנה תורה נאמר הלשון שמשו מדבר, ולא ע"ד שבספרים הראשונים שהספור דברים הוא שלישי המדבר דהיינו עצמות המאציל אבל במ"ת נאמר כאלו משה הוא המדבר, אמת משה הוא ג"כ יסוד אבא כנ"ל והענין דכבר פ"י רבינו ז"ל בדי"ה וידבר אלקים את כל הדברים האלה וז"ל משנה תורה מלשון משנה למלך שאינה בכח"י התורה עצמה שנאמר בה וידבר ה' אל משה בכח"י העלם אלא הוא גילוי התורה אשר דבר משה אל כל ישראל, ולכך משנה תורה מתחלת אלה הדברים בח"י אתגליא עכ"ל עוד כ' משנה תורה הוא בח"י מל' מלשון משנה למלך בח"י גילוי כתר מל' וידבר משה כו' משא"כ בספרים הראשונים וידבר הוי"ו כו' בז"א והענין עפמ"ש בפע"ח שער הלבב פ"ד בענין יסוד ומל' שהם בח"י חותם פ"י כי הלא כמו הטבעת היא עיקר אך כשהותמין בשערה אינו ממשיית רק דמיון אחד לבד כן היסוד והמל' של הנק' אינם רק הארה לבד חותם מן הארות הראשונות כי לעולם היסוד הוא חותם העליון כי כל הארות נכללין ונתתמין בו וכן בח"י המל' הוא חותם כו' של החותם של היסוד * עכ"ל. ויובן זה ג"כ עם מ"ש בדרוש הוד שבוטד בסידור שער ל"ג בעומר דהספ"י העצמיים הוא עד הוד ויסוד הוא בח"י ההשפעה שלבר מגופא וכ"ש המל' כו' ע"ש, וסיים שם בפע"ח וז"ל והוא סוד משנה תורה כו' והוא כופל כל הדינין כו' כי התורה הוא הז"א כו' וכאשר נחתם חותם זה במל' שבה או נקרא שם משנה תורה עכ"ל, וענין חותם זהו בח"י ציון כנוצר בת"א פ' מקץ בדי"ה רני ושמחי השני, את משנה התורה דברים י"ז י"ח משנה תורת משה יהושע ח' ל"ב, לחם משנה שמות י"ז כ"ב (ועל השנות החלום כי ממחר כו' כך ענין משנה תורה שכופל הדינין לבוא אל הגילוי), והנה פ"י מ"ש והוא כופל כל הדינין לכאורה אינו מובן למה צריך כפולות ויש להעיר ממ"ש ועל השנות החלום כו' כי נכון הדבר מעם האלקים וממחר האלקים לעשותו בפ' מקץ מ"א ל"ב, ועיין בברכות דג"ה סע"ב, ועד"ז ענין כפילת משנה תורה כדי לבוא אל הגילוי, ועיין בענין משנה תורה בוח"ב פקודי דרניו סע"ב פ"י שזוהו ענין אנהגך אביאך אל בית אמי כו' קדה"ק כו', ואנקלס תרגם משנה תורה פתשגן ופרש"י בפ' שופטים י"ז י"ח לשון שנת ודבור ויש להעיר לזה ממ"ש ברבות סדר ויקרא פ"א עד שתתפרש להם בדימוסיה של מדינה כו', וכך התורה עצמה היא בז"א ואין נענשין עליה עד

של היסוד : בכרך באב. 17 אין כי תיבות אלו.

תוכחות • ברמ"ז ע' ד"ה ולא אבה בענין קש"י רמ"זא לחכימא ברמ"זא
וכתיב הוכח לחכם דווקא כי בחכמה הכלי לגבורה דע"י חכמה
נקרא איהו חיהוי ע"כ הוכיחם בשנת הארבעים דווקא אדעתיה דרביה כי
י"ה תרין ריעין ע"כ התחילה ספר המאציל וכן באמצע זאת התורה אשר
שם משה ע' מהר"א.

* קטע זה נכתב בכתיב בשולי הגליון, ובכרך באב' 17 — אין הוספה זו.

שתתפרש להם באר היטב ע"י עולם הדבור הוא בחי' מל', עוד יש להעיר לזה מענין לחם משנה כי התורה נקרא ג"כ לחם לכו לחמי בלחמי וזהו ענין שתי הלחם דשבועות והנה לחם משנה דשבת פי' ברע"מ פ' אמור צ"ח א' תרתי שכינתא עילא ותתא היינו בינה ומל' וכך תושב"כ היא בחי' בינה שנקרא ספר כמ"ש בפ' ויקהל ד"ר ע"א ומשנה התורה כשנמשך בבחי' מל' כו' (להעיר מענין במרכבת המשנה, ומענין כי מרדכי היהודי משנה למלך) והיינו ההמשכה ממח' לדבור וכענין מ"ש בק"ש מתחלה והיו הדברים האלה כו' על לבבך ואח"כ ושנתם לבניך ודברת בם, ומהר"א כ' בפ"י משנה תורה שהיא לבאר התורה והמצות אותם שהיו צריכים ביאור כמו שאמר הואיל משה באר את התורה הזאת ועייק מזה בוח"א ויצא דקמ"ו ע"ב באר איהו להווא דאיקר שבע היינו בחי' מל' שהוא גילוי הבינה ח"א כו' ויש להעיר לזה מענין ואהרן אצחק יהי' נביאך משה חכמה ואהרן בינה והבינה מבארת נקודת החכמה כמ"ש בת"א ר"פ לך וכענין נקודה בהיכליה ועד"ו ז"נ הם ב' הממוצעים בין המאציל לבי"ע שצ"ל ב' כמו משה ואהרן עד"ו הוא תורה ומשנה תורה, ועוד יש להעיר לענין פי' משנה תורה מ"ש בסידור בדרושי בהמ"ו ובלק"ת פ' עקב בפ"י על תורתך שלמדתנו, תורתך היינו כמו שהתורה בבחי' אצילות שלמדתנו כמו שנמשך בבי"ע, גם להעיר מ"ש במ"א שהתורה ניתנה בה' קולות הם ה' המשכות עד שנמשך מרצון העליון לבחי' מעשה, א"כ נגד זה ה' חומשי תורה ומשנה תורה קול והמשכה הלכה למעשה היינו מבחי' דבור למעשה ובלק"ת ס"פ האינו כ' ה' חומשי תורה כנגד ה' פרצופין מא"א עד מל' ולמ"ד שהם זיין ספרים א"כ ד' ספרים הראשונים שהן ו"ק דז"א ואלה הדברים מל' כו', והנה ענין בשבעים לשון יש לפרש העלאה מהם דהיינו בירור אותיות דשם ב"ן שנפלו בשבה"כ שיתעלו לשרשם ע"י תושבע"פ כנוכר בתו"א פ' משפטים בד"ה ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר, והעלאה זו נמשך דווקא ע"י מל' שם ב"ן שרש בי"ע שזהו ענין משנה תורה ותושבע"פ, ולכן מתחלת באלה הדברים דוגמת מ"ש בפ' ויקהל גבי שבת אלה הדברים כו' וביום השביעי כו' שבת וארו"ל דברים הדברים אלה הדברים הם ל"ט אבות מלאכות, אשר ל"ט מלאכות הם לברר הניצוצות מטורי דפרודא להעלותם למעלה וההעלאה הוא ביום השבת, וכ"ז נקרא בחי' אלה הדברים, והטעם אפ"ל ע"פ מ"ש במא"א אות א' סעיף פ"א שיש בחי' אלה בקדושה כענין מי ברא אלה הנזכר בוח"א בתחלתו ויש ג"כ בחי' אלה בקליפות ר"ל מוכנת ומזומנת לא כמו הקדושה שצריך טרהא אחריה עכ"ה, וע"י בחי' אלה דקדושה מבררים מבחי' אלה דסט"א כנודע מענין ותתן טרף לביתה כו' ע"כ מתחיל ג"כ משנה תורה באלה הדברים להיות ע"י הכירור משבעים לשון, ומשארז"ל בזכות המילה זהו ע"ד על בריתך שחתמת בבשרינו ועל תורתך שלמדתנו כו' דהא בהא תליא כי הכח שהמל' מבררת בי"ע זהו ע"י ההמשכה בה מז"א כי האיש דוקא דרכו לכבש והמשכה זו נק' ברית יסוד כו'.

ג) ועתה יש להבין מה שבמש"ת נאמר הלשון שמשנה מדבר בעד עצמו ונקדים מ"ש בע"ח שער סדר אבי"ע הוא שער מ"ו פ"ג בשם

הר"ר גדליה וז"ל דע כי הלא כדי שהא"ס יכול להאיר בכל אצילות צריך שיתלבש עצמותו תוך החכמה (עיין כתניא פל"ה בהג"ה מ"ש ע"ז) ואחר התלבשותו בחכמה אז מתפשט בכל האצילות ומלבוש זה לבדו יכול כל האצילות לקבל מן הא"ס (עיין בהרמ"ז פ' במדבר דק"ח ע"א בהביאור שם ענין הראיני גא את כבודך) וז"ס כולם בחכמה עשית כו' וסוד החכמה זו יתבאר לך ממה שהודעתך כי גבוה מעל גבוה שומר כו' וכמה עולמות יש למעלה מאצילות ובאותו החכמה שיש למעלה מאצילות (בד"ה פ' ויקהל כתב דהיינו חכמה דא"ק) שם בתוכו מתלבש הא"ס ומאיר באצילות ולכן כשרצה להאיר בבריאה אשר אז צריך שהחכמה תתלבש בבינה כו' וז"ס המסך שבין אצ"ו לבריאה כי נמשך מסך זה מבינה אשר בה מתלבש החכמה להאיר בבריאה הנה ענין בינה זו אינו בינה שלמעלה מהאצילות אלא בינה דאצ"ו אשר הוא למעלה מהבריאה וע"י אותו הבינה מאיר בבריאה כו' עכת"ד בשינוי לשון קצת לתוספת ביאור. ובוה יובן מ"ש במ"א בד"ה והגדת לבנך שמוחין דאבא היא למעלה מסדר ההשתלשלות ומוחין דאימא היא מקור סדר ההשתל' ולכאורה איך שייך הריחוק כ"כ מבינה לחכמה שהם תרין ריעין, ולפי הג"ל א"ש כי בחכמה מלובש חכמה דא"ק וזהו ענין מוחין דאבא והיא היא הבחינה שלמעלה מסדר ההשתל' אבל מוחין דאימא היא עצמיות הבינה דאצילות ע"כ נק' מקור ההשתל', וביאור הדברים יובן ממ"ש בד"ה ששים המה מלכות בענין מ"ש ונהר יוצא מערן כו' ואוי ומשם יפרד, אבל לע"ל דכתיב ומעיין מבית ה' יצא אוי והשקה את נחל השיטים כו' ע"ש, ובוה יבואר מה שנת' לעיל כי מי הוא המספר ענין וידבר הוי' אל משה שהרי מהלשון משמע שהמספר סיפור המעשה אינו לא שם הוי' ולא משה אלא הוא עצמות המאציל, והיינו כי הוי' הוא חכמה דאצילות ומשה זכה לבינה וא"כ וידבר הוי' אל משה זהו המשכת אור א"ס שבחכמה דאצ"ו שנמשך להאיר בבינה ע"י יסוד אבא, והמספר סיפור זה הוא חכמה הקדומה היינו חכ' דא"ק, משום שכדי להיות ההמשכה באצילות הוא נמשך ע"י התלבשות אור א"ס תחלה בחכמה דא"ק והוא המספר ענין התלבשותו אח"כ בע"ס דאצילות והיינו וידבר הוי' שהוא מה שנמשך בחכמה דאצילות אל משה היינו בבינה ומהבינה נמשך עד נו"ה כי בינה עד הוד אַתפּשטת וזהו דבר אל בני ישראל שהם נו"ה לאמר לבחי' מל' כו', כי בחכמה יסד ארץ ועד סיום כל האצ"ו מאיר ונמשך החכמה דאצ"ו שבה מלובש חכמה דא"ק שבתוכה אור א"ס, ולכן נאמר בכל הארבעה ספרים הראשונים לא כמו שמשה הוא המספר ומדבר ולא עם * שם הוי' דאצ"ו אלא בחי' אני הוי' הוא המספר אני הוא עצמות המאציל ונק' כתר וחכ' קדומה ועיין במא"א אות ח' ססעי' כ"ח וז"ל חכמה סתומה היא תורה קדומה כו' היא חכמה דאריך שמשך אריכו דיומין עכ"ל, וכ"ז עד משנה תורה, אבל משנה תורה שהוא מה שנמשך התורה להאיר בבריאה והארה זו ע"י מסך הבינה דאצילות, וכמבואר בסידור גבי ל"ג בעומר שאפילו אחר סיום הוד שבהוד דאצילות מתחיל הפרסא והמסך הג"ל וזהו ענין עד הגל כו' וא"כ משנה תורה

שהוא בחיי יסוד או מלי שבמלי הוא אחר המסך הנ"ל ולכן נקרא זה באר את התורה כשהתורה היא גמשך רק ע"י החכמה דאצילות היא למעלה מהשגה והבנה, וכדי להיות בבחי' תורתך שלמדתנו זהו ע"י שמתלבשת בבינה התלבשות גמורה ולא דרך מעבר לבד ולכן אפילו שרש הג"ע נמשך מהבינה כמ"ש וזהו יוצא מעדן להשקות את הגן, וענין המסך כמו עד"מ המשל שבו ועל ידו יושג הנמשל כך זהו פי' וענין מסך כו', וכמ"ש במ"א ע"פ והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש ובין קדש הקדשים, הנה מבואר בע"ח שם שער הנ"ל פרק הנ"ל כי באצילות לא הועילה הבינה רק למעבר לבד אל אור א"ס המלוכש תוך החכמה העליונה הנ"ל (היינו חכמה דא"ק או דא"א) כו' אמנם בכריאה מתלבש הא"ס לבוש אחר בבינה דאצילות וזאת הבינה געשית מסך סתום ומלבוש גמור כו', וא"כ הבריאה אינה מקבלת רק מהבינה לבד עכ"ל, ולכן במשנה תורה הלשון כאלו משה מדבר בעצמו פי' משה היינו בינה דאצילות ובבריאה אין נמשך הגילוי רק מהבינה דאצילות לכן אין הספור ע"ד אני הוי' הוא המספר אף שבאמת כן הוא מ"מ בחי' זו היא מסותרת לגמרי בהבינה דאצילות שנעשית מסך סתום ומלבוש גמור עד שאין נראית כ"א הבינה וזהו ענין משה מפי עצמו, ר"ל בינה דאצילות המבארת לנו עניני התורה שבחכמה דאצילות, וכמ"ש אנהגך אביאך אל בית אמי תלמדני כנ"ל ב' הוזהר דקאי על משנה תורה ופי' תלמדני היינו תורתך שלמדתנו, אבל בארבעה ספרים הראשונים שהם עצמיות התורה שהיא חכ' דאצי' אשר בתוכה מתגלה חכמה דא"ק א"כ המספר והמדבר הוא עצמות המאציל אני הוי' כנ"ל, ואפשר שזהו ג"כ פי' משנה תורה משנה ג"כ לשון שינוי כדאיתא פ"ב דסנהדרין דכ"ב ע"א והיינו כי האור הנמשך ע"י מסך נקרא אור של תולדה שנשנתה אורו ע"י המסך כמו השכל המושג ע"י המשל כו', וכך הוא ענין משנה תורה שנק' משה מפי עצמו אמרו לפי שמשוה שהוא בינה הוא מסך הסותם על חכמה דא"ק עד שנק' ההארה רק על שם הבינה עצמה לבד שהוא בחי' משה מפי עצמו, אבל בד' ספרים הראשונים לא היה משה מועיל רק לבחי' דרך מעביר לבד שבחי' האור מחכמה דא"ק המלוכש בחכמה דאצי' נמשך בו ועל ידו דרך מעביר כמו שבאצילות לא הועילה הבינה רק למעבר לבד כו' כנ"ל, ועמ"ש בביאור השני ע"פ יונתי בחנוי פ"ג גבי הראיני את מראיך, כיוצא בזה שההשפעה הזמירודת להחיות העולמות נמשך מן מוחי חו"ב עצמן בלתי שיקבלו מלמעלה, אבל להוציא נשמות חדשות בזה צריך שיקבלו אור חדש מלמעלה כו', ופי' בלתי שיקבלו מלמעלה אינו מובן אלא ע"ד הפרש בין כשנמשך האור מלמעלה דרך התלבשות ממש אז נק' ע"ש החו"ב עצמן משא"כ כשנמשך מלמעלה דרך מעביר כו', או ע"ד שנת' בביאור והנצח זו ירושלים בענין י"ג ת"ד שהאור הנמשך דרך שערות נקרא מותרי מוחין ואין לו ערך לעצם החכמה, ואעפ"כ לפעמים נמשך * ג"כ מעצמיות החכ' רק שעובר ג"כ בהכרח דרך שערות כו' ע"ש, וכענין זה הוא הפרש בין משה מפי עצמו אמרו וברוה"ק כמ"ש התוספת ספ"ד דמגילה

שזה"ע משנה תורה ובין ספרים הראשונים שמפי הגבורה אמרו ושנעשה שליח לומר כך אמר לי הקב"ה כו' כדפירש"י שם כו', שאין בחי' משה רק כמו דרך מעביר לבד לדבור הנמשך מהקב"ה ולכן נק' וידבר ה' כו', אבל במשנה תורה נקרא כמדבר מפי עצמו וברוה"ק וכמו ההשפעה הנמשכת מחויב עצמן דאעפ"כ מקבלים מלמעלה כי והחכמה מאין תמצא אלא שבא דרך התלבשות גמור בחויב ונקרא ע"ש חויב לבד ועיין עוד בענין משה מפי עצמו בזה"ג בפ' ואתחנן דרס"א ע"א ובמק"מ שם ובפ' ויקרא דף זיך ע"א.

והנה אף שמש"ת היא במל' ושרשה מהבינה שנעשית מסך ולכן נק' משה מפי עצמו כנ"ל, אעפ"כ י"ל ששרשה גבוה מאד כי שרש הפרסא מהכתר למעלה מזו"ג עצמן דאצי' שהן מקבלים ע"י החכ' המאירה בכל האצילות כנ"ל, והפרסא אף שמעלמת לגמרי עכ"ז שרש כח זה נמשך מהכתר וכנודע המשל לזה מענין משלי שלמה כו' בת"א פ' לך בדיה לך לך ובד"ה הבהדילה הפרוכת לכם וכמ"כ הכח להיות התהוות מאין ליש ממדת מלכותו ית' שרשו נמשך מכח א"ס ב"ה הסוכ"ע שהוא דווקא הכל יכול לחדש מאין ליש שלא בדרך השתלשלות עילה ועלול כמ"ש בת"א ע"פ יביאו לברש מל', ועפ"ז י"ל פ"י הפסוק אל יתהלל החכם בחכמתו כו' כ"א בזאת יתהלל כו', דפ"י בזאת היא המל', והוא השפעת האלקות בבי"ע אשר בזאת דווקא יתהלל, כי זה נקרא עושינן רצונו של מקום דווקא שיומשך בחי' גילוי אלקות במקום בבי"ע ג"כ, וא"כ עדין י"ל שיש בחי' במש"ת הגבוה מאד שלהיות נמשך ההמשכה בבי"ע צ"ל מלמעלה מעלה זהו אלה הדברים אשר דבר משה, עמ"ש ע"פ משה ידבר, ועמ"ש בת"א פ' בא ע"פ יצאו כל צבאות כו' ענין שהנביאים המשכו התורה מאצילות לבי"ע זהו ענין ושם צבאות ושם בהג"ה שכדי להמשיך שם צבאות הוא ע"י ותחפול חנה על הוי' ע"ד אל עליון גומל חסדים טובים שנה"י נמשכים מהכתר בביאור דאלה מסעי ובביאור ע"פ אגה"ק חגרה בעון מתניה, והנה משנה תורה יש לו שייכות בצד מה לדברי נביאים במה שמשה כמדבר בעד עצמו, אך ודאי יש יתרון הרבה למשנה תורה על שאר הנביאים שאף שמשה מפי עצמו אמרו היינו ברוה"ק כמ"ש התוספת, וא"כ הוא ע"ד שמשה נתנבא בזה דהיינו באספקלריא המאירה משא"כ שאר הנביאים שנתנבאו בכה היינו באספקלריא שאינו מאירה וכן פ"י בספני' פסוק אלה הדברים אשר דבר משה ח"ל לפי שאחז"ל כל הנביאים נתנבאו בכה מוסיף עליהם משה שנתנבא בזה הדבר וידוע כי אלה הדברים הוא כמו זה הדבר אלא שזה בלשון יחיד זה בלשון רבים כו' עכ"ל והנה לפמ"ש בזה"ג ואתחנן דרס"א א' דמשנה תורה הוא מקור תושבע"פ וכ"כ במ"ע אופן רמ"י, אי"כ י"ל כמו שיש בתושבע"פ בחי' הגבוה מתושבע"פ כנודע מענין ערבים עלי דברי סופרים כו', כמ"כ אפשר יש מעין בחינה זו במש"ת ועמ"ש ע"פ וידבר אלקים את כל הדברים האלה שמש"ת ותושבע"פ הנק' אלה נכללו הכל בעשה"ד כו', בנועם אלימלך פ' זו פ"י כל ישראל הוא אדם קדמון עמ"ש בד"ה יונתי בפ"י קומי לך.

בלק"ת בהביאור ע"פ אלה פקודי המשכן בענין אשר פקד ע"פ משה כתב כי משה גימט' קפ"ד קס"א דהיינו אחוריים דע"ב שבחכ' ופנימי'

בינה כו' והוא מבואר ג"כ במא"א אות מ"ם סנ"ה ושם פי' שזהו ענין יסודות דחו"ב כו', ובהרמ"ז ר"פ בהעלותך דקמ"ח ע"ב בענין ת"ח אילנא דחיי כו' הוא שמשא כו' כ' כי אור הגנוז זהו פנימית יסוד אבא ועו"ג ופניו לא יראו אבל בחי' הארת יסוד שמאירות בתוך זעיר ה"ס השמש עכ"ל וזהו בחי' משה כי פני משה כפני חמה.

אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל, בכלי יקר הקשה לא מצינו בכל התורה שמשוה ידבר אל כל ישראל כו' כ"א כאן ובפי' הקהל כו'. וגם מ"ש בכל התורה אל בני ישראל וכאן נאמר ישראל וכי אל ישראל דבר יהלא אל בני ישראל כל דבריו עכ"ד. ואפשר לומר עפמ"ש ברבות כאן זש"ה מוכיח אדם אחרי חן ימצא במשלי סי' כ"ח כ"ג. אמר ר' יהודה בר סימון מהו אחרי אמר הקב"ה כביכול משה הוכיחני אחרי ישראל והוכיח לישראל אחרי, לישראל אמר אתם חטאתם חטאה גדולה, להקב"ה אמר למה יחרה אפך בעמך, ולכאורה תמוה איך שייך לשון משה הוכיחני כו', ועיין בילקוט בתילים סי' יו"ד ע"פ למה ה' תעמוד ברחוק חשב ד' נביאים שקראו תגר נגד מדה"ד ע"ש שכולם קראו בלשון למה, ומשה לא חשב שאמר ג"כ למה ה' יחרה, וצ"ל שמשוה לא קרא תגר ועיקר במד"ר פמ"ג בענין מהו למה ה' יחרה הרבה פירושים וטעמים על ענין למה, אך במד"ר פ' וירא ס"פ מ"ט גבי לא אחריש בדין קא חשיב למה ה' יחרה שאמר משה עם למה ה' תעמוד ברחוק שאמר דוד יעו"ש, אך

נוסחא שני

אלה הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל כו', והקשה בכלי יקר לא מצינו בכל התורה שמשוה ידבר אל כו', כ"א כאן ובפי' הקהל כו', וגם בכל התורה נאמר בני ישראל וכאן נאמר ישראל כו', הנה ברבות כאן זהו מ"ש מוכיח אדם אחרי חן ימצא. אמר הקב"ה משה הוכיחני אחרי ישראל והוכיח לישראל אחרי, לישראל אמר אתם חטאתם חטאה גדולה, ולהקב"ה אמר למה ה' יחרה שהקטין החטא, וצ"ל איך שייך לשון משה הוכיחני, אך כה"ג מצינו באברהם שאמר חלילה לך השופט נל כו' ולכאורה חלילה לך הוא תיבה קשה. אך הטעם כי אברהם הו' מרכבה למדת חסד דאצ"י והשופט כל הארץ הוא בחי' מל' ובנין המל' מהגבורות ע"כ אמר חלילה לך. ועד"ז הוא במשה, כי הנה במשה כתיב ויקרא הו' הו' ומבואר בת"א פ' בשלח בד"ה וירא ישראל שמשוה היה קורא וממשיך משם הו' דלעילא דא"א לשם הו' דז"א כו' (וכן פי' בזהר נשא דקל"ח כמה חילא דמשה דאחית מכילין דרחמי לתתא) והנה ז"א דאצ"י נק' אדם כמו עד"מ באדם תרין עינין תרין אודנין כך שם בז"א יש ה"ח וה"ג, אבל בא"א לית שמאלא בהאי עתיקא כי לא אדם הוא. וזהו"ע הקב"ה מצלי יה"ד שיכבשו רחמי את כעסי דהקב"ה הוא ז"א מצלי וממשיך הרצ"ע דאריך

י"ל דכה"ג מצינו באברהם שאמר להקב"ה חלילה לך כו' השופט כל הארץ לא יעשה משפט, בפ' וירא י"ח כ"ה, ומבואר הטעם כי אברהם הי' מרכבה לחסד דאצ"י חש"ש ויגש אברהם כו' וע"כ אמר לבחי' מלכות חלילה לך כו', והנה במשה כתיב ויקרא הוי' הוי' ומבואר בתו"א פ' בשלח בד"ה וירא ישראל שמשה הי' קורא וממשיך משם הוי' דלעילא דא"א לשם הוי' דו"א כו' ע"ש. וכן פי' בוח"ג גשא קל"ח א' כמה חילא דמשה דאחית מכילין דרחמי לתתא כו', והנה ז"א דאצ"י נק' אדם כמו עד"מ באדם תרין עינין תרין אודנין כך שם בו"א יש הי"ח וה"ג כו', אבל בא"א לית שמאלא בהאי עתיקא כו' כי לא אדם הוא כו', וזהו ענין הקב"ה מצלי יה"ד מלפני שיכבשו רחמי את כעסי ואתנהג כו', דר"ל הקב"ה הוא ז"א מצלי וממשיך הרצון עליון מא"א שימתקו הרחמים את הגבורות כו', וזהו ג"כ ענין מט"ט קושר כתרים לקונו מתפילותיהן של ישראל, וזהו ה' לי לא אירא מה יעשה לי אדם פי' כי אף שע"פ ההנהגה מבחי' חו"ג דאצ"י הנק' אדם נתחייבו שונאי ישראל, עכ"ז לא אירא ע"י כי ה' לי שיומשך ע"י התשובה האור מבחי' ע"ק שיכבשו רחמי כו' כנ"ל, וכן מבואר ברבות באסתר ע"פ ויבז בעיניו לשלוח יד קכ"ו ב' אני אמרתי להשמידם כביכול ולא יכולתי שנאמר ויאמר להשמידם לולי משה בחירו עמד בפרץ לפניו כו', והיינו ע"י שמשה המשיך יג"מ דעתיק בו"א וזהו לא יכולתי כו' וזהו מה יעשה לי אדם וכדפי' בוח"ג גשא קל"ט ב' מה יעשה לי אדם הכי הוא דתניא כל כתרין דמלכא כו' אתקרין אדם, וזהו ענין מוכיח אדם אחרי כביכול משה הוכיחני אחרי ישראל פי' שמשה אמר למה יחרה אפיך, אי"כ הוכיח את מדה"ד והיינו ע"י שהמשיך האור מבחי' ע"ק וזהו מוכיח אדם ע"י

נוסחא שני'

שימתיקו הרחמים את הגבורות, וזהו"ע מט"ט קושר כתרים לקונו מתפלתיהן של ישראל, וזהו הוי' לי לא אירא מה יעשה לי אדם, פי' כי אף שעפ"י ההנהגה מחו"ב דאצ"י הנק' אדם נתחייבו, עכ"ז לא אירא כי הוי' לי שיומשך ע"י התשר' האור מע"ק שיכבשו רחמי, וכן מבואר ברבות באסתר ע"פ ויבז בעיניו כו' אני אמרתי להשמידם ולא יכולתי כמ"ש ויאמר להשמידם לולי משה בחירו עמד בפרץ, והיינו ע"י שמשה המשיך יג"מ דעתיק בו"א, וזהו ולא יכולתי ותיבת פרץ הוא כמו המלך פורץ לעשות כו', גם פרץ גימ' ש"ע והוא ש"ע נהורין עילאין, וזהו מה יעשה לי אדם וכדפי' בוח"ג קל"ט מה יעשה לי אדם הכי הוא דתניא כל כתרין דמלכא אקרין אדם וזהו"ע מוכיח אדם אחרי משה הוכיחני אחרי ישראל, פי' שמשה אמר למה יחרה אפיך, אי"כ הוכיח את מדה"ד והיינו ע"י שהמשיך האור מבחי' ע"ק, וזהו מוכיח אדם ע"י שהמשיך מבחי' כי לא אדם הוא, ולשון מוכיח כמ"ש היא האשה אשר הוכיח ה' ופירש"י הוכיח בירור והודיע (כי שם אין שייך לשון תוכחה) וכן כל הוכחה שבמקרא בירור דבר, ועד"ז פי' משה הוכיחני ר"ל בירור דברי, והיינו כמ"ש קחו עמכם דברים דקאי על יג"מ הרחמים, וגם פי' בירור דבר, כי אין הגבורות נמתקות אלא בשרשן שבשרשן הן אדרבה מקור החיות, והיינו

שהמשיך מבחי' כי לא אדם הוא ולשון מוכיח הוא כמ"ש היא האשה אשר הוכיח ה' לבן אדוני בפי' חיי שרה כ"ד מ"ד, ופירש"י הוכיח בירר והודיע וכן כל הזכחה שבמקרא בירור דבר ועד"ן פי' משה הוכיחני ר"ל בירור דבר והיינו כמ"ש קחו עמכם דברים דקאי על יג"מ הרחמים, וגם פי' בירור דבר כי אין הגבורות נמתקין אלא בשרשן, שבשרשן הן אדרבה מקור החיות והיינו בירור דבר שהמתיק הגבורות בשרשן כו', וכן בענין למה יחרה כפשוטו בירור הדברים כיון שהעגל אין בו ממש א"כ למה יחרה כו', והכח הזה במשה לפי ששרשו מחכמה אשר חכמה נק' אב הרחמן וממתיק הדינין דז"א כנודע מענין הציצית שמתלבני' שערות דז"א ע"י יסוד אבא בפע"ח שער הציצית ואף שמשה הי' גברא דז"א בו מלובש אור א"ס הבורא עכ"ז שרש נשמת משה מחכמה כו' ועמ"ש ע"פ משה ידבר והאלקים יעננו וכה"ג נת' בענין שרפים עומדים ממעל לו כו', זהו אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל פי' כי כמו שישראל נק' כן ע"ש כי שריתי עם אלקים, כך כביכול הקב"ה נק' ישראל והוא בחי' שם הוי' שהוא משתרר על שם אלקים לכן נק' ישראל, והוא כל הנקרא בשמי, וכן איתא בילקוט ביואל ע"פ והיה כל אשר יקרא בשם ה' ימלט וז"ל ומה מי ששמו כשם ב"ו כך ישראל ששמו כשם אלהיהם לא כש"כ עכ"ל.

ולכן ארו"ל ב"ב דע"ה ב' עתידים צדיקים שיהי' נקראים ע"ש הקב"ה ופרש"י שיהי' שמו הוי' כי ישראל זהו הכלים דע"ס דז"א, אבל הפנימיות והאור הוא שם הוי' ועכשיו נקראו ישראל ששרשן מפנימיות הכלים זהו נשמה שנתת בי טהורה היא, אך לעיל יתעלו בבחי' האורות ממש שלמעלה מבחי' הכלים, וע"ז ארו"ל עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש שלמעלה מבחי' טהורה היא והוא אל כל ישראל ר"ל שהוכיח לישראל שלמטה שהם עדת ישראל וגם כביכול הוכיח לישראל דלעילא באמרו למה יחרה כו'

נוסחא שני'

בירור דבר שהמתיק הגבורות בשרשן, וכן בענין למה יחרה כפשוטו בירור הדברים, זהו כמ"ש במד"ר כאן, אר"י בשעה שעשו ישראל את העגל בקש הקב"ה לכלות שונאיהן של ישראל, א"ל משה רבש"ע העגל הזה טוב הוא לסייע לך, א"ל הקב"ה מה מסייע לי א"ל משה אם אתה מוריד גשמים הוא מפריח טללים, אתה מוציא את הרוחות, והוא את הברקים, א"ל הקב"ה אף אתה טועה בעגל אמר לפניו רבש"ע אלא למה ה' יחרה אפך בעמך, ופי' במ"כ כיון שהעגל אין בו ממש אין לך לקנא עליו וא"כ למה יחרה אפך והכח הזה במשה לפי ששרשו בחכ' אשר חכ' נק' אב הרחמן וממתיק הדינים דז"א כנודע מענין הציצית שמתלבנים שערות דז"א ע"י יסוד אבא (בפע"ח שער הציצית) ואף שמשה היה גברא דז"א בו מלובש אור א"ס הבורא, עכ"ז שרש נשמת משה מחכמה (ועמ"ש ע"פ משה ידבר והאלקים יעננו) וכה"ג נת' בענין שרפים עומדים ממעל לו.

כניל ולכן אתי שפיר אומרו אל כל ישראל, ועייל ועיקר כי פי מוכיח אדם אחרי שמחבר את בחי ז"א הנק' אדם עם כנסיי הנק' אחרי כמי"ש משכני אחרין וכתוב אחרי ה' אלקיכם תלכו לכתך אחרי במדבר והוא ע"ד שכ' אותה הוכחת לעבדך ליצחק הרי מה שנתבררה רבקה להתחבר עם יצחק נק' אותה הוכחת, וכמי"כ חיבור כנסיי עם הקב"ה נק' כן והוא מוכיח אדם אחרי, ופי' חן ימצא איתא בגמרא ספי' דתמיד שמושכין עליו חוט של חסד והוא לפי שגורם חיבור ויחוד הנ"ל שהוא המשכת הקו וחוט מאור א"ס ב"ה בכנסיי וכמו שהטפה נמשכת מהמוח דרך חוט השדרה כו' ומשה הי' שושבינא דמלכא, ע"כ חיבור הקב"ה עם כנסיי, ובמ"א אות תי"ז סכ"ב ח"ל תוכחת נקרא הגבורה היא תוכחת מגולה כי הגבורות עומדות בא"א בגילוי יותר מן החסדים שהם אהבה מסותרת עכ"ל והנה כדי שתעשה כנסיי כלי לקבל האור מלמעלה זהו ג"כ ע"י ה"ג שהן העושין אותה כלי כנוצר במ"א ע"פ הנותן לשכוי בינה להבחין כו' ואפ"ל דלכן דבר משה התוכחות כשהיו מוכנים ליכנס לארץ שהוא ענין שכנסיי תהי' בבחי' יחד פב"פ עם הקב"ה משא"כ כשהיו במדבר הי' רק בבחי' לכתך אחרי במדבר כניל וכמבואר בת"א פ' תצוה בד"ה זכור דעמלק וע"כ כדי שיכואו פב"פ ולהיות כלי קיבול צ"ל ע"י התוכחות העושין אותה כלי ועייק מזה בתו"א פ' משפטים בד"ה לא תהי' משכלה ועקרה והוא ג"כ פי' מוכיח אדם אחרי, היינו ממה שהוא בבחי' אחרי להביאן * לבחי' פב"פ כו', והוא ג"כ מ"ש משלי סי' כ"ד כ"ה ולמוכיחים יונעם ועליהם תבוא ברכת טוב כי פי' טוב הוא כמי"ש אמרו צדיק כי טוב שבחי' המשכה עליונה מסוכ"ע בממכ"ע נק' טוב, המשכה זו תלויה ונמשכת ע"י התוכחה שהן עושין כנסיי לבחי' כלי לקבל טוב הנ"ל, והקב"ה נק' טוב, ועמ"ש ע"פ טוב וישר ה' על כן יורה חטאים בדרך, לכן המוכיח אדם שהו ענין יורה חטאים בדרך תבוא עליו ברכת טוב שהוא בחי' טוב וישר ה'.

להעיר מענין ואלה דברי דוד האחרונים כנז' בספרי ר"פ דברים והובא בילקוט ר"פ דברים.

עו"ל בפ"י אלה הדברים כו' אל כל ישראל, ויש להקדים מה שהקשה מהרמ"א ח"ל למה בחר בתוכחה מסותרת ויטמינה ברמו כו' ואם מפני כבודן של ישראל מה היה שאח"כ לא חש על כבודן באמור להם ממרים הייתם כו' מקציפים הייתם כו' עכ"ל ומה שתירץ ע"ז אשר פיו פתח בחכמה לתהות בקנקניהן אם נכון לבם לקבל תוכחות כו' הוא דוחק עיין עליו, ולכן יש לתרץ כמי"ש הרמ"ז ר"פ האזינו ששני מיני תוכחות שהוכיח משה את ישראל א' בדרך נסתר וברמו בפסוק אלה הדברים שרמו להן שמות כל המקומות שחטאו בהם כמי"ש רש"י בחומש הוא גמשך מגבורות דאוי"א שהם

אדם אחרי: בבון דברים ת"א נוסף: כמי"ש במד"ר כאן, מוכיח זה משה, אדם אלו ישראל אתם קרוים אדם, אחרי, היינו.
ממה שהוא: בבון הנ"ל: ממה שהיו... הביאן, ובבון באב' 17: להביאן.

נעלמים כי אריא נקי הנסתרות להוי' אלקינו בחי' עלמא דאתכסייא. והדרך הב' באומרו ממרים הייתם כו' שהיא תוכחת מגולה הוא לתיקון זויג שהם מגולים כו' כי ר"ה נקי והנגלות לנו. ובסוד ענין גבורות דאבא מבואר במ"א בענין תכלת שהוא גבורות דאבא כי ענין תכלת כמו נהורא תכלא שבא מכליון הפתילה היינו מה שהיש נכלל בבחי' ביטול, והמשכת הביטול בהיש נמשך מגבורות דאבא כי זהו בחי' גבורה וצמצום להמשכה זו בבחי' יש שיהי' נמשך שם הביטול כו', וגם כי גבורה זהו כח כי דברים היוצאים מן הלב נכנסי' בלב ועמ"ש מזה בביאור ע"פ והי' לכם לציצית ובלקית פ' חקת ע"פ כי אש יצאה מחשבון ועמ"ש עוד מענין גבורות דאבא ע"פ מאמר הזח"א ר"פ ויצא ע"פ חסידין ירגנו כו', ומש"ע ההפרש בין גבורות דאריא לגבורות דז"א בד"ה בהעלותך את הנרות חייך שלך גדול משלהם שזוהו ההפרש בין העלאת הנרות דאהרן ובין קרבנות הנשיאים והנה בהנשמה יש ג"כ ב' בחי' כמ"ש בלקית בד"ה כי תצא דרוש השני בענין בצלמו בצלם אלקים שיש ב' בחי' בהנשמה הא' המלוכשת בגוף בבחי' א"פ והוא בחי' גר"נ הב' בחי' חיה יחידה שהוא בחי' מקיף כו' וזהו ג"כ בחי' אתכסייא ובחי' אתגלייא וגם כמ"ש ע"פ ולא אבה ה' אלקיך לשמוע אל בלעם איך בכל א' יש שם הוי' מובן משם ענין חיה יחידה הנכללי' ביו"ד וקש"י ונר"נ שהם בחי' ה' ו' ה' כו' ע"ש וע"כ כנגד ב' בחי' אלו שבש"א אמר משה ב' מיני תוכחות הנ"ל שכדי לעורר בחי' חיה יחידה די בתוכחה ברמו בעלמא כמארז"ל לחכימא ברמיזא, וכמ"ש במ"א בענין מטבע קצר ומטבע ארוך אשר מטבע קצר רמו לעלמא דאתכסייא, עייק בתו"א פ' בראשית בד"ה להבין ענין הברכות, ולכן קש"י שרומז ליחידה הוא רק רמיזה בעלמא ואינו נתפס אפילו בשום אות כי שרשו נמשך מבחי' עליונה שאין בו שום השגה כו' וע"כ כמ"כ התוכחה לבחינה זו סגי ברמיזה בעלמא, אכן לבחי' גר"נ המלוכשים בגוף צריך התוכחה לבוא בגילוי גמור זהו ב' מיני תוכחה הנ"ל לב' הבחי' שבנשמה ומה גם לנה"ב הנה בדברים לא יוסר עבד וצריך להכותה בשבט כמ"ש בתו"א ס"פ וישב גבי תדין את ביתי כו'.

וזוהו אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל פי' כל ישראל ר"ל ב' הבחי' שיש בישראל בחי' חיי יחידה המקיף ולבחי' גר"ן הפנימיים כו' לכל בחי' אמר דברים כבחינתו ומדריגתו. וגם י"ל בעומק יותר ע"פ מ"ש הרמ"ז פ' אמור ע"פ כל הנקרא בשמי דף ק"ד ע"א וז"ל מלת כל צודקת באדם מפני שיש בו כללות כל העולמות שבכל אחד מהם יש ה' פרצופים ר"ה אורות יחנר"ן * והיינו כל בכללות עשרה וידוע שבחי' יחידה חיה הן מיוחדות בין לפי שאינן מתלבשים בכלים ובין שרמוזות באות אחת שהיא י' וקוצה, משא"כ גר"ן שהם מתלבשות בשלשה כלים כו' וזהו מלת כל כ' בסוד יחידה חיה ואת למד כנגד גר"ן עכ"ל, ומה יובן פי' אל כל ישראל * דהיינו יחידה חיי

ונרין שהם נק' כל הנקרא בשמי והיינו בחי' ישראל וכמש"ל בשם הילקוט ביואל ססי' ג' ישראל ששם כשם אלהיהם כו' ועמ"ש בסידור ע"פ נשמת כל חי תברך את שמך ומ"ש ע"פ לך ה' הגדולה כו' כי כל בשמים ובארץ, ועיין מזה ג"כ בלקי"ת בשה"ש בד"ה לסוסתי ברככי דרוש השני ספ"א, ובלקי"ת פ' מטות בד"ה עיני כל אליך ישברו והנה בן בג בן הא הא מורה ג"כ על ה' בחי' יתנרין הבי"ת מורה על יחידה חיה הגימל על גר"ה, וענין שצריך תוכחה גם לבחי' המקיף י"ל ע"ד שנת' במ"א במ"ש ר' יוחנן ב"ז ואיני ידע באיזה דרך מוליכין אותי כו' דלכאורה תמוה הרי עסק בתורה ולא פסיק פומיה מגירסיה, ועיין בפב"ת דסוכה דף * וא"כ במה נסתפק, אלא כי הנשמה עצמה היא למעלה מהשכל ותב"ד והיא נקרא ספירת כתר, ולכן אף שעסק בתורה התקשר חב"ד שבנפשו בתורה אבל לא ידע אם עבד ה' בבחי' הנשמה שלמעלה מהשכל, ובחי' עבודה שבבחי' זו זהו ענין יחידה ועומקא דליבא בבחי' בכל מאדך בלי גבול למס"נ באחד, וכמ"ש בד"ה ראה אנכי בענין משכיל לאיתן זי"ש בע"ח ופע"ח שעיי' תומ"צ ממשיכים יחוד זוי"ג אבל להמשיך יחוד או"א זהו דווקא ע"י מס"נ בק"ש כו', וע"כ צריך תוכחת מוסר גם לבחי' עצם הנשמה, ועד"ו יש לתרץ ג"כ מה שהוכיחן משה בסוף הארבעים שנה וכן עשו אחריו שמואל ודוד כי הנה כתיב נר מצוה ותורה אור ואח"כ ודרך חיים תוכחות מוסר, כי ע"י ג"מ ותו"א ממשיכים יחוד ו"ה כנו' בד"ה אלה פקודי המשכן ואזי אח"כ ודר"ח תו"מ להמשיך יחוד או"א שהוא אור חדש מהא"ס, והו' במדבר בערבה מול סוף פי' במדבר בערבה שהתורה ניתנה במדבר ונתפרשה בערבות מואב כמ"ש בת"י וכ"ה בגמ' פי' דסוטה דל"ז ע"ב, אבל צ"ל מול סוף ע"ד בריח התיכון המבריה מן הקצה אל הקצה ופי' בוח"ב קע"ו ב' מע"י לז"א כו', א"כ מול סוף היינו מול קצה העליונה שהיא ע"י ראשית הקו כו', זהו דווקא ע"י עבודת הנשמה בבחי' בכל מאדך כו', א"נ י"ל מול סוף ע"ד מ"ש ברבות ס"פ עקב ע"פ ה' בסופה ובסערה יבוא בסופה זה משה כו' ע"ש והוא בחי' קץ הימין וי"ל ב' הפירושים אמת כי הוא ענין המשכה מן הקצה העליונה עד הקצה התחתונה, ולכן זהו ענין ודרך חיים שצ"ל תוכחת מוסר א"נ ע"י נר מצוה ממשיך בנין המל' כי המצות היא מצות המלך ותורה אור בחי' ז"א, וכ"ז בנין זוי"ג, אבל להמשיך היחוד עליון ששרשו המשכה ממו"ס זהו ע"י ודרך חיים תוכחת מוסר לעשותה כלי כו' ועיין בתו"א פ' בראשית ע"פ כי כאשר השמים החדשים בהביאור שע"י התומ"צ ממשיכים גילוי אצ"י בבי"ע אבל להיות המשכת אור א"ס ממש כו', א"נ ע"ד שהתורה נק' תרעא לדרתא לגבי יראה עילאה ועו"א אם אין חכמה אין יראה ויראה עילאה זו שרשה ממו"ס שבו גבורה דע"י ולכן דווקא אחר שזכו לתורה צ"ל תוכחת מוסר לבוא ליראה עילאה זו שממו"ס שהוא ע"י גילוי אור א"ס מבחי' סוכ"ע ע"ד ובמורא גדול זו גילוי שכינה כו' ועמ"ש בד"ה וידבר אלקים את כל הדברים האלה מענין אם אין יראה אין חכמה אם אין חכמה אין יראה, והו' ג"כ מול סוף ע"ד סוף דבר הכל נשמע את האלקים ירא ועמ"ש פ' תשא סד"ה

שמאלי תחת לראשי שעיזו שמאלו בחי' תוכחת מוסר נתעורר בחי' לראשי
אותיות ישראל לי ראש דהיינו בחי' בכל מאדך הנמשך מבחי' המקיף של
הנשמה בחי' מזליה שהיא יחידה חיה, אך הפסוק שמאלו תחת נאמר ב"פ
בשה"ש ובפ"ב נאמר תחת ראשי, ואפ"ל זהו נגד ב' מיני תוכחות הנ"ל דבחי'
כל יחידה חיה ונר"ן.

אלה הדברים, במשנה פ"ז דסוטה וקורא מתחלת אלה הדברים עד שמע.
ודי הב פ"ה דברכות דל"ב א' ופב"ת דיומא דפ"ז ע"ב כסף וזהב
שהשפעת להם כו' לפ"ז מאמר זה מתאחד עם מ"ש ברבות ר"פ דברים
ע"פ מוכיח אדם אחרי מהו אחרי כביכול משה הוכיחני כו' ע"ש, רבות
תצוה פל"ח קנ"ד א' ע"פ קחו עמכם דברים ואין דברים אלא ד"ת
שנאמר אלה הדברים אשר דבר משה עמ"ש בלק"ת בשה"ש סד"ה לסוסי
ברכבי, דרוש השני מענין אלה הדברים, מה הדבורה כו', פקודי ס"פ
נ"א קס"ד א' וכן משה הוכיחן ולבן וחצרות ודי זהב, ר"פ אלה הדברים.
בקהלת רבה בפסוק את הכל עשה יפה בעתו, משה שכתוב בו לא חמור
אחור מהם נשאתי וגו' לזה נאה להוכיחן לישראל הה"ד אלה הדברים
אשר דבר משה כו', זח"ג ר"פ האינו דרפ"ז ב', ובהרמ"ז שם שמצינו
ב' תוכחות שהוכיח את ישראל, א' בדרך נסתר וברמו היינו מגבורות
דח"ב שהם עלמא דאתכסיא, ב' בפירוש ובגלוי לחיקן זו"ג שהם עלמא
דאתגליא.

בעבר הירדן, פ"ז דסוטה ל"ה ב' באר היטב ואתיא באר באר רבות
וירא פמ"ט נ"ד ב' ומעמיד אני ממך משה שהוא הוגה בתורה
בשבעים לשון שנאמר הואיל משה באר וגו', בזכות מי בזכות מילה כו',
זח"א ויצא קמ"ז ב' בס"ת סופא דמחשבה כו' וע"ד אקרי באר שנאמר
הואיל משה באר את התורה באר איהו לההוא דאקרי שבע כו' ועמ"ש
מזה באריכות בפ' ויצא ע"פ וירא והנה באר בשדה יעו"ש ובמד"ד שם
באר זה ציון וכתוב כי מציון תצא תורה וזהו באר את התורה כו'.

בין פארן ובין תופל, הגה פארן ל' פריה ורביה כדאיתא בגמ' פ"ט דשבת,
וכן פי' בזח"ג בלק קצ"ב סע"ב גבי הופיע מהר פארן שהוא מה שנתברר
מבחי' חסד ואהבה דקליפה שיוכלל באהבה דקדושה לאהוב את אשתו להיות
פריה ורביה כו' שהוא המשכת בחי' ונהר יוצא מעדן ובחי' בן פורת יוסף
פורת ל' פירווי וריבוי ועיזו נמשך יוסיף ה' שנית ידו וזהו ג"כ ענין המוספים

עין במד"ד ס"ט פנחס ע"ט יספת לגוי נכבדת. ותפל לשון שוא ושקר כמ"ש חזו לך שוא ותפל איכה ס"ו ב' י"ד וכן ביחזקאל ס"ו י"ג י"ד אשר טחתם טפל ות"י נבהאן דשקר. והוא בחי' עשו שנקרא כן מלשון שוא כמ"ש ברבות פ' תולדות פס"ג הא' שוא שבראתי בעולמי שהוא עמלק והמכוין היינו שהתורה ניתנה לברר מבחי' חריג דקליפה שהם ישמעאל ועשו שהן כללות כל הע' שרים של עובדי כוכבים כמ"ש במ"א בר"ה כי כארץ תוציא צמחה בענין יצמיח צדקה ותהלה נגד כל הגוים כי חריג הנ"ל הן מקור כל המדות כו' והוא רוממות אל כו' לעשות נקמה בגוים היינו לברר בחי' ישמעאל ועשו שיפול הרע כו'. וכ"כ בזח"ג בפ' בלק בפ"י חרח מהר שעיר הופיע מהר פארן כו'. ובספר קדושת לוי פ"י דפארן הוא ברית המעוזר ותופל פירש"י לשון דיבור והוא ברית הלשון הכל יהי' מול סוף היא השכינה שנקראת סוף כו'. והיינו כמ"ש ע"ט אם לא בריתי יומם ולילה כו' שעסק התורה בבחי' דבור הוא ברית הלשון והוא בין עשר אצבעות ידיו שהם ע"ס וכן ברית המעור בין עשר אצבעות רגליו כו' חזו ולכן וחצירות לבן גוון עצמי עולם אצ"י עולם האחדות וחצרות ב' חצרות חצר הפנימי בריאה וחצר החיצונה יצירה כו' שיומשך האור בכלון ע"י ב' בחי' בריתי הנ"ל שממשיך עד סוף בחי' רגלין ג"כ. גם כמ"ש בתו"א ס"ט וישב שהנה"ב נק' חצר שהוא מק"נ כו' וא"כ י"ל ולבן הוא הנה"א ונתלים מן לבנון כו' וחצירות היא הנה"ב כו' ענין ודי זהב נת' לקמן בפסוק אחד עשר יום. עו"ל ובין תפל ע"ד היאכל תפל בלי מלח ועמ"ש מזה בביאור ע"ט שחורה אני ונאווה פ"ה שע"י המלח נתגלה הטעם הרי טעמים שהוא בחי' גבוה מתגלה * ע"י המלח דווקא. ועמ"ש בביאור ע"ט ולא תשבת מלח ברית אלקיך וא"כ הוכיחם שלא יהי' בבחי' תפל כ"א להמשיך בחי' מלח ברית אלקיך כו'.

אחד עשר יום. מנחות דס"ה סע"א קרא עליו המקרא הוה אחד עשר יום כו' ואם משה כו' למה איחרן כו'. ומ"ש קרא עליו י"ל כדלקמן שי"א ימים אלו נוטי' להר שעיר.

ביר"ק גדה ד' אחד עשר יום כו' חזו י"א יום שבין גדה לגדה כו' בלעם הי' גדול ממשה י"א שנה. רבות בשלח פ"כ קל"ז ד' גבי ולא נחם ממצרים לא"י י"א מסעות אלא נשאם הקב"ה דרך המדבר ארבעים שנה שנאמר אחד עשר יום כו' ויהי בארבעים שנה. כי תשא פמ"ב קנ"ז ב' כ"ט יום היו עם הקב"ה וי"א יום היו מחשבין האיך כו' י"א יום כו' מעשה שעיר, ורשב"י ס"ל י"א יום היו מושלמין. וכ"ה בפ' נשא פ"ז רכ"ג ד'. ולרשב"י י"ל דאדרבה י"א יום שבין גדה לגדה הם

ג"כ מושלמים שהרי הן בחזקת טהרה ועמ"ש מזה בבזך דברים פ' זו ע"פ אחד עשר יום ומ"ש מזה בהגהות לדי"ה בכ"ה בכסלו בענין הקטרת בחי' ריח נגד ק"ש ואחד עשר סממנין היו בה וע' בת"א פ' תולדות בדי"ה ראה ריח בני ובלק"ת בשה"ש בביאור ע"פ שחורה אני ונאווה בענין טאהלי קדר.

אחד עשר יום מחורב כו', פרש"י אמר להם משה ראו מה גרמתם כו' ואף הוא כו', ואתם הלכתם אותם בשלשה ימים כו' ובשביל כו' מ' שנה עכ"ל ועיין ברבות פ' בשלח פ"כ דקל"ז ד' גבי ולא נחם שזוהו פ' מ"ש אח"כ ויהי בארבעים שנה, דלא כהר"א"ם שכתב אין זה פ' של ויהי בארבעים שנה כו' דקרא דויהי בארבעים שנה אדבתריה קאי דאשתמיטתיה המדרש הנ"ל וזהו כדברי הי"א שהביא הראב"ע ועיין בילקוט בשם הספרי ע"פ אחד עשר יום שדבריו קרובים לדברי רש"י וא"כ לפרש"י הפסוק הזה הוא מכלל התוכחות, ומהרי"א כ' בשם הרמב"ן שהפסוק הזה ענינו שעור המדבר ושעור המסעות, ומהרמ"א ג"כ כ' וז"ל בפסוק י"א יום כו' שיראה משולל טעם וגזירה ובלתי מקושר לא למעלה ולא למטה ותירץ שהפסוק הראשון הוא דברי התוכחות כדפירש"י וכהתימו לרמוז דברי תוכחותיו גלה כוונתו באמרו י"א יום כו' והוא לומר כי דברי עוונותיו הנאמרים באמת גברו להניעכם במדבר כו' נגד רצונו ית' שהיה לנחץ ביאתכם לרשת ארץ כי י"א יום היה מחורב כו' ויביאכם בג' ימים עכ"ל ודבריו הן ממש דברי רש"י בפירושו ראו מה גרמתם כו' (י"ל י"א יום עשרה פנימיים וא' מקיף דנוגה נגד מקיפי' ופנימי' דקדושה הנק' כל ישראל כנ"ל) והנה המדרש דפ' בשלח הנ"ל אף שבפ' ויהי בארבעים שנה הוא מפרש מה שנתעכבו במדבר מ' שנה מ"מ בעיקר פירושו נראה כדברי הרמב"ן שאין זה מכלל התוכחות שתרי פ' זה ע"ד הפסוק ולא נחם אלקים כו' דרך קרובה כי קרוב הוא. כ"א דרך המדבר שאף שזהו דרך רחוקה יותר עכ"ז כן דווקא יאות, אמנם ברבות סדר כי תשא פמ"ב דקנ"ז ע"ב נראה שהפסוק הזה הוא מכלל התוכחות אך מהות התוכחה אינו כפירש"י וז"ל א"ר שמעון בן יוחאי י"א ימים היו עם הקב"ה וכ"ט יום היו מחשבים היאך לעשות את העגל כמ"ש י"א יום מחורב, ואח"כ באו לדרכי עשו דרך הר שעיר ור"א בן יעקב אומר כ"ט יום היו עם הקב"ה וי"א יום היו מחשבים היאך לעשות כמ"ש י"א יום מחורב דרך הר שעיר שעשו מעשה שעיר עכ"ל וכ"ה בסדר נשא פ"ז דף רכ"ג ד' ולפ"ז אתי שפיר התקשרות וסמיכות הפסוקים זל"ז דלעיל אמר ודי זהב, ואמר בגמ' ברכות ל"ב א' שזהב שהשפעת להם גרם לעשות העגל והיינו י"א יום מחורב דרך הר שעיר שע"י ודי זהב נמשכו לבחי' י"א יום שהן דרך הר שעיר מעשה עשו כו' וכן ידוע כי רישו' דעשו בעטפ"י דיצחק והיינו שיצחק הוא בחי' גבורות עליונות שהן בחי' זהב ומבואר בזח"ב פקודי דרכ"ד ע"ב ע"פ זהב התנופה שבחי' זהב צ"ל בבחי' התנופה להתעלות למעלה שהדין כשהוא בשרשו הוא זך ובהיר

ומעולה מהחסדים, וכמ"ש בתניא פ"ג בענין האהבה כרשפי אש מבחי גבורות עליונות דבינה עילאה דהיינו שע"י ההתבוננות בגדולת א"ס ב"ה כו' תתלהט ותתלהב הנפש כו' והוא בחי' כמעלת הזהב על הכסף כו' וזהו מצפון זהב יאתה כו' מצפון היינו בינה כנודע בענין מזרחית צפונית בזח"ג במדבר ק"כ, ולכן אין הגבורות נמתקין אלא בשרשן שכשהם מתעלות למקורן הן זכות ובהירות אבל כשמשתלשלים למטה נעשו מהם סיגי הגבורות שהם דינין קשין דעשו ונק' סוספיתא דדהבא, ולכן ואם רץ לבך בבחי' גבורות דזהב הנ"ל אזי תומ"י שוב לאחד וזהו ענין כסף והמשכת החסד למטה כו', ולכן הזהב צ"ל בבחי' זהב התנופה וההתפשטות למטה צ"ל כסף כו' וזהו לי הכסף ולי הזהב כו' וזהו שנענש שלמה על שאין כסף נחשב בימי שלמה למאומה, כמ"ש בזח"א פ' ויחי דר"ן ע"א, וזהו ודי זהב דלכאורה מלת די הוא שפת יתר אלא ר"ל אע"פ שהזהב הוא מדרגה עליונה עכ"ז צ"ל די שתיכף ומיד ואם רץ לבך שוב לאחד, ובת"י פ"י ודי זהב קאי על מה שעשו צפוי לארון מזהב והיינו ממש בחי' שוב כי הארון בו הלוחות שהוא עסק התורה שהוא ג"כ מפי הגבורה אבל הגבורות כלולות בחסדים ואזי אין מהם שום יניקה וזהו ענין יחוד אר"א אשר הבינה שהיא זהב מלבשת לאור אבא היא התורה ואור אבא דוחה החיצונים כנודע מענין הנגעים דכתיב ימותו ולא בחכמה, והחכמה תחיה משא"כ בהשתלשלות הגבורות נמשך היניקה לעשו וזהו ענין י"א יום דרך הר שעיר כו', והנה בספר פנ"י פ"י י"א יום הם י"א ניצוצות שהם בק"ג כי בקדושה עשר ולא אחד עשר, אבל בקליפה כל המוסיף גורע הם י"א וכמ"ש בפע"ח שער הקדישים ובתו"א פ' תולדות בד"ה ראה ריח בני, וביר"ק נדה ד' פ"י ג"כ שזהו ענין י"א יום שבין נדה לנדה ומה שהן בחזקת טהרה צ"ל כיון שהם בקליפת נוגה וק"ג מתעלית לפעמים בקדושה כמו בשבת שנפרד הטוב שבנוגה מהרע ונכלל בקדושה, ועד"ז היו עשתי עשר יריעות עזים לאוהל על המשכן ע"כ כמ"כ בענין נדה שלאחר שנפרד הפסולת מהאשה שהיא שם ב"ן ונטהרה ע"י מי מקוה אזי גם ק"ג נמתקת ולכן הם בחזקת טהרה, ועיקר מענין גדה במא"א אות נון ססעי' ג"ב ובאות זין ס"ה ובאות ד' סעיף ח' בערך דוה, וברע"מ פנחס דרי"ג סע"א דנגע בירך שמאלא דיעקב דאיהו הוד כו' כל היום דוה אותיות הוד ע"ד מ"ש והודי נהפך כו' וזהו ענין ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים בלא עת נדתה היינו בי"א יום הנ"ל כי ימים רבים פירשו ברבות שמות ספ"א ע"ד מ"ש ויהי בימים הרבים ההם שהם ימים של צער והרמ"ז בפ' בלק דר"ב ע"א פ"י שהם ג' קליפות שלמטה מנוגה והם ג' ימים שנעשית בהם זבה גדולה תוך י"א יום הנ"ל כי י"א יום הנ"ל הם בק"ג וכשג"ק הנ"ל מתחברים לק"ג עי"ז יונקים מהמל' כו' וז"ס ד' גליות ג"ק הנ"ל וק"ג כו'.

ועתה נבוא לפי' הפסוק אחד עשר יום מחורב, במא"א אות ח' סג"ז פי' חורב מצד הגבורות ובי"ג שם מל' גק' חרב כד אודווג עמה ו' גק' חרב גם חורב גימט' גבורה גם י"ל חורב אותיות וחרב פיפיות וכו' לעשות נקמה וכמ"ש בגמ' ספ"ט דשבת חורב שירדה חורבה כו' כמ"ש אמלאה החרבה

כשזה קם כו'. ועמ"ש ע"פ מזמור שיר ליום השבת שכולו שבת ומנחה והרי הוא הנק' וחד חרוב דהיינו ע"ד אמלאה גילוי אלקות ויהי' וחד חרוב לנה"ב כו' ולעניני גשמיות ורחבי"ד די לו בקב חרובין כו' ולכן משם הדרך לברר ק"ג זהו אחד עשר יום, והיינו שע"י גילוי אלקות במל' דאצי' ממילא היו מתבררים הניצוצים דק"ג ליכלל במל' כנר בפני האבוקה, וזהו והגוים חרוב יחרבו היינו עובדי כוכבים, ועמ"ש ע"פ שחורה אני ונאווה בענין כאהלי קדר שהוא הבחי' י"א לבונה בי"א סממני הקטורת יעו"ש, ומה שהלכו דרך ג' ימים זהו ע"ד הפלא והוא נגד ג' עולמות בי"ע שבהם ק"ג הנ"ל ודרך כלל בריאה חב"ד יצירה חג"ת עשי' נהי"ם * ע"כ ע"י הגילוי בג' עולמות בי"ע היה מתברר ק"ג כו' שבו י"א ניצוצים הנ"ל. וענין עד קדש ברנע ותרנום רקם גיאה את"ל הדרך ממל' דאצי' לג"ק להכניעם הוא ע"י ק"ג א"כ רקם ע"ד מ"ש במאי"א אות ריש סכ"ו רקם בקליפה כי היא רקנית מכל טוב כו', וגיאה כי שם הגסות, וקדש ברנע ע"ד הקדושה אך בע"ג פי' קדש ברנע דקאי על ישראל שנק' קדש ונק' בר בני בכורי גע ע"ד רק שפתיה נעות כו' או על משיח וא"כ לפי' צ"ע ענין י"א יום מחורב שהיא המל' דרך ק"ג עד קדש וכו' ולפי' הי' צ"ל להפך חרוב היינו מה שנחרב ונפל בשבה"כ ומשם דרך ק"ג עד קדש כו' וצ"ע. ולקמן נת' שיש לפרש חורב בחי' מל' ועליית המל' בכתר הוא ע"י שמבררת ק"ג וזהו דרך הר שעיר עד קדש כו' ועכ"פ עתה שקלקלו הוצרכו להתעבב ארבעים שנה היינו כי יש ב' אופנים לברר ק"ג הא' כנ"ל שע"י הגילוי אלקות ממילא נכללים הניצוצים כנר בפני האבוקה הב' אדרבה להפך ע"ד וזרעתיה לי בארץ לא גלו ישראל אלא כדי לברר הניצוצים כו', ועמ"ש בתוי"א פ' בראשית סד"ה הן האדם היה כאחד ממנו ואזי ממילא תזכרחו להתעבב זמן רב ארבעים שנה כו'.

ועתה נבוא למאמר הרבות דכי תשא פמ"ב הנ"ל והענין כי הנה ענין ארבעים יום שהיה משה בהר אפ"ל ע"ד לא קאים אינש אדעתיה דרביה עד ארבעים שנין ולכן בן ארבעים לבינה ויום שלמעלה חשוב ודאי כשנה ע"כ הי' משה בהר ארבעים יום כדי שיהי' קאים על התורה עד שמשה קבל תורה מסיני והרמ"ז בפ' עקב דער"ב סע"א פי' שהם כנגד ד' מוחין דיליה חו"ב חו"ג ועפ"ז י"ל המדרש שה"ש רבה בפסוק מים רבים לא יוכלו לכבות שאמר ר' יוחנן שמכרתי דבר שניתן לששה ימים והתורה ניתנה לארבעים יום, פי' כי גודע מענין שני חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים ששבע שנים הם המדות שהם בחי' יחידות אבל חו"ב נק' עשרים שנה כו', והנה בריאת העולם הוא ע"י המדות ו"ק ע"כ הם ששת ימים אבל התורה שהיא המשכת מוחין הנה ד' מוחין חו"ב חו"ג הם מ' יום כו', גם י"ל פי' מ' יום הם כחב"ד דו"א הנמשכים מהבינה שהיא בחי' מ' סתומה, להעיר מענין מקוה מ' סאה כמ"ש המ"ע אופן רמ"ז אינ מענין טל תורה כו' מ' חלות דתורה יצחק בן ארבעים שנה והנה מבואר בסידור ע"פ מזמור לתורה בענין מ' חלות

דתודה שעשרה מהם חמץ ושלשים מצה כי הן ג"כ נגד ד' בחי' חגיג' ומל', אשר מגי' בחי' הראשונים אין יניקה לחיצונים רק מבחי' מל' כו' וז"ס החמץ, אך ע"י קרבן תודה יחד אר"א יוכל גם החמץ להתעלות כי בחכ' אתברירו ועמ"ז י"ל ג"כ ענין י"א ימים מחורב דרך הר שעיר, דהיינו י"א יום הנ"ל הם מה שיש יניקה לחיצונית מהמל' וכענין עשר חלות דחמץ והי"א הוא המקיף אלא שע"י קבלת התורה דמחכמה נפקת היו מתבררים גם י"א בחי' הנ"ל ואז היו מתעלים עד קדש ברנע כי ע"י בירורי נוגה הנק' טורי חשוכא מתעלית המל' בטורי חשוכא דא"א כמ"ש ע"פ המאמר פ' פנחס דרמ"ט ע"א גבי ועאלת לגו טורי חשוכא כו' וזהו דווקא דרך הר שעיר היו מתעלים עד קדש כו' וכדברי הע"ג דקדש ברנע מורה על בחי' גבוהות כו', אך הם קלקלו ונטו הי"א יום הנ"ל מהארבעים יום הנ"ל לבחי' הר שעיר, היינו כי מעטרא דגבורה נמשך בנין המל' אשר הם המשיכו ממנה יניקה לק"ג כו' ואזי הוכרחו להתעכב ארבעים שנה וכנ"ל, עמ"ש באריכות ע"פ ויהי שם עם ה' ארבעים יום ע"ד כי עם ה' החסד וגזורה עמיה שרי והם ד' יודין שבס"ת אני לדודי ודודי לי שהם משם ע"ב, וכן כי עם ה' החסד חסד גימט' ע"ב ופי' כי עם ה' החסד זהו בחי' דלית שמאלא בע"ק משא"כ בז"א יש חו"ג, זהו אשר ארבעים יום הנ"ל נקראו ימי רצון, וזהו ענין מי מטהר אתכם כו' מקוה ישראל ה' כו' שע"י ד' יודין הנ"ל נמשכין מ' סאה בהמקוה שהוא בינה כו' והתגלות עתיק הוא בבינה וזהו מי מטהר אתכם מי יתן והי' לבכם זה להם ליראה כו' מי יתן טהור מטמא לא אחד יחידו של עולם, יש להעיר לענין אחד עשר יום מענין בא דוד והעמידן על אחת עשרה ע"ד תכון תפילתי קטרת ואחד עשר סממנים היו בה, להמשיך מבחי' אנת הוא ולא בחושבן בעשר ספירות ע"ד הלא אנכי טוב לך מעשרה בנים וזהו כן דודי בין הבנים.

ראה החילותי תת לפניך את סיחון כו', הנה ארז"ל חולין פא"ט ד"ס סע"ב עמון ומואב טיהרו בסיחון וע"ש בפירש"י חצי ארץ עמון וכן במואב חשובו, וכ"ה ברבות ס"פ חוקת, והענין כי לעיל מיניה הזכיר שלשה אומות שאסר להם הקב"ה לישראל כשיכנסו לארץ לירש את ארצם כמ"ש ברבות סדר לך לך ס"פ מ"ד ואיתא שם שהם קני קניזי קדמוני שנתן הקב"ה לאברהם בברית בין הבתרים לך לך ט"ו י"ט, אך שיהי' לימות המשיח לישראל, אבל עכשיו רק שבעה נתן להם כמ"ש שבעה גוים רבים ועצומים ממך כו' דברים פ' עקב ז' א', (ועיין ברבות נשא פי"ד דרנ"ו ג' בפסוק ביום השביעי נשיא לבני אפרים, אפרים מעוז ראשי שם חשב ג' אומות מאב אדום פלשתים וצ"ע) ועכ"ז קצת עמון ומואב טיהרו בסיחון, ולהבין מהו שעכשיו ניתנו רק שבעה ולעתיד יהי' כל העשרה ועמ"ש מזה בסדור בדי"ה עלי עשור ויש להקדים שבאצילות יש ע"ס ובהיכלות דבי"ע הם שבעה היכלות הנוכר בוהר פ' בראשית וס"פ פקודי, ובפרדס שער היכלות פ"ט הקשה למה הם ז' היכלות

ולא עשר כו', והתירוץ פי' בספר עמה"מ שער עולם הבריאה רפ"ז כי עולמות
 כ"י"ע עקרו ושרשם אשר נמצא בהם תדיר הם שבעה ספירות לבד שהם ג"ת
 נהי"מ לפי שהתהוותם מו' כלים דעולם התהו שנשברו כו' והמוחין דבי"ע
 אינן תדירים בעולמות הללו ולא ימצאו בהם כ"א באתעדל"ת בסוד מ"ן כו'
 ושם פ"ח ביאר אשר שבעה היכלות הם המלכיות של שבעה ספירות הנ"ל
 כי היכל כמנין שם אד' היכל קה"ק בגדולה היינו חסד כו', וזהו ענין בא"י כו'
 מלך העולם שבחי' עולם נמשך מבחי' מלך וכמ"ש בד"ה שובה ישראל עד,
 עכ"פ הרי ביאר שענין ז' היכלות אלו דבי"ע היינו מבחי' חסד עד מל', וע"ש
 פכ"ה משער הנ"ל ומ"ש תדיר זהו ע"ד שרש ותוספת אשר כמ"כ ז"א דאצילות
 נאצל בסוד שרש רק ר"ק והמוחין באין לו בסוד תוספת ונק' רק נקודה א'
 וידוע שזו"ן הם שרש דבי"ע לכן עד"ו בבי"ע יש תדיר בסוד שרש רק ז'
 ספירות כנ"ל ולעתיד יהי' בו"ו ג"כ בסוד שרש ע"ס, כמ"ש בלק"ת בזכריה
 ע"פ ביום ההוא יהיה, ע"כ לע"ל יהי' כל העשר בארץ ישראל, אך עכ"ז צ"ל
 מאחר שע"י העלאת מ"ן נמשכין המוחין לבי"ע והרי עכ"ז לעולם הם בבי"ע
 רק שבעה היכלות, והנה מתחלה צריך להקדים ענין ההיכלות מהו והוא מבואר
 בתו"א ח"ב בפ' שלח בד"ה ענין המרגלים ובד"ה טובה הארץ מאד מאד שזהו
 ענין מ"ש בת"ז אנת הוא דאפיקת כו' עשר ספירן לאנהגא בהון עלמין כו'
 אשר העלמין הם סוד ההיכלות וכמ"ש בע"ח שמ"א שבחי' העולם עצמו זהו
 ענין ההיכלות, והיינו כי עולם מלשון העלם שהוא מעלים ומסתיר וכמו בחי' בית
 המגין על האדם בקיץ מפני החמה כו' נמצא מסתיר על האור שיומשך רק
 ע"י חלון כו' ושם נתבאר דשרש ההיכלות נמשך מבחי' עגולים שהוא מה
 שהשפעה היא בבחי' מקיף עדין על המקבל ואינו מאיר בבחי' גילוי ממש,
 ולכך נמשכו מזה ההיכלות שהם בבחי' מעלימים ומסתירים ועיקר בתו"א פ'
 וישב סד"ה ש"ה כו' היינו כחולמים שענין החלום שיש בו שני הפכיים כאחד
 זהו שרשו מעגולים שהם למעלה מהתחלקות ולכן נתלבש למטה בדבר שלמטה
 מהתחלקות היינו החלום והוא ע"ד התלבשות בחינה שלמעלה מהדעת דווקא
 בבחינה שלמטה מהדעת וכמו שרש הבהמה מבחי' בהמה רבה שלמעלה
 מהאצילות וכמ"ש בד"ה וספרתם לכם בענין חטה שאין התינוק יודע לקרות
 אבא כו', וזהו ענין אלביש שמים שהם עגולים קדרות בחי' חושך דהיינו
 כחולמים ע"ש, ועד"ו הוא ענין השראת העגולים על ההיכלות שההיכלות
 מעלימים ומסתירים עד שבהשתלשלות למטה נמשך מזה העלם גמור חושך
 עוה"ז בחי' היינו כחולמים אותותינו לא ראינו שינה והמשכה זו דווקא מבחי'
 העגולים סוכ"ע שמשם דווקא התהוות היש ודבר נפרד כמ"ש בד"ה יבאו לבוש
 מלכות ועמ"ש ע"פ חנכת הבית לדוד בענין לברש בית ועיקר בע"ח שמ"א פד"ה
 מענין לברשים והיכלות שהם בתים אך צ"ל לאנהגא בהון עלמין לעשות
 מהעלם גילוי וכמ"ש לע"ל ולא יכנף עוד מוריך כו', והיינו ע"י עבודתינו
 בסומתע"ט להפוך העלם נה"ב והגוף הנמשכים מהיכלות רק"נ שהם העלם היותר
 גס, וזהו גם את העולם נתן בלבם שע"י שכובש נה"ב תחת נה"א עי"ז נמשך
 למעלה ג"כ להיות אסתלק יקרא דקב"ה בכולהו עלמין כי הנהיא מבחי' ע"ס
 דיושר שהם בחי' גילוי ולא העלם כמ"ש את האדם ישר, ואפשר שלכן ההיכלות

רק ז' נגד ז"ט כי ההעלם יותר כשאין הג"ר מאירין שהחכמה נק' אור ולכן הכסיל בחושך הולך ובע"ה שמ"א פ"ד משמע שאף באצילות יש היכלות והן ג"כ רק ז' היכלות אף ששם יש ע"ס והוא מטעם הנ"ל ואף ששרשן מהעגולים והעגולים הם ע"ס הנה העגולי' עצמן הם אדרבה למעלה מבחי' קוין והתחלקות כו' כנ"ל. ומ"מ בזה ובהר ובפרדס נזכר היכלות רק בב"ע, והנה כמו שיש ז' היכלות כך ניתן לישראל ארץ שבעה עממין שהוא להפך ולברר השבעה מדות הרעות הנמשכים מהיכלות דק"ג ואזי נעשים היכלות דקדושה ז' בחי' ומה שע"ז נמשך אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין היינו המשכות ג"ר כח"ב שנמשכו להיות מוחין לז' היכלות הג"ל והוא ע"ד הנז' בד"ה באתי לגני בענין שעל ידי עסק התורה ממשיכין מוחין לז"א, ויש בזה כמה בחינות מוחין דיניקה ואחר כך מוחין דגדלות אשר מוחין דיניקה הוא השכל של המדה ומוחין דגדלות הוא שממשיכים בהמדות מוחין עליונים יותר מה שאינו שייך כ"כ לטעם של המדה שיאירו ג"כ בז"א. ועד"ז נק' א"י ארץ זבת חלב ודבש פי' חלב הוא בחי' יניקה שממשיכים בו' מדות הנ"ל מבחי' חלב שהם מוחין דיניקה וכענין ספירת העומר כמ"ש בד"ה ואהי' אצלו אמון ודבש הם מוחין דגדלות, ולכן א"ש שאף שממשיכים המוחין עכ"ז הם רק ז' היכלות כי המשכת מוחין אלו דיניקה וגדלות הם בהמדות, אשר עכ"ז המוחין מאירין ע"י המדות אף שהם מוחין דגדלות אינן מאירים בעצמם כ"א ע"י המדות לכן הם באים בסוד תוספת ולא בבחי' שרש, אכן יש בחי' שהג"ר מאירין בעצמן שלא ע"י המדות כלל וכנו' בד"ה והי' מדי חדש, שבר"ח מקבלת המל' ממוחין דאז"א עצמן שלא ע"י ז"א כו' והוא בחי' עליונה יותר, כי קדש מלה בגרמה הוא כנו' הענין בפ' אמור צ"ד ב', ונתבאר בסידור כי המדות שייכים לעולמות משא"כ חר"ב וכו' ועיין בתו"א סד"ה ואלה שמות כנ"י ובביאור דאלה מסעי בענין תיקון ואמת, שהחכמה נק' אמת שהוא גילוי כמו שהוא לבדו הוא כו', ובד"ה באתי לגני בענין עמקו מחשבותיך, וזה יהי' לע"ל ואז ינתנו כל העשר עממין דהיינו שיהי' ג"כ בירור כח"ב דתהו בשלימות לכן יבואו ג"כ ג' בחי' קני קניו קדמוני לישראל שהם מה שנפלו מכח"ב כמ"ש במא"א אות קוף סמ"א וז"ל קני קניו קדמוני הם הג' קליפות שכנגד ג"ר, קני קס"א קניו זקן חכמה קדמוני כתר עכ"ל והי"ג הביא שכ"כ באריכות בלק"ת פ' לך בדרוש הפסוק את הקני כו' ועיין זח"ג נשא דקכ"א סע"ב ובפי' הרמ"ז שם, משא"כ עכשיו הם רק ז' עממין בירור ז"ת כנ"ל ויש להעיר לענין הקני מבחי' קן צפור, והנה ביאור הענין י"ל עפמ"ש בלק"ת שם והזיין מהם שהם תחתונים יכלו ישראל לכבוש אבל הקליפות שהם נגד ג"ר שלה לא יכלו שהם קליפות דקות ביותר וגדולות והם קני נגד בינה כו' קניו נגד חכמה שבו זקן זה שקנה חכמה ובקליפות נקרא קניו קדמוני נגד כתר כו' עכ"ל, וענין דקות י"ל בשני ענינים הא' ע"ד קליפות דאצי' נגד ב"ע אשר שם הרע דק ביותר ואינו נרגש כ"כ לרע ועכ"ז גדול יותר כי הוא בענין גבוה יותר, וכמו הרהורי עבירה קשים מעבירה לפי שהמחשבה מג"ר ופגם כי קטן שם רע יותר מפגם גדול באברים החיצונים ועד"ז ויותר על ע"ז כו' ולא ויותר על ביטול תורה שהוא כמו באברים הפנימיים אפילו נקב משהו

טריפה ובאברים החיצונים אפילו נקטעה ידו ויכול לחיות ועד"ו הרע דקני קנינו קדמוני בגי'ר אף שהוא דק גרע מהרע הגמור דז"ת כו, ועמ"ש בד"ה בחרבי ובקשתי וסד"ה שכם אחד וסד"ה אני חומה גם בענין מדין שנאת חנם גרוע מו' עממין כו' בד"ה החלצו הב' י"ל דקות שענינם הרע שבחרי"ב כמו חכמות רעות חרטומי מצרים כו' וגסות מדות רעות גיאוף כו' והם גדולות יותר אף שהן דקות. גם בד"ה מה טובו שכל מה שלמעלה יותר הפגם יותר כו', ולכן ראשית גוים עמלק ואחריתו כו' ועכשיו עיקר הברור במדות והחכמה להמשיכם במדות תורה כשר ופסול כו' ולעתיד יתבררו כח"ב דתהו ע"י עין בעין יראו, והנה בע"ח שער כסה"כ חשבון ז' היכלות אינו כמ"ש העמה"מ שהן מחסד עד מל', כ"א שהיכל השביעי היינו היכל קה"ק הוא בינה וכ"מ פשט ל' הוזהר פקודי דרס"א וגם משמע כן ממ"ש בינה מקננא בכורסייא משמע עכ"פ בינה מאיר בכריאה ולא חסד לבד וכ"כ באריכות בע"ח שמ"ז ספ"ד בכריאה אי"א ואבא אין להם רק ו"ק ואמא יש לה פרצוף שלם כי אמא מקננא בכריאה כנ"ל וכתר וחכמה דאצילות גנוזין בה לכן אין להם גילוי רק בסוד ו"ק לבד אך אמא שנגלית בכריאה לכן פרצופה בכריאה שלימה ואמנם זהו עצמו מ"ש אמא עילאה מקננא בכורסייא פי' אמא דבריאה עצמה מקננא בכורסייא כי משם נוכל לומר שמתחלת עולם בריאה כי אי"א ואבא דבריאה מכוסים כנ"ל, נמצא בזה א"ש ענין ז' היכלות דבריאה אשר היכל ז' הוא כבינה כמ"ש בע"ח שער כסה"כ דהיכל ק"ק כולל כח"ב והיינו שהוא עיקרו בינה דבריאה וכתר וחכמה גנוזים בה לכן אין להם היכל בפ"ע, והנה מבורא שם בע"ח שמ"ז פ"ה ההפרש בין בריאה ליצירה שביצירה גם הבינה אינה מאירה כ"א ע"ד אי"א ואבא בכריאה היינו שבינה אין לה רק ו"ק לבד כי אור היצירה הוא רק מו"א כו' ע"ש, וא"כ עד"ו נוכל להעמיד דברי עמה"מ דלעיל שאומר שהשבעה היכלין הם רק ז"ת ולא ג"ר היינו אף לא הבינה כ"א היכל השביעי הוא חסד ונאמר שדבריו יתכנו בעולם היצירה אשר שם גם הבינה אינה בגלוי לכן עיקר היצירה הם ז"ת ממש, ומ"מ גם לדבריו היכל הז' כולל ג"כ ג"ר כדמשמע ממ"ש בשער שמיני פ"ט דמ"ז ע"ג ודברי הע"ח הן בהיכלות דבריאה, וביאור הענין שהבינה מאירה בגילוי ולא החכמה יובן ממ"ש בד"ה ראה אנוכי נותן בענין משכיל לאיתן אותיות איתן משמשות לעתיד שלעתיד דווקא יהי' גילוי בחי' עצם החכמה הנקרא משכיל וכמ"ש בד"ה ששים המה מלכות בפ"י ומעיין מבית ה' יצא והשקה כו', ועד"ו י"ל ענין עמון ומואב טיהרו בסיוחן כי עמון בינה ושיתברר בחי' בינה דגה"ב ע"י ההתבוננות ומוה יבא לבחי' מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים וכענין שכינתא עילאה, עמון אותיות נועם, ומואב בירור חכמה דקליפה שמבחי' עד מואב יתברר להיות ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים ע"י עסק התורה לכו לחמי בלחמי, ועיין זח"א בהקדמה ד"ו ע"ב גבי הוא הכה את שני אריאל מואב כו' דהו מאב דבשמים ועמ"ש בד"ה הנך יפה רעייתי, ולכאורה י"ל דא"כ כבר יש גם עכשיו בירור חרי"ב דתהו ואיך אומר שרק לעתיד יהי' בחי' זו, אך הענין צ"ל שזה ע"ד ישסות שהם ארי"א תתאין משא"כ ארי"א עילאין וכ"ש פנימית ארי"א, וגם כי ישסות הם בכלל ה' דשם הוי' ושניהם נק' אימא וארי"א עילאין הם הי"ד

ושניהם נק' אבא כמ"ש הרמ"ז ס"פ קרח בשם הע"ה. ולכן מה שטיהרו מקצת עמון ומואב הם ע"ד ישו"ת ששניהם בחי' בינה, והיינו כמ"ש בע"ה שהיכל הו' הוא בינה וענין פי' שטיהרו בסיחון היינו ע"י עסק התפלה והתורה כמ"ש בפ"י וענין סיחון בדי"ה ע"כ יאמרו המושלים, וי"ל דהיינו לת"ח ששרשן מבריאה אשר שם היכל הו' הוא בינה ע"כ יכולי' לברר גם מבחי' בינה דתהו ולזה התנאים ידעו גם עניני כישוף כדי להורות ע"ז, וגם זהו קצת מהחכמים הגדולים כמו הרמב"ם שבירר מחכמות פלסופיא של אריסטו כו', משא"כ גשמות דיצירה שם ז' היכלות מחסד ואילך ע"כ לא יוכלו לברר מבחי' חכמות חיצוניות כחכמת אריסטו ואסור לו להתעסק בהן וכמ"ש בש"ע יו"ד ה' ת"ת ונשמות דבריאה הן רק נשמות התנאים.

והנה ענין כנור של שבעה נימין ולימוהמ"ש של שמונה נימין, מפרשי' דעכשיו ההמשכה מז"ת ולימוה"מ יאיר אור הבינה, אך לפמ"ש דבענין שבעה היכלות בינה נק' היכל השביעי, אי"כ י"ל כמ"כ כנור של שבעה נימין זהו ג"כ מבחי' בינה דוגמת ז' היכלות ולפי"ז כנור של שמונה נימין זהו התגלות החכמה, לפ"ז ענין שבע ביום הללתיך זהו להמשיך בחי' בינה בז"ת. והנה כשמחשבים ז' היכלות מהבינה עד מ' אזי הענין שיסוד ומ' שניהם היכל אחד והוא היכל לבנת הספיר ע' זח"א פ' בראשית דמ"א ע"ב ופי' במק"מ שם זח"ל היכל הראשון נק' לבנת הספיר לפי שהוא כולל יסוד ומלכות ספיר הוא יסוד לבנת הוא מ' שהיא נוקבא וכ"כ בפרדס שער ההיכלות פ"א ובערך לבנת הספיר, ועיקר זח"ב פקודי דרמ"ה ע"א, ובמא"א אות למ"ד סעיף יו"ד ובסה"מ סי' י"א פי' דהוא מ' ויסוד שביסוד זה צ"ע, וא"כ לבנת הספיר מורה על יחוד יסוד ומ' לכן הם א' כי זכר ונקבה בראם ויקרא שמם אדם תרי פלגי דגופא, וזהו דזוקא כשממשיכים מבינה שבכח זה דבינה נמשך יחוד זוי"ב בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו משא"כ כשמתחילי' ההיכלות מחסד נחשבו יסוד ומ' לשני היכלות לפי שאין אז יחד גמור וא"כ ענין שבע ביום הללתיך להמשיך מהבינה ויהי' יחוד זוי"ג וזהו מעלת הכנור של שבעה נימין.

ויש להעיר מענין מ"ש בזהר ע"פ כי שאל נא לימים ראשונים למן היום כו' שהוא בוי"ק דו"א, משא"כ בבחי' בינה כתיב שלח תשלח את האם לפי שהוא עלמא דאנתכסייא בזהר ויצא דקנ"ח ע"א, ובפ' בראשית ד"א ע"ב פי' בינה נק' מי דקיימא לשאלה, משא"כ למעלה מהבינה לא שייך אפילו שאלה וע"ש במק"מ פי' ימים ראשונים הם ז"ת דא"ק כו', וא"כ לע"ל שיהי' הכנור של עטרה נימין היינו גילוי ג"ר מה שעכשיו לית תמן שאלה כלל, ויובן זה עוד ע"ד שנת' בדי"ה אלה פקודי המשכן משכן העדות שמ"ע נמשכים מבחי' ו"ה שהם אורות מתלבשים בכלים רמ"ח פקודין הם רמ"ח אברים דמלכא ול"ת נמשכין מבחי' י"ה הנק' משכן העדות שאין שם השגה כלל וע"כ הם רק בבחי' לא, ע"ד השלילה ועיקר בת"א סד"ה לבסומי בפוריאי דרוש הראשון הרי מובן שבחי' י"ה אינו מתגלה עכשיו בשום כלי ואין בזה השגה כלל רק עד לא זכר, וזהו הענין כי שאל נא רק לימים ראשונים ולא בג"ר וא"כ לע"ל שיהי' הכנור

של יו"ד נימין זהו שגם ג"ר יאירו ויתגלו כמו ז"ת כו', ועמ"ש בד"ה כבו את אביך כו' אשר אלו דברים שאדם אוכל פירותיהן כבוד או"א היינו שעיי"ז מאירים ג"ר ג"כ בגילוי כמו ז"ת, וזהו ענין והשיב לב אבות ג"ר על בנים ז"ת, ויש ביום ההוא יהי' הוי' אחד דפי' האריו"ל שג"ר הנק' י"ה יהי' קבועים בז"א שהוא ר"ה כו', עיי' בבחי' פ' תולדות ע"פ ויקרא שמה רחובות שהוא ענין ואם ירחיב ה' את גבולך כו' ונסבה ורחבה למעלה, וענין רחובות שהוא בינה עיי' באג"ה ססי' ט"ו, ועמ"ש ע"פ מן המיצר השופר שצדו א' צר רומז למל', וצדו א' רחב רומז לבינה, ועד"ז ה' גדולה לאה ה' קטנה רחל כי בבינה התגלות התענוג, עיי' מד"ר בראשית פכ"ג ע"פ כי שת לי אלקים זרע אחר כו', והיינו ממואב שהוא חכמה דתהו, דהיינו מאב, ועמ"ש ע"פ בעבר הירדן בארץ מואב הואיל משה באר כו', ומעלת אב ע"ד כלאב כולו מאב כו', עמ"ש ע"פ הללויה הללו אל בקדשו הללוהו ברקיע עוזו שיש בו יו"ד שבחים זהו ע"ד של עשר נימין, לענין ואם ירחיב יש להעיר מענין צדקה שנאמר מתן אדב ירחיב לו עיי' מד"ר פ' בהר עיי' בד"ה הבאים ישרש בענין רחבה מצותך מאד ובאג"ה סי' י"ז ד"ה נודע דבאתעדל"ת ג"כ מענין רחבה מצותך, במד"ר תולדות פס"ד ע"פ ויקרא שמה רחובות כנגד משנה תורה שנאמר ואם ירחיב תילים סי' קי"ט מ"ה ואתהלכה ברחבה ובאג"ה סי' י"ג ד"ה מה רב טובך, פי' שמבחי' שמאל נמשך ג"כ הגבול והצמצום בעבודת ה' כו', היינו כשיעור לצאת ידי חובתו כמו בת"ת פ"א שחרית כו', אך בחי' ימין הוא מדת החסד וההתפשטות בעבודת ה' בהתרחבות בלי צמצום ואתהלכה ברחבה כו' ולא די לו לצאת ידי חובתו לבד אלא עד בלי די כו', ואפ"ל עיי' נמשך ג"כ מלמעלה ואם ירחיב ה' את גבולך, דהיינו ע"י כי תשמור את כל המצוה כו' ועיי' ילקוט בשם הספרי, עמ"ש ע"פ הרחב פיך ואמלאהו בד"ת כתיב בכרך במדבר בד"ה ועתה יגדל נא, ובחנה רחב פי על אויבי בש"א רסי' ב', ושם מענין שהגבול נמשך מקו המדה, וע"י הברכה בקו המדה כענין ועתה יגדל נא ביו"ד רבתי נמשך תוספת ורבוי וזהו ענין ואם ירחיב וכו' את גבולך כו', ועמ"ש ע"פ אלה תולדות יצחק בפי' ואלה מוסיף, מוסיף ומרחיב הגבול של הקדושה וכענין שמוסיפים מחול על הקדש בשבת כו'.

דברים א' ל"א

ובמדבר אשר ראית אשר נשאך ה' אלקיך וגו'.

א) רבות פ' בשלח פכ"ה הה"ד מקימי מעפר דל כו' בקומה זקופה (עמ"ש מענין קומה זקופה ע"פ נשא את ראש בני גרשון ובד"ה והנה ה' נצב עליו כו') אשר נשאך כו' הרי רוממתי אתכם כו', הרי מפרש נשאך לשון רוממות כמו ירום ונשא ורוממות זו נמשך דווקא ע"י המסעות במדבר שע"י

אור דברים התורה כה

אתכפיא סט"א אסתלק יקרא דקוב"ה וכמ"כ נמשך הרוממות בנפש. כמו שהארון נשא נשאו, ולכן החיות נושאות ומנושאות ועייק זח"ב ר"פ יתרו דס"ט ע"ב ע"פ מתוך הסנה.

ב) רבות ס"פ נצבים ובמדבר אשר ראית אשר נשאך אר"ל מהו אשר נשאך נשאך וגידלן שעשה אותן כאלהות שנאמר אני אמרתי אלקים אתם כו' תילים פ"ג, ובע"ח שמ"א פי' אלקים אתם קאי על ניצוץ אלהות המתלבש בבחי' יחידה, דוגמת ע"י המתלבש בא"א כו', ועייק מענין אני אמרתי אלקים אתם, רבות משפטים ר"פ לב שהוא ענין חירות ממלאך המות ומשעבוד כו' ושם ס"פ הנ"ל כשם שאני חי וקיים כו' ור"פ שמיני ר"פ י"א, ובפ' מצורע פי"ח, איום ונורא הוא אלו ישראל דכתיב אני אמרתי אלקים אתם כו', ויש להעיר ממ"ש בברכות ויחי פצ"ח ע"פ ושמעו אל ישראל אביכם מה הקב"ה בורא עולמות אף אביכם בורא עולמות כו', זח"א ויחי דרכ"ו ע"א ח"ג פ' שלח דקס"ב סע"א ע"י שהקדימו נעשה לנשמע, והיינו כמ"ש בע"ח הנ"ל כי זהו ענין השני כתרים ע"י המלוכש בא"א כו', ויש להעיר מזה לענין פי' והשיאני ה' אלקינו את ברכת מועדיך, ואדמ"ו נ"ע פי' והשיאנו ע"ד נשואין שה"ע היחוד העליון וה"ע ביום ההוא תקראי אישי כו', וי"ל דנשואין ג"כ ענין רוממות ועמ"ש ע"פ ויקרא לו אל אלקי ישראל כו', וע"פ אין כאל ישורון וארז"ל רבות וישלח פע"ה אין כאל ומי כאל ישורון כו'.

ג) בפתחתא דאיכה בד"ה תחת אשר לא עבדת, נב א', אלו זכיתם הייתם קוראים בכל הדרך אשר הלכתם ועכשיו שלא זכיתם אתם קוראים לא אליכם כל עוברי דרך כו', נמצא פי' אשר נשאך כו' להיות ההליכה בדרך כו' וידוע ענין מהלכים בין העומדים והילוך זה הוא על הדרך ע"ד ושמרו דרך הוי' והם המשיכו דרך זה אף במדבר כו' ועיי"ו נמשך עילוי ביתר שאת ע"ד אף עשיתיו אף מרבה בחי' עליונה בד"ה מי מנה עפר יעקב ועמ"ש בפ"י קול קורא במדבר פנו דרך הוי' בלק"ת פ' ואתחנן בד"ה וידעת היום דרוש השני.

ד) זח"ב תצוה קפ"ג סע"ב קפ"ד ע"א משום דלית נהורא אלא ההוא דנפיק מגו חשוכא דכד אתכפיא סטרא דא אסתלק קב"ה לעילא ואסתלק ביקריה, וי"ל ע"פ מ"ש בביאור דשחורה אני ונאווה דרוש השני שם פ"ד בענין קליפה קדמה לפרי ובענין אריה שלמטה הוא היה טמאה ובשרשו גבוה מפני שור כו', וזהו ענין מל"ת שגבוהים ממ"ע שע"י אתכפיא סט"א כו' ע"ש, ומ"ש מזה בד"ה אלה פקודי המשכן בענין משכן העדות כו', ועד"ו ה"ע מדבר שנק' ארץ לא זרועה, דוגמת קיום מל"ת שהזריעה היא בחי' לא כו' ועיי"ו הצמיחה גילוי בחי' דלית מחשבה תפיסא ביה, הנק' ג"כ ישת חושך סתרו שאין בו אור והשגה, וזהו נמשך ע"י בחי' לא שדוחה החושך גשמי וזהו ענין דלית נהורא אלא ההוא דנפיק מגו חשוכא וכמ"ש המשל במ"א מענין הראיה אשר בעין שהוא מלוכש דזוקא בשחור שבעין, וכמ"ש מזה סד"ה כנשר יעיר

שזהו פי' הפסוק ימצאהו בארץ מדבר ובתהו כו' יצרנהו כאישון עינו היינו כנ"ל, וזהו ובמדבר אשר ראית דהקשה בזה שם מהו ראית, אלא ר"ל ראית היינו מ"ש כי עין בעין נראה אתה ה', ועו"ג אשר נשאך להיות אלקים אתם שתוכלו לראות עין בעין, וכח הראיה זה נק' אישון עינו שמלובש בבחי' השחרות שבעין היינו מה שביררו בבחי' מדבר הנ"ל מחשוכא לנהורא, זהו ובמדבר אשר ראית כו' אשר ע"י המדבר נמשך בך כח הראיה ע"ד כי עין בעין נראה כו' וכן לע"ל כתיב עין בעין יראו כו', ועמ"ש ע"פ בן פורת עלי עין כו'.

והנה מכו"ז יובן בתוס' ביאור מ"ש אאזמו"ר ג"ע בלק"ת בד"ה אלה מסעי דרוש השלישי בענין אשר ברא אלקים לעשות לתקן כו', ועמ"ש בד"ה אלה מסעי מענין מ"ב מסעות, שתכלית המכוון בהמסעות להכניע את המדבר ור"ל שע"ז יומשך יתרון האור כי יתרון האור נמשך מהמשך דווקא ועמ"ש ע"פ הזהר פ' תזריע דמ"ז ע"ב ע"פ וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות כו'.

אל תתגרו, כי ירושה לעשו, בנוזר רפ"ט דס"א א', עובד כוכבים יורש את אביו מן התורה שנאמר כי ירושה לעשו כו', ופרש"י להורישה לבניו, ועיקר מזה ג"כ בקדושין ד"ח ע"א, ועיקר מענין ירושה במא"א אות יו"ד סכ"ט כי ירושה נק' חו"ב דז"א ירושה נק' הנכנס תחתיו ויורש מקימו וכן עליית פרצוף במקום חבירו נק' ירושה כו' עכ"ל ומ"ש שירושיה נק' חו"ב דז"א עיין באדר"ז דרצ"א ע"א, והנה כמו שבקדושה יש השתלשלות הפרצופים והתלבשותן זה מזה, ועליית פרצוף במקום חבירו, כך ג"כ לעומת זה ע"כ שייך בהו ירושה, משא"כ הגר אינו יורש אביו כו' כי לא שייך עליית פרצוף דאדם דקדושה, ועמ"ש מענין ירושה סד"ה תורה צוה לנו משה מורשה, רבות נשא פי"ד דרנ"ו ג' בפסוק נשיא לבני אפרים, אפרים מעוז ראשי אלו שלשה אומות אסר הקב"ה לישראל לכשיכנסו לארץ לירש את ארצם מואב אדום פלשתים ולע"ל עתיד הקב"ה להתיר שלשתן לישראל כו', וצ"ע דכאן נו' ג' אדום מואב ועמון, וברבות מצרף פלשתים ולא נו' עמון, ואפשר משום שיפתח לקח ארץ בני עמון, וכמ"ש בשופטים סי' י"א רבות פ' חקת רע"ד ד' ער"ה א'.

אל תצר את מואב, פ"ד דנוזר דכ"ג סע"ב מענין שאין הקב"ה מקפח אפילו שכר שיחה נאה כו', וכ"ה פ"ד דב"ק דל"ח ע"ב ועו"ש שתי פרידות טובות יש לי להוציא מהן כו', פ"ג דחולין ד"ס ע"ב ליתי סיחון כו' עמון ומואב סיהרו בסיחון, קדושין י"ח א' רבות סדר לך לך ס"פ מ"ד, ס"פ וישלח ס"פ ע"ד פ"ג ב', במדבר פי"ד דרנ"ו ג' ס"פ חקת, וירא

סיפ נ"א זח"ג קפ"ח א' ק"צ א', וע"ש בהרמ"ז בדף קפ"ח א' והנה קליפת מאוב העיזה פניה כו' וע' במד"ר פ' בראשית פכ"ג ע"פ כי שת לי אלקים זרע אחר אותו זרע שהוא בא ממקום אחר ואיזה זה מה"מ שהוא בא ממאוב, וע' זח"א ד"ו ע"ב ע"פ הוא הכה את שני אריאל ממאוב.

ציון במשפט תפדה מבואר במ"א ענין שכתפלה ג' בחי' הודו לה' כו', ובק"ש ואהבת כו' ואח"כ בשמו"ע ברוך אתה כו', והו' וכל ברוך לך תכרע נה"י ע"ד וכל קומה כו' בשמו"ע, והיינו ע"י ואהבת בכל לבבך והו' נה"י אח"כ חג"ת אח"כ חב"ד וכל קומה כו', והנה בחי' ברוך זהו ציון כמ"ש ברוך ה' מציון וכתוב על הררי ציון כי שם ציוה ה' את הברכה, כי ציון לי סימן היינו דכתיב געשה אדם בצלמינו ה"ע התורה כמו שהיא למעלה, אך כדמותינו היא התורה כמו שנתלבשה בגשמיות שהיא ציון וחיותם וסימן לתורה שלמעלה כו' והברכה היא להמשיך מחש"מ כתורה שלמטה והו' אק"ב ממש, ומוה נמשך ג"כ בישראל בחי' קדושה והוא רצון העליון שלמעלה מהשכל כנוצר ע"פ ראשי המטות וע"פ מי מנה עפר יעקב והו' ציון לי' זכר וגם לי' נקבה, פי' לשון זכר הוא בחי' ההמשכה בתורה ולשון נקבה כשנמשך בחי' זו בכנסי, אך עתה בחי' זו מסותרת מאד מחמת נה"ב שמק"ג המלבשת ומסותרת כו' ועז"נ ציון במשפט תפדה היינו הלכות התורה כמ"ש ע"פ ואלה המשפטים כו', אך מה שנק' במשפט דווקא, דהנה כתיב עד עקרה ילדה שבעה ורבת בנים אומללה, עקרה היא הנה"א שהיא ורחל עקרה והיינו ע"י שהיא כרחל לפני גוזייה כו', כחולדה זו הדרה בעיקרי בתים בע' שרים כו' כן פי' בספר שושן ס' בשם הרמב"ן ע"ש דס"ח ע"א והו' היתה כאלמנה אל מנה שאין מקבלת ק' ברכות הנ"ל בבחי' כי שם ציוה ה' את הברכה כו', וגם אלמנה מלשון לפני גוזייה נאלמה כו', אך ע"י ותתפלל חנה על הו"י כו' ע"י עד עקרה ילדה שבעה הם ז' מדות שבנפש האלקית אהו"י"ר כו' ואזי ורבת בנים היא נה"ב ויצה"ר מדות הרעות אומללה כי האור דוחה חושך, ועין זח"ג דצ"ב א', וי"ש ג"כ ביחזקאל כו' ב' אמלאה תחרבה וכמ"ש במגלה ד"ו ע"א פסחים מ"ב א', ובזח"ב פקודי דרליה ע"א והו' במשפט תפדה כי המשפט להצדיק הצדיק ולהרשיע הרשע כך צ"ל בבחי' זו להתעלות הנה"א ולהשפיל נה"ב וכמ"ש כי אלקים שופט זה ישפיל זה ירים כי יש ב' בחי' זה כמ"ש זה לעומת זה עשה האלקים, ועין רע"מ ר"פ שופטים, ובפ' צו דל"א סע"א ע"פ זה קרבן כו' כי בחר ה' בציון כו' והמשכת משפט הנ"ל נמשך ע"י המשפט שהאדם עושה בנפשו בבחי' קדש א"ע במותר לך צדיקים יצ"ט שופטן כו', וברבות פ' עקב וארשתוך לי בצדק ובמשפט כו' שני אריסין כו' ע"ש תנה ושמר דרך הו"י כי ע"פ השתלשלות ממלכותך כו' מאין ליש למטה היש ודבר נפרד אכן דרך הו"י גילוי דעה עליונה שלמעלה היש ולמטה כלא חשיב, ועמ"ש מענין דרך הו"י בדיה מי

יתנך כאתה, ודרך זה ע"י צדקה ומשפט פי' צדקה מצות ומשפט תורה ומצות כחי רמ"ח אברים בחי' חיצוניות כלים איהו וגרמוהי אבל תורה איברים הפנימיים שהחיות תולה בהם ולכן ויתר הקב"ה על כו' איהו וחיהו בביאור אלה מסעי, ומ"מ החיצוניות דמצות נלקח ממקום עליון יותר והיינו גלגלתא המקיף על מר"ס שהיא התורה, וזהו ענין שוקף לה כנגדן חסד ורחמים חסד דעתיק מלוכש בגלגלתא הנמשך ע"י המצות וימינו תחבקני ואך שיומשך בפנימי' זהו ע"י התורה מר"ס והיינו רחמים יג"מ שהתורה נדרשת בהן נגד יג"מ ת"ד יג"מ הרחמים הנמשכים ממר"ס, והנה הרחמים כלול מגבורה ע"ד נכמרו רחמים נכמרו לשון מכמר בשרא חמימות כו', וכמ"ש המו מעי לו והיינו שבמר"ס מלוכש גבורה דעתיק, ולכן זהו הנמשך ע"י משפט זהו שופטים ושוטרים כו' שעריך נודע בשערים בד"ה זה יתנו ובס"י ז' שערים שני עיניים כו' והם ראי' שמיעה ריח דבור הנמשכים משם הוי' זהו אשר הוי' אלקיך נותן לך כו' בשבתו עם זקני ארץ זקן שקנה חכמה תושבע"פ בה ועל ידה נמשך להיות שופטים ושוטרים כו' שוטר הסכם הרצון כענין מצחא

כו' מכה בשבת קוצי דשערי המכה כו'.

וע"ד הדרוש יש לקשר זה עם דרוש זכור את יום השבת לקדשו דרוש הראשון בת"א פ' יתרו וארו"ל כנס"י יהי' בן זוגך דשבת כמ"ש בהגהות לדרוש זכור הנ"ל, ובחי' זו נק' ציון כי ציון נק' קדה"ק וגם ראשון לציון בוח"ג האזינו דף רצ"ג סע"ב ודף רצ"ד א' ודף רצ"ו ע"ב ושם שזהו גבוה מבחי' ראשית ושבת נקרא שבת בראשית ונק' קדש, ע"כ ציון הוא בן זוגך שממשיך מבחי' קדה"ק בקדש ומבחי' ראשון לציון כו', ועז"נ ציון במשפט תפדה דוגמת אבירי לב רעו"ד כו', וע"ש בזהר דבר"ה כתיב ג"כ מראשית השנה חסר אלף וע"י השופר ממשיכים האלף כי קול פשוט ע"ד הברת א', ולכן כשחל ר"ה בשבת א"צ לשופר כי שבת נק' ודאי ראשית באלף וגם כנס"י ממשיכים בהשבת מבחי' זכור שהוא ראשון והשופר ג"כ יובל דכרא הוא, לכן בשבת נמשך זה מעצמו זכור את יום כו', ותדע כי ר"ה יום ו' למע"ב יום ברוא אדם ושבת שהוא אחר יום ו' הוא בחי' עליונה יותר מיום ו' שהי' ר"ה כו', ועמ"ש בהגהות לד"ה מזמור לתודה בענין משל למלך שעשו לו טבעת מה הי' חסר חותם.

הגהות לציון במשפט תפדה שבלק"ת פ' דברים

א. א. • [שורה מחשבה] קודש שימ"ב (כי בהדבור יש עת לחזות כמו שיש עת לדבר משא"כ המחשבה היא המידית והשכל והמחשבה הם תרדל"מ).

(*) האותיות מסמנות את הוף והטור שבלוק"ת. — הבא בחצאי ריבוע — הם מהוספת המו"ל, ע"פ הוצאת תרס"ד וההוצאות שלאח"י.

אור דברים התורה כט

[שם] וכמארו"ל במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים (ובמד"ר פ' בראשית פ"ח ע"פ עם המלך במלאכתו ישבו שם עם ממ"ה הקב"ה ישבו הנשמות של הצדיקים שבהן נמלך הקב"ה וברא את העולם).

[שורה צדיקים] צורך עלי'. (קיצור, היום כי בכל יום יהיו בעיניך כחדשים הנשמות עלו במח' ולכן היו גם קודם שימ"ב והמלאכים שהם מבחי' דיבור נתהוו בשימ"ב וירידת הנשמה בגוף צורך עלי').

[שורה ולהבין] עלו במחשבה (בד"ה ושמתי כדכד פ"א פי' כי העלי' היא למעלה מהמח' שהמח' הוא לברש אבל השכל הוא עצמי ויש ג"כ בחי' של עלי' מהשכל ובד"ה שורה אני דרוש השני פ"א פי' כי ע"י הירידה דוקא נעשו הנשמות בבחי' כלה ומקבלי' שפע מעצמות ח"ע כמארו"ל ביום חתונתו זה מ"ת ואפשר שני הפירושים ענין א' ועמ"ש מזה בהגהות לד"ה וישב יעקב).

[שורה כמ"ש] בגמרא פרק בתרא דברכות ד"ס ע"ב (וצ"ע דשם לא נזכר ענין אתה בראת רק מתחיל אתה יצרת).

[שורה נשמה] מבחי' טהירו עילאה (הג"ה, במא"א אות ט' סי"ז כ' טהירו נק' כלי הראשון והוא אויר הקדמון ובלקו"ת פ' חוקת בהביאור ע"פ זאת חוקת התורה פ"ה פי' גליף גליפו בטה"ע היינו כשנאצל מאז"ס ב"ה פרצופי ע"י וא"א שהוא כתר דאצי' נק' גליף גליפו בטה"ע א"כ צ"ל טה"ע זהו בחי' שלמעלה מהכתר וא"כ כיון שטהורה היא הפי' ששרש הנשמות מטה"ע מהו העלי' עוד יותר וצ"ע ואפ"ל לפ"ז כיון טהירו נק' כלי הראשון א"כ העלי' הוא בבחי' אור שלמעלה מהכלי וע' בהביאור ע"פ אם בחוקתי תלכו פ"ד עכ"ה).

שורה י"ב [הנשמה] ואתה משמרה שהוא למעלה מבחי' טהורה היא כי בחינת טהורה היא עצם הנשמה המתלבשת בבחינת או"פ וניגבלת בתוך הגוף ע"י השתלשלות בראת יצרת נפחת שהן ג' עולמות ביי"ע אבל אתה משמרה בקרבי הוא בחי' עצמותו ית' שלמעלה מבחי' טהורה היא שאינה מתלבשת בפנימי' ובתוכיות הבשר רק בבחי' מקיף ושומר מלמעלה והיינו ששומר פנימי' הנשמה המלובשת בגוף שלא תסתלק מן הגוף ותצא אבל מ"מ אינה מתלבשת בפנימי' ממש.

שורה י"ז להודות לה' [מה] שהרי מאן דלא כרע במודים לאחר ז' שנים נעשה שדרתו נחש ולכן אמר בלשון כ"ז שהנשמה בקרבי מודה אני לפניך פי' בכאו"א מישראל מיד שיש נשמה בקרבו יהי' איך שיהי' אף שהוא מפחותי הערך יכול הוא להודות.

[שורה כמז] שהוא בידיעתו ית' (הג"ה, ולכן מודים גימט' מאה דהיינו מאה ברכות כי הבחי' ברכות שיומשך מזה בגילוי ממש איך וכלא קמי' כל"ח ובפרט כי מאה ברכות מודה על בחי' כתר כמ"ש

בוהר פ' היי דקכ"ג א' ושם הוא דכולא קמי' כליח והדאה היינו שמדדים שבאמת כמו שהוא בבחי' כתר כמיש כסידוד בדרוש ל"ג בעומר שבחי' ע"ק אינו מושג ומובן רק בבחי' הדאה ע"כ מודים גימ' מאה ברכות שמדדים שהאמת הוא כמו שנמשך מבחי' מאה ברכות עכ"ה).

שורה כ"ח [קריא] הרי שמאמין שביכולת הרבש"ע אף שעושה נגד רצונו כר' כי בעצמותו אינו נקלט ונתאמת כלל להיות כאלו רואה בעין שכלו או משיג בהשגתו אמיתית אלקותו ית' איך שהוא עיקרא ושרשא דכולהו עלמין שאו הי' פחד ה' לנגד עיניו שלא למרות עיני כבודו ח"ו רק שמאמין בלבד והאמונה הוא בחי' עטרה ממעל דהיינו כנ"ל שאין הדבר שמאמין נ"שג בפנימיותו ואעפ"כ יכול להיות זה בחי' הודי' שהוא ג"כ מודה הגם שאינו משיג בפנימיותו ולכן כאו"א מישראל יכול להודות לה'.

[שורה בני ברמין] (דודאי המטוח הוא שיהי' גילוי אא"ס הסוכ"ע בבחי' ממכ"ע שנתגלה לר' ישמעאל דהיינו מאצילות לבריאה)

ע"ב [שורה ובשכמל"ו] יש מאין נ"ב. ע' בד"ה אורי הוי' אלקיכם תלכו בפ' ראה סעי' א' בענין כי עמך מקו"ח ובהביאור.

[שורה המחית] למטה מבחי' המלוכה נ"ב. וכמ"ש בוהר פ' מקץ ע"פ שלח מלך ויתירנו מושל עמים ויפתחונו דבחי' מלך שלח את בחי' מושל כר'.

[שורה כולם] נתנו רק מבחי' מלכותו ית' וכענין אל תקרא שמות אלא שמות.

[שורה בבחי'] ע' בפ' בלק ע"פ מי מנה נ"ב. והתארה המאיר מבחי' מל' בבחי' פנימי' זהו הארה לבד מבחי' מל' וכענין פרעה שאמר ליוסף רק הכסא אנדל ממך שהיא עדי"מ כתר שבמל' כר'.

[שורה א"ס] ב"ה ממש נ"ב. נשמע מזה שגם בבחי' חוד תרוב שהוא אלף השביעי יש שני בחי' הא' המאיר להחיות הנבראים שיהיו אז זהו רק מבחי' שם והארה המאיר בבחי' שמות חוד תרוב הב' מה שמאיר ע"י קיום תומ"צ שזוהו בחי' גילוי עצמות אא"ס ממש. וצ"ע בתר"א ד"ה ובבואה לפני המלך שם פ"י ג"כ בענין זה אבל לא נזכר שם שיהי' הגילוי ממש מבחי' שלמעלה מן שמות כי אם משמע שהגילוי יהי' רק מבחי' שמות אלא דוקא בבחי' עבודה בעוה"ז הוא מגיע בבחי' עצמותו ומזהותו ממש חוהו יפה שעה א' בתשרי ומע"ט בעוה"ז דוקא מכל חיי העוה"ב וע' בלקי"ת בד"ה במדבר סיני באהל מועד וע' בד"ה אני דפ' ציצית דרוש הראשון בסופו משמע בתחז"מ יהי' הגילוי ממש מעצמות התענוג העליון וכן משמע בד"ה אני דרוש השני פ"ד ומ"מ שם נזכר שיהי' הגילוי ממחז"ע א"כ י"ל ב' הענינים אמת דודאי בתחז"מ יהי' גילוי עצום עד שהגילוי שכב"ע אין ערוך אליו וכל הגילוי שמצד העולמות בעצם שלא

מחמת התומ"צ דאין לו ערך לגבי הגילוי שע"י התומ"צ אבל מ"מ יפה שעה א' בתשובה ומע"ט בעה"ז ממש דוקא כי גם בתחלה"מ הגילוי רק מבחי' שמות אלא שהוא מבחי' שמו הגדול אבל ע"י תומ"צ בעה"ז נמשך בחי' אשר אנכי מצוין אלא שהוא בחי' מקיף ואפ"ל שזהו משארז"ל בשבת פכ"ג דקנ"א ע"ב והגיעו שנים אשר תאמר אין לי בהם חפץ אלו ימותה"ש שאין בהם לא זכות ולא חובה ופליגא אדשמואל והנה ר"ח ב"א דפליג אדשמואל מבואר בפ' במה אשה דס"ד א' דס"ל כל הנביאים לא נתגבאו אלא לימותה"ש א"כ הרי בדברי הנביאים מבואר הרבה גילוי אלקות וכמו ענין וכל בניך לימדי הוי' שיהיו לימדי הוי' ממש ע"ד והיו ענין רואת את מוריך במד"ץ פ' בשלח פכ"א ובפ' תצוה תוך פלי"ח וא"כ האיך הם שנים אשר כו' אלא ודאי משום דבחי' יפה שעה א' בתשובה ומע"ט בעה"ז דוקא כו' וכמארז"ל ע"פ במצותיו חפץ מאד ולא בשכר מצותיו כי שכר מצותיו זהו רק מבחי' שמו אלא שהוא שמו הגדול אבל אשר אנכי מי שאנכי מצוין לשון צוותא ותיכוד זהו דוקא בעה"ז.

[שם] רק בהדרגה נ"ב. ע' בד"ה את קרבני לחמי דרוש הראשון פ"א ובהביאור שם פ' א"ב בענין מ"ה ובין ששם מ"ה מאיר דוקא בעה"ז ושם מ"ה זהו משי"כ הארת הסובב כי האר' ממצאזא דא"ק מה שבו מאיר רצה"ע כמ"ש והי' על מצחו לרצון.

שורה מ"ב. סגורים בתיבה [רואה אותם]. אחר שמוכסח בהם שישנם בידו וכשיוציאים יראם ויתענג בהם, כמו כן הוא ענין השמחה של מצוה בחלל הימיני שבלב אף שעדיין אינו כלל גילוי אלקות. ואדרבה הרי הוא בבחינת מרירות מצד ירידת נפשו מכל מקום תהי' השמחה מן המצוה שהן המשכת אין סוף ב"ה שלעתיד יהי' הגילוי כנ"ל. והנה המרירות והשמחה אינם סותרים זה את זה כלל כי המרירות היא ע"י ירידות בחומריות עוה"ז מצד עצמו, והשמחה הוא מן המצות שהם רצונו ית'. חזו חזוה תקיעא בלבאי מסטרא דא ובכי' מסטרא דא. ואדרבה כל שתהי' המרירות יותר מן הירידה והעדר הגילוי אזי יהי' יתרון השמחה אח"כ בקיום המצוה כנ"ל וד"ל, וזהו פ"י ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך שיהי' גילוי אלקות ית' בב' חללי הלב דהיינו במה שיהיו שניהם מלאים בעבודת ה' כל חלליהם כפי בחינתו ומדריגתו זה בבחי' גבורה זה בבחי' חסדים וגם בכל איש ואיש לפי ערכו כמ"ש במ"א.

[שורה ושמיני] בת ציון כו'. (הג"ה ע' בלק"ת בד"ה כי תצא דרוש השני רפ"ב כו' אך בחי' פנימי' הלב הוא רעותא דלבא ותעלומות לבו אשר למעלה מעלה מן הטעם ודעת המושג ומתכל בכח השגת הנפש והשכלתה הוא בחי' אלקות שבנפש המתגלה בבחי' יחידה שבה להשתמך אל חיק אביה ממש בבחי' ביטול כו' ובתור"א פ' מקץ בד"ה רני ושמיני השני כו' ח"ל אך גשמי' המצות כו' הם רק בחי' ציון

בוהר פ' חיי דקציג א' ושם הוא דכולא קמי' כליח והודאה היינו שמדדים שבאמת כמו שהוא בבחי' כתר כמיש בטיחוד בדדוש ל"ג בעומר שבחי' ע"ק אינו מושג ומוכן רק בבחי' הודאה ע"כ מודים גימ' מאה ברכת שמודים שהאמת הוא כמו שנמשך מבחי' מאה ברכות עכ"ה).

שורה כ"ח [קריא] הרי שמאמין שכיכולת הרבש"ע אף שעושה נגד רצונו כ"י כי בעצמותו אינו נקלט ונתאמת כלל להיות כאלו רואה בעין שכלו או משיג בהשגתו אמיתית אלקותו ית' איך שהוא עיקרא ושרשא דכולהו עלמין שאז הי' פחד ה' לגגד עיניו שלא למרות עיני כבודו ח"ו רק שמאמין בלבד והאמונה הוא בחי' עטרה ממעל דהיינו כניל שאין הדבר שמאמין ג' שג בפנימיותו ואעפ"כ יכול להיות זה בחי' הודי' שהוא ג"כ מודה הגם שאינו משיג בפנימיותו ולכן כאו"א מישראל יכול להודות לה'.

[שורה בני ברכני] (דודאי המסון הוא שיהי' גילוי אא"ס הסוכ"ע בבחי' ממכ"ע שנתגלה לר' ישמעאל דהיינו מאצילות לבריאה)

ע"ב [שורה ובשכמליו] יש מאין נ"ב, ע' בדיה אחרי הוי' אלקיכם תלכו בפ' ראה סעי' א' בענין כי עמך מקו"ח ובהביאור.

[שורה המחיה] למטה מבחי' המלוכה נ"ב, וכמיש בוהר פ' מקץ ע"פ שלח מלך ויתירנה מושל עמים ויפתחו דבחי' מלך שלח את בחי' מושל כר'.

[שורה כולם] נתתו רק מבחי' מלכותו ית' וכענין אל תקרא שמות אלא שמות.

[שורה בבחי'] ע' בפ' בלק ע"פ מי מנה נ"ב, והוארה המאיר מבחי' מל' בבחי' פנימי' זהו הארה לבד מבחי' מל' וכענין פרעה שאמר ליוסף רק הכסא אגדל ממך שהוא עדימ' כתר שבמל' כר'.

[שורה א"ס] ב"ה ממש נ"ב, נשמע מזה שגם בבחי' חוד תרוב שהוא אלף השביעי יש שני בחי' הא' המאיר להחיות הגבראים שיהיו אז זהו רק מבחי' שם והארה המאיר בבחי' שמות חוד תרוב הב' מה שמאיר ע"י קיום תומ"צ שזהו בחי' גילוי עצמות אוא"ס ממש, וצ"ע בתר"א ד"ה ובבואה לפני המלך שם פי' ג"כ בענין זה אבל לא נזכר שם שיהי' הגילוי ממש מבחי' שלמעלה מן שמות כי אם משמע שהגילוי יהי' רק מבחי' שמות אלא דוקא בבחי' עבודה בעה"ז הוא מגיע בבחי' עצמותו ומהותו ממש זהו יפה שעה א' בתשו' ומע"ט בעה"ז דוקא מכל חיי העוה"ב וע' בלק"ת בד"ה במדבר סיני באהל מועד וע' בד"ה אני דפ' ציצית דרוש הראשון בסופו משמע בתח"מ יהי' הגילוי ממש מעצמות התענוג העליון וכן משמע בד"ה אני דרוש השני פי"ד ומ"מ שם נזכר שיהי' הגילוי ממח"ע אי"כ י"ל ב' הענינים אמת דודאי בתח"מ יהי' גילוי עצום עד שהגילוי שבג"ע אין ערוך אליו וכל הגילוי שמצד העולמות בעצם שלא

מחמת התומ"צ דאין לו ערך לגבי הגילוי שע"י התומ"צ אבל מ"מ יפה שעה א' בתשובה ומע"ט בעוה"ז ממש דוקא כי גם בתחלה"מ הגילוי רק מבחי' שמות אלא שהוא מבחי' שמו הגדול אבל ע"י תומ"צ בעוה"ז נמשך בחי' אשר אנכי מצוך אלא שהוא בחי' מקיף ואפ"ל שזהו משארז"ל בשבת פכ"ג דקנ"א ע"ב והגיעו שנים אשר תאמר אין לי בהם חפץ אלו ימותה"ש שאין בהם לא זכות ולא חובה ופליגא אדשמואל והנה ר"ח ב"א דפליג אדשמואל מבואר בפ' במה אשה דס"ד א' דס"ל כל הנביאים לא נתנבאו אלא לימותה"ש א"כ הרי בדברי הנביאים מבואר הרבה גילוי אלקות וכמו ענין וכל בניך לימודי הוי' שיהיו לימודי הוי' ממש ע"ד והיו ענין רואות את מודיך במד"ך פ' בשלח פכ"א ובפ' תצוה תוך פלי"ח וא"כ האיך הם שנים אשר כו' אלא ודאי משום דבחי' יפה שעה א' בתשובה ומע"ט בעוה"ז דוקא כו' וכמארז"ל ע"פ במצותיו חפץ מאד ולא בשכר מצותיו כי שכר מצותיו זהו רק מבחי' שמו אלא שהוא שמו הגדול אבל אשר אנכי מי שאנכי מצוך לשון צוותא ותיבד זהו דוקא בעוה"ז.

[שם] רק בהדרגה נ"ב. ע' בד"ה את קרבני לחמי דרוש הראשון פ"א ובהביאור שם פ' א"ב בענין מ"ה ובין ששם מ"ה מאיר דוקא בעוה"ז ושם מ"ה זהו מש"כ הארת הסובב כי האר' ממצותא דא"ק מה שבו מאיר רצה"ע כמ"ש והי' על מצחו לרצון.

שורה מ"ב. סגורים בתיבה [רואה אותם]. אחר שמובטח בהם שישנם בידו וכשיצויאם יראם ויתענג בהם. כמו כן הוא ענין השמחה של מצוה בחלל הימיני שבלב אף שעדיין אינו כלל גילוי אלקות. ואדרבה הרי הוא בבחינת מרירות מצד ירידת נפשו מכל מקום תהי' השמחה מן המצוה שהן המשכת אין סוף ב"ה שלעתיד יהי' הגילוי כנ"ל, והנה המרירות השמחה אינם סותרים זה את זה כלל כי המרירות הוא ע"י ירידות בחומריות עוה"ז מצד עצמו. והשמחה הוא מן המצות שהם רצונו ית'. והוא חדוה תקיעא בלבאי מסטרא דא ובכי' מסטרא דא. ואדרבה כל שתהי' המרירות יותר מן הירידה והעדר הגילוי אזי יהי' יתרון השמחה אח"כ בקיום המצוה כנ"ל וד"ל, והוא פ"י ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך שיהי' גילוי אלקות ית' בבי' חללי הלב והיינו במה שיהיו שניהם מלאים בעבודת ה' כל חלליהם כפי בחינתו ומדריגתו זה בבחי' גבורה זה בבחי' חסדים וגם בכל איש ואיש לפי ערכו כמ"ש במ"א.

[שורה ושמו] בת ציון כו'). (הגיה ע' בלק"ת בד"ה כי תצא דרוש השני רפ"ב כו' אך בחי' פנימי' הלב הוא רעותא דלבא ותעלומות לבו אשר למעלה מעלה מן הטעם הדעת המושג ומשכל בכח השגת הנפש והשכלתה הוא בחי' אלקות שבנפש המתגלה בבחי' יחידה שבה להשתפך אל חיק אביה ממש בבחי' ביטול כו' ובתרא' פ' מקץ בד"ה רני ושמוי השני כו' ח"ל אך גשמי' המצות כו' הם רק בחי' ציון

מלשון סימן כו עכ"ל וא"כ עדין י"ל בחי' פנימי' הלב נק' ציון כו כי בכל מאדך ורעו"ד לגבי רצה"ע שלמעלה מהטעם הוא רק רמזוא וסימן כו' והנה ציון גימ' יוסף י"ל כמ"ש בתו"א פ' ויגש ד"ה וילקט יוסף כו' ת"ל והנה בחי' ומדרגת יוסף הצ"ע הוא בחי' אה"ר המסותרת שיש בכל נפש מ"שאל ששרשה גבוה מאד נעלה שזהו בחי' יוסף שהוא בחי' יסוד דהיינו בחי' י' סוד כו' והו' פ"י אור זרוע לצדיק שהוא בחי' אור קדמאה שגזו לצדיקים עכ"ל עכ"ה).

ע"ג [שורה אין הגליות] גם כי יתנו בגוים כו' (הג"ה בהרשע סי' ח' אם כולם יתנו בגוים עתה אקבצם ואמרו שאין הגלות מתכנסת אלא בזכות המשניות במד"ר פ' צו ובתד"א פ' ה' י"ל ע"י עשה סדרי משנה ממשיך הוא"ר בה"א תתאה ובחי' וא"ו זה הוא וא"ו והנורא שהוא בחי' יעקב האי"ב ע"י יוציא פנימי' הלב מהגלות כו' ועמ"ש בענין וא"ו דגחון שהוא באמצע אותיות התורה והוא המפסיק כח יניקת הנחש שנאמר בו על גחונך תלך כי יניקתו מקו השמאל והוא"ו גורם שיהי' שמאלא אתכליל בימינא ואוי גורם שלא יהי' לו יניקה מקו השמאל בד"ה כל תולך על גחון ועמ"ש ע"פ ואלה המשפטים זהו ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם ר"ל לפנימיותם שע"י עסק התורה יתגלה פנימי' הלב. עוי"ל לפניהם פני אדם שבמרכבה וע"י התורה שהוא ועל הכסא דמות כמראה אדם אוי מתעורר בחי' כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם. עוי"ל כי הנה המשפט הוא דוקא בשלשה ומבואר בסידור בדרוש בהמ"ז שכשהם שלשה דהיינו חג"ת אוי דוקא ממשיכים מבחי' עליונה יותר מכולם דהיינו מהבינה וידוע דבבינה הוא התגלות ע"ק וכן ע"י קיבוץ ג' בחי' יחד כהנים בעבודתם ליום בדוכנם ישראל במעמדם ע"י נמשך תוס' האור בבהמ"ק כמ"ש ע"פ הוהו ויצא ע"פ קומה ה' למנוחתך כן יבון מעלת המשפט שצ"ל בשלשה דוקא כדי שיאיר ע"י ממקום עליון ביותר מבהוראות או"ה שא"צ שלשה דהיינו לפי שבמשפט א' יוצא זכאי וא' יוצא חייב א"כ זהו נמשך מבחי' חו"ג וכדי שיתכלל יחד חו"ג ע"כ צ"ל ע"י תפארת המחבר חו"ג ובחי' ת"ת עולה עד הכתר וממשיך משם שיתברו חו"ג הרי יש במשפט בחי' עליונה מאד ועמ"ש ע"פ ועוז מלך משפט אהב. עוי"ל יען כי המשפט הוא בין א' לחבירו וכיון שהוא בין שני בנ"א לכן צ"ל ע"י שלשה דוקא גם כי בין אדם לחבירו י"ל בין היצ"ט ובין היצה"ר ויש לפעמים שהיצה"ר שולט עת אשר שלט האדם באדם לרע לו ע' מזה בזה ר"פ משפטים לכן צ"ל שלשה דוקא כדי שיהי' בריח התיכון המבריה מן הנצה אל הקצה וממשיך מבחי' כי לא אדם הוא שהוא ע"ק שע"י יוצא דוקא הדין הנ"ל לאמיתו זהו מארו"ל במד"ר באסתר ע"פ הוא אחשורוש כו' חמשה הוא לטובה כו' עד אית לך חד הוא דעדיף מכולתו הוא ה' אלקינו בכל הארץ משפטיו שמדת רחמיו לעולם דהיינו כי הוא דא עתיקא ומשם מקור הרחמים והמשפט להעביר היצה"ר או לאכפ"א זהו רחמים גדולים על העולם כו' גם בי

הנה בדוד המבול נאמר לא ידין רחמי באדם ופי' בזח"א דל"ז סעי"ב ורנ"ח ע"א דהיינו שלא יאיר בהם בחי' א"א להאיר בז"א כמו קדם שלכן מקודם האריכו ימים מאוד כשהאיר בחי' א"א).

שורה ו' בלעריז [כשבויים], כמ"ש דהע"ה הצילה מכפירים יחידתי כו' רק שיצאה ממנה כל הדרה שלא תהי' מאירה בגילוי להיות בבחי' מס"ג לאביו שבשמים רק תהי' מסותרת ונעלמת כנ"ל, אבל מ"מ לא יצאה מרשותו לגמרי להיות תחת רשות אחר שהרי אפי' קל שבקלים יכול למס"ג על קדה"ש מחמת האהבה הטבעית שבו שהוא לה' לבדו רק שהיא בהעלם אבל כשיגיע למדה זו (כשיאמרו לו עבוד ע"ז דהיינו שיכנס תחת רשות אחר ממש), אזי ימסור נפשו כו' ולכן נק' ציון לשון סימן שהוא בחי' עדות וסימן בישראל על היותם עם ה' למס"ג נגד ה' ולעולם לא תכבה נירו לגמרי כנ"ל, ולכן תפדה במשפט, שהוא עסק התורה שהוא בחי' ח"ע שמאיר בה עצמיות א"ס ב"ה הפשוט, וע"י עסק התורה אזי מתקשרת נפשו שהיא ג"כ עצם פשוט בעצמות א"ס ב"ה הפשוט בתה"פ המלוכש בהתו' ואז תהי' חוזר וניער משינתה להיות פנימי' האהבה בגילוי לה' כנ"ל, וזה שארז"ל המאור שבה מחזירן למוטב המאור שבה דוקא, אבל שביה בצדקה דהיינו ב' חללי הלב שניכנסו תחת רשות אחר ונשתעבדו בהן הקליפות ואין התורה מועלת להם לעוררם כמו שמועלת לבחי' ציון ופנימי' הלב לפי שלא גשתעבדה להקליפות רק היא בבחי' שינה לבד כנ"ל, ואעפ"כ גם המה יפדו בצדקה כי הצדקה הוא בחי' רחמנות על העני שנק' מת להחיותו, ומדה כנגד מדה נתעורר ג"כ בחי' רח"ר להוציאם ממאסר הקליפות שבחיהם קרוים מתים כו', וכמ"ש ברחמיך הרבים רחם עלינו ותן בלבנו בינה שמוזה יהי' פעולת הרחמנות לז"א לתת בלבנו בינה ונודע דבינה ליבא, והיינו בחי' התגלות לבו שהוא בחי' ב' חללי הלב כנ"ל שע"י התעוררות רח"ר העליונים שמתעורר עליו מלמעלה ע"י הצדקה שמרחם הוא על העני מלמטה ניתן בו בחי' בינה, וע"י הבנה ובינה ליבא מתעוררים ב' חללי הלב שיצאו ממאסר הקליפות ולהיות מלאים בעבודת ה' כנ"ל וד"ל.

ביאור ע"פ ציון במשפט תפדה שבלק"ת

באדר"ן דרצ"ו א"ב משמע דציון הוא יסוד נוקבא, והוא רחמי, וכ"כ שם דרצ"ג סעי"ב, וביאור ענין זה, הנה בחי' יסוד דדכורא הוא כח ההשפעה וההתקשרו' שמקשר האב שכלו בשכל בנו בשעת למודו עמו באהבה וברצון כו', כמשנ"ת באג"ה בד"ה להבין משל ומליצה, ועד"ז יסוד דנוק' הוא ההתקשרות לקבל ההשפעה ושיהי' בחי' כלי לקלוט האור והשפע בפנימיותו ותוך תוכו, וההפך מזה הוא בחי' עקרה כמארז"ל ע"פ אין לה ולד אפי' בית ולד אין לה, ועד"ז הנה יש באדם ג"כ בחי' זו לעבודת ה' שאינו תופס במוחו

ושכלו האמת כאשר הוא מחמת שאין לו כלי מחזיק. והיינו לפי שהוא בחי' יש וצריך לעשות כלי ריקן לב נשבר ונדכה כו'. כמשנית ענין זה בד"ה לא תהי' משכלה ועקרה, ועמ"ש ע"פ באר חפרוה שרים ושם נת' שזהו ע"י התורה, והו' שבמשפט תפדה, ועמ"ש גבי שמע"צ בד"ה ה' לי בעחרי מענין בחי' קליטה ושוהו כל עיקר בחי' ומעלת שמע"צ ועוד יובן בחי' זו ממ"ש ע"פ שימני כחותם בענין בחי' חותם שוקע שמלמטה שהוא בחי' ביטול ונדע דחותם שוקע זהו בחי' יסוד דנוקבא והטעם שנק' ציון מבואר במ"א בביאור ע"פ רני ושמחי בת ציון כי ציון מלשון ציון וחותם לפי שאו היא מקבלת כל האורות שלמעלה ממש הגמשכים בז"א מבחי' יסוד דילה כו', ולכן היא בחי' ציון וחותם שנתקקים בה כל האורות עליונים כו', והו"ע בצלמנו כדמותינו כו' ע"ש, חו"ע כד קבילת דכר בזהר בא דל"ח ב' דהיינו שזרח בה אור האה"ר העליונה ועמ"ש בפ' עקב בפ"י ועל ברייתך שחתמת בבשרנו כו' ע"ש, ולכן ציון הוא רחמי כי ע"ז נמתקו הגבורות דנוקבא כמ"ש בזהר פ' תוריע דמ"ב סע"ב גבי וילדה זכר לית לה בפומא כו' ובפ"י הרמ"ז שם ובוהר בשלח דנ"ה ע"ב ע"פ בשוב ה' ציון משמע דציון הוא יסוד ז"א וע' בזהר במדבר דק"ח א' ע"פ מציון מכלול יופי ובמק"מ שם והרמ"ז בפ"י הזהר בשלח שם פ"י שהוא מצוין כו' וזהו כנ"ל שנתקקים בה כו' ועמ"ש בביאור ע"פ אחת היא יונתי בענין בחי' המשכה זו שהיא מעצמות ח"ע שלמעלה מבחי' הארה שע"י הדיבור כו' וגם שהיסוד נמשך ע"י הכתר וכמ"ש בפע"ח בכוונת וקונה הכל וכמ"ש במ"א בפ' עקב שם, ועד"ז יתפרש מ"ש בזהר שלח דקע"א לגו מכל אינון דרגין אית חד נקודא כבודה בת מלך פנימה שהיא מה שמקבלת מבחי' כתר ולכן נק' בת מלך פנימה, וע' בזהר ויחי דרל"ו א' וגם כתר דמל' שרשו ממל' שבכתר כו' וכתר דמל' היינו בחי' ובכל מאדך כמ"ש בביאור דמקושש ועמ"ש בד"ה לא תהי' משכלה גבי ותתפלל חנה על הוי' כו', ועוד יש לבאר ענין פ"י שהוא מצוין כו' עפמ"ש בביאור ע"פ כי תצא בענין בצלמו בצלם אלקים שהוא ב' בחי' או"פ ואו"מ צ' דצלם הוא או"פ והוא בחי' מל' אשת יפת תואר ול' מם הם בחי' מקיפים והל' הוא בוז"א כו' וכן באדם בחי' הנשמה המלובשת בגוף נק' אשת יפ"ת ובחי' מזל"י זהו בחי' המקיף כו' ע"ש והנה ציון היינו התחברות הלי' עם הצ' דהיינו יחוד זו"נ והיינו התגלות בחי' רעו"ד ע"ש היטיב בענין לך אמר לכי בקשו פני כו' ולכן נק' ציון לשק חותם, דהיינו בחי' בצלמו בצלם אלקים כנ"ל זהו ג"כ דציון הוא לשון זכר ולשון נקבה שהוא בחי' דכר ונק' וע' בזהר פ' צו דל"א א' כי היא כלולה מבחי' אה"ר שהיא בחי' דכר ועמ"ש בפ"י למען תזכרו שתהי' בבחי' זכרים כו' ועמ"ש בד"ה שוש תשיש בפ' תוריע מענין אה"ר שבבחי' דכר עוי"ל בפ"י ציון עפמ"ש הארז"ל בספד"צ פ"ק, והוא בזהר הרקיע דקכ"ב א' עפמ"ש בזהר פ' וילך דרפ"ה ע"א בג"כ בעא כ"נ לסדרא שבחא דמארי' כו' דעמיקא דבירא נגיד ונפיק כו', וכ"ה באריכות יותר בזהר פ' בשלח דס"ג ע"ב תאנא כל בר נש דבעא בעותיה כו' בעי לכווני דעתי' ודעותיה כו', לאמשכא ברכאן מעמיקא דבירא כו' ודא איקרי ממעמקים עמיקא דכולא עמיקא דבירא כו' עד כד עתיקא סתימא דכל סתימאן בעי לזמנא ברכאן לעלמין אשרי כולא ואכליל כולא בהאי עמיקא עילאה כו' ע"ש.

וע"ז כ' הארז"ל הכוונה כי האדם בתפלה צריך שיעלה מחשבתו עד מקום השקאת עמיקא דכירא שהוא נגיד ונסיק לז"א וזהו ע"י שביל העליון הניכנס בעומק הבינה היא נקודת ציון העליונה שבבינה ושביל זה הוא קוץ התחתון של היר"ד (עמ"ש מענין קוץ התחתון של היר"ד ר"פ לך לך בד"ה הנה אברם כו') והוא דעת עליון הניכנס בנקודת ציון שבה ונקודת ציון נק' נתיב לא ידעו ע"ט והשביל הניכנס שם נק' דעת כו', ע"ש באריכות גדול וע' מענין נתיב לא ידעו ע"ט בזהר פ' אחרי דס"א סע"ב, והמשכה זו הוא מא"ס ב"ה ממש כנ"ל בזהר כד עתיקא סתימאה כו' נמצא נקודת ציון העליונה וזה בחי ממעמקים שהוא עומקא דליבא וכמ"ש במ"א שהוא בחי' תעלומות הלב ופנימי הלב שמתאחדת עם המוח בבחי' תרין ריעין דלא מתפרשין, כי חיצוניות הלב אינה מתאחדת עם המוח שהמוח ברשותו להשכיל ולהתבונן בגדולת א"ס ב"ה ואעפ"כ חיצוני' הלב אינה ברשותו אבל פנימי' הלב היא מתאחדת ממש עם המוח, וזהו"ע ממעמקים ב' עומקים כו', ועמ"ש מזה ע"פ כי המצוה הזאת בס' נצבים ועמ"ש מענין תעלומות לב ע"פ ביום השמיני שלח. והנה ע"ז ממשיכים ג"כ למעלה מבחי' ממעמקים כנ"ל והנה מבואר בדברי הארז"ל דבחי' זו דנקודת ציון העליונה שבבינה נק' כנס"י שהיא מקבלת השפע מישראל העליון שעבמ"ח כו', וז"ש בזהר פ' יתרו דפ"ה ע"א מאן כנס"י דא בינה כו', ואין הכוונה בינה ממש אלא נשמת המל' שהיא מבחי' בינה כו' ע"ש. והיינו פרוץ הפנימי דמל' המבואר בזהר הרקיע פ' בראשית גבי כשושנה בין החוחים שהוא מל' דאצ"י המתלבשת בכי"ע כן רעייתי שהוא פנימי' המל' שהיא דוגמת אימא עילאה כו' והוא הנק' שכנתא עילאה ומל' החיצונה נק' שכנתא תתאה ומבואר ב' בחי' אלו בעבודת ה' באדם בד"ה שה"ש ע"ש, ובמ"ש בענין פרוץ הפנימי' דמל' ע"פ אחת היא יונתי וזהו ענין א' עם המבואר לעיל בס' ממעמקים דהיינו תעלומות הלב כו', וזהו דציון הוא ל' זכר ולשון נקבה, וע"ש מ"ש הארז"ל בס' הספד"צ ע"ש, בז"ה דקכ"ד ע"ב דבינה אע"ג דנוק' איהו קרינן לה דכורא כו', ועד"ז ג"כ במל' הפנימי' שהוא כאמה בתה וכמ"ש בזהר בראשית ד"ב ע"א ואימא אויפת לברתא מאנהא וקשיטת לה בקישוטהא כו' ואחקשטת במאנא דכורא וע' במק"מ שם, וע' בזהר ח"א דל"ג סע"ב ל"ד א' נ"ט ב', זה קרוב לפי' הרמ"ז בס' בשלח דנ"ה שהוא מציון כו', ועפ"ז יובן ענין ציון כו' ושביה כו', כי ושביה זהו"ע שושנה בין החוחים משא"כ ציון הוא בחי' רעייתי שאינה יורדת למטה במקום הקליפות ואעפ"י שאינה בין החוחים והקליפות ממש מ"מ כ' הארז"ל ר"פ בראשית ע"פ הנצנים נרא בארץ שעם העון גורם פגם ומיעוט במ' החיצונה, גם ימשך ממנו פגם במל' הפנימי' הביאו הרמ"ז פ' כי תצא ד"ה ואיהי גדיל לה, וכן בנפש א"א שיהי גילוי פנימי' הלב ותעלומות הלב אלא בהקדים תחלה גילוי המדות הנמשכים מהשכל וההתבוננות כו' וכמ"ש לקמן בד"ה כי תשמע בקול בענין מסתחות החיצוני' ומסתחות הפנימי' ובד"ה כי תצא בענין מ"ש בזהר מאן דקטיל לחו"א יהבין ל' ברתא דמלכא.

ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה, ות"י ציון כד יתעבד בה דינא תתפרק, דהיינו ע"י קיום מצות דינים ומשפטים וכן פירש"י ע"י שיהי' בה עושי משפט, וכ"ה ברכות משפטים פ"ל קמ"ו ד' כשם שהזוהר על הדיברות כך הזוהר על הדין כו', וכו' ציון נבנית שנאמר ציון במשפט תפדה ופי' ושביה בצדקה ות"י דקאי על בע"ת וכן פירש"י ובשל"ה במסכת תענית דר"ז ע"א פי' בצדקה שיעשו ישראל, וצ"ל מהו בחי' ציון דלכאורה משמע דקאי על העיר עצמה, וכן פי' בכלי יקר בישע"י, וזהו דוחק קצת, והענין, דהנה איתא ברכות ויצא פ"נ דע"ט א' ע"פ והנה באר בשדה זה ציון, והנה שלשה עדרי צאן רובצים עליה אלו שלשה רגלים כו', ד"א אלו שלשה בתי דינים, דתנן בפ' בתרא דסנהדרין שלשה בתי דינים היו שם כו', כי מן הבאר ההיא שמשם היו שומעין את הדין, וצ"ל מהו ענין שלשה רגלים ושלשה עדרי צאן כו', אך הנה אי' בירושלמי פ"ד דתענית סוף ה"ב ע"פ ואשים דברי בפ"ך ובצל ידי כסיתך לנטוע שמים וליסוד ארץ ולאמר לציון עמי אתה, מכאן אוליפנא חז"ל חזרנו על כל המקרא ולא מצינו שישראל נק' ציון אלא זה שנאמר ולאמר לציון עמי אתה, וכ"ה בוח"ג פ' צו דל"ה ע"א ולאמר לציון עמי אתה דישראל אקרן ציון כו' ע"ש, ובקה"ע שם בירושלמי פי' שהמכוון עין בירושלמי שם פי' שבפסוק זה מבואר שלשה דברים שהעולם עומד עליהם תורה עבודה גמ"ח, ואשים דברי בפ"ך זו תורה ובצל ידי כסיתך זו גמ"ח ללמדך שכל מי שהוא עוסק בהורה ובגמ"ח זוכה לישוב בצלו של הקב"ה שנאמר מה יקר חסדיך אלקים ובני אדם בצל כנפיך יחסיון לנטוע שמים וליסוד ארץ אלו הקרבנות (שעל ידיהם מתקיימים חוקת שמים וארץ) ולכן ע"י קיום ג' מצות אלו נק' כנס"י ציון שהם מצוינים בעולם, וע"כ לא מצינו שישראל נק' ציון אלא בפסוק זה דהיינו ע"י קיום מצות הנ"ל שהם דברים שהעולם עומד עליהם וזהו מדריגת וצדיק יסוד עולם.

קיצור ציון ע"י שיהי' בה עושי משפט תפדה, ושביה בצדקה היינו בע"ת בזכות הצדקה, והנה באר בשדה זה ציון, ג' עדרי צאן ג' רגלים ונק' ציון ע"י קיום התורה ועבודה וגמ"ח הנזכרים בפסוק ולאמר לציון עמי אתה.

ב) וביאור ענין ואשים דברי בפ"ך עפמ"ש בד"ה כי תשמע בקול פ"א בענין שיש מפתחות החיצוניות, והיינו שהוא ית' ממלא כל עלמין אתה עשית את השמים כו' והוא בחי' זיו והארה בעלמא והיינו בחינת מלכות שגק' דבר הוי' שאמר והיה העולם כו', אבל התורה הוא בחינת הוי' הדברים האלה אשר אנכי מצוין אנכי ממש ולא שם בלבד כו', ונק' מפתחות הפנימית וזהו ואשים דברי היינו של עצמיות המאציל וכן פי' הרמ"ז ר"פ בראשית דף ד' סע"ב דפי' דברי היינו כמו דבריי לשון רבים הא' הוא ענין מל' דאצילות שהוא מקור דבי"ע הב' דברי הוא ע"י מל' דאדם קדמון שהוא פנימית כל האצילות יעריש, וכן פי' בסידור ע"פ

ישלח דברו וימסם שהם ב' בחי' מל' הנ"ל, ועמ"ש בד"ה ועשית ציץ בענין ופתחת עליו פתוחי חותם ועמ"ש במ"א ע"פ אדם לעמל יולד כו' לעמל פה כו' ועדיין א"י אם לעמל תורה אם לעמל שיחה דפי' עמל שיחה אשר אפ"ל עמל שיחה הוא המשכה להמשיך עש"מ, והוא נמשך ע"י עסק התפילה שנק' חיי שעה המשכת המל' דאצילות שנק' זיו והארה להחיות ביע' דוגמת מפתחות החיצוניות כו', אכן עמל תורה הוא המשכה מבחינת אשר אנכי מצוך היום שהוא מפתחות הפנימית כו', גם ע"ד בשבת נאמר ממצוא חפצין ודבר דבר דהיינו איסור דברי חול משא"כ דברי תורה כו', וכמו"כ למעלה שבת אינו מבחי' דיבור דעש"מ כו' כ"א גילוי דעשה"ד וידבר אלקים כו' אנכי כו' שמ"ת היה בשבת כי דיבור זה נמשך מלמעלה מעלה היינו מבחי' אנכי הוי' כנ"ל משא"כ בעש"מ נאמר ויאמר אלקים כו' ולא נזכרה כלל שם הוי' ופי' ואשים שימה לשון עשייה גשמיות היינו שנמשך הדיבור העליון שהוא מבחי' מל' דא"ק בתורה הגשמיות שלפנינו ואדרכה דוקא בעשי' הגשמיות מאיר העצמות כמ"ש בלקו"ת בשה"ש ד"ה שחורה אני ונאווה דרוש השני פ"א וז"ל כי הקב"ה נק' אצלינו בשם חתן מלשון חות דרגא והוא בחי' המשכת אוא"ס ב"ה בעשיה הגשמיות והיינו במ"ת דכתיב ביום חתונתו שאז הוא זמן הנשואין שכמו הנשואין עד"מ בחי' הוזהר והיחוד הוא המשכת הטיפה הנמשכת מן המוח של המשפיע בבחי' המקבל כו' כך התורה היא בחינת חכמתו ורצונו בבחי' א"ס ב"ה חכים ולא בחכמה ידיעא כו' והמשכה זו בבחי' א"ס ממש היא שניתפסת ונקלטת בגשמות ישראל כו' עכ"ל, וזהו ואשים דברי בפוך היינו הדיבור הנמשך ממל' דא"ק המאיר בפנימיות המוחין דאצי' נמשך בעשי' הגשמיות בתורה שלפנינו וזהו"ע ותורה שם בישראל תילים סי' ע"ח ר"ל שם הוא ג"כ שנמשך בעשי' גשמיות כנ"ל בענין ואשים דברי בפוך וכמ"ש בלק"ת בד"ה תורה צוה פ"ד ע"ז וז"ל, והענין דאיחא בלק"ת מהאריו"ל ע"פ ויקם עדות ביעקב כו' שבחי' יעקב מקבל מבחי' חכ' גובלות חכמה שלמעלה תורה שהוא הנק' עדות שאינו ממשות ועצמות התורה שהוא יסוד אבא אלא עדות לבד דהיינו הארה בעלמא כמו העדות על הדבר שאינו מהות הדבר ועצמותו ממש, אך תורה שהיא עצמיות יסוד אבא הוא בפנימיות ז"א הנק' ישראל וזהו ותורה שם בישראל עכ"ד יעו"ש בלק"ת ד"ה תורה ציוה ומזה י"ל ענין ואשים דברי בפוך.

קיצור. ואשים דברי בפוך זו תורה הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום מפתחות הפנימית, והרמ"ז פי' על מל' דא"ק וכן פי' בסידור בד"ה ישלח דברו וימסם, וזהו עמל תורה שלמעלה מעמל שיחה ממצוא חפצך ודבר דבר כ"א דברי תורה ואשים עשי' גשמיות היינו התורה שנתלבשה בעשי' כמשל הטיפה וזהו ותורה שם בישראל שם דוקא.

ג) והנה התורה היא קו האמצעי בריח התיכון המכריח מן הקצה אל הקצה ופי' בזהר ס"פ תרומה דקע"ה ב' שמחבר חו"ג וגם מחבר וממשיך ע"ק כו"א והיינו כמש"ל בפ"י ואשים דברי כו' וזהו אנכי הוי' אלקיך המעלך מארץ מצרים הרחב פיך ואמלאהו וארו"ל ע"ז פ"ז דברכות ד"ג ע"א בד"ת כתיב פי'

שקודם לכן כתיב אנכי הי אלקיך המעלך מארץ מצרים שהוא בחיי יצ"ם שעולים ממצרים בעילוי אחר עילוי תחלה ברוך שאמר כו' ואח"כ יוצר אור כו' ואח"כ ק"ש ושמו"ע כו' ועליה זו הכל ע"י אנכי הוי' אלקיך המעלך היינו כי אלמלא עזרו איי לו כמ"ש בד"ה אני הוי' אלקיכם אשר הוצאתיך מארץ מצרים דפ' ציצית ואחר העלי' ממצרים שזהו המעלך כו' כתיב הרחב פיך ואמלאהו שזה כתיב בד"ת שאתה צריך רק לפתח פיך בד"ת ואנכי אמלאהו שדברי הוי' ישרה בתוכו וזהו ואשים דברי בפיו וכנ"ל, והנה פי' ובצל ידי כסיתוך יש לפרשו על התר' ג"כ שמהבל הדיבור נעשה אור מקיף לנשמה הוא בחי' מוצא פי הוי' כי לא על הלחם לבדו שהוא בחי' התורה בעצמה יחיה האדם כי על כל מוצא פי הוי' שהוא ע"י מוציאייהם בהבל הפה שמה נעשה מקיף לנשמה יחיה האדם כמ"ש בד"ה ביום השמע"צ שמאלו תחת לראשי פ"ה וזהו ובצל ידי כסיתוך גם כמ"ש במ"א שמהקו שהוא אר"פ כי מתחלה היה צמצום ואז אח"כ נמשך הקו בבחי' אר"פ, הנה ממנו נמשכים העיגולים המקיפים בהביאור ע"פ הרועה בשושנים א"ת שושנים אלא שושנים בהלכות לכן מבחי' ואשים דברי נמשך ובצל ידי כו', עו"ל כמ"ש בד"ה נשא את ראש בני גרשון דרוש השני פ"ה שעם היות שבני גרשון נשאו את היריעות שהם המקיפים ובני קהת נשאו את הארון והכלים שהם פנימים, הנה פנימי' זו גבוה מהמקיף כמשל המרכז של נקודה האמצעית שבתוך העיגול שעליה סובב העיגול וקדמה להעיגול במחשבה וזהו ואשים דברי בפ"ך הפנימית וע"ז ובצל ידי כסיתוך האור מקיף.

קיצונו' התורה היא בריח התיכון המבריה וממשיך מע"ק בז"א וזהו הרחב פיך ואמלאהו בד"ת כתיב, ובצל ידי כסיתוך יש לפרשו ג"כ על עסק וזחורה כי מהבל הדיבור נעשה אר"מ, גם כמו מהקו נמשכו העיגולים המקיפים, גם כמו בני גרשון נשאו את היריעות ובני קהת שהיו גבוהים מהם נשאו את הארון שהוא פנימי.

אך לפי' הירושלמי ובצל ידי כסיתוך קאי על גמ"ח כי כן פי' צל ידי הוא חסד דרועא ימינא וכן פי' בד"ה במדבר סיני באוהל מועד פ"ג שזהר"ע אוהל מועד שהמשכת אוא"ס להיות בחי' מועד ונועדתי לך שמה אותיות ונודעתי הוא ע"י בחי' אוהל מועד היינו מ"ש ובצל ידי כסיתוך בחי' צל ולא אודה נגלית והיינו ע"י המצות וימינו תחבקני, והנה אוהל מועד גימ' יוסף אשר יוסף זהו ההמשכה בפנימית הנמשך אחר המקיף, ובגפש י"ל שזהו שמחה של מצוה כי השמחה אינו אלא ע"י שנמשך בהשגה בפנימית שמה נמשך השמחה וע"ש בהביאור דבמדבר סיני באוה"מ פ"ה כי אלה תולדות יעקב יוסף כמ"ש בזח"ב פקודי דרמ"ב ע"א וזהו ואשים דברי בפ"ך בחי' יעקב בריח התיכון ומה נמשך ובצל ידי כסיתוך ואח"כ ההמשכה בפנימיות זהו לנטוע שמים וליסוד ארץ וכ"כ בד"ה ביום השמיני שלח פ"א ג"כ מענין צל וז"ל ולכן נק' בחי' צל כמו שהצל הוא מגן להיות מכסה ומסתיר מחוס השמש ומזרם וממטר כך הנה אהבה זו שמבחי' פנימיות נקודת הלב אף שהיא מסותרת

ומתעלמת כו', וע"ש שההמשכה זו מבחי' ישת חשך סתרו, ופי' הוי' צילך על יד ימינך היינו מה שיהי' צילך זהו על יד ימינך שהוא גמ"ח כנ"ל, וקרוב לזה פי' בד"ה ביום השמע"צ שמאלו תחת לראשי הנ"ל, זהו פי' ובצל ידי ע"ד שנאמר ומתחת זרועות עולם, דלכאורה אינו מובן איך שיד זרועות מתחת העולם אלא הענין שהוא בחי' סוכ"ע שהוא עד"מ זרוע וידו הכפופה שמקפת הדבר מכל צד וזהו ג"כ פי' כתר מלשון כותרת מלשון כתרו את בנימין שהי"ע המקיף וסוכב כמ"ש בביאור הראשון ע"פ יונתי בחגוי פ"ה, ולכן בחי' סוכ"ע נקרא ובצל ידי כסיתך.

והנה אעפ"י שע"י התורה נמשך ואשים דברי בפיך עכ"ז צ"ל ג"כ גמ"ח כדי להיות ובצל ידי כסיתך יען שקיום האו"פ הוא ע"י האו"מ, ולכן הקורא ק"ש בלא תפילין כאלו מעיד עדות שקר בעצמו. הגם כי בתפילין הם ג"כ הפרשיות שמע והא"ש רק בתפילין הם בבחי' מקיף ובק"ש שאומר אחד ואהבת הם בבחי' גילוי בפנימיות ולכן תחלה צ"ל המקיף ואח"כ הפנימי וכמ"ש כ"ו בתו"א בד"ה ויקהל משה וע"כ אעפ"י שע"י התורה נמשך ואשים דברי בפיך בבחי' או"פ צ"ל גמ"ח כדי להיות ובצל ידי כסיתך בחי' או"מ כו', ועוד זאת פעולת הגמ"ח דוקא שע"י המצות וגמ"ח תהי' בחי' שמירה לבחי' המשכת אשר אנכי מצוך היום הנמשך ע"י התורה להיות לה שמירה וקיום בלב כמ"ש בלק"ת בד"ה כי תשמע פ"ג בענין לשמור את כל מצותי כו' ע"ש, ואפשר זהו"ע שמור לנוק' שהמצות הם במל', והוא לבוש מ"ל בחי' יפתי השומר שלא להיות אלביש שמים קדרות כמ"ש בהביאור דיונתי בחגוי הסלע הנ"ל פ"ג, וזהו ובצל ידי שהוא מל' כסיתך ובתו"א בד"ה יביאו לבוש מלכות איך ע"י קיום המצות בעשי' הגשמיית נמשך מבחי' סוכ"ע ותו"ע מ"ש פיה פתחה בחכמה, ופי' בזח"א ס"פ תולדות דקמ"ה ע"א ופי' במק"מ ח"ל המל' אינה פותחת פיה לדבר רק ע"י החכמה שהוא אבא המייסד אותה ובוה יש לה כח לפתוח פיה ולדבר עכ"ל ועי' מענין אבא יסד ברתא שהדיבור נמשך מחכמה דוקא שלמעלה מהשכל המושג באגה"ק ד"ה ויעש דוד שם והיינו ע"ד הנ"ל בפי' ואשים דברי בפיך בשם הרמ"ז ותורת חסד על לשונה זהו"ע ובצל ידי כסיתך והוא ע"ד שנת' בלק"ת פי' שלח בד"ה ביאור הדברים ע"ס אני כו' ושם פ"ד מענין חסדי הוי' חסד עילאה הוא רב חסד שיתגלה לעיל וזהו חסדי מאיתך לא ימוש כו' כמ"ש בזח"ג נשא דקל"ג ע"ב (ובלק"ת נדפס קל"ו ב' והוא טעות) אך הכלי לזה הוא חסד דאצילות שעליו נאמר וכמה גופין תקינת לון כו' עכ"ל כך ע"י המצות נמשך ובצל ידי כו'.

קיצור • לפי' הירושלמי ובצל ידי קאי על גמ"ח שלהיות המשכת או"מ ע"י המצות היא בבחי' צל ולא אורה נגלית, ותו"ע אהל מועד הוא גימט' יוסף כי מזה נמשך אח"כ בפנימיות בחי' לנטוע שמים וליסוד ארץ, גם האהבה נק' צל שאע"פ שהיא מסותרת היא מגינה אך

ה' צלך על יד ימינך דהיינו ע"י גמ"ח. גם פי' ובצל ידי כמו ומתחת זרועות עולם. הפנימי א"א להיות בלי האו"מ כמו הקורא ק"ש בלא תפילין גם כמו ענין לשמור את (כמו עם) כל מצותיו, שמור לנוק', ובצל ידי שהיא מל', וזהו פיה פתחה בחכמה והיינו ואשים דברי בפיו, ותורת חסד על לשונה, כענין חסדי ה' ב' בחי' חסד, כך ע"י המצות נמשך ובצל ידי.

ד) ואח"כ לנטוע שמים וליסוד ארץ זהו קרבנות שהם להיות יחוד זו"ג הנק' שמים וארץ כמ"ש בד"ה כי עמך מקור חיים מענין השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך כו' ע"ש דנ"ח ע"ב כי ע"י בחי' זו נהי' נחשבים לפניו לדבר חשוב כו' ובמד"ר ס"פ ויצא פס"ח ע"פ והנה סולם מוצב ארצה זו הכבש וראשו מגיע השמימה זו הקרבנות שריחן עולה לשמים ור"ל ג"כ להקריב העולמות יחד ובבחי' ר"פ ויקרא כ' וז"ל ע"ד הקבלה אומר כי הקרבן הוא היחוד וזהו לשון קרבן כלומר קירוב הכחות ושמותיו של הקב"ה וכל מי שהוא מקריב אליו השמות הוא מייחד, וכשאמר והקטיר הכהן את הכל המזבחה בתוס' ה"א לא בא לסתום כ"א לפרש כי היא ה"א אחרונה שבשם המקבלת תחלה ונק' מזבח ומשם מתחיל המ"ח מעילוי לעילוי עד המח' הטהורה עכ"ל. וע' בזהר פ' ויקרא ד"ה סע"ב העיר ג"כ ע"פ אם עולה קרבנו מפסוק כי לא מחשבותי מחשבותיכם ומשמע ג"כ שם דמח' עילאה זהו אבא ולשם הוא עליית הקרבן אלא דשם משמע דעלי' זו הוא ע"י יסוד וכאן בבחי' משמע דעלייה זו הוא מתחיל מה' תתאה שהוא המל', ויש לחבר ב' הענינים.

והנה ענין ג' בחי' אלו תורה עבודה וגמ"ח היינו כי ע"י התורה וגמ"ח ממשיכים הגדלת רמ"ח אברי דז"א וכן במל' כמבואר בת"א פ' יתרו בד"ה ע"פ משה ידבר ואזי אח"כ דוקא הוא ראוי להוליד משא"כ קטן אינו מוליד וכמ"ש בתו"א בהביאור דמזוזה מימין דע"א ע"ד והיחוד זהו ענין הקרבן, וזהו לחמי לאשי, וזהו ע"ד כי אם הלחם אשר הוא אוכל ועכשיו תפילה במקום קרבן ולכן ח"י ברכות דשמו"ע כנגד ח"י חוליות שבשדרה שהם בחי' הסולם שדרך בהם נמשך הטיפה מהמוח כו', וכמ"ש מזה בד"ה לא הביט און ביעקב, ולשון לנטוע שמים ע"ד ויטע אלקים גן בעדן כו', ויניחאו בג"ע לעבדה ולשמרה וארז"ל אלו הקרבנות שנק' עבודת הגן כו', והיינו ג"כ לנטוע שמים כו' דהיינו ע"י שממשיכים לז"א הנק' שמים המוחין דעצמות אוא"ס כו', וע' ברבות קדושים פכ"ה לא תתעסקו אלא במטע תחלה כו', וע' בוזח"א ויחי דריון א' ע"פ נצר מטעי מעשי ידי כו', ומוזה נמשך אחר כך ליסוד ארץ ע"ד אני אענה את השמים והם יענו את הארץ וכו', וזהו וחי עולם נטע בתוכינו כו', וג' בחינות אלו זהו כענין שארה כסותה ועונתה כו' ואשים דברי בפיו התורה נק' לחם לכו לחמו בלחמי אכלו ריעים כו' וזהו ענין שארה, ואח"כ ובצל ידי כסיתיד זהו ענין כסותה ואח"כ לנטוע שמים וליסוד ארץ זהו ענין עונתה ועי"ז נק' כנס"י ציון כנו' הפי' בתו"א פ' מקץ בד"ה רני ושמחי בת ציון.

קיצור אח"כ לנטוע שמים וליסוד ארץ זהו הקרבנות, הקרבן הוא היחוד קירוב המדות לאו"ם, המובחה בתוס' ה' שהיא עולה עד המח' בחי' כי לא מחשבותי מחשבותיכם ע"י תוס' גידול רמ"ה אברים כי קטן אינו מוליד ואח"כ ההולדה היינו ע"י היחוד לנטוע שמים וליסוד ארץ שארה כסותה ועונתה וע"ז נק' כנס"י ציון ועכשיו תפילה במקום קרבנות.

וזהו והנה באר בשדה זה ציון להיות בבחי' באר הנובעת מלמטה למעלה בקיום מ"ש ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך כו' וכמ"ש אליך הוי' נפשי אשא כו' כי אתה בראת ואתה יצרת ואתה נפתח, ואתה עתיד ליטלה ממני כו' ואינה נתונה לאדם אלא כדי שיעור ימי חייו בעוה"ז בבחי' בע"כ אתה חי כמ"ש בד"ה עלי באר ענו לה, והנה שלשה עדרי צאן רובצים עליה אלו ג' רגלים וזהו ע"ד על ג' דברים העולם עומד על התורה ועל עבודה ועל גמ"ח שבהם ועל ידם נמשך אור המשכה מבחי' סוכ"ע בממכ"ע בבחינת מקיף ופנימי כמור"כ הוא ענין ג' רגלים שבהם ועל ידם נמשך אור הסוכ"ע בבחי' באר זה ציון אך בנין המל' הוא מהגבורות לפי שמתפשט ממנה המשכות בכי"ע לד' חיות פני אריה פני שור כו' ומהם נתפשט אח"כ למטה יותר ולפי שבכ"ע יש סט"א וקליפות ע"כ צ"ל גבורות שלא יהי' להם יניקה כמ"ש בד"ה ורב שלום בניך וארו"ל א"ת בניך אלא בוניך כי בן הוא מבחי' חסד וצ"ל בוניך מבחי' גבורה וזהו והנה שלשה עדרי צאן רובצים עליה שארו"ל אלו ג' בתי דינים היינו נגד ג' עולמות דבי"ע וצ"ל בכל עולם בחי' דין שיגיע השפע רק למקום הראוי, וזהו על שלשה דברים העולם קיים על הדין ועל האמת ועל השלום, שנא' אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם זכריה ח' ט"ו, והיינו ורב שלום שמבחי' ורב שהוא מעולם התווה נעשה שלום ע"י הדין כו' וכן נת' בלק"ת בשה"ש בד"ה שיניך כעדר הרחלים ושם פ"ג דל"ז ע"א ענין ג' עדרי צאן ששלח יעקב מנחה הם ג"כ נגד העלאת מ"ן דג' עולמות בי"ע הנק' מקיפים ופנימים וחיצוני' כו'. אך בזמן שאין בהמ"ק קיים הנה שלשה עדרי צאן הם בבל ומדי ומקדון כו', ולזה ציון במשפט תפדה כענין ג' בתי דינים הנ"ל למנוע השפע ממקום שאינו ראוי וכן ע"י שאדם עושה משפט בעצמו שלא יומשך אחרי המותרות כו', בתו"א פ' יתרו סד"ה זכור את יום השבת, אך כ"ז בבחי' ציון שהם צדיקים המצויינים בתורה ועבודה וגמ"ח כמש"ל בשם הירושלמי פ"ד דתענית ה"ב על הפסוק ואשים דברי בפיך כו'. ושביה י"ל היינו בע"ת, כי הנה כתיב ונאספו שם כל העדרים והשיבו את האבן כו', וארו"ל במד"ר פ' ויצא פ"ע דקאי על לע"ל כמ"ש בוח"ב בשלח דמ"ז ע"א ע"פ ופרעה הקריב וז"ל כתיב ישעי' כ"ז הוי' בצר פקדון צקון לחש מוסרך למו, לא יפקדון ישראל לקוב"ה בשעתא דניחא אלא בשעתא דעקין להון וכדין כולתון פקדין ליה, וזהו פי' המצויד שם בצר בעת באה צרה עליהן זכרו בך ודורשי' פניך בתפילה עכ"ל, ועד"ז פי' רש"י שם, ועד"ז פי' זח"ג דקע"ח ע"ב בענין הוא דא עתיקא אלמלא דינא, וע' בה"ז שם פ' קרח דט"ז ע"א צקון לחש וכולהו צלאין בצלותא ובבעותין ואריקו קמ' צלותהון ח"ל המצי' בישעי' שם צקון לשון יציקה ושפיכה ויאמר כן על

הרבות הפלל וכן ישפוך שיחו תילים סי' ק"ב, וזה שאמר הזור ואריקו קמיה צלותין, ויש להעיר ממה שאמר בזכרי' סי' ד' ב' שבעה ושבעה מוצקות לגרות ושם ג"כ פי' לשון יציקה אלא דשם פי' שהוא אתעדלי'ע שלמעלה מאתעדלית לכן נק' מוצקות שנמשך וניצק ממילא, גם פי' מה ששייך בחי' זו באתעדלית ואפ"ל באתעדלי'ע יש ב' בחי' הא' מה שאתעדלית מעורר, והב' מה שנמשך עי"ז אח"כ בתורת מתנה דוגמת מתנה טובה יש לי בבית גנוי ושבת שמה, בחזר לדברי הזח"ב בשלח מ"ז א' אימתי מוסרך למו כו' בשעתא דפקיד לתן קב"ה ברצועה כדין קוב"ה קאים עליהו ברחמי כמה דאוקימנא משל ליונה עם הנץ כו', וע' במד"ר פ' בשלח פכ"א כד ישראל הוא קריבין לימא והו חמיאן לימא קמיהו אויל וסוער וגלגלהי זקפין לעילא הוה דחילין זקפו עיניהו וחמו לפרעה ומשרייתה ואבני גירין ובליסטראין כדין ויראו מאד מה עבדו ויצעקו בני ישראל מאן גרים האי דקריבו ישראל לגבי אבותן דלעילא פרעה הה"ד ופרעה הקריב והא אתמר עכ"ל הוא במד"ר בשלח פכ"א דקלי"ח ע"ב ופרעה הקריב כו' מהו הקריב אלא שהקריב את ישראל לתשובה שעשו, א"ר ברכיה יפה היתה הקרבת פרעה לישראל יותר ממטא צומות ותפילות כו' עכ"ל, ועד"ז יש להבין ענין השיבו את האבן דקאי על מלחמת גוג.

וזוהו ושביה בצדקה כי ע"י שפגמו כו' הוצרך לעשות תשובה בחילא יתיר אך צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שפיוזן כמארז"ל ע"פ צדקת פרוזו והיינו שעייזו יבואו לבחי' והנצח כו', ומקבל מהם כמו בחילא יתיר גם משארז"ל במד"ר פ' בא פט"ז ד' ע"פ מדלג על ההרים אם אני מסתכל למעשים של אלו לעולם לא יפרקו ממצרים אלא למי אני מסתכל לאבותיהם הקדושים כו', וזהו בחי' צדקה כמ"ש ורחח לכם כו' שמש צדקה ומרפא כו' בכנפיה פרישות אור חיו השמש ואתעדלית לבחי' זו וזה ע"י צדקה כו'.

קיצור וזהו והנה באר בשדה זו ציון להיות בע"כ אתה חי ע"י התבוננות ואתה עתיד ליטלה ממני כו', והנה שלשה עדרי צאן רובצים עליה אלו ג' רגלים שעייזו נמשך השפע מסוכי'ע בממכ"ע ולפי שבנין המל' מהגבורה צ"ל שלשה בתי דינים יהשבין, אך בזמן שאין בהמ"ק קיים אזי בכל ומדי ומקדון ולזה צ"ל ציון במשפט תפדה היינו משפט שאדם עושה בנפשו וכ"ז בבחי' ציון, אבל ושביה בע"ת ופרעה הקריב הוי' בצר פקדון ואוי צקון לחש כו', וצ"ל תשובה בחילא יתיר אך צדקת פרוזו צדקה עשה הקב"ה שמקבל מהנצח כמו בחילא יתיר ואתעדלית לבחי' זו וזה צדקה כו'.

אור התורה

פרשת

ואתחנן

ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר וגומר, אתה החילות להראות את עבדך וגו', הנה ארז"ל עד שלא נבה"ע היה הוא ושמו בלבד, וי"ל מי הי' הקורא בשם קודם שנבה"ע, הענין כי תכלית ברה"ע הוא כגין דישתמודעון לי' כו', וביאור זה הוא כי הנה העיקר הוא לאהפכא חשוכא לנהורא והיינו ע"י נש"י דכתיב נר ה' נשמת אדם, דהנה עוה"ז נק' עולם השפל שהוא מסתיר אור האלקי מצד ריבוי ההסתרות וחשך כפול ומכופל להיותו העולם היותר אחרון בהשתלשלות וכ"כ גברו הצמצום עד שיוכל להיות בבחי' יש ודבר נפרד בפ"ע, וע"ז נמשכו נש"י משרשן שהיו נהנין מזיו השכינה להתלבש למטה בגוף החומרי בכדי שיאירו אור האלקי בהאי עלמא השפל חושך כו' (כי ע"י התלבשותה בגוף המסתיר ומחשיך וע"י אתהפכא חשוכא של הגוף לנהורא של הנשמה כדלקמן אזי נעשה הגילוי בעוה"ז בכללות העולם ג"כ כמ"ש גם את העולם נתן בלבם) וזהו שהנשמה נק' נר כמ"ש נר הוי' נשמת אדם כמו עד"מ ע"י ירידות נש"י בגופות שהם בחי' נר הוי' ממילא נדחה החושך דעוה"ז, אך כמו עד"מ בבית אפל כשהבית גדול אזי מחמת ריבוי החשך לא יספיק הדלקת נר אחד שאין בנר אחד רוב אור כ"כ להאיר כל הבית ומוכרחים להדליק בו כמה נרות שאז מגיע לו תוס' אור ונדחה החושך ממנו כן עד"מ למעלה מספר נש"י שירדו בעוה"ז שכא"א קרוי נר ה' הוא לפי ערך החושך והאפילה דעוה"ז שכך לפי ערך זה צ"ל כך וכך ריבוי הנרות בכדי להוסיף אור רב להאיר את החושך.

(נתבאר קושיא דענין היה הוא ושמו, וענין דישתמודעון ליה, ושהעיקר לאהפכא חשוכא והיינו ע"י נש"י שנקראו נרות, ומחמת ריבוי החושך דעוה"ז צ"ל ריבוי נרות).

א) וז"ש (ישעי' ס"א ט') כי הם זרע ברך ה'. פי' ברך הוא לשון המשכה כמו המברך את הגפן שכופף את קומתו וממשיכן למטה, והוא מלשון בריכה ושהוא אמת המים הנמשכת והולכת (כי בענין לשון ברוך יש ג' ענינים הא' לשון ברכה שמברך א' לזולתו, הב' לשון הברכה כמו ויברך את הגמלים וכמו המברך את הגפן שבמשנה, הג' לשון בריכה של מים כמו עשיתי לי בריכת מים בקהלת ב' ו' וכל ג' ענינים אלו א' שבכולם המטוון ענין המשכה, דהברכת הגמלים היינו שנשפלים למטה שכ"ז שהיו עומדים היו הברכים גבהים מן הארץ ועכשיו ע"ז הם נשפלים הברכים על הארץ וכן המברך את הגפן נמשך קומתו למטה, וכן בריכת המים שבה המים נמשכים ועד"ז הוא ג"כ פי' וענין הברכה שהיא ההמשכה מהעלם אל הגילוי וזהו

החילוק בין ברכה לתפלה כמ"ש במ"א) וכך היא מה שהנשמות נק' זרע ברך ה' שהם ממשיכים בחי' שם הוי' מההעלם אל הגילוי דהיינו שיהי' הגילוי בעולם השפל שהוא בחי' חשך והם נק' גר הוי' שממשיכים גילוי בחי' שם הוי' וזהו תכלית ירידתן למטה אף שבעודן בשרשן היו נהנין מזיו השכינה, (ואין שם לא אכילה ולא שתי' כו') ועתה בירידתה למטה הגוף מחשיך עליהם ונצרך האדם לכמה הצטרבות גופנים אכילה ושתי' ומי"מ כו', וזהו ירידה. אך כל זה כדי שאח"כ ימשיכו גילוי שם הוי' למטה שלזאת הי' עיקר המכוון והיינו מ"ש ברוך ה' מן העולם ועד העולם מעלמא דאתכסיא לעלמא דאתגליא, וז"ש והיתם ברכה בקרב הארץ ולכן התחלת התורה היא בבי"ת בראשית ברא. ומבואר הטעם בזה בהקדמת בראשית דג"ב בבי"ת נברא העולם לפי שהוא התחלת תיבת ברכה והיינו משום שזוהי תכלית הבריאה להיות גילוי והמשכה למטה (וז"ש ברוך תהי' מכל העמים וכתי' כי ברוך הוא כי ברוך יש בו ב' פי' הא' שמקבל הברכה מולתו כמו והמלך שלמה ברוך והב' שמברך לזולתו ושני הפי' אמת בנש"י שלהיותם זרע ברך ה' שמברכים וממשיכים גילוי שם הוי' ע"כ הם מקבלים חלק בראש מגילוי זה כי כל המברך מתברך) (אך כי פי' ברוך תהי' מכל העמים היינו כי יתרון האור מן החושך שע"י שהחשך נהפך לאור נעשה יתרון אור מגלה עמוקות מיני חשך עמוקות דוקא בחי' ישת חשך סתרו, והענין כי שמש ומגן הוי' אלקים שם הוי' הוא בחי' שמש וגילוי זארה ושם אלקים מגן ונרתק ומריבוי המסכים גמשך החשך, והנשמה היא גר ה' להאיר החשך דשם אלקים כי שרית עם אלקים וכתי' צחוק עשה לי אלקים דוקא משם אלקים גמשך הצחוק והתענוג דהיינו כשנהפך החושך לאור כו' וזהו שחזרה אני ונארה).

(נת' שלכך נק' נש"י זרע ברך ה' לשון המשכה כמו המכריך כו' ברוך ה' מן העולם מעלמא דאתכסיא כו', ח"ש והייתם ברכה בקרב הארץ ובי"ת דבראשית).

ג) והנה זמן המשכת גילוי אלקות שממשיכים ישראל הוא בתפלה שאומרים בא"י שהוא הבקשה על הגילוי בחי' הוי' מעלמא דאתכסיא לעלמא דאתגליא. וכן בהתחלת פסוד"ז אומר ג"כ י"ג פ' ברוך, ברוך שאמר והי' העולם ברוך הוא כו' ופי' שאנו מבקשים שבחי' שאמר והי' העולם יהי' ברוך ונמשך נבחי' גילוי בלב האדם, דהיינו ענין שאמר והיה העולם הוא שבמאמר א' יכול להבראות וכמ"ש כי הוא אמר ויהי אמירה א' וכמ"ש בזה דבמת' א' ברא את העולם. הנה ענין זה צ"ל בבחי' ברוך והמשכה להיות גילוי בלב האדם דהיינו כשנוגע הדבר ללב עד שנתפעל להיות יוצא מנרתקו ממש מחמת התכונות זו איך שממאמר א' הי' העולם ולזאת כולא קמי' כליח כמשל ביטול תיבה א' של הדיבור לגבי עצמות הנפש, ואי לזאת יחפוץ להכלל בעצמות א"ס ביה כמ"ש כלה שארי ולכבי כו' ועמך לא חפצתי, והז"ע הברכה שהוא בחי' גילוי משאי"כ כשאין הלב מתפעל להיותו יוצא מנרתקו הגם שמתבונן בזה במוחו מ"מ כיון שלא נגע הדבר ללבו להיות ניוח ממקומו הרי אי"כ עדיין

הוא בבחי' עלמא דאתכסיא וברכה הוא דווקא כשנמשך בעלמא דאתגליא (וכמ"ש במ"א בפ"י ונקדשתי בתוך בניי כי בנפש יש ג' בחי' רת"ס המוח הוא בחי' ראש והלב הוא בחי' תוך וצ"ל שיגיע קדושתו ית' מה שהוא קדוש ומובדל כו' בבחי' תוך דוקא שהוא הלב וכמ"ש אשר נגע יראת אלקים בלבם דוקא ואף שהמוח גבה מן הלב, אך היא הנותנת דעיקר האדם הוא בחי' המדות כנדע דז"א נאצל בסוד שרש רק בבחי' ו"ק שהן המדות והמוחין כאין לו בסוד תוס' וכך באדם הגשמי כשלא נגע הדבר ללבו הוא עדיין בבחי' עלמא דאתכסיא אצלו וכשנוגע הדבר ללבו זהו בחי' גילוי וברכה בעיקר מהותו (כו') והנה כמה מיני המשכות והתפעלות הן יש שהוא מבחי' שאמר והי' העולם כנ"ל דהיינו מה שבמאמר א' נברא כו', ויש שהוא בחי' ברוך הוא כו' דהיינו ההתפעלות והגילוי בלב הוא מבחי' עצמותו ית' שלמעלה מעלה מבחי' הודו על ארץ ושמים דהיינו מה שא' והי' העולם כ"א מבחי' עצמתו ית' ששגב לבדו זהו ברוך הוא בחי' עצמותו ממש.

(נתבאר ענין שההמשכה הוא בתפלה שאומר בא"י, וזהו ברוך שאמר כו' שבחי' שאמר והי' העולם באמירה אחת צ"ל בבחי' ברוך והמשכה להיות גילוי בלב האדם להיות יוצא מנרתקו כו' ויש התפעלות מבחי' הוא או אומר ועושה כו').

ג) והנה בכ"ש יש י"ג פעמים ברוך והן המשכת י"ג ת"ד כי הם בחי' שערות דהיינו שהגם שנמשך להיות גילוי בלב האדם ומתחלה הי' בחי' העלם ועכשיו נעשו בחי' גילוי שזהו"ע ברוך כנ"ל, מ"מ אין זה גורם שום שינוי ח"ו באלקותו ית' ע"י המשכה זו שנמשכו מההעלם אל הגילוי בלב האדם ובעולם כו', ולזה גמשלה ההמשכה של י"ג ת"ד לבחי' שערות, שהשערה נמשך בה יניקה וחיות מן המוח, אעפ"כ יכול לגחום ולא יהי' נוגע להמוח כלל, וזהו מפני שהיניקה הוא רק בחי' מותרי מוחין באופן שאינו נוגע לעצמות המוח כך כל המשכות הנ"ל אינו נוגע למהו"ע ית' ממש כנדע ומבואר במ"א והנה בענין י"ג בחי' ברוך אלו, הנה בא"י אמ"ה הוא בחי' המשכה הכללית ולכן נזכר בזה ה' אלקנו דהיינו שממשיכים שיהי' בחי' ה' עצמו לנוכח בבחי' גילוי עד שיהי' אלקינו, (וכנדע שי"ג ת"ד ג"כ יש י"ב בחי' פרטיות ויש בחי' א' הכללית, צ"ע דבע"ח לא נז' זה רק גבי י"ג ארחין וי"ג נימין דרישא לכן צ"ע אם כמ"כ הוא ביגת"ד ובע"ח שער יוד רפ"ז משמע דגם ב"ג ת"ד יש בחי' הכולל כל הי"ב כמ"ש י"ב אתון והכולל י"ג ע"ש) והנה ענין ה' הוא כמאמר ובטובו מחוש בכ"י מעשה בראשית פי' ענין מחדש הוא בחי' התהוות יש מאין אשר אין ערוך לך כלל דהיינו לא כמו השתלשלות שהעלול יש לו ערך ושייכות ויחוס לעילתו משא"כ בהתהוות יש מאין שהיש המתהוות להיות לבחי' יש ודבר נפרד ואין לו ערך כלל לגבי הכורא ית' לכן נאמר ובטובו מחדש ממש שלא בדרך השתלשלות עו"ע, והענין כי למעלה ג"כ יש בחי' השתלשלות מעילה לעילה ויש שהוא למעלה מהשתלשלות, בחי' ההשתלשלות הוא עדי"מ כמו אצל האדם שמשכל נעשה מדות שכאשר משכיל שהדבר טוב

יתאווה אליו ומהמדות נמשך המח' דהיינו שמהלב עולה אל המוח לחשוב ולהרהר בדבר ההוא ומהמח' נמשך הדבור, כ"ז הוא בחי' סדר והדרגת ההשתלשלות עו"ע אשר יש להם ערך זל"ז דהיינו שהמדות יש להם ערך אל השכל שנמשכו הימנו כו' וכן המח' כו', וכמו"כ למעלה יש סדר והדרגה ההשתלשלות עו"ע אשר נערך זל"ז (דהיינו ג"כ ההשתלשלות מבחי' חכ' במדות וממדות למח' כו' הגם כי לא מח' מח' כי מח' האדם אינה עושה כלום משא"כ בדבר ה' שמים נעשו מ"מ ההשתלשלות וההמשכה בבחי' אלו מזה לזה הוא בבחי' עו"ע) כי מודעת זאת אשר למעלה ג"כ יש בחי' הנק' אותיות הדיבור ויש בחי' הנק' מחשבה כו' והיינו כמ"ש בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם שהם המלאכים שבהיכלות החיצונים שהתהוותם מבחי' דבר ה' ונאמר ע"ז היש מספר לגודויו אלף אלפים מספר גדוד א' כו' וכמו"כ הוא במלאכים שנתהוו מבחי' מחשבה כי לא מח' מח' כו' והם המלאכים היותר עליונים שהם מבחי' היכלות הפנימי' ובלשון הגמ' נק' ב' בחי' אלו בתי גואי ובחי' בראי כמארז"ל לא קשיא הא בבתי גואי הא בבתי בראי, שהיכלות החיצוני' שנתהוו מבחי' דבר ה' נק' בתי בראי והפנימי' שנתהוו מבחי' מח' נק' בתי גואי. והנה אף במח' עצמה יש כמה וכמה מדרגות שונות גבוה מעל גבוה דרגא לעילא מן דרגא היינו כמ"ש בזהר כמה מחשבתין אינון כו', פי' שהמח' של עולם התחתון יחשב לנגד העליון ממנו רק לבחי' דיבור בלבד וכעד"ז יש מדריגות רבות גבוה מעל גבוה כו' מפני שמבחי' דיבור העליון נמשך מח' של עולם התחתון וכמ"ש במ"א ע"פ וידבר ה' אל משה לאמר, כי לאמר היינו בחי' מחשבה והאמירה בלב, והנה השגת משה כאותו עולם העליון שהגיע השגתו הנה מח' שלו הנק' אצלו לאמר גמשכה מבחי' דיבור שבועולם היותר עליון וזהו וידבר כו' לאמר שמבחי' דיבור העליון נעשה למטה מחשבה ולכן ימצא גם בהיכלות הפנימיים הנמשכים מבחי' מח' ג"כ חלוקי מדריגות זו למעלה מזו משום דכמה מחשבתין אינון, ועוד יש מדריגה גבוה במלאכים ונשמות הנמשכים ממדותיו ית' שהמדות הן למעלה מהמח', וכמאמר אליו חסד דרועא ימינא ולמעלה מבחי' מח' שנק' גופין לגבי מו"ד שנק' לברשין, והחסד הוא מקור נשמת אאע"ה או מיכאל כהנא רבה כנודע. והנה כ"ז הוא בחי' סדר השתלשלות עו"ע (ר"ל הדבור הנמשך מהמח' אף שהדבור למטה מהמח' מ"מ נק' עו"ע שיש להם ערך זל"ז וכן המח' לגבי המדות כו' ולזאת גם המלאך שנתהווה מן הדיבור יש לו ערך לגבי המלאך שנתהווה מן המח' ונק' ג"כ עו"ע, ומ"מ המלאך עצמו לגבי דבר ה' המהווה אותו אינו כלל בחי' עו"ע רק יש מאין, וכנזכר באגה"ק ד"ה איהו ותייהי וגרמוהי חד אך בכאן אינו מיירי מזה רק כוונתו לבאר ב' בחי' שיש למעלה, הא' השתלשלות והוא ב"ס עצמן מחכ' למדות וממדות למח' ודיבור כו' ובכלל זה הוא ג"כ השתלשלות עו"ע בהמלאכים עצמן שבחי' המלאך שנתהווה מהמח' לגבי המלאך שנתהווה מדבור הו"ע עילה ועלול וכמאמר ומקבלין דין מן דין כו' והבחי' השנית הוא מה שלמעלה מהשתלשלות הוא התהוות החכ' ראשית הי"ס מא"ס ב"ה כדכתיב והחכ' מאין כו' כדלקמן) שהדיבור לגבי המח' הוא נלקח ונמשך בבחי' עו"ע, אבל ענין בטובו מחדש בכ"י מע"ב הוא חידוש יש

מאין שאין שייך בזה ערך ויחוס כלל רק מאין המחלט ליש והיינו כמ"ש החכ' מאין תמצא שהתהוות החכ' שהוא ראשית ומקור לבחי' מדות ומח' כו' הכל מא"ס ב"ה אינו כלל דרך השתלשלות רק מאין ממש תמצא, שהוא חידוש יש מאין והתהוותה ע"י יו"ד דשם הוי' ב"ה והיינו מ"ש ובטובו מחדש כו' היינו היו"ד דשם הוי' הוא מחדש ממש מאין ליש בחי' החכ' וממנה נמשכה אח"כ ה' ראשונה דשם הוי' שמורה על השתלשלות השפע לאורך ורוחב והוא עלמא דאתכטיא והוי"ו מורה על המשכת השפע וה' אחרונה הוא בחי' עלמא דאתגליא שבחי' הו"ה דשם הוי' הוא סדר ההשתלשלות שמתייחסים זל"ן בחי' עו"ע כנ"ל בענין משכל למדות כו' אבל המשכתן מיו"ד דשם הוי' להיות התהוות חכמה אינו עפ"י השתלשלות כ"א הוא מחדש בטובו מאין ליש ממש ובהתהוות החכ' מאין ליש נכללו בה כל שאר הבחי' הנמשכות ממנה בבחי' עו"ע כנודע, וזהו"ע בא"י אמ"ה כו' שצ"ל בחי' הוי' זו בבחי' ברוך וגילוי בנפש האדם דהיינו כשיהי' ההתפעלות מבחי' הוי' המהווה מאין ליש שלא בדרך השתלשלות כמאמר ובטובו מחדש כו' שהוא ע"י שם הוי' כנ"ל דהחכ' מאין תמצא מבחי' יו"ד דשם הוי' כו' שבחי' זו תתברך בבחי' גילוי בנפש האדם שתרגיש הנפש ויתפעל לבבו מזה כו'.

(נת' י"ג ברכות דב"ש י"ג ת"ד בחי' שערות שאין שינוי ע"י ההמשכה כו' והמשכה הכללית בא"י אמ"ה להיות הוי' בבחי' גילוי אלקנו והוא כמאמר ובטובו מחדש מאין ליש כי אין ערוך כי יש השתלשלות ולמעלה מהשתלשלות, השתלשלות משכל מדות ומח' ודיבור, יש אלף אלפים מדבור וכמו"כ ממח' כו' מח' למח', אך החכ' מאין תמצא יו"ד דשם הוי' וצ"ל בחי' הוי' זו ברוך וגילוי בנפש האדם).

ולתוס' ביאור ענין ובטובו מחדש בטובו דוקא מבואר בסידור האריז"ל דפי' טובו מורה על בחי' חסד עילאה. וי"ל דהיינו עפמ"ש בזהר ח"א ד"ז ע"א בענין מה רב טובך כו' שהוא בחי' חסד דע"י שלמטה מהחכ' כמ"ש הרמ"ז שם והוא בחי' אור קדמאה דהוה גהיר מסייפי עלמא כו' ע"כ מבחי' חסד זה נמשך החידוש והתהוות מאין ליש שהחכמה עילאה מאין תמצא שהוא מבחי' חסד דע"י הנ"ל כידוע דאבא בחדס אחיד ותליא לכן נאמר ובטובו מחדש לשון גסתר טובו דוקא דהיינו חסד עילאה הנ"ל, עוד י"ל בפ"י ובטובו המבואר בספרי הקבלה שיש הפרש בין טוב במלופם לטוב בחולם דאלו טוב בחולם הוא הטוב הנגלה דטוב (בל"א גוט) אבל טוב במלופם הטוב התוכיות הניבחרת מהטוב וכמו שהפ"י (בל"א טוב דאָס בעסט) והוא ג"כ ענין הנ"ל דטובו במלופם מורה על בחי' תכלית הטוב שהוא חסד עילאה הנ"ל וכן מה רב טובך ג"כ במלופם וכן טוב טעם ודעת למדני כו' וזהו למעלה מבחי' טוב בחולם שהוא יסוד ז"א לכן נאמר ע"ז ובטובו מחדש כו' כנ"ל.

ד) וזהו"ע ואהבת את הוי' אלקיך שאומרים בק"ש, פי' שהאהבה הוא שיהי' בחי' הוי' שורה בך להיות אלקיך בבחי' גילוי דהיינו כנ"ל בענין

ברוך ה' שיומשך שם הוי' בבחי' גילוי שיתפעל מזה בלב כו'. וזהו פי' ואהבת דשרש הל' נלקח מלשון אבה שהוא פי' רצון ותאוה וה"ה הנוספת באהבה הוא הבל הלב. כי אבה הוא כמוה ואהבה הוא בלב (שכשהרצון נמשך ומתמשט מן המוח אל הלב בבחי' גילוי נק' אהבה וזהו דואהבת ב"פ אור כי הוא התחברות אור הרצון שבמוח שנמשך ומתחבר בבחי' גילוי ברצון שבלב וכמ"ש במ"א בפ"י יפה את רעייתי כתרצה כו' ע"ש ע"פ הנך יפה רעייתי כו') ומהו הרצון והתשוקה שבלב להיות הוי' בגילוי. וזהו ואהבת את. פי' את כמו עת כי קורין לאלפין עינין שמתחלפים לפי ששניהם ממוצא א' ובחי' עת לאהוב ופי' עת הוא סדר הזמנים וידוע דהזמן הוא בחי' נברא ושרש התהוותו הוא במדות מל' ית' שבחי' זמן שהוא עבר הוה ועתיד אין לו שייכות בא"ס ב"ה כ"א במדת מלכותו ית' שייך לומר שהוא ית' מלך בהוה מלך לשון עבר ימלוך לשון עתיד ונמצא שחיות וקיום בחי' הזמן כל זמן קיומו הוא רק ממדת מל' ית' שהוא בחי' עלמא דאתגליא וע"כ הוא הנק' ג"כ עת וכמ"ש בזהר ח"ג דני"ח ע"פ ואתה נותן להם את אכלם בעתם כו' והיינו לפי שהוא בחי' מקור הזמן משא"כ למעלה מבחי' מל' אין נופל כלל בחי' זמן והנה בחי' מל' נק' ג"כ את כי את הוא בחי' הטפל כמארו"ל את בשרו את הטפל לבשרו וכך את הוי' המל' נק' את שהוא בחי' טפל לשם הוי' כי מדת מל' הוא בחי' הגילוי הנמשך להחיות העולמות והגילוי הוא טפל לעצמיות ההעלם כו'. ועוד נק' את לפי שבחי' הגילוי הוא ע"י אותיות מא' ועד ת' לכן את ועת הכל א' דשרש התהוות הזמן ע"י בחי' אותיות דמדת מל', וזהו ואהבת את הוי' פי' שהרצון הוא שיהי' גילוי המשכת שם הוי' הסוכ"ע בבחי' את שהוא עלמא דאתגליא וזהו ג"כ פי' עת לאהוב להיות חיבור וגילוי שם הוי' בבחי' עת היינו גילוי בחי' א"ס שלמעלה מהזמן בבחי' זמן כו' שעיי"ז יהי' האת טפל ובטל לשם הוי' וכן עיי"ז יומשך הביטול בכל הנבראים שנתהוו מבחי' אותיות אלו (ויש ב' פי' בענין ואהבת את הוי' הא' כנ"ל שיומשך שם הוי' להתלבש בבחי' את מלמעלה למטה וזהו"ע שילוב הוי' באד' והוא בחי' יחוד' אבל יש לפרש עוד ואהבת שיהי' האת טפל לגמרי לבחי' שם הוי' והו"ע שילוב אד' בהוי' שהוא בחי' יחוד' וכמ"ש במ"א ע"פ ביארך לתורה ע"פ שובה ישראל וע' בלק"א ח"ב פ"ז) בכל לבבך פי' שיהי' הרצון להמשיך גילוי זה לתוך בחי' לבבך שתי לבבות בתי גוואי ובתי בראי פנימי' הלב וחיצוני' הלב. והב' דבכל לבבך משמש שני לשונות א' שימשיך הגילוי בב' לבבות ולפי"ז פי' בכל לבבך היינו לתוך ב' בחי' שבלב. הפי' הב' שעיי' בכל לבבך ימשיך להיות ואהבת את ה' בחי' עת לאהוב כו' והנה ענין פנימי' הלב הוא כשנקלט ונתפס בלבו בבחי' אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו ופנימי' זו אפי' אחר התפלה כל היום שמוה נמשך ועשה טוב בכל היום שנשא רשימו כו'. ובחי' חיצוני' הלב היינו לכוף את יצרו לסור מרע בתכלית ובתחלה צ"ל לאכפייא לסט"א עכ"פ ולבסוף ממילא יבא ויגיע שיהפך חשוכא לנהורא ממש דהיינו מתחלה ירגיל א"ע לאכפייא לסט"א עכ"פ דהיינו כמ"ש עוצם עיניו מראות ברע כו' וכן ככל התאוות ולא תתורו אחרי לבבכם כו' ואח"כ יומשך מזה שיבא מאליו לבחי' אתהפכא. כי הגה בכל אדם יש בו

יסוד האש וכשמסיר החמימות מעוה"ז ומקרר את תאוותו שיוצא בחי' חום הטבעי מכל הנאות עוה"ז שלא יהיו בחמימות רק להרגיל א"ע להיות בקרירות בעניני העוה"ז אוי מאליו וממילא נעשה הכח של יסוד האש בהתגברות האה' לה' וכמ"ש של נעליך מעל רגליך דהיינו הסרת החומריות והלבושים המסתירים שהם עניני הגוף שנמשלו לנעל שהוא לבוש עב שעל הגוף כו' (ועמ"ש ע"פ מה יסו פעמיך בנעלים כו') ואז ממילא יתגלה בחי' פנימי' הלב והוא מ"ש כי המקום אשר אתה עומד עליו כו' ואף שלא ירגיש זאת, וכל להיות בהמשך הזמן שיתהפך החום הטבעי לאלקות מבלי הרגשה כלל רק שיראה מתחלה לאכפייא כו', וכ"ז הוא בחי' ברוך הוי' שממשיכים שם הוי' בגילוי זהו בגין דישתמודעון ליה שבמקום החושך דעוה"ז שם יתהפך לנהורא ופי' דישתמודעון ליה בחי' דעת והכרה כי דעת הוא מתחלק לחו"ג שהן בחי' אהוי"ר שבלב, וגם דעת לשון הרגשה שנרגש ונתפעל מזה כמ"ש אתה הראת לדעת כי ה' כו' לכן הקליפות אין להם בחי' דעת דהיינו אף שיש להם בחי' חו"ב שהוא השגת גדולת ה' מ"מ לא נמשך מזה אצלם בכחי' ההתפעלות את עצמן כו' לכן העיקר צ"ל דישתמודעון שהוא בחי' דעת והרגשה שמוה נמשך אהוי"ר כנ"ל, זהו אל יתהלל החכם בחכמתו כו' כ"א בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי שכשנמשך מן החכ' בבחי' דעת והכרה דוקא וכמאמר הכיר את בוראו דוקא.

(נת' ענין ואהבת אבה רצון אהבה בלב מהו הרצון להיות הוי' בגילוי בבחי' את עת לאהוב מל' מקור הזמן ונק' ג"כ את הטפל שהגילוי בטל לגבי ההעלם גם את אותיות וצ"ל בחי' ההמשכה בחי' הוי' באת (או האת יתבטל להוי' שילוב אד') והיינו בכל לבבך בתי גוואי פנימי' הלב וע"ט וחיצוני' תחלה לאכפייא סו"מ עוצם עיניו ומוה יומשך אח"כ לאתהפכא ע"י קרירות בעוה"ז יומשך היסוד אש לה' של נעליך כו' זהו דישתמודעון, דעת מקור חו"ג).

ה) אך הנה כ"ז הוא בחי' תפלה וכנ"ל (אות ב') אבל ת"ת כנגד כולן, ולהבין ענין מעלת ת"ת שעוסק אפי' במה שאינו יודע הפסק כו', הנה ענין התפלה הוא שאתעדל"ע הוא ע"י אתעדל"ת שע"י ויצעקו אל ה' בצר להם ולהיות ממארי דחושבנא אוי רוח אייתי רוח ואמשיך רוח בא"י אמ"ה שיהי' ברכה והמשכה, משא"כ ת"ת הוא והיו הדברים אשר אנכי מי שאנכי מצוך דהיינו בחי' אתעדל"ע שאינה ע"י אתעדל"ת רק אנכי מי שאנכי נמשך ומצוך בבחי' צווחא והתקשרות מצ"ע זהו על לבבך על דוקא שנמשך מלמעלמ"ט משא"כ תחלה גבי ואהבת כתי' בכל לבבך לפי שזה הוא בחי' התפלה שהיא אתעדל"ת דוקא זהו בכל לבבך שעם הלב הוא ממשך כדלעיל אות ד' היא אתעדל"ע הבאה מצד אתעדל"ת דוקא, משא"כ ת"ת הוא אתעדל"ע מצ"ע רק ע"י הקריאה בתורה כו', זה ביאר הכתוב אח"כ ודברת בס' ר"ל כיצד יומשך זה הוא ע"י דברת בס' מלשון ידבר עמים והו"ע קורא בתורה שע"י דיבור צרופי אותיות התורה קורא וממשיך וכמ"ש קרוב ה' כו' אשר יקראוהו

באמת אין אמת אלא תורה כו' ולא שייך לומר שדיבור צירופי אותיות התו' זהו בחי' אתעדל'ת לגרום ההמשכה כמו שדיבורי אותיות התפלה הן אתעדל'ת לגרום ההמשכה בא"י שבתפלה, דזה אינו דמה שע"י צירופי אותיות התו' ממשיכים האור מלמעלה לא חשיב אתעדל'ת רק אדרבה זהו בחי' אתעדל'ע שענין אתעדל'ע הוא ההמשכה מלמעלה למטה בלי קדימת ההעלאה תחלה ותרי כשקורא בתורה ממשיך מיד בלי העלאה תחלה, משא"כ בתפלה שמתחלה יש בחי' העלאה מלמטלמ"ע כנודע דעד שמו"ע הוא בחי' ההעלאה בבחי' רשפי אש האה' כו', ואח"כ בשמו"ע מתחיל להיות המשכת ובאמת דדיבורי אותיות דשמו"ע הן בכלל המשכות, אבל כבר קדמה להן העלאת דק"ש ותפלת מנחה שהוא שמו"ע בלי ק"ש נק' באמת מנחה לשון מנוחה והמשכה אך זהו ע"י העלאת מ"ן דק"ש שבשחרית נמצא המשכת דתפלה קדמה להן העלא' ממש, משא"כ בת"ת שע"י הקריאה לבד כשמתחיל לקרות הוא ממשיך כו' נמצא המשכה זו בלי העלא' תחלה, ועוד דעיקר העלאת מ"ן הוא בחי' רשפי אש דמאדך שהן בחי' בירורי דס"ג וזהו בתפלה דוקא וכמ"ש ויצעקו כו' צעק לבם כו' וע"ז אמרו רוח איתי רוח ואמשיך רוח משא"כ בתורה שממשיך בלי רשפי אש כלל זהו מצד שבתורה נמשך אתעדל'ע בלי אתעדל'ת.

וזהו"ע ופי' אתה החלות ר"ל אתה התחלת שהוא בחי' אתעדל'ע בלא אתעדל'ת שההתעוררות הוא ממך מצ"ע דהיינו כנ"ל בענין אשר אנכי מי שאנכי מצוך כו', והוא מעלת עסק התורה ועוד זאת אתה החלות שהרי אפי' אתעדל'ע הנמשכת ע"י אתעדל'ת ממש שנמצא א"כ המשכה זו מחמת ההתעורר' מלמטה ממש, עכ"ז אתה החלות ממש שהרי גם כרי שיהי' אתעדל'ת צ"ל הארה מלמעלה והוא בחי' אתעדל'ע המעורר אתעדל'ת כענין ב"ק יוצאת ומכרות כו' שע"י כרוזים אלו נמשכים הרהורי תשובה ומבחי' זו הוא ג"כ ענין ברכת המצות אק"ב שהמצות עצמן הן בחי' אתעדל'ת לפי שהן נעשין בדברים גשמיים ציצית של צמר כו' שזהו ג"כ בחי' בירורים דס"ג כו') וע"ז נמשך קדושה עליונה והוא אתעדל'ע שאחר אתעדל'ת אך הברכה של המצוה צ"ל עובר לעשייתן להיות נמשך הארה מלמעלה בא"י אמ"ה והוא בחי' אתעדל'ע הגורמת שיהי' אתעדל'ת של מצוה זו, וזהו שאמר משה אתה החלות כי ממך הכל שאפי' להיות אתעדל'ת הוא ע"י אתעדל'ע בתחלה וכש"כ ענין ת"ת שהוא אתעדל'ע בלי אתעדל'ת כנ"ל, לכן ת"ת כנגד כולם.

(נתנאר דכל הנ"ל הוא בתפלה שהיא אתעדל'ע הבאה מאתעדל'ת ויצעקו וע"ז בא"י אבל ת"ת אשר אנכי מצוך וגומר על לבבך אתעדל'ע בלי אתעדל'ת רק ודברת בם כו' קורא בתורה כו', וזהו אתה החלות ועוד שגם לאתעדל'ת צ"ל אתעדל'ע תחלה ברכת המצות עובר לעשייתן אי"כ ממך הכל).

ו) והנה בחי' זו של אתעדל'ע רצה משה שיהי' בא"י שהיא כנס"י כמ"ש ואתם תהיו לי ארץ חפץ וזאת היתה בקשתו וראאה את הארץ, כי להיות בחי' זו שהיא האתעדל'ע הנמשכת בלי אתעדל'ת כלל בענין עסק

התורה כנ"ל הוא ממקום ומדריגה גבוה מאד שאין אתעדל"ת תופס מקום שם והוא בחי' דלית מח' תב"כ אלא המשכה זו נמשך בבחי' ראי' בלבד וכמ"ש עיניך יונים וכנודע ומבואר במ"א שכנס"י נק' יונתי כשהיא בבחי' עליונה וכמ"ש אחותי רעייתי יונתי שבתחלה יש כמה מדדיגות עד שמגיעת לבחי' זו להיות בבחי' יונתי וכשהיא בבחי' זו אז נראה כו', וז"ש ואראה את הארץ שמשא הוא מבחי' זו דראי' כמ"ש וירא ראשית לו ועי"ז שיראה הארץ ממשיך בה מבחי' זו להיות אתעדל"ע תמיד מצ"ע כו'.

וזהו ואתחנן אל הוי' פי' ואתחנן הוא ענין מתנת חנם וידוע מאמר רז"ל חנם בלא מצות ופי' כי על ידי המצות נמשך אתעדל"ע מצד אתעדל"ת ואין זה חנם ממש אבל האתעדל"ע * אשתדלותא דאורייתא כל מאן דבעי זכה בה כו' בלא אגרא כלל אבל אשתדלותא דקוב"ה דקיימא בעובדא אסיר לנטלא ליה למגנא ובריקניא בגין דלא זכי בההוא עובדא כלל כו', וע"ש דמוכח לון מקראי ולא נת' שם היטב הטעם במפרשי הזהר מ"ש התורה ממצות, והוא מוכן היטב לפי הנ"ל, דלהיות מעשה המצות נמשך עיקר האתעדל"ע ע"י אתעדל"ת דוקא וכיון שצ"ל אתעדל"ת דוקא א"כ צ"ל האתעדל"ת בכל הבחי' ולא די לו שישאל לולב וינענע או שישאל תפילין מאחרים רק יוצא ממונו ע"ז שהוא בחי' בכל מאדך שבוה מראה האתעדל"ת שמתעורר לעשות כל מה שביכולתו ואין כסף נחשב לו כו' משא"כ ברקניא ומגנא אין כאן אתערותא כ"כ אא"כ א"א לו דמה יעשה והרי עושה כל מה שאפשר משא"כ בתו' שהיא בחי' אתעדל"ע הנמשך בלי אתעדל"ת הלכך אפי' במגנא שפיר דמי דאין שום קפידא ע"ז. וזה שכ' לנו שברו ואכלו כו' בלא כסף ובלא מחיר יין וחלב דקאי על התורה וכמ"ש בזהר, וזהו"ע חנם הנזכר כאן וזהו מ"ש תילים קי"ט כ"ט ותורתך חנני כן תחנונו ותלמדנו אתה חוננתנו למדע תורתך, נ"ל לשון חנינה על התורה להיות ענין התורה בחי' המשכת אתעדל"ע שלא ע"י אתעדל"ת כנ"ל וזהו"ע החנינה מלשון מתנת חנם וזהו דאיתא בספרי פ' נשא ע"פ ויחונך בת"ת כו' ויחונך במתנת חנם, כי שניהם בחי' א' ולכן נק' התורה לוי' חן וארז"ל כתובות ע"ז ע"פ איילת אהבים ויעלת חן אם חן מעלה על לומדיה כו' כי חן הוא ג"כ בחי' מתנת חנם הנ"ל וכמ"ש וחנותי את אשר אחון אעפ"י שאינו כדאי כו', ובבחי' זו הוצרך מרע"ה לבקש ונפלינו אני ועמך כו', כי מאחר שאין אתעדל"ת תופס מקום כלל בבחי' זו היה יכול להיות נמשך ג"כ נבואה לעכומ"ז לכן ביקש ונפלינו כו', ועד"ן כתיב אל תחון כל בוגדי און עם היות שאין אתעדל"ת תופס מקום כלל, וזהו ג"כ מ"ש בתורה לשון מתנה מ"ת וכן כתיב וממדבר מתנה לפי שאינו בא בבחי' אתעדל"ת לכן ארז"ל ג"כ מה אני בחנם אף אתה בחנם, וזהו שרש ענין הלאו לא תחנם וארז"ל לא תתן להם מתנת חנם כדי שלא יומשך מבחי' זו אליהם כנ"ל בפ"י אל תחון כו', וז"ש ואתחנן אל הוי'.

האתעדל"ע : בכתי"ב ב' נוסף : שנמשך בלא אתעדל"ת הוא בחי' מתנת חנם (ובזה יובן

מ"ש בזהר תרומה דקכ"ח ע"א.

ובשלמה כתי' אשר התחננתי לפני הוי', הענין דכתי' הוי' אל רחום חנן וכותיב חנן ורחום הוי' גו' פעם חנן קודם שם הוי' דהיינו שיש ב' בחי' חנן הא' הנמשך משם הוי' והוא מ"ש הוי' רחום וחנון והב' הוא למעלה משם הוי' דהיינו ששם הוי' מורה על ההשתלשלות כנ"ל לכן כדי שיהי' התהוות שם הוי' מעצמות א"ס ב"ה הוא ע"י בחי' חנן שהוא בחי' מתנת חנם הנ"ל שאין שייך שם אתעדל"ת וזהו החילוק בין מ"ש בשלמה התחננתי לפני הוי' שהוא בחי' החנינה משם הוי' כנ"ל אבל במשה כתי' ואתחנן אל הוי' ר"ל שהמשיך בחי' חנן שלמע' משם הוי' אל הוא בחי' שם הוי' כדי שיהי' בחי' התהוות שם הוי' והר"ע ההמשכה ממקום שלמעלה מאתדל"ת שהוא מתנת חנם חנם בלא מצות שאין מעשה המצות יכולים להגיע שם רק מרע"ה המשיך משם כי הוא מקור התורה כמאמר משה קיבל תו' מסיני אנכי עומד בין הוי' כו' ואח"כ נאמר בעת ההיא פי' כמבואר למעלה אות ד' ע"פ עת לאהוב שמדת מל' ית' נק' עת ונק' את וזהו ואהבת את הוי' שיהי' גילוי שם הוי' בבחי' זו הנק' עת או את כנ"ל וכך הוא ג"כ הפי' כאן בענין ואתחנן כו' בעת ההיא שהמשיך בחי' חנן להיות התהוות שם הוי' ובבחי' עת ההיא שהוא מדת מל' ית' שהיא כנס"י • ופי' לאמר מל' דקאי על התורה שהיא דבר ה' וכמ"ש במ"א ע"פ וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר וכוננת המשכה זו הוא שרצה לפעול אעברה נא ואראה כו' כדי להמשיך בחי' אתעדל"ע זו בכנס"י תמיד (וה"ש אתה החלות שהוא בחי' אתעדל"ע דתורה וגם אתעדל"ע המעורר אתעדל"ת ואי לזאת אעברה נא כו' להמשיך בחי' אתעדל"ע בכנס"י תמיד וכדלקמן). אך לא נתקיים בידו בקשה זו רק אמר לו צו את יהושע כו' וכל ישראל דהיינו שצ"ל אתעדל"ת להמשיך אתעדל"ע וז"ש ועתה ישראל שמע אל החוקים ר"ל להמשיך ע"י אתעדל"ת ואעפ"כ אמר לו עלה ראש הפסגה כו' וראה בעיניך כו' וצו את יהושע וחזקהו ואמצוהו כו'. הענין כי מ"מ בחי' זו המשיך מרע"ה ע"י ראי' מרחוק הוא שיהי' נמשך אתעדל"ע לעורר אתעדל"ת וכמו הברכות שתקנו החכמים שנק' עיני העדה מבחי' עיניך יונים שהוא בחי' אתעדל"ע הנמשך מעצמו מבחי' זו דבחי' ראי' וראה בעיניך כו' לעורר שיהי' אתעדל"ת. וזהו צו את יהושע שנמשך ממנו כח ועוז ביהושע ע"י אתעדל"ע זו כנ"ל ולע"ל כתיב כי עין בעין יראו שיהי' התגלות בחי' ראי' כו'.

נתבאר ענין מרע"ה רצה להמשיך בחי' אתעדל"ע זו בכנס"י ואראה את הארץ כי להיות בבחי' זו למתב"כ אלא בבחי' ראי' עיניך יונים יונתי ואתחנן להמשיך בחי' חנן מתנת חנם אל הוי' משא"כ בשלמה התחננתי לפני הוי' וזהו חנם בלא מצות ולא נתקיים בידו רק צו כו'. ברכת המצות אתעדל"ע הגורם אתעדל"ת עיני העדה עיניך יונים אך לע"ל עין בעין יראו.

(ו) **והנה** תוכן הענין מה שרצה מרע"ה להמשיך בחי' אתעדל"ע זו בכנס"י ולא פעל הלא התורה כבר ניתן לנו והוא מבחי' זו דאתעדל"ע

כנס"י : בכת"י ב' נוסף : רק דענין ואהבת את המשכה ע"י אתעדל"ת כולי, וענין ואתחנן כו' בעת ההיא המשכה מבחי' אתעדל"ע מתנת חנם כולי.

כלי אתעדלית ונמשך בחי' זו גם עתה הגם שלא פעל מרעיה וכן ברכת המצות תיקנו חז"ל, אשר עכ"ז נאמר אתה החלות וא"כ איזו בחי' ביקש עוד מה שלא פעל, גלעניד שיובן מדקדוק דבריו שאמר מרעיה רצה להמשיך בחי' זו בכנס"י, ופי' דהנה מבואר באגה"ק ד"ה להבין מ"ש בפע"ח דבזמן הזה עיקר הבידור ע"י התפלה שע"י תו"מ מוסיפין אור באצ"י כו' רק שמתלבשת בב"יע בתומ"צ הגשמיו' שבעוה"ז אבל התפלה הוא המשכת אור א"ס ב"ה לבי"ע דוקא לא בדרך התלבשות בלבד רק האר' ממש לשנות הנבראים וכמות שהם שיתרפא החולה וירד הגשם משמים לארץ כו' (ור"ל שבתו"מ ההמשכה בב"יע הוא בבחי' העלם והסתר שעיקר הגילוי באצ"י ומאצ"י לבריאה נמשך ע"י לבוש והסתר, וזהו"ע תלמוד בבריאה שאין האצ"י מאיר בגילוי רק בבחי' לבוש והסתר בבריאה אך מבריאה מאיר דרך מעביר כיצ"י ועשי' אבל עכ"פ אין נמשך הגילוי מאצ"י בב"יע משא"כ ע"י התפלה שהוא גילוי ממש בב"יע לשנות הנבראים כו') והלכך כדי להמשיך אור"ס ב"ה למטה א"א בלי העלאת מ"ן מלמטה משא"כ לת"ת שבאצ"י המיוחדת בלא"ה במאציל ב"ה והעלאת מ"ן במוחו ולבו של אדם הוא בחי' רשפי אש בלי גבול ונק' מאדך כדי לעורר בחי' א"ס כו', ולכן התפלה נק' חיי שעה היא מל' היורדת בב"יע ותורה היא חיי עולם הוא ז"א עכ"ל לענינינו, הרי מובן מזה דעם היות שהתורה היא בחי' אתעדל"ע בלי אתעדל"ת כמוכן שכ' שהעלאת מ"ן הוא בחי' רשפי אש כו', ובתו' ממשך גם בלא רשפי אש והיינו לפי שהוא אתעדל"ע בלי אתעדל"ה כנ"ל אך היינו מפני שעיקר המשכת אור"ס הנמשך ע"י התורה אינו נמשך ומתגלה רק באצ"י עד לע"ל שאו יהי' הגילוי למטה אבל בב"יע אין הגילוי נמשך ממש עכשיו רק מעט מזעיר וע"י התלבשות והסתרות כו' וכיון שההמשכה רק באצ"י שעולם האצ"י הוא אלקות גמור ומיוחד בלא"ה במאצילו ב"ה ע"כ ההמשכה של תוס' האר' לשם הוא בקל לכן א"צ לזה אתעדל"ת ברשפי אש ממש, אבל בתפלה שנמשך גילוי אור א"ס בב"יע ממש כשמתרפא החולה עד"מ שהמשכת חיות זה לתחולה נמשך מאור"ס ב"ה ממש שהוא לבדו כל יכול ומתגלה בעשי' ממש בגוף האדם או בירידת המטר כו' וכיון שבי"ע הם עלמין דפרודא ע"כ כדי שיומשך הגילוי למטה כ"כ א"א בלי העלאת מ"ן והוא רשפי אש בלי גבול דוקא שנק' מאדך דהיינו יותר מהגבלת הכלי שהעלאת מ"ן בבחי' זו מעורר וממשיך בבחי' א"ס ממש בלי גבול האמיתי, וזהו שנק' התפלה חיי שעה כי הזמן נמשך ממדת מל' שהוא מקור דבי"ע כדלעיל אות ד' ע"פ עת לאהוב ולפי שעיקר ענין התפלה הוא המשכת אור"ס ב"ה בב"יע נק' חיי שעה דשם הוא בחי' זמן כו', וגם שעה מל' וישע ה' אל הבל וכמו ולתפלתם שעה והוא המשכה מבחי' א"ס ממש בחי' שע"ה נהורין עילאין שנמשכים בבחי' מל' הנק' שעה ע"ש שהוא מקור הזמן והיינו ע"י התפלה וע"ז ארז"ל אין לך אדם שאין לו שעה והוא מל' ישעה האדם על עושהו ישעי' י"ה, דהיינו שיפנה לבו ויבטח בה' בתפלה שביכולת כל אדם ע"י יגיעת נפש להתפלל מעומקא דליבא כו', וזהו שאין לך אדם יהי' מי שיהי' וכמ"ש במ"א, ונמצא מוכן דאעפ"י שמצד א' יש מעלה יתירה בתורה מבתפלה במה שהוא בחי' אתעדל"ע מצד עצמו ולכן ארז"ל ות"ת כנגד כולם מ"מ מצד א' יש מעלה יתירה בתפלה

במה שנמשך הגילוי בבי"ע ממש שלא בדרך התלבשות כו'. וזהו"ע זרע ברך ה' הנז"ל אות א' ב' ג' ד' שהוא ע"י התפלה לפי שע"ז נמשך הברכה והגילוי בבי"ע ממש והוא מעין ענין חותם בולט וחותם שוקע בסידור ע"פ שימני כחותם כו' ולכן ארז"ל ולואי שיתפלל אדם כל היום כו' והלכך לבחי' זו צ"ל אתעדל"ע דייקא כנ"ל, ובוה יוכן ענין רצון מרע"ה שרצה להמשיך מבחי' אתעדל"ע הנ"ל שמצד עצמו בכנס"י ר"ל שההמשכה לבחי' מל' הנק' חיי שעה מפני שע"ז הוא הגילוי בבי"ע ממש לשנות הנבראים כו' יומשך ג"כ בבחי' אתעדל"ע מצ"ע ע"ד שנמשך ע"י התו' באצ"י שזהו בחי' חיי עולם ור"ל שיומשך אר"ס בבי"ע ע"י התפלה ע"ד שנמשך ע"י התורה באצ"י באתעדל"ע מצ"ע, וז"ש ואתחנן כו' בעת ההיא דוקא שיומשך מבחי' זו דמתנת חנם בבחי' עת ההיא שהוא בחי' המל' חיי שעה כו', ויתפרש ג"כ ענין אתה החלות כפשוטו ע"ד המתחיל אומרים לו גמור כי מה שנמשך אתעדל"ע מצ"ע ע"י התורה הוא רק התחלה לבד שנמשך רק תוס' אור באצ"י המיוחד בלא"ה במאצילו ב"ה אבל עיקר הגמר הוא שיומשך הגילוי ג"כ בבי"ע וזו היתה בקשותו באמרו אעברה נא ואראה את הארץ כי בחי' זו דאתעדל"ע מצ"ע נק' ואיה כנ"ל אות ו' ורצה להמשיך בחי' זו בכנס"י הנק' ארץ חפץ ולא פעל זה רק שכדי להיות ההמשכה במל' הנק' חיי שעה תוכרח להיות אתעדל"ע דוקא שכך הי' רצון המאציל א"ס ב"ה להיות ההמשכה ע"י אתעדל"ע דוקא, וז"ש אח"כ ועתה ישראל שמע אל החוקים ואל המשפטים כו' ועתה שמע דוקא משום שלא פעל המשכת בחי' ראי' שהוא אתעדל"ע מצ"ע כמ"ש כבכורה בתאנה ראיתי אבותיכם ע"כ צ"ל לבחי' שמיעה שמע ישראל שהוא אתעדל"ע כי שמע מלשון וישמע שאל שהוא ל' אסיפה וקיבוץ כחות הנפש לבוא לבחי' א' ואהבת מלמטה למעלה כנודע ומבואר במ"א רק שלע"ל יהי' עין בעין יראו אז יהי' גילוי מבחי' אתעדל"ע הנ"ל בבחי' מל' וכמ"ש במ"א בפ"י ענין השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה כו' ע"ש, ח"ש רז"ל שאלו בנה משה בהמ"ק לא היתה אומה ולשון שולטת בו כיון שהי' בבחי' אתעדל"ע ולא הי' תלוי באתעדל"ע כלל והיינו ע"י המשכת מתנת חנם בבחי' המל' הנק' עת משא"כ עכשיו האי עת סלקא או נחתא בגיניהון דישאל כו' רק זאת פעל מרע"ה המשכת האתעדל"ע לעורר אתעדל"ע שזהו בתפלה ג"כ אבל עיקר האתעדל"ע מבחי' פנימי' בתפלה נמשך ע"י אתעדל"ע דוקא.

נתבאר מהו בקשת משה שיהי' אתעדל"ע בלי אתעדל"ע ולא פעל הלא בתורה נמשך גם עתה כן, ונת' כי תורה תוס' אור באצ"י המיוחד בלא"ה במאציל הלכך א"צ לזה מ"נ, אבל תפלה להמשיך בבי"ע גילוי לשנות הנבראים מוכרח מ"נ לעורר גילוי א"ס בבי"ע, ובקשת משה היתה שההמשכה זו יהי' ג"כ באתעדל"ע מצ"ע חיי שעה כו' בעת ההיא כו' החלות והמתחיל כו', ולא פעל דק שיומשך אתעדל"ע לעורר האתעדל"ע בתפלה ג"כ אבל עיקר האתעדל"ע נמשך אח"כ ע"י המ"נ.

קיצור ירידת הנשמה בעוה"ז הוא כדי לאהפכא חשוכא דעוה"ז לנהורא והיינו ע"י נש"י שנק' נרות נר הוי' נשמת אדם ומריבוי החושך

בעוה"ז צ"ל ריבוי גרות הן ריבוי נשמות וזהו שנק' נש"י זרע ברוך ה' לשון המשכה שממשיכים גילוי שם הוי' למטה. וכמ"ש ברוך ה' מן העולם כו' מעלמא דאתכסיא לעלמא דאתגליא. וזה שכו' והייתם ברכה בקרב הארץ. ולכן התחילה התורה בבית לשון ברכה.

(ב) והמשכה זו הוא ע"י התפלה שאומרים בא"י והו' ב"ש והי' העולם באמירה אחת יהי' בבחי' ברוך ונמשך בגילוי בלב האדם להיות יוצא מגרתקו כו', ויש התפעלות מבחי' הוא עצמותו ית' שנשגב לבדו וזהו ברוך הוא.

(ג) ויש י"ג ברוך בב"ש המשכת י"ג ת"ד כי הם בחי' שערות שלהיות גילוי בנפש האדם אינו נוגע בעצמות ההמשכה כ"א דרך שערות וההמשכה הכוללת היא בא"י אמ"ה שיהי' בחי' הוי' עצמו לנוכח בבחי' גילוי עד שיהי' אלקינו, והנה ענין הוי' הוא כמאמר ובטובו מחדש בכ"י מע"ב כי אין ערוך לך שיש בחי' ההשתלשלות שכל מדות מח' ודיבור יש מלאכים מבחי' דיבור ויש מבחי' מח' כו', וכמה מח' למח' דא מוחא לדא כו', וכ"ז הוא בחי' השתלשלות מעילה לעלול משא"כ ובטובו פי' טוב של עצמותו הוא בחי' אין ושם הוא מחדש שלא בדרך השתלשלות דק החכ' מאין תמצא וזהו יוד דשם הוי' וממנו נעשה ה' התפשטות אורך ורוחב ה' עילאה עלמא דאתכסיא ה' תתאה עלמא דאתגליא וצ"ל בחי' הוי' זו בגילוי בנפש האדם.

(ד) וזהו ואהבת את ה' אלקיך פי' שיהי' בחי' הוי' שורה כך ואהבת לשון אבה במוח ואה' בלב ומהו הרצון שבלב להיות הוי' בגילוי וזהו ואהבת את כמו עת לאהוב עת הוא סדר הזמנים זמן הוא בחי' נברא בבחי' מלכותו מלך ומלך וימלוך והוא בחי' את הטפל שהגילוי הוא מדת מל' טפל ובטל לעצמות ההעלם כו', וגם את אותיות וצ"ל המשכה בחי' הוי' באת והיינו ע"י בכל לבבך בתי גואי ובתי בראי פנימי' הלב ועשה טוב וחיצונית הלב סו"מ לאכפייא עוצם עיניו, ומה יבוא לאתהפכא של נעליך כו'.

(ה) וכל הנ"ל הוא בחי' תפלה שהברכה ברוך ה' ע"י אתעדלית ויצעקו אל ה' אבל ותית כנגד כולם אשר אנכי מצוך שנמשך אתעדל"ע מצ"ע בלי אתעדלית רק ע"י ודברת במ כו', וזהו אתה החלות, ועוד שגם האתעדלית דתפלה צ"ל אתעדל"ע תחלה ב"ק יוצאת כו' ועי"ז נופלים הרהורי תשו' כו', וזהו"ע ברכת המצות כו', ואח"כ אתה החלות שממך ההמשכה ומצד אתעדל"ע מצ"ע.

(ו) ורצה מרע"ה להמשיך בחי' אתעדל"ע זו הנעשית שלא ע"י אתעדלית בכנס"י, אך בבחי' זו לית מח' הפיסא בי' ואינו נתפס כ"א בבחי' רא'י והסתכלות הלב וכמ"ש עיניך יונים וזהו שביקש ואראה את הארץ וכדי להמשיך בחי' זו הקדים ואתחנן להמשיך מבחי' מתנת חנם אל ה', ומפני שרצון השי"ת להיות דוקא באתעדלית אתעדל"ע לכן לא נכנס מרע"ה לא"י רק אמר לו וראה בעיניך מרחוק הוא המשכת אתעדל"ע לעורר אתעדלית כענין ברכת המצות הנ"ל שתיקנו עיני העדה.

(ז) נתבאר תוכן ענין הנ"ל מה הי' בקשת משה ושלא עלתה בידו הלא בעסק התורה נמשך גם עכשיו אתעדל"ע מצ"ע, והענין כי על ידי תורה ומצות נמשך תוס' אורות באצילות והאצילות מיוחד בלא"ה במאצילו ב"ה הלכך אין צריך לזה מ"נ ואתערותא דלתתא אבל תפלה הוא להמשיך גילוי האור בבי"ע לשנות הנבראים שירד המטר ויברך השנים ויתרפא החולה כו' מוכרח להיות העלאת מ"נ כדי לעורר גילוי הא"ס כיכ למטה ובקשת משה הי' שהמשכה זו תהיה ג"כ באתעדל"ע מצ"ע זהו ואתחנן כו' בעת ההיא תפלה הוא בחי' חיי שעה הנק' עת כו' ולא נענה רק שיומשך אתעדל"ע בתפלה ג"כ כענין הכרוזים ב"ק יוצאת ומכרות כו' אבל עיקר ההמשכה בתפלה צ"ל ע"י אתעדל"ת דוקא ולע"ל יהי' עין בעין יראו כנ"ל.

ולבאר כל הנ"ל וגם להבין ענין ואראה את הארץ כו', איך רצה להמשיך בחי' אתעדל"ע הנ"ל שמצ"ע בלי אתעדל"ת ע"י הראי' דוקא כו'. הנה שרש ענין בא"י שהוא בחי' ובטובו מחדש בכ"י מע"ב הנז"ל אות ג', הענין כי שם הוי' הוא באצ"י המורה על סדר ההשתלשלות אך בחי' השתלשלות מעילה לעילה הוא מחכ' ולמטה אבל החכ' מאין תמצא שנמשכת מא"ס ב"ה שלא ע"י השתלשלות כי אין ערוך כלל, אך כי יש בחי' פרסא בין המאציל לנמצלים שע"י משתנה השפע למהות אחר ולא בבחי' עילה ועלול שהארה הנמשכת דרך אמצעות הפרסא אינו ערוך כלל לגבי האור שלפני הפרסא ונק' יש מאין והו"ע היוד דשם הוי' שהוא בחי' הפרסא, ומחכ' ולמטה שייך השתלשלות אבל מאצ"י לבי"ע יש ג"כ פרסא להיות התהוות נבראים שאינן ערוך לאצ"י כו' והו"ע ובטובו מחדש ממש כי החכ' מאין תמצא כו' ע"י יוד דשם הוי' והו"ע בא"י להיות גילוי בחי' הוי' לנוכח ממש והוא התפעלות מבחי' זו איך שהחכ' מאין תמצא ע"י יוד כו', ו"ש זרע ברך ה' שממשיכים גילוי שנו הוי' למטה להיות אתהפכא חשוכא לנהורא וזהו שנק' נשי נרות כנ"ל אות א' והמשכה זו הוא ע"י העלאת מ"נ בירורי נוגה בין בתפלה שבחי' מאדך היינו ע"י גבורות רס"ג שהן הן הרפ"ח ניצוצין וכן בענין המצות שהאתרוג הסוכה נלקחו מבחי' נוגה שלשם נפלו הרפ"ח ניצוצין וע"י שנעשה בהם המצוה הם מתבררים ועולים בבחי' מ"נ במל' דאצ"י וע"י נמשך אח"כ מ"ד מלמעלה מבחי' ז"א כו', שהוא בחי' אדם שעל הכסא כו'.

נז"ל ענין ובטובו מחדש חכמה עילאה ע"י פרסא לכן מאין ליש תמצא יוד דשם הוי', וצ"ל ברוך בחי' הוי' והיינו על ידי העלאת מ"נ בירורים.

והנה חז"ל שהם בחי' עיני העדה מבחי' עיניך יונים תקנו הברכות שעובר לעשיית המצוה, והטעם נת' בסע"ח שאף לצורך העלאת מ"נ צ"ל תחלה המשכת מ"ד לסייע ולעורר שיהי' העלאת מ"נ (וכנזכר בסידור ע"פ הקול קול יצקב) זהו"ע הברכות של המצות דמעשה המצות הוא בחי' העלאת מ"נ שמתברר האתרוג ועולה בבחי' מ"נ כנ"ל (ונמשך ע"י בחי' מ"ד) והברכה

היא המשכת הארה מלמעלה תחלה כדי ליתן כח לזה, ולכן הוא עובר לעשייתן ותקנו אותם חז"ל עיני העדה כי המשכה זו היא מבחי' הסתכלות דעינים במצחא דא"א אשר מהסתכלות זו בלבד נעשה למטה בחי' המשכת מחזין לז"י שיהי' היחוד והזיווג שלהן במ"נ ומ"ד שא"א להיות היחוד בלי המשכת מחזין תחלה שהקטן שאין המחזין שלו בשלימות אינו מוליד וכדי שיומשך להם מחזין לז"י הוא ע"י הסתכלות דז"א בא"א שע"י מקבל הארה כו'. כי הגה בחי' הזיווגים דמ"נ ומ"ד שהוא הנק' זיווג גופני עדימ ע"י היסוד הוא רק באצ"י בלבד אבל למעלה מאצ"י שם הזיווגים בבחי' הסתכלות בלבד מפני שממקום גבוה ונעלה כ"כ א"א להתמשך עצם השפע ממהותו ממש רק בחי' הארה בעלמא דהיינו בחי' הסתכלות וכנו' בע"ח שער י"ב פ"ד שיש בחי' הסתכלות הז"א בעתיק ויש בחי' הסתכלות עתיק בז"א וע"י הסתכלות זו גורם אל הזיווג דז"י גם נו' שם דע"י הסתכלות בפנימי' דעתיקא נמשך ק"י נהורין לז"א וע"י הסתכלות במצחא נמשך שיע"ה נהורין כו'. נמצא עכ"פ בחי' הסתכלות זו גורם שיהי' ע"י יחוד ז"י לכן תקנו עיני העדה את ברכת המצות להמשיך הארה בחי' הסתכלות הנ"ל שע"י יחי' אח"כ יחוד ז"י שזהו עצם מעשה המצות שנתבררים הרפ"ח ניצוצים שבהאטרוב ועולים בבחי' מ"ן ונמשך אח"כ מ"ד דז"א כי בחי' הסתכלות הוא למעלה מבחי' המ"נ ומ"ד כי שם הוא למעלה מהבירורים שהשבירה הי' מעולם הנקודים אבל בחי' עקודים הוא למעלה מהשבירה ומשם הוא ההמשכה כו' (רצ"ע דבע"ח שער ז' מבואר דעולם הנקודים שבהם היה השבירה נמשכו מעינים דא"ק ועקודים נמשך מפה דא"ק, רצ"ל דכוונתו על הסתכלות דמצחא דעתיקא וגם זה צ"ע שהרי זהו אחר התיקון ונתתקן מהאר' היוצא ממצחא דא"ק שהוא מה החוש עם מה שנתברר מעולם הנקודים, ואפ"ל דכוונתו דעכ"פ מצחא דעתיקא הוא למעלה ממ"נ ומ"ד דז"י, א"נ יש ב' נקודות שלא נשברו כמש"ש בע"ח) ח"ש אעברה נא ואראה את הארץ, פי' כי משה הוא בחי' יסוד אבא שהוא מקור התורה ושרשה דלכך נק' התורה על שמו כמ"ש זכרו תורת משה ועד דום המעלות בכל העולמות הוא בחי' יסוד אבא ולכן רצה לזכות את ישראל שיהי' להם קיום בארץ לעולם ולא יחרב בהמ"ק לעולם ע"י הראי' וההסתכלות דכתיב ואראה את הארץ שהוא בחי' מל' שהיא כנסיי שהיתה או אבי"א כ"ו משך דור המדבר ומרע"ה רצה שיהי' החזרת פכ"פ ע"י דוקא ע"י ואראה את הארץ שימשיך בה מבחי' ראי' והסתכלות הנ"ל, ואז היה זה קיום נצחי.

נתבאר חז"ל עיני העדה תקנו ברכות המשכת מהסתכלות דע"י בז"א שע"י גורם זיווג ז"י שע"י המצות כי מבחי' גבוה לא יוכל למשוך רק ע"י הסתכלות והו' למעלה ממ"נ ומ"ד כי למעלה מהשבירה ובחי' זו רצה מרע"ה להמשיך בארץ מ' ע"י תחזור פכ"פ ואז היה לזה קיום נצחי.

ומה שאמר מרע"ה ואראה כו' שהוא דוקא ימשיך בחי' זו היינו להיות כי זה הי' מדריגת מרע"ה כמ"ש וירא ראשית לו. ולהבין קצת ענין ההסתכלות מהו ברוחניות וענין עיניך יונים כו' יובן ממעשה דאריז"ל שכי' בפע"ה אשר נכנס

תלמידו ר' אברהם הלוי בחדרו ואמר לו שראה כשנמנם סודות נוראים מה שיצטרך לכתוב זאת פ' שנה ואיך הוא הענין כי הנה השגה זו נק' ראי' שהוא למעלה מבחי' מחשבה ומבחי' השגה והבנה שבמחשבה צריך שיהי' זמן רב לחשוב זאת ערך פ' שנה וע"י ההסתכלות הציץ בשעתא חדא והוא בחי' ראיית וסקירת השכל שלמעלה מבחי' השגה והבנה כמח' וכ"נ אפי' באדם כשנופל לו שכל מתחלה גופל הענין בסקירה אחת ואח"כ כשבא בכלל מח' ליישוב דבר על אופנו צריך שיהוי זמן רב, נמצא ענין הסתכלות וראי' הוא בחי' חכמה שלמעלה מהשכל המושג ומובן בהשגה ומח' כו', ועד"ז יובן ענין ואראה את הארץ שרצה להמשיך בכנס"י שיהי' בהם מבחי' ראי' זו שלמעלה מע' מבחי' השגה והתבוננ' רק גילוי בחי' ראי' החכמה ממש וזה הי' ביכולתו דוקא להיותו מבחי' זו כנ"ל ע"פ וירא ראשית לו כו', וצ"ל דרש בחי' זו נמשך מבחי' הסתכלות דעינים העליונים כו' הנ"ל, ובוה מובן איך דהסתכלות הנ"ל הוא למעלה מעלה ממהות השגה והבנה כו' שהן בחי' המוחין.

(נתבאר ענין הראי' שהיא למעלה מהשגה סקירת השכל מעשה האריו"ל).

וזהו ואתחנן אל הוי' ואתחנן מתנת חנם והה"מ ז"ל פ' בענין זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם, חנם בלא מצות דהיינו שקיבלו אז השפע ממקום גבוה מאד נעלה משרש המצות אשר אין מגיע לשם בחי' העלאת מ"ן כ"א השפע יורדת משם בבחי' מתנת חנם ולא מגרם וסיבת העלאת מ"ן וכמ"ש במ"א דשם בחי' כחשכה כאורה ולכן גם מצרים יוכל לקבל כו', ואפ"ל דהיינו פ' הדגה עינא פקחא דלא געים דלית גבינו דמכסיין כו' שלמעלה מלבושים כמ"ש במ"א הלכך למעלה מהעלאת מ"ן וכן מבואר כאן דבחי' ואראה הוא למעלה ממ"ן ומ"ד כנ"ל) שאינו מגיע לשם כלל, והיינו כמשנ"ת שמעשה המצות הוא בחי' בירורים של עולם התוהו שהוא עולם הנקודים ששם הי' השבירה ונפלו לבין דאצי' ומתבררים ע"י מעשה המצות ונעשים בחי' העלאת מ"ן במל' דאצי' וזה גורם המשכת מ"ד דו"א שזהו הכל בחי' יחוד זו"ג דאצי' ששם היחוד במ"ן ומ"ד כנ"ל אבל בחי' עקודים שלמעלה מהשבירה והתיקון הוא למעלה מאתעדל"ת ומבחי' זו רצה מרע"ה להמשיך באמרו ואתחנן אעברה ואראה כו' שזהו מתנת חנם, וז"ש ואתחנן אל הוי', דהנה כתיב חנוך ורחום הוי' וכתי' הוי' רחום וחנון הא כיצד הענין הוא שכאשר מדהר"ח מושפעת מבחי' שם הוי' דאצי' שהוא מקור הנהגת העולמות אזי כתי' הוי' רחום וחנון, וכאשר מושפעת מדה"ר מלמעלה מבחי' שם הוי' אזי כתי' חנוך ורחום הוי' דהיינו שהחנון הוא למעלה מבחי' שם הוי' והיינו דמתי' ואתחנן אל הוי' ולא כתי' לפני הוי' וכמ"ש בשהע"ה אשר התחננתי לפני הוי' מפני שבחי' החנון הנא' בשלמה הוא למטה מבחי' הוי', אבל ואתחנן דכתי' במשה הוא למעלה מבחי' שם הוי' שמשה המשיך החנון אז בחי' הוי' כי בחי' חנוך הנ"ל הוא למעלה מבחי' מ"ן ומ"ד דמצות כנ"ל שזהו בחינת חנם בלא מצות ומשם המשיך אל בחי' הוי' דהיינו לייחוד זו"ג פנים בפנים וזהו אל הוי' בעת ההיא שהוא בחינת זו"ג ועז"א אעברה נא ואראה את הארץ שרצה להשפיע להמשיך מבחינת ראי' הסתכלות

הנ"ל בבחינת מלכות שעל ידי זה תהי' פב"פ עם ז"א כו'. והנה כאשר היה מרע"ה עובר בא"י ורואה בה להמשיך במל' מבחי' הנ"ל בבחי' או"פ ממש אזי לא היו צריכים כ"כ לאתעדל"ת מפני שהי' ממשיך בה מבחי' חנון שנמשך בבחי' מתנת חנם כנ"ל כי מרע"ה שרשו גבוה מאד כי הנה בכל משנה תורה שאמר משה לישראל נאמר הכל לשון הוי' אלקיך רק בפ' שמע כתי' הוי' אלקינו והענין דמ"ש הוי' אלקיך קאי על מוחין דזו"ג ומרע"ה שוכה לבינה נק' איש האלקים שהוא למעלה מבחי' מ"ל שהמל' הוא בחי' דיבור והוא הי' כבד פה שלא הי' יכול להשפיל א"ע בבחי' הדיבור רק שכינה מדברת מתוך גרונו של משה אבל משה עצמו הי' למעלה מבחי' הדיבור ולכן אמר על בחי' מוחין דזו"ג הוי' אלקיך דמשה עצמו מקבל מבחי' או"א שלמעלה מזו"ג ובק"ש שהוא יחוד או"א אמר הוי' אלקינו כו', ולכן כשהי' הוא ממשיך במל' ע"י ואראה את הארץ כו' הי' ממשיך מבחי' חנון הנ"ל ולא הי' צריכים כ"כ לאתעדל"ת אך מאחר שלא פעל זה בלבד ולא א"פ והו"ע ברכת המצות מ"ד המעורר מ"נ הוא מקיף וימינו תחבקני, משא"כ מ"ד שאחר מ"נ נמשך בבחי' א"פ ומרע"ה רצה שיומשך גם מ"ד דא"פ מבחי' הנ"ל ממילא ולא פעל כו', ואפ"ל ענין זה כי מבואר באוצ"ח ד"צ ע"א ע"פ מרחוק ה' נראה לי כי כל אורות אבא הם מרחוק ולא מקרוב ע"כ משה שהי' יסוד אבא לא פעל שיאיר בארץ ישראל בקירוב רק שיראה מרחוק דוקא כו' ע"כ יאמרו להם אח"כ ועתה ישראל שמע אל החוקים דהיינו שצריך להיות אתעדל"ת דווקא.

נתבאר שזהו ואתחנן מתנת חנם בלא מצות עקודים שלמעלה ממ"נ ומ"ד דמצות ומבחי' זו רצה להמשיך לזו"ג וזהו אל הוי' בעת ההיא כי משה למע' מבחי' מל' כבד פה הוי' אלקיך רק שכינה מדברת מתוך גרונו ואז לא היו צריכים לאתעדל"ת ולא פעל רק לראות מרחוק להמשיך או"מ ולא שיעבור בתוכה או"פ ולכן ועתה שמע כו'.

ותכן הענין להבין מה שלא פעל המשכת הראי' הנ"ל הלא מצינו ג"כ עכשיו הסתכלות א"א בז"א וכן ענין יונתי עיניך יונים דהיינו בזו"ג וזהו כעין הקושיא שנת"ל אות ז' אמ"ש בתו' שלא פעל המשכת האתעדל"ע הנ"ל שבלי אתעדל"ת שהרי ישנו ג"כ עכשיו ע"י התו', וכמו"כ קשה כאן והכל קושיא א' וכמבואר דאתעדל"ע הנ"ל זהו בחי' תורה כו' והוא ג"כ ענין ואראה כו', ואפשר ליישב ג"כ ע"ד התירוץ דלעיל אות ז' דע"י התורה נמשך תוס' אורות בז"א לכן נמשך בלי אתעדל"ת, אבל להיות ההמשכה בבי"ע צ"ל אתעדל"ת דוקא והו"ע התפלה וכמו"כ נאמר כאן דע"י הסתכלות נמשך הארת פני' מעתיק בז"א כנ"ל ואח"כ המל' מקבלת הארה זו מז"א ע"י הסתכלות בז"א פב"פ וכמ"ש במ"א באריכות בביאור ע"פ אלה מסעי דתקע"א בענין ויכתוב משה ותותמו של הקב"ה אמת ע"ש מבואר זה באריכות וכיון שכן הרי הגם שבחי' זו הוא המשכת בחי' אתעדל"ע שבלי אתעדל"ת הנה המשכה זו היא בז"א אבל כדי שתקבל המל' הארה זו היא דווקא ע"י החזרתה תחלה פב"פ עם הוי' ותו' זו היא ע"י אתעדל"ת דוקא כנודע בענין גבורי כח עושי דברו המבואר בינוקא דפ' בלק בזהר דקצ"א ע"פ שחורה אני כו' נמצא שגם

המשוכה זו במלי תלוי באתעדלית אבל מרעיה רצה להמשיך המשכת הסתכלות זו במלי מעצמו שלא עיי אתעדלית ואפשר דהיינו שתקבל המלי הארה זו מא"א עצמו וע' בפעיה בברכת אבות דרי"ה ע"פ מלך עוזר ומושיע ומגן (שער כ"ח כ"ד) שלמעמים יש במלי ש"ע נהורין הנ"ל ובז"א אין רק ק"ג כו' וע' בע"ח סייב טפטי"ו ג"כ מזה וי"ל דהיינו ענין אעברה נא המבואר אצלינו ע"פ ויעבור מרדכי כשמתלבשים מוחין דאבא בנוקבא שלא עיי הוי"א אז יוצא הארת יסוי"א לחוץ בבי"ע והוה ומרדכי יצא מלפני המלך כו' אך הארה זו דוקא בגלות כשהמלי אינה עם ז"א פבי"ס שאו אין המוחין דאבא מלובשים בז"א רק בנוק' משוא"כ פבי"ס ולזאת ביקש מרעיה אעברה נא ואראה את הארץ כי הוא בחי' יסוי"א ויהי' הרצון באעברה נא ע"ד ויעבור מרדכי כו' רק שביקש להיות בזוי' זו ומי"מ תהי' עם הוי"א פבי"ס חה לא פעל כלום כי עכשיו כשהי' פבי"ס הגוחין מלובשים בז"א דוקא ומשם מקבלת אך לע"ל יהי' בחי' זו כמבואר בנע"ח ע"פ וימי הפורים לא יעברו כו' וכמבואר ביאור ענין זה אצלינו ג"כ ע"פ הנ"ל וענין זה דגילוי יסוי"א עם בחי' הסתכלות הנ"ל קרוב לענין א' כי חכ' הוא בחי' ראי' וגם נז' בע"ח בענין עינים דא"ק שהוא מבחי' חכ' דא"ק.

נת' דרך אס"ל דענין ואראה את הארץ הוא כי עכשיו מקבלת המלי הארת פני' דא"א עיי הוי"א וע' בהרמ"ז פ' ואתחנן ע"פ פבי"ס דיבר ה' ומרעיה רצה להמשיך הארה זו במלי בעצמה כו' ונת' פ"י אעברה נא ואראה בשני אופנים.

והנה להבין בתוס' ביאור ענין ואראה את הארץ כו' ומ"ש אח"כ ועתה ישראל שמע כו'. יש להקדים להבין שורש ענין ראייה ושמיעה בעבודת ה' ששרשם בחו"ב כידוע דחכ' הוא בחי' ראייה כמארז"ל איזהו חכם הרואה את הגולד וכת"י החכם עיניו בראשו ולכן נק' החכמים עיני העדה ושמיעה הוא בינה כי שמיעה הר"ע הבנה והנה צ"ל דידוע שהחכ' הוא למעלה מהבינה והרי אנו רואים שהשמיעה יותר דקה במהותה מן הראי' שהרי השמיעה פעולתה לשמוע ולהאזין הקולות והדיבורים שהם רוחניים ואין להם חומר גשמי ובראי' הפעולה פעולה גשמיות להביט ולהסתכל בדברים גשמיים דוקא משא"כ דברים רוחניים הקול והדיבור אינן נתפסים עיי הראייה והיינו לכאורה מפני שהשמיעה דקה יותר מן הראי' לכן חופסת דברים רוחניים כו' וצ"ל הרי הראי' גבוה יותר מן השמיעה שנמשכת מן החכמה והשמיעה מהבינה כנ"ל. ועוד זאת שהרי אנו רואים ג"כ יתרון מעלה בראי' מבשמיעה והוא בכחי' ההתפעלות אשר אין דומה שמיעה לראייה כלל שהתפעלות הנפש מן הראי' באיזו דבר שתתפעל ממנה הוא ביתרון הרבה מאד מההתפעלות שהי' לה משמיעה של אותו הדבר שהרי כאשר יצייד בשכלו ויתבונן באיזה דבר נחמד לא יתפעל כ"כ ומכש"כ בשמיעה בעלמא. וכאשר יראנו בעינו יתפעל יותר וא"כ י"ל מאחר שההתפעלות ימצא מן הראי' יותר מן השמיעה חה מפני שהראי' גבוה יותר כנ"ל א"כ למה במהותם השמיעה דקה יותר לתפוס דברים רוחניים משא"כ בראייה. אך הענין הוא דהיא הגותנת לפי שכת' הראי' נמשך מבחי' מנשך

החכ' שבגפש שהחכ' הוא למעלה מהבינה שממנה נמשך כח השמיעה וידוע הכלל דכל שהוא גבוה יותר יוכל להשפיל עצמו למטה יותר, כמשל מי שהוא חכם גדול מחבירו יוכל להשפיל א"ע יותר למצוא דרכים איך להשפיע חכמתו לתלמידו כמו ר"מ דהוי אמר ג' מאות משלים כו' וכך מצד מעלת כח החכ' שבגפשו לכך יוכל להיות משם השפלה והמשכה למטה יותר מבחי' ההמשכה שמבחי' בינה והוא מה שכת הראי' נשפל ונמשך לתפוס ענינים גשמיים משא"כ בשמיעה כו' לכך ע"י שמיעה יתפוס ענינים רוחניים וע"י ראי' דברים גשמיים, אבל מ"מ ההתפעלות הנפש יהי' יותר הרבה מן הראי' לפי ששרשם בבחי' החכמה (והיינו כי הראי' הוא השגת המהות וזהו בחי' חכמה ושמיעה הוא רק השגת המציאות שזהו בחי' בינה כמבואר במ"א דלכך נק' חכ' אתה ובינה הוא רק שהאדם הגשמי א"א לו להיות השגת המהות רק בדברים הגשמיים, משא"כ ברוחני א"א להיות רק השגת המציאות).

והנה עדין יובן ג"כ ענין ראי' ושמיעה בעבודת ה', והוא שיש ב' בחי' התבוננות הא' בבחי' יחודית דהיינו איך שצבא השמים לך משתחוים כמארז"ל שהחמה שוקעת במערב ומשתחוה לקונה וכן כל המזלות בעבור שרואי' היותם וקיומם המהוה ומחיה אותם ומקיימם וכן באדם עצמו הגוף טפל ובטל לגבי הרוחני' והחיות שבו ועז"נ ראה נתתי לפניך את החיים כו' שהוא בחי' ראי' חושיית שיראה האדם בעיניו חושיות חיותו וקיומו מבחי' חיות אלקות המחיה אותו וכן ראייה ההשתחוואה של צבא השמים וכן ענין והאופנים וחיות הקודש ברעש גדול כו' וזהו ג"כ בכלל ההתבוננות דיחודית, והב' הוא ההתבוננות דיחודי' בביטול ע"ס דאצי' לגבי המאציל ב"ה ובודאי ענין התבוננות דיחודי' הוא גבוה יותר שהרי כל העולמות בי"ע אין ערוך כלל לגבי בחי' היותר אחרונה שבאצי' כמבואר בהערה לתיקון חצות בענין הושיט אצבעו קטנה כו' וגם הביטול דבי"ע הוא רק ביטול היש משא"כ ביטול די"ס שהם בבחי' ביטול אמיתי ממש ועכ"ז אנו רואים שמהתבוננות ביחודית תתפעל הנפש יותר הרבה מהתבוננות שלה ביחודי', וזהו מטעם הנ"ל דבבחי' הביטול דיחודית הוא בחי' ראייה כנ"ל כמ"ש ראה נתתי לפניך כו' שנראה ביטול צבא השמים כו' משא"כ ההתבוננות דיחודי' אשר לא נוכל כלל לצייר ענין מהות הע"ס וביטולם לגבי א"ס ב"ה רק הוא בחי' שמיעה מרחוק לכך הגם שהתבוננות זו גבוה יותר ה"ז כמשל הנ"ל שהשמיעה תופסת ענינים דקים ורוחניים יותר מן הראי' ומ"מ ההתפעלות ביותר הרבה מבחי' ראי' מבשמיעה כו' ומ"מ צ"ל ב' הבחי' ראייה ושמיעה כי ההתבוננות דבחי' יחודי' גבוה ביותר כנ"ל וכנודע דבחי' בי"ע נק' דומם בכלל לגבי האצי' וכמ"ש ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן כמ"ש במ"א*.

ובזה יובן מה שתיקנו אנשי כה"ג לומר בשכמל"ו הגם שמשוה לא אמרו ואנשי יריחו שהיו כורכין את שמע אין הלכה כמותם להיות כי שמע

כמ"ש במ"א : בבוך דברים ח"א נוסף : והדומם נתפס בבחי' ראי'.

ישראל הוא ההתבוננות ביחודו וזהו שמע לי שמיעה כו' ובשכמל"ו הוא ההתבוננות ביחודת לכן נאמר ברוך כי ברוך הוא גילוי והמשכה כמבואר למעלה. ולכן השבטים אמרו זה להיות כי הם היו מבחי' בריאה כמבואר בלק"ת מהאריז"ל ע"כ ההתפעלו' מיחוד' שבאצי' היה אצלם ג"כ בבחי' שמיעה לכן אמרו בשכמל"ו שבבחי' זו יוכל להיות בחי' ראוי' כנ"ל שמבחי' ראוי' נמשך ההתפעלות ביותר וי"ש אתה הראת לדעת כו' ומרע"ה לא הוצרך לומר בשכמל"ו משום דכתיב ביה וירא ראשית לו שבחי' הראשית הוא ח"ע המתגלה באצי' הי' אצלו בבחי' ראייה א"כ כיון שיחוד' היה אצלו בבחי' ראייה לא הוצרך כלל להתבוננות דיחוד'ת. ואנשי יריחו רצו שיומשך האהבה דואהבת מהתבוננות דיוחוד'ע שבא' ע"כ לא רצו כלל להפסיק בין אחד לואהבת כו' ואין הלכה כמותם. לפי שעם היות אמת נכון הדבר בהתבוננות דיחוד'ע שבפסוק ראשון דק"ש יש בה ב' מעלות טובות יותר מהתבוננות דיחוד'ת דבשכמל"ו. א' שהרי אין ערוך כלל בי"ע לאצילות כנ"ל הב' דגם הביטול דאצי' אמיתי יותר לאין קץ כנודע ומבואר במ"א ההפרש בין ביטול אמיתי לביטול היש. וא"כ לכאורה מהתבוננות ביטול זה דאצי' לא"ס ב"ה יומשך בנפש התפעלות אמיתי יותר מהתבוננות דיחוד'ת. עכ"ז צ"ל דוקא בשכמל"ו מצד שבוזה הוא בחי' ראייה ומבחי' זו נמשך התפעלות יתירה כנ"ל ומ"מ צ"ל ב' הבחי' כנ"ל. ואמנם אעפ"י שהתפעלות דראי' הוא מבחי' יחוד'ת דוקא. אבל כלות הנפש שלאחר ההתבוננות הוא ליחוד'ע דוקא דהיינו לעצמות אוא"ס ב"ה שאין בחי' הראי' אלא סיבה להתפעלות אבל מהות ההתפעלות תהי' לעצמות אוא"ס ב"ה וכנודע בענין אליו ולא למדותיו דהיינו למהוד'ע ית' ממש ולא למדותיו שהן הע"ס כו'. וזהו"ע שביקש מרע"ה ואראה את הארץ שרצה להמשיך בישראל בחי' הראי' ממש ביחוד'ע וזהו ע"י ואתחנן מתנת חנם ואתעדיל"ע בלי אתעדל"ת לכן אח"כ כשאמר לו השי"ת אל תוסיף כו' אמר ועתה ישראל שמע בבחי' שמיעה. אך כל זאת הוא עתה אבל לע"ל כתי' כי עין בעין יראו כו'. והנה להבין קצת ענין בחי' התבוננות בבחי' ראייה. הנה העיקר הוא להרגיל א"ע תמיד ענין ביטול היש לאין וגשמיות לרוחניות. והנה המשל להבין סדר ההשתלשלות דאבי"ע דמבשרי אחזה באדם יש ד' מדריגות שכל ומדות ומו"ד. והדיבור הוא גשמי בערך לגבי המח' שהרי אם ידבר האדם דברים בלתי התלבשות איתיות המח' בהם הנה לא יש בדבורים הללו שום חיות כלל כו' לפי שהדיבור מצ"ע גשמי הוא כשיוצא מהבל הפה. אך כשהמח' מתלבשת בדיבור או יש בו חיות רוחני כו' שיתלבש בו איזה השכלה שמצד השכלה זו המלוכשת בדיבור יש בו חיות כי והחכמה תחיה משא"כ האותיות עצמן הם בחי' דומם ועד"ז המח' לגבי המדות שמח' בטילה בלי שום תשוקה אין בה חיות כמו כשהמח' בתשוקה נפלאה כו' וכן המדות לגבי השכל. נמצא הדיבור בטל באמת לגבי המחשבה שהמח' היא חיותו וקיומו וכן המח' לגבי המדות כו'. אך זה מרגיש הטיב האדם עצמו בעל המח' ודיבור. אבל לזולתו הנה הדיבור של רבו נרגש אצלו ליש ומקבל ממנו חכמתו משא"כ מח' הרב היא אצלו בחי' אין שהרי היא לגבי התלמיד בחי' העלם ומי ימצאנה. נמצא אף שלגבי המקבל נראה הדיבור יש והמח' אין אבל באמת נהפוך הוא שהמח' הוא עיקר חיות של הדיבור והרי

הדיבור בטל לגבי המח' והוא בחי' אין והמ' הוא היש ועדו ממח' למדות וממדות לשכל, ונמצא שברוחני' כל הגבוה יותר הרי הוא נעלם ביותר משלמטה הימנו דק ועמוק ממנו, עכ"ז הוא יחשב יש באמת, פי' שהוא יש האמיתי שמציאותו נעלה יותר לגבי שלמטה הימנו שבטל אצלו ית' כנ"ל ממשלים אלו. ומובן מכ"ז הגמשל למעלה ענין ד' עולמות אבי"ע שבחי' עשי' הגשמיות בטל לגבי יצירה אעפ"י שלמטה גרגש העשי' ליש ודבר עיקרי ומחשבת הרב לבחי' אין ובאמת נהפוך הוא שהמח' הוא עיקר חיות הדיבור והאדם רואה זה ממש, כמו"כ הרוחני' דיצירה הוא חיות דעשי' והרי העשי' בחי' אין וכל"ח לגבי חיות דיצירה המהווה אותו, ועד"ז ביטול היצירה לבריאה כו' וגבוה מעל גבוה כו' וכולם בחי' אין וכל"ח לגבי א"ס ב"ה חיי החיים ב"ה שהוא יש האמיתי והכל אצלו אין ואפס ממש, וזהו"ע איזהו חכם הרואה את הגולד שירגיל לקבוע אצלו בבחי' ראי' איך שהעולמות נולדים מאין ליש בכל רגע, ואיך שהיש הגראה בטל באמת לגבי הרוחני' המהווה אותו כו', וזהו"ע אתה הראת לדעת וכו' איך כי אין עוד מלבדו ממש.

ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר כו', הנה ענין בקשת משה שיכנס הוא לארץ ויכנסו בני' על ידו דייקא הוא שאו אם משה היה מכניס ובונה הבהמ"ק לא היה נחרב בהמ"ק לעולם והיה לו קיום נצחי כמו שיהי' לע"ל כ"כ באוה"ח ובמג"ע, וע' בילקוט ח"ב ש"ב רמז קמ"ה כה"ג על דוד ושם י"ל ע"ד רמה קרני כנו' בת"א יתרו בהביאור ע"פ זכור ושמור וכש"כ משה, ולא הי' שעבוד ועמ"ש לקמן ססעי' י"א בהגהה, משא"כ ע"י יהושע הבין והשיג שלא יתקיים קיום נצחי ויצטרכו לבוא בגלות בבל כו', ושרש הענין מובן בלשון הבקשה ואתחנן לשון מתנת חנם או ע"י מציאות חן ולא מצד העלאת מ"ג כלל, כי הנה עד"מ שני בני אדם א' עומד על הגג ואחד עומד למטה על הארץ (הג"ה יש ב' אופנים ביחודם וחיבורם יחד אם שירד העליון למטה אם שיעלה התחתון למעלה, וכמשנ"ת בד"ה ושמתי כדכד שמשותף דרוש הראשון פ"ד שזהו"ע חד אמר שוהם וח"א ישפה ובהביאור שם ספ"ג ועמ"ש מזה ג"כ בד"ה והתהלכתי בתוכם והנה בענין שהתחתון יעלה למעלה עכ"ה) ורוצה וחפץ התחתון לעלות למעלה אל העליון הרי לא בכל פעם יכול התחתון לעלות במסילות העולות מארץ לגג כי נסתרו דרך הילוכם וגם לפעמים יש דברים המעכבים למטה התחתון שלא יכול לעלות כגון שמלוכש בבגדים צואים או מניעה אחרת וכדומה כו' (הג"ה ועדמ"ש מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו דהיינו העלי' לג"ע כמ"ש בנח"א פ' וירא דצי"ט ע"א ודף ק' ע"ב ובפ' מקץ דר"א א' שצ"ל מתחלה הטבילה בנה"ד כמ"ש ענין זה בת"א

פ' יתרו בד"ה מראיהם ומעשיהם ור"פ מקץ וע' עוד מפסוק מי יעלה בזהר פ' חיי דקכ"ג סע"ב ובפ' משפטים דק"כ ע"ב ובפ' תזריע דמ"ה סע"ב, ובמד"ר פ' חיי פנ"ט מי יעלה בהר ה' זה אברהם שנאמר בהר ה' יראה ע"ש בידי משה שכך גי' רש"י, וישלח ר"פ פ"ב והיינו לפי שהאבות נק' הרים שמגביהים את כנסי' הנק' ארץ כמ"ש בד"ה כי ההרים ימושו וסד"ה אתם נצבים בפ' ושקל בפלס הרים, נמצא מובן מזה שהעלי' ממטה למעלה שהתחתון יעלה למעלה הוא ע"י טורח רב ויש נשמות שאין זוכים לגה"ע וגם בכל עלי' יש דין תחלה אם ראוי להתעלות ועמ"ש בבה"ז פ' שלח דקע"א בענין הינוקא ומ"ש בביאור ע"פ את קרבני לחמי שג"ע נבנה על קו הדין כו' ע"ש, והוא מטעם שכדי שיהי' העלי' של התחתון למעלה אינו בנקל כלל עכ"ה) משא"כ העליון אין לו מניעה משום צד שלא ירד לארץ אל התחתון כי לא נסרתו הדרכים לפניו וגם אם ירד בלתי הכנה יקובל בטוב אל התחתון המקבל כו' א"כ לא היה שום מניעה ועיכוב לעליון לירד בכל עת וזמן ואופן התגלות ההשפעה מעליון לתחתון אין הפרש בין כשהתחתון עולה למעלה ומקבל בין כשהעליון יורד אליו למטה ומשפיע לו אדרבה שפע העליון בירידתו למטה גבוה הרבה וכמשנ"ת בד"ה והתהלכתי בתוכם ח"ל כי כדי שיתגלה גילוי גדול כזה שיוכל להשתלשל לגוף למטה ממש צ"ל מקור ושרש הגילוי להיות ממקום גבוה יותר כו' עכ"ל, וכאן כתב מפני שח"א מצ"ע הפץ ירידתו להשפיע (ע"ד כי הפץ חסד הוא) ולא מצד אתעדל"ת של המקבל כלל וא"כ אז השפע הוא בתכלית עליו העצמיות משא"כ כשהשפע בא לפ"ע בקשת המקבל והכנתו לבד (ועמ"ש בביאור ע"פ והי' לכם לציצית ספ"ג בפ' קדושים תהיו יכול כמוני, ומ"ש בת"א פ' בשלח בד"ה לסוסי ברכבי בענין אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת כו') (הג"ה ועמ"ש בד"ה כי ההרים ימושו, הרים הוא מלמטה למעלה כנ"ל בענין מי יעלה בהר ה' ולע"ל אלקי כל הארץ יקרא שיהי' הגילוי למטה דוקא כו' ולא בבחי' קימה ועלי' מלמטה למעלה ולכן כי ההרים ימושו כו' והיינו לפי שיהי' הגילוי מלמעלה מסדר ההשתלשלות ששם מעלה ומטה שוין והיינו שיהי' ההמשכה מבחי' כתר ע"י יסוד דא"א וזהו וברית שלומי לא תמוט וכן עד"ו נת' בלק"ת ס"פ שלח סד"ה אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מאמ"צ דרוש הראשון בענין כפל ב"פ אני שזהו ההפרש בין קבלת שכר בג"ע ובין תחה"מ דלע"ל שבג"ע השכר לנשמות בלי גופים דוקא משום ששרש הגילוי מבחי' ממכ"ע היינו מבחי' חכמה לכן גילוי זה א"א להיות כ"א אחר עליית הנשמה ע"ד מי יעלה בהר ה' כנ"ל, אבל לע"ל שיומשך הגילוי מבחי' סוכ"ע בחי' כתר יוכל להיות גמשך גם בגוף גשמי וע' באג"ה סי' י"ז בד"ה גודע דבאתעדל"ת, וע' בת"א פ' יתרו סד"ה ענין האבות הן הן המרכבה וכמ"ש ג"כ במ"א ע"פ צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה צדקתך הוא מל' הנק' צדק כמ"ש בת"א פ' מקץ בד"ה רני ושמחי דרוש השני בפ' וצדקתך ירננו ולכן הוא כהררי אל הרים הוא עלי' מלמטה למעלה אכן משפטיך משפט הוא ת"ת בריח התיכון ועמ"ש ע"פ ואלה המשפטים לכן הוא תהום רבה שנמשך מלמעלה למטה דוקא ע"ד כי ההרים ימושו כו' וע' מזה בזהר פ' אמור דצ"א ע"א וזהו ג"כ מ"ש במ"א בד"ה אין ערוך לך

דהנה אין זולתך לחיי העוה"ב קאי על עולם הגשמות וכן פי' בכתאריז"ל
הפרש בין עוה"ב ובין לעיל כמ"ש במא"א אות ע' סי"ב ועוה"ב נק' תבונה
ונמשך תדיר בז"א אך לעיל הוא הבינה שעתיד לבוא בזמן הגאולה עכ"ל ופי'
אין זולתך לחיי עוה"ב כי עוה"ב הוא תבונה וחיי עוה"ב זהו ביו"ד שהוא
חכמה נברא עוה"ב ונק' אין זולתך ע"ד והחכמה מאין תמצא היינו שגם
חיי החיים של העולם העליון מכלם הוא כלא וכאין נגד אוא"ס ב"ה כי הוא
רק יו"ד צמצום כו' וגם כי החכמה הנק' עדן יונק ממזלא בחי' שערות ופי'
אין זולתך ע"ד זולתי אין אלקים בישעי' סי' מ"ה ה' וכן ואין אלקים זולתך
דהי' א' סי' י"ז כ' ועמש"ל ד"ב בד"ה הנה הרמב"ם ז"ל מזה שלשה מצות
באמונת ה', או ע"ד עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה למחכה לו בישעי'
סי' ס"ד ג' וזהו ואין זולתך לחיי העוה"ב שיעשה למחכה לו הבחי' דעין
לא ראתה אלקים זולתך ואח"כ אפס בלתיך לימהמ"ש היינו כי בגי'ע הוא בחי'
עליות מלמטה למע' אכן לימהמ"ש יהי' ההמשכה מלמעלה למטה וזהו"ע
אפס בלתיך שהוא גילוי עליון יותר גם מהגילוי דבחי' אין זולתך. וביאור
הענין דהנה ארו"ל צדיקים אין להם מנוחה לא בעוה"ז ולא בעוה"ב שנאמר
ילכו מחיל אל חיל והיינו כי בהשתלשלות העולמות כ"א גבוה מחבירו ומחיה
את חבירו בהשפעתו עליו והוא מקבל מהגבוה ממנו עד למעלה מעלה ע"ד
כי גבוה מעל גבוה שומר וכ"א בראותו את הגבוה ממנו כלתה נפשו לשרשה
ובטל במציאות נגדו וכמארו"ל פ"ה דב"ב דע"ה סע"א מלמד שכאו"א נכזה
מחופתו של חבירו כערך פני לבנה לגבי פני חמה יעו"ש. ולכן כלתה נפשו
אליו עד שיוצא ממקומו כמו כלות הנפש שבאדם התחתון כן כ"א נגד הגבוה
ממנו כו'. אבל לימהמ"ש יהי' אפס בלתיך שיהי' ההמשכה מלמעלה למטה דוקא
התגלות אלקות בזה העולם הגשמי וכמ"ש ויאמר כל אשר נשמה באפו כו'. וזהו
אפס בלתיך אפס גבוה מאין כמ"ש במא"א א' קי"א אפס נק' הא"ס כי אין בו
תפיסא ובו אפיסת הרעיון עכ"ל. ולא יתעלו עוד להיות עולים למעלה מאחר
שעיקר השראתו יהיה בתחתונים וענין ואין דומה לך מושיענו לתחה"מ י"ל
ע"ד מארו"ל בב"ר פ' וישלח ע"פ ויותר יעקב לבדו מה הקב"ה כתי' בו
ונשגב ה' לבדו כו'. וזהו אין כאל ישורון אין כאל ומי כאל ישרון והיינו ע"ד
עתידיים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש ומי"מ ואין דומה לך וכמ"ש אין
קדוש כה' קדושתו למעלה מקדושתכם אתה הוא ברבבה שלו כו' וזהו כתפוח
בעצי היער שאין ערוך עצי היער לתפוח כן דודי בין הבנים היינו בחי' וכל
בניך למודי הוי' ועכ"ו ואין דומה לך כו' גם ע"ד מ"ש מי כמוך באלים הוי'
פי' באלים קאי על המלאכים וכמ"ש מי בשחק יערוך לה' ידמה לה' בכני
אלים כו'. וזהו ואין דומה לך כו'. והנה יפה שע"א בתשובה ומע"ט בעוה"ז
מכל חיי עוה"ב וזהו אין ערוך לך בעוה"ז שהבחי' דאין ערוך לך ממש
שאצ"י ועשי' שוין זהו נמשך ע"י תומ"צ שעוסקים בעוה"ז משאי"כ ימה"מ
נק' ימים אין לי בהם חפץ בגמ' פכ"ג דשבת וזהו"ע מרוב כל עכ"פ למדנו
מזה שבחי' ההמשכה וגילוי מלמעלה למטה נמשך מבחי' הגבוה יותר מהעליות
של מלמטה למעלה.

קיצור ענין בהיחוד ב' אופנים מלמעלה למטה שהעליון יורד ומלמטה למעלה שהתחתון עולה מי יעלה בהר ה' ולע"ל כי ההרים ימשו. ענין צדקתו כהררי אל משפטיך תהום רבה. ענין געה"ע ותחה"מ. ענין אין זולתך אפס בלתיך עכ"ה).

ב) (הג"ה ואפשר להעיר לזה מענין כי חסד חפצתי ולא זכות, וע' בד"ה כי תבואו אל ארץ מושבותיכם מענין כאלו מקריב עולה בלא מנחה כו', ומענין יסו"א קצר ויסו"א ארוך כו', גם מענין פסח ושבעות דבחי' ופסח ה' היינו אתעדל"ע שלא ע"י אתעדל"ת ואח"כ קומי לך להיות באתעדל"ת אתעדל"ע כו' כמ"ש בזה בביאור ע"פ קול דודי וצ"ע בסידור סד"ה אד' שפתי תפתח גבי ההפרש בין מ"ת ובין הגילוי שיהי' לע"ל שבמ"ת היה הגילוי ע"ד מלמעל"מ ולע"ל יהי' הגילוי ע"ד מלמטל"מ ע"ד מ"ב בנ"א אחד עומד על הגג כו' ע"ש נמצא מלמטה למעלה גבוה יותר גם לכאורה זהו"ע ב' שילובים שילוב הוי' באד' ושילוב אד' בהוי' הנז' בביאור שובה משמע ג"כ מלמטה למעלה גבוה יותר ויש ליישב דזה הגילוי דלע"ל הרי יהי' הגילוי למטה בעשי' וא"כ אין שייך לומר בו שהוא מלמטה למעלה ממש דמלמטה למעלה זהו כשהגילוי ע"ד ג"ע לעולם הנשמות בלי גופים כנ"ל או ע"ד מי עלה שמים ומשוה עלה אל האלקים, משא"כ לע"ל יהי' הגילוי בארץ ולא בבחי' שמים רק הענין שיוזכר העוה"ז ולא ע"ד במ"ת וזהו ע"ד דירת ארצי ודירת קבע ע' בד"ה מה טובו, אי"כ בחי' זו הוא הגילוי מלמעלה למטה אלא שגם הבחי' מטה נזדכך ונעשה בבחי' מעלה ואפשר שזהו פי' כדכד כדין וכדין ר"ל שגם ההמשכה מלמעלה למטה יש בו כמו בחי' מלמטה למעלה ממש והיינו ע"ד שמלמטל"מ המל' היא כתר עד דוד הגדיל כו' וזהו ע"ד משרים אהבוך בחי' ישר יחזו פנימו ועמ"ש סד"ה כי תשמע בקול בענין לעשות הישר בעיני ה' ועמ"ש ע"פ ושננתם לבניך בפני' ובקומך ע"ד ביום ההוא אקים את סוכת דוד כו' זהו אמן ואמן אמן בעוה"ז ואמן בעוה"ב פי' אמן הוא חיבור הוי' אד' אך חיבור זה ישנו בשני אופנים ע"ד מ"ת וע"ד תחה"מ כו' ולכן נאמר בו ואמן בתוס' וי"ו.

קיצור כי חסד חפצתי פסח ושבעות, או פסח ור"ה, הגילוי דמ"ת ודלע"ל הרי דלע"ל גבוה יותר והוא מלמטה למעלה וי"ל דזהו הגילוי יהי' למטה ממש אלא שיתחזש שגם העשי' יזדכך כמו האצי' ואין זה עליה מלמטה למעלה ממש, דירת ארצי ודירת קבע כדין וכדין אמן ואמן עכ"ה).

ועוד משל אחר בענין זה מן השמש והלבנה שאנו רואים הלבנה במהלכה נגד השמש פעמים מתקרבת אל השמש ופעמים מתרחקת ולפי אופן קירובה או ריחוקה כן ימעט או ירבה בה אור וזיו השמש, וסיבת הריחוק או הקירוב הוא מצד שפלות עצמותה שלא תוכל לסבב לכיוון נגד השמש בכל עת מן העתים כ"א פ"א בחודש כו' כמבואר בס' התכונה משא"כ מצד השמש אין מגיעה בכל עת זומן מן העיתים להיות מאיר בכל כדור גלגל הירח כו'

(הגיה וכמ"ש שמש ידע מבואו תילים סי' ק"ד י"ט ופי' הראב"ע כי ללבנה שינויים רבים באורה ותנועותיה דרך א' לשמש לזריחה ולשקיעה כו' ומ"ע ספורנו כ' עשה ירח משונה בתנועותו מכל שאר הכוכבים שהוא פעמים בהיקף אחר בעצמו בגובה רום גלגלה והפכה כו' ובגמ' פ"ב דר"ה הובא בפירש"י בתילים פעמים שבא בארוכה פעמים שבא בקצרה וכן עפ"י הקבלה עליית המל' הנק' ירח הוא שמתחלה נעשית אבי"א וזהו בחי' ולא ידע מבואו וגם אח"כ נעשית נקודה תח"י וכמ"ש בד"ה או תשמח בתולה במחול וזהו כענין הנ"ל במשל התחתון כשרוצה לעלות אצל העליון לפעמים נסותרו ממנו דרכי ההילוך ולא ידע איך לעלות כו' משא"כ השמש אין בו שינויים (תגה"ה ע') בזהר ויחי דרכ"א והוא כפול בזהר אמור דק"ז גבי שושנה דאישתניאת מגוונא לגוונא משא"כ אילנא דחי הוא אתר דלא משתני, וכמו"כ שמשא עילאה שמש הוי' אין בו שינויים כלל, אבל הירח יש בו שינויים רבים עכ"ה).

קיצור משל לזה גם מענין שמש וירח שמש ידע מבואו דהיינו יחדו עם הירח משא"כ ירח לא ידע מבואו עכ"ה).

ג) ועפ"י ב' משלים אלו יובן שרש וכלל ענין בקשת משה שיכניס הוא את בני' לארץ דהיינו שיהי' השפע אלקות נמשכת מסוכ"ע לממכ"ע מצ"ע מלמעלמ"ט בלתי סיבת העלאת מ"נ כלל וזהו ואתחנן ל' מתנת חנם או לשון גשיאות חן (וכן במד"ד ס"פ שמות ר"פ ב' פי' וחנן שנתן חן העם בעיני מצרים לכן כמור"כ ואתחנן שהוא מענין התעוררות בחי' חנון שמשם נמשך מציאות חן וכמו ונת מצא חן בעיני ה' ואיתא במד"ד ס"פ בראשית ר"פ כ"ט ואפי' נח לא הי' כדאי אלא שמצא חן בעיני ה' וא"כ י"ל ממה שארז"ל בסנהדרין פכ"ג ד"ב ע"פ שקר החן זה דורו של משה הבל היופי זה דורו של יהושע אשה יראת ה' היא תתהלל זה דורו של חזקיהו או דורו של דיה"ו בר אלעאי יעו"ש שלפי"ו נשמע כי ענין החן זהו מבחי' אתעדל"ע הבאה מצד עצמה בבקשת משה ואתחנן כו' אבל אשה יראת ה' היא תתהלל זהו כשבא ע"י אתעדל"ת עמ"ש בפ"י אשה יראת ה' בד"ה הבאים ישרש יעקב ואשה מזרעת תחלה יולדת זכר ע' באוה"ה ר"פ תזריע וע' זחי"ב פ' בא דל"ח מאן פני האדון כו', וא"כ י"ל שמה שלא פעל משה להיות ע"י מציאות חן אף שזהו דבר הקשה יותר עכ"ו יהי' מזה עלי' יתירה לע"ל ועמ"ש מזה לקמן שגם ישראל מונין ללבנה דוקא שיש בה שינויים ועי"ז יהי' עלי' שתקבל מפנימיות השמש וכמ"ש במ"א ע"פ מחר חדש ונפקדת עכ"ה) כי אין ערוך כלל בין שפע הוי' לאלקים מצ"ע בלי העלאת מ"נ מפני שע"י ענין העלאת מ"נ לא בכל פעם אכשור דרי שיהי' ראויים לגילוי אלקות ואדרבה לפעמים גורמים במעשיהם סילוק וצמצום אלקות כמשל ריחוק הלבנה מן השמש (כמ"ש בזח"ג פ' אחרי דנ"ט ע"ב בענין שזפתני השמש דלא אסתכל ביה שמשא לאנהרא לי' כדקא יאות וע"ש דע"ד סע"ב וכד אתרחקא מטרוניתא כו'), או כמשל הראשון שנסתרו דרכי העלי' מן התחתון או שארי מניעות המעכבים וכנ"ל משא"כ ירידת השפע מהוי' דאצי' מצ"ע שאין בה שום שינוי כלל ע"ד אני הוי' לא

שניתני כי גם שלא יהיו ראויים כלל מצד מעשיהם יכול העליון להתצמצם ולירד בתחתון ומי ימנע לו כו' (וע' במד"ר אחרי ר"פ כ"ג בענין לקחת לו גוי מקרב גוי שזה הי' שלא עפ"י מדה"ד) וזהר"ע פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה (ע' בגמ' דב"ב פ' הספינה דף ע"ה סע"א ובזח"ג פ' ואתחנן דר"ס סע"ב דהא זימנא דסיהרא מטא ובהרמ"ז שם וכ"ה ר"פ וילך דרפ"ג ע"ב ובהרמ"ז שם) וכמו שאין מניעה לשמש לזרח אורו בתמידות בכל חלקי הירח כן לא היה מניעה ועיכוב בשום פעם לגילוי אלקות בבהמ"ק כשהי' משה מכניסם לא"י משא"כ ע"י יהושע שהוא כפני לבנה פעמים מתקרבת ופעמים מתרחקת כנ"ל זה הי' עיקר כוונת משה בבקשתו ליכנס לארץ כדי שיתקיים בה קיום נצחי בלתי חורבן ביהמ"ק (ו' ובסאור הענין הנה מ"ש בפ"י ואתחנן לשון מתנת חנם כן פ"י במד"ר כאן שביקש חנם עשה עמי ועמ"ש מזה בלק"ת בד"ה ואתחנן ובהביאור ענין חנם בלא מצות מבחי' שאין אתעדלית מגעת שם, ועמ"ש מזה ע"פ חנוך ורחום הוי' דבחי' רחום שייך במקום שיש מדה"ד אלא שאעפ"כ מרחם אבל חנוך הוא במקום שאין דין כלל וכמ"ש בפרדס ערך חנוך והוא בחי' עתיק וע' בת"א פ' בשלח בד"ה לסוסי ברכני ובהביאור אשר עד חכמה מגיע אתעדלית אבל הכתר אין אתעדלית מגעה שם ולכן נא' ואתם תחרישון וזהו"ע סוסים זכרים כו', ואפ"ל זהו הטעמים זרקא מקף שופר כו', ועמ"ש בסד"ה האזינו השמים דרוש הראשון שזה ההפ"ש בין בחי' ויבא כגשם לנו ובין בחי' אהי' כטל לישראל כו' ועד"ו היה בקשת משה מתנת חנם ועמ"ש בד"ה ואמרת להם זה האשה כו' כבשים בני שנה דאיתא בילקוט פלוגתא דב"ש וב"ה ב"ש אומרים כבשים מלשון יכבוש עונותינו וב"ה אומרים כבשים לשון כיבוש ע"ד כשלג ילבינו כצמר יהיו שזהו ג"כ ע"ד ההפ"ש בין ויבא כגשם שזהו בחי' ב"ש כי שמאי לשון שומא וכן ענין שמים וארז"ל במד"ר פ' בראשית פ"ה ששמים מעשיהם של בריות ע"ד והי' אם שמוע תשמעו כו' ונתתי מטר כו' אבל ב"ה מבחי' חסד זהו ע"ד אהי' כטל כו', וא"כ לפי"ז מה שביקש משה שיומשך מלמעלה למטה הנה מלבד טעמים דלעיל שההמשכה מלמעלמ"ט צ"ל ממקום גבוה יותר כענין כי ההרים ימושו כו' ע"י וחסדי מאיתך לא ימוש כו', וכענין אפס בלתיך לימה"מ כנ"ל סע"י א' הרי עוד זאת שנמשך מבחי' שאין אתעדלית מגעת שם ולכן לא יהי' בזה שינויים וע' בת"א פ' מקץ בד"ה רני ושמחי דרוש השני בפ"י כי הנני בא.

קיצור שעפ"י שני משלים אלו וא' מענין ב' בניא הא' עומד על הגג כו' והמשל השני מענין השמש והירח יובן ענין בקשת משה שיהי' הוא המכניס את ישראל לארץ כדי שיהי' ההמשכה מלמעלה למטה בלא העלאת מ"ג ולכן לא יהי' שינויים וזהו ואתחנן לי' מתנת חנם ובהג"ה ע"ד אהי' כטל לישראל שלמעלה מבחי' ויבא כגשם לנו וכעין זה ההפ"ש בין ב"ש וב"ה בענין כבשים דתמיד או יכבוש או כשלג ילבינו כו' כצמר יהיו כו', וכן פלוגתא דב"ש וב"ה בענין כיצד מרקדין לפני הכלה כמ"ש בלק"ת בשה"ש

בסופו בד"ה כיצד מרקדין דב"ה אומרים שיוקדם ההמשכה מלמעלה וממילא האור דוחה את החושך ותהי' יפה כלבנה וברה כחמה ענין כפה עליהם הר, ויינו תחבקני בלק"ת פ' ראה סוף הביאור ע"פ אחרי.

(ד) וזהו אעברה נא ואראה את הארץ הטובה אשר בעבר הירדן ההר הטוב הזה והלבנון. כי הנה ב' דרכים הנ"ל אם העליון ירד למטה או התחתון יעלה למעלה ישנם בעבודת ה' והוא ההפרש שבין תורה לתפלה (הג"ה וכמ"ש בד"ה כי אתה נרי הוי' בת"א פ' מקץ בפ"י ארוממך אלקי המלך ובהביאור שם הנה בארוממך לשון נוכח יש שני פירושים הא' מלמעלה למטה הרוממות שלמעלה יומשך למטה והיינו ע"י התורה שהיא חכ' שבכתר או חכ' שבמל' דא"ס ומקור זה נמשך בתורה שלפנינו בגשמיות נתב"ס דזוקא וזהו יחיד חי העולמים מלך ע"ד ואולם חי אני וימלא כבוד הוי' והיינו ארוממך אלקי המלך מלמעלמ"ט להמשיך הרוממות מבחי' יחיד בבחי' מלך ע"י חי העולמים וזהו התו' שנק' תורת חיים. והב' ארוממך אלקי המלך מלמעלמ"ע וזהו ע"י התפלה שהיא במקום קרבות היינו בירור נה"ב ושרשה מעולם התהו ששם היה ריבוי האור לכן ע"י בירור נה"ב מעלים המל' לבחי' יחיד וזהו מלך יחיד כו' עכ"ה). והנה מבואר במשנה וגמ' פ"ק דשבת גבי מפסיקין לק"ש ואין מפסיקין לתפלה דקאי על מי שתורתו אומנתו שפטור מן התפלה (הג"ה ועמ"ש מזה בסידור שער הק"ש בד"ה להבין ההפרש בין ק"ש לשמו"ע ושם פ"י דק"ש הוא יחוד או"א ותו' ותפלה הם בור"ג אלא שהתפלה נק' חיי שעה היינו תקון המל' הנק' שעה ששם מקור הזמן ותו' היא חיי עולם תיקון ו"ק דז"א הנק' עולם שממשיכים בו חיות מאו"א וע"כ מי שתורתו אומנתו וממשיך חיי עולם בז"א א"כ בכלל מאתים מנה ור"ל ממילא יומשך מז"א לנוק' חיי שעה וע"כ פטור מן התפלה עכ"ה. וזהו ע"ד אורך ימים בימינה וכ"ש עושר וכבוד דהיינו שזה יומשך ממילא וזהו כענין מ"ש בילקוט במלכים א' סי' ג' רמז קצ"ג גבי שלמה שלא שאל כסף וזהב אלא חכמה וממילא הכל בכלל ואמר שם משל ששאל מהמלך שיתן לו בתו לאשה ואז ממילא הכל בכלל כו' ע"ש כך ע"י התורה שממשיך חיי עולם אזי ממילא חיי שעה בכלל וא"צ לבקש ע"ז בפרט שהרי כל העולם לא נברא אלא לצוות לזה. וכן ית' התירוץ באופן אחר לכאורה והוא כי התפלה היא מלמטה למעלה וכיון שע"י התו' נמשך האור מלמעלמ"ט א"צ לעלי' מלמטה למעלה עכ"ה) והטעם לזה ידוע בהיות התפלה הרי עיקר ענינה רק להיות בבחי' התלהבות והסתלקות מלמעלמ"ע ברשפי אש התשוקה לאלקים חיים (הג"ה ע"ד ואל אישך תשוקתך בד"ה כי תבואו אל ארץ מושבותיכם ובד"ה והי' מספר בניי גבי אש ורחל ולכן נק' התפלה סולם מוצב ארצה וראשו כו' גם התפלה לשון חיבור והיינו חיבור המל' הנק' שם והארה לרוממה בעצמות אור א"ס ב"ה כמ"ש בד"ה ועבדתם את הוי' אלקיכם עכ"ה) וזה נק' העלאת מ"ג כידוע וכל תשוקה אינו אלא מרחוק דוקא אבל כשבא מקרוב (הג"ה י"ל כשקיבל טיפת מ"ד דמ"ה ע' ד"ה שנייך כעדר בפ"י שעלו מן הרחצה ומ"ש בד"ה עיני כל אליך ישברו גבי ומשיב"ע לכל חי רצון ע' בד"ה וידעת היום דרוש השני וזהו קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת ואין אמת אלא תורה שע"י ממשיך מלמעלמ"ט עכ"ה)

הרי לא יתכן אז התשוקה כ"א הביטול מן העצמות מכל וכל כמ"ש במ"א (הג"ה ע' בד"ה ושאלתם מים בששון דרוש הראשון ההפרש בין ניסוך המים ובין ניסוך זיין עכ"ה) וזה הי' מדריגת משה שאמר ונחננו מה בחי' ביטול עצמותו מכל וכל (הג"ה ע' סד"ה וארא אל אברהם גבי ושמי הוי' לא נודעתי להם בענין ביטול זה דמשה שלמעלה מבחי' אה' בתענוגים דאברהם כו' ושזה"ע עסק התר' ועמ"ש בענין מן שירד בזכות משה שהוא בחי' אשר לא ידעון אבותיך בת"א ס"פ בשלח ובסידור שער בהמ"ז עכ"ה) והיינו מפני שהי' בבחי' ראי' מקרוב לאלקים חיים (הג"ה עמ"ש בענין משה נתנבא בזה ובענין יורא ראשית לו עכ"ה) ולכן היה בו הביטול עד ששכינה מדברת מתוך גרונו ולכן אמר ונתתי מטר בר' והוא למעלה ממדריגת התפלה (והתפלות אבות תיקנום ומשה זהו בחי' תורה בחי' אשר לא ידעון אבותיך כנ"ל) ע"כ חפץ משה ורצה שיהי' רק ההמשכה מלמעלמ"ט ע"י תורה אף גם בלתי הכנת המקבל בתשוקה שמלמטלמ"ע שבתפלה ולכן מי שתורתו אומנתו פטור מן התפלה שע"י התר' נמשך גילוי אלקותו שבחכ' ורצונו מלמעלמ"ט מצד עצמות רצון וחפץ ה' שמתגלה בתחתונים באמרו זה כשר זה פסול שלא ע"י העלאת מ"נ ולכך פטור מן התפלה כי מה שע"י התפלה בהעלאת מ"נ נמשך בחי' ברכאן דצלותא מלמעלמ"ט כידוע כ"ז נמשך ע"י התורה בדברו ההלכה בלתי העלאה מקודם (ה' וזהו ע"ד שיש אותיות נוקבי' ואותיות זכרי' שאותיות התפלה נק' אותיות נוקבין שהם מלמטלמ"ע ועי"ז נמשכו אח"כ אותיות התורה שהן אותיות דוכריין הנמשכים מלמעלמ"ט ויש עוד אותיות זכרים שלמעלה מבחי' העלאת אותיות נוקבין בת"א פ' בשלח בד"ה לסוסי ומפרש זה כאן על התורה ואפ"ל שזהו ההפרש בין חיי עולם לחיי שעה כי בחיי שעה יש ג"כ מ"נ ומ"ד, אך המ"ד דחיי עולם גבוה ממ"נ ומ"ד דחיי שעה עכ"ה) והיינו ע"ד הידוע ומבואר במ"א ההפרש בין יו"ד שבשם הוי' לאות ה' שבשם (ע' ד"ה ויצוום אל פרעה ובענין כי טובים דודיך מיך ערבים עלי ד"ס, ובד"ה מצה זו, ובענין ניסוך המים) שיראה עילאה הוא בחי' ביטול במציאות בחי' מ"ה דמשה והה"א הוא אהה' שבתפלה כו' (הג"ה ועי"ל דוגמא לדבר בענין מי שתורתו אומנתו פטור מן התפלה וגם מזה יובן גדול ענין מעלה זו שרצה משה והוא עדמ"ש בד"ה ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב בפ"י מארו"ל כל המועדים בטלים לע"ל לבד מפורים והלכות, כי הגה המועדים הם בחי' עליות כנס"י והוא עליות חג"ת לקבל אור הבינה, והוא הנק' מחיץ דאימא, אבל לע"ל יתגלה אלקותו מבחי' שלמעלה מעלה מעלי' זו ויהי' הגילוי גם למטה כו' דאתהפכא חשוכא לנהורא והיינו ע"י ההלכות ועמ"ש בענין והוי' עמו שהלכה כמותו בכ"מ, והגה ענין ביטול זה של המועדים לע"ל וכן כל הנביאים עתידים ליבטל פ"י בד"ה יביאו לבוש מ"ל דאין הפי' שיבטלו לגמרי אלא שיהי' ע"ד ביטול זיו השמש בשמש ואפ"ל ע"ד שרגא בטיהרא, וגם כל הנביאים נתנבאו בכה אטפשא"מ וכשיהי' הגילוי לע"ל באספה"מ בתכלית האור ע"ד ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה לכן יהי' ביטול בחי' זו דכה כשרגא בטיהרא ועד"ו הוא מי שתורתו אומנתו פטור מן התפלה, ועמ"ש בפ"י להקריב לי במועדו בלק"ת פ' פנחס בד"ה צו את בני דרוש הראשון בסופו, וכענין ביטול המועדים והנביאים לגבי הגילוי דלע"ל כך ערך ביטול ההעלאה

וההמשכה שע"י התפלה לגבי ההמשכה שע"י התורה כי בתורה נאמר לאמר זה הדבר, כי חיי עולם בא ההמשכה מע"ק כמ"ש במד"ר פ' קדושים ר"פ כ"ד ע"פ ואתה מרום לעולם רוממות אתה נוהג בעולמך כהונה לעולם כו' ור"ל שבחי' לעולם ע"ד נצח סלה ועד אין לו הפסק נמשך מבחי' רוממות כתר כענין כ"מ שנאמר לי אינו זו לעולם כו', כי אני הוי' לא שניתי זק' אמת אשר לא יכזבו מימיו בד"ה הנה גבי המסעות פ"ד וזהו"ע חיי עולם משא"כ חיי שעה בא מו"א שהוא חיות של המל' הנק' שעה מקור הזמן כי ו"ק דז"א הם שרש הזמן יומו של הקב"ה אלף שנה אבל ע"י המתנשא מימות עולם לכן מבחי' זו נמשך חיי עולם בלי הפסק, וע' בד"ה מי אל כמוך ולכן בכלל חיי עולם הוא חיי שעה וזהו ות"ת כנגד כולם כי הגם שאלו דברים שאדם אוכל פירותיהם בעוה"ז כו' הם התלויים בע"ק כמו כיבוד אר"א שג"ר חשובין כא' וכן כגמ"ח משום דלית שמאלא בע"ק וכן הבאת שלום הגמשך מבחי' במלך שלמה שהשלום שלו עכ"ל ות"ת כנגד כולם כי היא חבי"ד דעתיק והן מו"ת דע"י והטעם שלהיות אוכל פירותיהם בעוה"ז הוא דוקא ע"י המצות שתלויים בג"ר, י"ל ע"ד במצרים אני ולא מלאך ובד"ה ועתה יגדל נא, ארך אפיים שמתארך שפע הפנים ונמשך גם למטה משא"כ מו"א ובד"ה כי אברהם לא ידענו המשל מפני אר"י וכן מענין משלי שלמה בד"ה לך וכן נת' במ"א דבחי' האהבה שבתפלה ובירור הנה"ב זהו בחי' אספשא"מ כמ"ש ע"פ הראיני את מראיך, וע"י התורה נמשך הגילוי בבחי' אספה"מ כו' וגם תפלה היא בחי' גר והתורה היא אוא"ס בטילה כשרגא בטיהרא כו', ומה שהתפלה נק' גר כי תפלה נק' לילה ותורה נק' יום בלק"ת בד"ה תחת אשר לא עבדת וע' מענין גר בת"א פ' מקץ בד"ה המגביהי לשבת ומכ"ז יובן ג"כ מעלת הגילוי שביקש משה מלמעלמ"ט היינו ע"ד הגילוי לע"ל שלכן כל המועדים והעליות בטלים לגבי גילוי זה שלמעלה למטה, הנה ג' מועדים הם ג"כ נגד ג' אבות, אמנם בחי' משה זהו בחי' שבת שלכן אומרים בשבת ישמח משה במתנת חלקו שארו"ל שבגלות מצרים פעל משה מפרעה שינוחו ביום השבת כמ"ש הרד"א, גם אמרו במד"ר אמור פכ"ט שמשה הוא דור שביעי מאברהם וכל השביעים חביבין שבת ושמיטה כו'.

קיצור ב' אופנים הנ"ל זהו"ע תפלה ותורה, ב' הפי' בענין ארוממך, זהו"ע והחיות רצוא ושוב שצ"ל תחלה רצוא ואח"כ דוקא ושוב, קומי לך כדי שתוכל להיות רעייתי אכן מא"ס ב"ה באצילות תחלה מטי ואח"כ ולא מטי, ומי שתורתו אומנתו פטור מן התפלה, ע"ד בכלל חיי עולם הוא חיי שעה התפלה עלי' ותשוקה והוא מרחוק אבל ונחנו מה ע"י מקרוב וירא ראשית לו וזמה נמשך שכינה מדברת מתוך גרונו ושמי הוי' לא נודעתי להם וכן מן ירד בזכות משה וחפילות אבות תיקנום, וע"ד כל המועדים שהם עליות בטלים כשרגא בטיהרא לגבי הגילוי דלע"ל למטה כן הוא ביטול בחי' תפלה לגבי מי שתורתו אומנתו וכן הג' מועדים הם נגד ג' אבות ושבת הוא בחי' משה, וכן התפלה מוחין דאימא להקריב לי במועדו, ומוחין דאימא נק' כדמותינו לגבי מוחין דאבא עכ"ה).

(ה) ומעתה ג"כ יובן ההפרש בין חסידים הראשונים שהיו שוהים בתפלתם ט' שעות ביום ובין רשב"י שהי' תורתו אומנתו ולא הי' מפסיק לתפלה ורז"ל אמרו מתוך שחסידים הן תורתן משתמרת, וא"כ קשה על רשב"י היה לו להפסיק בתפלה ומתוך שבוראי חסיד היה יהי' תורתו משתמרת, והתירוץ כי תורתן משתמרת שיק' על ידיעת התורה, אבל רשב"י היה מוסיף אור ידיעות חידושי התורה ע"ד גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, ועמ"ש ע"פ אביטה אורחותיך, ובד"ה מוחה מימין בפי' וידבר שלשת אלפים משל שהשיג בהשגות ג"א מדריגות זו למעלה מזו שכ"א רק משל לבחי' עליונה ממנה ונמצא רשב"י השיג בפנימי' התורה לפי שהי' בחי' מוחין חב"ד וחסידים הראשונים עיקרם בבחי' מדות חג"ת ע"ד הג"ל בההפרש בכלל בין אבות העולם ובין משה ומ"מ ידוע שהמדות של אצ"י עז"מ גבוה מחב"ד דבריאה וזהו מתוך שחסידים הן תורתן משתמרת, ועמ"ש כה"ג בענין יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בנים, אבל רשב"י היה מבחי' מוחין וחב"ד של עולם העליון ממש גם ממדות העליונות, לכן לא הפסיק לתפלה, ועד"ו היה בקשת משה ליטע כן בישראל בחי' זו ע"י שיכניסם לארץ כו' וזהו ואראה את הארץ כי חסידים הראשונים היו שוהים בתפלתם לבוא מבחי' שמיעה לבחי' ראייה ע"ד וחכם בבינה משא"כ בחי' ואראה הוא ראייה ממש ועד"ו בחי' רשב"י שתורתו אומנתו כי אור שנברא ביום הראשון הי' אדם מביט בו מסוף העולם ועד סופו והיכן גנזו בתורה וע"י תורתו אומנתו של רשב"י שגבהה מדריגתו מתורתו אומנתו של ר' יוחנן בגמ' פ"ק דשבת י"א א', הי' משיג בחי' מאור זה הגנת בתורה כמ"ש בלקו"ת בד"ה ואהי' אצלו אמון פ"ד א"כ ע"י יכול לבוא לבחי' ראי' מה שלמעלה מבחי' שמיעה וזהו אעברה נא ואראה את הארץ פי' אעברה נא מצד עצמיות החפץ ורצון בלי התעוררות מלמטה כי משה הוא בחי' יסוד דאבא ויכול לירד ולהשפיע גם בראייתו שראה את הארץ הוא בחי' מל' דאצ"י הנקרא לבנה ולהאיר אותה בכל חלקיה בלתי שינוי כלל מטעם הנ"ל, ולהיות נקרא ע"י ההר הטוב (במא"א הי"א סעי' ו' הר ציון יסוד דנוקבא בולט כהר כו' ובזח"ב פי' תצוה דק"צ ע"א הר בית ה' כוס דברכה והיינו הר שהוא בחי' כוס לקבל יין הטוב ששרשו ממו"ס וא"כ ביקש משה שיהי' תיקון המל' אשה יראת ה' ע"י ועד"ו ביקש משה שיהי' כה"ג שהוא שר"ש דמטרונית' המתקן המל' כמ"ש אתה כהן לעולם על דברתי כדפי' זח"ג ד"ג סע"ב ואהרן ממשיך בה ה"ג אבל אילו היה התיקון ע"י משה הי' מתקנה שתהי' כמו אימא עילאה כו', ועמ"ש מזה ע"פ ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך ועוד יש להעיר לענין אעברה נא ממש בפע"ח בפי' ויעבור מרדכי אור יסוד אבא מאיר במל' שלא ע"י ז"א וזהו מעלת פורים וכן יוה"כ אלא שבפורים נמשך מזה נס המלוכש בטבע אבל בחי' אעברה נא דמשה היה ודאי בחי' גבוה יותר מבחי' ויעבור מרדכי כי כמה מדריגות יש בהארת יסוד אבא עכ"ה), והלבנון פי' לבנון היינו כח"ב כי לבנון היינו ל"ב ג"ח ונשע"ב וכללות לובן העליון וזהו הגק' לבנון ע"ד כשגל ילבינו כו' וג' בחי' אלו כח"ב רצה משה להמשיכם במל' (הג"ה אז הי' קביעות הג"ר בה תמיד כמו באימא שהכח ל"ה זהו אם היה ע"י משה שהוא פני חמה, ועמ"ש מענין ואצלתו מן

הרוח אשר עליך כו' אשר ע' זקנים לגבי משה כמו עד"מ אצי' לגבי המקור המאציל אותם וז"ס מופלא שבסנהדרין מבחי' פלא עכ"ה) והיינו ע"י אעברה נא ואראה שהראי' הוא המשכה מחכ' עילאה יסוד אבא (ולפי"ז פי' אעברה נא ע"ד ויעבור הוי' ע"פ ויקרא כו', וכן ע"ד והוא עבר לפניו וידוע פי' והוא היינו דא עתיקא ע"ד והוא רחום כו' וכ"ע ע"ד עד יעבור עמך הוי' עובר לסוחר ועי"ז הי' פועל ישועות בקרב הארץ כי הרי גם באנשים ששלח משה לתור את הארץ הפי' ויתורו שיעשו בה יתרון להעלות שם ב"ן משבה"כ ע"ד ויתרון ארץ בכל היא מכש"כ בענין אילו היה משה עצמו מכניסם לארץ וזהו ואראה את הארץ ע"ד גבי כוס של ברכה ונותן עיניו בו כי המל' נק' עלימתא שפירתא דלית לה עיינין בוח"ב ר"פ משפטים דצ"ה ע"א ופי' בהג"ה שם שזהו אספשא"מ וע"י ונותן עיניו בו ממשך בה אור. ועד"ז הי' משה ממשך בה שתהי' אספה"מ וכן פי' האריז"ל דפנימי המל' הנק' כלת משה היא אספה"מ כמ"ש בסה"מ סי' קנ"ו שהוא כמו בינה וכמ"ש בזהר הרקיע ר"פ בראשית על מאמר כשושנה כו' כן רעייתי כו' שהוא הנק' שכינתא עילאה וא"כ הי' משה ממשך בחי' זו בארץ שהיא רחל כו' מל' החיצונה שתהי' ג"כ בבחי' זו ממש ועמ"ש ע"פ לעשות הישר בעיני הוי' ובענין עין ה' אל יריאיו. אך עוי"ל בפי' אעברה נא דהיינו את הירדן שהוא ק"נ ע"כ יעבור ק"נ ליכנס לארץ ששם שולט השפעה מאצי' כנודע בפי' שמלכך בן חורין כו'.

קיצור ההפרש בין חסידים הראשונים לרשב"י מדות ומחזין, כמו וארא אל כו' ושמי כו', אעברה נא מלמעלה למטה להמשיך בה ג"ד כח"ב שתהי' בחי' ההר הטוב והלבנון כו' ובהג"ה ענין ויעבור מרדכי והוא עבר לפניו. ענין ויתורו, וענין דלית לה עיינין ומשה ממשך בה עיינין אספה"מ ואזי נק' שכינתא עילאה.

(ו) ויש לפרש ענין ואראה את הארץ שימשיך בה בחי' ראה דהיינו ע"י עסק התורה שהיא מלמעלה למטה, כי הגה ארז"ל במחשכים הושיבני זה תלמוד בבלי והקשה בשל"ה בכמה מקומות הלא התורה היא מאור עיינינו ואיך נק' מחשכים, ותירץ ע"ד כתנות אור וכתנות עור כו' ע"ש דט"ז וד"ך ובמסכת שבועות שלו דף, והענין כי אורייתא סתים וגליא כמ"ש מזה סדיה ועשו להם ציצית בפי' עוטה אור כשלמה פנימי' יסוד אבא הוא פנימי' ע"י והתו' נק' נובלות חש"מ אחוריים דיסוד אבא וכמ"ש באג"ה ד"ה עוטה אור כשלמה, וזהו"ע דבר גדול מעשה מרכבה ודבר קטן הויות דאביי ורבא, פי' דבר גדול ה' עילאה ודבר קטן ה' תתאה כו', כי בה"א עילאה התגלות עתיק מל' דא"ס כו' ופי' בשל"ה כי תלמוד א"י היה רוב עסקם בפנימיות בבחי' דבר גדול ובבל היה רוב עסקם בחלק גליא, וצ"ל איך בתלמוד א"י השיגו בנגלה האמת שלא ע"י במחשכים כו', אך הגה איתא ר"ז צם מאה תעניות דלשכח תלמוד בבלי ופי' בת"א פ' יתרו בד"ה מראיהם ומעשיהם שזהו ע"ד כשעולים מגעה"ת לגעה"ע צריך לשכח לגמרי והשגה שבגעה"ת כו'.

והענין כמ"ש במ"א בפי' זרב להושיע שארז"ל כל רב מבבל וכל רבי מא"י ופי'
 במא"א אות ריש ס"ז ז"א כשמאיר בו מבחי' בינה נק' רב וכשמאיר בה
 חכמה נק' רבי בתוס' יו"ד המורה על חכ' וכן פי' במא"א מ"ם סמ"ד מלך רב
 נק' בינה כו'. והענין י"ל כמ"ש בלק"ת בד"ה מצה זו שמוחזין דאימא זהו
 מקור סדר ההשתלשלות עו"ע ומוחזין דאבא זהו המשכה מלמעלה מסדר
 ההשתלשלות, וזהו ג"כ ההפרש בין קדושה וברכו ע' בה"ז פ' בלק על המאמר
 שם בזהר דק"צ ע"ב ע"פ ברכו ה' מלאכיו, וזהו ג"כ ענין רב ורבי כי רבי
 נק' הסמך איש מפי איש עד מרע"ה אוי דוקא נק' רבי משא"כ בבבל אין
 שייך סמיכה כדפירש"י פב"ת דגיטין דפ"ח ע"ב גבי מאמר אביי לרב יוסף אגן
 הדיוטות אגן וע"י הסמיכה מפי משה נמשך הארת יסוד אבא בהנסמך כמ"ש
 בביאורי הזהר ר"פ כי תשא, ויובן זה עוד עם מש"ל בפירוש ואצלותי
 מן הרוח כו' אשר ע' זקנים הם לגבי משה כמו עשר ספירות דאצילות
 לגבי הכתר שהוא בחינת מאציל לגבי אצילות ולכן על ידי הסמיכה
 איש מפי איש משה נמשך הארת האצילות ממש ועל כן נקרא רבי
 בתוס' אות יו"ד ולכן בכחו להשפיע מבחי' חכמה ומוחזין דאבא כנ"ל אבל
 בבבל נק' רב כלומר שהוא ג"כ משפיע אבל מקור השפעה זו מבחי' בינה שנק'
 סדר השתלשלות עו"ע וע"כ כיון בא"י שהיו סמוכים האיר מבחי' חכמה
 שנק' אור וראי' ע"כ כיוונו אל ההלכה ע"ד והוי' עמו שהלכה כמותו בכל מקום
 כי הוי' בחכמה אבל בבבל שאינו מאיר החכ' אף שמאיר בחי' הבינה נק'
 במחשכים הושיבני כי אוא"ס שורה בחכמה דוקא כמ"ש בסש"ב פליה בהגיה
 ולכן בינה נק' כדמותינו כו' ונק' שמיעה ואינו דומה שמיעה לראי' שהיא
 החכמה ועמ"ש בד"ה ביום השמע"צ כנישין פ"ג, איך כשהחכמה מאירה בגילוי
 כמו הבינה זהו"ע שמע"צ שזהו ע"י עשיית כו', ע' בלק"ת פ' תזריע בד"ה
 קמיפלגי במתיבתא דרקיע כו', איך בהסתלק אור אבא אף שהבינה מאירה
 יוכל להיות התהוות הנגע ולכן במחשכים הושיבני ע"ד ובורא חושך עולם
 הבריאה נק' חושך אף שבינה מקננא בבריאה רק כי החכ' דאצי' אינו יכול
 להתגלות בבריאה וע' מזה בלקו"ת בשה"ש בביאור ע"פ ששים המה מלכות
 ד"ה הנה ענין מדלג בפ"ב ומ"ש מזה בד"ה ואלה שמות בניי שלכן המשנה נק'
 מלכתא מתניתין מלכתא ששים המה מלכות ששים מסכתות כמו יחד
 המלך עם המלכה שמיחדים ממש כו', יחד מ"ד ומ"ן והיינו המשכת
 מ"ה סב"ן מה שאין כן עלמות הם מימרות שנק' עלמות שלא קבלו
 עדיין אור שם מ"ה זהו עצמו ענין במחשכים הושיבני זה תלמוד
 בבלי כו', אבל בארץ ישראל שהיו סמוכים איש מפי איש האיר בחי'
 אצילות וזהו רבי ביו"ד ועיי' מה שכתוב בד"ה מהיכן זכו ישראל לק"ש
 בענין ויבדיל בין האור ובין החושך ע"ד שיש יתרון לחכמה מן הסכלות כיתרון
 האור מן החושך ושכל אנושי נק' סכלות, וע' במד"ר ר"פ וארא שאפי' שכל של
 שלמה המלך נק' סכלות לגבי חכמה שבתורה, וענין ויבדל י"ל זהו הפרסא
 בין אצי' שהוא אור לבחי' בריאה שנק' חושך, ועדין תלמוד בבלי שהוא
 מבריאה נק' במחשכים ולכן צם ר"ז כו', זה קרוב למ"ש השליה, וא"כ ע"ד
 שיש הפרש בין תלמוד א"י לגבי תלמוד בבלי עדין לאין קץ יובן אם היה

משה מכניסם לארץ אז היה הגילוי בעסק התורה הרבה יותר גם מבחי' רבי דא"י והיו משיגים בחי' הסתום שבתורה בחי' דבר גדול כו', וכמארו"ל ע"פ ולא ידע אנוש ערכה שאלו ניתנו פרשיות של תורה על הסדר כו' חתה ואראה את הארץ שימשיך בחי' ראי' בכנס"י מה שביקש דוד גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, ועפ"י יש להבין מה שהשיבו רב לך כלומר ע"ד כל רב מבבל ועכ"ז הגם שתלמוד בבלי נק' במחשכים י"ל שע"י העסק בזה נמשך יתרון בהאור הנמשך מהחושך וזהו שחורה אני ונאווה וכמ"ש כה"ג בענין לוחות שניות לגבי לוחות ראשונות שאעפ"י שלוחות ראשונים היו בבחי' חרות חירות על הלוחות וגבוה מלוחות שניות עכ"ז נאמר על לוחות שניות כי כפלי' לתושי' במד"ר כי תשא פמ"ו וכמ"ש במ"א, והיינו לפי שע"י במחשכים מבררים ומהפכים החושך לאור וגמשך יתרון בהחכמה מבחי' הסכלות שהוא בירור חב"ד דתוהו וכמ"ש ע"פ מאמר הזוהר פ' שלח דקע"א בענין והי' ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים חצים אל הים הקדמוני כו', וזהו רב לך ורב להושיע ורב שלום בניך א"ת בניך אלא בוניך ת"ח כו'.

קיצור ענין ואראה צ"ל תחלה ענין במחשכים הושיבני, עוטה אור כשלמה זהו סתים וגליא, והנה ר"ז צם, רב מבבל בינה רבי מא"י חכמה סדר ההשתלשלות עו"ע ובחי' שלמעלה מהשתלשלות והיינו ע"י שהיו בא"י סמוכים איש מפי איש מפי משה כענין ואצלתי מן הרוח, והוי' בחכמה, ועי"ז הלכה כמותו, ובינה מקננא בבריאה נק' בורא חושך ומשם נמשך תלמוד בבלי והפרסא מבדיל בין אצי' ששם חכמה ובין בריאה זהו ויבדל בין האור ובין החושך, ענין חכמה וסכלות נמשך ג"כ מאור וחושך ולכן בחי' ואראה להמשיך בחי' אור שלמע' מבחי' חשך וביתר שאת, ואולי ע"ד אשכולת איש שהכל בו, גל עיני ואביטה, והשיבו רב לך ומ"מ י"ל שמבחי' זו נמשך ורב שלום בניך כי מהחושך נעשה יתרון בהאור וע"ד לוחות שניות לגבי הראשונות נאמר עליהם כי כפלים לתושי' יצאו מ"ח מירושלים, ואפ"ל שהרי במשה וראית את אחורי ופני לא יראו ולע"ל יהי' גילוי פנימית כמ"ש במ"א בענין מ"ש במד"ר פ' בשלח ס"פ כ"ג שלע"ל יאמרו ב"פ זה כו' הגה אלקינו זה כו' זה הוי' כו', הג"ה ואפ"ל כמש"ל ס"ב ח"א שהם וח"א ישפה דבחי' שהם מלמעלה למטה זהו בקשת משה ולכן שהם אותיות משה וזהו ויקח משה את עצמות יוסף עמו ע' וח"א דכ"א סע"ב, והנה אף שהוא מלמעלה למטה עכ"פ מעלה ומטה אינן שוין רק שנמשך האור מלמעלה למטה ע"ד ברוך הוי' מהעולם ועד העולם אבל בחי' ישר יחזו פנימו לעשות הישר בעיני ה' זהו שיהי' הגילוי למטה כמו למעלה וזהו כדין וכדין, וענין מלמטלמ"ע זהו ע"ד חנוך ואליהו שעלו למעלה כ"כ בד"ה והתהלכתי בתוכם, ולפ"י ענין הגופים שיהיו בתחז"מ שיהי' עכ"פ גופם בארץ ולא כחנוך ואליהו שנתעלו בשמים ממש, א"כ בחי' זו שבתחז"מ י"ל שזהו ענין כדין וכדין, א"כ זה הבחי' נמשך ע"י התגלות שנמשך יתרון האור מבירור החושך כו' וגם לפמ"ש"ל ס"ג בקשת משה ע"ד אהי' כטל שלמעלה מבחי' ויבא כגשם מ"מ יש כמה מדריגות בבחי' טל כמ"ש בלקו"ת בשה"ש בביאור ע"פ צאינה וראינה דרוש הראשון

ובביאר ע"פ אני ישינה ולכי ער כו' ע"ד שער החמישים אף שהוא למעלה מאתעדלית וכמו פתחו של אולם עכ"ז אינו בא אלא אחר וספרתם לכם פתחו לי כחודה של מחט כו' להיות בן פורת אותיות תופר כו' או יתגלה בבחי' וחסדי מאיתך כו'.

(ו) והנה מה שנאמר לו עלה ראש הפסגה ושא עיניך ימה וצפונה תימנה ומרחח וראה בעיניך כו'. וע' מזה פ"ה דברכות דל"ב ע"ב פ"ק דקדושין דכ"ט א' רפ"ה ג' לה"א ק"ה קח"ד מד"ר פ' שמיני פי"א קע"ז ב' אימתי פרע לו כי לא תעבור את הירדן כו' בפ' בלק דרע"ט ב' ע"פ ויקחחו שדה צופים ראש הפסגה ראש שיש פרצים שם ששם מת משה שנאמר עלה ראש הפסגה יש פרצה גדולה מזו וכ' המ"כ דראש פסגה לשון פיסוק ופרצה כד"א מפסג ועולה מפסג ויורד ובתילים סי' מ"ח י"ד פסגו ארמנותיה פירש"י הגביותו בירונותיה כמו אשדות הפסגה (דברים י"ג) דמתרגמינן רמתא כו' ומ"ש המ"כ לשון פיסוק היינו כמ"ש במשניות מסכת פרה ס"פ י"א או"ב שיש בו ג' קלחין מפסגו ואוגרו ופירש"י מפסגו כמו מפסקו ר"פ וילך ד"ש ע"א גבי כי לא לקילום המרוץ כו' שה"ש ס"פ הגידה לי שאהבה נפשי והנה זהו הענין שיעלה במקום גבוה ויראה אותה משם מרחוק לבד וזה היה ג"כ תועלת לכל יחידי סגולה שבכל דור שיאיר בהם בחי' משה שיוכלו להמשיך מלמעלה למטה גילוי אלקות ע"י תורתם גם בלתי העלאת מ"ן כלל אבל לא יוכלו כלל ישראל להגיע לעבודה זו דתורתו אומנתו מפני חומר הגוף, ואפ"ל שזהו"ע עלה ראש הפסגה ע"ד פסגו ארמנותיה הגביותו כו' רק דוקא הגבוהים והנעלים יוכלו להגיע לבחי' זו ע"ד שהאבות נק' הרים ואפ"ל ראש הפסגה זהו שער החמישים שבו נקבר משה כידוע מענין שלעליונים נדמה למטה ולתחתונים נדמה למעלה כו' וכ"מ במא"א ה"א ס"ז הר נבו יסוד דאימא הר ג' בו שער החמישים בו עכ"ל, ובפנ"י פ' הברכה פי' ראש הפסגה ע"ד הר ההר וגם י"ל כי משה בחייו ונחננו מ"ה מבחי' שם מ"ה אבל בסמוך להסתלקותו עלה לשם ס"ג שהוא גבוה משם מ"ה וזה עלה ראש הפסגה שבחי' זו נק' עליה כו' גם מבואר בלקו"ת בד"ה ואתחנן שאעפ"כ פעל ג"כ ע"י ראייתו מרחוק שיהי' נמשך אתעדל"ע מעצמו לעורר בחי' אתעדל"ת וזהו"ע ברכת המצות וזה נמשך לכל ישראל וזהו שארז"ל בברכות פ' אין עומדים דל"ב ע"ב וא"ר אלעזר גדולה תפלה יותר ממע"ט שאין לך גדול במע"ט יותר ממרע"ה אעפ"כ לא נענה אלא בתפלה שנא' אל תוסף דבר אלי וסמוך ליה עלה ראש הפסגה ופירש"י בדבר תפלה זו נתרצתי לך להראותך אותה. הרי מה שראה אותה מראש הפסגה ושוב נענה מפני שגם ע"י פעל ההמשכה למי שתורתו אומנתו וכן להיות אתעדל"ע מעצמו לעורר אתעדל"ת.

קיצור עלה ראש הפסגה לשון פסגו ארמנותיה, ראי' מרחוק להמשיך בחי' תורתו אומנתו וברכת המצות הנמשך מבחי' עיני העדה בבחי' ראי'.

וע' בילקוט רמז תתכ"ג נתן כח בעיניו של משה וראה מסוף העולם ועד סופו שנאמר מלך ביופיו תחזינה עיניך יעו"ש, עלה ראש הפסגה עלה

היינו עלי' כנ"ל, והפניי פי' ראש הפסגה זהו בינה שהוא הוי' בניקוד אלקים והוא הוי' דשם ס"ג והיינו בחי' הפסגה יש שם ס"ג וגם פ"ה הרמו לשם אלקים שעולה גימ' פ"ו וכאן חסר א' לפי שנאמר ותחסריהו מעט מאלקים היינו שער החמישים וקשה לפמש"ל שבמיתתו השיג שער הנו"ן כו', ואפ"ל זה היה עדין קודם מותו כו' וכן סוכה חסר ו' גימ' פ"ה היינו כי סוכה לשון שסוכה ברוח"ק כמ"ש הבחיי ס"פ ראה והוא ע"ד ותחסריהו מעט מאלקים ואפ"ל כי פ"ה אינו רומז לשם אלקים כ"א ה' פעמים טוב וטוב היינו את האור כי טוב וה"פ אור הם נגד ה' חומשי תורה וזהו הראה לו כו' וה"ס אור שנברא ביום ראשון כו' ועי"ז ראה מסוף העולם ועד סופו כו', ואפ"ל לפי"ז ג"כ פסגו ארמנותיה הגביהו המל' לשם ס"ג כי פסגו היינו ס"ג פ"ו הוי' דס"ג בניקוד אלקים כנ"ל בשם הפניי, עוי"ל פסגה ס"ג פ"ה ע"ד פום ממלל רברבין ובמא"א פ"א סק"ב פ"ה מ"ל פה ע"ה גימ' אלקים כו' גם בינה גק' כך ס"ג וכ"ב אותיות כו' פום ממלל רברבן כו' ובמא"א סמך ט"ו סוכה הוא אור המקיף בבינה סכה ע"ה גימ' אלקים כו'.

קיצור נתן כח בעיניו, י"ל זהו הפסגה ס"ג פ"ה ה"פ טוב ה"פ אור, אור שנברא ביום ראשון שגנזו בחמשה חומשי תורה, או פסגה הוי' בניקוד אלקים רק ותחסרהו מעט מאלקים פסגו ארמנותי' הוי' בניקוד אלקים שתהי' כמו ירושלים של מעלה (ומהרמ"א בתילים סימן ס"ח י"ד כתב וזה לשונו ונמצא כי הארמונות הם כמרוממים באויר העיר כו', וזהו פסגו ארמנותיה כו' עד כאן לשונו, ואם כן יש להעיר על זה מענין מגדל הפורח באויר שהוא ג"כ בבינה והוא אות למד כו' ועמ"ש בד"ה ראשי המטות בענין היתר נדרים פורחים באויר כו', וע' זח"א ויחי דרכיו ובפ' שלח דקנ"ז א' מענין ויראהו ה' את כל הארץ בפ' הברכה ל"ד א'.

(ח) ואחר שראה שלא פעל הראי' בתוך הארץ רק מרחוק גתייעץ בעצמו להביא לבניי מדריגה הנ"ל דתורתו אומנתו ע"י העלאת מ"ג (צ"ע לדעיל אמר דמדריגה דתורתו אומנתו נמשך ע"י שראה את הארץ מרחוק עי"ז הואיל למי שתורתו אומנתו כו', ואפשר לתרץ דהא מ"מ גם מי שתורתו אומנתו מפסיק לק"ש ואי"כ צריך להעלאת מ"ג משא"כ אילו הי' רואה מקרוב היה די ע"י עסק התורה, מיהו בירושלמי פ"ק דשבת אמתניתין דמפסיקין לק"ש אומר דרשב"י ס"ל דמי שתורתו אומנתו אף לק"ש אינו מפסיק, ואפ"ל דהמכוון שנתיעץ להביא לבניי למדריגה דבחי' שמשא המאיר מלמעלמ"ט ולא שלא יצטרכו לתפלה שמלמטה למעלה דוהו רק המדריגה של מי שתורתו אומנתו לבד משא"כ כל ישראל ואפי' ר' יוחנן שאמר כגון אגו מפסיקין לתפלה אלא המכוון שגם בעסק התפלה שמלמטה למעלה יהי' בה בחי' גבוה ע"ד בחי' שמשא דהיינו הביטול דיחו"ע וכענין אנשי יריחו שלא היו מפסיקין לומר בשכמל"ו כדי שיומשך בחי' והתבת בכל לבכך מבחי' אחד שהוא יחו"ע כמ"ש בת"א בד"ה בחודש השלישי וזהו ג"כ ענין שזפתני השמש לפי מ"ש בלקו"ת בשה"ש בד"ה שחורה אני ונאווה דרוש השני דהפי' אף שלמטה שחורה אני בהסתר וצמצום אעפ"כ שזפתני השמש כי שמש ומגן הוי' אלקים, ושמש הוא

המאיר יחז"ע לך הוי' הגדולה כו' שבטלים באוא"ס ולכן כשמאיר למטה השמש הארה מבחי' יחז"ע אזי נתגלה האור ע"י התבוננו' מיחז"ע וע"י התומי"צ שהם ג"כ בחי' שמשא כו', וזהו שזפתני השמש כלומר שורח לתוכו ותוך תוכו ההתבוננות מיחז"ע ועמ"ש מענין פי' שמש בשבת צדקה לעניים בבאיור ע"פ והי' מדי חודש בחדשו בסידור שער ר"ח. וע' בת"א סד"ה האתה תצוה שאני עמלא דאורייתא כו' עד להעלות גר תמיד, א"נ ע"ד כלה עילאה בלק"ת בד"ה שה"ש, א"נ מעין מדריגת חסידים הראשונים שהיו שוהים ט' שעות ע' בלק"ת בבאיור ע"פ ששים המה כו' אחת היא יונתי דרוש הראשון, א"נ מעין בחי' והי' אור' הלבנה שהוא בחי' יהושע פני לבנה יהי' כאור החמה בחי' משה אף שזה יהי' רק לע"ל מ"מ בעבודה יוכלו למצוא מעין זה גם עכשיו והוא כי משה נתנבא בזה וזהו ע"ד בחי' ביום הזה בחי' שמש משא"כ הלבנה היא בחי' לילה אך שגם בבחי' לילה יוכל להיות בחי' זו כמ"ש בוח"ב דל"ז ע"ב ע"פ הלילה הזה וע' מזה בת"א בד"ה ותוסף אסתר והוא כשהשמש הוא במדריגת אספה"מ כו') וזהו שאמר להם פ' ק"ש שמע ישראל שמע בבחי' שמיעה עכ"פ כי אם היה מתקיים בקשתו ואראה את הארץ היה ממשיך בנשמו' בחי' ראי' שאינו דומה שמיעה לראיה ולכן כשלא פעל אמר להם שמע ישראל בבחי' שמיעה עכ"פ והדעת ממשיך מחכמה שהוא בחי' ראי' בבינה שהוא בחי' שמיעה כמ"ש בת"א בד"ה ואלה המשפטים, והנה פי' שמע שם ע' רבתי כי שם היינו רפי"ח בין לברר בירורי רפי"ח ניצוצין שנפלו מומ"ל קדמאין לפני מלך מלך כו' ועי"ז ההעלאות מ"ג יוכלו להגיע למדריגת ישראל לי ראש שהוא ג"כ כעין מדריגת משה הנ"ל, כמשי"ת אי"ה (ועמ"ש ע"פ לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל שיעקב נק' עבדי בחי' אתכפיא ע"כ שייך בו יגיעה ועמל לכבוש את יצרו אבל ישראל כי שרית עם אלקים זהו דאתהפכא חשול"ג לכן א"צ עמל וזהו"ע המדריגה שנתיעץ משה להביא לבניי ע"י ק"ש שמע ישראל כו' וזהו כמ"ש בכה"ז פ' אמור ד"ק ב' ע"פ אחותי בת אבי היא בזמנא דנטלא מבי אבא חכמ' כו') אך בעוד שביקש את הראי' שיראה את הארץ בקירוב וכניסה לא הי' צ"ל פ' ק"ש כלל (וא"כ הי' או בני ישראל בבחי' ומדריגת רשביי בירושלמי כנ"ל) כי מבואר למעלה שהיתה עיקר בקשתו שיהי' המשכת אלקות מלמעלמ"ט בלתי סיבת העלאת מ"ג מבירורי רפי"ח ניצוצות כלל (ר"ל שיהי' הבירור ע"י המשכה שמלמעלמ"ט יהיו נכללים הניצוצים ממילא כנר בפני האבוקה ולא כמו הבירור שע"י התפלה שהוא בבחי' מלחמה שעת צלותא שעת קרבא ובמלחמה יש טורח וחר"ע ותתן טרף כו' וגם לפעמים זה מנצח לפי שעה כו' אבל כשיהי' ההמשכה מלמעלמ"ט בחי' אבוקה אזי ממילא יוכללו הניצוצות כנר באבוקה זו שרצה משה להמשיך מלמעלה למטה ע"י עסק התורה ועמ"ש כה"ג ע"פ מאמר הזהר ר"פ ויצא ע"פ קומה ה' למנוחתך שבחי' זו נק' מנוחה ושם נתבאר שהמלחמה שרשה מו"א ע"ד ה' איש מלחמה דרכו של איש לכבש והמנוחה שרשה באה מן ההמשכה מעיק שאזי ממילא מתבטלים הקליפות והניצוצים נכללים כנר בפני האבוקה כו' וא"צ למלחמה כלל, וע' מ"ש בלק"ת פ' ראה סד"ה וכל בניך בפני' ורב שלום בניך כו', וכעין זה מבואר בפנ"י בפ' ואתחנן בד"ה עלה ראש הפסגה בד"ה אמנם להבין וז"ל כוונת משה הי' להכניסם לא"י כדי שלא יצאו ממנה לעולם וכמו שעשה ביצי"מ שהוציא

משם כל ניצוצי הקדושה עד שא"ל לא תוסיפון עוד לראותם עד עולם עכ"ל. והמכוון י"ל כנ"ל שע"י שמשה ה' מכניסם היו באים כל הניצוצות להתכלל כנר בפני האבוקה יע"ש).

קיצור ואחר שלא פעל הראי' רק מרחוק מראש הפסגה שזהו פעולה לעיני העדה נתייעץ להביא כללות הנשמות למדריגת הארה דשמש פני חמה דיחוי"ע שזפתני השמש ע"י פ' ק"ש שמע ישראל הגם שאינו דומה שמיעה לראי' אך הדעת מחבר חו"ב ע"ד רואים את הנשמע הבן בחכ' והיינו ע"י הבירורים שבהם וע"י ממשיכים היחוד שמע שם ע' ישראל לי ראש ולא ראה עמל בישראל ויש בחי' מנוחה שנכללים הניצוצים כנר בפני אבוקה וזה היה בקשת משה ורב שלום בניך.

(ט) ועיקר ושרש הטעם לזה לפי שמשה ה' בחי' ונחנו מ"ה היינו שם מ"ה דתיקון האצ"י שא"צ בירורים כלל משא"כ יהושע פני לבנה הוא שם ב"ן שנפל בשבירה משם ס"ג וצריך בירורים, ווע' בסידור בדרוש בהמ"ז בענין משה תיקון ברכת הזן בשעה שירד להם הזמן ויהושע תיקון ברכת הארץ ומבואר מזה ג"כ בת"א פ' בשלח בד"ה להבין ענין לחם משנה ובד"ה אכלוהו היום ומן הוא בחי' טל אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת ע"כ רצה משה להמשיך בחי' זו ברוחניות ע"י עסק התו' שיהי' ההמשכה ע"ד לחם מן השמים והו"ס גילוי פנימי' התורה וכמ"ש במ"א בענין והמן בורע גד דארז"ל דהיינו מילי דאגדה כו' ע' בילקוט, וגם ועינו כעין הבדולח וכתוב שם הבדולח ואבן השוהם אשר אבן השוהם מדתו של יוסף תוס' אור מלמעלה למטה ועי"ז ממילא יוסף ה' לי בן אחר התכללות הניצוצים מלמטה למעלה כמ"ש במ"א ע"פ בן פורת יוסף בן פורת עלי עין ר"ל למעלה מבחי' עין רבתי דשמע ישראל כו'). וענין הראי' דמשה היינו השרש דשם מ"ה דאצ"י שהוא הנמשך ממצחא דאי"ק ונק' שם מ"ה החדש כמבואר בע"ח שהוא ע"י ראי' לבד, ושרש הטעם שפעל ג"כ ע"י ראייתו מרחוק היינו שעשה בחי' או"מ (ע' ת"א פ' בראשית סד"ה השמים כסאי בענין ואל זה אביט לרוצים ומשתדלים בעבודה זו (היינו שיהי' בבחי' עני ונכה רוח וגם בחי' התעוררות ראי' שלמטה בחי' יונתי לאסתכלא ביקרא דמלכא ע' בת"א פ' ויחי בד"ה יהודה אתה בענין ראובן כי ראה ה' ובסידור שער חג המצות בד"ה ולהבין בתוס' ביאור בשרש הדברים בענין פי' כי עין בעין יראו ובפי' המתפלל צריך שיתן עיניו למטה ובלק"ת בשה"ש בסד"ה לבתגני בפ"י באחת מעיניך) שיוכלו להגיע אליה בכל דור ודור גם בזמן שאין בהמ"ק קיים (כי גם כאשר החכ' מאירה מרחוק היא פועלת וכמ"ש ותתצב אהותו מרחוק לדעה וארז"ל במד"ר ר"פ שמות אחותי ע"ש אמור לחכ' אחותי את מרחוק ע"ש מרחוק ה' נראה לי לדיעה ע"ש כי אל דיעות הוי' מה יעשה לו ע"ש ועתה ישראל מה ה' שואל מעמך כן הביא הבחיי שם, הרי מבואר דאף כאשר בחי' חכמה הנק' אחותי מאירה מרחוק נק' מרחוק ה' נראה לי כי הוי' שורה בחכ' כמ"ש הוי' בחכמה יסד ארץ ומוה נמשך בחי' לדיעה ובחי' מ"ה כו', ועמ"ש מזה בלק"ת בד"ה ביום השמע"צ כנישין תהא לכן פ"ג, שכך הוא המדה שהחכ' מאירה בבחי' ריחוק וכמו תושב"כ כו'

יעו"ש ואעפ"כ פועלת הרבה, וע' עוד מענין מרחוק ה' נראה לי בלק"ת פ' כי תבא בד"ה היום הזה פ"ב ועמ"ש סד"ה זאת חוקת התורה ויקחו אליך פרה בענין אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני ע"ש סוף הביאור) משא"כ אם הי' ראייתו מקרוב ע"ד אעברה גא ואראה היתה בבחי' או"פ בבחי' גילוי גדול הי' כל אדם זוכה אלי' בבחינת גילוי וכעין גילוי זה יהי' לעתיד לבא וראו כל בשר יהדיו כו' גילוי בחינת ראי' כו' וכתוב או תפקחנה עיני עוורים בישעי' סימן ל"ה ה' י"ל על ידי המשכה מבחינת עינא פקיתא וכן נזני ימא שמאיר בהם עלמא דאתכסיא בגילוי הם בחינת עינא פקיתא כו' עין בעין יראו כו' ואו ובאו במערות צורים מפני פחד ה' ועד"ו היה אם הי' משה ממשיך בכנס"י בחי' ראי' שיהי' המשכת הביטול דמ"ה דמשה בבחי' גילוי בבחי' או"פ ע"כ יהי' גם בכל הנבראים כמ"ש כל בשר כו' וע' סד"ה ביום השמע"צ הנ"ל פ"ד ובהקיצור ס"ג איך ענין שמח"ת זהו כשהחכמה מאירה בבחי' גילוי כו' יעו"ש.

קיצור משה שם מ"ה ובזכותו נמשך לחם מן השמים שאין בו פסולת כזרע גד מילי דאגדה משא"כ יהרשע ברכת הארץ לחם מן הארץ שצריך בירור כו' וע"י הראיה מרחוק המשיך או"מ כענין ואל זה אביט אל עני ונכה רוח, ותתצב אתותו מרחוק, אחכמה והיא רחוקה ממני, ומ"מ מרחוק ה' נראה לי וכמו ע"י תושב"כ והראי' מקרוב וזהו או"פ או הי' מאיר לכל הגשמות ע"ד או תפקחה עיני עוורים.

(י) וזהו ואתחנן בעת ההיא לאמר, דלכאורה תיבת לאמר הוא מיותר, ולכן פירש"י דלאמר היינו איני מניחך עד שתודיעני אם תעשה שאלתי א"ל, ועין בפנ"י ג"כ ב"פ בענין לאמר הא' ע"ד אד' שפתי תפתח, הב' שהדיבור קדמה לו הכוונה והמתשבה, וזהו ואתחנן לאמר, אך הענין דהכוונה ואתחנן להמשיך בחי' חנון ובחי' חן ע"י עסק התורה וזהו לאמר היינו ע"י האמירה דתורה שבע"פ ועמ"ש בפ"י יום ליום יביע אומר בתו"א פ' בראשית בד"ה ענין הברכות ובלקו"ת בשה"ש ע"פ לסוסתי ברכבי פרעה דרוש השני בענין כי אמרתי עולם חסד יבנה ובחי' אמר זה רצה משה להמשיך מלמעלה למטה ע"י עסק התורה כנ"ל, וזהו ע"ד את ה' האמרת היום דהפ"י האמרת לשון מפעיל שהפעלת האמירה בו ית' ע"י עסק התורה כמ"ש בלק"ת פ' במדבר בד"ה וארשתיך לי רפ"ד ובסידור בד"ה הקל קול יעקב וסד"ה היום הזה בלק"ת פ' תבא, וביאור הענין הגה פ"י בעת ההיא עת הוא מדת מל' דאצי' שמוחה מאין ליש בבחי' זמן מלך מלך וימלוך וכידוע דשרש התהוות הזמן הוא ממת מל' דוקא כמ"ש בסש"ב ח"ב פ"ו וע"כ נק' המל' עת (ועמ"ש במ"א ע"פ והי' אמונת עתך חוסן ויש להעיר מענין כ"ח עיתים ע' זח"ג פ' אחרי דנ"ח ע"א בענין ואל יבוא בכל עת אל הקודש ובענין את אכלם בעתו מאן עתו דא מטרוניתא דאקרי עתו דצדיק ע"ד עונתה וזהו"ע ונתתי גשמיכם בעתם ועמ"ש בלק"ת בד"ה ואהי' אצלו אמן בפ"י משחקת לפניו בכל עת ובמ"א ע' ס"ט עת נקרא המל' קודם הזיווג ואחר הזיווג נק' עתה בתוס' ה' כו' וע' זח"א וירא דקט"ו ובפ' תרומה דקנ"ה ע"ב ודקנ"ו ע"א ובחק"ו תיקון כ"ט דק"ד

ע"ב ובוהר פ' מקץ דקצ"ח ע"א ע"פ ועתה ירום ראשי, ויש להעיר מענין בכל עת יהי' בגדיך לבגים כו') ונק' בעת ההיא ונכתב והוא בוא"ו בכל התורה לבד מאיזה מקומות שנמסר במסורה, והטעם ידוע ליי"ח שא"א לה"א דמל' בלא ו' בתוכה כו' ועמ"ש בלק"ת פ' פנחס בד"ה קדש ישראל ושם פ"ג ע"פ כי הוא חלקך בחיים כתיב הוא והמשמעות היא כו' ע"ש, וע' בהרמ"ז פ' בלק דף ר"א ע"ב ע"פ מעיין גנים בענין ה' אחרונה של שם שתמונת ה' ד' ו' שהו"ע יסוד ומל' שבמל' כו' יעו"ש, והו"ע המבואר בוח"ב תרומה דקס"ז סע"ב, ואי תימא כו' אלא כתיב זרוע זרוע איהו תדיר כו' ומיניה ומגרמיה אודרע כו' ע"ש היינו מבחי' הוי"ו שבתוך הד' של אות ה' וזהו הא לכס זרע וע' בפרדס שעד האותיות ספ"ה, והנה מל' הוא דלה כו' ומצטיירת בעלה בה דהיינו ו' כו' וע' בסה"מ סי' ל"ז גבי עאלת אות ו', וכד קבילת זכורא הוא אות ה' וכשלא יש זיווג הוא אות ד' כנודע וע' זח"ב משפטים דק"ד ע"ד בענין יהודה יהו דא זכורא דה דא נוקבא, וע' בזח"ג ר"פ חוקת דק"ב ע"ב ה' ד' הוות, ופי' הרמ"ז ר"פ ויקרא ד"א בהיותה באחורי ז"א היא ד' ובבואה לפניו היא ה' וזה ד' ה' של יהודה, וע' בה"ז ר"פ חוקת.

עכ"פ מכ"ז נתבאר מ"ש שנכתב ההוא בכל התורה בוי"ו והמשמעות היא והיינו משום דה"א דמל' היינו כשמקבל מן הו"א"ו כו' ובחז"א ר"פ מקץ דקצ"ג נ"ב בפ"י במשפט יעמיד ארץ ה' תתאה אתונא מן וא"ו דקיומא דארעא איה. במשפט והיינו כי משפט דאיהו רחמי כו' בחי' ת"ת הנק' וא"ו ונק' אות אמת כנודע, והו"ע בעת ההוא בוא"ו וע"ד עת רצון כו' והוא"ו הוא בריח התיכון כנודע מענין והנורא אל עליון כו' לכן ג"כ ענין ואתחנן אל הוי' ההמשכה בחי' חנון וכן להמשיכו בעת ההוא היינו ג"כ ע"י הו"א"ו לבחי' מל', ואולי ו' זה הו"ע ששה סדרי משנה וכמ"ש והי' אמונת עתך חוסן ישועות חכמה ודעת שהם שיתא סדרי משנה שע"ז נמשך בחי' החנוק בבחי' ע"ת שזהו פ"י אמונת עתך כו', והנה ע"י התפלה הוא המשכת רצה"ע ע"ד יהי רצון בת"א בד"ה לך הוי' עת רצון כי התפלה הוא המשכת רצה"ע ע"ד יהי רצון בת"א בד"ה מוזה מימין והמשכה זו בבחי' עת שהי' עת רצון והיינו ע"י ואהבת את הוי' כו' את כמו עת בלקו"ת בד"ה ואתחנן ע"ש, אך בקשת משה היה ואתחנן כו' בעת ההיא להמשיך בחי' חנון מלמעלמ"ט כו'.

קיצור פי' ואתחנן כו' לאמר ע"ד את הוי' האמרת היום, יום ליום יביע אומר, כי אמרתי עולם חסד יבנה, בעת, שיהי' אמונת עתך חוסן, ונתתי גשמכם בעתם, והוא נכתב בוא"ו אעפ"י שהקריאה בחיריק כי ה' אחרונה צ"ל ו' בתוכה והו"ע ששה סדרי משנה שבהם וע"י נמשך ואתחנן כו' לאמר, וענין ההמשכה במל' ע"י התו' לאמר עד"מ ממלך ב"ו שעיקר גילוי והנהגת מלכותו הוא ע"י מאמריו ודיבוריו שמצוה כך וכך לעשות ואמנם כל עיקר השתוררות זו אינה אלא שימלא רצונו והטעם של הרצון לא ניתן להתגלות כי לב מלכים אין עיין מ"ש בד"ה אני דפ' ציצית דרוש השני פרק א' בענין גלגלתא דחפיא על מצאא ונמצא הדיבור שלו אינו אלא המגלה רצונו אבל העיקר הוא הרצון שלו וזאת הוא עיקר ענין

המלוכה שיקייים רצונו ורצונו כעב מלקוש במשלי סי', וכך על דרך זה יובן למעלה שעיקר בחי' מדות מלכותו ית' מל' דאצי' הוא גילוי רצונו ית', וכמ"ש בלקי"ת פ' בלק בד"ה מי מנה ספ"ג וז"ל וזהו את רובע ישראל חלק הרביעי בחי' אף עשיתיו שם הוא גילוי רצה"ע דווקא כנ"ל עכ"ל ובהביאור שם רפ"ג ח"ל ומל' דאצי' הוא בחי' עשיה שבאצי' שלשם דייקא נמשך בחי' כתר עליון כו' עכ"ל וזהו"ע עושין רצונו של מקום כי מקום נק' מדות מלכותו ית' ועמ"ש בד"ה ראה כי ה' נתן לכם את השבת, ושם ספ"ה ובזח"ב בשלח דס"ג סע"ב ויקהל דר"ז סע"א וע' בסע"ב ח"ב פ"ו, ופי' עושין רצונו של מקום שגורמים להמשיך בחי' רצון וחפץ העליון בבחי' מקום זה שהוא מדת מלכותו ית' שיהי' מלך על עם וכמ"ש בד"ה בשעה שהקדימו בענין גבורי כח עושי דברו כו', וכנדוד מענין אמרו לפני מלכיות דר"ה וע' בה"ז פ' ויצא בד"ה ואל מקומו שואף כו' וישכב במקום התרא כו', ובזוהר ר"פ ויצא שם ובדף קנ"ז סע"ב בענין וישכב י"ש כ"ב כו', וזה היה בקשת משה שיהי' נמשך הכתר עליון לבחי' מל' ע"י מתנת חנם מלמעלה למטה דהיינו ע"י עסק התורה שנאמר בה מה אני בחנם כו', וזהו"ע בעת והיא לאמר וכנ"ל.

קיצור בחי' מל' נק' אמירה ודיבור וע"י הדיבור הוא גילוי הרצון המשכת הכתר במל' ונק' עושין רצונו של מקום שיהי' ברוך כבוד ה' ממקומו.

קיצור (א) בהיחוד שני אופנים מי יעלה, כי ההרים ימוש, (ב) ניסן ותשרי כי זסד חפצתי ולא זבח, שמש ידע מבואו, (ג) וזהו פני משה כפני חמה מלמעלמ"ט, ואתחנן, אהי' כסל, בית הלל, (ד) וזהו"ע תפלה ותורה, מי שתורתו אומנתו פטור מן התפלה ע"ד כל המועדים בטלים כשרגא בטיהרא כמ"כ ביטול חיי שעה הנמשכים מו"א לגבי חיי עולם הנמשכים מע"ק ולכן ות"ת כנגד כולם, (ה) חסידים הראשונים שהיו שוהים ט' שעות שרשן ממדות דאצילות שגבהיים מחב"ד דבריאה שמשם התלמוד, ורשב"י השיג בחב"ד שלמעלה ממדות דאצי' רק לא בבחי' ראי' כ"א ע"ד חכם עדיף מנביא באג"ה סי' י"ט, אעברה נא, והלבטון שיהי' קבועין בה הג"ר, ואראה להמשיך בה עיינין, כוס ש"ב ונתן עיניו בו, (ו) במחשכים הושבני, ר"ז צם, רב מבבל ורבי מא"י ע"י סמוכים איש מפי איש וכש"כ אם היה משה מכניסם לא"י, (ז) עלה ראש הפסגה, ונתסרהו מעט מאלקים, ראי' מרחוק, (ח) לכן אח"כ א"ל פ' ק"ש שמע ישראל, ששופתני השמש, (ט) שמע שם ע' בירורים ויש בחי' מנוחה כו', הראי' מרחוק, ותתצב אחותו מרחוק כו', (יוד) ואתחנן כו' לאמר ע"ד את ה' האמרת היום בעת ההוא בו"ו ע"י ששה סדרי משנה והי' אמונת עתך, והו"ע המשכת הכתר למל' בהדיבור נמשך הרצון עושי דברו, עושין רצונו של מקום.

(יא) והנה אחר שלא פעל משה בקשתו הנ"ל כ"א לראות מרחוק אמר להם פ' ק"ש שמע ישראל וכנ"ל ס"ח, ויש להבין איך ע"י העלאת הברורים נמשך מלמעלה ג"כ מדריגת משה והו"ע ישראל לי ראש ובמשה נאמר וירא ראשית לו וכן ישראל כי שרית עם אלקים ומשה נקרא גם כן איש אלקים, איש לשון שר כמו איש הר הבית שמשתרר על

שם אלקים, ועין בזהר ר"פ הארא דף כ"ב ע"ב, ובתורה אור סוף ד"ה משה ידבר בענין האלקים יעננו, נמצא ענין שמע ישראל זהו גם כן מדריגת משה, ולכן נאמר בפסוק שמע ישראל ה' אלקינו, משא"כ בכל משנה תורה נאמר הוי' אלקיך, והיינו לפי שפסוק זה דשמע ישראל זוה"ע יחוד אור"א המשכת אור חדש שזה שייך לבחי' משה ג"כ לכן גם מי שתורתו אומנתו מפסיק לק"ש, ועמ"ש מזה לעיל ס"ח, הנה יש להקדים תחלה הפסוק נעשה אדם בצלמנו כדמותינו, מהו ההפרש בין צלם לדמות, וע' מזה בלק"ת פ' תבא סד"ה היום הזה כתיב ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, (ע' בד"ה מי מנה ובביאור ע"פ ונקדשתי בתוך בניי פ"ג ובת"א פ' בראשית בביאור כי כאשר השמים החדשים וע' בד"ה האינו השמים הראשון בענין גשמה שנתת בי טהורה היא אתה בראת אתה יצרת אתה נפחת בי, ובד"ה יונתי בחגוי פ"א) ובי"ע הן ג' מדריגות מח' דיבור ומעשה (ונק' ג"כ אדם א' מח' לשון אאלפך חכמה ד' ויבור מ' מעשה כמ"ש במא"א ע"פ אדם כי יקריב מכס כו') והנה מחשבה ודיבור הוא חומר וצורה (ע' סד"ה הבאים ירש בענין בוראך יעקב ויוצרך ישראל פי' כן שהבריאה הוא חומר ויצירה הוא הצורה) שהצורה מן החומר הוא יש מיש משא"כ המחשבה מן השכל הוא יש מאין כו', וביאור זה ידוע ומבואר במ"א שהדיבור הוא רק העלם המחשבה שבא לידי גילוי ואין כאן התחדשות יש מאין משא"כ המח' מן השכל נתחדשה מהות המח' יש מאין שהרי לא היה בחי' אותיות מקודם ובמחשבה נתחדשו ונתהוו האותיות ולהיות כן הרי משל הדיבור עם המחשבה הוא כמו חומר וצורה שאין בצורה התחדשות כ"א שמצייר את החומר כו', ואמנם יש הפרש בזה עדי"מ צורת חותם שעל אבן טוב שחותם בה על השעוה שצורת השעוה נחלקה מצורת החותם ה"ו צורה מצורה שנק' דמות (ח"ל הת"ו בהקדמה די"ד ע"א ואיתימא דרזא דא חזא יחזקאל לא הוה אלא דמות דאינון חיוין ולא דחזא חיוין אלא כמלכא דשלח שטר בחותמו ודיוקנא דמלכא רושמא בשעוה בחותמו דבספ"י דאצי' איהו דיוקנא דמלכא ממש ובספירין דבריאה חותמא דמלכא ובספ"י דיצירה ובמלאכי' דאינון חיוין ציורא דחותמא בשעוה ובגיד אתמר במראות יחזקאל דמות כמראה אדם ודמות החיות ולא החיות ממש עכ"ל הת"ו הביאו הפרדס שער אבי"ע פ"ו וע"ש פ"א ושם פ"ט שאבי"ע הם רשימה חקיקה חציבה עשי' כמו צורת האדם שנוחקה על הלוח נק' דמות (או כמו צורת האדם הנראה ע"י שפיגעל נק' מראה כמ"ש בלק"ת בשו"ש סד"ה יונתי בחגוי שזה"ע במראות אלקים הנאמר ביחזקאל ומבואר בת"ו דלעיל שזהו נק' דמות וע' בת"א פ' מקץ בד"ה ת"ר ג"ח ובפ' בראשית בענין אעשה לו עזר כנגדו) ולהיות כן הצורה שבעצמות נק' צלם והצורה שנוחקה ממנו נק' דמות וזהו"ע אתון אתגליפו הנו' תמיד בזהר שאותיות הצלם נחלקו ונגלפו בדמות כמו אותיות החותם בשעוה (תרגום ופתחת עליהם ותגלוף עליהן) ועד"ו הדיבור לגבי המחשבה להיות ב' דברים ה"ו כמו הציור בשעוה מאותיות החותם כן אותיות המחשבה נחלקים באותיות הדיבור ונק' דמות וכן העשי' מהיצירה כמו אותיות הכתב מאותיות הדיבור וכדומה לזה (וזהו ע"ד מ"ה ראו על ככה כי בצלמינו נק' זה משה נתנבא בזה וכדמותינו זהו"ע כל הנביאים נתבאו בכה ע"ד במראה אליו אתודע וככה בשני כסין זהו כמו דמות

דדמות כי יצירה זהו דמות ועשי' דמות דדמות כנ"ל ומ"מ בחי' שם מ"ה ראו ע"י ככה וחזו ומה הגיע אליהם ממש כמ"ש במ"א) והיינו שכל יש מיש נק' דמות אבל יש מאין נק' צלם והיינו חקיקת אותיות המח' מן השכל שהמחשבה נתחדשה מהותה לגמרי בבחי' צורה ולא קדם לה צורה כלל כי נתהווה יש מאין מהשכל כמו עולם הבריאה שהוא בריאה יש מאין נק' צורה הראשונה כמו צורת חקיקת האותיות על האבן טוב ואח"כ מה שנמשכו האותיות מהמחשבה והדיבור נק' דמות כו' שאין בזה התחדשות כמו חקיקת אותיות בהשעה כו', ואפ"ל ההפרש בין אותיות החותם ובין אותיות שעל השעוה עדמ"ש בסט"ב ח"ב פי"ב פי' חילופי אתון כערך אור הירח לגבי אור השמש כו' ועד"ז י"ל כמריכ' ההפרש בין אתון דחותם כו' או כמו ההפרש בין אתון רברבן ובין אתון זעירן כו'.

קיצור ענין כשלא פעל בקשתו אמר להם פ' ק"ש שמע ישראל כי שמע ישראל זהו ג"כ מדריגת משה ולכן נאמר הוי' אלקינו, כתיב נעשה אדם בצלמנו ענין צלם דדמות הוא ע"ד בראיתו יצרתיו חומר וצורה החומר בריאה אותיות המחשבה יש מאין והצורה יצירה אותיות הדיבור יש מיש כמו אותיות הנחקקים על החותם ומתחותם על השעוה חתום צלם דדמות, אתון אתגליפו ואותיות הכתב זהו דמות דדמות חתום כדמותינו לשון ב' בחי' דמות זהו ומה ראה על ככה, וע' בת"ז דף ד' ע"א שם משמע דאצי' זהו העצמיות ובריאה כמו החותם ויצירה כמו האותיות על השעוה.

הג"ה וצ"ע דכאן משמע מדבריו שבריאה זהו בצלמנו שהוא יש מאין ויצירה הוא כדמותינו, ובכ"מ משמע דבצלמנו זהו יחור"ע שהוא אצי' וכ"מ כאן גופא לקמן, ואפ"ל עדמ"ש במ"א דיש חילוק בין כלים ובין אורות שהכלים נחלקים לג' בחי' רת"ס כציור אדם ראש גוף ורגל והאורות הן ד' בחי' כנגד ד' אותיות הוי' והיינו ד' בחי' אבי"ע ובאצי' יש ג"כ אבי"ע ומצד הכלים הן ג' בחי' זהו בי"ע שבאצי' ומצד האורות הן ד' בחי' אבי"ע שבאצילות וע"כ מצד הכלים נק' הבריאה בצלמנו ועצמיות הכלים אבל מצד האורות נק' אצי' בצלמנו שזהו עצמיות האור ובספר עה"ק ח"א פי"ז משמע כל הנק' בשמי זהו אצי' בחי' בצלמנו ואח"כ ולכבודי ר"ל בשביל תיקון הכבוד שהוא מל' בראיתו יצרתיו אף עשיתיו זהו כדמותנו בחי' בי"ע וא"כ זהו"ע נשמה שנתת בי טהורה היא זהו אצי' בצלמנו ואח"כ אתה בראת אתה יצרת אתה נפחת בי, זהו בי"ע בחי' כדמותנו עכ"ה.

(יב) ונחזור לענינינו להבין הנמשל מהמבואר לעיל סי"א להבין ענין נעשה אדם בצלמנו כדמותינו ציור אדם שעל הכסא דבריאה מצד עצמותו היינו צורה העצמיות הנק' צלם (ע' זח"ב משפטים דקכ"ב א' פי' דמות כמראה אדם ולא מראה אדם כ"א בכף הדמיון יעו"ש הפי' במק"מ ובלק"ת בדי"ה ראשי המטות פ"ג פי' כמראה אדם היינו ממכ"ע מל' דאצילות ולכן אינו אדם ממש ז"א דאצי' הנק' קדוש ומובדל סוכ"ע ובשאר מקומות בוחר לא דקדק בה ומשמע אדם שעל הכסא הוא ז"א) ומה שנחקק בכסה"כ נק' דמות

ועולם הכסא זהו עולם הבריאה (ובינה מקנא בכורטיא ולגבי אצי' ששם מאיר החכמה נק' כדמותינו כמו שאינו דומה שמיעה לראי' וכן איתא במאיא אות ד' סליו דמות מוחי אימא והם שייכים לנוק' ולכן צלם לדכר דמות לנוק' עכ"ל, ונתבאר מזה במ"א בביאור ע"פ ראשי המטות ע"פ לאמר זה הדבר כו') וכן מבריאה ליצירה היינו מן המחשבה לדיבור נק' דמות וכן מיצירה לעשיה כו' וכמו בבואה דבבואה כו', והוא הנק' הארה דהארה כו', והנה ידוע ומבואר בע"ח שבעולם האצי' השפע וההשתלשלות שבע"ס מזה לזה בהשתלשלות הספי' עצמן הוא בבחי' צלם דוקא כמו שפע מוחי דאריא לז"א נמשך צ' דצלם ואח"כ למד ממ.

והנה אפ"ל דמה שלא פעל משה מבוקשו אף שזה לכאורה מניעות טובה גדולה, עכ"ז י"ל שמהירידות שנמשכו בגלות הארץ יהי' עלי' גדולה ביותר, וכה"ג מצאתי במדרש תילים ססי' ס"ב גבי דוד שא"ל מוטב שאפיג בו חמתי ה"ז מוטב יותר משאם הי' בונה דוד ולא היה נחרב וכה"ג י"ל כאן, ועמש"ל ס"ג בענין שקר החן זה דורו של משה כו', וססי' ב' בענין כדין וכדין והענין י"ל דמבואר לעיל ענין בצלמנו זהו יחוי"ע וכדמותינו זהו יחוי"ת והיינו ע"ד אספה"מ משה נתנבא בזה ואספשא"מ כל הנביאים נתנבאו בכה ומבואר בת"א פ' מקץ בד"ה ת"ר מצות נ"ח שעם היות שאספה"מ גבוה הרבה מאספשא"מ עכ"ז יש ג"כ מעלה באספשא"מ שבה רואים מה שא"א לראות באספה"מ וכדאיתא ביבמות פ' החולץ דמ"ט ע"ב, לא קשי' כאן באספה"מ נאמר כי לא יראני כו', וכאן באספשא"מ נא' ואראה כו' ולכן אף משה שנתנבא בזה נתנבא בכה, וכן בעבודה שע"י בחי' אספשא"מ זהו בחי' שע"ז בא לבחי' בכל מאדך כו' מה שא"א להשיג ע"י אספה"מ כו', וחו"ע צדקת פרונו צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שפיוזן כו' שע"ז יבואו לבחי' והנצח כו' ועמ"ש ע"פ זאת התרומה זהב שארו"ל במד"ר זהב זו בכל כו' שע"ז נעשו מנורת זהב כולה חו"ע עזר כנגדו שהעזר נמשך מבחי' כנגדו וע"ז יהי' עלייה יתירה, חו"ע למנצח על השמינית שבבהמ"ק היה הכינור של ז' נימין ע"ש שובע שמחות ולימהמ"ש יהי' של שמונת נימין, חו"ע ג"כ ענין ביום ההוא יהי' הוי' אחד חיבור הוי' דע"ק בהוי' דז"א והיינו ג"כ ענין השמינית והיינו ג"כ ושמו אחד שיהי' נקרא כמו שנכתב ולא יכנה ויהי' הקרי מורה על הוי' דז"א והכתי' על הוי' דא"ק וכ"ז נמשך ע"י למנצח על השמינית שהן דמל' כמ"ש במדרש תילים סי' ו', נמצא ע"ז יהי' עלייה יתירה כו', והוי"ע והי' אור הלבנה כאור החמה כו' גם עכשיו בצלמנו נק' ז"א וכדמותינו זהו מ"ל דמות כמראה אדם כמ"ש בלק"ת בד"ה ראשי המטות פ"ג אכן בוח"ב משפטים דקכ"ב ע"א פי' שז"א נק' כמראה אדם ופי' כי אדם ממש זהו א"א ח"א הוא ע"ד כדמותינו דמות כמראה אדם ולע"ל יהי' גילוי א"א חו"ע ב"פ זה שבפסוק ואמר ביום ההוא, וע' במד"ר פ' בשלח ס"פ כ"ג, וחו"ע הוי' א' ושמו א' וכל עליות אלו נמשך הכל ע"י האתעדל"ת אשה יראת ה' היא תתהלל כו' עמ"ש בהגהות ע"פ הבאים ישרש כו', גם כי עה"ח זהו בחי' שאין בו שינויים כמ"ש ואכל מעה"ח חוי לעולם ועה"ד אתר דאשתני ואתהפך מגוון לגוון בוח"א זיחי דרכ"א ופ' אמור דק"ה, וחו"ע משה עה"ח

פני חמה כמו השמש אין בה שינויים והלבנה יש בה שינויים. וחסרונות דוגמת עה"ד אך עיי בירור עה"ד יהי עלי' למעלה מעה"ח ע"ד וילקוד אותו ממעל העצים למעלה מעה"ח ומעה"ד והיינו ע"ד היש בה עץ אם אין פי' בוח"ג פ' שלח דקניח ע"ב דבחי' עץ זהו עה"ח אם אין זהו הכתר שלמעלה מעה"ח וגילוי זה יהי' עיי בירור עה"ד דוקא וז"ש בספר התמונה גבי אות ש' אני הוי' לא שניתי כו' שעיקר בחי' זו הוא בעיק' כו', וי"ל שזוהו ע"ד שארז"ל פ"ק דעירובין דיי"ג נוח לו לאדם יותר שלא נברא משנברא והקשה ע"ז שזרי נאמר וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד וי"ל הפי' דנוח לו אין ר"ל שטוב לאדם יותר שלא נברא אלא שנוח וקל היה לו יותר ועמ"ש מזה באריכות בלקי"ת פ' ראה סד"ה ושמתי כדכד, ועד"ז י"ל אילו משה היה מכניס לארץ הי' נוח יותר מטעם הנ"ל שלא היה הטורח והג' אבל מ"מ עיי' יהי' עלי' יותר כמו שהבריאה הוא ירידה צורך עלי'.

לבאר הדבויים ע"פ ואתחנן, הנה מ"ש בקשת משה ואתחנן כדי שיהי' קיום נצחי לבהמ"ק כו', י"ל דהנה מבואר בע"ח שער מיעוט הירח פ"ב וי"ל אמנם הבחי' השביעית שהוא היות שני מלכים משתמשים בכתר אחד לא הי' כך לעולם עד לעיל ואילו הי' כן בביר' לא הי' אומה ולשון שולטות בנו עכ"ל, והיינו כי ענין זה שהוא היות זו"ג משתמשים בכתר א' זהו כמ"ש בלקי"ת בזכריה ע"פ ביום ההוא יהי' הוי' אחד כו' וי"ל הנה עתה בגלות גק' זרי"ג דודים ואי"א רעים (ע' זהר פ' ויקרא ד"ד סע"ב ועמ"ש בת"א בד"ה רני ושמחי הראשון גבי וביאור ענין אחותי ובפ' תרומה בד"ה מי יתנך כאח לי ובלקי"ת בש"ש בד"ה באתי לגני בפ"י אכלו רעים שתו ושכרו דודים) דאי"א לא מתפרשין וזו"ג לזמנין מתחברין אבל לע"ל יהי' הוי' היינו ז"א ושמו שהוא נוק' יהי' גי"ב א' פכ"פ עמו כמו אי"א נמצא שהשם גק' יהיה כו' עכ"ל, ולעיל מיני' שם כ' ח"ל ביום ההוא יהי' הוי' אחד כו' הנה בגלותינו ע"ס דז"א אינן בגוף א' אלא ג"ר שלו הן באימא וכן ט"ס דנוק' אינם קבועים עולים ויורדים כפי מעשה התחתונים ולעתיד ישארו בשלימות ויהיו הע"ס דז"א מקושרים תמיד באחדות א' וכן דנוקבא חוה הוי' אחד ז"א ושמו א' נוק' עכ"ל, והא בהא תליא שעיי שיהי' בוו"ג ע"ס בקביעות כמו באו"א עיי' יהי' בבחי' תרדלי"מ כמו או"א וממילא לא היה אפשר להיות חורבן בהמ"ק וכמבואר בבה"ז בלק בדף קצ"א א' ע"פ שחורה אני ונאווה ח"ל להיות כי חורבן ב"ד אי"א להיות בשום אופן אם היה מדת מל' דאצי' שורה בהיכל קה"ק בקביעות תמיד כי כתיב כהמס דונג מפני אש כו', ואיך היה יד העכו"מ' שולטין בו אלא מפני שנסתלקה השכינה מבהמ"ק לכן מבואר בגמ' פ"ד דר"ה דל"א ע"א עשר מסעות נסעה שכינה והיינו שנסתלקו כל הטי"ס שלה ולא נעשית רק בחי' נקודה אחת למעלה ואז יכול להיות שליטת החיצונים להחריב בהמ"ק, ועמ"ש

במ"א ע"פ אמלאה התרבה כו' בלק"ת פ' צו בסוף ענין ימי המילואים, נמצא מובן שאם היה ע"ס שבמל' קבועות בה תמיד לא הו' אפשר בשום אופן להיות חורבן בהמ"ק ומבואר שם בבה"ז במאמר הג"ל דענין המשכת הטי"ס במל' שבאין עכשיו בסוד תוס' ולא בסוד שרש וקביעות הגה אותו התוס' לא ניתוסף רק ע"י אתעדל"ת בהעלאת מ"נ דנשמות ומלאכים דבי"ע וזה"ע הנידרש שם בזהר בפ"י הפסוק גבורי כח עושי דברו שעושים בחי' דבר הו' שהוא המל' ובנין אותה שתהי' בבחי' ע"ס בשלימות שאו תוכל להאיר ולהשפיע בבי"ע והיינו ע"י שהם גבורי כח בהעלאת מ"נ וכן תוס' שניתוסף בו"א דהיינו הג"ר הוא ג"כ ע"י העלאת מ"נ דוקא וכמשי"ש בזהר דק"צ ע"ב בפ"י ברכו הו' מלאכיו ועמ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה צאינה וראינה דרוש הראשון בפ"י הפסוק שאו ידיכם קדש וברכו את הו' כו' שיובן משם שברכה זו היינו שממשיכים תוס' אור בו"א מה שלא בא בסוד שרש וקביעות והיינו המשכת המוחין שהם ג"ר דו"א ועמ"ש בד"ה באתי לגני בענין המשכה זו ע"י עסק התורה כו', וזה"ע שלע"ל יהי' זו"נ כמו אר"א שיהי' בהם ע"ס בקביעות כמו באר"א ואו אין שליטה לחיצוני' וכנ"ל מענין אמלאה התרבה כו', וגם אזי יהי' זו"נ שניהם שוים בקומתן וכתר א' לשניהם כמו חר"ב וכמ"ש בפ"י משמח חתן עם הכלה בהשוואה אחת משא"כ כשאומר משמח חתן וכלה כו', ועפ"י יובן ג"כ שאם היה משה מכניסן לארץ הי' קיום נצחי לבהמ"ק עכצ"ל שאם היו ישראל נכנסים לארץ ע"י משה היה ממשיך במל' בחי' זו שיהי' לע"ל שיהי' בה ע"ס בקביעות תמיד וכן בו"א יהי' ג"כ הג"ר בקביעות לכן לא היה אומה ולשון שולטת בהם.

ב) ובזה יובן ג"כ מ"ש רבינו ז"ל לקמן שמשה ביקש ואתחנן מתנת חנם שיהי' ההמשכה באתעדל"ע מצ"ע מה שעכשיו נמשך ע"י אתעדל"ת כו' דהיינו שעכשיו המשכת תוס' ג"ר בו"א וטי"ס במל' אינו נמשך כ"א ע"י אתעדל"ת כנ"ל בבה"ז פ' בלק ומשה התחנן שיהי' נמשך בחי' זו ע"י אתעדל"ע מצ"ע אף גם בלתי אתעדל"ת ועמ"ש בביאור ע"פ וארשתוך לי לעולם ושם פ"ב כי פ"י לי היינו בחי' עתיק וכתר שהוא בחי' א"ס ולכן הוא לעולם וכמארז"ל כ"מ שנאמר לי אינו זו כו', כי בחי' ע"ק נאמר בו אני הו' לא שנית ינק' אמת ע"ש אני ראשון כו' ופי' אמת ע"ד מוצא מים אשר לא יכובו מימיו כמ"ש בביאור אלה מסעי זיכתוב משה ובוהר פ' יתרו פ"י דקא' על ונהר יוצא מעדן יוצא תמיד דלא פטיק והיינו לפי שבבינה הוא התגלות עתיק כמשי"ש בו"ה פ' בשלח דמ"ג ע"ב משא"כ בו"א הרי לפעמים נאמר אזלו מים מיני ים שהוא מל' והיינו לפי שנהר יסוד ז"א יחרב ויבש כו' כמ"ש בוח"ב תרומה דקס"ו ע"ב ועוד כי בו"א יש מדה"ד המעכבת משא"כ בע"ק דלית שמאלא בהאי עתיקא כו' כ"א הכל ימין ולכן וארשתוך לי לעולם כו', ולכן לע"ל יהי' אהל כל יצען כל יסע יתדותיו לנצח כמ"ש מזה בלק"ת בד"ה שובה ישראל עד דרוש השני פ"ה וע' בעמה"מ ש"י ס"פ מ"ה ולכן פ"י רבינו ז"ל כאן ובלק"ת בד"ה ואתחנן שבקשת משה ואתחנן אל הו' להמשיך בהו' דו"א מבחי' ע"ק דהיינו מ"ש חנון ורחום הו' שנמשך בחי' חנון ורחום להיות שם הו' שע"ז לא יהי' הפסק לההשפעה וע' זח"ג נשא דקל"ו סע"א בפ"י הפסוק עיניך תראינה ירושלים נה שאנן לעת"י אתמר וע"ש פ"י עיניך תראינה, ועד"ז יובן פ"י ואראה את

הארץ שימשיך מאשגחותא דע"ק כו', וע' בגמ' ספ"ג דפסחים פ"י ביום ההוא יהי' הוי' אחד ונת' במ"א ויש לחברו עם פ"י האריו"ל בלק"ת בזכריה הנ"ל כי בגמרא שם פ"י כולו הטוב והמטיב והיינו ע"י התגלות ע"ק דלית שמאלא בהאי עתיקא קדישא וכיון שכן לא הי' חורבן בהמ"ק כו', והיינו ג"כ מ"ש האריו"ל שבזו"ג יהי' קבועין תמיד ע"ס כמו באר"א דהיינו כי עכשיו התגלות עתיקא הוא רק בחו"ב כגודע ומבואר בזח"ב בשלח ס"ג ב' ולכן יש בהם ע"ס אבל לע"ל שגם בזו"ג יאיר ע"ק יהי' הן ג"כ בחי' ת"ר כמו אר"א ועמ"ש בפ"י עלי עשור שלע"ל יהי' הכינור של עשרה נימין כו', והנה במנחה דשבת אומרים אתה אחד ושמן אחד כי זהו מורה על שבת דלע"ל יום שכולו שבת שאו נאמר ביום ההוא יהי' הוי' א' ושמו אחד, והטעם שאילו ע"י משה דוקא היה קיום נצחי הנ"ל י"ל מכמה טעמים הא' עדמ"ש אי לך ארץ שמלכך נער והוא שרו ש"ע שעליו נאמר נער הייתי משא"כ אשריך ארץ שמלכך בן חורין היינו ז"א דאצ"י כשמקבל מאר"א כמ"ש בזהר ס"פ לך, והנה יהושע נק' ג"כ נער לא ימיש כו' ולכן אמר לו שר צבא ה' שהוא מט"ט עתה באתי משא"כ בימי משה כתי' אם אין פניך הולכים עמנו כו' וע"כ אם הי' ביאתם לארץ ע"י משה לא הי' ההמשכה ע"י שר צבא כו' כ"א מבחי' פניך ממש ע"ד ה' בדרך ינחנו ויהיו ע"ד בן חורין חירות משעבוד. הב' עדמ"ש בת"א פ' בשלח סד"ה וירא ישראל בפ"י ויאמינו בהוי' ובמשה שעל משה נאמר ויקרא הוי' הוי' שממשיך משם הוי' דע"ק בשם הוי' דז"א כו', ועמ"ש בד"ה ואלה המשפטים בפ"י כי תקנה עבד עברי כו' דקאי על משה ופ"י משה משה לא פסיק טעמא כו', הג' מ"ש במ"א שבכל משנה תורה אמר משה הוי' אלקיך ובפ' שמע ישראל אמר הוי' אלקינו והענין כי פ"י הוי' אלקינו הוא בהתלבשות אוא"ס בחו"ב ונק' מחי דאר"א והוי' אלקיך הוא בהתלבשות האור בזו"ג הוי' הוא ז"א אלקיך הוא מל'.

ג) והנה משה זכה לבינה והי' בעלה דמטרוניתא ונק' איש האלקים כלומר שמשתרר על שם אלקים וע' מזה בזהר פ' בלק קפ"ו ע"פ המלאך הגואל לכך קורא לזו"ג דאצ"י הוי' אלקיך ולא אלקינו שהרי משה הוא הגבה למעלה מהנבחי' זו שהרי זכה לבינה ע"כ על המשכה מבחי' זו אמר רק הוי' אלקיך אבל מוחין דאר"א יחשב אף לגביו לבחי' אלקות כמו לישראל לכן אמר הוי' אלקינו כו', ובהיות כן שמשה היה למעלה מהגילוי שבזו"ג דאצ"י משא"כ יהושע ע"ג משה היה יכול להמשיך בזו"ג דאצילות שיהי' ע"ד אר"א כו' שעל גילוי בחינה זו אמר דוקא הוי' אלקינו כו', ועמ"ש בלק"ת בד"ה אלה פקודי המשכן בפירוש משכן העדות אשר פוקד על פי משה, ומ"ש בתורה אור סד"ה ואתה תצוה בפירוש להעלות נר תמיד שזהו מבחי' משה משא"כ בבחי' אהרן כו' ולפי שנאמר בו מוחץ לפרוכת העדות גם ע"ד ההפרש בין ונחר יוצא כו' ומשם יפרד משא"כ מבחי' ומעין מבית ה' יצא כו' מעין הוא חכמה בחי' משה והיה ממשיך בחי' בחכמה יסד ארץ גם כמבואר במד"ר פ' בא פט"ו שכמו שהלכנה ט"ו יום מלאה ואח"כ עד יום שלשים הולך וחסר כן אברהם התחיל להאיר שנאמר בו מי העיר ממזרח ומאברהם עד שלמה ט"ו דורות נתמלאה דיסקוס של לבנה ואח"כ מרחבעם עד צדקיהו היה אורה הולך וחסר וכ"ז ע"י שהכניסה לארץ הי' ע"י יהושע שהוא

פני לבנה שיש בה מילוי וחסרון לא כן אם משה שפניו פני חמה ה' מכניסם לא ה' אח"כ הולך וחסר כו', וזה יש לבאר עפ"מ"ש במ"א ע"פ ושעיר אחד לחטאת לה' מענין מ"ש בזהר פקודי דרל"ה ע"א ובתרומה דקמ"ז סע"ב בענין ויעש ה' אלקים את שני המאורות הגדולים שהם ב' שמות הוי' ואלקים זו"נ שכאשר הם בחיבורא ויחודא חד נקראו שניהם הגדולים והיינו מ"ש גדול הוי' בעיר אלקנו כו' מה שאין כן כשאין בחיבור חד כו' נקרא הלבנה המאור הקטן כו' וכיון שפני משה כפני חמה היה ממשיך בחינה זו שיהי' בחיבורא חדא ומ"ש ושרש הדברים מובן בלשון הבקשה ואתחנן לשון מתנת חנם, כי הנה עדי"מ ב' אנשים א' עומד על הגג וא' עומד על הארץ כו' והמכוון אשר ענין יחוד קובה"ו הוא בב' אופנים הא' מלמטה למעלה הב' מלמעלה למטה כמ"ש מזה ע"פ והתהלכתי בתוכם שזהו"ע ב' הפרשיות דק"ש שמע והא"ש וכמ"ש ג"כ בת"א ס"פ וישב בענין ונתתי לך מהלכים בין העומדים מהלכים היינו ב' בחי' הילוך וסד"ה ושמתי כדכד שמשותיך שהם וישפה כדין וכדין כו', והנה מתחלה צ"ל פי' ענין היחוד מהו וזה נת' בלק"ת בד"ה ה' לי בעוזרי המשכת סוכ"ע בממכ"ע ויש להעיר ממ"ש סד"ה כי תשמע בקול בפ"י לעשות הישר בעיני הוי' שיש ב' השגחות כו', וגם כמ"ש בת"א פ' בא בד"ה בעצם היום הזה פי' שם צבאות שיהי' גם בבי"ע כמו באצ"י וע' מזה בת"א פ' בראשית בביאר ע"פ כי כאשר השמים החדשים, והנה פי' ענתה בגימ' הוי' צבאות הרי שזהו"ע היחוד ועמ"ש מענין סמיכת גאולה לתפלה היכל קה"ק דבריאה נעשה אצ"י ע"ד והיו לכשר אחד, והנה בזהר פ' פנחס דרמ"ט סע"ב. יומין תתאין ענין שנה היינו ימי הלבנה ושנה לשון שינוי שהלבנה משנה אור השמש הנמשך בה שתאור הנמשך ממנה להאיר על הארץ הוא אור של תולדה כמ"ש בסש"ב ח"ב בסופו וכמ"ש בענין מי ברא אלה והיינו ע"י הפרסא כו' והיחוד להיות המשכת יומין עילאין ביומין תתאין וענין יומין עילאין הם כחושבן משכו שהם י"א יתיריב, יש להעיר מענין אחד עשר יום מחורב המבואר במ"א בפ"י וי"א סממנים ה' בה כו', שהו"ע עשה"ד והמיוחד שבעשרה אנכי ה' אלקיך כו' ע"ש בההגהות לר"ה בכ"ה בכסליו וצ"ל משכו יומין עילאין ליומין תתאין, ועמ"ש בביאר שחורה אני ונאווה דרוש השני בפ"י שכינה, ומ"ש בד"ה מזמור שיר חנוכת הבית דרוש הראשון פ"ב ומ"ש ע"פ כאיל תערוג דלשם משמע ענין היחוד הנק' אפיקי מים המשכת מ"ד זהו גילוי חכמה עלאה בחי' ונהר יוצא מעדן שהו"ע השגת המהות באוא"ס כו' וא"כ היחוד בענין משה נתנבא בזה כו', וזהו מ"ש ונועדתי לך שם כו', ועמ"ש מזה בד"ה במדב"ס באה"מ, ועמ"ש ע"פ הוזהר ר"פ נח דנ"ט ע"ב בפ"י אלה תולדות נח אלה פסל כו' ונהר יוצא מעדן כו', ומ"ש בד"ה כי ביום הזה יכפר דרוש השני בפ"י והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך כו'.

ד) ומעתה יובן ענין שביחוד זה ב' אופנים וכמ"ש בלק"ת בביאר ע"פ שובה ישראל דרוש הראשון שזהו"ע ב' שילובים שילוב הוי' באד' הו"ע ההמשכה מלמעלה למטה, ושילוב אד' בהוי' וזהו"ע ההעלאה מלמטה למעלה, ועיין ג"כ פי' וענין ב' שילובים אלו בסש"ב ח"ב פ"ה, גם נת' ענין ב' בחינות אלו סד"ה אד' שפתי תפתח כסידור שער ר"ה שזהו"ע כורע בברוך חוקף בשם

יש שינויים בדרוש זה אומר דהגילוי דלעיל נק' מלמטלמ"ע ובביאור שובה הנ"ל אומר שזהו מלמעלמ"ט גם להעיר מענין ברוך דברכת הגהנין שהוא מעילא לתתא וכן בהמ"ז לכן גם השיכור יכול לברך זהר תרומה קנ"ג, וברוך דצלוחתא מתתא לעילא ע' רע"מ עקב דרע"א א', בהרמ"ז פנחס דרי"ח ע"ב בשמע"צ נעשו יעקב וישראל אחד, וכן לאה ורחל, והנה ה' קטנה רחל וה' גדולה לאה, אי"כ משנעשו א' זהו ע"ד יהי' וכן יעקב ז"ת ז"פ הוי' וישראל לי ראש ג"ר אי"כ בשמע"צ נמשך ע"ד ביום ההוא יהי' הוי' אחד ושמו אחד ולכן פר אחד ואיל אחד ועמ"ש בענין ההזאות א' למעלה ושבע למטה בחי' או ג"כ חיבור ג"ר עם ז"ת וע' זהר פ' אמור דצ"ו סע"ב בענין יום א' דקאי על שבועות שנק' עצרת ועל שמע"צ מבואר שם ג' קשרים קשר ג"ר וחגיגת ונה"י שכולם מתקשרים יחד אי"כ זהו כמ"ש האר"ז"ל שלע"ל יהי' הע"ס דז"א מקושרים יחד וכמו"כ עתה הוא בשמע"צ.

הגהות לאות א. שאילו משה הכניסם לא היה חורבן בהמ"ק, כה"ג מצאתי במדרש תילים סס"י ס"ב ע"פ ולך אד' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו גבי דוד ואם אתה בונה אותו הרי היה קיים ואינו חרב לעולם א"ל והרי הוא יפה א"ל מוטב שאפיג בו חמתי ומחייבו והם ניצולים עכ"ל, והטעם י"ל עפמ"ש במ"א בענין ע' שנה דודו שנתנו לו האבות מחייהם וגם אדה"ר איך דוד ה' כללות מדת מל' דאצ"י משא"כ כל המלכים שאחריו ואפילו שלמה הם פרטים וא"כ אפשר זהו עדמ"ש ששים המה מלכות כו' אחת היא יונתי כו' וכיון שהוא מל' דאצילות ובאצ"י כולו מאיר התגלות ע"ק אשר הוא אני הוי' לא שניתי לכך לא ה' משתנה ענין בהמ"ק ולא היה נחרב משא"כ כששלמה בנה אותו אינו ע"י מל' דאצ"י ממש, ואולי הוא ע"י חכ' דבריאה וגם בסע"ב פנ"ג מבואר שהשראת השכינה בב"ר היה ע"י מל' דאצ"י ודבריאה ר"ל התלבשות ממש במל' דבריאה, ואולי כאשר דוד בנה אותו ה' מאיר בו מלכות דאצילות ממש רק ע"י מעבר דבריאה כו', ועוד נ' הטעם עפמ"ש בת"א פ' יתרו דק"כ ע"ב בדי"ה הנה להבין שרש ענין מ"ת ולכך נאמר כי לא אדם כו' כי בבחי' אדם כו' אבל בבחי' עתיקא לית שמאלא שאין שם התחלקות המדריגות כלל ולכך אין שם שינוים כלל, וזהו שאמר שמואל לשאול וגם נצח ישראל כו' שמאחר שכבר ניתנה לדוד א"א להעביר המלוכה ממנו כי מל' ב"ד נלקחה ממקום עליון כי לא אדם הוא כו', וזהו שאמרה חנה רמה קרני כו' ע"ש, וז"ש גבי דוד כי ראיתי בבניו לי, וכ"מ שנאמר לי אינו זו לעולם כו' כמבואר בשוחר טוב פי"ט ובילקוט בש"א סי' ט"ו רמז קכ"ד, ועמ"ש בביאור ע"פ וארשתוין לי פ"ג, ולכן מאחר ששרש דוד מבחי' זו שאינו זו לעולם ע"כ אם הוא היה בונה בהמ"ק הרי היה קיים ואינו חרב לעולם, וי"ל ז"ש חנוכת הבית לדוד כדי שיתקיים, וצ"ל במקדש עצמו כתיב לי מד"ר ויקרא רפ"ב, וצ"ל זהו קיומו למעלה ירושמ"ע ומקדש בנוי.

ענין ויתעבר למענכם, ע"ד ולקח גם מעה"ח זהו אינו ראוי כמו"כ כיון שהם חטאו וחזרה זו היא כו' א"א שיהי' בבחי' זו דעה"ח שזהו משה אלא ההכרח לברר עה"ד טו"ר.

הגהות לאות ב', בענין שמש ידע מבואו ענין עד חכ' מגיע אתעדלית משאיכ
בכתר תחרישון, ענין לא שניתי וארשתיך לי לעולם דלית שמאלא כו'
יהי זרינ גיכ תיך משה אמר במשנה תורה הוי אלקיך, פני חמה ברה כחמה
כמו בינה נצח לשון נצחיות כללות ענין היחוד.

ד) וזהו אעברה נא שטה דהנה מי שתורתו אומנתו פסור מן התפלה, ע' מזה
בסידור שער הקי"ש כי התו' נק' חיי עולם והתפלה חיי שעה ור"ל
מ' נק' שעה והתפלה ממשיך מהמדות במל', אבל התורה ממשיך חיות בוי"א
הג'רא עולם והיינו מחו"ב ולכן כשתורתו אומנתו שממשיך חיות בוי"א פסור
מן התפלה ע"ד בכלל מאתיים מנה ועמ"ש מענין תורת ה' תמימה ולעיל מיניה
כתיב לשמש שם אהל בהם כו', לפי"ו י"ל חיי שעה ע"ד לשמש שם כו' ששרשו
מיחוד חיצוני דאוי"א שהוא להחיות העולמות אבל תורת ה' תמימה חיי עולם
יחוד פנימי דחרי"ב מיהו בתפלה גיכ מבקשים בנין ירושלים צמח דוד כו',
הטעם לזה, שיטה שכינה (חסר).

בס"ד

ואתחנן כו' ואראה את הארץ כו', ועתה ישראל שמע כו', להבין מהו ועתה
דווקא כשנאמר לו צו את יהושע כו' מה ענין זה לזה, והענין כי הנה מה
שהתפלל משה כי"כ שיכנס לארץ הוא כדי שיכנסו ישראל לארץ על ידו
שעי"ז היה להם קיום נצחי בארץ ולא היה נחרב בהמ"ק ולא הי' כלל שעבוד
עכומ"ז (וכ"ה גיכ בילקוט ראובני בשם מגלה עמוקות אופן קפ"ו, ובוה יובן
מארו"ל ספ"ק דסוטה כך אמר משה הרבה מצות נצטוו בני, ואין מתקיימים
אלא בא"י איכנס אני לארץ שיתקיימו כולם על ידי, דהול"ל כדי שאקיים את
כולם ומהו הלשון שיתקיימו כולן, ולפי הנ"ל א"ש דאם היה הוא מכניסם לארץ
שעי"ז הי' לישראל קיום נצחי בארץ ולא הי' נחרב בהמ"ק א"כ עי"ז כל המצות
תלויות בארץ ובבהמ"ק היו מתקיימים גיכ לעולם ור"ל שהיו גוהגין בישראל.
משאיכ עכשיו הרי אינן גוהגין תרומות ומעשרות וקרבנות עד לע"ל כו') משאיכ
ע"י יהושע הבין והשיג שלא יתקיימו קיום נצחי ויצטרכו לבוא בגלות כו'.
והענין הוא עפ"י מה שארו"ל פ"ה דב"ב דע"ה ע"א ע"פ ונתתי מהודך עליו
ולא כל הודך וקנים שבאותו הדור אמרו פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני
לבנה כמו הלבנה מקבלת האור מהשמש ואין לה אור מעצמה, משאיכ השמש
יש לה אור עצמה, ולזאת הלבנה אינו עומדת תמיד במילואה ויש בה שינויים
רבים עד שלפעמים יהי' חושך לגמרי כו', וכך בזה שהכניס יהושע לארץ לא
היה זה קיום תמידי, אבל השמש אין בו שינויים כלל ואזרו מאיר תמיד, לכן אם

היה משה מבניסם לארץ והי' נמשך גילוי בחי' שמשא בארץ אוי לא הי' שינויים אח"כ.

והענין והנה כתיב שמש ומגן הוי' אלקים דשם הוי' נקי שמש ושם אלקים נקי מגן ונרתק לשם הוי', והנה כתיב אני הוי' לא שניתי וידוע הפי' שאין התזות העולמות פועלים בו שום שינוי ח"ו והנה חיות כל העולמות שנמשך ממנו ית' אינו אלא בחי' אור וזיו כלבד ממנו ית' כמו עד"מ זיו השמש שאינו נוגע אל עצם השמש כלל וכמו שג' בדוכתי טובא ועמ"ש בד"ה יול דודי גבי פסח, אך עוד זאת בפי' לא שניתי ע"ד מ"ש בתניא ח"א פ"ד ע"מ שהי' הוא לכדו הוא יחיד ומיוחד קודם שנבה"ע כך הוא לכדו יחיד ומיוחד אחר שבראם משום דכולא קמי' כל"ח וכאין ואפס ממש כו', וז"ש אתה הוא ה' לבדך אתה עשית את השמים פי' שאעפ"י שאתה עשית את השמים כו' מ"מ באמת אתה הוא וז"ל לבדך כמו קודם הבראם כי גם עכשיו שנברא הרי הם כאין ואפס ממש קמי' ית', וכביטול זיו השמש כשהוא בתוך גוף השמש, וביאור ענין זה מבואר בתניא ח"א פ"ג, ובח"ב פ"ג ופרק י', וע' באג"ת ד"ה חורע צדקה, ועמ"ש בד"ה בהעלותך את הגרות, ובד"ה וארא אל אברתם, ובפ' מקץ בד"ה המגביהי לשבת, שזוהו פי' תיבת אחד שבפסוק ראשון דק"ש במארו"ל שהוא אחד בו' רקיעים והארץ ובד' רוחות העולם פי' שכולם בטלים לאור ה' ונטודע ג"כ מענין כי אל דיעות שבבחי' יחור"ע מלמעלה למטה כל מה שלמטה מטה הוא יותר כלא וכאין וכל מה שלמעלה יותר יותר נחשב ליש וכמ"ש להנחיל אתהבי יש כו', אך זהו קמי' דוקא דקמיה דוקא כולא כלא חשיב, וכדפי' באג"ת ד"ה איהו וחיהו שהוא ידיעתו ית' מלמעלה למטה, אבל בידיעה שמלמטה למעלה היש הנברא הוא דבר נפרד לגמרי כו', כי הכח השופע בו אינו מושג כלל כו' והוא נמשך מבחי' שם אלקים שנק' מגן ונרתק לשם הוי' שהוא בחי' צמצום שהחיות נמשך בהסתר פנים ועי"ז נראה הנברא ליש כו' וכמ"ש בתניא ח"ב פ"ה, והנה בחי' זו הוא הנק' ג"כ סיהרא וכמ"ש בזהר פ' בראשית דף ק' ע"א דשם אלקים זהו בחי' סיהרא ושם הוי' הוא בחי' שמשא, והענין כי הנה על דרך משל כמו שיש יתרון לאור היום שבו מאיר השמש לארץ ולודים עליה על הלילה שבו מאיר הירח עד שאין ערוך כלל אור הלילה לאור היום, והנה האור המאיר בלילה על הארץ מן הירח שרשו גנן כן מאור השמש, דסיהרא לית לה מגרמה כלום ואור הירח הוא מן השמש אלא שמכל מקום אין אור השמש מתגלה כלל בארץ כ"א הוא מאיר בירח, ואחר כך מן הירח מאיר על הארץ והוא רק בחי' אור האור • של השמש ולא אור השמש עצמו, וגם אור האור הזה • משתנה ע"י הירח כו' והוא כמו אור של תולדה (וע' בתניא ח"ב פ"ב מזה שזהו"ע חלופי אותיות ותמורותיהן ועמ"ש בפ' וירא סד"ה פתח אליהו בענין הפרסא שבין אצי' לבריאה ובין בריאה ליצירה כו' שהוא כמו משלי שלמה כו' ע"ש

בחי' אור האור : בבון ויקרא — תקפ"ח : בחי' הארה מאור השמש.
וגם אור האור הזה : שם : וגם הארה זו.

והיינו כענין חילופי האותיות ועד"ו הוא ג"כ ענין ועד הוא בחילופי אתון בו וע' בתניא ח"ב פ"ו כי הדי' דאחד רבתי בחי' דיבור העליון שבאצילות שמקבל מהחיות הוא ח"ע והזכמה מאין תמצא זהו אלף דאחד אאלפך חכמה בו' משא"כ די' דועד היינו הדיבור כמו שיצא להתגלות בכי"ע ונמשך מהעיי"ן הוא חיצונית חכמה כי החכמים נקראים עיני העדה ועכ"ז העין הוא חיצונית לגבי החכמה עצמה והוא ג"כ בחי' חכמה תתאה והיא מקבלת מהו"ו שהוא ז"א דאצילות שהוא לגבי ח"ת כערך האלף שהוא הכתר לגבי ח"ע בו', וע"כ נמשך מבחי' ועד להיות הנברא נראה יש ודבר נפרד בו' וזהו כענין הירח שמשנה האור של השמש להיות אור של תולדה ומהות אחר, וזהו"ע ג' עולמות בי"ע שמקבלים מבחי' שם אלקים שהוא בחי' מל' כי אין מלך בלא עם, משא"כ אצילות הוא בחי' ביטול ביחוד"ע כנ"ל ולכן נק' ימי הלבנה בזהר פ' פנחס דר"ג יומין תתאין דאינון שנה פי' שנה לשון שינוי וכדפי' תרמ"ז בזהר פ' חצא בדף רע"ז סע"ב וענין השינוי היינו מה שנדמה העולם ליש ודבר נפרד לגמרי בידיעה זו שממטה למעלה מה שבאמת אינו כן כי אני הוי' לא שניתי, שאין שום שינוי בין קודם ברה"ע ובין אחר שנברא דגם עכשיו כולא קמי' כליח אלא דהיינו קמיה דוקא. משא"כ אצלינו נדמה העולם ליש ודבר נפרד והוא מחמת שאין הגילוי למטה מבחי' שם הוי' כ"א ע"י בחי' סיהרא הוא בחי' שם אלקים בו' וכמ"ש בזהר שזהו"ע זיל ואועירו גרמך להיות ראש לשועלים היינו לעולמות בי"ע שמקבלים מבחי' זו וע' בפרדס שער מיעוט הירח פ"ב ועי"ז יומין תתאין הוא בחי' שנה לשון שינוי בו' וזהו"ע עולם שנה נפש הנו' בס"י וגם עולם הוא מקום ושנה הוא זמן כי בבחינת בי"ע שייך בחינת זמן מה שאין כן למעלה באצילות הוא למעלה מהזמן בו' ולעתיד שנאמר ולא יכנף עוד מוריך בו' נאמר הוי' אור הלבנה כאור החמה בו' שיהי' בחינת יחודא תתאה גם כן כמו בחי' יחודא עילאה ועמ"ש סד"ה והי' מספר בני ישראל בענין ונקבצו בני יהודה ובני ישראל יחדיו בו' עיי"ש. וזהו ענין • דירה בתחתונים פי' תחתונים היינו עולמות בי"ע שהם בחי' יש, ובפרט בעשי' שהוא יש ודבר נפרד ממש, והיינו ע"י עבודתינו עכשיו להיות ביטול היש לאין שעיי"ן ממשיכים יחוד והתגלות שם הוי' שהוא בחי' שמש בשם אלקים שהוא בחי' לבנה שממנה מקבלים עולמות בי"ע להיות גילוי בחי' אני הוי' לא שניתי גם למטה כמו ביחוד"ע, ובזה יובן מה שישראל מונין ללבנה דוקא אף שבחי' שמשא הוא למעלה מבחי' לבנה כנ"ל, אך הענין הוא כי התחלת העבודה הוא להיות ביטול היש להמשיך הגילוי גם למטה דוקא בכי"ע המקבלים מבחי' סיהרא, וזהו צחוק עשה לי אלקים שנק' סיהרא והיינו שבבחי' זו נעשה דוקא צחוק וזענוג למעלה ע"י ביטול היש לאין בו' וזהו"ע שישראל מונין ללבנה דוקא פי' ע"י שישראל יש בהם בחי' ביטול שכל א' מישראל יש בו בכת להיות בטל ממש לגבי הקב"ה במס"נ ולכן ממשיכים גילוי אוא"ס ב"ה למטה להיות לו דירה בתחתונים דוקא דהיינו שגם בעשי' שהוא יש ודבר נפרד ונק' מדת לילה וחושך שם ג"כ יהי' גילוי האור ונק' יחוד הוי' ואלקים, וזהו פי'

וזהו ענין : שם : והנה תכלית בריאת העולם הוא שנתאחה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים.

מונין ללבנה ועי"ו גיב אשתלשלו בשמשא עילאה דהיינו שנמשך אח"כ ג"ח בחי' הביטול דיתו"ע. ע' בזהר פ' ויחי דרל"ו ע"א. והיינו שהי' כל ר"ח הלבנה מקבלת מאור השמש ונק' יחוד שמשא וסיהרא א"כ זה שהם מונין ללבנה הוא אדרבה ענין ביטול היש והמשכת אור הביטול מיתו"ע ביהו"ת כו'. וע' בזהר ר"פ ויצא ע"פ ואל מקומו שואף כו' האי מערב אקרי מקומו דשמשא פי' מערב הוא בחי' מלכות שהוא עיקר מקומו דבחי' שמשא אע"ג ששם אין הגילוי כיכ אלא לפי שזהו תכלית כוונת המאציל להיות דירה בתחתונים כו' וכמ"ש במ"א בביאור הזהר הנ"ל. וע' פ' יתרו ע"פ בחדש השלישי שזהו"ע שלשה דברים שעליהם העולם צומד על התורה ועבודה וגמ"ח שהתורה נמשך משם הוי' שהוא בחי' שמש וכן בצדקה ורחה לכם יראי שמי שמש צדקה כו'. והיינו המשכת יחו"ע ביהו"ת והשפעה זו הוא ע"י בחי' עבודה שהוא בחי' ביטול מלמטה למעלה כמו ביטול הלבנה לאור השמש כו' ע"ש. וע' בזהר פ' וישב דף קפ"א סע"א. ועפי"ו יובן ג"כ ענין ההפרש בין משה ליהושע כו' דפי' פני משה כפני חמה היינו שממשיך למטה גילוי שם הוי' ממש שיתגלה למטה בלי שום הסתר והעלם אלא כמו שהוא למעלה ממש כך יתגלה למטה ונמצא הוא יחוד הוי' ואלקים בתכלית המעלה וכענין שילוב אד' בהוי'. ששם הוי' גובר על בחי' אד' וזהו משה משה לא פסיק טעמא שממשיך הגילוי למטה כמו למעלה ועמ"ש בפ' יתרו ע"פ משה ידבר והאלקים יענו כו' ע"ש. משא"כ בפני יהושע כפני לבנה ששם הוי' מתעלם בשם אלקים וכענין שילוב הוי' באד' ואין הגילוי למטה כ"כ. ועמ"ש בד"ה שובה ישראל בפ"י כי הוי' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת כו'. ויותר י"ל דב' בחי' אלו דמשה ויהושע זהו"ע ב' בחי' דמלמעלה למטה ומלמטה למעלה המבואר לקמן שמשא ממשיך בחי' שמש הוי' מלמעלה למטה לבחי' סיהרא כו'. ועמ"ש בפרשה וארא סד"ה וידבר אלקים כו' בפ"י מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש כו' ע"ש בפ"י ושמי הוי' ושמי הוי' לא נודעתי להם. ועיין בזהר פ' חוקת דקפ"א סע"ב שפי' פסוק זה דתחת השמש על יהושע וע"ש דקפ"ב ע"א ע"פ לרואי השמש ובפי' הרמ"ז שם. ועמ"ש פ' בלק ע"פ ולא ראה עמל בישראל. והנה משה ממשיך בחי' דעת בגש"י והוא בחי' דעת עליון שמבחי' סוכ"ע והענין הנזכר לעיל ע"פ כי אל דיעות כו'. ועיין בע"ח שכ"ה דרוש ב' סוף אות י"ז חה זכה משה לעשות כו' ע"ש. וממנו נמשך אה"ר שהוא בחי' עה"ח שאין בה שינויים כמ"ש ע"פ חכלילי עינים וע"פ מקושש עציב. והיינו לפי שהוא המשכה מבחי' אני הוי' לא שניתי כו' וע"כ אלו היה משה מכניס ישראל לארץ הוי' ממשיך להאיר על הארץ להיות מבחי' רואי השמש כו'. אזי היה זה קיום נצחי בישראל ולא היה שום שינויים כלל לא בעבודת ישראל ולא בגשמיות והיינו מחמת שהיה ממשיך להיות הגילוי למטה מבחי' לא שניתי כו'. כי כל השינויים נמשך מחמת ההסתר וההעלם וכנ"ל דיומין תתאין אינון שנה לשון שינוי משא"כ יומין עילאין כו' * . וזהו כימי השמים על הארץ

יומין עילאין כו' : שם נוסף : וכמ"ש לקמן שבענין אתעולית שיך שינויים

משא"כ באתעול"ע שמזד עצמה כו'.

זהו שהזכיר ב' שמות אלו אד' הוי' בניקוד אלקים כי אד' היינו מלכות בחי' סיהרא והוי' בניקוד אלקים בינה שנק' שמש כדלקמן דהיינו ע"ד מ"ש בזהר ר"פ תרומה דקכ"ו ע"ב בפ"י מי זאת כו' יפה כלבנה ברה כחמה).

ולבאר הענין הנה יובן עפ"י פ"י לשון ואתחנן שהוא לשון מתנת חנם או ע"י חן ולא מצד העלאת מ"ן כלל, כי הנה בענין יחוד שמשא וסיהרא הנ"ל יש ב' * אופנים, וכמו עד"מ שני בני אדם אחד עומד על הגג ואחד עומד על הארץ ושיתאחדו יחד הוא בב' אופנים, או שהתחתון יעלה למעלה או שהעליון יורד למטה, והנה אם היחוד הוא ע"י שהתחתון יעלה למעלה אזי לא כל העתים שוות ויוכל להיות שינויים דהיינו שלא בכל פעם יוכל התחתון לעלות במסילות העולות למעלה, וכמ"ש מי יעלה בהר ה' גקי כפים כו' וגם לפעמים יש דברים שמעכבים את התחתון שלא יוכל לעלות כגון שהוא לברש בגדים צואים כו' משא"כ העליון אין לו מניעה בשום צד שלא יוכל לירד למטה כי לא נסתרו הדרכים לפניו כו', ואופן התגלות השפעה מעליון לתחתון אין הפרש בין כשהתחתון עולה למעלה ומקבל ובין כשהעליון יורד אליו למטה ומשפיע לו, אדרבה שפע העליון בירידתו למטה גבוה הרבה מפני שנמשכה מצד עצמיות חפץ רצונו מטבע הטוב להטיב, והוא למעלה ממה שמתעורר ע"י רצון של המקבל והכנתו שאין התחתון יכול לעורר כ"כ למעלה וכו' וכמו שית' בהנמשל בס"ד, ועמ"ש ע"פ והתהלכתי בתוכם שהתגלות והמשכת טוב בממלא מלמעלה למטה הוא נמשך מבחי' עליונה יותר מעלית ממלא בסובב מלמטה למעלה, כי כדי שיתגלה גילוי סוכ"ע למטה בעשי' צריך מקור ושרש הגילוי להיות ממקום גבוה יותר בכדי שיוכל לבוא לירד ולהשתלשל הגילוי למטה בעשיה וכנודע שמה שמקור ושרשו ממקום גדול ונעלה יותר יוכל לבוא להתגלות למטה יותר כענין אני ולא מלאך כו', וא"כ בגילוי והמשכת סובב בממלא מלמעלה למטה שמקור ושרש גילוי זה נמשך ממקום עליון ביותר, הרי א"כ ההשגה שמשיגין למטה הוא השגה גדולה ממקום עליון וגבוה ביותר מההשגה שמשיגים בעליות ממלא לסובב כו'.

ועוד יובן משל זה גם כן מענין השמש ולבנה ממש בגשמיות שאנו רואים הלבנה במהלכה נגד השמש פעמים מתקרבת אל השמש ופעמים מתרחקת ולפי אופן קירובה או ריחוקה כן יתמעט או ירבה בה אור וזיו השמש, וסיבת הריחוק או הקירוב הוא מצד שלא תוכל לסבב לכון כנגד השמש בכל עת מן העיתים כ"א פעם אחת בחדש כמבואר בספרי התכונה משא"כ מצד השמש אין שום מניעה בכל עת חמן להיות מאיר בהירח כו' ועד"ז יובן ג"כ בענין עבודת האדם להיות ממשיך דירה בתחתונים שהוא ממשיך המשכת סוכ"ע בממכ"ע ונק' יחוד הוי' האלקים שיש בזה ב' מדריגות, הא' שע"י האתעדל"ת ממשיכים אתעדל"ע וכמ"ש אם ישים אליו לבו כו' וזהו כמשל שהתחתון עולה למעלה, והנה בבחי' זו יש שינויים

כי לא בכל פעם אנשיר דרי שיהיו ראויים לעלות ממש כמ"ש מי יעלה בהר ה' כ"י כנ"ל וכתוב כי ישרים דרכי ה' צדיקים דוקא ילכו בס. ולכן לפעמים כשאין האתעדלית כדבעי א"א להיות נמשך אתעדל"ע ונמצא או בטל היחוד וההמשכה וזהו כמשל ריחוק הלבנה מן השמש שאין מתחברת הלבנה עם השמש, והמניעה הוא מצידה כ"י, או כמשל הראשון שנסתרו דרכי העלי" מן התחתון או שאר מניעות המעכבים כנ"ל, אמנם הבחי' הב' הוא כשנמשך אתעדל"ע מצ"ע שלא ע"י אתעדל"ת כלל וכמ"ש כי הנני בא ושכנתי בתוכם כ"י הנני בא מצ"ע וכמ"ש במ"א, ולכן בבחי' זו אין שייך שום שינויים כי גם אם לא יהיו התחתונים ראויים הרי קמי' כחשכה כאורה ולילה כיום יאיר כ"י וגם המשכת אתעדל"ע זו היא מלמעלה יותר מהאתעדל"ע שע"י אתעדל"ת וכמ"ש במ"א שעז"נ קדושים תהיו יכול כמוני ת"ל כי קדוש אני קדושתו למעלה מקדושתכם שהוא מבחי' שאין אתעדל"ת מגעת לשם כלל (ע' מזה בביאור ע"פ והיה לכם לציצית וע"פ זאינה וראינה ובפסוק אני ישינה כ"י גבי ואני אפתח לכם כפתחו של אולם ועמ"ש בפ' בשלח סד"ה לסוסתי ברכבי פרעה אך הנה יש עוד אתעדל"ע שהם אותיות זכרים שהם באים שלא ע"י אתעדל"ת כלל כ"י וע"ש עוד בד"ה להבין ענין לחם משנה גבי ענין מן שירד בזכות משה שהוא מבחי' אתעדל"ע זו). והו"ע שביקש משה להכניס ישראל לארץ כי פני משה כפני חמה, וכמו שאין מניעה מצד השמש לזרוח אורו בתמידות בכל חלקי הירח כן לא היה מניעה ועיכוב לגילוי אלקות בבהמ"ק כשהי' משה מכניסם לארץ דהיינו שהי' ממשיך מבחי' זו האתעדל"ע שמצ"ע מבחי' שמשא בסיתרא כ"י משא"כ ע"י יהושע שהוא כפני לבנה א"כ התחברותה לשמשא הוא דוקא ע"י אתעדל"ת שלה, והרי יש בזה שינויים שפעמים מתקרבת ופעמים מתרחקת ולא כל העיתים שוים כ"י כנ"ל.

וזהו אעברה נא ואראה כ"י כי הנה ב' דרכים הנ"ל אם העליות ירד למטה או התחתון יעלה למעלה ישנם בעבודת ה' והוא הקפדן שבין תורה לתפלה כי התפלה נק' סולם מרוב ארצה וראשו מגיע השמימה שהוא בחי' עלי' מטה למעלה והוא בחי' התלהבות ורשפי אש התשוקה לאלקים חיים, וזה נק' העלאת מ"ן כידוע, וכל תשוקה אינה אלא מרחוק דוקא, אבל כשבא מקרוב הרי לא יתכן אז התשוקה כ"א הביטול מן העצמות, וזה הי' מדריגת משה שאמר ונחנו מה בחי' ביטול עצמותו מכל וכל מפני שהי' בבחי' ראי' מקרוב, ח"ש כאן אתה וחלות להראות את עבדך להראות דוקא בבחי' ראי', ולכן שכינה מדברת מתוך גרונו והוא למעלה ממדריגת התפלה, ע"כ חפץ ורצה ליטע בחי' זו בישראל שיהי' רק המשכה מלמעלה למטה ע"י תורה ע"ד בחי' מי שתורתו אמינותו שהוא פטור מן התפלה, לפי שתורתו הוא ג"כ בחי' ביטול ממש בבחי' ואשים דברי בסיד כ"י ועמ"ש בזה בד"ה המגביהי לשבת בס' מקץ ע"ש גבי רב יהודה, ולכך הוא פטור מן התפלה שהוא בחי' אהבה ורשפי אש שהרי בחי' הביטול גבוה יותר, והיינו ע"ד המבואר במ"א ההפך בין יראה עילאה שהוא בחי' יר"ד שבשם הוי' שהוא ביטול במציאות שלמעלה אפי' מבחי' אה"ר שהוא בחי' ה' שבשם.

וזהו אעברה נא פי' ע"ד עובר לעשייתו ועובר לסוחר שהוא המשכת אתעדל"ע מבחי' מקיפים עמ"ש בבאור ע"פ אלה מסעי גבי ויכתוב משה כו'. וע' בזהר פ' לך לך דע"ט ע"ב ע"פ ויעבר אברם בארץ. ואראה. פי' כי משה הוא בחי' יסו"א ויכול להשפיע בראיתו שרואה את הארץ הוא בחי' מל' דאצילות הנק' ג"כ סיהרא להאיר אותה מכל חלקיה מבלתי שינוי כלל כי ראי' היינו המשכת הח"ע שלכן נק' החכמים עיני העדה ועמ"ש סד"ה השמים כסאי בפ"י ואל זה אביט שבבחי' זו כתיב לא הביט און ביעקב כו' וע"כ נמשך מזה לבלתי יהי' שינויים בההמשכה. את ההר הטוב הזה והלבנון פי' לבנון הוא הארת כח"ב דאצילות כי לבנון היינו ל"ב גו"ן ר"ל ל"ב נתיבות חכמה וגו"ן שערי בינה וכללות התיבה לובן העליון היינו כתר כנודע והיינו לפי שראה משה שאין רצון הקב"ה שינחילם משה את הארץ לכן ביקש שעכ"פ יכנס לארץ ויראה אותה ועל ידי זה יקבע לדורות המשכת ח"ע בכנס"י שהוא בחי' ומדריגת תורתו אומנתו שעסק התורה הוא בחי' ביטול ממש והוא המשכה מלמעלה למטה עד"מ שהעליון יורד למטה וכמארז"ל מתניתין מלכתא כו' ואז לא יחרב בהמ"ק לעולם.

וזהו ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר, פי' עת הוא מדת מל' האצ"י שמהווה בי"ע מאין ליש להיות בחי' זמן ומקום וכנודע דשרש התהוות הזמן הוא בבחי' מל' וכמ"ש מלך מלך וימלוך שהו"ע עבר הוה ועתיד וע' בזהר פ' אחרי דני"ח ע"ב גבי דהא האי עת ידיעא כו' ונק' ג"כ היא לשון נקבה ונכתב התוא בו"י בכל התורה לכד באיזה מקומות שנמסר במסורה והטעם ידוע לי"ח שא"א להי' דמל' בלא ו' בתוכה כו'. (ע' בזהר ר"פ ודקת) ורצה משה להמשיך בה בחי' כתר עליון אשר שם הוא למעלה מאתעדל"ת ונק' מתנת חנם, והיינו לאמר דר"ל ע"י ד"ת שהן גילוי רצה"ע בדיבור שבפה, וביאור זה הנה עד"מ במלך ב"ו שגילוי ענין מלכותו הוא במאמריו ודיבוריו שיצוה כך וכך אמנם כל עיקר ענין השתוררות זו היינו שימלא רצונו שכאשר חפץ ורוצה כך יעשה וגילוי רצונו הוא ע"י הדיבור שלו והדיבור אינו אלא המגלה הרצון שלו אבל העיקר הוא הרצון שלו וזהו עיקר השתוררות מלכותו ואם אין לו שום רצון חספ לא שיק כלל ענין מלכותו כו'. ועד"ז יובן למעלה ענין בחי' מל' דאצ"י שכדי להיות גילוי מל' ית' הוא ע"י שעושים וממשיכים גילוי רצה"ע ע"י התורה וזהו"ע שעושים רצונו של מקום וכמ"ש עושי רצונו כו' ועמ"ש מזה גבי שברעות בד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע וגבי ר"ה בד"ה תקעו בחודש כו' חה הי' בקשת משה שיומשך כתר זה למל' ע"י מתנת חנם והוא בחי' אתעדל"ע מצ"ע והיינו ע"י עסק התורה וכענין תורתו אומנתו ולא נתקיימה אז בקשה זו רק שיראה א"י מרחוק ולא שיעבור בתוכה ויראה אותה מקרוב וההפרש בין ראי' זו לזו הוא שאם הי' נכנס לא"י ממש היה המשכת ראי' וביטול הנ"ל בבחי' או"ם ממש בנש"י שנק' ארץ חספ משא"כ בראי' מרחוק המשיך בחי' זו רק בבחי' מקיף, וזהו ג"כ תועלת גדול

מלכותו כו' : שם גוסף : וגמצא שצריכין להמשיך לו רצון וחפץ בממשלתו ואז

ימלוך.

להיות אתעדליע לעורר אתעדלית כמיש עיפ ויכתוב משה כו' ועוד זאת כו'. ועוד זאת זהו פעולה לגדולי הצדיקים שתורתן אומנתן שיאיר בהם בחי' ראי' וביטול הנ"ל בעסק תורתם, אבל עכ"ז לא יוכלו כלל ישראל כולם להגיע לבחי' זו שזוהו רק בחי' רב יהודה ורשב"י כו' משא"כ אם היה המשכת ראי' זו בבחי' או"פ היה כל אדם זוכה לבחי' זו, וז"ש ויתעבר ה' בי למענכם ולע"ל נאמר עין בעין יראו כו', והנה אחר שלא פעל משה בקשתו אמר להם ועתה ישראל שמע אל החוקים ופ' ק"ש שמע ישראל כו' כלומר שאלו פעל ואראה את הארץ היה ממשיך בהם בחי' ראי' שהיא למעלה מבחי' שמיעה, משא"כ עתה שנאמר צו את יהושע כו' צ"ל עכ"פ שמע בחי' שמיעה ומ"מ גם עי"ז יוכל להגיע לבחי' ומדריגה גדולה והיינו ע"י שמע אל החוקים שהיא התורה והמצות שיקיימו אותה בבחי' שמיעה ומעשה עכ"פ שע"ז יבואו לבחי' שמע ישראל גילוי בחי' ישראל דלעילא כו'.

ולהבין זה יש להקדים מ"ש נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, דהנה כתיב כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו פי' שיש בהנשמה ב' בחי' הא' כל הנקרא בשמי ממש, הב' בחי' בראתיו יצרתיו כו' ע' בפ' הרמ"ז ס"פ אמור דק"ד על פסוק זה, והנה בי"ע הוא בחי' מהדומ"ע, בראתיו הוא ה' מחשבה שהוא יש מאין, יצרתיו הוא בחי' הדיבור שהוא בחי' צורה שמצייר האותיות שבמחשבה כו' וכמ"ש מזה בד"ה מי מנה עפר, וזהו"ע צלם ודמות כו', כמו חותם שנחקק בו האותיות ואח"כ כשחותמים בו על השעוה נעשה צורת האותיות שהי' בחותם נעשו על השעוה ועד"ן הדיבור לגבי המחשבה כו' ועד"ז יובן עוד למעלה יותר במ"ש נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, בצלמנו הוא בחי' יח"ע וזהו כמשל אותיות הנחקקים בחותם שאין האותיות בדבר נפרד לכך הוא שם בחי' ביטול כו', וכדמותנו הוא בחי' יח"ת שנראה העולם ליש וזהו כמו האותיות בשעוה שהאותיות מן החותם נמשכו בדבר נפרד ממנו כך נראה העולם ליש ודבר נפרד כו' (ועמ"ש מענין כדמותנו בד"ה אלה מסעי וע' בפרד"ס בעה"כ ערך דמיון וברע"מ פ' תצא דר"פ ע"ב, ובוהר בראשית דל"ט ע"ב ע"פ דמות כבוד כו', ובפ' משפטים דקכ"ב ע"א תרומה קע"ז א' ויקהל רע"ז סע"א) ועמ"ש במ"א ע"פ מה ראו על ככה כי כל הנביאים נתנבאו בכה הוא בחי' כדמותנו וככה בשני כפין היינו כמה בחי' השתלשלות בבחי' כדמותנו בי"ע כו' ולכן ע"י ריבוי השתלשלות מבחי' זו כדמותנו נמשך ג"כ נה"כ שבאדם שהוא ג"כ שכליות אבל מסתרת על קדושת נה"א כו' כי נלקחה מק"נ שהוא יש ודבר נפרד ממש כו' אך הנה כתיב ויברא אלקים את האדם בצלמו בצלם אלקים, ויש להבין מהו כפל הלשון בצלמו ובצלם אלקים, אך הענין מבואר בוהר ר"פ במדבר תרין דרגין כו' פי' שהם ב' הבחי' דיח"ע ויח"ת כי בצלם אלקים הוא בחי' מלכות דאצילות ואעפ"י שהוא בחי' אצי' דאיהו וגרמוהי חד ובבחי' ביטול, ולכן אינו נקרא בחי' דמות כי כדמותנו היינו בהתלבשות המל' דאצי' בבי"ע ממש, כדפי' בפרד"ס שם משא"כ בבחי' אצי' הוא אלקות ממש אך לפי שהוא מקור דבי"ע לכן נק' צלם אלקים כי אלקים מורה על ההעלם וההסתר כו', ולכן בבחי' זו נמשך להיות בבי"ע בחי' כדמותנו שנראים יש ודבר נפרד כו'.

אבל בצלמו הוא בחי' יח"ע ממש כמו שהוא באצי' מה שאינו יורד ומתלבש בב"ע כו' (וע' בפ"י הרמ"ז ובמק"מ בזהר שם, ובוהר פ' אמור דק"ד ע"א ובפ' יתרו דע"ה ע"ב וברע"מ פ' נשא דקכ"ב סע"ב ובפ' שלח דקכ"ט ע"א דקנ"ז ע"ב ובפ' בלק דקפ"ט ע"א וברע"מ פ' פנחס דרכ"ב ע"ב ודרל"ח ע"ב ובפ' בראשית דט"ו א' ובפ' נח דע"א א' ובפ' שמות ד"ך ע"א ובפרשה תזריע דמ"ח א').

והנה ענין ב' בחי' אלו בנשמה היינו כי יש בהנשמה ב' מדריגות הא' בחי' גר"נ שהם מתלבשים בגוף נשמה במוח רוח בלב כו' והן הנק' צלם אלקים כי שרש הנשמה מבחי' בינה כמ"ש ונשמת שדי תבינם שהיא הנק' אלקים וזהו"ע בצלם אלקים וכדפי' ברע"מ פ' נשא דקכ"ב סע"ב ובפ"י הרמ"ז ס"פ במדבר ומבחי' זו נמשך ג"כ בחי' כדמותנו שנדמה לנו העולם ליש ודבר מחמת ההתלבשות בגוף ונה"ב כו', ובחי' זו הוא כמו שלמעלה המל' מתלבשת בב"ע ע"י מסכים המעלימים ונעשים עלמא דפרודא כו', וענין זה בנשמה היינו ג' לבושים של גר"נ מח' דו"מ שהן ג' בחי' בריאה יצירה עשיה, אך יש בחי' חיה יחידה שהם בחי' מקיפים ואינם מלובשים ממש בגוף כ"א מאירים מלמעלה וע"ז ארז"ל אע"ג דאיהו לא חזי מזליהו חזי פי' מזליה הוא בחי' חיה יחידה הבלתי מלובשים בגוף ונה"ב ע"כ חזי בחי' הביטול כמו שהוא אין עוד מלבדו וכולא קמי' כל"ח וזהו בחי' בצלמו שלמעלה מבחי' בצלם אלקים ודרך כלל חכמה הוא בחי' אצי' וכינה הוא בחי' בריאה כמ"ש במ"א וזהו זכר ונקבה בראם ופי' בזהר ר"פ במדבר שם דאע"ג דהפי' כפשוטו נקבה ממש מ"מ באמת גם האדם עצמו כלול מדר"נ והן ב' בחי' הנ"ל בצלמו בצלם אלקים, והיינו כי בחי' גר"נ המלובשים בגוף נק' בחי' נוק' ומקבל מבחי' חיה יחידה הבלתי מלובשים בגוף שהן בחי' זכורא ומשפיע לבחי' גר"נ וכנודע דבחי' נשמה שהיא בינה הוא בחי' נוק' ומקבל מבחי' חי' וחכמה וכמ"ש אם לבינה תקרא כו' וחכמה הוא בחי' אבא כו' (ועמ"ש מענין זה ע"פ כי תצא כו' וראית בשביה אשת יפ"ת כו') וזהו ג"כ ענין כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו כו' כי הנקרא בשמי הוא עולם האצילות וזהו בחי' חזי' יחידה של נשמת האדם ולכבודי בראתיו יצרתיו היינו גר"נ שהם בחי' ב"ע, וגם י"ל דפי' בשמי ולכבודי היינו זר"נ שהוא בחי' בצלמו בצלם אלקים בראתיו יצרתיו אף עשיתיו היינו בחי' כדמותנו (וע' בזהר תרומה דף קנ"ה ע"א ע"פ זה, ובוהר ויחי דר"ך ע"ב ד"א כל הנק' בשמי היינו דכתיב פרי עץ הדר כו', ובמד"ך פ' אמור פ"ל ד"א פרי עץ הדר אלו ישראל כו' ע"ש וע' ברע"מ ס"פ בא דמ"ב סע"ב).

ועפ"י"ז יובן ענין שמע ישראל כו', כי הגה ישראל דלעילא הוא בחי' כי שרית עם אלקים דהיינו בחי' שם הוי' שהוא מושל על שם אלקים כי שם אלקים מתלבש בב"ע ומוזה נמשך ההסתר וההעלם כדמותנו כו', וזהו"ע עם אלקים ועם אנשים כו' פי' אלקים הוא בחי' מלכות בצלם אלקים ועם אנשים מט"ט וסנד"ל שהם ביצירה ועשי', והוא בחי' כדמותנו שעייז הסדר השתלשלות נמשך למטה היש ודבר נפרד, אכן שם הוי' מושל על שם אלקים וכמ"ש כי

גדול הו' ואדונינו מכל אלקים דהיינו להמשיך הגילוי למטה ביחודת כמו ביחוד וכמ"ש לע"ל ונגלה כבוד הו' כו' שלא יהי' שום דבר מסתיר כו' ולא יכנף עוד כו', וכמו שהי' מעין זה בשעת מ"ת דכתיב וירד הו' על היס כו' וכמ"ש בתניא פל"ו שעו"ג אתה הראת לדעת כו' כי הו' הוא האלקים אין עוד מלבדו. הראת ממש בראי' חושיית כו' ע"ש, ועד"ו ג"כ בהיותם במדבר מ' שנה שהי' תולך עמהם עמוד האש וענני כבוד כו' וירידת המן כו' וכ"ו נמשך מבחי' השתרדות שם הו' על שם אלקים המסתיר כו', והנה כמור"כ באדם שנאמר בו ג"כ בצלמו בצלם אלקים, והיינו שנמשך בו מבחי' שם הו', וזהו כל הנקרא בשמי ממש, ולכן נק' ישראל לשון שרית עם אלקים שהוא בחי' שר ומושל על שם אלקים דהיינו ע"י המשכת בחי' יחידה שלמעלה מבחי' נר"ג. כי נר"ג מלובשי' בגוף ונהי"ב המסתירים וע"כ יש להם לעומ"ז כו', אבל בחי' חי' יחידה אין להם לעומ"ז והוא בבחי' רעו"ד שהוא הרצון שלמעלה מן השכל המושג וכמ"ש במיא ע"פ מי מנה כו' ורובע ישראל שהוא בחי' הרביעית שבישראל שלמעלה מג' מדריגות מחדר"מ דבראתיו יצרתיו כו' שהן בחי' נר"ג המלובשים בגוף אבל רעו"ד נמשך מבחי' הרביעית היינו בחי' המקיף מה שאינו מלובש בגוף כו' ולכן הוא שר ומושל על בחי' נר"ג הנק' בצלם אלקים וגם על הנה"ב והגוף כי הם בטלים לגבי בחי' זו שאין דוגמתה בלעו"ז כלל, וע' בזהר פ' וישלח דקע"ד ע"א שב' בחי' שיש בהנשמה בחי' ישראל ובחי' יעקב הם כנגד ב' בחי' דשם הו' ושם אלקים, ומבואר במיא בד"ה שיר המעלות ממעמקים כו' דבחי' הנשמה המלובשת בגוף נק' יעקב יד עקב ומקור הנשמה שבבחי' מקיף נק' ישראל לי ראש, וזהו"ע ב' הבחי' בצלמו בצלם אלקים כו', וזהו שמע ישראל הו' אלקינו כי שמע זהו ההתבוננות לבחי' בינה והע' רבתי הם המדות הנמשכות מבינה כו' שנק' אותו ברבין כו' ואח"כ ישראל כי שרית כו' הוא בחי' חכמה חי' יחידה כו', לכן ע"י כח זה ממשיך יחוד הו' אלקינו שיהי' גילוי שם הו' ולא יסתיר כלל השם אלקים עד שהו' ממש יהי' אלקינו כו' וזהו שמע ישראל שמע הו' קיבוץ ואסיפה מן הפיזור כמו וישמע שאול והיינו מסה"ג מכל הרצונות זרות שלא יחפוז בשום דבר רק יהי' הרצון רק לה' לבדו ואין זר אתו וכמ"ש אם יהיו נדחק בקצה השמים כו' וע"י העלאת מ"ג זה יש בכח ליחיד למעלה יחודי' דהו' אלקינו כו' הנמשך ג"כ בבחי' מל', וזהו"ע ד' רבתי דאחד ובשכמל"ו כו', והנה ב' בחי' אלו שבנשמה הם ג"כ ב' בחי' דשמשא וסיהרא שזהו"ע בצלמו בצלם אלקים או בצלמו כדמותו וכן לפעמים נק' הנשמה בשם שמש כמ"ש זארהביו כצאת השמש וכתוב ברה כחמה וכתוב זרח השמש וכמארו"ל עד שלא שקעה שמשו של כו' זרחה שמשו של כו' ולפעמים נק' הנשמה בשם לבנה וירח כמ"ש עד שלא תחשיך השמש והאור והירח, וארו"ל בשבת דקניא הירח זו הנשמה וכתוב יפה כלבנה, והיינו כי הנשמה המלובשת בגוף נק' לבנה וירח שהיא מקבלת אורה ממקור הנשמה שבבחי' מקיף שנק' שמשא והנה כמו שהלבנה יש שינויים בענין התפשטות אורה להאיר בעולם כך הארת הנשמה להאיר את הגוף לא כל העיתים שוים, והיינו מצד חומר הגוף המסתיר כו', משא"כ בחי' המקיף ועיקר הנשמה היא כמו בחי' שמשא שאין בו שינויים, ובוה יובן מארו"ל בשבת שם השמש זו הפדחת, דלכאורה תמה

שכל הנשמה עצמה נק' ירח והפדחת נק' שמש, אך הענין הוא עפ"מ"ש בזהר באדרא דגשא דקל"ו ע"ב ע"פ וגם נצח ישראל לא ישקר כי לא אדם הוא להנחם שזוהו בחי' מצוהא שהוא למעלה מבחי' אדם ולכן בבחי' זו אין שייך שינויים ומבורא מזה במ"א בביאור ע"פ צאינה וראינה שבחי' מצוהא זהו בחי' הרצה"ע כמ"ש והי' על מצחו תמיד לרצון וכמ"ש באדרא שם דקכ"ט ע"א, ועמ"ש מזה בד"ה ועשית ציץ, והיינו בנפש גילוי רצה"ע מבחי' שלמעלה מהבינה והדעת המושג והוא מבחי' המקיף דחי' יחידה וע"כ נק' שמש שבבחי' זו אין שייך שינויים כו', וזהו ג"כ ענין ישראל לי ראש ועמ"ש מענין לי ראש בד"ה אני הוי' אלקיכם דפ' ציצית, ולכן ע"י שממשיכים בק"ש שמע ישראל שהו"ע המשכת בחי' ישראל דהיינו התגלות ממקור הנשמה שתאיר ותתפשט לתוך הנשמה שבגוף כמ"ש במ"א בד"ה יונתי בחגוי הסלע כו' מזה נמשך שלא יסתיר הגוף והנה"ב כי הוא המשכה מבחי' שאין בה שינויים כלל וכמ"ש כי שרית כו' וכמ"ש כי חק לישראל הוא, והו"ע אה"ר שמבחי' סוכ"ע שאין בה שינויים, משא"כ בחי' האהבה הנמשך מבחי' ממכ"ע וזהו אני הוי' לא שניתי, וא"כ מדוע ואתם בני יעקב לא כליתם שאין לכם כלות הנפש כו', אך היינו בני יעקב דוקא וכמ"ש במ"א בד"ה להבין פי' גנין יג"מ משא"כ בגילוי בחי' שמע ישראל כו' ועמ"ש ע"פ ולא ראה עמל בישראל וע' באדרא דקל"ח סע"ב ע"פ אשריך ישראל כו', וזהו ג"כ ישראל נושע בהוי' תשועת עולמים לא תבשו כו' כי גבי פני לבנה נזכר אוי לה לאותה בומה משא"כ בבחי' שמשא שהוא בחי' ישראל דלעילא נאמר לא תבושו כו', וכמ"ש במ"א ענין פי' ולא נבוש לעולם ועד ונמצא דמה שרצה משה להמשיך בישראל גילוי בחי' אתעדל"ע שאין בה שינויים והיינו ע"י אעברה נא ואראה כו' דפני משה כפני חמה כו' לכן גם עתה שלא פעל אלא נאמר לו וצו את יהושע שהוא בחי' פני לבנה להיות האתעדל"ע ע"י אתעדל"ת דוקא כמו בחי' ביטול והעלאה הלבנה לאור השמש, עכ"ז נתייעץ איך שיוכל להיות שגם באתעדל"ת זו לא יהי' בה שינויים כלל והיינו ע"י פ' ק"ש שמע ישראל כו' כלומר שתתבונן בזה איך שאתה בחי' ישראל כי שרית עם אלקים שהוא עצמיות ושרש הנשמה שהוא בחי' חרח השמש התגלות בחי' יחו"ע אשר ע"י גילוי זה גם למטה יתבטלו כל הרצונות ורות ולא יהי' שום שינויים כלל וזהו הנק' ג"כ בחי' שכינתא עילאה כלת משה וכמ"ש במ"א בד"ה שה"ש שמכלה כל היש ולגרמי' כו' ע"ש, וכנודע דשכינתא עילאה הוא בחי' בינה והבינה נק' שמשא וכמ"ש במק"מ ס"פ תורת המצורע בשם הרח"ו וזהו"ע יפה כלבנה ברה כחמה דהיינו בהתחברות שכינתא תתאה בשכינתא עילאה, וכמ"ש בזהר ר"פ תרומה דקכ"ז ע"ב וע' במק"מ ובהרמ"ז שם, זיובן ביאור הדבר בנשמת האדם עם מה שנת' בד"ה שה"ש הנ"ל, אך כדי לבוא לבחי' זו דשמע ישראל כו' צ"ל תחלה ועתה ישראל שמע אל החוקים כו' שע"י עסק התומ"צ שהם בחי' בצלמנו כדמותנו יומשך גילוי בחי' זו בנפש, וכמשנת' בד"ה משה ידבר ע"ש באריכות, וזהו ג"כ ענין שראה את הארץ מרחוק שהוא המשכת אתעדל"ע ע"י התורה להיות עי"ו אתעדל"ת, ועמ"ש בד"ה וידבר דעשה"ד איך שע"י עסק התורה נמשך מבחי' מולי' של הנשמה דאתקשרא בח"ע מקור התורה ומשם נמשך גילוי זה בנשמה שבגוף

וזהו ע"פ אמר חכמה אין יראה כו' ע"ש ועמ"ש ע"פ ואכלת ושבעת בענין הזכרת ברית ותורה שבברכת הארץ.

ב"אור מעט ע"פ ואתחנן, גם להבין מהו ענין אתה החלות איך יתכן שכל האותות והמופתים אשר ממצרים ועד הנה היה רק התחלה לבד כו' נגד נתינת הארץ. הנה כתיב אני הוי' לא שנית, וידוע ומבואר ג"כ לעיל הפירוש שאין התהוות העולמות פועלים בו שום שינוי ח"ו לפי שהתהוות כל העולמות וחיותן וקיומם אינו אלא מבחי' מלכותו ית' שהוא בחי' שמו ית', אבל הוא ית' קדוש ומובדל מגדר עלמין לגמרי כו' וגם דכולא קמי' כלא חשיב וכאין ואפס ממש כו', והנה כמו"כ בענין המדות חסד גבורה רחמים כו' הגם שלכאורה ה"ז בחי' התפעלות ושינוי אך כי באמת אין דמיון וערך למהות המדות אפי' שבנבראים העליונים מלאכים ונשמות אל מהות המדות עליונות ודאצי' וכמו מתיקות התפוח הגשמי לגבי המתיקות שבמזל הרוחני המכה בו ואומר לו גדל, ויותר מזה לאין קץ אין ערוך כו' וע' בתניא ח"ב ספ"ט שלכן נקרא מדותיו ית' שהם הספי' בזה"ק רזא דמהימנותא שהוא האמונה שלמעלה מהשכל ולכן מדותיו ית' אין פועלים שום שינוי כלל, וכמ"ש בר"ח שעה"ק ספ"ז בשם הת"ז שינויך אינון במאני דגופא אבל ביה לית שינוי כלל הה"ד אני הוי' לא שנית פי' מאני דגופא הם הלבושים דו"א שהם לבושים למדות העליונות משא"כ בז"א עצמו הוא בחי' לא שנית, וברע"מ פ' תצא דרפ"א ע"א לא כשאני נכתב אני נקרא כו' והא כתיב אני הוי' לא שנית בכתיבה לא אשתי אבל בקריאה אשתי, דכתיבה דאיהו אתריה לא אשתי בקריאה דאיהו לבר מאתריה אשתי פי' הקריאה זהו בחי' הגילוי והכתיבה הוא מה שלמעלה מהגילוי כמ"ש בביאור ע"פ וקבל היהודים בסופו ולכן למעלה בז"א ממש דאיהו אתריה הוא בחי' לא שנית רק מצד הגילוי ולמטה לבר מאתריה היינו בבי"ע יש שינויים שמתלבש בלבושים והעלם ונק' מאני דגופא דשינויים אינון במאני דגופא כנ"ל, וע' בפרד"ס שער אבי"ע ספ"א וז"ל והענין כי השינויים כו' הוא רחוק מהעצמיות כמבואר בשער עצמות וכלים פ"ד אמנם יפעלו השינויים ע"י הכלים הם האצי' ועכ"ז לקרבתם אל מקורם הם רחוקים מהשינויים עד שנצטרכו אל כלים להתלבש בהם והם הבריאה והבריאה עדיין רחוקה מהגשמיות והשינויים עד שנצטרכו אל כלים להתלבש בהם והם היצירה כו' וגם היצירה בעשי' כו' ע"ש אמנם באמת עיקר פי' לא שנית היינו משום שעצמות א"ס ב"ה הוא למעלה מעלה מבחי' המדות עליונות ואפי' מבחי' ח"ע כו' דלאו מכל אינון מדות איהו כלל שהמדות דאצי' הן רק בחי' כלים לאו"ס ב"ה הנמשך ומאיר בהם ועל ידם שהאור הוא פשוט בתה"פ וכמ"ש האריו"ל דפנימית ז"א הוא בחי' עתיקא ממש כמ"ש במ"א, והנה האור הנמשך ומתלבש בע"ס הוא נמשך ע"י כתר עליון הממוצע בין המאציל לנאצלים וכמ"ש מזה באריכות בביאור ע"פ שחזרה אני ונאזה ע"ש, ולכן אמרו על הכתר לית שמאלא בהאי עתיקא שאין שייך שם התחלקות המדות חו"ג כלל כמו בז"א אלא כענין עקורים בכלי אחד ועמ"ש מזה בפ' נח בדרוש דור הפלגה ולכן עיקר פי' אני הוי' לא שנית איתא בזהר באדרא דקל"ז ב' דקאי על עתיקא וכמ"ע עוד בזהר ס"פ תרומה דקע"ו ע"א זכ"כ בספר עמה"מ דקכ"ז ע"ב דבע"ק נאמר לא שנית

שאינו בו שינוי שישתנה מרחמים לדין משא"כ בז"א כו' ועמ"ש עוד בפי' ע"פ אלה מסעי בענין אמת דהוא בעתיקא דהוא ע"ד מוצא מים אשר לא יכזבו מימיו שאין שום הפסק להשפעתם מאחר דלית שמאלא כו' משא"כ למטה בז"א לפעמים מדה"ד מעכבת כו' והיינו כמבואר בביאור ע"פ וידעת היום שבהמשכה הנמשך ממכ"ע יש שינויים שלא כל הדורות שוות לפי בחי' האבר והכלי שמאיר או כו' משא"כ כשיהי' גילוי סוכ"ע ועמ"ש בביאור ע"פ וארשתיך לי לעולם דכ"מ שנאמר לי הוא לעולם בלא שום שינויים כו' ובוהר פ' בשלח דנ"ב ע"א פ"י ענין לא שניתי בז"א על התכללות המדות והיינו עדמ"ש במ"א בד"ה להבין ביאור ענין האבות הן הן המרכבה בפ' יתרו שכדי להיות התכללות ג' קווין והתחברותן צ"ל ע"י הארה והמשכה מבחי' עלינה ששם בטלים אלו השני הפכים ואין שם דבר והיפוכו כלל דהיינו מבחי' דלית שמאלא כו'. ולכן שם הוי' בתפארת דוקא שעל ידו עיקר ההמשכה להיות ההתכללות כמ"ש בדרוש דור הפלגה הנ"ל ח"ש בזהר תרומה שם בענין לא שניתי ע"פ והבריח התיכון כו' וע' עוד מענין פ"י לא שניתי בזהר פ' פנחס דרמ"ד ע"א וברע"מ פ' תצא דף רע"ו ע"א.

והנה עפ"י יובן ג"כ מאמר הזהר פ' ויחי דרכ"א ע"א וע"ב והוא כפול ג"כ ס"פ אמור דף ק"ו דלא אשתני כו' הה"ד ועץ החיים כו' לבתר כו' ושבו אילנא יחידאה כו' ואתו לאתדבקא באתר דמשתני ומתהפך מגוונא לגוונא ובמק"מ שם בשם הרח"ו עה"ד גוק' ונק' אתר דמשתני כמש"ש בפ"י שושנת העמקים דאשתניאת מגוונא לגוונא כו' והוא עדמ"ש בזהר בראשית בתחלתו מה שושנים דאיהי בין החוחים אית בה סומק וחיוור, שהיא בחי' מל' דאצי' המתלבשת בבי"ע שיש בה סומק וחיוור חר"ג, אך מה שנק' החו"ג ע"ש גוון סומק וחיוור היינו שהגוון זהו מורה ענין גילוי המדה כו' זהו דאשתניאת מגוונא לגוונא, וכדפי' האר"ז"ל בזהר הרקיע בפ"י הספ"ד ספ"ק דמשתנית זמנין לטב חמנין לביש, והיינו גוון חיוור גילוי החסד וגוון סומק גילוי הגבורה ופעולת הדין ח"ו דדוקא מצד התגלות המדות מאצי' לבי"ע שייך לומר דאשתניאת כו' משא"כ כשהמדות הם באצי', וז"ש אוף כנסי' אית בה דין ורחמי היינו בחי' פנימי' המל' שבאצילות שלמעלה מבחי' גוונים התגלות המדות אשר באצי' גם המדות עצמן הם ג"כ בבחי' לא שניתי כנ"ל, ח"ש ברע"מ ר"פ תצא דרע"ו ע"א ע"פ אני הוי' לא שניתי דא שכינתא וע"ש בפ"י הרע"מ שכי' וז"ל כי דווקא באורות בי"ע יש בהם שינוי שהוא ממה שמאיר האצי' דרך המסכים שבין כל אחד ואחד, אבל אור האצי' המאיר בעולמות הוא בחי' אלקות שאין בו שום שינוי מראש עד סוף בשיווי עכ"ל, והנה בחי' עה"ח הוא ז"א דאצי' דלא אשתני והיינו כמבואר לעיל שפנימי' ז"א הוא בחי' עתיקא ושם הוא עיקר בחי' לא שניתי משא"כ מל' שנקרא עה"ד טו"ד, והיינו כדפי' בפרד"ס ערך עץ שתחתי' טוב ורע והיינו מט"ט וס"ם כו', או דטוב ורע ר"ל גילוי המדות חו"ג ולכן מהחזה דז"א ולמטה נק' עה"ד טו"ד ששם התגלות החו"ג משא"כ למעלה מהחזה ששם החו"ג סתומים ומכוסים ביסוד אימא נק' עה"ח כו' והחכ' תחי' כו' ועיקר מזה בפ"י הרמ"ז ר"פ בהעלותך דקמ"ח ע"ב גבי אורייתא דקשום אילנא דחי' כו' לכל מאן דמשתדל באורייתא

וזהו ע"ע אם אין חכמה אין יראה כו' ע"ש ועמ"ש ע"פ האכלת ושבעת בענין הזכרת ברית ותורה שבכרכת הארץ.

בניאור מעט ע"פ ואתחנן, גם להבין מהו ענין אתה החלות איך יתכן שכל האותות והמופתים אשר ממצרים ועד הנה היה רק התחלה לבד כו' נגד נתינת הארץ. הנה כתיב אני הוי' לא שנית, וידוע ומבואר ג"כ לעיל הפירוש שאין התהוות העולמות פועלים בו שום שינוי ח"ו לפי שהתהוות כל העולמות וחיותן וקיומם אינו אלא מבחי' מלכותו ית' שהוא בחי' שמו ית', אבל הוא ית' קדוש ומובדל מגדר עלמין לגמרי כו' וגם דכולא קמי' כלא חשיב וכאין ואפס ממש כו', והנה כמו"כ בענין המדות חסד גבורה רחמים כו' הגם שלכאורה ה"ו בחי' התפעלות ושינוי אך כי באמת אין דמיון וערך למהות המדות אפי' שבנבראים העליונים מלאכים ונשמות אל מהות המדות עליונות דאצי' וכמו מתיקות התפוח הגשמי לגבי המתיקות שבמזל הרוחני המכה בו ואומר לו גדל, ויותר מזה לאין קץ אין ערוך כו' וע' בתניא ח"ב ספ"ט שלכן נקראו מדותיו ית' שהם הספי' בזה"ק רזא דמהימנותא שהוא האמונה שלמעלה מהשכל ולכן מדותיו ית' אין פועלים שום שינוי כלל, וכמ"ש בר"ח שעה"ק ספ"ו בשם הת"ו שינוין אינון במאני דגופא אבל ביה לית שינוי כלל הה"ד אני הוי' לא שנית פי' מאני דגופא הם הלבושים דו"א שהם לבושים למדות העליונות משא"כ בו"א עצמו הוא בחי' לא שנית, וברע"מ פ' תצא דרפ"א ע"א לא כשאני נכתב אני נקרא כו' הוא כתיב אני הוי' לא שנית בכתיבה לא אשתני אבל בקריאה אשתני, דכתיבה דאיהו אתריה לא אשתני בקריאה דאיהו לבר מאתריה אשתני פי' הקריאה זהו בחי' הגילוי והכתיבה הוא מה שלמעלה מהגילוי כמ"ש בביאור ע"פ וקבל היהודים בסופו ולכן למעלה בז"א ממש דאיהו אתריה הוא בחי' לא שנית רק מצד הגילוי ולמטה לבר מאתריה היינו בבי"ע יש שינויים שמתלבש בלבושים והעלם ונק' מאני דגופא דשינויים אינון במאני דגופא כנ"ל, וע' בפרד"ס שער אבי"ע ספ"א וז"ל והענין כי השינויים כו' הוא רחוק מהעצמיות כמבואר בשער עצמות וכלים פ"ד אמנם יפעלו השינויים ע"י הכלים הם האצי' ועכ"ז לקרבתם אל מקורם הם רחוקים מהשינויים עד שנצטרכו אל כלים להתלבש בהם והם הבריאה והבריאה עדין רחוקה מהגשמיות השינויים עד שנצטרכו אל כלים להתלבש בהם והם היצירה כו' וגם היצירה בעשי' כו' ע"ש אמנם באמת עיקר פי' לא שנית היינו משום שעצמות א"ס ב"ה הוא למעלה מעלה מבחי' המדות עליונות ואפי' מבחי' ח"ע כו' דלאו מכל אינון מדות איהו כלל שהמדות דאצי' הן רק בחי' כלים לאו"ס ב"ה הנמשך ומאיר בהם ועל ידם שהאור הוא פשוט בתה"פ וכמ"ש האריז"ל דפנימית ז"א הוא בחי' עתיקא ממש כמ"ש במ"א, והנה האור הנמשך ומתלבש בע"ס הוא נמשך ע"י כתר עליון הממוצע בין המאציל לנאצלים וכמ"ש מזה באריכות בביאור ע"פ שחורה אני ונאווה ע"ש, ולכן אמרו על הכתר לית שמאלא בהאי עתיקא שאין שייך שם התחלקות המדות חו"ג כלל כמו בז"א אלא כענין עקודים בכלי אחד ועמ"ש מזה בפ' נח בדרוש דור הפלגה ולכן עיקר פי' אני הוי' לא שנית אינתא בזהר באזרא דקל"ז ב' דקאי על עתיקא וכ"מ עוד בזהר ס"פ תרומה דקע"ו ע"א זכ"כ בספר עמה"מ דקכ"ו ע"ב דבע"ק נאמר לא שנית

שאינן בו שינוי שישתנה מרחמים לדין משא"כ בוי"א כו' ועמ"ש עוד בפי' ע"פ אלה מסעי בענין אמת דהוא בעתיקא דהוא ע"ד מוצא מים אשר לא יכזבו מימיו שאין שום הפסק להשפעתם מאחר דלית שמאלא כו' משא"כ למטה בוי"א לפעמים מדה"ד מעכבת כו' והיינו כמבואר בביאור ע"פ וידעת היום שבההמשכה הנמשך ממכ"ע יש שינויים שלא כל הדורות שוות לפי בחי' האבר והכלי שמאיר אז כו' משא"כ כשיהי' גילוי סוכ"ע ועמ"ש בביאור ע"פ וארשתיד לי לעולם דכ"מ שנאמר לי הוא לעולם בלא שום שינויים כו' ובוהר פ' בשלח דנ"ב ע"א פי' ענין לא שניתי בוי"א על התכללות המדות והיינו עדמ"ש במ"א בד"ה להבין ביאור ענין האבות הן הן המרכבה בפ' יתרו שכדי להיות התכללות ג' קווין והתחברותן צ"ל ע"י הארה והמשכה מבחי' עליונה ששם בטלים אלו השני הפכים ואין שם דבר והיפוכו כלל דהיינו מבחי' דלית שמאלא כו', ולכן שם הוי' בתפארת דוקא שעל ידו עיקר ההמשכה להיות ההתכללות כמ"ש בדרוש דור הפלגה הנ"ל ח"ש בוהר תרומה שם בענין לא שניתי ע"פ והבריח התיכון כו' וע' עוד מענין פי' לא שניתי בוהר פ' פנחס דרמ"ד ע"א וברע"מ פ' תצא דף רע"ו ע"א.

והנה עפ"י יובן ג"כ מאמר הוהר פ' ויחי דרכ"א ע"א וע"ב והוא כפול ג"כ ס"פ אמור דף ק"ז דלא אשתני כו' הה"ד ועץ החיים כו' לבתר כו' ושבו אילנא יחדאה כו' ואתו לאתדבקא באתר דמשתני ומתהפך מגוונא לגוונא ובמק"מ שם בשם הרח"ו עה"ד נוק' ונק' אתר דמשתני כמש"ש בפי' שושנת העמקים דאשתניאת מגוונא לגוונא כו' והוא עדמ"ש בוהר בראשית בתחלתו מה שושנים דאיהי בין החוחים אית בה סומק וחיוור, שהיא בחי' מל' דאצי' המתלבשת בבי"ע שיש בה סומק וחיוור חו"ג, אך מה שנק' החו"ג ע"ש גוון סומק וחיוור היינו שגוון זהו מורה ענין גילוי המדה כו' זהו דאשתניאת מגוונא לגוונא, וכדפי' האריז"ל בוהר הרקיע בפי' הספ"ד ספ"ק דמשתנית זמנין לטב חמנין לביש, והיינו גוון חיוור גילוי החסד וגוון סומק גילוי הגבורה ופעולת הדין ח"ו דדוקא מצד התגלות המדות מאצי' לבי"ע שייך לומר דאשתניאת כו' משא"כ כשהמדות הם באצי', וז"ש אוף כנס"י אית בה דין ורחמי היינו בחי' פנימי' המל' שבאצילות שלמעלה מבחי' גוונים התגלות המדות אשר באצי' גם המדות עצמן הם ג"כ בבחי' לא שניתי כנ"ל, וז"ש ברע"מ ר"פ תצא דרע"ו ע"א ע"פ אני הוי' לא שניתי דא שכינתא וע"ש בפי' הרע"מ שכ' וז"ל כי דווקא באורות בי"ע יש בהם שינוי שהוא ממה שמאיר האצי' דרך המסכים שבין כל אחד ואחד, אבל אור האצי' המאיר בעולמות הוא בחי' אלקות שאין בו שום שינוי מראש עד סוף בשיווי עכ"ל, והנה בחי' עה"ח הוא ז"א דאצי' דלא אשתני והיינו כמבואר לעיל שפנימי' ז"א הוא בחי' עתיקא ושם הוא עיקר בחי' לא שניתי משא"כ מל' שנקרא עה"ד טו"ר, והיינו כדפי' בפרד"ס ערך עץ שתחתיו טוב ורע והיינו מט"ט וס"ם כו', או דטוב ורע ר"ל גילוי המדות חו"ג ולכן מהחזה דז"א ולמטה נק' עה"ד טו"ר ששם התגלות החו"ג משא"כ למעלה מהחזה ששם החו"ג סתומים ומכוסים ביסוד אימא נק' עה"ח כו' והחכ' תחי' כו' ועיין מזה בפי' הרמ"ז ר"פ בהעלותך דקמ"ח ע"ב גבי אורייתא דקשוט אילנא דחיי כו' לכל מאן דמשתדל באורייתא

כ"י ועמ"ש במ"א בביאור ע"פ ה"י מספר בניי כ"י, והנה להיות הדבקות באילנא דחיי שהוא בחי' אג"י הו"י לא שניתי היינו ע"י הביטול באמת ושללא יהי' ג"כ שינויים בעבודה וכמ"ש אשר יקראוהו באמת, משא"כ כשיש שינויים שבשעת התפלה מעורר האהבה ואעפ"כ אחר התפלה חולפת ועוברת האה' ועושה מצרכי הגוף עיקר זהר"ע ואתא לאתדבקא באתר דמשתני כ"י ועמ"ש בד"ה מקושש עצים בענין ב' בחי' אהבה שיש אהבה עפ"י השכל ושייך בה שינויים זהו בחי' עה"ד משא"כ עה"ח הוא אה"ר שלמעלה מהשכל ואה' זו אין בו שינויים כ"י ע"ש, או יובן ענין זה ממ"ש בפ' תוריע בד"ה שוש תשיש בענין ההפרש שבין בחי' יולדת זכר ובין בחי' יולדת נקבה שהוא האהבה שבבחי' לגרמי' כ"י ע"ש ח"ש הרח"ו עה"ד נוק' כ"י, ועפ"י יובן מה שבעה"ד נאמר מות תמות כי מאן דנפל מדרגי' איקרי מיתה, משא"כ בעה"ח כתיב וחי לעולם כי לפי דעה"ד זהו אתר דמשתני מגוונא לגוונא, ע"כ ממנו נמשך ג"כ השינוי העצום מחיים למיתה ח"ו כי מכלכל חיים בחסד, וכשמשתנה לגוון סומק ומדת הדין שהוא גורם הסתלקות האור מהכלי נמשך המיתה במ' כדפי' הרמ"ז משא"כ בבחי' אילנא דחיי בחי' אג"י הו"י לא שניתי דלית שמאלא כ"י נמשך וחי לעולם וע' בפ"י הרמ"ז בזהר בחוקתי דקייג ע"ב והפירוד כ"י אורות האצ"י ששם עה"ח כ"י כי באצ"י איתו חיותה וגרמהי חד כ"י ואין האור נפרד מהכלי משא"כ בבי"ע ומשם יפרד כ"י.

ומעתה יובן ג"כ ענין הנוכר לעיל שאם היו ישראל נכנסים לא"י ע"י משה היה קיום נצחי לבהמ"ק ולא היה שינויים כי משה הוא בחי' שמשא ויהושע הוא בחי' סיורא והלבנה יש בה שינויים מתחלת החודש לאמצע החודש וסוף החודש שאז מתחשכת כ"י זהה"ע אתר דמשתני, משא"כ השמש אין בו שינויים, והיינו כמ"ש בזהר ר"פ בהעלותך שם ת"ח אילנא דחיי כ"י הוא שמשא דנהיר לכולא כ"י והוא יסו"א המאיר בו"א כמ"ש הרמ"ז שם ובפ' אמור דפ"ח ע"א ולפי שהוא מבחי' עה"ח זהו בחי' אתר דלא אשתני וזהו מדריגת משה שנק' שמשא, זהה"ע משה משה לא פסיק טעמא כמ"ש באד"ר דקל"ח ע"א ובפ' בלק דקפ"ז ע"ב, וכמ"ש מזה במ"א בביאור ע"פ ואלה המשפטים כי אברהם שבכריאה ושבאצ"י אינן מסוג א' כ"י אבל משה שבאצ"י ושבכריאה שוין כי הוא בחי' פנימיות והוא בחי' קו וחוט האו"ם שבכל העולמות בשוה והוא ממשיך בחי' דעת לנש"י שהדעת תוא בחי' פנימית וזהו שאם הי' משה מכניס לא"י לא הי' שום שינויים כי הוא ממשיך מבחי' לא שניתי כ"י וע"ש באד"ר דקל"ח ע"א שממשיך מעתיקא לז"א להיות גם במקום הדין המשכת יגמה"ר וע"ש דהיינו משום דמשה משה לא פסיק טעמא כ"י שהוא ממש מבחי' לא שניתי כנ"ל וכמו"כ בעבודת ה' ע"י גילוי דעת זה מבחי' משה נמשך שלא יהי' שום שינויים בעבודה, והיינו לפי שממשיך הדעת מבחי' סוכ"ע שיהי' הגילוי כמו דקמי' כל"ח וכנודע מענין כי אל דיעות כ"י דיעה עליונה שלמעלה היש כ"י וזהו בחי' הארת שמשא יח"ע שהעולם בטל במציאות כביטול זיו השמש בשמש כ"י וכמ"ש כי שמש ומגן הו"י אלקים ומוזה היה נמשך שלא היו שינויים בעבודה כלל כי מבחי' יח"ע נמשך בחי' אה"ר מבחי' עה"ח שאין בה שינויים.

והנה צריך ביאור קצת במ"ש לעיל דההפרש בין תפלה לתורה הוא שע"י תפלה יחוד סיהרא בשמשא הוא בבחי' עלי' שהתחנתן עולה למעלה וע"י תורה הוא בבחי' המשכה שהעליון יורד למטה, וגם אמר שזהו בחי' אתעדל"ע מצד עצמה, ולסאורה הרי גם עכשיו ממשיכים כן ע"י התורה שהתורה כבר ניתנה לישראל בסיני וניתן להם כח זה במ"ת שע"י התורה יומשכו האור מלמעלה למטה וא"כ מה ענין זה לואראה את הארץ כו', והענין כמ"ש בזהר ר"פ ואתחנן דר"ס ע"ב ע"פ אתה החלות כו' בג"כ משה שירותא הוא בעלמא ואי תימא מאן הוה סיומא כו' סיומא דמלכא משיחא הוא כו' ומבואר במ"א בד"ה הנה ענין ים סוף כי הנה זאת התורה אשר שם משה לפני בניי הוא ומשכת האצ"י למטה, ולכן כדי שיהי' מ"ת היה צ"ל תחלה קי"ס שהוא בקינות המסך המפסיק ומסתיר על האור האצ"י כו' אך לעתיד יהי' גילוי פנימני' התורה והוא בחינת ראי' ע"ד מ"ש על האר"ז"ל שהשיג בשעה אחת מה שלא יספיק לבאר זה בשמונים שנה כו' וגילוי זה יהי' ע"י משיח כו' והנה במשה נאמר ג"כ וירא ראשית לו שוכה לבחי' ראי' זו שהוא ח"ע אלא שלא המשיך בחי' זו בנש"י וע"ז ביקש אעברה נא ואראה את הארץ שהוא כנס"י וכמ"ש מזה לקמן והיינו שע"יז ימשיך בחי' ראי' זו

נוסחא שני'

והנה צריך ביאור קצת במ"ש לעיל דההפרש בין תפלה לתורה הוא שע"י תפילה יחוד סיהרא בשמשא הוא בבחי' עלי' שהתחנתן עולה למעלה וע"י תורה הוא בבחי' המשכה שהעליון יורד למטה, וגם אמר שזהו בחי' אתעדל"ע מצד עצמה ולעילא מצד עצמה ולכאורה הרי גם עכשיו ממשיכים כן ע"י התורה שהתורה כבר ניתנה לישראל בסיני וניתנה להם כח זה במ"ת שע"י התורה יומשך האור מלמעלה למטה, וא"כ מה ענין זה לואראה את הארץ כו' ויובן עם מ"ש במאמר ע"פ השמיעני את קולך קלא דאורייתא שממשיכים ע"י זה אור א"ס ב"ה שמתלבש בתורה שהוא חכמה דאצ"י וכמ"ש ותורה שם בישראל כו', והיינו מ"ש כי קולך ערב עריבות מתיקות בחי' תענוג היינו שממשיכים בחי' תענוג העליון בהתורה ואז תתענג כו' היינו המשכת הכתר לחכמה שכתר הוא מקום התענוגים, והו' אני תורתך שעשעתי שהוא המשכת התענוג העליון בהתורה וכמ"ש ותעשועי יום יום פי' יום יום הם אר"א תרשב"כ ותושבע"פ שממשיך בהם בחי' שעשועים כו' וזהו ההפרש בין הלימוד שקודם התפילה ובין הלימוד שלאחר התפילה כי עיקר המשכות הכתר לחכמה ע"י התורה הוא בהקדים תחילה בחי' ובכל מאודיך שהוא המשכת הכתר היינו בחי' אריח שהמל' נעשה כתר ונק' עושים רצונו של מקום כו' אבל ע"י התורה שקודם התפילה הוא רק המשכה מזכמה ששם שרש התורה בעצמה דאורייתא מזכמה נפקת, והוא נק' רעייתי שמפרנסין כו', וזהו שארז"ל אבא בנימין אומר כו' על תפילתי שתוא סמוכה למטתי כי התורה צ"ל אחר התפלה כדי שיהי' המשכות הכתר בחכמה עכ"ל ועפ"ז יובן בקשת משה כי הנה

שמבחי' וירא ראשית לו ג"כ בארץ העליונה שהוא מקור נש"י שיוכו כולם לבחי' ראה זו בתורה וזה המשכת אילנא דחי ממש משא"כ התורה כמו שנתלבשה למטה נתלבשה בכמה לבושים וכמ"ש בזהר פ' בהעלותך דקני"ה ע"א בג"כ אמר דוד גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך ועמ"ש הרמ"ז שם בפני' ואביטה כו' אך עיקר הפי' היינו ואביטה הוא בחי' ומדריגת ראה הנ"ל שלא יסתירו הלבושים ובחי' זו רצה משה להמשיך בכנס"י ע"י ואראה כו' ועי"ז היה נמשך ג"כ גילוי בחי' מזוהיה של הגשמה דאתקשראה בח"ע מקור התורה והנה מזוהיה חזי ממש הביטול שהרי ארז"ל בחייהו אינן רואים במיתחן רואים וכ"ש שהגשמה שבבחי' מקיף הנק' מזוהיה חזי ממש. ומשה משה לא פסיק טעמא שב' בחי' שבהגשמה לא היה בהם שום הפרד ופירוד. וע"כ נאמר וירא ראשית לו ולכן לא הי' צריך הכנה לנבואה. וע"כ ע"י ואראה את הארץ שהי' ממשיך בכנס"י בחי' ראי' זו בהתורה הי' נמשך ג"כ גילוי בחי' מזוהיה של הגשמה להיות חזי ממש הביטול כו' ולא נתקיים בקשה זו עכשיו רק ראה מרחוק ועי"ז נמשך ג"כ בגדולי הצדיקים הראשונים מעין בחי' זו, ולכן נק' הסנהדרין עיני העדה, ועמ"ש ע"פ לבבתי באחד מעיניך כו', ולע"ל נאמר עין בעין יראו כו' וכמו"כ גם בענין עסק התורה דאעפ"י שהוא המשכת אתעדל"ע מלמעלה למטה. עכ"ז לא דמי הלימוד שקודם התפלה ללימוד שאחר התפלה שהוא אחר האתעדל"ת וכמ"ש בביאור ע"פ הראני את מראיך ועי"ז מה שנת' במ"א שיש כמה בחי' באתעדל"ע זו שמצ"ע חיצוני' ופנימיות והפנימיות אינו נמשך כ"א כשיש שלימות באתעדל"ת תחלה כמ"ש ע"פ פתחי לי ובביאור ע"פ צאינה וראינה והיינו לפי שלא נתקיים בקשת משה עכשיו עד לע"ל. ועמ"ש במ"א בדי"ה או ישיר ישראל בענין בשביל התו' שנק' ראשית ובשביל ישראל שנק' ראשית שהתורה היא הממוצע המחבר אוא"ס ב"ה עם

נוסחא שני'

הגם שע"י התורה לבד ממשיכים יחד העליון מלמעלה למטה כמו בלימוד שקודם התפילה מ"מ המשכה זו היא מבחי' חכמה אכן כדי שיומשך האור מבחי' כתר הוא דוקא בהקדים תחילה אתעדל"ת והוא התפילה כו' אמנם מי שתורתו אומנתו ואינו מפסיק לתפילה היינו משום שע"י שעסק תורתם הוא בבחי' ביטול לכך ביכולתו להמשיך ע"י תורתו לבד מבחי' כתר, וזה ביקש משה רבינו ע"ה ליטע בחי' זו בכל ישראל כו' ע"י ואראה את הארץ כו' כנ"ל. אמנם מ"ש ואתחנן שבחי' זו נמשכה ע"י מתנת חינוך דוקא יובן ע"פ מ"ש בת"א פ' בשלח ע"פ 'לסוסי שאותיות התפילה נק' סוסי נוקבן שהם העלאה מלמטה למעלה ואותיות התורה נק' אותיות זכרים שהן המשכה מלמעלה למטה המשכה זו מבחי' חכמה כו', אמנם יש עוד בחי' אותיות זכרים שבאים ממילא שלא ע"י אתעדל"ת שאין אתעדל"ת מגעת שם והוא האותיות המשכות מבחי' כתר כו' ע"ש בכתביאור. וכיון שכן א"ש שלכך ביקש משה המשכה זו בלשון ואתחנן מתנת חינוך דוקא אך דא"כ צ"ל מ"ש ע"פ השמיעני את קולך דהמשכה זו נמשכה

העולמות והמוצע יש בו ב' בחי' ע"מ"ש בע"ה ש"מ"א פ"ג בענין הכתר כו' וכך היינו פנימי' התורה שנאמר בה ואהי' שעשועים שז"א שעשוע הקב"ה הוא בחי' א"ס ממש והוא למעלה מהיות מקור חיות העולמות וכמ"ש מזה באג"ה סד"ה דוד זמירות קרית להו ועדמ"ש בפע"ח דפנימי' אבא (שהוא התורה דמחכ' נפקת) הוא פנימי' ע"י וחיצוני' התורה שנק' נובלות חכמה גה"י דאבא הוא מקור ושרש לחיות העולמות ועמ"ש סד"ה ואלה שמות בני ונק' ראשית להן ראש ומקור, וכדי להיות התחברות ב' בחי' האלו שבתורה זהו ע"י נש"י שנק' ראשית תבואתו והיינו ע"י רע"ד בבחי' עלי באר מעוררים בחי' רצה"ע כו' ונעשה ההתחברות למעלה וההמשכה וזהו ענו לה כענין תען לשוני אמרתך המבואר במ"א גבי שמע"צ ע"ש, נמצא ההמשכה זו היא ע"י אתעדל"ית תחלה דוקא בבחי' עלי באר ומשה רצה להמשיך כ"ן ע"י אתעדל"ע ע"י אעברה נא ואראה כו'.

והנה ידוע ג"כ שההסתר וההעלם שבתחלה הוא סיבת הגילוי אח"כ ביתר שאת, ועמ"ש בפ' וארא סד"ה וידבר אלקים אל משה כו' ע"ש, וכמו"כ יובן בענין זה דמשה רצה להמשיך בנש"י מבחי' שמשא שאין בה שינויים ולא נתקיים בקשה זו עכשיו כ"א נאמר וצו את יהושע כו' פני לבנה, ומזה נמשך שינויים שלא נתקיים בהמ"ק כו' אך מזה יומשך שלע"ל יהי' גילוי גדול יותר מבחי' שמש ועו"ג והי' אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהי' שבעתים כאור שבעת הימים, ויובן זה עפ"מ"ש בליקוטים ע"ש הה"מ ז"ל ע"פ ועינינו מאירות כשמש וכירח, השמש אינו מקבל משום דבר והירח היא מקבלת האור מן השמש, אך בזה יש לה יותר תענוג כי השמש אין לה תענוג כי תענוג תמידית אינו תענוג, אבל הירח יש לה תענוג בהגיע לה אור, והתענוג

נוסחא שני'

דוקא ע"י אתערותא דלתתא תחילה בתפילה בבחי' בכל מאודיך כנ"ל זה לכאורה סתירה למ"ש שהמשכה זו נק' דוקא מתנת חיים אך גם זה יובן ע"פ מ"ש במ"א בענין פתחי לי אחותי כו' וארז"ל פתחי לי כחודה של מחט ואני אפתח לכם כפתחו של אולם, והענין כי כל השערים שבהיכל הי' להם דלתות חוץ משל אולם לכן הי' האולם פתוח תמיד, אבל שאר הפתחי' לפעמים נסגרים ופעמים נפתחים, וענין השערים נפתחים שבבית המקדש הוא כמו שנאמר פותח שער לדופקי בתשובה היינו שע"י אתערותא דלתתא אם ישים אליו לבו כו' ע"י זה רוח איתי רוח כו' אז נפתחו השערים שע"י ההעלאת מ"ן מאתערותא דלתתא בא אתערותא דלעילא, וזהו שהשערים והפתחים לפעמים נפתחים כשיש אתערותא דלתתא ולפעמים נסגרים כשאין דופק באתערותא דלתתא, אך הנה נודע שיש אתערותא דלעילא דתליא באתעדל"ית ויש אתערותא דלעילא דלא תלי' באתערותא דלתתא כלל לפי שאתעדל"ע זו היא לעילא לעילא מקום שאין אתערותא דלתתא תופס מקום כלל.

הוא המדריגה הגדולה או תתענג על הוי' וכמשל עני אחד שמשתכר מאה זהובים יש לו יותר תענוג משלמה המלך והאדם צריך לאחוז בשניהם כמו מו"ע"ה שלא הי' מקבל והי' אוחו א"ע שהוא מקבל וכשבא לאדם התלבות צו"ך לאחוז במדת היראה עכ"ל, ועפי"ז י"ל ג"כ בענין הטעם שישראל מונין ללבנה ועמ"ש ע"פ ואפו עשר נשים כו', וביאור ענין זה ג"כ בעבודה כמ"ש ע"פ ויספו ענוים כו' צדיקים מוסיפים שמחה בשם הוי', אכן ואכיוני אדם הם בחי' בע"ת בקדוש ישראל מה שהוא מובדל מישראל דלעילא יגילו אף ששמחתו רק ממאה זהובים עד"מ היינו מה שהוא סו"מ מזה בלבד הוא שמח והצדיק שמחתו מדביקות נפשו בה' מאד ממש, עכ"ז התענוג דבע"ת גדול יותר כמשל של הה"מ ג"ע שהעני שמשתכר מעט יש לו תענוג יותר מתענוג העשיר המופלג והוא משום שיצא מאפילה לאורה משא"כ הצדיק הוא כמו תענוג תמידי לגבי בע"ת כו' ולכן ארז"ל גם בצדיקים בכל יום ויום יהי' בעיניך כחדשים כו' ונדע דתשובה אינו דוקא על עבירות אלא להשיב נפשו לשרשה מהסתר והעלם הגוף כו' ולכן בחי' זו שייך דוקא בירח שיש בה לפעמים חשך וריחוק ואח"כ מתקרבת ומאירה והו' תשוב ה' ובמקום שבע"ת עומדים כו', ולכן איתא בע"ח שער א"א פ"ב מעלת מלכות כו' ויהי' לעתיד אורה גדולה מן השמש עכ"ל, ועמ"ש עוד מזה בפ' שמיני סד"ה והי' אור הלבנה בשם הפע"ח וי"ל שכמו"כ גם בענין האתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת נמשך בחי' עליונה יותר כשיהי' ההמשכה זו אחר שלימות אתעדל"ת ואתעדל"ע מאם היה אתעדל"ע זו מעצמה תחלה ובענין שנאמר הדר וקבלוה בימי אחשורוש והי' זה גבוה יותר ממתן תורה, ע' מזה גבי פורים, הרי עם היות התורה בחי' אתעדל"ע מעצמה עכ"ז נמשך מבחי' עליונה יותר כשהי' תחלה אתעדל"ת כו', ולכן פורים שייך ללבנה כגודע מענין כרך שמוקף חומה מימות יהושע דוקא, והנה מעלת מרע"ה שעם היותו בחי' שמש שהוא בחי' גילוי אור ויהו"ע עכ"ז הי' ג"כ כירח דהיינו שעם היותו בחי' שמש שהוא אתר דלא משתני ומשה משה לא פסיק טעמא עכ"ז היה בו ג"כ זו הבחי' דירח שהי' בעיניו בכל יום כחדשים ממש כמו אצל הבע"ת שיצא מאפילה לאורה וכדאיתא שמשה זכה לתשובה כו' ולכן רצה להמשיך בחי' זו בכל ישראל, אכן באמת לא היו יכולים לקבל בחי' זו דמשה ממש שיהיו בבחי' שמש ואעפ"כ יאחזו ג"כ במדת ירח להיות בבחי' תשובה, וע"כ הוצרכו להיות בבחי' ירח ממש שיש בה ריחוק וקירוב והו' בחי' תשובה אשר במקום שבע"ת עומדים כו' והו' ועינינו מאירות כשמש וכירח כו', גם פי' כשמש היינו ביחו"ע וכירח היינו ביחוט' שצ"ל לאסתכלא ביקרא דמלכא בבי' הבחי' כו' וכמ"ש לבבתי באחד מעיניך הכתיב באחד הקרי באחת שהוא יחו"ע ויחוט' כו', והענין כי יתרון האור הוא נמשך מתוך החושך דוקא, והיינו שע"י שבמקום השינויים והגליות הנמשכים מבחי' עה"ד טו"ר עכ"ז ממשיכים לשם מבחי' אני הוי' לא שנית דהיינו ע"י הביטול לאו"א"ס ב"ה שכל המונעים מעבודת ה' לא יהיו תופסים מקום כו' ועדמ"ש בזהר פ' חיי שרה דקכ"ב ע"ב אתה שרה נחתת וסלקת כו' כמד"א ויעל אברם ממצרים כו' שעל ידי זה נהפך חושך דעץ הדעת לאור דעץ החיים הנה על ידי זה ממשיך גילוי בחינה עליונה יותר גם מבחינת עץ החיים שהוא בחינת שמשא כנ"ל, וכמו שכתוב בזהר ויחי

דף רל"ז ע"א ישדאל אחידו בסיהרא כו' ואתאחדו באתר דנהיר לשמשא
 עילאה כו' ע"ש, והיינו כי שרש בחי' שמש זהו הארת הקו הזורח ובוקע מבחי'
 ישת חשך סתרו כמ"ש במ"א אכן אתר דנהיר לשמשא עילאה זהו בחי' מקיף
 עליון הסוכ"ע בשוה שלמעלה מהארת הקו כו' ועמ"ש במ"א ששים המה מלכות
 גבי פי' תמתי שכנס"י עושים בחי' שלימות שיהי' הגילוי גם למטה כמו
 למעלה הפך ממ"ש המין מפלגך ולעילא כו' ומפלגך ולתתא כו', שהוא בחי'
 שינוי ונש"י ממשכים להיות גם למטה גילוי בחי' לא שניתי כמו למעלה
 כו' ועי"ז נמשך בחי' ומעין מבית ה' יצא כו' שהוא למעלה מבחינת ונהר
 יוצא מעדן להשקות את הגן, נמצא שזהו גילוי למעלה מבחי' עה"ח שמקבל
 מבחי' ונהר הג"ל וכמ"ש ועץ שתול כו' ועל יובל ישלח שרשיו כו', אבל בחי'
 ומעין זהו בחי' ערן ממש שלמעלה גם מבחי' הנהר כו', והוא עדמ"ש בזהר
 פ' שלח דקנ"ח ע"ב ע"פ היש בה עץ שהוא בחי' עה"ח, אם אין הוא בחי'
 עתיק הוא הנקרא אין שהוא למעלה מבחי' עה"ח כו' ע"ש והיינו שהוא בחי'
 חיי החיים כי עמך מקו"ח ועמ"ש מזה ע"פ את שבתותי תשמרו כו' ועם היות
 שבחי' עה"ח הוא בחי' לא שניתי כנ"ל אך היינו בבחי' הארת אוא"ס המאיר
 בז"א דאצי' אבל עיקר בחי' זו דלא שניתי הוא בחי' א"ק שלמעלה מעלה
 מהארה זו הנמשך ומתלבש בז"א וכמשנ"ת למעלה וזהו הנמשך דוקא ע"י
 דאתהפכא חשול"ג היינו ע"י בחי' תשובה, ועד"ז אמר בע"ח שלעתיד יהי'
 אורה דבחי' מל' גדול מן השמש דהיינו עליית המל' בעתיק שלמעלה מבחי'
 עה"ח כו' וזהו הנמשך דוקא ע"י הריחוק והמיעוט שבתחלה שע"ז נעשו בבחי'
 בע"ח, וזהו עיקר שושנת העמקים שפי' שושנה גם לשון שינויים והיינו לפי
 שהוא שושנה בין החוחים במקום השינויים, אבל מחמת שהוא בבחי' ביטול
 לבחי' לא שניתי ע"י התשובה ממעמקים קראתיך הרי הוא שושנת העמקים
 ועי"ז נמשך ג"כ מלמעלה מבחי' עתיקא דכולא שיהי' בחי' מגלה עמוקות
 כו' עמקו מחשבותיך כו', וכמ"ש בזהר פ' וישב דקפ"א ע"ב ע"פ הנה ישכיל
 עבדי ירום ונשא וגבה מאד, ונשא וגבה מאד עלי' דסיהרא אתמר כו' ע"ש
 ומבואר במ"א וע' בפ"י הרמ"ז בזהר פ' וילך דרפ"ד ע"א גבי משה תבעי
 לאתחדשא עלמא חמית מן יומא שמשא פלח לסיהרא כו' דמובן מפירושו
 שבתחתימ לע"ל יוגבר כח הלבנה על השמש כו' ע"ש, ומכ"ז יובן מ"ש בזהר
 ר"פ שלח דקנ"ז ע"א בחטא המקושש עצים דהוה דייק על אילין אילנין הי
 מנייהו רב על אחרא, דלכאורה אין לזה פי' איך שייך סברא שע"ה"ד שנקנסה
 מיתה עליו יהי' גדול מעה"ח שנאמר עליו ואכל ממנו וחי לעולם שזהו בחי'
 אני הוי' לא שניתי, אך הענין כי עה"ד נק' ג"כ מל' דאצי', אתר דמשתני
 כו' וע"י פירוד רפ"ח ניצוצים שבעה"ד ממש דהיינו בק"ג עי"ז יתעלה ב"ן
 בס"ג למעלה ממ"ה שהוא למעלה מבחי' עה"ח כו' וכמארו"ל טוב זה מלאך
 זחיים כו' מאד זה כו' ומ"מ חטא מאד בחקירה זו כי אף שלמעלה שפיר
 שייך לומר כן מ"מ הרי בהשתלשלות ב' בחי' אלו דעה"ח ועה"ד למטה הרי
 עה"ד ממש הוא ק"צ, ועו"נ ראה נתתי לפניך את החיים כו' ואת המות כו'
 ובחרת בחיים כמו שאעפ"י שבמקום בע"ת עומדים אין צ"ג יכולים לעמוד
 עכ"ז הרי משביעים אותו תהי צדיק כו' והאומר אחטא ואשוב אין מספיקין
 בידו לצעות תשובה כו' וכך עד"מ אין מקום לחקירה זו דהי מנייהו רב כו'

ולא עוד אלא הרי משיח עתיד לאתבא צדיקיא בתיובתא נמצא צדיקים יזכו ג"כ לבחי' תשובה כו' וכמו שאלו לא אכל אדה"ר מעה"ד היה בירור זה דעה"ד ממילא ע"י עה"ח ולא היה צריך לירד במקום עה"ד כלל וכמ"ש במ"א בפ' בראשית ע"פ הן האדם היה כאחד ממנו.

והנה עפ"י כל זה יובן פי' מ"ש לעתיד ושמתי כדכד שמשותיך, שמשותיך ל' רבים היינו ב' בחי' שמש, הא' מלמעלה למטה והוא בחינת שמש זוי' והב' מלמטה למעלה והוא בחי' שמש צדקה והו"ע שהם וישפה שהם יוסף ובנימין צ"ע וצ"ת כו', גם בעבודה הם ב' בחי' כי שמש צדקה היינו מלמטה למעלה כמ"ש וצדקה תרומם וארו"ל בכל מאדך בכל ממונך, והיינו שכדי להגיע לאהבת בכל מאדך הוא ע"י צדקה תרומם גוי הנה"ב כו' נמצא שמש צדקה הוא האור והגילוי מלמטה למעלה עליית התחתון למעלה כו' ושמש זוי' הוא המשכה מלמעלה למטה ע"י התורה כו' עמ"ש מזה באריכות בפ' ראה ועמ"ש פ' מקץ ע"פ המגביהי לשבת ג"כ מענין זה איך ע"י המצות הוא העלאה להעלות גם הנה"ב וע"י התורה הוא המשכה כו', והנה מבואר למעלה דבקשת מרע"ה שיהי' הגילוי מלמעלה למטה וזהו בחי' שמש זוי' וזהו ואתחנן ואל הוי' וכמ"ש ע"פ ושמתי כדכד שבחי' שמש זה שמלמעלמ"ט זה המשכת יגמדה"ר כו', אך הקב"ה אמר וצו את יהושע שפני יהושע כפני לבנה ועלייתה לקבל מבחי' שמשא היינו בחי' שמש צדקה כי הו"ע שהלבנה עולה לקבל האור מהשמש מלמלמ"ע ולכן עי"ז יהי' לעתיד מעלה יתירה להיות כדכד שמשותיך ב' בחי' שמש מלמטה למעלה כמו בחי' יהושע וגם למעלה למטה כבקשת משה, וזה עדיף מבקשת משה שיהי' רק בחי' שמש הא' שמלמעלמ"ט, ויובן ע"פ מש"ש בד"ה ושמתי כדכד הנ"ל דפי' הגילוי שמלמטה למעלה זהו"ע עליות הכלים והזדככותן, וכמו אליהו שעלה השמימה שנזדכך גופו כו' וזהו הנמשל למשל של עליית התחתון בהר מלמטה למעלה ובחי' הגילוי שמלמעלה למטה זהו שאעפ"י שהכלים לא יזדככו מ"מ יומשך גילוי אור גדול וכמו במ"ת וירד ה' על ה"ס כו', וזהו הנמשל למשל ירידת העליון מן ההר למטה אל התחתון כו' וא"כ לע"ל יהיה ב' הבחינות שיהי' גילוי שמלמעלה למטה וגם הגילוי ע"ד מלמטה למעלה וזהו"ע ב' בחי' שמש וזהו ונתתי לך מהלכים ב' בחי' הילוך מלמטה למעלה ומלמעלה למטה כמ"ש פ' וישב ע"פ זה, וזהו והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהי' שבעתים כו' זהו בחי' שמש שמלמעלה למטה כו' ועמ"ש בענין בחי' מלמעלה למטה ומלמטה למעלה גבי פסח בד"ה קול דודי בפי' מקפץ על הגבעות כו' ע"ש.

את גדלך, הנה איתא בגמרא פ"ט דברכות דנ"ח סע"א לך ה' הגדולה זו קי"ס ומבואר לעיל דקי"ס היה הכנה שע"ז יהי' מ"ת, ולע"ל כדי שיהי' גילוי פנימיות התורה שבבחי' ראי' צ"ל תחלה שיעברו את הנהר היוצא מעדן ועז"נ והניף ידו על הנהר כו' וכמ"ש מזה גבי קי"ס, והנה משה ביקש להמשיך או גילוי זה שזהו"ע ואראה את הארץ ע"כ אמר אתה תחלות להראות את עבדך את גדלך דהיינו קי"ס שזהו התחלה דהיינו שע"ז נמשך גילוי הנגלות שבתורה, אעברה נא בחי' הנהר הנ"ל ואמשיך גילוי בחי' פנימיות

התורה בבחי' ראייה דהיינו ואראה כו'. ואע"ג דלפי פשוטו ביקש לעבור
 אף הירדן הלא בזהר פ' שלח דקט"ו טע"א איתא ירדן דא עאל ואתמשך כו' גו
 ההוא נהר דנפיק מעדן וע"ש במק"מ ועמ"ש ע"פ אלה מסעי בפ"י ירדן יריחו
 כו' שהוא בחי' גבוה מאד.

בלקו"ת דף ד' ע"א סוף הביאור דואתחנן, נפלאות מתורתך. והנה בענין
 שראה את הארץ מרחוק, י"ל עדמ"ש בע"ח של"א פ"א, כי כל אורות
 אבא הם מרחוק ולא מקרוב כו' ועין במק"מ תולדות קמ"ב א' בפ"י מאתר
 רחוק קריב ליה כו', ועמ"ש במ"א ע"פ ביום השמע"צ, איך בשמע"צ מאיר
 הארת אבא מקרוב כמו הארת אימא כו', ועמ"ש ג"כ מזה ע"פ ושאתם מים
 בששון בענין ניסוך המים, ועד"ז יובן מה שביקש משה לראות את הארץ מקרוב
 דהיינו אעברה נא ואראה כו' שאז היה ממשיך בה תמיד בחי' זו שיהי' אור אבא
 מאיר מקרוב כו', ועפ"ז י"ל דמה שמסיימין התורה בשמחת תורה וקורין פ'
 ויראהו ה' את כל הארץ כו' הוא שייך ממש לשמחת תורה מטעם הנ"ל שהו"ע
 גילוי אור אבא במל' שמאיר בשמע"צ ושמחת כו', עוד יובן ענין זה דבקשה
 משה אעברה נא ואראה, והוא עפ"מ במ"א בביאור ע"פ דואלה שמות בני
 דהנה בגלות מצרים כתי' ירד ירדנו ירידה אחר ירידה והוא מ"ש בתורה
 בפ"י ירידת יעקב למצרים בפ' ויגש ובפ' שמות, וכן ביציאת מצרים כתיב
 ואנכי אעלך גם עלה היינו ב' עליות שהוא להיות עילוי אחר עילוי עליה
 האמת היינו שתתעלה המלכות להיות מקבלת מו"א עצמו פב"פ והוא בחי'
 יחו"ע כו', אך עליו השנית שהדיבור שהוא בחי' מל' יקבל מבחי' ישראל
 סבא שהוא בחי' ח"ע ממש, ובאמת יצי"מ לא הי' עדין רק עליו הא', אבל
 עליה זו השנית היא רומות על גאולה העתידה להיות כב"א, ועז"נ רני ושמחי
 בת כו' כי הגני בא כו', ועין בזהר ויצא דקנ"ו ב', בס"ח קראה לה בשמי'
 כו', וזהו שעז"נ כימי צאתך מאמ"צ אראנו נפלאות, אראנו דוקא, כי ח"ע הוא
 בחי' ראייה ומרע"ה ביקש אעברה נא ואראה את הארץ דהיינו להמשיך במלכות
 בחי' עליו זו הב' עתה ממש כמ"ש אעלך גם עלה, ולא נתקיימה בקשה זו עד
 לע"ל, וכמ"ש באד"ר דקל"ז ע"א כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון כו' רק
 מ"מ הראוהו ה' מרחוק את הארץ, שמ"מ גם עכשיו נמשך בחי' זו בבחי' מקיף,
 חוהו מרחוק ה' נראה לי והאבת עולם אהבתך וגומר.

ואתחנן כו', ארו"ל תקט"ו תפילות התפלל משה ליכנס לארץ כמנין ואתחנן,
 וצ"ל מהו ענין מספר תקט"ו, ובמ"ע אופן ל"ה כ' ע"פ מ"ש במלאכים
 ורגליהם רגל ישרה ביהזקאל א' ז', ישרה הוא תקט"ו ועין בתוספת דחגיגה
 פ"ב די"ג ע"א, ונראה משום דרז"ל למדו מפסוק זה לענין התפלה כמ"ש בגמ'

פ"ק דברכות ד"י ע"ב המתפלל צריך שיכוין את רגליו (וואצל זו) שנאמר ורגליהם רגל ישרה (נראים כרגל אחד) ועיין מזה בטור א"ח רס"י צ"ה, דבירושלמי פ"ק דברכות ד"ב ע"א מפרש שאין להם קפיצין, ובפירש"י ביחזקאל שם הובאו ב' פירושים אלו דהיינו לפי שהם עומדים תמיד א"צ קפיצי ארכובות, ויש להעיר לענין זה עפ"מ"ש בזח"ב תצוה קפג"א וע"ד אנן עבדין חושבנא בקיומא כו' על רגלי ירכין וגופא כחדא תמן כו' כדכורא דקיימיה בחיליה ולא כנוק' דאורחאה למיתב, היינו כי ירכין גה"י וגופא כחג"ת, ובבחי' ישיבה יש הפרש בין חג"ת לנה"י אשר הגוף הוא על הכסא ורגליו נשפלין למטה מהכסא והיינו בחי' ביע' לגבי אצילות ונק' בכלל בחי' גה"י בחי' רגל שלמטה מהכסא בחי' פרסא שבין אצילות לבריאה, וכמ"ש מזה בתו"א בביאור ע"פ ותחת רגליו בפ' משפטים, וזהו ענין באשה קראו מושב שביע' נק' עלמא דנוקבא, ועמ"ש בד"ה זכור דעמלק גבי וענין הכסא שלם, ומ"ש בד"ה השמים כסאי והארץ הדום רגלי, אכן בעלמא דדכורא דאצילות שם הכל אינו וגרמוהי חד ע"כ אין הפרש בין גה"י לחג"ת וזהו ירכין וגופא כחדא אינון לך, ה' הגדולה כו' עד וההוד, ועיין בד"ה אתה הצבת כל גבולות ארץ שהפרסא מתחלת אחר סיום בחי' הוד, וזהו ההפרש בין ק"ש לתפלה שק"ש נק' מיושב לפי שהוא בבריאה אבל שמ"ע שהוא באצ"י צ"ל בעמידה דווקא ועיין מזה בד"ה שימני כחותם, ועמ"ש עוד מענין עמידה בענין ואתה עמדת להם בעת צרתם בד"ה כי נר מצוה, ומזה יובן ג"כ ענין אתם נצבים דאיתא ברכות דוגמת שרפים עומדים, ועד"ז יובן ענין רגל ישרה שאין להם ארכובות הרגלים, כי הנה ג' פרקי הרגל הם ג"כ בחי' חב"ד חג"ת גה"י שבנה"י עצמן, וכמ"ש סד"ה מה יפו פעמיך בפ"י חמוקי יריכיך שהם פרק העליון שברגל ועיין במק"מ פ' פקודי דרנ"ח ע"א שבחי' פרק העליון גבוה יותר ובענין מעלת הנבואה על מראה החלום ע"ש, ויש לומר כי ג' פרקי הרגל הם ג' עולמות ביע' שהבריאה נקרא עלמא דאתכסיא ולמעלה מעלה מן היצירה והעשי' וכנודע מענין השרפים שבבריאה לגבי תחיות והאופנים, וכן יצירה למעלה הרבה מן העשייה, אכן פי' רגל ישרה היינו שהגילוי יהי' בעשייה ממש כמו בבריאה שהוא ג"ע העליון כך יהי' גילוי זה בעשייה ולכן א"צ לקפיצין והיינו ע"י עמידה בחי' ביטול שבאצילות, ועמ"ש בד"ה את הכבש האחד תעשה בפ' פיקודי ה' ישרים ג"כ ע"ד הנ"ל, ובס' תולעי ד"ח ע"א העיר ע"ז מפסוק שוקיו עמודי שש, ועיין מענין שוקיו עמודי שש באד"ר דקמ"ג סע"א ובפ' מצורע דנ"ג ע"ב, ומכ"ז י"ל ג"כ לענין ועמדו רגליו ביום ההוא ג"כ בחי' עמידה ע"ד הנ"ל, לכן בתפלה צ"ל ג"כ בחי' כיון הרגלים להיות רגל ישרה ולכן נאמר ואני בצדק אחזה פניך בחי' חמוקי יריכיך וכמ"ש בפ' מצורע שם בענין ותומכיה מאושר.

והנה ישרה מגין תקט"ו והענין כי עיקר התפלה להמשיך בחי' יהי רצון מה שלמעלה מהחכמה כמבואר בד"ה מה יפו הנ"ל והוא המשכת בחי' ורב חסד דא"א שלמעלה מבחי' חסד עולם דז"א הנמשך מהחכמה, והנה בחי' ורב חסד שהחסד הוא בריבוי עצום וע"כ מה שלמטה בחסד עולם הם ה' חסדים ה"פ אור שבמע"ב ה"פ מים כו', שם בא"א הם חמשה מאות פי הם כלולים

כ"א מי"ד וי"ד מי"ד אשר מחמת ריבוי החסד נמשך שיהי' ההשפעה בבחי' רבות מאד כמו השפעת חכמה והשפעת עושר והשפעת חיים והכל בריבוי ע"כ ההתכללות בריבוי מאד ולכן נקרא אך אפיים משא"כ המדות דז"א נק' זעיר אנפין בחי' קטנות שאין מהם ריבוי השפע כ"כ בבחי' רבות מאד, וראיה לדבר ממ"ש רז"ל ע"פ היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים כמה לקו באצבע חמשים מכות אמור מעתה במצרים לקו חמישים מכות ועל הים לקו חמישים ומאתיים מכות הרי נמשך ריבוי השפעות מבחי' ה' אצבעות היד עדי"מ חמשים מכל אצבע והיינו לפי שנמשכו מבחי' היד הגדולה וכמ"ש ימינך ה' תרעץ איב כמשל מרוב אהבת בנו מכה שונאו ואריבו, וכנודע שיצי"מ ה' ע"י או"א שהלבישו לזרועות דא"א ולית שמאלא בהאי עתיקא כדלקמן אלא הגבורה דא"א היא כמו גבורה שבחסד כמו שמיסר בנו בשבט מוסר מרוב אהבתו אותו וכן מכה את שונאו של בנו ואויבו מחמת אהבתו לבנו והנה זה ה' בחי' גבורות על מצרים הנמשכים מבחי' ימינך, וכמו"כ ודאי ביתר שאת השפעת החסדים שמבחי' ימינך, וכנודע דלית שמאלא בהאי עתיקא וב' הידים חשובים יד אחת היינו הכל בחי' ימין זהו ענין ארבעה הידות כו' והחמישית כו' וע"כ ב' הבחי' יחד הם חמשה מאות כי עם שהם ב' בחי' יד אחת היינו הכל ימין מ"מ יש בהם ב' בחי' ימין הנ"ל והוא עדי"מ השולט בשתי ידיו שגם השמאל אינו יד כהה כ"א כמו ימין ממש, והיינו עשר אצבעות הידים שהם כל א' חמשים א"כ הם חמשה מאות, והו מר דרור חמש מאות, וארו"ל מרדכי מן התורה מניין שנאמר מר דרור ומתרגמינן מירא דכ"א, וידוע כי מרדכי הוא בחי' רב חסד חושבנא דדין כחושבנא דדין, ועיין בתו"א סד"ה ומרדכי יצא, ועיין בד"ה יביאו לבוש מל' פי' מרדכי מירא דכ"א כענין שמן המור והכל א' דכתיב רשמן ימינו יקרא כמ"ש מזה סד"ה בהעלותך את הגרות, והרי מובן שבחי' רב חסד הנ"ל הנק' מרדכי מירא דכ"א מר דרור הוא בחי' חמש מאות, ועיין בעמה"מ שער או"א פמ"ה דע"ח סע"ג שבינה נק' דרור עולם החירות ומרדכי יסוד אבא ונק' איש ימינו מהי"ט בחי' חסד, ועדי"ו י"ל ג"כ מ"ש בנה ויהי נח בן חמש מאות שנים ואזי ויולד נח כו', ועיקר מזה ברבות פ' נשא בקרבן אחירע בן עיגן גבי מזרק אחד כסף כי נח הוא יסוד אבא וג' בניו הם ג' גוויי הקשת, שלהיות המשכה זו נמשך ג"כ מבחי' הנ"ל כי יסוד אבא מקבל ממו"ס ע"י ונוצר חסד כו' ולכן נאמר אלה תולדות נח אלה פסל את הראשונים כמ"ש בזהר ר"פ נח וע"כ י"ל שהמתין ת"ק שנה מלהוליד עד שישתלמו עצם ה' המדות כל א' כלול ממאה והן ה"ח מחסד עד הרד אזי אח"כ נמשך ההשפעה מבחי' יסוד.

והנה עכ"פ המשכת מבחי' ורב חסד שלמעלה מהחכמה נק' חמש מאות כנ"ל ועיין בזהר בלק דף ר"ד ע"ב בענין גהורא קדמאה כו', ולהעיר מענין הטבת חמש גרות, והו ג"כ ענין עץ החיים מהלך ת"ק שנה.

אך הגה ידוע המשכה זו מבחי' ורב חסד צ"ל מתלבש בחו"ב דווקא וכמבואר בענין עבדים היינו לפרעה במצרים ויציאנו ה' אלקינו כו' ע"י שאו"א הלבישו לזרועות דא"א אזי נמשך השפע בבחי' יאר ה' פניו אליך וידוע שאו"א

הם בחי' י"ה, והו ענין תקט"ו תפלות דווקא להמשיך מבחי' ורב חסד בבחי' י"ה שהם חמש מאות עם י"ה, ועד"ו פי' בכהאריז"ל בענין מ"ש וחמש עשרה אמה קלעים לכתף, חמש עשרה אמה הם י"ה שמלבישי' לבחי' כתף דאי"א כתף גימט' ת"ק וכמ"ש במא"א אות קוף סעיף ל"ב ובעהמ"מ שער או"א פ"ל ועיין מזה ג"כ בהרמ"ז ר"פ תרומה קכ"ו סע"א שפי' עד"ו פסוק כי יעקב בחר לו י"ה, והנה מבוטא למעלה דלית שמאלא בהאי עתיקא ושני הידים הם כמו יד אחת הכל ימין, וכדי להמשיך בחי' זו זהו ע"י ורגליהם רגל ישרה נראים כרגל אחד היינו ג"כ בחי' לאכללא שמאלא בימינא בבחי' עמידה וביטול אמיתי.

עוי"ל ע"ד ט"ו שיר המעלות שאמר יעקב כמ"ש במד"ר ס"פ ויצא והיינו כדי להמשיך בחי' י"ה שיהי' השם שלם וכן ט"ו שבחים דישתבח וכמ"ש מזה ע"פ את ה' האמרת היום, והו ענין תקט"ו תפלות להמשיך בחי' י"ה בהעולמות שהם בבחי' מהלך ת"ק שנה ע"י שנמשכו מהמדות הגדולה והגבורה כו' עד וההוד כי יסוד ומ' הן כללות ה' מדות הנ"ל, וא"כ בחי' י"ה הוא למעלה מבחי' ת"ק, אלא שממשיכים י"ה בהמדות ע"ד הללויה שפי' הללו י"ה כו' ופסוק את ה' האמרת יש בו ט"ו תיבות, ברכת כהנים יש בהם ט"ו תיבות ט"ו ויין דאמת ויציב, ט"ו פעמים בכמה מעלות טובות למקום עלינו הכל שיהי' חיבור י"ה בור"ה הפך מה שאין השם שלם כי יד על כס י"ה זהו יהא שמי' רבא מברך בלק"ת ע"פ ראה אנכי נותן לפניכם, שירה תפלה ג"כ גימ' תקט"ו ע"ד תקט"ו גם היר"ט פסח וסוכות הם בחמשה עשר לחדש להמשיך בחי' י"ה בור"ה ע"כ נק' מועדי הוי' כמש"ל ר"פ אלה הדברים, שלמה הי' דוד הט"ו מאברהם ע"כ קיימא סיהרא באשלמותא, בני כרכים קוראים המגילה בט"ו דווקא.

עוי"ל מר דרור חמש מאות וקנמן בשם מחציתו חמישים ומאתיים, ופירש"י נמצא כולו ה' מאות כו' והיינו ב' בחינות ר"ן היינו הא' גר ה' גשמת אדם שמאירה חושך עוה"ז הדומה ללילה והיינו ע"י התפלה כמ"ש בד"ה ואתחנן ובד"ה רני ושמחי גבי כל הגשמה תהלל י"ה ותאיר המשכת י"ה, הוב' גר מצוה בד"ה המגביהי לשבת וב' בחי' גר"ג אלו הם קנמן בשם כי בתמיד נאמר ריח ניהוח ותפילות כנגד תמידין תקנום, וכתוב את ריח בגדיו ריחא דלבושיכו והתורה היא מר דרור לשון חירות שאין לך בן חורין אלא מי כו' חרות על הלוחות חירות ממ"ה כו' ודרור יובל שער החמישים ובו ניתנה תורה בני' לספ"ע והוא חמש מאות עה"ח חמש מאות שנה כי האור כולל ב' גרות הנ"ל ותורה אור גם שער החמישים כלול מיר"ד עולה ת"ק גם יומו של הקב"ה אלף שנה נמצא הלילה ת"ק והיינו ב' גרות הנ"ל להאיר חושך הלילה ולאור יום בחי' ותורה אור והיום ת"ק, זהו ואתחנן תקט"ו להאיר אור התורה בי"ה כו' וכמ"ש סולו לרוכב בערבות בי"ה שמו כו', דבר צוה לאלף דור אדם א' מאלף מצאתי זה משה כו' והו ט"ו אמה קלעים לכתף וכן לכתף השני שב' כתף ב"פ ת"ק הנ"ל גר דגשמה וגר דמצוה ואור התורה מר דרור ת"ק כו', עוי"ל שמי עם י"ה שס"ה פי' שמי בחי' שמו כמו שהי' הוא

אור ואתחנן התורה קיו

ושמו לבד ונמשך בי"ה ארי"א ע"י קיום ל"ת שארי"א נק' ג"כ ימי קדם ול"ת ג"כ כענין אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת ע"י כלים כמו מ"ע רמ"ח אברים העין ממשיך לתוכה כח הראיה משא"כ ל"ת שאין יכול להמשיך ע"י כלי כ"א ע"י ל"ת המנגד, ופי' חמש מאות היינו אור שנברא ביום ראשון שהי' מביט בו מסוף העולם ועד סופו שהוא מהלך ת"ק שנה וגנוז בתורה, אתה החלות ע"ד ואני הוא המתחיל גבי משל למלך בני רומי לא ירדו לסוריא כו' ואח"כ ואני המתחיל, גם נר נשמת להכניס אהוי"ר בכל רמ"ח איברי' כל עצמותי תאמרנה דמ"ח תיבין דק"ש וזהו תקט"ו בחי' אור שנברא ביום ראשון שזהו ענין התורה אתה החלות י"ה ל"ת, וזהו קלעים לכתף חיבור סוכ"ע וימינו תחבקני בממכ"ע כו'.

ואתחנן אל, בממ"י דל"ב משה ביקש אעברה נא נ' שער החמישים א' למעלה ממנו היינו פלא יסוד אבא וזהו ולאן אתה הולך שהוא למעלה מבחי' מאין באת בד"ה וזכרתי את בריתי יעקב, וזהו כענין וקדשתם את שנת החמישים להמשיך קדש חכמה בשער החמישים דבינה שהוא יובל שמו ונהר היוצא מעדן וע"כ הא' עדן, ואזי ואראה הלכנון כתר ע"ש, והיינו כי משה ת"ת בריח התיכון העולה עד הכתר ע"כ ביקש אעברה נא כו', והיינו כמ"ש הפנ"י אתה החלות להראות גדלך חסד גדולה, וידך החזקה גבורה מי אל היינו בחי' ת"ת כי זהו מדת יעקב שקראו אל, ולזאת אעברה לראות בינה ירושמ"ע ומשם אראה את הכתר כו', האפ"ל גדלך אינו חסד דמ"ס כ"א חסד דא"א הנק' גדולה כו', וכמו"כ ירך החזקה גבורה דא"א כו'.

ב) ירדן נוטל מזה ונותן לזה, ק"ג הממוצע בין ח"ל ג"ק הטמאות לא"י קדושה כו', או ירדן בחי' הממוצע בין ק"ג ובין הקדושה ע"ד העטופים ללבן, ומשה ביקש לעבור בחי' זה, ירדן אותיות נדרי, שבולת נרד אותיות נדר, מצות התלויות בח"ל בירור ק"ג, אבל מצות התלויות בארץ בירור שכבר הוברר, וזהו ע"ד שנת' בענין שופר דעכשיו אין תוקעין בר"ה שחל להיות בשבת ובמקדש היו תוקעין שהשופר הי' בחי' גבוה יותר, וכענין שמצינו שיחוד ארי"א א"א להגיע ע"י תומ"צ אפ"ל ע"י מצות שבארץ היו מגיעין, רב מבבל רבי מא"י, בינה חכמה גם כח הצומח בארץ דווקא ע' לק' סעיף ז'.

ג) יר"ק קליפות, י"א אילו משה הי' מכניס הי' מבטל קליפות כנען י"ל ע"ד שלע"ל נאמר ולא יהי' עוד כנעני כו', ועמ"ש ע"פ סדין עשתה ותמכור וזגור נתנה לכנעני משא"כ אלו הי' משה מכניס כו'.

ד) ירדן י"ל ג"כ ענין נהר דינור אותיות ירדן ונהר דינור יש בו כמה בחי' ועכ"פ ג"כ ממוצע בין ג"ע התחתון לג"ע העליון.

זו עמ"ש סדיה כי ההרים ימשו בענין ואגודתו על ארץ יסדה דווקא ועי"ז הבונה בשמים עליותו כו'.

זו תפלה בעשר לשונות ומכולן ביקש משה מתנת חנם ואתחנן. י"ל תפלה מל' ועשר לשונות י"ס שבמל' וכתר שבמ' זהו חנינה בקשת מתנת חנם כמ"ש הפניי כאן שכל הגבוה יותר מכיר יותר גדולת הבורא איך דכולא קמי' ב"ח וכמו שיעקב דווקא אמר קטונתי כו' וכן משה מה"ט ביקש מתנת חנם זהו הבחי' היותר גבוה שבתפלה כתר שבמ' שהכתר להיותו קרוב יותר למאצילו מרגיש הביטול יותר, כמ"ש הה"מ נ"ע שלכן כתר עליון אוכמא הוא לגבי א"ס ב"ה שענין אוכמא זהו ע"ד יראה בורשת כי מראה אוכם היינו שאינו נגבה שאין לו הגבהה ע"כ הבקשה רק מתנת חנם כו'.

זו עי"ל דאיתא תפלה למשה ותפלה לעני הם תש"ר ותש"י, זח"א וישלח קסח"ב שהם מלמעלה למטה ומלמטה למעלה וכאן שאומר ואתחנן שהוא ע"ד תפלה לעני כמ"ש במדרש כאן תחנונים ידבר רש זה משה, זהו כי לגבי אור א"ס אף משה שהוא ז"א נחשב כמו מ' שהיא נק' עני ע"ד ז"א בעלותו לעי"ק כאלקים חשוב כו', ועוד כי פי' תפלה למשה איש האלקים שהי' איש לבחי' שם אלקים ולכן היה גזר ונק' תפלה ע"ד קוב"ה מצלי כו', אבל לכל עת חלף שעתא ונתמנה יהושע לכן לא יכול להיות ע"ד תפלה למשה בבחי' איש כו' כ"א תחנונים כעני ואדרבה נתפלל בבחי' תחנונים ידבר רש שהוא עני שבעניינים כענין דלי דלות, כנודע ההפרש בין אות ד' ובין אות ריש שחסר העוקף שבקרן הד' שמורה על היסוד כענין יר"ד ועירא כמ"ש בפרד"ס שער האותיות פכ"ג, היינו כי אין עני אלא בדעת ויש ד"ע וד"ת כו', וכשאין מאיר גם ד"ת נק' רש האעפ"כ יש בחי' אמונה ועשה משה א"ע בבחי' עני שבעניינים כי לגבי אוא"ס ב"ה גם דעת עליון דמשה כעשיי' גשמיות יחשב ונק' האני בהמות הייתי עמך כמ"ש בסש"ב פמ"ז ובחי' בהמה זהו ודאי תכלית העוני מן הדעת, ומצה נק' לחם עוני העיין בגמרא ברכות דל"ב ע"ב דחשיב נענה משה ע"י תפלה זו ע"י שאמר לו ושא נא עיניך וראה כו' שזהו בחי' ההר הטוב שנאמר בו ה' יראה בהר ה' יראה כמ"ש לקמן ע"פ אעברה נא ואראה ושם סעיף ד' ע"ש.

זו מבואר סדיה אוסרי לגפן בענין כמצות רצונך שעיקר שלימות המעשה יהי' לעיל, שאז יהי' ע"ד ויניחהו בגי'ע לעבדה כו' כ"א ע"י ויגרש את האדם כו', ולכן משה השיג שכמ"כ ישראל הי' מעותדין לבחי' זו של האדם, אבל אילו היה הוא מכניסם לארץ היה השלימות בקיום המצות כמו שיהי' לעיל כו'.

זו זח"ג פנחס דרכו א' ומאן דבעי ליחזא אתוון צריך בתחנה ובתחנונים, ובג"ד ואתחנן אל ה' באד' לשכינתא בתחנונים ולקב"ה ברחמי כו'.

אד' אלקים אתה החלות וגר.

א) זח"א פ' ויצא דף קנ"ב א' ותיב פ' שמות ד"ג ע"א תלת קיימין רביעין על האי בירא (הם גה"י ג' עדרי צאן הרוכצים על מ' למלאותה מ"ד) האי בירא מינייהו אתמלא אד' אתקרי ע"ד כתיב אד' הוי' אתה החלות וכתוב תאר פניך על מקדשך השמש למען אד' כו' ביה גניז חד מקורא קדישא דנביעא ביה תדיר ואתמלוי' ליה ה' צבאות אקרי (עיין זח"ב משפטים צ"ו ב' דבחי' ענתה זהו השם ה' צבאות ובמק"מ שם ענתה גימט' ה' צבאות (וכמדומה שראיתי בפנ"י שבשבת מאיר שם הוי' בניקוד צבאות).

ב) ס"פ תרומה ספד"צ פ"ב דקע"ז א' בזמנא דמטא תשרי כו' ומתפתחי תליסר תרעא דרחמי כו' בהאי זמנא אד' הוי' אתה החלות להראות את עבדך את גדלך י"ל כי בר"ה ויוהכ"פ הקב"ה מראה גדולתו ומלכותו אשר לכן אומרים אז המלך הקדוש המלך המשפט, ובלק"ת בד"ה ואתחנן פ"י דבחי' אתה החלות זהו ענין אתעדל"ע הנמשך מלמעלה מצד עצמו, וגם בחי' זו נמשך ומתגלה בר"ה ויוהכ"פ, וכמ"ש עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה, ובד"ה כי כארץ תוציא צמחה בענין כן אד' הוי' יצמיח צדקה ותהלה מבואר שם אד' מאיר בר"ה ושם הוי' בניקוד אלקים ביוהכ"פ כו', ובפנ"י ר"פ ואתחנן כתב בשם המדרש שמלחמת סיחון ועוג היה בחדש אלול, אי"כ לפ"ז י"ל התפלה ואתחנן הוי' בתחלת תשרי וא"ש מ"ש בספד"צ בהאי זמנא אתה החלות דהיינו בתחלת תשרי.

ג) במדרש אתה החלות להתיר את השברעה, ובפנ"י דלכן נאמר אד' הוי' כי השבועה בשם אד' שהוא מל' והגדר בהוי' בניקוד אלקים שהוא בינה והנה התרת גדר נמשך מבחי' שלמעלה מהבינה היינו מבחי' יסוד אבא בחי' יחיד מומחה מופלא כו', וזהו אתה החלות כי אתה אבינו הוא חכמה עילאה שבחכמה מאיר אור א"ס כו', וזהו היתר גדרים פורחים באויר, כי אויר מים אש, אויר הוא כתר כו' והתגלות זו גי"כ בעשי"ת לכן ביוהכ"פ אומרים כל גדרי כו'.

ד) בתוספת פ"ק דר"ה ד"ז ע"ב בשם הפסיקתא ע"פ ותאמר ציון עזבני הוי' ואד' שכחני שהם ב' שמות הוי' שלפני אל רחום כו' ע"ש אי"כ לפ"ז גם כאן שנוכר אד' הוי' יש לפרשם על שני שמות הגיל, ולכן נאמר אח"כ אשר מי אל כו' כמ"ש אחר ב' שמות אלו אל רחום כו', והנה אד' הוי' גימט' אמן וידוע גדול העונה אמן, אך נאמר אמן ואמן י"ל האי מלמעלמ"ט הוי' אד', הב' מלמטה למעלה נעוץ סופן בתחלתן זהו אד' הוי' ועמ"ש במ"א כי יעקב גימטריא כ"פ אמן וכתוב חכרתי את בריתי יעקב מלא בוא"ו זהו גימט' אמן ואמן.

ה) זח"ג פ' שלח קעד"א ובאתר דאבהן תמן שכינתא תמן ובה ויחל, בה צלינא הה"ד ויחל משה את פני ה' אלקיו, אד' הוי' אתה החלות להראות את עבדך כו' עכ"ל, והיינו כמ"ש הפנ"י דבחי' גדלך הוא חסד ירך החזקה

הוא גבורה הם אברהם ויצחק אשר מי אל הוא ת"ת מדת יעקב שנאמר ויקרא לו אל וארז"ל הקב"ה קראו ליעקב אל. ועמ"ש מזה ע"פ ויקרא לו אל כו', ועין זח"ג ר"פ וילך דרפ"ג סע"א ע"פ מוליך לימין משה זרוע תפארתו בוקע מים י"ל ג"כ זהו ג' בחי' הנ"ל כי ימין זהו גדלך זרוע זהו ירך החזקה תפארתו זהו ת"ת זהו בוקע ים כי יעקב אותיות יבקע וארז"ל שבוכותו נבקע הים כו'.

ו) מ"ע אופן ח' שמרבע"ה סדר תפלתו בג' תוארים של תפלה גדלך כנגד הגדול ירך החזקה כנגד הגבור מי אל בשמים ובארץ כנגד הנורא עכ"ה. ויש להוסיף ע"ד מה שפי' רבינו בענין והנורא אל עליון שמבחי' והנורא ת"ת שמחבר חו"ג זהו ע"י ו' המשכה מבחי' אל עליון כתר כו' זהו ענין אשר מי אל כו' זהו ג"כ ענין ג' ברכות ראשונות דשמו"ע. ועמ"ש בלק"ת בד"ה מי אל כמוך שפי' באד"ר מי אל כמוך לע"י אתמר.

ז) זח"ג במקומו דרס"א ב' ענין אתה החלות י"ל כי הנגלות שבתורה נתגלה ע"י משה ולזה הי' צ"ל תחלה קי"ס וזהו את גדלך כמארז"ל פב"ת דברכות דב"ח סע"א לך ה' הגדולה זו קי"ס כו' והתפארת זו מ"ת כו' ופנימי' התורה יתגלה לע"ל ולזה צ"ל והניף ידו על הנהר כו' וע"ז ביקש משה שיהי' בחי' זו ג"כ על ידו והיינו אעברה נא ואראה כי פנימי' התורה מתגלה בבחי' ראייה אראנו נפלאות כו'.

ו) ואתחנן כו' אד' הוי' אתה החלות כו' אעברה נא וארז"ל לעולם יסדר אדם שבחו של מקום ואחי"כ יתפלל כו' הגה מבואר במ"א ע"פ אני ישנה כו' שאף שהגלות נקרא בחי' שינה מ"מ באמת אני הוי' לא שניתני שבעצמות אוד א"ס אין שום שינוי כלל רק הענין בבחי' האצילות שהר"ע ויאצל כו' גילוי חו"ב חו"ג כו' ויש בחי' שנקרא וכד אנת תסתלק מינייהו ע"ד הגזכר בת"א בד"ה זארא אל אברהם ובד"ה כי עמד מקו"ח. וזהו כמשל האדם הישן שהשכל והמדות מסתלקים ונכללים בעצם הגפש כו' ולפי שבבחי' עצמותו נאמר שממית בידים תתפש כו' שאין תופסים מקום לכן נמשך מזה כו' וענין אשתארן כולהו שמהן כגופא בלא נשמתא נתבאר בסידור שער השבת שהוא מפני שהכלים שרשן מן הרשימו ע"כ בהסתלקות האור עכ"ז נשארו הכלים כו'. ולכן העצה לזה לעורר הגילוי בחי' אצילות שזה נקרא ויקץ כישן כו' דהא ע"י קול דודי דופק בחי' התפלה כי ע"י קריאת שמו ית' בתפלה ברוך אתה הוי' ממשיכים אותו ומעוררים שיומשך ויתגלה מהעלם אל הגילוי להאיר האצילות. כמשל באדם כשקוראו בשמו ראובן אוי ממשיכו שיפנה בעצמו אליו דאף שהשם הוא רק הארה בעלמא אעפ"כ גדול כח השם שע"י קריאתו ממשיך את כל מהות נפש האדם שיפנה אליו. כמ"כ ממש התא עד"מ למעלה שע"י קריאת שמו ית' שקוראים בתפלה בא"י כו' ממשיכים אור א"ס כ"ה שיתגלה למטה כו' והיינו ע"י פתחו לי כו' כי ביר"ד נברא העוה"ב וכמו

ביטול אות א' כו', כך אין ערוך עולם הבא והיוד כו' לגבי מהר"ע ית' אם כן מי לי בשמים ועמך לא חפצתי כו' וזהו פתחו לי היינו מהותו ועצמותו, וגם לי פי' ליר"ד שנברא בו העולם הבא דהיינו ביטול היוד בעצמותו כו' וזהו ואין זולתך לחיי העוה"ב כו' גם י"ל עי"ז פתחו לי ע"ד פותח את ידיך יודיך, והיינו לי שיומשך מבחי' לי גילוי היוד כו', ועמ"ש ע"פ לולי ה' שהיה לנו דארז"ל כ"מ שנאמר לולי בזכות אבות ופי' לולי י"ל לו לי וכענין הקרי וכתוב ע"פ ולא נתכנו עלילות עתיד הגאמרים ע"פ אני ישנה יע"ש באריכות, ומוזה יובן ענין לעולם יסדר אדם שבחו של הקב"ה, ולמדו זה ממרבע"ה כי אף גם בשעה שאין נק' שינה צריך בכל יום להמשיך אור חדש כמאמר המחדש בטובו בכל יום תמיד מע"ב בכל יום ממש, ולכן ארז"ל ברבות בראשית פ"ך מה פרנסה בכל יום אף גאולה בכל יום כו' ע"ש במ"כ וגם אמרו שם שפרנסה גדולה מן הגאולה וכ"ה בגמ' פב"ת דפסחים דק"ח ע"א, וזהו פותח את ידיך כו' ולא ע"י מלאך ודוגמא ההפרש בין א"י שנאמר ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה ולא ע"י ממוצעים כו', דהיינו שבא מאצילות עצמו שלמעלה מהמלאכים שהם בחי' ומשם יפרד ביע' כו', ועמ"ש בלק"ת בר"ה ואתחנן בפ"י ובטובו מחדש כו' ידך חסד דרועא ימינא וצ"ל עולם חסד יבנה יבנה ל' הוה כמ"ש בלק"ת בשה"ש בדי"ה לסוסתי, וזהו הושיעה ימינך וענני כו', וצ"ל מקור ההמשכה מבחי' דלית שמאלא בהאי עתיקא, ולכן הוזהרנו ולא תקפרן את ידך כו' פתוח תפתח את ידך כו', והיינו שע"י ה' צילך על יד ימינך כמו הצל כו' וכמ"ש במדרש שמאל פ"ג דאבות במשנה מעשרות סייג לעושר ובת"א פ' מקץ בד"ה רני ושמחי בת, ולכן צריך להמשיך בחי' ובטובו מחדש שהוא בחי' ע"ק שנקרא טובו דלית שמאלא כו' ושם נמשך בחי' למען ייטב לך לעולם שכולו טוב, ועמ"ש ע"פ טוב וישיר ה' ע"כ יורה חטאים בדרך, עוי"ל כי משה שנגזר עליו כו' חשוב מדת החסד אצלו בבחי' שינה שנסתלק כו', וע"כ סידר שבחו כו' כמ"ש במ"א עז"מ באדם אף בשעה שהוא בכעס ונסתלק החסד ואעפ"כ ע"י השבח שמשבחין אותו איך שגדול חסדו אזי מתעורר החסד מההעלם אל הגילוי כו' כך זהו ענין סידור שבחו כו' כמ"ש מזה ע"פ ואני נתתי לך שכם אחז בפ"י להודות לשם הוי' כו'.

קיצור ענין ויקץ כישן ע"י קריאת שמו ית' פתחו לי המחדש בטובו פרנסה וגאולה בכל יום פותח את ידיך עולם חסד יבנה מבחי' דלית שמאלא פתוח תפתח את ידך ה' צילך וצריך להמשיך בחי' ובטובו.

ב) והנה להבין הענין שע"י קריאת שמו מעוררים שיהי' פונה עצמותו כביכול כמ"ש פנה אלי וחנני צ"ל מארז"ל עד שלא נברא העולם היה הוא ושמו בלבד, דהנה מבורר בת"א פ' תרומה בד"ה מי יתנך, שהאצי' ע"ס נקרא רוא דשמיא קדישא (וע' בחז"ג וילך דרפ"ה א' ע"פ כי שם ה' אקרא ומ"ש ע"ז השל"ה בהקדמה דף ד' ע"א בפ"י כולא סלקין ואתקשרן בחד ובוהר ויקרא ד"י ע"ב ודי"א ע"א) שהענין הוא שהוא עדי"מ כמו שם האדם כו' אינו נוגע למותו כו' כך לגבי אור א"ס ב"ה אפילו החכמה כו' אינה

ערוך כו' והתהוות החכמה נק' שם כו' וכן נת' בד"ה משה ידבר שההמשכה להיות התפשטות הנחיות בחכמה חסד הוא מו' שמות שאינן נמחקין הוי' בניקוד פתח הוא בחכמה ושם אל בחסד כו' ומבואר שם ענין אשר התומ"צ הוא לאתקנא רזא דשמיה יען שבהם ועל ידם ממשיכים המשכות אלו. וזהו ענין אברהם שקיים כל התורה נאמר בו ויקרא אברהם בשם ה' כו' והיינו שממשיכים תוספת אור בהכלים כמ"ש בד"ה להבין ענין אור א"ס (דרוש רבינו ז"ל ושם משמע דהשמות הם המשכת האור שממשיכים בהכלים שהכלים שרשם מן מטי ולא מטי, האורות הם המשכות אור א"ס וצ"ע איך הם יר"ד שמות וי"ל דהעיקר שם הוי' המורה על סדר ההמשכה ע"י צמצום והתפשטות המשכה כו' הכלי הוא חכמה האור הוא פשוט כ"כ בביאור עולת תמיד, אך דעת עה"ק ח"א פ"ב דגם עצמיות חו"ב כו' נאצלו בבחי' גילוי מן ההעלם מאור א"ס, וצ"ל לפ"ז כי שם הוי' היוד חכמה ממש הוא האור והכלי ג"כ חכמה כערך המוח לגבי כח השכל כו' ושורש המשכות אלו לא מהעצמות ממש ח"ו כ"א מבחי' שמו שעליו אמרו עד שלא נברא העולם הי' הוא ושמו בלבד אשר השם אין ערך כו' ואעפ"כ הוא אין סוף, ופירשו שמו גימט' רצון וביאר רבינו בביאור ע"פ ה' לי בעזרי שמבחי' שמו נמשך הרצון היינו מ' דא"ס געשה כתר כו' ובבחי' רצון זה הנמשך מבחי' שמו הוא שרש ע"ס חו"ב היינו לשיטתם גם שורש האורות דע"ס שנק' ג"כ חו"ב ויש מקום לטטה זו ג"כ בדברי רבינו ז"ל בד"ה יביאו לברש מ' ובד"ה להבין ההפרש דשם פי' שהחכמה עצמה נקרא אור החכמה והגבלת החכמה נקרא כלי החכמה כו' ויותר מזה מבואר כן בביאור ע"פ ואלה המשפטים שבתו"א, מיהו אפ"ל דשם מיירי על האורות שהן פשוטים לאו דאית לך צדק ידיעא כו' הן הן גילוי ההעלם אבל הכלים היינו עצם חו"ב חו"ג אינן גילוי ההעלם ונק' בריאה שבאצ"י או יש לומר שהן גם כן גילוי ההעלם מבחינת מה שעלה ברצונו כו' כח הגבול כו' וענין המשכתם מבחינת הרצון זהו ענין ויקרא הוי' הוי' כמו שכתוב בתורה אור פרשה בשלח בדיבור המתחיל וירא ישראל והיינו כי יש הוי' הוי' ופסיק טעמא ביניהו א' הוא שם הוי' שבאצ"י שהן חו"ב ומדות כו' והוא המהווה כל העולמות בחי' בריאה מאין ליש ופי' מאין ליש ע"י יר"ד צמצום כו' עיי' בד"ה ואתחנן בפי' ובטובו מחדש כו' ויש בחי' רצון מה שעלה במחשבה להיות הוי' האצ"י וזהו שם הוי' דלעילא כו', ועיי' ביאור ועשית ציץ בתו"א בד"ה קדש למד מלמטה כו' שבחי' שם הוי' זה הוא מבחי' עתיק רעוא דכל רעוין כו' ועיי' בה"ז פ' שמות בד"ה תשורי מראש אמנה שהכתר נק' ראש אמנה, כי אמנה זהו ע"ס הנק' רזא דמהימנותא ושרשם ומקורם הוא הרצון כמו באדם השכל ג"כ תלוי ברצון כו' ועיי' נק' ראש אמנה, ועיי' מזה שהרצון שורש לכל בד"ה ובבואה לפני המלך ובד"ה בהעלותך, וזהו ענין שמו גימט' רצון, וא"כ לכאורה דענין הי' הוא ושמו בלבד היינו בחי' שם הוי' זה שעלה ברצונו להיות הוי' האצ"י.

ג) (הג"ה אך העה"ק ס"ל דשמו ג"כ קדמון ואינו מתודש וזה שעלה ברצונו להיות הוי' האצ"י משמע שנתחדש כו' שהרי ענין האצ"י הוא כדי שיהי' מהוה בי"ע כמ"ש בתו"א בד"ה כי אברהם לא ידענו כו' לכן אפ"ל

לפמ"ש רבינו בכמה מקומות שאוא"ס פשוט ואין שייך בו חכים כו' וכמ"ש כס"ש"ב ח"א פ"ב בהג"ה ח"ב ספ"ט בהג"ה א"כ בחי' שמו שהוא קדמון זהו מה שנק' אור א"ס, ומה שיש בהאר שורש הספ"י זהו ענין שמו גימט' רצון ר"ל מה שעלה ברצונו להיות אצ"י ע"ס ובעה"ק ח"א פ"ח ביאר שזהו שלימות הא"ס שיש בו ג"כ כח הגבול כו' והיינו שעלה ברצונו להיות ספירת חו"ב חורג כו' נמצא לפ"ז בבחי' שמו הגדול יש ב' בחי' הא' מצד עצמו הוא אור א"ס ממש הב' מה שנגבל בו ג"כ כח הספירות שהוא הכח להאיר בבחי' גבול, והוא ע"ד שבכינה דאצ"י הוא שם הוי' בניקוד אלקים, ופ"י בוח"ג פ' אחרי דס"ה ע"א שמצד עצמה היא הוי' בחי' רחמי, אך לפי שממנה דינין מתערין הוא בניקוד אלקים, ובמ"א כתבתי שיש עוד הטעם כי הוי' הוא האורות דאצ"י ושם אלקים הוא הכלי והכלים הם ג' בחי' לנר"צ שמתחילי' מבינה עד מל' היינו בינה ז"א ומ', וא"כ ע"י בינה הוא החברות האור עם הכלי לכן הוא הוי' בניקוד אלקים שזהו מורה על חיבור אור בכלי אבל חכמה נק' הוי' לבד כי שם רק איהו וחיהי חד למעלה מבחי' גרמיה, שהם כלים הנר"צ כו', ועד"ז יובן ג"כ בבחי' שמו הגדול משאר"ז"ל עד שלא נברא העולם הי' הוא ושמו בלבד יש בו ג"כ ב' בחי' דוגמת הוי' בניקוד אלקים היינו מצד עצמו הוא אוא"ס ממש ונק' מקור לבחי' סוכ"ע, אמנם ג"כ כלול בו שורש לבחי' ממכ"ע המאיר בבחי' גבול זהו ענין שרש הספ"י שבהאר אך בחי' זו היינו ע"י שעלה ברצונו להיות שרש לבחי' ע"ס דאצ"י ואח"כ נמשך מזה באצ"י ג"כ ב' בחי' אורות וכלים האורות הן א"ס ופשוטים והכלים שרש הגבול זהו ענין הוי' בניקוד אלקים כו' שבאצילות כנ"ל, וכן משמע בשל"ה בהקדמה דף ד' סוף עמוד א' זה לשונו קודם עלות הרצון להתגלות ואז אין סוף לא קיימא לאדעא והוא בלי סוף וכלי תכלה וכלי תחלה, כי הוא קדמון המוחלט ואז לא שייך לומר בו אפילו עצמות ושרש השרשים כי זה אין שייך רק בעלות הרצון להתגלות והוא שרש השרשים כו' עד כאן לשונו ושם עמוד ב' כתב וזה לשונו הכלל העולה מדברינו קודם שנברא העולם בבחי' עלה ברצונו (ר"ל כאשר עלה ברצונו לברוא העולם רק קודם שנברא בפועל) להיות אז הוא שרש שרשי השרשים והוא ושמו בלבד ר"ל הוא אחד ושמו אחד, ונתגלל במקומן הוויית השמות שהם ב' בחי' המתייחדים, ובבחי' אין סוף דלא קיימא לאדעא קודם עלות הרצון לא שייך לומר עצמות ושרש רק הוא שמו ושמו הוא כו' עכ"ל נמצא מעון מדבריו שבבחי' שמו הגדול שהי' עד שלא נברא העולם יש ב' בחי' הא' קודם שעלה ברצונו להאציל ולברוא העולם ואי שמו הוא בחי' הוא ממש ואינו עדין שורש ומקור לאצ"י הב' קודם שנברא העולם אבל עלה ברצונו שאי עייז הרצון נהווו שרש ומקור לבחי' ע"ס והם נכללים בשמו בלבד לא בעצמותו וע"כ אמר הוא אחד ושמו אחד כי בבחי' שמו יש ג"כ שרש לע"ס, זה המובן לכאורה מדבריו הקדושי', וא"כ מדבריו משמע שענין ע"ס הגנוחות במאצילן הם נתחדשו ע"י שעלה ברצונו כו' זה איש כמ"ש רבינו שהאר מצד עצמו פשוט והוא שורש האורות דאצ"י חורב עצמם הם הכלים ושרשם מבחי' מה שעלה ברצונו להיות שורש לבחי' אלו כו' כנ"ל אמנם דעת העה"ק הנ"ל והפרי"ס שהביא השל"ה שם דף ד' ע"א בהג"ה אינו כן, וכמ"ש ג"כ העה"ק בספרו דרך

אמונה ומה ששאלת הספירות האלה אימתי היו כו' וקודם שנאצל הי' אדון יחיד הוא א"ס ושמו בלבד והכוונה בשמו הוא אור הקדמון כי הוא קדמון כקדמותו לפי שאין השם נבדל מן העצם והוא עלה לשמו ובו היה כל האצילות בכח וכשהגיע עת הרצון והחפץ כו' וא"כ אין לדמות קדמותו לקדמותו עם שהכל הי' כמוס וגנון בעמקי האין שהוא שמו וקדמון כקדמותו שהרי הוא עולה לשמו כמ"ש עד כאן לשוננו מבואר דסבירא לי' שהיו כמוסות באין סוף מאז ומקדם ואף על פי כן לא קשיא מידי דהא כבר פי' ששרשן רק בבחי' שמו אשר כללות השם אינו נוגע לעצמיות ולא כמו באדם שהשכל הוא עצמותו אבל למעלה אין שורש לע"ס הגנוחות דק כמו בחי' שם שאינו נוגע לעצמיות כלל, וגם זאת לשטה זו אפשר שגי' י"ל ע"ד שכתבתי שבבחי' שמו יש ב' בחי' הא' היותו א"ס ממש ופשוט בתכלית הפשיטות כמו עצמותו, הב' שיש בו ג"כ שורש להאיר בבחי' גבול ותכלית וכענין שנק' אל שדי ע"ש שאמר לעולמו די ונק' הוי' שהוא בלי גבול זה השורש שיש בשמו הגדול להיות אומר לעולמו די כח הגבול זה ענין שורש ע"ס הגנוחות שבשמו, וכעין גילוי לזה מה שפי' רבינו בביאור ע"פ בן פורת יוסף בענין ותשב באיתן קשתו בחי' איתן האורחי ר"ל מה שאינו מחודש כי יש שם מ"ה החדש שנתחדש ע"י צמצום כו' אבל העצמיות נק' עתיק יומין ר"ל הפך המחודש כו' הרי בעתי' ביארו באדרא גלגלתא ועינא פקיאח כו' ורב חסד כו' שהוא ענין ע"ס ועכצ"ל שיש בחי' אלו שאינן מחודשים והיינו כנ"ל בשם העה"ק כו' ואעפ"כ מצד עצמותו ואפילו מצד עצמיות שמו הגדול שבבחי' א"ס הוא למעלה מבחי' הספירות כו' כנ"ל וא"ש ג"כ מ"ש בס"ש ח"א פ"ב בהג"ה ח"ב ספ"ט בהג"ה, ועו"ל כי חכ' דאצי' לגבי חכמה דע"ס הגנוחות ג"כ נחשב כמו חכמה לגבי אור פשוט ע"ד כלים דאצי' נעשי' אורות לבי"ע כו' וכמ"כ י"ל אורות דאצי' שרשן מכלים דעקודים כו' וכמו שאין ערוך שכל הגשמי לגבי נבואת משה כו' שאמר זה הדבר, וכלים דעקודים אין ערוך לע"ס הגנוחות וע"ס הגנוחות לגבי שמו כמו הכח להאיר בגבול לגבי הכח הבע"ג וכענין אל שדי לגבי שם הוי' כו' ושמו ג"כ רק הארה לבד לגבי העצמיות כו' כי העצמות אינו בגדר המשכה לזולתו ושמו הוא מה שיאיר לעולמות בבחי' בלי גבול ובגבול כו'.

ד) ומכ"ז יוכן ענין הקריאה בשמו שזהו ענין התפלה כנ"ל סעיף א' שהיא ע"ד ויקרא הוי' הוי' שממשיכי' משם הוי' דלעילא בחי' שעלה בדצונו להיות הוי' באצי' כו' שזהו בבחי' שמו הגדול שה"ע היה הוא ושמו בלבד כו' וע"י הקריאת שמו ית' שצועקים בא"י ממשיכים משם ממש להיות גילוי שם הוי' וזהו כענין ממעמקים קראתיך הוי' כדפי' בביאור ע"פ ולא אבה בסופו שבחי' יר"ד צומקים הם ע"ס הגנוחות ומשם קראתיך הוי' כו' ועד"ו נתבאר בד"ה ואני נתתי לך שכס אחד בפ"י ששם עלו כו' להודות לשם הוי' כו' אך ענין המשכה זו אינו ע"י קריאת השם בדבור לבד אלא ברעותא דליבא תליא כמ"ש ע"פ אם ישים אליו לבו כו' אליו ולא למדותיו ואף שהוא רק בחי' ישים עשייה גשמיות שרעו"ד שבאדם נק' עשייה גשמית לגבי אור א"ס, עכ"ז ע"י רחוק ונשמתו אליו יאסוף כי האצי' נק' רחוק של אור

איס ע"ד ויאצל מן הרוח כו' וממב"ע נק' רחזו ע"ד וברוח פיו כל צכאם כו' וכן ונחה עליו רוח הוי' רוח חז"ב כו' וסוכ"ע נק' גשמתו. והנה כרי שיבוא לבחי' זו שישים אליו ממש לבו צ"ל תחלה כסדר מלמטה למעלה והוא כמארז"ל שיבנס אדם שיעזר שני פתחים ויתפלל היינו כמ"ש בד"ה כי תשמע בקול פ"א בענין מפתחות החיצוניות ואח"כ מפתחות הפנימיות.

אעברה נא ואראה כו'.

א) יש כפסוק זה י"ג תיבות י"ל נגד יגמה"ר או נגד י"ג ברכות אמצעיות דשמו"ע.

ב) ברכות פ"ה דל"ב סע"א דרש ר' שמלאי לעולם יסדר אדם שבחו של הקב"ה ואח"כ יתפלל מנלן ממש דכתיב ואתחנן כו' וכתיב אד' הוי' אתה החלות כו' וכתיב בתריה אעברה נא ואראה כו' וכ"ה פ"ק דעכו"מ ד"ז ע"ב.

ג) בוח"ג פ' ואתחנן דף ר"ס ע"ב מאן דקאים בצלותא בעי לסדרא שבחא דמאריה בקדמיתא ולבתר יתבע בעותי' דהא משה הכי אמר קדמיתא אתה החלות וגו' ולבסוף אעברה וגו' ר' יהודה אמר מאי שנא הכא דכתיב אד' בקדמיתא באלף דלת נו"ן יו"ד (והפנ"י תירץ שזהו ע"ד שהתחלת התפלה אד' שפתי תפתח כו' ע"ש) ולבסוף הוי' וקרינן אלקים. אלא סידורא הכי הוא מתתא לעילא ולאכללא מדת יום בלילה ומדת לילה ביום עכ"ל והביא כ"ו כע"ק ח"ב פ"ט ופי' ח"ל והכל לכוונה אחת עולה והוא מה שביארנו כי סידור שבחו של הקב"ה הוא ליחיד את השם הגדול בכבודו (ר"ל יחוד שם הוי' שזהו הנקרא שמו הגדול בכבודו הוא המ') ולכלול את הכל באין סוף (אפ"ל ע"ד עד שלא נברא העולם הי' הוא ושמו בלבד שבחי' שמו זהו ענין מקור מים חיים מקור התענוגים ומשם מקור כל ההארה בע"ס. ע"כ גם עתה צריך ליכלל תחלה הכל בא"ס ואזי משם יומשך השפעת אור חדש כו') גם קודם שאלת צרכיו וביחוד ההוא נותן מקום ומכין כלי להפיק צרכיו כי בזה הוא עושה חיל בעליונים ועוזרם לפעול פעולתם והם עושים רצונו. והביא ראייה ממש רבינו ע"ה שצריך העובד לסדר שבחו של הקב"ה ואח"כ ישאל צרכיו. והנה אדון הנביאים ע"ה לקח לו בתפלתו הדרך הזה והוא כי התחיל ממטה למעלה • (הג"ה י"ל ע"ד הגו' בוח"ב פ' פקודי דרס"א ע"א ברוך ריבויא דכלהו תתאי כלילא בחיוון שרפים ואופנים כו' היינו שנכללו

מסטה למעלה : בבון כאב. 17 נוסף : עיין מזה בוח"ג וילך דרס"ה ע"ב ומאן דמסדר שבחי' דקב"ה צ"ל מתתא לעילא ע"ש ע"פ כי שם הוי' אקרא כו'.

נל אלה בבחי' מ' בעלותה ממטה למעלה ע"ד והחיות נושאות כו' וכמ"ש
 נפרשת ויקהל דף קצ"ו ב' בפירוש קחו מאתכם תרומה כו' דהא מטרוניתא
 ט"ו ועל ידי העלאת מ"ן זה היא העולה מלמטה למעלה להתקשר באו"ס
 ב"ה וכמ"ש בזהר ר"פ צו דף כ"ו ע"א ת"ח האי עולה סליקו וקשירו
 זכניי לעילא ודבוקא דילה בגו עלמא דאתי כו' היינו עליות המל' בבניה
 ובמק"מ פקודי דרל"ח ב' ביאר זה המאמר, ואפ"ל לכן אמר מרבע"ה אד'
 ונוי' שהם מ' ובניה היינו כנ"ל בענין עליות כנס"י בבניה כו' ובמק"מ שם
 מ' שמתחברים ז"ג ועולים שניהם בסוד מ"ג לבניה, וזה ע"ד הנזכר בפ"י
 אלה פקודי המשכן משכן העדות, אבל עוד אפ"ל ענין בזה שהמ' ג"כ תקבל
 ותחלה מוחי או"א מאו"א עצמן שלא ע"י ז"א שזהו ענין שהדיבור העליון
 לא יקבל מהמדות לבד כ"א מהשכל עצמו כמ"ש מזה בד"ה והי' מדי חודש
 נחדשו פ"ג ובביאור מאמר הזהר פ' בלק דקפ"ו א' ע"פ המלאך הגואל שאז
 נק' המ' ג"כ אספקלריא המאירה כמו ז"א כו', ועוד כתבתי מזה ע"פ וידבר
 משה אל ראשי המטות בענין לאמר זה הדבר כו' שיהי' הדבר בבחי' זה כו'
 ואח"כ בשמודווגים ז"ג יחד אזי הוא זיווג נעלה דוגמת יחד או"א כמ"ש
 ע"פ משמח חתן וכלה ומשמח חתן עם הכלה כו' עכ"ה) וייחד מדת לילה ביום
 לפיכך הוכיר בתפלתו אד' הוי' כי ייחד הכל מלמטה למעלה עד ההתחלה כי
 כן הסדר וכמו שכתבנו בספר תולעת יעקב (הג"ה ואפ"ל שלכן נאמר כאן
 אד' הוי' בניקוד אלקים כי פ"י הוי' בניקוד אלקים יש לפרשו ע"ד ז"א
 בעלותו לעתיקא שאז כאלקים חשוב כמ"ש רבינו נ"ע בביאור ע"פ כי כארץ
 תוציא צמחה ועתיקא זהו מ' דא"ס שהוא בחי' השם הגדול שע"ז ארז"ל עד
 שלא נברא העולם הי' הוא ושמו בלבד, א"כ זהו ייחוד הכל מלמטה למעלה ע"ד
 ההתחלה, ועי"ל ע"ד בואת יבא אהרן וכן זכא לו לקרן בקדמיתא וגם תחלה
 מפתחות החיצוניות בד"ה כי תשמע בקול וזהו שם אד' מקור בי"ע אח"כ
 מפתחות הפנימי' זהו שם הוי' וזהו ענין שיעור שני פתחים, והבחי' הג' ע"ד
 ב' הפירדשים שבהוי' הוא האלקים בד"ה שובה ישראל דרוש הראשון, וזהו
 ככל קראינו אליו ולא למדותיו, ועיין בש"א שער א' דע כי השם הראשון כו'
 ובו נכנסים כו' הוא מהשם הנקרא אד' ועוז"ג צ"ה א' ע"פ פתחו לי אנת
 הוא פתחא לעאלאה לי' ועמ"ש ע"פ ועתה יגדל נא כח אד' בענין אד' מי
 יעמוד כו' ועמ"ש מזה ע"פ על מזווחת ביתך, כי צ"ל ממעמקים קראתיך ופ"י
 בוח"ב בשלח סג"ב היינו מעמיקא דכולא יסוד אבא המקבל מכתר שהוא
 המחבר א"ס אל האצ"י כי משם דווקא יומשך האור חדש וכדי לבוא לבחי'
 זו צ"ל כסדר מלמטה למעלה תחלה אד' שהוא הפתח הא' מלמטה למעלה
 הי"ע ביטול היש, אח"כ הוי' חכמה ביטול אמיתי והיות הניקוד אלקים בחי'
 בעלותו לעתיקא כו' ואזי ממעמקים קראתיך מלמעלה למטה כו' עכ"ה) ואחר
 שיחד הסוף בראש והכין הדרך חזר להמשיך רוח הקדש ואור ושפע מהראש
 אל הסוף והוא יחוד יום בלילה ולכלול הנשמה הקדושה ולהביאה ולייחדה
 ממדריגה למדריגה עד סוף כל המדריגות והוא אמרו את גדלך ואת ירך
 תחוקה והוא הסדר מלמעלה למטה, הגדולה הנגבירה כנגד אבות ונגבירות
 (הג"ה אפ"ל שממשיך מאו"א בחו"ג ושרש המשכה זו מזו"ג דאריך המלובשים
 באו"א, וכמ"ש בביאור ע"פ צאינה וראינה בענין שאז ידיכם קדש וברכו את

הוי' ועמ"ש מזה ע"פ הוי' יחתו מריביו, ומ"ש ע"פ לך הוי' הגדולה והגבורה כו' וא"ש דנאמר לשון גדלך, וכנדע ההפרש בין גדולה לחסד שהגדולה נמשך מא"א שהחסד בא מצד הגדולה כמו שכתוב אך אפיים וגדל חסד, ועיין מה שכתוב מזה בדיבור המתחיל צדקת פרונו בישראל עכ"ה) אשר מי אל בשמים ובארץ תרגום אונקלוס ע"ה דאת הוא אלהא דשכינתך בשמיא מלעילא ושלים בארעא מלרע, והכוונה על שהוא אחד בשמים שהוא תפארת ישראל כנגד קדושת השם והקדישו את קדוש יעקב ובארץ הוא ארץ החיים סוד ה' אחרונה, והנה הוא אחד בשמים ובארץ העליונים ובזה הוא שליט ועושה כרצונו בשמים ובארץ התחתונים (הג"ה ועיין במדרש רבה פ' בראשית פרשה יו"ד על פסוק ויכלו השמים והארץ כו' שני כלים כו' ע"ש בהפירוש מ"כ עכ"ה) ואחר שסדר שבחו של הקב"ה שהוא היחוד השלם וכענין שביארנו שאל צרכיו והתפלל ואמר אעברה נא ואראה כו' עכ"ל, והנה נמצא אשר מי אל כנגד ברכת אתה קדוש שהוא ענין ההמשכה מבחי' אתה קדוש בבחי' ושמך קדוש כמ"ש בד"ה אוסרי לגסן בפ"י וינחו בו כל ישראל מקדשי שמך כו', ומהרמ"א פ"י אשר מי אל בשמים ובארץ שהוא בשמים ובארץ בהשוואה א' וזהו ע"ד את השמים ואת הארץ אני מלא שהוא סוכ"ע שאצלו שמים וארץ בהשוואה א' ממש כמ"ש בלק"ת בד"ה אני לדודי דרוש השני וע"ד המגביהי לשבת ועי"ז המשפילי לראות בשמים ובארץ בהשוואה א'.

ד) בכלי יקר פ' ואתחנן ח"ל ותועלת הרוחני אינו בא מכלל שטח הארץ כ"א מן ההר הטוב הזה והלבנון שלמטה המכוון כנגד בהמ"ק שלמעלה ושם הבית עוז השכינה ונקרא המקום ה' יראה ע"ש שכל הרואה המקום הקדוש ההוא בראייה לחד קני שלימות נפשו כי מלך ביופיו תחזינה עיניו כי בדרך שבא לראות שמה כך באה לראות, ועל קנין זה אמר לו שא נא עיניך וראה מן המקום אשר אתה שם כו' עכ"ל.

ה) בלק"ת ר"פ שלח בד"ה שלך לך אנשים וארץ ישראל מכוונת כנגד א"י שלמעלה ולכן עיקר המצות הוא בא"י דווקא כו', עד ומרבע"ה שהיה כו' התפלל תפלות כמנין ואתחנן לבא לא"י מפני שזהו עיקר המכוון כו' ושם בד"ה ויאמרו כו' טובה הארץ מאד מאד פ"ד פי' ב"פ מאד הם כנגד עלמין סתימין דלא אתגליין ועלמין דאתגליין שהם היכלות דא"י והיכלות דו"ג כו' ומכ"ז יובן ענין ואראה את הארץ הטובה שעלי' נאמר טובה הארץ מאד מאד כנ"ל, וע"ז ברבות בשלח פכ"ה ע"פ כי ה' אלקיך מביאך אל ארץ טובה ורחבה ב"פ עקב ח' ו' לראות שולחן שהוא ערוך בגן עדן שנאמר אתהלך לפני ה' בארצות החיים כו' ובפ' ויצא ר"פ ע"ד ע"פ שוב אל ארץ אבותיך ע"פ זעקתי אליך ה' אמרתי אתה מחסי חלקי בארץ החיים כו' ארץ שמתיה חיים תחלה לימות"מ כו' גם מה רב טובך אשר צפנת.

ו) אפ"ל הארץ הטובה שהיא מ' ע"ד מצא אשה שהיא מ' מצא טוב משלי י"ח כ"ב, והיינו כי יסוד נק' אפרו צדיק כי טוב וזה ההשפעה בא לו

בשביל המ' ולכן בגלות הצדיק אבד ההשפעה וטוב זה זהו טיבו דעתיקא. ועמיש ע"פ ומשביע לכל חי רצון, ועיין מענין מצא או מוצא פ"ק דברכות ח' א', והיינו מוצא נקרא נוק' דקליפה ע"ד וישליכם אל ארץ אחרת כו' והו' וימצאו בקעה בארץ שנער, ובמא"א ט' סעיף ה' טוב ירושלים נק' יסוד דנוק' שהוא הטוב שבכל המ' הנקרא ירושלים עכ"ל ועיין זח"ג שלח קע"א א' ירושלים ויום ההוא כולא חד כו' לגו מכל אינון דרגין אית חד נקודה כו' הווא יקרא ארץ, ופי' במק"מ בשם הרח"ו שזהו יסוד דנוקבא שבו ה"ג מבינה, ומבחי' נקודה זו יצאו מים חיים אל הים הקדמוני שהוא בינה, והיינו ע"י שהמ' מבררת עולם התהו ונעשים באר מים חיים הנובעים מיסוד דנוק' לכן יקבלו מזה חו"ב דתיקון, וע"כ נקרא הארץ הטובה שבה ועל ידה מתברר ומתעלה הטוב של עולם התהו שגבוה מעולם התיקון וז"ש בפ' עקב ח' ז' ארץ טובה כו' ארץ נחלי מים עיינות ותהומות כו' דהיינו ענין באר מים חיים כנ"ל, ועיין בהרמ"ז ר"פ תודיע דמ"ב ב' בפ"י גמלתהו טוב ולא רע כו', ועיין זח"א בראשית דף ח' ע"א ע"פ שכל טוב לכל עושיהם שכל טוב דא טילגא דחיי שהוא טוב בלי רע כלל והיינו ע"י מצות מעשיות זהו לכל עושיהם ועיקרם בארץ ואפ"ל שע"י הארץ מתברר עה"ד טו"ר ונפרד הטוב מהרע ומתאחד בעץ החיים וע"כ נק' ארץ טובה כו', ועמיש ע"פ טוב וישר ה' על כן יורה חטאים בדרך ע"פ הילקוט בתילים שם שאלו לחכמה חוטא מהו עונשו כו' עד שאלו להקב"ה אמ"ל יעשו תשובה ויתכפר הה"ד טוב וישר ה' זהו טוב בלי שום דין הוא בחי' ע"ק דלית שמאלא בהאי ע"ק וזוהו נמשך למען ייטב לך בעולם שכולו טוב עיין גמרא ספ"ג דפסחים ע"פ ביום ההוא יהי' הוי' אחד ולפי שבהמ"ק הוא שע"י הקרבנות התשובה מתכפרים העוונות וזהו ההר הטוב הזה והלבנון ע"ש שמלבין עוונותיהם של ישראל ע"כ נק' ההר הטוב שמאיר בו בחי' טוב וישר ה' ע"כ יורה חטאים בדרך.

(ז) עוי"ל ע"פ מארז"ל במנחות פ"ה דנ"ג ע"ב יבא טוב ויקבל טוב מטוב לטובים כו' ועיקר בחי' זו היינו בא"י ולכן נקרא ארץ טובה שבה דווקא יומשך הטוב מבחי' הטוב האמיתי לטובים כו', ועיין מענין הטיבה ה' לטובים ברבות פ' מצודע ר"פ י"ו יכול לכל ת"ל ולישרים בלבותם, ובאיכה ע"ז ג' ע"פ טוב ה' לקוה יכול לכל ת"ל לנפש תדרשנו ודכוותי' מי אל כמוך נושא עון כו' לשארית נחלתו למי שמשים א"ע כשיריים כו'.

(ח) ההשפעה מא"ס ב"ה לבי"ע בא ע"י ב' בחי' ממוצעים ז"א ונוק' כמשנ"ת בדרוש שארה כסותה ועונתה ועמש"ל ע"פ אתה החלות סעיף א' ומ"ש ע"פ הזח"ג בחוקותי קי"ד ע"פ דומה דודי לצבי בענין ונתתי משכני וע"ד יצי"מ ע"י משה ואהרן שושר"מ ושודמ"ט, וזהו טוב ה' אמרו צדיק כי טוב זהו כשההשפעה מגיע מא"ס לבחי' צדיק יסוד עולם ונק' ההר הטוב חותם בולט ובחי' הממוצע הב' יסוד דנוק' נק' הארץ הטובה חותם שוקע ופעולתה שעל ידה נמשך ומתגלה הטוב העליון דיסוד ז"א לבי"ע שא"א לנבראים לקבל מז"א אלא ע"י המ' וכמו ואהרן אחיך יהי' נביאך וכמו שא"א לקבל מתושבי"כ עצמו לבד אלא ע"י תושבע"פ שהיא הנק' ארץ, ועוד

זאת שבה ועל ידה העלאת מ"ן דבי"ע ליבטל וליכלל באצ"י שאוי דווקא ויכלו לקבל יחוד העלין כו', וגם הנה אור זרוע לצדיק ע' רבות תרומה ר"פ ל"ד דף קנ"ב ע"ב, וזהו אמרו צדיק כי טוב את האור כי טוב, והצדיק זרוע בחי' זו בארץ וע"כ נק' ארץ טובה שבזה דווקא נזרע אור זרוע הנ"ל ובה יש כח הצומח להצמיח את האור הזרוע, ועמ"ש בר"ה הבאים ישרש יעקב מענין שנק' ארץ חפץ כו', ובקשת משה חכמה ליכנס לארץ י"ל עוד ע"ד אל יתהלל החכם כו' כ"א בזאת יתהלל חוהו טוב שם משמן הטוב שע"ז יהי' גילוי מה רב טובך אשר צפנת כו' ועמ"ש בהגהות לד"ה הבאים ישרש בענין כל שמעשיו מרובין מחכמתו כו' ושרשיו מרובים כו' ועל יובל ישלח שרשיו כו' ולכן ביקש משה דווקא ליכנס לארץ כו'.

ט) עיין בת"א פ' משפטים ע"פ לא תהי' משכלה ועקרה בארצך ובלק"ת פ' ואתחנן בר"ה וידעת היום הראשון מענין האת המצוה אשר ציוה ה' לעשות בארץ וקאי על ק"ש והלא היא חובת הגוף ופי' הארץ היא אמונה (ובר"ה וזאת המצוה אשר ציוה ה' לעשות בארץ פי' ארץ הוא ג"ע כמארז"ל כ"י יש להם חלק לעוה"ב שנאמר ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ ועמ"ש וישב יעקב בארץ כו', ופי' ג"ע זהו ע"ד באתי לגני אחותי כלה והוא יסוד שבמל' ונק' ג"כ ציון) אמונה שע"י קיום המצות לבחי' אמונה הנק' ארץ ממשיכים בה הדעת בבחי' טוב"ע ועי"ז נקראת ארץ זבת חלב ודבש ע"ש פ"ג, ועי"ז לע"ל ומלאה הארץ דיעה, עי"ש פ"ד ובהביאור הראשון פ"ד ובביאור השני פ"ד ונשמע דבחי' אמונה נק' ארץ, א"כ עכ"פ בארץ הקדושה שמכוונת נגד ארץ העליונה שהיא הנ' אמונה ממשיכי' ע"י המצוה ביותר ע"כ נתאוה משה ליכנס לארץ.

יוד) בלק"ת בפ' עקב בר"ה ולהבין שורש טעם וקישור ענין ירושת הארץ העליונה ברוחניות והיא הנק' ארץ כנען מלשון הכנעה ומלשון סוחר כו' ע"ש ובהקיצור, ועיין מזה ג"כ בת"א בר"ה וישב יעקב ונו' מה שלע"ל נאמר ולא יהי' עוד כנעני בבית ה' צבאות, אך הענין כמש"ש ענין חסם הוא אבי כנען בזקף גדול שמחמת חמימות ורשפי אש ושלהבת העולה למעלה מההיפך הוא העושה בחי' כנען לסחור כנ"ל כמ"ש טעמה כי טוב סחרה כו', אבל לע"ל שכבר יתברר ההפך ואת רוח הטומאה אעביר כו' לא שייך חמימות הבאה מההפך כו' כ"א ע"ד שיר חדש כמ"ש בת"א פ' בראשית סד"ה כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה כו' והנה בתולע"י ע"פ כנען בידו מאוני מרמה כנען כנעני נק' הקליפה וצ"ל מסחורה הנ"ל דקדושה עדין יש יניקה ג"כ להכנעני, וכמו שנותנים לו השעיר המשתלח וכה"ג זהו סדין כו' חגור נתנה לכנעני אבל לע"ל ולא יהי' עוד כנעני, אמנם בקשת משה הי' שיכנס לארץ, ואפ"ל שהי' ממשיך הבחי' דלע"ל ולא יהי' עוד כנעני כו' ועמ"ש מזה ע"פ ואתחנן בר"ה ארץ דורש.

יא) כתיב אשריך ארץ שמלכך בן חורין ז"א דאצילות ועמ"ש ע"ז בזח"א פ' לך בסופו דצ"ה ע"ב ודצ"ו טע"א פ"י בן חורין ובקרו בן שמן ענין אחד הוא בן חורין ע"ש שמקבל מאימא עילאה הנק' דרור חירות בחי'

יובל חה"ע ועל יובל ישלח שרשיו ובן שמן זהו ע"ש שמקבל מח"ס עילאה וחר"ב הן תרין ריעין ע"כ זהו בחי' א' ועכ"פ בחי' זו היינו שהשם שלם שבחי' י"ה חר"ב מאירים בהוא"ו הנק' בן חורין ובן שמן ע"ש שבו נמשך השפע מבחי' י"ה הוא משפיע בחי' זו בהא תתאה, משא"כ חו"ל מקבל מבחי' גער מט"ט שנק' שרו של עולם כו' ועמ"ש מזה ע"פ זמקנה רב היה לבני ראובן כו' ועיין עוד מזה בוח"ב ס"פ תרומה דקע"ה סע"א ובפ' חיי שרה דקכ"ד סע"ב יעו"ש, ומכ"ז יובן ההפרש בין קיום המצות בארץ ובין קיום המצות דחו"ל, שע"י קיום המצות בארץ ממשיכים יחוד זו"ג דאצי' בבחי' חורין בן שמן רמ"ה מ"ע רמ"ח אברים דמלכא משא"כ בחו"ל ששולט גער מט"ט היחוד ע"י מט"ט וא"ת איך אפשר זה, כבר פי' ענין זה הפרד"ס בשער אבי"ע פרק חמישי ונרמז מזה בלק"ת פ' תצא סד"ה כי ההרים ימושו, וזהו הענין שארז"ל שבא"י הקב"ה בעצמו מוריד גשמים ולא ע"י שליח ובחו"ל הוא ע"י שליח כמ"ש נותן מטר ע"פ ארץ ושולח מים ע"פ חוצות כי המטר הוא מיין דוכרין ובא"י היחוד ע"י ז"א דאצילות והם מים אשר מעל לרקיע כו' שהיא הפרסא כו' משא"כ בחו"ל אינן מהמים אשר מעל לרקיע כ"א ע"י מי אוקיינוס, ולכן שולחן ע"י מט"ט הנק' שליח, או י"ל שליח יסוד נק' מלאך גימט' מלאך יש חילוק כשהיחוד נמשך ע"י יסוד ובין כשנמשך ע"י ת"ת כמ"ש בסידור שער חג המצות בדי"ה ששת ימים תאכל מצות דרוש השני שיש ביחוד זו"ג זיווג דקטנות וזיווג דגדלות וזיווג דקטנות נמשך ע"י יסוד וזיווג דגדלות ע"י ת"ת ויובן זה ע"ד מ"ש ברע"מ ר"פ כי תשא בענין העשירי דא עמודא דאמצעייתא והדל דא צדיק ועמ"ש ע"פ וארא כו' באל שדי שהוא מ' ויסוד ושמי ה' ת"ת לא נודעתי להם ואף שהיחוד עכצ"ל ע"י היסוד י"ל ההפרש אם קומתה רק נגד נה"י או שמתגדלת כנגד חג"ת וחב"ד כו', ועמ"ש בבה"ז פ' בראשית ע"פ המאמר דכ"ז ע"ב ע"פ אעשה לו עזר דא משנה אתתא דההוא גער ואיהי שפחה דשכינתא כו' ובג"ד אתקבר משה לבר מארעא קדישא וקבורתא דילי' משנה איהי כו' משא"כ מטרתיתא כו', והנה א"כ היחוד עליון שע"י משנה הוא נמשך ג"כ ע"י ו"ק דיצי' כאמרו אתתא דההוא גער כו' ולכן משה שהוא יסוד אבא לא נכנס לארץ כ"א בחו"ל ששם בחי' יצירה ובקשתו ה' ליכנס לארץ מ' דאצילות ואו ה' מאיר פנימית התורה כמו שהוא בלי לבוש המסתיר וכמו שלומדים התורה בג"ע העליון בחצות לילה כד קוב"ה אתי לאשתעשע עם צדיקיא ה"ע שמלכך בן חורין כו', ועיין בסה"מ סי' ק"י דנ"ג סע"ב.

הג"ה ועמ"ש באריכות ע"פ לה' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה שפי' בזהר לה' הארץ קאי על א"י שנאמר בה כי לי הארץ ומקבלת משם הוי' ממש כמ"ש ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה כו' תבל קאי על ח"ל תבל ב"פ ארי' שמקבל מבחי' פני' אריה דחיות ואופנים כו' ולכן בארץ דווקא יש כח הצומח להצמיח מבחי' זורע צדקות משא"כ בחו"ל ומה שממשיכים גם בחו"ל זהו מפני שניתנה הארץ העליונה ברוחניות לישראל עכ"ה.

(כ) במ"א ע"פ זמקנה רב ה' לבני ראובן, הוכחתי מ"ש ברבות ויצא ר"ם ע"ב חנוך לנער כו' ועמ"ש בידי משה שכערך הדודאים לגבי חטים כן

ערך עבר הירדן שהוא מקום מקנה לגבי איי הנקראת ארץ חטה כו', היינו כמ"ש בוח"ג פ' בלק ע"פ יברך את הנערים שהם ב' כרובין הנ"ל וכ"כ במא"ד סעיף מ"א ודודאים הם מט"ט וסנדל המעוררים מ"ג למל' עו"ש דודאים גימט' אד', והמק"מ כ' שהם זו"ג דבריאה ח"ל הנהרי חמה בפ' ויצא ואשכח בהאי שדה אינן דודאים השדה היא המ' הדודאים הם מט"ט וסנדל שהם תחתיה בהיכל קדה"ק, מט"ט שר עולם היצירה וסנדל שר עולם העשייה (הג"ה וביצירה מאירים ו"ק דאצילות ובעשייה מאיר מ' דאצילות אי"כ מט"ט וסנדל הם מלבישים לכלים דו"ג דאצילות עכ"ה) והם המלקטים כל מעשה התחתונים ומעלים אותם למעלה למ' כדי שהיא תתקטט בהם ותתעלה ותתקשר למעלה, והוה הדודאים נתנו ריח דהיינו ריח התורה והמצות שלקטו מן העוה"ז ובהם היא מתתקנת כדמפרש ואזיל עכ"ל והאריך ובמק"מ שם בשם מוריגו האריך יותר ע"פ קבלת הארז"ל חו"ג דאצילות נק' דחים ע"ש במא"א ס"ג מהחז"ג ויקרא דף ד', ועפ"ז י"ל מה שזו"ג דב"י נק' דודאים הוא להקטין הענין ודוגמת כרובים לגבי אנפי רברבי, האי"כ בחי' עבר הירדן ששם נמשל לדודאים היינו ששם שולטי' מט"ט וסנדל הנק' נערים וכמ"ש נער הייתי שרו של עולם אמרו חזונו חנוך לנער ע"פ דרכו הנרמו ברבות ויצא על האבן שבחר בדודאים ובמקום עבר הירדן שהכל בחי' אחת אבל ארץ ישראל היא מ' דאצילות המקבלת מישראל דלעילא ז"א דאצילות ששם מאירי' זו"ג דאצי' עצמן, ולא כמו בעבר הירדן שמאירים מט"ט וסנדל שהם יצי' ועשי' הנק' דודאים כנ"ל, והוה"ע אשריך ארץ שמלכך בן חורין, וכדפי' בזהר לך דציה ע"ב, דהיינו קוביה ז"א דאצי' משא"כ בחו"ל שמקבלת ממט"ט הנק' נער כו', ולכן נק' ארץ חטה כ"ב אתוון דאורייתא ושעורה מאכל בהמה ג"כ שם ב"ן וגפן יינה של תורה ותאנה תושבע"פ ורמון מלאים מצות כרימון ארץ זית הוא שמון שהוא חכמה ודבש תענוג ונמשך מתמרים לבו מכון לב אחד לאבינו שבשמים כמ"ש צדיק כתמר יפרח כו', וכבר ידוע ההפרש בין כשההשפעה נמשך ע"י זו"ג דאצילות שז"ט חצר הפנימי' הפונה קדים שהוא עולם האצי' ובין כשנמשך ע"י יצירה ועשייה כו' ששם נק' נער ואצי' נק' ע"ש הוקנה כי בו מאיר עתיק יומין שאצי' אינו מחודש כמו בי"ע כ"א גילוי ההעלם מבחי' שמו הגדול וע' בדרוש ונערים ממשותה נגינתם שמשה לא קיבל מלאך ואמר אם אין פניך כו' גם בענין עשי"ת אין התפילות עולות ע"י מלאך כ"א הקב"ה בעצמו מקבלם ולכן יוה"כ"פ אסור בנעילת סנדל ומנעל שהם מט"ט וסנדל, ועמ"ש בלק"ת בפ' מסעי בד"ה לבאר ענין המסעות ובד"ה הי' מדי חודש בחדשו, ועיקר בוח"א ס"פ נח דע"ה ע"ב יובן דבחי' חצר הפנימית מאיר בחו"ל רק בשבת זיו"ט וד"ה, אבל בששת ימי החול מאיר רק ע"י הנערים הנ"ל ובאי' מאיר בחי' זו גם בחול, וממילא בא"י שבת עצמו עוד גבוה יותר כמו שבת שבתון לגבי שבת כו', והנה שמיטות יובלות תרומות ומעשרות פאה הכל רק ממצות התלויות בארץ שא"א להמשיך בחי' אלו בחו"ל.

ועתה יובן ענין זה כמ"כ בקיום המצות דבחר"ל ההעלאה וההמשכה הכל רק כאמצעות הדודאים הנ"ל אף שבמק"מ ויצא שם בשם מוריגו פי' שעי"ז

מגיע המין עד אור א"ס ממש, וכן ההמשכה באה משם, מ"מ כיון שהכל הם דרך הם הרי השפע בא בצמצום והסתר ונק' יחוד זו"ג דיצירה, ובע"ח שער סדר אבי"ע שמ"ז ספ"ה והנה הכתוב אומר שארה כסותה ועונתה לא יגרע, והנה ג' אלו לא נמצאו ביחד רק באצילות בסוד עונה הנשמת החדשות וכן יש ג"כ כבריא רק שהם סוד המלאכים וביצירה חסר סוד העונה ובעשייה לא יש רק שארה לבדה עכ"ל, לכן ע"י המצות בחו"ל כיון ההשפעה בחו"ל נמשך רק ע"י יצירה ועשייה ליכא גילוי בחי' עונתה כלל, משא"כ בא"י שהוא זו"ג דאצי' עצמן וכשהעלאה וההמשכה ע"י האצילות עצמה מאיר הכל, וגם ההעלאה וההמשכה שרשן ודאי ממקום עליון יותר, שהרי אינו דומה העלאה המתחיל מיצ' להעלאה דאצי', וכמו ההפרש בין פסוד"ז שהוא ביצ' ובין שמו"ע השתחוואה שהיא באצילות ע' בד"ה יהודה אתה.

והנה בד"ה ראו כי ה' נתן לכם את השבת, הקשה בענין הבקשה בשבת קדשינו במצותיך, והרי גם בחול אומרים אשר קדשנו במצותיו שכבר קדשנו, והתירץ שבחול ההמשכה היא עדיין בהעלם ובשבת בא לידי גילוי והמכוון י"ל שע"י רמ"ח מ"ע בחול מתתקנים רמ"ח אברים דז"א וע"י ל"ת מתקנים המ', ואזי בשבת נמשך היחוד עליון המשכת אור חדש כו' א"כ זהו כמו אירוסין לגבי נשואין בד"ה תורה ציוה לנו משה, וכבר נת"ל שכערך חול לגבי שבת כך ערך חו"ל לגבי א"י כנ"ל, לכן ההפרש בין קיום המצות בזו"ל ובין קיום המצות בא"י זהו ע"ד ההפרש שבין חול לשבת, ועמ"ש עוד בביאור ע"פ וארשתיך לי פ"ג שי"ל עוד דענין קדשנו במצותיו שורש המשכה זו באה מז"א דאצי' אבל הבקשה קדשנו במצותיך שיומשך מע"י וא"א ואפשר זהו כענין ההפרש יחוד זו"ג הנק' ו"ה ובין יחוד א"א הנק' י"ה, ועיין בדרוש קי"ס בענין קטנות כשנמשך ע"י יסוד וגדלות ע"י ת"ת, ועיקר ההפרש מצד שורש ההמשכה כו' ע"ד הדל כו' העשיר כו' גם כענין וארא כו' באל שדי אכן ושמי הוי' כו', וא"כ י"ל עיקר גילוי שם הוי' זהו ע"י בארץ, כמש"ש והבאתי אתכם אל הארץ כו' ולכן בבמה"ק היה נק' השם ככתבו משא"כ עתה רק בכינוייו כענין באל שדי כו' אלא שמ"מ מלוכב בו השם כו' י"ל משה פני חמה אנפי רברבי ויהושע פני לבנה אנפי זוטרי ונקרא נער לא ימיש אלא שהוא בבחי' גם זקנתי באצילות, ומ"מ גם שם יש אנפי זוטרי ב' כרובים גר"ה ע"כ כשהכניסם הוא לארץ בא ההמשכה מאנפי זוטרי דאצילות ומשם יש יניקה אבל אלו היה משה מכניס שהי' ההשפעה מאנפי רברבי הי' מתקיים לעולם כו'.

להעיר ממ"ש על פסוק מזהלות חתנים מחופתם ונערים ממשתה נגינתם, עצה בחוץ לארץ להמשיך בחינת ארץ כי הנה אשריך ארץ שמלכך בן חורין ועל ידי עסק התורה ארז"ל שאין לך בן חורין אלא העוסק בתורה שנאמר חרות על הלוחות כו', וזהו גדול תלמוד שמביא לידי מעשה שוממשיך האור בהמעשה שיהיה המעשה טוב ע"ד ארץ אשר כו' שוב ראיתי טוכן פי' ברבות גשא פ"י דר"מ ע"א שמלכך בן חורין שעוסק בתורה שנאמר חרות כו' ושריך בעת יאכלו שקובעים עתים לתורה ואז"כ אוכלים כו' וברבות

בקהלת במקומו פ' בעת עוה"ב כו' האפ"ל בעת ע"ד אכלתי יערי כו' אחי"כ
 אכלו ריעים כו' גם עוד כי נער הייתי מט"ט גם זקנתי כשעולה באצילות
 ששם וע"י יתיב כו' וזהו והלבנון כי לבושי' כתלג חיזור כו' וא"כ אז גם נער
 שרו ש"ע בבחי' גבוה, ובמ"ע סי' רי"ח כתב שאז נק' גם הוא בן חורין ובחי' זו
 ממשיכים ע"י עסק התורה דהיינו זקן שקנה חכמה ומשנה מלוכב בו"ק דיצי'
 ועמ"ש ע"פ והדרת פני זקן כו' גם כמ"ש נער הייתי גם זקנתי כענין ראבי"ע
 דהפי' שהזקנה שרשה המשכה מאצילות ששם מאיר עתיק יומין כו', וכמ"כ
 ע"י עסק התורה ממשיכים בהנער מבחי' זקנה כו' ועמ"ש בלק"ת פרשה צו
 בפ' ונערים פני זקנים ילבינו ע"י כי הנער בן מאה שנה וגם כאן הנה
 כתיב ההר הטוב הזה והלבנון שמלבין כו' מבחי' ע"י לבושי' כתלג חיזור
 שמאיר שם משא"כ בבחי' נער, אך ע"י ליבון הלכתא שהיא ג"כ בחי' ארץ ע"י
 נערים פני זקנים ילבינו כנ"ל, גם שערים המצויינים בהלכה נק' שערי
 ציון שעד"נ אהב ה' שערי ציון כו' גם הארץ הוא תושבע"פ כמ"ש בדי"ה
 לכן אמור בת"א פ' וארא, גם בשל"ה דרע"ו ב' ארץ כנען העליונה ע"י מילת
 ערלת הלב ועיין בלק"ת עקב גבי ולהבין שרש קישור, עיין במהרמ"א פ' עקב
 ע"פ ארץ אשר דרוש כו' דהיינו שלא ע"י אמצעי כו' בא"י י"ל ג"כ שרו
 נער רק שאינו מלכך כ"א שר ושליח כמו יהושע נער כשהיה אצל משה שנק'
 משרת משא"כ אחי"כ כו' כך עד"ו כש"מ בן חורין הנער רק בבחי' משרת
 ושליח ועיין חולין פא"ט פתח שרו ש"ע יהי כבוד כו' אזי היה רק ע"ד הנ"ל
 ביהושע אצל משה.

אעברה נא ואראה את הארץ הטובה כו', הנה מקודם יש להבין ענין המצות
 ועמ"ש מזה בלק"ת בדי"ה ראשי המטות בענין ואת מצותיו שמור כי זה
 כל האדם ר"ל כי זה ע"ד ואמר כו' הנה אלקינו זה כו' וכמ"ש בענין לאמר
 זה הדבר כו' וזהו אקב"ו כי חיות כל העולמות הוא רק מבחי' מלכותו ית'
 אבל במהו"ע ית' למתב"כ, וזהו ענין קדוש ומובדל, וזהו אני ראשון כו'
 ומבלעדי פ' באמצעות בעת זמן של קיום העולמות כו' אין אלקים הסתר,
 דכולא קמי' כלא חשיב בדי"ה שה"ש פ"א ובדי"ה וישב יעקב ועמ"ש בדי"ה
 וידבר אלקים אל משה כו' אני הוי' בת"א פ' וארא ובדי"ה שובה ישראל דרוש
 הראשון פ"ב ופ"א ובהביאור שם פ"א ובדי"ה אחרי הוי' אלקיכם תלכו ספ"א
 ומ"ש סדי"ה וידעת היום דרוש השני ספ"ד, אך הנה ע"י קיום המצות ארו"ל
 ע"פ ולקחתם לכם ביום הראשון ואני נגלה לכם ראשון שנאמר אני ראשון ואני
 אחרון, ברבות תולדות פס"ג דס"ט ע"ד וברבות פ"א ר"פ ט"ו ע"פ ראשון
 הוא לכם וזהו תתן אמת ליעקב אמת הוא בחי' אני ראשון ואני אחרון כמ"ש
 ברבות וישלח פרשה פ"א וזהו שהתורה נק' חותם כמ"ש שימני כחותם וחותמו
 של הקב"ה אמת שע"י קיום התומ"צ יהי' נמשך גילוי אמת ה' לעולם והיינו
 שע"י נמשך גילוי האור מבחי' קדש העליון ממש בחי' אני ראשון כו' וכו'

בענין בהמ"ק נאמר כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשינו ירמיה י"ב ופי' בקונטרס שבס"ס הבחיי פ' תרומה כסא כבוד היינו בינה שהוא כסא לחכמה הנק' כבוד מרום הוא כתר מראשון היינו אין סוף ור"ל הכתר שבו מאיר מ' דא"ס וכ"ז נמשך אל מקום מקדשינו היינו כמ"ש יקוו המים אל מקום אחד ור"ל המים שהם הנמשכים ממקור מים חיים ועו"נ יקוו המים אל מקום אחד בחי' צדיק חי העולמים כמ"ש בזהר בראשית ד"ח ע"א זנק' מקום אחד שהוא אחד בזיין רקיעים הארץ ונק' ג"כ מקומו של עולם וזהו מקום מקדשינו שנמשך בבחי' מקדש וה"ע יחוד קבה"י כו' דהיינו שנמשך מבחי' שהוא קדוש ומגדל בחי' אגני ראשון להיות מאיר בבחי' שכנית' שהוא ענין ושכנת' בתוכם כו', והנה גבי מקדש נאמר ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם וארז"ל בתוכו לא נאמר אלא בתוכם והיינו כמארז"ל פ"ק דכתובות דף ה' סע"א גדולים מעשה צדיקים כו' שנאמר מקדש ה' ופרש"י שהמקדש מעשה ידיהם של צדיקים הוא ומעשה ידיהם של צדיקים היינו קיום המצות שעו"נ דווקא ממשיכים בחי' כסא כבוד מרום מראשון להיות מקום מקדשינו כנ"ל ועיין ילקוט פ' בשלח רמז רנ"ג ע"פ מכון לשבתך פעלת הוי'.

וזהו ענין מצוה ל' צוותא וחיבור כמ"ש מזה בהגהות לד"ה ענין הברכות החיבור הוא מה שעו"נ נמשך אור א"ס להאיר בע"ס שזהו ענין הקב"ח מניח תפילין כו' וכמ"ש בת"א פ' בשלח בד"ה אשירה להוי' כי גאה גאה שזו ענין ושמרו דרך הוי' בד"ה תורה צויה שיש בהן דבר חכמה נפלאה דהיינו דרך ומבוא להיות הוי' וזהו חנון ורחום הוי' והוא ע"י אתעדל"ת בצדקה ומשפט כו', וי"ל שזו ענין התפילין שהקב"ה מניח כמ"ש בד"ה משה ידבר ובד"ה שימני כחותם בהביאור פ"ג פי' ענין פרשיות תפילין הגויל המקיף זהו גלגלתא דא"א שהיא לבנוני' והאותיות הן שערות דא"א שהן מקור הד' מחוץ דאצ"י כו', ועמ"ש בסד"ה לסוסתי ברכבי שבשה"ש דרוש השני ואפ"ל ג"כ שז"י קיום המצות ממשיכים בחי' זו גם בבי"ע שהם מדומ"ע כמ"ש בד"ה מי יתנך סאה לי בלק"ת בשה"ש זפי' וציוונו ע"ד אשר ציווה מימי קדם בזה"א פ' נח סע"ב שהענין שהמ' הנק' אמרתי שרשה מימי קדם שהם י"ג ת"ד דא"א כי נעוץ סופן בתחלתן כן פי' בזה"ח שם, ובסש"ב פמ"ט בפי' הוא צויה ויעמד אלו בנים כו' ועמ"ש מענין אשר קדשנו כאדם המקדש אשה ועיין בד"ה הבאים ישרש בפי' אשה יראת ה' שהמצות הן היחוד כו' וע"ש שזהו ענין ארץ הפץ וכן האשה נק' קרקע עולם גם מצוה הוא שם הוי' כי מ"ג באתב"ש הוא י"ה וזהו ענין וציוונו ל' צוותא וחיבור אליו ית' ע"י המצות כי ישראל מתקשראן באריותא ואורייתא בקוב"ה, ועיין ברבות פ' אמור פליא באריכות מענין צו את בני תכסוף למעשה ידיך והיינו כי גדולים מעשה צדיקים כנ"ל בענין מקדש, וכתיב כי' כוננו ידיך, גם שם צו דרכו של מלך להיות גזור כו' ועמ"ש ע"פ ועתה יגדל נא כח אד' בלק"ת פ' שלח ומ"ש סד"ה לסוסתי הנ"ל ונביאור ע"פ הללו את ה' כל גוים שהמצות יש בהם ב' בחי' הא' כנ"ל המשכה מלמעלה תר"ך עמודי אור הב' העלאות מ"ן מכירורי דק"נ כמ"ש בת"א פ' חיי בכי"ק אאמ"ו ג"ע והיינו ענין מ"ן ומ"ה, ועיין מזה בד"ה ראשי המטות הנ"ל פי' לחמי כמו שהמאכל כו' וכן האשה נק' ויאכל לחם בפי'

שמות, וגם ציל אשר יעשה אותם האדם וחי בהם שלא יעשה אותם בקרירות כ"א באמונתו יחיה ממש ועמ"ש בת"א פ' וארא סד"ה לכן אמור גבי הכל תלוי בלבו של אדם כו' ובד"ה אוסרי לגסן בענין שציל כבס בין לברשו הנעשה ממעשה המצות, והיינו ממארו"ל שיקבל עליו עומ"ש תחלה בחי' רצוא אזי אח"כ ימשיך ע"י ושוב בקבלת עול מצות ועמ"ש בד"ה מגורת זהב כלה ג"כ מענין זה.

ומעתה יובן ענין שהמצות הם לעשות בארץ שרצתה לעשות רצון קונה היא בחי' ההעלאה, ועי"ז יהי' ההמשכה מבחי' שמים כמ"ש ונתתי מטר ארצכם כו' ונתתי גשמיכם בעתם כו' שהיא המשכת מ"ד כו', וגם כי בהארץ שיש כח הצומח להצמיח ישועות מעשה המצות כמ"ש בד"ה הבאים ישרש, וא"כ ההפרש בין קיום המצות בארץ וקיום המצות בחו"ל זהו ע"ד הנו"ל סעיף י"א בד"ה אשריך ארץ כו' משא"כ אי לך ארץ כו', ועמש"ל בד"ה עצה בחו"ל כו'.

אעברה כו', הטוב זה בהמ"ק, רבות בראשית ר"פ ט"ז, והלבנון זה בהמ"ק שם ר"פ ט"ו וכ"ה תרומה פל"ד, ר"פ ויקרא והלבנון שמלבין עוונותיהם כו' כשלג ילבינו כו', פ' וילך אעברה נא קהלת צ"ט ג' בפסוק מה שהי' כו"ר נקרא שמו, ועמ"ש בת"א ס"פ ויצא ע"פ וישכם לכן בבקר.

להעיר מה טובו אוהליך, האור כי טוב, והטוב בעיניך עשיתי מ"ב כ"ג שסמך גאולה לתפלה, ועמ"ש מזה בלק"ת סד"ה ואתחנן בהקיצור בענין ובטובו מחדש כו', טובה הארץ מאד מאד בפ' שלח י"ד ז', הלא אנכי טוב לך ומ"ש ע"פ טוב וישר הוי', ארץ טובה ורחבה שמות ג' ח', זח"ב תרומה קס"ה ב' ובמק"מ שם טוב אור הגנוז פנימי' יסוד אבא בהרמ"ז פקודי דר"כ שהוא אצי' שבאצי', יוסף בן שבע עשרה שנה כמנין טוב זח"א ויחי רי"ו פי' הרמ"ז ע"ס דאצי' וז"ת דע"י היינו אור שבעת הימים שיאירו בע"ס, רמ"ז ר"פ שמיני בי נשבעתי ע"ש.

ועתה • למה כו' אם יוספים אנחנו לשמוע כו', רבות תרומה ר"פ ל"ד קנ"ב א', אלו היה בא כו' וצ"ע דלכאורה סותר למ"ש בשה"ש רבה שעל כל דבור פרוחה נשמתם וצ"ל דמש"כ זהו מש"ש חזר הקב"ה והמתיק כו' וע' ברבות שמות פ"ה קכ"ג ב'.

ב) רבות ויקרא פ"א קס"ה א' ג' או שמא משוי שקשה לס"ר נוח לאחד כו' אם יוספים כו' ומשה שומע כו'. י"ל משה הוא מחכמה שהיא כח מה ז"ס גבורי כח ובחכמה גלוי אור א"ס ע"כ יכול לשמוע קול הדבור דחז"ע בבחי' זה הדבר ממש, משא"כ ס"ר גש"י שדשן מו"ק דז"א שהם המדות כו' לא יוכלו לקבל ואפ"ל גבורי כח ע"ש ששרש החכמה מגבורה דעתיק כו'.

ג) שה"ש בפסוק חכו ממתקים דל"א ע"ג בשעה כו' אנכי כו' פרוה נשמתן כו' אם יוספים כו' נפשי יצאה בדברו כו', י"ל ע"י דבור גלוי יחו"ע שם היש בטל לגמרי א"א שיהי' הנשמה תוך הגוף וכענין מ"ש בד"ה שה"ש כלה עילאה מכלה היש כו', ועמ"ש בענין חוד הרוב שהוא מפני גלוי יום שכולו שבת לא יוכל להיות הנהגה הגשמיות ואפ"ל שזהו ג"כ פי' ארץ אוכלת יושביה היא ר"ל שמכלה היש של יושביה שיהיו בבחי' כיטול מעין בחי' וחד הרוב עמ"ש בד"ה כי תבואו אל ארץ מושבותיכם ועמ"ש ע"פ מזמור שיר ליום השבת מענין וחד חרוב. עמ"ש בד"ה ואהי' אצלו אמון ועזח"ג נשא קמ"ד רע"ב בשעתא דאתנסיבו כו' שנק' בחי' זו נשראין ועמ"ש בביאור כי תצא ע"פ תבא אליה ובעלתה כו' נעילה יהכ"פ כו'.

ד) מענין קול זח"א בראשית ד"ו ע"ב שהוא ז"א תפארת והמק"מ הראה מקום לענין קול פ' בא דמ"ג סע"ב שהם ג' שמות ה' א' ה' וז"ש כאן קול ה' אלקינו, פקודי דרכיו סע"ב ומש"ש קלא פנימאה זהו מפתחות הפנימי' בד"ה כי תשמע בקול, פקודי דרס"ב ב' ועמ"ש תלים ק"ג כ' ע"פ ברכו כו' לשמוע בקול דברו ק"ו.

עלה ראש הפסגה.

א) פ"ה דברכות דל"ב ע"א אמר רבי אלעזר גדולה תפלה יותר ממעשים טובים שאין לך גדול במעשים טובים יותר ממה רבינו אעפ"כ לא נענה אלא בתפלה שנאמר אל תוסף דבר אלי וסמך ליה עלה ראש הפסגה, ופרש"י כלומר בדבר תפלה זו נתרציתי להראותך אותה עכ"ל, וע"ש בתוספת ד"ה גדולה ויש להקשות דהא קי"ל פ"ק דשבת דמי שתורתו אומנתו פטור מן התפלה, כשרב"י וחבריו וא"כ משה ודאי היה היה תורתו אומנתו יותר גם מרשב"י וא"כ אכתי תקשה נהי דגדולה תפלה יותר ממע"ט, הא משה לבד מע"ט היה תורתו אומנתו דפטור מן התפלה, אשר ע"כ צ"ל דגהי דמי שתורתו אומנתו פטור מן התפלה פטור דוקא אבל עכ"ז אין זה כמו שהתפלל ג"כ, ר"ל אם הוא צריך לבקש דבר כמו משה שנצרך לבקש שיכנס לארץ, צריך

תפלה דוקא ולא ע"י שתורתו אומנתו, שע"י התפלה דוקא יוכל לפעול שינוי רצון למעלה מבחי' התורה כמשנ"ת בת"א בפ' מקץ בד"ה מוחה מימין, לכן אף שתורתו אומנתו צריך לתפלה ולכן משה רבינו שאין לך תורתו אומנתו יותר ממנו שהרי התורה נק' על שמו תורת משה, אעפ"כ הוצרך לתפלה ואתחנן ועי"ז נתרצה לו להראותה אותה, ובלא התפלה י"ל לא היה נפעל כן, ולא אמרו שפטור מן התפלה אלא כשאין צריך לבקש דבר דאעפ"כ חייב להתפלל ע"ז מהני מה שתורתו אומנתו שא"צ להתפלל, וע' במג"א סי' ק"ו סס"ק ב' בשם הסמ"ק אעפ"י שתפלה דרבנן מ"מ בעת צרה מצוה דאורייתא להתפלל א"כ יש הפרש בין עת שא"צ לבקש ובין עת שצריך לבקש.

(ב) מד"ר פ' שמיני פי"א אר"ש ב"נ כל ז' ימי הסנה הי' הקב"ה מפתה את משה שילך בשליחותו למצרים כו' ובשביעי אמר לו שלח נא ביד תשלח כו' אימתי פרע לו כו' כל שבעת ימי אדר היה משה מבקש תפלה ותחנונים שיכנס לא"י ובשביעי אמר לו כי לא תעבור את הירדן הזה עכ"ל, ועיין מזה במד"ר פ' שמות ס"פ ג', ואפ"ל טעמו של משה ע"ד מארז"ל במד"ר פ' וישב פרשה פ"ז בדבר מצוה ממאנין שנאמר מאן יבמי להקים כו' ע"ש.

(ג) מד"ר פ' בלק דף רע"ט ב' ע"פ ויקחהו שדה צופים ראש הפסגה ראש שיש בו פרצים ששם מת משה שנאמר עלה ראש הפסגה, יש פרצה גדולה מזו, ופי' המ"כ דריש פסגה לשון פיסוק ופרצה כד"א מפסג ועולה מפסג ויורד פי' מפסיק וקוצר עכ"ל והוא בב"ק ספ"ו דפ"א ע"א, ושם פרש"י מפסג מנתק זמורות הנושבות המעכבות אותו ועולה ויורד עד שמוצא את הדרך עכ"ל ובערוך ערך פסג הביא הגמרא הג"ל והמשנה סוף פי"א דפרה אזור שיש בו שלשה קלחין מפסגו ואוגדו ופירש הרע"ב מפסגו מפרידו ומחלקו שיהו הג' קלחין מפורדים זה מזה, והתוי"ט שם כ' מפסגו כמו מפסקו, הרמב"ם, והטעם שאותיות גיכ"ק מתחלפין עכ"ל עוד הביא הערוך שם ויבחר אותם בתוך ויתן איש בתרו, בפ' לך ט"ו יו"ד, ותרגום ירושלמי ופסג יתהן לפסגין ושוי גבר פסגיה כו' וכן ת"י שם, ורש"י שם פי' ויבחר אותם בתוך חלק כל אחד לב' חלקים כו', והנה בשה"ש סוף שיר ב' בפסוק סוב דמה לך דודי לצבי או לעופר האלים על הרי בתר פרש"י בתר לשון חלוקה הפלגה, וכן בתרגום שם די קריב אברהם כו' ופלג יתהן בשה"ש, (י"ל ג"כ כריתת ברית ב' חצאין כמ"ש בהביאור דאתם נצבים בסידור ב' בחי' שבכתר עת"י הא"א) ובמד"ר שם די"ט ע"א בד"ה עד שיפוח היום על הרי בתר, בזכות התנאים שהתניתי עם אברהם בברית בין הבתרים, ורש"י בשה"ש שם פי' על הרי בתר הרים המופלגים ממני, והיינו כי בוח"א פ' בראשית דכ"ט ע"ב ובפ' ויצא דקנ"ח ע"ב פי' הרי בתר טורי דפרודא כמ"ש ומשם יפרד והיה לדי' ראשים והם מצרים בכל, כמ"ש במד"ר פ' בראשית פט"ו, וא"כ ענין סוב דמה כו' על הרי בתר זהו ענין משארז"ל גלו לבבל שכינה עמהם גלו לעילם שכינה עמהם כמ"ש ושמתי כסאי בעילם כמבואר במד"ר פ' נשא ס"פ זיק, ולכן נאמר ושב ה' אלקיך את שבותך השיב לא נאמר אלא ושב, וירידה זו נק' כצבי או כעופר האיילים שמרוצתם במהירות גדולה כו' ומ"ש המד"ר דפי'

על הרי בתר היינו בזכות ברית בין הבתרים אינו סותר לזה אלא דר"ל שבזכות ברית בין הבתרים בזכות זה ירדה שכינה עמהם ג"כ על הרי בתר טורא דפרודא ומעתה יובן ג"כ מ"ש במשה עלה ראש הפסגה, שזהו ע"ד הרי בתר, והיינו ע"ש שהקב"ה יהי עמהם על הרי בתר כנ"ל בפ"י סוב דמיה לך כו' על הרי בתר, ולכן גם משה צ"ל בו כן, כדי שבזכותו יעלו מהרי בתר טורי דפרודא להרי בשמים כמ"ש בסוף שה"ש סוב דודי ודמיה לך לצבי או לעופר האלים על הרי בשמים, וזהו ענין עלה ראש הפסגה, והנה בסידור שער האלול בהביאור ע"פ אתם נצבים, פי' המריתת ברית בין הבתרים שכורתים דבר אחד לשני חצאין שניהם יחד הם דבר אחד וכך הוא ענין הכריתת ברית שכורתים שני האוהבים כאלו שניהם הם שני חצאים ושניהם יחד הם גוף אחד, והנמשל מזה למעלה זהו ענין הכתר שיש בו ב' בחי' היינו בחי' תחתונה שבמאציל ושורש הנאצלים שניהם יחד הם כתר, ובבחי' זו הוא התחברות המאציל א"ס ב"ה עם כנס"י, ואפ"ל שזהו ענין ומל ה' את לבבך כו' למען חיך שיהי' התקשרות נש"י בהקב"ה ע"ד קשר הגוף עם הנשמה כו' ולא כמו ביטול של המלאך אליו ית', ועיין בלק"ת בד"ה אתם נצבים פ"ב ופ"ה, ואפ"ל שע"י סוב כו' על הרי בתר טורי דפרודא שישראל ממשיכים בחי' אחד, במקום הפירוד, שיהי' אתהפכא חשוכא לנהורא ע"ז נמשך שיתיחדו בבחי' לעברך בברית ע"ד ברית בין הבתרים כו', ואפ"ל ג"כ שזהו ענין פסגה פה סג.

קיצור פסגה לשון מפסגו ואוגרו דהיינו שמפרידו, וא"כ זהו כענין הרי בתר טורא דפרודא, וא"כ זהו ע"ד גלו לבבל שכינה עמהם, וכמ"כ גם משה עמהם להתאיר להם, ובמד"ד הרי בתר ענין ברית בין הבתרים י"ל ע"י שממשיכים ביטול במקום הפירוד מתעלים באחדות האמיתי דוגמת ברית בין הבתרים, שמגיע בבחי' הקשר והחיבור שבין המאציל לנאצלים והוא הכתר שיש בו ב' בחינות ע"י וא"א והם אחד וזהו ענין למען חיך.

ד) וצ"ע לקשר זה עם מאמר הזהר פ' בראשית דכ"ז ע"ב ע"פ אעשה לו עזר דאומר דא משנה אתתא דההוא נער כו' ובג"ד אתקבר משה לבר מארעא קדישא וקבורתא דיליה משנה איהי, כי נער היינו מט"ט שהוא ביצ"י, ואתתא דההוא נער היינו מל' דיצ"י ונקראת שפחה לגבי מ' דאצ"י ובה הם ששה סדרי משנה שהם לברר עה"ד טו"ר, ומשה הוא יסוד אבא ואלו נכנס לארץ הי' ממשיך גילוי פנימיות התורה ע"ד מ' דאצילות ומעין שלע"ל יתגלה פנימי' התורה וזהו ענין קבלה למשה, וע"פ הפנימית היה ידוע גם דיני התורה שהם חיצוניות שלה, כמ"ש באג"ה סד"ה והמשכילים יזהירו והוא סי' כ"ה משא"כ כשלא נכנס לא"י מ' דאצ"י לא נתגלה פנימי' התורה כ"א הנגלות שבתורה והם ש"ס משנה, ולפי שענינה לברר עה"ד טו"ר ע"כ נקרא ראש הפסגה, ל' טורי דפרודא ר"ל שהיא מבררת טורי דפרודא, כמו שנקראת התשבע"פ אילנא דטו"ר לפי שמבררת הטו"ר כמ"ש באג"ה הנ"ל וז"ל אבל הלימוד בתורה אף הלכות איסור והיתר כו' הן הן גופי תורה שבעל פה שהיא ספירת מל' דאצ"י כו' ומ"ש האריו"ל שהמשניות הן במ' דיצ"י ר"ל לברש מ' דיצ"י שנתלכשה בה מ' דאצ"י כו', והנה כשהמל' דאצ"י מתלכשת בק"נ כדי לברר הניצוצות שנפלו בשבה"כ אזי גם המ' דאצ"י נקראת בשם עה"ד לגבי

ז"א דאצי' שאינו יורד שם ונק' עץ חיים עכ"ל, ועפ"י י"ל דכמו שנקרא בשם עה"ד טו"ר לפי שמבוררת עה"ד טו"ר כך נקראת ראש הפסגה דהיינו טורי דפרודא ע"ש שירדה במקום הפירוד לברר ולהמשיך שם הביטול, וע' מזה בבה"ז פ' בראשית על מאמר הנ"ל שתאריך בזה, ועיין בה"ג פ"י והכשבים הפריד יעקב דפי' בלק"ת פ' אמור בד"ה והניף הכהן אותם פ"ב דכשב שנמשל בו ושער רישי' כעמר נקי הכף דכשב הוא כתר שין חג"ת שבכתר ב' חו"ב זיעקב הפריד אותם ר"ל שהמשיך אותם ממקורם הנעלה למקום הפירוד כדי שיהי' נמשך הביטול גם בעלמא דפרודא כו' וע"ש ג"כ בהביאור ספ"ה, ועד"ז פ"י ראש הפסגה קבורתו של משה שהיא משנה, פסגה היינו טורי דפרודא וראש הפסגה מה שנתלבשו שם שיתא סדרי משנה שמתלבשים במ' דיצי' כדי לברר טורי דפרודא ולהמשיך שם הביטול גם במקום הפירוד כו', ונעשה פרדס רמונים פרדס ר"ת פשט רמו דרוש והוא פרד לשון פירוד ע"ד הנ"ל שממשיך הביטול במקום הפירוד ולא פירוד ממש ועם הסוד נעשה פרדס ונק' פרדס רמונים רמון היינו מט"ט כנודע מענין רמון מצא תוכו אכל כר, ובמא"א אות רי"ש סכ"ז כתב רמונים הם ב' עטרין הי"ח הה"ג דז"א, ובסה"מ סי' ק"י כ' בשם הארז"ל משנה משה נ' י"ל הנק' זהו שער החמשים כי במ"א נת' בענין ולא ידע איש את קבורתו שזהו שער החמשים דבינה וכנוכר מזה ג"כ בלק"ת פ' במדבר בד"ה מעט תוספת ביאור על ענין וספרתם לכם, וא"כ כיון דקבורתא דיליה איהי משנה ע"כ צ"ל שמלובש בה שער החמשים ג"כ, כי אף שהתורה ניתנה במ"ט פנים טהור מ"ט פנים טמא כמ"ש במדרש תלים סי' י"ב ע"פ מזוקק שבעתים, עכ"ז כמו בספירות העומר מ"ט ימים מאיר אח"כ שער החמשים בשבועות כך הוא בענין התורה שניתנה במ"ט פנים, מאיר ג"כ שער החמשים ולכן ניתנה תורה בחג השבועות דוקא שהוא שער החמשים וכמ"ש מזה בת"א פ' יתרו בד"ה מראיהם ומעשיהם, ואולי זהו ההפרש בין ענין אלו ואלו דברי אלקים חיים ובין ענין זהו"י עמו שהלכה כמותו כו' ראש הפסגה ל' רום י"ל בטורי דפרודא יש ג"כ כמה בחי' ושורש ענינם הם ד' נהרות שנאמר בהם ומשם יפרד והם ראש עולם הפירוד, והוא ג"כ כחב"ד דבריאה, ריש גלותא פירשו מט"ט, ובמא"א אות רי"ש ראש הוא ג"ר וענין ראש לשועלים ד"פ וילך ט' א' ולא לקלים המרוץ כי לא תעבור את הירדן וכ"ה בשה"ש רבה ק"ח ד' אתמול ומשה עלה כו' והיום כי לא תעבור את הירדן, ובממ"י דל"א סע"ג עלה ראש הפסגה דע"י כן תסתלק בבינה, וכ"כ שם דל"ב סע"ב עלה ראש הפסגה היינו לומר מסתיך דתסתלק לעילא בראש בינה זאקרי ראש הפסגה.

קיצור. ענין מ"ש בזה קבורתא דיליה איהי משנה, כי משנה ביצי' ושם מלובש חכמה עילאה המלובש במ' דאצי', ונק' ראש הפסגה, ראש טורי דפרודא כי היא מבוררת טורי דפרודא, ולכן נקראת תשבע"פ ג"כ עה"ד טו"ר ע"ש שירודת ומתלבשת בק"ג לברר ק"ג, וגם ע"ד והכשבים הפריד יעקב, בתורה פרדס פרד, גם משנה משה נ' י"ל שער החמשים כי התורה ניתנה במ"ט פנים טהור ולכן אלו ואלו דברי חיים, א"כ מאיר ג"כ שער החמשים למי שתורתו אומנתו כרשב"י ואולי זהו ענין זהו"י עמו שהלכה כמותו.

ובמא"א אות הא סעיף ואו הר נבו יסוד אימא הר נ' בו שער החמשים זה כשיטת הממ"י דפי' ראש הפסגה ראש הבינה, גם י"ל ראש הפסגה התחלת וראש טורי דפרודא שהן בקדושה עדין דהיינו ההיכלות דבריאה שנק' טורי דפרודא משום דלוא איהי וגרמיהי חד בהן כמו באצ"י אבל אינון בפרודא כמו ק"נ ח"ו, רק משם יתבררו טורי דפרודא דק"נ ובפרדס שער ההיכלות ר"פ שישי שבהיכל הרצון בו נסתלק משה, הוא מזהה בראשית דף מ"ד ע"ב.

ה) בילקוט פ' ואתחנן רמז תתכ"ב עלה ראש הפסגה מכאן אמר ר' אליעזר בן יעקב יפה שעה אחת בתפלה יותר ממעשים טובים שמכל מעשיו של משה לא אמר לו עלה ובדבר זה נאמר לו עלה עכ"ל היינו כי מע"ט הם המשכות אלקות מלמעלה למטה, אבל התפלה ענינה עליות מלמטה למעלה ולכן נק' עולת תמיד, והעלייה מלמטה למעלה יש בה בחי' עליונה יותר מבהירידה כמ"ש בסידור שער ר"ה סד"ה אד' שפתי תפתח וזהו ע"ד ההפרש בין ענין כורע בברוך ובין ענין חוקף בשם וזהו ג"כ ההפרש בין מלכיות ובין זכרונות יעו"ש וי"ל שההפרש ע"ד אולת לקרתא הלך בנימוסותא וכענין שילוב הוי' באד' ששם הוי' יורד לשם אד' או שם אד' גובר משא"כ בשילוב אד' הוי' ששם אד' מתעלה לשם הוי' אזי שם הוי' גובר, ולכן בתפלה שהיא הודככות החומר יותר מבמעשים טובים נאמר לו עלה, ועלייה זו י"ל השגת שער החמשים כנ"ל.

עו"ש מכאן אמרו העומדים בחו"ל הופכין פניהם כלפי א"י ומתפללין שנאמר והתפללו דרך ארצם, ואפ"ל כיון עיקר התפלה שיהי' עליית המ' דאצ"י להתקשר בעצמות אא"ס, והמ' היא הנק' א"י לכן צ"ל והתפללו דרך כו' ועמ"ש מזה ע"פ כמגדל דוד צוארך וע' מזה בפנ"י, ואפ"ל דלפי שארז"ל פ"ה דברכות דל"ב ע"ב מיום שחרב בהמ"ק נפסקה חומת ברזל בין ישראל לאביהם שבשמים וע' מזה בת"א ד"ה ועשית ציץ, ע"כ צריך התפלה לילך דרך א"י ששם אין מחיצה כו', והנה מבואר במ"א ע"פ ואתחנן כו' ואראה את הארץ שבקשת משה שהוא יכניס את ישראל לארץ לפני משה כפני חמה יהי' המשכת אלקות מלמעלה למטה מבחי' שלמעלה מאתעדל"ת, דהיינו ע"ד עסק התורה שהיא מלמעלה למטה, וכשהשיב לו הקב"ה אל תוסף דבר אלי כו' אמר לו עלה ראש הפסגה שצ"ל עליות מלמטה למעלה ע"י התפלה, ויש בזה מעלה יתירה כנ"ל מענין חוקף בשם, ועמש"ל סעיף א' שע"י התפלה נמשך מבחי' כתר שלמעלה מהחכמה שהיא התורה.

קיצור. ענין ובדבר זה נאמר לו עלה, ע"ד עולת תמיד, שילוב אד' בהוי' שלמעלה משילוב הוי' באד' כי אולת לקרתא הלך בנימוסותא, חה נמשך ע"י התפלה דוקא ולכן כלפי שביקש משה ואתחנן אתה החלות שיהי' המשכות מלמעלה למטה באתעדל"ע מצד עצמו נאמר לו עלה ראש, שיש בעליות בחי' עליונה וע' בלק"ת בהביאור ע"פ שובה ישראל דרוש הראשון, פסגה ש' הוי' בעלותו לע"ק כאלקים חשוב זהו פסגה סג פה, מעט מאלק"י ר"ל מבחי' הוי' הוא האלקים אין מחסור ליריאו היינו כשנתגלה לו שער הנ'.

ו) והנה כל הנ"ל שנתבאר פסגה ל' פירוד ופיסוק כמו מפסגו כו' זהו ל' תרגום שבלשון תרגום הוא כן כמו ויבחר אותם ת"י ופסג יתהן, אבל בלה"ק י"ל פסגה הוא לשון גובה וכן בתלים סי' מ"ח י"ד פסגו ארמנותיה פרש"י הגביתו בירונותיה כמו אשדות הפסגה פ' ואתחנן ג' י"ז דמתרגמינן רמתא עכ"ל, והמ"צ שם כ' פסגו ענין הרמה וחזק כמו עלה ראש הפסגה עכ"ל, והנה בפרדס ערך גבוה כ' סתם גבוה הרמו לא"ס כי הוא גובה הכל עד אין תכלית אמנם לפעמים על צד המקרה תיחס אל מדות אחרות כמו קהלת סי' ה' ז' כי גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם עכ"ל, וז"א עמוד ק"ג קס"ד קס"ה ח"ב עמוד ר"ט, ואפ"ל ע"ד מ"ש בענין אהרן שנקבר בהר ההר ופי' בהביאור ע"פ שימני כחותם שהמדות דז"א נק' הרים ונה"י דאימא נק' הרים שע"ג הרים, וע' בהביאור ע"פ נשא את ראש בני גרשון פ"ה כי המדות דז"א שהם מקור המדות דז"א נק' הר ההר, וא"כ גבוה מעל גבוה זהו בענין הר ההר כי המדות דאצ"י שנקראו הרים זהו לשון הגבהה ועמ"ש בלק"ת בד"ה אתם נצבים בענין הרים הגבוהים ליעלים, והנה התרגום רמתא, רמה הוא בבינה כמ"ש בפרדס ערך רם וזהו ענין ירום מאברהם שהוא חסד וכן ונשא מיצחק שהוא גבורה שהבינה מרוממת מהמדות חו"ג, וע"ד שנקראת מעל שמים, ועד"ז איתא הפירוש בממ"י ר"פ ואתחנן דל"א ע"ג ח"ל ורזא דמלתא דבעא למעבר בארעא ועי"כ הוה מסתלק בלבנון דהיינו לובן עילאה דהיינו כתר (ע' מזה בלק"ת בשה"ש בד"ה ביאור הדברים ע"פ שחורה אני ונאווה ושם פ"ו פי' לבנון מקור הלבנונית כו') עליה, ויתעבר ד' בי למענכם כלומר לא בעא קודב"ה דיסתלק בלובן עילאה אלא דאסתלק בבינה כו' עלה ראש הפסגה וראה כו' דע"י כן תסתלק בבינה כדקא יאות (ויהי יכול להאיר לישראל משא"כ כשיסתלק בכתר יעו"ש ודוגמא לדבר עיין בזו"ג פ' אחרי דף ע"ד סע"ב ודע"ה א' שיש הפרש בין הסתלקות הוא"ו לה"א עילאה שהוא בינה או בין הסתלקות לגבי אלף שהוא כתר דאו לא תליא בתשובה ואף שאין ההסתלקות שוין כלל דהא צדיקיא כד אסתלקו מהאי עלמא עכ"ז אשתכח יתיר בכלהו עלמין כמ"ש באג"ה סי' כ"ז עכ"ז דוגמא לדבר הוא וע' בבה"ז פ' בהעלותך ע"פ ויהי בנסוע הארון) ובתר כן בסוף יומיא תסתלק בלובן עילאה עכ"ל, וענין ההפרש בין העלייה לבינה זבין העלייה לכתר אף שגם בבינה מאיר התגלות עתיק שלכן נק' הבינה היכל קדה"ק יש להעיר ממ"ש בסידור ע"פ עלי עשור ועלי נבל בענין הכנור שלע"ל יהי של עשרה נימין, ובבהמ"ק הי' של שבעה נימין וזהו ענין ז' היכלות ולימוה"מ יהי של שמונת נימין כו' ואחר תחה"מ יהי של עשרה נימין ועיין מזה בבחי' ר"פ נשא ואפ"ל כי א"א נק' סתימין ונק' עלמא דאתכסיא, כמ"ש בת"א פ' בשלח גבי קי"ס בד"ה הולך לפניו יומם, אמנם הכתר נק' סתימא דכל סתימין שגם מא"א הוא סתום ולכן מבחי' זו הי' קי"ס שהפך ים ועלמא דאתכסיא לעלמא דאתגליא, כי לגבי הכתר ב' הבחי' שוין וע' בלק"ת בשה"ש בענין כי טובים דודיק מין וע' עוד בלק"ת בד"ה והניף ידו על הנהר ע' בת"א בד"ה יביאו לבוש מ' בענין אסתר שהוא בחי' ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא שאפילו בבחי' ביום ההוא שהוא עלמא דאתכסיא אין בחי' זו משג כו' ועמ"ש מזה בהגוזת לד"ה את שבתותי תשמרו בענין פי' שני

שבתות כהלכתן והשבת הא' הוא העליי' והשבייתה מהדבור והיינו בבחי' המחשבה שהוא בינה הנק' שביעאה עילאה, ושבת עילאה הוא העלייה למעלה מהמחשבה שאותיות המחשבה ג"כ נחשבים הסתר לגבי בחי' ראיית המדות מה שביקש משה ואראה כו' והלבנון, פסגה רוממות זהו ע"י תפלה שהיא ותתפלל חנה על ה' על דוקא ופסגה ל' מפסגו זהו עסק תשבע"פ, והנה בממ"י פי' ואתחנן דל"ב ע"ב פי' אעברה נא ואראה משה בעא לאעברא ית ירדנא כו' למרמו דבעא לאעברא לעילא מן בינה עכ"ל הנה מפרש דהירדן הוא בינה והיינו כי בינה נק' נהר, וכ"מ קצת בוח"ג פ' שלח דקס"ז סע"א דאומר ירדן דא עאל ואתמשך זמנא חדא בשתא גו ההוא נהר דנפיק מעדן, וא"כ לפ"ז ענין בקשת משה כי הנה דלע"ל נאמר והניף ידו על הנהר שהוא בינה והוא בחי' גבוה יותר מקי"ס כמ"ש בסידור בד"ה ששת ימים תאכל מצות דרש השני ובלק"ת בד"ה והניף ידו על הנהר, ושעי"ז יתגלה פנימי' התורה כמו שהי' במ"ת אחר קי"ס, לכן ביקש משה שיהי' בחי' זו על ידו דענין אעברה נא והיינו למעבר ית ירדנא ירצה בזה שיהי' בחי' והניף ידו על הנהר, וזהו אתה החלות להראות שיצ"מ וקי"ס הי' התחלה שעיי"ז הי' מ"ת הנגלות לנו, לכן אעברה נא להיות והניף ידו על הנהר שהוא בינה ואראה כו' שבחי' זו שלמעלה מהנהר שהוא מחשבה נק' ראייה כנ"ל, עו"ש בממ"י חתו סוד הנהר הטוב דאיהו יסוד הזה והלבנון דאיהו כ"ע דאיהו לעילא מן בינה עכ"ל נ' דדייק מתיבת הטוב כידוע שיסוד נק' טוב ועמ"ש בת"א בד"ה אשירה להוי' כי גאה גאה בפי' הטוב כי לא כלו רחמיך.

קיצור בלה"ק פסגה לשון רוממות וגובה, ענין גבוה מעל גבוה שומר ע"ד הר ההר, הרים חג"ת זהר ההר נה"י דאימא, ומשה ביקש ואראה כו' והלבנון שהוא כתר עליון, והקב"ה השיבו אל תוסף, כ"א עלה ראש הפסגה היינו בינה, שעיי"ז יהי' לו חיבור למטה, וע"ד ההפך בין כבוד של ז' או שמונה נימין ובין עלי עשור, ואי"א נק' סתימין עלמא דאתכסיא והכתר נק' סוכ"ס חתו ג"כ ענין שתי שבתות כהלכתן, גם אעברה נא דהיינו את הירדן חתו ע"ד מ"ש לע"ל והניף ידו על הנהר, אתה תחלות קי"ס.

ז) עוד כי הממ"י שם וקודב"ה לא בעא דיתעלה נשמתיה דמשה לעילא מן בינה משום דא"כ לא הוה ליה דביקו בהאי עלמא זכי היכי דלהוי לישראל קיומא בגלותא אצטריך למהוי למשה קצת דביקו בהאי עלמא כו' והיינו דקאמר ויתעבר ד' בי למענכם כו' עלה ראש הפסגה היינו לומר מסתיין דתסתלק לעילא בראש בינה דאקרי ראש הפסגה עכ"ל, ואפ"ל משום שהכתר יש בו מבחי' שאינו בחשבון ע"ס כלל עי' בת"א פ' וירא בד"ה פתח אליהו בענין אנת הוא חד ולא בחושבן דקאי ג"כ על כ"ע, ולכן כשיסתלק בבחי' זו לא יהי' לו דביקו בהאי עלמא, ודוגמת הטעם דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא דהיינו לפי כי תרי"ג מצות דאורייתא עם ז' מצות דרבנן הם תר"ך עמודי אור שמבחי' כתר וא"א שהשפעתם יומשך בהאי עלמא ועי' באג"ה סי' ג' בד"ה וילבש צדקה כשריון, ולכן יום שכולו שבת נק' חדר חרוב שאין בו השפעת עוה"ז ע"ד שהוא עכשיו כמארו"ל העוה"ב אין בו לא אכילה ולא

שתיה כו' ולכן עדין אם הי' נשמת משה מסתלק לעילא מן בינה לא תו' ליה דביקו בהאי עלמא. ור"ל שיגין על עניני עה"ז כו'.

(קיצור מ"ש המ"מ הטעם שאם הי' משה מסתלק למעלה מהבינה לא תו' ליה דביקו בהאי עלמא כי כתר אינו בחשבון ע"ס, ולכן שכר מצוה בהאי עלמא ליכא ששכר מצוה אין לו דביקו בהאי עלמא).

ולפע"ד אפ"ל בטעם פשוט יותר, דהנה מבואר במ"א בת"א פ' בראשית בד"ה הן האדם היה כאחד ממנו, שצ"ל מ"ש ועתה פן ישלח ידו ולקח גם מעץ החיים האכל וחי לעולם, הלא הקב"ה ברא אותו ע"ד שיהי' חי לעולם ורק מפני שאכל מעה"ד נאמר לו כי ביום אכלך ממנו מות תמות, וא"כ מאי איכפת ליה אם יוכלו לתקן זה ע"י שיאכל מעץ חיים וחי לעולם, הלא זה היה הכוונה הראשונה, אך הענין כי כוונתו שיהי' חי לעולם זהו אם לא הי' אוכל מעה"ד טו"ר שאו היה האדם רק טוב בלי שום רע ולכן הי' חי לעולם, דענין זה נמשך מבחי' אני הו"י לא שניתי ומשם נמשך בחי' חיי עולם ועיין במד"ר ר"פ קדושים ע"פ ואתה מרום לעולם ד', אבל אחר שחטא בעה"ד טו"ר ועירב הטוב ברע שהוא ק"ג המכסה ומסתיר להיות יש ודבר גפרד הפך הרצון עליך שהי' להיות דירה בתחתונים שיהי' ונגלה כבוד ה', ולכן אם הי' ממשיך בבחי' זו ג"כ וחי לעולם ע"י שיאכל מעץ החיים שהוא מבחי' כתר אשר שם ורבו פשעיך מה תעשה לו, א"כ ח"ו היה הקיום לעה"ד טו"ר שהוא ק"ג לעולם ולא הי' אפשר כלל להיות דירה בתחתונים כ"א שיתקיימו לעולם כמו שהם מעורבים טו"ר, וזה הפך הכוונה האלקית, ע"כ ויגרש את האדם שמתקן א"ע להפריד הטוב מן הרע, ואוי כשיושלם הבירור יהי' תח"ה בבחי' וחי לעולם כו' יעו"ש, והנה ביצי"מ ג"כ נאמר אני אמרתי אלקים אתם כו' אכן כאדם תמותון ומבואר מזה במד"ר ס"פ משפטים ח"ל כשעמדו ישראל בסיני וקבלו את התורה אמר הקב"ה למ"ה על כל האומות יש לך רשות ועל אמה זו אין לך רשות בה שהם חלקי כשם שאני חי וקיים כך בני קיימין כו' ולא רציתם חבלתם מעשיכם ואמרתם לעגל אלה אלקיך ישראל ולכך אכן כאדם תמותון כו' עכ"ל, וע' בזה ר"פ קרח שהטעם כיון שהתורה עץ חיים היא א"כ העוסק בתורה מתאחד בעץ חיים כמ"ש עץ חיים היא למחזיקים בה ולכן אית ליה חירו מכולא חירו ממיתה כו', והנה אם הי' משה נכנס בא"י בבחי' את ההר הטוב הזה והלבנון שהוא כתר עליך א"כ היה ממשיך הבחינה ע"ד ואכל מעץ החיים וחי לעולם, וע' בזה"ג שלח קנ"ח ב' ע"פ היש בה עץ אם אין שבא"י מאיר בחי' אין בעץ החיים, והיינו לפי שמשעה הוא תפארת דאצי' שנק' עץ חיים ות"ת עולה עד הכתר ע"כ היה ממשיך בחי' הג"ל, והנה עם כי מצד משה הי' נכון הדבר וראוי היה לאותו איצטלא, אך ע"ז נאמר ויתעבר ד' בי למעונכם, למעונכם דוקא שהם לא הי' ראויים לזה, כי הם בחטא העגל עירבו טוב ברע כמו בחטא עה"ד ע"כ נאמר עליהם אכן כאדם תמותון ומטכרחים לברר להפריד הטוב מן הרע ע"י העבודה ואז אח"כ לע"ל יתי' גילוי בחי' זו וחי לעולם, ולכן אם הי' משה מכניסן וממשיך בהם בחי' זו עכשיו כמו שהם מעורבים טו"ר א"כ לא הי' גפרד הטוב מן הרע, ולא הי' גשלים המטון כג"ל

ע"כ נאמר לו חוק אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה כי להמשיך הגילוי מכתר עליון אי אפשר כ"ז שהטור"ר הם מעורבים בעולם ומטעם הנ"ל, כ"א יהי' תחלה בירור הטוב מהרע ע"י העבודה וזהו עלה ראש הפסגה, כפי ב' הפירושים פסגה לשון טורי דפרודא דהיינו שיהי' בירור עה"ד טור"ר ע"י עסק התשבע"פ שענינה להפריד הטור"ר, וכן פסגה לשון רוממות שהיא הבינה וזהו נמשך ע"י עסק התפלה כענין ותתפלל חנה על הוי', על דוקא והוא הבינה שנק' על הוי' שהוא ז"א, וכן נקראת מעל שמים שהוא ז"א, והנה בפנים יפות פי' פסגה סג פה זר"ל ס"ג זהו שם הוי' במילוי דס"ג שהוא בבינה שבה שם ס"ג, ובבינה הוא שם הוי' בניקוד אלקים וזהו פה כי אלקים גימ' פ"ה, ובמשה ותחסרהו מעט מאלקים זהו פ"ה, וענין שם הוי' בניקוד אלקים זהו ע"ד שיתוף מדה"ד במדה"ד כמ"ש מזה בהביאור ע"פ כי כארץ תוציא צמחה פ"ג, ור"ל שמבחי' זו יקויים הבירור של עה"ד טור"ר, משא"כ אם הי' מאיר רק רחמים פשוטים כמ"ש במד"ר פ' בראשית ס"פ י"ב ע"פ ביום עשות הוי' אלקים ארץ ושמים כו'.

קיצור. ויובן ענין ויתעבר ד' בי למענכם, בהקדים ענין ועתה פן ישלח ידו ולקח גם מעץ החיים, וא"כ ימשיך חיי עולם במקום תערובת טור"ר, ע"כ ויגרש כו' שיפריד תחלה הטוב מן הרע, או אח"כ יוכה לחיי עולם בתחיה, וכמ"כ בישראל כשיצאו ממצרים נאמר אני אמרתי אלקים אתם שיזכו לחיי עולם, אך אח"כ ע"י החטא אכן כאדם, כדי להפריד הטוב מן הרע לגמרי, ושלימות זה הבירור לא יושלם עד לע"ל ע"י דמל' כמו שנאמר בברית בין הבתרים, ולכן ארז"ל במדרש איכה ע"פ והמה כאדם עברו ברית, ודנתי אותם בגרושין שנאמר ומביתי אגרשם כו' והיינו שעיי"ז יפרידו הרע מהטוב, ולכן לא הי' אפשר למלאות בקשת משה, להמשיך עתה מבחי' כתר קודם שנתבררו בש"י דא"כ זהו כענין ועתה פן ישלח ידו כו' כנ"ל, אלא צ"ל ויגרש כו', ואזי לע"ל יתגלה בחי' זו וזהו ויתעבר ד' בי למענכם מחמתכם, ויומשך לע"ל בחי' עליונה יותר גם מאילנא דחיי, דהיינו בחי' אין, וזהו עלה ראש הפסגה שיהי' ע"י עלייה בתפלה באתעדל"ת אתעדל"ע, וע"ד ותתפלל חנה על הוי', וגם פסגה זהו הוי' בניקוד אלקים, וגם ע"י תשבע"פ בירור הרי בתר טורי דפרודא, ומזה יומשך העלייה לע"ל על הרי בשמים בחי' ריח והריחו ביראת ד' לא למראה עיניו למעלה ממדרגת ואראה, ואפ"ל דהנה כתי' זכר עשה לנפלאותיו לכן מי"ז בתמוז עד ט' באב זהו ענין ודנתי אותם בגרושין כו' וע"י התעוררות רחמים מתפתחים באלול יג"מ הרחמים ומזה נמשך בר"ה ויוהכ"פ דהתגלות אור וכן בסוכת כטל לישראל.

ונשב בגיא מול בית פעור כו'. להבין הירושלמי (הביאו התוס' פ' היה קורא) בר"ח רבה שאמר מימי לא איכונתי כו' זמנא חדא כו', הנה ידוע שיש כמה מיני השפעות בבחי' חיצוניות כמו ג' כחות הנפש מחדו"מ מן הנפש שאין

להם ערוך לגבי עצמיות הנפש ואינם נק' אלא גילוי הנפש לכד וכמו כח המעשה מכת התנועה שבגוף הוא רק בחי' גילוי מהנפש וכן כח הדיבור אעפ"י שהוא יותר דק אינו אלא בחי' גילוי מהנפש וכן אותיות המח' כמ"ש במ"א בארוכה בפרטי פרטיות שיש בג' כחות אלו אמנם הלא אנו רואים שבאדם התחתון אין כח א' מקור לחבירו כלל אלא כ"א נפרד לעצמו שהרי כח המעשה יוצא מחמת ההפץ שבלב המכריחו בלי שישפיע לו כח הדיבור מאומה כו', וכן כח הדיבור נמשך ג"כ מהבל הלב באופן הדק יותר להיות קול כו' בלי שישפיעו בו אותיות המחשבה כו' ואין כל א' שייך לחבירו רק שיחברו יחד לצאת דרכי השפע מן המחשבה לדיבור כו' אבל לא שכח הדיבור עצמו יומשך מן המח' כמ"ש במ"א כי אינם מקורים זל"ז כו' (ומ"ש בתו"א בד"ה לבסומי בפוריא ובחי' ה' כו' שני קוין מחוברים שהם בחי' מחו"ד כו' היינו מחוברים דוקא שהמח' מתלבשת בהדיבור וא"א לדיבור בלי מח' כו' אבל עכ"ז אין הדיבור מתהווה מן המח' כ"א מהבל הלב וה' מוצאות הפה ומהנפש עצמה ע' באג"ה ד"ה ויעש דוד) וא"א לומר עד"ז למעלה מאצי' לבי"ע אשר ג' עולמות בי"ע הן מחדו"מ כידוע שהרי ידוע שמקבלין דין מן דין ממש וכמ"ש כי גבוה מעל גבוה כו' וכידוע לשון ההשתלשלות עו"ע אין העלול יודע אלא רק העילה שלו לבד כמשל השתלשלות שכל הקטן משכל הגדול ממנו והגדול מיותר גדול ממנו עד רבים כהנה כו' שאין הקטן יכול לקבל שכלו מהיותר גדול מכולם כו' (כמשל שלשלת הגשמיות שכל טבעת קשורה בטבעת שלמעלה הימנו בלבד והעליון מאד נעלה מהתחתון כו'). וא"כ צ"ל דהרי בכלל מאתים מנה ע"ד רגלי החיות כנגד כולן דהיינו כשהגדול מכולן אומר את הדבר שכל וחכמה אין מקום כלל לכל המקבלים היינו זת"ז עד הקטן מכולם כו' שהרי בכלל דבריו נכלל גם השכל הקטן והוא מתבטל כדרך ביטול אחד באלף ורבה וכדומה ואין להקטן מקום תפיסא בפ"ע כ"א כאשר יסתלק העליון כו' וד"ל, ועל דרך משל זה למשכיל ברוח פיו יתברך שמהווה מאין ליש כל פרטי המדריגות של העולמות דבריאה יצירה עשי' מעולם הראשון עד עולם האחרון שהם המלאכים דעשי' שמשפיעים בע' שרים כו', איך יהי' בחי' מקום תפיסא ליש ודבר בפ"ע למלאכים דעשי' ואינם בטלים בעולם הראשון שבבריאה כדרך ביטול א' באלף וכמשל הנ"ל מאחר שנשתלשלו העולמות זה מזה ממש כדרך עו"ע כנ"ל (ועמ"ש בסידור בד"ה יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת כו' דלשם נתבאר ענין ההפרש שבין עו"ע ליש מאין שבחי' עו"ע זהו כמו בחי' עגולים חו"ע יחו"ע ובחי' יש מאין זהו יחו"ט שנמשך ונתהווה מבחי' מל' איך שיהי' יש מאין זהו עפ"י הפרסא המבוטא לקמן) גם צ"ל ענין מאין תמצא שיהי' מהות הצומח והדומם מצומצם כל כך עד שלא יהי' בהם בחינת מדבר וחי כלל והשכל מהות בפני עצמו ומתיקות התפוח מהות בפני עצמו מי חלקם במדריגות זה מזה כו' הלא מספירת חכמה דעשי' נמשכת השכל אנושי כידוע והוא הראשון ובכלל מאתיים מנה הי' ראוי שיוכלל מהות המתיקות בו וכדומה מאחר שהוא בדרך עילה ועלול כנ"ל וכן על דרך זה צריך להבין הענין בכלל ההשתלשלות העולמות דבי"ע מרוח פיו ית' ומאין נמצא ההתחלקות שלהם זמ"ז במדריגות עליון ותחתון כו', וד"ל.

קיצור. שצ"ל ענין ההשתלשלות מחדו"מ למעלה זמ"ז דרך עו"ע והרי העליון מוקף מעילתו ובטל אצלה וא"כ איך נתתוה שיהי' היש דבר בפ"ע וגם איך הוא התחלקות המדריגות דצח"מ.

ב) אך הענין הוא דכתיב יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים כו' והו"ע הפרסא הנזכר בוח"ג דל"ב ע"ב כמשל חצר הכבד שמפסיק בין אברי הנשימה לאברי המזון כו' להבין זאת צריך להקדים הידוע ומבואר במ"א ע"פ וכל קרבי את שם קרשו כו' שיש בחי' כלים ומלאכים שבבחי' האצ"י ממש שהמה המבררים את השפע דאצילות לבי"ע כמו האיצטומכא המבררת המאכל הגשמי כשמתבשל בה ונתפרד כל חלקיו שהי' בו תחלה מעורב ביחד הפסולת עם הטעם המובחר שבו ולא היה ניכר החיצוניות והפסולת כלל כו', וע"י הבישול נפרד החיצוני' להיות דבר לבדו בלי עירוב פנימי' בו כלל כו' עד שבהתבשל היטב המאכל בקיבה יוצא הטוב והמובחר לבדו לחוק את המוח והלב והגרוע ממנו לחיזוק אבריו הפחותים כו', עד שהפסולת מן המאכל שאינו ראוי לחיות אפי' אבר הפחות שבכולם ידחה לחוץ מפני שאין בו חיות כלל לאדם אפי' גשמי כו' ופרטי אופני הבישול הוא לפי פרטי האופנים של קבלת החיות להאברים כו' כמו שיעשו מן חתיכה עיסה אחת כמה מיני מזיגות והרכבות שונות בחמיצות וטעמים שונים ע"י שינוי התערובת שיערב זה עם זה כך או כך כו' כמ"ש במ"א, כן שינוי אופן הבישול שמתברר זה עולה למעלה זה יורד למטה ע"פ אלו העליות וירידות כו' והוא סיבת שינוי שבקבלת חיות האברים כו' וד"ל, ואמנם לאברי הקיבה והקרביים שהם המבררים המאכל צ"ל עליהם מחיצה מבדלת בינם לבין אברי הנשימה כמו אברי הריאה והלב כו' שהם למעלה ממדריגת הבירור לברר מאכל גשמי כו' אלא הם עצם החיות של הגוף רק שיתוסף בהם החיות ע"י הטעם רוחני שמתברר מן המאכל שבקיבה, והנה הבדלת מחיצה זו של חצר הכבד תועיל לענין כח ההבדלה והבירור שיוכלו הקיבה והקרביים לפרר חלקי המאכל ולהבדיל הפנימי' מן החיצוני' כו' ואם לא היה מחיצה זו מבדלת לא היה בכחם להבדיל כו', ואף שכח ההבדלה שבמחיצה זו היא מאוד רוחני' להבדיל בין האברים פנימים לקיבה וקרביים כו' עכ"ז הוא מקור והסיבה להבדלה הגשמי' שבקרביים וד"ל וזהו ע"ד שנת' במ"א שלכן בעת השינה העיכול בטוב יותר לפי שבעת השינה מסתלקים המוחין והשכל ואין מאירי' בגילוי ולכן אז מתגלה יותר כח העיכול אבל בעת שהוא ער ואינו ישן אשר אז כח המוח' והשכל מאירי' בגילוי אז כח העיכול בטל בהם כנר בפני האבוקה ואינו פועל כ"כ פעולתו כנזכר בתו"א פ' לך בדי"ה והבדילה הפרוכת לכם ולכן כמו"כ זהו פעולת חצר הכבד שהוא הפרסא המבדיל בין אברי הנשימה לאברי המזון שע"י הבדל זה יוכלו אברי המזון להיות נמשך ומתפשט הכח שלהם להאיר ולהתפשט ולא יהי' ביטולם כנר בפני האבוקה באברי הנשימה ששם עיקר החיות כו', ובהו יתורצו ג"כ הקושיות דלעיל מדוע בהשתלשלות נעשה בחי' יש מאין ואין התחתון בטל לעליון שזהו מחמת הרקיע והפרסא. ועד"מ זה יובן למעלה בענין הרקיע המבדיל בין מים עליונים שהוא בחי' פרסא כו' פי' מים עליונים המה הארת מדות דאצ"י בעצמותן שהמה מקורי' האמיתים לכל חיות העולמות דבי"ע

שהם כדוגמת אברים החיצונים יד ורגל וצ"ל מחיצה בין מים עליונים המה הארת מדות דאצ"י בעצמותן לבין חיות העולמות דבי"ע שהם כדוגמת אברים החיצונים וצ"ל כמו הבדלת מחיצה בין מים עליונים למים תחתונים שהם המקבלים השפע מן בחי' הקרביים כ"א לפי ערכו, ואינו אלא לפי אופן הבירור בקרביים העליונים שהם בחי' כלים ומלאכים מבחי' אצילות אך הם כבר נמשכים מן הרקיע המבדיל אשר עליהם בבחי' מקיף כמ"ש ועל ראשי החיות רקיע כעין הקרח כו' וכדפי' בחז"א דפי"ו ע"א שקרביים הם חיוון בראין וע' בפרסם ערך קרביים ובחז"ג דרל"ה ע"א בענין אצטומכא ובמא"א אות א' סק"ו ואות ק' סכ"ו וסמ"ד שכל בחי' אלו הם במל' ששם מקום הבירור כו' וזהו כמו לחם אבירים שאכלו מה"ש שאותו המזון היה בחי' עצמות האצ"י נמשך כדוגמת לחם ונתבשל בקרביים העליונים עד שנתפרד החיצוני' ונשלח השפע לכל מלאך כפי ערכו ולכך הי' מלאכים גיזונין בו וגם בני' אכלו אותו המזון אך שכבר הי' מבחי' חיצונית כו' (ולכך ע"י הפרסא נעשה התהוות יש מאין ולא כביטול העלול בעילתו, וזהו מי ברא אלה פי' כי מבטן מי יצא הקרח היינו הפרסא הנ"ל הנק' רקיע כעין הקרח נמשכה מבחינת מי' בחינת עתיקא כו' שמבינה הנק' עתיקא נמשך כח להיות בחינת פרסא הנ"ל וכמו שכתוב בתורה אור פי' לך לך בד"ה והבדילה הפרוכת ע"כ מי ברא אלה להיות בריאה יש מאין בבחינת ומשם יפרד, ועמ"ש מזה באריכות בביאור ע"פ אלה מסעי תקס"ג) ועפי"ז יובן מה שיהי' התחלקות ברוח פיו ית' להיות עליון ותחתון כנ"ל ואף שמקבלין דין מן דין ממש כנ"ל הוא מפני ששפע דאצ"י בעצמו מתבררת בקרביים עליונים עד שנפרד הפנימי מן החיצוני' ויוכר לעצמו כנ"ל, לכך יוכל להיות חיות מהות הצומח והדומם לבדו בלי חיות השכל והחי כו' ועד"ז למעלה מעלה בכל פרטי חלקי המדריגות ואף שמקבל העלול מן העילה שלו לבד אבל הוא מקבל חיצונית השפע והעיקר לפי שנמשך ע"י הפרסא כנ"ל.

קיצור ביאור ענין הפרסא המבדלת בין אברי הנשימה לאברי המזון וגורם שלא יהי' ביטול והתכללות כחות שלמטה מהפרסא בבחי' שלמעלה מהפרסא ועי"ז נמשך שיהי' אברי המזון מבררים המאכל ומבדילים בין הטוב והמובחר שבמאכל ובין הפסולת שבו וזהו ע"י יהי רקיע ויהי מבדיל כו' וזהו לדוד ברכי נפשי כו' וכל קרביי קרביים הם הבחי' שבהם מתברר השפע כו' ומחמת זה נמשך שיהי' היש דבר נפרד ע"י הפרסא הנ"ל המבדלת כו' וגם עי"ז נמשך שיהי' התחלקות המדריגות כו'.

ג) והנה כתיב ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב את המות ואת הרע צ"ל מהו ההפרש בין מות לרע, הנה ידוע ומבואר כמ"א שאחיות החיצונים אינו מתחיל עיקרו ושרשו אלא כאשר כבר נתבטל ונתברר השפע דאצ"י בקרביים וכבר נפרד החיצונית בבירור אחר בירור בהשתלשלות השפע בעולמות עד שמקבלים הע"ש של עכומ"ז הפסולת לגמרי שאין בו הארה דאצ"י רק מצד מאד מעט מזעיר כו' ולכך נק' שפע חיותם בשם מות כמו המות הוא

הסתלקות החיות לגמרי ולא נשאר בגוף כ"א בחי' הבל דגרמי' כידוע כן עד"מ נסתלק ונתברר השפע הטוב שהוא החיים העליונים האמיתים דאצי' עד שלא נשאר בחיות הע"ש כ"א הפסולת דפסולת של חיים העליונים עד שיקראו בשם מות כו'. ואמנם אעפ"י שיקראו מות אינו נק' עדיין רע כי גם אם אין בו חיות אמיתי והוא כחיות האבן הדומם כו' עכ"ז הוא מהות בריאה כ"ש אף שהוא בתכלית הפחיתות כמו שאין לומר על האבן אף שאינו כלום לגבי השכל שאינו במציאות מהות כלל ולא שהוא רע כו' שעכ"ז יש בו הארת חיות מצומצם מאד שאלי"כ לא היה במציאות כלל בעולם כו' אבל מי שנק' רע הוא גרוע הרבה מן המות, והענין הוא לפי שכאשר נסתלק מאד מאד החיים המקוריים מן השפע דאצי' עד אשר נשאר רק בבחי' פסולת דפסולת כנ"ל עכ"ז יש בו איזה הארה דהארה כנ"ל ועד"מ כשפסולת האדם שהוא צואה כשאין ברי' אוכלתה היא נפסדת לגמרי כו' אמנם כאשר הברי' היינו ד"א אוכלה ומתקיים חיותה ע"י מפני שאעפ"כ היה בצואה איזה חיות מעט מן המאכל כנ"ל. הנה התחזק להיות יש ודבר מה עד שיהי' בו חיות יותר מכמו שהי' בהצואה כו' ואזי נק' רע, ועד"ז יובן יניקת הקליפות מן הפסולת דאצי' הנדחה לחוץ שכיון שהם מתחזקים ויתקיימו ע"י היניקה ויהי' כמו בריה בפ"ע כנ"ל. לכך נק' רע שעושיין מן הטפל שהוא המות עיקר וחיות להם זהו רע כו' זהו שהוזהרו ישראל עם קרובו שלא יעשו להם לחיות עיקרי מן שפע הע"ש ויבחרו בחיים ולא במות, דפי' ובחרת בחיים אין ר"ל על תענוגים גשמיים ח"ו אלא כמ"ש וצדיק באמונתו יחי' וכתי' יראת ה' לחיים וכן התו' נק' עץ חיים היא כו' כי הנה מבואר שעיקר הענין מה שנק' הקליפות בשם רע הוא לפי שתופסים הפסולת לבד לחיות ושפע כו' זהו עיקר ענין עה"ד טו"ר שהי' רק ענין ההרגשה ליש ודבר וכמ"ש במ"א כו' וישראל חלק ה' המה הוזהרו שלא יעשו יש ודבר מה מן שפע הפסולת לבדו ח"ו רק יבינו וישכילו שהוא פסולת נדחה לחוץ כי אין מזל לישראל ויש ביכולת נשמתם להשיג זאת כידוע ואף שיהי' למהות הפסולת תפיסת מקום לפי אופן ההשתלשלות בבירור אחר בירור כו' נק' מות אבל לא רע כנ"ל ויבחרו בחיים פי' כמ"ש וצדיק באמונתו יחי' וכן לאהבה את ה' אלקיך כי הוא חיך דהיינו שיהי' לו החיות העיקרי ה' אלקיך ומה שיש נמצאות רבות בריבוי ההשתלשלות עד שיהי' שפע גשמיות ממגד תבואות שמש כו' הוא מן הפסולת בעיניו ואף שיאכל וישתה ויקבל חיות מהם אין קבלתו אותם ליש ודבר אלא שהם בדרך כש"כ וק"ו ב"ב של ק"ו כו' אם ה' מחי' את החיים העליונים כו' כש"כ חיות גשמי כמה כו' ואף שהוא אינו משיג מהות החיים העליונים והוא אצל השגתו בבחי' אין ולכך הוא קורא לה' אלקים חיים בשם סדכ"ס פי' שהוא מופלא ומכוסה אפילו מן הסתימין שהם חיים העליונים כו' וכש"כ אצל הנשמות כו' עכ"ז יאמין באמונה שלימה וחזקה באיכות ביטול היש לאין כמו שהוא באמת אף שאצלו היש ניכר והאין נסתר כו', זהו שיחי' באמונתו פי' שלא יחי' בבחי' חיים עיקרי' בהיש כ"א בהאין של היש. זהו ונשב בגיא מול בית פעור כו' כידוע שפעור היה הע"ז שמתריזין עצמן כו' פי' שרצו לעשות חיות עיקרי מן הפסולת לבד כמשל הנ"ל והוא מדריגה היותר תחתונה שבקליפות מתכלית גסות השמרים והפסולת כו' והוא בחי' הרע הגרוע מהמת ופרעה הוא קליפה

דבריאה שהוא פריעת ערלה פי' גילוי ערלה הוא הרגשת היש כמו שכתוב במקום אחר וד"ל. ואפשר לומר פעור אותיות עורף דשייך לבחי' פרעה, והיינו כי פירוש החיים זהו תחית המתים וחיי עולם הבא ובחי' הטוב הוא מ"ש מה רב טובך אשר צפנת ליראיך כו' וס"ת אשר צפנת ליריאך הוא כתר ולכן הוא למעלה מבחי' החיים שהם מבחי' תחי', והנה כמו שהרע הגו' כאן גרוע מן המות כך עדין הטוב עדיף מהחיים ע"ד שאמר הכתוב יפה שע"א בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי עוה"ב, ואפ"ל דידוע שהזכר ב"פ הבדלת הרקיע וההבדלה האחת בין מים עליונים למים תחתונים זהו שרש ההבדלה שבין חיים למות, אמנם יש עוד פרוכת המבדיל בין קדש לקדה"ק ועדין ההבדלה בין חיים לטוב כי טוב היינו אור הגנוז כו' כי טוב חסדך מחיים.

קיצור. ביאור ענין את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע. שהרע גרוע מהמות שעושה מהצואה יש ודבר וזהו בחי' חזיר מער וה"ע פעור, ועדין יש חיים ולמעלה הימנו טוב כמ"ש כי טוב חסדך מחיים.

ד) וכדי לעקור ולשרש קליפות פעור ישבו בני' בגיא מול בית פעור. להבין ענין הגיא ידוע בענין כי אל דיעות ה' שהמשפיע והמקבל המה ב' הפכים דמאחר שהשפע הוא מאין ליש הרי המקבל שהוא היש אינו מרגיש ומשיג האין השופע עליו כו' אבל המשפיע שהשפעת המקבל כלא בעיניו אדרבה הוא היש והמקבל בחי' אין ממש לגביו כו' וד"ל, ועמ"ש מזה בד"ה משה ידבר וסד"ה כי תשמע בקול ובביאור ע"פ יונתני בחגוי בפ' כי לא מחשבותי מחשבותיכם. והנה כל עבודת הצדיקים שהמה בכיטול היש להיות מבטלים רצונם ומהותם לה' לבדו והיינו להפך היש לאין ועכ"ז מאחר שגם בהתענגם על הוי' בג"ע המה יש ודבר כידוע ולכך קוראי' לה' סדכ"ס כנ"ל, ועי"ז עדיין לא היה ביכולתם לעקור ולשרש ע"ז של פעור מאחר שיש לו מקור בהשתלשלות עו"ע כמשל המות הנ"ל, אמנם כאשר ישבו בגיא זה הי' מול וכנגד בית פעור פי' כי הר הוא משל להמשכת היש מן האין שההר הגבה הוא ניכר ונראה ליש ודבר כו' ולכן גבי עשו כתיב הר שעיר הר עשו, והגיא הוא היפוכו שנסתר האדם בתוך העומק של הגיא עד שלא ימצאוהו ובהר יוכל כ"א לראות אפי' הקטן כו' וכמ"כ ע"ד"מ האין של היש היינו מה שבאמת היש כלא חשיב זהו מוסתר זמופלא מכל השגה כנ"ל העיקר גיא ובקעה זהו הכנעה וביטול היפך הר שהוא יש ואמנם כאשר ישבו דווקא בגיא פי' שהי' להם בחי' דיעה להשיג במהות האין כמו שהוא ולהמשיכו שיהי' במהות נשמתם כמו שהוא בעצמותו ה"ז היפך השתלשלות מאין ליש, ת"ש היש ה' בקרבנו אם אין בקרבנו וד"ל, ולכך עיקרו ע"ז של פעור כי היו מולם וכנגדם ממש וד"ל, ונראה כמ"ש במ"א כי מבינה שמשם שרש ההשתלשלות חריג שנק' הרים ומשם יש יניקה להרים גבנונים ע"כ משם לא יוכל לבטל היש לגמרי כ"א בחי' אתכפיא אבל ע"י חכמה כח מ"ה שהוא אין בחכ' דווקא אתברירו זהו שלעקור בחי' פעור אין זה ע"י הר כ"א ע"י ונשב בגיא כו'.

ונראה דענין הר וגיא זהו"ע חותם בולט חותם שוקע המבואר במ"א בד"ה שימני כחותם והיינו שבחי' הר זה אהבה והו"ע יש מי שאהב אבל הגיא הוא חותם שוקע שמלמטה בבחי' ביטול וכמו ענין מצות ל"ת חוה ג"כ ענין שמו"ע שהוא השתחואה וביטול כו' והר עשו הר שעיר זהו נק' הרים גבנונים שהם גסות ממש אך אפי' הרים דקדושה מ"מ הגיא שהוא הביטול הוא בחי' עליונה יותר וזהו"ע כי אתם המעט מכל העמים שממעטים א"ע וכמו שאמר יעקב קטנתי מכל החסדים כו', ובמ"ע אופן כ"ט * פי' ונשב נש"ב בגימ' י"ג מכילין דרחמי ושכן הוא בזהר חדש והיינו כי ע"י חותם שוקע שמלמטה ממשיכים חותם בולט שמלמעלה והנה י"ג מדה"ר נק' רחמים גדולים שהם בחי' שלמעלה מסדר ההשתלשלות ולכן נאמר מי אל כמוך כו' לשארית נחלתו למי שמשים א"ע כשירים שזהו בחי' ונשב בגיא בבחי' שפלות והכנעה בבחי' זו נמשכים י"ג מדה"ר כי עיקר הרחמים הוא על השפל כו', ולכן ארז"ל ע"פ ובך בחר ה' להיות לו לעם סגולה כו' מפני שהם נרדפים כו' ועמ"ש ע"פ עיר קטנה ואנשים בה מעט כו'.

(תוכן הענין דהעכו"ם הם בחי' יש ובחרו ברע להיות דבר נפרד וכדי להמשיך השפע להם היה ע"י פעור כו' אבל לישראל נאמר ובחרת בחיים והיינו ע"י ביטול והכנעה שזהו"ע הגיא היפך והר שהוא יש ולכן לע"ל נאמר כל גיא ינשא וכל הר וגבעה ישפלו כו' ונגלה כבוד ה' שלא יעלימו ריבוי הפרסאות כו' וע' בתו"א בד"ה ועשית ציץ גבי שלכבוש מלחמת עמלק צריכים אנשי משה דוקא כו').

קיצור • אות ד', ענין שהגיא וההכנעה דבחי' ובחרת בחיים הוא מול בחי' פעור שעיקרם בחי' יש ולכן בהר דקדושה לא ה' מבטלי' כ"כ בחינת פעור אלא על ידי גיא דוקא.

ה) ומעתה יש להבין בענין התפלה דשמו"ע שהוא חיי שעה כידוע וחמורה מק"ש שצריכי' כוונה ומעומד ובק"ש יושבין וקוראין כו' ולענין מי שתורתו אומנתו בהיפוך שמפסיקין לק"ש ואין מפסיקין לתפלה כו', אך הענין הוא דהנה בברכת שמו"ע צריך מעומד דוקא וכריעות והשתחואות לכרוע בברוך כו', ובק"ש א"צ כריעה וגם א"צ לעמוד וצ"ל מאחר שהתפלה דרבנן ואף מי שתורתו אומנתו מפסיק לק"ש דאורייתא ואין מפסיק להתפלל שמו"ע למה א"צ כריעה והשתחואה בק"ש. אמנם הענין ידוע ע"פ כי אל דיעות הוי' דקמי' עצמות המאציל המשכות הנבראים כאין ממש חשיב ונק' למעלה היש ולמטה אין ולגבי הנבראים הוא בהיפוך בחי' יש מאין וכנ"ל בענין הר וגיא. והנה בק"ש הו"ע יחז"ת ועילאה דהיינו לבטל היש לאין וליחדו אליו כו' פי' ע"ד הנ"ל במשל המאכל הגשמי שע"י הביטול נפרדו בו החיצונים מן הפנימי' אבל בעוד שהי' הפסולת בהעלם בהמאכל קודם הביטול לא היה ניכר בו כלל

בין טוב לרע וכאלו הוא דבר א' ממש שהרי ידוע שהטעם שבמאכל נתגלה בו ע"י הבישול דוקא והוא גילוי ופירוד המובהר מן הפסולת כו' שכל שמתגלה בו הטעם ביותר יותר יוצא ממנו הטוב עד שכל שהבישול מוציא ומגלה טעמו יותר ישאר בו הפסולת בגסות ביותר כו' אבל כשלא נשאר בגסות כ"כ זהו טימן שלא יצא ממנו כל המובחר עדיין כמ"ש במ"א בענין בירורים ממשל היתוך הכסף כו' ועד"מ זה יובן למשכיל למעלה בענין יח"ת שענינו הוא לבטל החיצוני אל הפנימי כמו שהי' קודם שנתפרדו ע"י הבירור בקרביים העליונים דאצי' כנ"ל שאו הי' שפע האצי' הפסולת עם הפנימי יחד ולא הי' ניכר בין טוב לרע ולא הי' כלל רע כמו מעט השמרים כשמעורב בהרבה יין אין ניכר כלל שהוא שמרים וכמו"כ בחי' יהי רקיץ ויהי מבדיל בין מים למים אזי נעשו מים תחתונים גשמיים אבל קודם ההבדלה כשהי' כלולים במים עליונים היו גם הם רוחניים ביחד ולא היה ניכר בין טוב לרע כו' ונמצא שהי' או גם בהפסולת מעורב הטוב והמובחר ובטל הי' בהטוב שלא הי' תופס מקום לעצמו כלל כו', וזהו לשון יחוד שמתאחד הטפל עם העיקר וד"ל, וזהו"ע ק"ש ובהרת בחיים שלא לעשות ממ"ת בחי' יש בפ"ע נפרד מן העיקר ד"ל, והיינו ע"ד הנ"ל בענין בכלל מאתיים מנה שאם לא ענין הבירורים בבחי' קרביים הי' בטל התחתון בעליון כו' וד"ל כמו"כ בענין עיגולים ויח"ע כו', וא"כ אף מי שתורתו אומנתו צריך להפסיק לק"ש בהיות שזהו חיוב דאורייתא לייחד ולבטל הטפל לעיקרא ושרשא דכ"ע כו' וכנדי שלא יתפוס היש דבר בפ"ע ולהפרד מאלקות ח"ו אבל אעפ"י שמתבטל היש לאין עכ"ז הוא מצד המקבל אל המשפיע שגראה למקבל שהוא היש והמשפיע אצלו בבחי' אין וקורא אותו סתימין כו' כנ"ל א"כ א"צ כריעה והשתחוואה שהרי ידוע שכריעה והשתחוואה הוא בבחי' האצי' פי' שהוא הביטול במציאות ממש ולא שהוא יש ודבר אלא שהוא מבטל א"ע כאילו אינו ולא שהוא אין ממש כו', אבל ההשתחוואה הוא כבר בטל במציאות לגמרי כמו שישתחוואה וישטח גופי על הארץ לפני רגלי המלך הגדול שמפני גדול האימה ופחד נשאר הוא כאבן דומם ממש כמו החרדה שמסלקת חושי הגוף וישאר רגע זו שנפל עליו הפחד והחרדה כאבן דומם בלי הרגשת עצמותו כלל וכלל כמ"ש במ"א בארוכה בפי' חרדה מסלקת הדמים כו' וה"ו בבחי' אין ממש אלא שאינו ממהות האין עצמו שהרי היה יש תחלה ונתהפך לאין כו' לכך בק"ש שעיקרה ביטול היש דהיינו שיהי' כמו שהוא דוקא רק שיהי' טפל ולא עיקר כו' א"צ השתחוואה, אבל בשמו"ע הוא לאחר היחוד שבקריאת שמע שהוא כמו שהשפע בבחינת אצילות רק שצריך המשכה מלמעלה למטה באמרו בא"י פי' לא שיומשך מאין ליש אלא שיומשך מהוי' שהוא היש באמת כמו שהוא קמיה המאציל כנ"ל למטה גם כן בכח הפועל בנפעל הנק' אלקינו כידוע והוא כאין קמיה כנ"ל דהיינו שיהי' התגלות מהותו יתברך בהשגת הנבראים ולא יהי' בהם בבחינת אין סתימו דכל סתימין לכך צריך להמשכה זו מיש האמיתי לאין של הנבראים בחי' ההשתחוואה שהוא הביטול במציאות דוקא מפני שאזא"ס ב"ה אינו שורה על דבר התופס קצת מקום כו' דהיינו כשהוא יש ודבר רק שמבטל א"ע כו' אלא צריך שלא יהי' במציאות כלל וזהו בחי' האין של הנבראים כמו שהוא קמיי' עצמותו ית' וכנ"ל וד"ל, וזהו כענין הנז"ל שבקדושה

יש ג"כ הר ובקעה אשר בחי' הר זהו אהבה וזה"ע ואהבת שנאמר בק"ש ואמנם בחי' שמו"ע שהוא ביטול והשתחוואה ממש זהו כענין גיא ובקעה. אך ונשב בגיא היינו שמתחילה צ"ל ונשב בחינת קריאת שמע צלותא דמיושב ואחר כך יבוא לבחינת גיא וביטול ממש כו' או ונשב ר"ת נש"ב שאיך יבוא לבחינת גיא וביטול זהו על ידי ההתבוננות איך שלמעלה היש ולמטה כלא חשיב וגם כי שער החמישים דבינה הוא המחבר ומייחד חכמה ובינה אשר בינה נק' יש וחכמה הוא אין לכן בו ועל ידו נמשך גם למטה הגילוי איך שלמעלה היש ולמטה האין כו', וזהו ממש ענין גיא כנודע ממ"ש על פסוק ויקבור אותו בגיא לעליונים נדמה להם למטה ולתחתונים נדמה להם למעלה שזהו מפני שהוא בחינת שער הנרין הממוצע בין חכמה ובינה לכן לתחתונים בינה נדמה שהוא למעלה היינו הממוצע בין חכמה כו' ולפעמים נק' שער הנרין בחינת כתר שהוא גם כן בחינת חכמה כו' ולפעמים נק' שער הנרין בחינת כתר שהוא גם כן ממוצע בין המאציל לנאצלים ג"כ בחי' אין שהוא רד"א ליש כו', זהו שעי' ונשב שער הנרין בגימ' נמשך יגמ"ר הנמשכים מהכתר כו', ולפי"ן ענין תפלה שהוא רק מד"ס ע"ד ערבים עלי ד"ס בחי' סופר דחכ' שלמעלה מבחי' ספר התורה שהיא בינה כמ"ש בענין ניסוך המים שלא נכתב בתורה מה"ט והוא גבה מניסוך היין.

ועתה יובן מה שבברכת שמו"ע צריכים כוונה ומעומד שהוא הביטול במציאות ובק"ש יושבים וקוראים כו', אמנם מה שמפסיקין לק"ש ואין מפסיקין לתפלה כו' מפני שברכות ש"ע הם בחי' חיי שעה התורה חיי עולם יובן ענינו ע"מ הידוע שהחכ' שבעצמות האדם הוא מאד נעלה מהמדות שבלב וגם מהשכל המתלבש בהמדות שאין לו ערוך לעצמות השכל שאינו שייך למדות וכמ"ש בד"ה באתי לגני אחותי כלה בפ"י עמקו מחשבותיך ובפ"י שהקב"ה משתעשע בעסק התורה לפי שהיא עצמיות החכמה שלמעלה מבחי' חיות העולמות שהוא מהמדות כי עולם חסד יבנה שאף שבמדות יש ג"כ חכמה אין זה ערוך לעצמיות החכמה ועוד שהרי אנו רואים שהמדות יצטרכו לקבל שפעם וא"ל לא יקראו מדות כלל והחכ' תקרא חכ' אף שאינו שופע לוולתו כלל כמו מי שהוא חסדן גדול אם אינו משפיע צדקה וחסד לעניים אינו נק' חסדן כלל אלא אכזרי כו', אבל החכם הגדול אף שלא ישפיע משכלו כלל וכלל הוא חכם גדול כמו שהוא באמת שהרי הוא מבין ומשיג חכמות עמוקות במח' עומק שכלו בפ"ע כו' וד"ל זהו הענין שלא תצטרך החכמה למקבלים שהוא מאד נעלה מן פרצוף המדות כו', ובזאת יובן ענין מי שתורתו אומנתו פי' כלי אומנתו הוא החכמה והיינו כי ע"י המדות שבחכ' חו"ג שבה הוא משפיע למל', בכח הפועל בנפעל כו' הוא הגבה למעלה משפע המדות העליונים למל' שבברכות שמונה עשרה בא"י אף על פי שהוא מיש לאין כנ"ל עכ"ז אינו אלא מהחכמה שבמדות שבהבל הלב העליון כידוע, והמדות שבחכמה העצמיות היינו כשר פסול חייב זכאי שבתורה שהוא מהות חכמתו ית' חכים ולא בחכמה ידיעא כי אי אפשר להמשיך משם חיות הצירופי איתיות שבמלכות כי אם מי שתורתו אומנתו דוקא, כמו ר' חייא רבה שאמר מימי לא כיוונתי בתפלת שמונה עשרה ר"ל שלא יוכלו לכוין להמשיך

מאור המדות במל' יען שהוא קטנות אצלו לפי שתורתו אומנתו אי"כ הורגל להמשיך מעצמיות החכ' במל' ע"י המדות שבחכמה ממש ע"ד הר הקדוש שלמעלה מבחי' הר סתם א"כ זה שיכוין להמשיך מהחכ' שבמדות זהו למטה ממדרגתו וכמו האיש המורגל בעיון רב בעומק החכמה כשיתחיל לעיין בחכמה שבדיבור כמו דקדוק וכה"ג זהו השפלה אצלו ויוכל להיות שלא יוכל לכוין כ"כ בזה כו' (והנה * במרע"ה כתיב ויקבור אותו בגי כו' מול בית פעור והענין כי איתא בוח"א בראשית כ"ז קבוריתא דילי משנה היינו שבמשנה מלוכב מהות ח"ע ממש כמ"ש בבה"ז שם וגם במשנה הוא עיקר גילוי רצון העליון ולכן כתי' ולא ידע איש כו' עיין זח"ב דפ"ט, וגם ארו"ל לתחתונים נדמה להם למעלה כו' כי הוא שער החמישים הממוצע בין אין ליש בין חכמה לבינה ולכן נברא בע"ש בין השמשות בחינת ממוצע ולכן נאמר ויקבור אותו בגי בגי דוקא כי עיקר התורה בחינת ביטול כו' אני המשנה המדברת בפ"ך כו'). ולכן מי שתורתו אומנתו פטור מן התפלה כי אם היות השמו"ע הוא בחינת ביטול הנק' גיא הנה יש בחינה זו גם כן בעסק התורה בבחינת ולא תחללו כו' ודברי אשר שמתו בפ"ך, וכמ"ש ע"פ לאמר זה הדבר ע"ד משה נתנבא בזה גילוי יחו"ע ממש כו'.

(ה) * ובמא"א אות ג' סי"ב גיא יסוד דנוק' דקדושה ירושלים גי חזיון, יסוד דנוק' דקליפה גיהנם עכ"ל, וביאור דבריו יובן עפמ"ש בד"ה הנותן לשכוי בינה דלשם נת' באריכות פי' וענין יסוד דנוק' דהיינו בחי' הכלי ריקן לקבלת השפע בחי' ואל אישך תשוקתך וכדי להיות כלי ריקן זהו ע"י ביטול היש ועקרה זהו עיקר ענין תיקון חצות לעשות בחי' כלי לקבלת גילוי אלקות בק"ש וש"ע בשחרית כו' שצ"ל מקודם תיקון הכלי וה"ע ונשב בגיא, וכמו יראה תתאה שהיא כלי ליראה עילאה ולעומת זה גיהנם שירדין לתוכה על עסקי הינם שהם עריות וביאות אסורות שהוא יסוד דנוק' דקליפה ג"כ ההתקשרות בהיפוך בלעומת זה כו' ונק' בורות נשברים היפך מבאר מים חיים הנ"ל וכמ"ש בוח"ג ואתחנן רס"ו ב', ועמ"ש במא"א אות ג' ס"ב, וזהו ג"כ ענין בית פעור, שבית בחי' נוק' ובית פעור היינו נוק' דקליפה שהוא ההתקשרות לתענוגי' הגשמי' הנק' מים גנובים ימתקו כו' ועי' במא"א אות מם סט"ז וע"ז ארו"ל אשה חמת מלא צואה שמקבלת מבחי' פעור שהוא הפסולת והצואה, ובמא"א אות צ' ס"ח צואה בעשי' ששם הע"ז הנק' צו גימט' צאה ויונקת משם אל אד' כו' והיינו כי שם אל אד' הוא מה שמתלבש בלבוש שק של הטבע כו' בחי' הסתר והעלם מאד, ע"כ מזה נמשך יניקת התענוגי' הגשמיים הנק' צואה כו', ועיין במא"א אות זיך ס"ז ובל נק' הקליפה כו' ובכ"ז יובן הפסוק בישעי' רס"י כ"ב משא גיא חזיון מה לך אפוא כי עלית כולך לגנות, והקשה ע"ז בפתיחתא דאיכה דנ"ד ע"ד ולא יגרא סליק

להזן בתמיה דכי הוּו עולים להם על הגנות א"ר לוי אלא גסי הרוח היינו דכבר נת' שבקליפה נק' הר שער הר עשו ע"ש הגסות וההגבהה אבל בקדושה צ"ל הכנעה ושפלות וזהו ענין גיא וכנ"ל ונק' גיא חזיון שהוא ענין נבואה היינו כי מבחי' החותם שוקע שמלמטה נמשך חותם בולט מלמעלה שהוא ענין הנבואה שהוא גילוי אלקות בפועל כ"ר, ולכן מתמיה עליהם הנביא מה לך אפוא כי עלית כולך לגנות שהוא ענין גסי הרוח כ"ר ההיפוך ממש מבחי' גיא הנ"ל, והנה להיות בבחי' ונשב בגיא זהו ע"י עסק התורה שהוא בחי' ביטול הנ"ל ומה גם עסק התושבע"ם שהוא בחי' שמור לנוק' כ"ר.

ובכל הנ"ל יובן דהנה הרמב"ם והרמב"ן נחלקו בענין תח"מ. דהרמב"ן ס"ל שזהו תכלית הגמול וכן האמת כמארז"ל צדיקים אינן חוזרין לעפרן כ"ר, ועז"א העוה"ב אין בו לא אכילה ולא שתי' והקשו ע"ז א"כ יהי' בריאת הקרביי' והמעיי' והאצטומכא לבטלה מאחר שלא ישמשו כלום ואיך יתכן שהזורא ית' יברא דבר לבטלה ולכן פי' דמ"ש העוה"ב אין בו לא אכילה ולא שתי' זה קאי על עולם הנשמות בלי גופים, ולדבריהם אין תח"מ תכלית הגמול כ"א העוה"ב שאחר תח"מ אבל אין כן האמת כי העוה"ב קאי על תח"מ, אך קושייתם הנ"ל לכאורה צ"ע אך לפמ"ש בענין קרביים העליונים שהם המבררים שפע הרחניות הנמשך מלמעלה שמתחלק לכמה מדריגות שונות המובחר נמשך בעולמות עליוני' והפסולת בעולמות התחתונים כ"ר א"כ י"ל שעד"ז ישמשו ג"כ הקרביים והמעיים שבאדם שיהיו הם ג"כ ביכולתן לברר האור והשפע שיהי' נמשך ע"י האדם לעולמות שהרי ארז"ל עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש כ"ר וכמו שידיו יהי' כלים ממש לחוג שלמעלה וראשו לחב"ד דאצי' כן האצטומכא והמעיים יהי' כמעלת הקרביים העליונים המבררים השפע כ"ר שיומשך לעולמות שלמטה מהם ודצ"מ כ"ר, ובכ"ז יובן ג"כ ענין זכרנו לחיים שמבקשים בעשיית' בג' ברכות ראשונות דשמר"ע מה שבהם אין מבקשים שום בקשה כ"ר, ותירץ בס' תולע"י שפי' בקשה זכרנו לחיים זהו על חיים רוחניים ולפמש"ל בפי' ובחרת בחיים הוא מובן, והנה הבקשה במגן אברהם וברכת אתה גבור אפ"ל שהוא כנגד הצדיקים ובע"ת כי ברכת מגן הוא ההמשכה לצדיקים אבל איך יומשך חיים רוחניים למי שהוא רחוק ועי"ז מזכיר ברכת מתיה מתים ורשעים בחייהם קרויים מתים וכמו שמחי' מתים כך ע"י התשובה יומשך החיים רוחניים למי שהוא רחוק כשחפץ להתקרב ועמ"ש מזה בד"ה ויאכילך את המן כ"ר.

(ה) • ק"ש ביטול היש ע"כ הוא מיושב ושמר"ע מעומד ביטול עומדים, עמ"ש בביאור ואהי' אצלו אמון בענין ממושבותיכם תביאו, ועמ"ש לקמן בד"ה אתם נצבים מענין עומדים ואעפ"כ מי שתורתו אומנתו מפסיק לק"ש כי ע"י ממושבותיכם דוקא תביאו לחם תנופה שחיים המשכות אוא"ס בחו"ב, ומבחי' לעולם נמשך מבחי' ע"ק אני ה' לא שניתי לכן

כל מקום שנאמר לי אינו זו לעולם משא"כ תפלה חיי שעה מ' המקור מו"א וזהו מימי לא איכניוונת. ועיין בענין רשב"י שהי' גבוה מחסידים הראשונים כי הם מדות דאצילות והוא מחב"ד. עיין בדרוש מקרא משנה תלמוד דאומר מקרא בעשי' כו' ובמ"א אומר מקרא מחב"ד משנה חג"ת תלמוד גה"י כו'.

וענין מאן אעל קמיה מלכא ארקפסא או ריש גלותא פי' בעה"מ שבחי מט"ט קושר כתרים לקונו מתפילותיהם של ישראל נק' ריש גלותא ובחי' מלאך הגבוה יותר שמעלת כוונת התפלה נק' ארקפסא. וביאור הדברים בחי' מט"ט קושר כתרים נאמר כי שמי בקרבו שמו כשם רבו שם שדי שאמר לעולמו די. ומט"ט הוא בחי' ו"ק דיצירה ונק' שר העולם מקור לבחי' גבול הוא בחי' לבוש לשם שדי שע"י השפעת אלקות לבחי' בע"ג ואעפ"כ ארז"ל שקושר כתרים כו' כי נתב"ס ונק' עבדו זקן ביתו המושל בכל אשר לו וכמ"ש בארוכה ע"פ מה יפו פעמיך בנעלים כו' ונק' ריש גלותא כי במרע"ה כשאמר לו השי"ת הנה אנכי שולח מלאך כו' השיבו אם אין פניך הולכים כו' ולא חפץ במלאך מט"ט רק בימי יתושע שר צבא ה' עתה באתי כו'. והעיקר בזמן הגלות השפעת אלקות נמשך ע"י שר העולם (בחי' מט"ט) וכמ"ש במ"א ע"פ ונתתי נעריהם שריהם שנאמר על זמן הגלות ובחי' מט"ט נק' נער הייתי גם זקנתי כו' ובחי' ארקפסא מלאך המעלה כוונת התפלה הכוונה עיקרה במח' ולכן היא בעולם הבריאה וכנ"ל בפ' יוצר אור ובורא חושך כו' שהמח' העלם הוא עולם הבריאה והדיבור גילוי הוא בחי' עולם יצירה ולסאורה כוונת התפלה גבוה יותר מדיבור התפלה וכמארז"ל תפלה בלא כוונה כגוף בלא נשמה אך אעפ"כ צ"ל התפלה בדיבור דוקא והגם שיחשוב כוונת עמוקות ולא יאמר התפלה בדיבור לא יצא י"ח והטעם לזה כמ"ש בארוכה בסידור בד"ה מזוהה מימין ג"ח כו' שרש האותיות הדיבור הם למעלה מבחי' חכמה בחי' יחידה כתר עליון כו'. ובאמת צ"ל שניהם כמ"ש יהיו לרצון אמרי פי כו' הוא דיבור התפלה והגיון לבי לפניך הוא כוונת הלב כי לא כל הכוונה יוכל לבוא בגילוי בדיבור ולכן מסתפק מאן אעל קמיה מלכא קודם. זה היה ג"כ בזימנא חדא שרצה לכיין בתפלה בחיי שעה כי מדריגתו היה תורתו אומנתו כמ"ש בגמ' שרשב"י וחבריו הם תורתן אומנתן וחבריו הוא ר' חייא רבה שפטורין מן התפלה ומה שנק' מח' זו מאן עאל קמיה מלכא איכוין בתפלה כי כוונת התפלה הוא כמארז"ל שצריך לכיין בשם שהמשכת שם הוי' הוא המשכת אוא"ס ב"ה מעצמותו ומהותו ית'.

ואתחנן ד. ז

כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו כה' אלקינו בכל קראנו אליו, ברכות א' ו' סע"א מגלה א' י"א א', סנהדרין ד' לח"ב, ר"ה יח"א, יבמות ד' מט"ב י"ב ק"ה א', ירושלמי פ"ט דברכות, מד"ר יט"א מג"ב רמ"ג ג' רפ"ט א"ב (ח"מ) עז"ב קכו"א זח"א פ' בראשית דף ל"א. פ' וישלח דף קע"ג פ' ויחי דף רל"ו, ח"ג פ' פנחס דף רמ"ג דף רנ"ח.

(א) בברכות ד"ו סע"א אמרו בתפילין דמארי עלמא כתיב כי מי גוי גדול כו', ושהוא ע"ד וה' האמירך היום, ועמ"ש מענין תפילין דמארי עלמא בכרך בראשית א' פ' וישלח ע"פ ויקרא לו אל אלקי ישראל סעיף ה' וע"ש סעי' ד' בענין וצדיק באמונתו יחיה ועמ"ש מזה ע"פ את שבתותי תשמרו דתק"ע ואפ"ל לפ"ז לכן נק' כי מי גוי גדול שממשיכים מזחין דגדלות לז"א. וענין מזחין דגדלות היינו המשכה מבחי' גדול הוי' כו' ולגדולתו אין חקר, וזהו הכו' גדול לאלקינו.

(ב) יש להעיר ממ"ש כי מי גוי גדול, דהא כתיב ס"פ ואתחנן ז' ז' לא מרובכם מכל העמים חשק ד' בכם כו' כי אתם המעט מכל העמים וכמדומה שראיתי באיזו פירוש דמכל העמים אתם המעט, אבל לגבי גוי אחד הם גוי גדול, אך עוי"ל דהנה ספ"ו דחולין דפ"ט ע"א פ"י כי אתם המעט מכל העמים שממעיטים א"ע לפני דהיינו אף בשעה שאני משפיע לכם גדולה אתם ממעיטים א"ע אברהם אמר ואנכי עפר ואפר כו' משה אמר ונחנו מה, וא"כ מה"ט נק' גוי גדול, וכמ"ש בזהר פ' חיי דף קכ"ב כע"ב ופ' שלח דקס"ח מאן דאיהו רב איהו זעיר ומאן דאיהו זעיר איהו רב, וע' בלק"ת ס"פ עקב סד"ה ארץ הרים ובקעות שמדת גדולתו של הקב"ה בחי' גדולה שהיא ממדות דא"א שלמעלה מבחי' חסד ע"ש בענין גג"ת וחג"ת היא אינה מאירה דוקא כ"א במקום הביטול ושם שבחי' חותם שוקע שמלמטה שהוא ענין הביטול זהו דוקא כלי לבחי' חותם בולט שמלמעלה שהוא מדת גדולתו וע' מזה ג"כ בד"ה שימני כחותם, וזהו אל זה אביט אל עני ונכה רוח, א"כ ע"י שהם בבחי' המעט מכל העמים שממעיטים א"ע עי"ו ממשיכים מבחי' גדולה עליונה ולכן נק' כי מי גוי גדול, והיינו ע"י שישראל מונין ללבנה דסיהרא ליל מגרמה כלום ונק' עני והיינו שממעיטים א"ע וע' בת"א פ' יתרו סד"ה בחדש השלישי, ולכן עי"ו דוקא נק' גוי גדול שמקבלים מפנימית שמשא עילאה שמש ומגן הוי' אלקים ומלעילא גם מבחי' שמשא כן משמע הפ"י בזהר ויחי דף רל"ו וכמ"ש רז"ל דעלמא דאורייתא לעילא מן שמשא הוא ע' בת"א פ' וארא בסד"ה וידבר אלקים כו' וארא אל אברהם, וענין מאן דאיהו זעיר איהו רב יובן ג"כ ע"ד שהראש קטן ובו עיקר הנשמה והרגלים גדולים ובהם רק כח ההילוך והיינו מיעוט הכלי הוא רבוי האור, גם י"ל גוי גדול ע"ד גם האיש משה גדול מאד בעיני עבדי פרעה.

וע"ד כי גדול הוי' ואדונינו מכל האלקים, ע' בת"א פ' מקץ בדיה מזוזה מימין דשם פי' מכל אלקים ר"ל מכל ק"כ צירופי אלקים המסתירים ומעלימים אור א"ס ב"ה וקדושתו לבלתי יתגלה אור א"ס ב"ה כמו שהוא שלא יתבטלו העולמות במציאות, אלא שיהא נראה העולם ליש ודבר נפרד אבל אור הוי' הוא גדול על כולם ומושל על כולם ונת' מזה ג"כ בכרך תרטו"ב ע"פ עתה ידעתי כי גדול הוי' מכל האלקים, והענין ע"ד שנת' בלק"ת פ' בהר בד"ה את שבתותי תשמרו בענין ירידת הנשמות בגופים ירידה צורך עליי ועל הנשמות גם קודם שירדו בגופים נאמר בורא קדושים ישתבח שמך פי' ששרשם מבחי' השמות אשר השם רק ארה כו' ולכן נק' בריאה יש מאין כי גם והחכמה מאין תמצא, אך ירידה צורך עליי שיתעלו בבחי' שמו הגדול שהוא סוכ"ע, ואפ"ל כי שמו הגדול היינו ש' הוי' שהוא שם העצם משא"כ מה ששרשם מקודם מבחי' ישתבח שמך זהו משאר השמות שאינן נמחקים שנק' כינויים, ולכן נאמר וארא אל אברהם כו' באל שדי ושמי הוי' לא נודעתי להם ופרש"י לא נכרתי להם במדת אמתת שלי ובחי' אמת זהו אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים, ע' בלקו"ת ד"ה ראשי המטות, ולכן נק' שם הוי' שם העצם ר"ל עם היות שם והארה אך הוא הארה מבחי' עצמותו ית' וכענין אור הקו וחוט המאיר ממנו ית', משא"כ שאר השמות הם כנויים ור"ל שהם בהמדות כמו שם אל בחדס כמ"ש חסד אל כל היום ושם אלקים בגבורה, אבל הוא ית' בעצם לאו מכל אלין מדות איהו כלל, וע"ז מורה שם הוי' שנק' מדת אמתת שלי, וכן כעין זה פירש בספר פנים יפות שהי' תלמידו של המגיד נ"ע ר"פ וארא, וזהו ענין שמו הגדול בחי' סוכ"ע ולכן ירידת הנשמות צורך עלי' שיתעלו בבחי' שם הוי', ולכן ישראל שדבקים בשם הוי' כמ"ש ואתם הדבקים בהוי' אלקיכם נק' גוי גדול שהם דבקים בשמו הגדול דוקא שזהו ענין כי גדול הוי' מכל הק"כ צירופי אלקים, דוגמת משארז"ל פ"ז דשבועות דמ"ו ע"ב ע"פ הנהר הגדול נהר פרת קרב לגבי דהינא ואידהו וע"ש בפרש"י שנהר פרת קטן מהשלשה נהרות שהוא נזכר כאן ע"ש א"י שהוא בחשיבות נזכר גם הוא בחשיבות עכ"ל, וכי"ה במד"ר כדלקמן סעי' ג', ועד"ז נק' ישראל גוי גדול לפי שדבוקים בגדול העולמים שהוא בחי' שם הוי' שנקרא שמו הגדול כו' כנ"ל, וכמ"ש ביהושע סי' ז' יו"ד ונסבו עלינו כו' ומה תעשה לשמך הגדול, וזהו שמטיים כי מי גוי גדול כו' כהוי' אלקינו בכל קראינו אליו, שלפי שקרובים לשם הוי' בכל קראינו אליו, ע"כ נק' גוי גדול, והנה ארז"ל אליו ולא למדותיו והיינו כנ"ל ששם הוי' נק' שם העצם, בחי' עצמיות שלמעלה מבחי' כלים עיין בפרד"ס שער עצמות וכלים, ולדעת הפרדס שער הכוונה הוא שער ל"ב ושם פ"ב פי' אליו היינו לאור א"ס המתפשט תוך ע"ס, וא"כ היינו שם הוי' וכמ"ש בת"ז במאמר פתח אליהו, ובגין דאנת מלגאו כו' מלגאו איהו שם מ"ה (דהיינו שם הוי') דאיהו אורח אצילות כו', אך בסידור סוף שער הק"ש פי' אליו ולא למדותיו לעצמות אור א"ס הסוכ"ע מה שאינו מלוכב בע"ס, ואפ"ל שזהו פי' כהוי'

קנח   אור   ואתחנן   התורה

בתוספות אות כי שהוא כתר המחבר א"ס ב"ה אל הנאצלים על"ק סעיף ט' וע' בלק"ת בשה"ש בהביאור ע"פ יונתי בחגוי פ"ד בענין אות הכף שם בענין קומי לך רעייתי וע' בד"ה ביאור הדברים ע"פ שחורה אני ונאווה.

קיצור. פי' גוי גדול ע"י שהם המעט שממעטיים א"ע ע"ד ונחנו מה ולכן מונין ללבנה הנק' המארר הקטן, וכן מי יקום יעקב כי קטן הוא ודוד הוא הקטן ונק' עני, ע"י דוקא מקבלים מבחי' גדולתו של הקב"ה, מאן דאיהו זעיר איהו רב, והגה שם הוי' נק' שמו הגדול בחי' סוכ"ע ונק' שם העצם, והנשמות ע"י ירידתן בגוף וכבחי' ביטול הי"י לאין מקבלים ודבקים בשם הוי' וכמ"ש שמע ישראל הוי' אלקינו, וזהו כהו"י אלקינו בכל קראנו אליו, ונאמר גדול הוי' ואדונינו מכל אלקים פי' מכל ק"כ צירופי אלקים, ולכן ע"י נקראים הם ג"כ גוי גדול, ולכן גם בתפילין דמארי עלמא כתיב כי מי גוי גדול, וענין הקב"ה מניח תפילין המשכת ד' מוחין גדולות לז"א ואולי זהו ג"כ חיבור ב' שמות ההוי' שיאיר אור הכתר בז"א ע"י המוחין הב"ד כו' וכן פי' בזהר ס"פ פנחס דרב"ח סע"א ענין כהוי' אלקינו בכל קראנו אליו הכף דכהוי' מורה על כתר, ור"ל ע"י הכתר מאיר ש' הוי' דלעילא בז"א כו', וע' בת"א פ' בשלח בד"ה וירא ישראל את הים, מענין ויקרא הוי' הוי'.

ג) במד"ר פ' בראשית פט"ז גבי פרת אלא לפי שעלה והקיף את ארץ ישראל דכתי' ביה כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים כו' ע"כ נק' הנהר הגדול והיינו כמ"ש בגמ' פ"ז דשבועות הנ"ל, ובמד"ר פ' תצוה פל"ח הביאו פסוק אשריך ישראל מי כמוך עם נושע בהוי' בני אדם שהם משתמשים בהקב"ה כו', ור"ל דענין כה' אלקינו בכל קראנו אליו היינו לפעול שירד הגשם והרוה הארץ כו', ע"ד אני אענה את השמים והם יענו את הארץ, וכן שיתרפא החולי, הרי כביכול הם משתמשים בהקב"ה וכן פי' המגיד נ"ע בענין וכל בניך למודי הוי' שהם בתפלתם מלמדים את שם הוי' כביכול לומר כך עשה וכך עשה כמ"ש בספר אור תורה, והיינו ג"כ ע"י שהם למודים משם הוי' כדפי' בלק"ת בד"ה וכל בניך למודי הוי', וא"כ לפ"ו י"ל כי מי גוי גדול כו' אשר הם משתמשים בהקב"ה הנק' גדול הוי', והוא עושה רצונם.

קיצור. גוי גדול נושע בה' שהם משתמשים בהקב"ה למודי הוי' שהם כביכול מלמדים את שם הוי' ע"ד כבן שמתחטא על אביו כו' ועושה לו רצונו.

אפ"ל עוד לגוי גדול ע"ד ובגוים לא יתחשב פי' בלק כ"ג ט' גם ע"ד הן גוים כמר מדלי ישעי' סי' מם ט"ז וע' מזה במד"ר ויחי פצ"ט דקי"ג א' וכתוב כל הגוים כאין נגדו ע' סנהדרין ספ"ד דל"ט סע"א. מד"ר אמור פנ"ז ב', פכ"ט כי אעשה כלה, ונהרוו אליו כל הגוים.

(ד) זח"א פ' בראשית דל"א ע"ב אשר לו אלקים קרובים אליו קרובים קרוב מיבעי ליה (עיין במד"ר פ' בראשית פ"ח בענין כי אלקים קדושים הוא) אלא אלקים עילאה (פי' בינה) אלקים דפחד יצחק (פי' גבורה) אלקים בתראה (היינו מל' שעז"ב כי שמש ומגן הוי' אלקים, ובינה הוא הנק' אלקים חיים) ובגיני כך קרובים, וגבורות סגיין אינון דנפיק מחד וכולהו חדא עכ"ל, ועיין מזה בזהר ר"פ תולדות קל"ה א' שם פי' בזה הפסוק מי ימלל גבורות ד' וע' מזה בפ' ויחי דרמ"ט א', ובפ' יתרו דף פ"ג ע"א פי' ימלל כמו וקטפת מלילות וי"ל דהיינו מיתק הדינין ע"י מי שהיא הבינה הנק' אלקים חיים ששם נמתקים הדינים דפחד יצחק ע"י הצחוק והתענוג ואפ"ל שלכן נאמר ג"כ לפעמים ישחק בשין, וא"כ י"ל שלכן נאמר אשר לו אלקים קרובים אליו לשון רבים כי ע"י שגם בחי' אלקים חיים דבינה קרובים אליו עי"ז נמתקים הדינים כו', ואפ"ל שזהו ע"י עסק התורה שנק' דברי אלקים חיים עוי"ל שגם בחי' אלקים אשר בבחי' והי' הוי' לי לאלקים קרובים אליו.

קיצור פי' קרובים אליו לשון רבים היינו שגם בינה הנק' אלקים חיים קרובים אליו ועי"ז מתמתקים הדינים דגבורה והיינו ע"י עסק התורה שהיא דברי אלקים חיים.

(ה) זח"א וישלח דף קע"ג ע"ב ע"פ ויעל מעליו אלקים וגו' פתח ואמר כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו כה' אלקינו בכל קראנו אליו, ת"ח כמה אינון חביבין ישראל קמי קב"ה דלית לך עם ולישן בכל עמין עוכומ"ז דעלמא דאית ליה אלהא דישמע לון (ע' בסידור בפ' אל תבטחו בנדיבים בכן אדם שאין לו תשועה, דאע"פ שעוכומ"ז המקבלים שפע מק"נ וע"ס דק"ג נק' נדיבים שמשם נמשך השפע בלא תומ"צ ע"ד זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם וע' בת"א בד"ה ויהי בשלח פרעה בענין כמה ארך אפים כו' מ"מ אין להם תשועה, שהתשועה היא מבחי' ה"ח כמ"ש הושיעה ימינך וענגי, והם מקבלים רק מבחי' שמאלא, ולכן אין להם תשועה, וצ"ל הגם שמקבלים מבחי' ארך אפים שמאריך להם אף מ"מ לסוף גבי דיליה שכל האומר הקב"ה וותרן וותרון מעוהי, אלא מאריך אף וגבי דיליה כדאיתא בגמ' פ"ה דב"ק ד"ג סע"א, ואז אין להם תשועה כי ענין התשועה להושיע האדם אחר הנפילה שלו, ונמשך מהימין, משאי"כ בצדיקים ששרשם מהימין לכן גם שבע יפול צדיק וקם, ועוי"ל ענין התשועה זהו ע"ד טוב ד' לקוו שלמעלה ממדרגת טוב ה' לכל כמשארז"ל ספ"ד דסנהדרין דל"ט ע"ב ר"א רמי כתיב טוב ד' לכל וטוב ד' לקוו כו' ע"ש ובפרש"י ד"ה עורך אבל כשבא להגין מן הפורענות ולשלם שכר אינו אלא לקויו, ובחי' זו זהו ענין התשועה להצילו מהרע, ולכן העובדי גלולים שמקבלים מבחי' טוב ה' לכל עכ"ז אין להם תשועה שהיא רק מבחי' טוב ד' לקוו, ויובן ע"ד שנתבאר בסידור מומור לתודה בענין ד' צריכים להודות שזוהו ענין התודאה על הנס הולכי מדבריות וחולה שנתרפא ושיצא מבית האסורים, ונס זה אף שמלוכש

כהטבע עכ"ז נמשך מבחי' שם הוי' שלמעלה משם אלקים כו' ועז"נ
בבן אדם שאין לו תשועה כו'. חהו הענין שהעובדי גלולים אין להם
אלקים קרובים אליו להגין מן הפורענות דרך נס כו' וכמ"ש בהמן אשר
החלות לנפול כו' כי נפול תפול) כמו דקודב"ה זמין לקבלא צלותהון
ובעותהון דישאל בכל שעתא דאצטריך לון, למשמע צלותהא דאינון בעאן
בגין ההוא דרגא דלהון, לכאורה י"ל דרגא דילהון היא המ' הנק' כנס"י
ונעוץ סופן בתחלתן וזהו ענין בזאת יבא אהרן אל הקדש, בזאת אני
בוטח, וכסיל לא יבין את זאת כמ"ש זח"ב תרומה קנ"ח וע"ז עי"ז נמשך
יהי רצון כו' אף גם למעלה מהחכמה בד"ה מזוזה מימין ובד"ה מה יפו
פעמיך בנעלים ועמ"ש ע"פ תפלה לעני כי יעטוף.

קיצור. כי מי גוי גדול, כי אל תבטחו בנדיבים ע"ס דק"ג שהם בבחי'
בן אדם שאין לו תשועה, כי יש טוב ד' לקו שלמעלה מבחי'
טוב ד' לכל ומשם דוקא נמשך התשועה כענין ד' צריכים להודות, ומ"ש
בכל קראנו אליו בגין דרגא דילהון י"ל כי כנס"י נק' כוס ישועות
בזח"א דף א' ע"א וח"ב דקס"ט א', ואפ"ל כי אלקים גימ' כוס ועיין
לעיל סעיף ד' אלקים דמל' הוא כוס וכלי לקבל מאלקים חיים שמשם
נמשך הישועות, ולכן בפסוק בראשית ברא משם אלקים הראשון עד שם
אלקים השני יש י"ג תיבין היינו י"ג מדה"ר.

(ו) זח"א ויחי דף רל"ז סע"ב מפרש כי מי גוי גדול ע"ד מ"ש בישעי'
סי' ט' פסוק ב' הרבית הגוי, דפרש"י נעשו גדולים לכל
שומעיהם היינו ע"י הנס שנעשה להם במלך אשור, נשמע לפ"ז גיכ
פירוש גוי גדול זהו ע"י הנסים שנעשו להם הם גדולים בעיני כל היינו
בנ"ל סעיף ג', ומשום שהנסים נמשכים מבחי' גדול העולמים דהיינו כי
גדול הוי' ואדונינו מכל אלקים כנ"ל סעיף ב', גם הגדלת השמחה שהם
מגדילים סיהרא שיהי' אור הלבנה וכו' וממשיכים מלעילא משמשא כו'.

(ז) מד"ר סדר לך לך פל"ט דמ"ג ע"ב ואעשך לגוי גדול א"ל ומנח לא
העמדת ע' אומות אוונטיאות אמר לו אותה אומה שכתוב בה
כי מי גוי גדול אני מעמיד ממך כו' וכ"ה עוד במד"ר פ' נשא פ"א
דרמ"ג ע"ב ושם עוד שאתן לבניך את התורה וממנה יקראו גוי גדול
שנאמר רק עם חכם ונכון הגוי הגדול הזה, הנה בזח"א ר"פ נח דנ"ט
סע"ב בענין שלשה אלה בני נח ומאלה נפצה כל הארץ שזהו ע"ד ונהר
יוצא מעדן כו' ומשם יפרד, וזהו ומנח לא העמדת ע' אומות אוונטיאות שזה
שיש להם קיום בעולם ולא כמו בני האדם היינו ע"י שנח הי' צדיק
בחי' ונהר יוצא מעדן יעו"ש, עי"ז זכה לבחי' ומשם יפרד והי' לד'
ראשים שזהו ענין ומאלה נפצה וא"כ ענין אברהם שזכה לבחי' שממנו
יצאו בחי' כי מי גוי גדול כו' זהו מעלה יתירה ועצומה, שאף אם שנת
הי' צדיק לא זכה לבחי' זו כ"א אברהם דוקא שנק' האדם הגדול בענקים
במד"ר פ' נשא פ"ג דרנ"א ד', וגם י"ל זהו ע"י המילה שאוי דוקא

אור ואתחנן התורה קסא

יוכלו לימשך נשמות עליונות מאד, וענין שע"י התורה נק' גוי גדול י"ל כי במ"ת נאמר קול גדול ולא יסף וע' מזה בוח"ג פ' ואתחנן דף רס"א ע"א וע' באג"ה סי' ל"ז ע"פ דוד זמירות קרית להו בענין מה גדלו מעשיך ד' מאד עמקו מחשבותיך.

(ח) מד"ר פ' ואתחנן דרפ"ט א"ב הרבה ענינים ע"פ כי מי גוי גדול ושם איזה אומה שגידלה אלהיה כאומה זו יעו"ש במ"כ, גם פי' אלקים קרובים אליו עשה ישראל עיקר, ועמ"ש מזה בלק"ת פ' שלח בד"ה בפ' נסכים כתיב ושם פ"ב.

(ט) מד"ר באיכה ע"ז ב' ע"פ סכותה באף א"ר ענן אף שערי תפלה אינן ננעלים לעולם שנאמר כה' אלקינו בכל קראנו אליו, אפ"ל בכל היינו נש"ב גימט' כל, או בחי' כל הנקרא בשמי, מד"ר באסתר קכ"ז א' ע"פ אם על המלך טוב בענין קרובים אליו.

(י) זח"ג פ' פנחס דרמ"ג ע"א פי' כהוי' אלקינו י"ה חוי"ב ו"ה ו"ק ומ', כ' דכהוי' היינו כתר על רישי' ור"ל כי מט"ט קושר כתרם לקונו מתפלתיהן של ישראל, א"כ בכל קראנו אליו נק' כהוי' היינו הוי' וכתר על ראשו הנמשך מבחי' בכל קראנו אליו.

ואתחנן ד' יו"ד

יום אשר עמדת לפני ה' אלקיך בחורב.

(א) רבות פ' נשא פ"ז דרכ"ג ד' ע"פ אחד עשר יום מחורב י"א יום היו מושלמין עם הקב"ה וכ"ט יום היו מחשבים איך לעשות העגל כו' ר' שמעון בן חלפתא אומר יום אחד היו מושלמין שנאמר יום אשר עמדת כו' ואיתא נמי בפ' כי תשא ס"פ מ"ב, ואומר שם עוד בפ' י"א ימים מחורב במיוחד שבעשרה חטאתם בשמי שהוא אחד שהוא ראש לכל הדברות אנכי ה' אלקיך עכ"ל. למדנו דפי' אחד עשר יום היינו המיוחד שבעשרת הדברות אנכי כו', ולכאורה צ"ל הרי הוא ממנין עשרת הדברות א"כ הוא עשר ולא אחד עשר, ואפ"ל ע"ד שהרמב"ם מנה אנכי ה' אלקיך ממנין המצות מצות האמנת אלקות, והרמב"ן בהשגותיו לספר המצות של הרמב"ם כ' שבה"ג לא מנא ממנין תרי"ג וכ' שנראה מדעתו של בה"ג שאין מנין תרי"ג מצותיו אלא גזירותיו יתעלה שגור עלינו לעשות או מנענו מלעשות אבל האמונה במציאותו יתעלה שהודיע אותה אלינו באותות ובמופתים ובגילוי השכינה לעינינו הוא העיקר והשורש שממנו נולדו המצות לא ימנו בחשבון ונסמך

בהטבע עכ"ז נמשך מבחי' שם הוי' שלמעלה משם אלקים כו' ועז"נ
בבן אדם שאין לו תשועה כו', זהו הענין שהעובדי גלולים אין להם
אלקים קרובים אליו להגין מן הפורענות דרך גס כו' וכמ"ש בהמן אשר
החלות לנפול כו' כי נפול תפול) כמו דקודב"ה זמין לקבלא צלותהון
ובעותהון דישאל בכל שעתא דאצטריך לון. למשמע צלותהא דאינון בעאן
בגין ההוא דרגא דלהון, לכאורה י"ל דרגא דילהון היא המ' הנק' כנס"י
ונערץ סופן בתחלתן זהו ענין בזאת יבא אהרן אל הקדש, בזאת אני
בוטח, וכסיל לא יבין את זאת כמ"ש זח"ב תרומה קנ"ח ועז"נ עי"ז נמשך
יהי רצון כו' אף גם למעלה מהחכמה בד"ה מוחה מימין ובר"ה מה יפו
פעמיך בנעלים ועמ"ש ע"פ תפלה לעני כי יעטוף.

קיצור. כי מי גוי גדול, כי אל תבטחו בנדיבים ע"ס דק"ג שהם בבחי'
בן אדם שאין לו תשועה, כי יש טוב ד' לקו שלמעלה מבחי'
טוב ד' לכל ומשם דוקא נמשך התשועה כענין ד' צריכים להודות, ומ"ש
מכל קראנו אליו בגין דרגא דילהון י"ל כי כנס"י נק' כוס ישועות
בזח"א דף א' ע"א זח"ב דקס"ט א', ואפ"ל כי אלקים גימ' כוס ועיין
לעיל סעיף ד' אלקים דמל' הוא כוס וכלי לקבל מאלקים חיים שמשם
נמשך הישועות, ולכן בפסוק בראשית ברא משם אלקים הראשון עד שם
אלקים השני יש י"ג חיבין היינו י"ג מדה"ר.

(ו) זח"א ויחי דף רל"ו סע"ב מפרש כי מי גוי גדול ע"ד מ"ש בישעי'
סי' ט' פסוק ב' הרבית הגוי, דפרש"י נעשו גדולים לכל
שומעיהם והיינו ע"י הגס שנעשה להם במלך אשור. נשמע לפ"ז ג"כ
פירוש גוי גדול זהו ע"י הנסים שנעשו להם הם גדולים בעיני כל והיינו
כנ"ל סעיף ג', ומשום שהנסים נמשכים מבחי' גדול העולמים דהיינו כי
גדול הוי' ואדונינו מכל אלקים כנ"ל סעיף ב', גם הגדלת השמחה שהם
מגדילים סיהרא שיהי' אור הלבנה וכו' וממשיכים מלעילא משמשא כו'.

(ז) מד"ר סדר לך לך פל"ט דמ"ג ע"ב ואעשך לגוי גדול א"ל ומנח לא
העמדת ע' אומות אוונטיאות אמר לו אותה אומה שכתוב בה
כי מי גוי גדול אני מעמיד ממך כו' וכ"ה עוד במד"ר פ' נשא פי"א
דרמ"ג ע"ב ושם עוד שאתן לבניך את התורה וממנה יקראו גוי גדול
שנאמר רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה. הנה בזח"א ר"פ נח דג"ט
סע"ב בענין שלשה אלה בני נח ומאלה נפצה כל הארץ שזהו ע"ד ונהר
יוצא מעדן כו' ומשם יפרד, וזהו ומנח לא העמדת ע' אומות אוונטיאות שזה
שיש להם קיום בעולם ולא כמו בני האדם היינו ע"י שנה הי' צדיק
בחי' ונהר יוצא מעדן יעו"ש, עי"ז זכה לבחי' ומשם יפרד והי' לד'
ראשים שזהו ענין ומאלה נפצה וא"כ ענין אברהם שזכה לבחי' שממנו
יצאו בחי' כי מי גוי גדול כו' זהו מעלה יתירה ועצומה, שאף אם שנה
הי' צדיק לא זכה לבחי' זו כ"א אברהם דוקא שנק' האדם הגדול בענקים
במד"ר פ' נשא פי"ג דרנ"א ד', וגם י"ל זהו ע"י המילה שאזי דוקא

אור ואתחנן התורה קסא

יובלו לימשך נשמות עליונות מאד, וענין שע"י התורה נק' גוי גדול י"ל כי במ"ת נאמר קול גדול ולא יסף וע' מזה בוח"ג פ' ואתחנן דף רס"א ע"א וע' באג"ה ס"י ל"ז ע"פ דוד זמירות קרית להו בענין מה גדלו מעשיך ז' מאד עמקו מחשבותיך.

(ח) מד"ר פ' ואתחנן דרפ"ט א"ב הרבה ענינים ע"פ כי מי גוי גדול ושם איזה אומה שגידלה אלהיה כאומה זו יעו"ש במ"ב, גם פ' אלקים קרובים אליו עשה ישראל עיקר, ועמ"ש מזה בלק"ת פ' שלח בד"ה בפ' נסכים כתיב ושם פ"ב.

(ט) מד"ר באיכה ע"ז ב' ע"פ סכותה באף א"ר ענן אף שערי תפלה אינן ננעלים לעולם שנאמר כה' אלקינו בכל קראנו אליו, אפ"ל בכל היינו נש"ב גימט' כל, או בחי' כל הנקרא בשמי' מו"ר באסתר קכ"ז א' ע"פ אם על המלך טוב בענין קרובים אליו.

(י) זח"ג פ' פנחס דרמ"ג ע"א פ' כהו"י אלקינו י"ה חו"ב ו"ה ו"ק ומ', כ' דכהו"י היינו כתר על רישי' ור"ל כי מט"ט קושר כתרים לקונו מתפלתיהן של ישראל, א"כ בכל קראנו אליו נק' כהו"י היינו הו"י וכתר על ראשו הנמשך מבחי' בכל קראנו אליו.

ואתחנן ד' יו"ד

יום אשר עמדת לפני ה' אלקיך בחורב.

(א) רבות פ' נשא פ"ז דרכ"ג ד' ע"פ אחד עשר יום מחורב י"א יום היו מושלמין עם הקב"ה וכ"ט יום היו מחשבים איך לעשות העגל כו' ר' שמעון בן חלפתא אומר יום אחד היו מושלמין שנאמר יום אשר עמדת כו' ואיתא גמי בפ' כי תשא ס"פ מ"ב, ואומר שם עוד בפ' י"א ימים מחורב במיוחד שבעשרה חטאתם בשמי שהוא אחד שהוא ראש לכל הדברות אנכי ה' אלקיך עכ"ל. למדנו דפי' אחד עשר יום היינו המיוחד שבעשרת הדברות אנכי כו', ולכאורה צ"ל הרי הוא ממנין עשרת הדברות א"כ הוא עשר ולא אחד עשר, ואפ"ל ע"ד שהרמב"ם מנה אנכי ה' אלקיך ממנין המצות מצות האמנת אלקות, והרמב"ן בהשגותיו לספר המצות של הרמב"ם כ' שבה"ג לא מנאה ממנין תרי"ג וכ' שגראה מדעתו של בה"ג שאין מנין תרי"ג מצותיו אלא גזירותיו יתעלה שגזר עלינו לעשות או מנענו מלעשות אבל האמונה במציאותו יתעלה שהודיע אותה אלינו באותות ובמופתים ובגילוי השכינה לעינינו הוא העיקר והשורש שממנו נולדו המצות לא ימנו בחשבון ונסמך

שם מהמכילתא כשם שקבלתם מלכותי כך קבלו גזירותי עשו קבלת המלכות ענין בפ"ע והמצות הנגזרות מאתו יתעלה בע"א כו'. והענין כמ"ש בד"ה בכ"ה בכסליו בענין קטרת ואחד עשר סממנין היו בה כו' כי קטרת על מזבח הפנימי פנימית הלב למס"נ באחד שלמעלה מבחי' בכל גפשך, ע' ד"ה שיר השירים וד"ה בכ"ה בכסליו ב' בחי' מס"נ הנ"ל, והנה ענין ע"ס אחד ולא אחד עשר פי' במערכת פ"ג שלא למנות אור א"ס במנין הע"ס שאע"פ שאמר שהע"ס הם עצם האלהות ממש ולכן נק' אצילות ע"ד ויאצל מן הרוח כו'. ונק' בלי מה בלי מהות, עכ"ז הוא ית' מרומם מהם עילוי רב ואינו בגדר ע"ס כו'. וזהו ענין אנת הוא חד ולא בחושבן כו'. ועייק בתו"א בד"ה פתח אליהו בפ' וירא והנה בפרדס שער אם א"ס הוא הכתר שיש דיעה שהכתר הוא בחשבון ע"ס ויש דיעה שאינו בחשבון ע"ס כ"א הוא מבחי' א"ס ונק' שמו שע"ז ארז"ל היה הוא ושמו בלבד והכריע הארז"ל בע"ת שמ"א פ"ג שהכתר הוא ממוצע בין המאציל לנאצלים שפנימית הכתר הוא בחי' תחתונה שבמאציל ואינו בחשבון ע"ס כלל אנת הוא חד ולא בחושבן, ועמ"ש בזה בבה"ז פ' תשא בענין מחצית השקל גבי העשיר לא ירבה, חיצוניות הכתר הוא בחי' ראשונה שבנאצלים וכבר מבואר שהאצ"י הוא ג"כ אלהות.

והנה דבור אנכי הוא בבחינת כתר כי ההפרש בין אני ובין אנכי הוא באות הכ"ף המורה על הכתר, ועייק מה שכתוב על פסוק אני כברוש רענן בד"ה לבאר ענין יום הכיפורים, ולכן נק' בחינה זו אחד עשר שהוא ממנין עשר ספירות מצד חיצוניות הכתר, וגם הוא בחי' האחד עשר שאינו בחשבון ע"ס מצד פנימיותו וזהו ענין המיוחד שבעשרה שאור א"ס מתלבש בתוך ע"ס, וכמ"כ בגפש יש בחי' ע"ס ג' שכליים ח' מדות ויש רצון שלמעלה מהשכל, כמ"ש בלק"ת פ' ואתחנן בד"ה ענין ק"ש אחד ואהבת חוזו פנימי' הלב בחי' קטרת ולכן י"א סממנין היו בה ועיי"ז מברר י"א כתרין דנוגה וזהו ענין תשובה בחילא יתיר וזהו יום אשר עמדת לפני כו' שבמעמד ה"ס פרחו נשמתן בבחי' ביטול ורצון שלמעלה מהשכל כמבואר בלק"ת ר"פ במדבר, וזהו אשר עמדת אין עמידה אלא שתיקה וזהו בחי' כתר לשון כתר לי זעיר, וכן סייג לחכמה שתיקה סייג ר"ל המקיף שעל החכמה זהו שתיקה ועמ"ש ע"פ והאיש משתאה כו', ועיי"כ נק' כנ"י יונת אלם כו' והנה אנחנו מאלמים אלומים פי' במדרש ענין קמה אלומתי ר"ל שתיקה כו' משתיקותא דאימא קאים לי, וזהו בחורב, כי חורב ה"ע נגב חרבו המים נגיבו מיא ובאברהם הלוך ונסוץ הנגבה שכדרום אין ישוב מחמת גדל הביטול בבחי' ימין מקרבת עמ"ש בדרוש קרן דרומית מורחית כו', וגם ע"ד חדר חרוב כי אמלאה החרבה ולכן ביטול זה צ"ל בזכרון תמיד כו', וזהו רק השמר לך ושמור גפשך כו' יום אשר עמדת כו' כי יום זה שהוא הכתר הוא הממוצע הממשיך ומחבר אור א"ס בנאצלים, וכן ההמשכה מאצ"י בגפש האדם הוא ג"כ ע"י הכתר דבריאל המחבר אצ"י עם בריאה, וזהו ענין קרן דרומית כו' והוא יום אשר עמדת כו' בחורב כו' ולכן דבור אנכי עם היותו בחשבון עשה"ד יש בו בחי' שלמעלה מכל המצות היינו קבלת עול מלכות שמים שלמעלה מקבלת עול מצות בחי' הרצוא שלמעלה משוב, והמצות שרשן בע"ס יש מצות

תלויות בהכמה ויש בבינה כו'. ולכן נק' מצות הוי' משא"כ קבלת עול מלכות שמים היא למעלה מע"ס וע"ד מ"ש בד"ה כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום שהיא נמשכת מבחי' אנכי שלמעלה משם הוי' יעו"ש, ולכן חג השבועות הוא רק יום אחד כי הוא בחי' יום אשר עמדת כו' חד ולא בחושבן והיינו אחר ספירות מ"ט ימי העומר כו' אזי שער ההמשים הוא כתר המחבר אין ויש כו'.

אכלה ער מואב המאכלת לשחוט מי יגור לנו אש אוכלה ישעי' ל"ג י"ד להעיר ממ"ש ע"פ לא תבערו אש בכל מושבותיכם מימינו אש דת וידבר ה' אליכם מתוך האש ואתחנן ד' י"ב הראך את אשו הגדולה שם ד' ל"ו מפני אשר ירד עליו ה' באש, יתרו י"ט מ"ח כאש אוכלת בראש ההר שמות כ"ד י"ן.

ואתחנן ד, כד.

כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא אל קנא, וכן בפ' עקב ט' ג' וידעת היום כי הוי' אלקיך הוא העובר לפניך אש אוכלה הוא ישמידם כו'.

(א) כתובות פב"ת דק"א ע"ב ע"פ ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום בפ' ואתחנן ד', וכי אפשר לדבוקי בשכינה והכתיב כי הוי' אלקיך אש אוכלה אלא כל המשיא בתו לת"ח והעושה פרקמטיא לת"ח כו' מעלה עליו הכתוב כאלו מדבק בשכינה, וזה מתבאר ע"פ מ"ש בזהר בראשית דנ"א ע"ב שהמ' נק' אש אוכלה שהיא המכלה את היש דק"נ ועיין בזהר פ' אחרי דע"ג א' בפיו' כלתו היא שצייתא דעלמא היא, אבל גש"י שהם חלק הוי' אינם מכלה אותם ח"ו ועיין מ"ש ע"פ והסנה' איננו אוכל דמבואר ברבות שמות ספ"ב דקאי על ישראל, והיינו לפי שנש"י הם משם הוי' שהוא אש וגם ע"י התומ"צ שהם בחי' מימינו אש כו', בספרי פי' ולדבקה בו עסוק בדברי אגדה הובא בחינוך סי' תל"ד ס"פ עקב, עיין בלק"ת בד"ה אתם נצבים ובד"ה כי ביום הזה יכפר דרוש הראשון מענין אש אוכלה הוא וע' בד"ה והי' לכם לציצית דרוש השני.

ואתחנן ד, לב.

כי שאל נא לימים ראשונים אשר היו לפניך למן היום אשר ברא אלקים אדם על הארץ ולמקצה השמים ועד קצה השמים הנהיה כדבר הגדול הזה או הנשמע כמהו רפ"ב דחגיגה די"א סע"ב ודי"ב א' פ"ד דסנהדרין לח"ב, ירושלמי פ"ט דברכות, פ"ב דחגיגה, עמה"מ נא, רבות ד"א של"ה הב להב מבא קסטב שכו,א, בחיי קמהא רגא.

א) ז"ל הגמרא רפ"ב דחגיגה די"א סע"ב ולא במעשה בראשית בשנים. מנא הני מילי דת"ר כי שאל נא לימים ראשונים, יחיד שואל ואין שנים שואלים, יכול ישאל אדם קודם שנברא העולם (מה הי' קודם שנבה"ע) ת"ל למן היום אשר ברא אלקים אדם על הארץ, יכול לא ישאל אדם מששת ימי בראשית (דהא למן בריית אדם הוא דיהיב רשותא והוא בערב שבת נברא) ת"ל לימים ראשונים (מיום ראשון, וכ' מהרש"א ואצטריך למכתב למן היום אשר ברא אדם וגו' ללמדך דמאז צריך שאלה ועין שכל ביותר כי האדם היה תכלית הבריאה ואשר נברא בגוף ונשמה, עכ"ל, ועמ"ש במ"א בענין זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון בד"ה שוש אשיש בה' ובד"ה ביום השמיני עצרת ושם נת' דיום ראשון הוא כתר). יכול ישאל אדם מה למעלה ומה למטה מה לפניו ומה לאחור ת"ל ולמקצה השמים ועד קצה השמים, מלמקצה השמים ועד קצה השמים אתה שואל ואין אתה שואל מה למעלה (מרקיע שעל ראשי החיות) ומה למטה (מהן) ומה לפניו (חוץ למחיצה הרקיע למזרח) ומה לאחור (למערב), וע' בתוס' שם ד"ה יכול ישראל ובמהרש"א, והיינו כמ"ש בבה"ז פ' תצוה שלכן נא ועבדתם את הוי' אלקיכם, תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך שהעבודה היא להמשיך יחוד זו"ג אבל יחוד או"א א"צ לעבודתינו כי הם תרין ריעין דלא מתפרשין כו'.

אדמ"ר נ"ע פי' בביאור האוינו דתקס"ג כי עד ז"א דאצי' ושרשו מגיע האתעדל"ת, וזהו פי' כי שאל נא לימים ראשונים, משא"כ למע' מזה אין מעורר אתעדל"ת. עמ"ש ע"פ ויטע אשל בבאר שבע, אשל אותיות שאל והיינו כי האשל ממנו נעשה הברית התיכון המברית למקצה השמים ועד קצה השמים כו'.

ב) זח"א עמוד נ"ה דהא לא אתא בר נש לעלמא אלא למילף ולמנדע למארי' וקיימא בדיוקנא לעיניהון דכולא אולף חכמתא דמהימנותא דמארך, ולמקצה השמים ועד קצה השמים, וע"ד אתרשים גביה דבראשית בדיוקנא דבר נש דאתחזי למשאל ולמנדע דכתיב כי שאל נא לימים ראשונים ודא איהו שאלתא קמייתא לאשתמודע בר נש למאריה כו', עכ"ל.

ג) בפ' תולדותו קמאב הכן בחוץ כד"א (היינו בז"א תנין) זכתיב בחוץ תרונה דהא מכאן קיימא עבידא לאתתקנא ומלה לשאלה דכתי' כי שאל נא

אור ואתחנן התורה קסה

לימים ראשונים וגו' ולמקצה השמים ועד קצה השמים. הרי מפרש ימים ראשונים הם ששה מדות דאצי' חגי'ת נהי'.

ד) ובפ' ויצא דף קנח א לא תקח האם על הבנים בגין דאיהו עלמא דאתכסיא ולא אתגליא ועי' ד שח תשלח את האם כו', ואת הבנים תקח לך היינו דכתיב כי שאל נא לימים ראשונים וגו' ולמקצה השמים ועד קצה השמים.

ה) ור"פ בראשית דף א' ע"ב ע"פ מי ברא אלה, דהאי סתים עתיקא דקיימא לשאלה ברא אלה, ומאן איהו מי ההוא דאקרי מקצה השמים לעילא דכולא קיימא ברשותיה (וע' בפ' ויחי דרכ"ט ע"א ע"פ היושבי בשמים) ועל דקיימא לשאלה ואיהו באורח סתים לא אתגליא אקרי מי דהא לעילא לית תמן שאלה, והאי קצה השמים אקרי מי כו', עכ"ל. ונלע"ד לבאר זה ע"פ מ"ש בסידור בפ' ברוך שאמר היה העולם ברוך הוא שבחי' הוא זהו גלגלתא דאי' כי אתה זהו עלמא דאתגליא אבל הוא זהו לשון נסתר בחי' אתכסיא שאינו יודע מהותו רק גרגש מציאותו עדי' ע"י נביעת שכל חדש יודעים ומרגישים שיש מציאות מקוד השכל היינו כח המשכיל אבל אינו יודע מהותו, אבל בחי' רדלי' לא נק' אפי' הוא כ"א שאמר והי' העולם כו', ועדי' הרע שהבינה שהיא עלמא דאתכסיא נק' מי, דקיימא לשאלה ולא לאתבא כי הוא מקוד ההתהוות שהרי בחי' מי ברא אלה ע"כ קיימא לשאלה שנרגש מציאותו ולא לאתבא שאין בא בגילוי מהותו. משא"כ למע' מהבינה לא שייך אפי' שאלה כו'. ואין זה סותר דגם הכתר נק' הוא היינו בחי' דקיימא לשאלה שהרי המקי'מ ר"פ בראשית שם כ' בשם הרחי' שמ"ש בזהר שאסור לדבר בשלש ראשונות כ"א מחסר ולמטה שהם הנק' ימים ראשונים היינו בגי' דאי' שבינה דאי' נק' עתיקא דקיימא לשאלה כו' וברא אלה הם ר"ק דאי' שאפי' שם הדבור מותר, עכ"ד. וא"כ לפי' פי' שאל נא לימים ראשונים הם ז' דאי', ועמ"ש ע"פ ויחי יעקב כו' שבע עשרה שנה שלמע' מאצי' הן רק שבע מדות ובאצי' הוא י' ע"ס ולכן ויהיו שני חייו שבע שנים להמשיך ז' מדות הנ"ל שלמע' באצי'. ולכאורה אינו מובן הלא יש ע"ס דעתיק ע"ס הגנחות ומדוע לא יש שם רק ז' בחי' אלא ע"כ צ"ל דהמסוך דגי' דעתיק אין שייכים לעולמות כלל והוא בחי' תחונה שבמאציל ומה שהוא שרש וראש לנאצלים זהו רק ז"ת שבכתר, וכמ"ש מה סדי'ה יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת ולכן בגי' דעתיק הדבור אסור, וי"ל לכן נק' רישא דלא אתיידע. ומתוך כך יש לפרש ענין שאל נא. כי הנה אור שבעת הימים היינו שאו בשוי"ב היו מאירים ז"ת דעתיק הנק' ימי קדם שהם ז"ת דאי' לכן נק' ימי קדם, וזהרע שהי' מאיר מסוף העולם ועד סופו היינו בחי' ולמקצה השמים ועד קצה השמים, מהבינה עד מל', אלא שאח"כ עמד הקב"ה וגנוזו כמ"ש וימנע מרשעים אורם, והיכן גנוזו בגי'ע היינו אור זרוע לצדיק היינו ע"י תומי'צ ממשכים שיהי' גילוי האור, וזהו כי שאל נא לימים ראשונים הם ימי קדם איך הי' האור כי טוב והי' האדם חי לעולם, וע"כ צריכים להמשיך בחי' ימים ראשונים והיינו ע"י התורה שע"ז מסיים הנהיה כדבר הגדול הזה כו' דקאי על מתן תורה, ואפ"ל שזהו דבר גדול יותר אפי' מבחי' ימים ראשונים שהם ז"ת אבל התורה נמשכה מגי'ר שהיא מחכמה דאי', ועמ"ש מזה בבה"ז ע"פ המאמר פ' תוריע דמ"ז בענין וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות

כר ע"ש. לכן ע"י עסק התורה נא' והי' אור הלכנה תושבע"פ כו' ואור החמה תושבי"כ כמ"ש לשמש שם כו' כחתן כו' תורת ה' תמימה כו' יהי' שבעתים כאור שבעת הימים, ושבעתים היינו ז"פ ז' הם מ"ט שערי בינה שלמע' מז"ת.

ו' זח"ב ר"פ הארא כב"א. תרומה קל"ז סע"א. ויקהל ד"ר ע"א. דרי"א סע"א. פקדי רלב"א. ובפ' ויקהל ד"ר ע"א פי' המק"מ שמים הוא זעיר וקצה העלין הוא יסוד דאימא וקצה התחתון הוא יסוד דז"א שממנו מקבלת המל'. וזהו"ע בריח התיכון יעקב שמבריה מקצה השמים דלעילא יסוד אימא עד קצה השמים דלתתא יסוד ז"א, כי אלה תולדות יעקב יוסף וממנו מקבלת המל' הנק' ארץ זהו"ע כי כל בשמים ובארץ. וזהו יעקב י' עקב כי פי' היושבי בשמים ביו"ד יתיר דהיושבי היינו יסוד אימא כמ"ש הרמ"ז ויחי דרכ"ט, ובפ' ואתחנן דרס"ה ע"ב פי' בזהר והאי י' יתיר עמיקחא דכולא היא כו' לארקא ברכאן לההוא אתר דאקרי שמים כו', והיינו כי היו"ד יש בו ג' קוצין המורה על כתר חכמה וקוץ התחתון זוהי ההשפעה לבינה וכמ"ש בתו"א ר"פ לך לך ע"ש, וא"כ י' דהיושבי זוהי המשכה מכח"ב שנמשך לבחי' שמים כו' וכענין מטל השמים שהוא טלא דנטיף מעתיקא לז"א ועו"ג שראשי נמלא טל כו' וע' בזהר ס"פ ויקרא דכ"ז סע"ב, ועמ"ש בלקו"ת ע"פ האזינו השמים ואדברה כו' תול כטל אמרתי, וזהו"ע יעקב י' עקב שיעקב בריח התיכון ממשיך מבחי' היו"ד הזה בבחי' עקב שהוא קצה דלתתא, ועמ"ש בזה"ב תרומה קלו סע"א בפ"י וזהו כחתן כו' מקצה השמים מוצאו ע"ש במק"מ, ובמק"מ ויקהל דרמ"א א'. וע' עוד בזהר פ' יתרו דצ"ג סע"א מענין כי שאל נא לימים ראשונים כו'.

ז' ולמקצה השמים ועד קצה השמים. רבות בראשית ר"פ ח' ע"פ נעשה אדם. ושם תוך פ' הג"ל כי שאל נא לימים ראשונים כו' אשר בראו אין כתיב אלא אשר ברא כו'. פכ"א קרוב לר"פ ענין ולמקצה השמים כו' וכ"ה שם ר"פ כד ור"פ תזריע ר"פ יד ובפ' מצורע פי"ח קפחא.

ח' בפרדס שער מהות והנהגה פט"ו פי' הענין שבג"ר אסורה השאלה כי הם עד"מ מחשבתו וחכמתו ובינתו של המאציל ב"ה והרוצה להשיג במהותם נוגע בעצמו' ומהות המאציל עצמו, אבל החג"ת הם מדותיו להנהגת העולם וההשגה בהן אפשרית כו', עכ"ד. וית' זה ע"ד המבואר בד"ה אלה פקודי המשכן ההפרש בין מ"ע שהם מבחי' ו"ה הן האורות המאירים בכלים ממש משאי"כ בחי' י"ה א"א להתגלות כ"א ע"י ל"ת שאינו בבחי' כלי ממש כ"א דרך לא כו' ע"ש. ויש לבאר בזה ע"פ מ"ש אדמר"ר נ"ע בביאור דאלה מסעי בענין חותמו של הקב"ה אמת שהיא חכמה שהיא האמת כמו דקמי' כלי"ת ממש משאי"כ בחי' י"ה א"א להתגלות כ"א ע"י ל"ת שאינו בבחי' כלי ממש כ"א מדות חג"ת כו'. ועפ"ז יובן ג"כ ענין בריח התיכון שממשיך גילוי אמת כמ"ש ואמת ה' לעולם כי זהו פי' אמת א' אני ראשון קצה השמים דלעילא, ת' אני אחרון, מ' האמצע ומבלעדי כו', וזהו תתן אמת ליעקב בריח התיכון א"כ המשכה דבריח התיכון זהו גבוה מבחי' ויטע אשל.

כתיב וידעת היום והשבות אל לבבך כי הוי' הוא האלקים בשמים ממעל
 כו'. הנה להבין הציווי של וידעת הלא האמונה למעלה מידיעה
 וישראל הם בטבעם מאמינים בני מאמינים ואם כן למה צריכין בחינת
 ידיעה, ועוד לית מחשבה תפיסא ב'י' כלל ואם כן איך שייך בחינת ידיעה
 אצלו כביכול. אך באמת שרש ענין הידיעה הוא המכוון גילוי אלקות
 בלב וזה שרש החסידות ושרש התפילה כמו כן שיהי' גילוי אלקות בלב
 היינו שלא יהי' בלב ומחשבה התפעלות אחרת רק מאלקות. והוא בחינת
 אלוה בקרבו היינו שיהי' נוגע ההתבוננות בתוך תוך לבבו שלא יחפוץ
 דבר אחר זולתו יתברך, ולמשל כמו אדם שמתפעל מאיזה משא ומתן
 בהתפעלות גדולה כל כך עד שאי אפשר לו לזוז מאותו משא ומתן והולך
 ועושה את המשא ומתן והוא מצד שההתפעלות הגיע לפנימיות הלב,
 כמו כן הוא בעבודה שבחינת אלוה בקרבו הוא שההתפעלות מאלקות
 הגיע לפנימיות הלב כל כך שאינו מתפעל מדברים אחרים זולתו יתברך
 וזהו גם כן ענין תשובה עילאה בחינת תשוב ה' עילאה לגבי וא"י. כי
 בחינת ה' עילאה הוא בחינת בינה ובחינת וא"י הוא בחינת ו' קצוות,
 והיינו שבחינת פנימיות בינה מאיר בו' קצוות שכלב ואזי אין עומד
 בלב רק ההתפעלות שבמחז עצמו ולכן אינו נפעל מדברים אחרים, והוא
 מצד שהגיע ההתפעלות לבחינת פנימיות הלב ונעשה בחינת גילוי בלב
 כו', וזהו המכוון גם כן של קבלת מלכות שמים היינו שיהי' הלב ומחז
 בחינת בית קיבול לקבל מלכות שמים שלא יחפוץ דבר אחר זולתו
 יתברך שמו. אבל כשאין גילוי אלקות בלב הנה על זה כתיב על כי
 אין אלוה בקרבי מצאוני הרעות האלה, היינו כשאין ההתפעלות אלקית
 מגיע לתוך תוך לבבו רק בבחינת חיצונית הלב נעשה על ידי זה בחינת
 מצאוני הרעות האלה היינו בחינת תוספת יניקה לחיצונים ונעשה בחינת
 נפרד מאלקות כמבואר בזהר תוקפא דגופא חולשא דנפשא, אבל תוקפא
 דנפשא אזי חולשא דגופא היינו תוקפא דגופא הוא כשהנפש הבהמית בתוקפא
 היינו כשמקבל תענוגי מתענוגי עולם הזה אזי נעשה בחינת מרכבה
 להיכלות הטומאה כי לכל תאוה יש היכל בפני עצמו שמשם נשפע אותו
 התאוה כי זה לעומת זה כו' כמו שיש היכלות הקדושות שמשם נשפע
 ההתפעלות לאלקות כמו כן יש היכלות הטומאה שמשם נשפעה ההתפעלות
 להיפוך רחמנא לצלן, ולכן מצד ההתקשרות של התאוה אזי נעשה בחינת
 מרכבה לאותו היכל הטומאה וזהו תוקפא דגופא אזי חולשא דנפשא היינו
 שנעשה בחינת חולאת בנפש האלקית שלא יהי' הנפש מרגיש כלום
 התפעלות דאלקות כמו שהחולה בגשמיות הוא שאינו מרגיש שום טעם
 מאכילה, כמו כן בחינת חולאת הנפש היא כשאין הנפש מרגיש שום
 התפעלות מאלקות היינו אף שנגמר במחז שכולא קמי' כלא כו' מכל
 מקום אין נוגע ההתבוננות ללב כמו שכתוב כל אוכל תתעב נפשם היינו
 כי אוכל הוא בחינת חכמה היינו בחינת התבוננות ותתעב נפשם היינו
 שאין נוגע ההתבוננות ללב והכל הוא מצד תוקפא דגופא הנ"ל כמו
 שכתוב סמכוני באשישות כו' כי חולת אהבה אני היינו שבחינת אהבה
 לאלקות הוא בבחינת חולאת כנ"ל, והעצה לזה הוא כמו שכתוב אם יהי'

נחך בקצה השמים משם יקבצך ה' אלקיך ולכאורה צריך להבין מה שכתוב יקבצך כי זה קאי על כל נפש פרטי מישראל ואיך שייך בחינת קיבוץ בנפש פרטי, אך מזה שמבואר לעיל יובן זה שלכל תאוה יש היכל מיוחד כי כמו שיש היכלות הקדושה שמשם שופע ההתפעלות לאלקות כמו היכל האהבה שמשם נשפע אהבה בכנסת ישראל כו' והוא בחינת מלאך טוב והכל הוא על ידי אתערותא דלתתא ד"ל, כמו כן יש היכלות הטומאות שמשם נשפע ההתפעלות להיפוך רחמנא לצלן והוא בחינת מלאך רע. נמצא שבאותו העת שהוא מקושר לאיזה תאוה אזי נעשה בחינת מרכבה לאותו היכל הטומאה שמשם נשפע אותו התאוה ומטעם זה מבלבלין אותו מחשבות זרות בעת התפילה אף שלא כרצונו והוא מצד התקשרות לאותו היכל הטומאה שמשם נשפע אותו התאוה ומזה יובן גם כן מה שהיריגורי עבירה קשים מעבירה והוא מצד שהם בתמידות נעשה התקשרות יותר בתוקפא לאותו היכל הטומאה רחמנא לצלן, ולכן מובן מה שכתוב יקבצך היינו כי זה קאי על כל פיזור הנפש שלכל נפש פרטי והוא מצד שעל ידי כל התאוה נעשה הגפוש בחינת מרכבה לאותו היכל הטומאה שהוא כח רוחני של אותו התאוה בחינת מלאך רע ונעשה מזה בחינת לבוש זר להנפש בחינת מסתורי זהו בחינת פיזור הנפש היינו שהנפש נתלבשה בכמה מיני לבושים שהוא בחינת לבוש צואה ונעשה ההסתר יותר בתקפה כו'. והעצה לזה הוא כמו שכתוב ויצעקו אל ה' בצר להם כמו למשל מאדם שלבושין שעליו נתקעו ביתידות אזי מוכרח הוא להסיע בחזק גדול, כמו כן כביכול למעלה באלקות כו' על ידי פיזור הנפש הנ"ל נעשה מקושר לכמה מיני היכלות הטומאות ונעשה בחינת נפרד מאלקות, והעצה לזה הוא כמו שכתוב משם יקבצך היינו בחינת צעקה בחילא יתיר והוא בחינת תבירא דלבא כמו שכתוב לב גשבר ונדכא כו' על גדול רחמנות מאלקות והוא מצד ההתבוננות איך שישראל עלו במחשבה והנפש קודם בואה לגוף היתה מקושרת בתכלית היחוד היתה נהנה מזיו כו' וכעת הנפש מסותרת בתכלית ההסתר. נמצא שהירידה גדולה עד מאד מאיגרא רמה כו', ולכן הרחמנות גדולה עד מאד ומאד, ואזי נעשה מזה תבירו דלבא שהוא בחינת קיפוץ מההיפוך רחמנא לצלן ואזי על ידי אתערותא דלתתא נעשה אתערותא דלעילא ונעשה בחינת גילוי אלקות כי דיורא דקודשא בריך הוא דוקא במאנין תבירין כי גבוה עינים ורחב לבב אותו לא אוכל היינו אם היש בתקפו אזי אין אני והוא יכולים לדור כו' למריחוק בתכלית מאלקות כמו שכתוב כי גאה ותרגם אונקלוס כי גאה על גותניא היינו שהסטר אחרא הוא בתכלית הריחוק מאלקות כמו שכתוב רם על כל גוים ה' כו' רק עיקר דיורא דקודשא בריך הוא הוא דוקא במאנין תבירין כי כלי ריקן מחזיק אבל כלי מלא אינו מחזיק כו' ד"ל ומטעם זה מבקשין בשמונה עשרה וקבצנו יחד מארבע כנפות הארץ ברוך אתה ה' מקבץ נדחי כו' היינו שלא יהי' בחינת פיזור הנפש רק בחינת קיבוץ, וכמו כן מבקשים רופא חולי כו' היינו גם כן שלא יהי' בחינת חולאת בנפש כו' כנ"ל רק שיהי' גילוי אלקות כו' ד"ל.

אך כל הנ"ל הוא רק בחינת תשובה תתאה בחינת כלי ריקן הוא רק הכנה לתשובה עילאה שיהי' גילוי אלקות יבוא בחינת תפלה ובוה יובן מאמר רז"ל אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש והיינו כי בחינת תפלה הוא בחינת גילוי אלקות בחינת תשובה עילאה וזה אי אפשר כי אם שיהי' מתחילה כלי ריקן בחינת תשובה תתאה והוא בחינת מארי דחושבנא שצריך כל אדם להיות בלילה בקריאת שמע שעל המטה במרירות על גדל פיזור הגפש של כל היום ולהיות מזה במרירות ותבירא דליבא, ולכן אפילו צורבא מרבנן צריך לומר חד פסוקי דרחמי והוא בידך אפקיד רחי והיינו כי בכל לילה הוא בחינת הסתלקות הגפש ולא נשאר רק קיסטא דחיותא ולכן מבקשים שלא יהי' חס ושלום הגפש מקושר להיכלות הטומאות רחמנא לצלן רק שיהי' בידך אפקיד רחי שיהי' מקושר בהיכלות הקדושות, וזהו בידך אפקיד רחי ראשי תיבות בא"ר היינו על ידי בא"ר שיהי' הגפש נתעלה ונתייחד בו יתברך, ולכן מוכירין אנא בכח שהוא שם מ"ב בקריאת שמע על המטה כי כל עלי' הוא על ידי שם מ"ב כו' וד"ל, ולכן בבוקר כשקם משינתו צריך לברך ברוך אתה ה' שלא עשני גוי והיינו שלא נדבק נשמות גוים בו והוא שלא נשאר הגפש בהיכלות הטומאה רק בו יתברך שמו חהו ענין כל ברכות השחר הנותן לשכוי בינה כו' והוא שלא נשאר הגפש במקיפי ההיפוך כי זה לעומת זה כו' וכמו שכתוב והתברך בלבבו כו' וד"ל, ולכן מברכין ברוך אתה ה' מטעם הנ"ל, וכל זה הוא עד ברוך שאמר שהוא בחינת כובד ראש בחינת תבירא דליבא, ולכן אנו אומרים מה אנו מה היינו כו', אבל מברוך שאמר ואילך מתחיל בחינת תשובה עילאה בחינת אסתכלא ביקרא דמלכא כי כתיב בברוך שאמר יחיד חי העולמים מלך והיינו כי יש בחינת חי ובחינת חיים חי הוא בחינת עצם כמו החי מתנוגע שכח התנועה הוא בחינת התפשטות וזהו ידוע שאף בלא שום תנועה הוא חי בעצם נמצא שכח התנועה הוא רק בחינת התפשטות, כמו כן כביכול למעלה בחינת חי הוא בחינת עצם ולא הי' יכול להיות מזה שום מציאות רק כל עיקר מציאות ההשתלשלות הוא מבחינת חיים שהוא בחינת התפשטות בחינת גילוי שאינו נוגע לעצם וזהו יחיד חי כו' היינו כמו שהוא בעצמו כביכול הוא בחינת חי רק כל מציאות העולמות הוא מבחינת מלך כמו שכתוב מלכותך מלכות כל עולמים כו' בחינת חיים, ובוה יובן מאמר רז"ל מה הנשמה ממלא את כל הגוף אף הקב"ה ממלא את כל העולם והיינו כמו שבנשמה יש בחינת עצם ובחינת התפשטות בחינת עצם הוא מה שאינו שייך להגוף ואינו מקבל שום שינוי ממאורעי הגוף רק תמיד מקושר ודבוק באלקים חיים כמו שכתוב ואתם הדבקים בה' אלקיכם כו' ובחינת התפשטות הנשמה הוא בחינת הגילוי שנתלבש בגוף מה שאינו נוגע לעצם ואין עצם הגפש מקבל שום שינוי כו' כמו כן כביכול בהשתלשלות העולמות יש בחינת ממלא ובחינת סובב בחינת ממלא הוא בחי' שמתלבש בתוך עלמין והוא בחי' גילוי שאינו נוגע לעצם כמו כן ואתה מחי' את כולם היינו ואתה הוא בחינת מא' ועד תי"ז ובחינת אותיות הוא רק בחינת גילוי כמו שכתוב אתא בוקר כו', ובחינת סובב

הוא בחינת עצם בחינת מקיף שאין מקבל שום שינוי מההשפעה שבמשפיע כנ"ל וכל זה עד קריאת שמע שהוא בחינת ידיעת מציאותו היינו שבאמיתית מציאותו נמצאו כל הנמצאים היינו שמציאות כל ההשתלשלות אינו נמצא רק מציאותו ית"ש אבל לא ממהותו. אלא שמהותו הוא קדוש ומובדל כמו שכתוב כי נשגב שמו לבדו כו' וכל זה הוא ענין של פסוקי דזמרה עד קריאת שמע אבל קריאת שמע הוא ידיעת מהותו כי יש ב' בחינות ידיעות והוא בחינות ביטולים היינו בחינת ידיעת מציאותו הוא בחינת ביטול היש כי על ידי בחינת התבוננות איך שכל הנבראים עיקר מציאותם הוא ממצאותו מבחינת גילוי נעשה על ידי זה ביטול היש אבל ידיעת מהותו הוא איך שכביכול מהותו ועצמותו ית"ש הוא קדוש ומובדל ואני ה' לא שניתני ונעשה על ידי זה בחינת ביטול אמיתי בחינת ועמך לא חפצתי כו' בחינת מאדך וזהו בחינת קריאת שמע שהוא בחינת יחודא תתאה ויחודא עילאה בחינת ידיעת מהותו איך שאני ה' לא שניתני כו' ונעשה על ידי זה בחינת מאדך כו' וד"ל. ועיקר המכוון מכל ההתבוננות הנ"ל שיהי' חדוה תקיעא בלבא מסטרא דא ובכי' מסטרא דא והוא מצד שמתבונן איך הוא עיקרא ושרשא דכל עלמין וכולא קמי' כלא ממש חשיבי אזי נעשה מזה בחינת חדוה בחינת תשוקה לאלקות וגם מזה ההתבוננות עצמו איך שהוא יתברך עיקרא ושרשא כו' נעשה בחינת מרירות והוא מצד שהוא רחוק בתכלית ההרחק אזי נעשה בחינת מרירות מזה. ובוה יוכן מאמר רז"ל התוכף שתי תכיפות דוקא חיבור והוא בחינת חדוה ומרירות כי בבחינת חדוה לבד אינו עבודה מחמת כי קצר המצע מהשתרע להשתרר עליו שני ריעים ובחינת חדוה לבד הוא בחינת שני ריעים מחמת כי אצלו שוה התפעלות מאלקות עם התפעלות עולם הזה ולכן אין בזה גילוי אלקות כמו שכתוב ולא תתורו אחרי לבבכם כו' אשר אתם זונים אחריהם והיינו כשהוא בבחינת ולא תתורו שאינו מקבל שום תענוג מהתפעלות העולם הזה אזי נעשה בחינת למען תזכרו בחינת דבר ומשפיע שיהי' גילוי אלקות. אבל כל זמן שהוא מקבל תענוג מתענוגי העולם הזה הוא בבחינת זונה ואין יכול להיות בזה שום גילוי אלקות ולכן בבחינת חדוה ומרירות דוקא הוי חיבור והוא בחינת רצוא ושוב זהו ואהבת ב' פעמים אור היינו אור ישר ואור חוזר בחינת רצוא ושוב. אך כל הנ"ל הוא רק בחינת אתערותא דלעילא אבל באמת לית מחשבה תפיסא בי' כלל רק עיקר מציאות גילוי אלקות הוא דוקא על ידי תורה ומצות זהו הוי כל צמא לכו למים בחינת צמאון הוא בחינת תפילה בחינת אתערותא דלתתא ובכדי לרוות את הצמאון הוא על ידי בחינת מים בחינת תורה כי אורייתא מחכמה נפקת ועיקר השראת אור אין סוף הוא דוקא בחכמה ולכן בכדי שיהי' גילוי אור אין סוף הוא דוקא על ידי התורה כי התורה נקרא בחינת עץ חיים והיינו בחינת מקור שממנו נמצא מציאת חיים בחינת התפשטות אך בתחילה צריך להיות בחי' צמאון בחי' רץ בחי' אתערותא דלתתא אזי על ידי אתערותא דלתתא אתערותא דלעילא כו'. וזהו וידעת היום והשבות אל לבבך היינו שהצווי הוא שיהי' בחינת הרגשה בלב בחינת גילוי אלקות כי הוי' הוא

ואלקים היינו שבחינת אלקים שהוא בחינת התפשטות עיקר מציאותו הוא מבחינת הוי' אבל בחינת הוי' הוא היה הוה ויהיה וכולא קמי' כלא כו' ואי לזאת לכן צריך שיהי' גילוי אלקות היינו שלא יתפוך שום דבר וולתו יתברך. ובוזה מובן מה שהזהיר דוד המלך עליו השלום לשלמה בנו דע את אלקי אביך ועבדהו בלב שלם ואם על הידיעה בלבד הזהיר אותו למה הזהיר אותו כל כך הלא ילמוד וידע אלא בודאי הזהיר אותו על הרגשה שיהי' מורגש בלב ההתפעלות מאלקות כמבואר בזהר דחילו ורחימו שכלים ולכאורה דחילו ורחימו אוי אינם שכליים אלא זהו קאי על הרגשה שבלב היינו שאותו התפעלות בעצמו כמו שהם במוח צריך להיות גם כן בלב גם כן אותו ההתפעלות בעצמו. זהו דע את אלקי אביך ועבדהו בלב דוקא אך אם נעשה הסכם במוח שאין עוד וולתו יתברך ואין נוגע ללב מצד טימטום הלב הנה על זה נאמר אעא דלא סליק בי' נהורא מבטשין ליה גופא דלא כו' ופי' שמבטשין היינו שמבטשין ליה מלעילא בכדי שיהי' גילוי אלקות כמו שהרב מבטש את התלמיד אוי עיקר מכוון של הרב בכדי שיהי' התלמיד כלי ריקן לקבל אחר כך כמו כן עיקר המכוון של הביטוש בכדי שיהי' אחר כך גילוי אלקות. וזהו אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש והיינו כי בחינת תפילה הוא בחינת גילוי אלקות בלב אך מתחילה צריך להיות בחינת דוד בחינת תבירו דלבא בחינת כלי ריקן. וזהו גם כן מה שכתוב זאת נחמתי בעני כו' אמרתך חיינתי והיינו כי בכדי שיהי' אמרתך חיינתי בחינת גילוי אלקות בלב הוא דוקא על ידי בחינת בעניי בחינת תבירו דלבא. נמצא מכל הנ"ל שמתחלה צריך להיות בחינת כובד ראש בחינת תבירו דלבא בחינת תשובה תתאה ואחר כך בחינת תפילה בחינת גילוי אלקות בלב בחינת תשובה עילאה אך כל זה הוא רק בחינת אתערותא דלתתא בחינת חיי שעה אך עיקר גילוי אלקות הוא דוקא על ידי התורה שנקרא חיי עולם וזהו ונשמח בדברי תורתך כו' וד"ל.

ביאור וידעת שבלק"ת

להבין שרשי הדברים הנ"ל. הנה להבין שרש ענין ומלאה הארץ דעה את ה' כו', יש להקדים תחלה בשרש ענין האמונה והדעת כו' בהיות ידוע שיעקב הוא מדת אמת ונק' בריח התיכון כו' וכמ"ש תתן אמת ליעקב כו', והטעם הוא לפי שהוא כלול מכל המדות. דהנה אברהם הוא בחי' חסד דקדושה ויצא ממנו ישמעאל בחי' חסד דקליפה פי' בחי' המנגד דקדושה והמסתיר האור של חסד דקדושה יצא ממדת חסד דאברהם עצמו. ופי' יצא היינו שיצא להיות בחי' נפרד מיחוד האלקי ולהיות להיפכו ומנגדו וזהו ע"י סיבת ריבוי המותרות שיצא ע"י אור חסד

דקדושה, לכך יצא ממנו גם בבחי' הפירוד חסד דקליפה כו'. ויצחק יצא ממנו עשו ג"כ עדין דנמשך בחי' מנגד ומסתיר אור מדת גבו' דקדושה שהוא בחי' יצחק ונק' עשו והוא סוספיתא דדהבא כלומר מפסולת גבורות דקדושה שנק' זהב טהור כידוע והכל מטעם דאת זה לעומת זה עשה האלקים כו', פי' לעומת הוא המנגד דקליפה שיש בכל ספי' וספי' כו' (אמנם אין כל א' מנגד רק למדה שלו ואין אהבה דקליפה מנגד רק לאהבה דקדושה ולא ליראה ולכן בארות דאברהם סתמום פלשתים משא"כ בארות דיצחק כו', ולכן צריך לעורר כל ג' מדות דקדושה, ומוה ונאספו כל העדרים, אמנם ת"ת שכלול מכולם אי"כ יעקב לבדו גלל האבן כו' ולכן נק' אמת ע' בפרדס בעה"כ. וזהו ענין בריח התיכון בזהר תרומה קע"ה ב' שלום לחויג כו' וגם לע"ק ח"א כו' שהן ג"כ חויג כו'). כי יר"ד כתרין דקדושה לעומתם הן יר"ד כתרין דנוגה כידוע, ואמנם אין כל אחד מנגד רק לבחי' ומדריגה שלו ולא לבחי' ומדרגה שאינו ממדרגתו כלל דהיינו שאין האהבה הורה דקליפה מנגד רק לאהבה האלקית דקדושה, אבל אינה מנגדת לבחי' יראה ופחד דיצחק שהרי אין היראה ממהות האהבה שהי' יתכן לומר בזה ענין מנגד, כי כל מנגד אינו אלא לדבר העומד כנגדו וכן אין קליפת עשו מנגדת לבחי' אור החסד דאברהם רק לגבי יצחק כו'. וא"כ הרי מובן מזה מאחר דאין החסדי' של מנגד המסתיר בא רק מסיבת המדה עצמה הרי מה שאין שלימות בכל מדה הוא מצד עצמה דוקא, אבל כשאור המדה מופשטת מעצמותה ונכללת ובאת לגבי מדה שכנגדה שאין מנגד שלה מנגדת לה כלל אזי תבא גם היא לבחי' השלימות, וא"כ במדת התפארת שכלולה ג"כ מב' המדות ההפכים חויג כידוע הרי היא מטעם זה בבחי' השלימות לגמרי מכל צד לפי שקליפת ישמעאל דאברהם אינו מנגד בה מפני שכלולה מן ב' הגבורות וקליפות הגבורות דעשו אינו מנגד בה מפני שכלולה מן החסדי' דאברהם כו' ולכן נק' מדה זו בשם אמת והוא מדת יעקב שנקרא שלימו דאבהן כידוע לפי שמדה זו אמיתית מבלתי יציאה ממנה ממש מנגד לה כו', והגם שיש ג"כ ת"ת דקליפה, אבל לא שיצא ממדת יעקב כמו שיצא ישמעאל מאברהם ממש כו' וד"ל, וזהו הטעם שנקרא יעקב בריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה כו' דהיינו שהארת הכתר עליון מבריח בו דייקא ומאיר בו וכידוע שקו האמצעי עולה עד הכתר כו' לפי שבחי' קו האמצעי יש בו מב' ההפכים ומטעם הנ"ל. משא"כ קו הימין החכמה מפני שאינו אלא קו אחד בלבד ימצא בו בחי' מנגד אליו כנ"ל ואיך יקרא אמת כו', ואפי' אור החכמה שבקו הימין בראשיתו נמצא בו בחי' מנגד והוא החכמה זרה דקליפה שמנגדת לחכמה האלקית כו' כידוע, אבל מדת יעקב הוא כלול ב' הקוין שימצא מסיבת שיתוף שניהם יחד בחי' השלימות מטעם הנ"ל וד"ל.

(ב) והנה ידוע המאמר בזהר בכמה דוכתי דמשה מלגאו ויעקב מלבר, פי' שרש בחי' משה הוא הדעת והוא בחי' הפנימית ליעקב שהוא מדת אמת הנ"ל, וביאור הדברים הנה עדי"מ מבשרי אחזה כו' בהיות

ידוע דהתינוק מדותיו מצומצמים מאד בבחי' הקטנות לדברים קטנים מאד כמו השחוק באנחים וכיוצא, ולכשיגדל יגדלו המדות בו שיתאה לדברים גדולים כמו כבוד וממון וכיוצא, וזה השינוי מסיבת הדעת הוא בא מפני שבקטנותו הדעת שלו קטן ואינו משיג רק לדברים ועינים קטנים בלבד וע"כ מדותיו קטנים וכמ"ש לפי שכלו יהולל איש כו' וכידוע, וכאשר יגדל בדעתו יגדלו מדותיו לחשוק דברים גדולים כו', וא"כ אנו רואים מזה מאחר שהדעת היא עיקר ומקור המדות והוא הסיבה והגורם קטנות המדה או גדלות המדה דהיינו לפי קטנותו או גדולתו הרי הוא המלוכש ומוסתר בתוך פנימי' המדה ממש ולכך תלוי בו אופן גידולה כנ"ל, וזהו הנק' דעת המתפשט במדות ולכך אם האדם אינו מיושב הטיב בדעתו יבולבלו בו המדות כי העיקר שלהם תלוי בדעת לפי שהוא המלוכש בהם ממש ומכ"ש כאשר יסיח דעתו כרגע יתבטל לגמרי האהבה וזהו פי' היסח הדעת כלומר שמסיח ומסיר אותו מן המדה ואינו מאיר בה אוי ממילא תתבטל ולא יתאוו לאותו דבר כו' וד"ל וא"כ אור הדעת הרי הוא בחי' פנימית המדות ועיקרם ולכך אמרו משה מלגאו ויעקב שהוא כללות המדות מלבר כי בחי' הדעת הוא עיקר עצם המדות בבחי' פנימיותן ומאחר שכן הגם שמדת יעקב נק' אמת אבל הוא רק מלבר לגבי משה שהוא מלגאו. ונמצא בחי' האמת הנ"ל יותר לאמיתתו הוא בבחי' הדעת וכידוע דהדעת עולה עד הכתר דהיינו שמאיר בו הארת השלימות דכתר כנ"ל הטעם במדת אמת דיעקב וגם הוא מאיר בו ביתר שאת מטעם שהוא אמיתית המדות ועצמותם ביותר כנ"ל וד"ל. והנה ידוע המאמר דאיהו אמת ואיהו אמונה וכמו שאנו אומרים אמת ואמונה כל זאת כו', ופי' אמת היינו בחי' משה ויעקב שהוא אור הדעת והת"ת שמלוכשים זה בזה כנ"ל. ופי' אמונה הוא בחי' המל' שמקבלת מבחי' הדעת דז"א בעלה הנה הוא יעקב שנק' אמת כידוע, והמל' מקבלת משפע המדות ע"י ז"א שהוא יעקב שנק' בעל עולם האצ"י כידוע, וביאור הדברים וגם למה נק' בשם אמונה דוקא יובן ע"פ הקדמה הידועה שבחי' מל' דאצ"י נק' סיפא דכל דרגין דאצ"י וכמ"ש בזהר בכמה דוכתי והוא מטעם שאינה אלא מבחי' אותיות וכלים כו' כידוע (וכמ"ש ויבן ה' אלקים את הצלע כו') וע"כ בבא לה השפע מאור הדעת שמלוכש בת"ת שנק' אמת א"א שתקבל הדבר כמו שהוא בעצם דהיינו שתקבל אור המדות כמו שהן בעצמותן ממש אלא יאירו בה רק בבחי' רחוקה מן העצמ' והוא עד"מ כשאדם לא יקבל הדבר גדול במעלה ששומע כ"א בדרך אמונה שמאמין שכן הוא הדבר אבל אינו יכול לקבל הדבר כמו שהוא מפני ריחוק מדרגתו ממנו, ונמצא אין אמיתית הדבר אצלו רק אמנות אותו הדבר ולא כמו שהוא באמיתתו כי אמיתית הדבר היינו כמו שהוא ממש וזהו נקרא אמת דהיינו אמיתית הדבר ועצמותו, משא"כ כשבא לכלל אמונה בלבד כו', וכך ע"ד דוגמא למעלה בחי' מל' דאצילות מקבלת האור של המדות מרחוק דהיינו בבחי' אמונה בלבד ולא אמיתית עצמותם כמו שהן ולכך הן עצמם דוקא נקרא אמת מפני שהן אמיתית הדבר, משא"כ הארתם במל' נק' אמונה כו', וזהו פי' המאמר דאיהו אמת ואיהו אמונה כו' שהוא יחוד זריג כידוע

וד"ל (הג"ה ואפ"ל ער"ז גדול העונה אמן יותר מהמברך כי ברוך חכמה ודעת, ואמן אמונה גדול יותר שממשיך למעלה מהחכמה שמאמין גם למה שאינו מושג בחכמה, עכ"ה).

(ג) וזהו ומלאה הארץ דעה את הוי' כו', כי הנה ידוע דהמל' נק' עטרה כמ"ש אשת חיל עטרת בעלה כו' (הג"ה והנה מל' נק' עטרה אע"ג דת"י כלם קו האמצעי מ"מ המל' נעוץ בסופן דוקא אויר התחתון כו' וז"ש עטרת תפארת בזהר תוריע מ"ב ב' כמו עט"ב כי נודע בשערים בעלה דעת כו' אבל עטרה כו' ועמ"ש לעיל אות ב' בהג"ה, עכ"ה) עטרת תפארת לעמוסי בטן כו' זגם נק' כתר מל' והטעם הוא לפי שנעוץ תחב"ס דוקא כידוע, ולהיות כן בחי' כתר עליון שלמעלה מהתחלקות הג' קוין חח"ג מימין כו' הוא יורד ומאיר בבחי' מל' שעומדת בסוף דוקא והגם שגם כל קו האמצעי בחי' דת"י עולה עד הכתר אבל מ"מ במל' בהארה דכתר ביתר שאת הרבה לפי שהכתר נקרא תחלה והרי נעוץ תחב"ס דוקא ולא באמצע כו' זכמו שבחי' כתר עליון שנק' גלגלתא הוא בחי' עטרה האמיתית להיות באמת למעלה הרבה מבחי' כלי כמו עד"מ גלגלת האדם למטה שהיא מקפת את כלי המוחין מכל צד כו' כמ"כ גם כשיאיר אור הכתר הנה למטה בסוף כל דרגין שהוא מל' תקבל גם היא אותה ההארה השלימה והוא בחי' כתר עטרה המקפת ונק' ג"כ בשם עטרת תפארת כו' למעלה מן החכמה והדעת והוא בחי' האמונה שלמעלה מן הדעת כו' וד"ל, וביאור שרש הדברים וטעם הענין הזה למה המל' דוקא תקבל בחי' ההארה מכתר עליון והגם שנעוץ תחב"ס היא גופא צריכה טעם למה נעוץ תחב"ס דוקא ולא באמצע כו', הנה זה יובן עד"מ מאור השמש שהוא מאיר וזורח על הארץ שאנו רואים שאין החום של השמש מגיע רק בארץ דוקא ולא באמצע החלל כי ג' חלקי אוירי יש ואין האויר האמצעי מתחמם כלל מחום השמש רק בהגיע חום השמש לאויר השלישי הסמוך לארץ שם מתחיל האור להאיר בתגבורת חומו וכל שמגיע סמוך לארץ יותר יותר יהי' תגבורת חומו עד שבארץ ממש הוא מכה חומו בכח גדול ועיקר החמימות סמוך לארץ ממש הוא וגם סמוך לשמש עצמה דהיינו בהתחלת אויר הראשון אבל באמצע אין החום כ"כ וזהו מסיבת הכאת האור שאין כח הכאתו העצמית מגעת רק בסוף כשכלה כח התפשטותו והוא בארץ שאין לו עוד מקום להתפשט יותר ע"כ מכה בה בכח גדול וע"כ החום שם בתגבורת גדול משא"כ באמצע שאין שם כליון התפשטותו עדיין לכך אין ההכאה שם בחחק כ"כ וכמבואר בספרי הטבע, וזהו ג"כ ענין בחי' אור החוור ונק' אור הנכפל והוא מפני שההכאה תהי' בחווק בכלות ההתפשטות דוקא ע"כ משם דוקא יחזור האור והשפע למקורו למעלה כמשל המכה בכח באבן אל הכותל שיחזור האבן אצל הזורק לפי שכח ההכאה כלה בכותל דוקא מפני הנ"ל שאין לו עוד להתפשט יותר ומחמת כח ההכאה הגדולה יחזור האבן אל הזורק ויהי' אופן מרחק חזרתו כפי אופן כח הכאתו או לפי אופן הגובה או המרחק שמשם זרק שמיטבתו יהי' סיבת כח ההכאה ביתר שאת כשכלה בכותל

ויתעכב כו' והכל ענין א' דלפי שעיקר האור מסתיים בסוף ע"כ יהי' דוקא שם בחי' אר"ח, ומסיבת ב' ענינים אלו דהיינו מבחי' ההכאה כח שעיקרו יהי' בסוף וגם מסיבת בחי' אור החזר אשר שם ע"כ יהי' תגבורת החום דוקא סמוך לארץ דוקא וזהו שנקרא גם בשם אור הנכפל כו' וע"ד כל זה יוכן למעלה עד"מ ודוגמא בהיות שבחי' המל' נקרא סופא דכל דרגין שבאצ"י כידוע ונק' לכך בשם ארץ כמ"ש והארץ הדום רגלי ע"כ בה דוקא מכלה כל האור והשפע העליונה ומפני סיבת זה תהי' המל' בבחי' אר"ח למעלה וכנ"ל במשל וא"כ הכל ענין א' הוא דלפי שנעוץ תחב"ס דוקא ולא באמצען מטעם משל הנ"ל בחום השמש והכאת האבן ע"כ תהי' אור המל' בבחי' אור החזר (וגם נק' אור הניכפל), וזהו ג"כ הטעם שנק' אור המל' בבחי' אר"ח החוזר בשם עטרה כמו בחי' הארת הכתר עליון עצמו כנ"ל, דהיינו בשעה שהארת הכתר מאיר בה דוקא ולפי שנעשית אז בבחי' אר"ח וגם מאיר בה כל עיקר בחי' התחלה ולכך היא למעלה במדרגה אז גם מבחי' ז"א בעלה זכמ"ש א"ח עט"ב כו' וד"ל.

(ד) וזהו שרש ענין ומלאה הארץ דעה את ה' כו' (הגה"ה ולעתידי ומלאה כו' שלא תקבל מז"א כ"א שזים (וג' הפי' כי עכשיו מה שמקבלת מהכתר רק דרך אר"ח אמונה אספשא"מ אבל הדעת ות"ת מקבל באר"י אספה"מ, אכן לעתידי גם במל' גילוי דעת אר"י, וזיינו ד"ע שלמעלה מהז"א כו'), וכמו מנחה שבת באבא ונעילת יוהכ"פ (ועמ"ש בדר"ה ואלה שמות בענין עליי' ב' ליש"ס) עכ"ה) לפי שעכשיו המל' מקבלת מבחי' הדעת דו"א שמלוכש במדות שנק' אמת דבחי' יעקב כנ"ל והוא ענין יחוד דמ"ה וב"ן ומ"ה מברר ב"ן וכמ"ש והוא ימשול בך כו' אבל לאחר שיתבררו כל הברורים דרפ"ח כו' ויתעלה שם ב"ן בשם ס"ג שרשה הרפ"ח כו' כידוע דעיקר השבירה היה בשם ס"ג כו' ושם ס"ג הרי הוא למעלה משם מ"ה דו"א כו' וע"כ תהי' המל' אז נקראת עטרת בעלה למעלה משם מ"ה כו', ועיקר הטעם הוא לפי שבעלית המל' מלמטלמ"ע אז הרי היא בבחי' אר"ח כנ"ל ואינה מקבלת אז כלל מז"א בעלה אלא נעוץ בה בחי' התחלה והוא הארת הכתר ממש ונק' כתר מל' וכמו בחי' העטרה על הראש שבגלגלתא דא"א כו' לפי שנעוץ תחב"ס דוקא ולא באמצען כנ"ל ואז נק' בשם אמונה בבחי' מקיף דוקא למעלה מן הדעת לגמרי גם מדעת דו"א כו' ולא כמו עכשיו שמהארת הדעת דו"א תקבל רק בבחי' אמונה מרחוק כנ"ל אלא תהי' מקבלת מבחי' ומדריגת הכתר עליון עצמו שהוא למעלה מן התחלקות הקוין כו', וזהו שאנו אומרים בקידוש הלבנה עטרת תפארת לעמוסי בטן כו' פי' עמוסי בטן הם בחי' ז"ת דאימא לפי שהן שרש המוחין לזו"ב כו' זהו שנקרא עמוסי בטן דאימא כו' כי הנה לע"ל הלבנה לא תקבל עוד מהארת השמש כמו דעכשיו דמ"ה מברר ב"ן אלא יהי' אור הלבנה ממש כאור החמה כו', וזיינו בהיות זו"ב שוין בקומתן כידוע דשמש ומגן הוי' אלקים ולע"ל יוציא חמה מגרתקה שהוא שם אלקים שנק' גרוק כו' וא"כ יהי' אור הלבנה שהוא בחי' מל' מקבלת אז מאותו מקור ושרש שז"א מקבל כי כתר א' לשניהן.

זהו ומלאה גם הארץ דעה את ה' שתהי' גם המל' מלאה דעת את הוי' שהוא בחי' כתר, אך זהו עדיין בימות המשיח דפסוק זה לימהמ"ש. נאמר ומלאה הארץ כו' לפי שאז יהי' זר"ג שוין בקומתן דהיינו שבחי' כתר א' לשניהן אבל לאחר ימהמ"ש והוא באלף הוי' שכולו שבת כו' ויהי' עוד לעלי' למל' והוא יותר עליון מכולם והיינו כאשר תהי' עטרת תפארת לעמוסי בטן פי' מפני שתקבל משרש ומקור הראשון שהוא בחי' כתר עליון ממש מקור כל המקיפים שאין בחי' ז"א מקבל שם גם לימות המשיח כי הכתר א' אשר לשניהן הוא רק מבחי' תפארת דאימא כידוע לכך נק' עטרת תפארת לעמוסי בטן דהיינו שתהי' בחי' כתר ועטרה גם לבחי' ז"ת דאימא שהן שרש המוחין לז"א כו', וזהו למעלה ממדרגת זו דמלאה הארץ דעה כו' ד"ל. ודוגמת עלי' זו השלישי יש גם עכשיו אפס קציהו והוא במנחה דשבת בהיות אז הארת בחי' רעוא הכל רעוין שבו נגנו משה כו' וכמבואר בזהר וע"ח שאז עליית המל' עד הדיקנא כו', ויותר הרבה מזה והוא מעין ודוגמא ממש שיהי' לעתיד ביום שכולו שבת הנ"ל היינו בתפלת נעילה דיוהכ"פ שאז עליי' הנוק' עד בחי' פנימית עתיק כמבואר בכהאריו"ל, וע"ד שתהי' עלי' הב' הנ"ל באלף הוי' ולכך נק' יוכ"פ שבת שבתון כידוע ומבואר במ"א ד"ל.

(ה) ועתה יש להבין שרש ענין וידעת היום והשבות אל לבבך כו', כי הנה שרש ענין מה שעכשיו הכל בחי' עליות וירידות כנ"ל הוא לפי שבחי' פרצוף יש ריבוי השינויים מצד ריבוי שינוי הטבעי של האברים לפעמים כך ולפעמים כך כמ"ש למעלה והכל הוא מפני שהוא בבחי' ממכ"ע שהוא בבחי' פרצוף כידוע, ועד"מ הנה באדם יש גם לגופו בחי' פנימי' וחיצוני' כמו הקרביי' שהם אברים הפנימים והמותרות מאכל הפסולת שיוצא ונדחה לחוץ והוא ע"י כח הדוחה שבקרביים כו' ועד"ז יש בחי' פסולת בעצם והוא כמו החיות המצומצם שבשערות וכיוצא וכדוגמא זו למעלה מפני שיש ריבוי בחי' הכלים מכלים שונים גם בחי' חיצוני' השפע ימצא כמו מבחי' פסולת הקרביים העליונים או ממותרי יונקות בחי' השערות וכיוצא אשר משם יש מקום ליניקה היכלות החיצוני' דאת זה לעומת זה עשה האלקים כו', ומפני שהם מסתירים האור לכך הכל עכשיו בבחי' עליות וירידות וגם בבחי' אור המקיף מאחר שצריך לירד ולהתלבש למטה בגילוי כי גם בו יש בחי' העלם וגילוי כמשי"ת לפעמים הוא בהסתר עכשיו ולפעמים הוא בגילוי כמו שהמופת ע"ז ממה שמצינו בב"ר שהיו נביאי השקר ובבית שני הי' ענין שנאת חנם כו' כמ"ש למעלה וביאור הדברים, הנה ענין נביאי השקר שהי' בזמן בית ראשון הרי לא שהיו גוברים במופת' כי לא היו בעלי מופת כלל כי לא נמצא מהם בכתוב איזה סיפור במעשה הנס והמופת רק בנביאי האמת נמצא כתוב נסים ומופתים כי הם היו באמת בעלי מופתים כמו גם ירמי' ויחזקאל וכיוצא בהם וכש"כ אותם שקדמו להם כמו אליהו זאלישע כו', אך עיקר ענין נביאי השקר הי' רק במה שהי' להם אמונת זרות כזכות שהאמינו בשקר והי' זה להם רק בבחי' האמונה בלבד וכנראה מתוך

טענת הנשים שהיו מבכות שאמרו ומעת חדלנו לקטר למלאכת השמים חסרנו כל כו' לפי שהיו מאמינים מאד בזה, וכן נראה מדברי יחזקאל עליהם שאמר ויפתו העם בפתות לחם ובשעלי שעורים כו' כי מזה תראה שהיה בהם רק בחי' אמונת זרות וכחבות, והאמונה הזאת היא היתה הקליפה המנגדת לקדושה האלקית כי האמונה האלקית היא שהכל מאת הוי' דוקא בהשגחה פרטיות על כל ההנהגות ואין רשות בזה לשום מלאך וכוכב ממלאכת השמים בלתי לה' לבדו, והגם שמנהיג את ההנהגה על ידם הרי זה כמו החוטב בגרזן וכמ"ש היתפאר הגרזן על החוצב בו כו', והנביאי השקר עשו מהטפל עיקר להאמין בכומ"ז שבהם מסור דבר ההנהגה וכמו שאמרו הנשים ומעת חדלנו לקטר למלאכת השמים חסרנו כל והי' מן ההיפך להיפך מן האמונה האלקית, ומפני שנאמר ולאום מלאום יאמץ לא נתמלאה צור אלא מחורבנה של ירושלים כמ"ש למעלה גם בזה הענין שגברה הקליפה נגד הקדושה בזמן בית ראשון לא היה רק באותו הדבר ממש שהיה מנגד לקדושה והוא בבחי' האמונה דוקא בהיות שהיתה האמונה האלקית בזמן בית ראשון בתכלית השלימות דהיינו גם בבחי' הגילוי שלה למטה, כי הרי מבואר למעלה דרש ענין האמונה למעלה הוא בחי' סוכ"ע שנק' עטרת תפארת כו' כשהארת הכתר מאיר בה כנ"ל, והלא ידוע דבית ראשון הי' בו הארון והלוחות וידוע מאמרם ז"ל שמצמצם שכינתו בין שני בדי הארון כו', הרי שהיתה השכינה בחי' סובב כל עלמין מצומצם דהיינו בבחי' גילוי ג"כ בין שני בדי הארון וכמ"ש ביאור ענינו במאמר באריכות, ולנגד גילוי אלקות זה נתגברה הקליפה להיות לה למנגד והוא גם בבחי' האמונה דהיינו אמונה זרה הכוחת הנ"ל שהי' ג"כ בבחי' אלקות לומר שגילוי אלקות הוא ע"י זה הכוכב או המלאך דוקא וכיוצא כו' וד"ל והוה דוקא בבית ראשון שהי' בו הארון והלוחות שהי' בחי' גילוי אלקות כ"כ בקדושה לכך הי' המנגד ג"כ באופן זה דהיינו בבחי' אמונה זרה באלקות כו', אבל בבית שני דיזוע שחסרו בו ה' דברים הארון כו' ולא הי' בו גילוי אלקות כ"כ רק מעט מזער, דהיינו בבחי' לבושי' החיצוני' שבשאר מקדש כמו המזבח והשולחן ומנורה וכיוצא ע"כ לא • להיות למנגד רק ג"כ בתוך הלבוש לבד דהיינו לא באמונה זרה אלקי' כמו השפעת אלקי' דרך הכוכב דוקא כו' רק אמונת כתבת זרות שהן במילי דעלמא שהוא ענין השנאת חנם ע"י ריבוי אנשי רכיל כמ"ש למעלה שהוא ע"י האמונה דוקא שיאמין מאד שחבירו דורש רעתו כו', ולא היה בהם אמונה זרה מבלתי זה באלקות כי להיכן יהיה המנגד דקליפה באלקות מאחר שאין בקדושה דבר כנגדה, והוא מאחר שלא הי' בקדושה היכל ק"ק הארון והלוחות כו' משא"כ בבית ראשון כנ"ל וד"ל. והנה מאחר שכן למה מצינו שהי' בבית ראשון ענין האמונה האלקית לפעמים בהסתר מפני תגבורת הקליפה המנגדת לה כנ"ל באמונת נביאי השקר כו' ולפעמים היתה בגילוי כשלא הי' הרע דקליפה מנגד כ"כ כו' והי' בזה ענין עליות וירידות תמיד וכ"ז מפני שבחי' ריבוי הכלים מכלים שונים שבבחי' פרצוף

כ"ו בבחי' ממכ"ע שבו יש מקום ליניקת החיצונים כנ"ל במשל, לכך גם בחי' האמונה דסוכ"ע ישתנה לפעמים כך ולפעמים כך כ"ו, אבל לע"ל לא יהי' ענין עליות וירידות כלל מפני שאז לא יהי' רק בחי' גילוי סוכ"ע עד שתקרא בשם עטרת תפארת כ"ו כמ"ש למעלה ע"פ ומלאה הארץ כ"ו ולכך נאמר אז דווקא ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ כי דייקא בבחי' ממכ"ע יש בחי' פסולת וחיצוניות כנ"ל, אבל בבחי' סובב אין שם בחי' חיצוניות כלל וכלל כי הוא למעלה מגדר כלי כ"ו ולכך לא יהי' אז מזה סיבת עלי' וירידה כלל.

(וי"ו) אך הנה יש להבין האיך אפשר שיהי' בחי' סובב בגילוי לע"ל בכלים מכלים שונים כ"ו עד שנאמר שלא יהי' רוח הטומאה בחיצוניות מאחר שאינו בבחי' גדר כלי כלל כידוע הענין הוא דגילוי זה בבחי' סובב להיות אז בריבוי כלים דוקא יהי' ע"י התורה ומצות מעשיות שעושים עכשיו כי הנה כתיב וזאת המצוה כ"ו לעשות אותו בארץ דוקא, ויש להבין לכאורה למה בארץ דוקא, אך הענין הוא דכתיב שכן ארץ ורעה אמונה פי' שצריך לזון ולפרנס את האמונה כמ"ש למעלה, וביאור דבר זה הנה ידוע דשרש המצות כולן הוא בבחי' כתר עליון דלכך הן במספר תר"ך תרי"ג מצות דאורייתא וז' דרבנן כמספר כתר והן הנק' תר"ך עמודי אור כידוע ועד"מ הידוע כמו שהעמוד הוא המחבר הגג עם הקרקע להיות ראשו מגיע בגג וסופו מגיע לארץ כך ענין המצות תחלתן דהיינו שרשם מגיע בבחי' כתר עליון שנק' ראש לכל ההשתלשלות כידוע וסופן מגיע בבחי' ארץ כידוע שנק' תושבע"פ בשם ארץ כמ"ש השמים כסאי והארץ הדום רגלי כמ"ש במ"א כי עיקר התגלות בחי' רצה"ע שהוא בחי' כ"ע הוא דוקא בסופא דכל דרגין בתושבע"פ דוקא מטעם משל הנ"ל בשמש בבחי' או"ח כ"ו ולכך אשת חיל עטרת בעלה כי נעוץ תחב"ס דוקא כ"ו, וא"כ ע"י המצות מעשיות נמשך תמיד מאור הכתר הנק' תחלה, לבחי' ארץ להיות נקרא עטרת בעלה עי"ז מטעם הנ"ל כי מפני ששרש המצות מגיע בכתר עליון לכך יש ביכולתם להמשיך ממנו למטה מטה להיות נעוץ תחלתן בסופן ולהאיר את המל' הנק' ארץ בתכלית שלימות ההארה דכתר עליון כנ"ל, וזהו שכן ארץ ורעה אמונה שע"י שישכון אור הכתר עליון בארץ תמיד ע"י המצות כנ"ל ממילא יש פרנסה ומזון לבחי' אמונה שהוא בחי' סובב ופי' ענין הפרנסה הזאת הוא מה שנמשכת גם בחי' האמונה להיות גם היא בריבוי הכלים מכלים שונים כמו בחי' ממלא, והוא מטעם דרמ"ח מ"ע רמ"ח אברים לבחי' סובב דוקא וכמ"ש למעלה, וה"ז כמשל המאכל המפרנס וזן את האדם שממנו הסיבה להגדלת האברים כנ"ל ע"פ ארץ זבת חלב ודבש שהוא להגדיל האמונה בבחי' אברים דוקא וזהו פי' ורעה אמונה וד"ל, ובוזה יתורץ הקושי' הנ"ל מהיכן יהי' בחי' הכלים לבחי' סובב לע"ל דע"י המצות יהי' זה וד"ל, וזהו זידעת היום והשבות אל לבבך כי הוי' הוא האלקים כ"ו היום דוקא כי היום לעשותם כ"ו, פי' עיקר המעשה של המצות להיות על ידם מאיר אור הכתר במל' כנ"ל הוא היום דוקא לפי שהעו"ב הוא מבחי' ממכ"ע כנ"ל שהוא רחוק

מבחי' סוכ"ע דכתר עליון, אבל בעוה"ז מאיר מבחי' הסובב ג"כ ואע"פ שהוא מאיר פעמים בהעלם ופעמים בגילוי כנ"ל בענין ב"ד ושני עכ"ז יש בעוה"ז מבחי' הסובב עכ"פ יהי' איך שיהי' וע"כ ע"י המצות שממשיכין עכשיו מבחי' כתר עליון כנ"ל יכולין להאירה עד שתהי' לע"ל בתכלית שלימות ההארה בבלתי עליות וירידות כלל כו', וזהו זידעת היום עכשיו עיקר העבודה ע"י הדעת בהיות שצריך להמשיך את האמונה בכלים מכלים שונים כו' דוקא מטעם הנ"ל וד"ל. והשבות אל לבבך כי הוי' הוא האלקים, פי' עכשיו יש בחי' עליות וירידות גם בבחי' אמונה דבחי' סובב כנ"ל דלפעמים הוא בהעלם כמו שהי' בב"ר ע"י נביאי השקר וכיוצא וזהו כי הוי' הוא האלקים לפעמים הוי' בבחי' גילוי ולפעמים בבחי' העלם דשם אלקים כו' לפי שמצד בחי' ממכ"ע יש בחי' היצוני' הכלים כנ"ל, אבל לע"ל דכתיב אז תרצה הארץ את עוונה מפני שיהופך החושך לאור ממש, אוי יהי' הכל אור ולא חושך ויכול להיות ההארה דכ"ע במל' בשלימותו בתמידית בלתי שינויים בירידות ועליות כלל כו' כי מפני מצות מעשיות שיאירו את אור הכתר כמו שהוא ממש במל' דאצי' כנ"ל, והרי הוא למעלה מעלה מבחי' קוין חח"ן מימין כו', ומהיכן יהי' הסיבה לבחי' הירידה שיצטרך להיות עליי' כו' כי אין סיבת הירידה רק מצד בחי' המנגד לקדושה כנ"ל בקליפי נביאי השקר וכיוצא ובחי' המנגד לא באה רק מצד התחלקות הג' קוין עד שאברהם יצא ממנו ישמעאל כו' כנ"ל והגם שמקבלת המל' ויעקב שהוא בבחי' קו האמצעי דאמת וגם מבחי' הדעת דמשה שמלוכש בו כנ"ל בענין אמת ואמונה כו' עכ"ז מ"מ דרך התלבשות הג' קוין הכתר מאיר במל' משא"כ לע"ל כשתהי' עטרת בעלה למעלה גם מבחי' הדעת שמלוכש בזה כו', ומכ"ש כשתהי' מקבלת במדרגת הכתר עצמו בבחי' עלי' השלישית הנ"ל כמו בנעילה דיוכ"פ כו', אוי היא למעלה לגמרי מבחי' התלבשות בג' קוין הנ"ל, וא"כ לא יופגם אורה לעולם עד שנאמר שנתעלם האור ויחזור ויאיר כו' ולכך לא יהי' לה אז בחי' עליות וירידות כלל כו' (מפני שבאור הכתר עצמו אין בו בחי' ירידה ועלי' כלל כידוע ומבואר במ"א על ענין אנכי ולא יהי' לך בדיבור אחד נאמרו כו') וד"ל.

בס"ד הוספות דברים וביאור לדי"ה וידעת היום השני שבלק"ת
 ושייך לסוף המאמר הנ"ל.

(ה) ועפ"י הנ"ל יובן ג"כ ענין ר"ה וימים נוראים דהנה כתי' אתם נצבים היום כו' למען הקים אותך היום לו לעם וגומר, וקאי על ר"ה שנק' היום סתם, וכמאמר זה היום תחלת מעשיך כו' וגבי אלישע דכתי' ויהי היום ויבא אל שונם כו', וארז"ל שהי' יו"ט של ר"ה וצ"ל מפני מה נק' ר"ה

בלי היום סתם. אך הענין הוא דהנה לפני תקיעות שופר אומרים כי ה' עליון נורא מלך גדול כו' כי ברה"ה הוא בנין המל' כמארו"ל אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם ולכן נק' אז מלך גדול כו', וכמו שאומרים המלך הקדוש כו', והנה עיקר בחי' קבלת עומ"ש הוא שתהא אימתו עליך ולכן נמשך אז בחי' יראה בעולם וכמ"ש בזהר (ר"פ פנחס ע"פ חשף ה' את זרוע קדשו כו' כמה דחילו שריא בעלמא והמשכת יראה זו הוא נמשך מבחי' הנורא שהוא מקור שממנו נמשך היראה כי נורא היינו שהוא מאוים כו', וזהו כי ה' עליון נורא שהוא כענין והנורא אל עליון ולכן נק' הימים נוראים כמאמר ונתנה תוקף קדושת היום שהוא נורא ואיום שהימים מצד עצמן יש בהם בחי' יראה זו מחמת גילוי בחי' והנורא כו' ולהיות כי ע"י בחי' זו נעשה התכללות אהוי"ר לכן קוראין ברה"ה העקידה ויעקוד אברהם את יצחק בנו ממעל לעצים דהנה גבי א"י כתי' היש בה עץ אם אין פי' עץ הוא מבחי' עה"ח והוא מבחי' חכ' לשון לי עצה ותושי' שהוא השגות בחי' חכ', אבל אין הוא למעלה מהחכ' כמ"ש והתכמה מאין תמצא שהוא בחי' שאינו מושג בחי' ישת חושך סתרו וזהו ממעל לעצים עה"ח ועה"ד כ"א מבחי' אין שהוא בחי' והנורא ע"י נעשה והתכללות אהוי"ר ואז כתי' באברהם עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה להיות האהבה כלול' ביראה כו', ולכן נק' ר"ה היום סתם כי הנה האהבה כשאינה כלולה מיראה שאז הוא בחי' קירוב וגילוי ע"כ תוכו רצוף אהבה ונק' אהבה זו יום שהוא אור וגילוי וקירוב עכ"ז שייך אהבה והוא האהבה שבפנימי' הלב שהוא מדת יום וע"ז נא' יום ליום יביע אומר כו', שהוא כמעיק הגובע שהוא בבחי' שבפנימי' הלב שנמשלה למעיק שאינו בבחי' התפשטות כנהר כו' ולהיות כי ברה"ה מחמת גילוי בחי' כי ה' עליון נורא מלך גדול כו' אז וכל הלבבות ייראוך וכל קרב כו' ואז האהבה רק בפנימי' הלב ונק' גילו ברעדה כמ"ש באריכות ע"פ שוש אשיש כו' תגל נפשי באלקי כו', ע"כ נק' היום כאלו יום בלא לילה. וכ"כ הרמ"ז בהדיא הרמ"ז * ר"פ בא שלכן נק' ר"ה היום לפי שארו"ל לך יום א"ל לך לילה שמים שיש שהוא יום שנקבע בו ר"ה לא ה' בו לילה שלכן נא' ויהי ערב ויהי בוקר יום השביעי נמצא שיום ר"ה ה' יום בלתי לילה עכ"ל.

והנה פי' אתם נצבים היום פי' נציב לשון שררה וכמו ונציב אשר בארץ (מלכים א ד, יט) וענין בחי' השתררות זאת הוא מ"ש למען הקים אותך לו לעם כי הנה ברה"ה הוא בחי' שתמליכוני עליכם ואין מלך בלא עם ופי' עם היינו שהם נק' במדרי' א' עמו שהם אנשים כמותו ומתייחסו' אליו בערך מה רק שהם הפחותים שבדריגתו והוא גבוה עליהם ולכן נק' מלך עליהם משאי"כ על עצים ואבנים ואפי' על בהמות וחיות אינו נופל כלל לשון מלוכה. ואי"כ זה שהקב"ה מייחד עלינו מלכותו הרי אינו בערך שתהול מלכותו עלינו ממש. וזהו השתררות והגבה גדולה אצלינו ובאמת ע"ז נא' לעברך בברית שהוא מצד הכריתות ברית אבל באמת אין ערוך כו', וזהו אתם נצבים היום כולכם ע"ד מ"ש הארו"ל בטעם שמקדימים ברה"ה פסוקי' דנביאים לכתובים

אור ואתחנן התורה קפא

במלכיות וזכרונות ושופרות וע"ש הטעם והו' דברך ניצב בשמים שבחי' דברך
הוא בחי' ניצב (מלשון שררה) על בחי' שמים כי א"ח עט"ב והו' אתם
נצבים היום דוקא כי בר"ה ממשיכים בחי' דברך וכמו שאמרים בר"ה
ודברך מלכינו אמת כו'.

והנה כ"ז הוא בחי' יראה הנמשך מבחי' הימים עצמן שהם ימים נוראים
וכמארז"ל וכנ"ל אבל עוד זאת שע"י השופר נמשך בחי' יראה עליונה
יותר והוא הנק' חרדה כמ"ש אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו אך מ"חלה
צריך לקבל ע"ע בחי' יר"ת שהיא הנמשכת מבחי' התבוננות גדולת מלכותו
ית' שאין לה קץ ותכלית כו' והו' למען הקים אותך היום לו לעם שבחי' עם
היינו דוקא כשמקבלים עליו יראת המלך כמא' אנו עמך ואתה מלכינו
ואחר כך יוכל לקבל היראה פנימי' הנק' חרדה וכמו שכתוב אם יתקע
שופר ועם לא יחרדו עם דוקא כשיש לו בחינת יראה תתאה על ידי
זה אחר כך יוכל לבוא לבחינת יראה פנימי' כמו שכתוב בזאת יבא
אהרן אל הקודש, בזאת הוא בחינת מלכות ויראה תתאה ועי"ז יבא אל
הקודש, הוא בחי' יר"ע שהוא היראה מצד גילוי בחי' קודש העליון כו'.

אלה העדות והחוקים והמשפטים כו'. ואיתא ברבות ר"פ ויקהל וז"ל ד"א
ואל מי תדמיוני ואשור א"כ יאמר קדוש שאו מרום עיניכם וראו מי
ברא אלה בישע"י סי' מ' בזכות מי נבראו אלה תולדות השמים והארץ ובזכות
מי הם עומדים בזכות ואלה שמות בני' ר"פ שמות ואלה בזכות מי הם
עומדים בזכות אלה העדות והחוקים והמשפטים כו' עכ"ל. הנה ענין תולדות
השמים והארץ מבו' במדרש פ' בראשית פי"ב שמים וארץ הם הן עיקר ברייתו
של עולם והוציאו תולדות היינו תולדות הארץ הן אילנים ודשאים וג"ע, ותולדות
השמים הם חמה ולבנה ומזלות וע' מזה ג"כ בגמ' פ"ה דיומא דנ"ד ע"ב, ושם
חכמים אומרים אלו ואלו מציון נבראו כו'. הענין כי השמים והארץ הם
ז"נ דאצי' כי שמים אש ומים הם המדות ח"ג כו', הארץ היא בחי' מל' שהיא
הדיבור עליון כו', ועמ"ש מענין ארץ בתו"א פ' מקץ ד"ה ענין חנוכה ומ"ש
בדיה הוי' מספר בני' ובד"ה השמים כסאי ובד"ה שובה ישראל גם חו"ב נק'
שמים וארץ עליון, והנה התהוות העולמות הוא ע"י חו"ב שנק' אין ויש ונמשכו
ע"י המדות והדיבור וכמ"ש במ"א ע"פ הקול קול יעקב, ונק' בחי' זו יחוד
א"א התמידי שהם תרדל"מ כי תמיד צ"ל נמשך מאין ליש, וזה שארז"ל מציון
נבראו בחי' יסודות דז"נ שע"י נמשך ההשפעה היחוד כו', ולכן נק' תולדות
השמים והארץ כמו דז"נ המודווגים יחד ועי"ז מוציאים תולדות לעולם כך ע"י
חיבור ויחוד השמים והארץ שהם המדות והדיבור מזה הוציאו תולדות
כו', ושרש המשכה זו נמשך מיחוד היצוניות דא"א כמ"ש בפע"ח שער
הק"ש, והו' בהבראם בה' בראם וכמארז"ל מנחות כ"ט ב' ע"פ כי ביה

ה' צור עולמים בירד נברא העוה"ב ובה' נברא העוה"ז היינו כי יחוד חיצוני נקרא עיקרו ע"ש הבינה שהיא אות ה' היינו להיות ישו"ת שניהם רומזים באותה ה' וזהו בה' בראם, אבל העוה"ב עיקרו מבחי' יחוד פנימי דא"א שהוא אות ירד כי אר"א עילאין שניהם רומזים באות ירד כמ"ש בע"ח והביאו הרמ"ז ס"פ קרח, והענין כי בינה הוא מקור ההשתלשלות חוה"ע בינה מקננא בכורסייא הוא בריאה שלהיות בריאה מאין ליש זהו ע"י מסך הבינה כו' כמ"ש בע"ח שער סדר אבי"ע, מה שאין כן החכמה היא למעלה מהשתלשלות כמ"ש בע"ח שם שבחי' חכמה זו היא בחי' חכמה דא"ק שבה ועל ידה מאיר בחכמה דאצ"י כו' ע"ש, תהו יחוד פנימי דא"א שנמשך מחכ' דא"ק כו', ואפ"ל עוד תולדות השמים והארץ שהם ז"נ הם המלאכים שהתהוותם הוא ג"כ משי"ב וכמארז"ל ע"פ ועוף יעוסף ועוף זה מיכאל כו', והיינו שזנתהוותם הוא ע"י דיבור העליון כמ"ש בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם, והנה בהבראם באברהם פ"י בוח"א ד"ג סע"ב, שהוא בחי' אבר מ"ה היינו זיווג יסוד * ומל' ע"י יסוד והיינו כנ"ל בענין וחכמים אומרים מציון נבראו כו', וזהו אלה תולדות כו', ו"ק ד"א הם בחי' אלה שהוציאו תולדות על ידי אבר מ"ה, וזהו מי ברא אלה מי היינו בינה שנתלבשה בו"ק ד"א וע"י ברא אלה מבחי' ברא נעשה אבר כו', וע' זח"ב ר"פ פקודי דר"ך ע"ב כתיב הכא אלה פקודי המשכן וכתיב התם אלה תולדות השמים כו' שנמשכו ע"י החסד בהבראם באברהם כו' ועמ"ש ע"פ אלה פקודי המשכן שהו"ע יחוד ז"נ מלשון חייב אדם לפקוד את אשתו.

קיצור תולדות השמים והארץ שהם המדות והדיבור הם המלאכים ושאר הנבראים מציון יסוד המזווג המדות והדיבור נבראו, ושרשו מיוחד חו"ב ונק' חיצוני' חו"ב וזהו בה' בראם, משא"כ העוה"ב נברא בירד יחוד פנימי' דח"ב, גם בהבראם באברהם אבר מ"ה אלה תולדות ע"י אלה פקודי כו'.

תחת הגליון הי' בכי"ק

תולדות השמים והארץ מדבור מלאכים ונשיי עלו במחשבה אך תורה רצון עליון ע' ד"ה מי מנה וג"כ מי אלה סתים וגליא ע"ש בענין מי מנה ואלה נשמות בני מפנימי' אר"א ע' חמשה קנינים.

ב) והנה להבין קצת הפסוק שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, דמשמע שזה נראה בעין וכמ"ש מבשרי אחזה אלוה י"ל שאחד מן הראיות מרומו ג"כ כתיבת אלה דהיינו כמ"ש אלה תולדות השמים, הוא עדמ"ש ברבות בראשית פ"ב ע"פ אלה תולדות השמים ח"ל כל מי שיש לו תולדות מת ובלה ונברא ואינו בורא כו' א"כ זהו שאו כו' מי ברא אלה דהיינו אלה תולדות

השמים והארץ אי"כ שהשמים והארץ יש להן תולדות הם נבראים ולא בוראים, ואי"כ שאו מרום עיניכם וראו כו', וענין פי' הרבות כל מי שיש לו תולדות, היינו דכמו האנשים הם ההויים ונפסדים, כן ודאי כללות מין האנשים מחודש ונברא, שהרי שום איש החולף לא היה כ"א נברא ולא בורא, אי"כ אינו קדמון באיש עכ"פ, וכיון שכל האנשים שחלפו היו מחודשים הרי גם המין מחודש, וכמו"כ שמים הארץ יובילו כדכתיב שמים כעשן כו' כבגד תבלה כו' כיון שיש להם תולדות ותולדותיהם מתים אי"כ גם האבות כיוצא בהן, כי התולדה הוא דוגמת האב, ודבר זה קרוב למ"ש רס"ג מ"א פ"א והראי' השלישית מן הראיות כו' שאינה נמלטת מצמח וחיים שהם מחודשים וידוע כי מה שאינו נמלט מן המחודש שהוא כמוהו וכן בשמים כו' והביא ראיה מפסוק אנכי עשיתי ארץ ואדם עליה בראתי כו' עכ"ל, ובמו"נ ח"א פע"ד הדרך הרביעי הוא כראיות הרס"ג, ומה שהשיב ע"ז אינו מספיק חדא שהקדמתם הוא שהזכיר פע"ג הוא אמת כמ"ש במ"א הב' שאף לד' החולקים ע"ז ויובל להיות מקרים זאס"ז לבלי תכלית, אכן כח ראי' זה אינו ע"ד שחשב המ"נ שכל המקרים סך כולם יחד היו בע"ג, כ"א מאחר שעכ"פ כ"א מחודש והוא תולדה של הארץ ממש ודבק בו, אי"כ האב כמו התולדה כיון שהאב שהוא העצם לא קדם להתולדות שהן המקרים רק זמן מוגבל לבד כמו קדימת הארץ להחטים הגדילים וצומחים ממנה אינו אלא שנה אחת והחטים הם ודאי מחודשים שא"א להכחיש שהארץ קדם להם, ואי"כ כיון שהחטים שהם מקרה מוכרח שהם מחודשים מפאת שמוכרח שמקורם שהוא הארץ קדמה להם, וכיון שהארץ שהיא העצם לא קדם להתולדה רק זמן מוגבל אי"כ בהתוסף זמן מוגבל על המחודש הוא ג"כ מחודש וזהו מאמר המד"ר כל מי שיש לו תולדות הוא נברא, הרי שראיות רס"ג אינו ע"ד שחשב המ"נ, ועוד יש לחזק ולטייע דבריו בטענה עכ"פ ממ"ש במו"נ הדרך הראשון כו' שאינו דין שימצאו לגשם א' כו', ומתולדה על אב יש לחייב יותר, ומה יובן ענין שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה פי' ע"י שתראו תולדות השמים והארץ תראו שהם נבראים שכל מי שיש לו תולדות הוא נברא ולא בורא כו' ואי"כ ראו מי ברא אלה.

ועו"ל ועיקר בכונת הרבות כל מי שיש לו תולדות כו' קאי אף למעלה יותר דהיינו גם בשמים ארץ הרוחניים והוא בהקדים מ"ש ברבות בקהלת צ"ד ד' ע"פ יש אחד ואין שני גם בן ואח אין לו שם סי' ד' ח', ח"ל יש א' זה הקב"ה שנאמר הוי' אלקינו הוי' א', ואין שני שאין לו שותף בעולמו, גם בן ואח אין לו כו' אלא שחבב הקב"ה לישראל וקראן בנים שנאמר בנים אתם להוי' אלקיכם, וקראן אחים שנאמר למען אחי ורעי והקשו שם המפרשים שהרי לפי"ז יש לו בן ואח, והכתוב מפרש שגם בן ואח אין לו, וגם הכתיב משלי סי' ל' מי עלה שמים וירד כו' מה שמו מה שם בנו כו' כי תדע, וארו"ל ברבות נשא פי"ב דרמ"ט ב' מי עלה בשמים דא הקב"ה מה שמו צור שמו, שדי שמו, הוי' צבאות שמו, ומה שם בנו כי חדע בני בכורי ישראל עכ"ל, וכן פירש בזהר חלק ב' ויקהל קצ"ו א' מה שמו הוי' שמו, ומה שם בנו

ישראל דכתיב בני בכורי ישראל ובמק"מ שם פי' מה אבא, ומה שם בנו
 ישראל פי' זעיר וכ"כ הרמ"ז שם מה שמו חכמה ומה שם בנו תפארת וכן
 איתא עוד כפ' בלק דקצי"א ע"ב וכ"כ בתו"א פ' יתרו ד"ה ענין האבות הן
 הן המרכבה, ח"ל כי נודע שיש ב' בחי' אדם אדם הראשון הוא בחכ' ואדם
 תתאה בו"א וזהו מה שמו ומה שם בנו כו' עכ"ל, אך כ"ז יובן בהקדים מה
 שידוע שיש ב' בחי' סוכ"ע וממכ"ע פי' ממכ"ע הוא כמשל הנשמה שמחיה
 את הגוף ומתלבשת בו להחיות בבחי' התחלקות מחדו"מ והתלבשות המחזין
 בראש כו' וכן בכל אבר חיות פרטי וכך כתיב אתה עשית את השמים ושמי
 השמים כו' הימים וכל אשר בהם ואתה מחיה את כולם שהחיות ההוא
 מבחינת ואתה מחיה את כולם מתלבש תוך עלמין וממלא הוא בכל
 עולם לפי ערכו בשמי השמים גילוי בחינה עליונה יותר מבשמים, וכן
 בשמים יש גילוי בחינה יותר עליונה מבראך כמו שנראה בחוש, ובחי'
 סוכ"ע הוא אור וחיות אלקי שאינו מתלבש תוך עלמין ממש ואין פי'
 טובב עולה וסובב מלמעלה אלא שהוא ג"כ תוך עלמין אלא שאינו מתלבש
 בהם וכמ"ש הלא את השמים ואת הארץ אני מלא דווקא שאין בחיות ההוא
 בחי' התחלקות כלל אני ראשון ואני אחרון קדמון לכל הקדומים כו' משא"כ
 בחי' ממכ"ע הוא בחי' גבול מהלך ת"ק שנה כו' רגלי החיות כו', והנה
 ב' בחי' אלו הן ג"כ ב' שמות הוי' הוי' שבפסוק ויקרא הוי' הוי' אל רחום כו'
 כמשנת בתו"א פ' בשלח בד"ה וירא ישראל, והנה שרש נש"י אף שעבמ"ח
 וא"כ הם למעלה מהמלאכים וכל צבא השמים שנמשכו ע"י הדיבור מ"מ שרשן
 ג"כ משם הוי' הממכ"ע, והיינו ששרשם מבחי' ח"ע, וחכ' הוא הנק' מח' וכמ"ש
 מזה בד"ה את שבתותי תשמרו ובד"ה כי כארץ תוציא צמחה, ובד"ה שבת
 שבתון, אשר זאת הוא תכלית ירידתם בגוף שע"י אתכפייה ואתהפכא ובירור
 נה"ב עי"ז דוקא יתעלו בבחי' סוכ"ע, אבל שרשן מבחי' ממכ"ע, וע' עוד מזה
 בתר"א ע"פ יביאו לברש מל', והנה מצד בחי' ממכ"ע שהוא בחי' ציור אדם
 שייך לומר שנש"י הם בחי' בנים למקום, וכמו שהבן הוא טיפה הגמשן
 ממחו האב ממש כך ממש הגר"ג של כל ישראל נמשך מחכמתו ית' כמ"ש
 בתוציא ח"א פ"ב, והמלאכים הן רק הארה לכד הנמשך מהחכ' כמו הארת
 השכל ע"י הדיבור אבל הנשמות נמשכו מעצמיות ח"ע כמשיש בקו"א,
 וזהו ענין מה שמו היינו ח"ע ומה שם בנו ישראל כו', אכן כ"ז מצד
 בחי' ממכ"ע, והו"ע אביהם שבשמים אור אבא המלוּבש בו"א כו', אבל
 מצד בחי' סוכ"ע אשר גם החכ' היא נחשבת כעשי' גופנית כמ"ש בתניא
 ח"ב פ"ט, א"כ בבחי' זו לא שייך לומר בחי' בן כלל, ובבחי' זו נאמר
 כי לא אדם הוא כמ"ש בתו"א פ' יתרו בד"ה זכור ושמור בדיבור אחד
 נאמרו, וזהו יש א' ואין שני, פי' באצ"י עשר ספירות יש דבר ונוקבא
 משפיע ומקבל, מה שאין כן בעצמות המאציל ית' חד ולא בחושבן לית
 שמאלא בהאי עתיקא, ועו"ג ואין אלקים עמדי וע' מזה בתר"א פ' נח
 בביאור ע"פ מים רבים בסופו ח"ל וזהו שאנו אומרים בק"ש שמע ישראל הוי'
 אלקינו יחוד או"א תרדל"מ הוי' אחד יחוד זו"ג בשכמל"ו יחוד, וזהו הכל
 בחי' יחוד היינו כשנמשך למטה והיו לאחדים משא"כ מעשה המצות כו'
 אנכי מצוך אנכי הוא בחי' כתר עכ"ל, הרי בחי' כתר הוא למעלה מבחי'

אור ואתחנן התורה קפה

דו"ג כי הוא בחי' יחוד ממש. הנה בבחי' זו גם בן ואח אין לו ומה שנק' נשיי בנים ואחים זהו בבחי' ממכ"ע בהתלבשות אר"ס בע"ס זהו שחיבב הקב"ה לישראל וקראם בנים כו' היינו שנתלבש בע"ס להיות איהו וגרמוהי חד. ועפי"ז יובן מאמר המדרש כל מי שיש לו תולדות כו' נברא ואינו בורא דהנה החכ' שהיא ראשית ההשתלשלות נק' ג"כ בריאה כמ"ש ותחכ' מאין תמצא יש מאין ממש. והו' שכל מי שיש לו תולדות היינו דשיך יחוד דו"ג הוא נברא ואינו בורא כי בחי' זו שייך רק בע"ס שנק' נברא לגבי אר"ס ב"ה שאפי' א"ק נק' אדם דבריאה כו', וזהו אשר ברא כו' חתן וכלה וידוע כי חתן וכלה הם דו"ג דאצילות ונקרא בחינה זו בשם בריאה. ומזה יובן ענין שאמרו ואלה ר"ל נשמות ישראל בזכות מי הם עומדים בזכות אלה החוקים כו' כי נשמות ישראל אף שעלו במחשבה ונקראו בנים ואחים זהו ואלה שמות בניי שמות ממש מ"מ הם בחי' ממכ"ע והן למעלה מבחי' אלה תולדות השמים כו' וכמ"ש במ"א באריכות ע"פ אלה תולדות נח אלה פסל את הראשונים היינו שהן פנימיות יותר מבחי' אלה תולדות השמים כו' מ"מ כיון ששרשן מבחי' ממכ"ע הם עומדים בזכות אלה החוקים כו' שהם המשכות מבחי' אשר אנכי מצוך מבחי' סוכ"ע כו'.

(קיצור ענין ראו מי ברא אלה ע"ד אלה תולדות השמים והארץ וכל מי שיש לו תולדות נברא ואינו בורא. ועי"ל ע"ד יש אחד ואין שני גם בן ואח. וקשה הא כתיב מה שמו ומה שם בנו אלא כי יש ממכ"ע וסוכ"ע ב' שמות הוי', ונשיי שרשן מחכמה ממכ"ע, וזהו שנק' בנים לאביהם שבשמים ח"ע אבל סוכ"ע כי לא אדם הוא. אין שם דו"ג וממילא לא בן ולא אח. וזהו כל מי שיש לו תולדות היינו ע"ס דאצי' הוא נברא כי והחכ' מאין תמצא. בורא קדושים ישתבח שמך ולכן תכלית ירידות הנשמות בגוף שע"י המצות מתעלים בבחי' סוכ"ע אנכי מצוך כו'). וכה"ג מצאתי אח"כ בכת"י מו"ח ז"ל מ"ש בחורף תקס"ג מאדמו אשר למעלה מאצילות לא שייך שום זוג כו' כי הוא יחיד כו' ועוד כי הזוג זהו השפעה מעצמיות כעין עילה ועלול ובא"ס ב"ה חלילה לומר כן. וגם מבחי' כתר נמשך רק דרך שערות לבד שזה עדי"מ אינו נוגע לעצמיות כלל.

ג) ועתה צ"ל מהו"ע מי ברא אלה. היינו בענין אלה תולדות השמים וכמ"כ י"ל אח"כ בחי' אלה שמות בניי ובבחי' אלה העדות והחוקים כו' הנה פי' מי הוא בחי' אין מה שאינו מושג. הוא ברא אלה. אלה היינו מה שמושג ונראה הוא היש הנברא. שהיש מתהווה מבחי' אין מה שאינו מושג. וזהו מי ברא אלה. וא"כ פי' מי ברא אלה. זהו עצמו ענין שהבריאה הוא יש מאין. וצ"ל מפני מה נק' יש מאין והלא ממך הכל כתיב. אך הענין הוא כי יש סדר ההשתלשלות מעילה לעלול זהו נק' יש מיש שיש להעלול ערך ויחוס עם העילה. אבל הנבראים לגבי הבורא ית' אין ערוך כלל ואינם מתהווים בסדר ההשתלשלות כ"א בדילוג הערך כו' ע"כ נק' יש מאין. ועמ"ש מזה בדי"ה ואתחנן אל הוי' גבי ובטובו מחדש כו' מחדש ממש דבר חדש כו' משא"כ הוצאת יש מיש אינו כלל התחדשות כ"א גילויי העולם.

ולבאר הדברים יש להעתיק הדרוש המבואר במקום אחר וז"ל הנה תכלית העבודה שעתה הוא הכל להמשיך מן ההעלם לגילוי כו' (כנזכר במקום אחר עיי' שם) ולכך צריך להיות ההתבוננות מגדולתו ית', מדברים נמוכים שלמטה דווקא. פי' שהוא ההתבוננות איך שמהווה מאין ליש גשמי ממש (שהם עולמות שהם יש ממש ומתהווי' מאין כמשי"ת) שבוה ההתבוננות נמצא גדולתו ית' יותר מן ההתבוננות מעולמות עליונים הגבוהים (שהוא עולם האצילות כו') שאף שהתפעלות הלב היא יותר לכאורה מההתבוננות בעולמות עליונים וגבוהים כו' אך באמת ניכר שבחו וגדולתו ית' בזה הבריאה מאין ליש גשמי ממש יותר מן מעלת עולמות הנאצלים כו' כי כל העולמות העליונים הם נתהוו הכל בבחי' סדר השתלשלות עילה ועלול, ואין זה נק' בחי' התחדשות מאין ליש ממש שהרי אין זה דבר מחודש כלל, שאף קודם שנתהווה העלול היה בהעילה תחלה בהעלם בבחי' ביטול, ורק אח"כ יצא מההעלם לגילוי כו' כמו כשנאצל חכמה מכתר הרי גם קודם שנאצלה היתה בהעלם בכתר שהוא למעלה מן החכמה כי יש בכלל מאתיים מנה, והיתה החכמה בכלל בלמעלה מן החכמה שהוא הכת"ר רק שאז היתה שם בהעלם ובבחי' ביטול כו' ואח"כ כשנאצלה היא, היא יצאתה מההעלם לגילוי, נמצא שזה שנאצלה החכמה מכת"ר הוא אדרבה בחי' ירידה אליו ב"ה (שהחכמה שהי' בכלל בהעלם בכתר נאצלה וירדה להיות בגילוי רק חכמה לבד וד"ל), וגם אין זה דבר מחודש כלל כי החכ' היתה גם קודם שנאצלה כו' בכת"ר בהעלם כי יש בכלל מאתיים מנה, ורק כשנאצלה שירדה מכתר שהוא למעלה מן החכמה להיות בחי' חכמה או היא בגילוי כו', וכן כולן כשנאצלו הם נאצלו הכל בסדר ההשתל' עילה ועלול, שהוא הכל בחי' ירידה כנ"ל, וגם אין נקרא בחי' התחדשות כלל שגם קודם לכן היו בהעלם בהמשפיע כנ"ל שיש בכלל מאתיים מנה, וזהו לשון אצילות כדכתיב במרבע"ה ויאצל מרוחו אשר עליו ויתן על ע' איש הזקנים כו' שהפריש מן הרוח שעל מרבע"ה ויתן על הע' זקנים, שהזקנים הי' למטה במדרגה הרבה ממרע"ה (והי' הרוח שעל הזקנים תחלה במשה רבע"ה בכלל רק שאח"כ ירד ונשפל להיות על הזקנים וד"ל) וזהו בחי' אצילות, שהנאצל הוא בחי' ירידה למטה כו' כמו בע' הזקנים וד"ל, וזהו הכל בעולמות העליונים הנאצלים, שהם הכל בבחי' השתלשלות עילה ועלול [ועמ"ש מזה בתו"א בביאור ע"פ ואלה המשפטים, ועד"ו פירשו מארו"ל עד שלא ובה"ע הי' הוא ושמו בלבד שמו בגימט' מקור וגימט' רצון היינו בחי' כתר שנק' ע"ס הגנחות שהי' גנוז במאצילו אך לא ע"ד התכללות השכל במקור השכל שיש לו ערך זל"ז אלא ע"ד התכללות שם האדם בעצמותו שהשם אין ערוך כלל לבעל השם וכלא חשיב כו' ושמו הגדול הוא מקור ושורש להתהוות האצילות שנאצלו מבחי' שמו כו' ע"ד ויאצל מן הרוח כו' וזהו ע"ד גילוי ההעלם כו', ועיי' בספר עה"ק ח"א פ"ב, ובפרדס שער שלישי פ"א, ושער חמישי ספ"ד מענין היה הוא ושמו כו', ובשלי"ה בהקדמה דף ה', וגם אפ"ל ע"ד שכ' המקובלים שענין ע"ס הם מה שאוא"ס ב"ה מאיר בבחי' גבול כי משלימות הא"ס ב"ה שלא יחסר בו גם הכח להאיר בגבול ומדה שהוא כל יכול וזהו ענין אל שדי שאמר לעולמו די, וכח זה הכלול בעצמותו נק' שמו ולכן הוא מקור לאצילות ע"ס כו' ולא ששמו הוא מוגבל ח"ו אלא שהוא מקור וכח להאיר גם בדרך גבול]. אבל עולמות

בי"ע הם נק' מחודשים מאין ליש ממש, שזהו מחדש בטובו בכל יום מעשה בראשית. שמעשה בראשית דוקא נק' מחודשים מאין ליש שמחדש בכל יום כו', והם עולמות בי"ע שהם דוקא נק' מעשה בראשית שהוא המספר שמונין שית אלפי שני הוי עלמא, שהוא מספר מעולם החידוש שהוא מעולם הבריאה ואילך כו' (שזה מונין ה' אלפי תקס"ג לבריאת עולם החידוש). שמומן ימי בראשית הוא מספר השנים ה' אלפים תקס"ג כו' שהוא הכל מעולם הבריאה ואילך כו', שעולם האצילות שהוא בחי' השפעת המאציל הוא קדמון כו' ואין שם בחי' זמן כלל (כנו' במ"א שאין שייך למנות כו') כי"א הששת ימ"ב גו' הם מעולם הבריאה ואילך כו' וכן התורה שלנו היא בעולם הבריאה ולזה כתיב בראשית בבית ממש שזהו התחדשות גמור מאין ליש ממש. ופי' שזה לא יתכן כלל לומר שהיש הגשמי הוא היה תחלה קודם התהוותו בהעלם בהאין הכח השופע המהווה אותו מאין ליש, שאף שנו' במ"א שמה שאנו קוראים להכח השופע בשם אין והנתהווה יש, הוא לפי סדר מלמטה למעלה שלגבינו נק' המתהווה בשם יש שמושג (ונראה כו'). והכח השופע נק' לגבינו אין שאינו מושג וד"ל, אבל לפי סדר מלמעלה למטה נק' הכח השופע בשם יש העיקרי והמתהווה ממנו בשם אין שהוא בטל נגדו והוא היה בו בהעלם ובכחי' ביטול קודם התהוותו כו' אף שזה אמת אבל אינו תכלית האמת לאמיתו שלא יתכן כלל לומר שהיש הגשמי הנתהווה מאין שהיה תחלה בהעלם ובכחי' ביטול בהאין כו' (כי אין ערך כלל היש הגשמי להאין כמשי"ת) כמו למשל התפוח הגשמי שיש בו כמה מיני טעמים מתיקות וחמיצות כו' וכמה גוונים כו' כנו' במ"א, אי אפשר ולא יתכן כלל לומר שזה המתיקות הגשמי שבתפוח הגשמי הוא נמשך ונשתלשל בבחי' סדר ההשתל' עילה ועלול מן מתיקות הרוחני, שהוא כמו שיש מתיקות בהשכלת דבר חכמה שכשמשכיל דבר חכמה היטב הוא מתענג הימנה שמתוקה ועריבה היא לו כו', שזה לא יתכן לומר כלל, שא"א לימשך בסדר השתלשלות עילה ועלול מן מתיקות הרוחני שבהשכלת דבר חכמה כו' המתיקות הגשמי שבתפוח הגשמי, כי אין ערך כלל המתיקות הגשמי שבתפוח הגשמי להמתיקות הרוחני שבחכמה שאינה מהותה וערכה כלל, שזה גשמי וזה רוחני (ולא הי' אפשר לימשך בסדר השתלשלות עילה ועלול במשי"ת). וכמ"כ כל הברואים דצח"מ גשמיים א"א ולא יתכן כלל שישתלשלו השתלשלות בסדר עילה ועלול מלמעלה, והטעם כנ"ל (ואף שישנם במקורם למעלה וכנ"ל שהיש המתהווה מאין ישנו תחלה קודם התהוותו בהאין בבחי' העלם וביטול כו' וכנ"ל שזה אמת כו' וד"ל). ופי' כמו שיש סלע גשמי למטה כמ"כ יש בלמעלה מעלה באצילות ג"כ בחי' סלע, והוא שמלכות דאצילות נק' סלע, וכן יש בחי' עפר ג"כ באצילות שמלכות דאצילות נק' ג"כ עפר (וכן נק' מלכות דאצילות תפוח כנו' לעיל ע"ש) וכן כל המיני פירות גשמי' שישנם בבי"ע כו' כמ"כ ישנם באצילות בבחי' רוחני, והם כמו זתים תאנים ענבים ורמונים תפוחים ואתרוגים כו' (כנו' בכתבי האריו"ל ע"ש), ופי' שאיכות של כל המינים שבאצילות הוא בבחי' רוחניות, ואינם המהות והערך כלל לאותן שבבי"ע הגשמי' וד"ל, ופי' שבחי' הסלע כדומה שבאצילות הוא כמו שהחיות של הסלע הגשמי שלמטה וקיומו, הוא מן כח השופע האלקי שעליו שמהווה אותו מאין ליש וכח השופע שמהווה כו' הוא הבחי' רצון העליון ב"ה שהי'

רצונו ית' שיהי' זה הסלע, וזה הרצון עליון ב"ה הוא המהווה אותו. מאין ליש ממש, וכמ"כ הוא בחי' הסלע באצילות שהוא המחשבה של הרצון עליון ב"ה פי' שהרצון שהיה שיהי' הסלע הגשמי כו', והמחשבה שבאותו רצון עליון ב"ה שחושב את הסלע שעלה ברצונו שיהי' במחשבתו כו', וזהו הבחי' סלע שבאצי' פי' שהמחשבה של רצון העליון שיהי' הסלע הוא הנק' סלע דאצי', והוא למשל באדם שחושב ומצייר במחשבתו מהות הסלע הגשמי כו', כמ"כ נק' למעלה זה הסלע שנצטייר במחשבה עילאה כו' בחי' סלע דאצילות וד"ל, ועד"ז הם כל המינים שבאצי' כמו רמונים ותפוחים ואתרוגים כו' כנ"ל, אך אעפ"כ אין ערך כלל המינים שבבי"ע להמינים שבאצי' כנ"ל שאין מהותם שוה כלל, שזה רוחני וזה גשמי וא"א כלל שישתלשל בסדר עילה ועלול מהסלע הרוחני כדומה שבאצילות הסלע הגשמי שבבי"ע, וכן המתיקות שבתפוח הגשמי אינו ערך כלל להמתיקות שבאצילות שהוא כמו מתיקות השכל כנ"ל שאינו המהות כלל, ולכן א"א שיתהווה המתיקות הגשמי שבתפוח הגשמי שבבי"ע מן המתיקות הרוחני שבתפוח הרוחני שבאצי' בבחי' סדר השתלשלות עילה ועלול שזה גשמי וזה רוחני כנ"ל (ולא היה המהות היש הגשמי באצי' כו' ואיך יתהווה היש הגשמי מן האין מה שלא היה מהות היש בהאין וד"ל), אך הענין הוא כנו' בע"ח שיש מסך ופרגוד המפסיק בין אצילות לבי"ע כו' ע"ש, ושורש המסך הנ"ל הוא מבחי' חשמל דבינה כו' ע"ש, ופי' שבלא המסך הנ"ל לא היה אפשר להתהוות עולמות בי"ע שהם מתהווים מאין ליש ממש וכנ"ל שמהות היש ממש לא היה בהאין ואיך היה יכול להתהוות היש מהאין בסדר השתלשלות עילה ועלול כנ"ל רק התהוות של עולמות בי"ע מאצילות שמתהווים מאין ליש ממש (שלא היה מהות היש באין כנ"ל) הוא ע"י המסך והפרגוד המפסיק ביניהם לאצילות, ופי' שענין המסך הוא כמו שמשפיע הרב דבר חכמה לתלמידו ומלביש הרב את אותו השכל באיזה משל, שע"י אותו משל מבין התלמיד את השכל ההוא הנמשל כו', דהנה המשל אינו ממהות השכל כלל כ"א הוא מהות אחר ממש המסתיר ומלביש את השכל ורק ע"י המשל מאיר אור השכל שמבינים השכל הנמשל ע"י המשל וד"ל (אבל המשל הוא ד"א ממש המסתיר השכל רק ע"י מבינים השכל הנמשל שמאיר בו השכל הנמשל וד"ל) כמ"כ הוא המסך הגשמי שמסתיר האור כו' רק דרך בו מאיר האור כו' שהוא נק' אור הנכפל, פי' שהאור השמש כדומה מאיר בהמסך ומהמסך מאיר כו' והוא כמו אור הלבנה שמאירה על הארץ שנק' אורה אור הנכפל, פי' הלבנה היא מקבלת האור מהשמש כו', והיא מאירה על הארץ וד"ל, וכמ"כ הוא התלבשות השכל בהמשל שאור השכל מאיר מתוך המשל כנ"ל שזהו ג"כ נק' אור הנכפל שהוא ג"כ בחי' מסך כנ"ל וד"ל, וכן התלבשות השכל בחידה כמו חידתו דשמשון מאוכל יצא מאכל כו' ג"כ כנ"ל וד"ל, וזהו מה שמקבלים העולמות בי"ע שפע ואור להחיותם שהאור והשפע הוא בחי' אור הנכפל שיוצא דרך המסך והפרגוד שמפסיק ביניהם לאצילות וד"ל, ולכן הנבראים כו' הם בחי' יש ודבר ממש נגד אצילות שאינם מקבלים מאצי' בסדר השתלשלות עילה ועלול שזה לא הי' באפשרי שיתהוו בחי' יש מאין כלל שאין מהות היש דבי"ע בהאין שהוא אצילות כנ"ל כ"א התהוותם שמתהווים מאין ליש ממש שהוא בחי' התחדשות ממש (שלא הי' מהות היש בהאין

כנ"ל) הוא ע"י אור הנכפל שמקבלים דרך המסך והפרגוד המפסיק בין אצילות לבי"ע כנ"ל ועי"ז המסך דווקא שמקבלים האור הנכפל כ"י הם מתהווים מהות אחר ממש שהוא שמתהווים מהות יש ודבר נפרד ממש. שהוא בחי' התחדשות ממש שלא היה מהות היש בהאין שהוא אצילות קודם המסך כ"י כי המסך דווקא עושה זה כנ"ל וד"ל. וכדכתיב ומשם יפרד והי' לארכעו ראשים פי' שעולמות בי"ע הם נק' עלמא דפרודא שהם בחי' יש ונפרד ממש (שהוא בחי' התחדשות מאין ליש שלא מהות היש באין כלל כנ"ל וד"ל) כמו מלאך מיכאל דבריאה שהוא בחי' חסד דבריאה הוא בחי' יש ונפרד לגבי אצילות שביטולו הוא בבחי' יש ונפרד בפ"ע רק שבטל כ"י שאומר שירה ומשתחוה כ"י, ואף שמתהווה מחסד דאצי' אעפ"כ אין ערך כלל ביניהם, שזה יש ונפרד בפ"ע והחסד דאצילות הוא בחינת אין ואחדות בתכלית היחוד דאיהו וגרמיהי חד שאין נופל כלל לשון השתחוואה אף על הדבור שהוא מלכות דאצי' שאין שייך לומר שהדבור משתחוה להמחשבה כ"י שהדבור ומחשבה אחד כ"י (ואף שהדבור למטה ממחשבה ובטל לגבי המח' כ"י אך אין שייך לשון השתחוואה שהוא בחי' יש בפ"ע ומשתחוה כ"א שם היחוד בתכלית כנ"ל וד"ל כנ"ל במ"א ע"ש) והוא מפני המסך שמפסיק בין אצילות לבי"ע כנ"ל שנעשי' עולמות בי"ע מהות אחר בחי' יש ונפרד בפ"ע ואינם ערך לאצי' שהוא אין והם מחודשים ממש שזהו ההתחדשות שהם געשי' יש ונפרד בפ"ע ומה שלא הי' מהות היש באצי' כנ"ל וד"ל וכן על הגבראים כ"י דכתיב הן שמים לא זכו בעיניו כ"י וכן כתיב ובמלאכיו ישים תהלה שיש להם חטא כשאינם עובדים באהוי"ר כדבעי כ"י (שהם יש ונפרד כנ"ל וד"ל) וזהו ההתחדשות שמתחדשים עולמות בי"ע מאין ליש ממש שהוא התחדשות גמור שלא מהות היש תחלה קודם המסך בהאין שהוא האצילות כנ"ל וזה עושה הכל המסך כנ"ל וד"ל. ושרש המסך הנ"ל הוא מחשמל דבינה (כנ"ז בע"ח) ופי' שחשמל דבינה הוא כמו השכל עצמו הוא היולי (בלא אותיות כלל וד"ל) וכשבא בגילוי במוח הוא בא באותיות המחשבה שהוא האותיות של פשט ההבנה כמו שחושב איזה השכלה במחשבתו שחושב השכל הנ"ל בצירופי אותיות המחשבה של השכל ההוא זהו נק' לבוש החשמ"ל דבינה פי' שאותיות המחשבה שחושב השכל, מסתירים את השכל ההוא (שהשכל עצמו הוא היולי בלא אותיות) ואח"כ כשמשפיע השכל ההוא באותיות ההם לוולתו. כמו שמדבר לוולתו השכל ההוא בצירופי אותיות ההם כ"י אזי המקבל השכל ההוא הוא מקבל מן האותיות ההם שמאיר השכל מן האותיות (שמן האותיות מבין השכל וד"ל) ה"ז שמקבל השכל מן האותיות השכל כמו קבלת האור דרך מסך הנ"ל וד"ל (רק שהאור השכל שמאיר דרך האותיות הוא נגלה יותר מן האור שמאיר דרך המסך שהוא האור השכל שמאיר דרך משל וחדיה כנ"ל וד"ל) ולכך משתלשל למטה מעור החשמ"ל דבינה המסך המבדיל בין אצי' לבי"ע כנ"ל וד"ל (או כמו שיש לו איזה תאוה וחמדה בלבבו שכשהתאוה היא בלבו או אין בה עדין שום צירופי אותיות כלל, ואח"כ כשמהרהר אותו במוחו או מהרהר בצירופי אותיות כ"י והאותיות המלבישים אותה נק' לבוש החשמ"ל כנ"ל וד"ל. והמסך ה"י הוא בין בריאה ליצירה שמבדיל ומפסיק בין בריאה

ליצירה כו', והמסך הג' הוא המבדיל ומפסיק בין יצירה לעשייה וד"ל, וזהו מחדש בטובו בכל יום מעשה בראשית דווקא שכל המינים שבבי"ע כמו הפוחים ורמונים ואתרוגים כו' כנ"ל לא הי' כלל מהותם באצילות שהם מתחדשים מאין ליש ממש פי' שמהות היש לא הי' כלל מהותו תחלה בהאין שהוא אצילות כ"א נתחדשו ממש להיות יש גמור מה שלא היה בהאין תחלה כנ"ל וזה עושה המסך והפרגוד כו' כנ"ל, ולכך ניכר יותר גדולת א"ס ב"ה מדברים תחתונים שהם בי"ע שמתחדשים מאין ליש ממש כנ"ל מן התהוות עולמות הנאצלים ששם הוא בחי' השתלשלות עילה ועלול, והיה מהות העלול תחלה בהעילה בהעלם כי יש בכלל מאתיים מנה כנ"ל, ורק אח"כ יורד ומתגלה כנ"ל והוא אדרבה ירידה אליו ב"ה וגם אין שם בחי' התחדשות כלל כי לא שייך למנות מזמן התהוות הנאצלים כי הם בחי' אלקות ואחדות עם המאציל ב"ה שהם ג"כ בחי' קדמון כנ"ל) שהם בחי' עצמות המאציל ב"ה, כמשל השכל ומדות של עצמות הנפש שאף שהם מגלין עצמות הנפש לא נחשבו לדבר בפ"ע כלל (כנ"ל שלא שייך לומר לי' השתחווהו וביטול בהדבור והמחשבה שהם א' עם הנפש כנ"ל וד"ל) כמ"כ כל האצ"י הוא רק בחי' השפעת המאציל ב"ה וד"ל, משא"כ בהתהוות עולמות בי"ע שהם מתחדשים מאין ליש ממש שלא היה קודם הבריאה מהות היש בהאין שהוא אצ"י כלל כ"א אח"כ מתחדש ממש הבריאה להיות יש ממש מה שלא הי' קודם לכן כנ"ל וד"ל, ולזה מובין הזמן של התחדשות הבריאה כו' זמן ו' אלפי שני כו' וד"ל (זה ההתחדשות עושה המסך כנ"ל וד"ל) ולכך כתיב בברכי נפשי רק דברים תחתונים דוקא שמספר גדולת אין סוף ב"ה והוא ניכר יותר מדברים תחתונים כדכתיב שם זה הים גדול כו' הכל דברים תחתונים כו' שאף שהם תכלית ההסתתר שהם יש גמור (ונעשי' ע"י מסכים המסתירי' רבי' כנ"ל, אך בזה הם קרובים יותר מצד שניכר עוצם גבורתו ית' בהם שמחדש הבריאה להיות יש מאין מה שלא היה תחלה מהות היש בהאין כנ"ל וד"ל ובוה ניכר גבורתו ית' שהו הן גבורותיו שיכול לשפול מלמעלה מעלה ולהתצמצם בגשם ממש, כמו מתיקות התפוח הגשמי שנתצמצם מאד כו' להיות מתיקות גשמי' וכן כל הטעמים שבכל המינים גשמיים והדר הכל גבורותיו ית' שיכול להתצמצם כ"כ (ע"י מסכי' רבים כנ"ל) ועוד יש טעם מה שקרובים יותר העולמות בי"ע שמתחדשים מאין ליש אליו ית', והוא מפני ששרשם הוא בעלה מאצ"י כי התהוות העולמות בי"ע הוא משבירת הכלים כו', ושורש של שבירת הכלים שהוא עולם התוהו הי' בעקודים ונקודים כו' (וממנו כיבת היש לאין לכך קרובים יותר וד"ל) והוא ס"ג שלמעלה מש' מ"ה שהוא אצילות שעתה שהוא עולם התיקון שהוא ברורים וד"ל, וזהו ענין מי ברא אלה מי היינו בינה שממנה נמשך המסך שבין אצילות לבריאה כו' כמ"ש בע"ח שער מ"א והיינו לפי שבינה היא כתר לז"א שבחי' הז"א לגבי הבינה הוא ע"ד והחכמה מאין תמצא כו', לכך ממנה דווקא נמשך הכח הזה שיהי' התהוות יש מאין ולא דרך השתלשלות שהבח הזה נמשך מבחי' הכתר המקיף כו', ולכן מי דוקא ברא אלה שהוא ענין התהוות יש מאין, וכמו המשל שנמשך ג"כ דוקא ממי שהוא חכם גדול כענין משלי שלמה, וכמ"ש מזה בתו"א פ' לך

לך בדיה והבדילה הפרוכת לכם כו', ומימ' ההמשכה ע"י זו"ג ממכ"ע היינו אלה תולדות השמים והארץ רק שסוכ"ע נותן כח שיומשך מזה היש, ועמ"ש מזה ג"כ בביאור ע"פ יביאו לבוש מלכות.

תחת הגליון (מכ"ק)

מ'י ברא אלה דנשמו' היינו מהתבוננו' נמשכי' המדות ביטול היש לאין מעלה אלה תולדות וכו' ותכלית דרצוא השוב ע"י אלה המצות ער"ז ענין מי ברא אלה דתומ"צ שזה שישתלשלו המצות בגשמי' נמשך מבחי' מי כו'.

וזהו המוציא במספר צבאם מספר היינו זו"ג שבהם ועל ידם נמשכו התולדות.

והנה פ'י אלה היינו ג"כ ששה מדות שהם כלולים מששה כחשבון אלה, והוא שאע"ג שהכח להתהוות יש מאין נמשך מבחי' מי שהוא בינה שממנה נמשך החשמ"ל המסך והפרסא עכ"ז ההשפעה נמשך מבחי' ו"ק שהן המדות שהפרסא והמסך מלבשת אותן, וכנודע מענין ששת ימים עשה כו' והיינו כמו שאנו רואים ההתחלקות בפרטי מיני צומח יש פירות מתוקים ויש מרים ויש ממוצעים אשר שרש המתיקות נמשך מהחסד והמרירות מהגבורה כו' (כמ"ש בוח"ב שמות ט"ו ב' בענין שקדים מתוקים ומרים). והנה ו"ק אלו בהשתלשלותן למטה מתחלקים לריבוי בחי' שונות אין קץ כי בחסד יש ג"כ ו"ק וכן בגבורה כו' וגם הם מתחלקים לריבוי בחי', וזהו המוציא במספר צבאם, והוא מה שאנו רואים בדצח"מ שאין שום א' דומה לחבירו אין לך עשב שאין לו מזל כו' וכן בחי' ומדבר, ויש לכל א' שורש ומקור בפ"ע והוא ע"י התחלקות פרטי המדות לבחי' רבות אין קץ, וזהו ע"י שהמשכת החיות מסוכ"ע בבחי' מי נמשך ע"י אלה שהם הו"ק שעי"ז המוציא במספר כו' וזהו כי אראה שמיד מעשה אצבעותיך כמו שפעולת האצבעות לפרר ולחלק הדבר לחלקים רבים, והנה המוציא הוא ה' עילאה בחי' מ"י הוא המוציא במספר שהוא ז"א ונק' צבאם, וכמ"ש בוח"ב משפטים ק"ה א' מאי במספר כו' אילנא רבא ותיקף כו' ומספר שניה, דהיינו ז"א, ובמא"א אות מ"ם סעיף מם פ'י מספר הוא הדעת, והיינו כי דעת כולל ה"ח וה"ג שהם נמשכים ומתחלקים לריבוי בחי' אין קץ וכמ"ש בוח"ג קל"ו א' ע"פ ובדעת חדרים ימלאו חדר היינו חסד דין רחמים שהם נמשכי' ע"י הדעת כו', ועמ"ש עוד מענין מספר ע"פ והיה מספר בני ישראל, ועיין מזה בהרמ"ז פ' במדבר דקי"ז סע"ב שבחי' המספר הוא במקום גילוי האורות והיינו בחי' עלמא דאתגלייא כו', וזהו המוציא במספר המוציא היינו המשכתם מעלמא דאתכסייא בעלמא דאתגלייא הוא במספר כו', ועיין עוד בפ"י במספר בוח"א בראשית ד"ב סע"א ובפ' תרומה דקס"ח רע"ב ודקע"א ע"ב, ועמ"ש בדיה וידבר אלקים כו' אנכי כו' דפי' המוציא כענין המוציא מרה"י לרה"ר וכך הוא כאן בענין המוציא במספר מה שנמשכים מאצ"י לבי"ע להיות נבראים יש מאין כי אצילות הוא בחי' עולם האחדות ונק' רשות היחיד איהו וגרמיהי חד ובי"ע שם רה"ר טורי דפרודא כו'.

ליצירה כו', המסך הג' הוא המבדיל ומפסיק בין יצירה לעשייה וד"ל, וזהו מחדש בטובו בכל יום מעשה בראשית דווקא שכל המינים שבכ"ע כמו תפוחים ורמונים ואתרוגים כו' כנ"ל לא הי' כלל מהותם באצילות שהם מתחדשים מאין ליש ממש פ"י שמהות היש לא הי' כלל מהותו תחלה בהאין שהוא אצילות כ"א נתחדשו ממש להיות יש גמור מה שלא היה בהאין תחלה כנ"ל וזה עושה המסך והפרגוד כו' כנ"ל, ולכך ניכר יותר גדולת א"ס ב"ה מדברים תחתונים שהם ב"ע שמתחדשים מאין ליש ממש כנ"ל מן התהוות עולמות הנאצלים ששם הוא בחי' השתלשלות עילה ועלול, והיה מהות העלול תחלה בהעילה בהעלם כי יש בכלל מאתיים מנה כנ"ל, ורק אח"כ יורד ומתגלה כנ"ל והוא אדרבה ירידה אליו ב"ה וגם אין שם בחי' התחדשות כלל כי לא שייך למנות מזמן התהוות הנאצלים כי הם בחי' אלקות ואחדות עם המאציל ב"ה שהם ג"כ בחי' קדמון כנ"ל) שהם בחי' עצמות המאציל ב"ה, כמשל השכל ומדות של עצמות הנפש שאף שהם מגלין עצמות הנפש לא נחשבו לדבר בפ"ע כלל (כנ"ל שלא שייך לומר ל' השתחווה וביטול בהדבור והמחשבה שהם א' עם הנפש כנ"ל וד"ל) כמ"כ כל האצ"י הוא רק בחי' השפעת המאציל ב"ה וד"ל, משא"כ בהתהוות עולמות ב"ע שהם מתחדשים מאין ליש ממש שלא היה קודם הבריאה מהות היש בהאין שהוא אצ"י כלל כ"א אח"כ מתחדש ממש הבריאה להיות יש ממש מה שלא הי' קודם לכן כנ"ל וד"ל, ולזה מונין הזמן של התחדשות הבריאה כו' זמן ו' אלפי שני כו' וד"ל (חה) ההתחדשות עושה המסך כנ"ל וד"ל) ולכך כתיב בברכי נפשי רק דברים תחתונים דוקא שמספר גדולת אין סוף ב"ה והוא ניכר יותר מדברים תחתונים כדכתיב שם זה הים גדול כו' הכל דברים תחתונים כו' שאף שהם תכלית ההסתר שהם יש גמור (ונעשי' ע"י מסכים המסתירי' רבי' כנ"ל, אך בזה הם קרובים יותר מצד שניכר עוצם גבורתו ית' בהם שמחדש הבריאה להיות יש מאין מה שלא היה תחלה מהות היש בהאין כנ"ל וד"ל ובזה ניכר גבורתו ית' שהן הן גבורותיו שיכול לשפול מלמעלה מעלה ולהתצמצם בגשם ממש, כמו מתיקות התפוח הגשמי שנתצמצם מאד כו' להיות מתיקות גשמי' וכן כל הטעמים שבכל המינים גשמיים והדר הכל גבורותיו ית' שיכול להתצמצם כ"כ (ע"י מסכי' רבים כנ"ל) ועוד יש טעם מה שקרובים יותר העולמות ב"ע שמתחדשים מאין ליש אליו ית', והוא מפני ששרשם הוא געלה מאצ"י כי התהוות העולמות ב"ע הוא משבירת הכלים כו', ושורש של שבירת הכלים שהוא עולם התוהו הי' בעקודים ונקודים כו' (וממנו סיבת היש לאין לכך קרובים יותר וד"ל) והוא ס"ג שלמעלה מש' מ"ה שהוא אצילות שעתה שהוא עולם התיקון שהוא ברודים וד"ל, וזהו ענין מי ברא אלה מי היינו בינה שממנה נמשך המסך שבין אצילות לבריאה כו' כמ"ש בע"ח שער מ"א, והיינו לפי שבינה היא כתר לז"א שבחי' הז"א לגבי הבינה הוא ע"ד והחכמה מאין תמצא כו', לכך ממנה דווקא גמשך הכח הזה שיהי' התהוות יש מאין ולא דרך השתלשלות שהכח הזה נמשך מבחי' הכתר והמקיף כו', ולכן מי דוקא ברא אלה שהוא ענין התהוות יש מאין, וכמו המשל שנמשך ג"כ דוקא ממי שהוא חכם גדול כענין משלי שלמה, וכמ"ש מזה בתו"א פ' לך

אור ואתחנן התורה קצא

לך בדיה והבדילה הפרוכת לכם כו', ומ"מ ההמשכה ע"י זר"ג ממכ"ע היינו אלה תולדות השמים והארץ רק שסוכ"ע נותן כח שיומשך מזה היש, ועמ"ש מזה ג"כ בביאור ע"פ יביאו לבוש מלכות.

תחת הגליון (מכ"ק)

מ"י ברא אלה דגשמו' היינו מהתבוננ' נמשכי' המדות ביטול היש לאין מעלה אלה תולדות וכו' ותכלית דרצוא השוב ע"י אלה המצות ער"ו ענין מי ברא אלה דתומ"צ שזה שישתלשלו המצות בגשמי' גמשך מבחי' מי כו'.

וזהו המוציא במספר צבאם מספר היינו זר"ג שבהם ועל ידם נמשכו התולדות.

והנה פ"י אלה היינו ג"כ ששה מדות שהם כלולים משה כחשבון אלה, והוא שאע"ג שהכח להתהוות יש מאין נמשך מבחי' מי שהוא בינה שממנה נמשך החשמ"ל המסך והפרסא עכ"ו ההשפעה נמשך מבחי' ו"ק שהן המדות שהפרסא והמסך מלבשת אותן, וכנודע מענין ששת ימים עשה כו' היינו כמו שאנו רואים ההתחלקות בפרטי מיני צומח יש פירות מתוקים ויש מרים ויש ממוצעים אשר שרש המתיקות נמשך מהחסד והמרירות מהגבורה כו' (כמ"ש בוח"ב שמות ט"ו ב' בענין שקדים מתוקים ומרים). והנה ו"ק אלו בהשתלשלותן למטה מתחלקים לריבוי בחי' שונות אין קץ כי בחסד יש ג"כ ו"ק וכן בגבורה כו' וגם הם מתחלקים לריבוי בחי', וזהו המוציא במספר צבאם, והוא מה שאנו רואים בדצח"מ שאין שום א' דומה לחבירו אין לך עשב שאין לו מול כו' וכן בחי' ומדבר, ויש לכל א' שורש ומקור בפ"ע והוא ע"י התחלקות פרטי המדות לבחי' רבות אין קץ. וזהו ע"י שהמשכת החיות מכוכ"ע בבחי' מי נמשך ע"י אלה שהם הו"ק שע"י המוציא במספר כו' וזהו כי אראה שמ"ך מעשה אצבעותיך כמו שפעולת האצבעות לפרר ולחלק הדבר לחלקים רבים, והנה המוציא ההא הוא ה' עילאה בחי' מ"י הוא המוציא במספר שהוא ז"א ונק' צבאם, וכמ"ש בוח"ב משפטים ק"ה א' מאי במספר כו' אילנא רבא ותיקף כו' ומספר שניה, דהיינו ז"א, ובמא"א אות מ"ם סעיף מם פ"י מספר הוא הדעת, והיינו כי דעת כולל ה"ח וה"ג שהם נמשכים ומתחלקים לריבוי בחי' אין קץ וכמ"ש בוח"ג קל"ו א' ע"פ ובדעת חדרים ימלאו חדר היינו חסד דין רחמים שהם נמשכי' ע"י הדעת כו', ועמ"ש עוד מענין מספר ע"פ והיה מספר בני ישראל, ועיין מזה בהרמ"ז פ' במדבר דק"ו טע"ב שבחי' המספר הוא במקום גילוי האורות והיינו בחי' עלמא דאתגלייא כו', וזהו המוציא במספר המוציא היינו המשכתם מעלמא דאתכסייא בעלמא דאתגלייא הוא במספר כו', ועיין עוד בפ"י במספר בוח"א בראשית ד"ב סע"א ובפ' תרומה דקס"ח רע"ב ודקע"א ע"ב, ועמ"ש בדיה וידבר אלקים כו' אנכי כו' דפי' המוציא כענין המוציא מרה"י לרה"ר וכך הוא כאן בענין המוציא במספר מה שנמשכים מאצ"י לבי"ע להיות נבראים יש מאין כי אצילות הוא בחי' עולם האחדות ונק' רשות היחיד איהו וגרמוהי חד ובי"ע שם רה"ר טורי דפרודא כו'.

קצב   אור   ואתחנן   התורה

ועוד יש לומר בפירוש המוציא במספר צבאם, דהנה השליה בפרשת במדבר הקשה מה שכתוב שאו וכו' במספר, הלא בדבר המדוד אין שורה ברכה וכו' ועיין שם מה שכתב כי יש שני עניני מספר עד ויהיה דבר שבמנין ולא יהי בטל והמכוון כמו שאנו רואים שיש חשיבות בדבר שדרכו למנותו ולספרו שהוא דבר חשוב ואינו בטל בששים ואפילו באלף לא בטל כדאיתא במשנה פ"ג דערלה ובגמ' פ"ק דביצה ד"ג סע"ב, וכך הענין למעלה שאע"פ שיש נבראים רבים לאין קץ ותכלית וקס"ד שאין חשיבות כל א' אצל הקב"ה כ"כ עד שמשגיח על כל פרטי הדצ"ח בהשגחה פרטיות כ"א על המין כולו כמו שזהו דעת הפילוסופים, ולהוציא מדעת זו כי אם שיש השגחה פרטיות אפילו בדצ"ח וכדפירש"י בחולין פא"ט דס"ג ע"א ע"פ ומשפטיך תהום רבה על זה אמר המוציא במספר צבאם, שהרי הם כמו את שדרכו למנות שהיא דבר החשוב מאד וכך כל נברא חשוב אצלו ית' להשגיח עליו בפרטיות ועד"ז נאמר מונה מספר לכוכבים שהם כמו דבר שדרך למנותו ולספרו.

תחת הגליון הי' כתוב בכ"ק

לענין מי ברא אלה דאלה החוקי' ע"ד שהקדימו נעשה לנשמע נק' מי גילה לבני רז א"כ ביטול דנשמע לאלה החוקי' וביטול דנעשה לבעל הרצון מי ברא מי גילה כו', גם ע"ד שנק' המצות שלוחי' ושלוחו ש"א כמותו כו' וזהו מי ברא אלה הדברים האל"ה אשר אנכי מצוך כו'.

ואתחנן הי' ד'

פנים בפנים דבר הי' עמכם מתוך האש, רבות קמ"ד ג' רט"ו ד' רמ"ז ד' רצ"ח ג' ח"מ ט"ו ג', זח"א עמוד קע"א ח"ב קמ"ד ח"ג תצ"ח, של"ה מבי"ב קפה"ב קצו"ב שיו"א שלה"ב שמח"א שסט"ב שעט"ב, בחיי צה"ד קי"ב קכ"א קעה"א מס"ס טז יג, עמה"מ צט"ג, עקרים מ"ג פ"ח ופרק י"א.

א) ז"ל הבחיי פי' יתרו צה"ד ע"פ לא יהי' לך אלקים אחרים על פני ע"ד הפשט על עצמו כמו ופניך הולכים בקרב, או יאמר על פני המקום שאני פונה בו וזהו אזהרה על שום מקום בעולם לפי שהוא יתברך בכל מקום, וע"ד הקבלה סוד מלת על פני על הפנים שלי מ"ש פנים בפנים דבר הי' עמכם עכ"ל, ואפ"ל כוונתו כמו שתרגם ע"פ יאר הי' פניו אליך יגהר הי' שכינתיה וכן והסתרתני פני תרגם אסליק שכינתית.

ב) בסוף ספרי פ' יתרו סעיף כ"ז על פני מה שאמר פנים בפנים דבר ה' עמכם כלומר התפארת בעטרת פנים בפנים פי' פנים בתוך פנים מן הויצון ראו הפנימי עין פ' משפטים עכ"ל. (הגיה ונלעניד פנים בתוך פנים היינו בחי' סוכ"ע הנק' קוב"ה כמו שמלוכש ומאיר בתוך ממכ"ע הנקרא שכינתיה וכמו שפי' אדמ"ו ג"ע בתיא בתחלתו בדי"ה השמים כסאי ענין מבין דבר מתוך דבר תוך דבר הוא ממכ"ע והוא דבר הוי' עמכם ומבין דבר היינו סוכ"ע והוא הפנים שבתוך הפנים, והרמ"ז פ' ואתחנן דרס"א א' פי' פנים התלבשות פנים דאי' בפנים דז"א אבל פא"פ גילוי פנים דאי' עצמו כו' ע"ש ועמ"ש בלקי"ת בביאור אלה מסעי ע"ש ויכתוב משה, ועיקר עוד מזה בהרמ"ז פ' במדבר דקי"ז גבי ונלעניד שמדדיגת ישראל כו'.

ג) בפ' תרומה דק"י ע"ב ומעתה התבונן מה נעים ומה טוב להיות לוחות העדות למטה מהם בארון כי מהם שמענו התורה שנאמר דבר ה' עמכם בהר מתוך האש עכ"ל.

ד) בפ' תשא קכ"א ע"פ ודבר ה' אל משה פנים אל פנים אריב"ל אין אנו יודעים אם השפל הגבוה אי"ע או הגבוה השפיל אי"ע אלא כביכול גבהותו של עולם הרכין עצמו שנאמר וירד ה' בענן כו' (הגיה עמ"ש ע"פ מי עלה שמים וירד עכ"ה) וע"ד הקבלה ודבר ה' אל משה פנים אל פנים כמו פה אל פה אדבר בו ואיננו כמו פנים בפנים דבר ה' עמכם כי זה היה בהשגותם של ישראל שהיתה מראה בתוך מראה כענין שכתוב אשר עין בעין נראה אחה ה' בפ' שלח יד יד עכ"ל, (הגיה ומתוך דבריו למדנו פי' עין בעין ר"ל עין דיחוי"ע איך שלמעלה היש ולמטה כלא מתלבש בתוך עין דיחוי"ע שהוא התגלות ביטול היש ומתוך עין דיחוי"ע השיגו עין דיחוי"ע ועמ"ש סד"ה כי תשמע בקול פי' לעשות הישר בעיני ה' כו', ועיקר זהו וראו דכ"ג ע"ב ואבהו הו חמאן מגו אינון גווינן דאתגלין אינון סתימין דקיימין עליהו כו' ע"ש וזוהו כענין עין בעין התלבשות אסה"מ בתוך אספשא"מ לאפוקי משאר נביאים שלא נתבאו רק בכה דהיינו אספשא"מ לבד כו' עד כאן הגוה"ה).

ה) ס"פ בהעלותך ענין שהדבור הי' מן השמים בהר כו' ע"ש בענין עד שיבוא הכתוב השלישי ויכריע ביניהם.

ו) בפ' ואתחנן במקומו פב"ס דיבר ה' עמכם ע"ד השטט בלא אמצעי וכענין שכתוב כאשר ידבר איש אל רעהו, וע"ד המדרש פנים בפנים בדמיונות הרבה נדמה הקב"ה לישראל לזה נראה עומד ולזה יושב לזה בחר ולזה זקן כו' ע"ש שנאמר וביד הנביאים אדמה כו' ע"ש, אפ"ל לפ"ז כי פי' פנים בפנים היינו שלפי ערך האתעדל"ת של הפנים של האדם כך נמשך ונתגלה לו מלמעלה וכענין מ"ש כמים הפנים לפנים כו'.

ז) * ועמ"ש בלקי"ת ע"פ ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה דהפי' לפניכם בבחי' פנים שלכם, ואפ"ל לפי הנ"ל כי פנים שלכם זהו המ', ולפי

שבה מלובש התית שזו פבים כניל ס"ב וס"ד. ע"כ מזה נמשך כח הברכה שתוכלו להמשיך גילוי פנים העליונים אספה"מ כענין ישר יחזו פנימו בוהר ויקרא ט"ז א', ובביאור ע"פ כי תשמע בקול, ועמ"ש ע"פ אל מול פני המנורה יאירו והנה מבמ"א ההפרש בין ברכה ובין תפלה שהברכה היא גילוי השורש וכמ"כ י"ל כי בפ"פ הן ב' שמות הוי' והברכה להמשיך גילוי שם הוי' דלעילא כמ"ש בוח"א ויצא קנ"ח ב' ע"פ ברוך ה' כו' מן העולם כו', וזהו ענין ישר"מ כו' שמו הגדול כו' והיינו ע"י אשר תשמעו אל מצות הוי' ועמ"ש בביאור דשחורה אני פ"ו שהמצות נמשכים משם הוי' שלמעלה מאצילות היינו מש' הוי' דעתי כו' ע"ש, ועמ"ש טד"ה ולא אבה מענין ב' שמות הוי' כו', ואפ"ל שזוהו פ"ו ויעבור הוי' על פניו ויקרא הוי' הוי', היינו כי פבים שהפנים העליון מלובש תוך פנים, אבל ויעבור הוי' על פניו שיהי' גילוי פנים העליון ממש והיינו ויקרא הוי' הוי' כו', ואפ"ל עוד כי ראה אנכי קאי על משה דהנה במשה נאמר ודבר ה' אל משה פנים אל פנים שזוהו למעלה מבחי' פנים בפנים כניל ס"ד וע"י אשר תשמעו כו' יומשך הברכה בבחי' לפנים שתזכו ג"כ לבחי' פנים אל פנים וי"ש לע"ל ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה כו', ובמ"א נת' ענין ואנכי אסתר אסתיר פני ביום ההוא כדי שע"ז אח"כ ואמר ביום ההוא כו' המכוון ג"כ כניל שמתחלה קודם ההסתר פנים היו בבחי' פנים בפנים, וע"י ההסתר יזכו לבחי' פנים אל פנים כו' וזהו בן פורת עלי עין ר"ל למעלה מבחי' עין בעין שזוהו בחי' פבים כניל ס"ד אלא פנים אל פנים כו' ואע"פ שנאמר ולא קם נביא כו' הרי ארז"ל בישראל לא קם אבל באו"ה קם, אי"כ מכש"כ שי"ל שלע"ל יהי' בישראל ג"כ בחי' זו דפא"פ כו' וגם ארז"ל פ"ב דר"ה דכ"א בנביאים לא קם אבל במלכים קם ומנו שלמה כו' אי"כ מכש"כ שי"ל בעוה"ז לא קם אבל לע"ל שאז יקויים מה שביקש משה מי יתן והי' כל עם ה' נביאים אם כן אז יהי' בחינה זו, ואפילו בקריעת ים סוף אמרו רז"ל ראתה שפחה על הים מה שלא ראו נביאים אם כן לעתיד לבא שנאמר והניף ידו על הנהר כו' וזהו שכתוב ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים כו' היינו כמ"ש במשה מן המים משיתיהו כו' כי ענין נבואת משה גילוי תפארת ובחי' זו יתגלה לע"ל לכ"י, ובחי' משה יתעלה יותר כו', וראי' לכ"ז ממה שאמרו כל הנביאים עתידין להבטל לע"ל, ופ"י הטעם בת"א בד"ה יביאו לבוש מל' שיהי' בטילי' כשרגא בטיהרא לגבי הגילוי שלע"ל כו' ועוד שהרי ארז"ל נשיב נבראו בעולם ונמסר למשה מי"ט שע"ב כו', ושער החמישים יתגלה לע"ל כו', אי"כ עכ"פ המי"ט שע"ב שנתגלו למשה יתגלו לע"ל לישראל כו' שוב מצאתי כדברי מפורש בבחי' ס"פ תשא דף קכ"ד סע"ד שהמעלה הזאת דנבואת משה הבטיח הנביא ליראי ה' ולחושבי שמו שיזכו בה לעולם שכולו ארוך הוא שאמר מלך ביופיו תחזינה עיניך כו'.

ז) בבחי' ס"פ תשא שם ג' מדריגות שנק' פנים ח"ט תקיעת שופר שלש של שלש שלש כו' ע"ש ואפ"ל לפ"ז מ"ש אשרי העם יודעי תרועה באור פניך יהלכון ההילוך בבחי' פנים, שגם מה שנאמר ופני לא יראו נמשך ומאיר, וזהו לך אמר לבי בקשו פני את פניך הוי' אבקש כו'.

כי מי כל בשר, רבות שמות פיה קציג ב' בענין ירעם אל בקולו נפלאות ע"ש, ויקרא פ"א קס"ו א', גבי באהל מועד ששם הי' הקול נפסק ולא יצא חוץ לאהל מועד כו' ע"ש, שה"ש רבה ס"ס כתפוח בעצי היער, זהו ענין ואל חדר תורתו ועמ"ש מענין אהל מועד בד"ה במדבר סיני.

קרב אתה ושמע כו' ואת תדבר אלינו כו', זח"א פ' לך דפי"א סע"ב דפי' ואת היא מל' ע"ד אמור לחכמה אחותי את, דהיינו ח"ת כ"כ הז"ח שם, ובזח"ג ואתחנן דרס"א סע"א האריך בזה ואת תדבר אלינו לא בענין בתוקפא עילאה דלעילא אלא מאתר דנוק' ולא יתיר כו' ע"ש, והענין ע"ד מ"ש בלק"ת פ' תזריע בד"ה שוש תשיש ותגל העקרה בענין גשים דעתן קלות אהבה ע"מ לקבל פרס כו' ע"ש, וע"ש במק"מ, והנה הרמ"ז שם האריך וסיים ונתחרטו מהיות רוחניים ונתרחקו מעץ החיים וירדו למקום גו"ה ונתאוו לחומריות העוה"ז כו' עכ"ד, ועמ"ש מזה בד"ה והר סיני עשן, ובבחי' פ' בהעלותך ע"פ ואם ככה את עושה לי פי' ג"כ כמ"ש בזהר דפי' ואת תדבר קאי על בחי' מל', והיינו שנתרחקו מהתפארת שהוא גילוי יחודא עילאה ביטול כזיו השמש בשמש כ"א רצו רק ביחז"ת שיהי' ביטול היש היינו יש ובטל כו' עד כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבינו אלא אחד דהיינו בחי' ועד שהוא אחד בחלופי אתון, וכמ"ש מזה בד"ה וזכור דעמלק בת"א פ' תצוה ועמ"ש ע"פ אתה ה' לבדיך כו' את עשית את השמים ג"כ את חסר ה' כו' כי המשכת החיות בעולמות רק מבחי' מל' כו' ועי' בש"ך פ' ואתחנן מזה, בשל"ה קפח"א רנב"ב רעז"א שסח"א שסט"ב.

מל יתן כו' ליראה כו', פרק לפני אידיהן ד"ד ע"ב ודף ה' סע"א היה להם לומר תן אתה כו', וכ' מהרש"א הגם שאמרו הכל בידי שמים כו' מ"מ פשיטא דביד הקב"ה להטות לב בני אדם לטובה כו', והבחי' כאן פי' שבחי' יראת שמים אינו תולה בידי המדה הנק' שמים שהוא חו"ג דאצי' אש ומים שבהן ועל ידן הנהגת העולמות אלא למעלה מבחי' זו כו' והיינו שזה תלוי בבחי' מי שער החמשים שהוא כתר כי למטה באצי' יש זה לעומת זה עת אשר שלט האדם באדם ולאום מלאום יאמץ משא"כ למעלה מאצי' כו' גם חושך לא יהשיך ממך כו' הרים כדונג גמטה, וכעין זה פירשו בענין בני חיי ומוזני לאו בוכותא שהוא חר"ג תליא אלא במזלא תליא שהוא כתר כו', ולכן נאמר יראת ה' היא אוצרו

שה נמשך מבחי' אוצרו של הקב"ה שהאוצר הוא דבר הגנוח כענין מתנה טובה יש לי בבית גנוי כו' סתימא דכל סתימין, ובמא"א אוצר יסוד דאימא איכ' זהו נק' מעל שמים כו' ועמ"ש בת"א ע"פ וישב יעקב בארץ מגורי אביו כו', גם הנה בביאור מאמר זח"ב תרומה קס"א קב"ה אסתכל באורייתא וברא עלמא נתבאר ענין ידיעה ובחירה שהידיעה למעלה במחשבה הקדומה בחי' א"ק ע"כ אינו מבטל הבחירה וכמשנ"ת בביאור שבתותי תשמרו, ואיכ' בחי' שמים שהוא ז"א דאצי' אין תלוי יראת שמים כי מצד בחיגה זו הרשות נתונה כו', אכן מצד כתר שהוא א"ק אשר שם הידיעה ומה שאין נמשך הכרח מהידיעה על הבחירה זהו רק מצד שכך רצה הקב"ה שידיעה הנ"ל תשאר רק בבחי' מקיף כו' איכ' אם רוצה להאיר ממנה בבחי' פנימי מעט עי"ז יומשך היראה וע"ד אבל חרדה גפלה כו' משום דמולייתו חזי כו', ועיין מ"ש בתלים על פסוק מי יתן מציון ישועות יעקב תלים סי' י"ד ז'.

במהרמ"א בפסוק וישמע ה' האריך בזה, ופי' מי יתן והי' לבבם שהם ב' לבבות יצ"ט ויצה"ר ואמרם זה כי ייחדו הב' לבבות כו' ע"ש ועמ"ש בד"ה מי מנה עפר יעקב פי' ויחד לבבינו כו' ושם פי' ענין ורגלי חסידיו ישמור והכרחין על כחות המחטטיאים הזהרו בפלוני ובתורתו כו'.

רבות ס"פ כי תבוא ע"פ ולא נתן ה' לכם לב לדעת, בשעה שעמדו ישראל כו' ואמרו כו' נעשה ונשמע אמר הקב"ה מי יתן והי' לבבם זה להם כו' הי' להם לומר אתה תן כו' ולפיכך אמר משה ולא נתן ה' לכם לב לדעת, הבחי' פ' ואתחנן פי' מ"ש אתה תן, הגם דלא תליא בידי שמים כ"א בבחי' מחשבה הקדומה באורו שיתפלל למעלה בזה, ואין צריך כ"א כמ"ש בפ"י אני הוי' א"ס והוי' ע"ס דאצי' כולא חד, והנה מ"ש המדרש דלבבם זה קאי על מ"ש נעשה ונשמע א"ש דאם קאי על אתה תדבר אלינו קשה כו', ועפ"ז יש לפרש מ"ש עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה זהקשו מהו עתה ידעתי שהרי הש"י יודע מקודם מה שעתיד להיות, ולפמ"ש אפ"ל כי הידיעה זו והו' בבחי' מי היינו כתר הנק' עתיקא ונק' דעת עליון פי' עליון סוכ"ע אבל בז"א דאצי' הנק' דעת תחתון כגודע מענין כי א"ל דעות ב' דעות ד"ע וד"ת שם לא נמשך ידיעה זו שא"כ הידיעה זו הי' מכריח הבחירה אלא אחר שיצא הנסיון לפועל נאמר עתה ידעתי היינו שנמשך הידיעה בדעת תחתון, ועד"ז הוא מ"ש בפ' שמות ב' כ"ה, וירא אלקים את בניי וידע אלקים וע"ש בפרש"י.

ביאור ע"פ חז"ל המצוה כר

וזאת המצוה כר לעשות בארץ כר ושמרת לעשות אשר ייטב לך כר ואח"כ שמע ישראל ולהבין מ"ש חז"ל המצוה שקאי על מצות ק"ש הסמוך וקשה ל"ל לעשות בארץ שהרי היא חובת הגוף שנוהג בארץ ובחולל הענין ארץ הוא נק' מל' געה"ת, וגעה"ע הוא בינה עולם הבריאה אימא מקננא בבריאה כ"ה בוהר אך האריו"ל מפרש שגם גע"ע הוא בחי' מל' כי היא בינה שבמל' דאצ"י. ולהבין הטעם שהג"ע שנהגין מזו הוא דוקא בחי' מל' הענין שיש ב' בחי' א' דרך השתלשלות ממהות למהות הנק' ער"ע שמסוף מדריגות העילה נהווה ראש מדריגות העלול שאין העלול נק' בשם בריאה חדשה כ"א התגלות מהעלם אל הגילוי שתחלה הי' העלול כלול ומיוחד בכל פרטיו בעילה שלו ואח"כ ע"י ירידת המדרגה נראה למהות אחר אבל באמת הכל מהות א' ובחי' הב' נק' בריאה יש מאין ר"ל מדבר שאינו מושג ואינו מתלבש כ"א ע"י הארה בעלמא נברא היש, ונק' סובב ר"ל שאין לו שום שייכות להכלי ואעפ"כ מחיהו תוכו וכו' (ולהסביר הב' בחי' בחי' ראשונה שנק' השפעה בקירוב שהמשיע קרוב למהות המקבל (ואינו יכול להשפיע בריחוק מקום) כמו הרב שמסביר שכלו לתלמידו ששכל התלמיד הוא ממהות שכל של הרב וההפרש ביניהם הוא רק בין רב למעט שאצל הרב השכל בהרחבה יותר ושונה לתלמיד בדרך קצרה שיכול לקבל ונק' העלם לגילוי שדבר המכוסה הוא בהעלם מזולתו וכשנתגלה לא ניתוסף בה דבר חדש כ"א גילוי למי שלא ידע, אבל למי שעשה תחלה הכסוי לא נתחדש אצלו דבר ונק' חשך ואור כמו שכל הרב כשהוא בהעלם בעצמותו ואינו מושג להתלמיד נק' חשך אצלו ואחר שנתגלה השכל נק' אור להתלמיד מאיר עיני חכמים כו', זהו יוצר אור ובורא חשך שיצירה הוא מל' צורה לחומר שהצורה בבחי' אור וגילוי התחומר ההיולי והחומר הוא בחי' חשך והעלם ויכול לקבל כל הצורות ונק' כח הפועל בנפעל שכח הפועל מתלבש בנפעל הוי' אלקות עדי"מ שיש רצון ושכל ומדות ומדומ"ע שאותיות הדבור נמשכים מאותו"ר המח' המח' מתלבשת בדיבור כי מה שהוא מחשב הוא מדבר אך תחלה הי' הדיבור בהעלם מזולתו ואח"כ יצא מהעלם אל הגילוי וכן אותיות המח' כלולים במדות שהוא מהות הנפש שהנפש מלאה אותו"ר כמ"ש האריו"ל והיינו כחות דקות לפי ערך הנפש ואחר שבאו הכחות להתגלות במח' נשתנו למהות אחר וכן המדות בשכל שאנו רואים שכל התפעלות המדות הוא לפ"ע השכל ולכן הקטן ששכלי הקטן גם מדותיו לדברים קטנים וכו' והשכל מתלבש בהם שהרי יש התפעלות בשכל לבד כשמשכיל על דבר אך אינו מגושם כ"כ כמו כשבא התפעלות במדות שבלב שאו נתגלה התפעלות השכל ונעשו יש גמור ע"י כלי הלב, וכן השכל נמשך מהרצון וע"י הרצון נשתנה השכל כמו השחד יעור כו' והיינו חיצוניו"ר הרצון שמתלבש בשכל, וכן למע' דמות אדם כר שהכתר הוא בחי' רצון חז"ל הוא שכל וז"א מדות שהעליון מתלבש בתחתון כמו כל פרטי המשל הנ"ל וא"א לבוא לידי גבול בעולם האצ"י כ"א ע"י בחי' ב' שהוא דרך

הארה, והמשל הוא מכח התנועה שבאדם שמהות הנפש אינו מלוכש בתנועה כ"א שנעשה ממילא ע"י הרצון ומקבל חיות מהנפש שהרי כל מתנוענע הוא ע"כ חי אבל אין כל חי ע"כ מתנוענע כי אינו מזכרח להתנוענע (וכן הוא ע"פ חקירה שהנפש הוא עצם והתנועה הוא מקרה והמיקרה תלוי בעצם אבל אין העצם מלוכש בו כ"א שמאיר ברצון כי מקרה רצון יש לו וקרי הוא בלא רצון ע' בג"א באריכות) וכן החיות שמחי' האדם אינו מהות הנפש שאין עצם מתלבש בו (שאם הי' מתלבש בבחי' הא' לא הי' נפרד מהאדם) כ"א בהארה בעלמא וההארה ההוא שנק' אין שאינו מהות הנפש מתלבש בגוף האדם בג' שליטין בבחי' הא', וזהו כל היצור לא נכחד ממך כי כל היצורים הם רק התגלות מההעלם ואינם נפרדים ממך עכ"ה.

והנה בבחי' הא' שהוא השתלשלות לא הי' אפשר לברוא בעלי גבול ותכלית כמו ג"ע שנהנין מהשגתן ויש גבול להשגתן כי בעולם אצי' איהו וגרמהי כו' והי' הכל בבחי' א"ס מאחר שהכל מהות א' בחי' א"ס כ"א ע"י צמצום האור עד שנעשה בחי' אין הארה בעלמא בחי' ב' הג"ל ואז נברא היש בע"ג, וזהו בחי' מל' דוקא כי מדת מל' היא התנשאות והתרוממות מהעם כי אף שמקבל מלכותו מהעבדי' שמשמימים אותו למלך אך מהותו רם ומתנשא מהם כמ"ש שום תשים עליך מלך כו' שתהי' אימתו כו' כ"א הארת שם מלכותו נק' עליהם, וכן למע' בחי' מל' היא הסתלקות (כי כל בנינה היא מגבורות וד"ל) ומחי' כל העולמות בהארה בעלמא שנק' אין משא"כ שאר המדות הם בבחי' המשכה והשפעה בבחי' חסד ומתלבשת במדה שלמטה המנה כי גם מדות הגבורות כלולה מחסד לכן לא הי' נברא הג"ע בע"ג אחר שא"ס מתלבש בהם כ"א ע"י בחי' מל' שמחי' מרחוק דרך אור כנ"ל אך מאין בא הכח למל' להחיות הגברא מאין הוא מכח הכתר שמחי' החכ' בדרך אור ואין כמ"ש והחכ' מאין תמצא (שא"א למשוך מכתר לחכ' כו' כ"א שיש פרסא מפסיק) וכח הכתר נתגלה במל' דוקא בסוד נעוץ תחילתן בסופן ונק' כתר מל' כמו כתר של מלך שעיקר מלוכה שיראו מלפניו הוא כשלוכש הכתר והכתר הוא הסובב הראש של המלך ומראה כח הארתו מרחוק, וזהו סוד מאה ברכות שחייב לברך בכ"י כמו שארז"ל א"ת מה אלא מאה שמ"ה הוא בחי' מל' (כמ"ש בזוהר מה פשפשת מה כו') והשם שואל מעמך להמשיך לה מאה ברכות מבחי' כתר בסוד חיי שרה מאה שנה וכו' שרה הוא בחי' מל' החיות שלה נמשך מכל הע"ס מאה הוא כתר ועשרים הוא חו"ב ושבע הוא ז' קצוות הרי שהמאות הוא בחי' כתר, אך להבין מה שאנו אומרים קודם כל מצוה לשם יחוד קובהו"ש שהוא ז"א עם מל', והענין שא"א להיות הולדת דבר חדש כ"א ע"י תוספות מחיין כמו קטן על הרוב אינו מוליד עד י"ג שנים גם שמבן ט' שנה ביאתו ביאה להענש בעצמו עליה לפי שיש לו מוחין לצורך עצמו לבד אבל לא לתוליד עד שנעשה בן י"ג שנה או יש לו תוספת מחיין וכן מבואר בהאריז"ל כל זיווג תחתן צריך תחלה זיווג עליון עד רום המעלות

בחי' מל' דאיס אשר הוא לבדו יש לו כח לחדש יש מאין. וזהו שאנו מיחדים ע"י מצות קודבהו"ש שאנו מעוררים עד בחי' כתר להיות נמשך משם זיווג שהוא הארה חדשה לבחי' מל' להחיות כל העולמות ולהוסיף אור חדש בג"ע. והטעם שע"י המצות נעשה היחוד מכתר למל' כי המצות הם נמשכים מפנימי' רצה"ע בסוד כל ארחו' הוי' תרי"ג אורחין כנודע. אך התגלות שלהם הוא במל' ולכן נק' אברים דמלכא דלית להו מגרמי' כלום ובהם מלובש רצה"ע אך פנימי' הרצון א"א להתגלות בעה"ז כי הוא יר"ע שאין הגוף יכול לסבול כי מעין זה הי' בשעת מ"ת (כמ"ש פנים בפנים כו') ופרחו נשמתן ולע"ל נא' ובאו במערות צורים כו' מפחד ה' שהוא פנימי' הנ"ל ומה שביד האדם הוא יר"ת שהוא התגלות הרצון היורד ע"פ מדתיו וזהו מה ה' שואל מעמך כ"א ליראה את ה' אלקיך ר"ל מעמך שביד האדם למשוך היר"ת שיהי' הוי' אלקיך בהתגלות כי דרך כלל נק' אלקינו כשנמשך לכנ"י ובפרט כשנמשך לחלק אלקי' שלו נק' אלקיך וזהו ענין ג"ע שנעשה ע"י המצות שכר מצוה מצוה לפי שבעשותן מעורר מקורם שהוא פנימי' הרצון אשר קדשנו אשר הוא מקוד התענוג באשרי' כי אשרוני בנות כו' ונמשך עד מקום התגלות שלהם שהוא במל' ונעשה תוספת מוחין להיות הולדה חדשה יש מאין בג"ע.

אך צריך ב' בחי' עשיית המצוה ואח"כ שמירה כמ"ש לעבדו ולשמרו כו' והשמירה הוא ע"י התורה והענין דהנה כתיב והחכ' תחי' בעלי' שהמצות נק' בעלי' שהן רצה"ע בלי טעם אין טעם לרצון והתו' שהיא החכ' הוא טעם המצות הן נגלה או נסתר הוא טעם ולכן נק' המצות לבושים שיורדים בבחי' מקיף שמע' ומטה שוים כמו עיגול שכל הקוים שיוצאים מן המרכז הם שוין הגם שיש בו מעלה ומטה והחכ' שהיא התורה מחי' אותם (ומבשרי אחזה שהחכ' מחי' הרצון שהוא בעלה כי כלי המעשה גומרין הרצון ע"י החכ' אבל בלתי החכ' א"א לרצון לבד לגמור פעולתו ע"י האברים לבד הרי שהחכ' מחי' וגומר בעלה שהוא הרצון) כי לפי סדר השתלשלות המצות לבחי' מל' צריכים לקבל חיות מהחכ' שמלמדת איך לעשות שיהי' המצוה כתיקונה כמו למע' אף שהארת הכתר הוא במל' דוקא אעפ"כ המל' מקבלת מחכ' ולפי שהתורה נמשך ונתלבש בשכל האדם שמשגיג לכן נק' מזון שיש בו טעם וכר'. ויש עוד בחי' בתורה שנעשה מקיף והוא אותיות הדיבור בעצמו בלא טעם שהוא ההבל ונק' בית שיש ב' מקיפים חי' יחידה חי' הוא מקיף פרטי החוץ שהוא מקיף לפ"ע הכלי כמו הלבוש שנחתך לפ"ע האברים וכן המצות הם תרי"ג אברי השכינה ויש מקיף כללי בהרצוה שאין בו התגלות אברים כלל ונק' בית כן הכל התורה הוא מקיף כללי וכמו שהבית שומר את האדם מזרם וממטר כן התורה שומרת המצות מיניקת החיצונים הענין כי כל המצות שאנו עושים מטלית ותפילין כו' עיקר יניקתן הוא מקל"ג שמעורב טו"ר שמחי' הכוכבים ומזלות שמגדלים הדבר ההוא. וידוע שיניקת החיצונים הוא ע"י ק"ג שמעורב טו"ר בהיתר ולמטה מקבלים הג"ק הטמאות כמו עד"מ מי שהוא צדיק א"א להיות רשע בפ"ע כ"א תחילה בהיתר ואח"כ

באיסור ואחר שהמצות נלקחים מלברש של ק"ג הי' ראוי שבעשי' אדם המצוה ומעורר מקור הרצון בחי' ארך אפיים לצדיקים ולרשעים שאין העולם תופס שם מקום להיות נמשך ההשפעה לק"ג אחר שהם הגורמים ולכן צריכין המצות לשמירה לבל ישלוט זר במעין חתרם. חזו נעשה ע"י התורה שמור לנוק' מל' תושבע"ס הענין שהתורה נק' ארץ לא זרועה שהיא מליאה סייגין וגדרים הכל בבחי' לא ואפי' במ"ע יש ל"ת כמו סוכה שהיא כו' פסולה ולפעמים הגמרא שקיל וטרי אם עשה כך אם פסול או לאו לפי שהמצות מלוכש בק"ג המעורב טו"ר ואחי"כ נעשה הבדלה להבדיל בין כו' כי ע"י אמירת האדם פסול וטמא שמשם חיות הע"ש הם נופלים מממשלתם ואינם יונקים כמו כשמבזי' את האדם בפסול שיש בו הוא נבזה בעיניו משא"כ כשאין בו כן הסט"א באמת אין להם חיות מצד עצמם כ"א שמגביהים עצמם בחוצפא כו' לכן כשמשפילים אותם ומבזים באמירת פסול וטמא מורידם מממשלתם ונסוגים אחר מלקרב אל הקדושה ואז החיות שלהם שהי' באותו המצוה נשאר בקדושה בסוד חיל בלע ויקיאנו חיל הוא מל' כח שהכח שהי' נבלע אצלם נשאר בקדושה. חזו ביתו זו אשתו מימי לא קראתי כו' שכל השמירות הוא בבחי' מל' כמו שהי' במשכן בגד תכלת לכסות את הכלים מן הלויים שהי' שמירה שלא יבאו לראות כבלע כו' והתכלת הוא בחי' מל' ונק' ג"כ חומת בת ציון שהיא כחומה מן האויב שלא יכנס.

(ע) בפע"ח בכוננות ה"ר שיש חומת ציון וחומת ירושלים חותם תוך חותם שלא ישלטו בה זרים והוא תחום החותם הוא ע"י משנה תורה שהוא מל' ע"ש באריכות) ובגלות נא' הורדיי כנחל דמעה כו'. והנה לשמירת התורה צריך תחילה ק"ש אם ישים אליו כו' כי אם ה' לא יבנה בית ע"י בכל מאדך בלי"ג כי בעה"ז יש בחי' טובב אנכי מצוך היום ואז התורה היא שמירה מבפנים ומבחוץ מבפנים הוא המזון ומבחוץ הוא ההבל או"מ כנ"ל וזהו שכתוב ושמרת לעשות שהוא תומ"צ ואחי"כ שמע ישראל שצריך להקדים הק"ש ועו"ג חאת המצות.

בפ' ואתחנן ר' ב', למען תירא את ה' אלקיך, היינו ע"י חאת המצוה החוקים כו' ללמד אתכם מוכח דע"י הלימוד יבוא האדם לידי יראה וכי"כ בפ' ראה י"ד כ"ג, למען תלמד ליראה והיינו ע"י ואכלת לפני ה' אלקיך כו' דר"ל ע"י שיתעכב בירושלים כי מציון תצא תורה כו' ע"ד הולך את חכמים יחכם כו', חזו אם אין חכמה אין יראה ומהו הלימוד המביא לידי יראה זהו מדרש כמ"ש באדר"ן ס"פ כ"ט רבי יצחק בן פנחס אומר כל מי שיש בידו מדרש ואין בידו הלכות לא טעם טעם של חכמה כל מי שיש בידו הלכות ואין בידו מדרש לא טעם טעם של יראת חטא וכי'.

ב) והיינו כמיש במשלי סי' ב' כגיד כי אם לבינה תקרא ולתבונה תתן קולך
 אם תבקשנה בכסף וכמטמונים תחפשינה או תבין יראת ה' ודעת
 אלקים תמצא עכ"ל ות"י מפרש אם אימא שהבינה יהי' אמו עד"מ וזהו ע"ד מ"ש
 יונק משדי אמו דקאי על תושבע"פ כמ"ש בת"א פ' תרומה ובלק"ת כשה"ש
 בד"ה מי יתגן כאח לי ובשה"ש רבה בפסוק שה"ש דף ג' ג' רבי פנחס בן
 יאיר פתח אם תבקשנה ככסף אם אתה יחפש אחר דברי תורה כמטמונים
 הללו אין הקב"ה מקפח שכן משל לאדם אם מאבד סלע או בולדין בתוך ביתו
 (פי' מין תכשיט מ"כ) הוא מדליק כמה גרות וכמה פתילות ע"ד שיעמוד עליהם
 ומצאם דברי תורה שהן חיי העולם הזה והעוה"ב אין אתה צריך לחפש עליהם
 כמטמונים הללו ואפ"ל החיפוש הוא ג"כ ע"י גרות ע"ד כי נר מצוה ותורה
 אור וכן ארוז"ל פ"ק דפסחים ד"ו ע"ב גבי חיפוש מנרות שהחפוש הוא ע"י
 נר כמ"ש בעת ההיא אחפוש את ירושלים בנרות חה נר לרגלי דבריך (ואפשר
 להעיר למען תלמד ליראה שזהו ע"ד וכל בניך למודי הוי' ועמ"ש בלק"ת
 ס"פ ראה בניך בינה בן י"ה בוניך מבחי' חכמה בנין יראה שלם כו' ומענין
 חתום תורה בלימודי ע' בת"א פ' בראשית סד"ה ענין הברכות ובזח"ג ס"פ
 צו וע' במא"א למ"ד סק"ט גם למד בבינה ועמ"ש בענין ל' דצלם בד"ה כי
 תצא ומ"ש בענין קדש למד מלמטה בד"ה ועשית ציץ ל"ת מתחיל בלמד לא
 והיראה שורש ל"ת כענין אם לבינה תקרא להעיר מענין אם רחץ ה' צואת
 במא"א ו ססעי' ח) דברך תילים סי' קי"ט וארוז"ל במדרש תילים הצדיקים
 דומה למי שהלך באפילה והגר בידו מצא אבן ומסתלק הימנה ואם נכשל בה
 בו' כך אמר דוד נר לרגלי דברך אפילו אני מתאוה ומבקש לחטוא אין ד"ת
 מניחים אותי אם בקשתי להלך הם מאירים לפני כו' נמצא ענין החיפוש ע"י
 הגרות וזהו העוסק בתורה שע"י ימצא היראה כו'. אך כאן משמע דענין אם
 תבקשינה ככסף קאי על ד"ת וע"ט או תבין יראת ה' ואפ"ל ע"ד שהתורה
 נק' תרעא לדרתא לגבי יראה פרק במה מדליקין דל"א.

בסש"ב לא די לעורר האהבה כו' ולמחות כו', ג"ב זהו יובן עפ"מ"ש בלק"ת
 פ' שלח בד"ה ועתה יגדל נא רפ"ב אך תחלה צריך להמשיך כו'
 בחי' ארון עחינו כו' ותחת אשר לא עבדת כתיב כו' ע"ש חו"ש כאן, ומחמת
 המשכת היראה שבמוחו נק' בשם עבודה כו' משא"כ ב"ו ועיין מענין עבד
 בדרוש ר"ח בן דוסא שהיה כעבד לפני המלך וריב"ז כשר זאעפ"כ אלמלא הטיח
 ס', נמצא ע"י ביטול דעבד שהוא יראה ממשך בחי' יהי רצון שלמעלה
 מהחכמה ועמ"ש בד"ה כי עמך הסליחה למען תורא כו'. וע' מזה ג"כ בד"ה
 שובה ישראל דרוש הראשון ועמ"ש בבה"ז במדבר דק"ך ע"א בענין ובא לו
 לקרן בקדמיתא, ומש"כ וגם יתבונן איך כו' ממשך אורו כו' זהו כמ"ש
 בלק"ת וכוננת המצוה הוא כדי להגדיל שמחה של מצוה כו'.

מ"ש בסשיב שם ר"פ הנ"ל אשר הוא מ' כל עולמים ג"כ ע' בד"ה קול דודי
 בשה"ש בפ' עד שנגלה ממ"ה הקב"ה מ"ש ומניח כו' ומיחד כו' ע'
 בישעי' סי' מד"ו וע' בד"ה אתם נצבים פ"ה ובד"ה כי כארץ תוציא צמחה פ"ג
 ובד"ה הבאים ישרש ובד"ה בשעה שהקדימו פ"א זפ"ב ובמדרש ס"פ יתרו
 פכ"ט אבל לא יחדתי שמי.

ומ"ש כי חייב אדם לומר בשבילי, יש להעיר ממ"ש בשה"ש רבה בדי"ה כמגדל צווארך בפ"י שלטי הגבורים משה בשעתו דוד בשעתו עזרא בשעתו וע' במדרש בענין ויהושע הנגיד לאהרן אלמלא היה אהרן קיים כו' הרי כל אדם בשעתו הוא הכלי וצריך להתגבר על יצרו.

שמע ישראל, אחד, רבות בראשית ר"פ כ"א ע"פ כאחד ממנו ואשמע אחד קדוש מדבר, ואשמע אחד זה הקב"ה, שנאמר שמע כו' ה' אחד, ועו"ש תוך פרשה הג"ל כאחד ממנו ר' יהודה ב"ר סימון אמר כיחידו של עולם שנאמר שמע כו' אחד, דף כ"ד ד', סדר נח פלי"ח מ"א ב' (שהוא מ"ד סע"ב) ע"פ שפה אחת ודברים אחדים שאמרו דברים חדים על ה' אלקינו ה' אחד ועל אחד היה אברהם, ויחי פצ"ח ק"ט ב' (שהוא קט"ו ג') ע"פ ושמעו אל ישראל (שבשמים) אביכם, אמרו לו שמע ישראל אבינו כו' כשם שאין בלבך אלא אחד כו' ה' אלקינו ה' אחד ויקרא ס"פ ד' תבא הנפש שהיא יחידה בגוף ותקלס להקב"ה שהוא יחיד בעולמו שנאמר שמע ישראל כו' ה' אחד, מצורע פי"ט קפ"ו א' אם אתה ערשה דלית ריש כו', נשא פי"ד רנ"ח ב' (שהוא נא"ב) ע"פ נתנו מרועה אחד, מרועה, רועה ישראל האזינה תלים פ', אחד שנאמר ה' אחד, ועו"ש לעיל מיניה רנ"ז ג' (שהוא ג' ג') א"ל הקב"ה אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם שנאמר שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם שנאמר מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ בשי"ב סי' ד'.

ס"פ ואתחנן רצ"א א' ב' ומהיכן זכו ישראל לק"ש כו' ממתן תורה כו' א"ל שמע ישראל אנכי ה' כו' נענו כולם ואמרו ה' אלקינו ה' אחד ומשה אמר בשכמל"ה, יש לפרש כי אנכי ולא יהי' לך בדבור אחד נאמרו א"כ ה' אלקינו הוא קבלה לדבור אנכי ה' אלקיך זה' אחד קבלת דבור לא יהי' לך, וכן פי' בשל"ה במסכת תמיד דף רנ"ב סע"ב בשם הרמב"ן ופי' לא יהי' לך שלא יהי' לך מבטח על מלאך כו' כי כל המשתף ש"ש כו' וזהו ה' אחד ולכן נק' פ' שמע קבלת עול מלכות שמים והא"ש נק' עול מצות כי תורה צוה לנו משה וזה עול מצות תורה תרי"א אבל אנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה שמענום וע"כ נק' קבלת עול מלכות שמים ולכן אף מי שתורתו אומנתו מפסיק לק"ש כי תורה צוה לנו משה אבל אנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה שמענום והוא ענין ק"ש, עו"ש זוגות זוגות שמים וארץ כו' אדם וחוה כו' אבל כבודי אחד ומיוחד כו', י"ל אפילו באצ"י בע"ס יש זוגות חו"ב תו"מ משא"כ בהמאציל ית' וזהו ואין אלקים עמדי, וע' בת"א פ' נח בביאור ע"פ מים רבים בסופו, ועיין ברבות ויחי ס"פ צ"ט, שה"ש רבה בפסוק דודי לי, י"ח ד' הוא אמר לי מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ ש"ב ז' ואני מיוחדת שמו בכ"י פעמיים שמע כו' אחד, בפסוק ראשו כתם פז כ"ט ד'

כתיב שמע כו' אחד אם תעשה מן הדלית ריש תחריב לכל העולם, וע' בשליה דף דכמו באחד ד' רבתי כמ"כ בפסוק לא תשתחוה לאל אחר הריש רבתי, בפ' כי תשא ל"ד י"ד וכ"ה ברבות סדר מצורע פי"ט קפ"ו א' כנ"ל. וע' בזח"א ס"פ מקץ דר"ד ב' מענין אלישע אחר ובפ' בשלח ס"א א', וע' מענין אחד במא"א אות א' סנ"ט וסעיף קע"ה. מענין אחר שם סעיף קנ"א, ובפרדס ערך אחד וערך אחר, בפסוק אני לדודי ועלי תשוקתו לו"ד, איכה ס"פ נשקד עול פשעי, ס"ו ד', ס"ז ד' ד"ה מעשה במרים בת נחתום, ע"ו ב' זכר עניי כו' זאת אשיב כו', קהלת בפסוק יש אחד ואין שני צד"ד והמפרשים הקשו שם, וי"ל מה שנק' ישראל בנים זהו לאביהם שבשמים ר"ל אור אבא שבז"א, אבל לגבי עצמות אור א"ס בן ואח אין לו כו', ועמ"ש במ"א ע"פ הנך יפה רעייתי, ולכן ירידת הנשמה בגוף צורך עלייה שע"י המצות נמשך בהן למעלה מהחכמה כמ"ש בד"ה כי כארץ תוציא צמחה, סוף קהלת בפסוק דברי חכמים כו' מרועה אחד קס"ו ד', אסתר בפסוק ויאמר המן כו' ישנו עם אחד קכ"ו ד'.

זח"א עמד מ"א מ"ו נ"ז פ"ב צ"ג שס"ד תציח רי"א רל"ו רמ"ג רל"ז רמ"ז רפ"ג שלי"א שס"ב שע"ה שפ"ו רפ"ה, ח"ג ק"א ש"ז שע"ו תי"ח תל"ו תמ"ו תנ"ו תע"ד תע"ז תע"ט תק"ב תקי"ה תק"כ תקמ"ה, זח"א די"ג סע"ב, זח"א בראשית די"ג סע"ב פרשתא תליתאה דיחודא דשמע ישראל דא ו' דכליל כולא וביה יחודא דכולא זביה אתייחדין והוא נטיל כולא, וביאור הענין יובן עם מ"ש בזח"ג אמור דצ"ו סע"ב גבי עצרת שהוא יום אחד כו' אילנא דא הוא גופא דאמצעייתא דאחיד לכל הני כו' ובמק"מ שם שזהו ענין ישראל אשר בך אתפאר שיוצאים ממנו שארות וענפים לכן שייך זה לפסוק שמע ישראל כו', ותוכן הענין שת"ת מתאחד עם חו"ג ומקבל מכה"ב ומשפיע לנה"י וכמ"ש בפ' תרומה קע"ה ב' מאי איש תם כתרגומו שלים כו' ע"ש ע"פ והבריח התיכון, וע' במאמר הפסיעות להרח"ו מענין ו' להמשיך יו"ד בראשו כו', ועמ"ש בד"ה וארא שעיקר ההמשכה הגלוי כשנמשך בז"א משא"כ כד סליק לעילא לעילא לגבי מהר"ע כו' ולכן פרשתא דיחודא דוקא בבחי' ו' שמע ישראל כו'.

עמוד נ"ז פי' כוננת אחד האלף הוא עתיקא וחית שמונה מדרגות מהחכמה עד יסוד וד' רבתי היא כנס"י שנק' דל אך כאשר מתייחדת עם בחי' א"ח הנ"ל נעשית ד' רבתי כו' וז"ש אז הייתי בעיניו כמוצאת שלום פי' אז עם שלום היינו בחי' א"ח ולכן צריך להאריך באחד והעיקר בדל"ת דל"ל מגרמיה כלום ע"כ צריך להאריך ולהמשיך בה האור כו', ואפ"ל עפ"מ"ש במדרש פ' ואתחנן שפסוק שמע ישראל הוא קבלת דבור אנכי ה' אלקיך דבחי' אנכי זהו ע"ק הוי' בחכמה אלקיך מל' א"כ זהו ג' בחי' הרמחות בג' אותיות אחד, וח"ו לעומת זה בחי' לא תשתחוה לאל אחר ג"כ הריש רבתי זהו ח"ו נוק' דקליפה היונקת מז"א בסוד ושפחה כי תירש כו' והוא נק' ריש, כי הדלית יש בה כמו יו"ד באזוריה והוא בחי' הקרן שהוא הביטול שבו ועל ידו מתחבר האורך עם הרחב כנו' בענין ובא לו לקרן זח"ג במדבר דק"כ ע"א והוא בחי' האין והביטול

ועיני רמה קרני כר בחי בקרן היובל כר הוא הדעת עליון המוזג חרב עיי שמקבל מהכתר ועמ"ש בדיה החלצו בענין שלום בפמשמ"ע ובפמשמ"ט. והנה ה' אחד הוא קבלת דבור לא יהי' לך אלקים אחרים פי' אחרים היינו שיניקתם מאתוויים הוא בחי' אחד הנ"ל ברי"ש. והקבלה עיי זהו אחד בדלית עיי צריך להאריך כאחד. ע' פ"ב הוא ביאור יותר ממ"ש בוח"ג תוריע מ"ה ב' ע"פ ששופתני בשש נהורין נהיר וכאן פי' שהן שית תיבין שבפסוק שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד והיינו כמ"ש בפ' בראשית י"ח ב' כדלקמן.

וח"א בראשית י"ח ב' ה' אלקינו הוי' גוונים סתימין דלא אתחזן הם חגית דז"א או חב"ד כר גוונים דקשת לתתא כר תוור סמק וירוק (היינו חגית שבמל' א"נ נה"י דז"א עמ"ש ע"פ ובגפן שלשה שריגים. והם כמו אהוירד ורחמים וכנגדן תורה ועבודה וגמ"ח) בשכמל"ו ושמע ישראל כר הכא שית תיבין והכא שית תיבין כר מי מדד כר (עמ"ש ע"פ מי ברא אלה בחי' אלה ר"ק פעמים ששה נמשך ממי כר ויש כמה בחי' אלה ועמ"ש ע"פ ששה משמתם על האבן האחת כר. גם ע"ד ששת ימ"ב שיש בהם ערב ובקר גם ע"ד ו' במלוי ו' שהן תרין וויין עמ"ש ע"פ ראשי המטות ובמא"א אות ו' ס"ב ווי העמדים נק' נר"ה בכ"מ וויין הירצאין מתפארת ו' גדולה כר והנה איהו בנצח ואיהי בהוד זהו ענין שית תיבין דשמע ישראל ושית תיבין דבשכמל"ו. גם ד' בחי' קול והמשכה. והנה הקול קול יעקב קלא קדמאה בלא וי"ו כי עכשיו אין קול כלה כר סרחל לפני גוניה גאלמה ואנו אומרים מהרה ישמע קול חתן וקול כלה ועיי מרמזין שית תיבין דשמע ישראל שהם קול חתן ושית תיבין דבשכמל"ו בחי' ו' דקול כלה ולכן אומרים בשכמל"ו בחשאי שאין גילוי קול כלה שיש מזה יניקת החיצוני קול באשה ערה וביהכ"פ בקול רם בשכמל"ו שאז אין יניקה כר כנודע שאין לו שליטה ביהכ"פ וזהו ולו אחד בהם זה יוהכ"פ. ופי' כמראה הקשת כר גוונים דבשכמל"ו כן מראה הנוגה גוונים דיחוי"ע כר. לכוונת קיש יש להעיר ממ"ש ע"פ ועתה יגדל נא כח אד' להמשיך הכח שהוא סוכ"ע בממכ"ע והמשכה זו בקיש חזו ב' שמות הוי' הא' סוכ"ע וממנו נמשך בממכ"ע להיות הוי' אחד וע' ד"ה ועשית ציץ בענין ב' שמות הוי' ומשם יובן איך ששרש הראשון הוא הכח של שם השני. גם כי כח ב"פ יד והיינו חו"ג אך בוי"א השמאל נק' יד כהה אך בא"א לית שמאלא אין אלקים עמדי וגם השמאל ימין ע"ד השולט בשתי ידיו לכן שם עיקר בחי' כח וכמ"ש בוח"ג קס"א כ' רצה"ב. חזו שלשה שמות שבפסוק ראשון דק"ש שהם י"ד אותיות היינו בחי' עתיקא אשר שם לית שמאלא והיו יד א' וכמ"ש בע"ח סוף שער ל"א ע"פ החמישית לפרעה. ולהמשיך בחי' זו זהו ג"כ עיי שאו ידיכם כו' בחי' ימין היינו יחוי"ע ביטול כמ"ש בדיה צאינה וראינה ועמ"ש בדיה ועשית ציץ בענין כי יד על כס י"ה ובדיה לבסומי בפורי'א כר.

א) שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד. להבין טעם הכפל שכפל לומר ה' ב"ם למה הי' המקרא חסר אם הי' אומר אלקינו אחד (עוד צ"ל מה שהקשה הרמב"ן מה דבפסוק זה כתיב ה' אלקינו ולא אמר אלקיך כמו שאמר בכל הפרשיות שמדבר עם ישראל שמוכיר ה' אלקיכם או ה' אלקיך וגם בכאן אמר ואהבת את ה' אלקיך רק בפסוק היחוד הזכיר ה' אלקינו כו') גם להבין ענין שמע שם ע' והע' רבתי מה ענינו. וגם צ"ל מה שתיקנו אכה"ג בשכמל"ו בק"ש מה שלא הי' אזמרים קודם ואנשי יריחו הי' כורכין את שמע כו', וכדי להבין כ"ז צריך להקדים להבין תחילה הפסוק (סי'פ נצבים) ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב את המות ואת כו' ואמר אח"כ ובחרת בחיים למען תחי' כו', וצ"ל מה נק' חיים שציה לבחור בחיים דאם ר"ל כפשוטו בודאי כולם מתאווים לחיים ואדרבה המתאווים יותר לחיים הם המתאווים יותר לתאוות ותענוגי עוה"ז. ויובן בהקדים מ"ש ויאמר אלקים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים ואח"כ כתיב ויעש אלקים את הרקיע ויבדל בין המים כו' ויהי כן וידוע הקושיא למה הוצרך לכפילת הענין בהתהוות הרקיע ויאמר יהי רקיע ויעש אלקים את הרקיע ולא מצינו כן בשאר המאמרות כמו בויאמר אלקים יהי אור כתיב ויהי אור הנה הספיק המאמר להתהוות האור ולמה ברקיע לא נא' ויהי כן עד שנא' ג"כ ויעש ולא די בהמאמר דויאמר לבד (פ"ד) איתא ויעש אלקים את הרקיע זה א' מן המקראות שהרעיש בן זומא את העולם ויעש אתמהא הלא במאמר הן הוי בדבר ה' שמים נעשו הובא ברמב"ן שם ואע"פ שבשאר מאמרות מצינו ג"כ כמ"ש גבי התהוות המאורות ביום ד' ולגבי התהוות חיות הארץ ביום ה' כבר תי' הרמב"ן דמקום התימה הוא דבשאר מאמרות כתיב מיד אחר האמירה ויהי כן לומר שבמאמר בלבד נתהוו אבל כאן לא נא' ויהי כן לאחר ויאמר רק לאחר ויעש, ויש מי שתירץ דמקום התימה הוא מפני דגבי רקיע כתיב בהדיא שנתהוו במאמר כמ"ש בדבר ה' שמים נעשו כו' אבל א"כ יש לתמוה דמצינו ג"כ כתיב בהדיא (בתהלים ח') כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך ועל סמך פסוק זה אנו אומרים בברכות יוצר תתברך כו' על כל שבח מעשה ידיך א"כ מצינו להדיא שייחס העשיה לשמים, ובאמת צ"ל דזה היפך מ"ש בדבר ה' שמים נעשו וגם בזולת סתירת הכתובים צ"ל הלשון מעשה ידיך מעשה אצבעותיך והרי ידוע דהתהוות העולמות הוא ע"י מאמר לבד וכדתנן (רפ"ה דאבות) בע"מ נבה"ע והלא במאמר א' וכו' להבראות כו').

ב) ולהבין זה היטב, הנה ענין מים עליונים ותחתונים להבדיל הרקיע שביניהם מבואר בזהר פ' בראשית (דל"ב ע"ב) שיש דוגמתן באדם וז"ל אית קרומא באמצעות מעוי דב"נ כו' כגונא דא רקיע איהו באמצעותא כו', וקרומ זה הוא חצר הכבוד המבדיל בין אברי הנשימה לאברי המזון, ולהבין מה הדוגמא חצר הכבוד לרקיע כו' הנה מבשרי אחוזה, דהנה כל החיות שבאדם נמשך מהלב דהיינו הדבור שבאדם נמשך מהלב הלב דרך הקנה לכן הדיבור הוא מיסוד האש לפי שיוצא מהלב הלב והלב הוא עיקר יסוד האש והיינו שמהלב נמשך ההבל אל הריאה ומהריאה נמשך ויוצא הקול ע"י הקנה (ולכן הדיבור כלול ג"כ מיסוד המים שעיקר הלחלוחית הוא בהריאה ששואבת כל מיני משק"י) ומתחלק לכ"ב אותיות הדבור בה' מוצאות הפה ואפי' המח' והתהורר שבמחז מקבלים ג"כ החיות מהלב שמהלב עולה להמוח להררה כו' והנה זהו בחי' חיות רוחני הנמשך מהלב

היינו התהוות הקול והדיבור וגם ההרהור שבמחשבתו של ג"כ חיותו מהלב, וגם נמשך חיות גשמי מהלב לכל האברים כי הנפש תלויה ברביעית דם שבלב (וכדאיאתא בגמ' דכריתות (דכ"ב ע"א) דדם הכנוס בחלל הלב הוא דם שהנשמה תלויה בו) וממנה מתפשט ונמשך הדם והחיות לכל האברים וכמ"ש בזהר דלבא פליג לכל שייפין שכל רמ"ח אברי האדם פנימים וחיצונים מקבלים כח וחיות מהלב ע"י סיבוב והילוך הדם המתפשט מהלב לכל האברים ונמשך החיות ג"כ בהקיבה והקרביים שיהי' בהם כח לעכל המזון שהקרביים הם המבררים המאכל ומבררים את הרוחניות שבמאכל והמובחר שבו והפסולת נפרד ויוצא לחוץ ע"י כח הרוחה, וכ"ז הכל כאשר לכל נמשך מהתפשטות החיות מהלב כנ"ל, נמצא דרך כלל נמשך מהלב ב' מיני חיות הא' חיות רוחני והוא מה שנמשך מהבל הלב להיות התהוות הקול והדיבור וגם ההרהור שבמחשבתו והב' חיות גשמי הנמשך מהלב ר"ל התפשטות הדם שבו מלובש ג"כ חיות הנפש שנחשב גשמי' לגבי השפעת הרוחניות הנ"ל להתהוות הקול והדיבור שהוא ע"י בחי' הבל היוצא מהלב שהוא המשכה רוחניות משא"כ הדם הוא השפעה גשמי' רק שבו מלובש חיות הנפש ג"כ והתפשטות זו נמשך למטה מטה ג"כ בקרביים עד שמהם נשפע ג"כ הפסולת לחוץ כו' (ויש לפרש שזהו משני חללי' שבלב מחלל הימני שבו רוח חיים מתפשט החיות רוחניות הנ"ל וגם הדיבור נק' רוח ממלא ומחלל השמאלי מתפשט הדם כו') אך כדי שיהי' הפרדה והבדלה זו בין החיות הרוחני שהוא הנק' פנימי' שיעלה רק למע' לאברים הפנימי' שהן אברי הנשימה ובין החיות גשמי' שהוא הנק' חיצוניות שיורד למטה לאברי המזון ולכל האברים החיצונים הוא ע"י חצר הכבד המפסיק בין אברי הנשימה שהן הריאה והלב לאברי המזון הקיבה והמעיים והכבד כו' ונק' בל' הזהר פרסא המפסקת והפרסא היא העושה ההבדל וההפרש שהחיות הפנימי (שאינו עובר דרך הפרסא לכן הוא רוחני יותר) יופרש ויובדל ולא יעלה כ"א למעלה והחיות החיצוני' יובדל ויופרש וירד למטה להחיות אברי המזון ואברי החיצונים (וע"י שיורד דרך הפרסא נעשה חיות גשמי כו').

ג) וכך יובן הנמשל למעלה כי הקב"ה נק' לב כמ"ש צור לבבי וכתוב לבבתי אחותי כלה ולבי ער דכמו שמהלב נמשך חיות לכל הגוף כך הוא ית' מחיה ומהוה כל העולמות כמ"ש ואתה מחי' את כולם וכתוב כי עמך מקור חיים כו' מכלכל חיים כו' וכמו שבמשל הנ"ל נמשך מהלב ב' מיני חיות פנימי' וחיצוני' או רוחני' וגשמיות כך למע' עדי"מ נמשך ממנו ית' ב' מיני השפעות החיות והן הן הנקראים ב' מיני מים דהיינו מים אשר מעל לרקיע המבדיל ומים אשר מתחת לרקיע כי כל השפעת תענוג נק' מים כי מים מגדלים כל מיני תענוג, ולכן בחי' מים העליונים הוא בחי' השפעת עונג העליון שמקבלים העליונים תענוג מאא"ס ב"ה כמ"ש אז תתענג על הוי' והוא ע"ד דוגמא לבחי' החיות הפנימי היוצא מהלב לאברי הנשימה שאברי הנשימה אינם כלים לקבל גשמיות ומזון רק חיות רוחני' ופנימי' הנמשך מהלב וכמ"כ בנמשל הוא בחי' עולמות עליונים שחיותם וקיומם הוא מהשפעת פנימי' החיות הנמשך מאא"ס ב"ה שמתענגים מזה וזה הנק' מים עליונים, אמנם מים התחתונים הוא בחי' השפעת חיות גשמיות או חיציניות החיות הנמשך מאלקותו ית' להחיות העולמות התחתונים והוא דוגמא לכמו שנמשך מהלב ג"כ חיות גשמי להחיות אברי המזון שהם מקבלים ג"כ מזון גשמי והם

דוגמא לבחי' עולמות התחתונים שנמשך להם חיצוניות החיות מבחי' הלב כו' ואמנם בבחי' אברים החיצונים יש ג"כ כמה מדריגות כמו באדם הרי כל האברים החיצונים ניזונות מחיצוניות החיות הנמשך מהלב ויש בהם ג"כ הרבה מדריגות והולך ויורד ממדריגה למדריגה עד שלבסוף יש אברים הנמוכים במדריגות שמהם יוצא ג"כ הפסולת גשמי לחוץ ע"י כח הדוחה צא תאמר לו כו' והוא הפרש כו', כך הוא בענין חיצוני' החיות הנמשך בעולמות התחתונים והן הנק' מים התחתונים שיורד ומשתלשל עד שנמשך ג"כ בעה"ז והן כל תענוגי עה"ז שג"כ החיות שבהם נשפע הבל מלמע' אין לך עשב שאין לו מזל כו' ואתה מחיה את כולם כתיב רק שהוא מה שנתגשם ונשפל למטה כמשל הזוהמא היוצא לחוץ כו' (וע' בע"ח של"א פ"ה מזה) וזהו ענין הרקיע שהבדיל בין מים למים שיש בחי' פרסא המפסקת עד"מ באדם הפרסא המפסקת בין אברי הנשימה לאברי המזון כו' כך עד"מ להבדיל הבדלות לאין קץ יש בחי' פרסא המפסקת ומבדלת בין פנימי' החיות ובין חיצוניות החיות שפנימי' החיות שלמע' מהפרסא זהו ענין מים עליונים תענוג עליון הנשפע למע' בעולמות עליונים וחיצוני' החיות שעובר ונמשך דרך המסך והפרסא הוא בחי' הפסולת היוצא למטה והן מים תחתונים עד שנמשך ג"כ להיות תענוגי' גשמים ממש שהן הן כל תאוות העה"ז והנאותו וכוסופא בטילא דליה ולכן הוצרך להיות הפסק רקיע ופרסא ביניהם שעי"ז נבדל ונפרש הפנימי' והחיצוניות זמ"ו, וכמו עד"מ בנפה שמוציאה את הקמח שהוא הפסולת להיות נדחה למטה וקולטת את הסולת שהוא המובחר שנשאר בתוכה כו'.

ד) ובזה יובן הפסוק ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב כו' ובחרת בחיים, דפי' וענין חיים הוא בחי' השפעת פנימי' החיות הנמשך מא"ס ב"ה שנק' צור לבבי והוא בחי' מים עליונים שהוא בחי' עונג עליון שנהנין ומתענגים מא"ס ב"ה משא"כ בחי' מים תחתונים שזהו חיצוניות החיות הנמשך עד להחיות כל תענוגי עה"ז נק' את המות ואת הרע שהרי זהו בחי' הפסולת והחיצוניות שנתגשם ויורד למטה ואין לו ערך לגבי הפנימיות וכמו ערך הפרש לגבי פנימיות החיות כו' לכן אע"פ שיש בהם תענוגים רבים בעה"ז הנה לגבי תענוג עליון שבעולמות עליונים נק' זה מות ורע וע"ז נא' ובחרת בחיים הוא השפעת פנימיות החיות שמעל לרקיע כו' גמצא ציווי זה בא דוקא להרחיק מתענוגי עה"ז שאין נק' חיים כלל כי היא הפסולת הנדחה לתוך.

וזוהו שאמר משרבע"ה ונשב בגיא מול בית פעור ועתה ישראל שמע אל החוקים כו' למען תחי' כו', וצ"ל מהו הסמיכות זל"ז וכמו שהקשה בס' אוה"ח דפ' ונשב בגיא אין לו קשר וחיבור לא עם מה שלפניו ולא עם מה שלאחריו אך הענין הוא דמבואר בע"ח (של"א פל"ה) בענין פעור אשר עבודתה לפעור עצמם ולתוציא הזוהמא אליה כי זהו מזונה ממש ואין שפע נמשך עליה כ"א עדין עכ"ל, ופי' כי בחי' מים תחתונים שהוא החיות הנמשך להחיות עולם העשי' הפסולת מזה נמשך להיות חיות לתענוגי עה"ז זה נמשל לפרש ולזוהמא היוצא מהקרביים העליונים ולכן נק' זה מות ורע לכן זהו בחי' מזון של בחי' פעור הנ"ל, והם ידעו מזה שכל תענוגי עה"ז הם בחי' פסולת ופרש של תענוגי עליון של התורה המלוכב בג"ע אך לא רצו לקבל את התורה להיות נכנעים לפני ה' ית' ולהשיג

נועם ה' המלוּבש בתורה שלא רצו בביטול זה רק לתאוות עה"ז יבקשו לכך הי' מתריון לפני בעל פעור שהי' ממשיכים עליהם בחי' תענוגי עה"ז שהיא נק' קיא צואה עייזו שהי' מתריון א"ע כו' שהי' ממשיכים זו השפע הנק' פסולת וצואה מן המזלות שעל ידם נשפע שפע הפסולת זו שהן כל תענוגי עה"ז כסף חוב וכל המאכלים הטובים וכמ"ש ממגד תבואות שמש וממגד גרש ירחים שיש כמה מיני השפעת עה"ז שנשפע ע"י השמש כמו התבואה ויש מה שנשפע ע"י הירח ולא רצו בבחי' הביטול לה' ושעי"ז יקבלו השפע כי לא הי' להם בחי' הכנעה וביטול זה ורצו שיומשך להם השפע כמו שהן בבחי' גסות ואין זה אלא מהפסולת הנ"ל, ולכן אמר מרבע"ה ונשב בגי מול בית פעור פי' גי הוא בקעה (והוא רמו על בחי' הביטול כנודע בענין חותם שוקע) שהוא ההיפוך והמנגד לבחי' הישות והגסות, והוה מול בית פעור ר"ל ההיפוך מבחי' בית פעור כי ע"י הביטול דבחי' גי יומשך שפע הפנימי מא"ס ב"ה שאא"ס ב"ה שורה ומתלבש בחכ' לפי שהוא בחי' ביטול כו', זהו ועתה ישראל שמע אל החוקים כו' דעי' בחי' ביטול יקבלו שפע הפנימי שהוא בחי' חיים וטוב ולא בחי' מות ורע וכמ"ש למען תחיה ואמר כל האיש אשר הלך אחרי בעל פעור השמידו כו' ואתם הדבקים בה' חיים כולכם היום חיים דוקא כי שפע הפנימי נק' חיים וטוב כנ"ל.

(ובכל הנ"ל יובן מארז"ל בשעה שנשא שלמה את בת פרעה נעץ גבריאֵל קנה בים כו' ובס' מגיד משרים פירש זה ע"ש ובוהר פ' פנחס דרכ"א סע"ב ובמק"מ, והענין דנת' במ"א דהקנה נק' שר המשקים שממשיך שפע יסוד המים והלחלוּחית וכמ"ש בלק"ת פ' וישב ויותר מובן זה לפמש"ל דמים עליונים הן שפע פנימיות היוצא מהלב להדבור שזהו ע"י הקנה כו' ויש בחי' שר המשקים דקדושה המוליך וממשיך מים דתורה שנק' מים כמ"ש הוי כל צמא לכו למים כו' וזהו קנה דקדושה חלע"ז עשה אלקים ג"כ שר המשקים דקליפה שממשיך יסוד המים הרעים תענוגי עה"ז וזהו קנה דקליפה וכ"כ בפרד"ס ערך קנה שיש ב' בחי' קנה הנ"ל והנה יעקב חבל נחלתו כתיב אם האדם נמשך ומתענג בתענוגים עליונים דתומ"צ גורם ג"כ למע' המשכת בחי' מים עליונים אמנם ח"ו אם נמשך אחר תענוגים גשמיים גורם ג"כ כך למע' יניקה לקליפות שהם בחי' פסולת דמים תחתונים כנ"ל, וזהו שע"י שנשא שלמה את בת פרעה אף שגיריה א"ע מ"מ נמשך אחר בחי' מים תחתונים הנ"ל ועייזו גרם שהקנה דקליפה שהוא בחי' שר המשקים ומקור מוצא פסולת המים תחתונים (ע' מק"מ שם) יהי' לו תפיסא ח"ו בבחי' ים שהוא בחי' איזה מדריגות מדת מל' הנק' ים זה כענין מארז"ל בא נחש על חוה והטיל בה וזהמא וענין הוהמא הוא בחי' פסולת מים הרעים הנ"ל שהן נבדלים ע"י הפרסא להיות נפרדים ונפרשים בפ"ע וע"י שהאדם נמשך אחר התענוגים גשמיים שזהו בחי' פסולת וזהמא כנ"ל גורם לו להיות איזה תפיסא כו' וזהו סוד נפלה עטרת ראשינו, ומי גרם הנפילה הזאת הוא השפלות שאנו משפילים א"ע אחר תענוגים גשמיים שזה גרמא להיות ח"ו באו גוים בנחלתך טמאו את היכל קדשיך כו' זהו ענין נעץ קנה בים, ועייזו שהקנה דקליפה מקור המים הרעים יש לו איזה תפיסא בהים גורם שיעלה הים שרטון דהיינו וזהמא ופסולת כענין בחי' פסולת מים תחתונים הנ"ל ולכן נבנה עליו כרך גדול של רומי שהוא בחי' השפעת של תענוגי עה"ז שהן בחי' פסולת וזהמא הנ"ל).

וזהו שגא' ובחרת בחיים דהיינו לבחור בבחי' מים עליונים שהם תענוג העליון שנמשך מא"ס ב"ה בעולמות עליונים והוא למטה ע"י תומיץ להיות שש ושמו ומתענג בקיום התומיץ דוקא ולמאוס בתענוג עה"ז שהן מים חרעים כנ"ל רק להתענג על ה'.

ה) אך איך יגיע לזה לבחור בחיים הנ"ל ולמאוס תענוגי עה"ז הוא ע"י ההתבוננות תמיד בכל הנ"ל איך שאין ערוך כלל כל תענוגי עה"ז לגבי תענוג עליון והן רק בחי' פסולת הנ"ל ולהתבונן עוד בגדולת ה' איך שלגדולתו אין חקר ושאפילו בחי' תענוג עליון דקדושה הנק' מים עליונים בטל לגבי מהו"ע ית' וכמ"ש כי עמך מקור חיים וכמשי"ת לקמן אי"ה. והו ענין הק"ש שמע ישראל שמע הוא ל' הבנה שמתבונן איך שהו"י הוא אלקינו וגם שמע הוא ל' אסיפה כמו וישמע שאול כו' ופי' שתאסוף כל מחשבותיך וכל כחות הנפש בהבנת והשגת איך שהו"י הוא אלקינו וענין ההתבוננות זה הוא ג"כ מתחיל בהבנת תיבת שמע כי שמע הוא אותיות שם ע' פי' שם הוא בחי' אותיות הנמשכים ממנו ית' להחיות עולמות עליונים כמ"ש כי נשגב שמו לבדו הדרו על ארץ ושמים וכמבואר למע' שזהו בחי' פנימי' החיות ושם זה הוא נמשך מבחי' ע' הוא ז' מדותיו ית' הקדושים שכאור"א כלולה מעשר והם ע' והן המדות שבפסוק לך ה' הגדולה והגבורה והת"ת כו' כמשנ"ת שהדבור מקבל מהלב שבו משכן המדות ופי' לך ה' הגדולה שהמדות עצמן בטילים נגד א"ס ב"ה עצמו דכולא קמי' כלא חשיב ואינו בגדר מדה כלל כמאמר דלאו מכל אינון מדות איהו כלל רק שכדי להבראות העולמות בע"ג ומדה נתלבש א"ס ב"ה בהמדות אלו, וזהו ענין ששת ימי בראשית שהם הששה מדות שבכל יום משימ"ב נתגלה מדה א' משהה מדות הנ"ל כמו ביום א' נתגלה מדת החסד ונמשך במאמר יהי אור וביום ב' מדת הגבורה כו' עד יום וא"ו שנשלמו וא"ו ימי המעשה אז הוא שבת ביום הזה מכל מלאכתו אשר עשה, והו מתדוש בכ"י מע"ב פי' שגם עכשיו כל יום א' בשבת הוא גילוי מדת החסד באותיות ומאמר הנמשך ממדת החסד וכן בכל יום הוא התחדשות מדה אחרת וצירופי אותיות חדשים מה שלא הי' כן ביום שלפניו, וזוהו יובן מה שאנו מונין כל השבתות שהוא יום ז' ואח"כ יום א' יום ראשון בשבת כו' דלכאורה אינו מוכן הלא כבר עברו כמה אלפים ורבעות ימים מעת בריאת עולם עד עכשיו (ערך שני פעמים אלף פעמים אלף יום) א"כ איך אנו אמרים על כל שבת שהוא יום ז' ליצירה כאלו הוא שבת בראשית, אבל לפי הנ"ל הוא מוכן דבאמת כל שבת הוא יום ז' ממש כמו שבת בראשית וממילא אח"כ כל יום ראשון בשבת הוא כמו יום ראשון ממש דוימ"ב וכן יום ב' כו' כי ענין ששת ימי המעשה חיותם וקיומם ושרשם הן וא"ו מדות עליונים שנמשך מהם וא"ו מיני המשכות חלוקים זמ"ז היינו מכל מדה המשכה מיוחדת המורה על בחי' מדה זו וביום הו' הוא שבת שהוא בחי' עליות כל המדות למקורן ושרשן כמו עד"מ אדם שעוסק במלאכה הנה כשעדיין מלושב בעסק המלאכה ההוא הוא משפיל א"ע ומדותיו ואת שכלו שמלובשין באותו עסק וכשגומר את העסק אוי הוא שובת ונוח שאז הוא נתעלה ובא אל עצמותו וזהו ענין המנוחה שעלה אל עצמותו כן עד"מ למע' הוא"ו ימי המעשה הם בחי' השפלה אצלו ית' שהמדות עליונות נשפלים להתהוות שמים וארץ ולכן בשבת הוא שבת מכל המעשים ובא לבחי' עצמותו ית' חהו נק' וינח ביום

הזה כו' וינפש כו' שמתעלין הו' מדות למקורן ושרשן שלמע' מבחי' מדות. הנה כיון שכן הרי בשבת בראשית שהי' עליות הו' מדות הנ"ל בשרשן א"כ ביום א' שאחר השבת האיר ונמשך מחדש בחי' חסד בבחי' ירידה כמו ביום א' דוי"מ"ב לכן ה"ז יום א' ממש ולא יום ח' כי זהו מדת החסד שהוא יום א' שעיקר היום הוא המדה לכן אף שעברו רבבות ימים מ"מ באמת כל יום שבת הוא יום ז' כי בכל שבת הוא עליות המדות לשרשן כמו בשבת בראשית ושם הוא למע' מהומן וכשנמשך אח"כ יום ראשון שאחר שבת הוא ממש יום ראשון שנמשך מלמע' מהומן דבחי' שבת להיות אח"כ זמן והוא יום א' ואח"כ יום ב' כו' עד יום הו' שבת כו'.

(ו) ובכ"ז יובן מה שאנו אומרים כשבת רצה והחליצנו מהו ענין והחליצנו. והענין שהוא מל' חליצת הנעל כו' כי בששה ימים דחול נמשך השפע ע"י מסכים ולבושים וכנ"ל ענין הפרסא המבדלת והו' בחי' נעל דשכינתא אבל בשבת שהוא עליות העולמות אנו מתפללים והחליצנו שלא יומשך השפע ע"י בחי' העלם דבחי' נעל ופרסא הנ"ל כ"א גילוי בחי' היותר גבוה ולכן מצוה להתענג בשבת כי אז גילוי תענוג עליון דבחי' מים עליונים שמעל לרקייע ופרסא כו' והמ"י, והו' ג"כ ענין שמע שם ע' השם הוא הזיו ממדותיו ב"ה שמתפשט לתחיות כל העולמות והוא עולה ונכלל בע' הם הו' מדות וגם הע' רבתי זהו עליות המדות ג"כ בשרשן ומקורן כמ"ש לך הו' הגדולה כו' והוא מעין העליות דשבת כי בק"ש הוא בחי' העלאת מ"נ באמרינו שמע ישראל, וזהו ג"כ שמע ל' אסיפה שהאסיפה הוא להיות עליות העולמות לשרשן, והעליה זו הוא ע"י אתעדל"ת של האדם כשמאסף כל כחות נפשו שמתפורים כל היום בעסקיו להתבונן באלקים ולבחור בחיים ולמאס בתענוגי עה"ז וענין ובחרת בחיים הוא בחי' שמע שם ע' כי בחי' שם זהו פנימי חיות העולמות והוא נכלל בשרשו ומקורו בחי' ע' רבתי כנ"ל וע"י מה יגיע להיות ובחרת בחיים הוא ע"י התבוננות מיניה וביה איך כי חיות כל העולמות עליונים הוא רק מבחי' שמו כי נשגב שמו כו' ואצ"ל עולמות גשמיים שהם בחי' פסולת כו' ולזאת יבוא לבחור בחיים וזהו שמע כו' ופי' שמע ישראל בענין דישראל עלו במח' וזהו שאמר אח"כ ה' אלקינו לפי שנשמו' נמשכו מבחי' מח' שהוא בחי' פנימיות ולמע' מע' מבחי' שאר עולמות הנמשכים מבחי' הדבור ואפי' מלאכים נמשכים מבחי' הדבור לבד ולכן נתהוו בוי"מ"ב אבל גש"י שנמשכו מבחי' מח' הי' ג"כ קודם וי"מ"ב לכן אומרים אלקינו ממש. והנה מח' נק' חיי החיים כי בחי' דבור נק' חיים כמשנ"ת בענין מים עליונים ומים תחתונים שבחי' מים עליונים הנק' חיים זהו עד"מ בחי' הדיבור שנמשך מבחי' חיות רחמי היוצא מהלב והוא חיות כל המלאכים ועולמות עליונים, אבל יש בחי' חיי החיים שהוא מקור כל החיים וכמש"א רז"ל מחיה החיים מחיה מתים כו' וכתוב כי עמך מקור חיים מכלכל חיים כו', וגש"י שנמשכו ממח"ע הוא מבחי' חיי החיים, וזהו ג"כ ענין ג"פ הו' פ"י שם הו' הוא מבחי' המשכה מא"ס ב"ה כי כל המשכה מא"ס ב"ה צ"ל ע"י בחי' צמצום תחלה ואח"כ התפשטות וזהו בחי' י"ה דשם הו' היו"ד בחי' צמצום וה' בחי' התפשטות ואח"כ הא"ו הוא המשכה וה' התפשטות ולכן כדי להיות בחי' התהוות מח' הוא ג"כ ע"י שם הו', וזהו שם ה' הא' אלקינו ישראל עלו במח' ואח"כ כדי שיהי' בחי' דבור צ"ל עוד שם הו' צמצום והתפשטות

והמשכה וזהו הוי' אחד שכרי שיהי' שייך לומר בחי' אחד הוא ע"י צמצום והמשכה כו' כי למע' מבחי' השתלשלות שמים וארץ לא שייך לומר עליו ית' לשון אחד כמ"ש במ"א שצריך להבין מלת ל' אחד איך הוא מורה על אמיתית יחודו ית' דהנה אמיתית יחודו ית' היינו שהוא לבדו הוא ואפס זולתו וא"כ מורה ע"ז יותר ל' יחד אבל מלת אחד אינו מורה כ"כ ע"ז שהרי יש אחד המנוי ג"כ וכמו יום ראשון למע"ב נק' יום אחד והרי יש לו שני כו', והגם שאנו מבארים מלת אחד שאינו כאחד המנוי מ"מ כשהוא אומר יחיד הנה א"ש טפי שאז לא הי' צריך פירוש כי יחיד היינו שאין שני לו ואין זולתו כמו שבאמת אין עוד מלבדו, אך הענין הוא שבאמת לגבי הקב"ה מצד מהו"ע ית' לא שייך עליו מלת אחד כלל שהרי הוא יחיד ומיוחד והוא לבדו הוא אלא כמארז"ל שהוא אחד בו' הרקיעים וארץ ובד' רוחות העולם שהם בחי' ששה קצוות העולם בחי' הנחלקת ופירוד אעפ"כ שורה ומתגלה יחודו ואחדותו ית' ואינן מתייחדים באחד שכולם בטילים לגבי אור ה' השורה ומתגלה בהם וכמ"ש וצבא השמים לך משתחווים והם ו' קצוות גשמיים וו"ק רוחנים חסד הוא בחי' ימין דרום וגבורה הוא בחי' שמאל בחי' צפון כו' כולם מתייחדים ונעשים אחד ליחודו ית' השוכן בתוכם אבל הקב"ה מצד עצמו שהוא רם ונשא רבבות מדריגות אין קץ מגדר ו"ק גשמיים ורוחניות כי לאו מכל אינון מדות הוא כלל ואין שייך אצלו בחינת מעלה ומטה גשמי' ורוחנים כי את השמים ואת הארץ הוא מלא בשוה לא שייך רק לקרותו בחינת יחיד אבל מה שנקרא אחד הוא מצד התלבשותו בעולמות ושהם בטילים ליחודו יתברך השוכן בתוכם (ומה שאנו אומרים בפסוק ראשון דקריאת שמע בחינת אחד ולא נזכר בחינת יחד שהוא גבוה יותר, הענין כי זהו כוונה עמוקה יותר איך כי מלבד אמיתית יחודו בעצמותו דשייך ע"ז לשון יחיד כי הוא לבדו הוא פשוט בתכלית הפשיטות אבל עוד זאת שאפילו לאחר שנבראו שמים וארץ הם בטילים במציאות ממש וכלא ממש חשיבי עד שהוא אחד בהם ג"כ ר"ל שאין העולם עולה קמי' ית' בשם יש ודבר כלל וכלא חשיבי ממש ד"ל כאילו אין כאן מציאות העולם רק מציאותו ית' לבד הוא הנמצא ובחי' זו לא הי' מובן ממלת יחיד דהי' יכול לעלות על הדעת דהגם שהוא יחיד ומיוחד מ"מ העולמות נבראו ג"כ בענין שהם יש ודבר אפי' קמי' כמו שנראה לעינינו, אבל ממלת אחד שהפי' אחד בו' הרקיעים וארץ כו' מובן מזה דהם כלא חשיבי קמי' ית' כביטול הזיו במקורו וכמ"ש בלק"א ח"ב פ"ג והיינו דוקא קמיה ית' ונק' יחו"ע משא"כ אצלינו נראה העולם ליש ודבר נפרד מצד הסתר הפרסא המעלים ומסתיר כו' וכיון דבחי' אחד הוא שייך בהתלבשות אלקותו בו"ק ע"כ צ"ל עוד שם הוי' צמצום והמשכה עד שיתלבש בבחי' זו ואז שייך לומר אחד. וזהו שאמרז"ל שיאריך באחד כדי שתמליכהו בשמים וארץ וד' רוחות העולם, כי בבחי' זו שייך אחד שהעולמות בטילים ליחודו אבל למע' לא יתכן כלל לומר תיבת אחד כי אין שייך בחי' עולמות ויש כלל ואין שייך כ"א תיבת יחיד שהוא מורה שהוא בעצמו יחיד ואין עוד מלבדו ואף אם יבוטלו כל עולמות הנה הוא יחיד ומיוחד לבד וכמו קודם שנבה"ע כו' וזהו ענין ב"פ הוי' כי בבחי' שם הוי' אלקינו אין שייך מלת אחד כי הגם ששם הוי' זה הוא כדי להיות התהוות בחי' מח' הוא למע' מבחי' מדריגת ו"ק אפי' מבחי' ו"ק רוחניים כנ"ל כי מח' הוא בחי' חיי החיים והוא בחי' תרדל"מ שהוא מקור כל ההשתלשלות חיי החיים

ומבחי' זו נלקח שרש נש"י ולכן כדי שיהי' נמשך להיות השתלשלו' העולמות בחי' שמים וארץ רחניים והשמיים שזהו בחי' אחד צ"ל שם הוי' צמצום והתפשטות והמשכה שהוא מקור להיות בחי' דבור הנק' חיים כדלעיל בפיו את החיים ואת הטוב כו', ומקור הדבור הוא ד' רבתי האחד, וכשיתבונן האדם בכ"ו מתחילה בענין את החיים ואת המות דהיינו שכל השפעות תענוגי עה"ז הם מים תחתונים ונק' מות ורע אבל חיים הוא בחי' מים עליונים בחי' דבורו ית' המתלבש בעולמות עליונים ואח"כ יתבונן איך שה' אלקינו ששרש נש"י נמשך מבחי' מח' בחי' חיי החיים ממילא יבוא לבחי' האהבת כו'.

זו וזהו ענין אנשי יריחו שהיו כורכים את שמע ולא היו מפסיקין בין א' לואהבת, כי ע"י קבלת בחי' אחד דהיינו בחי' יח"ע שהוא בחי' ביטול ממש לאא"ס תגדל האהבה כו' אך אין הלכה כדבריהם וצ"ל דוקא בשכמל"ו חזו תקנו אנשי כנה"ג מה שלא הי' אומרים זה קודם שהרי אפילו אנשי יריחו הי' כורכים כו' והענין כי תחלה בומן שהי' ישראל במעלה עליונה לא הי' צריכים או לומר בשכמל"ו כי הי' או בהם בחי' הביטול בהשגתם בבחי' אחד איך שכולא קמי' כלא חשיב הי' מתבטלים בתכלית מחמת ההשגה זו ונמשך בהם בחי' ואהבת מצד ההשגה וההתבוננות לבד אך לאח"כ בומן חורבן בית ראשון בע"ה אשר נפלה עטרת ראשינו ושכינת עונו ית' מקור נש"י ממדריגתה העליונה בבחי' גלות לא הי' ישראל עוד יכולים לומר ולהגיע לבחי' ואהבת כ"א שיאמרו תחלה בשכמל"ו דוקא, ויובן זה בהקדים מ"ש במ"א שעל ישראל בימי הגלות כתיב וזרעתי לי בארץ ואמרז"ל אדם זורע כור מוציא כמה כורין כו', והענין הזריעה התוס' והריבוי שנתהווה מן הגלות הוא כי הגה כתיב קדש ישראל לה' ראשית תבואתה תבואתו דוקא שישראל נק' תבואת ה' והוא כמו שאדם זורע תבואה עד"מ בשביל התוס' שיצמחו כן ברצות ה' שיתוסף ויתרבה גילוי אלקותו בעולם לע"ל וימלא כבוד ה' את כל הארץ ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כו' זורע את ישראל בגלות שע"ז יתגלה כבודו בריבוי ותוס' וזהו ברוך ה' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם פ"י שכדי שיומשך ברכה ותוספות ריבוי בגילוי אלקותו מעלמא דאתכסיא לעלמא דאתגליא הוא ע"י ישראל כו' וכמו כשזורעין את התבואה הגה הוא מכוסה בעפר ואין לה פארה והדרה הראשון רק אח"כ יצמח ביתר שאת ויתר עז ממעלתה הראשונה משא"כ בשעה שהיא בעפר קודם הצמיחה כך בגלות הוא בחי' הסתר והעלם אלקות בעולם וכמ"ש בזהר קוב"ה בגלותא סליק לעילא לעילא דהיינו לגבי בחי' מהר"ע בחי' יחיד ומיוחד שאינו בגדר עלמין כלל ואינו שורה ומתגלה יחודו ואחדותו בתחתונים ונראה כאלו העולם הוא יש ודבר בפ"ע ושחה לעפר גפשינו מצד העלם וההסתר, משא"כ בזמן הבית הראשון שהי' השראת השכינה בויכיל קה"ק למעלה מסדר והדרגת השתלשלות העולמות כמ"ש בלק"א פנ"ג זהו גילוי בחי' אחד כו' אלא שאף בגלותינו לא עזבונו ה' אחד וניתן לנו הכח להיותינו יגולים להמשיך בחי' יחודו ואחדותו ית' למטה בתחתונים והוא בחי' צמיחה מתוך העפר וההעלם המכסה ומסתיר (ואו הגילוי ביתר שאת בריבוי ברכה רק הגילוי אינו עכשיו בחיצוניות העולמות עד לע"ל) אך היינו דוקא ע"י אמירת בשכמל"ו.

ז) והטעם הוא דהנהגה כמו שבמשל בזריעת הגרעין הנ"ל שאינו צומח עד שנרקב ונפסד ואז יעלה ויצמח משא"כ כשהוא קיים עדין בארץ בישותו ושלמותו לא יהי' ממנו שום צמיחה, כי מיש דובר א"א להתהוות יש אחר רק כשנרקב ומגיע לבחי' אין אז יתלבש בו כח הצומח ויתהווה ממנו יש אחר בתוס' וריבוי ההגדלה במאד מאד על היש הראשון שהי' מקודם שנרקב כו' ומי גרם הגדלה זו הוא דוקא מה שנרקב תחילה בארץ, כך בנמשל א"א להעלות ולהצמיח גילוי יחודו ית' בנפש האדם להגיע לבחי' ואהבת כ"א ע"י הקדמת בחי' לאכפיא לסט"א שהוא בחי' קעמ"ש באמרו בשכמל"ו וכמ"ש שום תשים עליך מלך כו', ועיקר ענין קעמ"ש הוא בחי' ביטול רצון דהיינו שיהי' דוקא בחי' ומדריגות עבד שעובד בלי שום שאלת וידיעת טעם ודעת כלל למה צריך לעשות כן ומה התועלת מזה כ"א רק שיודע שזהו מצות המלך ופקודתו ולעשותה המצוה ולקיימה ויקר בעיניו קיום רצון המלך לבד כי הוא בטל אליו לגמרי ואינו דבר בפ"ע והוה עיקר ענין העבדות, אבל כשעובד ומקיים מצות המלך רק מפני שיודע הטעם והמכוון של המלך בפקודתו ושכשר ונכון הדבר לעשות כן ויש בזה טוב טעם ומחמת זה הטעם הוא מקיים המצוה ולא מצד עול מצות המלך ג"כ אף שחפץ ומתענג בקיום מצותיו מחמת ידיעתו הטעם מ"מ אין זה נק' עבודה כלל, כי עיקר העבודה הוא העול בלי שום טעם כו' רק מפני רצון המלך, ולכן אף גם מי שיודע קצת סודות וטעמי מצות הנז' ככהאריז"ל צ"ל עיקר התחלת העבודה לפני קיום המצוה רק מחמת שהוא רצון המלך מלכי המלכים לבד בלתי שום שאלת טעם רק שאמר ונעשה רצונו, והוה ענין קעמ"ש עול דוקא, והוה באמרו בשכמל"ו צריך לקבל על עצמו לעבדו ית' בכל מיני עבודת עבד אף אם אינו יודע שום טעם כלל, ולכן בחי' זו הוא ענין בחי' הרקבה במשל שנפסד ונרקב ישותו כיון שמבטל רצונו לגמרי, ועיקר בחי' ביטול רצון אף שאינו יודע שום טעם מ"מ מבטל א"ע לגמרי זהו ענין שנרקב ונפסד ישותו משא"כ כשאינו עושה רק מפני השכל והטעם לבד אין זה ביטול היש ואינו בחי' רקיבה שיהי' מזה צמיחה ולכן ע"י בשכמל"ו דוקא יהי' אח"כ הצמיחה והגילוי יחד ה' בנפשו שיוכל לבוא לבחי' ואהבת כו'

והנה ענין הצמיחה ביתר שאת ויתר עז על היש הראשון קודם שנורע הוא בחי' אהבת בכל מאדך שהוא אהבה הגדולה שאין הכלי יכול לקבל ונק' בזהר בחילא יתיר והוא בחי' תשובה כו' ועי"ז הגשמה מגעת למע' משהיתה בשרשה כי שרשה הוא בחי' מח' ישראל ע"ל במח' הוא נק' חיי החיים אבל כשהיא נורעת בגוף והוא עובד בבחי' קעמ"ש בטל רצונך מפני רצונו כו' ובבחי' מאדך אז היא מגעת למדרגה נעלה מבחי' מח' כ"א לבחי' עצמות א"ס ב"ה שבו נאמר כי עמך מקור"ח שבחי' מקור חיים הנק' חיי החיים הוא עמך בחי' טפל ובטל כו' וכמ"ש במ"א שדוקא ע"י בחי' מאדך שהוא למע' מן הכלי שלו יכול להגיע לבחי' עצמיות א"ס שהוא למע' מבחי' כלי ומדה כו' ואח"כ כתיב ודברת בם הוא ג"כ ע"ד הנ"ל דבשכמל"ו כי מל' פה תושבע"פ קרינן לה והוא בעסקו בתורה שהם הכל מצות המלך ופקודתו אסור ומותר כו' ויכריח א"ע בע"כ ללמוד כמארו"ל ההפרש בין עובד ה' ללא עבדו אינו דומה שונה פרקו כו' שביתרן הא' לבד שלומד בע"כ יותר מרגילותו הוא נק' עבדו שהו דוקא עיקר העבדות בע"כ ואכפיא סט"א בקעומ"ש שניתוסף עי"ז כו' שיגיע לדיקות בעצמיות א"ס ב"ה חתו עבודת

בבחי' וע"ט ובסו"מ הוא שמקדש א"ע במותר לו כמארז"ל פרישות מביאה לידי נקיות ובימי הקדמונים שהי' ישראל במעלה העליונה הי' יכולים לידור נדר לה' להגביה המאכל כו', ועתה צריך לומר בלי נדר רק לקדש א"ע במותר לו וכמאמר פרישות מביאה כו' כנ"ל והוא דבבית ראשון הי' יכולים להגיע לבחי' ואהבת בלא אמירת בשכמל"ו דאין לומר משום שהגלות לבד נק' זריעה שצריך בחי' רקבון הגרעין ע"י ביטול רצון כו', דמ"מ הרי ירדת הנשמה בגלות בכלל נק' זריעה כמ"ש חרעתי את בני כו' רק שאמת שעיקר בחי' זריעה הוא בגלות כנ"ל אלא עיקר הטעם משום דבחי' ביטול רצון הוא נמשך ע"י בחי' היראה ולכן נא' מה ה' שואל מעמך כ"א ליראה כו' ונדוע דבזמן בהמ"ק הוא גילוי בחי' יראת ה' בנש"י וחורבן ירושלים הוא בחי' מניעת והסתלקות יראה ממנו הנק' ירושלים יראה שלם כו' ועיקר הגילוי הי' בבית ראשון כמ"ש בלק"א פנ"ג לכן או הי' יכולים להגיע בנקל לבחי' יראה וביטול רצון משא"כ עכשיו הדרך להגיע לבחי' יראה הוא ע"י קבלת העבודה תחלה לאכפ"י גופו במעשה בסו"מ וע"ט כנ"ל ועי"ז יאיר אח"כ בחי' היראה בנפשו ובחי' קעמ"ש לעבדו בכל מיני עבודת עבד זהו ענין בשכמל"ו כנ"ל.

ביאור על הנ"ל. צריך להבין עוד כמה דברים במש"ל ע"פ שמע ישראל כו' הא' י"ל כיון שנת' למעלה (אות וא"ו) איך ששרש נש"י הוא מבחי' חיי החיים א"כ למה זה ירדו למטה בגוף בעה"ז השפל שיש בו תערובות טו"ר הנק' חיים וטוב ומות ורע והוצרך להצטוות ובחרת בחיים והלא קודם ירדתם הי' שרשו מחיי החיים שלמע' מבחי' חיים א"כ למה זה ירדו במקום שיש ג"כ בחי' מות ורע, והגם שיבחר בחיים מה ירויח בזה שהרי בלא"ה הי' שרשו מבחי' חיי החיים, הב' י"ל כפילות הענין יהי רקיע כו' ויעש את הרקיע כו' שלא נת' היטב התירץ ע"ה, הג' י"ל הסתירה מ"ש בדבר ה' שמים נעשו ופעם כתיב שמיך מעשה אצבעותיך וכתיב וימיני טפחה שמים שנתהו ע"י מעשה וכמאמר תתברך על כל שבח מעשה ידיך, וגם איך שייך ענין מעשה למע', הדי' לתבין ענין בשכמל"ו שלא אמרו משרבע"ה ותיקנו אנכה"ג לאמרו, הה' דהנה מבואר למע' (אות ב-ג) שהקב"ה נק' לב כמ"ש צור לבבי כו' שהוא כמו עד"מ הלב שנמשכים ממנו כל מיני חיות כו' וצ"ל הפסוק לבבתי אחותי כלה שהוא הקב"ה ובנ"י שהם העושים באתעדל"ת שלהם שיהי' הוא ית' בחי' לב וזהו לבבתי שאתם העושים אותי לבחי' לב, וצ"ל מהו השייכות זה לבנ"י הלא ואתה מחיה את כולם כתיב וא"כ ממילא נמשך ממנו ב' מיני חיות הנ"ל דוגמת הלב אף גם בלא אתעדל"ת שלהם ומהו לבבתי כו' ועי"ז יובן ג"כ אי"ה כללות הכוונה בק"ש. והנה לבאר הקו' הא' יובן ע"פ משנ"ת אצלינו (בתו' ע"פ ששים המה מלכות) ע"פ ומעין יצא מבית ה' והשקה את נחל השטים דהנה אמרו"ל (סנהדרין דל"ט א') שאמר המין לאמימר מפלגך לעילא דהורמין מפלגך ולתתא דהורמין ופי' מפלגך ולעילא ששם כלי הנשמה והרחניות חלק הקב"ה ומפלגך ולתתא ששם כלי הגשמיים חלק כה אחר

הם כו' (כן פי' מהרש"א שם הובא בע"י וכ"מ בערוך ובתו' שם) והשיב לו אמימר איך איך שביק ליה הורמין להעבירי מיא בארע' פי' איך מניח התחתון להעביר מים בארצו שכל מה שאדם מכניס דרך פיו יוצא דרך נקבים התחתונים עכ"ל והענין דיש בחי' פרסא המפסיק בין מים עליונים למים תחתונים שהוא בין בחי' השפעת תענוג עליון לבחי' השפעה חיצוני' וכדוגמת חצר הכבד באדם וזהו מפלגך ולעילא שהוא כלי הנשימה שלמע' מחצר הכבד וכמ"כ הרמו למע' בחי' שלמע' מהפרסא וזהו חלק הקב"ה דאיהו וגרמוהי חד בהון כו' משא"כ מפלגך ולתתא אחר הפסק הפרסא שהוא בחי' מים תחתוני' הם בחי' יש ודבר נפרד לגמרי וא"כ רשות אחר הוא זהו מאמר המין, והשיב לו אמימר א"כ איך מניח להעביר מים בארצו כי מ"ת גופן נמשך ע"י הבירור של הפרסא מפסולת מ"ע שנתברר ונסתגן ויוצא לחוץ וא"כ ממך הכל כתיב, ומה שנאמר ומשם יפרד אין ר"ל שהם נפרדים באמת רק שנראה לעין כאלו הם דבר נפרד בפ"ע אבל באמת הם בטילים בתכלית כמו מה שלמע' מהפרסא, רק שזהו קמי' כמא' כולא קמיה כלא חשיבי קמיה דוקא אבל לעינינו נראה שהם בחי' דבר נפרד וזהו מסיבת הפרסא, משא"כ למע' מהפרסא אינן נראין ליש כלל ואיהו וגרמוהי חד ממש, אמנם אפילו למטה מהפרסא אין השינוי אצלו ית' שא"כ איך שביק להעבירי מיא כו' כנ"ל. ובזה יובן ירידת נש"י ששרשן מאד גבוה למטה בגוף כדי שימשיכו הגילוי למטה מהפרסא ג"כ שיהי' הגילוי למטה בעולמות התחתוני' כמו שהוא בעולמות עליוני' שזהו תכלית הכוונה מבריאית העולמות כדי שיהי' לו דירה בתחתונים דוקא והמשכה זו הוא דוקא ע"י נש"י ששרשן גבוה מאד מבחי' חיי החיים לכך ביכולתן להמשיך הגילוי למטה ג"כ כמ"ש ובחרת בחיים שאפילו במקום שיש בחי' מות ורע ויכולו לבחור בחיים לפי ששרשן גבוה מאד לכך יכולין להתגבר על הגוף המסתיר, וכמ"ש במ"א בענין נשמות ומלאכים, וזהו ומעין יצא מבית ה' והשקה את נחל השיטים והנה נחל השיטים הוא בחי' מים תחתונים הנ"ל שלמטה מהפרסא כי שיטים הוא מלי' שטות וגם מלי' שטו העם כו' שהם בחי' עלמא דפרודא ונחל השיטים הוא מקור חיותם המחיה ומתהה אותם, וכשיתגלה בחי' עצם המעין אזי אף בבחי' נחל השיטים יהי' גילוי אור ה' ולא יהי' עוד בחי' פירוד כלל אפילו אצלינו שוכני מטה כו' ודוקא ע"י ומעין יצא כו' שהוא גילוי בחי' שלמע' אפילו ממים העליונים דהנה בחי' מ"ע זהו מ"ש ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן שכל השתלשלות הוא מהנהר ההוא היוצא מעדן וכתוב ומשם יפרד כו' ע"י הפרסא להיות מים תחתונים כו' זהו ד' נהרות הם מצרים בכל כו' אבל לעתיד שיתגלה עצם המעין שלמע' מהנהר (והוא בחי' חיי החיים שלמע' מהחיים כו') למטה אזי יהי' יתור למטה כמו למע' ממש, ולכן המשכה זו הוא ע"י ישראל דוקא ששרשן מבחי' מעין הנ"ל כמ"ש מעין גנים כו' כמ"ש במ"א ומעתה יובן התירוץ על קו' א'.

(נת' הענין שהמין ר"ל ששני רשויות הם דלמטה מהפרסא שהם נפרדים הם דבר בפ"ע ואמימר השיב לו שבאמת אין דבר נפרד כלל קמי' ית' רק שנראה כן לעינינו מחמת ההסתרות דאל"כ איך שביק להעבירי מיא כו' ולעיל מעין יצא והשקה לנחל השיטים שגם במ"ת יהי' הגילוי כמו למע' והיינו דוקא ע"י ומעין כי בנהר כתיב ומשם יפרד וכו' וזהו ירידת הנשמות ששרשן ממעין גנים להמשיך הגילוי למטה דוקא ג"כ).

ב) אך להבין איך הוא ההמשכה איך יכולים נש"י שהם למטה בגופים בתחתיות בסוף העולמות שלמטה מהפרסא להמשיך מבחי' ומעין יצא כו' שלמע' אפילו מבחי' נהר היוצא מעדן שכל ההשתלשלות הוא מהנהר כנ"ל הם ימשיכו מלמע' מהשתלשלות הנהגה המשכה זו הוא הוא ע"י תומ"צ אך בכלל המשכה זו הוא ענין מצות ק"ש (וית' זה לקמן אי"ה בתירוץ קו' ה') אכן כדי להבין זה יש להקדים תחלה כללות ענין הפרסא שהוא ענין הרקיע שבתוך המים שנכפל בו ויאמר כו' ויעש כו' ויובן בהקדים להבין הקו' הג' שנת' מ"ש על כל שבח מעשה ידיך מהו ענין מעשה. זה נת' על פסוק וספרתם לכם בהביאור דכל בחי' התפשטות החיות נק' הבל אפילו בחי' התפשטות החיות בבחי' עשיה כמו התפשטות התנועה ביד ורגל זמלאכה נק' הבל דעשי' ולמע' מזה הוא בחי' הבל הדבור וכן השפעת המדות הוא נק' ג"כ הבל וכן ע"ד זה השפעת השכל ורצון והם בחי' ה' הבלים. ואמנם ענין בחי' הבל דעשיה הוא עד"מ התפשטות התנועה ביד לכתוב שיש בזה כח הנמשך מהיד לכתוב שהרי כשישן לא יכול לכתוב ולעשות מאומה הרי מוסרח שיש בזה התפשטות חיות הגפש אלא שהוא מבחי' חיצוני' הנפש ובחי' התפשטות חיות הנפש בהבל הדבור הוא ג"כ רק התפשטות אור וזיו הנפש בלבד עכ"ז הוא כח התפשטות פנימי יותר מהתפשטות אורה במעשה התנועה. ויש עוד כח פנימי יותר והוא בחי' הבל המדות כו' נמצא מובן מזה ענין בחי' עשיה למעלה שהמובן מזה הוא בחי' כח התפשטות החיות רק שנק' עשיה לפי שהוא בחי' התפשטות מבחי' חיצוניות לגבי החיות הנק' דבור שהוא בחי' פנימי יותר ולכן נק' כולם בשם הבל שזה מורה בחי' התפשטות החיות.

(נת' שבחי' עשיה הוא התפשטות החיות ונק' הבל דעשיה רק שזהו בחי' השפעה חיצוניות לגבי הדבור).

ג) וזהו ענין על כל שבח מעשה ידיך שכל העולמות שמן הארץ עד לרקיע ת"ק שנה כו' אינן אלא בחי' מעשה ידיך שכמו במעשה ידי אדם עד"מ אינו מלוכש אלא כח המעשה שהוא לבוש החיצוני של הנפש כך החיות המלוכש בכל העולמות אינו אלא בבחי' כח המעשה שהוא כח חיצוני והארה בעלמא שאינו נוגע לעצמי' ומתת הנפש כלל. ובורא קדושים ישתבח שמך לעד מלכינא שהקדושים שהם מלאכים ונשמות הם בבחי' שם בלבד. שהוא ג"כ אינו אלא זיו והארה כו' אלא שאינו בבחי' מעשה ידיך כמו חיצוניות העולמות כי הנהגה כח המעשה המלוכש באיזה כלי או שאר דבר מעשה ידי אדם עד"מ הנהגה הכח ההוא אין לו שייכות כלל עם עצמות ומהות הנפש כי נעשה נפרד ומובדל ממנו וע"י אחיזת הכלי עם הכח המלוכש בו אין נמשך עצמיות האדם אחריו. משא"כ בקוראי שמו נמשך ג"כ עצמות האדם שהשם הוא זיו והארה הנוגע לעצמיות הנפש ועודנו קשור ומיוחד עמו אך עכ"ז אין זה אלא בחי' זיו כו' אבל הוא ית' בעצמו ובכבודו הוא רם ונשא כו' והנהגה כמו שנת' התבדל בין בחי' מעשה ידיך לבחי' שם כך הוא ממש התבדל בין בחי' מעשה ידיך לבחי' דיבור כי בחי' שם ובחי' דבור הכל א'. ולתוספת ביאור אעתיק השייך לזה מכ"ק אדמו"ר ז"ל ח"ל הנהגה עיקר התהוות נברא גשמי כמו שמים וארץ גשמיים הוא מבחי' עשיה דעשיה עד"מ כח האדם כשזורק אבן בידו הרי מה שהאבן נגבה והולך באויר אינו אלא מן כח האדם

המוליכו ואותו הכח רחוק ומובדל או מן יד האדם אלא מקיף הוא את האבן מכל צדדיו ומוליכו למרחוק עד שיכלה הכח או יפול מתנועתו לארץ נמצא מובן שהכח ההוא מלבד מה שהוא רק התפשטות כח והארה בעלמא מעצם כח המעשה שביד עוד זאת שהוא נעשה נפרד ומובדל מהאדם עצמו. משא"כ אותיות הדבור אע"פ שהם ג"כ רק בחי' התפשטות והארה לכד מן הכל הלב מ"מ תמיד הם אחזים ומקושרים בקירוב אל הכל הלב להוציאן תמיד אל הגילוי בה' מוצאות הפה כו' וכן הכל רוח הפה אין התפשטותו לחוץ בבחי' נבדל בריחוק מקום כי תמיד ההבל אחזו ונמשך אחר מקורו הממשיכו לחוץ (אך לכאורה אין שייך על אותיות הדיבור לומר שאין נעשים נפרדים מהמדבר שהרי יוצאים ג"כ לחוץ, רק י"ל שאין התפשטותן לחוץ בריחוק מקום כמו התפשטות בחי' כח המעשה כו' אמנם בענין בחי' שם מובן היטב הנ"ל שהשם אינו נעשה בחי' נפרד שהרי ע"י השם נמשך האדם עצמו ג"כ כנ"ל) ובוהו יובן מ"ש בירמיה סי' אתה עשית את השמים בכחך הגדול דצ"ל מהות ל' כח והוא לא ייעף ולא ייגע וז"ו אלא ההפרש בין בחי' דבור לבחי' כח הוא דבחי' התפשטות החיות דבחי' מעשה ידיך נק' כח והוא בחי' כח הפועל בנפעל שבחי' התפשטות זו הוא התפשטות חיצונית עד שנעשה נפרד ומובדל מהאדם עצמו כנ"ל במשל כח הזריקה ולמטה במדרגה מבחי' שם כנ"ל, לכן אמר שהחיות המתלבש בשמים וארץ גשמיים הוא מבחי' כח לכד וכמו שהתפשטות הכח בטל לגבי הכח המעשה שביד וכח המעשה שביד בטל לגבי עצם הנפש כי אינו אלא התפשטות חיצוני כ"ה ביטול העולמות כולן ובחי' פנימיות העולמות מקבלים מבחי' שם כו' וזהו שאנו אומרים ב"פ תתברך ביוצר הא' על כל שבח מעשה ידיך הב' על בחי' בורא קדושים ישתבח שמך לעד כו' (עוד נ"ל לבאר החילוק בין בחי' מעשה לבחי' דבור ע"ד מה שמצינו חילוק והבדל באותיות עצמן בין בחי' אותיות לבחי' תמורת אותיות הנז' בלק"א סוף חלק ב' והמ"י).

(נת' ענין התבדל בין מעשה ידיך לבחי' שם הדבור שבחי' כח המעשה נעשה נפרד ומובדל מהאדם כשמתלבש באיזה כלי משא"כ בחי' שם כו' וזהו שאומרים ב"פ תתברך כו').

(ד) וזהו שאמרז"ל בהבראם בה' בראם כי הה' יש בה ג' קוין אך שני הקוין מחוברים יחד משא"כ קו הג' אינו מחובר עמהם, כי הנה כללות העולמות הם ג' עולמות כללים בי"ע וכתוב לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו נזכר גבי עשיה אף להפסיק הענין כי בי"ע מקבל מבחי' מדו"מ ולהיות כי בחי' עשיה מקבל מבחי' מעשה ידיך שהוא בחי' ריחוק והפסק כמשל הכח כנ"ל לכך נאמר בזה ל' אף להפסיק הענין וזהו רגל הה' שמופסק בפ"ע, וב' קוין המחוברים הם בחי' מחו"ד שקשורים ואחזים יחד במקו"ח כו'. ומעתה יובן ג"כ תירוץ קר' הג' דכתיב שמיך מעשה אצבעותיך וימיני טפחה שמים כי השמים גשמיים דעשיה הם בחי' מעשה ידיך כנ"ל שנמשכו מבחי' כח המעשה שהוא לבוש חיצוני וע"ז אמר אתה עשית את השמים בכחך הגדול בבחי' כח דוקא אמנם שרשן ומקורן שלמעלה מעשיה נמשכו מבחי' דבור כמ"ש בדבר ה' שמים נעשו ועוד שבחי' אותיות הדבור הם ג"כ מקיפים על בחי' שמים גשמיים ג"כ כמ"ש הודו על ארץ ושמים רק ההוד והזיו הוא מקיף על ארץ ושמים והארה דהארה מתלבשת בפנימיותו והוא

הנק' כח ונק' מעשה ידיך כנ"ל וכמ"ש כ"ז במ"א ע"פ מצפון זהב יאתה ועוד שגם בחי' מעשה ידיך הם ג"כ בחי' הבל דעשיה כנ"ל א"כ הם ג"כ בחי' אותיות רק שנמשלו לבחי' עשייה כמשל הנ"ל, הלכך שפיר שיך לומר בדבר כו' • ומעשה אצבעותיך. והנה ב' בחי' השפעות אלו הן הן ב' בחי' השפעות הנמשכים מהלב הנז' בפנים אות ג' שהקב"ה נק' צור לבבי ומהלב יוצאים ב' בחי' המשכות א' חיות רוחני להיות בחי' דבור ומח' הלב חיות גשמי באברים כנז' שם אות ב', והרי זהו ענין ב' מיני המשכות הנ"ל דהיינו בחי' דבור זהו הענין בורא קדושים ישתבח שמשך שהנשמות ומלאכים מקבלים מבחי' שם שעם היותו הארה בעלמא מ"מ הוא נוגע לעצמות כו' משא"כ העולמות עצמן הם הנמשכים מבחי' מעשה ידיך זהו השפעה חיצוני' ולכן כדי שיהי' ההבדל בין ב' המשכות אלו הוא ע"י פרסא המפסקת וכמו עד"מ באדם החצר הכבד כו' כמבואר שם אות ב' וזהו ענין הרקיע המבדיל בין מים תחתונים למים עליונים הנוכר את ג'.

(נת' ענין בה' בראם, וענין בדבר ה' שמים נעשו ואעפ"כ כתיב מעשה אצבעותיך והן ב' בחי' המשכות מהלב וביניהן הפרסא).

ה) אמנם ענין כפילת הרקיע במאמר יהי רקיע כו' הענין דהנה מבואר אצלנו ע"פ עד הגל הזה שיש ב' בחי' פרסא הא' המפסיק בין בחי' שלמע' מאצי' לאצי' והב' המפסיק בין אצי' לבי"ע יעו"ש (והענין פרסא זו שלמע' מאצי' נת' בע"ח של"ז פל"ב) ושרש פרסא זו שבין אצי' לבי"ע נמשך מהפרסא שהוא ובוה יובן מאד"ל כשתגיע לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים פי' כי בחי' הפרסא נק' בשם גל בפסוק עד הגל הזה והוא מאבנים וידוע הביאור מזה שהאבנים הם בחי' אותיות כמ"ש בס"י כי ענין הפרסא הוא עד"מ כמו משל המלביש ומעלים ומסתיר על אור השכל והמשל הזה המעלים הוא מבחי' צירופי אותיות תהו ענין גל אבנים והעלם זה הוא כדי שיוכל להיות התהוות בע"ג דבי"ע מאור האצי' הוצרך להיות העלם והסתר דפרסא הנ"ל בחי' אותיות המסתירים, וכמבואר ביאור הדבר בכמה כתבים ואין כאן מקום להאריך בזה, וכן עד"ז כדי שיהי' התהוות בחי' אצי' שבאצי' יש בחי' כלים שהם מקור ושרש להתהוות בי"ע כי חכ' דאצי' אף שהוא אלקות ממש גם הכלי דאיהו וגרמוהי חד מ"מ כיון שהוא מקור ושרש לחכ' דבי"ע א"א לו לקבל מבחי' שלמעלה מהאצי' רק ע"י הפרסא ע"ד הנ"ל בין אצי' לבי"ע, וכ"ז מלבד הצמצום הראשון הנק' מק"פ כו' וכבר נת' איך שהפרסא נק' גל מאבנים רק הפרסא העליונה שלמעלה מאצי' נק' אבני שיש טהור.

(ומה שנק' שיש י"ל בדרך אפשר כי ידוע ענין ש"י עולמות הם מחצה מבחי' תר"ך אורות דכתר ובחי' חצי העליון הוא למע' מזה וענין ב' חצאים אלו י"ל ע"ד הידוע שיש בכתר ב' פרצופים הא' בחי' תחתונה שבמאציל והב' שרש הנאצלים, תהו ענין אבני שיש ב"פ ש"י כו' או י"ל כי ש"י עולמות הם ד' עולמות

בדבר כו' : בכת"י ב' נוסף : ועדיין אי"ה יתבאר לקמן אות עיקר החירוז לבי' פסוקים אלו דבדבר כו'.

אבי"ע כמ"ש בתוי"ט סוף עוקצין וידוע דאבי"ע הוא שם הוי' בכלל יריד אצי' כו' וא"כ יש שרש אבי"ע שעלה במח' וכדלקמן בענין ב' בחי' הוי' ובניהם פרסא חזו ענין אבני שיש המפסיק בין ש"י עולמות אבי"ע שעלה במח' ובין אבי"ע ממש. ולפמ"ש התוט' יו"ט דיו"ד באצי' אי"כ הם י"ש וכשעלה במח' עשיה קדמה ארץ אי"כ הם ש"י י"ש חזו שיש ודו"ק).

והנה לכאורה הוא מובן דכמו שע"י הפרסא שבין אצי' לבי"ע נעשה הבדל גמור בין מים למים וכדפתיב ונהר יוצא מעדן ומשם יפרד שבי"ע הם עלמין דפרודא ואין ערוך מים תחתונים דבי"ע להאצי' כהבדל שבין הנברא היש ודבר נפרד לאלקות וכך היה מקום לומר דגם פרסא שבין למע' מהאצי' לאצי' גורם ג"כ הבדל גמור בין מים למים ע"ד הג"ל לכך הזהיר להם אל תאמרו מים מים וכדפי' האריז"ל שלא יעשו פירוד ח"ו לומר שב' מיני מים הג"ל הם מובדלים ממש ע"ד שהוא למטה שזה אינו דהא באצי' ג"כ איהו וגרמוהי חד והוא היודע והוא המדע כו'. רק הפרסא הוא רק כדי שיוכלו לקבל אבל אינו הסתר גמור ח"ו ועוד שתמיד מאיר האור מלמע' מהאצי' באצי', ולכן נו' תמיד להמשיך תוס' אור באצי' (עמ"ש ע"פ ואתחנן דלכך להמשיך אור באצי' אי"כ כ"כ לאתעדל"ת ברשפי אש דמאודך רק ע"י תורה לחד נמשך תוס' אור באצי' כיון שמיוחד בלא"ה במאצילו ב"ה. ח"ש כמים הפנים לפנים כו' וכמ"ש במ"א ע"פ זה).

(נת' ענין ב"ש רקיע עד הגל בין אצי' לבי"ע ובין א"ס לאצי', כמ"כ בבהמ"ק פרוכת בין קדה"ק להיכל ובין היכל לאולם כו' וי"ג פרוכת היה במקדש. וזהו ענין אבני שיש כו' מים מים כו').

וזהו ענין כפילת הרקיע ב' פעמים הא' יהי רקיע בתוך המים זהו בחי' הפרסא המפסיק בין בחי' שלמע' מאצי' לאצי' כדפי' בהדיא בע"ה שם, הב' ויעש את הרקיע וזהו בחי' הפרסא בין אצי' לבי"ע שבחי' אצי' נק' מים עליונים משא"כ בי"ע נק' מ"ת ששם יש יניקת החיצונים בחי' נחל השיטים הג"ל אות א' (ואל יפלא דהא לפמ"ש"ל דבחי' פרסא זו שלמטה היא המפסקת בין בחי' השפעות הנמשכים מהלב שהן בין בחי' דבור ובין בחי' מעשה א"כ לכאורה הוא פרסא המפסקת בין בריאה יצירה ששם הם נשמות ומלאכים המקבלים מבחי' מחר"ד ובין בחי' עשיה שנק' מעשה ידיך וא"כ איך אנו אומרים שפרסא זו שלמטה דויעש את הרקיע הוא המפסיק בין אצי' לבי"ע. אך הענין דבדואי יש כמה בחי' פרסות בין אצי' לבריאה ובין בריאה ליצירה כו' ע' בע"ה שם וכמבואר ג"כ אצלינו ע"פ חבדילה הפרוכת כו', אך דרך כלל הם בחי' פרסות כללים היינו מה שבין למע' מאצי' לאצי' הוא עד"מ הפרוכת המבדלת בין קדש לקדה"ק, ומה שבין אצי' לבי"ע הוא ההפסק בין בחי' אלקות לעלמין דפרודא וכמו עד הגל שבין יעקב בעל עולם האצי' ללבן שהוא ק"נ דבי"ע כו' אבל ד"פ ודאי אמת נכון הדבר שהפרסא המפסקת בין יצי' לעשיה הוא כענין ההפסק בין עשיה לדבור כו' ועוד דמבואר בע"ה (שמ"א פ"א) דבינה מקנא בכורסיא שהוא עולם הבריאה וז"א ביצי' משא"כ עשי' מקבלת מהמל' כו' רק דמ"מ מה שבינה מאיר בבריאה היינו ג"כ ע"י המסך הג"ל וע' בלק"א פנ"ג).

בזה יובן מה שכפל ב"פ ש' הוי' בק"ש, כי הנה בפסוק ויעבור ה' ע"פ כתיב ויקרא ה' אל רחום וחנון כו' נזכר ב' שמות הוי' ופסיק טעמא בינייהו. כי הנה שם הוי' מורה על בחי' אלקותו ית' המלוכש באצ"י יו"ד חכ' ה' בינה כו' כי החכ' מאין תמצא מבחי' ההעלם אל הגילוי לכן הוא רק נקודה והיא התפשטות כו' כמ"ש במ"א, אך הנה כי לא מחשבותי מחשבותיכם כתיב שכשעלה ברצונו המשוט להאציל הע"ס דאצ"י מיד נתהוו ע"י מח' זו בשרשן ומקורן והם למע' מע' ממדריגתן כשנתהוו אח"כ והו' ענין שם הוי' הראשון שהוא למע' מאצ"י עדין לכן פסיק טעמא בינייהו כי אין ערוך אצ"י לגבי למע' מאצ"י ונת' הענין בדרוש קי"ס בפ' ויראו העם את ה' ויאמינו בה' יע"ש, והנה ענין פסיק טעמא זהו ממש ענין פרסא המפסקת בין מים שלמע' מאצ"י לבחי' מים דאצ"י ע"ד הנ"ל בענין אבני שיש טהור כו' וזהו ג"כ ענין ב' שמות הוי' דק"ש דשם הוי' הא' הוא בחי' שלמע' מאצ"י ושם הוי' הב' הוא ז"א דאצ"י וזהו בחי' יחיד ואחד הנו' בפנים אות וא"ו, ולכן שם אלקינו מפסיק ביניהם הוא בחי' הפרסא כי שם אלקים מורה על בחי' צמצום והעלם כנודע (ואין זה סותר למ"ש בפע"ח דש' הוי' אלקינו הוא יחיד אורי' ואנו אומרים דשם הוי' זה הוא למע' מאצ"י דהא מבואר להדיא בלק"ת פ' וירא דבאמת הוא המשכה מא"ס ממש רק שנמשך באצ"י ע"י אוא"ס ע"ש, וכוה יובן מה שאמר משה בפסוק זה הוי' אלקינו ובכל משנה תורה נז' הוי' אלקיך כי הנה בכ"מ שנו' הוי' סתם הוא התלבשות אא"ס במדות דאצ"י ולפי שבמרע"ה כתיב כי מן המים משיתיהו דהיינו ממים עליונים שלפני האצ"י כמ"ש במ"א ששרשו משמיטה הראשונה כו' ע"כ שרש ההמשכה ההשפעה אליו אינו כמו השרש ומקור שמקבלים שאר גש"י שהיא מבחי' שם הוי' דז"א לבד ועוז"ג הוי' אלקיך כלומר שהוא כחך וחיותך כי אלקים ל' כח כמו ואת אילי הארץ לקח אבל מקור כחו וחיותו דמרבע"ה הוא ממקום גבוה יותר בחי' מן המים משיתיהו לכך בש' הוי' הא' דק"ש שזהו המשכה מלמע' מהאצ"י אמר ע"ז אלקינו כי מבחי' זו היא מקור כחו וחיותו ג"כ כו' ולכן אפי' מיד בפסוק ואהבת אמר ה' אלקיך כי זה מדבר בענין חב"ד דז"א כמ"ש בפע"ח.

(נת' ענין ב"פ רקיץ שהם ב' פרטות כלליים בין המאציל לנאצלים ובין אצ"י לבי"ע וזהו כפל ב"פ הוי' בפסוק ראשון דק"ש ע"ד שנא' הוי' הוי' אל רחום וחנון ובפסיק טעמא ביניהם הוא ענין פרסא המפסקת בין שם הוי' דע"ס דאצ"י ובין שם הוי' שלפני האצ"י ולכן אמר מרבע"ה השם הוי' הא' הוי' אלקינו כי מרבע"ה מן המים העליונים שלפני האצ"י משיתיהו).

ז) ומעתה יובן כללות הענין הק"ש ועיקרו הוא הפסוק ראשון בהיות נת' אות וא"ו איך תכלית ירידת הנשמות להמשיך גילוי אא"ס למטה ג"כ להיות לו דירה בתחתונים וכמו שיהי' הגילוי לע"ל דכתיב ומעין יצא מבית ה' והשקה את נחל השיטים ונתבאר שהענין הוא שכדי שיהי' הגילוי למטה בבי"ע עלמין דפרודא ואפי' למטה ממש (שאפי' הקליפות לא יסתירו) הנק' שיטים ל' שטות גם לשון פיזור שהם יש ודבר כו' גם שם יהי' הגילוי הוא דוקא ומעין יצא כו' שיתגלה מקור המעין ואז והשקה את נחל השיטים כי אחרי שיתגלה מקור המעין הוא בחי' אוא"ס ממש שמאיר ונמשך בחכ' הנק' מעין כמשנת' ענין יחוד

אור"א דק"ש שעם היותו שנק' יחוד אור"א שהוא חו"ב אבל הוא ממש המשכות אא"ס שלמע' מע' מהאצי' רק שאח"כ מאיר ומתלבש בחכ' שהוא בחי' ביטול כח מ"ה וע"י החכ' נמשך ג"כ בבינה ובכל העולמות אשר שם אין תופסים מקום כלל רק שם הכל בחי' אין ואז לא יהי' כלל נחל השיטים כי לא יהי' יכולים להיות כלל שיטים ל' שטות כו' מאחר שיתגלה המקור ממילא יהי' בבחי' ביטול הכל והשקה המעין גם את נחל השיטים כי גם שם יהי' התגלות אא"ס ב"ה. אשר גמצא מבורא שכדי להמשיך הגילוי למטה הוא דוקא ע"י המשכה עליונה מלמע' מהאצי' אשר אין תופס מקום כלל כל העולמות כו' ונודע שהגילוי שיהי' לע"ל הוא ע"י עבודתנו עכשיו שאנו ממשיכים כעת בכל יום רק שלע"ל יתגלה לעינינו להיות ומעין יצא כו' והשקה את נחל השיטים ועכשיו אנו ממשיכים בחי' מעין זה בפסוק ראשון דק"ש שזהו ענין יחוד אור"א באמרינו הוי' אלקינו כנ"ל. והיינו שממשיכים בחי' אור"א שלמע' מהפרסא שבין המאציל לנאצלים שיתגלה למטה, וזהו סדר ההמשכה מבחי' הוי' אלקינו (ששרש נש"י משורשים שם כמ"ש במ"א ע"פ בעבר הנהר ישבו אבותיכם כו' למע' מהפרסא) לבחי' הוי' אחד שהוא ז"א דאצי' וע"י גילוי זה מהאור שלמע' מהפרסא יומשך ג"כ הגילוי בבי"ע להיות והשקה את נחל השיטים (רק שאין הגילוי עכשיו ממש וכמ"ש הטעם בלק"א פל"ז וע' בע"ח ש"ז פ"ב דפרסא הנ"ל שבין למע' מהאצי' לאצי' הוא כדי שיהי' יכול להיות התהוות עולם הבריאה כו' דאלו הצמצום ומקו"פ הוא ג"כ בשביל שיהי' יכול להיות התהוות האצי' שאם לא הי' צמצום הנ"ל לא הי' יכול להיות שום התהוות אפי' בחי' א"ק אבל ע"י צמצום הנ"ל ועוד צמצום א"ק הי' ביכולת האצי' לקבל האור והפרסא הוצרך כדי שיוכל להיות בריאה בחי' בע"ג כו' א"כ ממילא מובן דכשנמשך האור שלמע' מהפרסא שוב לא יהי' עולם הבריאה יצירה עשייה מסתיר כלל כו' והוא מובן וכו"ו הוא ענין המשכה בפסוק ראשון דק"ש שהוא המשכה מאור"א ממש אשר הוא לבדו יש בו כח לחדש מאין ואפס המוחלט ליש כו' וכמ"ש בלק"ת פ' וירא כנ"ל.

(נת' ענין הכוונה בפ' ראשון דק"ש כי הגילוי למטה הוא דוקא ע"י שנמשך מלפני האצי' כמ"ש ומעין יצא וע"ז והשקה את נחל השיטים, והמשכה זו הוא באמרינו ה' אלקינו כו' בפ' א' דק"ש שנמשך בבחי' אחד).

(ח) אמנם להבין איך יש ביכולתנו להמשיך ממקום גבוה כ"כ וכמו שהקשינו לעיל אות וא"ו. אך הנה זה יובן בהקדים לבאר תירוץ קרי' ה' מה שהקב"ה אומר לבנ"י לבבחי' שהם העושים באתדל"ת שלהם שיהי' הוא ית' נק' לב והלא מצד עצמן ראוי שיהי' נק' לב כי ואתה מחיה את כולם וכמו דלבא פליג לכל שייפין כו' ודבר זה נת' אצלינו בח"ס ע"פ אני ישינה ולבי ער ח"ל השייך לעניינינו, לתבין למה נק' הקב"ה בשם לב דוקא דאי משום כי ואתה מחיה את כולם כמו שהלב הוא חיות כל האברים כו' הלא גם המוח משפיע חיות לכללות הגוף דתלת שליטין אינון מוחא ולבא וכבדא וא"כ למה נק' בשם לב דוקא ולא בשם מוח עד"מ. אך הענין כי אינו דומה סיבוב הילוך השפעת החיות שמן הלב לאברים להילוך השפעה שמן המוח לאברים, כי הגה על הלב נא' כל הנחלים תולכים אל הים כו' ובמקום שהולכים שם הם שבים ללכת שנמשך הדם מכל

האברים אל הלב וחזור מן הלב ונמשך לכל האברים וגם הנה השפעת החיות שמן הלב לאברים הוא מן הדם שהוא הנפש והדם מתהווה מן המאכל שמתעכל ונעשה דם הנפש ממש והנה תחלת בישול המאכל הוא בכבד ששם נעשה דם ומתברר והמובחר שולח ללב ואזי נסגר הדם בתוך הלב ואח"כ נפתח ע"י כח ההמשכה שנמשך מן המוח פותח את הלב להמשיך הדם בכל האברים ולכן הלב דופק תמיד מחמת סגירה ופתיחה הנ"ל שהן תמיד כי תמיד מתברר וגשלח דם חדש מן הכבד אל הלב ונסגר ואח"כ נמשך כח מן המוח ופוחחו ולכן הוא רו"ש תמיד סגירה ופתיחה וזהו הדופק שדופק הלב תמיד מחמת זה נמצא שהשפעת החיות שמן הלב לאברים מדם הנפש שבו היינו מה שמקבל חיות מן הכבד שאותו הדם נסגר בתוכו ואח"כ נפתח כנ"ל, ובוה יובן מה שהקב"ה נק' בשם לב דוקא כי כל השפעת החיות שמשפיע לברואיו באתדל"ת דוקא תליא מלתא כידוע ואתעדל"ת זו הוא מ"ש ואהבת את הוי' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ואהבת ל' אבה דהיינו רעו"ד בתשוקה וחפיצה שיהי' כל רצונו וחפצו להיות הוי' הוא א"ס ב"ה ממש בבחי' אלקיך דהיינו בגילוי הנפש כאילו הוא לנוכח ורצון וחפץ זה יהי' בכל לבבך ובכל נפשך שלא יהי' רצון וחפץ אחר זולתו וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ וכל צרכי העה"ז שצריך האדם להשתמש בהן לחיי נפשו יהי' בע"כ וכמאן דשדי בתר סתפיה כי בע"כ אתה חי ולא מחפצו האמיתי, וזהו לא חפצתי בארץ שיש הפרש בין חפץ לרצון שרצון נק' מי שרוצה הדבר אף שלא ברצונו וחפצו אף מי שכופין אותו עד שיאמר רוצה אני נקרא רצון אצלו שרוצה מכל מקום אבל חפץ נקרא רצון וחפץ אמיתי דהיינו שיש לו חפץ ותשוקה מחמת שמוצא קורת רוח ותענוג באותו הדבר שרוצה ועל זה נאמר ועמך לא חפצתי בארץ שכל חפצו וכל ישעו יהי' רק לדבקה בו ית' שהוא מקור החיים מקור התענוג וע"ז אומרים באמת ויציב ונכון ואהוב וחביב ונחמד ונעים כו' הדבר הזה היינו שבק"ש ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך כו' והי' הדברים האלה כו', והנה באתעדל"ת זו אתדל"ע גילוי פנימי רצונו ית' וחפצו האמיתי להיות המשכת התומ"צ כמ"ש ויקם עדות ביעקב שנמשך עונג העליון מאא"ס ב"ה הסוכ"ע שלמע' מע' מן ההשתלשלות שהוא מקור החיים ומקור התענוגים להתלבש בתומ"צ שלפנינו הנגלות לנו המלובשת בענינים גשמיים אשר כח זה להיות המשכה זו שלמע' מע' מן ההשתלשלות, יורדת ומתלבשת למטה מטה באתדל"ת זו תליא עכ"ל השייך לענינינו. הרי מבואר איך דהמשכה זו נמשך מאא"ס ב"ה באתעדל"ת דוקא תליא וזהו פי' לבכתני שע"י אתדל"ת דנש"י הוא ית' נעשה בחי' לב להיות נמשך גילוי אא"ס ב"ה כנ"ל.

(ג) מה שהקב"ה נק' לב ולא מוח כי הלב מקבל הדם מהכבד כו' ויש רו"ש סגירה ופתיחה לכך המשכת אא"ס בתומ"צ באתדל"ת תליא והאתדל"ת הוא בחי' ואהבת שיהי' הוי' אלקיך ועמך לא חפצתי בארץ רק בע"כ אתה חי הוא ענין ובחרת בחיים כי תענוגי העה"ז נק' מות ורע פסולת כו').

(ט) והנה לפי המתכן ממשל הנ"ל דהלב מקבל חיות הדם ממה שנתברר מהמאכלים שנתברר ונעשה דם בכבד ומשם עולה להלב כו' הרי א"כ מובן שמקבל חיותו ממה שנתברר למטה תחת הפרסא שהרי חצר הכבד הוא הפרסא המפסיק

בין אברי הנשימה לאברי המזון ומבדיל בין חיות רוחני הנמשך מהלב באברי הנשימה להוציא קול ודיבור ובין חיות גשמי הנמשך מהלב וכמשנית כ"ז בהמשל למע' ובהנמשל ועתה מבואר שאנו רואים שהלב עצמו מקבל חיות דוקא ממה שנתברר למטה מהפרסא דוקא, ובודאי שכמ"כ הוא בהנמשל שהקבי"ה נק' צור לבבי ונמשך ממנו ב' מיני מים הנק' מים עליונים ומים תחתונים ויש רקיע המבדיל ביניהם בחי' פרסא. וכל ההמשכות אלו הכל באתדל"ת דוקא דנשיי שהוא ממה שנתברר למטה מהפרסא שאפילו המשכות חיות הרוחני מהלב שלמע' מהפרסא ג"כ בזה דוקא תליא. וזה יפלא לכאורה שהרי אמרנו שהפרסא מבדיל עד דכלא חשיב האור והחיות שלמטה מהפרסא לגבי מה שלמע' מהפרסא כנ"ל ואיך עתה נהפך כחומר חותם שאפילו הלב עצמו מקבל ממה שנתברר דוקא למטה מהפרסא.

ביאור מעט ע"פ הדברים הנ"ל בר"ה שמע ישראל (בלק"ת פ' ואתחנן).

הנה בענין כפילות ענין ההבדלה שבמאמר יהי רקיע כי הנה מבואר למעלה דחצר הכבד הוא עד"מ רקיע המבדיל כו' שמבדיל בין אברי הנשימה שהם כלים לחיות רוחני דיבור וקול ובין אברי המזון קרביים ובני מעיים כו'. והרי כל עיקר בחי' האדם המוח והלב וכל החושים ראייה ושמיעה ריח ודיבור וטעם כו' הן למעלה מהפרסא ומה שלמטה מן הפרסא אינו ע"ד מהות הכחות המעולים שלמעלה מן הפרסא ומ"מ הנה גם בלמטה מן הפרסא יש כמה בחי' היינו חיות ודם הנמשך מהכבד לאברים שמתחת לפרסא והמבחר עולה למעלה מן הפרסא ללב ומן הלב נמשך בכל הגידים כו' ויש עוד בחי' הקיבה ששם מתברר המאכל ע"ד שיש ג"כ בחי' מעיים התחתונים שבהן עובר הפסולת לחץ, וכך עד"מ למעלה כי הנה הפרסא זו והו"ע הפרסא שבין אצ"י לכריאה וכמ"ש מזה בזהר בראשית דל"ב ע"ב אית קרומא במציעות מעוי דב"ג כו' כך כגוונא דא כו' ועל רוא דא כתיב והבדילה הפרוכת ועמ"ש בענין והבדילה הפרוכת בפ' לך לך (וע' בליקוטי הש"ס מהאריו"ל די"ח ע"ג ע"ד בר"ה ויאמר אלקים יהי רקיע ויעש הרקיע וע' עוד בזהר בראשית דט"ז ע"ב ודי"ז ע"א ובפ' בא דל"ה ע"א ובפ' תרומה דקמ"ט ע"ב ובפ' ויקהל דקצ"ח ע"ב ובפ' ויקרא ד"י סע"א ודי"ג ע"ג ובפ' צו דל"ב ע"ב ודקכ"ח ע"ב) וזהו"ע ההבדלה שבפסוק ויעש כו' ויבדל כמ"ש בזהר תרומה קכ"ז ב' ובפ' פנחס דרי"ט ב', והנה גם בבני"ע שלמטה מהפרסא יש כמה בחי' ועמ"ש בר"ה בחודש השלישי לצאת בני"ע מאמ"צ שיש בחי' השפעת החיות הנקרא בורא קדושים ישתבח שמך שמקבלים מבחי' שמו ית' ויש בחי' הנק' מעשי ידיך שהוא בחי' חיצוני יותר והכל בבני"ע בקדושה ויש עוד בחי' ההשפעה בהיכלות הקליפות וזהו כענין הפסולת הנמשך מהמעיים כו' ודרך פרט יש פרסא בבני"ע ג"כ בין כריאה ליצירה ובין יצירה לעשי' שהם עדין בחי' קדש כו' משא"כ מעשי' ולמטה משם נמשך הפסולת בהיכלות הקליפות ע"י ק"ג וכללות בחי' הפרסא שמאצ"י ולמטה והו"ע

התבדלה הנ"ל דויעש כו' ויבדל כו' ועו"נ ובחרת בחיים כו' כי ק"נ הוא עה"ד טריר ולכן צ"ל ובחרת בחיים ובחי' עה"ח זהו בחי' אצ"י שכללות אצ"י הוא בחי' חכמה וכת"י והחכ' תחי', אך בחי' יהי רקיע כו' ויהי מבדיל זהר"ע בחי' עליונה הרבה יותר, והוא כמ"ש בספד"צ בזהר ס"פ תרומה דקע"ח סע"ב שזוה"ע בין ע"ק לז"א אתפרש ואתדבק כו' ע"ש, וע' בזהר ויחי דרל"ב סע"ב ובע"ח שער א"א פ"ז שהוא בחי' קרומא דאורא דחפיא על מוחא סתימאה ע"ש, ועמ"ש מזה בביאור ע"פ כי ביום הוה יכפר בפ' אחרי ונק' ג"כ מבדיל בין מים למים דהיינו בין בחי' כתר ומו"ס שנק' והמים אשר מעל השמים כמ"ש ברע"מ פ' פנחס דרנ"ח סע"א דאתקריאו שאין להם סוף דכתר א"ס אתקרי ובין בחי' חכ' דאצ"י שהוא בחי' מים שמתחת לרקיע כנ"ל וכן שם ע"ב שהוא בחי' ע"ג גשרים שבהם נמשכים המים כו', וע' בזהר תרומה דקס"ה ע"ב גבי ההוא פרוכתא ובוהר פ' נח דס"ה ע"א והנה ישראל עכמ"ח היינו מח' סתימאה כמ"ש בביאור ע"פ אם בחוקתי גבי בעבר הנהר ישבו אבותיכם כו', וזהו"ע הוי' אלקינו והוי' אחד זהו המשכה להיות בחי' דיבור הנמשך מחכ' דאצ"י וביניהם יש בחי' יהי רקיע כו' ועמ"ש מענין עכמ"ח בביאור ע"פ יונתי, ויש לבאר עוד בזה ע"ד מ"ש בזהר שלח דקנ"ח ע"ב ע"פ היש בה עץ אם אין שבחי' אין הוא למעלה מבחי' עה"ח והיינו לפי שהוא בחי' חיי החיים, וכמ"ש מזה בפ' עקב סד"ה ואכלת ושבעת וברכת כו', ויובן זה עוד עפמ"ש באדרא דקל"ג ע"ב דאית חסד ואית חסד כו' עד וחסד דקשוט לאו בחיי גופא אתמר אלא בחיי דנשמתא ופי' בביאור האידרא מתלמידי האריו"ל שגופא הוא המדות דאצ"י שהם בחי' כלים חסד דרועא ימינא וחיי גופא זהו בחי' חו"ב וכמ"ש ג"כ ברע"מ ס"פ יתרו דצ"א ע"ב בענין כל הנודר כאלו נודר בחיי המלך כו' אך חיי דנשמתא הוא מבחי' א"א והיינו והחכ' מאין תמצא, וזהו ג"כ ענין חיי עוה"ב פי' החיות של העוה"ב והוא בחי' חיי החיים, ודק"ל רע"ב איתא שבחי' חיי החיים נמשך מבחי' חוטמא דעתיק ועמ"ש ע"פ אריתי מורי שהוא בחי' מקיפים שלמעלה מהאור"פ המתלבשים בכלים הנק' גופא כו', וכמארז"ל גבי ריח שהגשמה נהנית ממנו כו' וזהו ג"כ ענין בין מים למים כי הנה האורות המתלבשים בכלים דאצ"י המשיל בפרדס שער העצמות וכלים פ"ד אל המים אשר הם מתחלקים אל הכלים והכלים משונים בגוונים כו' עד לפי האמת אין השינוי הגוון ההוא קנוי בהם כו' ע"ש באריכות זוהר"ע אני הוי' לא שנית, אך כ"ז באורות דאצילות שמתלבשים בכלים אבל למעלה מהאצילות שם אין שייך בחי' כלים כלל ולכן אין שייך אפילו לומר שיתראה בהמים כגון הבלי כו', כי לאו מכל אינון מדות איהו כלל זהו"ע יהי רקיע כו' ויהי מבדיל בין מים למים כו' ועמ"ש בביאור ע"פ ואתחנן בענין לא שנית שיעקר בחי' זו זהו בע"ק והיינו כנ"ל, ובכל הנ"ל יובן ג"כ ענין המבואר בזהר פ' תרומה דקנ"ז ע"ב ע"פ ואכלת ושבעת וברכת מה דלית הכי בצלותא דהא צלותא מעליא בלא אכילה הוא מ"ט בגין דצלותא סלקא לעילא לעילא אתר דלית ביה לא אכילה ולא שתיה וע"ד חנינן עלמא דאתי לית ביה אכילה ושתייה כו', וצ"ל לפמ"ש במ"א בד"ה ואכלת ושבעת בענין לחם מן השמים ולחם מן הארץ ששרש ב' בחי' אלו זהר"ע יח"ע ביטול האמיתי ויח"ת ביטול היש כו', א"כ מהו בחי' דלעילא לעילא מאכילה הנ"ל ועוד דגבי בחי' עה"ח כתיב לשון

אכילה ואכל חי לעולם וגם אכלו ריעים היינו א"א אך הענין הוא ע"ד המבואר בזהר וחסד דקשוט לאו בחיי גופא אחמר אלא בחיי דנשמתא פי' גופא הם הכלים חיי גופא הם האחרות המתלבשים בכלים, ושם שייך בחי' אכלו ריעים, וכמו עדי"מ האכילה פעולתו לחבר הנשמה עם הגוף והמשכה זו נק' חסד עולם חסד דו"א, וגם לחם מן השמים היינו מבחי' ז"א כו', אבל חיי דנשמתא הוא המשכת בחי' חיות הנשמה והאורות שאינם שייכים לבחי' חיות הכלים כלל, והוא מבחי' חיי החיים שלמעלה מבחי' עץ החיים וזהר"ע גילוי בחי' סוכ"ע ולכן לע"ל אין בו לא אכילה כו' ועמ"ש בד"ה ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת כו', דשם נזכר ג"כ מענין זה, וזהו ההפרש בין בהמ"ו ששרש המשכה זו הוא מבחי' הנק' למעלה חיי גופא משא"כ ההמשכה שע"י ק"ש ושמור"ע הוא מבחי' חיי החיים דהיינו מא"ס ב"ה ממש הסוכ"ע והמשכה זו אינה ע"י אכילה כו', כ"א ע"י מס"נ באחד, וכמ"ש ויעקד אברהם את יצחק בנו ממעל לעצים פי' שע"י המס"נ הגיע לבחי' שלמעלה מב' העצים עה"ח ועה"ד כו' כמ"ש בד"ה וידעת היום, ולע"ל יהי' גילוי בחי' זו עד שגם הגוף יקבל חיות מבחי' זו ממש דחיי החיים.

ולתוס' ביאור י"ל עפ"מ"ש בע"ח שער הק"ש פ"ה ופי"א שיש ב' מיני זיווגים באר"א זיווג חיצוני דאר"א והוא כדי להחיות העולמות והמשכה זו מאו"א עצמן חיווג פנימי דאר"א והוא להוליד מוחין דגדלות נשמות לז"נ והמשכה זו הוא מהמאציל העליון ממש כי הוא לבדו יש בו כח לחדש תמיד וכמ"ש בלק"א פ' וירא, ועפ"י י"ל דלהחיות העולמות זהו"ע חיי גופא שבוהר באדרא קל"ג ב' שהם הכלים דאצ"י וכללות אבי"ע והיינו מש"ש שהמשכה זו נמשך מאו"א, וזהו ג"כ ענין מזון אכלו ריעים א"א, ולחם מן השמים זהו המשכת החיות בבחי' יחור"ע מאין ויש רוחני ולחם מן הארץ המשכה ממל' דאצ"י בבי"ע ושרש המשכה זו מאו"א עצמן ופי' מאו"א עצמן מבואר במ"א בביאור ע"פ יונתי כו' שהוא עדי"מ מפי עצמו אמרן כו' ומה יובן שאינו סותר להמבואר במ"א דלחם מן השמים שרשו מטלא דבדולחא ומר"ס, אמנם זיווג פנימי דאר"א להוליד נשמות חדשות זהו"ע חיי דנשמתא הנז' בזהר שם שנמשך מחסד דעתיק, וכמ"ש בלקר"ת שם שאו"א מקבלים המשכה זו מהכתר וכתר מעתיק עד א"ס, וזהו בחי' חיי החיים דהיינו חיי דנשמתא הוא למעלה מעלה מבחי' ההמשכה דחיצוניות הנק' בשם אכילה אכלו ריעים, ח"ש בזהר וע"ד תנינן עלמא דאתי לית ביה אכילה ושתיה ונדע דעלמא דאתי הוא בינה ולכאורה זה סותר למ"ש בזהר ר"פ ויקרא דאכלו ריעים היינו אר"א אלא כי היחוד דחיצוני' א"א נק' אכלו ריעים להיות חיי גופא והמשכה זו נק' יחוד ישראל סבא ותבונה ועמ"ש בפ"י יש"ס סד"ה ואלה שמות בניי כו' אבל ההמשכה הפנימי' דאר"א עילאין שנמשך מא"ס ממש אור חדש זהו"ע עלמא דאתי לית ביה אכילה ושתיה, וזהו ההמשכה שבק"ש ותפלה, וע"כ אסור לאכול קודם ק"ש ותפלה ובהמ"ז זהו ההמשכה דלהחיות העולמות עליונים ותחתונים, והיינו ב' הבחי' חיי נשמתא חיי גופא, ואפשר שזהו ג"כ ענין שבת שבתן הוא לכם ועניתם את נפשותיכם פי' שבת שבתן זהו"ע עלמא דאתי לית ביה אכילה ושתיה, וע' ברע"מ פ' פנחס דרל"ב ע"א אלא שלעתיד יהי' התגלות זו כ"כ

עד שגם הגוף יחיה ויתענג ממש מההמשכה זו וגילוי זה כי עין בעין יראו כו', משא"כ ביוה"כ הוא בחי' ועיניתם כו' והיינו לפי שלעתיד יהי' גילוי סוכ"ע ממש אשר שם הגשמה והגוף שוין כמ"ש בד"ה להבין ביאור ענין האבות הן הן המרכבה, אמנם בשבת שייך בחי' מזון כי בחי' זו דעלמא דאתי לית ביה אכילה ושתייה זהו דוקא בחי' שבת שבתון, אלא שבחי' המזון דשבת זהו ע"ד בחי' לחם מן השמים וכמ"ש מזה בפ' עקב, ואע"ג דבשבת יש ג"כ בחי' שבת שבתון אך לא נאמר בו לכם ופי' דביוה"כ נאמר שבת שבתון הוא לכם דהיינו שבחי' השבת שבתון מתגלה לכם ממש והיינו לפי שהמל' דאצ"י שהוא מקור דבי"ע עולה ממש בעתיק, אבל בשבת נאמר שבת שבתון לה' ר"פ ויקהל ובפ' אמור כתיב שבת שבתון מקרא קודש כלומר דהמשכה זו דשבת שבתון אעפ"י שנמשכה גם בשבת אבל גשורה בקדושה העליונה ולא נמשך לכם ממש כמו ביוה"כ והיינו כי בשבת הוא עליית ז"א בעתיק אבל המל' עלייתה באבא כו', והגם כי שם מקבלת הארת הכתר אך עכ"ז אינו שייך לחיי גופא כו' כי חיי גופא נמשך לה מחיצוני' דאור"א כו' וע"כ גם למטה צ"ל מזון כו' וע' בפע"ח שער יוה"כ פ"ג.

שמע ישראל כו'. להבין שרש ענין יחודא עילאה, הנה צריך להבין ענין אור א"ס דהנה קודם שנברא העולם היה הוא ושמנו לבד, פי' עולם הוא אדם דאצילות הנק' אדם דעשי' בכללות הפרצופים (עיי' בס"י בענין עולם שנה נפש דעולם גבוה משנה נפש ועמ"ש בד"ה האוינו השמים הראשון בפ"י תשובה קרמה לעולם) שמקודם שנאצלו כל הנאצלים הנק' עולם הי' הוא ושמנו לבד ופי' שמו הוא הנק' אור"א וכמו ששם האדם אין ערוך לו לגבי עצמות האדם רק שיפנה אל קודמו בשמו כן כל הנאצלים לגבי המאציל ב"ה כמו שמות המאצילה (עמ"ש בד"ה מי יתגך כאח לי בתר"א פ' תרומה בענין שע"ס נקראו בזה רזא דשמא קדישא) ולתבין זה ע"ד פרט הנה מברשי אחזה אלקה שאנו רואים במדה הגשמיות של האדם התחתון כשהוא איש נדיב חסדן בטבע זרי יש בלבבו כח רחוני של חסד והשפעה לתחיות רוח שפלים בתמידות ועכ"ז אם לא יעוררו את מדתו לא יתעורר מעצמו ובמה יעוררו את המדה בקראו לו שהוא נדיב גדול ומבקשים לעורר מדת חסדו או יתעורר מדת חסדו וישפיע רב טוב (הג"ה ועמ"ש מזה סד"ה בכ"ה בכסליו בענין בהלל ובהודאה ומ"ש באריכות בד"ה ואני נתתי לך שכס א' ובד"ה אני ישנה ולבי ער שלא נדפס) והרי הקריאה וההתעוררות אל המדה אינה מהות חסד והשפעה כלל כ"א קריאה לבד דהיינו שיקרא אל ההעלם שהוא העצם רחוני שיצא אל הגילוי בהשפעה נגלית ואין לו ערך אפילו לגבי ההשפעה שההשפעה הנגלית הוא חסד גשמי שנתגשם מאין ליש ממהות מדת כח החסד הרוחניות שבלבבו וכמשי"ת רק שהוא המעורר לבד יציאת ההעלם אל הגילוי וכן במשל כשמשבחים לו שהוא חכם ויבקשו לדבר חכמה או בזה יתעורר העלם כח הזוכ' לצאת לידי גילוי השפעת שכל בני"ל, וקריאה והתעוררות זו אינה שכל כלל

וכלל רק קריאה לבד כמו שיפנה ראובן בקראו לו וכשהוא פונה עצמותו הוא פונה ושמו הוא רק הגרם והסיבה לבד ועפ"י יובן למשכיל למעלה באורות הנמצלים מן המאציל ב"ה שהם בחי' קריאת שמות המאציל לבד וכמו שאין עיקר הקריאה נדיב אל עצם הנדיבות שבלב כנ"ל כן אין ערך הקריאה שיומשך אור חסד הנמצל לגבי עצם החסד שבמאציל ב"ה ע"ד"מ שאנו אומרים מוריד הטל שהוא הורדת צמצום אור חכ' דאצי' ושרשו העצמי' חכ' סתימאה חכים ולא בחכ' ידיעא שהרי מהותו ועצמותו ית' הוא הגבה למעלה ממהות חכ' וכשנמצל אור החכ' הי' כמו בחי' קריאה והתעוררות לגבי עצמות חכ' סתימאה וכמבואר במ"א בענין קורא הדורות שהי"ס הנמצלים הם נקראים מן העלם י"ס הגנחות במאציל אל הגילוי.

(קיצור יקדים פי' אור"ס שהוא בחי' שמו שהי' עד שלא נברא עולם ואצילות וענין שמו שמערך השם לגבי העצמיות כך ערך י"ס דאצילות לגבי המאציל וכמו בהשם ע"י קריאת שם מעוררים גילוי המדה כמו"כ למעלה וגילוי ע"ס דאצי' ממקורם שבמאציל זהו כמו קריאת שם לגבי עצם השם זהו קורא הדורות מראש המשכת ע"ס וע"ס הגנחות במאציל נקרא קורא הדורות וכ"כ כאן, וצ"ע דלכאורה פי' קורא הדורות כמו כשקורא ראובן ע"י"ו בא ראובן עצמו כמו"כ ענין קורא הדורות שיהי' המשכה ממש מע"ס הגנחות לאצילות וע' מזה בפרע"ח שער אבי"ע רפ"א ושער עצמות וכלים ספ"ט ועמ"ש בלקו"ח ע"פ ויקרא הי' הוי' בד"ה והיה ביום ההוא יתקע כו' ומ"ש מזה בתו"א בד"ה וירא ישראל את היד ומ"ש בד"ה שובה ישראל עד דרוש השני פ"ג בפי' ממעמקים קראתיך הוי').

(ב) ומה שמדמה ראשית גילוי החכ' לירידת הטל כי כאשר התעלם יוצא ובא לידי גילוי הוא כדוגמת הטל שהיה קודם ירידתו למטה ברוחניות יותר בדקות האוירים כו' וכל מה שהושפל למטה מתגשם מעט מעט בידידתו והשפלתו עד שבהשפלתו סמוך לארץ יתגשם ביותר ועמ"ש מזה בדרוש המילויים ע"ב ס"ג מ"ה ובין שהאותיות של ד' שמות אלו הם גימ' טל ושם בפי' שהמשכת האותיות הם כמו טל שמחלק לחלקים ועמ"ש מענין טל בד"ה אכלהו היום ובד"ה האוינו השמים הראשון בענין אהיה כטל ובד"ה אני ישנה בפי' שראשי נמלא טל) וא"כ אין זה מאין ליש שפי' מאין ליש הוא שלא הי' תחילה דבר היש במציאות כלל אלא שמתחדש לגמרי להיות מהות דבר זה והוא הנק' מחדש (משא"כ בחי' ההמשכה מההעלם אל הגילוי ועמ"ש מזה בתו"א בביאור ע"פ האלה המשפטים בענין פי' אצילות שהוא רק מההעלם אל הגילוי וצ"ע דלכאורה סותר למ"ש בד"ה ואתחנן פ"ב ויש ליישב דמש"כ וכן מ"ש בביאור ואלה המשפטים זהו לפ"ד הפרדס שער עצמות וכלים ומ"ש בד"ה ואתחנן זהו לפ"ד הר"מ מרקאנטי הובא בפרדס שער המל' פ"א שאעפ"י שהפרדס השיג עליו עכ"ז לפי קבלת האר"ז"ל בענין הצמצום ומק"פ יש ליישב דבריו על נכון ושהע"ס שרשם מהרשימו שמשם שרש הכלים אמנם גם דעת הפרדס ושטתו יש ליישב ג"כ ועד"ו נת' כאן) והיינו כמו התהוות הנפש בעצמותה הוא מאין ליש אבל שכל נגלה שנמשך מכח המשכיל לפי ערך כח חכמתו וכן השמעת חסדו לפ"ע כח

החסד רחמי שבלבבו הוא רק כמו דוגמת הטל בירידתו שהאין הרחמי מתגשם ולא שיתחדש דבר רק שכח הרחמי של החכמה נתגשם בירידתו להיות שכל נגלה כו' וכן מציאות כח רחמי של החסד שבלב נתגלה ונתגשם בהשפעתו לו מעת ומאכל, ועתה יובן שרש הדברים באורות עליונים דכתיב אני ה' לא שניתי פי' לגבי י"ס הגנחות במאציל ב"ה שהוא עצם כח חכמתו עצם כח חסדו כו' (זה קרוב לשיטת הרמב"ם ספ"ב מה' יסוה"ת באמרו הוא היודע הוא היודע והוא הדיעה עצמה כו' אף שבס"ב פ"ב ח"ב ספ"ט אמר שזהו רק בהתלבשות אא"ס בכלים דאצי' צ"ל שם תפס עיקר דעת הר"מ מריקאנטי הנ"ל שביארו והייט בפי' המערכת פ"ג וכאן כ' לפ"ד הפרדס שנמשך אחר דעת הרמב"ם כמ"ש בשער עצמות וכלים פ"ט, עוי"ל ועיקר שאף לשיטת הפרדס מ"ש הרמב"ם הוא היודע כו' הוא הדיעה זהו רק באצי' אבל ע"ס הגנחות הם למעדה מבחי' זו וכמו שאין ערוך השכל שבמחז לגבי כח השכל שבנפש עצמה אף שנקראת נפש המשכלת שהרי אין בנפש גילוי כח השכל פרטי מיוחד בפ"ע כמו שהוא במחז אלא שם בנפש כל העשר בחי' שבה שכל ומדות כלולים יחד ממש עמ"ש מזה בלקו"ת גבי שבועות בד"ה וידבר אלקים ושם פ"ב ובדרוש ויאמר מלך מצרים למיילדות העבריות האולי התכלותם בנפש זהו ע"ד חומר ההיולי הכולל ד' יסודות יחד שכמו"כ פי' בע"ה שמ"א ענין כתר לגבי ע"ס כו' וכך ע"ד מ"ש תהא הדיעה זהו שייך רק כשנמשך בע"ס דאצילות ששם הם בחי' עשר ולא תשע כו' משא"כ ע"ס הגנחות כולם מיוחדים כאילו הם בחי' אחת ממש במש"כ וק"ו מבחי' הכתר הנק' היולי לגבי ע"ס שהן ד"ו) אין שינוי והתחדשות כלל במה שהורדו והשפלו לצאת מן העלם לידי גילוי גשמי' שהם אורות הנאצלים כו' כמו ירידת הטל מן רחניו כן הורדות אור חכמה דאצילות מן רחניו דהיינו החכ' שאינו חכ' ידיעה אבל מה שחכ' דאצי' מחיה כל העולמות דבי"ע שלא היה במציאות נבראים כלל קודם שנבראו הם נק' מחדשים מאין ליש (ע' בוי"ה להבין ענין המסך שבין אצי' לבריאה דרוש חוה"מ"פ תקס"ג גבי ואחר כל הנ"ל יובן איך שבהתחדשות הנברא היש מבחי' אצי' יש בזה גדלות אוא"ס ב"ה יותר מבהתוות האצי' מאוא"ס בהיות כי בנאצלים אין שום התחדשות כ"א מן ההעלם לגילוי משא"כ בהתחדשות הנברא מאין הרי מהות הנברא חדש הוא ולא ע"ד מההעלם אל הגילוי וע' בלקו"ת בד"ה ואתחנן פ"ב ההפרש בין התחדשות יש מאין ובין מההעלם אל הגילוי ועכ"פ דרוש זה עם דרוש ד"ה להבין ענין המסך שניהם עולים בקנה א', והוא ע"פ שיטת הפרד"ס הנ"ל) והיינו השינוי מצד המשכות האורות בכלים ועד"ו יובן למשכיל שכל ירידות אורות הנאצלים מן המאציל יקרא בשם הוי' שנתהו מן המאציל שנתגשמו בירידתם והשפלתם כ"כ עד שיתכן לקרותם בשם התהוות אבל לא שהם מחדשים שכבר היו ברחניות ודקות העצמות של י"ס הגנחות במאציל וא"כ קמי' ממש אין שום שינוי כלל בין קודם שנאצלו ונבראו העולמות לאחר שנאצלו ונבראו.

(קיצור פי' מוריד הטל שאין זה מאין ליש כ"א מהעלם לגילוי וכן המשכות אורות דע"ס משרשן הנק' ע"ס הגנחות זהו ענין המשכות שם הוי' אבל מה שמאצילות נמשך בי"ע זהו חידוש יש מאין ובהג"ה שלכאורה זה נגד מ"ש בדוכתי טובא שיותר אין ערוך האצי' לגבי א"ס ממה שאין ערוך עשיי' לגבי

חכ' דאצי' ויתרץ שבין המקובלים יש ב' שיטות או דאצילות זהו רק גילוי ההעלם וזהו שטת הפרדס ועה"ק וספר המערכת ויש חולקים ע"ז הוא הריקאנטי והחייט וס"ל דאצי' אינו גילוי ההעלם מא"ס ממש כ"א שהם כלים לבד לפעול על ידן ובדרוש זה נמשך לפ"ד הפרדס מיהו גם כאן לא נמשך אחר הפרדס ממש רק בענין אורות דע"ס דאצי' שאור החכ' דאצי' שייך לומר בו שנמשך רק מההעלם אל הגילוי כו' אבל בהכלים יש לומר ג"כ ס"ל כהריקאנטי והחייט וגם הפרדס עצמו ס"ל כזה כן בשער עצמות וכלים אלא שההפרש בינו ובין החייט דלהחייט האור המלוכבש בע"ס לא שייך לקרותו כלל חכ' ובינה כ"א שהוא פשוט בלי מה בלי מהות משא"כ להפרדס וא"כ בדרוש זה ע"כ נמשך אחר שטת הפרדס וברוב דרושים אחרים שביאר שהאורות הם בלי מהות ממש זהו כשטת הר"מ מרקאנטי).

ג) כמו שאין שינוי לגבי עצם כח החכ' שבאיש החכם קודם שמשפיע השכל בגילוי בגשמיות לאחר שהשפיע וכמו שיש בכח הרגל להלך כו' וד"ל אמנם ההשפעה שכל הנגלית לזולתו ומתגשמת בירידתו מכח החכ' שם יתכן השינוי אם יומשך וירד כך או כך שזהו לפי אופן הקריאה והתעוררות כן יומשך ויושפל זהו בחי' התחדשות לגמרי לגבי הקורא פעם יקרא לו באופן זה ופעם באופן אחר וכמו"כ חכ' דאצי' הנק' הוי' כשנמשך בכלי החכ' להחיות ב"ע הוא המחדש מאין ליש ממש (הלשון מן כמו שאין כו' מגומגם קצת וע' באגה"ק סי' כ' ד"ה איהו וחיוהי כ' והנה ראשית היש ונברא ותחלתו הן הכלים דע"ס דבי"ע כו' ע"ש מכואר שכלים דאצילות עצמן אינן בחי' נברא כ"א נאצל רק אעפי"כ כ' שם שהן בבחי' גבול ולא כמו האורות אמנם בד"ה יביאו לברוש מלי' ובהתוס' ביאור משמע קצת דגם הכלים דאצי' לא נמשכו בדרך השתלשלות וגילוי ההעלם כ"א ע"ד התהוות הבו יאה ממש יש מאין מכח הסוכ"ע כו' וצ"ל שאין זה בריאה ממש בבחי' ומשם יפרד אלא כמו שנק' א"ק אדם דבריאה לגבי א"ס ועו"נ והחכ' מאין תמצא יש מאין והיינו כלי החכ' ועמ"ש בביאור ע"פ אתה הצבת גבולות ארץ) זהו קודם שנברא העולם הוי' הוא ושמו בלבד פי' שמו הוא כללות אא"ס ב"ה שרש כל הנאצלים ובפרטות כולם נק' שמות המאציל שיקראוהו על ידן כמו שיקראו לאיש ע"י שמו והקריאה בשמות המאציל הוא המשכות אוא"ס הכללי שיתחלק בכלים מכלים שונים וקודם שנאצלו להתחלק בכלים הוי' הוא בחי' עצמות ושמו שהוא אוא"ס בבחי' לבד שאין דבר נפרד זולתם שיתכן לומר זה חדש הוא כי הרי בכלל מאתיים מנה כו' אבל לאחר הקריאה המשכות שמותיו בכליהם או נראה כמו התחדשות שפע הנבראים מאין ליש והנה מהות אור חכמה דאצילות נקרא הוי' ע"ש עצמות שלו שיצא מהעלם אל הגילוי ואמנם כאשר יומשך בכלי נק' הוי' על שם שמהותו מאין ליש (נמצא יש ב' בחי' בהשם הוי' וא' מה שנמשך מאוא"ס ע"ד ממעמקים קראתיך הוי' הב' מה שהשם הוי' נמשך ומאיר למטה ואפ"ל שזהו ענין המילוי של השם שכדי שיומשך השם למטה זהו ע"י המילוי כמו בענין אות יו"ד כשצריך לומר אותו בדיבור מיתוסף המילוי היינו ירד וכשהוא במחשבתו אינו רק אות י' לבד כמ"ש במ"א עוי"ל שזהו ענין שכתפארת האור שם הוי' וגם הכלי שם הוי' כו' במה שהאור שם הוי' זהו מה שמקבל מלמעלה ומה שהכלי שם הוי' זהו מה שמאיר למטה ועמ"ש בד"ה ברוך שאמר

היה העולם ב' פירושים בענין ברוך הא' שיומשכו הבחי' ההם מא"ס המאציל העליון היינו ההמשכה מאא"ס באצ"י הב' שיומשך מהאצ"י בבי"ע כו' ע"ש). וזהו הוי' אלקינו מה שהוי' מהווה מאין ליש באותיות כח הפועל בנפעל כידוע הוי' אחד באמת אין זה שינוי והתחדשות כלל כי מצד הוי' העצמות אחד הוא בשרשו האמיתי שאינו אלא כיורד ממקום גבוה למקום נמוך וכמ"ש במ"א בענין ושמי הוי' לא נודעתי להם (ועמ"ש במ"א דשני שמות הוי' שבפסוק ראשון דק"ש הם ב' שמות הוי' שלפני יג"מ א"א וז"א וא"כ יש לפרש לפ"ז דשם הוי' הראשון הוא המשכת האור בע"ס דאצ"י מע"ס הגנוחות במאציל כנ"ל בענין מוריד הטל ושם הוי' השני הוא שיומשך מאצ"י לבי"ע ע"י הכלים דע"ס דאצ"י ואפשר שזהו מה דמטיק כאן ששני מיני קריאה הם דר"ל הקריאה הא' להמשיך האורות מא"ס הקריאה הב' להמשיכם למטה בבי"ע והיינו שהקריאה הראשונה להמשיך האור בשם הוי' כענין קורא הדורות מראש ואח"כ הקריאה הב' להמשיך משם הוי' למטה בעולמות ולקמן נת' ב' הקריאות באופן אחר ועמ"ש בד"ה לבכתני מענין ב' שמות הוי' שבפסוק ראשון דק"ש דהא' המשכת סוכ"ע והב' ההמשכה מסוכ"ע בממכ"ע וע' פרדס שער שם בן ד' יש שם בלי ניקוד ושם בניקוד כו' ובעבה"ק פי' תחילה יומשך שם הוי' מאוא"ס אח"כ המשכות השם בכבודו וזהו היחוד.

(קיצור ענין קמי' אין שום שינוי (הפרדס שע"ד פ"ט פי' שגם בהאצ"י אין שינוי ואין כן דעת המג"ד בהקדמה גבי משא"כ בנאצל כי קדמו ההעדר כו' ולא אמרו איהו אינון כו') אך בהמשכת האור בכלי יש ריבוי ומיעוט וזהו היה הוא ושמו שמו אוא"ס שרש כל הנאצלים ובפרטות הם עשר שמות הקריאה בשמות להמשיך האור בהכלי וההמשכה של האור נק' שם הוי' וגם מה שפועל האור ע"י הכלי נק' שם הוי' וזהו ב' היות שבפסוק ראשון דק"ש (ובהג"ה שראשית היש הנברא הן כלים דע"ס דבי"ע אכן כלים דאצ"י הן אלקות אבל בגבול ובענין הוי' המילוי ובענין ב' שמות הוי' שבק"ש שהן ב' שמות הוי' שלפני יג"מ ועמ"ש מענין ב' שמות אלו בד"ה והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ושם פי"ד בשם הפע"ח שער הסליחות ועד"ז מפרש כאן ויתבאר בזה פי' יחודא עילאה שזהו ענין הוי' אחד).

(ד) וזהו ענין בכל קראינו אליו ולא למדותיו ואמנם ב' מיני קריאה הם (היינו האחד בכל קראינו אליו הב' מ"ש כי ידע שמי יקראני ואענהו תלים ססי' צ"א וארו"ל ע"ז במדרש תלים שם אמר ריב"ל בשם רבפב"י מפני מה מתפללים ישראל בעוה"ז ואינן נענין על ידי שאינן יודעים בשם המפורש אבל לע"ל הקב"ה מודיען כמ"ש למען ידע עמי שמי באותה שעה הם מתפללין ונענין ונענין שנאמר יקראני ואענהו עכ"ל א"כ ע"כ קריאה זו הוא בשם וע' בעבה"ק ח"ב פי"ג מה שהשיג על תשובת הריב"ש סי' קנ"ז באומרו מי מכניס אותנו בכל זה ומהמדרש תלים הנ"ל הוא סתירה לדברי הריב"ש כמובן ועמ"ש במ"א דפי' בכל קראינו אליו ולא למדותיו זהו ענין ק"ש וקריאה השנית דהיינו לכיון בשם הור"ע שמו"ע ע"ש) הא' הקריאה שלמטה מהשם והוא קריאה והמשכה האורות בכליהם וכמשל קריאת נדיב הנ"ל (וזהו ענין כי ידע שמי יקראני כנ"ל)

אבל כשגודם כבר קריאה זו שיצא ההעלם לידי גילוי הגה יציאה זו בתחילתה היא יותר בדקות ושבאת כבר לידי גילוי והוא כמו המוריד הטל שבתחילת הירידתו הוא יותר דק וכמו שהוא לאחר שהורד זהו קריאה שלמעלה מהשם והיינו כמו שיפנה העצמות ע"י קריאת שמו וד"ל (וכמ"ש במ"א וד"ל וכמו עדי"מ כשאנו קוראין לראובן בשמו א"צ לשמו רק תכלית המכוון הוא לבעל השם אלא שאין אנו יכולים לתופסו רק בשמו וכן בנמשל כו' שכל התורה שמותיו של הקב"ה והוא קוראו בשמו בכדי שיפנה אליו בעל השם עכ"ל בד"ה ואלה שמות בניי שלא נדפס בתו"א ואף שהמשל אינו דומה כלל לנמשל דשמו של ראובן אינו כלום וא"כ ע"כ כשקורא ראובן א"א לומר שמכוון רק שיפנה אליו בעל השם אבל לא כן למעלה ששמו הוא אא"ס ממש וגם פרטי השמות הוי' הם האורות דע"ס הנמשכים מע"ס הגנוחות א"כ המשכות השם עצמו הוא ענין גדול ונורא אך עכ"ז צ"ל הקריאה בתחילה אליו דוקא ולא להשם כי הרי הוא המאיר בשמו זהו ענין ק"ש שהוא בחי' הקריאה אליו ממש ואח"כ צריך לקרוא ולכוין בשם בכדי שיתברך השם מעצמותו ושיהי' השם מאיר בהכלי כדי שיומשך למטה) וכמ"כ קריאה חכ' סתימאה להתמשך ולהתגשם להיות אור חכמה הנאצל הנק' טל הוא בחי' קריאה שלמעלה מהשם והוא ענין קורא הדורות מראש שקורא לי"ס הגנוחות שיתגלו והקריאה שלמעלה מהשם הוא לבעל השם שהוא העצמות זהו למעלה מענין יחוי"ע שהוי' אחד הוא יחוד אור הנאצל במאציל שהם שמות המאציל ממש כנ"ל אבל בעל השם הוא העצמיות בעל הי"ס הגנוחות כלומר קודם שנק' מאציל נק' גנוח במאציל אבל עתיד להאצילו (ע"ד בבינה נק' אהיה אנה זמין לאולדאה המדות הנק' ז"א ונק' עיבור זהו וצפונך תמלא בטנם משא"כ בחכ' שכל הנעלם אין שייך גם לומר שהמדות הם בבחי' עיבור שם וכמ"ש ע"פ הזהר פ' במדבר דק"כ בענין מזרחית צפוגית ועד"ז ענין י"ס הגנוחות במאצילן שהם שם בבחי' העלם כשלהבת קשורה בגחלת זה שייך רק בבחי' שמו לבד משא"כ בעצמותו ממש אין שייך כלל לומר אף שרש לע"ס כו' ורק בבחי' שמו לבד שייך לומר ע"ס הגנוחות היינו עשר שמות הנמשכים משמו הגדול בחי' אוא"ס והוא מאציל אותם שיאיר מההעלם אל הגילוי כו') אבל העצמות ממש שלא יקרא מאציל כלל הוא הנק' אנכי מי שאנכי (עמ"ש בלקו"ת פ' אחרי סד"ה כי ביום הזה יכפר דרוש הראשון) זהו למעלה מבחי' אחד אלא נק' יחיד כמ"ש במ"א (עמ"ש בתו"א בד"ה וארא אל אברהם) וא"א להגיע להתקשר בעצמותו ית' כ"א באהבה בכל מאדך דוקא אז ע"י התורה שאנכי מדובר ונמשך בשמותיו הגנוחות (עמ"ש סד"ה וארא הנ"ל זהו היו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום כו' ועמ"ש בד"ה כי המצוה הזאת בפי' אנכי הוי' אלקיך.

(קיצור) זהו בכל קראינו אליו וענין כי ידע שמי יקראני כי יש ב' קריאות א' למטה מהשם וזהו לכוין בשם והב' למעלה מהשם היינו שקורא לבעל השם ממש ע"י השם ונק' אנכי מי שאנכי וכן יחיד והיינו ע"י בכל מאודך בק"ש וכן ע"י עסק התורה).

(ה) קיצור מהדרוש. ענין יחוי"ע. יקדים פי' אוא"ס שהוא בחי' שמו וכן ע"ס הגנוחות בהאר נק' שמות וע"י קריאת שמו מעוררים גילוי הספירות

קודא הדורות מראש חזו ענין מוריד הטל המשכת חכ' מחכמה סתימאה חזו נקי אצילות שהיא מההעלם לגילוי ומאצילות לבייע זהו יש מאין ולכן אני הרי לא שניתי רק בהמשכות האור יש ריבוי ומיעוט ההעברה להמשיך תוס' אור חזו הקריאה בשם אך יש ב' קריאות בכל קראינו אליו ובחי' כי ידע שמי יקראני קיש ותפילה ולהיות אליו ממש זהו עיי בכל מאדך ועסק התורה. חזו כי לך טוב להתדות ולשמך נאה לומר ע' מענין הודאה בדרוש הלל ברכה והודאה ובדיה אתה הצבת גבולות ארץ בענין הרד שבהוד ובדיה מזמור לתודה ובדיה יהודה אתה ועמיש סדיה וכל העם רואים בפ' ומבלכים אותך יתברך שמך כו ומיש עיפ בכל יום אברכך ואהללה שמך ומזה יובן ענין נורא תהלות היינו בחי' לך טוב להתדות שלמעלה מבחי' הילול כו.

לפסוק שמע ישראל. עמד קע"ג שזופתני השמש שש זיפתני השמש דאסתליק מיני' ר' דאיהו השמש דנהיר בר' תיבין דאינן שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד. פ' וירא דקיא ע"א בס"ת. ודא הוא רזא הוי' אלקינו הוי' אחד. הוי' אלקינו הוי' הרי י"ד אותיות אחד רזא י"ג אותן כו, דף קמ"ח ע"א ת"ח בשעתא דייחדו בנוי יחידא דלעילא ואמרו שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד דא הוא שלימו עילאה לאתייחדא ביחודא חד. ויחי דף רל"ד ע"ב בשעתא דפתח יעקב ואמר האספו ואגידה כו ופתחו ואמרו שמע ישראל כו, בההיא שעתא קאים ליה יעקב ואמר בשכמלי' ואתיישבת שכינתא בדוכתא. זח"ב ס"פ בא דמ"ג ע"ב פרשה תליתאה שמע דא איהו רזא דימינא דאקרי חסד עילאה דאיהו קא מייחד יחדא דכולא היינו כמ"ש בזהר ויקרא דף ז' ע"ב ע"פ ואיש כי יקח את אחותו חסד הוא ואיש דא קוב"ה כי יקח את אחותו דא כנ"י חסד הוא וכמ"ש מזה ע"פ מי יתנך כאח לי כו, עו"ש ענין ג' שמות ה' אלקינו הוי' ע"ד הקול כלול מג' בחי' אש רוח מים כך הוא ענין ג' שמות הנ"ל שהם חגי'ת כו.

ואהבת את הוי' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך רבות נשא פי"ב דרמ"ז ב' עיפ אפריון כו תוכו רצף אהבה כו, ר' עזריה בשם ר' יהודה בר סימון זו השכינה כמ"ד ואהבת את ה' אלקיך כו שכינה היא בחי' מל' ונרמזו בתיבת את כי את הוי' היינו את הטפל לשם הוי' והיא הנק' אהבה כמו דאיתא ביומא פ"ה דף נ"ד ע"א ראו חבתכם כו כחבת זכר ונקבה וע' בת"א פ' תצוה בדיה ועשית בגדי קדש בפ' שיהא שם שמים מתאהב על ידיך, ובדיה אלה תולדות יצחק.

ב) ס"פ ואתחנן דרצי"א ג' מהו בכל לבבך ובכל נפשך בכל נפש ונפש שברא בך, א"ר מאיר על כל נשימה ונשימה שאדם מעלה חייב לקלט את יוצרו מניין שנאמר כל הנשמה תהלל י"ה, א"כ לפי' פי' בכל נפש ונפש היינו כל נשימה כו', או י"ל מבראר בשרשים נפש פירושו נשמה או רוח או מנוחה או רצון, א"כ לפי' בכל נפש מבחי' הנ"ל שבך תאהוב את ה', ובמכלול ערך נפש אל תתנני בנפש צרי תלים כ"ז כלומר ברצונם ובתאוותם, לאסור שריו בנפשו תלים ק"ה כלומר ברצונו שלא ברשות המלך, ויאמר נפש על הנשימה היוצא מהפה, נפשו גחלים תלהט איוב מ"א, שבת וינפש שמות ל"א, וינפש בן אמתך כלומר שתנוח נפשו.

ג) עו"ש ברבות חמשה שמות נקראו לנפש רוח ונשמה חיה יחידה כו' וע' מזה בפ' בראשית ס"פ י"ד, א"כ לפי' הפי' בכל נפשך בכל חמשה בחי' הנ"ל, ויש לבאר ענין הנ"ל במ"ש בענין בשר גידין ועצמות שנמשכים מגרי"ג כו'.

ד) בקהלת רבה פי' ב' ע"פ דברתי אני עם לבי הלב אהב שנאמר ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך.

ה) זח"ב ארא כו' סעי' לבבך יציט ויצה"ר דאתכליל דא בדא ואיהו חד כדין תשכח כי תוי' הוא האלקים כו' ע"ש והיינו מ"ש לעיל אות א' בפ' אהבת את כו' שזהו ע"י בכל לבבך כו'.

ו) שם דכ"ז ע"א בכל לבבך דא ימינא ושמאלא דאקרי יציט ויצה"ר (היינו חו"ג) ובכל נפשך דא נפש דוד דאתיהיבת ביניהו היא בחי' מל' (כי ימינא ושמאלא וביניהו כלה) ובכל מאדך לאכללא לון לעילא באתר דלית ביה שיעורא (הוא בחי' בינה ואפ"ל לפי' בכל לבבך זהו מצד חו"ג שבנפש אלקית חדוה ומרירות, ובכל נפשך מצד בירור נה"ב, וזהו למעלה ענין מ"ה וכ"ן זוי"ג, ואח"כ ע"י חיבור מ"ה וכ"ן גמשך בחי' שלמעלה משניהם זהו בכל מאדך ועמ"ש בד"ה חכלילי עינים בענין זה, בשלח נה"ב ע"פ עזי חמרת.

ז) תרומה קליד א' כיון דעאלת לחופה כו' כדין אגן מתערין חדוה בימינא ובשמאלא כד"א ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך כו', שם קנ"ה ב' עת לאהוב כו' כד"א ואהבת את ה' כו' ועמ"ש מזה בד"ה ואתחנן אל ה' בעת ההיא.

ח) שם קס"ב סעי' ואהבת דא ראשיתא דימינא כו' אתערותא דימינא לא אתער אלא בתלת גוונין כד"א בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך הם ג' בחי' חג"ת והוא כענין ג' ידות יד הגדולה יד החזקה יד

תרמה בד"ה חייב אינש לבסומי בפוריטא, אינ כנו' בד"ה זארא אל אברהם
 כו ענין אברהם יצחק ויעקב זהו ג' בחי' הג"ל לבבך נמשך ומאדן.

בלק"ת פ' ואתחנן די"ג ע"ג סד"ה ואהבת, והם ג' קוין כו', (ועם כל הג"ל
 יש להבין מארו"ל למה קדמה שמע לוחי' כו' כדי שיקבל עליו
 עומ"ש תחלה ואח"כ יקבל עליו עול מצות, ועוד טעם בגמ' דשמע יש בה ללמוד
 וללמד ולעשות, הוי' יש בה ללמד ולעשות, ויאמר אין בה אלא לעשות בלבד,
 וגם מ"ש בזה דרמ"ח תיבין דק"ש הם כנגד רמ"ח אברים של אדם, ועד"ו גם
 למעלה ממשיכים עי"ז שיעור קומה בחי' על דמות הכסא דמות כמראה אדם
 כו' וכמשנ"ת במ"א בד"ה צאינה וראינה כו' וע' מזה בפע"ח שער הק"ש סכ"ב
 וס"פ כ"ג ופ' כ"ה ואיתא בספרים שעו"ג בשה"ש ראשו כתם פז כו' ידיו
 גלילי זהב כו' שוקיו עמודי שש כו' שג' בחי' אלו הוא שיעור קומה של יוצר
 בראשית וממשיכים זה ע"י ג' פרשיות דק"ש וזהו ג"כ ענין ויקח רמה בידו ופי'
 הזהר שהם רמ"ח תיבין דק"ש והיינו שע"י המשכת שיעור קומה דקדושה וכן
 בגפש האלקית רמ"ח אברים עי"ז נעשה רמה ליטול החיות מהקליפות והיינו
 להיות בירור גה"ב וזהו רוממות אל בגרונו וחרב פיפיות בידם כו', וע' במק"מ
 בפ"י הזהר ר"פ בלק דקפ"ח ע"ב בענין וברומחא וע' עוד מזה בזהר פ' פנחס
 דרל"ז ע"א פ"י ראשו היינו חב"ד הוא פרשה ראשונה דק"ש שהוא יחוד א"י
 ההמשכה מאין ליש כנ"ל, ומבואר במ"א בביאור ע"פ ונקדשתי בתוך בני
 שלהיות יחוד א"י שהוא המשכת אור חדש ממקורא ושרשא דכולא בא"י
 הוא דווקא ע"י מס"ג, וזהו"ע למס"ג באחד, וזהו ג"כ ענין בכל מאדך וכמש"ש
 שזהו"ע הקדוש הראשון מג"פ קדוש, ולכן נק' בחי' זו כתם פז דפי' פז היינו
 מ"ב מ"ה כמ"ש בפע"ח וע' בהרמ"ז ר"פ קרח ובמק"מ פ' שמות ד"ח גבי
 תשית לראשו עטרת פז ופי' מ"ב מ"ה י"ל ע"ד שנתבאר לעיל היינו כי מה
 הוא בחי' חסד כמיא דאשקי לאילנא כו', גם מאדך מאד גימ' מ"ה, אך הפנימי'
 הוא בחי' מ"ב שהוא בחי' גבורה וזהו ג"כ ענין אדם אותיות מאד כי החיצוני'
 שהוא הכלי הוא בחי' אדם והפנימית הוא בחי' מאד בלי גבול כו' ועמ"ש
 מזה ג"כ בביאור ע"פ לבבתני ועי"ז ממשיכים למעלה מאוא"ס ב"ה שהוא בחי'
 כי לא אדם הוא להיות נמשך בבחי' כמראה אדם וזהו שמע ישראל לי ראש,
 וזהו ראשו כתם פז וכמ"ש בפע"ח דשם מ"ב הוא ברישא דמלכא וע' בזהר
 תרומה דקל"ב ע"ב עד דאתעטרא בא"ס, ולכן נק' פרשה ראשונה דק"ש קעומ"ש
 שהוא מל' דא"ס כמ"ש במ"א ויש בה ג"כ ללמוד וללמד, ובפ' הוי' הוא בחי'
 ללמד פי' כי ללמוד היינו להיות בבחי' לימודי הוי' כמ"ש ענין זה ע"פ וכל
 בניך לימודי הוי' דהיינו שיהי' מקבל משם הוי' וזהו ע"י קבלת עומ"ש
 שבפ' ראשונה, וגם ההפרש בין למוד ובין ללמד כי ללמוד היינו בחי' העלאה
 שהוא טרוד למיבלע כו', וזהו בחי' מ"ב שהוא העלאה ואח"כ פ' הוי' שהוא
 שם ע"ב בחי' המשכה לכן הוא בחי' ללמד שהוא השפעה והמשכה מלמעלה

למטה, והמשכה זו היא בחג"ת ועז"נ ידיו גלילי זהב וגם התורה היא המשכה מהחכמה במדות כמ"ש במ"א ע"פ השמים כסאי כו' וזהו"ע הקדוש הב' ולפי שפ' זו הו"ע אור החסד בכלי הגבורה לכן נאמר ע"ז ידיו גלילי זהב ובפ' ראשונה נאמר כתם פז כי זהב ופז שניהם בבחי' גבורה עילאה, אך הפז הוא חשוב מהזהב לכן פ' ראשונה אור הגבורה נק' פז ופ' והי' כלי הגבורה נק' זהב ופ' ויאמר שהוא בחי' לעשות היינו מעשה המצות ולכן עז"נ שוקיו עמודי שש כי המעשה הוא בחי' נה"י ולכן העוסקים במצות ובגמ"ח נק' תמכין דאורייתא ופי' בזהר פ' תורת המצורע דנ"ג ע"ב שזהו"ע שוקיו עמודי שש ובאד"ר דקמ"ג ע"א פ"י שזהו בחי' צדיק דכליל שית וכ"ה ברע"מ פ' פנחס דרל"ו א' דכליל ר' פדקין דתרין שוקין, וזהו שוקיו עמודי שש והיינו כי צדיק זהו נק' מי שמקיים המצות, וזהו בחי' וענין הקדוש הג' וכמבואר בביאור ע"פ ונקדשתי הנ"ל ובויקרא רבה פכ"ה שוקיו זה העולם עמודי שש שהוא מיוסד על ימי בראשית דכתיב כי ששת ימים עשה ה' כו' והיינו כי מחדש בכל יום תמיד מע"ב שבכל יום מאיר מדה אחת מששה מדות עליונות הנק' ששת ימים, ולכן העולם הוא מיוסד תמיד על שימ"ב כו', והנה בששת ימי בראשית נבראו הדצ"ח והאדם הוא אחר למע"ב, והיינו כי שרשן הוא מעולם התהו שלמעלה מעולם התיקון וע"כ בהם דווקא נעשה מעשה המצות לברר הרפ"ח ניצוצין דתהו ולפי שנועץ סופן בתחלתן וכמ"ש במ"א ע"פ והארץ הדום רגלי שערי שמתקן מעשיו כו', נעשה מוחו ולבו זכים הרבה יותר וכמ"ש ג"כ ע"פ במחוקק במשענותם מעניען עמים הר יקראו, ולכן נאמר ע"ז מיוסדים על אדני פז בחי' מ"ב מ"ה הנ"ל, וזהו"ע שחותם בפרשה ביציאת מצרים לצאת מכל המיצרים וגבולים כמ"ש במ"א, וגם כי עיקר הבירור של הרפ"ח זהו ע"י אור דבחכמה דייקא אתברירו והיינו כמ"ש במדרש שם מיוסדים על אדני פז אלו דית ולכן גם הבעל עסק צריך לקבוע עתים לתורה, ועמ"ש סד"ה מה יפו פעמיך בנעלים בענין חמוקי ירכיך כו', ושם נתבאר דבתורה ג"כ יש בחי' ירכין והוא בחי' הברייתות מלשון לבר מגופא, וזהו"ע ובכל עבודה בשדה ועד"ז י"ל ג"כ בפ"י שוקיו עמודי שש דשש י"ל שיתא סדרי משנה והברייתות הם בחי' שוקיו הם עמודים לשיתא סדרי משנה.

והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך, רבות פ' אחרי פי"ט קפ"ח ד' זש"ה כי בתחבולות תעשה לך מלחמה משלי כד. אם עשית חבילות של עבירות עשה כנגדן חבילות של מצות כו', לב חורש מחשבות און, והיו הדברים האלה כו' על לבבך.

ב) שוה"ש רבה בפסוק שימני כחותם דל"ז ג' ר' ברכיה אמר זה ק"ש שנאמר והיו הדברים כו' על לבבך, ור"ל זהו פי' כחותם על לבך, ולכאורה אינו מובן דהא שימני כחותם זהו בקשת כנסי' על לבך,

מהקב"ה. ופסוק והיו הדברים כו' זהו ציווי הקב"ה לישראל, וצ"ל ע"ד מ"ש ע"פ ולכי ער זה הקב"ה שנאמר צור לבני חולקי אליקים לעולם. ועמ"ש בד"ה לבבתי אחותי כלה, וא"כ אפ"ל פי' על לבבך זהו הקב"ה. דהיינו שע"י קיום מצות ק"ש אזי והיו הדברים כו', א"נ ע"ד כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם.

ג) בקהלת רבה פ"ד ב' בפסוק כל הנחלים הולכים אל הים כל התורה שאדם לומד אינה אלא בלב כו' שם הם שבים ללכת דכתי' והיו הדברים האלה כו' על לבבך ע' בת"א ס"פ בראשית בד"ה צאינה ודאינה, שם פ"ז ב' ע"פ דברתי אני עם לבי הלב מקבל דברים שנאמר והיו הדברים האלה כו' על לבבך.

אשר אנכי מצוך היום. בכל יום יהי' בעיניך כחדשים, נותן התורה לשך הזה, וכמ"ש גבי מן דבר יום ביומו (ע' בתו"א פ' בשלח ע"פ ויאמר משה) כו' ויובן עפ"מ"ש במ"א ע"פ יחיינו מיוממים כו' ובתורה כתיב שעשועים יום יום פי' יום יום הם חו"ב והם בחי' אלפים שנה קודם שנבה"ע (כמ"ש בת"א ס"ד"ה ויהי מקץ) פי' יומו של הקב"ה אלף שנה כו' והיינו אאלפך חכמה אאלפך בינה ובביאור ע"פ ואהי' אצלו אמון נת' יום יום היינו כתר וחכמה ופי' שעשועים יום יום להמשיך שעשועי העליונים שהוא בחי' עתיק בכתר והכ' כו' או לפי' הא' המשכת הכתר בחו"ב והוא הנק' ביום השלישי יקימנו כי הכתר חו"ב הוא כמו סגולתא כו', וכן לפי' הב' כי תלת רישין אינון כמ"ש באדר"ז אשר ב' ראשין הם גלגלתא חכמה ורד"א הוא בחי' ביום השלישי כו', ובב"ר פנ"ו ביום השלישי דמ"ת ביום השלישי תחה"מ, והענין כי יש געה"ע ותחתון ושרשם מחו"ב, וזהו יחיינו מיוממים, או יומיים הם גן ועדן, גן בינה מקננא בבריאה, עדן חכמה שהוא באצ"י ולפעמים הגשמות עולים באצ"י וכמ"ש בתניא פליט הוא ג"כ מקור לצדיקים הגדולים כו' אכן ביום השלישי התגלות הכתר שהוא הממוצע הממשיך הארת אוא"ס ממש אזי יקימנו בתחית המתים, ונחי' לפניו בחי' פנימיות הכתר כו' והוא למעלה מג"ע ואפילו מאצ"י וכו', וזהו יום שכולו ארוך ולא שייך שם יומיים שהוא ב' ימים כי הוא יום שכולו ארוך למעלה מהתחלקות כו', והנה עכשיו הוא בבחי' היום לעשותם כי ישראל מתקשראן באורייתא, וזהו יחיינו מיוממים שע"י עסק התורה נמשך באדם חיים העליונים אהוי"ך כמ"ש וצדיק באמונתו יחיה וכתי' יראת ה' לחיים ואהבה זהו מ"ש רודף צדקה וחסד ימצא חיים כמ"ש באגה"ק סי' כ"ז, וכ"ז נמשך ע"י התו' ובבחי' זו נש"י מקבלים מהתורה אכן כתיב אני תורתך שעשועתי שממשיך שעשועים בהתורה והיינו ע"י אני שעושה מבחי' אני אין ביטול היש כו', ועי"ז ממשיך תענוג עליון כו' והיינו ג"כ ע"י תשובה כי במקום שבע"ת עומדים כו' לפי שע"ז ישראל מתקשראן בקוב"ה ממש מלמעלה מבחי'

מתקשראן באורייתא וכענין קדושתא למעלה; מקדושתכם המבואר במ"א ע"פ כי כארץ תוציא צמחה כו' ע"ש, ונדע דתשובה אין ר"ל על עבירות דוקא כ"א בבחי' רע"ד פנימיות הלב כו', והו' ונחיה לפניו כו' זהו"ע ביום השלישי דמ"ת גם הוא בחי' יוה"כ יום התשובה שבו ניתנו לוחות האחרונות ג"כ, והו' אנכי מצוך היום פ"י שהוא בחי' יום השלישי דמ"ת שהוא בחי' יום שכולו ארוך חד ולא בחושבן ונק' שלישי לפי שהוא למעלה מבחי' יומיים הנ"ל הוא בחי' אשר אנכי מי שאנכי מצוך כו' לשון צוותא דהתקשרות באו"ס ממש ולזאת בכל יום יהיו בעיניך כחדשים כי הנה בבי"ע יש זמן זבאצ"י אעפ"י שהוא למעלה מן הזמן מ"מ שייך קדימה ואיחור שהרי תחלה נאצל חסד אח"כ גבורה כו', אכן בחי' כתר שהוא הממשיך או"ס הוא למעלה מעלה מבחי' זמן ואין שייך שם התחלקות כלל, האלפים שנה זהו בחו"ב שנק' יומיים משא"כ בכתר וכו' וכשהמשכה משם הרי בכל יום יום כחדשינו שנמשך תמיד התחדשות מלמעלה מהזמן וגם כי מקור ההתחדשות אור חדש והוא משם היינו מאו"ס ב"ה שהוא לבדו מחדש בכל יום אור חדש ממש כו', ולכן גבי מ"ן ששרשו מטלא דברולתא נאמר ג"כ דבר יום ביומו כו' כמ"ש בביאור ע"פ ויאמר משה כו', והו' ועלשת תרד מאד, פ"י כדי להמשיך בחי' ועלשת הוא בחי' יום השלישי וכו' יקימנו כו' והייתם לי סגולה וכו' הוא ע"י תרד מאד ירידות הנשמות בעה"ז והו' היום לעשותם כו' ושכר מצוה מצוה שמוזה עצמו נמשך הגילוי לע"ל כו', עזי"ל דהנה מבואר במ"א ענין שהתורה נק' שלום כמ"ש או יחזיק במעווי יעשה שלום לי כו' שלום בפשמ"ע התחברות סובב וממלא והם בחי' רצון וחכמה שהם גלגלתא ומוחי' ת"ד שהם מקור מקיפים ופנימים והמחבר זהו בחי' גבוה משניהם ונק' קדמוני של עולם שאינו בגדר עלמין לא בבחי' סובב ולא בבחי' ממלא זהו"ע ביום השלישי דמ"ת, כי בחי' יומיים, היינו רצון וחק' שנק' יום יום כנ"ל והיום השלישי הגבוה משניהם זהו בחי' רד"א שעשועים תענוג עליון כו' ומשם נמשך השעשועים בבחי' יום יום כו' ונק' בחי' אלו יום כי יום לשון הארה וגילוי כמ"ש לאור יום כו', והנה נודע דבחי' שהוא עליונה כוללת כל מה שלמטה הימנו ע"ד רגלי החיות כנגד כולן וז"ש אשר אנכי מצוך היום, נזכר היום היינו בחי' ומדריגת ביום השלישי דמ"ת שממילא נכלל בו ג"כ בחי' יומיים שהם סובב וממלא כו' כהתכללות זיו השמש בשמש והו' אשר אנכי מצוך מי שאנכי סדכ"ס שנמשך ע"י בחי' היום כו' ולכן ג"כ בכ"י יהי' בעיניך כחדשים מטעם הנ"ל.

ושננתם, ברכות פרק שני יד"ב, דברת בם, שם י"ג ב', יומא יט"ב
 ושננתם לבניך קדושין א' ד"ל ע"א אל תקרי ושננתם אלא
 ועלשתם לעולם ישלש אדם שנותיו כו', ושננתם שיהיו ד"ת מחודדין בפ"ך,
 בשכבך ובקומך ברכות ד"י סע"ב, די"א א', בשבתך בביתך ובלכתך בדרך,
 שם ובפרק שני דט"ו סע"א פ"ב דסוכה דכ"ה ע"א בשכבך ובקומך רפ"ק

רלח אור ואתחנן התורה

דברכות ב' א' ד' א' מקיש שכיבה לקימה כו', ירושלמי פ"ב דברכות
ה"א ושנתם עד כאן לכוונה מכאן ואילך לשינוח, פ"ק ה"ג בשבכך ובקומך,
עמה"מ שער ט"ז פמ"ה קנ"ג ד' ודברת במ ה"ס שם מ"ב.

רבות אמור פכ"ז קצ"ו ב' (שהוא כ"ח ד') לא הטרחת עליכם ולא אמרתי
אליכם שתהא קורין ק"ש לא עומדין על רגליכם כו' אלא בשבתך
בביתך ובלכתך כו'.

ושנתם לבניך, זח"ב ס"פ יתרו צ"ג א' ברע"מ, תרומה קל"ט ב' ענין
בשבכך ובקומך פלוגתא דבי"ש וז"ה, ושנתם אל תקרי כו' פנחס
רנ"ד א' ברע"מ, ואתחנן רס"ט א' כל הפסוק.

ושנתם לבניך ודברת במ כו' וקשרתם לאות על ידיך כו', והנה יש להבין
למה בפ' ראשונה אמר מצות ת"ת קודם למצות התפילין כמ"ש
ושנתם ודברת במ ואח"כ וקשרתם כו', ובפ' שניה אמר מצות תפילין קודם
למצות ת"ת שהרי אמר בפ' שניה וקשרתם לאות על ידכם כו' ואח"כ ולמדתם
את בניכם כו', אך הנה יש להקדים תחלה ביאור ענין הפלוגתא שבגמ' סף
פ"ק דקדושין ד"מ אם תלמוד גדול או מעשה גדול וגמנו וגמרו דתלמוד גדול
שמביא לידי מעשה, וע' מזה בעה"ק ח"ג פס"ו ובשל"ה פ' ראה ובספר ע"מ
מאמר חקור דין ח"ד פ"ו דהנה קודם פ' ק"ש אמר וזאת המצוה וזאת משמע
דקאי על פ' ק"ש שלאחריה וא"כ לא הול"ל וזאת בלשון יחיד, והענין הוא משום
דפ' ק"ש הוא מצוה כללית והיינו כי ק"ש זהו קבלת עומ"ש שקודם לעול מצות
והיינו כי כדי לבא לידי קיום מצות בכלל ציוה ואמר שמע ישראל הוי' אלקינו
כו' פ"י שמע לשון הבנה דהיינו להתבונן בגדולת הבורא ביחוד כמ"ש לך הוי'
הגדולה והגבורה כו', ועמ"ש בענין זה בד"ה כהוי' אלקינו בכל קראינו אליו
אליו ולא למדותיו ובלק"ת פ' ואתחנן בד"ה ענין ק"ש כי הנה אמרו בת"ז אנת
הוא חד ולא בחושבן היינו ענינו אין ערוך כמ"ש בסש"ב פמ"ח הפ"י אין ערוך
כל' והיינו שלגבי אוא"ס שוין אצי' ועשי' הגשמי' בהשוואה אחת זהו ענין
אליו ולא למדותיו זהו ענין הוי' אחד שאומרים בסוף שמע ישראל ע"ד חד
ולא בחושבן והנה ע"ז מיוחד יחודים עליונים שממשיך גילוי והתלבשות אוא"ס
בהמדות זהו ענין לך הוי' הגדולה והגבו' כו' שהמדות מצד עצמן הם בבחי'
התחלקות חסד ודין אבל ע"י שממשיכים בהם אוא"ס דלאו מכל אינון מדות
איהו כלל הן מתייחדים ומתמתקים הגבורות בחסדים וע' באגה"ק סי' י"ב בד"ה
והי' מעשה הצדקה שלום וביאור הענין כי גדולה לשון התפשטות ובאמת
בחי' התפשטות אורו ית' על כל הנבראים כלא חשיב ממש לגבי עצמיות גדולתו
וכמ"ש ולגדולתו אין חקר ומשום דבאמת בחי' עצמות אור א"ס מובדל ומרומם
לגמרי גם מבחי' ע"ס שנק' מדות וכמאמר אנת הוא חכים ולא בחכמה ידיעא
כו' עד ולאו מכל אילין מדות כלל, ועמ"ש בתו"א פ' וירא בד"ה פתח אליהו ואמר

כו' בפי' אנת הוא חד ולא בחושבן אך שהן הן גבורותיו להתמצצם להקרות בשם חכים ומבין בר וכידוע, זהו שאומרים לפני כל מצוה בעשייתה לשם יהוד קוב"ה כי הוא בעצמו ית' קדוש ומובדל ומרומם ומתנשא מימות עולם ונק' סוכ"ע זה פי' קב"ה ופי' שכונתא היינו בחי' ממכ"ע שהוא בחי' מלכותו יתברך וכמ"ש כבוד מלכותך יאמרו היינו הטעם שיהי' הגילוי בבחי' מקור דבי"ע שהוא בחי' שכינתו ר"ל מה שהארת אלקות שוכן ומתלבש בבי"ע וכמ"ש פי' זה בסש"ב פנ"א נ"ב הי' נמשך בבחי' זו הגילוי מבחי' סוכ"ע מה שהוא קדוש ומובדל ואינו מתלבש כלל שאעפ"כ יאיר ויתגלה בבחי' ממכ"ע, וע' מזה באגה"ק סי' ג' בד"ה וילבש צדקה (הג"ה) וזהו ענין הפי' תלמוד גדול או מעשה גדול דר"ל גדול שיהי' ההמשכה מבחי' ולגדולתו אין חקר שהוא בחי' סוכ"ע משם יומשך האור בבחי' ממכ"ע שזהו הנק' יחוד קוב"ה ע"ד אימתי גדול והי' כשהוא בעיר כו', וזהו ג"כ פי' לך הוי' הגדולה כו' שממשיכים גילוי גדולתו יתברך מעלמא דאתכסיא סוכ"ע בעלמא דאתגליא ממכ"ע וכמארז"ל הגדולה זו קי"ס, העמ"ש מזה בד"ה הנצח זו ירשלים וע"פ ויעש אלקים את שני המאורות הגדולים ובד"ה והנה ה' נצב עליו כי גדולה לשון נקבה חתו עד"מ שהשמש נקרא המאור הגדול ובחי' הויו המתפשט ממנו זהו רק הארה מעצם המאור הגדול, וכן למעלה כתיב כי שמש ומגן הוי' אלקים ששם הוי' נק' שמש חתו ענין גדול והי' עד"מ המאור הגדול ובחי' הארה הנמשכת משם הוי' להחיות העולמות שהוא הארה בעלמא ונק' גדולה וזהו ענין לך הוי' הגדולה שבחי' הגדולה בטלה במציאות אצלו כביטול זיו השמש בשמש ועל המשכה גדולה זו הוא שארז"ל דריי אמר מעשה גדול שעיקר המשכת הגדולה הוא ע"י מעשה יותר מע"י תלמוד וד"ע אמר תלמוד גדול שעיקר המשכת גילוי שמו הגדול הוא ע"י עסק התורה ועמ"ש בד"ה ואלה שמות בניי בענין כל פרוטה ופרוטה מצטרפת לחשבון גדול כו', ובד"ה ע"כ יאמרו המתשלים הוא חשבון עכ"ה) וכדי שיהי' היחוד בסובב וממלא שנק' קוב"ה ושכינתו היינו דוקא ע"י מעשה המצות לפי שעיקר ענין המצות הוא ענין עבודה בע"כ דהיינו בחי' ביטול רצון כמ"ש ועבדת את הוי' כו' ע"ד העבד שעושה בעול ולכך ארז"ל אינו דומה שומה פרקו מאה פעמים כו' שנק' אשר לא עבדו מטעם המבואר בסש"ב פט"ו משום שבימיהם הי' הרגילות לחזור מאה פעמים ואין בזה שינוי טבעי כו' וכן בכל המצות כמ"ש בד"ה את שבתותי תשמרו כי העיקר לעשות יותר מכפי כחו ורגילות טבעי כמו במצות הצדקה ליתן יותר מכפי טבעו הגם שנותן דרך הכרח ועול היינו מפני גזירת מלך שכן ציחה הוי' כו' וזהו בחי' לאכפיא לסטיא שא"א בלתי עול יראה ולא יכול להיות זה מצד האהבה בלבד וע"כ אין האהבה בלבד נק' עבודה תמה, כידוע בספרי היראה ואמנם הנה ע"י אתעדלית זאת בבחי' ביטול רצון לסלק עצמיותו ולבטל רצונו מפני רצון הוי' כו' כך יהי' אתעדל"ע ג"כ למעלה דהיינו שיבטל הוי' עצמיותו כביכול ומתמצצם ג"כ לירד למטה ולהתלבש בך עולמות ונע"ס בכלל להקרות בשם חכים ומבין ובמקום גדולתו ימצא ענותנותו כו' וירידה גדולה כזאת הוא בא ע"י בחי' גבורה כי כמו האדם למטה נק' גבור שכושב את רוחו מסלק א"ע כו' כמו בענין עול מצות בסר"מ וע"ט כנ"ל לעשות יותר מכפי טבעו וכחו שארז"ל איזהו גבור הכובש את יצרו שהוא בחי' לאכפיא כנ"ל, ובאתעדלית זאת ג"כ אתעדל"ע בעצמות

אוא"ס לצמצם את עצמו בבחי' גבורה ג"כ זכמ"ש בתניא פמ"ט וסילק לצד אחד ד"מ את אורו הגדול, ועיין בלקרית' בשה"ש בד"ה צאינה וראינה הוא מה שאנו אומרים אתה גבור כו' לפי שצמצום זה לירד ולהתלבש באצ"י בא ע"י בחי' הגבורה, וע"ד מאמר הן הן גבורותיו כו' להיות כי בחי' בנין העולמות מאוא"ס בבחי' צמצום גדול הוא בא כמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה שנק' בחי' החסד בשם בנין להיות נבנה ע"י בחי' צמצום כו' וע"כ מובן עכ"פ שע"י סיבת מעשה המצות בעול יראה דוקא גורם בחי' ירידת אוא"ס בנאצלים ונבראים כו' שהוא בחי' יחוד טובב וממלא שנק' קוב"ה בכלל כני"ל ולכך אומרים לשם יחוד זה לפני כל מעשה המצות והוא שאומר חזאת המצוה על פי ק"ש כי שמע ישראל דק"ש ממשיך בבחי' יחוד אוא"ס להיות בא בהתחלקות כללית באורות וכלים שנעשה ע"י המצות בפרט כו' והיינו ע"י קבלת עול מלכות שמים למסרינ' באחד שהוא אמיתית הביטול רצון ועי"ז נמשך ההמשכה מאוא"ס הסוכ"ע להיות אנת הוא חכים מבין שנק' בחי' זו יחוד עליך דחריב שהוא אין ויש כו', אך ההמשכה הוא עדיין באצ"י בג"ר ונק' יחוד י"ה אכן כדי שיומשך גילוי אור זה בבי"ע הוא ע"י ו"ה וזהו ע"י התומ"צ ולכן אח"כ אמר ושגנתם.

קיצור ענין תלמוד גדול חזאת המצוה ק"ש כי כל המצות להיות יחוד קובה"ז והו ענין ק"ש פי' יחוד מדותיו פי' קוב"ה קדוש ומבודל ושכינתא ממכ"ע ונמשך ע"י עבודה ביטול הטבע שכמ"כ עד"ז למעלה סילק אורו הגדול על הצד אתה גבור, (הג"ה, ואפ"ל הגדול בחי' ולגדולתו אין חקר הגבור מה שמצמצם האוא"ס להאיר בבחי' גבול ונק' שכינתו ואח"כ והגורא זהו יחוד קובה"ז והו ענין ג' שמות אל אלקים הוי' כו', עכ"ה) וע"י ק"ש יחוד י"ה אין ויש וע"י התורה ו' המשכה בששה מדות, אבל להיות נמשך במקור דבי"ע זהו ע"י מעשה המצות.

(ב) אך איך יהי' בחי' צמצום גדול כזה למעלה להיות שוכן ומתלבש במצות מעשיות הרי מבואר לעיל שע"י אתעדל"ת בבחי' ביטול רצון לאכפייא לסט"א מעורר למעלה אתעדל"ע לסלק עצמותו ולהיות נק' חכים ומבין כו' כמו המשכת חכמה בפרשה קדש וכיוצא זהו שארו"ל ע"פ ועשיתם אתם כאילו עשאוני כו' כי הרי באמת מצד עצמותו ומהותו ית' הרי לית לי' מכל אילין מדות כלל אלא שמתצמצם ומתלבש במדות והיינו ע"י רמ"ח מ"ע שנק' בשם רמ"ח אברים דמלכא וכללותם רק בחי' חו"ג רמ"ח מ"ע מבחי' ה"ח ושס"ה לית מבחי' ה"ג כו' ועד"מ האבר שהוא כלי לחיות שהוא הדם כי הדם הוא הנפש חוהו כאלו עשאוני ברמ"ח אברים כו' עמ"ש כאלו עשאוני בלק"ת בד"ה אני ישנה ולהיות כי כללות המצות הוא כללות המשכת אלקות בכלים מכלים שונים ע"כ כללות מקור המשכתן נק' בחי' חסד וצדקה ולכך כל המצות נקראים בשם צדקה כמ"ש וצדקה תהי' לנו כי נשמור כו', וכן מתיב באברהם אשר יצוה את בניו לעשות צדקה כו' כמו הצדקה שהוא להחיות רוח שפלים כו' והו זורע צדקות מצמיח ישועות פי' כמו הצמיחה של זריעה שתצמיח בריבוי יתר מן הזריעה כך הצדקה וחסד שהוא בחי' המשכה כללות באור עליון הזורע בכללות המצות נק' זורע צדקות ומה מצמיח ישועות שהן ריבוי האורות בכלים מכלים

שונים, חוה ענין כל פרוטה מצטרפת לחשבון גדול ח"ש פועל ישועות בקרב הארץ שהיא צמיחת הישועות כו' חזו מ"ש כוס ישועות אשא, פי' כוס מלא ישועות היינו כוס מלא חסדים כי כוס בגימט' אלקים ומתמלא כוס זה מבחי' ישועות שהן בחי' ה' חסדים דרמ"ח כי בחי' מל' הוא כמו כלי לקבל בחי' החסדים דרמ"ח אבר"י כו' חוה כוס ישועות אשא וכידוע דבחי' מל' נק' כוס כמו כוס של ברכה ח"ש כוסי רויה כו' היינו ג"כ ענין פועל ישועות בקרב הארץ דוקא כו' שהוא בחי' מל' כידוע.

קיצור חוה כאלו עשאוני רמ"ח מ"ע רמ"ח אברין הי"ח מ"ע הי"ג שס"ה ל"ח לעשות צדקה וזרע צדקות מצמיח ישועות.

ג) ואחר שנתבאר שרש ענין המצות הגה יובן ענין הפלוגתא שבגמ' אם תלמוד גדול או מעשה גדול כו' דהנה בחי' המעשה של המצוה עיקר ענינה הוא בחי' ביטול רצון לבטל רצונו מפני רצון ה' כנ"ל שעי"ז מעורר אתעדל"ע ג"כ לבטל עצמותו ולהתצמצם א"ע באו"כ כו' כנ"ל אי"כ המעשה גדול אחר שמחמתה יבא אתעדל"ע להיות או"א"ס בחכ' כו' ע"י צמצום כנ"ל (וזהו הגו' בזה"ג בהר ק"ח ב' עשי' לעילא משמיעה ופי' במק"מ בשם הרח"ו דעשי' בבינה כי בינה לגבי ז"א הוא כדוגמת הכתר לגבי חכ' ע"כ זה הכת' שיומשך האור ברמ"ח אברים ז"א זהו מהבינה שהוא ענין וכן וכן בינה נק' כח ועמ"ש בתו"א פ' לך לך בענין ה' דאברהם ועד"ו נאמ' כל אשר חפץ ה' עשה שהעשי' נמשך מחפץ העליון בחי' כתר תע' זח"א וירא קט"ו א' מענין ויעש ה' לשרה עשי' לעילא) אך מ"ד תלמוד גדול שטעמו ונימוקו ג"כ להיות כי הגם שמתעורר אתעדל"ע להתצמצם בע"ס כנ"ל מ"מ לא בא עדיין או"א"ס בגילוי ממש בריבוי אורות וריבוי כלים אלא דוקא ע"י התורה דאורייתא מח"ע נפקת וחכמה כח מ"ה בחי' ביטול ונחנו מ"ה עי"ז נמשך או"א"ס ע"י המצות בכלים מכלים שונים חוה לשון קורא בתורה קריאה זו היינו בחי' קריאת והמשכת אור בכלים מכלים שונים הן המצות שנק' רמ"ח אברים, אך כתי' לכל אשר יקראתו באמת דוקא כמ"ש אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף כו' אבל מ"מ ע"י התורה נמשך האור ח"ש כי נר מצוה ותורה אור המצוה נק' נר בחי' כלי התורה נק' אור כמ"ש בזהר תרומה קס"ו (וע' בביאור דאלה מסעי ג"כ נת' שהמצות הן הכלים והתורה הוא האור ואפ"ל כי התורה מחבר האור עם הכלי ולכן חכ' נק' איהו וחיהי חד חיהי היינו האור ולכן ס"ל תלמוד גדול שהאור גבה מהכלי זמ"ד מעשה גדול משום שעיקר כח ירידת האור והתהוות הכלים שיהיו נמשכים מאו"א"ס הוא ע"י הגבול והצמצום חוה נמשך ע"י המעשה והביטול רצון) חוה שאמר דתלמוד גדול שמביא לידי מעשה פי' שתלמוד מביא וממשיך אור למצות מעשיות וע"י התורה דוקא נבנה בנין הכלים והאברים דרמ"ח מ"ע ונמצא שתלמוד גדול למטה בהיות מקור למעשה ומעשה גדול למעלה לעורר אתעדל"ע שיבטל את עצמו כו' (ופלוגתא זה זהו כעין הפלוגתא דב"ש וב"ה פ"ב דחגיגה דב"ש אומרים שמים קדמו לארץ וב"ה אומרים ארץ קדמה כי סוף מעשה במחשבה תחלה וגם נעוץ סוב"ת ולכן יש בארץ כח הצומח לחודש יש מאין בכל שנה משא"כ בשמים וכמ"ש מזה באגה"ק

סי' כ' בד"ה איהו וחייהי ע"ש כך הוא ענין מעלת המעשה ועמ"ש בתו"א בד"ה
 מי שם פה לאדם ובד"ה יביאו לבוש מל' בענין מעלת המעשה. ומ"מ הרי
 עכשיו השמים גבוהים מן הארץ הרבה וכמ"ש כגבה שמים מעל הארץ כו'
 וכת' אני אענה את השמים זהם יענו את הארץ, וכך עדין ארז"ל תלמוד גדול
 וגם תלמוד גדול שמביא לידי מעשה ועמ"ש בד"ה אני לדודי מענין ב' הפסוקים
 את השמים ואת הארץ אני מלא זהו סוכ"ע ושם שרש המעשה ומלא כל הארץ
 כבודו זהו ממכ"ע משם שרש התורה וכאן נת' דע"י תומ"צ נמשך מסוכ"ע
 בממכ"ע ונק' יחוד קוב"ה ושכינתו, וצ"ל דמש"ש תורה ממכ"ע היינו לאפוקי
 מבחי' סובב העולם כ"א בחי' גילוי כמו ממכ"ע, אבל עכ"ז היינו שמבחי' סובב
 נמשך להיות גילוי בממכ"ע ודוגמת מ"ש בד"ה שובה ישראל בפירוש ממעמקים
 קראתיך הוי' שבחי' שם הוי' זה נמשך ממעמקים מבחי' אנכי כו') ואעפ"כ נמנו
 וגמרו דתלמוד גדול מפני שמביא לידי מעשה פי' מפני שבחי' גילוי אוא"ס במצות
 אינו אלא ע"י אור דתו' דוקא כנ"ל (הג"ה, מענין הפי' תלמוד גדול או מעשה
 גדול דר"ל גדול שהי' ההמשכה מבחי' ולגדולתו אין חקר שהוא בחי' סוכ"ע
 משם יומשך האור בבחי' ממכ"ע שזוהו הנק' יחד קוב"ה ע"ד אימתי גדול הוי'
 כשהוא בעיר אלקינו, חתו ג"כ פי' לך הוי' הגדולה שממשיכי' גילוי גדולתו
 ית' מעלמא דאתבסיא סוכ"ע בעלמא דאתגליא ממכ"ע וכמארז"ל הגדולה זו
 קיי"ס ועמ"ש מזה לעיל אות א', ומ"ש בד"ה הנצח זו ירושלים, וע"פ ויעש
 אלקים את שני המאורות הגדולים, ובד"ה והנה ד' נצב עליו כי גדולה לשון
 נקבה זהו עדי"מ שהשמש נק' המאור הגדול ובחי' זיו המתפשט ממנו זהו רק
 הארה מעצם המאור הגדול וכן למעלה כתיב כי שמש ומגן הוי' ששם הוי' נק'
 שמש וחר"ע גדול הוי' עדי"מ המאור הגדול ובחי' תהארה הנמשכת משם הוי'
 לתחיות העולמות שהיא הארה בעלמא נק' גדולה וחר"ע לך הוי' הגדולה
 שבחי' הגדולה בטילה במציאותו אצלו כביטול זיו השמש בשמש כו' ועל
 המשכת גדולה הוא שארז"ל דר"ט"א מעשה גדול שעיקר המשכת הגדולה הוא
 ע"י מעשה יותר מע"י תלמוד ורעק"א לימוד גדול שעיקר המשכת גילוי בחי'
 שמו הגדול הוא ע"י עסק התורה ועמ"ש בד"ה ואלה שמות בניי ומ"ש במ"א
 בענין פי' כל פרוטה ופרוטה מצטרפת לחשבון גדול כו' בד"ה ע"כ יאמרו
 המושלים בראו חשבון עכ"ה) והנה בתורה עצמה יש ב' מדרגות תשב"כ
 ותשב"ע"פ תשב"כ הוא בחי' משה שאמר ונחנו מה דחכ' כמו שארז"ל שכינה
 מדברת מתוך גרונו של משה בבחי' ביטול כו' ותשב"ע"פ היינו מתניית' מלכתא
 כמלך שגחר ואומר כו' כך הלכות שבתשב"ע"פ גחרי' וא"י זה כשר זה פסול
 כלומר זה יוכשר להיות בו גילוי אוא"ס זה פסול וטמא בלתי כשר לקבל גילוי
 אלקות זהו פי' אסור ומותר ג"כ אסור שנאסר מבלתי יוכל לעלות ומותר
 שיוכל לעלות ולהיות כלי לגילוי אלקות וכיוצא בזה בכל הלכות שבתשב"ע"פ
 ולכן נק' מלכתא וכמ"ש בי מלכים ימלוכו כו' היינו התלמוד שמביא לידי
 מעשה שגחר ואומר כך וכך יוכשר למעשה המצוה ולא כך וכך וזהו עיקר בנין
 הכלים של המצות עדי"מ הבונה בנין שמקצר במקום זה ומאריך במקום אחר
 כפי היראות שכלו הנאות לפי המצטרך וכך כת' בתורה ואהי' אצלו אמון כו'
 והתנאים נק' בונים וכמ"ש חרב שלום בנין א"ת בנין אלא בונין שעוסקים
 בבנינו ש"ע שהוא בנין מעשה המצות חתו מ"ש נעשה אדם בצלמנו כדמותנו

בצלמנו תשביכ שהוא בצלם אלקים ממש בבחי' ביטול כמ"ש בכל פ' וידבר הוי' אל משה כו' וכדמותנו הוא בחי' תשבע"פ מל' קריגן לה כנ"ל, ועכ"פ ב' המדריגות שבתשביכ ותשבע"פ שניהם עיקר ענין המצות וע"ז אמרו תלמוד גדול שמביא לידי מעשה ור"ל דלכאורה פי' תלמוד גדול קאי על תלמוד ממש היינו תשבע"פ והיינו ע"ד ערבים עלי ד"ס ששרשם מבחי' סופר שהוא חכ' ולכן מביא לידי מעשה שהוא מל' כי אבא יסד ברתא אלא דבאמת מש"כ תלמוד קאי על תשביכ ותשבע"פ וע"ד כולם בחכ' עשית בנינה בזהר תוריע דמ"ג.

קיצור כי נר מצוה היא כלי והתורה אור, בחי' אור הנמשך בהכלי ע"י החכ' שבה שורה אוא"ס והו' שמביא לידי מעשה בהכלי, וע"כ אומר תלמוד גדול, ומ"מ מקור ההמשכה ע"י המעשה והביטול רצון וע"כ אומר מעשה גדול (הג"ה וכל פ"י) וענין גדול ר"ל ההמשכה מבחי' ולגדולתו אין חקר שיהי' נמשך ומתגלה למטה ע"ד גדול הוי' ומתולל מאד בעיר אלקנו אימתי גדול הוי' כו' עכ"ה) ובתורה עצמה יש ב' בחי' תשביכ תורת משה ונחנו מה ותשבע"פ מתניתין מלכתא, ושניהם מביאים לידי מעשה.

ד) ועו"ל בענין מ"ד מעשה גדול כי מעלת המעשה שע"ז נמשך גילוי אוא"ס למטה בעשי' גשמיות והיינו כי הנה למעלה יש ג"כ מיוחדו"ע שהם ג' בחי' כלים פנימי' אמצעי חיצון, והם כלים לג' בחי' נר"נ דאצ"י, ונמצא בחי' העשי' באצ"י היא בחי' נפש שהיא בחי' מל', וכ"כ בפרדס ערך מעשה בשם הת"ו, ולפיכך כשנמשך אוא"ס בבחי' עשי' שבאצ"י שהוא מל' ה"ו נמשך למקור ושרש דעולמות בי"ע, והו' תכלית היחוד העליון, משא"כ ע"י הדבר לבד לא נמשך עדיין בבחי' עשי' דאצ"י כ"א בבחי' ז"א שהוא יצ"י שבאצ"י ונק' רוח שלמעלה עדין מבחי' עשי', וא"כ לא נמשך עדין הגילוי במקור דבי"ע ממש וכמ"ש בד"ה כי ביום הזה יכפר בענין ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו כו' שע"י ק"ש ותפלה נמשך בבחי' בראתיו לבוש המח' כו' ע"ש ועד"ז נת' בביאור ע"פ ונקדשתי בתוך בני' בענין ג"פ קדוש כו' יעו"ש עד פ"ג הקדוש הג' כו' ע"י קיום מצות מעשיות ושם רפ"ד להחיות רוח שפלים דהיינו להשפיע האור והחיות בבי"ע והו' צמצום כו' שאינו עדין כו' ולכן צריכי' להמשיך כתר ורצון זה ממקור נעלה יותר כו', ועוד כי זר"ג כו' דבור כו' אבל כו' זהו דוקא ע"י המצות מעשיות כו' יעו"ש, וע' בביאור ע"פ וידבר אלקים דעשה"ד ספ"ג שהכתר דז"א שרשו ממר"ס והכתר דנוק' שרשו מגלגלתא שלמעלה ממר"ס והיינו מטעם הנ"ל שכדי להיות ההמשכה בעשי' צ"ל שורש ההמשכה ממקור עליון יותר ועמ"ש בביאור דיביאו לבתש מל' כמשל' להאיר מרחוק הוא ע"י אבוקה דוקא, ועמ"ש באג"ה סד"ה ויעש דוד שם, ומ"ש ע"פ מאמר הזח"א וירא קט"ו בענין ויעש ה' לשרה בענין עשי' לעילא כי עשי' היינו נה"י שבהן ועל ידן נמשך ההשפעה בפועל, ונעוץ תחלתן בסופן ששרש נה"י נמשך מהכתר, וכענין שהתורה נק' נובלות חכ' שלמעלה על שנתלבש בעשי', ושורש נובלות גבוה מהחכ' עצמה בת"א בד"ה לך לך, וע' מענין זה שנה"י שרשם מהכתר בביאור דאלה מסעי המתחיל לבאר ענין המסעות שם פ"ג ועמ"ש סד"ה ועתה יגדל נא כח אד', ומכ"ז יובן הטעם דמעשה גדול משני

טעמים הא' שעייז בא ההמשכה בפועל במקור דבי"ע, חוה שבמדרש אמרו בכמה מקומות שמאמרו של הקב"ה מעשה וא' מהן במדרש תלים סי' ק"ז ע"פ יאמרו גאולי ה' אשר גאלם הוי' לו לומר אשר יגאלם ואי קאי אלשעבר הליל אמרו גאולי ה' מהו יאמרו כו' גאלם כי יאמרו משמע ל' עתיד וגאלם משמע ל' עבר שכבר גאלם אלא לפי שמאמרו של הקב"ה מעשה, לכך דיבורו ומאמרו חשוב כאלו נעשה המעשה עכ"פ מדאומר השבח שדברו של הקב"ה חשוב כמו מעשה, אי"כ מזה מובן מעלת המעשה וכמ"ש לקמן ססעי' ז' (ועמ"ש בד"ה מי מנה בפ"י אף עשיתיו אף הפסיק הענין וכענין אף מרבה בחי' רביעית מה שלמעלה מג' בחי' מתחדומ"ע שהן בי"ע דאצי' והבחי' הרביעית זהו כתר דאצי' ונמשך ע"י המעשה כו') והיינו כי המעשה הוא גמרו של דבר בפ"מ אלא שדברו חשוב כמו מעשה, כי דבורו היינו מל' דאצי' מקור דבי"ע שהוא מעשה היינו עשי' שבאצי' כנ"ל, ואי"כ באדם מעשה גדול היינו שע"י המעשה נמשך גילוי אוא"ס בחי' גדול הוי' בעיר אלקינו שהיא המל' וע"ז ארז"ל אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו כו' ועתה יגדל בא כח אד' שנמשך גילוי גדולה זו במקור דבי"ע ממש, אבל ע"י תלמוד דבור נמשך רק ביצי' שבאצי' בחי' ז"א והוא רק הכנה שאח"כ יומשך בעשי' דאצי' שהוא מקור דבי"ע כי המדות דאצי' הנקראים ז"ר"ג הם הממוצעים בין אוא"ס דלאו מכא"מ איהו כלל ובין בי"ע, ח"ש זכור רחמיך חסדיך ה' כי מעולם המה שבחי' המדות הם שייכים להיות עולם משאי"כ בלא עולם אין שייך המדות כו' רק ג"ר ח"ר"ב שייך כו' לכך ז"ת הן הממוצעים, וכל ממוצע יש בו ב' בחי' הא' בחי' תחתונה שבמשפיע חוה ז"א כרוב א' מקצה מוה, הב' שורש של המקבל חוה המל' עשי' שבאצי' לכך כשלא נמשך עדין בעשי' שבאצי' לא נמשך עדין במקור דבי"ע, אלא שלפי שדברו של הקב"ה חשוב כמו מעשה, והתורה היא דבר ה' לכך הוי' כמו מעשה והנה דעת מ"ד גדול תלמוד שמביא כו', כי ההוא אמר ולא יעשה, הטעם הב' בטעם דמעשה גדול הוא לפי שגם בשרשו נלקח ממקום עליון יותר בחי' ולגדולתו אין חקר כנ"ל.

קיצור עזי"ל בטעם מעשה גדול, כי ההמשכה מאא"ס ע"י ג' בחי' חב"ד חגי"ת
 גהי"מ ושיומשך בנהי"מ מקור בי"ע זהו ע"י מעשה חוה אימתי הוא גדול כשהוא בעיר וע' בדרוש ג"פ קדוש, שגם השורש של גהי"מ הוא מהכתר ועמ"ש בד"ה מי מנה בפ"י אף עשיתיו, ענין שדברו חשוב כמו מעשה, ענין זכור רחמיך כו' מעולם המה ז"ר"ג הם הממוצעים שעל ידן נמשך בעולמות בי"ע.

(ה) וזהו ושגנתם לבניך ודברת בם כו' ואח"כ וקשרתם לאות כו' דהיינו תחלה מצות ת"ת ואח"כ מצות תפילין הוקשו כל המצות לתפילין כנ"ל לפי שנמנו וגמרו שחלמוד גדול שמביא לידי מעשה כנ"ל הטעם באריכות, ואמנם סדר המשך הפ' כך הוא בתחלה ואהבת את ה' כו' דהיינו בחי' רצוא כמאמר אם רץ לבך ואח"כ שוב לאחד שהוא במצות ת"ת כנ"ל כי רוח אייתי רוח כו' ובפסדו"ז ובשתים לפני מעוררים בחי' רצוא עד ואהבת כו' ובאמרו ושגנתם לבניך כו' הכוונה הוא בבחי' שוב בהמשכת גילוי אלקות בו' ריקיעי' וכו', חוה ואהבת ה' אלקיך שהוי' שהוא בחי' טובב ובהעלם יהי' אלקיך בבחי' גילוי ובמה ע"י עסק התורה ושגנתם כו' וכידוע ומצות תפילין הוקשה לה כל המצות שהן גילוי רצונו

באורות וכלים מכלים שונים כנ"ל בענין מעשה גדול (וביאור הענין כי הנה פ"י ושנתם ארו"ל שיהי' דברי תורה מחודדים בפיך כמ"ש חציך שנונים תלים מ"ה ר' פ"ק דקדושין ד"ל, וענין שנמשלו דברי תורה לחצים דלכאורה אינו מובן מה ענין זה לה, אלא שהוא עדי"מ כמו החץ שלפ"ע מתיחת הקשת תחלה בכח כך יפול החץ למרחוק וכך הנה אותיות התורה שנקראו חצים כמ"ש בסידור ע"פ אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי דהיינו שהם המשכות גילוי אורו ית' בנפש האדם עדמ"ש וה' עליהם יראה ויצא כברק חצו כו' הם צ"ל ע"י מתיחת הקשת בכח תחלה והר"ע ואהבת בכל לבבך וכמו שת"א ובקשתי בבעותי היינו ענין הבקשה שבתפלה שירצה בכל לב ונפש להיות הוי' אלקיך, ועי"ז דוקא יהי' אותיות התורה בחי' חצים להיות נמשך גילוי אלקותו בנפש האדם, ושייך בחי' זו בבחי' שוב כנודע מענין שלשת החצים צדה אחרה שהם ג' גווגי הקשת כו', וע"כ נא' תחלה ואהבת כו' והיו הדברים כו' על לבבך כו' שזוה"ע ובקשתי כנ"ל ואי אח"כ ושנתם שיהיו אותיות התורה בבחי' חציך שנונים כו', וכעין זה פ"י כמהרמ"א ע"פ והיו הדברים האלה כו' ואח"כ ושנתם כו' כי אם יהיו הדברים היוצאים כו' מקרב לבו כו' ילכו כחצי גבור שנונים כו' ע"ש, אך ענין חציך שנונים פ"י בוח"ג ואתחנן דרס"ט ע"א כחרבא דאיהו שנא בתרי סטרוי והיינו מ"ש חרב פפיות בידם פפיות היינו שני פיות (וע' מענין חרב פפיות בפע"ח שעד ק"ש שעהמ"ט פ"ה ובח"ב בשלח נד"א ובמק"מ ובהרמ"ז שם, ח"ג פ' אחרי ד"ס ע"א ר"פ שופטים תרומה קל"ט סע"ב בראשית דכ"ח ע"ב וע' ברבות נשא פי"א ע"פ ששים גבורים סביב לה כולם אחי חרב ועמ"ש ע"פ חרב פפיות בד"ה ואני נתתי לך שכם א' שיניקת החיצונים בשני אופנים מלמעלה ומלמטה ע"כ צ"ל שני פיות ועמ"ש מענין פותח בברוך וחוחם בברוך כו' וע' בת"א פ' בראשית בד"ה ענין הברכות, גם פ"י פפיות ע"ד דברי אשר שמתו בפיך ועד"ז יובן ענין חציך שנונים כו' כי ע"י הקול קול יעקב כו') ואפ"ל בפ"י ושנתם ע"ד ב' פיות הענין כי אורייתא סתים וגליא וגם תשב"כ ותשב"ע"פ וגם הלכות ואגדות שהלכות הוא לידע דצה"ע ואגדות ומוסר הוא להכניע הלב ולהביאו לידי יראה כי אם אין יראה אין חכ' כו' ות"ח שאין בו יראת שמים כו' לכן צריך ללמוד הלכות ואגדות ובכלל אגדות הן כל דברי מוסר ומדרש חז"ל, והר"ע חרב פפיות כ' פיות ע"ד ופי יגיד תהליך כו' ח"ש ושנתם בשני גווגי כי יש נשיב והתורה ניתנה ביום החמשים שער החמשים הכולל כל המ"ט שערים, אך יש בו חיצוניות ופנימיות, ופנימיות התורה יתגלה לע"ל, וזהו שני הכתרים דנעשה ונשמע שיש גווגי בנעשה גווגי בנשמע וע"י ושנתם מחבר הפנימי עם החיצוני כו' והיינו ע"י שיש בו חכ' ויראה ע"י לימוד ב' הבחי' הלכות ואגדות ועמ"ש בענין שני גווגי הפוכים שבפ' ויהי בנסוע הארון כו' לע"ל נא' כי הנני בא, הנני ג"כ בשני גווגי כו' כימי צאתך מאמ"צ אראנו נפלאות פ"י נ' פלאות היינו פנימי' שער החמשים כו', וע' ברבות וירא ע"פ ויקרא אברהם אברהם ויאמר הנני כו' ע"ש דדורש ג"כ זה' גווגי דהנני דאברהם כו' וע' במד"ר פ' קרח דרע"א ד' מ"ם ליצחק כי עצמת ממנו גווגי ליעקב הצילני נא מציל בשני עולמות, אפ"ל מציל ג"כ לי צל כמ"ש במד"ר פ' קדושים פכ"ד בפ"י להצילך להיות צל על ראשך, ובתורה נא' ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתך ע' בלק"ת בד"ה ביום השמע"צ תהי' לכם שמאלו תחת לראשי פ"ה מענין זה.

קיצור ח"ש תחלה ושנתם אח"כ תפלין אך תחלה צ"ל ואהבת עמ"ש אות א' וגם כי ושנתם חציך שנונים וצריך למתח הקשת תחלה בכל כחו ע"י ואהבת, וחרב פפיות שני פיות פותח בברוך חותם בברוך גם הלכות ואגדות יראה חכ', ועי"ז מחבר השני גונין ושנתם פנימיות התורה עם היצוניות ועמ"ש בד"ה ועשו להם ציצית כימי צאתך מאמ"צ אראנו נפלאות וע' מד"ר פ' קרח גבי נ"ן ליעקב הצילני נא.

ח ובוה יובן מאדו"ל וויתר הקב"ה על ע"ז ג"ע וש"ד ולא וויתר על ביטול תורה שגא' על מה אבדה הארץ על עזבם את תורתו כו' כמבואר במדרש איכה, הענין יובן בהקדים מאדו"ל בפרק הנזקין בענין טיטוס גדר את הפרוכת ויצא דם כו' ולכאורה יפלא מה שייך ענין הדם לכאן, אך הגה הראו להם בזה מה שגרמו בעונם כי הגה עד"מ אבר האדם מלובש בו האור וחיות בדם שהוא הנפש ואם יהי' בו נקב וחסרון יצא ממנו דם לחוץ דהיינו הדם שהי' נעלם ומוגבל בכלי האבר עכשיו ע"י הנקב בהאבר יצא הדם לחוץ, כך יובן עד"מ למעלה באלקים חיים הגם שאין לו גוף ודמות הגוף כו', שבח"י הכלים לאורות עליונים הרי נמשלים לאברי אדם כמו שאמר חסד דרועא ימינא כו' וכן אמר גופין תקינת לון כו' ומצות מעשיות למטה עושין בחי' כלים למעלה כידוע וכת' לך ה' הגדולה והגבורה כו' שהן ז' מדות וכל א' כלולה מי"ס הרי ע' וזהו ע' נפש דיעקב ששרשם למעלה בבחי' ז' מדות דאצ"י ע"כ ע"י המצות שעושין ממשיכי' או"א"ס בכלים דקדושה והמדות הם האברים הכלים, האור שהוא הכח והחיות המלובש בתוך המדות והאברים נמשל לדם, וזהו"ע התורה שנק' ותורה אור וכת' זאת התורה אדם שהתורה נק' אדם היינו א' דם, וכמשנ"ת בלק"ת בד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה ועמ"ש מזה ג"כ סד"ה אלה פקודי המשכן ובשה"ש בד"ה לסוסתי ברכבי פרעה דרש הראשון, והנה הכלים מלבד שהם כלים שבהם דוקא נמשך האור עוד זאת שהם שמירה שלא יומשך האור רק לסט' דקדושה בלבד כי בחי' הכלים מגביל את האור כמשל הכלי שמגביל בעצמו את המים שבתוכו כו' ולא נמשך יניקה לחיצוני' כלל רק מבחי' האחורי' והפסולת בלבד, ועמ"ש מזה בלק"ת בד"ה כי תשמע בקול בפ' לשמור את כל מצותיו ע"ש פ"ג, אבל הנה ע"י החטא בל"ת או בביטול מ"ע שעושין פגם וחסרון בגופא דמלכא דוקא שהן כאברי' וכלים כמ"ש בזהר פ' יתרו דפ"ה ע"ב ע"פ האנשים הפושעים בי בישעי' סס"י ס"ו ח"ל ובגין כך מאן דפשע בחד מפקודי אורייתא כמאן דפשע בגופא דמלכא כמ"ד ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי בי ממש כו', וע' עוד מענין הפושעים בי בזהר פ' שמיני דמ"א סע"ב ובפ' בראשית ד"ג ע"א, ואזי נמשך דרך הפגם ההוא יניקה לחיצוני' גם מבחי' הפנימי' האור שמאיר בסט' דקדושה וכו', ומה סיבת אריכות זמן חורבן בהמ"ק כידוע בענין תיקון חצות, וזה"ע המאמר דבבית שני שחטאו פגמו בבחי' כלים דקדושה ע"כ הראו להם מה שגרמו בעונם והו"ע מה שטיטוס גדר הפרוכת ויצא דם כו' כלומר שיצא בחי' פנימי' האור כו', ובאמת אין מהראוי להיות יציאת אור שפע פנימי' לחיצוני' רק לישראל בלבד כמ"ש יאר ה' פניו אליך פי' פניו שהוא בחי' הפנימי' דאלקות אינו מאיר ה' רק אליך דוקא להיותם הם העושין בחי' כלים לאו"א"ס כמ"ש ועשיתם אתם כאלו עשאוני פי' כאלו עשאוני בבחי' אברים וכלים שהן רמ"ח

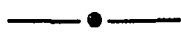
אברים כנ"ל והם המגבילים האור שלא יומשך רק בקדושה, אך ע"י העוונות שפגמו בהכלים גרמו שיצא היניקה גם מבחי' פנימי' האור לחיצוני' היינו משום דקמי' כחשיכה כאורה ויכולים גם החיצונים לקבל כי שה ומשה קטן וגדול להיותו רם ומתנשא מהכל בהשוואה א' כו' כמ"ש במ"א בפי' שממית בידים תתפש כו' ועמ"ש מזה בת"א פ' וישלח בד"ה ויאבק איש עמו ובד"ה כי עמך מק"ח בענין פי' השקיפה ממעון קדשך מן השמים כו' ומ"ש בלק"ת בשה"ש בביאור ע"פ יונת' בחגוי שם פ"ג גבי וביאור ענין יפתי כו' משא"כ בחי' אלביש שמים כו' ע"ש, רק ע"י הכלים דוקא מגביל האור שלא יומשך רק במקום שנצרך כמו השואב וממשיך דרך צנור ושרש הכלים נמשך מקו המדה שהוא העושה הגבול כו' ועכ"ז וויתר הקב"ה על ג' עבירות הגדולים הנ"ל ולא וויתר על ביטול תורה, והענין יובן ע"פ הנ"ל דיציאת פנימי' האור והחיות כמו עד"מ בדם שהוא הנפש כו' הוא יוצא בפגם העוונות אך הנה מ"מ ע"י עסק התורה יכול למלאות חסרון זה שנחסר מהאור חיות ע"י העוונות כי הרי התורה נק' אור וכמ"ש ותורה אור וכנ"ל בענין טעם האומר דתלמוד גדול שמביא לידי מעשה כו' ועד"מ מי שאיבריו החיצוני' פגומים ומקולקלים ויוצא מהם דם ע"י מכות טריות ומכף רגל ועד ראש אין בו מתום פצע וחבורה כו' עכ"ז אם אין חסרון וקלקול באבריו הפנימי' שבהן תולה עיקר החיות ודם שהנפש תלו' בו הרי יכול לחזור לאיתנו ולהתחזק בכחו הפנימי שהוא פנימי' הדם שלא נתקלקל כ"כ ומה גם ברפואות שיאכל מפני סממני הרפואות מחזירים לו דמים מתוקנים וטובים מחדש ומרבי' בו בחי' חיות ואור חדש וממלא כל חסרון הקדום, וכידוע דמן סממני הרפואות נעשה ריבוי דמים כו', וכך יובן בדוגמא בענין עסק התורה שעל ידה הוא ממשיך למעלה בחי' אורות חדשים וממלאים כל חסרון שנחסר ביציאת האור ע"י פגם העוונות ולכך הגם שפגמו בכמה עבירות וויתר והאריך להם ארך אפיים ע"י שעסקו בתורה שעיי"ז יוכל לתקן הקלקול והפגם וכנ"ל בענין זאת התורה אדם א' דם כו', אבל לא וויתר על ביטול תורה ולא האריך להם, כי בזה נוגע למיעוט עיקר פנימיות המשכת האור והחיות בבחי' כלים ומדות העליונים ועיי"ז נמשך החיות בלערי' וכמ"ש בביאור ע"פ בשעה שהקדימו ישראל נעשה בפי' הפסוק שופך דם האדם באדם כו' ע"ש והיינו שהראו להם במה שיצא דם מן הפרוכת להורות שמפני העדר תורה ממילא יצא בחי' פנימי' האור לחיצוני' משא"כ אם הי' אור תורה מאיר בהם לא הי' יוצא דם מן הפרוכת כי אור תורה ממשיך אור מחדש בכלים וקדושה ולכך נק' התורה רפואה כמ"ש רפאות תהי לשריך כו' וע"י אור התורה דוקא הוא שא' יאר ה' פניו אליך דוקא כנ"ל.

ז) ומעתה יש להבין בפי' שני' דכתיב בה מצות תפילין קודם לת"ת כמ"ש ושמתם את דברי אלה כו' וקשרתם אותם כו' ואח"כ ולמדתם את בניכם כו' היפך מפ' ראשונה כו'. אך הנה אע"פ שמבואר למעלה בטעם פ' ראשונה שקדם בה מצות ת"ת למצות תפילין דהיינו לפי שא"א להיות גילוי אוא"ס במצות כ"א ע"י התורה כמו שגמנו וגמרו דתלמוד גדול כו' כנ"ל אמנם הנה כ"ז עכשיו דוקא אבל לעתיד יהי' בהיפך שהמצות יהיו גבהי' מן התורה ויהי' מעשה גדול מן התלמוד כי באמת יש למצות שרש גבה מן התורה להיותם בחי' רצונו ית' משא"כ התורה שהיא חכמתו ית' והרצון הוא למעלה מן החכ'

כידוע ובהיות שבפ' שני' מדבר על העתיד כמשי"ת ע"כ אמר בה מצות תפילין קודם למצות ת"ת דהנה משמעות פ' זאת בכל דברי הפ' שאינם ענין ציווי ואזהרה כו' אלא ענין מדבר על העתיד דהיינו שעתיד להיות כך וכך, וזהו ה"י אם כו' עד וסרתם ועבדתם כו' חזרה אף כו' ועצר ואבדתם כו' ושמתם את דברי אלה כו' וד"ל שעתיד להיות כן שיסורו מן הדרך וישתעבדו בגליות בין עו"כ ע' שרים ובזאת תכופר הפגם כי עו"כ למטה נוטלים חלקם ויניקתם שיש להם למעלה ואין להחיצונים עוד יניקה למעלה מבחי' הפנימי' דאלקות כי כבר קיבלו חלקם כשעבוד זה למטה כמדתם וזהו לא יאחר לשונאו פי' לא ימתין לשונאיו שהן הקליפות עד שיהי' ראוי' לקבל יניקה מבחי' אודות הפנימי' למעלה ע"י בחי' הכלים דקדושה שנק' אחוריים כי גם מבחי' אחוריי' דקדושה לא יקבלו כו' וזהו ושמתם את פ' כענין מ"ש בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים ושבת עד ה' כו', כי הגלות מכפרת עון הפוגם למעלה הגם שע"ז כבר נפגם ונסתלק האור כענין הג"ל במאמר גדר הפרוכת ויצא דם כו' אבל לא נמשך בחי' פנימי' האור שנק' דם להיכלות החיצוני' כלל מפני שכבר קבלו חלקם וגורלם כו' וא"כ הרי בחי' הדם נבלע באברים עד"מ ואין לחיצוני' יניקה ממנו כלל כי אינו יוצא חוצה כו' וזהו ושמתם את דברי אלה מפני שממילא יאר ה' פניו אליך אז ושבת כו' וכמ"ש בענין התשובה ישוב אל ה' וירחמהו כו' כי התשובה מעורר רחמנותו ואז כתיב ברחמים גדולים אקבצך כו' ואז יתעלו נש"י בתכלית העילוי וכמ"ש ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים חציים אל הים הקדמוני פי' ירושלים הוא שרש כנס"י למעלה וכמארו"ל גשבע הקב"ה שלא יכנס בירושלים של מעלה כו' וע"י התשובה יתעלו כנ"י למעלה מעלה ברום המעלות דהיינו בבחי' רצה"ע שנק' כתר עליך כידוע וזהו אל הים הקדמוני דהנה ביום ההוא בבוא הגאולה יצאו מים חיים מירושלים מלמטה למעלה חציים אל הים הקדמוני כידוע דהתורה נק' הים הקדמוני וכמ"ש כאשר יאמר משל הקדמוני ומבואר למעלה שאז יהי' בחי' המעשה גדול מן התלמוד כנ"ל לפי שבחי' שרש המעשה הוא הרצה"ע שלמעלה מבחי' חכ' שבתורה ע"כ אמר שיצאו מ"ח מבחי' המעשה (שהוא מ"ש א"ח עט"ב כמשי"ת) אל הים הקדמוני דהיינו להשפיע אל בחי' החכ' שנק' ים הקדמוני (הוא בחי' חכ' שבכתר שנק' חכ' שלמעלה ונבלות חכ' של מטה תורה כידוע) דהיינו מ"ש א"ח עט"ב פי' אשת חיל היא כנ"י ע"י בחי' המעשה דוקא תהי' לעתיד בחי' עטרת וכתר לבעלה וכמ"ש מזה בלק"ת בשה"ש סד"ה קול דודי בענין ומקפץ על הגבעות כו' ע"ש ועמ"ש מזה ג"כ בפ' צו ע"פ ואכלתם אכול, וע"כ ארז"ל לעתיד עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש כו' מפני שיהי' בחי' גילוי אלקות למטה יותר מלמעלה וע"כ יאמרו המלאכים לפני הצדיקים קדוש כו' והבל מטעם הג"ל לפי שהמעשה שרשה ברצה"ע, אך לא יהי' גילוי זה למטה כ"א אחר גמר כל הבריורים כנ"ל ועמ"ש מזה בביאור ע"פ כי על כל כבוד חופה ומ"ש בת"א סד"ה איסרי לגפן עירה בענין שעיקר שלימות המעשה יהי' לע"ל וזהו"ע כמצות רצונך כו' ע"ש, וזהו שאמר בפ' שני' אחר ושמתם את דברי אלה וקשרתם לאות כו' ואחר כך ולמדתם שהוא מצות ת"ת כי לעתיד יהי' בחי' המעשה גדול מהתלמוד מטעם הג"ל וכמ"ש אל הים הקדמוני ולכך הזכיר מצות תפילין קודם שהוקשו לה כל המצות כנ"ל ואח"כ ולמדתם משא"כ בפ' ראשונה דמדבר עכשיו שתלמוד גדול כי מה שנמנו וגמרו דתלמוד גדול

היינו דוקא עכשיו ולא לעתיד, ומ"מ מובן עכ"פ מכל זה דב' הדיעות אמת דתלמוד גדול וגם מעשה גדול אלא שתלמוד גדול עכשיו ומעשה גדול לעתיד.

מצאתי להעיר לענין מעלת המעשה על הדבור ממש 'בילקוט פ' בשלח סי' רנ"ג ע"פ מכון לשבתך פעלת הוי' חביב בהמ"ק לפני המקום לשברא הקב"ה את עולמו ולא בראו אלא במאמר שנא' בדבר ה' שמים נעשו וכשכנה בהמ"ק כביכול פעולה לפניו שנא' פעלת ה' ועמ"ש מה בתלים סי' ל"א ע"פ מה רב טובך כו' פעלת לתוסים בך וע"פ כי שמחתני בפעלך, והיינו כי המאמר זהו בחי' מל' שהוא הנק' עולם הדבור ועשי' היא לעילא מבחי' מל' ע' זח"א פ' וירא דקט"ו א' ע"פ זיעש ה' לשרה זח"ג פ' בהר דק"ח ע"ב גבי שמיעה בהאי אתר תליא במל' עשי' לעילא ובבינה, זהו כמ"ש בת"א פ' בשלח בדיה וירא ישראל ובלק"ת פ' ראה בדיה אחרי הוי' אלקיכם תלכו בפני' שהבריאה היש יש מאין שהתעוה העולם נתעוה רק מבחי' מדת מל' שהיא שם התארה כו', אלא שי"ל שגם התורה נק' פועל ה' בישע"י סי' ה' וכת' קדם מפעליו מאו, וכן והלוחות מעשה אלקים המה וגם מי שתורתו אומנתו היינו כמו מעשה דהיינו פ' אומן ואפ"ל כי ואהי' אצלו אמן היינו ג"כ ע"ד פעולה.

קיצור ושננתם

א) ענין זאת המצוה. שמע ישראל. כי כל המצות להיות יחד קוב"ה ושכינתו וכללות בחי' זו והר"ע ק"ש. ע"י אליו ולא למדותיו, חד ולא בתושבן, א' דאחד עי"ז ממשין אח"כ מלמעלמ"ט במדותיו ח' ז' רקיעים והארץ, ד' מצוות שכינה, ועי"ז מתיידיים מדותיו. ימינך ה' נאדרי בכח. לך ה' הגדולה והגבורה כו', וזאת המצוה ל' צוותא וחבור ע"ד זאת בריתי, ע' זח"א דצ"ג סע"ב, וד"ס חקת קע"ט ב' ע"פ וזאת התורה. וזהו יחוד קוב"ה קדוש ומובדל, נמשך בממכ"ע הנק' שכינתו ובק"ש בחי' זו בכלל, ובכל המצות בדרך פרט והיינו ע"י עבודה ביטול הטבע, (ואפ"ל שזהו ג"כ ענין קדושים תהיו מובדלים שלא להמשך אחר הטבע של הגוף וקדש עצמך במותר לך ועי"ז ממשין מבחי' קוב"ה קדוש ומובדל כו'). שכמ"כ עי"ז למעלה גורם להיות מסלק אורו הגדול על הצד, אתה גבור כו', וזהו הגדול הגבור והנורא התכללות גר"ג ע"י ת"ת. או י"ל הגדול בחי' ולגדולתו אין חקר סוכ"ע, הגבור מה שמתצמצם להאיר בבחי' גבול ממכ"ע, ונק' שכינתו, ואח"כ הנורא יחד קוב"ה, והר"ע אל אלקים הוי' דבר כו', ע' זח"ג פ' אחרי דס"ה סע"ב). וזהו מצוה לשון צוותא וחבור כנ"ל.

ב) וזוהו ועשיתם אתם, כאלו עשאוני, שעשית הכלים נחשב כאלו עשאוני, רמ"ח מ"ע רמ"ח אברים וכללותן ה"ח וה"ג, וכן בק"ש רמ"ח תיבין, וענין זורע צדקות ומצמיח ישועות לשון וישע ה' אל הבל והושיעה ימינך, כל

פרוטה מצטרפת לחשבון גדול. גדול העולמים כוס ישועות. הדבור ד' רבתי דאחד נק' כוס ומקבל מבחי' וישע ה' וכ"ז נמשך ע"י המעשה (הג"ה. ע' בפע"ח בחג המצות גבי מעשה בר"א כו' מעשה שע"ה נהורין שזהו"ע וישע כו'. גם ע"ד יש קונה עולמו בשעה א' שהוא ג"כ ענין פנה. כמ"ש רש"י בישע' סי' יו ז ע"פ ביתם ההוא ישעה האדם על ערשהו ופרש"י לשון פנה כמו וישע אל הבל. וזהו"ע ק"ש באמרו אחד ואהבת כו' וממשיך כמו"כ למעלה וישע ה' כו'. וזהו לדוד ה' אורי וישעי כו'. גם שוע לשון נדיב. וזהו מעשה הצדקה וזוהו נמשך וישע ה' כו'. עכ"ה).

ג) וזהו דאמר ר"ט מעשה גדול. ר"ל ההמשכה מבחי' ולגדולתו אין חקר בחי' סוכ"ע שיהי' נמשך ומאיר למטה בממכ"ע. גדול הוי' כו' מקור ההמשכה הוא ע"י המעשה. עש' לעילא. ורע"ק ס"ל לימוד גדול כי התורה אור והמעשה היא הכלי, אזרייתא מחכמה נפקת והשראת אוא"ס בחכ' וע"י החכ' נמשך בכל רמ"ח אברים כמו השראת הנשמה היא כמחזין ומהמחזין נמשך האור לכל אבר. ועמ"ש מזה ע"פ מאמר הזהר ר"פ תלדות. וזהו למד גדול. גדול הוי'. נמצא מצד ההמשכה באר"פ למד גדול ומצד האר"מ מעשה גדול. ונמנו וגמרו תלמוד גדול שביא לידי מעשה. (ועמ"ש בד"ה מגורת זהב פ"ה בענין ההחכמה תחי' בעל"י ומ"ש בד"ה אוסרי לגפן בפ"י כבס ביק לברשו, גם כמ"ש בד"ה בחוש השלישי שהתר' נק' עח ותושי' א"כ היא המביאה לידי מעשה. שהיא אתעדל"ת וכמ"ש ע"פ ויכתוב משה את מוצאיהם למסעייהם.

ד) עוי"ל בטעם מעשה גדול. כי ההמשכה מא"ס לעולמו' בי"ע היא ע"י ג' בחי' חב"ד חג"ת נה"י דאצ"י וע"י נה"י כלי המעשה נמשך במל' מקור דבי"ע. ג' עדרי צאן הרובצים על הכאר למלאות מים חיים וזהו ג"פ קדוש ואח"כ הוי' צבאות, ושיומשך בנה"י זהו ע"י המעשה, ולכן מעשה גדול ע"ד אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו, ועמ"ש בביאור ונקדשתי שלכן השרש של נהי"מ הוא מהכתר, ועמ"ש מזה בביאור אלה מסעי, ומ"ש בד"ה מי מנה בפ"י אף עשיתיו. ענין שדבורו חשוב כמו מעשה. יעשה למחכה לו. אשר אני עושה. וע' מענין מעשה זח"ג אחרי דע"ט סע"ב. ענין זכור רחמיך כו' וז"נ הם הממוצעים שעל ידן נמשך מהמאציל בבי"ע. (הג"ה. עוי"ל לענין מעשה גדול, דהנה התו' נק' שמש כמ"ש לקמן סעי' ח' וארז"ל נובלות אורה של מעלה גלגל חמה וכן נובלות חכ' תורה, ברבות בראשית פי"ו, ופי' נובלות יובן ע"פ מ"ש בד"ה תורה צוה נק' רק אירוסין וכמ"ש ע"פ מורשה מארסה כו' אבל ע"י מעשה י"ל המשכות יחוד עליון ממש ולא בבחי' אירוסין לבד וכמשארז"ל וחבל מעשה ידיך אלו הבנים וכן צדיקים גקראים מעשה ידיו של הקב"ה, וכן צדקה נק' מעשה והיה מעשה הצדקה שלום, הבזח"ג בחקותי קי"ג ב' מאן עביד שמא קדישא, י"ל כי זהו זווג גופני דזו"ג ע"כ נק' עש' ממש המשכת הטפה וכמ"ש ג"כ בזהר בראשית ד"ח ע"ב ע"פ ומעשה ידיו ברית קיימא, ומבואר באגה"ק בסופו ובלקרי"ת בביאור ע"פ אחת היא יונתי שהטפה נמשכת מעצמו חכמה עילאה ממש, משא"כ התו' היא הארת החכ' כמו זווג נשיקין כו' ע"ש בלקרי"ת שזהו"ע ששים המה ששים מסכתות, משא"כ אחת היא כו' ע"ש ולכן מעשה גדול, אלא דמ"מ תלמוד גדול שמביא לידי מעשה, כי זה שיומשך בהטפה עצמו ח"ע

ממש הוא ע"י ההתקשרות בזווג נשיקין שהוא עסק התו' כמ"ש במש"ב ס"ה.
ועמ"ש בענין ה' קולות הקול החמישי להמשיך בבחי' מעשה.

עו"ל לענין תלמוד גדול שמביא לידי מעשה. כי הגה בענין אבי"ע אף שהעשי'
למטה מכולן זהו בחי' עשי' של הגשמי' עולם המעשה, אבל בכמה
מקומות בתורה מוכרח דעשי' יש בה מעלה גדולה מבריאה ויצי', זה כמו בפסוק
ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו מבואר בתרגום דעשי' קאי על הגאולה
דלע"ל, וכן במד"ר בכמה מקומות כמו 'בפ' ועשית משכן ועשית מגורת זהב
שיבחו מ"ש כאן עשי', וכן במד"ר בראשית פ"ג הרעיש בן זומא מ"ש ויעש
את הרקיע והלא במאמר נברא שנא' בדבר הוי' שמים געשו, ובפ' וירא פנ"ג
גבי צחוק עשה לי אלקים שהוסיפה על המאורות כתיב הכא ויעש וכתוב ויעש
אלקים את שני המאורות הגדולים וכן משמע בילקוט בשלח רמז רנ"ב ע"פ מכן
לשבתך פעלת ה' שבבריאת העולם לא נאמר פעולה כי רק במאמר נבראו
הבמעשה בהמ"ק פעולה לפניו והרי פעולה זהו ענין העשי'. וע' בגמ' פ"ק
דכתובות דף ה' סע"א מזה, ולכן נאמר במעשה המשכן הכל ועשית ועשית כו',
וכן מצינו בדברים היותר גדולים נזכר לשון עשי' כמו עין לא ראתה אלקים
זולתך יעשה למחכה לו, לעשות לו שם, ותעש לך שם, ועשיתי לך שם כשם
הגדולים, או יחזיק במעתי יעשה שלום לי, ובשמים וארץ החדשים כתיב אשר
אני עושה משא"כ בשמים וארץ דכעת נאמר בדבר ה' שמים געשו, והענין כמו
עד"מ באדם המעשה ענין גדול מהדבור, שהדבור אין בו שום יגיעה וכח ועמל
משא"כ במעשה וכן אמרו מעשה רב, וע' בכ"ב דף ק"ל ע"ב אין למדין הלכה מפי
לימוד אלא מהלכה למעשה, וא"כ כמו"כ למעלה בחי' מעשה ידיו של הקב"ה
הן המצות, הקב"ה מתעטף בציצית כו' זהו גבוה מהדבור, אלא כי דבור העליון
ג"כ אינו בערך דבור האדם שהרי בדבר ה' שמים געשו, ומה נמשך הבריאה
יש מאין והיינו מבחי' אין מהדבור שהוא הארה לבד וכמ"ש במ"א שלכן במ"ת
נאמר אשר הוצאתיך מארץ מצרים ולא כתיב בורא שמים וארץ והיינו מפני
שביצי"מ נאמר לעשות לו שם וכ"כ וכו"ל זהו נמשך מבחי' אנכי ולא מהארה
לבד, ולכן הרעיש בן זומא עמ"ש ויעש ה' את הרקיע, אלא שי"ל דלא על הרקיע
שלמטה כ"א על הרקיע שעל ראשי החיות כעין, ולמעלה יותר רקיע דע"ג חיוון
עילאין כו' מבטן מי יצא הקרח כו'. וד"ש לע"ל ככה יעשה לאיש אשר כו'
שהו"ע עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש, ועו"נ כי בועליך עושיך, זהו
לעשות את השבת, והיינו שהדבור שרשו מהחכ' אבל המעשה שרשו מהכתר,
זהו אשר אני עושה, אני ראשון ואני אחרון, ועמ"ש ע"פ הו' פקד כו' ואח"כ
ויעש כו' פקד בחי' הדבור אבל להיות ויעש צ"ל המשכה מלמעלה יותר, הגם
כי בדבר ה' ג"כ שמים געשו עכ"ז בני חיי ומזוני צ"ל נמשכים ממקום עליון יותר
והיינו מבחי' מזלא וכנ"ל ע"ד שיצי"מ נמשך מבחי' עליונה ממעשה בראשית
כו', ולכן מעלת מעשה המצות גבוה יותר שהם מעוררים עשי' דלעילא שגבוה
מהדבור, ומ"מ אמרו תלמוד גדול שמביא לידי מעשה ר"ל דבור התורה שאני
וגבוה מהדבור דעשרה מאמרות, ולכן בכחו להביא לידי מעשה להמשיך גילוי
עשי' דלעילא, שהוא מבחי' אנכי, והענין דכתיב ההוא אמר ולא יעשה בתמיה,
והיינו מפני כי לא איש אל ע"ד כי לא אדם הוא להנחם, משא"כ כשנמשך הדבור

מבחי' אדם יוכל להיות שיהיו קטרוגים כר אבל כשנמשך הדבור מבחי' כחרי עוינ אני ה' לא שניתי דבור התורה ישרשו מהמחר, חזו ושננתם, חרב של שתי פיות, מל' דא'ס מתלבש במל' דאצ'י, ולכן דבור זה מביא לידי מעשה.

עוייל דוגמת חוג נשיקין שהוא רחוני.

ושננתם לבניך ודברת בם כו' וקשרתם לאות על ידיך כו'. הנה יש להבין למה בפרשה ראשונה אמר מצות ת"ת קודם למצות תפילין כמ"ש ושננתם לבניך ודברת בם ואח"כ וקשרתם לאות כו', ובפ' שניה אמר מצות תפילין קודם למצות ת"ת שהרי אמר בפ' שניה וקשרתם לאות על ידכם כו' ואח"כ ולמדתם את בניכם כו', אך הנה יש להקדים תחלה ביאור ענין הפלוגתא שבגמרא ספ"ק דקדושין ד"מ אם תלמוד גדול או מעשה גדול תנמנו וגמרו דתלמוד גדול שמביא לידי מעשה, (וע' מזה בעה"ק ח"ג פס"ו ובשלי"ה פ' ראה ובספר ע"מ מאמר חקור דין ח"ד פ"ג) דהנה קודם פרשה ק"ש אמר וזאת המצוה, וזאת משמע דקאי על פ' ק"ש שלאח"כ דאל"כ לא הול"ל וזאת לשון יחיד. (הג"ה ובוהר ר"פ חקת דקע"ט ע"ב ע"פ וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל אמאי תוס' וא"ו אלא הא אתמר דכולא חד בלא פרודא וזאת כלל ופרט כחדא דכר ונוקבא ובג"כ וזאת התורה ודאי, אבל זאת בלא תוס' וא"ו חקת התורה ודאי כו', דינא דאורייתא, ובמק"מ נ"ב דהיינו מ' דינא דמלכותא ב"ד של תפארת אבל כשממשיך בה הוא"ו שהוא עץ החיים, אז הוא יחודא חד ונמתקים הגבורות, וגם במ"א נתבאר דהמל' נק' חכמה תתאה והת"ת לגבי המל' כערך הכתר לגבי חכמה עילאה ולכן המל' נק' רק שם והארה לבד לגבי התפארת שנק' עצמיות כו', ועיין בוהר ויגש דר"י ע"א בענין רחל מבכה כו' כי איננו בנין דוא"ו אתרחק ואסתלק ממנה ובוהר ר"ס ויקרא שהוא"ו נק' אות אמת וידוע פ"י אמת ע"ש אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים ועמ"ש בלק"ת בענין ו' דוהנורא אל עליון שהוא"ו הוא המשכה מבחי' אל עליון דהיינו עליון למעלה מן ההשתלשלות והוא ענין ת"ת עולה עד הכתר בדיה וידעת היום דרוש השני פ"ב, ובמ"א פ"י שהוא"ו רומז על המשכת הקו חוט וא"כ זהו פ"י וזאת התורה וזהו ג"כ מ"ש בלק"ת בדיה תורה צוה מענין יחוד תושב"כ ותושב"ע"פ הנקראים חתן וכלה בבחי' נשואין יעו"ש פ"ג ובהביאור פ"ג היינו המשכת הוא"ו בבחי' זאת, ועיין עדין בוהר ר"פ תצוה דקע"ט ע"ב בפ"י וזאת תצוה וזאת מחיה את כולם המשכת הוא"ו בבחי' עתה כו' ועמ"ש בתי"א בדיה כי אתה נרי בענין הווי' יגיה חשכי בתוספת וא"ו כו', ועדין יש לפרש מ"ש מי האיש החכם ויבין את זאת על מה אבדה הארץ כו' בירמ' ס"ו ט' וארז"ל פב"ת דנדירים דפ"א א' דבר זה נשאל לחכמים ולנביאים ולא פירשוהו עד שפירשו הקב"ה בעצמו דכתי' ויאמר ה' על עזבם את תורת וגומר, אמר ר' יהודה אמר רב שלא ברכו בתורה תחלה, ועמ"ש בשם הר"ר יונה ז"ל.

וכפירושו משמע בהדיא בגמרא פ"ו דב"מ דפ"ה ע"א ועמ"ש מענין זה בלק"ת פ' ראה בד"ה וכל בניך ושם פ"י דאין ר"ל שלא בירכו כלל, אלא המכוון שלא עשו ברכה היינו בריכה המשכה מאו"ס בתוך התורה כו' וזהו כענין שאין עוסקים לשמה, ועמ"ש מזה בד"ה בן פורת יוסף שזהו ענין בנות צעדה עלי שור שהתורה נק' חומה דהיינו שור דהתורה מגינא ומצלא כמו חומה ובנות הם עו"ג צעדו עלי שור מחמת שלא עסקו בתורה לשמה, וזהו עצמו ענין על מה אבדה הארץ כו', ואפ"ל כי התורה קדמה אלפיים שנה אאלפך חכמה כו' רק שנמשכה בז"א וכמ"ש לקמן וצריך להמשיך בה ממקורה ושרשה שבבחי' אלפים כו' וכמ"ש בת"א ר"פ בראשית בד"ה השמים כסאי שזהו פירוש ולעשות ולקיים תחלה לעשותה שהארם הוא העושה את התורה כו' שממשיך אותה בתג"ת דז"א והמשכה זו היא מאו"א כו' גם כמ"ש בד"ה ביום השמע"צ כנישין ספ"ה בענין עוטה אור כשלמה שנמשך או"א"ס להתלבש בהתורה זהו שמח"ת כו', ומ"ש בשה"ש ע"פ יונתי בחגוי הסלע בביאור הראשון בסופו בענין כי קולך ערב ובביאור השני פ"ד ועמ"ש ע"פ תורת ה' תמימה שארז"ל שצריכין לברך לפניהם ולאחריהם והמכוון כשממשיכים או"א"ס בתורה או היא תמימה וזהו ע"י ברכת התורה כו', וזהו דקדוק לשון הפסוק מי האיש החכם ויבין את זאת כי התורה נק' זאת כמארז"ל פ"ה דמנחות ד"ג ע"ב יבוא זה ויקבל זאת מזה לעם זו, אך כשעוסק בתורה ואין מברך עליה נק' זאת בלא ו' כי הוא"ו זהו המשכה אות אמת מבחי' אני ראשון כו' וכיון שאין עוסק בה לשמה ואין ממשיך בה הו' לכן אבדה הארץ, וכמ"ש בזהר ר"פ חקת בפ"י זאת שהוא דין, אבל כשמברך על התורה אוי נק' וזאת התורה שהוא"ו זהו כענין קבלת התורה הנק' זאת מבחי' זה שהוא הקב"ה כו' ואז נק' התורה עץ חיים ונק' תורת חסד וכמארז"ל פ"ד דסוכה ע"פ ותורת חסד על לשתה וכי יש תורה של חסד ותורה שאינה של חסד אלא תורה לשמה זו היא של החסד שלא לשמה וזהו שאינה של חסד והיינו כשעוסק לשמה ממשיך או"א"ס בהתורה אוי היא תורה של חסד וכמ"ש כי עם ה' החסד וכן במשה כשקבל התורה הנק' זאת מהקב"ה הנק' זה נאמר ויהי שם עם ה' והיינו בחי' כי עם ה' החסד ולכן תורה לשמה נק' תורת של חסד ופ"י כי עם ה' החסד י"ל ע"ד לית שמאלא בהאי ע"ק לכן כשעוסק בה לשמה וממשיך בה מע"ק ע"ד הקב"ה יושב ועוסק בתורה בלק"ת בשה"ש בד"ה שיר השירים ונק' ותורת חסד וזהו ענין אורך ימים בימינה ואורך ימים הוא מא"א והיינו בימינא דוקא בחי' ותורת חסד, זהו וזאת התורה, ועד"ו יובן מ"ש בק"ש וזאת המצוה כי ק"ש ענינה ג"כ המשכת אור א"ס ממקורא דכולא עד בחי' מלכות שהוא ד' רבתי דאחד וכמ"ש בזה"ג ע' ג"ו בפ"י הו' אחד אלף הוא עתיקא יחודו ש"ע חיות שמונה מדרגות מחכמה עד יסוד דליות הוא מלכות כו', וע"י היחוד נעשית ד' רבתי א"כ זהו כענין וזאת וגם שית תיבין דשמע ישראל זהו בחי' וא"ו הנמשך להאיר במדת מלכות כו"ל וגם זהו חסד כי פ"י חסד זהו כענין ואיש כי יקח את אחותו כו' חסד הוא עיקר חז"ג פ' אחרי דף ע"ז וגם רמ"ח תיבין דק"ש זהו המשכת שיעור קומה כמ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה אתם נצבים והיינו בחי' וא"ו וגם שית תיבין דיהודא דפסוק שמע זהו וא"ו וגם בשכמל"ו זה עוד וא"ו היינו כי מלוי ווא"ו הוא ג"כ ו' והיינו כמארז"ל גדול הקורא ק"ש בעונתה יותר מן העוסק

בתורה שהרי ק"ש עצמה היא תורה אלא שבה ג"כ קבלת עול מלכות שמים ועול מצות חהו ע"ד ברכו בתורה ולכן נק' חזאת המצוה המשכת אור א"ס בזאת התורה.

קיצור, ענין שבפרשה שמע נאמר תלמוד תורה קודם לתפילין ובפרשת והאיש נאמר תפילין קודם ת"ת ונתבאר מזה ג"כ ע"פ והתהלכתי בתוכם וכאן יבאר באופן אחר ויאמר שזהו שייך לענין ב' הדיעות שבגמרא אם תלמוד גדול או מעשה גדול ויבאר תחלה ענין ק"ש שנאמר בה חזאת המצוה (ובהגיה פ"י חזאת המשכת הוא"ו שהוא ת"ת לאתחברא במ' הנק' זאת ומעלת המשכה זו יובן מההפך רחל מבכה כו' כי איננו כו' דאסתלק הוא"ו לעילא הוא"ו נק' אות אמת ופ"י אמת אני ראשון כו' והנורא אל עליון ואתה מחי' כו' מי האיש החכם ויבין את זאת על שלא ברכו בתורה ולא נמשך הוא"ו בבחי' זאת לעשותה להמשיך מבחי' אלפים, ואהיה שעשועים יום יום עוטה אור כשלמה וזהו שתורה לשמה נק' תורת חסד כי עם ה' החסד אורך ימים בימינה, וזהו חזאת התורה וכמ"כ נק' ק"ש חזאת המצוה שית תיבין דיחודא המשכת הוא"ו בבחי' מ' זהו הוי' אחד וזהו אל יתהלל חכם בחכמתו כו' כי אם בזאת יתהלל דהיינו בתורה הנק' זאת כשעוסק בה לשמה דהיינו השכל וידוע אותי וגם בזאת מה שמלובש בזאת וגם בזאת גימט' קדוש עכ"ה).

ב) והענין הוא משום דפרשה ק"ש היא מצוה כללית, והיינו כי ק"ש זהו קבלת עומ"ש שקודם לעול מצות, והיינו כי כדי לבוא לידי קיום מצות בכלל ציוה ואמר שמע ישראל הוי' אלקינו כו' פ"י שמע לשון הבנה דהיינו להתבונן בגדולת הבורא ביחודא עילאה יחוד מדותיו ית' כמ"ש לך ה' הגדולה והגבורה כו' (עייק מזה בת"א בד"ה וארא אל אברהם דר"ל ביטול המדות לגבי עצמותו ית' דלאו מכל אינון מדות איהו כלל ועייק באגה"ק סי' י"ב בד"ה הוי' מעשה הצדקה שלום ועייק כענין זה בסידור בד"ה כגוונא דאינון מתייחדין לעילא באחד ושם מדבר מענין יחוד והתכללות הוי' בבניה, ועייק בת"א ס"פ ויצא בד"ה וישכם לבן בבקר ג"כ מענין לך ה' הגדולה ובד"ה וידבר אלקים כו' וארא כו' בענין ואימתי גדול כו' ובד"ה משה ידבר דקיי"ב ע"ד כתב והענין כי שמתיו של הקב"ה כו' להתהוות מדותיו לך הוי' הגדולה והגבורה כו' לאו מכל אינון מדות כו' ובד"ה זכור ושמור דף קי"ח ע"ג כמראה אדם כו' ובג' קווין כו' חו"ג כו', והחיות נושאות את מראה אדם לבחי' כי לא אדם הוא ושם עמוד ד' שזהו ענין לך ה' הגדולה והגבורה כו' וכ"כ שם בתביאור דק"כ ע"ג והעלאה זו היא בחי' לך הוי' הגדולה והגבורה כו' דהיינו מבחי' אדם לבחי' כי לא אדם הוא, וע"ש דקכ"א ע"ב, וע' פ"י לך הוי' הגדולה כו' בד"ה וישט המלך לאסתר דקנ"ז ע"ב אימתי נק' גדול כו', וכן נתבאר בלקי"ת בד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה ושם פ"א, וזהו לך הוי' הגדולה שמדת גדולה זו בטלה אליך ואינה עולה בשם כלל כו', ומכ"ז יובן פ"י לך הוי' הגדולה בשני פירושים הא' העלאה וביטול המדות לגבי אוא"ס עצמו ששם בטלים מדות אלו דלאו מכל אינון מדות איהו כלל רק לגדולתו אין חקר כ"כ בד"ה וישט ובד"ה וארא בד"ה וישכם לבן, בד"ה זכור ושמור, והפ"י הב'

שע"י העלאה זו ממשיכים התלבשותו ית' במדותיו ע"ד איתו וגרמוהי חד חתו ג"כ פי' לך הוי' הגדולה והגבורה בד"ה משה ידבר ובד"ה זכור ושמור וכמ"ש במדרש פ' במדבר פי"א שכשם שיש לי תלוי ראש על כל העולם שנאמר לך הוי' הגדולה והגבורה ובגמ' פ"ט דברכות דנ"ה ע"פ לך ה' הגדולה והגבורה כו' הגדולה זו מעשה בראשית והגבורה זו יציאת מצרים כו' והיינו כענין מ"ש בישע"י סי' ג"ב יו"ד חשף ה' את זרוע קדשו כו' כי הלך לפניכם ה', והוא ענין ולא יכנף עוד וכדפי' בסידור בד"ה שמני כחותם שלא יסתתר עוד בבחי' לבושים אלא יבוא אורו למטה בבחי' גילוי כו' וזהו חשף ה' את זרוע פי' חשף בבחי' גילוי חתו לך הוי' הגדולה והגבורה כו' ושני הפירושים אמתי) כי גדולה לשון התפשטות אור (כמ"ש בר"ח שער היראה בתחלתו פי"א בפ"י גדול הוי' כו' מצינו גדולה כענין ההארה כענין את שני המאורות הגדולים שגדולתם היה בבחי' הארה וכמו"כ ענין גדול הוי' וכמ"ש בד"ה וידבר אלקים כו' וארא בענין גדול הוי' בעיר אלקינו שע"י צירופי אותיות מאיר אורו ומ"ש בענין כי שמש ומגן הוי' אלקים) ובאמת בחי' התפשטות אורו ית' על כל הנבראים כלא חשיב ממש לגבי עצמיות גדולתו כמ"ש ולגדולתו אין חקר כו' משום דבאמת בחי' עצמות אור אין סוף מובדל ומרומם לגמרי גם מבחי' ע"ס שנק' מדות וכמאמר אנת הוא חכים כו' עד ולא מכל אינון מדות כלל (ועמ"ש בת"א פ' וירא בד"ה פתח אליהו בפ"י אנת הוא חד ולא בחושבן) אך שהן הן גבורותיו להתמצצם להקרות בשם חכים ומבין כו' וכידוע (ועיין בסש"ב ח"ב פ"ט בהג"ה) וזהו שאומרים לפני כל מצוה בעשייתה לשם יחוד קוב"ה ושכינת' (ועיין מזה בלק"ת בד"ה מי אל כמוך פ"ב ובד"ה ה' לי בעזרי ספ"א) כי הוא בעצמו ית' קדוש ומובדל ומרומם ומתנשא מימות עולם ונק' סוכ"ע וזהו פי' קוב"ה ופי' שכינת' היינו בחי' ממכ"ע שהוא בחי' מלכותו ית' וכמ"ש כבוד מלכותך יאמרו כו' (ועמ"ש בד"ה ונקדשתי בתוך בני סרק ב"ג מענין פי' ממכ"ע וסוכ"ע ובחי' מקור דממכ"ע נק' שכינה, ועיין בד"ה את שבתותי תשמרו פרק ג"ד, עוי"ל שזהו ע"ד הוא ושמו כמ"ש בד"ה משה ידבר, בהביאור ד"ה מראיהם ומעשיהם דקט"ו ע"ב שבחינת שבעה שמות שאינן נמחקים הן בחי' התפשטות בבחי' ממכ"ע ועיין בד"ה אוסרי לגפן עירה דע"ו בפ"י אתה קדוש ושמך קדוש ושם ענין ישראל מקדשי שמך שממשיכים מבחינת אתה קדוש בבחינת ושמך קדוש כו' זהו ענין יחוד קוב"ה) וכדי שיהי' בחינת היחוד בסובב וממלא שנק' קוב"ה ושכינת' היינו דוקא על ידי מעשה המצות והו' דמצוה לשון צוותא וחיבור היינו שמחברים המשכת אור אין סוף ב"ה הסובב כל עלמין בממלא כל עלמין (וגם כי מצוה הוא שם הוי' כי מ"צ בא"ת ב"ש י"ה, וא"כ זהו ענין ליחוד שם י"ה בו"ה שנק' ג"כ יחוד קוב"הו' כמ"ש בלק"ת בד"ה מי אל כמוך). והכח הזה במצות היינו לפי שעיקר ענין המצות הוא ענין עבודה בעל כרחו דהיינו בחי' ביטול הרצון (ועמ"ש מזה בלק"ת פ' שלח בד"ה ועתה יגדל גא כח אד' ובת"א פ' מקץ בד"ה כי עמך מקו"ח) וכמ"ש ועבדת את ה' כו' כי לי בניי עבדים ע"ד העבד שעושה בעול ולכך ארו"ל בפ"י בין עובד אלקים לאשר לא עבדו אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים כו' שנק' אשר לא עבדו מטעם המבואר בסש"ב פט"ו משום שבימיהם היתה הרגילות לחזור מאה פעמים כו' ואין בזה שינוי

טבעו כו' וכן בכל המצות כמ"ש בד"ה את שבתותי תשמרו כי העיקר לעשות יותר מכפי כחו ורגילות טבעו כמו במצות הצדקה ליתן יותר מכפי טבעו הגם שנותן דרך הכרח ועול דהיינו מפני גזירת מלך שכך ציוה ה' כו' וזהו בחי' לאכפייא לסטי"א שא"א בלתי עול יראה ולא יוכל להיות זה מצד האהבה בלבד וע"כ אין האהבה בלבד גק' עבודה תמה כידוע בספרי היראה, ואמנם הנה ע"י אתעדלית זאת בבחי' ביטול רצון לסלק עצמותו ולבטל רצונו מפני רצון ה' כו' כן יהי' אתעדל"ע ג"כ למעלה דהיינו שיבטל ה' כביכול בחי' עצמותו ויתצמצם ג"כ לירד למטה ולהתלבש בד' עולמות תבע"ס בכלל להקרות חכים ומבין ובמקום גדולתו ימצא ענותנותו (ר"ל הענוה הוא מה שמשפיל א"ע בבחי' גדולה להיותו בבחי' אימתי הוא גדול כו' זהו ענוה והשפלה גדולה, או י"ל במקום גדולתו בחי' לגדולתו אין חקר משם נמשך ג"כ הענוה להשפיל א"ע בבחי' ע"ס ואפילו בבי"ע כו' ולהיות לך ה' הגדולה והגבורה כפירוש השני, ועיין בד"ה ששים המה דרוש השני ומענין ביטול רצון למעלה מבואר בלק"ת בשה"ש בד"ה צאינה וראינה הראשון פ"ד וז"ל וכך עד"מ למעלה נק' בחי' כתר ביטול רצון שיבטל רצה"ע ב"ה שהוא בלתי סוף ובלתי תכלית להיות לו רצון בתומ"צ כו' עכ"ל ורצון זה הוא בחי' היחוד וכמ"ש ומשביע לכל חי רצון ועיין במא"א אות ריש ס"ב רצון נק' היסוד של כל פרוץ המרצה לנוק' עכ"ל ועיין בלק"ת פ' מטות סד"ה עיני כל) וירידה גדולה כזאת הוא בא על ידי בחינת גבורה כי כמו אדם למטה נקרא גבור כשכובש את רוחו ומסלק את עצמו כו', כמו בענין עול מצות בסוד מרע ועשה טוב כנ"ל לעשות יותר מכפי טבעו, וכמו שאמרו רז"ל על זה איזהו גבור הכובש את יצרו שהוא בחינת לאכפייא כנ"ל, ובאתעדל"ת זאת אתעדל"ע ג"כ בעצמות אוא"ס לצמצם א"ע בבחי' גבורה גם כן (ע"ד איזהו גבור הכובש את יצרו שנאמר טוב ארך אפים מגבור הרי ע"י שכובש את יצרו ממשיך מא"א וא"כ גבורה זו אינו דין אלא ע"ד גבור כארי וע"ד כד אריא ואריותא מזדווגין בוח"ג ס"פ ואתחנן דף ע"ר סע"א שאג כארי וע"ד אם בגבורות שמונים שנה ומ"מ כאן המכוון שע"י גבורה זו צמצום א"ע להאיר בממכ"ע כמ"ש בסש"ב פמ"ט וסילק לצד אחד ד"מ את אורו הגדול כו' והוא מה שאנו אומרים אתה גבור כו' לפי שצמצום זה להתלבש ולירד באצילות בא ע"י בחי' הגבורות וע"ד מאמר הן הן גבורותיו כו' להיות כי בחי' בנין העולמות מאוא"ס בבחי' צמצום גדול הוא בא כמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה שנק' בחי' חסד בשם בנין להיות נבנה ע"י בחי' צמצום כו' (ועמ"ש ע"פ מארו"ל בערוכין במרק אין בערכין פחות ממלע ושם ד"י ע"ב שילוח היה מקלח מים בכאיסר שלח המלך והרחיבוהו ונתמעטו מימיו לפי שהשילוח רומז לירד דשם שהוא המעיין הנובע מהמקור וא"א להיות נביעה זו כ"א ע"י צמצום עצום ועיין בבה"ז פ' אחרי על המאמר דע"ט ע"ב שם מבואר דבחי' צמצום זה דאות יר"ד של שם אינו ענין צמצום והעולם גמור אלא ע"ד לעולם ישנה אדם לתלמידו דרך קצרה, כמו המשנה יש בהעלם כל האריכות שבגמרא ולכן אמר אילפא מי איכא מידי בברייתא דלא פשטינן לה ממתניתין כו', ואפ"ל שזהו בחי' הגבורה העליונה דא"א מה שבבחי' צמצום ירד יהי' בהעלם כל האריכות דבחי' א"א רק שבא ע"י צמצום חזו ענין

היחוד דטובב וממלא כו' וזהו פותח את ידיך א"ת ידיך אלא יודיך כו'. ואז ומשביע לכל חי רצון וכנ"ל) ואם כן הרי מובן על כל פנים שעל ידי סיבת מעשה המצות בעול יראה דוקא גורם בחינת ירידת אור אין סוף בנאצלים ונבראים כו'. שהוא בחינת יחוד טובב וממלא שנק' קוב"ה בכלל כנ"ל, ולכך אומרים לשם יחוד זה לפני כל מעשה המצות כו' וזהו שאומר וזאת המצוה על פי ק"ש כי שמע ישראל דק"ש ממשיך בחי' יחוד טובב וממלא שנק' קוב"ה בכלל כנ"ל, להיות בא בהתלבשות כללות באר"כ מה שנעשה ע"י המצות בפרט כו' כי בתורה יש כלל ופרט דוגמת מארז"ל ואהבת לרעך כמוך כללא דכל אורייתא ואידך פירושא הוא, והנה פי' וזאת מבואר לעיל סעיף א' ובוהר ר"פ חקת דקע"ט שהמ' הנק' שכינה נקראת זאת כמו בזאת יבא אהרן אל הקדש וכשנמשך בה ההמשכה מבחי' סוכ"ע קוב"ה נק' וזאת בתוספת וא"ו עיין כה"ג בוהר ר"פ תצוה דקע"ט ע"ב בפ"י ואתה מחי' את כולם ולכן נאמר על ק"ש וזאת המצוה והיינו ע"י קבלת עומ"ש למסור נפשו באחד שהוא אמיתות הביטול רצון.

קיצור מ"ש בק"ש וזאת המצוה כי כל המצות הוא להיות ע"י יחוד קוב"ה וכמ"ש במ"א שזהו מאמרם ואהבת לרעך כמוך הוא כללא דכל אורייתא דהיינו יחוד הנ"ל וזהו ענין ק"ש יחוד מדותיו וביטולן אליו ית' בבחי' לך הוי' הגדולה והגבורה כו', כי הוא ית' קדוש ומובדל לאו מכל אינון מדות איהו כלל וזהו פי' קוב"ה והגדולה בחי' אור להאיר בעולמות הוא לך ה' וכלא חשיב ובחי' ממלא כל עלמין נק' שכינת' בחי' מלכותו יתברך וכדי שיהי' יחוד טובב וממלא (היינו פי' ב' בענין לך הוי' הגדולה שיהי' מאיר במדותיו ית' ואימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו בחי' מלכות שהיא ממכ"ע עכ"ה) זהו ע"י המצות שהם בחי' עבד וביטול רצון שזהו ענין מעשה המצות ע"ד הלא שמוע מזבח טובב כמ"כ עדין ממשיך מלמעלה בבי' ביטול רצון שיצמצם את אורו הגדול הסוכ"ע להאיר בממכ"ע וזהו בחי' אתה גבור לעולם ה' ונמשך ע"י איזהו גבור הכובש את יצרו כו' ולהיות כי עיקר ענין יחוד זה הוא בק"ש ע"י מס"ע וביטול רצון לכך נאמר על ק"ש וזאת המצוה כו', ובהג"ה ב' פירושים בענין לך הוי' הגדולה מלמעלה ומלמעלה מ"ט. וענין קוב"ה היינו

ומלמעלה מ"ט : בכת"י ב' נוסף : פי' מלמעלה מ"ע היינו יחוד מדותיו וביטולן בו ית' דלאו מכל אילין מדות איהו כלל והוא קדוש ומובדל מלה בגרמי' ושם גדולה זו כל"ח כי ולגדולתו אין חקר פי' דלא שייך כלל לחקור ולהתבונן בגדולתו איך הוא גדול מאד ומהולל וכמ"ש בדרוש ויושט המלך לאסתר ושם בד"ה ותנה כל מיני עליות ור"ל כי מ"ש גדול ה' ומהולל מאד זה שייך על התארה בעלמא הנמשכת ממנו ית' להיות ממכ"ע וסוכ"ע כו' אבל בעצמותו ית' העולמות כל"ח ממש וכאילו אין שם עולמות כלל לכן אין שייך כלל בחי' ממכ"ע וסוכ"ע ואינו בגדר עלמין כלל, וזהו הפי' לך ה' הגדולה מלמעלה מ"ט ור"ל שהיא שם בטלה במציאות לגמרי כנ"ל בפ"י ולגדולתו אין חקר, וכן פי' בתרא בד"ה וארא אל אברהם, וע"י העלאה זו ממשיכים מלמעלה מ"ט, וההמשכה

בחי' אתה קדוש ושכינת' היינו בחי' ושמך קדוש והיחוד ע"ד ישראל מקדשי שמך וכמ"ש הודו לו ברכו שמו וע"ד אוכיר את שמי בד"ה ששים המה השני ספ"ג ופי' אתה גבור גבורה אינו דין אלא ע"ד אם בגבורות שמונים שנה וענין הצמצום דאות יו"ד שאינו צמצום והעלם גמור כו'.

ג) • והנה במ"ש שענין ק"ש הוא יחוד קובה"ו, הנה כפשוטו המצוה ליחוד שבק"ש היינו קבלת דיבור אנכי ולא יהי' לך כו', והמקובלים פירשו ג"כ יחוד קובה"ה, ועיין בעה"ק ח"ב פ"ו וח"ג פכ"ג, וכמדומה שזה מבואר ג"כ בפרש"י בחומש ע"פ שמע ישראל בפ"י הוי' אלקינו הוי' אחד, ה' שהוא אלקינו עתה הוא עתיד להיות ה' אחד שנאמר כי אז אחפוך כו' ונאמר ביום ההוא יהי' הוי' אחד ושמו אחד, והנה ארז"ל ספ"ג דפסחים אטו האידנא לאו א' הוא ומפרש בעוה"ז לא כמו שאני נק' אני נכתב כו' ועיין מזה בת"א פ' וישב בד"ה ש"ה בשוב ה' את שיבת ציון, דמה שאיני נק' כמו שנכתב רק בלבוש ונרתק כו' זהו כמו שינה והסתלקות האור וביאור ענין ההסתלקות מבואר בד"ה וארא אל אברהם דצ"ג ע"א דהיינו סליק קובה"ה לעילא לעילא לגבי בחי' מהותו ועצמותו כו' ואינו שורה ומתגלה יחודו ואחדותו בתחתונים כו' וזהו שאינו נק' כמו שנכתב וא"כ היינו שאין סוכ"ע מאיר בממכ"ע וה"ע ונהר יחרב ויבש בזח"א ד"ו ע"ב ובפרשה תרומה דקס"ו סע"ב וזהו ענין היתה כאלמנה שהלך בעלה למדנה"י דסליק הוא"ז לעילא ע"ל סעיף א' בענין רחל מבכה וזהו שאין מאיר גילוי סוכ"ע ונק' שינה כו' ולכן ביום ההוא יהי' הוי' אחד ושמו אחד שיהי' נק' כמו שנכתב ולא יכנף זהו ענין היחוד והרי פרש"י שעכשיו בק"ש אנו ממשיכים זה א"כ זהו המשכת יחודו ואחדותו בתחתונים אלא שבעוה"ז אין היחוד שלם ע"ד לע"ל כמ"ש בלק"ת בד"ה מי אל כמוך פ"ב וביצי"מ קול דודי הנה זה בא כו' שנגלה עליהם ממה"מ הקב"ה האיר יחוד זה אף בעוה"ז הגשמי ממש ומוזה נמשך כל הניסים דיצי"מ כו', וזהו ההפרש בין חותם שוקע שלמעלה ובין חותם בולט שמלמטה ומ"מ ע"י המשכת יחוד זה נמשך גם עתה ברכה ושלום כמ"ש בעה"ק שם ותדע לכן בפ' שמע אין נזכר ואספת דגניך ע"י שערש"מ וגם בפ' והיה מ"מ הרי ואספת דגנך כו' ובחלק א' פכ"ג ע"פ רבות עשית מכאן ואילך גפלאותיך ומחשבותיך אלינו, משל למלך שהיה לו ארלוגין כו' שהוא סימני שעות והוא סדר זמנים וענינו כי הזמן משועבד ונכנע לתורה כו' ע"ש, ועיין פרדס שי"ח פי"ג חוהו כוונת ק"ש כו'.

ג) : בכת"י ב' נוספה חיבת הג"ה.

זהו פי' שני וענין לך הוי' הגדולה והגבורה היינו מה שהוא ית' מצמצם אורו ומאיר במדותיו ית' שבאצ"י ובהם העל ידם נמשך עד כי לך הוי' הממלכה גדול בעיר אלקינו שהוא בחי' מל', והו"ע יחוד סובב וממלא הנק' יחוד קובה"ו, וההעלאה וההמשכה והו"ע לריח ניחוח, ויחוד זה והו"ע אשר אוכיר את שמי כי שמי היינו בחי' שכינת' ממכ"ע וההמשכה מבחי' סוכ"ע בממכ"ע נק' אשר אוכיר את שמי.

שיהי' הנבראים שלמים בכחם כו', והגם שלפי כוונת הארז"ל כוונת ק"ש להמשיך שפע הפנימיות מ"מ איתא בהרמ"ז שכשממשיכים הפנימיות או גם החיצוניות מבהיק ביותר גם זה מוכרח מהא דתורתו אמנתו אינו מפסיק לתפלה שהוא חיי שעה לפי שעל ידי עסק התורה שהוא חיי עולם אזי בכלל מאתים מנה כמ"ש בסידור שער הק"ש סד"ה ועמ"ש בלק"ת בשה"ש ד"ה אני ישנה ספ"א בענין קול דודי דופק בפנימיות ובחיצוניות כו' ע"ש ועוד שע"י שממשיך אור א"ס להאיר בהמדות ע"ד לך ה' הגדולה והגבורה כו' כפירוש הב' דלעיל ס"ב וזהו ענין שארז"ל אמליכתיה למעלה ולמטה ובד' רוחות העולם שהן ו"ק חג"ת נה"י, והנה המדות מצד עצמן מתפרשן כדינא ורחמי ואינן ביחודא חדא כ"כ כמו הג"ר כח"ב כמ"ש בזהר פ' חיי דקכ"ג ע"א גבי ושבע שנים, אבל ע"י שממשיכים בהם אוא"ס דלאו מכל אלן מדות איתו הם מתייחדים ומתחברים יחד ע"ד עושה שלום במרומיו בין אש ומים כו' וחיבור זה היינו לאכללא שמאלא בימינא שימתקו הגבורות בחסדים כמ"ש באג"ה סד"ה והיה מעשה הצדקה שלום ועי"ז נמשך גילוי אלקות וברכה בעולמות דקדושה שמסטרא דימינא, ועיין בזהר פרשה בשלח דף נ"ו ע"ב על פסוק ימינך ה' נאדרי בכח, ובפרשה שמיני דף ל"ז א' על פסוק הושיעה ימינך וענני, וענין הושיעה ימינך הושיעה לבחינת ימין נמשך מבחינת כי עם ה' החסד דהיינו מבחינת ע"ק דלית שמאלא בהאי עתיקא קדישא והכל ימין ולכן משם נמשך הישרעה לבחינת ימין שבאצילות לאכללא שמאלא בימינא, וא"כ ממילא מובן שע"י נמשך התוס' ברכה בעולמות גם בשפע החיצוניות כו' ועמ"ש ע"פ ועבדתם את ה' אלקיכם וברך את לחמך ואת מימין כו' ושם פ"י שזהו ענין היחוד כמ"ש בעה"ק ח"ב פט"ו והיינו ע"ד ושמרו דרך הוי' דרך ומבוא להיות שם הוי' ואח"כ להמשיכו בשם אלקים ע"ד שמש ומגן עד שיהי' נק' אלקיכם ועי"ז ג"כ וברך את לחמך כו', וזהו אס אין תורה אין קמח כו'. גם עיקר פ"י הוי' אחד שיהי' כולו הטוב והמטיב משום דלית שמאלא בהאי עתיקא א"כ יחוד זה הוא התגלות ע"ק בז"א.

קיצור - מ"ש רש"י בפ"י ה' אחד עד שלע"ל יהי' נקרא כמו שנכתב זהו ענין היחוד שיתגלה שם הוי' ולא יסתלק וכמ"ש יהי כבוד הוי' לעולם הפך ונהר יחרב ויבש והיתה כאלמנה שהלך בעלה למדנה"י, אלא שבעוה"ז אין

במקום הקיצור שבפנים נמצאת נוסחא שני' ח"ל :

ג) וזהו מ"ש רש"י בפ"י הוי' אלקינו הוי' אחד הוי' שהוא אלקינו עתה הוא עתיד להיות הוי' אחד שנאמר כי אז אהפוך אל עמים כו' ונאמר ביום ההוא יהי' הוי' אחד ושמו אחד דפ"י הוי' אחד ארז"ל שיהי' כולו הטוב והמטיב דהיינו ע"י התגלות ע"ק בז"א דלית שמאלא בהאי ע"ק ושמו אחד שיהי' נקרא כמו שנכתב דהיינו שיהי' סוכ"ע מאיר ובממכ"ע היינו המשכת יחודו ואחדותו בתחתונים ואזי ושם העיר מיום ה' שמה מה שעכשיו נק' עיר אלקינו, וזהו יהי כבוד ה'

היחוד שלם ומחשבותיך אלינו וכמו מי שתורתו אומנתו פטור מהתפלה שהוא חיי שעה ועוד כי ע"י היחוד גורם לאכללא שמאלא בימינא הושיעה ימינך וענני.

ד) והנה רמ"ח תיבין דק"ש הם ג"כ המשכת שיעור קומה רמ"ח אברים דמלכא כמ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה צאינה וראינה דרוש הראשון פרק ג', וכמו שרמ"ח מ"ע הם רמ"ח אברים דמלכא כמ"כ ממשכים בחי' זו בכלל ע"י ק"ש לכן נאמר ע"ז וזאת המצוה כו' כי בק"ש ממשיך בחי' יחוד אור א"ס להיות בא בהתלבשות כללית באורות וכלים מה שנעשה ע"י המצות בפרט ואח"כ אומר ושנתם על התורה וקשרתם לאות על המצות ומה שאמר מצות תפילין דוקא כי הגה ארו"ל הוקשה כל התורה לתפילין והענין הוא כמו עד"מ הקלף של התפילין שכותב בדיו גשמי על קלף גשמי פ' קדש והי' כי יביאך ופ' שמע והא"ש וכמו שע"י הכתיבה הזאת כתיקונה שורה אור א"ס באחד שבפ' שמע ואור החכ' בפ' קדש (ועמ"ש מזה בלק"ת בשה"ש בביאור ע"פ שימני כחותם ועמ"ש מענין הקב"ה מניח תפילין בד"ה משה ידבר ובר"ה את שבתותי תשמרו שאינו בלק"ת וע' בוח"א די"ג ובוח"ג ואתחנן דרס"ב שהובא בסידור שער התפילין, המ"י שבתפילין דמארי עלמא שייך ג"כ בחי' עורות הנקראים קלף ודיו כו' כמ"ש במ"א ובחי' ז' מאיר בתפילין שלמטה) וכיוצא כך הוקשו כל המצות שבתורה לתפילין והם בחי' המשכות אלקות שהוא רצונו וחכמתו דרך כלל, בעניני גשמיות מעשה המצות וכמ"ש בלק"ת בד"ה כי תבואו אל ארץ מושבותיכם רפ"ג וז"ל וענין התפילין ע"ד מלל הוא כל התורה ומצות מעשיות כי הוקשה כל התורה לתפילין וכמו שבתפילין מלובשים מוחין עליונים שבעשר ספירות עליונות בתמונת אותיות גשמיים כו' ע"ש שכמ"כ ממש בכל מצות ושע"י נמשך דירה בתחתונים יעו"ש ד"ה ענין נסכים פ"ג ותפילין המשכת אחד על קלף גשמי כו' ובפ' ואתחנן סד"ה ענין אחד ואהבת (והיינו כמ"ש בס"ב פכ"ג ובתיקונים פירשו דרמ"ח פיקודין אינון רמ"ח אברים דמלכא כמו שאברי גוף האדם הן לבוש לגפש ובטלים אליו מכל וכל כו' כך ד"מ החיות של מעשה המצות וקיומן הוא בטל לגמרי לגבי רצון העליון המלובש בו ונעשה לו ממש כגוף לנשמה עכ"ל, ור"ל לא כמו שהרצה"ע מחי' שאר העשי' גם מה שאינן מצוה שם יש לבוש והסתר פנים המכסה ומסתיר אור ה' וקדושתו כו', משא"כ דברים הנעשים בהם המצות שהם רצונו ית' הרי הם בטלים לאור ה' וקדושתו כו' כמ"ש בת"א בד"ה יביאו לבוש מ' דק"ג ע"ד, וזהו שהוקשו כל המצות לתפילין ע"ד שהמצות גשמיות נקראים אברי דמלכא

נוסחא שני'

לעולם היפך נהר יחרב ויבש היתה כאלמנה שהלך בעלה למדינת הים אלא שבעוה"ז אין היחוד שלם כמ"ש בלק"ת בד"ה מי אל כמוך פ"ב ומ"מ ע"י יחוד זה נמשך גם עתה ברכה ושלום, גפלאותיך ומחשבותיך, משל למלך שהיו לו אחרלוגין כו' וכמו מי שתורתו אומנתו פטור מן התפלה שהיא חיי שעה שע"י עסק התורה שהיא חיי עולם אזי בכלל מאתים מנה, ועוד כי ע"י היחוד גורם לאכללא שמאלא בימינא הושיעה ימינך וענני הושיעה לבחי' ימין נמשכת מבחי' כי עם ה' החסד דהיינו מבחי' ע"ק דלית שמאלא בתאי ע"ק והכל ימין.

ועם היות עיקר המכוון על ענין המצות כמו שהם למעלה דהיינו הכלים דע"ס דר"א דאצ"י שהן נקראים אברים חסד דרועא ימינא כו' מ"מ מהם מאיר גם בהמצות שלמטה מבחי' זו ועמ"ש בת"א • שהמצות נקראים מצות ה' כמ"ש כן תרימו גם אתם תרומת הוי"ו ולכך נאמר וקשרתם בפי' שמע להורות מזה על כל המצות שהן בחי' התלבשות אחדות ה' בדבר גשמיות אך איך יהי' בחי' צמצום גדול כזה למעלה להיות שוכן ומתלבש במצות מעשיות הרי מבואר למעלה סעיף ב' שע"י אתעדלית בבחי' ביטול רצון לאכפאי לסט"א מעורר למעלה אתעדל"ע לסלק עצמותו ולהיות נקי חכים ומבין כו' כמו המשכת החכ' בפי' קדש וכיוצא (הג"ה לכאורה אינו מובן דהתחיל הקדשי' איך יהי' הצמצום ולהיות מלובש במצות מעשיות דהיינו בתפילין גשמיים א"כ מה מתרץ שע"י הצמצום וכיטול רצון מעורר למעלה שיסלק כביכול את אורו הגדול להאיר בחו"ב דאצ"י שעדיין אינו מתורץ הלא חו"ב דאצ"י הם ע"ס ומה ענין זה לעשייה גשמיות וצ"ל המכוון כך דגם בחי' כלים דאצ"י רחוקים מאד בערך מעצמות א"ס דלאו מכל אל"ן מדות איהו כלל והם נקראים עשייה שבאצילות וכמ"ש במ"א דמ"ש בספרי הקבלה שאדם דאצילות נקי' אדם דעשיי' זהו מחמת שבאצילות יש כלים לאורות והכלים הם שרש העשיי' גשמיות בלק"ת בהביאור ע"פ את שבתותי תשמרו וא"כ זה שיהי' אוא"ס ממש מאיר בהכלים דאצילות ומתייחד עמהן ביחוד גמור ע"ד איהו וגרמוהי חד זהו ע"י צמצום גדול מה גם לפמ"ש באג"ה רס"ן י' ד"ה איהו וחיוהי שהכלים הם בבחי' גבול ותכלית רל"ו אלפים כו' וא"כ זה שהא"ס יהי' חד עם הכלים זהו ע"י צמצום גדול מעתה לא יפלא על שכמ"כ מאיר אורו גם במצות מעשיות ממש. ועמ"ש במ"א ע"פ מאמר הזהר ר"פ ויצא דקמ"ח ע"ב חייך אפילו במאנין דילי' לא אשתמיש אלא במאנא דילך. ומ"ש בת"א פ' בא בענין שם צבאות שזהו מה שאוא"ס נמשך להיות גם בבי"ע איהו וגרמוהי חד כמו באצילות יערי"ש עכ"ה).

וזהו שארז"ל ע"פ ועשיתם אתם מעלה אני עליכם כאלו עשאוני כי הרי באמת מצד עצמותו ומהותו ית' הרי לאו מכל אל"ן מדות איהו כלל אלא שמתצמצם ומתלבש במדות והיינו ע"י רמ"ח מ"ע שנק' בשם רמ"ח אברים דמל"כ וכללותם רק בחי' חו"ג רמ"ח מ"ע הם מבחי' הי"ח ושס"ה ל"ת מבחי' הי"ג ועד"מ האבר שהוא בחי' כלי לאור וחיות שהוא הדם כי הדם הוא הנפש זהו כאילו עשאוני ברמ"ח אברים ובלק"ת בשה"ש בדי"ה אני ישנה ספי"ב ביאור ענין כאלו עשאוני כי באתעדלית ע"י חסד וצדקה וע"י איהו גבור הכובש את יצרו ממשיכים למעלה המשכת המדות עליונות חו"ג המשכת אור א"ס ב"ה בהן חוהו כאלו עשאוני דקאי על עשיית החס' והגבורה שהן בחי' כלים ומשכן להשראת אור א"ס ב"ה כי אור בלא כלי אינן אור הנגלה ומושג כלל כו'. ולכן עשיית הכלים נחשבת כאלו עשאוני ממש כו' עכ"ל. ועכ"פ היוצא מזה שע"י המצות נעשה עשיית הכלים למעלה. ועל עשייה זו אמרו כאלו עשאוני

הכלים נק' עשי' שבאצ'י' לכן הם נמשכים ע"י המעשה המצות דוקא, וזהו גדול המעשה שמעלה אני עליכם כאלו עשאוני ממש כו', והנה ע"י הכלים דאצילות הוא שיוכל להיות נמשך האור גם בעשייה הגשמי' ממש ולהיות האור נמשך במצות מעשיות ממש, וכאן נשלם התירוץ איך יהי' הצמצום להיות אור אין סוף שורה במצות מעשיות, והתירוץ כי מאחר שעל ידי המצות עושין הכלים דאצילות וממשיכים אור אין סוף להתייחד עמהם עד שעשיית הכלים נחשב כאילו עשאוני לפי שעל ידי הכלים דוקא הוא שיוכל להתגלות האור בעולמות ואם כן על ידי הכלים יוכל להיות נמשך האור גם בהמצות מעשיות וזהו הוקשה כל התורה לתפילין.

ויובן עוד ענין ההקש לתפילין עפ"מ"ש בלק"ת פ' מסעי בד"ה אלה מסעי דרוש השלישי דצ"א ע"ד וענין ויכתוב היינו כמארז"ל חותמו של הקב"ה אמת פי' כי התי' נק' אמת כו' ע"ש, שהמכוון שהתלבשות אור א"ס בחכמה זהו נמשל למשל הכותב חתימתו או שכותב דבר וזכמה בכתב כמש"ש בהביאור השני דצ"ה סע"ד ח"א' וענין שנאמר במסעות ויכתוב כו' הענין הוא כמו עד"מ על הכתיבה כו', ולכן נק' החכמה שהיא בחי' אמת רק חותמו של הקב"ה ונק' ויכתוב כו' עכ"ל, מעתה יובן שגם תפילין עליונים המשכת ד' מוחין שבהם מאיר אור א"ס שפיר הוקש לכתיבות תפילין וכו', וכן התפילין נק' חותם כמארז"ל כחותם על לבך זה תש"ר וכחותם על זרועך זה תש"י, ועד"ז שגם המשכות אור א"ס בד' מוחין הנ"ל הוקש לענין כתיבות תפילין מזה יובן ג"כ ענין המשכתם להאיר במצות מעשיות ממש ג"כ לכן הוקשה כל התורה לתפילין כו'.

קיצור רמ"ח תיבין דק"ש רמ"ח אברים זהו חזאת המצוה וזהו דרך כלל וע"י רמ"ח מ"ע הוא בפרט ענין הוקשה כל התורה לתפילין המשכות האור שבע"ס על קלף דיו גשמי דהיינו מבחי' תפילין דמארי עלמא כמ"כ הוא בכל המצות ולכן נק' מצות הוי' ונקראים רמ"ח אברים דמלכא ואיך יהי' הצמצום כיכ להתלבש האור במצות מעשיות היינו ע"י הביטול רצון גורמים עשיות הכלים חו"ג וזהו נק' כאלו עשאוני והוא בחי' עשייה שבאצ'י' ששם מושרשים המצות מעשיות וע"י הכלים נמשך האור שלכן נק' כאלו עשאוני ממש, וע"י הכלים נמשך הגילוי גם למטה וכענין שם צבאות, והנה ענין התפילין בבחי' כתיבה ע"י דיו וקלף גשמי נמשל לבחי' חותמו של הקב"ה אמת שהתלבשות אור א"ס בחכמה נמשל לבחי' כתיבת החותם ולכן גם התפילין נק' שימני כחותם וע"כ הוקשה כל התורה כולה לתפילין הכלים דאצ'י' במצות מעשיות נק' זורע צדקות וזהו אור זרוע וע"ז הצמיחה.

(ה) ולהיות כי כללות המצות הוא בחי' המשכות אור א"ס בהכלים וכלים מכלים שונים (וכמ"ש בלק"ת בד"ה אם בחקתי תלכו דמ"ג ע"ב ובהביאור דמ"ז ע"ב ובפ' שלח בד"ה כי תבואו אל ארץ מתשבותיכם רפ"ג ובד"ה זאת חקת התורה רפ"ג בענין ונתן עליו מים חיים אל כלי ובהביאור אלה מסעי ד"ה הנה גבי המסעות ספ"ב ובד"ה וידעת היום דרוה"ר פ"ג ובתי"א בביאור משה ידבר ובהביאור וקבל היהודים ובד"ה כי תשמע בקול גבי לשמור

את מצותיו) ע"כ כללות המשכתן נקרא בחי' חסד וצדקה (שהרי הכלים תכליתן שבהם וע"י יומשך האור למטה וכמאמר מכלכל חיים בחסד כי מצד האור בעצמו הוא להסתלק למעלה כענין האש שמסתלק לשרשו רק ע"י המלי' נמשך שיאחו בו האור ויאיר למטה ולכן נקראו השמים והארץ שני כלים נאים כאומרם ז"ל במד"ר פ' בראשית ר"פ י"ד ע"פ ויכולו השמים והארץ נעשו כלים וכן השלום נק' כלי מחזיק ברכה, וגם כמובן שהכלים למעלה זהו חסד ורחמים וגבורה והרי אינן רק שבהם וע"י יאיר לעולם כו') ולכך כל המצות נקראו בשם צדקה כמו שכתוב וצדקה תהי' לנו כי נשמור וכתוב כי כל מצותך צדק וכן באברהם כתיב אשר יצוה את בניו כו' לעשות צדקה היינו כי כמו הצדקה הוא להחיות רוח שפלים (כמ"כ ע"י הכלים והמדות חג"ת יאיר אורו למטה הגו סיגים מכסף ואז ויצא לצורף כלי במדרש שם כך זהו ע"י תלמוד בחכמה אתברירו מביא לעשיית כלי של המצוה ועיין בוח"ג קי"ג ב' בענין צדקה ובפ"י הרמ"ו שם במא"א אות צדיק סעיף ויין ושם אות כף סל"ז בענין כלי מובן שהכל בחינה אחת ובוהר ויגש דר"ח ע"א מבואר שע"י הצדקה נמשך ונהר יוצא מעדן להשקות את כו' ולכן פשוט שזהו כללות המצות שהרי ויניחהו בגי' לעבדה ולשמרה שזהו כללות המצות רמ"ח מ"ע ושס"ה לית זהו להמשיך בחי' ונהר יוצא שהוא נמשך ע"י הצדקה כו'). וזהו זורע צדקות ומצמיח ישועות פ"י כי כמו הצמיחה של הזריעה שתצמיח ריבוי הרבה מן הזריעה כי כלום אדם זורע קב אלא להוציא ממנו כמה כורין כך הצדקה וחסד שהוא בחי' המשכה כללית באור עליון הזורע בכללות המצות נק' זורע צדקות ומהו מצמיח ישועות ש"ע נהורין שהן ריבוי האורות בכלים מכלים שונים וזהו כוס ישועות אשא, פ"י הכוס מלא ישועות היינו כוס מלא חסדים היינו כוס הוא בחי' כלי והוא בחי' מלכות שהוא כמו בחי' כלי לקבל מהחסדים דרמ"ח מ"ע רמ"ח אברין דמלכא וזהו ענין פועל ישועות בקרב הארץ (ועמ"ש מענין זריעה בדי' ויהי בשלח פרעה בענין תרעתיה לי בארץ ושם משמע שכח הצומח להצמיח הזריעה נמשך ממה שנפל בשבה"כ בבחי' ומשם יפרד והיה לדי' ראשים כו' ועיין עוד מזה בלק"ת בשה"ש בדי' ששים המה מלכות דרוש הראשון ושם פ"י הצמיחה שגם בבי"ע יאיר אורו כמו באצילות האפ"ל כי זורע צדקות שהמצות הן כלים א"כ המשכת הכלים דאצילות במצות מעשיות שהן נעשים גי"כ כלים ואברים זהו הזריעה ועי"ז גם אור זרוע כי בהכלים מלובש האור הצמיחה מצמיח ישועות היינו ריבוי האור בכלים כי ישועות הם ש"ע נהורין כו'. והנה כוס הוא כלי ולע"ל נאמר כוסי רויה שיאיר בהכלי בחי' אריך אנפין כו' כמנין רויה, חוהו ש"ע נהורין כי עכשיו מאיר בה ק"ן נהורין * ע' במא"א אות קוף ס' סעיף ל"ג וכשמאיר בהכוס אריך דא"א זהו ש"ע נהורין עיין בת"א בהביאור ע"פ הכלילי עינים כו' ובמ"א פ"י ומצמיח ישועות לשון רבים כי ישועתן של ישראל זהו ישועתו של הקב"ה הרי ב' ישועות וע' במדרש תלים ס"י י"ד ע"פ מי יתן מציון כו' למה נזכר הפסוק ב' פעמים כו' ע"ש משל לבן מלכים שאירס כו'.

קיצור ולהיות כי כללות המצות הוא המשכת האור בהכלים לכך נקראו כל המצות בשם צדקה (ובוהר ויגש דר"ח ע"א מבואר שע"י הצדקה נמשך ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן כו') וזהו זורע צדקות מצמיח ישועות שע"י נהרין היינו ריבוי האור, כוס ישועות.

ו) ואחר שנת' שורש ענין המצות, הגה יובן הפלוגתא שבגמ' אם תלמוד גדול או מעשה גדול דהנה בחי' המעשה של המצוה עיקר ענינה הוא בחי' ביטול רצון לבטל רצונו מפני רצון ה' כנ"ל שע"י מעורר אתעדל"ע ג"כ לבטל עצמותו ולהתצמצם א"ע באורות וכלים כו' כנ"ל א"כ הרי המעשה גדול אחר שמחמתה יבא אתעדל"ע להיות אור אין סוף בחכמה ע"י צמצום כו' כנ"ל (והרי התורה הוא בחי' חכמה וע"י המצות ממשיך אור א"ס שיאיר בחכמה א"כ מעשה גדול וכה"ג ביאר בד"ה אני לדודי שבסידור ובלק"ת דהתורה הוא מבחי' מכה"כ ואין כבוד אלא תורה והיא מבחי' ממכ"ע בחי' חכמה והמצות שרשן מבחי' את השמים ואת הארץ אני מלא הוא בחי' סוכ"ע וכן פי' בד"ה אני הוי' אליכם אשר הוצאתי דרוש הראשון פ"ב בענין שער בימין זה השער לה' היינו ע"י המצות נמשך תר"ן עמודי אור ושער בשמאל שער רישי' זהו שורש התורה כו' ושם פ"ג שזהו ענין הטלית ול"ב חוטי הציצית כו' וכן ביאר בד"ה מזוהה מימין בענין כי נר מצוה ותורה אור שהאותיות שרשן למעלה מבחי' החכמה דהיינו מבחי' כתר אור ושם הוא שורש ומקור המצות שהן מורשרות ברצה"ע ב"ה שלמעלה מהחכ' בחינה דאורייתא מככ' נפקת כו', עיין בת"א פ' בשלח בד"ה וה' הולך לפניהם יומם ובפ' נח בד"ה מים רבים בענין אם יתן איש את כל הק ביתו כו' הון ביתו נק' חכמת התורה כו', אבל גופי המצות מעשיות כו' ששרשם גבוה מאד ממדריגת התורה כו' ע"ש, ובד"ה יביאו לברש מ' דק"ג ע"ד ולכן אמרו תכלית חכמה תשובה ומע"ט כי חכמה היא בבחי' השתל' ממכ"ע אלא שהיא נמנית ראשונה כו' משא"כ תשומע"ט הוא המשכת אור א"ס ב"ה הסוכ"ע כו' וע"ש בהביאור דקנ"ב ע"ב דהתורה אף ששרשה ממו"ס הוא חכמה שבכתר אבל המצות הן בחי' כתר שבכתר כו' והיינו בבחי' חיצוניות כי פנימיות הכתר אינו ממנין ע"ס כו', והנה ארז"ל גדול הקורא ק"ש בעונתה יותר מהקורא בתורה בפ"ק דברכות דף י"ד אמתניתין הקורא מכאן ואילך לא הפסיד כאדם הקורא בתורה והיינו מטעם המבואר לעיל אות א' שע"י הביטול ומס"ג וקבלת עומ"ש שבק"ש ממשיך מעצמות אור א"ס שיאיר בחו"ב וזהו שמע ישראל הוי' אלקינו כו' ע"כ גדול מהעוסק בתורה שהוא בחכמה וגם היא עיקרה כז"א כו', ועמ"ש בלק"ת פ' אמור בהביאור ע"פ ונקדשתי בתוך בניי שע"י ק"ש ממשיכים אור חדש מאוא"ס הנק' בשם יחוד אר"א מה שאין ממשיכים זה ע"י התורה כו' וכמ"ש ג"כ בסידור שער הק"ש בד"ה איתא בספרי דבחי' ק"ש זהו ענין ההעלאה לבחי' אליו ולא למדותיו בחי' אנת הוא חד ולא בחושבן ובבחי' ביטול המדות אליו ע"ד לך ה' הגדולה והגבורה כו' עמש"ל סעיף ב' ולכן עי"ז דוקא ממשיכים אור חדש בחו"ב כו' ע"ש וע"כ גם מי שתורתו אומנתו שאינו מפסיק לתפילה מפסיק הוא לק"ש כו' וזהו גדול הקורא ק"ש בעונתה יותר מהקורא בתורה, שוב ראיתי בעה"ק סוף ח"ג פרק ס"ט האריך בזה, א"כ מאחר שנת' לעיל

שכמו־כ הביטול רצון דמעשה המצות זהו ג"כ ממשיך ההמשכה מעצמות אור א"ס להאיר באצ"י א"כ המצות יש בהם ג"כ בחי' זו מה שגדול יותר מהעוסק בתורה כמו בקריאת שמע ואפשר לומר שזהו על דרך מה שכתוב בגמ' סוף פרק ה' דברכות ושוב מעשה ברבי חנינא בן דוסא שהלך ללמד תורה אצל ריב"ז וחלה בנו של ריב"ז אמר לו חנינא בני בקש עליו רחמים ויחיה הניח ראשו בין ברכיו ובקש עליו רחמים וחיה, אמר ריב"ז אלמלא הטיח בן זכאי את ראשו בין ברכיו כל היום לא היו משגיחים עליו, אמרה לו אשתו וכי חנינא גדול ממך אמר לה לאו אלא הוא דומה כעבד לפני המלך (בן בית נכנס ויוצא שלא ברשות) ואני דומה כשר לפני המלך (שאיני רגיל לבוא לפניו) עכ"ל הגמרא עם פרש"י, וצ"ל מהו הלשון איני רגיל לבוא לפניו דהא כיון שכל עסקו הי' בתורה א"כ קרוב מאד אליו יתברך עיין מדרש ס"פ נצבים ע"פ כי קרוב אליך הדבר מאד אמר להן הקב"ה בני אם יהיו ד"ת קרובים לכם אף אני קורא אתכם קרובים שכן כתוב לבני ישראל עם קרובו הללויה, ועיין בסס"ב ח"א פ"ה ובלק"ת בד"ה כי ביום הזה יכפר דרוש השני פ"ג, כמו עד"מ שנים שמתכסים בטלית אחד, ואפ"ל עפ"מ"ש בלק"ת בד"ה שובה ישראל עד דרוה"ש פ"ג וז"ל חהו חכם באחור ישבחהו שכל בחי' השבת של גדולתו ית' התפשטותו שבבחי' חכמה הוא בחי' אחוריים לגבי הפנימי' שהוא רצה"ע ב"ה, וזהו וראית את אחורי כי מרבע"ה זכה לתורה ואורייתא מח"נ, אבל לפני לא יראו כו' אלא בבחי' תשובה כו' ממעמקים קראתיך כו' זהו ענין את פניך הוי' אבקש וזהו ענין שביהכ"פ לפני הוי' תטהרו שמגיע לבחי' פני הוי' בחי' פנים לכן תטהרו גימטריא כתר כו' ע"ש ספ"ה לכן ריב"ז אף שתורתו אומנתו הרי נאמר וראית את אחורי לפני לא יראו וזהו שאיני רגיל לבוא לפניו ר"ל לבחי' פניו ממש שהוא הכתר כ"א בבחי' חכמה, אבל רבי חנינא בן דוסא שהוא בחי' עבד וביטול רצון עי"ו ממשיך את פניך הוי' אבקש כו', ולכן יוכל להמשיך משם בני חיי ומזוני דלא בזכותא תליא ע"פ החכמה כ"א במזלא תליא למעלה מהחכמה ודעת כו', וזהו אלמלא הטיח כו', ועד"ן י"ל דרחב"ד לגבי ריב"ז יובן ענין מעשה גדול מהתלמוד שהתלמוד שרשו מבחינת חכמה והמעשה בחי' עבד מעורר בחי' פנים כו' ותדע דהתורה נק' תרעא לדרתא ובחי' ככן בית זהו מבחי' דרתא כו'.

קיצור • חהו ענין מעשה גדול שע"י ביטול רצון ממשיך מהכתר, ובהג"ה והתורה נק' כבוד וזהו שורש ממכ"ע מכה"כ והמצות ממשיכים מסוכ"ע מזון ולבוש בד"ה חנוכת הבית דרוש השני שער בימין שער בשמאל בד"ה אני דפ' ציצית אותיות אויר למעלה מהחכמה ובשרשה ג"כ חכמה שבכתר

נוסחא שניי מקיצור אות ו' :

וזהו"ע מעשה גדול שע"י ביטול רצון ממשיך מהכתר, ובהג"ה התורה נק' כבוד מלא כל הארץ כבודו ואין כבוד אלא תורה שהיא שרש ממכ"ע בחי' חכ' והמצות ממשיכים מסוכ"ע שעז"נ את השמים ואת הארץ אני מלא, שער בימין, זה השער לה' ושער בשמאל שער רישי' אותיות, אויר למע' מן

וגלגלתא שבכתר ע"ד גדול הקורא ק"ש בעונתה כי אליו ולא למדותיו ועד"ו ענין רחב"ד וריב"ז כי וראית את אחורי לפני לא יראו ורחב"ד ע"ד את פניך הוי' אבקש זהו כעבד לפני המלך וכמו"כ מעשה המצות.

ז) אך מ"ד תלמוד גדול טעמו ונימוקו עמו ג"כ להיות כי הגם שנתעורר אתעדל"ע להתצמצם בע"ס כנ"ל, מ"מ עדיין לא בא אור א"ס בגילוי ממש בריבוי אחרות ובריבוי כלים אלא דוקא ע"י התורה דאורייתא מח"ע נפקת (עיי' בלק"ת כדרושי שבועות בד"ה וידבר אלקים פ"ב עד"מ עיקר גילוי הנפש הוא במחין וכמ"ש בסש"ב פנ"א וע' בלק"ת בשה"ש בביאור ע"פ ששים המה דרוש הראשון גבי ומעיין מכית ה' יוצא) וחכמה כח מה בחי' ביטול כמ"ש ונחנו מה (עיי' בלק"ת פ' ואתחנן בד"ה ואהבת את פ"ב) עיי' יומשך אור א"ס ע"י המצות בכלים מכלים שונים וזהו לשון קורא בתורה קריאה זו היינו קריאת והמשכת אור א"ס בכלים מכלים שונים (עיי' בד"ה לכן אמור לבני בת"א פ' וארא דצ"ה סע"ד מענין הקב"ה קורא כנגדו, ועיי' בד"ה וירא ישראל בפ' ויקרא ה' ה' שמש קורא וממשיך מהוי' דלעילא להוי' דלחתא ועמ"ש בד"ה ויקרא אל משה ומ"ש ע"פ ראו קרא ה' בשם ומ"ש ע"פ קורא הדורות מראש) אך כתי' קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת דהיינו כמ"ש אם ישים אליו לבו רחוק ונשמתו אליו יאסוף (ועיי' בד"ה כי אתה נרי פי' אשר יקראוהו באמת דהיינו להיות אמת ה' לעולם ועיי' בסש"ב פליה בהג"ה, ועמש"ל סעיף א' בענין זאת התורה, ועיי' חז"ב פ' בשלח דנ"ז ע"א מאי באמת כו' ועמ"ש בהגהות לד"ה כי אתה נרי הנ"ל) אבל מ"מ ע"י התורה נמשך האור ח"ש כי נר מצוה ותורה אור המצוה נק' נר בחי' כלי התורה נק' אור (ועיי' זהר תרומה דקס"ו ע"ב פי' ותורה אור דקא נהיר להתא נר ואדליק מיניה מסטרא דאור קדמאה דאיהו ימינא כו', וע' זהר ר"פ בהעלותך דף קי"ח ע"ב והיינו נר זהו המלכות, ואור הוא ז"א, ועם היות כי גם הנר מאיר את החושך וכמו שכתוב בתורה אור בד"ה כי אתה נרי דף ס"ז ע"ד שלא כדרך ירידת ההשתלשלות העולמות אלא כמשל האור הנאחו בפתילה כו' עם כל זה אין לה ערך לאור היום כמו שרגא בטיהרא כו', והיינו כענין המאור הקטן שהוא אור הלבנה לגבי אור השמש כן ערך אור הנר לגבי אור היום, והוא ענין כי אל דיעות ד"ת ד"ע כו', וגם בענין הודאה וברכה כו' ולכן תלמוד מביא לידי מעשה שהרי האור בבחי' כי נר מצוה נמשך מבחי' ותורה אור וכמ"ש בסידור

נוסחא שני'

החכ', ובשרשה ג"כ חכ' שבכתר וגלגלתא כתר שבכתר ולכן גדול הקורא ק"ש בעונתה יותר מהעוסק בתו' ועיי' הביטול מס"ב שבק"ש ממשיך מעצמות אוא"ס שמאיר בחז"ב, וזהר"ע אליו ולא למדותיו ועד"ו ענין רחב"ד וריב"ז כי וראית את אחורי לפני לא יראו ורחב"ד ע"ד את פניך הוי' אבקש זהו כעבד לפני המלך וכמו"כ מעשה המצות.

בדרוש בהמ"ז גבי ברכת נודה לך ובלק"ת פ' עקב בד"ה ואכלת ושבעת וברכת פ"ב גבי אך כדי שיהי' ביטול היש צ"ל ברכה והמשכה לזה מבחי' יח"ע ע' בד"ה כי ביום הזה יכפר דרוש השני פ"ג גבי וזהו ענין התורה, אך המצות כו' ע"ש שהתורה היא גילוי יח"ע והמצות הם יח"ת ובהביאור פ"ב) וזהו שאמר דתלמוד גדול שמביא לידי מעשה פי' שהתלמוד מביא וממשיך אור למצות מעשיות וע"י התורה דוקא נבנה בנין הכלים והאכרים דרמ"ח מ"ע ונמצא דתלמוד גדול למטה בהיותו מקור למעשה (ועמ"ש בד"ה והתהלכתי בתוכם שכן למעשה סדר ההילוך מלמעלה למטה בבחי' פנימיות כו') ומעשה גדול לעורר אתעדל"ע שיבטל א"ע כו', ואעפ"כ נמנו וגמרו דתלמוד גדול שמביא לידי מעשה פי' מפני שטיבת גילוי אור המצות אינו אלא ע"י אור דתורה דוקא כנ"ל (עיי' בת"א וישב יעקב בענין ב"פ בארץ שיש ב' המשכות מאור א"ם עד שימושך במ' דאצ"י הא' ההמשכה הנק' יחוד א"א וזהו בארץ מגורי אביו והב' יחוד זר"ג וזהו בארץ כנען יעו"ש, וזהו המבואר בד"ה שיר השירים בענין ב' בחי' חתן ע"ש פ"ד ובד"ה לבכתגי אחותי רפ"ד המשכת הא' להיות אנת הוא חכים והב' ההמשכה מחו"ב במדות לך ה' הגדולה והגבורה כו' ובד"ה יחתו מריביו ספ"א בענין הגרשיים ב' תנועות מורה על ב' המשכות

ב' הקטעים דלהלן נכתבו בתור הג"ה.

אפ"ל א"ת שושנים אלא ששונים דכמו שתלמוד מביא לידי מעשה כן מביא לידי תשובה והמשכת י"ג מדה"ר שהרי כל מי שאין בו דיעה אסור לרחם עליו והדיעה זהו תלמוד והטעם ע"ד ונפלינו כו' בד"ה מצה זו כו' וזהו יג"מ שהתורה נדרשת וכמו הכלים מגבילים להאור שלא ינקו ממנו וכמ"ש בענין שמצא דם כו' עוד יש גם שם שהוא עבד ע"ד לא כן עבדי משה כו' וזהו יראה עילאה והרי עכ"פ אם אין יראה אין חכמה אין יר"ע שהיא תרעא לדרתא עכ"פ וזהו ע"ד עובד ששונה ק"א פעמים גימט' מאין ומכיר שכת שר שהוא חכמה מאין תמצא וכענין הוי' ז"א בעלותו לע"ק כאלקים חשוב כן השר נעשה עבד ואפ"ל עוד זהו ענין טל תורה לשמה ולא אדעתי' דנפשי' משא"כ ויבא כגשם כו' וטל מקור יג"מ וע"ד והמן כורע גד הוא אינו שר כו' כי אינו פוסק הלכות כ"א השגת הביטול גם דבר קטן הויות דאב"י ורבא דדבר גדול מעשה מרכבה א"כ אף שמעשה גדול מתלמוד אבל דבר גדול שאני א"ת שושנים עבד שלמטה אלא ששונים בהלכות הליכות עולם לו ואעפ"כ שושנים ועבד דוגמת מסכת אבות פרקא דחסדיו ולפנים משוה"ד כו' גם דרגין לכורסי' הם ט"ס.

משנה ור"ה כסא בכסא ע"כ צ"ל ששונים בהלכות שית דרגין לכורסיא כי ר"ה חדש השביעי ששונים בהלכות שיהי' תורה של חסד ע"ד הנ"ל ס"א גם הריעו לה' כל הארץ הרי ההלכות דוגמת תרועה כמו תרועה ממשיך יגמה"ר ע"י הבכ"י בד"ג* הלכות נק' הריעו כי הלכות גם כן מטולמ"ט הליכות עולם לו כו'.

הנ"ל שצריך להיות עד שיומשך בהמדות לך הוי' הגדולה כו' אימתי גדול כשהוא בעיר כו' ובי' המשכות אלו זהו ג"כ ענין איהו וחיהי חד היינו בהתלבשות אוא"ס בכח' והחכ' תחי' ע"כ נק' איהו וחיהי חד, הב' איהו וגרמוהי חד היינו בהתלבשותן במדות, והנה התורה זהו ענין איהו וחיהי חד דאורייתא מחכמה נפקת והחכמה תחי' עץ חיים היא והמצות הן בחי' איהו וגרמוהי חד שהן רמ"ח אברים ועיין בסש"ב פכ"ג וזהו גדול תלמוד שמביא לידי מעשה שכדי להיות איהו וגרמוהי חד בבחי' לך הוי' הגדולה והגבורה כו' כפירוש השני דלעיל סעיף ב' זהו על ידי שמתחלה נמשך האור בחכמה ובינה איהו וחיהי חד כו', וזהו ענין הג' דיעות דרבי טרפון אומר מעשה גדול מצד שעל ידי המעשה מתעורר בבחינת כתר שהוא ענין הביטול רצון למעלה כו', ורבי עקיבא אומר תלמוד גדול מצד עצמו שהגילוי הוא בחכמה איהו וחיהי חד ה' קנני ראשית דרכו ונענו כולם דתלמוד גדול עכ"פ מצד שמביא לידי מעשה הן למעלה המשכת אור ברמ"ח אברים זהו ע"י החכמה כמו שגילוי הנשמה הוא במוח ומשם מתחלק לכל האברים והן למטה שזה שיהי' המעשה בבחי' ביטול היש זהו ע"י התורה כו' וכנ"ל שביטול היש נמשך בו הכח מביטול אימתי דחכמה וה"ע כי אל דיעות זהו פי' תלמוד ע"ד מ"ש בפע"ח שער הסוכות פ"ב בפ"י מכל מלמדי השכלתי שדהע"ה אמר זה כנגד מדת מל' שהיא מקבלת תלמוד מבחי' כל שהוא יסוד וכמ"ש באדר"ן פ"א שחזה קרא לאדה"ר רבי כו' והיינו שהוא מלמדה מבחינת ד"ע דכולא קמי' כל"ת, והמל' מצד עצמה נק' כדמותינו דע' תחתון שלמטה היש לכן מכל מלמדי דוקא השכלתי זהו כי כל בשמים ובארץ שמחבר שמים וארץ יחוי"ע ויחוי"ת כו', וזהו והאדם ידע את חזה שיהי' בבחי' ומלאה הארץ דיעה ובעה"ק חלק ג' פרק ס"ו פי' ענין תלמוד ע"ד אנהגך אביאך אל בית אמי תלמדני והוא ג"כ כנ"ל ועמ"ש ע"פ וכל בניך למודי הוי' וזהו שהתלמוד מביא לידי מעשה שהמ' הנק' עשייה ממשיך בה האור מבחי' יחוי"ע שיהי' המעשה טוב, להעיר לענין המעשה מ"ש שכל טוב לכל עושיהם ופי' שכל טוב ע"ד טוב וישר ה') והנה בתורה עצמה יש ב' מדריגות תושב"כ ותושבע"פ תושב"כ הוא בחי' משה שאמר ונחנו מה (עמ"ש בענין משה בד"ה ועשית ציץ ובר"ה משה ידבר וברוש בהמ"ז בענין מן שירד בזכות משה כו', ובד"ה אז ישיר משה ובני ישראל) ולכן שכינה מדברת מתוך גרונו של משה ולכן אמר ונתתי עשב כו' (ועמ"ש בד"ה וידבר משה אל ראשי המטות גבי לאמר זה הדבר בענין משה נתנבא בזה כו' ועמ"ש בד"ה ואלה המשפטים בהביאור בענין משה משה לא פסיק טעמי' והתורה נק' תורת משה זכרו תורת משה עכדי כו' והיינו המכוון לתושב"כ זהו מבחי' שם מ"ה ותושבע"פ הוא מבחי' שם ב"ן והו מתניתין מלכתא ועיין בד"ה ואלה שמות בניי בענין ששים המה מלכות ששים מסכתות כו' וע' ביאור ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר ששם פי' אותיות תושב"כ זהו ענין כעצם השמים אותיות דשם מ"ה ואותיות תשבע"פ הם בחי' שם ב"ן וכן פי' בד"ה בשעה שהקדימו לתושב"כ הוא בחי' עץ החיים, ותושבע"פ היא עה"ד ר"ל שמברר עה"ד טו"ר דהיינו ע"י אותיות שם ב"ן שממשיכים ביטול היש ואותיות דשם מ"ה ממשיכים ביטול אימתי דמ"ה וצ"ל ב' הבחי' ועמ"ש בד"ה תורה צוה) ותושבע"פ הוא מתניתין מלכתא כמלך שגזר ואומר כו', כך

הלכות שבתושבע"פ גזורים ואומרים זה כשר וזה פסול, כלומר זה יוכשר להיות בו גילוי אור איס זה פסול וטמא בלתי יוכשר לקבל גילוי אלקות (ועמ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה שחורה אני ונאווה דרוש השני בענין הלכות דתושבע"פ שהם קווצותיו תלתלים שחורות כעורב כו') זהו ג"כ פי' אסור ומותר, ג"כ אסור שנאסר מבלתי יכולת לעלות ומותר שיוכל לעלות האיסור מפני שלא יוכל להתעלות או שיש ממנו יניקת החיצונים המותר שיוכל להתעלות ולהיות כלי לגילוי אלקות וכיוצא בזה בכל דיני הלכות שבתושבע"פ ולכן נק' מלכתא היינו התלמוד שמביא לידי מעשה שגזור ואומר כך וכך יוכשר מעשה המצוה ולא כך וכך (עמ"ש מזה בד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה) וזהו עיקר בנין הכלים של מעשה המצות עדי"מ הבונה בנין שמקצר במקום זה ומאריך במקום אחר כפי הוראת שכלו הנאות לפי המצטרך והבונה הוא האומן וכך בתורה נאמר ואהי' אצלו אמן כו', במד"ר ר"פ בראשית אני הייתי כלי אומנתו של הקב"ה ולכן נקראו התנאים בונים כמארז"ל א"ת בניך אלא בוניך שעוסקים בבנינו ש"ע היינו מעשה המצות (וצ"ע במדרש פ' בראשית פכ"ז ע"פ ויתעצב אל לבו משל למלך שבנה פלטרין ע"י אדריכל ולא ערבה גז וכו' במ"כ אדריכל היינו יועץ ובנאי והוא כענין ארכיטיקון הנזכר במדרש נשא רפ"ט ופי' בערוך ערך ארך (הרביעי) גדול האומנין ובפרדס ערך אדריכל היא המ' כו' בכח התפארת אשר עליה ואפ"ל שכן הוא כי המל' היא תושבע"פ והת"ת זהו תשב"כ וכמ"ש בת"א פ' בראשית בד"ה להבין ענין הברכות ועיין עוד מענין תשב"כ ותושבע"פ בד"ה לכן אמור לבנ"י ובד"ה כמעשה לבנת הספיר גבי ויתוו ויאכלו וישתו, ובד"ה והניף הכהן אותם ובהביאור ובד"ה בשעה שהקדימו פרק ג' ועיין מה שכתוב על פסוק ויטע אשל בענין אלף לשון לימוד וכן הלמד שיש לומר שהאלף אאלפך חכמה זהו תושב"כ והלמד בינה שורש תושבע"פ ולמד ג"כ לשון מלמד הבקר ע"י הדרבון כו' ובישעי' סי' מ"ח אני ה' אלקיך מלמדך להועיל וארז"ל במדרש פ' אמור פכ"ט קצ"ט ב' מסקיד גך כמה דהרין מסאסא מסקיד להווא פרתא ופי' מסקיד היינו נוקד ונועץ כ"כ המ"כ והיינו שמיצר לך עד שעייז תלמוד ליראה וכמ"ש במדרש שה"ש ע"פ הנך יפה דודי אף נעים אמרה לו רבש"ע אף שאת מביא אלי נעים הוא למה שאת מחזירני ומביאני לידי מוטב ועיין שם על פסוק משכני אחריו גרוצה ממה שגרית בי שכני הרעים על ידי זה אחריו גרוצה גם משכני ממסכני אחריו גרוצה כהווא דאמר ר' אחא צריך יהודה לחרובא עביד תשובה וכו' יעויין שם, וכן הוא במדרש ר"פ בחקותי פל"ה זהו ענין אני ה' מלמדך להועיל, ואפשר לומר ג"כ עדין ענין גדול תלמוד שמביא לידי מעשה דהיינו שהתלמוד מלמדו דרכי ה' שלא יקפיד ויתרעם על מדותיו כי זהו להועיל לו, וע' בגמרא פ"ק דברכות דף ה' סע"א ע"פ ומתורתך תלמדנו, וזהו ענין מ"ש נעשה אדם בצלמינו כדמותינו בצלמינו זהו תושב"כ שהוא בבחי' ביטול כמ"ש בכל פרשה וידבר הוי' אל משה וכדמותינו הוא תושבע"פ מל' קרינן לה (ובד"ה משה ידבר דקיי"ג ע"ב פי' בצלמנו הוא תורה כדמותנו הוא מצות וכן פירש בד"ה כי ביום הזה יכפר דרוש השני ספ"ג וע' בד"ה אלה מסעי דרוש השני פ"א בצלמנו יחירע כדמותינו יחירת, ואפ"ל כי לפי שהמצות הם בחי' כדמותינו

התורה הוא בחי' בצלמינו ויש בה ג"כ בחי' כדמותינו שהיא תושבע"פ לכן תלמוד מביא לידי מעשה.

קיצור תלמוד גדול כי כדי שתהי' המשכת אור א"ס בהכלים זהו ע"י התלבשותן תחלה בחכמה וזהו ענין קורא בתורה. (הג"ה). עוד יש להעיר לענין קורא בתורה עפמ"ש במדרש פ' ויקרא ספ"א בגביאי עכומ"ז כתי' ויקר ע"ד מקרה לילה כו' משא"כ במשה ויקרא מזה יובן ענין ויקרא ההפך ממקרה לילה א"כ הוא יחוד עליון ועד"ז י"ל פי' קורא בתורה ועד"ז י"ל ענין כל הקורא בתורה כאלו קורא בשמותיו של הקב"ה עכ"ה) אך כתי' קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת * כי נר מצה לגבי תורה אור ד"ת לגבי ד"ע היינו תלמוד מביא לידי מעשה (ע' בד"ה וישב יעקב בענין ב"פ בארץ ובד"ה שה"ש בענין ב"פ חתן, איהו וחיהי איהו וגרמוהי הב' דיעות תלמוד מכל מלמדי השכלתי ובתורה עצמה יש ב' מדריגות תושב"כ ותושבע"פ (ע"ד מ"ה וב"ן) אמון אומן (אדריכל גם תלמוד ע"ד מלמדך להועיל מסקד לך במלמד הבקר אף נעים, משכני אחרין נרוצה, ואפ"ל תשבע"פ הוא מלמד הבקר נה"א ותשב"כ אאלפך חכמה לימוד הנה"א) בצלמינו כדמותינו.

ח) ועו"ל בענין מעשה גדול דאיתא בזהר דק"ח ע"ב עשייה לעילא בבינה שמיעה במ' והקשו שם המק"מ והרמ"ז דמשמע באיזהו מקומן היפוך, ולפע"ד פשוט עפמ"ש בזהר וירא דקט"ו ע"א עשיה לעילא איהו מהאי דרגא ר"ל למעלה מבחי' מל' דהא במולא תליא דהיינו יסוד שנק' ונהר יוצא מעדן שיומשך שפע מהבינה ולכן ממנו נמשך ענין עשייה היינו ויעש ה' לשרה שהיא התנוות חדש שאינו בכח המ' כי המשכה זו צ"ל מאוא"ס ממש ולכן אמרו בזהר ויגש דר"י סע"ב בענין קשין מזונות כק"ס דהמכותן שהם קשים

* נוסחא שני' :

ופי' בוח"ב בשלח דג"ו ע"א מאי באמת כמה דאוקימנא תתן אמת ליעקב דידע ליתורא שמא קדישא בעלמא כדקא יאות, ופי' במק"מ שממשיך המוחין לוי"א אבל מ"מ ע"י התורה נמשך האור ח"ש כי נר מצנה ותורה אור המצוה נק' נר בחי' כלי התורה נק' אור וערך אור הנר לגבי אור היום כענין ד"ת לגבי ד"ע, וזהו תלמוד גדול שמביא לידי מעשה שהתלמוד מביא וממשיך את האור לידי מצות מעשיות, ע' בתר"א בד"ה וישב יעקב בענין ב"פ בארץ שיש ב' המשכות מאוא"ס עד שיומשך במל' דאצי' הא' נק' ההמשכה הנק' יחוד או"א וזהו בארץ מגורי אביו, והב' יחוד זו"ג וזהו בארץ כנען יעו"ש, וע' בד"ה שה"ש בענין ב"פ חתן, וב' המשכות אלו זהו ג"כ ענין וחיהי חד וענין איהו וגרמהי חד, וזהו ענין הג' דיעות דר"ש אמר מעשה גדול מצד שע"י המעשה מתעורר בבחי' כתר שהו"ע הביטול רצון למעלה כו' ורע"ק אומר לימוד גדול מצ"ע שהגילוי הוא בחכמה איהו וחיהי חד, ונענו כולם ואמרו דתלמוד גדול עכ"פ מצד שמביא לידי מעשה הן למעלה המשכות האור ברמ"ח אברים זהו ע"י החכמה.

בבחי' מ' כ"א במזל תליא וכן קשים זיווגים שכל זה בא ע"י היסוד לפי שמושך השפע מהבינה שבה התגלות ע"ק שממנו נמשך אור חדש כו' ועמ"ש ע"פ החדש הזה שנתקשה בו משה וגם ע"ד הג"ל ומ"ש ע"פ זוהר וירא דקט"ו הג"ל הרי מזה מובן מה דעשייה הוא בבינה דוקא שבה מאיר ע"ק וממנו דוקא נמשך העשייה ר"ל כח ופעולה וענין חדש כמו בני חיי ומוזני כו' ובפרט ענין היווג כו' ואעפ"כ מבחי' מ' נמשך וה' פקד בדבור אבל העשייה נמשך מלעילא וזהו ענין מעשה גדול שהתורה כי התורה היא דבור אבל העשייה נמשך מלעילא וזהו ענין מעשה, אבל ע"י המעשה של המצוה מעורר עשייה דלעילא שהיא בבינה כנ"ל ועיין בזה ויחי דל"ת ע"א דהפרש בין עץ עושה פרי ובין עץ פרי, עץ פרי הוא המ' אבל להיות עושה פרי זהו ע"י היסוד וכמ"ש בזהר וירא קט"ו הג"ל ומ"מ גדול תלמוד שמביא לידי מעשה כי הגם דעשייה תליא לעילא מהמ' מ"מ ע"י ו"ה פקד נמשך אח"כ ויעש ה' כמו עד"מ ב"ד של המלך כשמחזוים דעתם שכן ראוי שיהיה המעשה אף שאין בידו המעשה שהיא תלויה במלך עצמו המלך מסכים ועושה כמו הסכמות שרי המלכים כו' וכן למעלה המשכת העשייה הנמשך מעתיקא הוא ג"כ ע"י החכמה בשגם כי חו"ב מלבישים לזרועות דא"א עו"ל כי מבואר בבה"ז בלק ק"צ ע"ב ההפרש בין נשיקין הדיבור רק הארת השכל ובין זיווג גופני שבו עצמיות השכל, ועד"ו התורה נשיקין כמ"ש בס"ש"ב פמ"ח וע"י המצות עשייה נמשך זיווג גופני כמשל הטיפה עשייה גשמיות וזהו אור זרוע לצדיק דקאי על המצות שהאור נתגשם עד שזרוע בחי' טיפה ועי"ז דוקא בא הצמיחה כמ"ש בלק"ת בדה"ש ששים המה דרוש הראשון ובהביאור אחת היא והיינו ע"י המצות אור זרוע כי יסוד היינו דבר שיש בו ממש ועיין בפרדס ערך יסוד וכמ"ש מזה פ' בשלח דס"ג ע"ב מעיקרא דכל עיקרין והר"ע יסוד דאבא וברע"מ פ' משפטים דק"ו סע"א יסוד דבר שיש בו ממש וזהו ענין להנחיל אוהבי יש היינו ב"פ קנה, קנה חכמה קנה בינה משא"כ הדיבור הוא דבר שאין בו ממש אבל המעשה זהו דבר שיש בו ממש, ועד"ו יוכן למעלה שגם הדיבור עליון יש בו כח להיות בו יש מאין מ"מ נק' מאין רק הארה וכו', אבל עשיי' דלעילא הוא דבר שיש בו ממש וזהו ענין המעשה שגדול מהתלמוד שהתלמוד רק הארת החכ' אבל עצם כח החכמה ולא הארתו נמשך ע"י המעשה וזהו להנחיל אוהבי יש קנה חכמה קנה בינה ממש עצם החו"ב ולא רק הארה וכו', וע' בסידור בכוונת תק"ש ע"פ כוונת הבעש"ט נ"ע שלכן עדיף קול השופר מפסוקי מלכיות שבתנ"ך כי זהו מעשה ועי"ז נמשך הולדת המוחין דזו"ג ממש שהם אדם וזהו שיהי' בהם עצם המוחין אבל ע"י פסוקי תנ"ך נמשך רק הארת המוחין כמו המשכת המוחין החכמה בהדיבור ואינן ערך לעצם המוחין דזו"ג כו' זהו המכוון דשם אף שאינו מובן, חז"ש שכל טוב לכל עושיהם שכל טוב דוקא היינו עצמיות החו"ב ולא רק הארה זהו פ"י שכל טוב לכל והוא נמשך לכל עושיהם דהיינו ע"י המעשה כו' וזהו אור זרוע לצדיק כמשל הזריעה של הגרעין שבו נתגשם כח הפרי מזה בא הצמיחה כן ע"י שנתגשם האור במעשה המצוה ע"י צדיק יסוד עולם עי"ז בא הצמיחה שיהיה גילוי עצמות חו"ב להנחיל אוהבי כו', וזהו דבירושלמי אומר דרשב"י שהי' תורתו אומנתו מפסיק אף לק"ש ופריך ולא מודה רשב"י שמפסיק לעשות סוכה וליטול לולב והלומד שלא לעשות מטוב

לו שתהפך שליתו על פניו ומתרחץ תמן ר"ל ק"ש זה שנון זה שנון ואין מבטלין שנון מפני כו' הביאו בעל המאור פ"ק דשבת הרי ס"ל לרשב"י דסוכה ולולב מפני שהן מעשה יש בהן מעלה יתירה אף מק"ש שהיא קבלת עומ"ש מפני שמ"מ הוא דבור והמעשה גדול מהדבור כו', וזהו הטעם הג"ל ולא דקיי"ל שמפסיקין לק"ש מ"מ יש ללמוד מזה כלל גדול כח המעשה.

קיצור עוד בענין מעשה גדול ע"ד עשייה לעילא מבחי' מל' היינו בבינה ונמשך ע"י היסוד זח"ג ק"ח ב' וחלק א' קטו"א ולכן קשה זיווגים לפני המל' כקיי"ס דבעתיקא תליא שממנו נמשך עשיית דבר גדול הנק' מעשה ומ"מ תלמוד מביא לידי שיומשך המעשה מע"ק או ע"ד ההפרש בין הארת החכ' ע"י הדיבור ובין שפע עצם החכמה (כמו השראת הנבואה ובפרט נבואת משה ואפילו כמו ויתן ה' חכמה לשלמה שהיא עצם החכמה ניתן לו רק שהוא ח"ת עכ"פ הוא עצם ח"ת) וזהו נמשך ע"י יסוד דפירושו דבר שיש בו ממש יסוד ועיקר, ולכן תקיעת שופר מוליד עצם החכ"ד הנק' מוחין דז"א ולא הארתו לבד שנמשך ע"י פסוקי מלכיות וזכרונות כו', וזהו שבירושלמי פ"ק דשבת אמרו דאין מפסיקין ע"ש ומפסיק לעשות סוכה כו'.

(ט) וזהו ושנתם לבניך ודברת בם כו' ואח"כ וקשרתם כו' דהיינו תחלה מצות ת"ת ואח"כ מצות תפילין והוקשו כל המצות לתפילין כנ"ל למי שנמנו וגמרו שתלמוד גדול מפני שמביא לידי מעשה כנ"ל הטעם באריכות ואמנם סדר המשך הפ' כך הוא מתחלה ואהבת את ה' כו' דהיינו בחי' רצוא כמאמר אם רץ לבך ואח"כ שוב לאחד שהוא במצות ת"ת כנ"ל כי רוח אייתי רוח כו' ובפסוד"ז ובשתיים לפניה מעוררים בחי' רצוא עד ואהבת כו' באמרו ושנתם לבניך כו' הכוונה הוא בבחי' שוב בהמשכת גילוי אלקות בו' רקיעים כו' וזהו ואהבת ה' אלקיך שהוי' שהוא בחי' טובב בהעלם יהי' אלקיך בבחי' גילוי ובמה ע"י עסק התורה ושנתם כו' וכידוע ומצות תפילין הוקשה לה כל המצות שהן גילוי רצונו באו"כ מכלים שונים כנ"ל בענין מעשה גדול וד"ל. ובה מובן מארו"ל ויותר הקב"ה על ע"ז וג"ע וש"ד ולא ויותר על ביטול תו' שנאמר על מה אבדה הארץ, על ע"ז וג"ע וש"ד לא כתי' כאן אלא על עזבם את תורתי כ"ה במדרש בתחילת פתיחתא דאיכה. דהנה בית שני שנחרב על עון ביטול תורה ועל עון שנאת חנם כו' כידוע הנה האות לזה הראו להם במה שטיטוס גדר את הפרוכת ויצא דם כו' בפרק הנוקין דג"ו ע"ב ונעשה נס והי' דם מבצבץ ויוצא כו'. והתוס' שם כתבו הטעם להודיע דקשה לפני המקום חורבן בהמ"ק עכ"ל ולכאורה יפלא מה שייך ענין הדם לכאן, אך הנה תראה להם בזה מה שגרמו בעוונם כי הנה עד"מ אבר האדם מלובש בו אור וחיות בדם שהוא הנפש ואם יהיה בו נקב וחסרון יוצא ממנו דם שהיה נעלם ומוגבל בכלי האבר לחוץ כך יוכן עד"מ למעלה באלקים חיים הגם שאין לו גוף ולא דמות הגוף כו' שבחי' הכלים לאורות עליונים הרי נמשלים לאברי האדם כמו שאמר חסד דרועא ימינא כו' וכן אית גופין תקינת לון כו' ומצות מעשיות למטה עושין בחי' כלים שלמעלה כידוע וכת' לך ה' הגדולה והגבורה כו' שהן ז' מדות וכל א' כלולה מיו"ד הרי ע' וחוה ע' גפש דיעקב ששרשם למעלה

בבחי' ז' מדות דאצי' ע"כ ע"י המצות שעושים ממשיכים אר"ס בכלים דקדושה ונמשך האור לסט' דקדושה בלבד כי בחי' הכלים מגבילים את האור כמשל האבר שמגביל בעצמו את האור ולא ממשיך יניקה לחיצונים כלל רק מבחי' אחוריים והפסולת בלבד אבל הגה ע"י תחסא בל"ת או בביטול מ"ע שעושים פגם וחסרון בגופא דמלכא דוקא שהן כאברים וכלים וכמ"ש בזהר בפי' הפושעים בי בגופא דמלכא כו' כמ"ש בזהר פ' יתרו דפ"ה ע"ב ובפ' שמיני דמ"א סע"ב ובפ' בראשית ד"ג ע"א ע"פ הפושעים בי בישעי' סס' ס"ו. ויש להעיר מ"ש בזהר פ' אחרי דס"ו ע"ב ע"פ בי נשבעתי ובפ' נשא דק"ל ע"א פי' שז"א נשבע לאברהם באור המלוכש בו מע"ק והיינו בי נשבעתי במה שמאיר בתוכו כו' ע"ש וא"כ עד"ז יובן ג"כ בענין הפושעים בי היינו שיצא היניקה מבחי' האור המלוכש בהכלים דז"א לחיצונים כו' והיינו ע"י שעשו פגם בהכלים אזי נמשך דרך הפגם ההוא יני' לחיצונים גם מבחי' פנימי' האור שמאיר בסט' דקדושה כו' וזוהו סיבת אריכת חורבן בהמ"ק כידוע בענין תיקון הצות. וזוהו ענין המאמר דבית שני שחטאו פגמו בבחי' כלים דקדושה ע"כ הראו להם מה שגרמו בעונם והוא ענין מה שטיטוס כאשר גדר הפרוכת שיצא דם כו' כלומר שיצא בחינת פנימיות האור כו' ובאמת אין מהראוי להיות יציאות האור ושפע פנימיות לחיצוניות רק לישראל בלבד כמ"ש יאר ה' פניו אליך פי' פניו שהוא בחי' הפנימיות דאלקות אינו מאיר ה' רק אליך דווקא (ועמ"ש בת"א פ' בראשית בד"ה ענין הברכות בענין התותם בברוך יבחר לו את נחלתינו, ועמ"ש בד"ה הסיבי עיניך מנגדי איך הצדיקים שרשם מבחי' פנים והרשעים שרשם מבחי' אחר) להיותם הם העושים בחי' כלים לאור א"ס כמ"ש ועשיתם אתם כאלו עשאוני פי' כאלו עשאוני בבחי' אברים וכלים שהן רמ"ת מ"ע שנק' רמ"ח אברים כנ"ל דזהו דוקא ע"י ישראל (ר"ל כאילו עשאוני שעשיות הכלים נחשב כאלו עושה האור והפנימי' המלוכש בתוך הכלים כמ"ש בד"ה אני ישיגה ולבי ער פרק) אך ע"י העוונות גרמו שיצא גם מבחי' הפנימי' לחיצוני' וא"ת איך שייך שיומשך ממקום גבוה כ"כ לחיצונים אך הענין דקמי' המאציל עצמו ב"ה נאמר דקמי' כחשיכה כאורה ואם צדקת כו' ורבו פשעיך כו' ויכולים גם החיצונים לקבל כי שוה ומשוה קטון וגדול להיותו רם ומתנשא מהכל בהשוואה אחת כו' כמ"ש במ"א בפי' שממית בידים תתפש כו', זהו ענין זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם חנם בלא מצות וכמ"ש בת"א בד"ה ויאבק איש עמו אלא שמשם אורידך נאום ה' ע"י התומ"צ שהם כלים המגבילים האור שיומשך רק במקום הביטול וכמ"ש בסידור ע"פ ההגדה עבדים היינו לפרעה במצרים ויוציאנו ה' אלקינו כו' ע"ש אבל כשפגמו במצות שהם האברים וכלים המגבילים גרמו שיצא מהאור שפע לחיצונים כו', וזהו מ"ש בלק"ת בד"ה כי תשמע בקול בענין לשמור את כל מצותיו שע"י המצות הוא השמירה של האור לפי שהן הכלים כו' והנה בבית ראשון אעפ"י שהיו רובם עו"ג ושאר עבירות חמורות כש"ד ועריות כו' מ"מ ויתר להם הקב"ה והחזיר להם הבהמ"ק מפני זכות העסק שעסקו בתורה כי היה בהם החרש והמסגר אלף וכיוצא בהם כו' (לכאורה בית שני עסקו בו בתורה ונחרב מפני שנאת חנם ובית ראשון נחרב על מאסה של תורה וצ"ע) אבל בבית שני הגם שלא היו

עצ"ג ולא עשו עבירות חמורות מ"מ נחרב ולא הוחזר להם עדיין עד משך זמן רב כזה לפי שעון ביטול תורה לא ויותר הקב"ה וכמ"ש על מה אבדה הארץ על עובם את תורתי ולכאורה אין לזה הבנה דאם מצד הפגם בבחי' כלים ע"י העוונות הרי ודאי שבעוונות דע"ז וש"ד וכיוצא נעשו פגם גדול מפגם דעון ביטול תורה באין ערוך ביניהם כלל שביטול תורה אינו אלא ביטול מ"ע כו', אך הענין יובן ע"פ הנ"ל דיציאת פנימיות האור והחיות כמו עד"מ בדם שהוא הנפש כו' הוא יוצא בפגם העוונות אך הנה מ"מ ע"י עסק התורה יקבל למלאות חסרון זה שנחסר מהאור והחיות ע"י העוונות כי הרי התורה נק' אור כמ"ש ותורה אור כנ"ל בענין טעם האומר דתלמוד גדול שמביא לידי מעשה כו' (כי זאת התורה אדם א' דם בד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה נמצא התורה הוא בחי' דם שבו מלוכש האור והחיות ועמ"ש מזה בד"ה אלה פקודי המשכן ובשה"ש בד"ה לסוסתי דרוש הראשון) ועד"מ מי שאבריו החיצונים פגומים ומקולקלים אם אין קלקול באברים הפנימים הרי יכול לחזור לאיתנו ולהתחזק בכחו הפנימי ברפואות שיאכל מפני סממני הרפואות מחזירים לו דמים מתוקנים וטובים מחדש ומרבים בו בחי' חיות ואור חדש וממלא כל חסרון הקדום וכידוע דמן סממני הרפואות נעשה תיקון הדמים כו' (עמ"ש בת"א ס"פ בראשית בד"ה צאינה וראינה שכן עסק התורה נק' רפואה כמ"ש ולכל בשרו מרפא רפאות תהא לשריך כו' ר"ל אפילו מפלגא ולתתא ששם צריך רפואה ביותר וירפא את מזבח ה' ההרוס עיין זוהר פ' נח דף) וכך יובן בדוגמא בענין עסק התורה שע"י הוא ממשיך למעלה בחי' אורות חדשים וממלאין כל חסרון שנחסר ביציאת האור ע"י פגם העוונות ולכך הגם שפגמו בבית ראשון ונחסר הרבה אור מ"מ החזירו האור בריבוי כמקדם ע"י עסק התורה, אבל בבית שני שהיה בהם ביטול תורה לא היה להם במה למלאות החסרון שהיה מצד פגמי העוונות כו' והו' שארז"ל ויתר הקב"ה על ע"ז כו' ולא ויותר על ביטול תורה כמ"ש על מה אבדה הארץ כו' והיינו שהראה להם במה שיצא דם מן הפרוכת להורות שמפני העדר האור דתורה ממילא יצא בחי' פנימי' האור לחיצונים משא"כ אם היה האור דתורה מאיר בהם לא היה יוצא דם מן הפרוכת כי אור דתורה ממשיך אור מחדש בכלים דקדושה ולכך נק' התורה רפואה כמ"ש רפאות תהי לשריך כו' וע"י אור דתורה דוקא הוא שאמר יאר ה' פניו אליך דוקא (כי התורה היא חכמת אדם תאיר פניה ועמ"ש בענין אלו דברים שאדם אוכל פירותיהן כו' שהן בג"ר ות"ת כנגד כולם וענין ויתר בערוך ערך ויותר ע"ד ויותר אסור במודר הנאה העדר הקפידה ובפ"ה דב"ק ד"ג סע"א כל האומר הקב"ה וותרן כו' דרכיו משפט דוקא, וכ"ה במדרש תולדות פמ"ז ומסיים אלא מאריך אפיה וגבי דיליה א"כ מ"ש ויתר הקב"ה על עצ"ג כו' ר"ל שהי' מאריך אף והנה גם דברים ע"ז וג"ע וש"ד י"ל שהם נגד ג' דברים שעליהם עומד העולם, והן לערו"ז ע"ז ג"ע ש"ד ע"ז היפך עבודה, שפ"ד היפך החסד והוא ענין שופך דם האדם כו' ביאור בשעה שהקדימו, ג"ע כנגד קו האמצעי תורה כו' והיה מאריך אף ועל התורה לא ויתר כו'.

קיצור ענין גדר הפרוכת ויצא דם הפרשעים בי דוגמת בי נשבעתי, הפנימי' קמי' כחשיכה כאורה, הכלים מגבילים, לשמור את כל מצותיה, מ"מ

וזאת התורה אדם, ממשיך הפנימיות, לכן ויותר ע"ד מאריך אף כו', משא"כ על ביטול תורה לא ויותר כו', יאר ה' פניו זהו ע"י התורה כי באור פניך נתת לנו תורת חיים.

י) ומעתה יש להבין בפרשה שניה דכתי' בה מצות תפילין קודם למצות ת"ת כמ"ש ושמתם את דברי אלה כו' וקשרתם אותם כו' ואח"כ ולימדתם את בניכם הפך מפרשה ראשונה כו', אך הנה אעפ"י שמבואר למעלה בטעם פ' ראשונה שקדם בה מצות ת"ת למצות תפילין דהיינו לפי שא"א להיות גילוי אוא"ס במצות כ"א ע"י התורה כמו שנמנו וגמרו דתלמוד גדול כו' כני"ל, אמנם הנה כל זה עכשיו דוקא אבל לעתיד יהי' בהפך שהמצות יהי' גבוהים מן התורה ויהי' מעשה גדול מן התלמוד (וזהו ע"ד נקבה תסובב גבר ועמ"ש בד"ה אוסרי לגפן שעיקר שלימות מעשה המצות יהי' לע"ל כמו שאנו אומרים ושם נעשה לפניך כו' כמצות רצונך כו' ועמ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה קול דודי בענין ומקפץ על הגבעות) כי באמת יש למצוות שרש גבוה מן התורה להיותם בחי' רצונו יתברך משא"כ התורה שהוא חכמתו ית' והרצון הוא למעלה מן החכמה כידוע ובהיות שכפ' שנייה מדבר על העתיד כמשי"ת ע"כ אמר בה מצות תפילין קודם למצות ת"ת דהנה משמעות פרשה זאת בכל דברי הפרשה שאינם ענין ציווי ואזהרה כו' אלא ענין מדבר על העתיד דהיינו שעתיד להיות כך וכך וזהו והי' אם שמוע כו' עד וסרתם ועבדתם כו' וזרה אף כו' ועצר ואבדתם כו' ושמתם את דברי אלה כו' דר"ל שעתיד להיות כן שיסורו מן הדרך וישתעבדו בגלות בין ע' שרים של עכו"ם ובזאת תכופר עונם כי גלות מכפרת עון והטעם הוא משום דע"י השעבוד הזה שמשתעבדים בהם העו"ג למטה נוטלים חלקם ויניקתם שיש להם למעלה ואין להחיצונים עוד יניקה למעלה מבחי' הפנימי' דאלקות כי כבר קיבלו חלקם בשעבוד זה למטה במדתם. וזהו לא יאחר לשונאיו, פי' לא ימתין לשונאיו שהן הקליפות והרשעים שהחריבו את בהמ"ק עד שיהיו ראויים לקבל יניקה מבחי' אורות הפנימי' למעלה ע"י בחי' הכלים דקדושה שנק' אחוריים, כי גם מבחי' אחוריים דקדושה לא יקבלו וזהו לא יאחר פי' לשון אחוריים משום שנותן להם ממשלה ושליטה למטה בישראל ועי"ז משלם לשונאיו אל פניו למטה כדי להאבידו משרש יניקתם למעלה לגמרי ולא יהי' להם חלק למעלה גם בבחי' אחוריים כו' וד"ל, וזהו טעם שעבוד הגליות בעת חמן שהי' חורבן בהמ"ק בכל מיני דוחק, והוא ענין מ"ש עת אשר שלט האדם באדם לרע לו כו' כמ"ש במ"א, וזהו ושמתם את דברי אלה כו' פי' כי אחרי הצרות והמצוקות שבגליות ישימו דברי אלה על לבבכם כענין מ"ש בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים ושבת עד ה' כו' כי הגלות מכפרת עון הפוגם למעלה הגם שעי"ז כבר נפגם ונסתלק האור כענין הנ"ל במאמר גדר הפרוכת ויצא דם כו' אבל לא נמשך בחי' פנימיות האור שנק' דם להיכלות החיצוניות כלל מפני שכבר קבלו חלקם וגורלם למטה ע"י השעבוד כנ"ל, וא"כ הרי • בחי' הדם נבלע באברים עד"מ ואין לחיצונים יניקה ממנו כלל כי אינו יוצא חוצה כו' וזהו

ושמתם את דברי אלה מפני שממילא יאר ה' פניו אליך ולא לעוֹג וכמ"ש בצר לך כו' או ושבת כו' וכמ"ש בענין התשובה ישוב אל ה' וירחמהו כי התשובה מעורר רחמנות ואז כתי' ברחמים גדולים אקבצך כו' ודוקא אחר שמצאוך כל הדברים האלה ומטעם הנ"ל לפי שאז יהיו ישראל מנוקים מכל פגם ועוֹג אמר כמדבר על העתיד שאחר שיעבוד ומצוק אז ושמתם את דברי אלה כו' והנה לאחר גמר כל הגלות או יתעלו בניי בתכלית העילוי וכמ"ש ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים חציים אל הים הקדמוני פי' ירושלים הוא שורש כנס"י למעלה וכמארז"ל נשבע הקב"ה שלא יכנוס בירושלים שלמעלה כו' וע"י התשובה יתעלו בניי למעלה מעלה ברום המעלות דהיינו בבחי' רצה"ע שנק' כתר עלין כידוע חזו אל הים הקדמוני דהנה ביום ההוא בבוא הגאולה יצאו מים מירושלים מלמטה למעלה חציים אל הים הקדמוני כידוע דהתורה נק' ים הקדמוני וכמ"ש כאשר יאמר משל הקדמוני ומבואר למעלה שאז יהי' בחי' המעשה גדול מן התלמוד כנ"ל לפי שבחי' שורש המעשה הוא רצה"ע שלמעלה מבחי' חכמה שבתורה ע"כ אמר שיצאו מ"ח מבחי' המעשה (שהוא מ"ש א"ח עט"ב כמשי"ת) אל הים הקדמוני דהיינו להשפיע אל בחי' החכמה שנק' ים הקדמוני (והוא בחי' חכמה שבכתר שנק' חכמה שלמעלה נובלות חכ' שלמע' תורה כידוע) והיינו מ"ש א"ח עט"ב פי' א"ח היינו כנס"י ע"י בחי' המעשה דווקא תהי' לעתיד בחי' עטרת וכתר לבעלה ועמ"ש מזה בלק"ת פ' צו בד"ה ואכלתם אכול וע"כ ארז"ל לעתיד שעתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש כו' מפני שיהי' בחי' גילוי אלקות למטה יותר מלמעלה וע"כ יאמרו המלאכים לפני הצדיקים קדוש כו' והכל מטעם הנ"ל לפי שהמעשה שרשה ברצון העליון אך לא יהי' גילוי זה למטה כ"א אחרי גמר שיעבוד הגליות מטעם שלא יהי' לחיצונים חלק יניקה למעלה ויהי' הדם נבלע באברים עדי"מ כנ"ל וד"ל. וז"ש בפ' שני' אחר ושמתם את דברי אלה וקשרתם כו' ואח"כ ולמדתם שהוא מצות ת"ת כי לעתיד יהי' בחי' המעשה גדול מהתלמוד מטעם הנ"ל וכמ"ש אל הים הקדמוני ולכך הזכיר מצות תפילין קודם שהוקשו לה כל המצות כנ"ל ואח"כ ולמדתם. משא"כ בפ' ראשונה דמדבר עכשיו שתלמוד גדול כי מה שנמנו וגמרו דתלמוד גדול היינו דוקא עכשיו ולא לעתיד ומ"מ מובן עכ"פ מכ"ז דב' הדיעות אמת דתלמוד גדול וגם מעשה גדול אלא שתלמוד גדול עכשיו ומעשה גדול לעתיד.

קיצור שלע"ל יהי' שלימות המעשה ואז יהי' מעשה גדול ע"ד א"ח עט"ב וע"ד ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים חציים אל הים הקדמוני
 חזו ג"כ ענין נקבה תסובב גבר.

ואפשר להבין קצת ענין זה שלע"ל יהי' מעשה גדול עפמ"ש באו"ת
 מהמגיד ג"ע ר"פ לך ע"פ ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך וממולדתך כו' וז"ל פי' כי יש יו"ד בראש ויו"ד בסוף (הג"ה היינו יו"ד דהוי' יו"ד דאד' כמ"ש בפ"י פותח את ידיך יודיך היינו ב' יודין הנ"ל עכ"ה) והיא חכמה עילאה (הג"ה שעליה אמר שלמה אחכמה היא רחוקה

ממני, וחיג פ' פנחס דרכיג סע"א ובפ' תולדות דקל"ה סע"א ועמ"ש מענין חכמה עילאה ע"פ ומעיין מבית ה' יצא בלק"ת בשה"ש סד"ה ששים המה הראשון עכ"ה) וחכמה תתאה (הג"ה ונק' קדש תתאה זהר פ' קרח דקע"ו ב' עכ"ה) והחילוק בזה הוא כי חכמה עילאה היא באה עתה ממקור העליון (הג"ה עיין וחי"ב ס"פ בא דמ"ב ע"ב בענין מקור מעיין חפירה שהם ג"ר כח"ב עכ"ה) עד"מ כשהוא רוצה לעשות איזה כלי הוא ערשה רשימה תחלה איך לעשות (הג"ה עיין רשימה חקיקה חציבה עשייה בפרדס שער אבי"ע ומ"ש מזה בתוס' לק"ת בד"ה להבין מ"ש באוצ"ח ועיין במדרש ר"פ בראשית ע"פ ואהיה אצלו אמון כו' עכ"ה) כדי שלא ישכח מחשבתו ואח"כ הוא ערשה אותה ומתחלה היה דבר זה בחכמתו ואח"כ מצייר אותה בשכלו ואח"כ הוציא אותה מכח אל הפועל (הג"ה וזהו ע"ד אז ראה ויספרה הבינה וגם חקרה ויאמר לאדם במדרש כי תשא פ"מ והמכוון דחכמה עילאה באה מלמעלה למטה כמו מעין הנמשך מהמקור וחכמה תתאה אין ר"ל רק שהיא למטה במדריגה אלא שנביעתה הוא מתתא לעילא וזהו ע"ד ההפרש בין המעיין בידי שמים שנובע מלמעלה למטה ובין באר מים חיים שבא ע"י חפירה בארץ ע"ד ויחפרו כו' וימצאו שם באר מים חיים שנביעתו נק' מתתא לעילא. כמ"ש בזהר ויחי דרל"ה ע"א ובפרשה נח ד"ס ע"א וזהו ענין מעיין גנים ואח"כ באר מים חיים כמ"ש בלק"ת פ' חקת בביאור ע"פ אז ישיר ישראל כו' עלי באר יעו"ש. וזהו ענין ב' יודין יו"ד דהוי' ויו"ד דאד' וזהו ג"כ ענין המברך והעונה אמן וגדול העונה אמן ע' באור"ת ס"פ בהר שהוא מתתא לעילא כו' ע"ש עכ"ה) וחי"ת היתה קודם בעולם ואח"כ נסתלקה וכשראה דבר זה לפניו או נזכר אותה וזהו ראה מעשה ונזכר הלכה פסחים פרק אלו דברים גבי הלל כי ה' בחכמה יסד ארץ א"כ החכמה היא בארץ בדברים ומי שהוא חכם כשראה מעשה לפניו הוא בא אל החכמה שבה כו' וס"פ חוקת כתב אעפ"י כשראה מעשה נזכר הלכה דהיינו שלא נתגלה רק מבחי' הדבור הנמשך מהדעת ונשאר בעובדא. נ' תיבת רק הוא ט"ס וצ"ל שלא נתגלה מבחי' הדבור כו' כ"א מהעובדא כו' עכת"ד. ועפי"ז י"ל ענין לע"ל שיהי' מעשה גדול שיודרך עולם המעשה ואז מתוך המעשה של המצוה יעמוד על החכמה יותר ופנימי' המצוה ולכן יצאו מים חיים כו' כי באר מים חיים יש בו בחי' עליונה יותר מהים הקדמוני ע"י שמאיר כח"ב דתהו והם גבוהים מכח"ב דתיקון כו' נמצא לע"ל לא יצטרך המעשה לקבל מהתלמוד חו"ב דתיקון כי אדרבה מהמעשה יומשך חו"ב וזהו חכמה תתאה ר"ל לא תתאה במדריגה כ"א דנביע מתתא לעילא ויהיה בה בחינה עליונה מח"ע לפי שיאיר בה כח"ב דתהו כו' וכנ"ל בענין גדול העונה אמן כו' והנה הזדככות העשייה לע"ל י"ל ממש בילקוט בירמיה ע"פ נקבה תסובב גבר בילקוט שם דס"ו ע"ד בעוה"ז אדם לוקט תאינה בשבת אין התאינה אומרת לו כלום אבל לע"ל היא צוחת ואומרת שבת הוא כו' ע"ש היינו שמודרך העשייה גשמיות וזהו ענין נקבה תסובב גבר ר"ל מ' שהוא עשיי' תזדכך עד שגם העשיי' גשמיות כו' לכן אין תימא אם המעשה יהי' גדול עד שעיי' המעשה יאיר החכמה כו'. והנה גם בבחי' ויניחהו בג"ע לעבדה זו רמ"ח מ"ע היה המעשה מוזכר הרבה אלא שאח"כ ויגרש את האדם כו'. לכן לע"ל שיהי' שלימות המעשה יהי' המעשה וך ע"ד הנ"ל.

רעה אור ואתחנן התורה

קיצור ענין חכמה עילאה חכמה תתאה ע"ד ראה מעשה ונזכר הלכה דהיינו חכמה עילאה נמשך מלמעלה למטה כמו מעיין וחכמה תתאה נק' תתאה לפי שנביע מתתא לעילא כמו באר מים חיים ולע"ל שיודכך העשייה כמ"ש בילקוט התאנה צוחת כו' ע"כ מתוך המעשה יזכור ההלכה גילוי החכמה גדול העונה אמן כו'.

קיצור דקיצור (אות א) בפ' שמע נאמר ת"ת קודם תפילין ובפ' היה אם שמוע נאמר תפילין קודם ת"ת. ענין מ"ש חזאת המצוה על מצות ק"ש.

ב כי ק"ש היא מצוה כללית, כי פי' הוי' אחד שהוא אחד בזיין רקיעים הארץ וד' רוחות העולם ר"ל שגם בשמים ובארץ ובד' רוחות העולם שהם בחי' ר"ק העולם בחי' התחלקות ופירוד אע"פ שורה ומתגלה יחודו ואחדותו ית' ואינון מתיחדים באחד שכולם בטילים לגבי אור ה' כמ"ש בת"א בד"ה וארא אל אברהם, (וכן כפשוטו מצות ק"ש שהוא ליחודו היינו לאפוקי מבחינת שיתוף כו' כמ"ש מזה בתחלת זה הבוך). וזהו ג"כ ענין לך הוי' הגדולה והגבורה כו' עד לך ה' הממלכה שהם ז"ת דאצילות שבהם ועל ידם התנהגות העולמות כולם בטילים אליו ית', זהו כללות המצות דהיינו מצות ליחודו ר"ל היינו איך שהוא אחד כמארו"ל על מנת ליחוד שמי.

וזהו ג"כ ענין לשיקבה"ה היינו יחוד ב' השמות הוי' אלקים דכולא חד, וגם יחוד זה היינו תוספת וריבוי אור מסכ"ע בממכ"ע, והכח הזה בהמצות זהו ע"י ביטול רצון ע"ד שמוע מובח טוב כו'.

ג וז"ש רש"י כמו שלע"ל נאמר ביום ההוא יהי' הוי' ושמו אחד דהיינו יהי' כבוד הוי' לעולם ולכן יהי' גקרא כמו שנכתב.

ד והיינו ע"י רמ"ח מ"ע שהם רמ"ח אברים דמלכא וכמ"כ בק"ש רמ"ח תיבין.

ה ולכן נק' כל המצות ע"ש צדקה, כי ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה שיהי' דירה בתחתונים, הנק' דרך הוי'.

ו לכן איכא מ"ד מעשה גדול, בפע"ח בשער חג המצות מעשה בר' אליעזר כו' המשכת שע"ה נהרין י"ל ע"י מעשה נמשך וישע ה'.

ז מ"ד תלמוד גדול, כי זה שיומשך אור א"ס להתלבש ברמ"ח אברים, זהו ע"י התלבשותו תחלה בחכמה.

ח גם מעשה גדול ע"ד עשייה לעילא.

ט וזהו ושגנתם תחלה ת"ת ויותר הקב"ה כו' ולא ויתר על ביטול תורה כו' אברים הפנימיים שבחן עיקר החיות כו'.

(ו) ולעיל יהי מעשה גדול ע"ד איח עטיב, יצאו מים חיים מירושלים כו'.

הג"ה ועמ"ש בד"ה מהרה ישמע בערי יהודה שבבחי' אירוסין הוא משמח חתן וכלה, עדין תלמוד גדול שמביא לידי מעשה, ולעיל שיהי' בחי' נישואין אז משמח חתן עם הכלה ר"ל החתן מקבל השמחה מהכלה נקבה תסובב גבר היינו שיהי' מעשה גדול וע"ש הטעם.

(א) וזהו ע"ד ראה מעשה ונוכר הלכה, הגיה' וק"ש נק' וזאת המצוה אפ"ל שהיא מצוה וגם תורה הענין כנו"ל סעיף ענין ויבן את זאת כו' על שלא ברכו כו', וזהו וזאת, כי רחל מבכה כו' דסליק הואו לעילא ועיי' ק"ש ו' אתון דיחודא המשכת הואו אות אמת כו' וזהו ג"כ ברכו בתורה כו' והיינו ע"י שהיא ג"כ מצוה ביטול ממש, כי היא קבלת עומ"ש ועול מצות ואף שעיקר כח המצוות לפי שהן מעשה ות"ת דכבוד ועשיי' לעילא י"ל כי ק"ש שהיא קבלת עול מצות נחשב כמעשה, ולכן אפילו מי שתורתו אומנתו ואינו מפסיק למצוה שאפשר לעשות ע"י אחרים מפסיק לק"ש, גם כי פי' לעשות הוא לתקן כנודע אי"כ לתקן זהו ע"י ק"ש קעומ"ש ועול מצות זהו עיקר התקון ח"ש וזאת המצוה אשר צוה ד' לעשות דקאי על מצות ק"ש שהיא דבור ונק' לעשות שהיא עשיי' אשר מעשה גדול מהדבור היינו מטעם הנ"ל ועד"ז ארז"ל הלומד ע"מ לעשות מספיקין בידו כו' כי גם בלימודו כיון שלומד ע"מ לעשות חשוב ג"כ עשיי'. מה גם כי תורה תיקון חכמה כח מה, מצות בירור שבה"כ דתהו, וק"ש העלאת מ"ן לשורש עולם התהו, דהיינו תהו שבקדושה כתר כו'. עיין מענין עשייה בכרך שמות ויקרא במד' פ' ואתחנן.

לתוספת ביאור בענין תלמוד גדול כו', כי הנה כתיב ויעש אלקים את שני המאורות הגדולים וזהו"ע תלמוד ומעשה וכמ"ש בשל"ה פ' ראה דף שע"ה א' ב', וכ"ה בע"מ מאמר הקור דין פ"ו דף ע"א סע"א, ושמש הוא יחז"ע שמש הוי' וזהו"ע התורה כמ"ש מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש וארז"ל שאני עמלא דאורייתא שאינו תחת השמש כ"א לעילא מן שמשא הוא. וכמו שפי' בתו"א בד"ה וידבר אלקים כו' וארא אל אברהם כו' וכמ"ש מזה בלקו"ת פ' אמור בד"ה כי ביום הזה יכפר דרוש השני ע"ש שהוא בחי' ואשים דברי בפ"ך ולכן זהו גילוי דיחז"ע היינו כמו דכולא קמי' כל"ח יעריש, וע"ד ונתתי עשב שאמר מרע"ה ומ"ש בד"ה בחורש השלישי בתו"א פ' יתרו פי' וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר מה להלן כו' אשר שם וירד הוי' כו' ומ"ש בתו"א פ' וארא סד"ה וארא אל אברהם פי' ושמי הוי' לא נודעתי להם כ"א ע"י התורה מתנייתא מלכתא ע"י הביטול כנ"ל בענין ונתתי עשב כו', וזהו"ע תלמוד גדול ע"ד את המאור הגדול כו' אבל המעשה הוא בחי' יחז"ת כמ"ש בד"ה כי ביום הזה יכפר הנ"ל בחי' ירח כמו שהירח אין לה

אור מעצמה כ"א מהשמש כך המצות כשנפלו בעשי' והתורה אור מאירה אותו וכמ"ש בד"ה מנורת זהב ע"ד והחכ' תחי' את בעליה המצות בחי' עתיד וזהו ומי"מ מעשה גדול מצד שרשן ואף שהם במ' הגק' ירח אבל הם מעלים להוי' שתהי' א"ח עט"ב וירח בחי' ירח כנודע מענין יריחו וכמ"ש עד דוד הגדיל ח"ש הנה ישכיל עבדי קיום המצות ובעה"ק ח"ג פס"ו העיר למעשה גדול מענין הקדמת נעשה לנשמע גם שם פי' שהמעשה בעולם הדכר והתלמוד בעולם הנוק' וכ"כ בפרדס ערך עושה פרי והוא מהוהר פ' ויחי דר"ל"ח ע"ב וע"ש בפרדס ערך מעשה וע' במא"א אות מס סנ"ו ובאות ע' סנ"ב. משמע דס"ל דמ"ד מעשה גדול פליג וס"ל דהמעשה בחי' שמש והתלמוד בחי' ירח, וזהו דחק אלא דס"ל דאע"ג דהמעשה היא בחי' ירח מי"מ שרש המעשה נמשך מבחי' דלעילא מן שמשא, וכמ"ש ברכות פ' בא פט"ו שהירח אור והשמש אש אי"כ י"ל דשרשה גבוה מהשמש. והר"ע שמש צדקה שגבוה משמש הוי' בחי' תורה כו' וזה שארז"ל פ"ק דעכ"ר"ם דיי"ח ע"פ וימים רבים ללא אלקים אמת כשעוסק רק בתורה ואינו עוסק בגמ"ח, ואינו מוכן אלא כי אמת זהו אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי כו' א"כ להיות ההמשכה למטה עד סוף כל דרגין ואני אחרון זהו ע"י המעשה וברבות ריש קהלת ע"פ מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש בכל עמלו דוקא משא"כ העמל של תומ"צ אוצר לו למעלה מן השמש ועיקר העמל שתחת השמש זהו"ע המצות שהם תחת השמש בבחי' יחוט' וע"י עמל זהו שמברר שם ב"ן שלמטה מהשמש דשם מ"ה ע"י"ו אוצר לו למעלה מהשמש בבחי' כתר וזהו ע"ד מעשה גדול כי תורה בחי' שמש יחוט' וע"י המצות אוצר לו למעלה מן השמש ועמ"ש מזה ע"פ והבאתם את עומר גם עפמ"ש דתורה היא האור המעשה הוא הכלי. ושרש הכלים נמשך מבחי' סוכ"ע שהוא אור מקיף שלמעלה מבחי' האר"פ שהיא התורה כמבואר בד"ה יביאו לבוש מלכות שהמקיף מצחצח חצי הכלים מבחוץ כו' ע"ש וזהו כמ"ש בד"ה אני לדודי בענין תלמוד ומעשה שהם בחי' ממכ"ע וסוכ"ע ור"ל כי התורה הוא או"פ והמצות שהם הכלים שרשם מאר"מ כו', וזהו"ע כלום מעשה בא לידך ובעה"ק ח"ג ר"פ ס"ו בשם הקנה שהמעשה ממשיך מה' עילאה על ה' תחאה כו' עשי' בבנינה ח"א נק' או"פ ובינה אר"מ והמל' כלי. וע"ש ח"א פ"י"ו עושה שלום כו' ונמנו וגמרו תלמוד גדול כו' שמביא כו' כי מ"ד דתלמוד גדול מצד עצמו זהו ע"ד ות"ת כנגד כולם והיינו להיותו שמש המאור הגדול ואשים דברי בפ"ך יחוט' ועכ"ז ע"ו נחלק מ"ד מעשה גדול משום דשרש המצות אוצר לו למעלה מהשמש אלא שנמנו וגמרו דעכ"פ תלמוד גדול שמביא לידי מעשה שהירח מקבל אורה מהשמש והיינו והחכ' תחיה בעליה. ועוד כי גם כשתהי' שני המאורות הגדולים מ"מ הירח היא מקבלת מהשמש וכ"ז עכשיו אכן לע"ל מעשה גדול שיהי' שוין בקומתן ותקבל מהבינה בצנור בפ"ע כנודע מענין ברכת אשר ברא כו' משמח חתן עם הכלה ומה שתהי' גדול היינו א"ח עט"ב עד דוד הגדיל ועמ"ש בד"ה אוסרי לגסן בפ"י כמצות רצונך. ויש לבאר כי ע"ד קיים אברהם כו' דהיינו ברחניות ואח"כ ניתנה התורה בקיום המצות במעשה גשמיות דוקא. והאור מוסתר ואינם משיגים רחניות המצוה כמו שהשיג אברהם ע"כ תלמוד גדול שמביא לידי מעשה כו' אבל לע"ל ישיגו הפנימי' כמ"ש הנה ישכיל עבדי כו' ומעין זה היה קודם

חטא עה"ד טריר ויניחהו בג"ע לעבדה כו' אי"כ היה בירח כלי גילוי בחי' שמש ולע"ל יהי' ביתר שאת והיינו שיתגלה מקור עשי' בבחי' סוכ"ע.

אך אם פגם בתומ"צ המשכת סוכ"ע וממכ"ע ע"ז מבקשים התחורנו בתשובה שלימה לפניך פי' ע"י המשכה שלמעלה מסובב כו' כנו' בדיה אני לדודי בלק"ת ועמ"ש מזה גם בפ' אחרי בביאור כי ביום הזה יכפר בענין כי גאה גאה מה שלמעלה מבחי' אר"מ ואר"פ והענין כמו שארז"ל ברבות פ' מקץ פ"צ בענין והית רק למעלה יכול כמוני ת"ל רק גדולתי למעלה מגדולתכם ולמדו זה מענין רק הכסא אגדל ממך כו' פי' גדולתכם היינו מ"ש כי מי גוי גדול כו' והיינו ע"י המצות דכתיב וצדקה תרומם גוי שכל פרוטה מצטרפת לחשבון גדול להמשיך בחי' גדול הוי' כו' כמ"ש ע"פ אז יאמרו בגוים הגדיל ה' לעשות עם אלה כו', והיינו ע"י תומ"צ שממשיכים גילוי גדולתו ית' כנ"ל בענין תלמוד גדול ומעשה גדול דהמכוון המשכת אר"פ ואר"מ כו', אך הנה כתיב הלליתו כרוב גדלו שיש ריבוי בחי' גדולה זה למעלה מזה עד אין קץ כו' וז"ש לעושה נפלאות גדולות שנפלאות גדולות הן עשי' גשמיות אצלו ית' וכתיב כי גדול מעל שמים חסדיך שמים הם מקיפים כו' ומעל שמים למעלה מבחי' המקיפים כי כל המקיפים ופנימים עגולים ויושר נמשכים רק מהקו כו'. וזהו גדולתי למעלה מגדולתכם ר"ל למעלה ממה שאפשר להמשיך ע"י תומ"צ. גם ארז"ל דבר גדול מעשה מרכבה כו' תענין כל בית גדול שמגדלין בו תורה או תפלה וז"ש אלקי גדלתי מאד כו', והנה גדולה תשובה שמגעת עד כסה"כ בחי' רק הכסא אגדל כו' כי כסה"כ בחי' קה"ק שלמעלה מבחי' אק"ב ולכן ע"ז מתמלאים הפגמים שנעשו ע"י החסרון בתומ"צ כו' ע"י שממשיכים מבחי' שלמעלה מסוכ"ע וממכ"ע כו' והיינו ענין והקול נשמע בית פרעה ופי' בוח"א פ' ויגש דר"י ע"א ביתא דאתפריצו מיניה כל נהורין כו', וזהו"ע הקול שופר ע"ש זהו והחמישית לפרעה דלית שמאלא בהאי עתיקא כנ"ל וע' בסה"מ דק"ד. ועמ"ש מענין תשובה ע"פ טוב וישר ה' ע"כ יורה חטאים בדרך שאלו לחכמה חוטא מהו ענשו כו'. והנה אור שנברא ביום ראשון נק' ג"כ כי טוב הוא למע' משמש וירח ע"כ י"ל מבחי' זו נמשך תשובה ונמשך מבחי' טוב וישר כו', הגם שהתורה נק' ג"כ כי לקח טוב נתתי לכם אפ"ל שכמה בחי' טוב יש.

באור ע"פ ושננתם

בפרשה ראשונה דק"ש נאמר תחלה ושננתם לכניך ודברת במ שהוא מצות תלמוד תורה, ואח"כ נאמר וקשרתם לאות על ירך שהוא מצות הנחת תפילין, ובפ' שניה דק"ש היינו פ' והא"ש נאמר תחלה מצות תפילין וקשרתם לאות על ידכם ואח"כ נאמר מצות ת"ת ולמדתם אותם את בניכם כו'. וגם בפ' קדש כתיב ולזכרון בין עיניך כו' למען תהי' תורת ה' בפיך הרי ג"כ הקדים תפילין לתורה, וצ"ל זה למה בפ' שמע הקדים תורה לתפילין ובפ'

העול גופא יהי' באהבה אבל מ"מ עיקר בחי' המצות הוא בחי' קבלת עול וכמארו"ל מצות לאו ליהנות ניתנו רק לעול כו' ולכן ארו"ל אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה פעמים ואחד שבשביל הפעם האחד שהוא יותר מרגילותו ורצונו רק שמבטל רצונו עי"ז שמסלק א"ע ומבטל רצונו נעשה אתעדל"ע ג"כ עד"ז כביכול שמצמצם א"ע ויסלק אורו הגדול על הצד כביכול ולהיות נמשך בבחי' גדולה להיות התפשטות מדת חסדו להחיות כל העולמות בחי' ממכ"ע כו', וזהו פי' לשם יחוד קובה"ו שנעשה ע"י המצות, וזהו חקשה כל התורה כולה לתפילין כי כמו בתפילין כשהם כשרים כדון ועשויים על קלף כשר ובתגין שורה אוא"ס ב"ה על קלף גשמי כמו פ' קדש הוא בחי' חכמה שממשיך בחי' חכים ולא בחכ' ידיעא כך כל מצות התורה וגם מצות ת"ת הם בענינים גשמיים כמו צדקה שהיא בגשמיות וע"י ממשיך מהו"ע כמו שהוא מחיה שפלים כך הוא ממשיך חיות חדש כמ"ש זורע צדקות מצמיח ישועות שהוא כמו שזורע איזה דבר כדי שאח"כ יגדל ויצמיח הרבה כמו"כ ע"י צדקה שנותן צדקה ומשפיל א"ע להחיות רוח שפלים גורם אח"כ שיהי' מצמיח ישועות להיות פועל ישועות בקרב הארץ ישועות היינו בחי' גילוי ש"ע נהורין גם הוא מלשון וישע ה' אל הבל כמ"ש במ"א וזהו כוס ישועות אשא כוס גימ' אלקים שהוא הכלי שמקבל ישועות (כי הכלי הוא בחי' מל' בחי' הנק' שכינה כנ"ל בפי' לשם יחוד קובה"ה ושכינתיה).

ב) אך הנה הגורם לזה שיהי' המשכת אוא"ס ב"ה במצות מעשיות הוא התורה כמ"ש ודברת בם ואח"כ וקשרתם לאות כו' והענין דהנה קודם ודברת בם כתיב שמע ישראל ואהבת, ואהבת הוא פועל יוצא כי ע"י שמע ישראל נעשה ואהבת כי שמע לשון הבנה כשמתבונן בפסוד"ו ובב' ברכות שלפני ק"ש איך שהודו על ארץ ושמים ומל' מלכות כ"ע והאופנים וחיות הקודש ברעש גדול כו' (והנה רעש אותיות שער כי הנה בחי' קדוש הוא בחי' ת"י נימין כמ"ש בזהר דקדושה תליא בשערא כמ"ש בגזיר קדוש יהי' גדל פרע שער ראשו כו'). ויובן זה בהקדים פי' וענין שהבריאה מאין ליש איך שייך לומר מאין והלא ממך הכל כתיב ועוד דהא כולא קמי' כל"ח שכל מה שלמטה מטה הוא קמי' כלא ואין כו' ולמה נק' הבריאה יש מאין והלא נהפוך הוא, אך ע"ז אמר דהע"ה כי עמך מקו"ח באורך נראה אור שהאמת הוא שמקור חיים הוא עמך כי ממך הכל מ"מ נק' יש מאין כי באורך נראה אור פי' באור חיו בעלמא כמשל זיו השמש מהשמש שאינו מערך מהותו כלל כך השתלשלות והתהוות כל העולמות הם רק בחי' הארה והארה דהארה בעלמא, באורך הם עולמות עליונים, נראה הם עולמות תחתונים שהם הארה דהארה כו', וזהו כי עמך מקור חיים פי' שמקור חיים הוא בטל וטפל עמך כו', ולכן נק' הבריאה יש מאין דהיינו מבחי' שהוא כאין ואפס בחי' הארה והארה דהארה כו', ולכן נק' ג"כ המשכה זו בשם שערות שהוא בחי' המשכה חיצונית שאינו נוגע להעצמיות עד שנק' הוא ית' קדוש ומבדל דהיינו דקדושה תליא בשערי' כו', כי היותו קדוש ומבדל היינו ע"י שהמשכה נמשך רק בבחי' שערות כו' ע"י צמצומים רבים בהארה זו כו', וע"כ מתנשאים ברעש שמהתבוננות זו איך ההמשכה רק בבחי' שערות, וזהו מאין כו', נמשך רעש גדול שמתנשאים לבחי' אא"ס

ב"ה שלמעלה מבחי' הארה זו כו', וכן בנפש האדם המשכלת ומתבוננת בזה נעשה התשוקה בלבו כרשפי אש והיינו אם רץ לבך שהוא בחי' רצוא ברשפי אש ואחי"כ שוב לאחד, שבחי' השוב הוא לבחי' אחד והוא בחי' ההמשכה להיות יחוד קובה"ו שזהו פי' אחד אי"ח ד' כמ"ש במ"א, והיינו להיות לו דירה בתחתונים (היינו יחודית כך מ"כ) שהר"ע אחד כי אחד הוא ד' רוחות העולם חי' רקיעים, ולא דוקא ז' רקיעים גשמיים אלא אפי' ז' רקיעים רוחניים היינו בחי' גדולה וגבורה כו' (הג"ל אות א') ומזה ואהבת את ה' אלקיך שיהי' אלקות שורה בקרבך ממש והוא ע"י תורה כי אורייתא מחכמה נפקת היינו כח מ"ה בחי' ביטול אני המשנה המדברת בפ"ך כו', ובגילוי אלקות בבחי' זו הוא גילוי א"ס ב"ה שמעלה ומטה שוין אצלו כו' (עמ"ש במ"א ע"פ וארא כו' ושמי הוי לא נודעתי כו' רק ע"י תורה כו' שהוא גילוי בחי' אנכי כו') וזהו מ"ש וזאת המצוה דקאי על ק"ש שנק' ק"ש מצוה סתם כי היא כלל כל המצות שע"י מצות ק"ש נמשך אוא"ס ב"ה בכל המצות שהר"ע שוב לאחד שנעשה דירה בתחתונים וזהו תלמוד גדול שמביא לידי מעשה שע"י התורה ממשיך רצונו וחכמתו (ופי' הענין כי מעשה המצות נקראי' בשם מצות המלך שע"י נמשך בחי' לבוש מלכות הוא בחי' מלכות דאצילות והיינו ע"י קיום מצות מעשיות נמשך הגילוי עד למטה בבחי' מל' דאצי' ולזה צ"ל תלמוד מביא כו' ומתחלה קבלת עומ"ש שמים הוא בחי' המשכת הגילוי מא"ס ב"ה הנק' מל' דא"ס, ונק' מלכות שמים בחי' מקיף כו' שנעשה כתר לאצילות, וזהו גי"כ בחי' יחוד קובה"ו היינו בחי' מלכות דאין סוף כשנעשה כתר לאצי' נק' שכינתא עילאה ע"ש ששוכן בעולם האצילות כו' והמשכה זו ע"י בחי' אם רץ לבך בכל מאדך בלי גבול מעורר בחי' א"ס כו' ואחי"כ ע"י התורה שוב לאחד להיות נמשך ומתלבש אור והמשכה זו בבחי' אחד גדולה וגבורה כו' מדות עלינות כשר ופסול חריג כו' שהחכ' מתלבשת בהם ובתוכה א"ס ב"ה כו' ועמ"ש במ"א ע"פ ואולם חי אני בענין בכה"מ) ומזה ואהבת את ה' אלקיך שיהא אלקות שורה בקרבך ממש והוא ע"י תורה כי אורייתא מחכמה נפקת היינו כח מ"ה בחי' ביטול שמעלה ומטה שוין אצלו, וזהו וזאת המצוה סתם דקאי על ק"ש כי מצות ק"ש היא כלל כל המצות שע"י מצות ק"ש נמשך אוא"ס בכל המצות שהר"ע שוב לאחד שנעשה דירה בתחתונים וזהו תלמוד גדול שמביא לידי מעשה שע"י התורה ממשיך רצונו וחכמתו כי בתורה יש ב' בחי' תשבי"כ ותשבע"פ כמבואר בזהר בצלמנו זו תשבי"כ וכדמותנו זו תשבע"פ, בצלמנו דא תשבי"כ שהרי כתיב בה זידבר ה' ויאמר ה' ובמשנה תורה שכינה מדברת מתוך גרונו של משה, וכדמותנו תשבע"פ הלכות כשר ומותר, שפי' כשר הוא דבר שיכול להיות לו עליה לה' ואסור הוא לשון אסור וקשור למטה שא"י לעלות לעצמיות אוא"ס כי בחכ' אתברירו כי ע"י חכ' התר' נתבררו הדברים מתניתא מלכתא מאן מלכי רבנן כמו המלך שהוא גחור כו' כי רמ"ח פקודין רמ"ח אברים דמלכא כמו עדי"מ האבר שמלובש בו החיות שהוא הכלי להחזיק את הדם הוא הנפש אך יש אברים פנימים ואברים חיצונים שהם כלים כך המצות הם בחי' כלים שבהם מלובש החיות של אוא"ס וע"י לימוד התורה הוא מרבה דמים באברים שהוא עדי"מ כמו שנותנים רפואה לחולה שיתרבה הדם כמרי"כ ע"י לימוד התורה נתרבה הדם כו'.

ג) הנה ענין תלמוד גדול שמביא לידי מעשה יובן בהקדים תחלה ענין השתלשלות העולמות שהם מתחלקים דרך כלל לדי' עולמות אבי"ע, וידוע דאצי' איהו וגרמוהי חד, משא"כ בריאה יש מאין ע"י פרסא כו', וביאור הדבר כמו עדי"מ בנפש היא הנפש עצמה היא אור פשוט בלי התחלקות שכל ומדות שהשכל ומדות אינן מהות ועצמיות הנפש רק שהן כלים להנפש, שבהן וע"י פועלת הנפש כגרון ביד החוצב בו לאהוב במדת האהבה ולהשכיל בחכ' כו' ומ"מ הנפש מתאחדת עמהם כמו התאחדות הנפש עם הגוף שאף שהגוף הוא ג"כ רק לבוש הנפש, מ"מ מתאחדת עמו הנפש שכשנוקף אנכעו מרגשת הנפש ומתפעלת וכן האברים נשמעים תומ"י לרצון הנפש כו' ועד"ז הוא התאחדות הנפש עם השכל ומדות, לכן נק' הנפש ע"ש השכל נפש המשכלת, משא"כ מחדו"מ הם בחי' לבושים לבד שאין מתאחדים עם הנפש כמו הלבוש לגבי האדם ברצונו פושטו כו' להיותו דבר נפרד ממנו כו', ועד"ז יובן למעלה בענין אבי"ע שע"ס דאצי' נק' עשר תיקונים כי הנה אתה הוא חכים פי' אתה הוא אור א"ס שנשפל ונמשך להיות חכים בבחי' חכמה עד במקום שאתה מוצא גדולתו כו' ועדין אינו בחי' חכ' ידיעא אלא שנק' חכים לפי שהוא מקור החכמה דבי"ע ע"ד אין לך עשב שאין לו מזל כו' שחכ"ע דאצי' הוא מקור לחכמה דבי"ע כהמזל לגבי העשב ולכן שיהי' אתה אור"ס הפשוט נמשך להתלבש בחכמה הוא השפלה, אך מ"מ איהו וגרמוהי חד, ולכן נק' תיקונים משא"כ בי"ע נק' לברשין תקינת לון שהם בחי' נפרדים כו' ואינו ערוך לאצי' כמו שאין ערוך המתיקות גשמיות לגבי מתיקות רוחניות שבהמזל והתהוותן מאצי' ע"י הפרסא כו' וג' בחי' בי"ע הם בחי' מח' דו"מ כי יוצר אור ובורא חושך היינו דיבור ומחשבה כו', וכמו"כ כל עולם כלול מד' כמו עולם האצי' כלול מאבי"ע כתר הוא בחי' אצי' שבאצי' וחב"ד הוא בחי' בריאה דאצי' ותג"ת הוא בחי' יצירה דאצילות, ונהי"מ הוא עשיה שבאצילות.

והענין כי הנה כתר יש בו שני פירושים לשון מקיף כתרו את בנימין ולשון שתיקה כתר לי זעיר ושניהם עולים בקנה אחד, כי הנה סייג לחכמה שתיקה סייג היינו גדר ומקיף וזהו כתר לשון מקיף לחכמה והוא בחינת שתיקה. והענין כי החכמה מאין תמצא שמחכמה ואילך הוא השתלשלות עילה ועלול מדות משכל כו' משא"כ להיות התהוות תחכ' מא"ס ב"ה א"א להיות כ"א ע"י צמצום ומקור"ס, ונמשך רק קו ופי' חלל ומקור"ס הו"ע התכללות האור במאור ושנשאר רק רשימו עדי"מ כו' ולכן נק' תחכ' יר"ד ונק' ברק כו' אבל מקור האור שנסתלק זהו בחי' מקיף לחכמה ונק' כתר והוא ג"כ בחי' שתיקה היינו בחי' העלם האור במאור שלא יהי' גילוי כו' וכל בחי' עולמות א"ס שלמעלה מאצי' נק' ע"ש כתר שהוא בחי' הממוצע להיות התהוות ע"ס חכמה כו' כי הנה מהו"ע ית' אין שינוי אפי' בחי' אור"ס כו' ולכן כתר נק' אצי' שבאצי' והחכ' מאין תמצא הוא בחי' בריאה דאצי' יש מאין, אך בחי' חכ' לגבי בחי' כתר בחי' אור"ס אין ערוך יותר מבריאה לאצי' דשם רק ע"י פרסא וכאן ע"י צמצום ומקור"ס שהוא צמצום גדול יותר לאין קץ כו', אך מחו"ב למדות הוא בחי' השתלשלות ונמשך ע"י חלון כו' בריאה ויצירה כו' כי המדות הם בחינת יצירה ו"ק מקנני' ביצירה

כו' ומל' בעשי' והענין כי המל' הוא מחי' עולמות בי"ע שהם נבראים יש מאין וכמ"ש בדבר ה' שמים נעשו וע"כ נק' בשם עשיה הגם שבדבר ה' נתהוו העולמות עכ"ז הדיבור נק' אצלו ית' עשיה, כי כמו למשל המלך אינו רק מלך רק מצד שמקיימים גזירתו ושומעים לפקודתו שהוא בחי' דיבורו באשד דבר מלך שלטון ובחי' מלוכה הוא בחי' השייך לעולמות אין מלך בלא עם חתו הבחי' היותר תחתונה ע"כ נק' עשיה (כמ"ש בלקו"ת פ' במדבר ע"פ והי' מספר בני"ו כו').

ד) ועתה יובן ענין תלמוד ומעשה כי הנה המצות שהן בחי' מעשה היינו שנמשכים מבחי' עשי' שבאצי' היינו בחי' מל' שהוא בחי' עשיה שממנה שרש המצות מעשיות לשמוע פקודת המלך ולקיים גזירתו ועוד שגם כל הדברים הגשמיים כמו אתרוג והסוכה וכיוצא בהם כל הדברים שנעשו בהן המצות הרי כולן נתהוו מהארת המל' ע"י כמה ממוצעים בבי"ע כו' והתו' היא בחי' ז"א כי התורה היא מבחי' הששה מדות שמהם נמשך להיות אסור ופסול וטמא ע"פ מדות הגבורה ומותר וכשר וטהור מבחי' חסד כו' והיינו כשהוא כשר יכול להיות שורה בו גילוי אלקות כו', ושרש התורה ממוחין דא"א המלוכשים תוך ז"א דאורייתא מחכ' נפקת כי בחכ' אתברירו שהוא בחי' החכ' והשכל העליון כמה יהי' גילוי אוא"ס ובמה יתלבש ובמה לא יתלבש כי כולם בחכ' עשית, וזהו דעת האומר תלמוד גדול שהרי נמשך מבחי' ז"א שהוא בחי' יצירה שבאצי' וג"כ מחכ' נפקת וזהו"ע משנה ביצירה ותלמוד בבריאה היינו בריאה יצירה דאצילות וכ"ז גבוה ממעשה בחי' עשי' דאצי', וזהו כי נר מצוה ותורה אור שהמצוה שהוא בחי' עשיה הוא נר וכלי לבחי' אור דתורה והיינו ג"כ בחי' מ"ה וב"ן כי מל' בחי' שם ב"ן וז"א בחי' שם מ"ה שקיו דאילנא דהיינו בחי' ה"ח שמהם שורש כל רמ"ח מ"ע כו' שהן המגדילין כל הרמ"ח אברים כמו עד"מ באדם יש עורקין הנמשכים מן המוח ומתלבשים באברים כו' וזהו כי האדם עץ השדה כמו שגידול האילן ע"י המים כך בחי' גידול אברי האדם נגדלים מעורקים שבמוח המתפשטים באברים והן נמשלים למים וכן בדם יש גם כן בחי' חלקי מים כו' כנודע.

אך דעת האומר מעשה גדול הוא משום ששרש המצות עם היות שנמשכו למטה בבחינת מלכות אבל שרשן הוא גבוה מאד נעלה מתרי"ג ארצין דגלגלתא שהוא בחינת כתר שבכתר שהוא בחינת הרצון עליון להיות כך וכך כו' ורצון זה מתלבש בבחינת חכמה שהוא בחינת הטעם והשכל של רצון מפני מה רוצה בו ואיך ומה יהי' פרטיות הרצון והרי באמת הרצון גבוה יותר מן החכמה שהרי החכ' הוא רק הטעם של הרצון (וכמשנת"ל דבחי' חכ' מאין תמצא שהוא בחי' בריאה דאצי' יש מאין ואינו ערוך לכתר דאצי' שהוא בחי' אצי' שבאצי' סייג לחכמה שתיקה כמו שתוק כך עבמ"ח כו', וכמ"כ המצות מעשיות הם יותר גבוהים מצד זה מן התורה כי התורה היא רק הטעם של המצוה מ"ט כו', וכן הנסתר שבתורה הן ג"כ רק טעמי המצות כנודע ממ"ש ישקני מנשיקות פיהו שהוא בחי' גילוי פנימי' התורה שהוא בחי' טעמי המצות כו' ומצד זה רצו לומר מעשה גדול, וזהו ג"כ ענין אם

שמים קדמו לארץ או ארץ קדמה כי שמים שם מים הוא בחי' ז"א שם מ"ה כמיא דאשקי לאילנא וארץ בחי' מל' בחי' עשי' ובהשתלשלות שמים קדמו. אבל במח' ארץ קדמה, כי שרש המל' בכתר כי נעוץ סוב"ת. ולכן הארץ יש בה כח הצומח לחדש יש מאין כמו שהחכ' מאין תמצא יש מאין מבחי' כתר ושמים וארץ הוא בחי' תורה ומצות שהתורה היא מן השמים והמצות בחי' ארץ.

ומ"מ נמנו וגמרו גדול תלמוד שמביא לידי מעשה, כי המצות מעשיות ואעפ"י שהם רצונו ית' היותר גבוה מאד נעלה עכ"ז הם נשפלו וירדו בסתר המדרגות שנתלבשו בדברים גשמיים כמו האתרוג כו' והרי החכ' שבתורה נעלה מהם בערך (וגם היא המבררת המעשה שאתרוג של ערלה פסול כו' ושל דמאי כשר כו') וכמו"כ בבחי' ההשתלשלות הרי המצות עליונות אף ששרשן מתרי"ג ארחין דא"א עכ"ז נשפלו ונמשכו בבחי' מל' שהיא למטה במדרגה מז"א ונק' עשי' אצלו ומקבלת ההשפעה ע"י ז"א כי אוא"ס מאיר בחכ' בהרחבה ומחכ' נמשך בז"א וממנו לנוק' כו' (וכן הארץ אעפ"י שבה יש כח הצומח מ"מ מקבלת מהמים שלא תצא צמחה רק ע"י כאשר ירד הגשם כו' והרוה את הארץ כו' והוא בחי' תלמוד מביא לידי מעשה). וע"פ חסידות ג"כ כך הוא שע"י שלומד התו' שהוא טעמי המצות והלכותיהן הוא ממשיך אותן כמאמר דברו חכמים בהוה היינו שיהי' התהוות האתרוג עד"מ הוא ע"י שמדבר דברי חכמים הלכות אתרוג וזהו תלמוד גדול שמביא לידי מעשה כלומר שהוא המביא וממשיך התהוות המעשה כו'.

ה) ובוזה יובן ענין ויותר הקב"ה על ע"ז ועל ג"ע ושפ"ד ולא ויותר על ביטול תורה דהיינו בב"ר שעו"נ על מה אבדה הארץ כו' (כי הנה המצות הן רמ"ח אברים דמלכא והוה ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם שהן רמ"ח אברים דאדם העליון, והיינו שהן בחי' עשי' שבאצ"י כי האברים יש בהם בחי' עצמיות שהם בחי' דומם שבמדבר והתו' היא בחי' הדם כי הדם באדם כמו מים לאילן כדאי' בהרא"ש גבי לולב היבש כו' לא המתים כו') והנה ע"י העוונות עושים פגם באברים דמלכא כמ"ש הפושעים בי ממש פ"י כמו עד"מ הפוגם ונוקב באברי האדם שע"ז יוצא דם האברים לחוץ כך הו"ע שכ' האריז"ל אם פגמתי באות י' או באות ה' שהוא בבחי' חכמה או בינה כו', והו"ע ונוקב שם הוי' שיוצא בחי' דם לחוץ ר"ל בחי' הפנימי נק' דם ונמשך לחיצוני' והוה שופך דם האדם באדם כו' והוה לא תרצח כו' אך לכאורה הוא תמוה מהו ההכרח שיומשך הדם והפנימיות מלמעלה לחיצוני' מחמת עוונות בית ישראל, אך הענין הוא משום דבאמת גבי המאציל עצמו נאמר קמיה כחשיכא כאורה כו', והיה האור והשפע הולך ואור מאתו לכללות הכל בהשוואה אחת, והיו גם החיצונים יכולים לקבל יניקה כענין הידוע בפ"י הפסוק שממית בידיהם תתפש והיא בהיכלי מלך כלומר כמו השממית שהולכת בחדרי מלך ואינה תופסת מקום כלל כך כל בחי' ההשתלשלות דאבי"ע אינו תופס מקום כלל לגבי עצמות אוא"ס ב"ה והיינו לעוצם רוממות עצמות ומהות האוא"ס כי נבדל בערך לגמרי גם מבחי' מקור ההשתלשלות וא"כ הרי היה האור המאיר מאתו מאיר לכל ההשתלשלות בהשוואה אחת וכמ"ש כחשיכה

כאורה כו' משה קטן וגדול כו' וכמו שבחי' עיגל אין בו חילוקי מדריגות כלל בין עליון לתחתון וכמ"ש מתחת זרועות עולם וכידוע ומבואר בכמה מקומות הנה לזה הטעם צ"ל בחי' קו המדה למדוד האור מקו חוטו כו' במדה וגבול והוא בחי' הכלים המגבילים האור דהיינו שמעלימים ומגבילים לומר עד פה תבוא ולא יותר ומחמת זה אין השפע הולך ואור רק לסט' דקדושה בלבד ואין לחיצוני' יניקה כלל רק מבחי' החיצוני' והאחוריים דכלים כנ"ל ולא יש להם יניקה מבחי' האורות כלל וכמ"ש אני ה' וכבודי לאחור לא אתן כו' ואמנם ע"י פגימת הכלים ע"י העוונות כנ"ל או יוצא אור פנימי גיכ' לחיצוני' מפני שמסלק בחי' הכלי באותו הפגם ואין שם בחי' כלי להגביל ולהעלים האור בתוך סט' דקדושה וממילא יוצא חוצה ומקבלים החיצונים וכנ"ל בפני' ונוקב שם ה' כו' והנה הכלים הם בחי' המצות שהם בחי' רמ"ח אברים כנ"ל. והם מגבילים שיומשך האור בהכלים דוקא ואם האדם עובר עבירה הוא פוגם באיזה ספי' היינו שמסלק הכלי וממילא מגיע יניקה לחיצונים מן האור והו"ע מ"ש ונוקב שם כו' כי זהו פי' פוגם כמו פגימת סכין ואמנם אעפ"י שהיו אנשים שהיו פוגמים עכ"ו ע"י התורה של הצדיקים היו ממשיכים אור חדש כי התורה נק' דם שהוא בחי' אחוריים דאימא המלובש בז"א שעם הכולל נק' אדם כו' וע"כ נק' עסק התו' בשם רפואה כו' אבל כשעזבו התורה כתי' על מה אבדה הארץ על עזבם את תורתי כי ויתר הקב"ה כנ"ל, וכ"ז הוא שתלמוד מביא לידי מעשה אבל לעתיד יהי' בחי' עליית המל' בכתר יצאו מ"ח מירושלים אל הים הקדמוני כגודע מענין ואלה המלכים כו' שעולם התהוה גבוה יותר מעולם התיקון שלכך המאכל מחיה כו' רק שנפל למטה והוא בחי' שם ב"ן שנפל למטה ממ"ה ומקבל ממנו שזהו"ע תלמוד גדול כו' ולעתיד יתעלה בשם ס"ג ויהי' למעלה ממ"ה א"ח עט"ב כו' ולכך בפ' שני' כתי' בתחלה וקשרתם כו' היינו כמ"ש ושמתם כו' שזה קאי לע"ל שמוכרח להיות כן וכמ"ש והי' בצר להם כו' (וכן בפ' והי' כתי' וחרה כו' מעל הארץ כו' ושמתם כו') והענין שע"י שיכלו החיצונים לגמרי כי יתנו להם מקום ומזון למטה בפנימי' עולם הגשמי והוא היסורים שהם מצירים ומציקים לישראל בבני חיי ומזוני אינן יונקים למעלה מבחי' אחוריים דקדושה גחש בעפר לחמך משלם לשונאיו אל פניו להאבידו כו'. וכאן מצא בע"ח לגבות את חובו בגשמיות ולא ינק מע"ס דקדושה ועי"ז תתעלה המל' למעלה בשם ס"ג אחרי שיהי' שלימות כל הבירורים כו' כגודע.

נמנו וגמרו גזח לו לאדם שלא נברא משנברא כו', וצ"ל איך נמנו וגמרו דנח לו לאדם שלא נברא כו' והרי הבריאה טוב מאד כמאמר הכתוב טוב מאד אחר ששת ימי בראשית. זה קאי על בריאת האדם שנברא ע"י מאמר נעשה אדם כו' והיינו משום דירידת הנשמה לעוה"ז ירידה צורך עליה היא והאיך נמנו וגמרו כו' היפך המפורש בתורה, ויש להבין עוד ענין

עמוק אשר מצינו באתעדלית אתעדל"ע איך יש ביכולת בע"ג לעורר בלתי בע"ג מאחר שאין ערוך כלל ביניהם יותר משאין ערוך הדומם לגבי המדבר (ששניהם הם בע"ג רק שזה גבה במעלה הרבה כו') וכי אפשר לומר שיצורר דומם למדבר שהרי אתערותא הוא ענין התפעלות ואיך יתפעל מאתעדלית בע"ג הווים ונפסדים, וגם איך שייך למעלה בחי' התפעלות שהר"ע שינוי כו', אך כ"ז יובן בהקדים ענין הידוע בירידת הנשמה לגוף שהוא ירידה צורך עלי' ועליה זו למעלה ממקור הוצב הנשמה (וכמו שכתוב במקום אחר דע מאיין באת ולאין בלא יוד אתה הולך) ע"י התלבשותה בגוף הגשמי תתעלה בעילוי זה, ולכאורה הוא פלא, אך הענין כידוע דרש מחצב הנשמות הוא מבחי' פנימי' הכלים דע"ס דו"א ושרש המלאכים מבחי' חיצונית הכלים כו' כמ"ש בע"ה, ויש להבין מהו בחי' פנימי' הכלים כו' בהיות ידוע בענין אורות וכלים דאצי' כמאמר הידוע חכ' מוחא חסד דרועא ימינא כו' קרקפתא כתר כו' שר"ל מוחא הוא בחי' הכלי לאור החכ' ודרועא כלי לאור החסד וכן קרקפתא לאור הכתר וע"ז אמר בכלל דאיהו וחיהו וגרמוהו חד כו', וביאור זה ידוע עד"מ מאדם התחתון שהאברים שבגוף הם בחי' כלי לאור חיות הנפש, ואין להם ערך כלל לגבי רוחניות האור והחיות שבנפש יותר מערך העשב לגבי רוחניות כח הצומח שמצמיחו. שמ"מ יש קצת ערך ביניהם מאחר שהרוחניות דכח הצומח מגדל לעשב וממנו נמצא מציאותו תמיד, אבל הגשמיות שבאברים לגבי רוחניות האור והחיות שבנפש אין ערוך ודמיון כלל לא מיני' ולא דוגמתו כמו אור השכל שהוא רוחני ביותר ומשכנו במוח שהוא גשמי מאד ואין לו דמיון גם בקצת ערך לגבי הרוחניות לא מיניה ולא דוגמתו רק ששורה ומתלבש במוח בדרך צורה לחומר בלבד כמו בראי' הרוחניות בכלי חומר העין הגשמי שכלי חומר העין הגשמי הוא רק בחי' חומר מוכן לקבל צורה דאור הראי' ברוחניות להיותו עוצם חומר ספירי כמו הזכוכית שמקבלת האור הגם שבהירות האור הוא רוחני יותר מבהירות הזכוכית (שהוא גשמי ממש ואפשר למשש בידים גשמיים) מ"מ קצת דוגמא והשתוות לבהירות הזדככות הזכוכית לקבל בתוכה בהירות האור הרוחני, וכך כלי העין מוכן בגשמיות בהירותו לקבל בהירות רוחני דאור הראי' וכך יובן ג"כ בהכנת חומר המוח הגשמי לקבל צורה רוחנית דאור השכל שבהכרח יש בחי' דוגמא בחומר המוח לאור השכל הרוחני הגם שהוא בהגשמה כנ"ל, כי א"ל לא היה מוכן לקבל צורת אור השכל כלל כנראה בחוש הרוצה להחכים באור השכל מייגע כלי המוח דוקא (וכמארו"ל הרוצה שיחכים יעסוק בדיני ממונות שהוא עמוק ביותר) הרי מי שמחוץ כלי מוכן ביותר ע"כ אור שכלו ותבונתו ביותר מזולתו שאינו חכם כ"כ מפני שאין כלי מחוץ בהכנה כ"כ (והיינו שהאיש מזריע לובן שממנו מוח העצמות ומוח שבראש כידוע, וע"ז אמרו דמלאך הממונה כו' שואל טיפה זו מה תהא עליה חכם או כו' ר"ל אם תהא כלי מוכן לקבל צורת אור השכל הרבה או מעט וכן הרי ימים ידברו כו' לפי שכלו יהולל איש כו', שבימי הזיקנה געשו כלי המוחין יותר מוכנים לקבל עומק אור השכל וכמו"כ יובן בכל בחי' כח האור וחיות הנפש המלוכש באברי הגוף שאין לאברים ערך עם האור והחיות כלל רק מפני בחי' דוגמא והשתוות כעלמא מתלבש ושרה בו כנ"ל בכל אבר ואבר

המוכן לקבל צורת האור והחיות כנ"ל, והתלבשות הרוחניות בגשמיות הזאת הוא התלבשות בדבר שאינו מערכו כלל לא מיניה ולא דוגמתו כנ"ל ולא נשאר חיבור וקישור רוחניות בגשמיות שיש ביניהם קצת ערך ושייכות כו' וכ"ז יובן למשכיל למעלה בבחי' אור וכלי דאצילות כמאמר גופין תקינת לון כו' דאתקריאו גופין לגבי נשמתין כו' שהוא בחי' כלים לאורות עליונים כמו חכמה מוחא, מוחא הוא רק כמו בחי' כלי חומר מוכן לקבל אור החכמה שנאצל מעצמות אוא"ס ואין לו ערך לגבי בחי' האור שנמשך מאוא"ס שנק' הכים ולא בחכ' ידיעא כלל כי הוא המדע כו' הוא וחכמתו א' באחדות הפשוט כו' וכן חסד דרועא ימינא הוא בחי' כלי לאור החסד ע"ד הנ"ל כאברי הגוף לגבי אור וחיות הנפש כו', וכן ער"מ בכל אורות דע"ס דאצי' הרי המה באים רק בדרך התלבשות בבחי' הכלים שלא כהתלבשות רוחניות בגשמיות שיש ערך קצת ביניהם כנ"ל רק שיש בכלים מעין דוגמא קצת והשתוות לאורות כמו חומר מוכן לקבל צורת השכל כנ"ל) והנה ידוע דע"ס דאצי' נק' ע"ס בלי מ"ה בלי מהות כלל וע"ז אמר דאיהו וחיהי חד ממש, וכמ"ש בסוף המאמר לאו דאית לך מכל אילין מדות כלל דמשמע שמושללים מגדר מציאות מדה לגמרי כמ"ש המתנשא מימות עולם שמרומם ומנושא בערך מבחי' מדות שנק' ימות עולם כידוע ולפי ענין הנ"ל בבחי' אורית וכלים הרי יש עכ"פ מציאות מדות לאורות רק שאין לבחי' הכלים ערוך אליהם כנ"ל, אך הענין דבאמת יש ג' מדריגות הא' בחי' האורות כמו שהם כלולים בעצמות המאציל גממש ונק' ע"ס הגנוזות במאצילן וזהו שאמר אנת הוא חד ולא בחושבן פי' חד יחיד בעצם והיינו כמו שכלולים בעצמותו כו' כידוע החילוק שבין אחד ליחיד, פי' כי אחד היינו שנעשה בחי' אחד כמו למשל התפשטות מכת היד כשמנוענעים היד לעשות איזה מלאכה וכדומה ואח"כ כשנת וחוזר התפשטות כח היד לעצמותו נעשה בחי' אחד אבל בחי' יחיד היינו יחיד בעצם והיינו כח היד כפי שהוא בעצם חיות היד קודם שמנוענע לעשות מלאכה שיש בחיות היד ברדאי כח נוסף לעשות מלאכה ומיוחד בבחי' היד עדיין בבחי' עצם החיות של היד וכמו"כ כל העשר כחות כשהם מיוחדים בעצם הנפש וכלולים בעצמות מהות הנפש קודם שמתפשטים מעצם הנפש (כמ"ש במ"א בענין הטובע בנהר או הירצר ליהרג שיש לו אז שכל ומדות כו' וכלולים הכל בעצמות הנפש כו') וכמו"כ למעלה ע"ס הגנוזות במאצילן הם כלולים בהעלם עצמות המאציל חתו אנת הוא חד פי' חד לשון יחיד בעצם כנ"ל, וזהו שאמר ולא בחושבן פי' הגם שכלולים בו כל הע"ס כנ"ל אבל אינו בחשבון עשר לפי שהם מיוחדים בעצמותו כנ"ל אך בירידת האור מעצמותו להתלבש בכלים להיות כמו צורה לחומר הוא מדריגה הב' שזהו שאמר ע"ס בלי מ"ה בלי מהות עדיין רק התפשטות מבחי' עצמות המאציל כמו שעצמותו הוא פשוט בתכלית כן בחי' ההתפשטות מעצמותו עדיין הוא ג"כ פשוט בלתי שום התחלקות וע"ז אמר חכים ולא בחכמה ידיעא כו' לפי שהוא בחי' התפשטות מעצמותו להיות ע"ס אבל הוא פשוט עדיין כמו שעצמותו פשוט כנ"ל ונק' המתנשא מימות עולם כנ"ל, וע"ז אמר איהו וחיהי חד כו', והמדריגה הג' הוא התלבשות אורות בכלים שנשתנה מהות האור מכמו שבא מלמעלה מעצמות המאציל שהי' פשוט עדיין כנ"ל ונמצא במציאות אור החכמה או חסד כו' כל אור

לפי אופן התגלות בכלי שלו חכמה במוח כו' ואעפ"י שאין ערך לבחי' הכלים לבחי' גילוי האור כי הן רק כמו חומר מוכן לקבל הצורה בלבד כנ"ל מ"מ לא אמר ע"ז המתנשא מימות עולם מאחר ששורה ושוכן בה ויש להם השתוות מעין ודוגמא לבחינת האור הרוחני כנ"ל, כמו למשל אור הראי' הרוחני' כשנמשכת ובאה בבחינת גילוי להתלבש בכלי העין לפי אופן הכנת חומר כלי עין כמו כן אור השכל הרוחני התגלותו לפי אופן חומר כלי המוח וכן בכל האברים כמו טעימת החיך בטעמים גשמיים וריח החוטם ודיבור בפה ושמיעה באוזן כו', וכמו כן יובן למעלה דגם שאין לו גוף כו' כי לא אדם הוא כו' הרי נאמר על הכסא דמות כמראה אדם כו' וכמו שכתוב וירא ה' כו' וכמאמר גופין תקינת לך כו' שהוא בחי' שינוי מהות אורות דמאציל מצד התלבשותם בגופים שהם בחי' הכלים כו' שהכלים מגבילים ומסתירים לאור לאחזאה כו', ועכ"ז אמר דאיהו וגרמוהי חד והוא בבחי' פנימיות הכלים דוקא כי גם בכלים יש ב' מדריגות בחי' פנימיות הכלים מתאחדים עם האור ממש, והיינו בחי' מציאות עשר כחות כנ"ל, ובחי' חיצוניות הכלים והיינו התפשטות מן מציאות כחות הנ"ל לעשות פעולה כמו במציאות חכמה להתחכם בו כמו איזהו חכם הרואה את הנוולד כו', (וכמו נביא הרואה שבחי' נבואה הוא בחי' עצם, ומה שרואה דבר העתיד ע"י הנבואה הוא בחי' חיצוניות והתפשטות מן הנבואה עצמה וד"ל) ומה נמשך שרש התהוות הנבראים בע"ג והוא מ"ש בע"ח דהמלאכים נמשכים מחיצוניות הכלים ונשמות מבחי' פנימי' הכלים.

ולהבין זה בתוספת ביאור יש להקדים מ"ש נשמה שנתת בי טהורה היא, פ"י מבחי' טה"ע אלא שאתה בראת יצרת כו' שנשתלשלה לבחי' בי"ע עד שנתלבשה בחומר הגוף הגשמי, וזהו שנפחת בי כו', והנה ידוע דהבריאה הוא בחי' יש מאין דוקא, ויש להבין איך אמר מאין ליש הלא כתיב ממך הכל, וכמ"ש ברמב"ם מאמיתית המצאו כל הנמצאים כו', הרי שכל הנמצאים נמצא מאמיתית אוא"ס שהוא מקורא דכולא עיקרא ושרשא דכל עלמין, אך הענין הוא דבאמת בחי' גילוי האור מאוא"ס להחיות העולמות אינו בא בבחי' יש שנק' שפע והמשכה עד"מ המשכה גשמיות שההשפעה נק' יש ויש מי שמשפיע שהוא בבחי' מציאו' נתפס ויש לשאול עליו מי הוא המשפיע, אבל באוא"ס שנק' קדמון לכל הקדומים והוא בחי' אין המוחלט בלתי נתפס במציאות יש כלל דהא לית מח' תפיסא ביה כלל ע"כ גם ההשפעה מאורו הוא בבחי' אין כמו ע"ס דאצי' שנק' בלי מה רק כשמתלבש בכלים נתגלו במציאות יש ונמצא שכל התהוות הבריאה שנתהו מבחי' גילוי אוא"ס הוא בבחי' יש מאין, אמנם גוף ההתהוות הוא בבחי' יש רק שנמצאו ונתהו בבחי' אין כנ"ל וזהו ההפרש בין פנימי' הכלים לחיצוניות הכלים דבחי' פנימיות הכלים עדיין מתאחד עם האורות שנק' ע"ס בלי מ"ה מצד שרשן בעצמות אוא"ס דאיהו וגרמוהי חד ואינו נק' יש מאין, ואעפ"י שמתגלים האורות לפי הכלים מ"מ פנימיות הכלים הוא ג"כ בבחי' אין (בבחי' דוגמא לבחי' האורות כנ"ל) אבל בחי' חיצוניות הכלים שנבדלים מבחי' האורות נק' יש מאין להיותו מוגבלים במציאות יש רק שנתהו האורות כידוע שמהתעבות האור

נעשה כלי בבחי' יש וע"כ כל התהוות יש מאין הוא בבחי' חיצוניות הכלים כמו המלאכים שנמשכו ונתהוו מצד חיצוניות הכלים אעפ"י שנק' אין לגבי התהוות המלאכים מ"מ פעולתם הוא לעשות יש משא"כ בחי' פנימיות הכלים ששם הוא בחי' אין דאורות ממש ומשם נמשך שרש התהוות הנשמות (עד"מ טיפה ממוח שהוא פנימי' כלי המוחין) וז"ש נשמה כו' טהורה היא מבחי' טהירו עילאה ואח"כ אתה בראת יצרת נפחת כו' שממנה ב' מדריגות טהורה ובי"ע שהוא בחי' אבי"ע, ומה שקרא לאצי' בשם טהורה, דהנה ידוע שבחי' הקו"ח דאוא"ס נמשך מבחי' טהירו עילאה עצמות אוא"ס כתרגומו של צהריים טיהרא מענין תוקף הבהירות כעצם השמים לטהור והוא בחי' תוקף גילוי אור העצמי בבחי' א"ס ממש, ובחי' הקו"ח נמשך לאצי' ונק' טהור לפי שיש הפרש בין קדוש לטהור כי בחי' קדוש הוא בחי' הבדלה בערך כמו אל תגיע בי כי קדשתיך שהוא ענין רוממות בערך בהפלאה גדולה עד שמובדל לעצמו בלי שום השתתפות עמו גם בקצת ערך כלל ולכך נק' קדוש ומובדל מכל אדם ואמנם פי' טהור הוא שאינו קדוש ומובדל מעיקר תולדתו אלא הוא כשאר אדם ונתפס בערך עמהם רק שאור נשמתו טהורה היא בבחי' הבהירות יותר מכל הנשמות הרי שמציאות הנשמות ניתפס בערך אחד רק שבטהרה שאז תוקף הבהירות והודככות היא גבולת מכל הנשמות ולא בעצם מהותה וכן משמע בזהר בפי' קדוש וטהור דטהור יוצא מידי טומאה על כל פנים דהיינו שנודכך מכל סיג וישות שנמשל לעכורית בתכלית והוא הביטול מיש לאין, אבל לא בחינת אין בעצם שנקרא קדוש שלא שייך בו ענין הודככות כלל כי הודככות הוא להסיר כל עכורית המחשיך גם הדק שבדקות עד שיודכך לגמרי וזהו לפני הוי' תטהרו מבחי' מים טהורים דטהירו עילאה בחי' אור בהיר בתכלית עילוי ההפשטה מבחי' יש ע"כ מטהר כל טומאה שנמשך מבחי' יש דנוגה כידוע לבטל כל יש לאין אבל עצמות אוא"ס נק' קדוש בחי' אין העצמי שלא שייך לומר בחי' הודככות ובהירות האור, וע"כ אינו נק' בשם טהור כנ"ל וכמ"כ יוכן למעלה ההפרש בין עצמות אוא"ס ממש שנק' קדוש ומובדל בערך גם מהיות בחי' סובב וממלא שהוא הקו"ח דלית מח' תפיסא אפי' מח' דא"ק להיותו אינו נתפס בערך כלל ע"כ הוא מובדל בעצמות באור פשוט יחיד ואין שני לו גם בקצת ערך, אך בחי' הארת אוא"ס להיות מקור לקו"ח שנק' סובב הכללי נק' טהירו עילאה לשון הודככות האור ובהירות שהוא מושלל לגמרי מכל בחי' יש הוא למעלה מכל האורות שנמשכים בבחי' בהירות בלבד אבל הוא נתפס בבחי' מציאות האור להיות מקור לעולמות בבחי' סובב עכ"פ, דהיינו בחי' אצי' כידוע בכללות ההשתלשלות דאבי"ע, הרי בחי' א"ק שנמשך מראשית הקו נקרא אדם דבריאה שנברא מאין ליש מטה"ע הנ"ל כמ"ש לכבודי בראתיו יצרתיו כו' ונק' נשמתא דפרחא מחיי עולמים ועתיק ואריך נק' אדם דיצירה ת"א דאצי' נק' אדם דעשי' שהוא בחי' ארי"כ בבחי' עשי' כמ"ש במ"א ובחי' טה"ע הוא בחי' אצילות והוא היריד דהוי' העצמית אוא"ס הוא למעלה מבחי' טהירו זו נק' קדוש (ומ"ש כי קדוש אני קדושתי למעלה כו' לפי שע"י המצות נתעלה הגשמה למעלה מטה"ע כו', דהיינו בבחי' קדושת עצמות אוא"ס, אבל קדושת

עצמותו למעלה גם מקדושה זו שאינה רק הבדלה בערך לגבי העולמות דקו ואין זה ערך לגבי קדושת עצמותו) זהו בדרך כלל, וכמו־כ ניצוץ אלקי בפרט שבחי' יחידה שבו הוא מטה"ע ואח"כ אתה בראת יש מאין דטהירו שהרי בחינת טהירו מאיר בקו עד סוף העשי' בכלל ובפרט, וזהו יצרתיו כו' היינו עד בחי' פנימי' הכלים דז"א שנק' אדם דעשי' בכלל כנ"ל, משא"כ בחיצוניות הכלים שם נפסק אור הקו כי חיצוניות הכלים נבדלים מבחי' אור כנ"ל וע"כ הנשמה דוקא נק' טהורה ונק' אדם אדמה לעליון ממש משא"כ המלאכים כנ"ל.

ובזה יובן מ"ש מאין באת מאין דטהירו עילאה הנ"ל ולאין בלא יו"ד בחינת קדושת עצמותו אור אין סוף והוא העלי' שאחרי הירידה, ועל כן נוח לו שלא נברא יש מאין, ואמנם אחר שנברא נק' טוב מאד שנתעלה למעלה ממקור חוצבה, והנה מה שהנשמה מתעלה במעלה גדולה כל כך למעלה מטה"ע הוא על ידי מעשה המצות בעוה"ז דוקא כשהמצות מלובשים בדברים גשמיים דדצ"ח כמו ציצית בצמר כו' ותפילין בקלף כו', ולזה אמר יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי עוה"ב כי מקור חיי עוה"ב הוא רק זיו השכינה שנמשך מבחי' או"כ שאין לה ערך לבחי' עצמות או"כ שנק' קדוש למעלה מבחי' טה"ע הנ"ל שהנשמה מתעלה לשם ע"י מעשה המצות בעוה"ז דוקא, אך יש להבין הלא עיקר בחי' המצות הוא בחי' הכלים די"ס דאצי' כידוע דרמ"ח פקודין הם רמ"ח אברים ועד"מ אברים שאור וחיות הנפש מלובשים בהם בבחי' צורה לחומר כידוע דמצות תפילין הם מוחין לז"א ובחי' תלית הוא בחי' המקיפים כו', וזהו הקב"ה מניח תפילין כו', ועד"ו כל בחי' מצות עליונות הרוחניות שנק' מצותיו כמ"ש במ"א, וזהו קיים א"א כל התורה בבחי' הרוחניות, והרי גם אם נאמר דמצות שלנו הנעשי' בגשמיות מנוגה עי"ז נעשו בחי' רמ"ח אברים דמלאכ למעלה ברוחניות כמ"ש ועשיתם כאלו עשאוני כו' הרי אין כל זה מגיע רק בבחי' או"כ המתצמצם באו"כ בבחי' אצי' ע"י בחי' קו"ח, אבל איך נאמר שע"י קיום המצות תתעלה הנפש למעלה מבחי' הקו גם למעלה מטה"ע מקור הקו"ח שנק' קדוש, אמנם כ"ז יובן עפ"י מאמר הידוע דנעוץ תחב"ס דוקא ולא באמצעו, וזה פלא לכאורה דאם נק' סוף להיותו למטה מכולם למה בו מאיר תחלתו דוקא ולא באמצעו שלמעלה מבחי' סופן (ובפרדס אמר משום דבסופן דוקא בחי' או"כ לקדמותו כמשל הכאת השמש בארץ כו' וג"ו יש להבין למה האור חוזר לתחילתו דוקא בסופו ולא באמצע הליכתו, ומה שמביא רא"י מן המים החתרים ועולים למעלה עד מקור חוצבם שמשם יצאו הא גופא יש להבין טעמו של דבר למה בהגיעם לסוף יחזירו לתחילת מקומם ולא קודם שיגיעו לסופן) והנה שרש הדבר הוא להיות כי זה כלל גדול בכל מקום שכל אור היותר עליון בלתי מושג ומתקבל למטה ממנו מפני שאין ערוך אליו כלל הנה לא יוכל לבוא בהתלבשות רק במדריגה היותר אחרונה דוקא שם הוא יבוא גילוי כחו דוקא ולא במדריגות העליונות אעפ"י שקרובים אליו בערך יותר ממדריגת היותר אחרונה והיינו ענין נעוץ תחב"ס בסופן דוקא יכול האור העליון מהכל הנק' תחילתו להתלבש ולא במדריגה שנק' אמצעו כמו בחי' הכתר

שנק' תחלתן אינו מתלבש רק במל' שנק' סופא דכ"ד ולא באמצען כמו חו"ב ומדות וכהנ"ל ולזה אמר דכתיב מל' הוא כתר עליון כידוע לפי שנעוץ תחב"ס והוא מפני שנעוץ סוב"ת והכל א' כידוע.

ולזהבין ביאור זה הנה אנו מוצאים דבר זה ממש בכריאת שמים וארץ הגשמיים דהנה אנו רואים שהארץ הלזו הוא סוף כל המדריגות בין בסדר חלקי דצח"מ הרי בחי' הדומם מדריגה היותר אחרונה ובין בבחי' משפיע ומקבל ששמים נק' בחי' משפיע והוא ע"י המולות הקבועים בו המשפיעים כולם בארץ הארץ הוא בחי' מקבל כידוע. ואעפ"כ יש בארץ מדריגה עליונה שאין בכל אשר למעלה הימנה והוא מ"ש הכל היה מן העפר שכל התהוות מציאות חדשה מתהווה דווקא מן הארץ כמ"ש תוצא הארץ נפש חי'. והיינו מפני שיש בארץ כח עליון המהוה כל התהוות בחידוש מעיקרו הנק' חידוש יש מאין משא"כ בכל אשר על הארץ שאין בהם כח זה להמציא יש מאין ממש (שהרי לא יתהווה מים חדשים מיסוד המים שעל פני הארץ ולא רוחות חדשות מיסוד הרוח כו' רק בדרך יציאה מהעלם לגילוי) כמ"ש משיב הרוח, וכן המים שמקורם בהעלם יוצאים לידי גילוי בלבד, משא"כ בעפר הארץ שמצמיח כל צמח תבואות ואילנות ופירות וכה"ג בבחי' התהוות חדשים מאין ממש שלא בדרך העלם וגילוי (וכן מים חדשים בעובי הארץ שנק' מים חיים) כי א"א לומר שיש בעפר הארץ בהעלם מן כח הצומח דתבואה ופירות כי כח הצומח הוא כח היולי להצמיח הכל מאין ליש, ומה שגדל כל פרי עץ למינהו דווקא אין זה מצד כח המצמיח רק מסיבת נטיעת שנוטע בארץ עץ עושה פרי כזה דוקא ע"כ כח הצומח מצמיחו כפי טבעו ויש שגדילים בארץ בבחי' יש מיש כמו ע"י זריעה ונטיעה שהגרעין הנורע בארץ נכלל בכח הצומח שבארץ ומצמיח דוקא כדוגמת הנורע אם חטה או נטיעת פרי שאין זה התהוות חדשה מעיקרו רק שנתחדשו מכח הצומח מחדש. ומ"מ אינו נק' יש מיש כלל וה"ו כחידוש גמור מאחר שכח הצומח אין בו בחי' הנורע שהרי הוא כח היולי לגמרי ואינו דומה לכח המוליד שבנפש האדם והבהמה שיולידו ג"כ בבחי' יש מאין נפש חדשה. וא"כ לכאורה הרי במדבר יש בו ג"כ כח המהווה יש מאין גם בכח הצומח שמוציא פירות, אך אין זה דומה כלל לבחי' העפר שהוא בחי' הדומם כנ"ל. שבחי' כח המוליד שבמדבר חי הרי יש מאין הוא בדומה לו למינהו דוקא שאין האדם יוליד בהמה כו', משא"כ כח המצמיח שבארץ שמצמיח הכל בהשוואה אחת תבואות ואילנות וגם חלקי החי והמדבר שיש בהם כח המוליד הוא בא ונמשך מכח הארץ שמגדלת הכל וכמ"ש והעוף ירב בארץ דוקא והכל היה מן העפר וכולם מקבלים בבחי' יש מאין מן הארץ דוקא וראי' לדבר מאותן הדברים שאין יניקתם מן הארץ אין בהם כח המוליד כמו האש הרוח וכוכבי הרקיע לפי שהארץ הוא בבחי' היושר דפרצוף האדם כמ"ש עיני הארץ כו', והשמים בבחי' מקיפים על הארץ שהם מבחינת עיגולים דתהו כמ"ש במ"א. וע"כ יש בחי' יש מאין בארץ כמו בתחלתן ממש, וגם יש דברים הרבה שנגדלים מן הארץ בלי נטיעה כלל כמו אילני סרק ועשבים שזה ודאי בחי' יש מאין גמור, ואין זה רק מפני שבארץ הוסד כח העליון שבתחלת הבריאה שהוא כח אלקי ממש המהווה יש מאין שגם החכמה מאין

תמצא דבראשית נמי מאמר הוא ומבחי' החכ' ולמטה באה האור בבחי' השתלשלות יש מיש העלם וגילוי בלבד כידוע דהמדות נולדים מן השכל בבחי' יש מיש כי מציאות המדות כבר היו בשכל כידוע כו' עד בחי' הדיבור שנק' ארץ שמהוה מאין ליש לפי שנעוץ סוב"ת ג"כ כנ"ל, וא"כ אנו רואים בחוש שבה אלקי היותר עליון שנק' אין לגבי החכמה ג"כ, הנה לא ימצא גילוי אורו להיות יש מאין רק במדריגה היותר תחתונה שהוא עפר הארץ שיש בה ג"כ כח התהוות יש מאין היולי כמ"ש תוצא הארץ דוקא, והיינו שנעוץ תחב"ס דוקא ולא באמצען שבאמצען שם האור (משך בבחי' יש מיש ולא בבחי' יש מאין) ומה שהוא בבחי' דומם היינו מפני שהוא בחי' עצם היולי ולא בבחי' התפשטות והתגלות כמו צח"מ שהן בבחי' גילוי והתפשטות מפני שאינם בחי' עצם רק התפשטות מן העצם לכן הכל הי' מן העפר) ומה יובן עד רום המעלות ענין נעוץ תחלתן כו' כמו גם בעולם הנאצל דבחי' הדומם דאצי' שנק' עפר הארץ העליונה בחי' עפר אשר בקרקע המשכן כמ"ש אסתר קרקע עולם היתה, פי' אסתר שמסתתרת בבי"ע בחי' קרקע לעולם הנאצל יש בה דוקא מתחילתן שהוא בחי' אור הכתר דאצילות שלמעלה מחכמה דאצילות וכ"ז מטעם הנ"ל כל אור היותר עליון הבלתי נגלה אינו בא בהתלבשות רק למטה מטה יותר דוקא, ובזה יובן מאמר הנ"ל דכתר מלכות איהו כתר עליון לפי שתחילתן אינו מאיר רק במל' סופא דכ"ד ולא באמצע כמו חו"ב ומדות דהיינו שאינו מאיר בחו"ב ומדות רק בבחי' יש מיש אבל בסופן בא אור תחילתן ממש, וגם לא כמו שמאיר בחכמה מאין ליש שאין בחכמה כח המהוה מאין מאחר שחכמה עצמה נתהווה בבחי' יש מאין דכתר משא"כ במל' בא כח דכתר עליון ממש דהיינו לתות מאין ליש כנ"ל ונמצא הגם דאבא יסד ברתא והדיבור נק' סוף והחכ' נק' ראשית, מ"מ מצד דסוף הכתר במל' בחי' המל' למעלה גם מבחי' החכמה, וז"ש ביום ההוא יצאו מ"ח מירושלים אל הים הקדמוני והיינו בבחי' אר"ח דמל' כמ"ש במ"א ובכ"ז יובן ג"כ ענין בחי' שרש המצות הנעשים בגשמיות שעייז דוקא תתעלה הנשמה למעלה גם ממקור הקו שממנו נמשך או"כ דאצי' שהם בחי' רמ"ח מ"ע העליונים כנ"ל, דהנה כתיב זורע צדקות כי המצות הנעשים בגשמיות נמשלו לבחי' זריעה בארץ עליונה וידוע דכל המצות נק' בשם צדקה וכת' אור זורע לצדיק שגם שהמצות כמו שהם למעלה המה בבחי' הרוחניות בבחי' או"כ דז"א אבל בירידתן למטה בבחי' המל' נמשלו לבחי' זריעה עדי"מ זריעת גרעין בארץ שמעורר לכח הצומח להיות מאין ליש מפני שנעוץ כנ"ל וכמו"כ יובן למעלה בבחי' אור הזריעה דאור עליון בארץ העליונה שתוציא צמחה בבחי' יש מאין שהוא כח התחלה דכתר עליון שלמעלה גם מח"ע דא"ק שנמשך מראשית הקו כידוע שהוא מבחי' עצמות או"א"ס שלפני הקו לפי שנעוץ כו', ולפי"ז יובן דדוקא ע"י מצות מעשיות תתעלה הנשמה האלקית גם למעלה מבחי' הקו מקור האו"כ דאצי' שנק' רמ"ח פקודין למעלה לפי שסוף מעשה עלה במח' תחלה בבחי' מח' הפשוטה בעצמות או"א"ס שלמעלה גם מטה"ע מקור הקו שנק' כתר הכללי כנ"ל, וז"ש חצים אל הים הקדמוני כנ"ל, (וגם בבחי' רמ"ח פקודין העליונים הנק' אדם בחי' מדבר הוא בבחי' יש מאין הארץ העליונה שמצמחת ע"י המצות מעשיות למעלה הימנה כמו בארץ הגשמי', וזהו שע"י המצות דוקא אמר קדושים תהיו

והיותם קדושים כי קדוש אני כידוע שהוא בחי' קדושת עצמיות אוא"ס שלמעלה מבחי' טה"ע לפי שבחי' גילוי אוא"ס שהוא אין האמיתי אינו מאיר רק בסופא דכ"ד כנ"ל, ובכ"ז יתורץ מ"ש למעלה איך נעשה אתעדל"ע ע"י אתעדל"ת אחרי שאין ערוך ביניהם כלל, כי הנה שורש הנשמה אלקית הוא מבחי' טה"ע מקור הקו וע"י המצות בעוה"ז תתעלה למעלה מבחי' טה"ע לבחי' קדושת עצמות אוא"ס ב"ה מטעם הנ"ל, ועי"ז יש ביכולת הנשמה אלקית לעורר אתעדל"ע בעצמות אוא"ס ע"י אתעדל"ת שלה בתומ"צ בעוה"ז דוקא והיינו ענין ירידה צורך עלי' הנ"ל.

ובכל זה יתורץ ג"כ המאמר דנוח לו לאדם שלא נברא, ואעפ"י שנאמר טוב מאד בבריאת האדם כי ודאי ירידת הנשמה מטהירו עילאה להיות בא בהשתלשלות אבי"ע כנ"ל בענין לכבודי בראתיו כו' הוא ירידה גדולה שהרי כל בריאה הוא יש מאין כידוע, ואפי' בריאה דא"ק מטהירו עילאה כנ"ל, חזו מאין באת מאין דטה"ע הנ"ל ובפרט שלא נודע עדיין אם ירידה זאת תהיה ממנה עלי' ע"י מעשה המצות בעוה"ז ע"כ נמנו וגמרו דנוח לו לנשמה שלא נברא מטעם הנ"ל אך לאחר שבאתה בבריאה יש מאין באבי"ע ע"כ כי טוב מאד לפי שע"י המצות והתשובה בעוה"ז תתעלה לבחי' קדוש שלמעלה מבחי' טהור והוא הנק' טוב מאד פי' טוב הוא כמו בחי' טבע הטוב להטיב לכל להיות בחי' טובו להטיב הוא בבחי' א"ס, והיינו בחי' מל' דא"ס הנק' סובב הכללי ולמעלה הימנו הוא בחי' קדוש שנק' טוב מאד בלי גבול כלל כמו שהוא בבחי' עצמות א"ס ממש, משא"כ בחי' מל' דא"ס שנק' סובב הכללי שנק' טוב אינו נק' בלתי בע"ג רק לגבי השתלשלות דקריח בלבד כנ"ל (ח"ש העכשיו שנברא יפשפש במעשיו כו' היינו ע"י תשובה מעומקא דליבא בבחי' ממעמקים קראתיך בחי' עומק אחר עומק היינו שמלבד הרצון האמיתי מנקודת הלב לה' נוסף לזה בחי' עקירת כל הרצונות אחרים רק לה' בלבד וכמ"ש מי לי בשמים כו' ונק' ממעמקים ב' עומקים עומק אחר עומק כמ"ש במ"א ועי"ז תתעלה מעומק תחת לעומק רום ג"כ בעילוי אחר עילוי והיינו לבחי' קדוש שלמעלה מבחי' טהור שנק' ג"כ רום בבחי' מקיף לגבי קריח בלבד אבל ע"י אתעדל"ת של ממעמקים הנ"ל תתעלה לבחי' קדוש הנ"ל וא"ל יפשפש במעשיו היינו ע"י מע"ס של מצות מעשיות כנ"ל וד"ל) וזהו לאן אתה הולך לאן בלא יוריד שהוא בחי' קדוש שלמעלה מבחי' אין דטהירו עילאה כנ"ל וד"ל.

ביאור על ושננתם

להבין שרשי הדברים הנ"ל, הנה ידוע שדרך כלל מתחלקים העולמות לד' והן אבי"ע ודרך פרט יש באצילות עצמו ד' עולמות הללו אצילות שבאצילות בריאה שבאצ"י עד עש"י שבאצ"י והיינו כי הכתר הוא בחי' אצילות שבאצילות וחיב"ד הוא בחי' בריאה שבאצ"י וחג"ת הוא בחי' יצירה דאצ"י

ונהיימ הוא בחי' עשי' שבאצילות כידוע (הגיה עמ"ש הרמ"ז ר"פ קרח כמשיכ דכתר הוא אצילות וחכמה הוא בריאה וכמ"ש והחכמה מאין תמצא פי' בריאה יש מאין ועמ"ש מזה בד"ה את שבתותי תשמרו בפ"י בורא קדושים ישתבח שמך. ומ"ש בביאור ע"פ מי מנה כו' ורובע ישראל עכ"ה) ויש להבין מהו ענין עשיה שבאצילות שהוא בחי' מל' בכלל דהנה ידוע שבחי' מל' דאצי' היא מקור כל העולמות הנבראים יש מאין וכמ"ש כולם בחכמה עשית הרי נק' בחי' חכ' שבמל' ג"כ בשם עשייה וכמ"ש כל אשר חפץ ה' עשה כו' גם הרצון נק' עשי' והענין הוא כי כל בחי' ע"ס שבמל' דאצי' הואיל וירידתם הוא לבא למטה בבי"ע בבחי' עשייה לתוות יש מאין בפעולה והמשכה ממש ע"כ גם בעוד בחי' המל' באצילות בלתי התפשטות אור ושפע עדין בבי"ע ג"כ נק' בשם עשייה ונק' עשייה שבאצילות פי' להיותה בחי' מקור לעשי' ע"כ נק' בחי' עשי' שבאצי', ועמ"ש כה"ג בד"ה שובה ישראל עד שיש בחי' מדומ"ע בהשכל ג"כ וגם בלמעלה מהשכל, ועמ"ש מזה ג"כ בד"ה אני ישינה גבי רעייתי עכ"ה) והגם שבדבר ה' שמים נעשו כו' והדיבור למעלה מבחי' העשי' הרי ידוע שהמעשה מסתעפת מן הדבור דווקא כמשל המלך שגוזר ואומר והשומע גזרתו מקיים בפועל המעשה ולא נק' מלך אלא מצד פקודת גזרתו שמתקיימת וכך למעלה מצד בחי' גזרת מלכות דאצילות כמו באמרו יהי אור יהי רקיע כו' נק' מלך ופועל המעשה ממילא באה כמ"ש ויהי כן וע"כ גם בחי' הדבור נק' מעשה על היותו מקור למציאות המעשה (הגיה ועמ"ש בד"ה והיה מדי חודש בענין אשר נסתרת שם ביום המעשה עכ"ה) ונק' דבור זה מצות המלך חתה ג"כ שרש בחי' המצות שנק' מצות המלך לשמוע גזרותיו בפועל המעשה דווקא וכמו כל מצות מעשיות כתפילין וציצית וסוכה ואתרוג וכיוצא שכולם מלובשים בענינים גשמיים דנוגה, אבל שרשם נמשך מבחי' מל' שנק' מצות המלך והיינו בחי' עשי' שבאצילות כנ"ל, וכעין זה נת' בענין דצח"מ שגם במדבר יש דצ"ח והנה דצח"מ הם כנגד עשיה יצירה בריאה אצי' אי"כ במדבר שיש דצ"ח המ' היא בחי' דומם דהיינו אותיות הדבור שנקראו אבנים כס"י ושרש הדבור מבחי' מדבר שהוא כתר ועמ"ש בלק"ת בביאור ע"פ זאת חוקת התורה כו'.

(קיצור ענין שבאצילות יש אבי"ע והמ' נק' עשיה שבאצי' ועמ"ש בד"ה והיה מספר בני ישראל שהמ' נקרא ארץ ושם שורש המצות מעשיות ועמ"ש ע"פ והארץ הדום רגלי).

ב) וזהו שרש המצות שהוא בבחי' מל' בכלל, אבל הנה בחי' שרש התורה הוא בבחי' ז"א כי הנה אורייתא מחכמה עילאה נפקת דהיינו מבחי' אור אבא דהיינו שרשה הראשון שיצאה משם אבל התורה עצמה שנתגלה באצילות הוא בבחי' המדות דז"א דווקא דהיינו בחי' חסד דין ורחמים הממוצע (ועמ"ש מזה בת"א בד"ה השמים כסאי) כך הרי עיקר התורה הוא להבדיל בין הטמא לטהור כו' והם הוראות איסור והיתר טמא וטהור כשר פסול שהוא ענין המדות לקרב ולרחק לומר זה כשר וזה לא כשר כי באמרו כשר טהור רצונו כזה שבדבר זה ישכון אור אלקי ויתלבש ובאמרו פסול טמא ר"ל שבוה לא

ישכון אלקות ואדרבה יסתלק משם והיו בא לרחק ולא לקרב והיינו שמאל דוחה שמשט' דגבורות ויש ימין מקרבת מסט' דחסד כו' ועמ"ש מזה ג"כ בביאור ע"פ שחורה אני ונאווה ששרש ב' בחי' אלו הוא מ"ש ושער רישיה כעמר נקי ולפעמים כתיב שחורות כעורב והם בחי' חו"ג ויש בחי' מדה ממוצעת בכך יוכשר ובכך לא יוכשר והוא בחי' ת"ת כו' ונק' ימין ושמאל ואמצע כידוע (הג"ה ולכן ניתנה התורה בחדש השלישי וכמ"ש בזח"ב יתרו ע"ח ובהרמ"ז שם שהוא בחי' תפארת ולכן הלכה כדברי המכריע וכן ארו"ל פ"ט דברכות דניח סע"א והתפארת זו מתן תורה השארז"ל עמ"ש בדהע"ה והוי' עמו שהלכה כמותו בכל מקום וזהו בחי' עליונה יותר מענין אלו ואלו דברי אלקים חיים הם כי זה שהלכה כמותו נמשך משם הוי' שהוא בת"ת בריח התיכון ועמ"ש מענין שבת"ת שם הוי' בלק"ת פ' תוריע בד"ה קא מיפלגי במתיבתא דרקיע ובאג"ה סי' י"ב בד"ה הוי' מעשה הצדקה שלום עכ"ה) וזהו עיקר התורה והוא בחי' ז"א אך דאורייתא מחכמה נפקת דהיינו שהנהגות המדות שבתורה לאסור ולהתיר כו' היינו ע"פ אור החכמה דווקא כי בחכמה אתברירו דווקא דהיינו בחכמה שהוא בחי' אור אבא המלובש במדות דו"א והיינו בחי' שכל וטעם העליון במה יתלבש אור א"ס ובמה לא יתלבש שהוא שרש הנהגות המדות שבתורה לאסור ולהתיר כו' (הג"ה והנה כיון שעיקר התורה בתפארת שהוא קו האמצעי א"כ איך מקבל מהחכמה שהוא קו ימין אך י"ל כי יסוד אבא הוא דעת עליון דו"א שהוא קו האמצעי, וגם ע"פ קבלת הרמ"ק י"ל שהתפארת מקבל מהחכמה ע"י הדעת שהדעת מחבר חו"ב ומוזוגם וממנו נמשך לתפארת ועמ"ש בביאור ע"פ ונקדשתי ענין פי' קדוש שהוא"ו שהוא תפארת עולה ומקבל מבחי' חכמה הנק' קדש עכ"ה).

קיצור התורה היא בתפארת דו"א ומחכמה נפקת, רק שנתלבשה במדות חו"ג כשר ופסול והמכריע הוא ת"ת ולכן ניתנה בחדש השלישי.

ג) וזהו כי נר מצוה ותורה אור שהמצוה נק' נר בחי' כלי בלבד לאור התורה והיו כדמיון אברי האדם שנק' בחי' כלים לאור וחיות הנפש (ועמ"ש מזה בד"ה כי תשמע בקול), וכידוע דרמ"ח פקודין רמ"ח אברים דמלכא כו' שהוא רק בחי' עשי' שבאצ"י אך בחי' האור והחיות הן אורות התורה דהיינו בחי' מדות שבז"א כמ"ש ותורה אור והוא בחי' שם מ"ה שנק' שקיו דאילנא כו' דהנה מנין המצות הן רמ"ח אבל כללות שרשם אינם אלא בחי' ה' חסדים בלבד כידוע בפני' המאמר וזכרי עם ו"ה רמ"ח כו' שהן בחי' ה"ח המגדילי' האילן כמו עד"מ ואילן שגדל על המים שמצד יניקתו מלחלוחית המים נבדל ומתרבה (הג"ה ע"ד והיה כעץ שתול על פלגי מים ועל יובל ישלח שרשיו עכ"ה) כך גידול האברים והתרחבותן באדם הוא מצד הארת החכמה דווקא. והיינו שאנו רואים שגידול האברים בתינוק תלוי במשך ימיו שנמשך בו יותר מצלם דא"א כו' כידוע והן עורקים וגידיים דקים שיש במוח שמתפשטים בכל האבריו לגדל אותם ולהרחיבם מעט מעט במשך זמן כו' וזה נק' שקיו דאילנא כי האדם נמשל לאילן כמ"ש כי האדם עץ השדה כו' וכמו שהאילן נגדל על המים כך בחי' גידול אברי האדם נגדלים מעורקים שבמוחו והן נמשלים

למים ונק' ה' חסדים והוא בחי' יסוד הלחלוחי' מים שיש בעורקים שאין בהם דם המתפשט באברים שממנו מקור מוצא חלק המים שיש בדם עצמו כמבואר בספרי הרפואה (הג"ה והנה ה"ח אלו גמשכי' מא"א שזו ענין ועל יובל ישלח שרשיו וגם התורה גיתנה ביום חמשים ליצי"מ שהוא בחי' יובל שער החמישים, ולכן התורה שהיא ה' חסדים נגד חמשה חומשי תורה חמשה פעמים טוב בגימט' גביע כי ותורה אור וכתוב את האור כי טוב וה"ע גביע הכסף דיוסף זהו המגדל רמ"ח אברי ז"א שהם רמ"ח מ"ע עכ"ה) וזהו כי נר מצוה והתורה נק' אור חסד המגדל ומרחיב הכלי שנק' אבר ונעשה רמ"ח אברים בהגדלה וריבוי כי בתורה הרי הוא שרש ההמשכה שבאופן זה דכשם למצוה כו' ואח"כ נעשית המצוה שנק' מצות המלך והוא נק' כלי ומחמת ריבוי האור דתורה נמשך ריבוי הכלים דמצות וו"ש ותורה אור ה' חסדים כו' ואח"כ נעשה הרחבת כלים ונקרא רמ"ח אברים כו' והנה עכ"ז יובן טעם האומר דתלמוד גדול והיינו מצד עצמו כי התורה היא האור והמצות הם בחי' נר וכלי להאיר והוא בחי' עשייה שבאצי'.

קיצור וזהו שהמצוה נק' נר והתורה היא אור ולכן ס"ל תלמוד גדול ועמ"ש בד"ה מנורת זהב וה"ע כמיא דאשקי לאילנא ה' חסדים המגדילים ועל יובל ישלח שרשיו ושם ספ"ג והנה התורה שהיא בחי' כי האדם עץ השדה ה"ז גבוה מבחי' המצות שהוא עשייה ובחי' דומם גם כי עץ השדה זהו עץ חיים, וכן בשרשם בכתר שורש המצות מבחי' לבושיה כתלג חיוור בחי' דומם והתורה שרשה מבחי' ושער רישי' כעמר נקי בחי' צומח, ועוד כי זו"ג הם נק' שמים וארץ כמ"ש בד"ה האוינו השמים ותשמע הארץ והרי כגבוה שמים על הארץ כו', וגם כמו שמש וירח הם ג"כ זו"ג, ובמ"א נת' שההמשכה מאו"מ בבי"ע צ"ל ע"י ממוצע והממוצע יש בו שני בחי' וזהו ענין זו"ג וכמו יצי"מ ע"י משה ואהרן כו' ועיקר בת"א פ' בראשית בד"ה ענין הברכות שב' בחי' הנ"ל זהו ענין עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא כו', ומכ"ז יובן ענין תלמוד גדול, וזהו ע"ד גדול הוי' שם הוי' בת"ת כו' וכן השמש שהוא המאור הגדול נאמר שמש הוי' כו'.

ד) ומעתה יש להבין טעם האומר מעשה גדול דהנה אע"פ שמבואר למעלה דשרש המצות הוא רק בבחי' עשי' שבאצי' שנק' מצות המלך כו' הנה מ"מ שרש יש למצות שהוא גבוה גם מבחי' שרש התורה שהוא בחי' חכמה והיינו מפני ששרש העיקר למצות הוא בחי' הכתר ונק' באד"ר תרי"ג ארחין דגלגלתא פי' גלגלתא הוא עד"מ עצם הראש שלמעלה מן המוחין שבתוכו כך למעלה הוא בחי' גלגלתא שלמעלה מבחי' מחא והוא גלגלתא דא"א (הג"ה) וכבר נתבאר למעלה שהכתר נק' אצילות שבאצילות והחכמה היא בריאה שבאצילות הרי א"כ כמו שהאצילות גבוה הרבה מהבריאה כך שרש המצות הוא למעלה מהתורה ועמ"ש מזה בד"ה ועתה יגדל גא כח אד' עכ"ה) ואף שהתורה ג"כ שרשם מח"ס דא"א מ"מ המצות שרשן מגלגלתא דמחפ"א על מר"ס ותרי"ג ארחין שבגלגלתא הן תרי"ג מצות וכללות הענין הוא שהוא בחי' רצון העליון שיש בכל מצוה ששרש רצון זה הוא למעלה גם מבחי' ח"ס דא"א

כר, וביאור דבר זה יובן בהקדים ענין בחי' ח"ס דא"א שהוא ענין הטעם לרצון למה ירצה כך וכך דווקא ונק' טעם כמוס ונעלם להיותו טעם ושכל לרצון העליון שלמעלה מבחי' חכמה באצ"י כמ"ש והחכמה מאין תמצא וכידוע והוה הנק' בגמרא טעמי המצות שלא יתגלו אלא לעתיד כדפירש"י ע"פ ישקני מנשיקות פיהו כר' והוא בחי' שרש התורה שנק' חכמה שלמעלה בב' אופנים בנגלה ובנסתר בנגלה הטעם בא ע"ד הפשט כמו מאי טעמא דר"מ כו' ובנסתר הטעם בא ע"ד הסוד ונק' פנימיות התורה כי אורייתא סתים וגליא כידוע ושרש הכל בבחי' ח"ס דא"א שהוא בחי' הטעם לרצון העליון שבמצות אבל הנה בחי' ארחין שבגלגלתא היינו בחי' הרצון העליון כמו שהוא עדין מבלתי התלבשות בטעם ושכל גם בטעם כמוס אלא הוא רצון פשוט ונק' זה בחי' כתר שבכתר כי בחי' הטעם לרצון נק' חכמה שבכתר והוא בחי' ח"ס דא"א כנדוע כי הכתר גם הוא כלול מע"ס כו' והנה באמת אין ערך כלל בין בחי' כתר שבכתר ובין חכמה שבכתר (ועמ"ש מזה בביאור ע"פ יביאו לבוש מלכות וביאור ע"פ אני דפ' ציצית יעו"ש) כמו שבחי' הרצון שמלוּבש בטעם אין לו ערך עם הרצון העצמי שבלתי מלוּבש בטעם כו' ומצד זה שורש המצות גבוה גם משורש התורה כי הרי שרש המצות מגיע בבחי' רצון הפשוט שבבחי' גלגלתא שהוא למעלה מבחי' מו"ס שבתוכו כו' כעצם הראש שלמעלה מבחי' המח' שבו כו' וד"ל. ח"ש אשת חיל עטרת בעלה, אשת חיל היא בחי' מל' דהיינו בחי' מצות המלך שבמצות מעשיות ששרשו מגיע בבחי' רצון העליון הפשוט שהוא נק' עטרת והוא בחי' כתר שבכתר כו' ומשם נמשך גם עטרת לבעלה שהוא בחי' ז"א דאורייתא הוא בחי' ז"א אלא שמחכמה עילאה נפקת כנ"ל, והנה מצד זה הטעם אמר האומר דמעשה גדול לפי שהמעשה של המצות מגיע בבחי' גלגלתא דא"א כנ"ל (הג"ה ועוד כי בחי' עשיה ופעולה שרשו נמשך מהכתר דווקא כמובן מ"ש בזח"א פ' וירא דקט"ו א' ע"פ ויעש ה' לשרה והיינו לפי שהוא בחי' א"ס וממנו דווקא נמשך להיות עושה חדשות והדבור שרשו מהחכמה אבא יסד ברתא ומה שנשפלו המצות בבחי' עשיה דווקא זהו כמו לחכימא ברמיזה שהוא עשיה גשמיות יוכלו לרמוז מה שא"א לפרש בדבור וכן הטפה הגשמיות הנמשכה מהמות מלוּבש בה מעצמיות כח השכל להוליד בדומה לו מה שלא אפשר להשפיע ע"י הדבור כמ"ש במ"א, ועמ"ש מזה ר"פ שלח בענין דרוש המרגלים עכ"ה) ואעפ"כ נמנו וגמרו שתלמוד גדול מפני שמביא לידי מעשה פי' הגם שמצד השרש יש למצות שרש גבוה יותר גם משרש התורה כנ"ל כמו שירדו המצות ונתלבשו למטה בסתר המדרגה בבחי' מעשה ממש דהיינו בבחי' אברים וכלים בלבד כנ"ל דרמ"ח פקודין רמ"ח אברים כו', הנה בחי' אור חכמה שבתורה גבוה הרבה מהם ואדרבה המצות מקבלים האור והחיות מן אור התורה כנ"ל באריכות בענין ה"ח המגדילים האילן כו' (הג"ה והעיקר שנמנו וגמרו שתלמוד גדול הוא משום שמביא לידי מעשה ור"ל זה שיומשך מבחי' כתר שהוא שרש ומקור של המצות שיהי' מאיר במלכות שהוא עשיה שבאצ"י הנה זהו דייקא ע"י אמצעות החכמה שהיא התורה שבה ועל ידה דווקא נמשך הארת הכתר במל', והוה הפי' שמביא לידי מעשה ועמ"ש מזה בד"ה אני לדודי ודודי לי הרועה בשושנים, ועמ"ש בביאור ע"פ ואולם חי אני בפי' ברוך כבוד הוי' ממקומו כבוד הוי' היינו מ'

שיתברך ממקומו ר"ל משרשו ומקורו והוא בחי' כתר שהוא מ' דא"ס. ובפע"ח פ"י ממקומו היינו חכמה, ונתבאר דהכל אחד כי זה שיומשך מכתר במ' הוא ע"י החכמה וכמו אותיות הדבור אף ששרשם למעלה מהחכמה היינו בבחי' כתר וכמ"ש בביאור דמזחה מימין עכ"ז המשכתם בה' מוצאות הוא ע"י אמצעות כח החכמה עכ"ה) וא"כ נמצא מובן מכל זה ששני הדיעות אם מעשה גדול או תלמוד גדול אלו ואלו דברי אלקים חיים ושניהם אמת דמצד שרש המצות בתרי"ג ארחין דגלגלתא מעשה גדול ומצד ירידת התלבשות המצות בבחי' עשי' הוא למעלה בבחי' עשיה שבאצילות שהוא בחי' מל' תלמוד גדול ועוד זאת העיקר מפני שמביא וממשיך האור במצות וכמאמר וכלו עשאוני וכנ"ל, אך הנה מה שנמנו וגמרו להכריע דוקא אל זה הצד דתלמוד גדול מטעם שמביא לידי מעשה הענין הוא שנמנו וגמרו דגם הארת שרש המצות שבתרי"ג ארחין ג"כ בא ע"י התלמוד ומאחר שגם מעלת המצות כלול בתלמוד על זה הטעם תלמוד גדול בכל הענינים בין בשרש בין בהתגלות וזהו שאמר מפני שמביא לידי מעשה ואין הכוונה רק במה שממשיך אור וחיות לאברים כנ"ל אלא כוונתו עוד שמביא וממשיך גם שרש התהוות המעשה והיינו שיהי' גילוי אור א"ס ברצון העליון שבכל מצוה שהרי אור א"ס למעלה גם מבחי' רצון וכמאמר יהי רצון כו' והיינו ע"י שלומד בתורה הלכות של כל מצוה כמו כשלומד הלכות אתרוג ממשיך גילוי אור א"ס גם בבחי' רצון העליון שבמצות אתרוג וכיוצא בזה בכל המצות כששונה ולומד הלכותיהן בתורה כו' והטעם הוא כי הגם דשרש התורה אינו אלא מבחי' ח"ס דא"א שלמטה מבחי' גלגלתא אבל הנה מעלה יתירה יש בחכמה במה שאור א"ס מאיר בחכמה בהרחבה והתפשטות ולא דרך מסך וצמצום כלל לפי שבחי' כח מה דחכמה הוא בחי' ביטול כו' מה שאין הארה כזאת גם בבחי' ארחין דגלגלתא גם שהוא יותר נעלה כי הרי אור א"ס שבארחין הוא בא בבחי' הצמצום שהרי נק' ארח כמ"ש ארחות הוי' כו' ועד"מ האורח והשביל שהוא קצר כו' ולכך נמנו וגמרו דתלמוד גדול והיינו שאמר דוד בפקודתיך אשיחה דהיינו בלמדו בהלכותיהן הכתובות בתורה ואזי ממילא אביטה אורחותיך פי' אביטה לגילוי אור א"ס הנמשך בצמצום ארחין דגלגלתא כנ"ל (הג"ה נ' שאין זה דברי הרב ממש אלא י"ל כמ"ש בביאור דאגני לדודי הנ"ל שגם להיות המשכת המקיפים דגלגלתא הוא ע"י שמחלה נמשך קו חוט שהוא ענין שרש התורה וזהו ענין א"ת שושנים אלא ששונים הלכות כו' ע"ש גם כמ"ש בענין בני קהת נושאי הארון שהיא התורה שהם גבוהים מבני גרשון נושאי היריעות שהם המקיפים ועמ"ש סד"ה ויקהל משה בענין כלים משכן שבת.

קיצור ביאור מיד מעשה גדול מצד שרש המצות בכתר שלמעלה מהחכמה ששם שורש התורה ובאג"ה ד"ה איהו וחיוהי שזהו כחותם המתהפך וגם שהתורה שרשה מח"ס מ"מ זהו שורש אצ"י המצות שרשן מכתר שבכתר שהוא מעולם הא"ס ושנשפלו בעשייה כמו לחכימא ברמיזא עמ"ש ע"פ הראגני את מראיך, ונמנו וגמרו דתלמוד גדול מפני שמביא לידי מעשה שזה שיומשך מכתר במ' הוא ע"י החכמה בכה"מ או גם שיומשך בגלגלתא הוא ע"י הצמצום והקו).

בענין מעשה גדול, כמו הדומם שהוא הדבור בחי' אבנים שרשו ממדבר שהוא הכתר משא"כ הצומח אין שרשו גבוה כ"כ ועמ"ש בת"א פ' בראשית ע"פ ויצר ה' אלקים את האדם עפר כו' צומח וחי סמוכים זל"ז והדומם שרשו ממדבר כו' ע"ש, ועוד כי המ' שהיא עשי' שבאצי' היא מקור להאיר בבי"ע שזהו תכלית הכוונה של המאציל וזהו הנק' עושין רצונו ש"מ, וכמ"ש בבה"ז פ' ויצא, ע"פ ואל מקומו הוא שואף כו' ויפגע במקום כו' ע"ש גם בעבודה המעשה הוא ביטול רצון וא"כ זהו כענין ק"ש שהיא הביטול למס"נ באחד והרי גדול הקורא ק"ש בעונתה יותר מהעוסק בתורה, כי ק"ש ע"י למס"נ מעורר המשכת אור א"ס באצי' ונק' יחוד או"א והתורה היא בחי' אצי' ז"א ולכן גדול הקורא ק"ש כו' שממשיך בחי' ולגדולתו אין חקר שלמעלה מאצי' הנק' גדול הוי' והרי כמ"כ במעשה המצות יש ביטול ואחכפיא לכן ממשיך ג"כ האור בבי"ע ולא תוספת האור באצי' לבד כמו ע"י התורה וגם שרשן בגלגלתא דא"א זהו המשכת אור א"ס באצי' דהיינו בחי' הרצון כו' וא"כ יש במצות הבחי' שגדול מהתורה דוגמת גדול הקורא ק"ש כו' ולכן העוסק במצוה פטור מק"ש כו', ועמ"ש מזה לקמן ססעי' ה' בהג"ה ועכ"ז נמנו וגמרו שגדול תלמוד שמביא לידי מעשה שגם הביטול שבמעשה שיהי' נק' מעשים טובים ומאירים זהו ע"י התורה תלמוד גימט' ת"פ מ"ח קרשים שהי' במשכן כל א' כלול מיו"ד וזהו מ"ח דברים שהתורה נקנית בהן כמ"ש במ"א ומ"ש דלע"ל יהי' מעשה גדול, הכוונה על ימוה"מ שאו יהי' עיקר שלימות המעשה, כמ"ש בת"א פ' יחי סד"ה אוסרי לגפן והנה או יהי' הכנור של שמונת גימין והיינו שתקבל המ' מהבינה כמו הו"א ויהי' כתר א' לשניהן, או לא צריך המעשה עשיה שבאצי' לקבל מהתורה שהוא ז"א שם מ"ה, כ"א ע"י המעשה עשיה שבאצי' לקבל מהתורה שהוא ז"א שם מ"ה, כ"א ע"י המעשה יאיר אור הסוכ"ע מבחי' בינה שבה התגלות ע"י, ואפ"ל שע"י המעשה יאיר במ' אור הכתר וע"י התורה יאיר אור החכמה לכן יהי' מעשה גדול ופי' אור הכתר ר"ל בחי' ההתחברות של המאציל בנאצלים בחי' זו עצמה יאיר במ' דאצי' להמשיך אור וגילוי זה בכריאה וזהו כוסי רוייה כמנין ארך כו'.

ה) ובכל הנ"ל יובן מארז"ל ברבות בפתיחתא דאיכה וויתר הקב"ה על ע"ז ועל ג"ע ועל שפ"ד ולא וויתר על מאסה של תורה שנאמר על מה אבדה הארץ על ע"ז וג"ע ועל שפ"ד אין כתיב כאן אלא יל עזבם את תורת, ולכאורה יפלא זה מאד הלא מאיזה טעם נמנו וגמרו דתלמוד גדול אין זה אלא מפני שמביא לידי מעשה זא"כ האיך וויתר על ע"ז וגול בביטול המעשה ומה יועיל טעם לימוד התורה בביטול העשי' וכן יפלא באבדון הארץ רק בשביל ביטול התורה בלבד אחר שהמעשה קיים והוא עיקר באמת גם לענין מה שהתלמוד גדול כנ"ל, אך הנה הענין הזה יובן בהקדים תחלה שרש ענין פגם העוונות דהנה אמר בזהר ובר"מ הפרשעים בי בגופא דמלכא פי' בגופא היינו בבחי' האברים שנק' גופא והנה עד"מ האבר הוא כלי לאור וחיות שבדם הוא הנפש וכשנפגם ונתקלקל האבר יוצא לחוץ מדם חיות שבאבר כו' כך הענין בפגם העוונות כי הנה בביטול מצוה אם מ"ע או שפוגם בל"ת הרי הוא פוגם ממש כמו פגימת הסכין שעושה נקב שיש בו חסרון כך פוגם ונוקב שם ה'

שבאור וחיות המצוה שנק' כלי ואבר למעלה ברמ"ח פקודי' רמ"ח אברים כו' (כי מצוה אותיות שם הוי' אלא שמ"ם וצדי"ק מתחלפים בא"ת ב"ש כו' כמ"ש במ"א) וכמו שאר' בירודי דק"ש אם פגמתי באות יר"ד כו' פגימה ממש והרי בחי' אור וחיות של הדם הוא הנפש למעלה שבאורות עליונים שבכלים יוצא עי"ז הפגימה שבכלי ואבר עד"מ פגימת כלי ממש כו' ובאיזה כלי שהוא פוגם שם יוצא האור אם בכלי החכמה יוצא אור דחכמה זהו הפגם ביר"ד ואם הפגם בבינה שהוא אות ה' יוצא אור הבינה כו' והיינו מה שאמר הפושעים בי בגופא דמלכא שהן בחי' הכלים שממילא יוצא האור דרך הפגימה כו', וזהו פי' ונוקב שם ה' מות יומת נוקב ממש כי שם הוי' הוא בחי' כלי לאור ועיי' נקיבה שהוא בחי' פגם העוונות כנ"ל יוצא האור לחוץ והיינו לסט"א שנק' חוץ ע"ד מחוץ למחנה, אך הנה יש להבין בזה האיך שייך ענין יציאת שפע אור וחיות לחיצוני' הלא אין יניקת החיצוני' רק מבחי' חיצוניות ואחוריים דכלים ואיך ינקו מן האור המלוכש בתוך הכלים, אך הענין הוא משום דבאמת גבי המאציל עצמו נאמר קמיה כחשיכה כאורה כו' והי' האור והשפע הולך ואור מאתו לכללות הכל בהשוואה א' והי' גם החיצונים יכולים לקבל יניקה כענין הידוע בפי' הפסוק שממית בידיים תתפש והיא בהיכלי מלך כמו השממית שהולכת בחדרי מלך ואינה תופסת מקום כלל כך גם הסט"א יוכל לקבל חיות מלמעלה והיינו לפי שכל בחי' ההשתלשלות דאבי"ע אינו תופס מקום כלל לגבי עצמות אור א"ס ב"ה והיינו לעוצם רוממות עצמות ומהות האור א"ס כי נבדל בערך לגמרי גם מבחי' מקור להשתלשלות וא"כ הרי הי' האור המאיר מאתו מאיר לכל ההשתלשלות בהשוואה א' וכמ"ש כחשיכה כאורה כו' משווה קטן וגדול כו' וכמו שבבחי' עיגול אין בו חילוק מדריגות כלל בין עליון לתחתון כו' וכמ"ש ומתחת זרועות עולם וכידוע וכמבואר בכמה מקומות הנה לזה הטעם צריך להיות בחי' קו המדה למדוד האור מקו וחוט כו' במדה וגבול והוא בחי' הכלים המגבילים האור דהיינו שמעלימים האור ומגבילים לומר עד פה תבא ולא יותר דהיינו שלא יומשך השפע רק במקום הביטול כמ"ש בד"ה ויאבק איש בת"א פ' וישלח ומתמת זה אין השפע הולך ואור רק לסט' דקדושה בלבד ואין חיצוני' יניקה כלל רק מבחי' החיצוני' והאחוריים דכלים כנ"ל ולא יש להם יניקה מבחי' האורות כלל וכמ"ש אני ה' וכבודי לאחר לא אתן כו', ואמנם עיי' פגימת הכלים עיי' העוונות כנ"ל איז יוצא אור פנימי ג"כ לחיצוני' מפני שמסלק בחי' הכלי באותו הפגם ואין שם בחי' כלי להגביל ולהעלים האור בתוך סטרא דקדושה וממילא יוצא חוצה ע"ד שממית בידיים תתפש כו' כנ"ל ומקבלים החיצוני' וכנ"ל בפי' ונוקב שם ה' כו' ובכל זה יובן מה שאמרו ז"ל בטיטוס שגדר את הפרוכת ויצא דם כו' כי הנה בחי' האור והחיות שיש בכלי המצות הוא בחי' אור דתורה והוא שנק' אדם כמ"ש אדם כי יהי' בעור בשרו כו' מפני שהדם הוא בחי' מוחי' דאימא בלבד כי הדם הוא הנפש זהו בחי' אחוריים דאור אבא ואדם א' דם היינו בחי' מוחין דאבא המלוכש בדם, וזהו ענין הנגעים שבא מצד בחי' הסתלקות אור אבא דווקא כמ"ש בע"ח ומבואר ענינם במ"א באריכות והיינו כי שם מ"ה בגי' אדם הוא בבחי' חכמה דר"כ הוא בלתי אור אבא שאינו אלא חיצוני' האלף הוא עם הכולל כו' וכך יובן בענין המצות הרי בחי' האור וחיות שלהם הוא בחי' אור דתורה

שנק' דם ונק' אדם כנ"ל וכעת שהי' פגם וחסרון באברים שהן המצות ממילא יצא בחי' האור לחוץ והיינו בחי' דם וזהו שגדר הפרוכת ויצא דם כו'.

ומעתה יובן מה שזויתר הקב"ה כו' ולא וויתר על ביטול תורה. דהנה הגם שבבית ראשון עברו על כמה עבירות כמו ע"ז ועריות כו' ופגמו למעלה בבחי' הכלים פגמים רבים ויצאו ריבוי אור לחוץ כו' וכנ"ל. הנה מ"מ לזה היה החסרון תיקון ומילוי במה שלא עזבו את התורה כמו החרש והמסגר וכיוצא לפי שלומדי התורה היו ממשיכים אור חדש לגמרי מעצמות המאציל כי אור א"ס שורה בחכמה דווקא ועי"ז נמשך ומתגלה בשרש המצות גם באור הכתר כנ"ל ומשם נמשך לריבוי כלים מחדש כו' ובוה נתמלא החסרון אור שנחסר ע"י הפגם של העוונות. אבל כשעזבו את התורה ומאטו בה אבדה הארץ כי אין תקוה למלאות חסרון האור שיצא לחוץ ע"י העוונות בלא לימוד התורה (וכמו בענין הנגעים שאין התיקון אלא בהמשכת אור אבא מחדש ע"י הנהן באמרו טהור כמ"ש במ"א) וזהו שארז"ל וויתר הקב"ה על ע"ז וכו' ולא וויתר על ביטול תורה והגם דאין הטעם למה שתלמוד גדול אלא מפני שמביא לידי מעשה וכאן חסרה המעשה אבל הרי בכח התלמוד להביא לידי מעשה מחדש למלאות חסרון הקדום משא"כ בביטול תורה שלא יש דבר שיתקן החסרון וממילא אבדה הארץ שהוא בחי' מל' שמתלבשת בע' שרים מצד תגבורת יניקת החיצונים מן פגם העוונות כי רבים המה כו' ויובן זה עד"מ מי שלוקח רפואה שמחזיר לגופו דמים חדשים וימלא בזה חסרון דמים הראשונים שהלכו להם בקלקול האברים כו' כמ"ש למעלה וכמ"כ נק' אור התורה רפואה כמ"ש רפאות תהי לשריך כו' כי מוספת אור חדש ברמ"ח אברים דמלכא כו' ואע"פ שהפושעים בגופא דמלכא כבר עשו חסרון אורות בלימוד התורה יחזור האור מחדש וימלא כל חסרון כדמיון הרפואה ממש (ומעתה יתפרש טעם תלמוד גדול שמביא לידי מעשה שמביא האור לבחי' מעשה להוסיף אור בהן תמיד מחדש ופי' שמביא לשון תמידות הוא שמביא תמיד לחדש האור כו' וע"כ אמרו דת"ת כנגד כולן) ועמ"ש מזה ג"כ בלק"ת גבי שבועות בד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה איך המצות הם רמ"ח אברים והתורה היא בחי' אדם א' דם שהוא עיקר החיות כי הדם הוא הנפש וכעד"ז בהנמשל הוא בחי' רעוא דכל רעוין שבה ועל ידה התנהגות הרצון שבמצות כו' יעו"ש.

קיצור ענין וויתר על כו' שהם בחי' הכלים ובפגם הכלי יוצא יניקה מהאור כי קמיה כחשיכה כאורה רק הכלי מגביל שלא יומשך רק במקום הביטול ומ"מ ע"י התורה אור ממשוך אור חדש ע"ד כי הדם הוא הנפש משא"כ ע"י מאסה של תורה שמסתלק האור לכן לא וויתר (הג"ה משמת ר"ח ב"ד בטלו אנשי מעשה י"ל כי ריב"ז שר לפני המלך והו תגרה ע"פ חכמה זהו מעלת השר שרי המלוכה להנהיג ע"פ חר"ב כו' ורחב"ד בחי' כעבד לפני המלך זהו ענין מעשה כמ"ש בד"ה ועתה יגדל נא כח אד' שהמעשה עיקרה בחי' עבד ועי"ז ממשוך כח אד' הרצון שלמעלה מהחכמה. וכענין גדולים מעשה צדיקים ביטול היש יותר ממע"ב שהוא מאין ליש בד"ה הבאים ישרש בהביאור ובלק"ת נשא. וזהו דמי שתורתו אומנתו מפסיק לק"ש משא"כ העוסק במצוה פטור מק"ש

ועין בזה בלק קפ"ו בענין בריחא דלבושייכו הבין שלא קראו ק"ש והם עסקו במצות חו"כ, כי הנה גדול הקורא ק"ש בעונתה יותר מהעוסק בתורה כי הגם דתלמוד גדול הוא בחי' שמש הוי' גדול הוי', אבל ע"י ק"ש ממשך מאוד א"ס בחי' שמו הגדול להתלבש בחכמה כו' לכן גדול הקורא ק"ש כו' וע"ד וישכם לבן בבקר אור שנברא ביום ראשון שלמעלה מבחי' שמש והעוסק במצוה ג"כ ע"י ביטול רצון ועבד ממשך כמו בק"ש וכנ"ל בענין רחב"ד כו' ולכן פטור מק"ש ומ"מ גדול תלמוד שזה גופא שיהי' המעשה זך בבחי' עבד נמשך ע"י החכמה וזהו החכמה תחיה בעליה וזה כענין צדיקים ובע"ת דמ"ד צדיק גדול כי הוא יסוד ותשובה מ' תשוב ה' תתאה ומ"ד במקום שבע"ת עומדים כי הכח להשיב ה' תתאה נמשך מה' עילאה ששם מאיר הכתר עת"י כמ"כ קרוב לזה ענין תלמוד ומעשה עכ"ה).

ו) וזהו ענין ושננתם לבניך וארוז"ל קדושין ד"ל סע"א ושננתם שיהי' ד"ת מתורדין בפ"ך כו' ואומר חציך שנונים כו', וכ"ה בזה"ג ואתחנן דרס"ט ע"א ושננתם לבניך כד"א חציך שנונים דבעי ב"נ לחדודא מלי דאורייתא לבריה כחרבא דאיהו שננא בתרי סטרוי כו' וה"ע רוממות אל בגרונום וחרב פפיות בידם ונתבאר במ"א בד"ה ואני נתתי לך שכם אחד שהענין שע"י רוממות אל בגרונום זה גופא הוא חרב פפיות בידם פפיות ב' פיות לשלא יגביהו כנשר לינק מבחי' דכחשיכה כאורה ולא למטה מצירופים אחרונים דשם אלקים, וחרב זה נמשך מרוממות אל שבגרונום בעסק התפלה והתורה, וענין חציך עמ"ש בד"ה אשר לקחתי מיד האמורי כחרבי ובקשתי, ומ"ש ע"פ ותשב באיתן קשתו, ועמ"ש בביאור ע"פ זאת חוקת התורה גבי תולעת שני בענין תולע שמכה הארזים בפיו וכך הוא אותיות התורה כו' יעו"ש, והנה הכח הזה ברברי תורה הוא לפי שדבור שהאדם מדבר דברי תורה זהו דבר ה' ממש הנמשך ומתלבש בתוך דיבור האדם ועו"נ במ"ת וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר כמ"ש בת"א פ' יתרו בד"ה בחדש השלישי ובד"ה ראשי המטות בענין לאמר זה הדבר, וזהו ושננתם לבניך שיהי' בבחי' וכל בניך לימודי הוי' שיהי' מלומדים משם הוי' חזו מ"ש במדרש ע"פ מלומדי מלחמה ממי למדו משם הוי' שנאמר הוי' איש מלחמה והיינו מלחמה של תורה, ועוד זאת כי הנה תרגום ושננתם ותתנינון וכן בבב"א ל' תגינא והוא ע"ד מ"ש גם כי יתנו בגוים עתה אקבצם וארוז"ל אין הגליות מהכנסות אלא בזכות המשניות כו' ול' כי יתנו פי' בבחי' ר"פ בראשית ע"פ ויברא אלקים את התנינים הגדולים שהן ד' מחנות שכינה שהן מחול לשכינתו של הקב"ה לקלוסו ולרוממו מלשון שירות ושבחות מלשון שם יתנו צדקות הוי' ועד"ז הפ"י ותתנינון שע"י דבור התורה זהו ג"כ ענין יתנו צדקות הוי' ולכן נקראים העוסקים בתורה ג"כ התנינים הגדולים כי הנה התנינים הגדולים הם לויטן ובת זוגיה כמ"ש בת"י פ' בראשית וכמ"ש ברע"מ ס"פ שמיני דמ"ב ע"א מה גוני ימא חיותן בימא אף ת"ח מארי מתניתין חיותיהן באורייתא כו' דאינון מארי מתניתין תגינא התנין הגדול נחש בריח לקביל הברית התיכון בתוך הקרשים עכ"ל, והיינו כמ"ש במשה מן המים משיתיהו ועמ"ש מזה בת"א פ' בשלח בד"ה או ישיר משה ובנ"י ועמ"ש בלק"ת פ' שמיני ע"פ לויטן זה

יצרת לשחק בו והנה זה לעו"ז עשה האלקים בחי' לוי'תן נחש בריח ולוי'תן נחש עקלתון בישעי' רסי' ד"ז שהם בקליפה ג"כ נחש בריח לעומת בריח התיכון שבקדושה ועיין מזה בפרדס שער התמורות הוא שער כ"ה פ"א וז"ל עמה"מ שער קרית ארבע ר"פ י"ד ס"מ נק' נחש בריח כמו להבדיל בין טמא לטהור שיש למעלה בריח התיכון היינו תפארת המברית מן הקצה העליונה היינו מהכתר עד הקצה התחתונה בחי' מ' כמ"ש בזו"ב ס"פ תרומה קע"ה ב' קעו"ב, כך בכאן כי זלעו"ז עשה האלקים, אך גודע כי כמו שהאור דוחה את החושך כמ"כ יש יתרון לצד הקדושה על הלעומת זה, ולכן ע"י הקול קול יעקב בעסק התורה בחי' בריח התיכון וכענין ושננתם ותתנינון בחי' התנין הגדול עי"ז דוחה ומפיל נחש בריח דקליפה כו' ע"ד מ"ש ביום ההוא יפקוד ה' על לוי'תן נחש בריח כו' וכמ"ש אם תגביהי כנשר דוגמת בריח התיכון משם אורידך נאום הוי' פי' נאום הוי' הוא הרבור בד"ת, והיינו כי כמו לוי'תן דקדושה שט בים והיינו ים החכמה דאורייתא מחכמה נפקת וכן העוסקים בתורה נק' עי"ז נוני ימא, כמ"כ יש מים תחתונים שנפלו בשבה"כ ונק' מצולות ים שמהם נשתלשל חכמות חרטומי מצרים וכה"ג ושם מדור לוי'תן נחש בריח דקליפה, ולכן נק' פרעה התנים הגדול הרובץ בתוך יאוריו ועיין מזה בזו"ב פ' בא דף ל"ד סע"א, ובזו"ג פ' שמיני דט"ל ע"ב התנינים הגדולים אליון אבהן חגי'ת דאצי' היינו לפי ששרשם מבחי' בעבר הנהר ישבו אבותיכם כמ"ש במ"א וקיים אברהם כל התורה כולה עד שלא ניתנה כו' גם לפי שהם מרכבתא עילאה דוגמת ד' מחנות שכינה שבבריאה שנק' התנינים הגדולים ע"ש יתנו צדקות כמ"כ וכ"ש האבות שהן הן מרכבתא עילאה כמ"ש בת"א פ' יתרו בניאור ע"פ זכור ושמור בדבור אחד נאמרו.

קיצור ענין ושננתם חציך שנונים כי ע"י רוממות אל שבגרונם נעשה חרב פיפיות, גם ותשב באיתן קשתו תולע אין כחו אלא בפיו והיינו ע"י וידבר אלקים כו' לאמר לבניך וכל בניך לימודי הוי' ועוד תרגום ושננתם ותתנינון ע"ד יתנו, התנינים הגדולים ד' מחנות שכינה המקלסים וכן ת"ח נוני ימא נחש בריח, בריח התיכון, ע"ד מן המים משיתהו, ולעומת זה ס"מ נחש בריח אם תגביהי וע"י עסק התורה בבחי' ותתנינון תנינא הקול קול יעקב יפקוד ה' על לוי'תן נחש בריח שהוא במים תחתונים מצולות ים, התנינים הגדולים אליון אבהן כי בעה"ג ישבו אבותיכם קיים אברהם כו'.

ז) עוי"ל בענין ותתנינון ל' תנין שהוא נחש כי משיח נק' נחש, כי הנה נחש דקליפה נק' איש לשון שאמר לה"ד על בוראו ברבות בראשית פ"ך ובענין לשון הרע ארז"ל שאומר ברומי והורג בסוריא וכך עי"ז במשיח כתיב ברוח שפתיו ימית רשע וזהו ג"כ שאומר ברומי ע"ד קול ברמה נשמע, וסוריא מלשון סירים וקוצים וכן בעסק התורה שהיא ג"כ קולו של רם ועי"ז מפריד הקליפות שבאומרו פסול טמא הוא שיהי' נפרד הקליפה השורה ע"ז כו' כידוע מענין מתניתין מלכתא וזהו ושננתם תרגומו ותתנינון ל' תנין ונחש דקדושה שאומר ברומו של עולם כו', וזהו וכל דבריהם כגחלי אש, עוד ארז"ל א"ת ושננתם אלא ושלשתם לעולם ישלש אדם לימודו כו' היינו עי"ד

הנ"ל שניתנה התורה בחודש השלישי שהוא ת"ת הכולל חו"ג זהו א"ת ושנתם משמע ב' בחי' חו"ג שמהם נמשך כשר ופסול אלא ושלשתם שהוא ענין ביום השלישי יקימנו תפארת הוא המחבר חו"ג והוא דווקא המכריע ביניהם, עוד י"ל בענין ושנתם ע"ד א"ת שושנים אלא ששונים היינו ששונים בהלכות שעי"ז ממשיכים בחי' הרועה בשושנים שהם י"ג מדה"ד כמ"ש סד"ה אני לדודי, וענין לבניך דווקא כי הנה האדם כשיש לו בן הוא מאיר בו שם הוי' היינו כי י"ה נק' אר"א ובחי' ו' נק' בן כו', ובזח"ג פ' שמיני דל"ו ע"א ובמק"מ שם אבות הם חב"ד ובנים הם חג"ת ובני בנים הם נה"י ע"ש ולכן ע"י לימוד התורה לבנים ממשיך מוחין דאו"א בז"א וכמ"ש במק"מ ז"ל כשהאדם הוא צדיק ובניו ג"כ צדיקים גורם שממשיך מוחין הנק' שלום לזעיר הנק' ישראל, זהו שלום על ישראל עכ"ל וע"כ מצוה ללמד בנו יותר מללמד למי שאינו בנו כו' ועוד כי ידוע שהבן הוא נמשך ממוח האב ומלוכב בהטיפה עצמיות הכח השכל יותר מהדבור שאינו מתגלה בו אלא הארה אלא שאעפ"כ התלמידים נק' בנים אף שהדיבור אין בו מעצמיות מוח הרב מ"מ מאחר שהוא דבור התורה, הרי דבור זה גבוה יותר מכל הנפש ממש מ"מ כשלומד האב לכן תורה יש בו מעלה יתירה שיש התחברות ב' הבחי' יחד וגורם כמ"כ למעלה ההמשכה בז"א מוחין עליונים שיתחברו ב' הבחי' יחד עצמיות מוחין דאו"א כו' וגם הארה מבחי' כתר כו'.

קיצור עוד פי' ותתנינון לשון תנין נחש ענין א"ת ושנתם גם א"ת שושנים אלא ששונים וענין לבניך שעי"ז ממשיך מוחין דאו"א בז"א.

ח) ודברת במ, פי' בד"ה יונתי שהוא מלשון ידבר עמים שהוא לשון הנהגה וכן פי' בזהר ואתחנן דרס"ט ע"א, דהיינו שממשיך אור א"ס שיהי' שורה ומתגלה בתורה כי אורייתא מחכמה נפקת והרי הוא ית' רם ונשא למעלה מהחכמה, וזהו הנק' עוסק בתורה לשמה לשם התורה כדי 'אתהי' בבחי' תורה שיהי' אור א"ס ב"ה שורה ומתגלה בה, וכמ"ש בד"ה וכל בניך לימודי הוי' שזהו פי' על שלא ברכו בתורה תחלה היינו לעשות בריכה להמשיך האור בהתורה וזהו ע"י התפלה, ולכן פי' ודברת במ פי' בעמה"מ במ הוא שם מ"ב היינו שבק"ש יש מ"ב תיבין מואהבת עד ובשעריך שזהו ענין העלאה למעלה בבחי' ואהבת בכל מאדך בלי גבול ועי"ז מנהיג וממשיך גילוי אור א"ס בעסק התורה וזהו ודברת במ וכנ"ל.

בשבתך בביתך ובלכתך בדרך, הנה מבואר במקום אחר ענין ל"ט מלאכות דשבת הם בג' בחי' מזון לבוש בית מזון הוא אור פנימי לבוש א"מ בית בחי' היכלות, שכמ"כ יש בחי' אלו למעלה ועל היכלות אלו שורים העגולים שהם מקיפיי' עליונים יותר, וזהו ענין בשבתך בביתך והוא עד"מ ודוגמא ממ"ש הוי' בהיכל קדשו, אבל בלכתך בדרך זהו כשיוצא לחוץ לברר ק"ג וכענין ויצא יעקב מבאר שבע מ' דאצ"י וילך חרונה לברר ק"ג כו' וע"כ נאמר שבב' האופנים אלו צריך הכל להיות ודברת במ בד"ת בין בשבתך בביתך כי ההיכל הוא מעלים וצריך לזכרו ע"י עסק התורה דמחכמה נפקת שהוא בחי' ביטול להיות ולא תחללו כו', עוי"ל פי' בשבתך בחי' שוב כמ"ש בענין ארץ

שח אור ואתחנן התורה

מושבותיכם בלק"ת פ' שלח, וע"ד מ"ש בשבתו עם זקני ארץ ברכות שמות פרשה ה' ובפ' שמיני ס"פ י"א, וכמ"ש לא יגרע מצדיק עינו ואת מלכים לכסא באיוב ל"ה, ועיין מזה בזה"א וישלח קס"ד, ועמ"ש סד"ה וישב יעקב, והו' בביתך בית ראשון בינה ה' עילאה ונק' ארץ מגורי אביו בית שני ה' תתאה ונק' בארץ כנען והו' ג"כ תושב"כ ותושבע"פ כמ"ש בזהר ויקהל דף ריש א', גם בשבתך ע"ד השמים כסאי זו תורה וכן באדם כנ"ל ע"פ לא יגרע כו' לכסא ובהרמ"ז תולדות קל"ד בשם האוצ"ח שמלאכי שלום שהם יותר קרובים לנשמות הם מעלים את הנשמות למקום כסא כבודם כו' ומשם ולמעלה הכסא נושא את נושאו עכ"ל נשמע דיש כסא לנשמות בקיבול שכר בג"ע א"כ ודאי יש בחי' זו בעבודה וזו ענין בשבתך, והיינו שמוריד חוי"ב שלו בתוך המדות שיהי' המדות כסא להמוחין וכן גם התורה מתחלה נקראת תורת ה' ואח"כ נקראת תורתו, ולפ"ז פ"י בשבתך בביתך היינו שאין דרך להעמיד הכסא אלא בחוץ הבית והיא אהבת בכל מאדך שהיא מבחי' יחידה וחיה, ואזי אח"כ מה שגמשך אח"כ בבחי' שוב נקרא בשבתך בחי' השפלה כו' ובלכתך ההילוך הוא ברגלים בחי' נה"י וה"ע המעשה או רצוא ע"ד אחרי ה' אלוקיכם תלכו, הליכות עולם לו, מ"מ צ"ל ודברת במ כו'.

קיצור ודברת במ הנהגה להמשיך אור א"ס בתורה עוסק בתורה לשמה
ברכו בתורה בשבתך בביתך דוגמת היכלות עליונים ובלכתך בדרך לברר ק"ג, עוי"ל בשבתך שוב ארץ מושבותיכם וישב יעקב וע"ד השמים כסאי בביתך בית ראשון תושב"כ ה' עילאה בית שני תושבע"פ ה' תתאה עמ"ש בד"ה וזאת המצוה, א"נ ביתך בכל מאדך ובלכתך ע"י רגלים נה"י מעשה, או ע"ד אחרי ה' אלוקיכם תלכו.

ט) **ובשכבך ובקומך**, במשנה פ"ק דברכות בש"א בערב כל אדם יטו ויקרא יטו על צידיהם דכתיב ובשכבך דרך שכיבה ובקמך יעמדו דכתיב ובקומך דרך קימה דכתיב ובשכבך ובקומך, ובה"א כל אדם קורא כדרכו, וביאור טעמם בזה"ב תרומה קל"ט ע"ב בשעתא דישראל קא מיחדדי יחודא בהאי קרא ברזא דכ"ה אתון דאינון שמע ישראל הו"י אלוקינו הו"י אחד ובשכמל"ו דאינון כ"ד אתון (שהוא ענין יחו"ע ויחוי"ת במס"ג באחד ולכן הוא כ"ה נגד כ"ב אותיות התורה שהם בבינה וג' קוין תנ"ך ובת"ז תיקון כ"ח דע"ג א' שגם בינה נק' כ"ה, וא"כ י"ל עדי"ז המל' נק' כה כשהיא במדריגת בינה וגם נק' כה כשמאירים בה עכ"פ כל האורות עליונים עד ששייך לומר כה, וכמ"ש בת"א בביאור ע"פ רני ושמחי בפ' ציון יעו"ש, אכן בשכמל"ו שהוא יחוי"ת אין נק' כה שאזי אין מאיר בה בשלימות האורות עליונים אף בבחי' כדמותינו כ"א הם כ"ד אתון כמו כד מן הים גם זהו דך ע"ד אל ישוב דך נכלם וה"ע כ"ד צירופי אד' כמ"ש במא"א דלת ל"ג וכמ"ש במ"א בד"ה עם לבן גרתי כו' בפ"י ואחר עד כה כו') כדין אתפתח מ"ט תרעין ברזא דיובלא, היינו ע"ד כשיש התחברות דכר ונוקבא אזי גמשך הברכה מלמעלה יותר כמ"ש בעטרה שעטרה לו אמו ביום התונתו דווקא, וכמ"ש בזהר ר"פ וארא, ושער החמישים אפ"ל שזהו שמשם נפתחים מ"ט תרעין הנ"ל ולא בא כנגדו את כי הוא בחי' כתר שאינו נרמו רק בקצו של יו"ד ולא באות גמור לרוב

הצלמו הוא ענין יובל עצמו ומתעורר ע"י המס"ג באחד שזהו ס"י יובל ע"ד לך יובילו מלכים שי וכך הוא הרעו"ד ליבטל כאור א"ס ב"ה.

מחלוקת דשמאי והלל בקימה ובשכיבה דכתיב ובשכבך ובקומך. דשמאי סבר בערב דקא כלילא נוקבא בשלטנהא (היינו בחינת מלכות המאיר דרך המסך בבי"ע כמ"ש בפירוש רגא ברמשא בד"ה רני ושמחי) אצטריך לגביה נוקביה דקאיטו ויקראו (שההטייה מורה על ירידתה בבי"ע והמטה היא היכל קה"ק דבריאה, ועיין מ"ש בד"ה על כן יאמרו המושלים כואו חשבון בפירוש ענין הטייה גבי צלותא שהיא לשון הטייה כמו אצילי ידיך וכמו לא תטו משפט לא תצלו דינא והיינו כי ענין יהי רצון שיומשך להיות בחי' רצון והיינו מבחי' שלמעלה מן הרצון שהוא אור א"ס ב"ה ששם נאמר ואם צדקת מה תתן לו כו' ולכן רצון אותיות צנור כו', וזהו הנק' הטייה והיינו כי הרצון הוא כתר ובחי' כתר הוא הממוצע בין המאציל לנאצלים שיש בו בחינה אחרונה שבא"ס והוא הנק' עד"מ מ' דא"ס ובחי' הנק' שורש הנאצלים, וזהו הנק' הטייה שמטה וגמשך מלמעלה היינו מבחי' א"ס להיות נעשה שורש לנאצלים והוא רצון העליון והוא ג"כ ע"י צמצום וקו וזהו הנמשך ע"י התפלה שהוא הכל בקשת יהי רצון להיות רופא חולים ומברך השנים כו', וכמ"כ עד"ז מ' דאצ"י נמשכת מבחי' אצילות ונעשית כח"ב לבריאה כמ"ש בד"ה ועתה יגדל נא בפ"י כאשר דברת לאמר וזהו ענין ההטייה במדת ערב שאו שליטת המ' ונק' גר משא"כ ביום מאיר בחי' ז"א ושרגא בטיהרא כו' וכמ"ש בזהר ויחי דף רל"ב וע"כ ס"ל לבי"ש בערב יטו דווקא כדי להמשיך בחי' הטייה הג"ל ע"י ק"ש שיטו ויקראו). ובבקר דקא שלטא דכורא בשולטנא דעלמא עילאה אצטריך למיקם קמיה דדכורא. כמה דאצטריך בתפלה מעומד ובכל אתר דדכורא אתיא. ועיין בזהר תציה קפ"ג א', והיינו כי ביום הוא העלייה באצילות ממש, וכמ"ש בכי"ק אדמ"ז נ"ע בענין הכרובים שעולמות בי"ע עולים לאצילות בעת התפלה ע"כ אין שייך הטייה כ"א עמידה, וב"ה סבר אלמלא אשתכח דא לחוד ודא לחוד הכי אצטריך אבל כיון דאנן מחברין לון כחודא בחבורא במ"ט פנים ומ"ט תרעין לא אצטרכינא לאפרשא דא לחוד ודא לחוד אלא לאשגחא דכולא איהו חד כלא פרדא וכמה דאודמן ליה לבר נש הכא יימא דהא תרווייהו בחבורא חדא כמה דניחא לון, ואפ"ל כי הנה ענין יחוד קובה"ז היינו המשכת אור הסוכ"ע בממכ"ע שמה שהוא קדוש ומובדל מאיר תוך ממכ"ע, והרי מצד סוכ"ע אין שייך הפרש בין אצ"י לבי"ע, וכמ"ש ג"כ שבפנימי' בי"ע מאיר אצילות ממש וכמ"ש הרמ"ז תרומה קל"ד וכמ"ש אדמר"ר נ"ע בפ"י ע"פ ואלה המשפטים בפ"י משה משה לא פסיק טעמא כו' שבחי' משה שהוא הדעת שהוא נשמות הספירות אין הפרש בין אצ"י לבי"ע כו', ע"כ שייך קימה גם במדת ערב בבי"ע כמו באצילות, עוד יש להעיר לענין ובשכבך ממש בוח"א ויצא קנ"ז ב' ע"פ וישכב במקום ההוא, ועמ"ש ע"פ כרע שכב כארי וכלביא. עוד נתבאר מענין ושנתם לבניך, בבוך הנסמן א"ב קרוב לסומו שם יש ג' דפיין על זה.

ושננתם לבניך כו' ודברת במ כו' ובשכבך ובקומך, בממ"י ר"פ מטות דכ"ז ע"ג הדבק בי ובתורתי ובמשנתי כו' ודברת במ בשבתך בביתך כו' כי כן צריך שלא להפריד ד"ת מן המחשבה בשום רגע כו' ובפ' כי תבא ד"מ ע"א לכן הדבק בי ובתורתי ובמשנתי כו' בהתהלכך תנחה אותך ובשכבך תשמור עליך בשכבך ממש כד"א בשכבך ובקומך דהא כד את נאים מגוי הרהורא דמתניתא ז' עולימתין דילי נטרין יתך, (וכ"כ בסוף הספר דנ"ח ע"ב) ויש לבאר זה עפ"מ"ש במד"ר פ' ויצא ר"פ ס"ט ע"פ והנה ה' נצב עליה א"ר אבוא משל לבן מלכים שהיה ישן בעריסה והי' זבובים שוכנים עליו כיון שנגלה עליו מניקתו ברחו מעליו כו' וענין השינה מבואר ע"פ אני ישינה ולבי ער, וענין הזבובים הם שרים של הכוכבים שהיו עובדים להם כמ"ש בבעל זבוב אלקי עקרון וכמ"ש במ"ב סי' א' ב', ובישע"י סי' י"ז י"ח, ישרוק ה' לזבוב, ובקהלת סי' זבובי מות יבאיש, וכיון שנגלה עליו מניקתו יש להעיר ממ"ש יונק שדי אמי דקאי על תשבע"פ וכמו שהחלב מגדיל הולד כך עסק תשבע"פ מגדיל המדות אהוי"ר אזי ברחו מעליו והו' שנק' ס' מסכתות ששים גבורים כו' להגן מפחד בלילות וזהו ובשכבך תשמור עליך, ולכן נאמר בד"ת ובשכבך ועמ"ש ע"פ כרע שכב כארי וכלביא.

קיצור, ובשכבך, הי' ישן בעריסה היו זבובים, כיון שנגלה עליו מניקתו, יונק שדי אמה.

בחיי במקומו פ' ואתחנן ושננתם שיהיו ד"ת מיוחדין בפ"ך לשון חדוד הוא כמו חץ שגון ובמשלי כ"ז י"ז ברזל בברזל יחד ואיש יחד פני רעהו ותרגומו פרזלא בפרזלא לטיש וגבריה לטיש אפא דחבריה ובמצ"ד פ"י יחד נעשית חדה ושנונה וכן פירש רש"י יחד תלמידי חכמים מיוחדין זה לזה בהלכה והוא מהגמרא פרק קמא דתענית דף ז' עמוד א' ובמדרש רבה ויצא ר"פ ס"ט אין תלמיד חכם מתחדד אלא בחבירו כו' ואיש זה יעקב כו' יחד פני רעהו שנתייחדה עליו השכינה י"ל שת"ח מיוחדין זל"ז בהלכה ומתוך כך מולידין דין חדש, כמ"כ מעורר למעלה ואיש יחד כו' היינו יחוד יסוד ומל' שהוא ג"כ ענין חדוד החכמה כמ"ש בפע"ח שער הסוכות פ"ב בפ"י הפסוק מכל מלמדי השכלתי כל הוא יסוד והוא מלמד את המל' ולע"ל נאמר ולא ילמדו עוד איש את רעהו כו' כמ"ש ע"פ מי יתנך בפ"י תלמדני, ובקהלת רבה דק"א ב' ע"פ אם קהה הברזל אם נתקהה התלמיד על הרב שנאמר ברזל בברזל יחד ואין הרב מסביר לתלמיד י"ל לפי"ז היינו שאין נמצא היחוד מיסוד למל' ע"ד ונהר יחרב כו' קלקל מעשים יש בתלמיד כו', ועמ"ש מענין אם קהה הברזל בלקרית פ' נשא בד"ה נשא את ראש בני גרשון דרוש השני פ"ה, ההתיקון ע"י קהת ע"ד מ"ש בזו"ג פ' קרח דקע"ח ע"ב ע"פ ועבד הלוי הוא שממשיך בחי' יחוד הוי' הוא האלקים.

ובזו"ב פ' וארא דכ"ד ע"ב כגוונא דנחושת עילאה אוליד קסטירא דאיהו נחושת זוטא כגוונא דברזל אוליד ברזל וסימנך ברזל בברזל יחד עכ"ל, ובפרדס ערך ברזל ז"ל בזהר פ"י כי היא במ' ובמ"א ג' שהיא בתפארת,

ואפשר שעל שניהם נאמר ברזל ברזל יחד עכ"ל, ומה יובן ביתר שאת דברי המדיר ויצא ר"פ ס"ט הנ"ל דהיינו ממש ואיש זה יעקב ת"ת ייחד פני רעהו כו', וא"כ יש להעיר לענין ייחוד העליון שהוא ג"כ ענין חדוד החכמה וכנודע מענין כי אל דיעות שמלמטה למעלה כו' והייחוד המשכת דעת עליון כמו דכולא קמי' כל"ח זהו והאדם ידע את חוה שהוא בחי' דעת תחתון ע"ד ולילה ללילה יחיה דעת וא"כ ייחד זה זהו"ע ואיש יחד פני רעהו דתרגומו גברא לטיש אפה דחבריה שמחדד שכלו, וגם המשפיע מתחדד כי ומתלמדי יותר מכולם וא"כ מזה יובן גודל מעלת ושגנתם לבניך ע"ד ברזל ברזל יחד שעיז גורם ייחוד העליון ואיש יחד פני רעהו ועמ"ש מענין ונהר יחרב בבית ראשון שהוא בינה שאין נמשך ייחוד הפנימי דחו"ב כי גשבע הקב"ה שלא יכנס בירושמ"ע כו' ויבש בבית שני שהוא מ' עמ"ש מזה באיכה ע"פ בכה תבכה בלילה, וא"כ יובן מעלת ושגנתם לבניך שמחדדים וא"ז בהלכה היינו שעיז ממשכים בחי' ונהר יוצא כו' להשקות ע"ד חיבור כי אל דיעות, והנה ענין חד חריף זהו שממשיך שכל חדש ממקור השכל, ע"ד חד חד נחית לעומקא דדינא, חוה מעורר להמשיך מבחי' ממעמקים שהוא בחי' מאד עמקו מחשבותיך וזהו עיקר ענין הייחוד כו', וייחוד ג"כ לשון חדת ולשון חדוה כו' וחד חריף ע"ד ומבני יששכר ידעי' בינה לעיתים מבין דבר מתוך דבר כו' ועמ"ש בד"ה השמים כסאי בתרי"א ר"פ בראשית תוך דבר היינו ממכ"ע מבין דבר היינו סוכ"ע תהו"ע יחד סוכ"ע וממכ"ע כו'.

ילקוט ח"א לה"ג, של"ה קפ"א א"ב.

בחיי פ' בא דפ"א ע"ב גבי ועבר ה' לנגוף את מצרים ח"ל וכן דרשו רז"ל במדרש משלי ברזל ברזל יחד זה משה הצדיק ופרעה הרשע שהיו מתנקשים זע"ז בדברים כו' אתה אומר לא ידעתי את ה' סופך לידע כו' ועמ"ש ע"פ הוא אהרן ומשה איך לפרעה היה העיקר ע"י משה וא"כ לפי"ז היינו ברזל דקדושה ע"ד ארץ אשר אבניה ברזל וארו"ל א"ת אבניה אלא בוניה, ואפ"ל עדמ"ש במא"א סוף אות ג' ענין כגרון ביד החוצב גרון הוא מל' דאצי' גם ד' אמהות מרומזו בתיבת ברזל בלהה רחל זלפה לאה, בברזל דקליפה, וחדוד ברזל דקדושה ע"י ברזל דפרעה י"ל ע"ד ופרעה הקריב כו', וסופו דקרא ואיש יחד פני רעהו זהו שעיזו נתייחדה עליהם שכינה ביצי"מ שנגלה עליהם ממה"מ הקב"ה.

ונחזור לענינינו שזהו"ע ושגנתם שיהיו ד"ת מחודדין בפיך וגם ושגנתם לבניך ע"ד ברזל ברזל יחד כנ"ל שזהו גורם הייחוד עליון כו', ומה יובן ענין א"ת ושגנתם אלא ושלשתם כי כשיש ייחוד משפיע ומקבל היינו ברזל ברזל ת"ת ומל' מאיר עליהם בחי' הגבוה משניהם ע"ד בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו דוקא וע' בתו"א פ' תצוה סד"ה ועשית בגדי קדש ועמ"ש ע"פ ושלשת תרד מאד חוה שארו"ל שנים שיושבים ועוסקים בתורה שכינת שרויה ביניהם שנאמר אז נדברו כו' ויקשב כו' שנים דוקא שזהו"ע ברזל ברזל יחד ייחוד משפיע ומקבל, ע"ד מכל מלמדי השכלתי ועיזו שורה עליהם בחי'

שיב אור ואתחנן התורה

הגבוה משניהם כו', עוד פי' ושגנתם ע"ד חרב פיפיות בוח"ג ואתחנן דר"ס"ט
ע"ב ועמ"ש מזה ע"פ רוממות אל בגרונוס כו'.

ולעוד חרגום ושגנתם ותתנינן ע"ד גם כי יתנו בגוים, ובבחי ר"ם
בראשית התנינים הגדולים ד' מחנות שכינה המקלסים מלשון כי יתנו,
וכן ת"ח נוני ימא נחש ברית, ברית התיכון וע"ד מן המים משיתיהו ולעומי
ס"מ נחש ברית, אם תגביהי, וע"י עסק התורה בחי' ושגנתם ותתנינן תנינא
אוי הקול קול יעקב יפקוד ה' על לויתן נחש ברית שהוא במים תתנינן
מצולות ים התנינים הגדולים אלן אבהן בוח"ג פ' שמיני דל"ט ע"ב כי האבות
הן הן המרכבה וגם בעבר הנהר ישבו אבותיכם כו'.

גם ושגנתם חרב חדה כי כמו שלה"ר גק' חרב חדה ונק' נחש אומר ברומי
והורג בסוריא וכן בעסק התורה ותתנינן לשון תנין ונחש דקדושה
שאמר ברומי כמ"ש לקמן בשם הבחי, ודברת במ קול רם, ועי"ז והורג בסוריא
חרב פיפיות דפירש"י פ"ק דברכות ד"ח ע"א להרוג המזיקין ר"ל הפורעניות
הבאים כו' ודברת עמים ע"ד ידבר עמים תחתינו דהיינו עמלקים כדפירש"י
שהוא מ"ש ונתתי כפרך מצרים.

בבחי במקומו פ' ואתחנן, ודברת במ, שיהא עיקר דיבורך במ, עשם עיקר
ואל תעשם טפל זהו ע"ד תורתן קבע ומלאכתן ארעי. במ ולא בדברים
אחרים במ ולא בתפלה כו' כך דרשו רז"ל, וביאור זה כי בדברי תורה ידבר
בקול רם לפי שהתורה צריכה קול שניתנה בקול שנאמר ויהי ביום השלישי
בהיות הבוקר ויהי קולות וברקים כו' ולא בתפלה בקול אלא בלחש עכ"ל,
זה יובן עפ"מ"ש בזהר ויגש דר"י ע"א בפ"י הקול קול יעקב קל בלא ו' זהו
התפלה וקול בויו זהו התורה כו', וע' בזהר וארא דכ"ו רע"א ובפ"י הרמ"ז
שם, וע' בת"א סד"ה וישב יעקב ובפ"י ויגש גבי משמח חתן וכלה וזה כמ"ש
בוח"ג נשא דקל"ב סע"א ודקל"ג ע"א שההפרש בין אמירה ובין דיבור דדיבור
הוא בקול רם, כמו וידבר אלקים את כל הדברים האלה שעז"נ קול ה' בכח,
ואמירה הוא בלחש, אי"כ אמירה הוא במ' שהוא הנק' קל בלא וי"ו קלא דלא
אשתמע, ודיבור הוא בז"א קלא דאשתמע קול בו"ו, ועפ"ז אפ"ל ההפרש בין
עש"מ ובין עשה"ד שהמאמרות הם מבחי' מלכות וע"מ הוא ע"ס שבמל' שהרי
נאמר ויאמר אלקים ואח"כ נאמר ביום עשות הוי' אלקים וכן מבואר בכמה
מקומות שהתהוות בי"ע הוא מבחי' מל', ועשה"ד הן בז"א קלא דאשתמע, וע'
בוהר זיקרא די"א סע"ב אלא שהמק"מ שם לא פי' כן, ובפרדס ערך אמירה פי'
דאמירה הוא במל' וכ"כ במא"א א' צ"ח אמירה במ' מסט' דנוק' כו' ולכן אתה
עשית את השמים אתה חסר ה' ודיבור מורה על בחי' מדבר ונודע ענין
דצח"מ הרי מדבר ששרשו בכתר כו' גם ענין עמל שיחה ועמל תורה יש פי'
דעמל שיחה הוא עש"מ הנק' חיי שעה ועמל תורה זהו עשה"ד חיי עולם וא"כ
פי' ודברת במ דיבור דוקא המשכת קול העליון שיהי' הקל קול יעקב קול בו"ו
שענינו המשכת הקו מאז"ס להמשיך אלה תולדות השמים והארץ מלא וי"ו
כמו שהיה קודם חטא עה"ד ועמ"ש מענין היוו בביאור ע"פ מי יתנך כאח

לי שעיקר בחי' זו להמשיך דירה בתחתונים והו חכרתי את בריתי יעקב מלא וי' יעקרב.

ופי' ודברת במ בת'ז פי' במ שם מ"ב, ולכאורה הרי שם מ"ב זהו העלאה כמ"ש בזח"ב תרומה קל"ב ב', התורה קול בוי"ז הוא המשכה, ואפ"ל עפ"מ"ש בתחלת הזוהר בראשית בדרך הראשון ע"א כמה דדיוקנא דברית אחרע במ"ב זווגין, ופי' בזהר הרקיע שם ענין שנק' היחוד עליון בשם מ"ב זווגים כי הם ז' כפולות שבעה ושבעה מוצקות ח' עליונים ח' נצרות שלה כ"א כלול מר"ק הרי מ"ב זיווגים מ"ב זכרים מ"ב נקבות, ומים תחתונים מה שהיא מזרעת הוא ע"י מ"ב זיווגים אלו עכ"ל, וע' זח"א ויחי דרמ"ז א' בענין שבעת ימים ושבעת ימים ארבעה עשר יום ובזח"ג אמור דצ"ב א' ודצ"ז סע"ב וס"פ מקץ דף ר"ד סע"ב בענין שבעה ושבעה מוצקות, ועמ"ש מזה כמ"א סי' ט' י"ב ע"פ הג"ל ויעש שלמה כו' את החג כו' שבעת ימים ושבעת ימים וע' בפע"ח שער השופר בענין אחה"ע גימ' ב"פ מ"ב והרמ"ז פי' מ"ב זיווגים הוא זיווג ח"ך וגרון ואפ"ל שמונה יוממשך כמגדל דוד צאצ"ך הפך מבחי' מצרים מיצר הגרון והו רוממות אל בגרונו.

בשבתך בביתך כי בסוכות הושבתי וכתוב ואשים דברי בפ"ך ובצל ידי כו' דיבור התורה היא כמו צל סוכה כמ"ש בלקו"ת בדי"ה ביום השמע"צ שמאלו תחת לראשי, וא"כ זהו בשבתך להמשיך ע"ד כי בסוכות הושבתי, ועי"ל הנה יהונדב בן רכב צוה לבניו שלא יבנו בתים כ"א באהלים ישבו בירמי' סי' ל"ה ועי"ז יהיו ימים רבים ובילקוט ח"ב רמז ל"ח תחלת ספר שופטים משמע הטעם משום שידע שבהמ"ק עתיד ליחרב ע"כ צוה שלא יבנו בתים כענין מ"ש דוד אנכי יושב בבית ארזים כו' וע' מזה בשל"ה סוף מסכת סוכה שלו דרמ"ט א' בפרק תוכחת מוסר דהטעם שאין צ"ל דירת קבע בעוה"ז כ"א דירת ארעי וכמ"ש פ"ק דמ"ק ליחרב ביתך וליתבי אשפיזך כו' וע' ס"פ חזקת ד"ס ע"ב ובטוש"ע או"ח סי' תק"ס וגם כמ"ש בפ' עקב ח' פן תאכל ושבעת ובתים טובים תבנה וישבת ורם לבבך כו' לכן העצה לזה ודברת במ בשבתך בביתך אשר אותיות התורה נק' בתים כסי' שתי אבנים בונות שני בתים כו' ועי"ג אחת שאלתי שבתי בבית ה' וכמארז"ל מיום שחרב בהמ"ק אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה, וזהו ורב שלום בניך אית בניך אלא בוניך כו'.

ובלכתך בדרך, מענין בהתהלכך תנחה אותך משלי ר' כיב, ע' אבות סס"ו ובסוטה פ"ג דכ"א א' זח"א וישלח דקע"ה וישב דקפ"ה פ' בהר, דק"י ע"ב פ' פנחס דרכ"ב סע"ב מד"ר פ' נח ס"פ ל"ה פ' תרומה דקנ"א ד'.

עצה בחורל להמשיך בחי' ארץ. כי הנה אשריך ארץ שמלכך בן חורין, ועי' עסק התורה ארז"ל שאין לך בן חורין אלא העוסק בתורה שנאמר חרות על הלוחות כו'. גם שערים המצוינים בהלכה נק' שערי ציון שעז"נ אהב ה' שערי ציון. גם הארץ הי' תושבע"פ כמ"ש בדי"ה לכן אמור בתו"א פ' וארא. גם בשליה דרע"ו ב' ארץ כנען העליונה ע"י מילת ערלת לב, וע' בלקו"ת עקב גבי ולהבין שרש קישור. ע' בהרמ"א פ' עקב ע"פ ארץ אשר היא דורש כו', דהיינו שלא ע"י אמצעי כו'.

וזהו גדול תלמוד שמביא לידי מעשה שממשיך האור בהמעשה שיהי' המעשה טוב ע"ד ארץ אשר כו'. שוב ראיתי שכן פי' ברכות נשא פי' דר"מ ע"א שמלכך בן חורין שעוסק בתורה שנאמר חירות כו' ושריך בעת יאכלו שקובעים עתים לתורה ואח"כ אוכלים כו' וזכריות בקהלת במקומו פי' בעת צוה"כ כו'. ואפ"ל בעת ע"ד אכלתי יערי כו' ואח"כ אכלו רעים, גם עוד כי נער הייתי מט"ט גם זקנתי כשעלה באצ"י ששם ועתיק יומין יתיב כו' וזהו והלבנון כי לבושי' כתלג חיזור כו' וא"כ אז גם נער שרו של עולם בבחי' גבה. ובמ"ע סי' רי"ח כ' שאז נק' גם הוא בן חורין, ובחי' זו ממשיכים ע"י עסק התורה דהיינו זקן שקנה חכמה ומשנה מלובשת בו"ק דיצירה, ועמ"ש ע"פ הדרת פני זקן כו'. גם כמ"ש נער הייתי גם זקנתי כענין ראב"ע דהפי' שהוקנה שרשה המשכה מאצ"י ששם מאיר ע"י כו', וכמו"כ ע"י עסק התורה ממשיכים בהנער מבחי' זקנה כו' ועמ"ש בלקו"ת בפ' צו ונערים פני זקנים ילבינו ע"י כי הנער בן מאה שנה, וגם כאן הנה כתיב ההר הטוב הזה והלבנון שמלבין כו' מבחי' ע"י לבושי' כתלג חיזור שמאיר שם. משא"כ בבחי' נער, אך ע"י ליבון הלכתא שהיא ג"כ בחי' ארץ עי"ו נערים פני זקנים ילבינו כנ"ל.

בא"י י"ל ג"כ שרו נער רק שאינו מלכך כ"א שר ושליח כמו יהושע נער כשהי' אצל משה שנק' משרת, משא"כ אח"כ כו', כך עד"ו כשמל' בן חורין הנער רק בבחי' משרת ושליח, וע' חולין פא"ט פתח שרו של עולם יהי כבוד כו' אזי הי' רק ע"ד הג"ל ביהושע אצל משה.

ושננתם לבניך. תרגום ותתנו, ועמ"ש ע"פ ויברא אלקים את התנינים סעיף י"ג וסעיף טו. ע"ד גם כי יתנו בגוים, משם יתנו צדקות הוי', תנינים דגים גדולים ע"ד גוני ימא, וידגו לרוב, תנין נחש כי משיח נק' נחש, אומר ברומי והורג בסוריא, כי מתניתין מלכתא ותגור אומר ויקם.

לבניך. וכל בניך למודי, ועמ"ש בתוי"ט ריש אבות. גם בניך נמשך מעצמו' מח האב ע"כ המצהה יותר ושננתם לבניך שיתחבר זוג נשיקין דדבור בזוג גופני, ועמ"ש מזה בדי"ה ועשית ציץ שהדבור בדי"ת יש בו ג"כ עצמי ולא כמו שאר דבור רק הארה.

ודברת. לי הנהגה להמשיך אוא"ס בהתורה שכמו שאתה מלמד לבניך כך יהי' למודי הוי'. שרש הדבור מכתר בד"ה מזחה מימין ובד"ה חקת התורה בענין תולעת יעקב, ועמ"ש בד"ה ראשי המטות בענין לאמר זה הדבר ובד"ה בחדש השלישי בענין וידבר לאמר ובד"ה ואלה המשפטים משל ממטרונה שהיתה מהלכת כו', ד"א של הלכה במקום היכל קדה"ק הנק' דבור. י"ל דבור ע"ד איתמר, נדברו יראי ה' סדיה אלה מקודי, מענין תורה בדבור בד"ה כי ביום הזה יכפר דתקס"ב, וע"י הדברת הקב"ה יושב ושונה כנגדו, זהו ושנתם, דהקב"ה ז"א אינ ע"ד משה ידבר האלקים יענו.

גם ושנתם מענין שושנת העמקים, שושנים ששונים שע"ז ממושיכים י"ג מדה"ר. בם, בגימט' ואלה, בגימט' מ"ב רק מ"ב מלמטלמ"ע ובחי' בם מלמעלה למטה. בשבתך. עמ"ש בענין ארץ מושבותיכם, בשבתו עם זקני ארץ, מושיב מלכים לכסא, מאן מלכי, בהרמ"ז חיי קכה, וישב יעקב.

בביתך. בחכמה יבנה בית, בית ראשון תושב"כ, בית שני תושבע"פ, גם בשבתך ע"ד השמים כסאי זו תורה, וכן באדם כסא כי מתחלה תורת ה' ואח"כ תורתו, גם כסא שמשפיל א"ע ללמד לתלמידים, גם כסא שמוריד חויב שלו שיתיישבו במדותיו, בביתך, כי אין דרך להעמיד כסא כ"א בתוך הבית בחי' מקיף דחי' יחידה, בכל מאורך, כמ"ש בענין אי זה בית אשר תבנו לי.

ובלכתך. ילכו מחיל אל חיל, לכו לחמה הליכות עולם לו, והיינו הלכות, ולכן דברת בם בלכתך, הולכי על דרך שיחה, אחרי ה' אלקיכם תלכו, אי"כ רצוא, שבתך שוב, וארז"ל שלוחי מצוה פטורין כי אז הוא דרך הוי', עמ"ש ע"פ ולא יחמוד איש כי תשא לד כ"ד.

בדרך. אשרי תמימי דרך.

ובשכבך. וישכב במקום ההוא יש כב זח"א ויצא קנו, גם שכב אותי כבש, כרע שכב כארי, גם ע"ד על משכבי בלילות ד"פ תזריע.

ובקומך. מי יקימנו, גם ע"ד קוממיות, בקומה, בעל קומה.

בש"ך בשם הזהר ושנתם, חציך שנונים, חרב פיפיות, בשבתך בביתך ע"ד בשובה ונחת, ובלכתך דוחק, ובשכבך קבר, ובקומך תחה"מ, אי"כ יותר י"ל ובשכבך גלות כנ"ל ובקומך גאולה, אי"נ תחיית המתים.

ענין בשכבך ובקומך. ראה בד"ה כרע שכב, תר"ה פ' בלק אות ו'. שבקומך קאי על לע"ל הקושי' הא כתי' ולא תוסיף קום ע"ש.

וקשרתם לאות על ירך והיו לטוטפות בין עיניך. ותיא ותקטרינון לאת על ירך ויהן לתפילין בין עיניך. ורשיי פירש וקשרתם לאות על ירך. אלו תפילין שבזרוע והיו לטוטפות בין עיניך אלו תפילין שבראש. וע"ש מנין פרשיותיהם גק' טוטפות טט בכחפי שתיים פת באפריקי שתיים. ברכות ב' י"ד ב גיטין ד מה"ב מנחות ג לג"א לה"ב לז"א לז"א מב"ב. ערכין א' ג"ב ופרק ט' יט ב'. זבחים ד לז"ו ב' מנחות ג לד ב לו א ב לו א ב. ירושלמי מגילה פ"א הלכה. יר"ק מוחה א' תפילין א' גדהו"י. ע' בשלשלת הקבלה ד' נ' ותראה שם פלאים גדולים. עמה"מ פ"ט ב' צו"ג קה"ג קסו"ב. רבות קפ"ח ד'. ח"מ לז"ג חז"א עמוד ל"ח ק"ה קע"א שמ"ז שע"א חלק ג' קמ"ד תט"ו. של"ה קיא"ב קיג"א קטז"א רכג"א רנג"א שה א תט ג. ע"מ מא ב עד א. (יח) מצות כה נב. נסים נה. בחיי כו ב קנו ב רב ב רה א רכו ד. עד כאן לשון הבית אהרן. ומקודם נבאר הפי' של טוטפות הנה בקורקע הביא בשרש טטף ענין טוטפות שנוכר בתורה רק גבי תפילין ולא פי' ע"ז דבר מהו פי' טוטפות ובמשנה רפ"ו דשבת ולא בטוטפות ולא בסרביטין שהם תכשיטי אשה. ובגמ' שם דניז ע"ב טוטפות אפיזייני פירשיי פרינטיל של זהב ושם א"ר אבהו טוטפות המוקפת לה (את הפדחת) מאחן לאחן עכ"ל. הרי שטוטפות תכשיט של זהב שמניחים על הפדחת ומקיף מאחן לאחן ובהרי"ף ובהרא"ש שם פי' טוטפות ציץ, וכ"כ הרמב"ם כפי' המשניות וטוטפות הוא ציץ יקשרו אותו על המצח מאחן לאחן עכ"ל. ובמתורגמן ערך טטף הביא ממה שכתוב בשמואל ב' פ' א' יו"ד. ואצעה אשר על זרועו דתרגם יונתן טוטפותא דעל דרועי. וכן פירש רשיי שם ואצעה הוא מין עדי ותכשיט וכמו בפרשת מטות ל"א נ' אצעה וצמיד פירש רשיי אצעה אלו צמידים של רגל. ועוד הביא במתורגמן מ"ש ביחזקאל כ"ד י"ז פארך חבוש עליך ת"י טוטפתך יהוויין עליך וכן שם פסוק כ"ג ופארכם על ראשיכם וטוטפתיכן על ראשיכן. ובפסוק ומרדכי יצא תרגום טוטפן דמיקבען בדהבא עכ"ל והוא גבי ועטרת זהב גדולה ולעילא מן כלילא דדהבא טוטפן כו' והרד"ק במכלול ובפירושו בפ' ואתחנן כ' לטוטפות פי' כמו ציץ שקושרין על המצח כו' עכ"ל. והנה ענין פאר ותכשיט גבה מהלבוש וע' במא"א אות פ' סעיף א' פאר מצד התפארת עכ"ל וע' זח"ב יתרו ד"צ ע"ב ותפארת הוא בהי' כתר כי מתפארת שבעליון נעשה כתר לתחתון וכמ"ש ברכות בענין ישראל אשר בכ אתפאר. וע' בת"א פ' זירא בדיה פתח אליהו שפי' ענין לבושים מחדומ"ע הם ג' עולמות ביי"ע. בריאה הוא מחשבה. יצירה דיבור כו' וע"ס דאצי' נק' עשר תיקונין שהוא ענין תכשיטים כתרגום לא ילבש גבר שמלת אשה בתיקוני אתתא וע"ס אינו כערך לבושים כ"א שמתאחד ממש עם האור כהתאחדות הגוף עם הנפש נמצא למדנו שענין תכשיט רומז לבחי' שמתאחד העצמיות יותר מענין הלבושים כמעלת ע"ס על הלבושים שהם ביי"ע כו'. ועד"ז יובן ענין התפילין שנק' טוטפות שהם תכשיט ופאר כי ד' בתים רומז לכלים של המוחין חבי"ד כנודע. וז"ל המא"א אות ט' סעי' ד' טוטפות נק' המוחין ט"ט בכחפי שתיים ב' כתפין דא"א חז"ג פת באפריקי

שמים ב' פרקי הידים דאי' שהם חר"ב, וחרי"ב וחרי"ג הם ד' פרשיות ולכן נק' טוטפות עכ"ל, הרי ד' בתים דתשרי הם חרי"ב וחרי"ג שהם המוחין דז"א ששרשם נמשך מחרי"ג דאי' המלוכשים באי"א ועל המשכת ב' ידים דאי' המלוכשים באי"א נאמר שאו ידיכם קדש וברכו את הוי' שהוא המשכות ברכה בשם הוי' דז"א מבחי' קדש העליון הוא אי"א כמ"ש מזה בלק"ת על שה"ש בביאור ע"פ צאינה וראינה יעו"ש, ובמ"א בד"ה מי יתנן פוי' הוי"ג מדות הם קישוטי כלה שיהי' בבחי' לשארית נחלתו משים עצמו כשיריים והם מייפים אותה שיהי' עי"ז יאר ה' פניו אליך וגו', ואי"ב לפי"ז י"ל לבושים הם המדות שלמטה מן השכל כי מדו פוי' לבוש אך היג"מ שהן גבוהים למעלה מהשכל נק' קישוטי, ואי"ב תשרי שנק' פאר וקישוט זהו גי"כ ע"ש שמאיר בו המדות שבכתר כנ"ל, ועמ"ש ע"פ משכן העדות לשון עדי עדיים, ואפ"ל דתשיי' זהו כענין פקודי המשכן יחוד ויה ותשרי זהו כענין משכן העדות יחוד ויה, וכן פוי' בד"ה שימני כחותם דתשרי זהו ההמשכה שע"י מל"ת ותשיי' זהו ההמשכה שע"י מ"ע והיינו ממש ענין פקודי המשכן ומשכן העדות כמ"ש בד"ה אלה פקודי.

קיצור טוטפות כמו ציץ שקושרים על המצח והוא בתכשיטים, וכמ"כ בתפילין שנק' טוטפות ע"ד פאר ותכשיט והגה יש לבושים והם מחוזמ"ע בי"ע אכן ע"ס דאצי' נק' עשר תיקונים ל' תכשיט, ועד"ז תפילין ד' מוחין שהם כלים להאורות מהמוחין הבאים מחרי"ג דאי' המלוכשים באי"א ע"ד שאו ידיכם קדש וברכו את הוי' ע"כ נק' טוטפות גם י"ל לבושים מדות ותכשיט יגמח"ר וגם תכשיט כענין משכן העדות עדי עדיים הנמשך ע"י מל"ת חזו תשרי יחוד ויה ובחי' פקודי המשכן ע"י מ"ע יחוד ויה זהו ענין תשיי'.

ב) זח"א דיי"ג ע"ב ענין תפילין תשרי מפסוק ראשיך עליך ככרמל כו' ע"ש, עו"ש דכ"ג ע"ב מענין תפילין ע' קע"א ובזכות תפילין אתגליא לי' בשרפים דכתיב שרפים עומדים ממעל לו ע' פמ"ז עמודא דאמצעתא קשורא דימינא ושמאלא ראייהו קשורא דתפילין דרישא דאייהו אימא עילאה תפילין על רישי' כמה דאוקמהו מארי מתניתא תפילין דמארי עלמא מה כתיב בהו (היינו מארי עלמא הוא ז"א שהם מדותיו ית' שבהם וע"י התנהגות העולמות והתפילין הם בינה שבה מלוכש חרי"ג דאי' כנ"ל בסעי' א' שהם ענין טטפות) ואייהו קישורא דתפילין ש"י דאייהו שכינתא תתאה והאי אייהו דאוקמהו מארי מתניתין הראהו למשה קשר של תפילין עכ"ל ובפרדס ערך קשר כל קשר הוא אגודה ואין אגודה פחות משלושה והם תקיעה שברים תרועה דהיינו ג' אבות גג"ת והתפארת קושר אותם כו' וכן יסוד בסוד הכרעתו נק' קשר כו' וכן השכינה נק' קשר וע"כ נק' קשר של תפילין ופוי' ר' משה כי המל' נק' קשר הספירות מפני שקושרת הספירות הוי"ן עם הג"ר כאשר נבאר בערך שכינה עכ"ל ובערך שכינה פוי' כי הבינה משכנת ג"ר על ז"ת אי"ס זהו קשר תשרי שקושר הג"ר עם הוי"ת והמל' היא משכנת בעולם התחתון בי"ע כל האצי' העליון אי"כ קשר תשיי' הוא שיתקשרו בי"ע אל האצי' וכענין מ"ש במ"י אבותי לי' איחוי וחבור וזהו בן פורת יוסף שתופר ומחבר כך עדין הוא ענין הקשר כו' ובמ"א את ק' סעי' ה' קשר של תפילין

תמיד בסוד הדעת כו' (היינו כי דעת מלשון והאדם ידע שהוא ענין התקשרות והתחברות ודעת מקשר חב"ד עם המדות גם ד"ע מקשר חר"ב שיהי' בחי' ראי' מאיר בהתבוננות גם ממשיך אור הכתר בהמדות כמ"ש בביאור ע"פ מ"ד בפי' תולדות וזהו ולטוטפות שהם חו"ג דא"א אה"ר טורי חשיכא בין עיניך שיהי' בחי' ראי' וע' מ"ש בד"ה ואלה המשפטים) והנה משה זכה לדעת הראהו קשר ש"ת כו', ובת"ו שהראהו קשר ש"י הוא י' דעת דנוק' (היינו ע"ד יש מאין שלמטה היש אלא שבטל לאין אלא שמ"מ הוא בבחי' ביטול וזהו התקשרות בי"ע באצילות ועמ"ש בד"ה במדבר סיני באהול מועד בענין ונדעתי כו') א"כ ב' קשרים אלו הא' מלמטה למעלה התקשרות בי"ע באצילות הב' התקשרות ז"ת בג"ר ע"ד ב' נחי' שבת שבת תחאה וש"ע ולכן שבת א"צ תפילין.

קיצור קשר תש"י שכ"ת המקשרת בי"ע לאצ"י זהו י' ח"ת, קשר תש"ר התקשרות ז"ת לג"ר שהם תפילין דמארי עלמא והמקשר הוא דעת ונק' עמודא דאמצעייתא שעולה עד הכתר ולכן הראהו למשה וזהו שבת תנאה ושבת עילאה.

ג) וזהו וקשרתם לאות על ירך. ירך זו שמאל כי שמאלו תחת לראשי שלהיות עליות מוחין דכנס"י מבי"ע, וזהו לראשי אותיות ישראל הוא ע"י שמאלו ועמ"ש מזה בד"ה ביום השמע"צ ובת"א ר"פ כי תשא, ועמ"ש מזה בד"ה וידבר אלקים כו' וארא אל אברהם בענין ידי יסדה ארץ נטה שמאלו וברא ארץ ועמ"ש עוד מענין שמאלו תחת לראשי בד"ה חייב אדם לבסומי בפוריא ובסידור שער התפלה בד"ה אחרי ה' אלקיכם תלכו ובלקוטי תורה בד"ה ושאתם מים בששון הראשון דהיינו על ידי שהאדם דוחה ומשפיל א"ע כאשר ישים אל לבו איך שהוא רחוק מהוי', וזהו נמשך ממדת שמאל ושיהי' תחת לראשי פי' בעומק מחשבתו והן הדברים המעוררים הצמאון והאהבה אליו ית' ועי"ז יגיע לבחי' וימינו תחבקני שהו"ע רצונות דתש"ר כו' ועמ"ש עוד מענין שמאלו תחת לראשי בענין בני מררי בד"ה נשא את ראש בני גרשון, ומ"ש עוד בשה"ש בד"ה קול דודי גבי ומקפץ על הגבעות קיפוץ בשתיים בחי' שמאלו וימינו שיש מעלה בשמאל דוחה שע"י נמשך ההמשכה בפנימית זהו תחת לראשי וג"ז הו"ע יראה ועי"ע בד"ה צאינה וראינה בפ"י שאו ידיכם קודש דבחי' וימינו תחבקני זהו"ע יחו"ע בחי' יחוד ממש במאציל העליון ע"ד כלה שארי ולבכי כו' ובחי' יחו"ת הוא דרועא שמאלא בחי' גבורות שמאחר שרואה גשמי' העולם ליש ודבר נפרד צ"ל התגברות מאד הן בסו"מ עוצם עיניו והן בחי' ועשה טוב יותר מטבעו כו' וזהו"ע תש"י בשמאלו דוקא שהוא ההתגברות להיות ביטל היש ע"י שמאל דוחה לדחות היש כו'.

קיצור ירך זו שמאל כי שמאלו תחת לראשי שהם תש"י ומוחין דכנס"י נטה שמאלו וברא ארץ והיינו ע"י שמאל דוחה שהאדם משפיל א"ע גודם נשיאת ראש, גם שמאל דוחה בגבורה לבטל היש ולדחותו בסו"מ וע"ט וימינו תחבקני אהבה בתענוגים תש"ר שהם לטוטפות תכשיט כנ"ל סעי' א' וכן פי' בד"ה שימני כחותם בענין רצונות דתש"ר שזהו וימינו תחבקני.

ד) **בזח"א פ' חיי קצט סע"א וע"ב** הובא ברי"ח שעה"ק פ"ו דקמ"ב ע"ב שעל סוד התפילין נאמר ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, והיינו להיות התפילין כלים להשרות שכינה עלינו כי הם דוגמת הכרובים העליונים שעליהם היתה השכינה שורה ומשמע שם דתשיי זהו מרכבתא ד' מחנות שכינה שעליהם שורה השכינה בחי' לב. וזהו"ע תשיי שימה כנגד הלב ותשר זהו מרכבתא עילאה דאצי' האבות הן הן המרכבה שעליהם שורה השכינה עילאה כח"ב דאצי' וזהו בחי' מוחא והנה ב' כרובים הם ג"כ מט"ט וסנדל כמ"ש בזהר ויצא קנ"ו, וא"ש לפמ"ש בענין לטוטפות טט הוא ב' טיתין דמט"ט א"כ תשר זהו כרוב א' מט"ט ותשיי כרוב של סנדל כ"ו.

קיצור תשיי ותשר בענין ב' הכרובים שעליהם השראת השכינה והם ג"כ מרכבה דבריא ומרכבה דאצי' שעליהם שורה שכינתא עילאה ושכינתא תתאה מוחא וליבא וב' כרובים ג"כ מט"ט ט"ט דלטטפות וסנדל.

ה) **זח"א ויצא קס"ב א' עמודא דאמצעיתא יעקב שלימא נטל איגון מקלות תפילין דרישא ברהטים אתר ודוכתא לדירא תפילין ובמק"מ שם תפילין דרישא פ' הם המוחין דזעיר שנק' תפילין שיצאו בסוד או"מ במצח דזעיר, ורהטים הם נה"י דאימא שהם כלים של המוחין עכ"ל, וכ"כ במא"א אות ר' סעי' י"ט רהטים נק' נה"י דאימא ובהם המוחין, והי"נ הביא מש"ש בזהר ויצא דקס"א סע"א וע"ב ע"פ מלך אסור ברהטים דהא מההוא מלך אתיין ברכאן לכולהו עלמין, ופ"י במק"מ שמהבינה שנק' מלך (ע' זח"ב יתרו ס"ז ב' זח"א ד"ג ע"א גבי עאלת אות מ' ובוהר הרקיע שם שזהו"ע עשיית שאוי מאיר אור הבינה במל' מלך יושב כו') באים הברכות לכל העולמות ע' זח"ב בשלח ס"ג ב', ושיעור הכתוב כך הוא מלך שהוא בינה אסור ברהטים ר"ל היא קשורה בחב"ד דזעיר שנק' רהטים. ד"א מלך אסור ברהטים כו' יעו"ש, ובפרדס ערך רהטים כ' לפי הנראה מתוך ל' התיקונים כי הנצח וההוד נק' רהטים בשקתות המים ובמ"א פ"י כי רהטים הוא בינה דקאמר רהיטי דמוחא עכ"ל במדרש פ' רהטים תרגום רץ רהיט והיינו ואל הבקר רץ אברהם והוא בחי' רצוא ורהטים דיעקב מרוצת המים ע"ד יביע אומר אחי שההשפעה באה במהירות בלי עיכוב כו' ובד"ה כי תצא כו' ושכית שביו כ' דהנה מחשבת אדם בדברים זרים נק' מלך אסור ברהטים ברהטי מוחין שהוא אסור בהם כי יש דברים שאינם יכול לסבול ובע"כ אסור בהם וצ"ל תשובה דהיינו תשוב ה' עכ"ל והם ע"כ רהטים שבלעו"ז מוחין דק"ג חב"ד דקליפה וצ"ל תשובה ולהמשיך מלך אסור ברהטים דקדושה.**

קיצור שענין המקלות והרהטים דיעקב הו"ע ד"פ והבתים תפילין, דהיינו הדי' מוחין הכלים שלהם ח"ש מלך אסור ברהטים ויש לעו"ז ג"כ רהיטי מוחין מחשבת אדם בדברים זרים וצ"ל תשוב ה'.

ו) **זח"ב פקודי דר"ל סע"א פתח ואמר וראית את אחורי ופני לא יראו הא תנינן דאחזי לי קוב"ה למשה קשר ש"ת, ופני אלו תפילין ממש**

דאינן רוא עילאה שמא קדישא אחורי איהו רוא דקשרא דתפילין, והא ידיעא לגבי חבריא בגין דדא אספקלרי' דנהרא ודא אספקלרי' דלא נהירא לקבל דא אורים דנהרין במילוייהו תמיד דאשלימו במילוייהו דא פנים ודא אחר ורוא דא קול ודיבור עכ"ל, ובמא"א אות א' סעיף קנ"ט אספקלריא המאירה נקרא ז"א מאיר מעצמו ושאינו מאירה רחל דלית לה מגרמא כלום גם נ"ה דאצי' נקרא כך עכ"ל, וצ"ל איך ענין קש"ת רומז לבחי' מל', ובמא"א ק' סעי' ה' דקשר תפילין ש"ר הוא מ' דבינה ומה שמצאתי מזה מדברי אאומ"ר ג"ע בכ"י הר"פ ז"ל בביאור ע"פ והתהלכתי בתוכם ששמע ממנו במינסק וז"ל והנה במשה נאמ' ותחסרתו מעט מאלקים היינו שהשיג רק מ"ט שע"ב אכן שער החמישים אשר בו מלובש יס"א (הג"ה היינו כמ"ש בלק"ת בביאור ע"פ וספרתם לכם דהג השבועות ששער החמישים הוא ממוצע בין חכ' לבינה כו' ובשערי ג"ע שער האותיות אות ג' פתח ב' כתב בענין שער החמישים ב' פ"י בשם תלמיד האר"י ז"ל הא' שהוא בשליש העליון של תפארת דבינה שהוא נעשה כתר לז"א, הב' דשער החמישים אינו בבינה עצמה רק היא ביס"א, והוא אותו שביל דקיק דלא אתידע והוא הנק' פלא יועץ וע' זח"ג בלק קצ"ג ב' וה"ס יובל ולפי שזה השביל דקיק הוא תמיד בבינה כי הם ת"ר דלא מתפרשין ולכן נחשב עם השע"ב עכ"ל ומדברי אדמו"ר כאן נראה שלא כדברי ב' הדיעות אלא שהוא הבחי' שבבינה שבו מלובש יס"א, וכמ"ש במא"א אות ג' סעי' א' במ"ש והן שערים לקבל בהן היסודות נתיבות דדוכרא כו' ובמא"א פ' סעי' ה' פלא יסוד דאבא שביל המעורה בבינה ואלף אאלפך חכמה עכ"ל, ובאות ש' סעיף ל' שביל יסוד דאבא כו' אי"כ לפ"ו הוא בחי' ציון שהיא הבחי' מיסוד אימא שבו מלובש יסוד אבא כמ"ש בסה"ת סי' קנ"ו, שוב ראיתי דאתאי לידי בוח"א בראשית בדף ג' ע"ב חד תרעא לית ליה סטרא לא ידיע אי הוא לעילא אי הוא לתתא, פ"י במק"מ שם וז"ל זה שער החמישים אין אנו יכולים לדעת מקומו אם עקרו ביסוד דאבא או ביסוד דאימא כי מחמת החיבור הנפלא והזיווג התמידי שבין או"א אין אנו יודעים אם הוא לעילא או לתתא כו' ונלענ"ד שלכך אמרו חכמים עליונים ראו אותו למעל' כו' ע"ש ועמ"ש מזה בלק"ת בביאור ע"פ וספרתם לכם דהג השבועות) לא הי' יכול לראות כי חו"ב הם ת"ר דל"מ (ור"ל כי משה זכה לבינה אבל בחי' חכמה לא הי' יכול להשיג זה השער החמישים דבינה הואיל שמיחד עם חכ' לא יכול לראות בחי"ו), ולכן בפרשיות של תפילין דמארי עלמא אשר בהם מלובש עצם החכ' כ"ש שלא הי' יכול להשיג (ר"ל כיון שלא יכול לראות גם שער החמישים דבינה לפי שבו מלובש החכ' כ"ש שלא יכול לראות עצם החכ') ולכן אמרו שהראהו קשר ש"ת, אשר בהקשר מלובש מל' דתבונה, כי למל' יש ג' עורות פנימית ואמצעי' וחיצונית (עמ"ש מזה בלקו"ת פ' תוריע בד"ה קא מיפלגי במתיבתא דרקייע שם סוף אות ב' שהם ג' בחי' מחדר"מ שיש במחשבה עצמה כמ"ש בד"ה שובה ישראל עד וכולם לבושים לבחי' חכ' ובינה) כי יסוד אבא מתלבש באותיות מחדר"מ (הג"ה, מחשבה הוא עור הפנימי שבו מלובש פנימית יס"א אף שפנימיות יסו"א הוא פנימיות עתיק שא"א לו להתגלות עתה מ"מ כאן אנו מדברים מבחי' הפנימי' שיוכל להתגלות עתה, כי כמה בחי' פנימית יש זה הפנימי' שמאיר עתה מיסוד אבא

מלובש באותיות המחשבה ור"ל שזה מח' שבמח' עמ"ש בדיה אני ישינה בלק"ת בשה"ש ובד"ה אם בחוקתי תלכו גבי בעבר הנהר ישבו אבותיכם) אמצעי בדיבור ומוזה נתהווה נשמת אדם הראשון ועל כן הי' אדם הראשון חכם שהי' יכול לקרות שמות לכל החיות (שאמרו רז"ל על זה ברבות בראשית פי"ז שאמר הקב"ה למלאכי השרת על אדם הראשון חכמתו גדולה משלכם כו' והרי גבי דוד נאמר ואדוני חכם כמלאך האלקים. ואדה"ר חכמתו גדולה יותר ממלאכי אלקים) והיינו לפי ששרש נשמתו הי' מדבר ה' ממאמר נעשה אדם אשר בו הי' מלובש אור האמצעי של מ' דתבונה שבתוכה בחי' יס"א כו' (ועמ"ש בלק"ת פ' שלח סד"ה ועתה יגדל נא בפי' כאשר דברת לאמר) וחיצונית העור ממנה נעשים ונבראים רקיע, והנה בפי' של תפילין נתלבש בה עצם החכ' שיש אותיות ותגין וטעמים. וע"כ אין כשר לכתוב תפילין כ"א על מובחר העור היינו על קלף ומזוזה כשר לכתוב על דוכסוסטוס ורצועות נעשו מעור החיצון של צד חוץ כי שם אינו מלובש רק חיצונית העור ממלי' דתבונה (שהוא ענין עשי' שבמח' שהוא מה שמתבונן בשכלו על המעשה שעושה כדפי' בד"ה שובה ישראל עד אות ב' ועמ"ש מענין דו"מ בד"ה והי' מידי חודש ומ"ש בד"ה כי תצא הראשון אות ג' מענין ד' רבתי דאחד) וקשר של תפילין הוא ברצועות (ועמ"ש בביאור ע"פ באתי לגני סוף אות א' בענין להמתיק דיני' לאה שהם חיצונית אותיות המח' והיינו ע"י עסק התורה שע"ז ממשיך גילוי פנימית יס"א מח העליון שיתגלה במח' ואז נמתקים דיני המח' שעיקר הקפידה במחשבה ומה שמצינו שאמרנו כשאמרו ישראל אין לנו פנאי לעסוק בתורה א"ל הקב"ה קיימו מצות תפילין ומעלה אני עליכם כו' כמ"ש ברי"ח שעה"ק פרק, י"ל כי אף שהרצועות הוא מחיצונית תבונה מ"מ תפילין עצמן והבתיים בהם מלובש עצמיות ח"ע פנימית יס"א מה שנאמר למשה לפני לא יראו והיינו כי בכחי' ראי' הוא לא יראו אבל עכ"ז במעשה המצות מלובש בחי' זו ממש וכן בעסק התורה ולכן ע"י עסק התפילין מעלה אני כו').

קיצור וראית את אחורי קשר ש"ת אסשא"מ לפני הם תפילין אסה"מ הוא ז"א ונוק' וכן נז"ה נק' אסשא"מ כי משה לא השיג שער החמישים דבינה לפי שבו מלובש יס"א ע"כ לא יכול לראות עצם התפילין שנק' לפני ורק אחורי היינו קש"ת כי כמ' דתבונה יש ג' עורות שהם ג' בחי' מחודומ"ע ורצועות נעשו מעור החיצון שהוא בחי' עשי' שבמח' ורק בחי' זו יכול לראות. וענין להמתיק דיני המח' הוא ע"י התפילין עצמם שהם כעסק התורה.

עו"ש מכ"י הר"פ ז"ל והנה מעשה הקשר הוא מרמז על מזיגות המדות כידוע מלאכת הקשר שלוקחין הרצועות מימין לשמאל ומשמאל לימין ונעשה מזה תמונה דל"ת (הג"ה עמ"ש סד"ה מזמור שיר חנוכת הבית גבי כי דליתני שיש בו ג' פירושים ל' התהוות ול' דלות ועניות ול' שאיבה כי דלה דלה לנו ואלו ג' בחי' י"ל בקשר של דל"ת. לשון התרוממות שבו ועל ידו מתקשרים ועולים ז' תחתונות ונשמות ישראל המתרשטין בהם לקבל מג' ראשונות כח"ב ול' דלות, כי הקשר מחיצונית העור ולשון שאיבה

שע"י ממשיכים מכתר הכמה בינה במדות ולכן במשה שהראהו קש"ת נא' כי דלה דלה לנו, ועמ"ש בד"ה ואלה מסעי ועמ"ש סד"ה המגביהי לשבת מד' נעשה ה' וזה נגד מויגת המדות לאכללא שמאלא בימינא (ע' זהר ר"פ קרח ובפ' בשלח ע"פ ימינך ה' נאדרי בכח ימינך ה' תרעץ אויב) וימינא בשמאלא (ועמ"ש מזה בביאור ע"פ החלצו מאתכם סוף אות א') אכן ההתכללות הנ"ל לבד עדיין אינו התכללות גמור והוא עד"מ אב המכה את בנו מאהבתו אותו כי חושך שבטו שונא בנו ואוהבו שוחרו מוסר כמ"ש ברבות ר"פ שמות והר"ע התכללות חסדים בגבורות אכן ההתגלות היא גבורה (והאהבה היא מסותרת וכן בעבודה זהו"ע שהגילוי יראה ופחד ותוכו רצוף אתבה זהו בחי' יצחק ובאברהם הוא להיפוך שההתגלות הוא אהבה ובפנימי' הוא יראה ותרדה) כמ"כ להיפוך זהו"ע משלם לשונאיו אל פניו להאבירו ההתגלות הוא חסד וניכיל בו גבורה לכן אין זה ההתכללות גמור כי ההתגלות כאן הוא חסד וכאן הוא גבורה ואוא"ס אינו שורה אלא בדבר הניכיל בהתכללות גמור לכן צריך עוד להתכלל יחד בכדי שיתכללו ביחוד גמור, זהו מויגת המדות שהם ארבעה ויש בזה פרטי פרטיות עד אין חקר אך דרך כלל הם ד' וע"ז ירמוח קש"ת (שהוא תמונת ד' לרמוז לד' בחי' התכללות המדות חו"ג הנ"ל ואפ"ל שני בחי' הראשונים זהו"ע חו"ג בעצמם שמתכללים ע"ד אחליפו דוכתייהו אור החסד בכלי הגבורה ואור הגבורה בכלי החסד שע"ז מרמו ב' פרשיות שמע והא"ש וכמ"ש מזה בלקר"ת ס"פ ואתחנן בד"ה ואהבת את, ושני בחי' ההתכללות שאח"כ זהו"ע התפארת שכולל חו"ג שבו וע"י נעשה התכללות ויחוד גמור ועמ"ש בלקו"ת פ' אמור בביאור ע"פ והניף הכהן אותם סעי' ב' שיש ב' בחי' התכללות הא' ע"י המוחין דוגמת דך כקנה כו', הב' ע"י גילוי אוא"ס שע"ז מתבטלים ממציאיותם ומתאחדים ההפכים יחד ועד"ז י"ל גם כאן ענין התכללות הראשון דשמאלא אתכלל בימינא וימינא בשמאלא וזה מצד המדות עצמן והתכללות הב' זהו ע"י אוא"ס המאיר בקו האמצעי תפארת שאוי מתבטלין ממציאיותן ונעשה התכללות אמיתי ועמ"ש בלק"ת פ' ואתחנן בד"ה וידעת היום מענין התכללות אהוי"ר שזהו"ע עקידת יצחק והתכללותו באברהם וזהו"ע יעקב והגורא כו' ע"ש) וזהו שהראהו למשה וראית את אחורי היינו קש"ת המלוכש בו חיצונית העור של מ' דתבונה אכן תפילין שמלוכש בו עצם החכ' באותיות ותגין זהו לפני לא יראו, ומ"מ ע"י קיום מצות תפילין הרי ממשך ממש עצם החכ' הנק' לפני רק שאין זה גם בבחי' יראו שלא נמשך הגילוי בבחי' ראי' עד לע"ל שאז נאמר עין בעין יראו כו' וזהו עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה למחכה לו כו', ואפשר להעיר עוד לענין קשר של ד' ממ"ש במא"א אות ד' סעי' מ"ה וז"ל ד' חיות ארי' אבא שור אימא (עמ"ש בלקו"ת פ' עקב בד"ה ויאכילך את המן), אדם ת"ת נשר מל' ובמא"א כ' נשר ז"א אדם מל' עכ"ל ועל זה רומז קשר של ד' והם גם כן ענין ד' נהרות כמש"ש סעי' כ"ה גם להעיר ממ"ש ע"פ רובע ישראל גם ממ"ש באו"ת ע"פ הן עם לבדד ישכון ב' בחי' ד' בינה ומל' ע"ש.

קיצור מעשה הקשר מרמו על מויגת המדות ויש במויגת המדות מויגת חסד בגבורה וגבורה בחסד והן ב' ואח"כ עוד מויגה כנ"ל והן עוד ב'

וזהו קשר של ד' וי"ל דהתכללות השני ע"י גילוי אא"ס, גם להעיר לענין דלי"ת ג' פירושים, רוממות דלות שאיבה, וענין ד' חיות ד' נהרות וכ"ז נק' וראית את אחורי.

ז) זח"ג קדושים דפ"א א' ר"א פתח ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ (ח"ש בתפילין דמארי עלמא) כו' וקרא לון גוי א' כשמיה (היינו שהוא ית' נק' אחד כמ"ש הוי' אחד ועמ"ש מזה בתר"א בד"ה וארא אל אברהם, וע' כרבות בראשית פכ"א ע"פ הן האדם הי' כאחד ממנו שאמרו כיחדו של עולם והיינו ע"ד נעשה אדם בצלמינו והם הממשיכים גילוי אחדותו ית' בתחתונים ועמ"ש מזה בד"ה והנה אנחנו מאלמים אלומים) ואעטר לון בכמה עטרין (היינו כמ"ש בפ"י עדות לישראל ל' ותבואי בעדי עדיים בד"ה אלה פקודי המשכן משכן העדות וכמ"ש סעי' א') בכמה פקודין לאתעטרא בהו וע"ד תפילין דרישא (במק"מ בשם נ"ב מהר"ח"ו דכר) ותפילין דדרועא (נוקבא שם) לאתעטרא בהו בר גש כגונא דלעילא (זו"ג) ולאשתכחא חד שלים בכולא (זכר ונקבה) ובשעתא דאתעטר בהו בר גש ואתקדש בהו אתעביד שלים ואיקרי אחד דאחד לא איקרא אלא כד איהו שלים (ת"ת ומל' ביחד, וע' בזהר ויקרא ד"ז ע"ב וע"י חיבור זה שורה עליהם גילוי אא"ס הנמשך ע"י המחין דאוי"א כמ"ש ר"פ וארא בענין בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו ועמ"ש בד"ה את שבתתי תשמרו דתקע"א שלא נדפס בלק"ת שזהו"ע ישראל לי ראש היינו ישראל ע"י עבודתם ממשיכים המחין דאוי"א לזו"ג לכן בתפילין דמארי עלמא כתיב בהו ומי כעמך כישראל גוי אחד וע"ע מענין תפילין בת"א פ' מקץ בביאור ע"פ כי עמך מקור חיים, ובד"ה משה ידבר וע"ע במק"מ ר"פ במדבר ובפ' בשלח דב"ה שהאדם שלמטה אינו רומז לבחי' א' כמו לז"א או לגוק' כ"א לכללות הי' פרצופים דאצי' מא"א עד מל' ע"ב צריך להניח תש"ר שהן מוחין דז"א ותש"י שהן מוחין דגוק').

קיצור ענין תש"י ותש"ר המל' הם מל' וז"א דכר ונוק' וזהו גוי א' כשמו הוי' א' וישראל בתפילין ממשיכים בחי' זו למעלה שיומשך מוחין דאוי"א בזו"ג להיות גילוי אחדותו ע"ד ביום ההוא יהי' הוי' אחד כו'.

ח) זח"ג פנחס דרכ"ו ע"ב, טט בין עיניך כי מראות אלקים שע"י המראה נראים לדבר חשוב ומזה נמשך הגילוי בין עיניך, באורך נראה אור, יחזקאל כד חמא שכינתא מגו קליפין חמה עמה עשר ספירין בלא פרודא כלל, ואילין אינון מוחא מלגאו כולתו חזא לון מגו נהר כבר דלתתא, איהו רכב אלקים רבותים כל רבא עשר אלפין רבותיים כ' אלפין אפיק תרי שאינן (רשאינן י"ל בחי' אין) אשתארו תמני סרי בחושבן ח"י עלמין (י"ל ואולם חי אני אני אותיות אין היינו ב' אלפים שאינן) דכליל ע"ס דאתלבש בט"ט מן מט"ט (ע' זהר פ' תצא דרע"ז א' ע"פ ביומו תתן שכרו מט"ט איהו שכר שכיר מח"י עלמין שליח דליה לקבלא ח"י ברכאן דצלותא בכ"י תלת זימנין). ט"ט מן טוטפות ואתמר ב"י והיו לטוטפות בין עיניך אן עיינין אינון לעילא דאיתמר בהו נפתחו השמים ואראה מראות אלקים כו' עכ"ל, ויש

להעיר לענין בין ענין ממ"ש לבבתי באחד מענין וע"פ חכלילי עיינים וע"פ יונתי וע"פ עיני כל ועמ"ש מענין רכב אלקים רבותיים בפ' בהעלותך ע"פ ובמנוחה יאמר שובה ה' רכבות אלפי ישראל כו'.

ט) בבחיי ס"פ לך לך בעצם היום הזה נימול ונמלתם את בשר ערלתכם והי' לאות ברית יבאר לנו כי המצוה הוא אות קבוע בבשר והי' הבשר לאות ברית (הג"ה ובלק"ת פ' שלח בד"ה מקושש פי' אות ברית היא בחי' אהבה זו מבחי' סוכ"ע כו' ועמ"ש בענין אות הוא בצבא שלו בביאור ע"פ וכל בנין בסופו וסד"ה ואתא מרבבות קודש ובד"ה תורה צוה בענין ואתא. וכמא"א א' נ"ב אות נק' היסוד כי הוא אות ברית קודש ואותיות רברבין ביסוד בינה ואותיות בינונין ביסוד ז"א ואותיות קטנות ביסוד מל' אות ביסוד כי הוא צבאות אות בצבא כו' וע' זח"א לך צד"א צג"ב ובמא"א צ' סעיף ב' עכ"ה) הע"כ נק' המצוה הזאת אות וג' מצות הן בתורה שנק' אות ואלו הן שבת ומילה ותפילין ושלשתן עדות ואות על היחוד והאמונה (הג"ה עמ"ש מענין עדות בד"ה אלה פקודי מענין משכן העדות עכ"ה) ואין ראוי לכ"א מישראל לעמוד זולת השתיים מהם כי קיום כל דבר ע"פ שנים עדים (הג"ה עוז"ג שופטים ער"ה א' דעדות אותיות דעת והדעת מתחלק לחורג הם שנים עדים ועל פיהם יקום דבר שהיא המל' ובמא"א ע' ס"ט ב"ג שם הביא מהת"ז ריש תיקון ס"ט שמפרש עדות על ת"ת ויסוד. שת"ת מיוחד חורב ויסוד מיוחד ז"ג. א"ג ברית מילה יסוד תפילין עמודא דאמצעייתא תפארת פאר שהתפילין נק' פאר עכ"ה) וע"ז יצטרך שילכו שני עדים עמו ולפיכך חייב אדם להחזיר במצות תפילין ואזי יהיו שני עדין גמצאים עמו (הג"ה י"ל שע"ז נמשך בחי' שבטי י"ה עדות לישראל דהיינו שיומשך מבחי' עלמא דאתכסייא י"ה להיות מאיר בישראל שהם בחי' ו"ק שהם נק' עדות כמ"ש בד"ה אלה פקודי הג"ל. וזה נמשך ע"י שכ"א מישראל יש לו ב' עדים עמו מילה ותפילין כג"ל וכן מילה ושבת. עכ"ה) והם, מילה ותפילין, לא יסודו ממנו וכאותו שנשתבח בה מימי לא הלכתי ד"א בלא תורה ובלא תפילין וביום שבת שהוא פטור מתפילין מילה ושבת נמצא בו עכ"ל. ע' זח"א ויחי דרל"ו ע"ב. והיו לאותות אילין שבתות.

קיצור ג' מצות נק' אות מילה ותפילין ושבת שהם עדות בבשר ובתכשיט ובזמן על היחוד והאמונה, וכ"י צ"ל ששני עדים לא יסודו ממנו מילה ותפילין או מילה ושבת, וענין אות ועדות הוא דעת תפארת ויסוד שבהם וע"י נמשך גילוי יחוד העליון י"ה או ו"ה וכענין צבאות אות הוא בצבא שלה, וזהו עדות לישראל להודות לשם הוי' וזהו ע"פ שנים עדים יקום דבר.

ובבחי' ר"פ בא פי' תשיי נק' אות שנאמר והיה לאות על ידכה ותשיי נק' זכרון שנא' ולזכרון בין ענין כו' וע"ש זכ"פ ואתחנן ע"פ וקשרתם לאות בענין תשיי על יד שמאל, ער"ש בסוף הספר ענין שתפארת מקבל מחורב חורג ותשיי מה שמשפיע לנהי"מ וקשר של יד יר"ד יסוד המשפיע למל' ב' שינין דתשיי הם מ"ש שש אנכי על מצוותיך.

יח) בס' מגן דוד אות ש' כ' שהיא רומות לתפילין עליונים ונעלמים שיש בה ד"פ כי יש תש"ד (הג"ה עמ"ש מענין ישראל לי ראש ובענין בשעה שישראל אומרים איש"ר הקב"ה מנענע בראשו בלק"ת פ' שלח בדי"ה אני דפ' ציצית עכ"ה) והם בראש ובהם ד"פ בד' בתים ובי' שינין מכתוך אחת לה ד' יודין מימין עליון (הג"ה להעיר מד' יודין דאני לדודי חודי לי שרומזים למ' ימי רצון מאלול עד יוכ"פ, והם ד' יודין שיש בשם ע"ב שהוא מילוי יודין שגם המילוי והגילוי הוא בחי' י"ד, חו"ע ומעין יצא מבית ה' שלמעלה ממדריגת ונהר יוצא מעדן עכ"ה) ואחת של שלש יודין משמאל (הג"ה והו שבמילוי ס"ג שיש ג' יודין עכ"ה) עליון (הג"ה שהם חו"ב המלבישים לבי' כתפין דאי"א עמש"ל סס"י א' בשם המא"א אות ט' עכ"ה) והד' בתים רומזים לבתי גואי (הג"ה עמ"ש מענין מפתחות הפנימי' בלקו"ת פ' ראה בדי"ה כי תשמע בקול דהיינו מפתח לפתוח גילוי פנימיות שהוא אוא"ס ב"ה המלוכש בכתר וחכ' כו' וזהו ענין פותח את ידיו שהגילוי ע"י מילוי יודין דע"ב הנ"ל זהו הנק' בתי גואי בחי' פנימית עכ"ה) ויש תש"י ובהו ד' פרשיות ג"כ וארבעתן בבית א' כו' ושל יד רומז לבתי בראי עכ"ל.

קיצור ענין ד' יודין וג' יודין בתי תש"ד נק' בתי גואי ותש"י נק' בתי בראי.

יא) ברבות פ' אחרי פכ"א אם עשית חבילות של עבירות עשה כנגדן חבילות של מצות עיינים רמות והיו לפוטפות בין עיניך בשה"ש רבה לז"ג ע"פ שימני כחותם על לבך ר' ברכי' אמר זה ק"ש שנאמר והיו הדברים האלה אשר אנכי כו' על לבבך כחותם על זרועך אלו התפילין כמד"א וקשרתם לאות על ידך. הגה תפילין ד' מוחין חכ' ביטול לכן זהו תיקון לעינים רמות ואמנם מ"ש כחותם כו' אינו מובן דזהו בקשת כנס"י שיהי' על לבו חרועו של הקב"ה הגם שאין לו דמות הגוף דברה תורה כו' וא"כ מה מביא מתפילין שהם על ידך של האדם, וצ"ל משום שע"ז מעורר כן למעלה כי הקב"ה מניח תפילין אי"כ ע"י שמקיים וקשרתם לאות על ידך מעורר כן למעלה שיהי' כנס"י בכחי' כחותם על זרועך וכמ"כ ע"י ק"ש בקיום מ"ש והיו הדברים כו' על לבבך ממשיך כמ"כ למעלה להיות כחותם על לבך כי כמים הפנים לפנים כן לב האדם דלעילא מ"ש ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם אל האדם היינו כנס"י אדם אתם וכמ"ש ע"פ ליבכתני אחותי כלה פי' לבכתני שאתה עושה אותי שאהי' בבחי' לב כו' ע"ש בלקו"ת בשה"ש ועיין עוד מענין תש"ד ותש"י בוח"ג פ' מצורע דנ"ד ע"ב נ"ה א'.

יב) של"ה ריש חולין קי"א א' בשם הסמ"ג אין לך שום מצוה שתהא אות ועדות כ"א ג' מצות מילה ושבח ותפילין שנכתב בשלשתן אתה וכו' וע"פ שנים עדים יקום דבר (ועמ"ש מזה לעיל סעיף ט') ובשם הת"ז פי' הטעם שצ"ל שני עדים דוקא בגין דלא תשכח שכנתא דאיהו יו"ד מן אדני יחידה בלא קוב"ה דאיהו יו"ד מן הו' וצריך ב"ג דלא ישתכח בכ"י סחות מתרוויהו ואי לא עלי' אתמר ונרגן יפריד אלוף כו' עכ"ל. חף קי"ב ע"ב תש"י נגד מדת מל' ע"כ כו"כין רצועות סביב הזרוע שבעה כנגד שבעה

נערות הראויות לתת לה מבית המלך, ועפ"ז נתפשט המנהג לעשות הכריכות של הרצועות תיכף אחר הנחת תשי"י על הקיבורת קודם הנחת של הראש וענין ז' נערות הם ז' היכלות דבריאה כמ"ש בזהר פקודי דר"ס ע"ב וע' בפ' ויחי דרמ"ז א' בענין ז' ימים וז' ימים וזה"ע שבע ביום הללתיך, ואפ"ל לפ"ז שענין ב' שיגין דתש"ר שיגין של ד' ראשין ושיגין של ג' ראשין שהם ג"כ שבעה הם נגד ז' סריסים המשרתים את פני המלך שהם ז' היכלין דדוכרא או נגד ז' רואי פני המלך שכמו"כ נגד זה הוא ז' חייבין שבפסוק ישא הוי' פניו אליך, וההפרש בין ז' הסריסים לז' הנערות כי יש ב' בחי' העלאה, הא' ע"ד והחיות נושאות מלמט' למעל' וזה"ע ז' הנערות, הב' ע"י שהחתן שולח שליח להעלות הכלה כענין אהרן שודמ"ט והוא שליח מז"א דאצי' ועד"ו הו"ע ז' הסריסים לכה דודי לקראת כלה כ"ר, ויותר י"ל דב' שיגין הנ"ל נגד ג' אבות וד' אמהות שנגד זה נאמר לע"ל והכהו לז' נחלים וכמ"ש בלק"ת גבי פסח סד"ה ששת ימים תאכל מצות (השלישי) ומ"ש מזה ג"כ בענין ז' רועים בד"ה הנה מגורת זהב כולה, ובביאור ע"פ בהעלותך ששרש המשכה זו נמשך מז"ת דע"י.

ע"ש בשליה בשם התיקונין תיקון מ"ז דפ"ז ע"ב ע"פ ויברא כ"ר בצלמו בצלם אלקים בצלמו זהו תש"ר, הנה בפ"י בצלמו בצלם אלקים פ"י בלק"ת בד"ה כי תצא (השני) דבצלמו זה"ע המקיף של הנשמה הנק' מזלי' בחי' למ"ד מ' דצלם, בצלם אלקים זהו"ע הנשמה שמלוכשת בגוף בחי' צדיק דצלם ע"ש, א"כ לפ"ז תש"ר שהם בחי' בצלמו היינו שהם ג"כ בחי' למ"ד מ"ם דצלם וכן מבואר בפע"ח שער שבת ר"פ י"ט שהתש"ר הם מ"ם למ"ד דצלם ושלכן אין מניחין תפילין בשבת כי הלמ"ד שהי' תחלה בחי' אורי' וזהו התפילין שהם על הראש, בשבת נמשך בבחי' אור פנימי, ועמ"ש מזה בלק"ת בביאור ע"פ לא הביט און ביעקב גבי פ"י ה' אלקיו עמו יעו"ש, גם י"ל נגד מ' ל' הם ב' שיגין הנ"ל דד' יודין נגד מ' והג' יודין נגד למ"ה, וכ"מ בפע"ח שער התפילין ועי' בהרמ"ז פנחס ד' ר"כ ע"פ בכחך ה' עשה, ועכ"פ למדנו דהתפילין ענינם להמשיך גילוי אלקות מבחי' מזל של הנשמה לפנימי ע"ד הנז' שם בד"ה כי תצא הנ"ל גבי לך אמר לבי בקשו פני והיינו ע"י את פניך ה' אבקש ופניך ה' זהו תש"ר כמש"ל ס"ו בשם הזהר פקודי דר"ל ע"ב, שני עדות קוב"ה ז' כריכות ז' נערות ז' יודין דשיגין ז' רואין פני המלך ז' רועים והכהו לז' נחלים תפילין נק' בצלמו מ"ם למ"ד ב' שיגין להמשיך מזלי' של הנשמה בקשו פני ע"י את פניך ה' אבקש.

ספכ"ג דשבת ושמן על ראשך אל יחסר אלו תפילין שבראש ופרש"י ע"ד טוב שם משמן הטוב כמ"ש וראו כל עמי הארץ כי שם ה' כ"ר אלו תפילין שבראש. הנה ענין שמן הוא כמ"ש כשמן הטוב על הראש ועמ"ש מזה בלק"ת בד"ה מגורת זהב כולה, וע' מענין יצה"ר שפירשו כתר וע' מענין צהר תעשה לתיבה ועל"ק אות יוד. ותשארז"ל ברכות די"ד סע"ב כל הקורא ק"ש בלא תפילין כאלו מקריב עולה בלי מנחה והיינו מנחת נסכים שהיא סולת בלולה בשמן והיינו כי תש"ר זהו בחי' שמן על ראשך כ"ר. וענין תבח בלא נסכים זהו תש"י כמ"ש הפנים יפות ה' שלח בפ' נסכים שתש"ר היא מתכ' שהיא שמן ותש"י היא מבינה שהיא יין ע"ש.

ג) של"ה דקט"ו סע"ב סוד תפילין ארו"ל הקב"ה מניח תפילין רומז לתפארת שמתעטר בד' אורות חו"ב חו"ג ד"פ שלמעלה וכ"ע כולל הכל ונרמז בחכמה בקוצו דיו"ד ומל' מתעטר בד' אורות ד"פ תנה"י והוא תש"י, כי אף שאנו מניחין תפילין של עור במקום עליון הם של אור חו"ש ויעש ה' אלקים לאדם (תפארת) ולאשתו כתנות עור וילבישם. ד"פ ש"ר רומזים לשם הוי' וע' מענין כתנות עור דקאי על בתים דתש"ר בזהר ואתחנן דרס"ה ע"א ובשלי"ה דקצ"א. ועמ"ש מזה ע"פ ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם סע"ף ח' לעיל דמ"ט ע"ב. עוד פי' שהבית דתש"ר הוא שם אהי' ודתש"י הוא שם אדני, דקט"ז ע"א פי' בשם המערכת לאות על ידכה, האות הוא יסוד, ידכה מל' והר"ע ונתתי שלום בארץ.

קיצור פי' הקב"ה ז"א מניח תפילין ד' מחזין הבתים נק' כתנות עור ולמעלה אור פי' לאות על ידכה מל'.

יד) עמ"ש מענין השער של עגל כו' שכורכין בו הפרשיות ע"ד רשע מכתיר כו' וע' זח"ב יתרו סט"ב גבי מתוך הסנה שהוא ע"ד מי יתן טהור מטמא. בפ' ויחי דמ"ה ע"א פי' כי בית דתש"ר הוא כתר עליון וצ"ל שזהו ע"ד גלגלתא שעם היותו עצם עכ"ז יש בו בחי' שהוא גבוה מהמוח כי הוא מקיף לו והיינו שהוא חיצוניות הכתר ואעפ"כ יש מעלה בהמוחין שהם מפנימית כו', ושם ענין י"ב תפירות שבתפילין י"ב שבטים, וענין יעקב מניח תש"י מרומז בתש"ר ויוסף תש"י ועמ"ש ע"פ אלה תולדות יעקב יוסף.

טו) דף ת"ט ע"ב פי' טט בכתפי שמים פת באפריקי שמים, אל יעלה בדעתך שהתורה כתבה אלו הלשונות שאינם לה"ק אלא הכי פירושה כשברא הקב"ה עולמו לא הי' רק לה"ק כמ"ש רש"י ז"ל בכמה דוכתי, וכשבלל הקב"ה את הלשונות בדור הפלגה בלל לה"ק ג"כ בשאר הלשונות והתיבות הנ"ל הם לה"ק ונבללו בלשון יוני או בכתפי או באפריקי עכ"ל וצ"ע א"כ ס"ט הוא שמים בלה"ק וכן פת וגם שמים הוא שמים וא"כ יט שמות טובא על לשון שמים ללא צורך.

טז) ע' תוס' דמנחות דל"ד ע"ב בענין פי' לטוטפות דיש פי' א' מל' הבטה כמו ועינהי מטייפין כו' וכ"ה ענין ציץ, ויש לפרש דפי' בין עיניך ע"ד באחד מעיניך להיות לאסתכלא כו' יונתי כו' ולע"ל עין בעין יראו כו' וזהו נמשך ע"י התפילין שהם ע"ד אספקלרי' המאירה כמש"ל תחילת סע"י ו', ועמ"ש מענין אסה"מ בתו"א בד"ה ת"ר מצות נר חנוכה יום ראשון כו' ועמ"ש בתרי"א בד"ה אוטרי לגפן בפי' סותה לבושי הראש שיבא לבחי' ראי' על ידם ועמ"ש גבי ציצית הבטה ע"י ולא יכנף כו' בצל כנפיך יחסיון.

וקשרתם קשירה תמה, להעיר ענין תמים תהי' עם הוי' אלקיך ומ"ש גבי מצות מילה התהולך לפני והי' תמים ועמ"ש מזה בפ' לך לך, והנה מילה נק' אות יסוד וכן תש"י וקשרתם לאות, ולכן נא' כאן קשירה

תמה ובמילה הוי' תמים, ובתולעי' כי התפילין הם בחי' וכובע ישועה בראשו וע' מענין וכובע ישועה בת"א בדי' בכ"ה בכסלו ובאגה"ק ע"פ וילבש צדקה כשריף כו' ואפ"ל התש"ד הו' בעטרה שעטרה לו אמו, על"ע אות ב' ואת ה' וסוף את א', והנה עטרה זו הוא ביום חתונתו דוקא והו' מצא אשה מצא טוב, כמ"ש ע"פ חנה באר בשדה לכן צריך להקדים הנחת תש"י שהוא הכלה מ' ואז אח"כ נמשך תש"ד בחי' בעטרה שעטרה לו כו' וע' זח"ב בפ' וארא ומ"ש ע"פ צאינה וראינה.

להבין מארז"ל תפילין דמארי עלמא מה כתיב בהו כו', הנה בקדש הוי' כי ביאך נו' יצי"מ ובשמע והא"ש לא נו' יצ"מ, והנה יצי"מ נק' בשם לידה כמ"ש ומולדותיך ומכורותיך ביום הולדת כו' וכת' למען תזכור את יום צאתך מאמ"צ כל ימי חיך, וא"כ יש בחי' לידה זו בכי"ו, ולהבין זה בעבודת ה', הנה יש להקדים להבין ענין ג' בחי' עיבור יניקה ומוחין המבואר בע"ח, וקודם לזה צריך לבאר איך שייך הלב למחו שכשהוא מתבונן בגדולת א"ס במחו אזי מתפעל הלב באהבה או ביראה דלכאורה הרי המוליד מוליד רק בדומה לו והרי המדה אינה מהות שכל כלל ואיך גולדה ונתחזה מהשכל מדה, אך הענין שעיקר האדם הוא שרשו מו"א דהיינו המדות שהם עיקר האדם (כי ז"א נאצל בסוד שורש בו"ק שהם הששה מדות והמוחין הם באים בו בסוד תוס' ולכן הוי' בריאת העולם בששה ימים שהם מבחי' ששה מדות אלו שראשיתן הוא החסד כמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה ואעפ"כ בעש"מ נבה"ע ובראשית נמי מאמר הוא ובראשית ת"י בחוכמתא והיינו בחי' המוחי' הגמשכי' ומתלבשים בו"א והמוחי' עם המדות הם ע"ס והן עש"מ וכמארז"ל בעשרה דברים נבה"ע בחכ' ובתבונה כו') ובחי' מדות עדי"מ למטה הוא לחפון איזה דבר אבל אינם יודעים מה לחפון והשכל הוא כלי להראות להם מה לחפון איזה דבר שהוא טוב, הראי' שהקטן חושק לדברים קטנים מחמת ששכלו קטן ואינו מבין רק דברים קטנים וכשהוא גדול אזי הוא רוצה דבר גדול מחמת שיש לו שכל יותר להראות להמדות מה לחפון כו' וכמבואר במ"א שהוא עדי"מ כמו אדם שאומר לחבירו איך במקום פלוני יש איזה מטמון אוצר נחמד שעיי' נתעורר לב חבירו לילך לקחת את האוצר הרי שנתעורר האה' והתאה' אצל זה ע"י מי שהגיד לו המקום ואם לא הגדתו זאת לא הי' נתעורר בו אהבה כלל, ואעפ"כ פשוט שאהבה זו הי' בו מקדם ג"כ לכל טוב ולא נולדה מהמגיד רק שהיתה בבחי' שינה לפי שלא ידע כלל שיש דרך להשיג זה והגדת חבירו הוליד המשין אהבה זו מההעלם אל הגילוי לומר לו שבכאן תתפשט האהבה כי כאן ימצא הטוב והאוצר כו', וכך השכל הוא מראה מקום להמדות שעצם המדות הן להתאוות לדבר הטוב אך שאהבה זו היא בבחי' השינה והשכל מראה לה מקום שכאן תתפשט ותמשך כי מקום זה הוא דבר טוב ונחמד, ונמצא שאע"פ שהמדות הן מהות בפ"ע חוץ מהשכל ואעפ"כ עיקר הולדתן הוא ע"י השכל שאם לא יראה השכל להמדה איך יש דבר טוב וש אפשר להשיגו לא תוליד שום אהבה כלל אע"פ שישנה בטבע הנפש כמו שלא

יתאוה האדם לילך לחפור אחר אוצר אם לא ידע ויגיד לו איש נאמן שבמקום פלוני יש אוצר נחמד כו' כנ"ל, ולכן הקטן מתאוה רק לדברי' קטנים ואין לו תאוה כלל לדברים חשובים אע"פ שיש לו המדות שהרי למה שהוא מתאוה הוא תאב בתוקף גדול נמצא יש לו אהבה להתאוות לדבר טוב ואעפ"כ אין לו שום אהבה לדברים גדולים שהגדול מתאוה להן, ואין זה אלא רק מפני ששכלו קטן ואינו מבין שהדברים הגדולים ההם טובים רק מבין דברי' קטנים ולכן מראה מקום להמדה להתפשט ולאהוב הדברי' הקטנים ועל הדברים הגדולים אינו מראה לו כלל שראוי להתפשט ולימשך אחריהן, ובלא מראה מקום זה מהשכל לא תוליד ולא תתהווה המדה כלל ותהי' בבחי' שינה וכמו שלא יתאוה האדם לאוצר כשלא יהי' לו מראה מקום שיש דרך להשיג זה כו' כן לא יתאוה הקטן לדבר גדול כיון שאין לו שום מראה מקום שזהו טוב והמדה לא תמשך זולת ע"י מראה מקום מהשכל שיראה מקום שזהו טוב כו', אך השכל שבנה"ב מראה מקום להמדות לאהוב תענוגי עה"ז מפני שהוא ג"כ השכל של נה"ב הוא רק כמשל שכל של הקטן לגבי שכל של הגדול ששכל של הקטן אינו מבין רק דברי' קטנים כן השכל שבנפש החיונית אינו מבין רק דברים קטנים הן עניני עה"ז וההוה והנפסד כו', אך השכל שבנפש השכלית שיש לו שכל להבין באלקות יראה מקום להמדות איך שראוי לחפוץ רק אלקותו ית' בלבד ואז תוליד ותתפשט המדה לאהוב אותו ית' באהבה עזה ותשוקה נפלאה כשישכיל ויבין איך הוא ית' הטוב האמיתי וכולא קמי' כל"ח ממש ובאין ואפס וכל האהבות זולתו ית' הם ע"ד שהקטן מתאוה לחרסי האדמה ולצרורות ואנווים, אבל הטוב העיקרי והנצחי הוא גילוי אלקותו ית', אז תתלהט האה' ברשפי אש לבקשו כמטמוני' כמו שיתעורר האדם לקחת אוצר מיד שיגיע לו הידיעה שיש אוצר נחמד כנ"ל ולולי ידיעה זו לא הי' לו גילוי אהבה זו אע"פ שישנה בהעלם אצלו, כן הוא בעבודת ה' ג"כ כזה יש לכל א' מישראל אהבה בלב כו' אך אינו יודע מה לאהוב והשכל הוא כלי להמדות להראות להם דבר הטוב שיחפוץ לזה רק במשל ידוע תחלה יש לאהוב אוצר ובנמשל השכל מודיעו שאהבת ה' ית' ותומ"צ זהו האוצר וכמ"ש וכמטמוני' תחפשינה כו', וזהו"ע מחין שהשכל נעשה מחי' למדות כי כיון שהמדות נמשכי' למקום שהשכל מראה להן א"כ השכל מנהיגן ומראה להם הדרך כמו שהמחוי' מנהיגים כל הגוף, וגם כי לכן החכמים נק' עיני העדה שמראי' להם הדרך כי הכסיל הוא בהיפך כמ"ש הכסיל בחשך הולך וזהו איזהו חכם הרואה את הנולד והחכם עיניו בראשו כו', וזהו"ע הנ"ל שמראה להמדות איך ומה יהי' האהבה והיראה כו' ומ"מ ע"י המדות מתעלה אח"כ ג"כ השכל, לכן ארו"ל האבות שהן חגי"ת הן הן המרכבה שמגביהי' בחי' המחוי' הנק' אדם דהיינו שממשיכי' גילוי אא"ס בחכ' והיינו כי שרש המדות למעלה מן החכ' כי אר"א במזל אתכלילן ח"א בעתיקא אחיד ותליא כמ"ש במ"א אך היינו כשהן בטלין לגבי השכל ומתנהגין כהוראת השכל ולכן נק' האבות מרכבה לבחי' ח"ע כמו שהמרכבה בטילה לגבי הרוכב כו' ועי"ז מעלין את הרוכב, וזהו"ע שהדעת כולל חר"ג דהיינו חסד הוא התפשטות החיות דהיינו האה' לדיק בה' הוא בחי' חסד כו' ומה שאינו רוצה להיות בזה העולם הוא בחי' גבורה ונק' יראה ומהדעת הם באים ביחד וד"ל.

ובזה יבואר בחי' עיבור יניקה ומוחין דהיינו כשהחוי"ג עדיין לא נולדה בהתגלות רק שהם מעוברים עדיין בדעתו ורוצה לידבק בה' והוא בחי' רצון ותעלומות לב אבל לא באהבה בהתגלות זה נק' בחי' עיבור. ויניקה הוא כשהאהבה בהתגלות רק שהחוי"ב אינו בהתגלות שכלו רק כשהוא מתבונן תחלה בגדולת א"ס ב"ה מזה נולדה ממנו בחי' אהבה לה' אחד שתכלל ויבטל אליו להיות אחד באחד כו' והלב בוערת מזה באה' עזה, אך שהשכל של ההתבוננות בעת התלהבותו אינו בשלימות כמקודם שמעט שכל הוא מחשב במוחו בעת התלהבותו ולא כמקודם התלהבותו שהי' השכל מאד בפרטיות במוחו, והו' בחינת יניקה כמשל הבן שיונק חלב מאמו שהחלב אינו עצמיות הדבר, כך הענין כאן שהלב בעת התלהבותו יונק מעט שכל רק הארה כו', והו' האהבה הטבעית בחי' מוחין דקטנות, אבל כשמתבונן בגדולת הבורא מאד ומאד עד שהלב מתפעל מעצמה אינו מרגיש הלב כלל מחמת גודל התקשרותו בשכלו והאהבה אינו תופסת מקום כלל מחמת שהיא כלולה בשכלו שזה ידוע שבחי' האהבה אינו מהות השכל וכשהוא אצל השכל אזי מבוטלת אצל השכל ואינו תופסת מקום כלל וכשהאהבה בפ"ע רק שהיא יונקת מעט מהשכל אזי היא תופסת כו' אבל כשהיא בהתכללות שכל אזי היא אינה תופסת מקום כלל, וגם האהבה בוערת יותר כשהיא אינה בפ"ע שהשכל נתן חיות להאהבה לחזק האהבה וכשהוא בהתכללות שכלו והוא תמיד אצל השכל אזי הוא בודאי יותר חזק מאד ובווערת בהתכללות בשכלו מאד והמשל לזה כשהאדם עוסק במו"מ בתקיעת דעתו בזה הוא יומם ולילה יהגה בזה ממש שזה חיותו והוא אינו מרגיש החשק שיש לו מחמת טרדתו בשכלו מאד זהו בחי' מוחי' כו', והו' נק' בחי' מוחי' דגדלות, והחילוק שבין בחי' יניקה שהוא בחי' מוחי' דקטנות ובחי' מוחי' דגדלות, שכשהוא בבחי' קטנות אזי האהבה לה' הוא עיקר ולא השכל והאהבה היא מלובשת ג"כ באהבה אחרת לאהוב דבר יש ודבר בפ"ע, אכן תוכל ג"כ לשלוט אהבה אחרת ר"ל וז"ש ה' שהוא בחי' ז"א איש מלחמה, אבל כשהאהבה בהתכללות שכלו והשכל מבין ורואה על בודיו שעיקר הוא אלקותו והכל אין ממש אזי אין התגברות מעשיו בא מצידו כ"כ, והו' בחכ' אתברירו שעיקר ההתגברות הוא בשכלו כו' שהמדות אין להם שכל והו' בחי' בהמה אכן תוכל להיות לגרמי' כו' אבל בשכל, והבן.

(הג"ה ואפשר לומר שבחי' זו דמוחין זהו ענין ש' מ"ב שהם ז' מדות הבלולי' משה לפי שהם בבחי' ביטול בהמוחין כמ"ש בביאור דאלה מסעי ד"ה לבאר ענין המסעות, ולכן איתא ג"כ ששם מ"ב הוא ברישא היינו בכח"ב כי הוא המשכות מוחי' במדות כו' אזי המדות בבחי' אין, וענין עיבור ע' בתניא ח"א פט"ו עכ"ה).

והנה גלות מצרים נק' בחינת עיבור כי מצרים הוא בחינת מיצר הגרון ששם בחי' שר המשקים שר האופים שהם כל מיני תאוות גשמי' דאכילה ושתי' ושט אטיות שטו העם ולקטו כו' ועי"ז מונעים התפשטות אור השכל במדות הגם שבשכלו מבין שהשכל מראה להמדות איך ומה שצ"ל

האהוי"ך רק אליו ית' ובאמת שבשכלו נכללו האוי"ך ונק' זה עיבור, אבל עכ"ז לא בא כן בגלוי במדות ממש להיות לו כח המושך בפר"מ לאהבת ה' ושיהי' פחד ה' בלבו, רק מ"מ מח' טובה זו מצרפה למעשה דהיינו שמוה נמשך עכ"פ להיות קיום המעשה בפר"מ בסו"מ וע"ט כיון שמבין כן בשכלו אף שלבו בל עמו כו' ועו"נ במצרים בעבודה קשה להתחזק בעבודה בקשיות נגד המונעים כו', אך יצ"מ נק' לידה שהוא בחי' שהמדות מתפעלים ממש באהבת ה' ויראתו ועו"נ אם הבנים שמחה דכיון שנעשי' אם הבנים בבחי' לידת המדות אז היא בחי' שמחה ואהבה בתענוגי' ולא עבודה קשה כו' ועו"נ וארא אל אברהם כו' באל שדי מלשון ברכת שדים ורחם דהיינו כי אחר הלידה מיד נמשך בחי' חלב דאימ' להגדיל המדות שהן בחי' אברהם יצחק ויעקב כו', וע"י חלב זה משתעשע הולד ומתענג בשדי אמו כך הוא ענין אם הבנים שמחה, ומ"מ ושמי הוי' לא נודעתי להם והוא בחי' מוחי' דגדלות שהוא בחי' התורה שלמעלה מבחי' השכל השייך להגדלת המדות שהוא בחי' יניקה עד"מ באדם השכל השייך למדות הוא כלא חשיב לגבי עצם השכל שבנפש המשכלת, כך התו' הוא ח"ע שעו"נ מאד עמקו מחשבותיך שהן בחי' עומק העליה, משא"כ המדות הם בחי' אתגליי' כו' וע"י גלוי זה ממילא מזדככי' המדות ג"כ בעילוי גדול יותר כי הם בטלים בשכל זה, וזהו"ע התפילין וכמ"ש כי שם ה' נקרא עליך אלו תפילין שבראש הרי דמה שנא' גבי אבות ושמי הוי' לא נודעתי להם נמשך ע"י מצות תפילין, וגם תפילין לשון חיבור שיהי' שם הוי' בבחי' נודעתי ממש כמ"ש וידעתם כי אני הוי' כו' ח"ש למען תהי' תורת ה' בפניך כי התו' נק' לחם לכו לחמו בלחמי, והיינו אחר היניקה וכנודע מענין שתי הלחם שבשבעות שבאים אחר ז' שבועות דספה"ע שהם בחי' יניקה הגדלת המדות כו' והתו' נתלבשה בגשמיו' לברר בירורים להבדיל בין הטהור כו' וע"יז מתגדלים המוחי' וכמו התינוק א"י לקרות אבא עד שיטעום טעם דגן ואז מרחיקים מצואתו כי אז שייך בירורי' שנבדל הרע מהטוב ונדרחה הפסולת לחוץ ומהמובחר ידע לקרות אבא כו' וכך עיקר התו' קיום המעשה סמוע"ט שהוא בירורי' ולכן הוקשה כל התו' לתפילין שהוא בחי' המשכת המוחי', ההנה ענין ד"ם תש"י ותש"ך כי תש"י המוחי' שיש בהעולמות ותש"ך המשכת מוחי' מלמעלה ופי' כמשנ"ת ע"פ כי אל דעות שיש ב' דיעות מלמטלמ"ע אנו אומרים יש מאין זהו מוחי' דתש"י בחי' הדעת בממכ"ע כי תש"י נגד הלב ליבא פליג לכל שייפין ממכ"ע, אבל מלמעלמ"ט למעלה היש הלמטה אין זהו בחי' וידעת היום כו' תקס"ה, ואח"כ והשבות אל אני הוי' לא שנית עמ"ש בדי"ה וידעת היום כו' תקס"ה, ואח"כ והשבות אל לבבך להמשיך ע"י רצונות דתליין על ליבא כו' ולכן תש"י לך לאות כי זאת ה' מוחי' ע"י התלבשות נשמה בהגוף, אבל תש"ך בולט כי שם הוי' נק' עליך שם הוי' שמתה שלא ע"י התלבשות כלל אלא סוכ"ע ציוה ונבראו, לזכרון בין עיניך כי יש ב' עינים ב' השגחות הנ"ל ב' דיעות הנ"ל ושיהי' שוה מלמטלמ"ע כמו מלמעלמ"ט.

והנה מתש"י נמשך קריאת שמע ומתש"ך תפלה מעומד, והענין דהנה כתי' ויצונו את כל החוקים ליראה היא יר"ע שהיא תכלית כל המצות והתו'

נק' אצלה תרעא לדרתא, וענין דרתא כמ"ש איזו בית אשר תבנה שהוא בחי' שלמעלה מאתעדל"ת כי אתעדל"ת דתומ"צ הוא המשכת בחי' אדם שעל הכסא רמ"ח אברים דמלכא, אבל בחי' כי לא אדם הוא זהו מקיף עליון ונק' בית, הסובב לבחי' אדם ובחי' זו ע"י ואל זה אביט אל עני כר' ואתחנן חנם כר' מאחר דכולא קמי' כל"ת, ובחי' עני זהו יר"ע הנ"ל, וזהו בחי' תפלה שנק' בית תפלה כי תפלה ל' חיבור שבהיכל קד"ק הי' בריאה לאחדים עם אצ"י ולא התלבשות כשמוע שכל חבירו כ"א גילוי שם הוי' והו' גמשך ע"י תשרי וגם תפלה היחוד שנק' ג"כ בית כבית פריץ ויחוד זה נמשך ע"י המשכות המוחי' תחלה שהקטן אינו יכול להוליד כו', וזהו"ע תפלה כנגד קרבנות, כי קרבנות אין נהגין רק בזמן הבית לפי שהן גילוי בפומ"מ אש שלמעלה יורד כר' ושיהי' הגילוי למטה הוא ע"י השראת מקיף עליון בחי' בית כמ"ש ארוממך כר' ועי"ז ואברכה שמך כו' וכן במזמור חנוכת הבית ארוממך ועי"ז דיליתני לידה וגילוי ותפלה ג"כ יש בה גילוי בפומ"מ רופא חולים כו' אך היינו ע"י בית תפלה ביטול יר"ע הנק' דרתא, וז"ש בגמ' פ"ג דברכות רב יהודה כי הוה שליף כו' שלהיות הגלוי בפומ"מ דוקא ע"י יר"ע מס"נ וכן בהמ"ק וירושלים יראה שלום להשתחוות בבית כו', וזהו תפילין דמארי עלמא מה כתיב בהו כי מי גוי גדול פי' גדול המשכת המוחי' דגדלות בהמדות שהם ג' נמשך לשם היריד ע"י הוי"ו, והנה ענין הקב"ה מניח תפילין בגמ' פ"ק דברכות ד"ו סע"א ובלקוטי הש"ס מהאריו"ל כי שהם תמיד נה"י שעל ראש הז"א הנק' סתם קוב"ה התפילין דרש"י הם הנה"י דאימא שעל הז"א ותפילין דר"ת הם הנה"י דאבא שעל ראש הז"א ותפילין דשימושא רבא הם הנה"י דאריך שעל ראש הז"א וע"ש בשער הכללים מע"ה עכ"ל, וק' הא עכ"פ אין חיוב על האדם רק זוג א' של תפילין למר כדאית ל"י כו' ולפ"ד תאריז"ל הרי הם באמת ג' מדרגות, ונראה דאף שתפילין שבאדם צ"ל זוג א' הם תפילין דנה"י דאימא לרש"י עכ"ז ע"י נמשכו ממילא ג"כ נה"י דאבא ונה"י דא"א וא"צ למעשה ע"ז למטה וכה"ג מבואר ע"פ תוספרו חמשים יום הרי אין סופרים רק מ"ט יום אלא שע"ז נמשך ממילא שער החמשים כמ"ש בביאור ע"פ אני ישינה כו' וכה"ג נת' עוד בענין תפילת ערבית רשות בבה"ז ס"פ חיי שרה, וע' מענין הקב"ה מניח תפילין בת"א פ' מקץ בביאור ע"פ כי עמך מקו"ח זלפי' הב' קאי הקב"ה על ז"א ומניח תפילין היינו כנ"ל, ולפי' הא' הקב"ה קאי על א"א וא"ס ומניח תפילין היינו שנמשך בחכ' ובינה כו', והנה לפי פי' הא' דשם מ"ש בגמרא ומי משתבח קוב"ה בישראל אין דכתי' את ה' האמרת היום כו' הענין יובן עדמ"ש בד"ה כי עמך מקו"ח בענין השקיפה ממעון קדשיך מן השמים וברך את עמך ישראל, כי הנה כתי' רם כו' ומוה נמשך כו' שממית בידים תתפש כו' והנהגת העולמות הוא בבחי' שינה כו' ולכן כתי' ויקץ כישן ה' כו' שיהי' גילוי אא"ס ב"ה בחכ' וחסד בבחי' עצמותו ומהותו ית' כו' ואזי וברך את עמך כו' ואראה מראות כו' שע"י המראה נראה הדבר שרואין בה לדבר גדול כו' ע"ש, וזהו שבתפילין דמארי עלמא כתי' בפ' א' כי מי גוי גדול ומי גוי גדול דברים סי' ד' פסוק ז"ח כי פי' ראשונה הו' חכ' עילאה ובה וע"י ישראל נראים גוי גדול משא"כ כשהוא בבחי' רוממות כו' ולכן איכא למיד לילה בחי' שינה הסתלקות לאו זמן תפילין ולמיד

ומן תפילין הוא כי ממשיכי מבחי' הנה לא ינום ולא ישן דהיינו מא"א בחו"ב ובפי' הראשון דהקב"ה היינו א"א מניח תפילין כנ"ל, ומה יובן שמיד אחר יצי"מ נא' מצות תפילין היינו בפ' קדש והי' כי יביאך כי יציאת מצרים נמשך מצד בחי' רם על כו' אסתלק לעילא כו' בחי' שינה כו' וביצי"מ כתי' ויציאנו ה' אלקינו אר"א שהלבישו לזרועות דא"א והוא בחי' ויקץ כישן כו' או לידה אוי המצוה להניח תפילין שיהי' ג"כ הקב"ה מניח תפילין גילוי אא"ס בחכ' ואוי כי מי גוי גדול כו', ומ"ש ב"פ גוי גדול י"ל דגם הבחי' שנק' עשו בנה הגדול ע' בת"א ד"ה בשלח פרעה שהוא מצד עולם התהו שקדם לעולם התיקון ובחי' ורב חסד נכלל ג"כ ביעקב כו' ע"ש, וזהו אתם עשיתוני חטיבה כו' שממשיכי' בחי' אחד שהוא הגילוי בעולמות כמ"ש בת"א בדי"ה וארא אל אברהם ולכן ראני אעשה כו', והנה לפי' הב' דהקב"ה היינו ז"א ומניח תפילין המשכת המוחי' היינו ג"כ התחברות האר"פ ממכ"ע עם האר"מ סוכ"ע שנמשך גילוי אוא"ס מאר"א וא"א בז"א וזהו אחר יצי"מ שהוא לידת ז"א, וע' בדרוש מילדות העבריות, וע' מענין פי' מוחי' בביאור ע"פ והנצח זו ירושלים ועמ"ש בביאור ע"פ כי תשמע כו' לעשות הישר כו' בפ' ראה בענין כי אל דיעות ב' דיעות יחו"ע ויחור"ת, והנה אף שז"א נק' יחו"ע אבל לגבי עתיק נק' ז"א אלקים ויחור"ת וא"כ מה שהז"א מניח תפילין הנה תש"י זהו מה שנק' אצלינו יחו"ע ולגבי עתיק נק' יחור"ת, ותש"ר דז"א היינו מה שנמשך בו גילוי מחזין מיחו"ע דעתיק, ועז"ב כי הוי' עתיק הוא האלקי' ז"א כמ"ש באד"ר דקמ"ג ע"א והו"ע אסתכלותא דע"ק בוי"א יאר' ה' פניו כו' גם שם דק"מ ע"א ע"פ חכמות בחוץ מבואר שתש"ר הוא המשכה ממ"ס במוחי' דז"א וכ"כ בראתחנן דרס"ב ע"א וע' בזח"א תולדות קמ"א ב' שיצחק המשיך בחי' זו ע"י הבארת שחפר, ויצא קס"ב א' שיעקב המשיך זה ע"י המקלות כו', והנה בענין שבתפילין שאנו מניחים נא' שמע ישראל כו' ה' אחד ובתפילין דמארי עלמא נאמר שבח ישראל כי מי גוי גדול כו' הענין כי נש"י נק' בנים לה' וברא כרעא בחי' רגל כביטול הרגל לגבי הראש הקב"ה נק' אבינו שבשמים אור אבא שבז"א ונק' ישראל לי רא"ש, אך הקב"ה שהוא ז"א קורא לישראל לי רא"ש כי שרש נה"י מהכתר בחי' וגם נצח ישראל לא ישקר כו', וע' בביאור ע"פ חגרה בעוז כו' וע' בביאור ע"פ אני דפ' ציצית בענין שכשישראל עונין איש"ר הקב"ה מנענע בראשו שנש"י ממשיכי' בחי' שמו הגדול וגלגלתא ומו"ס והיינו ע"י ביטול היש והמשכה זו נמשך בז"א חוהו שבתפילין דז"א נא' שבח הנש"י כו' גם כמ"ש בת"א פ' מקץ סד"ה רני ושמחי בענין עד שקראה אמי שע"י מס"ב בק"ש ממשיכי' נש"י המוחי' בז"א כו' וע' מזה בדי"ה צאינה וראינה שזהו"ע שאו ידיכם קדש וברכו את ה' כי קדוש בוי"ו היינו ז"א והוא המשכת תארה להיות סוכ"ע וממכ"ע אבל קדש הוא בחי' שלמעלה מגדר עלמין ולכן אין בו וי"ו המשכה, אך נש"י ע"י שאו ידיכם ביטול בשמע ישראל בשכמל"ו ממשיכי' מבחי' קדש בבחי' קדוש וזהו וברכו את ה', וזהו פי' הקדוש ב"ה כו', חוהו שנא' ויקרא לו אל אלקי ישראל וישלח ל"ג כו', ופרש"י שרז"ל דרשו שהקב"ה קראו ליעקב אל והוא בגמ' פ"ב דמגילה דייח ע"א וע' ברבות ס"פ ע"ט וח"א קל"ח א' ק"נ ע"א רל"ד ב' ח"ב ס"ו ב' ח"ג קדושים פ"ה, והמכוון י"ל שיעקב ממשיך המוחי' דאר"א בז"א חוהו שנק' אל שממשיך נהירו

דאבא וגם מא"א שנק' אל עליון כו' וזהו"ע והגורא אל עליון פ' ר' המשכה מבחי' אל עליון כו' כמ"ש בד"ה וידעת היום, והנה בענין כי מי גוי ע' זח"א וישלח קע"ג ב' ויחי דרל"ו סע"ב ח"ג פנחס דרג"ח א' ושם נת' דתפילין דמארי עלמא הוא הכתר וע"ז מרמו הכ"ף כי כה' אלקינו כו', ועמ"ש מענין כף בביאור ע"פ יונתי גבי ולכי לך, אשר לו אלקי' זח"א בראשית ל"א כה' אלקינו פנחס דרמ"ג א', ברבות בראשית פט"ז גבי והנהר הגדול חדקל לפי שעלה והקיף את כל א"י דכתי' ב' כי מי גוי גדול לך לך פל"ט גבי ואעשך לגוי גדול, ובנשא פ"א ואעשך ע"ש דהיינו ע"י המילה ואתחנן סי' רפ"ט. מדרש איכה סי' ע"ז ב', אסתר סי' קכ"ו א' אשריך ישראל ח"ג קל"ח סע"ב קכ"ח א' צ"ב א' ק"ד סע"ב, או הנסה הוא פ' ג' מתפילין דמארי עלמא. והענין דא"י בב"ר פמ"ד מלבוא לקחת לו גוי כו' שהם ע"ב אותיות וכ"כ במדרש פ' דברים ושם ע"ב הוא בחסד, וצ"ע דע"פ קבלת האריו"ל שם ע"ב הוא בפ' והא"ש, ודחק לומר דאצלו ית' כמו בתפילין דר"ת, ויש ליישב שהרי הוא ענין התחלפות אור הגבו' בכלי החסד אבל עיקר ש' ע"ב בחסד דהיינו פ' שמע רק למטה הוא דאחליפו דוכתייהו וע' מענין לקחת לו גוי בשמות רבה ס"פ כ"ב ויקרא רבה ר"פ כ"ג אלו ואלו כו' ור"ל שא"כ הי' המשכה מלמעלה מהחכ' מצד שרש נש"י ע"ד אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם, ולתתך עליו, הנה ארז"ל שבת קנ"ג ושמן על ראשך לא יחסר אלו תפילין וכך הוא ענין השמן שנעשה עליון על כל המשק' כמ"ש ברבות ר"פ ואתה תצוה ועמ"ש מענין שמן בביאור ע"פ מגורת זהב וע' זח"ג ויקרא ד"ו סע"ב אמור פ"ח סע"ב בלק קפ"ו א', ובגמ' ספ"ק דמגילה ט"ז ב', ויקר אלו תפילין עמ"ש מענין יקר בהגהות ע"פ וישב יעקב.

בענין משם אורידך נאום ה' כי אני ה' כולא חד אני היינו מהו"ע עם שם הוי' כולא חד, כי יש ב' שמות הוי' ופסיק טעמא ביניהו וידוע דשם הוי' הראשון הוא מה שעלה ברצונו להיות צמצום והתפשטות כו' כמ"ש בד"ה וירא ישראל כו'.

בענין תש"י פי' מוחי' הנמשך לעולמות ותש"ר מוחי' דו"א י"ל כמ"ש במ"א ע"פ וידעת היום ולפני זה כתי' אתה הראת לדעת, והענין כי הראת לדעת איך שהוא ממכ"ע ונק' עלמא דאתגליא שמורגש, וזהו תש"י והוא יח"ת למטה היש ולמעלה אין ולכן נק' חותם שוקע האין מלובש בהיש ואינו מושג ונקרא מיושב כי וישב (וכן עיקר איסור היסת הדעת אתש"ר כי לידע שלמעלה היש ולמטה האין על זה צריכים אמונה ותקיעת הדעת תמיד להרגיל עצמו על זה, אבל תפילין של יד ידיע' התהוות יש מאין על זה נאמר ומבשרי אחזה ומ"מ הפ' הצריכו שלא יסיח דעתו מזה) וישב מלך לעולם, ומכל מקום יש בזה ד' מוחי' חו"ב להתבונן בזה תמיד ומבשרי אחזה ולא להסיח דעתו ועי"ז גולדים אהוי"ר, והטעם שמניחים על יד שמאל כי משם מתחיל בנין המל' שמלבשת ז"א עד החזה א"כ מוחי' הנ"ל נמשכי' משמאלו דו"א וזהו שמאלו תחת כו' וכמ"ש בפע"ח דתש"י דו"א הם ש"ר דמל', ופי' וענין התלבשות המל' שמלבשת בז"א עד החזה מבואר שם בדרוש התפילין המתחיל ענין עי"מ, אך ד' מוחין דתש"ר הוא

כמיש וידעת היום פי ענין סוכ"ע שהוא קדוש ומובדל, ומה יובן איך למעלה היש ולמטה אין לכן הם בולטים חותם בולט כו' והו' יחוי' מוחי דז"א, ולכן כ"ז שבין עיניך יהי' שנים שמתחלה צ"ל יחוי' הראת לדעת ואח"כ יחוי' וידעת היום ולכן תש"ר מעומד וע"י עמידה הגבהת הראש מוחי עליוני יותר, הבית והפרשיות ע"ד הטלית והציצית ע"ש.

ביאור לענין תפילין

ענין עי"מ, הגה ידוע עיבור נקי תלת כליל גו תלת ד"מ כשתאדם מדבר עם חבריו הדבור שזה מדבר נעשה להשני מוחי' כי הוא מחשב בשכלו מה שזה מדבר הן דבר שכל הן אחת מהמדות (אלא שבאדם הדבור הוא רק ממשיך שכל גלוי משא"כ עצם מהות השכל לא יומשך ע"י הדבור אבל למעלה באלקות הגה מהדבור עליון נתהוו מוחי' ממש בהתחנות ר"ל עצם מהות חב"ד שהרי מדבור של הקב"ה באמרו נעשה אדם נתהווה מזה נשמת אדה"ר שהי' בעל שכל גדול) ויש בחי' נה"י (ר"ל שהם מקור להדבור ולכן נהי"מ שבעליון נעשו מוחי' לתחתון כנו' באגה"ק ד"ה עוטה אור בענין הגביאים שהשגתם מבחי' נהי"מ כו' ע"ש) כי נצח הוא שמעיין בשכלו זה הדבר לעשות או לדבר ומנצח מהם שלא לדבר ומסלק הדבר כאילו אינו זהו בחי' נצח הדבר שהוא עושה או מדבר זהו בחי' הוד (ע"ש שהודה לדבר הוה שצריך להמשיכו ולהשפיעו ע' לקמן) ויסוד הוא המשכה מה שמשפיע לחבירו לכן פעמים קורא בזהר נצח ענף החסד ופעמים ענף הגבורה כי מצד שאינו מדבר ומשפיע כל הדבורים זהו בחי' גבורה אך עכ"פ הוא החסד כ"א הי' מדבר כל שכלו כמו הרב לתלמיד א"א לתלמיד להשיגו שכל הרב וזהו חסד גדול כי הוצרך לצמצם שכלו ולהסתיר כמה דברים כדי שהתלמיד יכול להשיגו (מזה יצא תוכחת מוסר להדורש ומגיד דברים כבושי' לעם שיתנהג בבחי' זו לעיי' מה שידבר שיהי' מזה תועלת להשומעים וצריך להסתיר כמה דברים שלא לאמרם כמארז"ל ע"פ ולמכסה עתיק כו') כך בעולמות עליונים אם הי' משפיע עליון לתחתון ממנו כל שכלו הי' בטל וא"א להשיגו דהיינו לקבלו לכן הוצרך הנצחון לזה להסתיר כולו ולגלות לו בחי' התחתונה, והנה בנצח יש ג"כ כל י"ס ד"מ כשמכניס הדבר בשכלו ומברר איך לעשות או לדבר הוא מחמת השכל והדעת ומחמת אהב' לדבר או מחמת יראה או התפארות ד"מ אם יש למדן גדול ומהמת שיש לו בשכלו אינו מלמד לאחרים רק שצריך לדבר לו או להכניס לו אהבה או שארי מדות נמצא כל שכלו יוצא דרך המדות דרך החסד או גבו', כן בעולמות עליונים יש בנה"י כל הבחי' רק זה נקי בחי' עיבור כי עיבור הוא במעי אמו שלא נולד ונתגלה עדיין כל המדות והם כלולים בהשלשה מדות נה"י מה שאינו חסץ בדבר ותודה לדבר הוה והמשכ' כל המדות טמונים בתוכו (וכמו בעיבור הולד ראשו מקופל בין ברכיו נמצא ראשו ואברי הנשימה אין

מתגלים רק הם בין ברכיו שטבורו פתוח ומשם אוכל שמהטבור הוא התחלת בחי' נה"י כדלקמן אות ב' בסופו, וענין בחי' זו ישנו ג"כ בעבודה כשלא נולד ונתגלה באדם מחי' דור' שכלי' או טבעי' בגלוי ממש להיות לבו בוער באהבת ה' רק מ"מ מקיים כל המצות בסמוע"ט שזוהו בחי' נה"י כלי המעשה ומ"מ הוא מאהבה המסותרת בו בודאי והיינו שכל המדות כלולים בנה"י ועמ"ש ע"פ וארא כו' באריכות מזה, ומזה יובן מ"ש פ' תפילין אהר יצי"מ כי יצי"מ הוא בחי' לידה ואז אח"כ יש יניקה ומחי' והם התפילין ש"י וש"ר) ויניקה כשיש לו אהוי"ר והתפארות כי עיקר הבנין הם מג' מדות ראשונות וכשיש לו ג' מדות ראשונות אזי נק' יניקה וביניקה יש ג"כ מחי' (ונק' מחי' דיניקה פי' כמו שהחלב מגדל הולד כך נמשך מהשכל וההתבוננו' להגדי' האוי"ר וההתפארות בגדולת ה' לאסתכלא ביקרא דמלכא, ומ"מ נק' בכלל יניקה כי מחי' אלו הם רק השכל השייך להגדיל המדות ואינו בערך לגבי עצמות השכל מה שאינו שייך למדות כלל, וביותר יובן זה למעלה כי המדות עליונות הם שייכים לההתפשטו' החיות בעולמות חסד חס על דל כו', אבל המחי' חב"ד שייך ג"כ בבחי' כמו שהוא קמי' ית' מה שלמעלה מעלה מבחי' העולמות דכולא קמי' כל"ח ממש והוא היודע והוא הודיעה כו' לכן בחי' הנמשך להמדות להגדילן נק' יניקה ואינו בערך המחי' חב"ד עצמם שלמעלה מהמדות לגמרי) והמחי' הם כשיש לו שכל רב חוץ מהצריך לו אל אהבה או יראה זה נק' בשם מחי' דגדלות וזה נק' תורה (ועוז' ושמי הוי' לא נודעתי להם כי האבות הן הן המרכבה לבחי' מדות עליונות אברהם אהבה כו' וזהו בחי' יניקה, אבל מרבע"ה המשיך מ"ת גילוי ח"ע ממש הוא היודע והוא המדע כו' שלמעלה מבחי' העולמות לגמרי ששרשן המדות עליונות כו' וזה"ע נודעתי כו'.

ענין עי"מ, ובעבודה מעשה ובו כלול אהבה מסותרת דור' וכו' מחי' דיניקה ומחי' ממש תורה.

והנה כל פרצוף מלביש לחבירו וענין ההלבשה הוא עד"מ כשארם מדבר דברי שכל חבירו שומע ומקבל זה השכל הגה שכלו ומחשבתו של השומע מלביש השכל ששומע והשכל ששומע מוטמן במחשבתו, כן בעולמות עליוני' שכלו של עליון המשפיע הוא מוטמן בתוך האדם המושפע והמלבישו (עמ"ש במ"א מענין התכללות והתלבשות החילוק שביניהם, ושייכות הקדמה זו לתפילין ג' כמו הגה בבחי' התלבשות המלוכש מוטמן ואינו ניכר רק המלבישו, אבל מעלת תש"ר שהם בחי' בולטים על הראש שאינו בבחי' העלם והתלבשות כ"א בולטין ומאירין בגילוי רב) והנה כתי' בדבר ה' שמים נעשו כי הדבור של אי"ס ב"ה הוא גבוה מהשכל כי אף שנראה לעין כי הדבור הוא בלתי שכל כי הדבור נגד המח' הוא כלא כו' אך הדבור של עליון נעשה לתחתונים גבוה מהשכל כידוע בכהאריו"ל מל' של כל עולם הגבוה ממנו נעשה עתיק לבחי' המקבל ממנו והוא גבוה מהשכל ובדבור יש כל הבחי' דהיינו שמדבר פעם דברי שכל או דברי אהבה או יראה או שארי מדות, והנה אנו רואים שאפי' מהדבור העליון נעשה עתיק לבחי' המקבלים מנ"ש ונה"י שבעליון פשיטא שנעשו לתחתון מחי' ת"ש בכאריו"ל כי נה"י דבינה נעשו

מוחי של ז"א והז"א מלבישן (נת' מהו התלבשות ואיך דבור שבעליון נעשו לתחתונים גבוה מהשכל ומוה יובן ענין נהי' דאי' שנעשו מוחי' לז"א והז"א מלבישן).

והנה יש בכל אחד ג' פרקין הם ג' שלישי' כמש"ל כי יש בכל א' כל המדות והשליש העליון הוא חב"ד והשני חג"ת והשלישי נהי' וכשיתלבש בתחתון הוא בבחי' נהי' שבו דהיינו הדבור הנראה וכיסוד יש ב' פרקין לבד (וי"ל זהו"ע בינה עד הוד אתפשטת כי בנו"ה יש ג' פרקין ופרק העליון חב"ד המלוּבש בנו"ה אבל ביסוד אין נמשך התפשטות הבינה לכן אין בו רק ב' פרקים) כי יסוד הוא המשכה ויש לו בחי' מקבל ובחי' משפיע ומקבל נתפארת (שהוא בחי' גופא) כי מחמת רחמנות הוא משפיע לתחתוני' לכן פרק עליון הוא מחובר לגוף כי זה נמשך מגוף ופרק ב' הוא העטרה שבו כל הזיווגים כי הוא בחי' משפיע דהיינו התקשרות במדות הוא ממשיך לעולם התחתון (ונק' ראש צדיק בזהר ויצא קס"ב) והנה כשיש מקבל או הוא משפיע וכשאין מי שיקבל המשכה שלו אינו משפיע (ע' בפע"ח שער הלולב יסוד ענין שכל אברי הגוף כו' אמנם היסוד אין בו מעשה גשמי אלא רוחני ובעת קצוב מומן לזמן כו') ותלוי באויר (ונק' מגדל הפורח באויר) כי מחמת ההתקשרות ממשיך לעולם שלמטה ממנו ונודע שהירכים לבד מגופא כי עיקר הגוף הם חג"ת כי מחמת המדות עובד השי"ת אך נהי' הם לבד מגופא כי הם רק מה שמנצח בדעתו לדבר הודי' לדבר והמשכה אבל אינם מעיקר העבודה, וג' פרקין שכנה"י הם חב"ד חג"ת נהי' חב"ד הוא מה שמקבל מלמעלה ממנו כי צריך להבין הדבר בשכלו ונהי' הם המלוּבשים בשלמטה כי הם לשלמטה ממנו מוחין, וחג"ת הם המחברים בין חב"ד לנהי' (גידיים מחברים העצמות עם הבשר) כי מחמת אהבה שיש לו מחמת חכמתו ושכלו שמקבל מעילתו הוא מביא נצחון והרדי' והתקשרות, ויש ב' בחינות בהלבשה כי פעמים מן השכל שמקבל שכלו מלביש זה השכל והשכל ששומע הוא לו שכל אחר רק שמחשבתו מלבישה, ופעמים נעשה השכל שמקבל שכלו ממש כי לוקח לעצמו השכל ונעשה עם שכלו א' וזה אינו כי אם בהיכל קדוה"ק (והו' ענין סמיכת גאולה לתפלה ואמרו כתפלה אריכתא דמיא) ומשם ולמטה אין השכל נעשה אחד כ"א שכלו גבולו ויש לו גבול ואינו יכול להשיג הגבוה ממנו שיהי' הדבר בא לו ממש, ופעמים נעשה ההלבשה בנהי' לבד כמש"ל שבחי' נהי' של המשפיע נעשו מוחי' למקבל ויש כמה בחי' בהלבשה בחי' א' שהמוחי' יהי' רק בדרך הלבשה כמבואר ובחי' א' שיעשו א' ממש (אפשר עדין יובן מ"ש בע"ח הובא במ"ח דט"ו סע"ב ח"ל נהי' שלה נתלבשו עם המוחי' בז"א ונעשו עצם מעצמיו כו' עכ"ל, הרי התלבשות נהי' דאי' להיות מוחי' לז"א הוא שנעשו דבר א' עמו ממש) ועוד יש בחי' כי לפעמים מלביש שכל המקבל לעילתו אף חג"ת שלו (כמבואר בפע"ח שער הפסח גבי מוחי' דגדלות שני שחג"ת דתבונה נעשו מוחי' לז"א) כלומר שהוא משיג אהבתו של העליון וכן יראתו והתפארותו ונעשה אהבתו של המשפיע מוחי' להמקבל, אבל לא יכול עדיין שיהי' אהבתו של העליון לזה ג"כ אהבה כי אינו משיג זה רק בשכל אבל

לא בא עדיין למדות, ויש בכחתי זו גיכ ב' בחי' ע"ד הנו' במוחי' דנהי"י, ויש עוד בחי' שמלבישו כולו דהיינו שהחביד של העליון הוא למקבל גיכ מוחי' חג"ת גיכ לזה חג"ת ונהי"י גיכ לזה נהי"י (וזהו במוסף דשבת שעולים זריג במקום או"א ממש היינו עד כתר דאו"א) וגם כן (הוא) בצדיקים כל א' לפי מדריגתו כי אין צדיק דומה לחבירו כי יש צדיק שדברו הוא לשני מוחין כי הדבור הוא המחבר כי מחמת ששומע הדברים הוא מבין בשכלו ובדבור יש גיכ כל המדות כמש"ל, ופעמים הנהי"י של הצדיק הוא לשני מוחי' כי הוא מבין זה בשכלו (פי' שמבין בשכלו רק את הנהי"י של הצדיק כמבואר ענינם של נהי"י לעיל) ואינו יכול ליקח ממנו אפי' אהוי"ר חג"ת של הצדיק המדבר שאינו מבין זה והוא לו למעלה מהשכל (אפשר לומר משל זה מענין יוסף והשבטים שהם לא הכירו את מעלת יוסף הן בתחלה והן אח"כ כשהי' במצרים מפני שהי' טרוד בכתבי דחושבנא ובאמת עכ"ז הי' תמיד מרכבה בכחי' ביטול וכו' הרי לא השיגו ולא ידעו מעלת האוי"ר שלו שהן למעלה מהשכל שלהם מה שיוכל להיות באוי"ר בעת דעסיק גיכ בחשבונות גשמי' והיינו לפי שהן היו מבריאיה ויוסף הי' מאצי' כמ"ש במ"א) ופעמים יש לו גיכ חכ' והבנה ודעת להבין ולהשיג מהות חג"ת של הצדיק אבל א"א לו להשיג ולהגיע שיהי' תאבה של הצדיק גיכ אצלו ממש בהמדות שלו שיהי' בו אהבה כזו כו' (רק שבשכלו מבין ומשיג הטיב איך שיאתה לאדם להיות לו אהבה זו כמ"ש בתניא פט"ז שגם אם אין יד שכלו ורוח בינתו משגת להוליד אהבת ה' בהתגלות לבו כו' רק תאבה מסותרת במוחו ותעלמות לבו כו' מבין כו' יאתה לה להיות כלות כו' ע"ש, וזהו הענין שחג"ת של הצדיק נעשו לו מוחי' אבל אינן מתגלי' במדותיו ממש) ונמצא כי הדבור מחבר כל העולמות וכשיש אה' בעולמות עליוני' אז הדבור בשלימות ואם ח"ו אין האה' גדולה כ"כ אזי הדבור אין בו חיות כי הדבור בלא מדות ומח' אינו נחשב לכלום וכמת נחשב וכשיש לו אהבה נמצא שהדבור מחמת תאבה כי האה' מתלבשת באותיות המח' ומחמת זה מדבר.

(גת' הפי' שנהי"י מתלבשין להיות מוחי' וענין ג' פרקין וביסוד ב' פרקין ופרקין תחאין מתלבשין ואיך יש ב' בחי' בהתלבשות זו ואיך לפעמים חג"ת שבעליון גיכ מתלבשין במוחי' של התחתון ולפעמים גם החביד שבעליון נעשו מוחי' לתחתון חג"ת שבעליון מדות לתחתון כו' ואיך יש בצדיקים בחי' אלו וכל ההתחברות ע"י הדבור).

נחזור לענין כי יש כמה בחי' התלבשות כי כשמלביש הנהי"י לבד זה נק' בכתבים עד הטבור כי הטבור הוא סוף הגוף ומשם התחלת הירכים אך מעט מן הגוף עד הירכים דהיינו שלישי הוא מהטבור כי בנהי"י מוכרח להיות הנהי"י של הגוף שממנו מקבל (ולכן כשהולד מעובר במעי אמו שהוא בחי' נהי"י או טבורו פתוח כו') וכאשר מלביש גם חג"ת נק' עד תחזה ששם מקום הזרועות כי בג' אמצעות יש גיכ כל המדות וכשמלביש לזרועות גיכ אז משיג כל הבחי' של הגוף וכן עד כולו וד"ל כי מה שמשיג הנצחון של חבירו דהיינו זה הדבר שלא לעשות מוכרח להבחין בשכלו תאה'

והנצחון וכן חגית אך לגבי חגית נק' נהיי וכשמיג האה' נק' עד החזה אך עדין אינו מושג השכל להמדות וכשמלביש גם הזרועות או יש לו גיב שכל להמדות כי יש לו גיב שכל גדול.

(נת') איך כשמלביש לנהיי שבעליון נק' שמלביש עד הטבר וכשמלביש גם לחגית נק' עד החזה וכשמלביש גם הזרועות היינו גם השכל שבמדות).

וזהו בחי' הטלית שהוא מקיף את הגוף ושומרו מן החיצוני, וציצית הוא מה שיוצא מן אוי"מ כי ציצית הוא ל' הסתכלות כי זה אפשר להשיג וליכנס בשכל לכן צריך לכיין כשמתעטף בטלית שהוא ממשיך אלהותו ית' עליו שכל מה שאינו מושג מחמת זה יהי' יכול להשיג ולא יהי' דבר שמבטל אותו וזהו אשר קדשנו במצותיו כי מחמת המצוה נעשה קדוש כי ממשיך אלהותו ית' עליו ונעשה גופו בטל אליו ית' וצונו להתעטף בציצית שהוא מתעטף ומקיף בציצית כי יכול להשיג דבר שצריך לעבודתו ית' כי לכן נק' פריסו דמלכא ולכן הטלית אין קדושתו כ"כ חמורה כמו קדושת ציצית כי מחמת רוב אורו אינו יכול ליכנס אבל ציצית יכול ליכנס קדושתו בציצית גופא לכן תשמישי קדושה נורקין ותשמישי מצוה אין נורקין כי קדוש הוא לשון מובדל דבר שאינו יכול להשיגו כו'.

הפיסקה דלהלן נכתבה בתור הגיה בשולי עמוד זה.

ענין שייכות הטלית וציצית להג"ל, י"ל דאחר שביאר עי"מ א"כ זהו טלית ותפילין כי הציצית הם מוחי' דעיבור כמ"ש בפע"ח שער הציצית פ"ג והתפילין הם מוחי' דגדלות, גם י"ל תש"י הם מוחין דיניקה שהרי מניחי' הד"פ שהם מוחי' על הזרוע שהוא מדות ותש"ר מוחי' דגדלות וע"ש בפע"ח רפ"ב, עי"ל הטלית לבוש המלביש ז"א ט"ק מלביש עד הזרוע יניקה וט"ג גם הראש עכ"פ הוא לבוש והיינו ע"ד שהמל' נק' לבוש מלכות ומלבשת ז"א ועמ"ש ע"פ יונתי בחגוי מזה שלכך נק' יפתי לבוש הוד והדר, ומ"ש בפע"ח שהטלית מקיף צ"ל שהמקיף שורה ע"ג לבושי' דוקא וזה כעין מ"ש בתעשית בגדי קדש ע"י יחוד דו"ג נמשך הארה שלמעלה משניהם כך ע"י שהמל' היא הטלית מלבשת לז"א נמשך א"מ שלמעלה משניהם כענין סוכה מלא הסוכך על זו"ג יחד, ופי' זה בעבודה לבושי' דתומ"צ המלבישים לאהוי"ר לבושי' אהרן כו' נמצא א"ש שהקדים תחלה ענין סדר ההתלבשות ומזה יובן ענין ט"ק וט"ג, והציצית אור המאיר מהמקיף בפנימי' ממש, או י"ל הקדמה דהתלבשות יבא גיב לענין תש"י שהוא תש"ר דמל' לפי שמל' מלבשת לז"א עד החזה כו', ע' במגיד משרים בענין שכולה תכלת, וצ"ע בר"ח שער הקדושה, ובס' תולע"י משמע דהלבוש וציצית הוא מל' ע"ש, לכן בשבת א"צ תפילין כי תפילין מוחי' דז"א הנמשכי' מנהיי' דאוי"א אבל בשבת מלביש כחב"ד דאוי"א ממש, ש"י בבית א' י"ל הנה בזהר ח"ג רס"ב הבתים הן חללי דגלגלתא וע' בסדר והנה בז"א ג' חללין חב"ד ודעת מתחלק לחו"ג אבל במ"ס רק חלל

נחזור לענין כי כל מעשינו שיהי' הכל אחדות א' ושידע כי הכל חיותו ית' מחי' אתם ובאמת הכל אין כי הוא רק דרך דמיון (פי' כמי'ש במי'א ע"פ בצלמינו כדמותינו דמותינו הוא בחי' יחוי'ת שהוא בחי' דמות ומראה שנדמה לו ארץ ושמים וכל הברואים בבחי' יש דבר אבל באמת כולא קמי' כל"ח זה שהם נראים יש הוא רק דמות שנדמה כן ע"ד ועל הכסא דמות כמראה אדם) וכמו זהרורית (פי' שהם בחי' זיו מהחיות המהוה אותם מאין ליש ואי"כ הם בטלים בהחיות המהוה כביטול זיו השמש בשמש עצמו) והוא בחי' מל' (שבחי' מל' הוא כמו בחי' זיו והארה כי מה שמלך שמו נק' על המדינה אין זה עצמו רק כמו זיו והארה וכמו שם האדם לגבי מהותו ועצמותו) וכל מעשינו לעשות נח"ר לבוראינו הבכע"ת ית"ש אף שאינו צריך למעשינו כי הוא א"ס ית' וברא כל העולמות רק בדבור א' נמצא אצלו כלא נחשב. לכן מי"ש (בוה"ק) שבחצי הלילה הקב"ה יושב עם הצדיקים שמעלים חן לפניו (היינו ענין העלאת מ"ן שבע"ח) בזה העולם. דהיינו שבחי' מל' הוא מלכות כ"ע (בחי' מקור נש"י ונק' א' תתאה וממכ"ע) מעלה חן (מ"ן) לפניו ויש לו כבי' תענוג מזה מחמת זה נמשך תענוג לכולם (ה"ע המשכת מ"ד שבע"ח) אף שאינם משיגים התענוג ההוא כי הוא למעלה מן השכל והוא בחי' עתיק (ועמ"ש ע"פ מאמר הזהר פ' אחרי ע"פ כאיל תערוג כו') לכן אנו מניחי' תש"י כי אנו מעלים חן מזה העולם דהנה כתי' שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני כי השמאל הוא נכנס במחי' ומחמת זה עבודתו והתדבקותו אליו ית'.

(גת' ענין הטלית שהוא או"מ הציצית מה שמאיר הארה בפנימי' ותכלית המשכות המקיף כדי שנוכל לבטל א"ע ולהעלות מ"ן וזהו"ע תש"י. א"ה לבאר מה שהקדים תחלה ענין עי"מ וענין התלבשות הפרצופים דלכאורה אין לזה שייכות לענין טו"ת שעוסק בביאורם. אך נ' הסדר כך כי אי' בפע"ח ומבואר במ"ח מס' ציצית וז"ל בט"ק שלבוש בו אף בהיותו בביתו על חלוקו ממש כי שם מקומו אינו מלביש לא ראשו ולא זרועותיו לפי שהוא סוד או"מ לז"א בהיותו עובר במעי אימא. וט"ג הוא סוד או"מ לז"א אחר צאתו ממעי אמו אלא שעדיין הוא יונק. ובמס' תפילין כ' אחר שקיים מצות ט"ק שהוא בסוד עיבור דז"א וגדול שהוא בסוד היניקה יכין עצמו ללבוש תפילין שהם בכללם בסוד מחי' פנימי' דעיבור שני דהגדלה כו' עכ"ד. גם ידוע דתש"י הוא תש"י דז"א וש"ר דמל' כמי"ש שמאלו תחת לראשי. ואנו הגשמות לפעמים הוא בבחי' מל' נוק' ולפעמים בבחי' ז"א כדלקמן ע"כ לבושים תש"י ותש"ר. ולכן כדי לרמוז לזה ביאר תחלה ענין עי"מ מהו. ובאמת כל בחי' אלו כמו שישנם למעלה בז"א כך ישנם בנשמות שהמדות הם בבחי' עיבור בהשכל המתבונן ואו אינם רק בבחי' נה"י ונק' מח' טובה ולפעמים באים בבחי' לידה מהשכל ונק' יניקה כו'. ומזה יובן ענין ט"ק וט"ג שהטיק הוא המשכת או"מ לז"א וכן להגשמה כשהוא בבחי' עיבור המדות תוך השכל ואין לו אהבה בהתגלות

א' לפיז י"ל בתש"י מאיר מחללא דגלגלתא דא"א כי נתב"ס. וא"כ אמאי תש"י קדושה יותר. י"ל היא הנותנת כמו הדי"ם קדושים מהבתים הציצית מהטלית כך מהי"ט דתש"י שרשה גבוה יותר כו' ועמ"ש בפ' וארא ע"פ אשר נשאתי את ידי שמגביה היד למעלה מהראש כו' ע"ש.

לבו, והט"ג הוא המקיף לבחי' יניקה והתפילין הם מוחי' לפנימי' תשיי' שהוא מוחי' דנוק' הם בחי' העלאת מין ותשי"ר שהם מוחי' דז"א היינו המשכת מ"ד. ולכן כדי שיהי' כח לנו להעלות מין שזהו התשיי' צ"ל תחלה אתעדל"ע לעורר אתעדלית והוא ט"ק וט"ג שהם המשכות מקיפים ונותנים כח בנפש שהמקיף הוא שומר ודוחה החיצוני' ולכן בין היותו בבחי' עיבור בין בבחי' יניקה וגדלות לעולם צריך למקיפי' והמקיף הוא מה שלמעלה מהשכל לכן מביאור ענין סדר התלבשות הפרצופי' יובן זה שמה שהתחתון מלוכש מהעליון זהו בחי' או"פ בו ומה שאינו מלוכש בו זהו או"מ, ועוד יובן מסדר התלבשו' הפרצופי' כדי להבין ענין תשיי' שהוא תשי"ר דנוק' לפי שהיא מלבשת לז"א עד החזה כ"י וזהו שמאלו תחת לראשי).

ענין התפילין כי הנה מה שאנו רואים בכל העולמות הם נ' נוק' כי זה אינו רק אור וזהרורית מעליון ומקבל ממנו (והמקבל נק' נוק') ובאמת מה שיש בכל העולמות ובוה העולם החומרי ואפי' חיצוני' הכל מאתו ית' הכל א' באמת, אך השינוי הוא לפי המקבלים (עד"מ) אם המוח מכולל אזי אין לו שכל ואין הגרעון זה מחמת אור השכל עצמו שהרי בשעה שמוכך המוח הוא מקבל השכל רק השינוי הוא מהמקבל וכן כל הדברים שבעולם כי באמת אצלו ית' אין שינוי ח"ו רק השינוי הוא מהמקבלים, ונחזור לענין כי הכל אחדות אחד וכל מעשינו הוא להעלות כל העולמות אצלו ית' בכדי שיהי' הכל אחדות אחד כי זה עיקר מעשינו שיתגלה אלהותו ית' בעולמו ויהי' הכל אחדות א' כי מחמת המיז הנ"ל לכן הוצרך שיהי' לו שכל רב שאינו יכול ליכנס לפנימי' להפך חשיכא לנהורא כי לע"ע הוא חשיכא שאינו מושג אחדותו ואלקותו והוא בהעלם כי הוא ממכ"ע וסוכ"ע אך מחמת החומר אינו משיג זה ולכן ניתנו כל המצות לבא מההעלם אל הגילוי כי יש מצות שנכנסו בתוך גופו ומחי' וממשיך אלקותו ית' בתוכו ונעשה מרכבה אליו ית' ויש מצות שמחמת רוב קדושתו אינו יכול ליכנס בתוך הגוף ונעשה מקיף אליו, וזהו"ע הטלית שנק' פריסא דמלכא כי הנה יש או"פ ואר"מ והענין כי כשיש לו שכל לעבודתו ית' אם הי' לו רק השכל הצריך לעבודתו היינו אהוי"ר וכדומה ואם יבא לו מחיז המבלבלת את שכלו שבאהבה או שביראה הי' נשאר ערום כי אותו השכל בטל מחמת המיז הנ"ל לכן הוצרך שיהי' לו שכל רב שאינו יכול ליכנס לפנימי' שכלו נעשה או"מ ומשמרו מן החיצוני' ר"ל מן המח"ז כי מחמת שיש לו שכל רב חוץ מהצריך לו יש במה להחזיק נגדו (המשל הנה כשהמדות בבחי' יניקה אזי השכל המתלבש בהם הוא רק מעט והוא נכנס בפנימיותו כחלב שהולד יונק ונכנס בגופו כך הוא הטעם הנמשך מהשכל להיות מוחי' ומחי' האהוי"ר, אמנם עצמות השכל שבו אינו נמשך ומתפשט להחיות האהוי"ר והרי אעפ"כ הוא או"מ ומשמר האוי"ר שעי' השכל הרב שיש לו יכול להחזיק נגד המונעים האוי"ר וזהו"ע הט"ג שהוא מקיף לז"א כשהוא בבחי' יניקה כנ"ל והמקיף הוא השומר כ"י).

וזהו וימינו תחבקני שהוא מקיף (משא"כ שמאל הוא או"פ כמ"ש שמאלו תחת לראשי שלכך מניחי' התשיי' ביד שמאל שהוא מוחי' פנימי' של ראש דנוק' הנמשכי' משמאלו דז"א דוקא) והענין מפני מה הוא כך (שאו"פ

נמשך) מחמת שמאל וגבורות כי א"א לעבוד אותו ית' בלתי שיש לו אש והתלהבות כי האהבה פשוטה נק' מים ואין דבר שיכוף אותו לזה, אך מחמת האש נתגלה האהבה (כמו שכל השתנות דבר מברייתו הוא ע"י האור משא"כ המים הן קרים בטבעם ואין פועלים שישתנה הדבר, כך להיות התהפכות מדות הנה"ב מטבען ותולדתן שיתחכפו מחשיכא לנהורא זהו ע"י רשפי אש האה' מבחי' גבורות ולכן זהו אור"פ שיתהפך חשיכא דנה"ב לנהורא) ועוד הענין כי כל התהוות העולם הוא ע"י גבורות וצמצומי' כי אם לא הי' צמצום הי' העולם בטל כבראשונה לכן הרצרך להיות צמצום, וז"ש שמאלו תחת לראשי כי מחמת השמאל והגבורות יוכל להיות תחת לראשי דהיינו שיכול ליכנס במוחי', לכן התפילין הוא ביד שמאל כי יד שמאל הוא בחי' מל' כי מה שיכול ליכנס להתהוות העולמות הוא מחמת השמאל לכן אנו מניחי' להעלות חן כל העולמות בעיניו ית' ויקבל תענוג ממנו ומחמתו יומשך תענוג להעולמות כי אדם הוא עולם קטן ויש בו מה שיש בכל העולמות, ולפעמים נק' האדם בחי' גוק' דהיינו כשהוא מקבל ההשפעה מאתו ית' מהעולמות דהיינו שממשיך עליו אלקותו ית' (ע"י ההתבוננות מהעולמות ונק' אהבת עולם) ופעמים בחי' דכורא שמחמת עבודתו משפיע תענוג להעולמות (ואינו מקבל מהם וכענין מעיקרא קא עביד אדעתי' דנפשי', ואח"כ עוסק בתורה לשמה לשם ה' הבחי' הראשונה נק' גוק' והבחי' הב' נק' דכורא ועמ"ש ע"פ לא זו מחבבה עד שקראה בתי שהוא בחי' מקבל וכמ"ש הו' יגיה חשכי ואח"כ קראה אחותי אחים ורעים למקום שאינו בחי' מקבל ע"ד בחי' בתי ועמ"ש ע"פ בצלמינו כדמותינו יחז"ע ייחורת שיש בהנשמות ב' הבחי' וזהו ג"כ ענין גוק' ודכורא) לכן אנו מעלים חן לפניו ית' דהיינו הד"פ הם ד' מוחי' דהיינו חב"ד והדעת מתחלק לחו"ג כי יש בכל העולמות חו"ב ואהוי"ד דהיינו פ' קדש הוא בחי' חכ' שצריך להחיות העולמות ולהעולמות ג"כ יש להם שכל זהו בחי' חכ' (וכמ"ש במ"א ע"ש הפרדס דלכך יכולים להוציא שמן מכל דבר כי שמן הוא בחי' חכ' ובכל דבר יש התלבשות בחי' חכ' כי טולם בחכ' עשית), דהיינו קודם התגלות ואחר שנתגלה הוא בחי' בינה דהיינו השכל שיש בעולמו' כולם וכן אהוי"ר שיש בזה העולם, והי' כי יביאך הוא בחי' בינה שיש בזה העולם ובחי' דעת שיש בזה העולם מחמת זה הוא פ' שמע היא אהבה והי' הוא יראה ולכן הוא כנגד הלב והבית הוא בחי' כתר שיש בזה העולם דהיינו בחי' רצון לכן הוא מקיף ואין שם אותיות כי חב"ד הוא אלקות שיכול ליכנס בתיבות ובשמות והכל הוא מה שיש בעולמו' ובחי' כתר הוא מקיף ואינו יכול ליכנס באותיות, ולהבין הדבר יותר כי הנה השכל כשהוא מחשב זה א"א לחשוב בלי אותיות נמצא כל מה שיכול ליכנס באותיו' הוא בחי' חב"ד אבל הכתר הוא למעלה מהשכל ואין לו בחי' אותיות של העולמות כי א"א להשיגה, ואין המח' תופס בו, לכן אין קדשתו של הבית חמורה כ"כ כמו הפרשיות (וע"ד שנת"ל בענין הטלית והציצית, ובמ"א נת' שהד"פ הם רומזי' לד' מוחי' כנ"ל והם בחי' שערות אבא יונק ממזלא כו' כך אותיות אלו שבפ' קדש הן מקוד להתהוות חכ' כו' הקלף שצ"ל מקיף לכל אות מארבע רוחותי' הוא רומז לבחי' גלגלתא שמשם נמשכים השערות ולכן הקלף לבן כי הוא בחי' לבנונית ע"ש ע"פ שימני כחותם, וא"כ איך כאן אמר דהבית רומז לבחי' כתר וא"כ

מהו רומז הקלף הגויל המקיף להאותיות, ונ' דהנה בתי תפילין נק' בית בגמ' בתש"י בית א' ובתש"ר ד' בתים, ומבואר ע"פ מזמור כו' חנוכת הבית שיש ג' בחי' היינו א"פ ואו"מ ועוד יש בחי' מקיף עליון כתר, והאר"פ זהו בחי' חכ' שנק' ראשית ע"ש שהוא ראשית הגילוי, והאר"מ זהו בחי' כתר גלגלתא, אך הכתר יש בו ב' בחי' הא' מה שהוא בחי' תחתונה שבמאציל ונק' עתיק, הב' בחי' שרש הנאצלים ונק' א"א ובחי' אר"מ הראשון זהו מבחי' א"א, אבל בחי' המקיף העליון יותר זהו בחי' עתיק והוא הנק' בית ע"ש הטעם, לכן למטה נשפל יותר שהבית הוא מבחי' דומם אבנים וטיט כו' ומה יובן ג"כ בענין התפילין הנה האותיות דד"פ הם בחי' אר"פ אבא יונק ממזלא כו' היניקה נכנס בפנימיות ותוכיות המקבל, והגויל המקיף לדי' רוחותיו זהו אר"מ דא"א מבחי' גלגלתא והוא מקיף הקרוב להאותיות וכמו הלבוש כו' אבל הבית זהו רומז לבחי' מקיף עליון יותר מבחי' עתיק ולכן להיותו עליון יותר ואין המח' תופסת בו כלל ולכן אין קדושתו כהגויל והאותיות דד"פ, וכמו הבית עושים מדומם כו' משא"כ לברש וכ"ש מזון כו') ולכן הוא כנגד הלב להורות שהכחב"ד שבעולמות הם בטלים נגדו ית' והו"ע הלב שהלב הוא ז"א וכנגד הלב משימין תש"י בורע והוא להבטל ממציאיות ולחשוב שכל העולמות הם אלהותו ית' והם כלא כו'.

(גת' ענין תש"י הם ד' מוחי' דנוק' והגויל לבנונית כתר הבית עתיק והם בחי' כחב"ד והיינו כחב"ד שבעולמות כי כן הנוק' מקור דבי"ע עמ"ש ע"פ הזהר ויחי ולנפתלי אמר כו' ושמאלו דז"א נעשה מקור לראשי דנוק' ע"כ מניחי' תש"י בשמאל לבטל כחב"ד שלנו לידע שכל העולמות הם אלהותו ית' וכביטול הזיו כו' אך וימינו תחבקני או"מ זהו הטלית).

הפיסקה דלהלן נכתבה בתור הג"ה בשולי עמוד זה.

ומזה יובן ענין מוחה מימין ונ"ח משמאל עפ"מ"ש בפע"ח ח' נרות דחנוכה נגד ח"פ אמת ומבואר בשער הק"ש פכ"ח שח"פ אמת הם המשכת ב' מיני מוחין למל' ולפמ"ש אצלינו ע"פ אין ערוך הד"פ אמת דאחרונים הם המשכות מלמעלה ונמצא זהו כעין ד' מוחין דתש"י ותש"ר והענין כי ק"ש ותפלה הם חותם בולט ושוקע תש"י ותש"ר היינו ח"פ אמת שבין ק"ש לתפלה. כי אמוי"צ הדבר הזה דק"ש כו', ואי"כ ח' נרות שהם ג"כ ח"פ אמת הם ג"כ המשכות המוחי' למל' כמו תש"י ותש"ר ולכן נ"ח משמאל כי שמאלו תחת לראשי כנ"ל בענין התש"י וע"ז שורה התש"ר, ומוחה מימין זהו כעין ימינו תחבקני א"מ אבל נ"ח מוחי' אר"פ תו' ורק ימין דמוחה ושמאל דנ"ח הן בחי' רגל כי הן נז"ה, והטלית ותפילין של יד הן בידיים וימינו תחבקני ושמאלו תחת לראשי, ח"ש בפע"ח בחנוכה ממשיכים ג"כ מיחד עליון ע"ש ע"ד תש"ר, ואמת הוא דיעה עליונה איך למעלה היש כו', ולפי שאחר בית ראשון כתי' ותיפול לפני רגליו (עד"ה כי הארים ימוש) היינו כי שמאלו תחת זהו כשמקבלים עומ"ש כיראה ממש שהוא מבחי' שמאל (עד"ה אלה מסעי) או נמשך המוחי' לראשו, אבל בחי' ותפול כו' שאין הפחד בלבו רק אעפ"כ לפני רגליו בחי' נז"ה נצח ענף

ואח"כ אנו מניחים תש"ר כי תש"ר הם מוחי' דז"א כי אחר שאנו מעלים חן של העולמות ויש לו תענוג מזה ככ"י אנו ממשיכים כחב"ד ממנו ית' להעולמות דהיינו חכמתו ובינתו איך לעבוד באי"ר, כי קדש הוא חכ' וכן כולם כמ"ש חננו מאתך חכ' בינה ודעת מאתך דייקא (ומה שחותמים חונן הדעת לבד היינו משום שבמוח הדעת נמשך הארה מלמעלה מחו"ב כמ"ש בזהר ואתחנן דרס"ב וממשיכותא דמוחא עילאה כו' ע"ש דהיינו שלהיות הדעת מתחלק לב' מוחי' חר"ג הוא ע"י קוצו דשערי הנמשך במו"ס ומכה באחוריי' דז"א כו' ע' בסדר זה, ועפ"ז י"ל טעם מה שבק"ש מתחילים מפ' שמע והא"ש ואין אומרים קדש והי' כי יביאך כי שמע והא"ש הן בחי' דעת שמתחלק לב' מוחי' שהמשכה זו היא ע"י מו"ס שלמעלה מחו"ב שהן קדש והי') ואנו מניחי' במצח ששם התגלותו ואנו ממשיכים אלקותו עלינו דהיינו על הראש שיש ב' מוחי' והוא עומד על הראש שמחמת רוב קדושתו אינו יכול ליכנס במוחי' ועומד לו כמו מקיף כי אנו ממשיכים חכמתו ובינתו מה שיכול ליכנס באותיות של ד"פ, אך מחמת רוב אורו אינו יכול ליכנס כולו במוחין ובלט לחוץ כמשל אדם יש לו שמחה הוא מטפח ביד ואם לא הי' השמחה גדולה כ"כ אינו ניכר ואין מטפח אף שהשמחה יש אצלו, אך מקודם שהי' השמחה קטנה הי' יכול להתלבש בתוכו אך עתה השמחה גדולה כ"כ שא"א להגוף לסובלו ונעשה תנועה ויוצא לחוץ כמור"כ כאן מחמת רוב בהירותו אין הגוף והמוח יכולים לסובלו ובולטים לחוץ (וני' שזתירע ובתים מלאים כל טוב אשר לא מלאה, פי' כי אשר לא מלאה היינו מה שלמעלה מאתעדל"ת ומבואר במ"א ע"פ ושדי כמגדלות ענין המגדל שבולט למעלה מן החומה הוא מורה על בחי' ההמשכה ממקום שלמעלה מסדר ההשתל' כו' וכך הוא ענין ושדי חלב דאי' כו' ע"ש ואי"כ מזה נבין ג"כ התש"ר שהם ג"כ בולטים היינו ג"כ שהם המשכה מלמעלה מהשתל' כי תש"י זהו מסדר ההשתל' שמאלו תחת לראשי כנ"ל אבל תש"ר הם המשכות כחב"ד לז"א ובולטים שא"י להתלבש במוחי' שלו כו', וזהו ובתים מלאים ר"ל ד' בתים תש"ר יש בהם כל טוב מה שלמעלה מהשתל') אך כ"ז אינו נקי' רק רשימו (ועמ"ש בענין י"ג ת"ד שבאים ג"כ מסיבת תוס' האור במוחי' או נבקעים השערות ולכן אין גדל הזקן באדם עד היותו בן כ' שנה ועד"ז י"ל ג"כ בליטת התפילין מצד תגבורת האור כו') כי המוחי' עצמם הם בק"ש ותפלה לכן אסור לקרות ק"ש בלא תפילין כי תחלה צריך תרשימו מזה ואח"כ המוחי' גמורים, ולכן אסור להסיח דעת כי מחמת שממשיך חכמתו ובינתו דעתו עליו צריך שלא יסיח דעתו אפי' רגע א' כי אם מסיח דעתו דהיינו שאין מתבונן ומחשב בזה אין לו התחברות עם הכחב"ד שממשיך במוחי' שלו לכן עיקר האזהרה הוא בתש"ר כי שם הוא ההמשכה

החסד והודאה משמאל שמודה שצריך לקבל העול כמ"ש וירא ויאמר מה נורא כו' התקינו חז"ל להמשיך עי"ז ג"כ המוחי' ד"פ וד"פ אמת כמו ע"י שמאלו תחת כו', ובהו יובן הקושי' הגו' בע"ה בחנוכה בהוד מאי מעליותא נגד חול דאיהו בנצח, וי"ל כי ע"י הוד שמאל נמשך בבחי' פנימי' שמן חכ' שמעלי' מלמטה ואור ח"ע תורה.

ממנו ית' אבל התשיי לא כו' כנו' בגמ' כי זהו החב"ד שיש בזה העולמות אך עכ"פ לפי מסקנת הפוס' שגם בתשיי אסור היסח הדעת כי צריך להתבונן תמיד במוחי' של זה העולם הוא בחי' מלכות שיהי' הם עליו כדי שימשיך מוחי' לז"א.

(נת' תשרי הם מוחי' דז"א ובולטים ומ"מ נק' רשימו ועיקר המוחי' בק"ש ותפלה ושעיקר איסור היסח הדעת מדינא דגמ' בתשרי' ומסקנת הפוס' שכמו"כ בתשיי').

והנה לקרב אל השכל איך תשיי שהם מוחי' דמל' הם נק' החב"ד שיש בזה לעולמות כו' ותשרי הם המשכות וזכמתו כו' להעולמות הלא מדה מל' היא ג"כ אלקות מע"ס דאצ"י ומה זה ענין להחב"ד שבנבראים, ונלע"ד להבין זה בשני אופנים וכמעט שניהם ענין אחד, והוא הראשון עפ"מ"ש רבינו ז"ל ע"פ וידעת היום כו' דצ"ל והלא כבר נאמר אתה הראת לדעת ומה עוד וידעת, ולהבין זה צריך להקדים ביאור ענין דעת ואמונה הענין כי באמת מה שהעולם קורין בשם אמונה להאמין מה שהקב"ה מחי' את כולם וברא את כל העולמות מאין ליש טועים הם שא"צ לזה אמונה שהרי זה נרגש בבחי' ראי' כמ"ש ומבשרי אחזה אלוה כמ"ש במ"א הפי' אך הנה דעת והרגשה זו הוא בבחי' ממכ"ע הוא בחי' מלכותך מכ"ע אבל הוא ית' סוכ"ע אני הוי' לא שניתו ובחי' זו אינו נתפס בשום שכל איך אין שום שינוי לפניו ית' אלא זהו בחי' אמונה להאמין בה' שהוא ית' אינו בגדר עלמין ולפניו כחשיכה כאורה, ומצות ק"ש ותפלה הוא להמשיך שיהי' סוכ"ע ג"כ בבחי' גילוי בבחי' דעת והרגשה וזהו ורעה אמונה, וזהו וידעת היום כי להיות הידיעה וההרגשה בבחי' ממכ"ע כבר נא' אתה הראת לדעת, אבל מ"ש עוד וידעת היום היינו להיות הידיעה בבחי' סוכ"ע עכ"ת הנאמרי' שם באריכות בטוב טעם, ומה יש להבין ג"כ ההפרש בין ד' מוחי' דתשיי שהם בבחי' מל' לר' מוחי' דתשרי שהם בבחי' ז"א כי בחי' מל' היא מקור דבי"ע והיינו שהיא בחי' ממכ"ע כנ"ל והחב"ד הוא ענין כמ"ש כולם בחכ' עשית ומזה נמשך ג"כ חכ' בכל נפש המשכלת, והנה בחי' זו שהוא ית' ממכ"ע מורגש בשכל אנשי כנ"ל רק שהציווי הראת לדעת היינו להתבונן בזה והו"ע ד' מוחי' דתשיי שהוא הדעת איך הוא ית' ממכ"ע שברא כל העולמות מאין ליש ואתה מחי' את כולם ולפי שדבר זה נרגש ונודע ולכן נק' המל' עלמא דאתגלייא ע"כ נק' בחי' מוחי' אלו החב"ד שיש בזה העולם וכן שרשן למעלה הם חב"ד הנמשך ומתפשט ממנו ית' להעולמות היינו בחי' מלכותך כו' ונק' חכ' תתאה אבל תשרי הם המשכות כחב"ד ממנו ית' להעולמות שיהי' להם ידיעה בבחי' סוכ"ע שלמעלה מבחי' מל' והו"ע מוחי' דז"א והוא מבחי' ח"ע וזהו וידעת היום פי' מדת יום הוא בחי' ז"א והיינו וידעת היום שתדע בחי' היום דהיינו שיהי' לך גילוי מבחי' מוחי' דז"א ע"י תשרי ולכן הם בולטים כי סוכ"ע הוא מה שאינו מתלבש כו' משא"כ בחי' ממכ"ע הוא התלבשות כנשמה בגוף וזהו לך לאות כו' ולכן עיקר החיוב שלא יסח דעתו הוא בתשרי כי להיות בחי' ידיעה זו הוא באמת למעלה מהשכל כנ"ל שאינו נתפס בשום שכל איך כו' אלא שע"י תשרי וק"ש ותפלה אנו

ממשיכים שיהי גילוי בחי' זו ג"כ בבחי' דעת והרגשה ע"כ צריך ליהרר מאד שלא יסיח דעתו מזה כי אם יסיח דעתו תסתלק ידיעה זו למקורה ושרשה שהוא באמת למעלה מהדעת המושג ומובן בעולמות, וזהו וידעת היום שצריך לתקוע דעתו מאד בזה, ואח"כ והשבות אל לבבך הוא ענין הרצועות ותשיך דתלין על ליבא כמ"ש שימני כחותם על לבך והיינו להיות נקבע גילוי זה ג"כ בהמדות שבלב שיגדלו המדו' מאד כאשר יומשך גילוי התבוננו' זו איך אני הוי' לא שניתי כו', אבל תשי' שהוא הידיעה איך היותו ית' ממכ"ע כיון שדיעה זו באמת מורגש ונראה כמ"ש מבשרי אחזה, ע"כ אין פוסל בה היסח הדעת כי אין אם יסיח דעתו מעט מהתבוננות זו מ"מ מיד שיחזור ויתבונן תקבע בו התבוננות זו היטיב כיון שהוא מתשג בשכל, אלא דמ"מ מסקנת הפוס' דגם בתשי' אסור היסח הדעת כי צריך שיהי' זה ג"כ לזיכרון תמיד לפניו שלא ישכח ויסור מלבו משא"כ הרהור לא עביד מידי, הב' עפ"מ במ"א בפ"י הפסוק כי אל דעות כו' שהוא ית' כולל ב' דעות כי ממטה למעלה לפי מה שנראה לעיני בשר העולם הגשמי ליש ודבר והרוחני' שלמעלה הוא בחי' אין שאינו מושג וזהו שאנו אומרים שהבריאה היא יש מאין, אבל לגבי הקב"ה דכולא קמי' כלי"ח הוא להיפך שלמטה נק' אין ולמעלה נק' יש כמ"ש להנחיל אוהבי יש זהו תתן אמת ליעקב כו' והם ג"כ ב' מיני מוחי' תשי' ותשיך שהן הן ב' דעות הנ"ל כי תשי' הן החב"ד שיש בזה העולם שאנו אומרים שלמטה היש והבריאה יש מאין כנ"ל והוא ית' כולל ב' דעות דבאמת שהבריאה יש מאין אך קמי' ית' היש זה בטל במציאות עד שנק' אין ולמעלה הוא היש, והנה באמת שני אופנים אלו הכל א' ידיעה התחתונה נמשך מבחי' שם אלקים ואד' שהוא בחי' מל' ודיעה עליונה שהוא בחי' מוחי' דז"א כו' והיינו בחי' ממכ"ע וסוכ"ע כי ג"ז אינו נתפס בשום שכל איך יהי' היש שלמטה בבחי' אין ממש כו' ולכן צריך להניח תחלה תשי' ואח"כ תשיך תחלה המוחי' שיש בזה העולם אתה הראת לדעת יחוי' דעה תחתונה ואח"כ וידעת היום יחוי' כו' ולכן תשי' מיושב וישב הוי' מלך לעולם בחי' ממכ"ע ונק' חותם שוקע לך לאות כי תאין מלובש בהיש והיש גשמי נראה ליש אלא שהאין מלובש בו וד' מוחין להתבונן איך הבריאה יש מאין ואפס המוחלט ועי"ז גולדים האהוי"ר, ותשיך חותם בולט שלמעלה היש, וזהו הבליטה ולכן תשיך מעומד, וע"י עמידה הגבהת הראש מוחין עליונים יותר.

(נת' ענין הראת לדעת זהו ד"פ תשי' ממכ"ע וידעת היום סוכ"ע ד"פ תשיך וענין אל דיעות כו').

והנה כל התכלית שיהי' הכל אחדות א' ויומשך אלקותו בעולמות ומחמת זה יהי' אחדותו וזהו כל ענין התפלה כי בבקר שעדיין הרשימו מיום שעבר כי מחמת המוחין שהמשיך ביום שלפניו בק"ש ותפלה יש לו הרשימו דהיינו שהוא חפץ בדבר מחמת העבודה שהרגיל א"ע בשאר הרשימו דהיינו שהוקבע בלבו מחמת הרגילות והביעות במח' ולכו חה"ע ק"ש קטנה כי הוא מס"ג רק בדרך אמונה ואח"כ פסו"ז הם השבחים שהוא מ"ש בזהר אסתכלו ביקרא דמלכא שצריך להסתכל בכבודו וגדולתו ית' הבעי"ת ולגדולתו אין קץ ומחמת

זה נולד אהבה גדולה ואחיכ ברכת יוצר אור ושם נת' שכל העולמות והמלאכים והאופנים כולם בטלים נגדו ית' וגבוה מעל גבוה שומר ואחיכ אהיע כי אעיס שיש עולמות גדולים אין קץ ומלאכים ושרפים וחיות והאדם הוא השפל מכולם ואעפ"כ השרה אהבתו בנו לאהוב ולקרב אותנו מאד וכל העיקר שמה שהוא יותר שפל חפץ בו יותר לכן אנו אומרים ק"ש שהוא מס"נ גדול דהיינו שצריך להבטל מכל ושיחשוב שכל העולמות והאדם הם כאין והוא רק כמו זהרורית כנ"ל (ר"ל כביטול זיו השמש בעודו בגוף כדור השמש שהוא אין ואפס כך הוא ביטול העולמות אצלו ית' דלית אתר פנוי מיני' וכמ"ש רבינו ז"ל בשער היחוד והאמונה) והו שמע פי' כי אותיות שמע הוא שם ע' שכל העולמות וכל האהבות שיש בעולם הכל ממנו ית' שנפלו מהשבירה דהיינו דפ"ח בב"ן ניצוצות (והם ש"מ ולפי שהנפילה והשבירה הוא רק בבחי' אותיות שהם רק הארה בעלמא ע"כ נרמזו ג"כ בפ"י שמע שהוא לשון ש"מ כמו שם האדם שאינו בוגע לעצמותו ומאלו הניצוצו' שנפלו בשבירה הוא כל העולמות והאהבה שיש בעולם כו' ולפי שנפלו באהבות זרות ע"כ זה נרמז ג"כ בש"מ ע"ד קראו שם פרעה כו' העביר המועד, פי' העביר השמחה אלקי' ע"ד מועדים לשמחה בשמחות ואהבות גשמי' שבתענוגי עוה"ז השפל) והכל הוא מהע' הוא ז' מדות ולחשוב כי ש"מ הוא מהע' ומחי' אותם הוא ישראל הוא הקדושה ואחר שמכוון זה שכל מה שיש בעולם הכל אחדות א' והכל חיותו ית' צריך לכוין מאין בא הכל הוא מחו"ב כי חו"ב תרין ריעין דלא מתפרשין כי חכ' הוא אין (והוא למעלה מהשבירה וכמ"ש בפ"י הללויה שממשיכין חו"ב בז"מ שהשבירה הי' רק בו' מדות כו') כמבואר כי הוא מושכל קודם שבא השכל להתגלות ואחר ההתגלות נק' בינה.

עוי"ל בענין תש"י ותש"ר עפ"מ ע"פ טוב לחסות כו' ע"ש וההתבוננות הנתפס בפנימי' בהמדות זהו כענין מחי' דיניקה חה"ע תש"י שהם ד' מחי' אך על הזרוע שהוא מדות וההתבוננות שאינו נתפס במדות ואפי' בשכל בבחי' מקיף חה"ע תש"ר זהו טוב לחסות כו' חהו ג"כ כענין ב' דעות הנ"ל.

וכתבתם על

ברכות ב יד"א טו"ב שבת י"ב קג"ב גיטין ד מה"ב מנחות ג לג"א לד"א לז"א מב"ב מד"א יומא א יא"א חולין יא קלה"ב. כל הפרשה עקרים מ"ג פל"ה. זהר פ' פקודי ענין שערות העגל שמשמין בתוך התפילין. ירושלמי ברכות פרק א ופרק ג עמה"מ קג"ג קד"א. מד"ר ר"פ כי תצא דף רצו א'. בשה"ש בפסוק שמאלו תחת לראשי. ילקוט ח"א קמ"א א ס"פ צו רמז תקי"ו שערי חצירות שערי מדינות יש בהם מצוה למקום שנאמר וכתבתם על מזוזות ביתך. פ' מצודע קנט"ד רמז תקס"ה ת"ר בית שאין בו ד"א

על ד"א פטור מן מזוזה כ"ר על מזוזות ביתך הוא מהגמ' פ"ק דסוכה. י"ל דאיתא בספר ע"מ מאמר ח"ד ח"ב ספ"ה בענין הרגיל במזוזה זוכה לדירה נאה כי מזוזה בגימטריא ד' אותיות הקריאה (היינו שם אד' שהוא היכל לשם הוי"ו) היכל לשם הגדול הבלתי נהגה עכ"ל וע"כ הבית לא פחות מד' אמות כנגד ד' אותיות שם אד'. ועד"ו הוא ענין ד' אמות של הלכה. ובמא"א פי' ד' אמות של הלכה הם ד' אותיות הוי' ע"ד חו"י עמו שהלכה כמותו בכ"מ, מ"מ י"ל הבית הוא בחי' אד' שהוא כלי לד' אותיות הוי' ועמ"ש בסידור בד"ה אד' שפתי תפתח, ומאחר שהדירה היא שם אד' א"כ ע"י המזוזה י"ל נמשך שם שדי ושם הוי' בשם אד'.

קיצור בית שהוא פחות מד"א על ד"א פטור מן המזוזה כי מזוזה גימטריא אד' ויש בו ד' אותיות אלף דלת נון יוד לכן בית שהוא פחות מן ד' אמות על ד' אמות פטור מן המזוזה.

ילקוט רכח"ג מהמד"ר ס"פ שלח הה"ד אור זרוע לצדיק כ"ר בנה בית ועשית מעקה וכתבתם על מזוזות כו'.

ילקוט במקומו פ' ואתחנן, רמז תתמד, ח"ב קעו"ד, בחי' לח"ג קצח"ג קעט"ב, ובמקומו פ' ואתחנן, זח"ג פ' פנחס דר"ח א', פ' ואתחנן דרס"ג ע"ב, דרס"ו ע"א, ת"ז תיקון כ"ב דף ס"ד ע"ב.

ב) בפרדס ערך מזוזה פי' ברע"מ ז"ל שכינתא אתקריאת מזוזה מסטרא דעמודא דאמצעיתא דאתון הוי' עכ"ל ובמגיד מישרים פ' קרח על משארז"ל במד"ר ר"פ קרח, שאמר קרח למרבע"ה בית מלא ספרים מהו שיהא פטור מן המזוזה אמ"ל חייב במזוזה, אמר לו כל התורה כולה רע"ה פרשיות אינה פוטרת את הבית פרשה אחת פוטרת, וביאר המגיד ח"ל והדר בעי מיניה בית מלא ספרים לא ליבעי מזוזה דא"כ ספירן דעלה עיקר (ר"ל מלא ספרים היינו ע"ס דאצילות עמ"ש ע"פ זה ספר תולדות אדם, ושם מענין בשלשה ספרים ברא הקב"ה עולמו בסופר וספר וספור וע' מזה בלק"ת בד"ה ושאתם מים בששון דרוש השני ושם ג"כ ענין שלשה ספרים נפתחים ברי"ה) ולא מיבעי כוונה בה דמזוזה רמזו לה, (וכמ"ש במק"מ פ' בהר דק"ח ע"ב בשם הר"ח"ו מזוזה גימט' אד') לא ליבעי כוונה אלא לספירן דעלה בלחד דלהכי רמזו בית מלא ספרים בלא מזוזה בבית, ואמר ליה מרבע"ה דהא נמי קציצה בנטיעות היא דבעי ליחדא לכולהו ספירין עם מל' ולמל' עם כולהו עכ"ל, לפ"ז ב' טענות אלו דקרח טענה זו דא"צ למזוזה זהו ע"ד מ"ש בבחי' ס"פ נח בענין דור המבול כפרו במדה אחרונה חטאו בשם אלקים נשחתה להם הארץ שהיא שם אלקים, ואפ"ל דהיינו שהם רצו שיהי' בחי' ושפחה (ע' זהר ואתחנן דרס"ו א' שהיא הפך המזוזה שכינתא וע' זהר פ' אחרי דס"ט ע"א מענין שפחה זו) כי תירוש, שממנה מקור התאוות גשמיים ולא יומשך השפע משם הוי' בשם אד' ושם אלקים, שמבחי' זו א"א לקבל כ"א ע"י קבלת עול, כמו העבד לאדונו, כ"א יהיה ההמשכה משם הוי' המזוזה לק"נ

ע"ד רם על כל גוים הוי' ועמ"ש מזה ע"פ ויהי כל הארץ שפה א'. וכ"כ בת"א בד"ה מזוזה מימין אשר המזוזה רומז להעלאת שעי המצות. ואפשר לבאר זה יותר ע"פ מ"ש בשל"ה בסוף ההקדמה דף ל"ה ע"א בשם המ"מ להב"י שבבחי' מל' יש ב' מדרגות הא' מה שהיא באצילות עם ט"ס העליונים ועמה הם ע"ס ושם נאמר אם צדקת מה תתן לו ורבו פשעיך מה תעשה לו. והבחי' הב' זהו מה שע"ס העליונים אפיקו שכינתא שהיא כלולה מע"ס ע"ד שמאדם נעשה חוה, והיא נקראת מטרוניתא ושכינתא, וכל המצות ממשיכי' יחוד י"ס העליונות עם מטרוניתא וההפך העוונות פוגמים שם, וא"כ מה שדור המבול רצו שיומשך רק ע"י ע"ס העליונים ולא ע"י מטרוניתא זהו לפי ששם אין מגיע הפגם ויוכלו לילך בשרירות לבם כו'. ע"ד זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם פי' חנם בלא מצות והמזוזה היא בחי' גר מצוה דוקא, וא"כ לפי"ו י"ל ע"ד"ו הי' כוננת קרח ג"כ שבית מלא ספרים א"צ למזוזה, ובאמת זהו קיצוץ בנטיעות כי כל ההמשכות צ"ל בבחי' זו דוקא, וע"כ אע"פ שהבית מלא ספרים שהם ע"ס אין פטור בלי מזוזה, שהיא מ' שצ"ל ההמשכות בה ועל ידה דוקא, וע"ד"ו ארז"ל כל האומר אין לי אלא תורה שהוא כענין בית מלא ספרים אפילו תורה אין לו אלא צ"ל תורה וגמ"ח ע"ד גומל נפשו איש חסד, ועמ"ש כעין זה בענין אלה תולדות נח שדוקא ע"י היותו בהתיבה שהיא מ' נתקיימו הנבראים שיהי' להם קיום ע"ד ומאלה נפצה הארץ כו'. והיינו עיבור הגשמות במ' דוקא, ועיין בלק"ת פי' ואתחנן בד"ה למען תירא, ועיין בביאור וכל בניך בענין א"ת בניך אלא בוניך ובת"א פי' בשלח בד"ה אשריה להוי' בענין לעשות צדקה ומשפט, ועמ"ש בד"ה מצה זו, בענין בעבור זה, והנה זו זה זהו ג"כ ענין מזוזה, שע"י המזוזה נמשך מבחי' זה ספר בבחי' עם זו קנית.

קיצור טענת קרח. בטלית שכולה תכלת למה צריך החוטין ל"ב ג"ח ר"ל שיהי' די במ' לבד הנק' טלית ולבוש וכולה תכלת בלי י"ס עילאין כיון שהוא מקור ביע, והו מעין טענת דור הפלגה לפמ"ש בבחי' ס"פ נח, ולכן תרגם ויקח קרח ואתפליג קרח, מעין דור הפלגה, וכן פי' הבחי' פי' קרח וכוונתם בזה ע"ד אם בן הוא והמתן אותו ואם בת היא וחיה כי רגליה יורדות כו'. ואפ"ל ע"ד בעשרה מאמרות נברא העולם שהם ע"ס דאצילות והלא במאמר אחד שהוא מ' יכול להבראות שהרי היא כלולה מע"ס אלא להפרע כו' וליתן שכר טוב כו' ור"ל שע"י נברא העולם באופן גבוה יותר וע"ד"ו טלית שכולה תכלת שהיא מל' אין די בזה אלא צריך להמשיך ל"ב גתיבות חכמה עילאה ע"י ל"ב חוטי הציצית ועמ"ש מן והלא במאמר אחד יכול להבראות בבוך יהושע ישעי' בדפין שבתחלת הספר על פסוק וכל בניך למודי הוי' וכשהשיבו שאינו כן כי גמלתהו טוב כל ימי חייה דוקא על ידי שעץ החיים שדר לה חיים, וצדיק יסוד עולם להמשיך שפע הפנימי, או אמר אם כן עשר ספירות העליונות הם עיקר ואם כן בית מלא ספרים אין צריך למזוזה שהיא המ' ובאמת זה אינו כי ההמשכה בבי"ע שיהי' יש וביטול היש אי אפשר שיומשך כי אם ע"י המ' דוקא, וכמו נח והתיבה, וכמו האדם נולד ע"י זיווג דרי"ג דוקא, וע' בד"ה הבאים ישרש,

בענין אשה יראת ד' היא תתהלל, גם כפשוטו ע"ד ביום עשות הוי' אלקים, לעשות צדקה ומשפט, וגם כי מצד ע"ס העלינות הוא ג"כ בחי' אם צדקת מה תתן ועיקר שהתומצ' עושים רושם גדול והעוונות פוגמים זהו מצד המל' כ"כ בשליה דל"ה. א"כ היוצא מזה ענין המזוזה הוא מה שנמשך מע"ס דאצי' בבי"ע ע"י המ' דוקא, ולפי' המגיד משרים י"ל זהו המל' כשנעשית מקור ושורש לבי"ע והיינו שנעשית כתר ועת"י לבריאה, וזהו המזוזה שהיא חוץ להפתח, שהפתח עצמו י"ל המ' כשהיא באצי' וע"ד פתחי לי, והוא יושב פתח האהל, והמזוזה כשנעשית עתיק לבי"ע הוא בחי' מלך יחיד בביאור כי אתה גרי.

ג) וא"ת א"כ הפתח גבוה מהמזוזה, והמזוזה קדש והפתח חול, ע"ז י"ל ב' תירוצים הא' שעד"ו הטלית והציצית לפי פי' אדמ"ו ז"ל שהטלית רומז לסוכ"ע והציצית בממכ"ע ואעפ"כ הציצית הם תשמישי מצוה לא הטלית.

הב' י"ל כי זה שהפתח גשמי יהי' נחשב דוגמת מל' דאצי' זהו ע"י המזוזה הג' י"ל כי ע"י המזוזה ממשיכי' במ' הנקרא אד' עתיק דבריאה בחי' ועתה יגדל נא כח אד', שהוא מל' דא"ס, וכמש"ש בהביאור כי אתה גרי בענין מלך יחיד ששרשו מבחי' יחיד ממש כו', והנה בענין שהפתח הוא מל' כ"כ במא"א אות פ' סעיף כ"ו ובפרדס ערך פתח כי היא פתח הכניסה אל האצילות כו' ונקראת ג"כ פתח עיניים, פתח האהל, עיין זהר פ' אחרי דע"א סעי"ב, וע"ז נאמר ופסח ה' על הפתח, ונתבאר מזה ע"פ ועבר ה' לנגוף כו' וא"כ הפתח הוא מ', והרי המזוזה ג"כ שם אד' כנ"ל א"כ לכאורה היינו הך, ועיין קדישא כונו בזהר פ' תשא דק"צ ע"א ע"פ והיה באחרית הימים נכון יהי' הר בית ד', ולפמ"ש י"ל שענין המזוזה הוא שממשיכים אור במ' הנק' אד', ממקורה ושרשה, וה"ע ועתה יגדל נא כח אד', ע"ד שפירש הרמ"ז בפ' בלק דף קפ"ה ע"ב ע"פ אם עוונות תשמור י"ה אד' מי יעמוד, אם חובינן סגיאו עד דסלקין לעילא לגבי אבא ואימא (דהיינו בחי' י"ה, והיינו מצות לית שרשם ב"ה) הא אד' דאיהו רחמי ואי שמא דא אף על גב דאיהו רחמי יתער בדינא, דרגא חדא אית דנהדר לגביה דכל אסוון נפקין מיניה, ומאן איהו מי כו' מי ירפא לך, ועיין שם במקדש מלך צ"ל אד' היינו אריך אנפין, מי היינו בינה דא"ק, ואיך נק' א"א אד', הלא שם אד' הוא במ', אע"כ צריך לומר ע"ד כח אד', וע' מזה בלק"ת פ' שלח, בד"ה ועתה יגדל נא כח אד' ובהביאור, ומ"ש בד"ה כי כארץ תוציא צמחה כו' כן אד' הוי' יצמיח צדקה ותהלה, ומ"ש בד"ה ואתחנן אל ה', בענין אד' הוי' אתה החלות, מכ"ז יובן שע"י ש' אד' יוכל להיות נמשך ההמשכה מלמעלה מסדר ההשתלשלות, וא"כ ענין המזוזה גימט' אד', זהו שע"י ב' פרשיות אלו שמע והיה אם שמוע, שהם חו"ג, ויש בהן שמות מ"ב וע"ב, העלאה והמשכה עיין בלק"ת פ' ואתחנן בד"ה ואהבת את, ע"ז נמשך במ' הנק' פתח ונק' אד', מבחי' כתר שהוא מל' דא"ס וכענין ועתה יגדל נא כח אד'.

ועו"ל כפשוטו שהפתח של האדם די אם נאמר שרומז למל' דעשייה אבל המזוזה היא בחי' מל' דאצי' והנה ענין הנפילי' זהו שנמשכו ולא

נקלטו במ' לכן עם היות שלמעלה היו נשמות גבוהות אבל כשירדו למטה במקום היש נמשכו אחר תאוות הגשמיות אבל כשנמשכה הנשמה במ' ונקלטה בה קיבלה הכח להיות ביטול היש, כי המ' היא ג"כ מקור ביי"ע ושיומשך בהם הביטול אשר זה נמשך מבחי' עליונה מאד וכמ"ש מזה בלק"ת סד"ה שובה ישראל עד דרוש השני בפ"י כי עמך הסליחה למען תורא ונשמת אליהו שהי' בעיבור במ' י"ב חודש נקלט בו ביטול היש בבחי' רבה ועצומה.

קיצור הפתח זהו מ' שהיא הנקרא פתח האהל, וא"כ איך המזוזה גימ' אד' שהוא מ'. לכאורה י"ל הפתח מ' דאצילות, והמזוזה מה שנעשית עתיק לבי"ע, אך עוי"ל ע"ד ועתה יגדל נא כח אד', וענין כח אד' זהו מה ששורש המ' היא בכתר מ' דא"ס, וע"ז נאמר אם עוונות תשמור י"ה אד' מי יעמוד, וזהו ג"כ מ"ש כן אד' הוי' יצמיח צדקה ותהלה, והמשכה זו זהו ענין ברוך כבוד הוי' ממקומו, ופי' כבוד היא המ' יהי' בו ברכה ממקומו ושרשו מבחי' איה מקום כבודו עיין בלק"ת בד"ה האזינו השמים דרוש השלישי פ"ד ובד"ה כי כארץ תוציא צמחה ספ"ג, ובמ"ש במ"א ע"פ ואולם חי אני וימלא כבוד ה' כו'.

ד) עוד יש להעיר בזה ממ"ש בת"א בד"ה יביאו לבוש מל', גבי ולכן ארוז"ל הנביאים והכתובים עתידים להבטל ומגלת אסתר והלכות אינן עתידין להבטל כו' הנביאים יהיו בטלים כביטול זיו השמש בשמש כו' משא"כ בחי' אסתר שהוא בחי' הסתר אסתר פני כו' ששרשה מבחינת סתימא דכל סתימין כו' שאור זה אינו זיו אלא מאור בעצמו עכ"ל, עיין שם היטיב, ובד"ה ביאור על הנ"ל דקני"ג ע"ג מן וע"ז ארוז"ל הנביאים עתידין להבטל כו' שהם מנצח והוד כו' אבל מגלת אסתר כו' דהיינו בחי' מל' שמסתרת בראש הבריאה ונעשה עתיק דבריאה כו' והיא מקבלת ממל' שבכתר דאצי' והיא בחי' פני כו' ע"ז, ולכן אין לה בטול עכ"ל, הרי מבואר דבחי' מל' כשנעשית עתיק דבריאה יש בה בחי' גבוה מנצח והוד דאצילות שמשם שורש הנביאים כנ"ל והיינו על כרחך מפני שבה מאיר כתר דאצילות, ולכן נקרא סתימא דכל סתימין יעו"ש, וא"כ שפיר י"ל שזהו ענין המזוזה, כי המזוזה היא גימ' אד' עתיק דבריאה שבה מאיר עתי' וכתר דאצילות ע"ד מלך יחיד כו', ומצאתי סמך לדברי ממ"ש במא"א אות אלף סעיף קמ"ד וז"ל אסתר נקרא המל' דאצילות המסתרת בראש הבריאה וכן אד' מלא בהסרת האותיות גימ' אסתר כו' עכ"ל הרי שם אד' שהוא גימ' מזוזה שייך לבחי' אסתר, ועוד במא"א אות שין סעיף ע"ב שער נקרא המל' אדני במילואו תרעא לאעלאה כו' עכ"ל, ועיין בתוספות פ"ק דגיטין דף ואו ע"ב סד"ה אמר רבי יצחק, וז"ל והא דאמר ספ"ק דמגילה דף י"ו ע"ב דברי שלום ואמת מלמד שצריכה שרטוט כאמתה של תורה, אומר ר"ת דלאו היינו ספר תורה דהא לא בעי שירטוט אלא היינו מזוזה וקרי ליה אמיתה של תורה על שם שיש בו יחוד של מלכות שמים וכן פירש ר"ח עכ"ל ועיין מזה בהרא"ש ה' תפילין ס"י ויק, הרי הושווה מגילה למזוזה לענין שרטוט לפר"ת, והיינו מפני

ששניהם ענין אחד, בחי' עתיק דבריאה כו'. ואפ"ל עוד כמו שענין מגלת אסתר היא סיפור הנס שנמשך גם בבחי' אסתר פני ביום ההוא, שאינו נס כקיי"ס שיוצא חוץ לטבע לגמרי, כ"א נמשך ומתלבש בבחי' הטבע ואעפ"כ נראה לכל שהוא למעלה מהטבע כמ"כ הוא ענין המזווה, שהיא בחי' השמירה מלמעלה כמשארז"ל במגחות פרק הקומץ רבה דל"ג ע"ב, מדת הקב"ה אינו כן עבדיו יושבין מבפנים והוא משמרן מבחוץ שנאמר ה' שומרך ה' צלך על יד ימינך, ושמירה זו זהו ע"ד הנ"ל, ולכן כותבין שם שדי מבחוץ, כי זהו ענין שם שדי לשדד המזלות מורה על הנסים שבבחינה זו כמ"ש הרמב"ן והבחי ר"פ וארא ועמ"ש מזה בתלים סי' מ"ם ע"פ רבות עשית כו'. וגם לפרש"י כאמתה של תורה היינו ס"ת הרי לפ"ז ג"כ יש במגלת אסתר בחינה שהתפילין א"צ שרטוט ומגלת אסתר ומזוזה צריכין שרטוט כאמתה של תורה, הושוו מוזה ומגלת אסתר להדדי, והיינו מטעם הנ"ל.

קיצור הנביאים שהם מנו"ה עתידין להבטל כביטול זיו השמש בשמש לגבי ההתגלות שיהי' לע"ל מאור התורה, עיין בת"א פ' בא מענין הנביאים שזוהו שם צבאות, ומגלת אסתר לא תבטל, להיותה מבחי' עתיק דבריאה ששרשו מסתימו דכל סתימין וזהו בחי' מאור, ולא זיו והארה בעלמא, והנה אסתר זהו ענין שם אד' במילואו, וג"כ מזה נמשך תרעא לאעלאה, וזהו ג"כ ענין מוזה גימט' אד' שקובעים בהמזוזות שהם נו"ה, לכן היא מעלה הנו"ה לשרשה, והוא ג"כ בחי' ד' שומרך ד' צלך כמו הנס דפורים.

ע' רמ"ז אמור צ"ה גבי אנת הוא פתחא לאעלאה לי שעל ידי המל' נמשך תוספות אור בוי"א והו פתחא לי שיומשך בו מאימא אם כן עדי"ו בית שכולו ספרים עשר ספירות דז"א צריך למזוזה כי ע"י המזוזה נמשך בו מכתרי, הרמ"ז ואתחנן המזוזה מימין הנכנס והוא הוד דז"א אם כן זהו מ"ש במד"ר שהמזוזה היא שמאלו תחת לראשי, ע' דרוש ועבר לגנוף ענין פתח וענין ופסח על דרך זה יש לומר במזוזה ועמ"ש בד"ה וכתבתם ספר בראשית ב' פ"א, ועיין בשו"ס דכ"ת מענין המזוזה שם ספ"ב המזוזה מגביה נו"ה לחו"ג ואפ"ל ע"ד חו"ג עולים לחו"ב ואז נמשך גה"י חדשים מהכתר ע' בביאור חגרה בעזו מתניה.

ה) והנה בענין בית מלא ספרים שאעפ"כ חייב במזוזה, י"ל ע"ד שארז"ל ת"ח שאין בו יראת שמים דומה לגזבר שמסרו לו מפתחות הפנימית ומפתחות החיצוניות לא מסרו לו בהי עייל בשבת פרק במ"מ דל"א ע"ב, מפתחות הפנימי' לפתוח פתח פנימי לש' ד' דלעילא, ועיין מזה בלק"ת פ' ראה בד"ה כי תשמע בקול פ"א, וכך הוא ענין בית זהו עולם האצילות אורייתא היכלא עילאה דקוב"ה, וע' מזה בד"ה וארשתוך לי, חצר זהו עולם הבריאה, ובית מלא ספרים היינו ע"ס דאצילות, כי ספירות ג"כ לשון ספר, ומזוזה היא מ' עם זו יצרתי לי שמקבלים מבחי' זה, והוא רומז ג"כ ליראה ואהבה, זו היינו יראה, זה היינו אהבה זה השער לה' וכן זהו ענין ב' הפרשיות שמע והיה אם שמוע בפ' שמע כתי' ואהבת ובפ' והיה השמרו לכם זהו יראה, וע"כ גם בית מלא ספרים שהוא מפתחות הפנימית, צריך למזוזה

בחי' יראת שמים שהוא מפתח החיצוניות זה השער לה', דאל"כ בהי עייל, ועיין דוקא יוכל ליכנס בהפתח, בזאת יבא אהרן כו' וע' בוח"ג פ' במדבר דק"כ ע"א בענין ובא לו לקרן בקדמיתא ועמ"ש בהביאור ע"פ וירא ישראל את היד הגדולה בענין ייראו את ד' קדושו כי אין מחסור ליריאו, ואז אח"כ ע"י הבית מלא ספרים זהו מפתחות הפנימית והענין ע"ד מ"ש לשקוד על דלתות דלת לפנים מדלת, יכנסו שיעור שני פתחים, והיינו ע"ד מ"ש בספר שושן סודות לתלמידי הרמב"ן ז"ל ושם דכ"ח ע"א, וז"ל סוד המזוזה כבר קדם לנו הדבור כי שמע והיה אם שמוע רומזים זרועות עולם (ר"ל חו"ג ועמ"ש בפירושו ומתחת זרועות עולם וז"ל הפרדס בערך זרועות עולם גדולה וגבורה והם זרועות לגוף שהוא התפארת והוא שם מורה על הכח והגבורה כד"א ימין ד' עושה חיל ועוד ימין ד' נאדרי בכח וההכרח ע"ז בזרוע נטויה כי הוא שם מורה על האריכות והכח עכ"ל, וע' במא"א אות זיך סעיף י"ד העיר מפסוק ואם זרוע כאל לך כו') והם מזווחות ההיקף, והבינה הוא המשקוף עליהם, ומעתה תבין סוד המזוזה והמשקוף עליהם והבינה בכלל (ואם כן זהו פתח פנימי, מפתחות הפנימיות, ור"ל כי ז"א נקי לבר, כמו שכתוב בזהר חלק א' פ' תולדות דף קמ"א עמוד ב', שעד בינה נק' העולם הבא דלא אשתמע לבר עלמין, ואחר כך כשנמשך בחינת חג"ת ואתעביד חד קלא דנפיק לבר ואשתמע כד"א כדין מתמן ולהלן איהו חוץ, והיינו כי המדות חג"ת הם מקורות לבי"ע ולהיות בחינת דבור שהוא השורש לבי"ע משא"כ כח"ב הם אינן שייכים לבחי' עולמות כו' וע' זח"ג נשא קל"ג ע"ב בענין חסד דלבר וחסד דלגאון, וא"כ כיון פתח זה הוא בינה וחוי"ג ע"ב זהו פתח פנימי) אמנם בפרטות נאריך בה מעט, דע כי השי"ה והש"ת (הם חכמה ובינה) הם המזווחות העליונים וכתר עליון הוא המשקוף עליהם (ע"ד השקיפה ד' ממעון קדשך מן השמים, וצדק משמים נשקף ועיין בלק"ת פ' נצבים בד"ה כי המצוה הזאת בפ"י לא בשמים היא ובענין מי יעלה לנו השמימה ר"ת מילה וס"ת הוי' דשם פ"י השמימה זהו כתר כו') וזרועות עולם הם המזווחות והבינה משקוף עליהם, וכן נצח והוד הם המזווחות ותפארת המשקוף עליהם וכנס"י וכת זוגה היא האסקופה הנדרסת (היא בחי' שפלות וענוה) לכל ששת ימי בראשית וראש למשכילים ממנה עכ"ל.

והנה נז"ה שהם מזווחות שהם פתח החיצון, ולמעלה ממנו זהו מפתחות הפנימיות והענין י"ל ע"ד שנאמר הוי' הוי' ופסיק טעמא בינייהו וכמ"ש בת"א פ' בשלח בד"ה וירא ישראל כו' ויאמינו בהוי' ע"ש, והיינו ש' הוי' המהוה מאין ליש זהו המאיר בז"א, והכניסה לבחי' זו זהו נק' פתח הראשון והוא ש' אד', חתו ע"י המזוזה ושם הוי' דלעילא הוא עת"י שהוא בחי' סוכ"ע, וזהו שארז"ל יכנס שיעור שני פתחים כי צ"ל ממעמקים קראתיך הוי' ע' זח"ב פ' בשלח דס"ג ע"ב ופ' ואתחנן דף רסה בענין היושבי בשמים, והיינו כדי להמשיך מבחי' סוכ"ע בממכ"ע, וזהו ענין בית מלא ספרים שזהו מפתחות הפנימי' ליכנס בבי' פתחי' העליוני', אך זהו דוקא אם נכנס תחלה בפתח החיצון והיינו ע"י המזוזה ולפמ"ש במ"א בד"ה להבין ענין אור א"ס, י"ל שזהו ענין ב' היות שבפסוק ראשון דק"ש, הוי' אלקינו זהו ש' הוי'

המאיר באצילות, אח"כ הוי' אחד זהו המשכת תוספת אור מאוא"ס ב"ה מבחי' אחד אנת הוא חד ולא בחושבן ועז"נ ביום ההוא יהי הוי' אחד, ופסוק זה נכתב ג"כ במוזוה בפ' שמע, ואפ"ל היינו שעיי המוזוה יוכל ליכנס ג"כ פתח לפנים מפתח לפמ"ש השו"ס שם וז"ל אלא קביעתה מורה על הסוד הנמצא בה להעלות הנצחים לזרועות עולם ומשם לראש הנקרא כ"ע עכ"ל.

קיצור בית מלא ספרים בלא מוזוה ע"ד גובר שמסרו לו מפתחות הפנימית ומפתחות החיצונית לא מסרו לו בהי עייל, ור"ל פתח הפנימי חו"ג ובינה, שתי מוזות ומשקוף, ועוד לפנים מזה חו"כ והמשקוף הוא כתר השקיפה ד' ממעון קדשיך מן השמים, מילה מי יעלה לנו השמימה, וכ"ז הוא מפתחות הפנימית, כי רק מו"א ואילך נקי לבר וחוז' ומפתחות החיצונית נו"ה ב' מוזות ות"ת המשקוף, וע"ד שנאמר הוי' הוי' ופסיק טעמא ביניהו, ועיי המוזוה י"ל מחבר מפתחות החיצונית עם מפתחות הפנימית.

ו) והנה קביעות מוזוה בימין כי ימין מקרבת ועמש"ל בשם הפרדס ערך זרועות עולם, וגם כמ"ש נעימות בימינך נצח. והנה נצח ג"כ לשון נצחיות וקיום כמארז"ל כ"מ שנאמר נצח סלה ועד אין לו הפסק, ועד"ו ארז"ל כל מי שמעשיו מרובים מחמתו שהוא בחי' נצח אזי חכמתו מתקיימת כמ"ש בד"ה אלה מסעי דתקס"ג בענין בשתיים יכסה רגליו, ולכן קביעת המוזוה במוזוה ימנית, שתהא ג"כ המוזוה עליונה מ' קבוע נצח שיהי' חיבור זו עם זה בבחי' נצח סלה ועד, ע"ד אהל בל יצען ובל יסע יתדותיו לנצח, עמ"ש מזה בלק"ת סד"ה שובה ישראל עד, דרוש השני, ועיין בהרמ"ז פ' ואתחנן דף רס"ג ע"ב בפ"י הרע"מ למקבע בר נש מוזוה כו' ובשו"ע יו"ד סי' רפ"ט אקב"ו לקבוע מוזוה כו' ואפ"ל כדי להמשיך דירה בתחתונים בבחי' דירת קבע כו' וע' מענין דירת ארעי דירת קבע בת"א פ' ויגש בד"ה ויגש אליו יהודה, ועמ"ש בענין כל הקובע מקום לתפלתו פ"ק דברכות ד"ו שנאמר ושמתי מקום לעמי כו' ולא יוסיפו בני עולה לענותו, בש"ב סי' ז' וע' בילקוט שם רמו קמ"ה ובוח"ב פקודי דף רל"ד ע"א.

קיצור מוזוה מימין נעימות נצח, כ"מ שנאמר נצח סלה ועד אין לו הפסק, ועיין בסידור הארז"ל שבימי החול איהו בנצח ואיהי בהוד ובערבית דשבת איהי ג"כ בנו"ה וע' מזה בסידור תחלת שער השבת ד"ה להבין ענין

ב' קטעים אלו נכתבו בכ"ק בשולי הגליון.

מוזוה ונ"ח שנים ע"ד עיסקא דשבתא כפול ב' הליכות בסולם שתי שבתות כהלתן כמ"כ מוזוה ונ"ח ועד"ו מילה מ' פריעה.
(בכ"ק נחתך כאן מהגליון מקום שורה אחת).

א"נ ע"ד ויצר ה' אלקים שם מלא א"נ להיות אורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד ועמ"ש מזה בבוך בראשית סד"ה וכתבתם על מוזות סעיף ח'.

המאמר וכד אנת תסתלק מינייהו אשתארן כולהו שמהן שהאריך במעלת הנצח שהוא מקו ימין חחין בחי' ברכה שלמעלה מבחי' הוד שהוא רק הודאה וא"כ עדין יובן ענין המזווה מימין בבחי' נצח כמו בערבית דשבת.

וכתבתם על, בספרי ס"פ ואתחנן וכתבתם כתב שלם, מזוזות ביתך על ימין ובכניסה או אינו אלא על ימין וביציאה ת"ל על מזוזות ביתך על ביאתך של ימין בכניסה, פ"ח דברכות י"ד ב' ט"ז ב', שבת פרק הבונה ק"ג ב' וכתבתם שתהא כתיבה תמה, גיטין פ"ד מ"ה ב' פ"ג דמנחות ל"ג א' ל"ד א' ל"ז א', פ"ד מב"ב מ"ג ב' ועליהן אמר דוד שבע ביום הללתיך מ"ד סע"א, פ"ק דיומא י"א א', פ"א דחולין קל"ד סע"ב, רבות פ' כי תצא רצ"ו א', ד"א מהו כי לוי' חן כו' לכל מקום שתלך המצות מלוות אותך כו' עשה לו דלת כו' וכתבתם על מזוזות ביתך כו', שה"ש רבה ט"ז א' בפסוק שמאלו תחת לראשי ד"א שמאלו תחת לראשי זו מזווה, והמ"כ הגיה שמאלו תחת לראשי זו תפילין וימינו תחבקני זה מזווה, זח"ג פנחס רל"ח א' ברע"מ, ואתחנן רס"ט ב', וע' מענין מזווה שם רס"ג ב' ובהרמ"ז שם, ודרס"ה ב', ת"ז תיקון כ"ב ס"ד ב' וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך, אליו תרין סמכין קשוט זו מות מן ביתא דאיהי שכינתא וכ"ה בתקון יו"ד כ"א א', עמה"מ שער י"ד פצ"ה ק"ג ג' ק"ד א', ועמ"ש במשלי סי' ח' ל"ד בפסוק לשמור מזוזות פתחי.

ברכות ס"פ ואתחנן דרצ"א א', ומהיכן זכו ישראל לק"ש א"ר פנחס בר חמא ממ"ת זכו ישראל לק"ש, כיצד אתה מוצא לא פתח הקב"ה בסיני תחלה אלא בדבר זה, אמר להן שמע ישראל אנכי ה' אלקיך, נענו כולם ואמרו ה' אלקינו ה' אחד ומשה אמר בשכמל"ו עכ"ל. וצ"ל מהו ענין מהיכן זכו ישראל לק"ש, הלא ק"ש הוא אחד מתרי"ג מצות שבתורה וא"כ יש לשאול כמור"כ על כל המצות, וי"ל משום שבק"ש אומרים ה' אלקינו ה' אחד, שהוא ע"ד מ"ש כי חלק הוי' עמו יעקב חבל נחלתו וכמור"כ בת"י ובפירש"י בחומש וכמ"ש ג"כ ברבות איכה ע"פ חלקי ה' אמרה נפשי כי יעקב בחר כו' דודי לי הוא לי לאלקים כו', וגם מה שאומר הוי' אחד וכתוב לע"ל ביום ההוא יהי הוי' אחד וא"כ בחי' זו אנו ממשכיכים בפנימיות גם עכשיו וכמ"ש בתו"א פ' וארא אל אברהם ואם כן שפיר שייך השאלה מהיכן זכו ישראל לק"ש, ועוד יש לפרש מהיכן זכו ישראל לקריאת שמע והוא על דרך מה שארז"ל פ"ב דסוטה ד"ז ע"א דרש רבא בשכר שאמר אברהם אבינו אם מחוט ועד שרוך נעל כו' זכו בניו לב' מצות חוט של תכלת ורצועה של תפילין בשלמא רצועה של

תפילין דכתי' וראו כל עמי הארץ כו' מבואר משם דענין זכו שייך דוקא על מצוה שיש בה גם למטה קיבול שכר והנאה ואין ר"ל קיבול שכר גשמי אלא הנאה רוחניות, היינו ע"ד תכלת דומה לים כו' עד לכסה"כ, והמקיים מצות ציצית כאלו הקביל פני השכינה על כן יש בזה הנאה ותענוג, ועיין עוד מזה בספר ת"ח בחולין סוף פרק ו' בע"א, והנה על דרך זה יובן ענין זכו ישראל לקריאת שמע, שהרי בקריאת שמע יש הנאה יותר, באמרינו ה' אלקינו ה' אחד, שבחי' מה שלע"ל יהי' גילוי שם הוי' עין בעין יראו אי"כ זהו כענין עבודת מתנה אתן כו', אהבה בתענוגים מעין עולמך תראה בחיך כו', ובמ"א נתבאר פי' זכו לשון זיכוי והזדככות והוה רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך כו', והו"ע לצרף בהן את הבריות כו' וכענין הבא לטהר כו', וע"ז שואל מהיכן זכו כו' כי הזדככות שע"י ק"ש עד שיהי' ה' אלקינו ממש זהו הזדככות גדול, והוה אכלתי יערי עם דבשי ופי' בזהר יערי הוא יוצר אור ששם נאמר מענין המלאכים שנק' יערי שרפים עומדים כו' בחי' עצי שיטים עומדים כו' ודבשי הוא ק"ש כמ"ש מזה בלק"ת בשה"ש בד"ה באתי לגני ובת"א פ' תצוה בד"ה זכור דעמלק נת' שלכן נק' איי ארץ זבת חלב ודבש ע"ד אהבה בתענוגים כו' ע"ש ועמ"ש בלק"ת פ' אחרי בביאור ע"פ כי ביום הזה יכפר בענין אשריך בעוה"ז כו' ע"ש.

קיצור ענין מהיכן זכו ישראל לק"ש, והיינו משום ה' אלקינו, שהו"ע כי חלק הוי' עמו, וגם ענין ה' אחד, היינו מ"ש לע"ל ביום ההוא יהי' הוי' אחד גם ע"ד מאדו"ל גבי ציצית ותפילין דנק' ג"כ זכו, משום שתכלת דומה לים כו' לכסה"כ וכן בק"ש יערי עם דבשי אהבה בתענוגים ע"כ זהו הנאה חכות, גם זהו לשון הזדככות וההזדככות שיהי' נושאי כלי כו' כנ"ל בענין ה' אלקינו כו'.

ב) והענין כמ"ש כי עם קדוש אתה לה' אלקיך ובך בחר ה' וגומר בפ' ראה י"ד ב', ובפ' ואתחנן ז' ו', וכתוב עם זו יצרתי לי כו' וכת' ישראל אשר בך אתפאר וגו' וע' מענין כי עם קדוש בוח"א קס"ב ב' ע"פ והקשורים ליעקב ודקס"ג ב', ח"ב קכ"א סע"א קס"ד סע"א, ח"ג דף רפ"ו ב' ודף רצ"ו סע"ב, ויש להקדים מתחלה פשוטה, דאיתא בבחי' פ' ראה בפ"י כי עם קדוש אתה, ח"ל וענין קדוש נבדל כענין מ"ש ואבדיל אתכם להיות לי ויכלול עוד שכר העוה"ב כו' עכ"ל וע' בהרמב"ן ר"פ תרומה, ואדמ"ו נ"ע בד"ה טוב לחסות פירש שזהו ענין קדשנו במצותיך לשון קידושין כמו למשל כי יקח איש אשה שצריך לקדשה כו' וענין הקדושין הוא כמו שכתוב והייתם קדושים ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי, והוה פי' הרי את מקודשת לי שתהי' מובדל ומופרש לי לשמי, ועמ"ש מענין לי בד"ה וארשתיך לי, ופי' הבדלה שיהי' מובדל מן תאוות עוה"ז ולהיות ואל אישך תשוקתך ולא להיות זונה להתאוות תאוות עוה"ז ותענוגים כו' שעו"ג אשר אתם זונים כו', אמנם בד"ה מקדש עצים פי' שיש ב' בחי' אהבה הא' בכל נפשך שנמשך מבחי' ממכ"ע שהוא חיי נפשו ונק' אה"ע, הב' בכל מאדך אהבה בלי גבול מחמת שבאה מבחי' סוכ"ע שהוא

קדוש ומובדל כו' ואהבה הבאה מבחי' זו נק' קדושה לשון נוק' שמקבלת מקדוש כמ"ש ואל אישך תשוקתך ועמ"ש ע"פ ואשה כי תדור כו' והיינו כי ז"א נק' קדוש בוי"ו שמקבל מבחי' קדש העליון כמ"ש בדיה צאינה וראינה והנוק' כנסי' נק' קדושה בה' ע"ש שמקבלת הקדושין מז"א כמ"ש ברע"מ אמור צ"ג א', וע"כ ישראל המקבלים מזר"ג נק' עם קדוש, ובאמת ב' הבחי' א' כי פרישות מביאה לידי קדושה, היינו בחי' ואבדיל אתכם הג"ל שזה"ע פרישות להפריד הרע שבנהיב מק"ג וקדש א"ע במותר לך זהו המביאו לידי גילוי הקדושה ואה"ר הג"ל הבאה ע"י המצות כמ"ש בדיה ראשי המטות שאה"ר זו נמשך ע"י המצות שהם בחי' אק"ב, דהיינו לפי שהתומ"צ הם בחי' רצה"ע הסוכ"ע שהוא בחי' קדוש ומובדל כי חיות המתלבש בעולמות הוא רק מבחי' מל' ית', אבל במהר"ע ית' לית מח' תב"כ, וזה"ע קדוש ומובדל וע"י התומ"צ נמשך מקדושה זו ממש ומהמשכה זו ממש נמשך ג"כ באדם בחי' רצה"ע בכל מאדך כו' ע"ש, אך היינו ע"י פרישות דאל"כ הא אפי' פושעי ישראל מלאים מצות כרימון כו' ואעפ"כ את פושעים נמנו, וכמ"ש בדיה אוסרי לגפן וכמ"ש בדיה יונתי בחגוי גבי קומי לך, כדי להיות יפתי ע"י מעשה המצות כו', וכמארו"ל שיקבל עליו עומ"ש תחלה ואח"כ יקבל עליו עו"מ כו' ולכן בנוזר נאמר קדוש יהי' גדל פרע שער ראשו היינו סלסלה ותרוממך ושער ראשו כעמר נקי הנמשך ע"י תומ"צ אך זהו ע"י שפורש א"ע מן היין כו' נמצא בפ"י כי עם קדוש נכלל ב' ענינים הא' ענין הבדלה מן התאוות גשמי' הב' ענין המצות שעייזו יבוא לבחי' קדושה ואה"ר.

קיצור ענין כי עם קדוש אתה לשון הבדלה והייתם לי קדושים כו' ואבדיל אתכם, וגם פי' קדושה שמקבלת מקדוש טוכ"ע ע"י אק"ב שעייזו נמשך רצה"ע בכל מאדך, והא בהא תליא כי דוקא פרישות מביאה לידי קדושה.

ג) ולהבין בתוס' ביאור ענין קדושה הבדלה הג"ל יש להקדים ענין ההבדלות הנז' בתו' ובגמ' ערבי פסחים דק"ד ע"ב חשיב שבע הבדלות וע"ש בתוס' מנה אותם בפרוטרוט, והנה ההבדלה הראשונה בתו' הוא מ"ש וירא אלקים את האור כי טוב, ויבדל אלקים בין האור ובין החושך, והנה בירושלמי פ"ח דברכות וברכות פ' בראשית פ"ג יש שני פירושים על הבדלה זו הא' שהבדילו לו לעצמו לפי שאין ראוי לשום אדם להשתמש באור ההוא ע"כ הבדילו לעצמו או הבדילו לצדיקים לע"ל, הפי' השני שהבדיל האור מן החושך מן המחלוקת שהי' בניהם כדין זה המבדיל בין שני בעלי דינים כו' ע"ש, והנה להבין ענין הפי' הראשון דלכאורה הוא תמוה מהו הבדילו לו לעצמו וכי לאורה הוא צריך והלא ממנו נתהווה האור על ידי מאמר יהי אור כו' והענין כמו שכתוב במקום אחר על פסוק ועשית מגורת זהב בענין מה שאמרו רז"ל ברבות אמור ר"פ ל"א על פסוק אשר עשית גדולת מי כמוך אשר עשית גדולת שנאמר ויעש אלקים את שני המאורות הגדולים כו' אתה מאיר לעולם ואתה מתאוה לאורן של ישראל, כי הנה ענין שני המאורות הגדולים פי' בזהר שהם ה' אלקים וכמ"ש כי שמש ומגן כו' אשר שם הוי' נק' שמש וכן ארו"ל פ"ק דסוטה שמשון נק' על שמו של הקב"ה שנאמר כי שמש ומגן כו', והטעם שנקרא שמש כי הנה פי' אור אין סוף שנק' ההשפעת החיות ממנו

ית' בשם אור ולא נק' בשם שפע לפי שאין באוא"ס ב"ה שום התפעלות כלל ח"ו והתפשטות אורו ית' להחיות את כולם ולכך אינו נק' בשם שפע שהשפע הוא התפעלות ע"ד שנו' בספרי הפלסופים שכל מנע מתנענע כו' כ"א נק' בשם אור כי בהמשכת האור מן המאור אין שייך שום התפעלות בהמאור כמשל התפשטות אור השמש על הארץ שאין שום שינוי בהשמש עצמה ממה שהזיו מאיר ממנה כשהשמש יוצאה על הארץ ממילא נמשך הזיו והאור * ממנה בלי שום יגיעה כו'. ועיין מה שכתוב מזה בלק"ת בשה"ש בד"ה קול דודי הנה זה בא, וגם ענין המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית נראה אפס קצתו עד"מ ממה שבכל יום מאיר השמש וחושך הלילה וכברייתו של עולם ברישא חשוכא כו' וע' בזהר ר"פ ויצא בפ' זרח השמש כו' וגם הנה כתיב את השמים ואת הארץ אני מלא וכתוב מלא כה"כ אעפ"י שהדבר מיחוש לחוש העין שיש בעולם מקומות שאינם נקיים וטהורים והוא ית' בכ"מ וטהור ולכן המשל ע"ז מאור השמש שזיוו הוא טהור ונקי ע"פ האשפה כאשר הוא טהור וזך ע"פ המים (כ"כ בספר כד הקמח באות א' בד"ה גר ה' נשמת אדם וכ"כ בכתבים) והיינו לפי שאין זיו השמש בערך שישתנה מחמת האשפה שאור זיו השמש הוא הגבה למעלה מהערך שיהי' שייך לומר שידבוק הליכלוך וריח רע של האשפה שזה אינו שייך רק בגופות גשמיים כו' וכך אני הוי' לא שניתי וגם חושך לא יחשוך ממך כו' ולכן בירידה למצרים נא' אני ולא מלאך שהמלאך לא היה יכול לירד שם מפני הטומאה כו' לכן דוקא אני ולא מלאך כי גם חושך לא יחשוך ממך כו'.

קיצור ענין הבדילו לעצמו, והבדילו מן החושך, יש להקדים ענין שמש ומגן הוי' אלקים ששם הוי' נק' שמש, ויש ע"ז ג' טעמים הא' כמו שאין התפעלות בשמש מהמשכת הזיו, ב' המחדש בכל יום, ג' כמו בחי' זיו השמש אינו בערך שישתנה מחמת זריחתו על האשפה כו'.

ד) והנה כתיב מה רב טובך אשר צפנת ליריאיך פעלת לחוסים בך, ופי' רב טובך זהו אור שגגנו דהיינו אשר צפנת והקשה בזהר דא"כ מהו אשר פעלת דמשמע שגם עתה פועל בו ותירץ דאע"ג שהוא גנו עכ"ז ביה קיימין כ"נ בעלמא, כמ"ש בזהר פ' פקודי דר"ך ע"ב, ולכאורה י"ל שזהו ע"ד או"מ דפי' גנו היינו שאינו מאיר בבחי' אר"פ אבל עכ"ז מאיר בבחי' אר"מ דהיינו בחי' סוכ"ע, וכן פי' הרמ"ז שם שהארה ממנו מאיר ומתלבש בתוך המדות עליונות זהו"ע ובטובו מחדש בכ"י תמיד מע"ב וכן ענין הזן את העולם כולו בטובו כו' ועצם האור הוא בבחי' מקיף, והנה המדות דאצי' נק' שמש הוי' א"כ מבחי' שמש מקבל הארה מאור שנברא ביום ראשון וכן פי' בפרדס ערך שמש זה לשונו ונק' התפארת שמש מיסוד הבחי' המקבלת מכינה שמשם זריחתו ומשפיע במלכות כמו שהשמש מאיר בירח, ור"פ שמות משמע שהיסוד נק' שמש כו' עכ"ל, ויש לבאר זה על פי המבואר במ"א בת"א פ' בשלח בד"ה

אשירה להוי' בפני' ושמרו דרך הוי' כו' כי הנה דרך הוי' פני' דרך ומבוא להיות הוי' דהיינו שיהי' בחי' ה' המורה על התהוות העולמות מאין ליש ע"י אותיות שם הוי' י' חכמה כו' כי הרי הוא ית' למעלה מן החכמה ואנת הוא חכים ולא כו' פני' ע"ד במקום שאתה מוצא גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו כי כולם בחכ' עשית עשייה גשמיית וכתוב אני הוי' הוא שמי שמי בלבד כמשל השם שאינו מערך ומהות העצמיות כו' וכמו שכתוב מזה בלקוטי תורה בביאור על פסוק שובה ישראל בד"ה איתא במשנת חסידים פרק ב' ועד שלא נברא העולם היה הוא ושמו בלבד פני' בלבד בבחינת העלם והיינו כמ"ש בתורה אור שם בד"ה וירא ישראל בענין שיש ב' שמות הוי' האחד הוא בחי' שם הוי' דלתתא המהוה כל העולמות מאין ליש וזהו הנק' שמש ומגן הוי' אלקים והב' הוא בחי' שם הוי' דלעילא דהיינו מה שעלה במח' להיות ה' דלתתא להוות עולמות והענין הוא שאיתא בזהר ובע"ח כשעלה ברצונו הפשוט כו' שהוא עד"מ כשאדם רוצה לעשות איזה דבר מה כגון לכתוב ולצייר דבר וכיוצא שבתחלה עלה אופן הציור במח' ורצונו איך יצייר ובאיזה אופן ואח"כ גומר זה בפועל וא"כ אין כאן לך דבר חדש אלא במה שהוציא מכח אל הפועל בלבד אבל גופו של אופן המעשה אין בו חידוש שכבר הועלה בכל פרטיו ברצון ומחשבה אלא ששם הוא בהעלם העצמי' עדיין ובכואו מכח ההעלם אל הפועל הוא בא בהתגלות ומבואר במ"א ע"פ כי לא מח' מחשבותיכם כי למטה באדם הרהור לא עביד מידי ואינו כן למעלה במחשבתו ית' שהמח' דייקא היא תפעול כי כאשר עלה במח' ורצונו להוות ולהאציל האצי' הנה אז נאצל ונתהוה ממש על ידי מחשבה כמו שכתוב מזה בביאור על פסוק יונתי בחגוי. ולפי זה יובן בדוגמא גם כן בבחינת שם ה' הנ"ל המהוה עולמות מאחר שהוא בחינת כח הפועל בנפעל בהכרח הוא שקודם לבוא ראשונה ברצון העליון דהיינו כשעלה ברצונו להאציל כו' וכשעלה ברצונו לברוא כו' אלא שהי' שם בבחי' העלם העצמיות עדיין וא"כ כמו שיש בחי' שם הוי' למטה בפרט בדי' אותיות י"ה כו' כך יש שם הוי' למעלה בבחי' הרצה"פ בפרט ג"כ והוא היו"ד בתחלה ואח"כ הה' כו'. והכל ברצון ומח' עדיין להאציל ולברוא כו' כמבואר ממשל הנ"ל דבכל סדר פרטי הפעולה קדמה לבוא תחלה בעצמות הפועל ברצונו ומח' עדיין כו' וזהו"ע הי' הוא ושמו בלבד. ועוד נת' מזה בביאור ע"פ ועשית ציץ גבי קודש לה' יעו"ש. והנה כדי להיות נמשך גילוי שם הוי' מן ההעלם מבחי' היה הוא ושמו בלבד זהו"ע ויקרא הוי' הוי' שנא' גבי יגמה"ר היינו שהוי' דלעילא קורא וממשיך בחי' הוי' הב' כמ"ש בד"ה ועשית ציץ והיינו ע"י מדות טובו ורחמנותו כמ"ש אני אעביר כל טובי על פניך וקראתי בשם לפניך. וזהו טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו המחודש בטובו כו' ועמ"ש בפני' המחודש בטובו בביאור על פסוק ואתחנן הטוב כי לא כלו רחמיך • כו'. ועל זה נאמר חנון ורחום הוי' שהקדים בחינת חנון ורחום להיות הוי' שהן הן י"ג מכילתין דרחמי מקור האצילות כמ"ש במ"א וזהו דרך המשכה להיות בחי' הוי' ועיקר מה שכתוב מזה סד"ה ואתחנן אל הוי'

וסד'ה כי אתה נרי, ומכל זה יובן ענין איך בבחינת שמש הוי' מאיר אור שנברא ביום ראשון כי אור שנברא ביום ראשון עליו נאמר את האור כי טוב, והוא ענין הטוב כי לא כלו רחמיך וענין ובטובו מחדש, היינו שעל ידי בחינת טובו הוא ההמשכה מבחינת הוי' דלעילא בחינת היה הוא ושמו בלבד בבחינת שם הוי' שבאצילות הנקרא שמש הוי' וכנ"ל בענין אני אעביר כל טובי כו' וקראת בשם הוי' כו', והורע שארז"ל ע"פ ויבדל אלקים בין האור הבדילו לעצמו פי' לעצמו היינו שע"י אור זה יומשך ההמשכה באצ"י שנק' לעצמו כי באצ"י איתו וגרמוהי חד ונק' שמש הוי' כו', וענין פי' הבדילו זהו פי' הפסיק טעמא בגווייהו שבין שני שמות הוי' וכענין והבדילה הפרוכת לכם בין הקודש ובין קה"ק כמ"ש בד"ה שבת שבתון הוא לכם פי' וע' בביאור ע"פ ואתחנן כי יש פרסא המפסיק כו' ולכן נק' ובטובו טובו דוקא לשון נסתר וע' בזהר פ' בלק דר"ד ע"ב בענין נהורא קדמאה ודרך כלל הוא בחי' חסד דלגאו ולכן והבדילה לו.

קיצור ענין ובטובו מחדש, טובו היינו האור כי טוב שנברא ביום הראשון
שמאיר הארה בבחי' שם הוי' והורע ושמרו דרך הוי' כי יש ב' שמות הוי' ויש בחי' היה הוא ושמו בלבד ופסיק טעמא בגווייהו וזהו ויקרא הוי' הוי' והיינו ע"י אני אעביר כל טובי הטוב כי לא כלו רחמיך יגמדה"ר טוב ה' לכל ורחמי על כל מעשיו וזהו והבדילו לעצמו להאיר בבחי' שמש ומגן הוי' וכענין והבדילה הפרוכת לכם בין הקודש ובין קה"ק.

ואמנם יש לומר עיקר פי' הבדילו לעצמו היינו שהוא למעלה מבחי'
שרש חיות העולמות כי חיות העולמות זהו משם הוי' דלתתא כמש"ל מהמבואר בת"א בד"ה וירא ישראל, וגם כי ע"מ נק' בזהר מילין דהדיוטא כמ"ש מזה בלק"ת פ' אחרי בד"ה כי ביום הזה יכפר הא' וע' בת"א פ' מקץ בד"ה ענין חנוכה מענין מצוה להביא מן ההדיוט ובלק"ת בד"ה אלה מסעי השלישי מענין אל תהי ברכת הדיוט קלה כו' וברע"מ תצא דף ער"ה סע"ב ודף ער"ו ע"א דמט"ט נק' הדיוט לגבי מלכא וידוע כי מט"ט נק' שרו ש"ע כו' והפך הדיוט הוא הקדש ועמ"ש גבי נר חנוכה שאסור להשתמש לאורו לפי שההמשכה מבחי' שלמעלה מחיות העולמות וע"ד שארז"ל במדר' בראשית פי"ו לא ה' העולם כדאי להשתמש בזהב כו' כי זהוב זהו מבחי' בינה ולא נברא זהוב אלא בשביל בהמ"ק שהוא בינה והוא בחי' קדש שלמעלה מעלה מבחי' חול וכמ"ש בתרגום פ' ויצא לית דין אתר הדיוט כו' וזהו ג"כ ענין אור שנברא ביום א' שהבדילו לעצמו ר"ל שהוא בבחי' שלמעלה ממדרגת שרש חיות העולמות ואין העולם כדאי שישתמש בו, ומ"ד שהבדילו לצדיקים לע"ל כי הנה ענין וחד חרוב זהו ג"כ לפי שנתגלה בחי' שלמעלה מו"ת שהוא חיות העולמות ולכן לא יוכלו העולמות גשמי' לקבל ויבטלו ממציאותם אך לצדיקים דוקא יהי' גילוי בחי' זו שלמעלה מחיות העולמות וכמ"ש ע"פ שה"ש שיר למי שעשני שיריים בעולם כו' וזהו מה רב טובך אשר צפנת ליריאתך פעלת כו' צפנת בגימ' כתג פעלת הוא בחי' שלמעלה ממע"ב כמ"ש במ"א

ע"פ הילקוט פ' בשלח ע"פ מכות לשבתך פעלת, ובהיות כן בבחי' כי עם קדוש כו' היינו ג"כ שיהי' מבחי' חול ומילין דהדיוטא ויעסוק בבחי' אשר צפנת כמ"ש במד"ר דברים ע"פ פנו לכם צפונה כי אור הגנוח שהבדילו לעצמו גנוז בתורה שהיא ג"כ למעלה מבחי' עולם שהרי קדמה אלפיים שנה כו' זהו ג"כ צפנת גימט' תרי"ג מצות דאורייתא חד"ר.

קיצור. עיקר פי' הבדילו לעצמו שהיא למעלה מחיות העולמות ע"מ נק' מילין דהדיוטא, מט"ט שר העולם נק' הדיוט, לא הי' העולם כדאי להשתמש בוהב, נ"ח אסור להשתמש לאורו הבדילו לע"ל וחד חרוב, שיר השירים, אשר צפנת גנוז בתו' לכן ע"י העסק בתורה מתקדש א"ע וגם כי ד"א של הלכה הם ביהמ"ק לית דין אתר הדיוט.

ה) והנה בזה פ' ויקרא ד"א סע"א ע"פ עשרה עשרה הכף בשקל הקדש שהו עשרה מאמרות במעשה בראשית ועשרת הדברות כמתן תורה, ומפרש אשר דיבור אנכי ה' אלקיך הוא כנגד מאמר יהי אור מהימנותא דקודשא בריך הוא אור אקרי דכתיב ה' אורי וישעי ממי אירא כו', ומהרמ"א פ' יתרו בפסוק אנכי ה' אלקיך פירש כי מאמר יהי אור כו' ויבדל אלקים בין האור כו' הוא כנגד דיבור ולא יהי' לך, ובוהר מפרש דמאמר יהי רקיע ויהי מבדיל הוא כנגד דיבור ולא יהי' לך, ולהבין הענין עפ"י דברי הזהר הוא כמ"ש בלק"ת פ' נצבים בד"ה כי המצוה הזאת בפ"י אנכי הוי' כי הנה פי' הוי' שמהווה כל ההיות כו' והוי' זו היא בחי' שם והארה מבחי' עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד וזיו והארה זו נמשך ע"י בחי' צמצום והתפשטות שהוא בחי' יו"ד ובחי' ה' לצמצום ולהעלים שלא יתגלה אלא בחי' זיו כו' ע' ד"ה תקעו בחודש שופר דרוש השני פ"א, וכ"ז אינו אלא בחי' שם ואינו ממהות עצם הדבר כלל אלא אנכי מי שאנכי היינו מהו"ע כב"י כלומר אנכי בעצמי ולא שמי שאיני קורא בחי' זו בשם כלל וכמ"ש סד"ה כי ביום הזה יכפר שלכן לא נאמר יכפר הוי' אלא יכפר ולא נו' מי הוא כי הוא בחי' שאינו נתפס בשום שם ופי' אנכי הוי' היינו שיהי' ההמשכה מבחינת אנכי ממש בשם הוי' ע"ד ממעמקים קראתיך הוי' שיומשך שם הוי' מבחינת ממעמקים בד"ה שובה ישראל עד דרוש השני פרק ג', וזהו גם כן ענין הוי' הוי' וכמו שנתבאר לעיל, וז"ש הזהר שדיבור זה הוא כנגד מאמר יהי אור שהוא ענין אור שנברא ביום הראשון אשר הבדילו לעצמו והוא האור שיומשך מבחי' אנכי להאיר בשם הוי', וזהו פי' שנברא ביום ראשון שהוא בחי' כתר כי תח"י נק' ראשית לשון נקבה שמקבלת מבחי' שלמעלה מהחכ"י אבל ראשון ל' זכר הוא בחי' כתר עליון וכמ"ש בזהר האינו דרצ"ד ע"א בפ"י מרשית השנה חסר א' וראשית באלף, ולע"ל ראשון לציון כו' ובגמ' פ"ק דפסחים בשכר שלשה ראשון זכו לשלשה ראשון כו' ע"ש, והו"ע תלת ראשין הגו' באדר"ז בתחלתו ומבחי' זו נמשך האור שנברא ביום ראשון וכן יום ראשון גימ' תרי"ג ועם ז' ימי בראשית שהי' מאיר בהם אור הזה שלכן נק' אור שבעת הימים הוא חשבון תרי"ב בחי' כתר זהו צפנת כנ"ל, וכן בעשה"ד יש תר"ך אותיות כו', כי בחי' אנכי הוי' זהו"ע אור זרוע לצדיק בתרי"ג מצות דאורייתא עם

ז' מצות דרבנן כו', ולכן בר"ה אומרים זכרון ליום ראשון, ועמ"ש מזה בלק"ת ע"פ ביום השמע"צ דרוש אחרון, וזהו שארז"ל ע"פ לדוד ה' אורי וישעי הוי' אורי בר"ה להיות זכרון ליום ראשון, ועמ"ש מזה בלק"ת ע"פ אומרים בק"ש שמע ישראל ה' אלקינו שהוא קבלת דבור אנכי ה' אלקיך והיינו ע"י קעומ"ש דהיינו ע"י שיהי' בבחי' כי עם קדוש אתה שיהי' מובדל ומופרש מבחי' חול שהוא אפי' תאוות היתר ויהי' בבחי' ועמך לא חפצתי כו' וגם פי' אלקיך זהו ע"ד אלקי אברהם שהי' מרכבה בחי' ביטול אליו ית' כך יהי' ה' אלקיך שתהי' בטל אליו ע"ד בטל רצונך ועיין בהרמב"ן ר"פ קדושי' בפ"י קדושים תהיו הפרישות מבחי' היתר שהוא ק"ב ובמ"א נת' שזה"ע בה' בראם והה"א יש לו פיתחא ועירא פיה פתחה בחכמה קדש עצמך במותר לך שיהי' החולין של ר' ימי המעשה נעשים עטה"ק וכמ"ש בר"ח תחלת שעה"ק שהקדושה הפך החול כמו שבת לגבי חול שאצלו ית' נק' ע"מ שבשי"ב בחי' מילין דהדיוטא ולכן בשבת כי בו שבת העלי' בבחי' חכ' בן צריך להיות באדם מובדל מבחי' חול ושהי' עסקו בתורה דמחכמה נפקת וגם בחול ימשיך עליו קדושת שבת יעו"ש.

קיצור, בזהר פי' כי דבור אנכי הוא כנגד מאמר יהי אור כי פי' אנכי הוי' היינו ע"ד המשכת שם הוי' דלעילא וזה"ע האור של יום ראשון שהבדילו לעצמו, ראשון למעלה מבחי' ראשית חכ' וזהו ה' אלקיך שהבדילו לצדיקים לע"ל והיינו ע"י קבלת דבור אנכי שהו"ע קעומ"ש באמרו שמע ישראל ה' אלקינו ע"ד אלקי אברהם שהי' מרכבה בחי' ביטול ושהי' בחי' עם קדוש שיהי' גם החולין נעשים עטה"ק.

ו) וכ"ז הוא לפי פי' הראשון בפ"י ויבדל אלקים בין האור שהבדילו לעצמו אמנם הפ"י השני שהבדיל בין האור ובין החושך מן הערבוביא והמחלוקת שהי' ביניהם כו' ועד"ז פי' ברבות בראשית פ"ג הפסוק יוצר אור ובורא חושך עושה שלום בישעי' סי' מ"ה ז' משנבראו עושה שלום ופי' המ"כ דמדקאמר עושה שלום מכלל שהיו מריבים וע"י הבדלה הנ"ל נעשה שלום ביניהם יעו"ש, וקרוב לזה פי' בכלי פו בישעי' שם, ועמ"ש בלק"ת בד"ה וכל בניך בפ"י ורב שלום כו', והענין עפמ"ש בזהר פ' בראשית דף ל"א א' ודף ל"ב א' דאור הוא חסד וחושך הוא גבורה ויום ולילה הם זו"ג וענין ויבדל אלקים הוא כענין הנסירה בין זו פרצופין שיפורידו הגבורות מן החסדים, ואזי אחר כך יוכלו לבוא יחד להתתיחד פנים בפנים שזהו ענין ויהי ערב ויהי בקר יום א' שנעשו יום א' ממש, וכמ"ש מזה סד"ה וידעת היום כמו שהיום הוא עם הלילה כו' שמן החושך נעשה אור כו', וכך הו"ע והשבות אל לבבך ב' הלבבות שגם היצה"ר ישוב לעבודת ה' כו' יעו"ש, אך א"א להיות בחי' יום א' זה עד שמתחלה יהיה ההבדלה בין האור ובין החושך, וממילא מובן שכמ"כ בענין והשבות אל לבבך שגם היצה"ר ישוב לאהבת ה' א"א ג"כ אלא ע"י שמתחלה יהי' ההבדלה בניהם, וזהו עצמו ג"כ ענין ויבדל אלקים בין האור ובין החושך כי האור הוא הנה"א

ועל דרך זה אמרו רז"ל יהי אור זה אברהם וכן נאמר ויהי אור ישראל וגם פי' יצר טוב הרי טוב ואור הוא ענין אהה, וכמ"ש את האור כי טוב וחשך זה יצר הרע ונפש הבהמית וכן אמרו רז"ל ברבות ס"פ מקץ ע"פ קץ שם לחושך שכ"ז שהיצה"ר בעולם אופל וצלמות כו' נעקר יצה"ר מן העולם אין אופל וצלמות בעולם כו', וענין שמתחלה קודם ההבדלה היה ערבובי' יובן ע"ד ענין ערב רב ומבואר מזה בזהר פ' תשא דקצ"א ע"ב ובפי' הרמ"ז שם שערב רב היו מושפעים מק"נ המעורב טו"ר, והם מערבוב ניצוצי זעיר דקדושה בתוך זעיר דקליפה, ובמא"א אות ע' סג"ו ערב רב ניצוצי הדעת שנתערבו בנוגה כו' דעת גימ' ערב רב עכ"ל, ועכ"פ זהו"ע עירבוב הטוב עם הרע והיינו ע"ד שנת' בסש"ב פי"א בפי' רשע וטוב לו דהיינו שהטוב שבנה"א במותו ובחלל הימני שבלבו טפל ובטל לגבי הרע דקליפה שבחלל השמאלי, וזהו מתחלק ג"כ לרבבות מדריגות חלוקות בענין כמות ואיכות הביטול וכפיפת הטוב לרע ח"ו יש מי שהכפיפה והביטול אצלו מעט מזעיר כו', ואח"כ גובר בו הטוב כו' ויש מי שהרע גובר בו יותר כו' ע"ש ועד"ז אף במעשה הטוב שלו יש ערבוב רע כענין שאמר בגמ' כל טיבו דעבדין לגרמייהו עבדין, ועמ"ש ע"פ אל תבטחו בנדיבים, זהו"ע עה"ד טו"ר לפמ"ש במא"א אות ע' סי"ז אמיתי' עה"ד טו"ר הוא ק"ג מעורבב עם מט"ט כי ביצ"י הטר"ר שוים הם מעורבים עכ"ל, ועד"ז אפי' גם בבחי' צדיק יש קצת תערובות כמ"ש בסש"ב בפי' צדיק שאינו גמור ועמ"ש ע"פ מקול מחצצים שעושיין חציצה ומבדילי' הטוב מהרע ע"י עסק התורה כו', ואפ"ל כי צ"ג שאין בו רע כלל הוא מאצי' כי באצי' כתי' לא יגורך רע וצדיק שא"ג מבריאה וכמ"ש במ"א ההפרש בין יהונתן ודוד ובין יוסף ויהודה יוסף יסוד דאצי' ויהונתן יסוד דבריאה ובבריאה בהלבושי' יש קצת תערובות רע כו' וע' בפרדס שער הצנורות פ"ד בענין צי"ע שיוצאים ממנו ב' השפעות וכמ"ש ג"כ במא"א אות צ' ס"א ח"ל הנה אות צ' ביסוד יש לה ב' ראשי' ב' צנורות א' לשפע וא' למותר עכ"ל וע' מזה בלק"ת מהאריו"ל פ' מטות והנה בחי' צ"ג הוא כשהשפע העיקרי' שמצנור הימני נמשך רק בקדושה לבד ורק מצנור השמאלי נמשך לחיצוני' שהוא רק מותר השפע שזה מוכרח להם אבל בצדיק שאינו גמור מחמת שיש עדיין בו קצת תערובות רע יוכל להיות שיתערבו ניצוצי קדושה בשפע של חול וכמ"ש הרמ"ז ויצא בדף קמ"ט ב' בד"ה איך ההוא סולם והוא מד' זהר בראשית גבי עאלת אות חית הובא בסה"מ סי' ע"ז וזה"ע חט יעו"ש, או י"ל ענין צ"ג וצשא"ג ע"ד מ"ש בפרדס ובמא"א ה' סי"ד ענין הלל גמור ושאינו גמור הלל היא המל' וכשהיא פרצוף שלם נק' הלל גמור וכשהיא מתחזה ולמטה נק' הלל שא"ג, וכמ"כ לענין צדיק שהוא יסוד ע' במא"א צ' ז' שבזמן שנמשך בו השפע מהבינה ונק' נהר יוצא מעדן להשקות כו' נק' צ"ג שכולו טוב דהיינו שמאיר האור וזה"ע יחיד חה"ע מלך כו' וע' זח"א ו' סע"א בענין ובניהו כו' מקבציאל כו' אבל בזמן שהוא בחי' ונהר יחרב ויבש כו' נק' צדיק שא"ג גם לפעמים נק' היסוד דל ונק' אביון ע' במא"א א' ג' כ"ד ובאות ב' י"ב כ"ו שלא נמשך בו שפע החסדים כו' וע' בבה"ז פ' חקת דק"פ ע"ב גבי ת' היא ד"נ מחבר כחדא שלפעמים נמשך

ג"כ שפע הגבורות ביסוד ומשפיע במל' ונק' כן דרך אשה מנאפת כו' ע"ש אי"כ זה"ע צשא"ג שהרי אין כולו טוב שהוא חסד כו'. גם ביוסף כתי' יפה תואר ויפ"מ ר"ת יתום שהי' יתום מאמו דהיינו שלא הי' מאיר בו שפע אי' עילאה מחמת שהי' בגלות במצרים כו' וי"ל דהבה"ת אשר צ"ג ממשיך ביסוד מבחי' ונהר יוצא מעדן היינו מג"ר כח"ב וצשא"ג זהו אינו ממשיך ביסוד מג"ר כ"א מז"ת.

קיצור ענין הפי' השני בויבדל מן הערבוביא וה"ע הנסירה ובעבודה להבדיל בין היצ"ט ובין היצה"ר כי ערבובי' זה"ע ערב רב עה"ד טו"ר רשע וטוב לו צדיק ורע לו. ואגב ית' פי' צ"ג וצדיק שא"ג. וצ"ג היינו שממשיך ביסוד מג"ר כח"ב ונהר יוצא מעדן כו' ע"ד הלל גמור כו'.

(ז) והגה פי' הנסירה בנפש מבורא קצת באו"ת מהמגיד נ"ע ברמזי תלי' ע"פ אחר וקדם צרתני וז"ל יובן ע"פ משארז"ל אדה"ר וחיה דו פרצופי' נבראו ואח"כ נסרו הקב"ה. והנה יש להקשות הלא הקב"ה באורייתא ברא עלמא וגם האדם שהוא עולם קטן היתכן מרומז הנסירה בתורה. ונ' לתרץ עפמ"ש בגמ' אחד מהמדות שדורשין בה התורה גורעין ומוסיפין ודורשין כמו ולקח מדם הפר וארז"ל דם מהפר יקבלנו שאם גשפך הדם על הרצפה ואספו פסול פ"ב דזבחים דכ"ה א' ובתוס' פ"ק דסנהדרין ד"ב ד"ה לטטפת. ור"ל שגורעין המם מתיבת מדם ומוסיפין אותו על תיבת הפר. והנה זה"ע דמיון הנסירה שגורעין ונוסרין מתיבה זו ומוסיפין על תיבה אחרת. וכמ"כ היתה הנסירה באדה"ר. ומ"ע גורעין ומוסיפין ודורשין רומז על אדם התחתון ומה גם אם הוא בעל תשובה וידוע כי א' ממדות בע"ת הוא שינוי מעשה והיא עיקר התשובה יותר מכל התעני' וסיגופי' ולזה אמרו גורעין ומוסיפין ודורשין פי' שיראה הבע"ת שיהי' במעשיו ג"כ מדת נסירה דהיינו שיראה לגרוע מעניני עוה"ז ומתאוות הגשמיות ומותרות וכל שאר צרכי הרשות רק יספיק עצמו בכדי הכרחי לקיום נפשו ובריאותו. וע' מזה בשע"ת להררי' וצ"ל שער א' סעי' כ"ג בענין ההכנעה בכל לב כו' וסעי' למד שבירת התאוות הגשמי' כו' ולא יומשך אחר תאוותו גם כדברי' המותר' כו' ע"ש חזר"ע גורעין לגרוע ההתפשטות נה"ב, ואח"כ ומוסיפין שיראה להוסיף במעשה עבודת הש"י כמשדז"ל בתד"א אם הי' רגיל לקרוא פרק א' או דף א' ילמד ב' פרקים כו' וכיוצא בשאר המצות ויראה להוסיף בכל עבוד' הקדש בכונה בק"ש ובתפלה ובדו"ר וגם במדות טובות ע"ד שאמרו הדבק במדותיו מה הוא רחום אף אתה היה רחום כו'. וענין ודורשין ע"ד ודרשת וחקרת והיינו להיות בבחי' בר לבב כו' ע"ש ועמ"ש ע"פ דרשו ה' בהמצאו. ומה שצ"ל גורעין דוקא מתאוות נה"ב ואח"כ ומוסיפין על כח נה"א היינו כי על נה"א ונה"ב נאמר ולאום מלאום יאמץ כמ"ש בת"א ע"פ מהלכים בין העומדין והיינו שא"א להיות שניהם בתוקף אלא אם נה"ב בתוקף ע"כ נה"א חלש וכמובן ממ"ש בגמ' פ"ג דפסחים מב"ב ע"פ ולאום מלאום יאמץ ובפי' רש"י שם וכמ"ש וישמן ישורון ויבעט ונאמר פן תאכל ושבעת כו'

ורם לבבך וכמ"ש הרר"י בשע"ת שם כי כ"ו שאדם הולך אחר התאוה נמשך אחר החומר וירחק מדרך נפש המשכלת כו'. ועוד כמ"ש בלק"ת פ' שלח בד"ה בפ' נסכים פ"ב כי היסוד אש האלקי שבו הוא במדה וגבול ומתלבש בנפשו החיוני' ולכן כשמשתמש בו בעניני גופו כמו בכעס וכל מיני תאוה כו' וקנאה ושנאה ודומיהן מתמעט ונחסר מן המדה ושוב לא יתלהב לבו כ"כ בעבודת ה'. ולכן צ"ל גורעין מנה"ב ע"י לעולם ירגיזו אדם יצ"ט על יצה"ר כו' יעו"ש ספ"ג. וזה"ע לאכפ"י לסט"א כמו עצם עיניו מראות ברע ולא תתורו אחרי לבבכם ועי"ז אח"כ ומוסיפין כי מלבד מה שיוסיף כח בנה"א מצ"ע בע"ס שבה עוד זאת שגם מה שגרע מנה"ב יתוסף על נה"א והיינו בחי' לאתהפכא חשוכא לנתורא שהכח יסוד האש הטבעי שבנה"ב להתאוות כל תאוה יתהפך מן החושך מן העוה"ז הגשמי להיות מתאוה לדבקה בו ית' וכמ"ש מזה בלקו"ת בד"ה ואתחנן פ"ב ועמ"ש בד"ה מי אל כמוך ושם פ"ד בפ"י נושא עין כו' שגם כח המתאוה שהי' מלוכש בתאוה רעה ישוב לאה' ה'. וזה"ע ומוסיפין כמ"ש ע"פ יוסף ה' לי בן אחר שמבחי' אחר מה שהוא בחי' אחורי' שמשם יניקת היצה"ר יתהפך להיות בחי' בן שהוא אהבה וכמאמר בכל לבבך בשני יצריך וע' זח"ג בהעלותך קנ"ד ב' ע"פ ונוסף עוד. וכ"ו הוא ע"י הנסירה ועמ"ש מענין הנסירה בלק"ת בד"ה שבת שבתון פ"ה ומבואר בפע"ח שער עש"ית שהנסירה היא בכל ע"ס היינו במוחין שלא להעמיק בשכלו בעניני מילי דעלמא כ"א להעמיק בשכלו בהתבוננות גדולת ה' ובתורה וכן במדות. ועמ"ש ע"פ וגלחה את ראשה ועשתה את צפרניה. והנה לכן תקנו בשמו"ע תחלת י"ב ברכות אמצעות בקשת חונן הדעת כי ההבדלה הוא ע"י הדעת כמ"ש בגמרא ברכות לג א' אם אין דיעה הבדלה מנין וכן ע"י הדעת דוקא נעשה בירור המדות כמ"ש בת"א פ' תולדות בביאור ע"פ מ"ד כו' ולכן אחר חונן הדעת אומרים השיבנו וסלח לנו כי אז יידע איך שיש בו חושך ורע כו' ויבקש סליחה ע"ז משא"כ קודם הבירור וההבדלה נדמה לו שהוא אור וטוב ולא חשך כו' וכמ"ש מזה בד"ה בהעלותך ולכן נזכר הבדלה גבי לויים הבדיל את שבט הלוי כי לויים הם מבחי' דעת כו' ואבדיל אתכם כו' ועיין בד"ה ואלה המשפטים שהדעת מחבר ומזווג חכמה ובינה דהיינו שממשיך מבחי' חכ' שיהא בחי' רא' כו' ועי"ז נעשה הבדלה א' בין אור לחושך כי הנה הכסיל בחושך הולך והחכ' נק' אור כמ"ש מזה בביאור ע"פ לבבתי גם הנה ערב ובוקר ערב לשך תעורבות לפי שבערב א"א להפריש בין הגוונים ולכן אמרו מאימתי קורין את שמע משיכיר בין תכלת ללבן כו' והיינו כי מצד הערב החושך א"א להכיר ולהבחין. וענין חושך זה מדת לילה שרש עה"ד טר"ר היא מל' וע"כ צ"ל ויבדל בין האור כו' וכן בנפש להסיר התעורבות חושך ורע כו'. ובמא"א ה' כ"ה הבדלה טוד הגבדות שהם עושי' הנסירה וההבדלה וכן צ"ל בחי' זו בנפש האדם להבדיל ולהפריש תאוות נה"ב ומדותיה מנה"א שלא יהיו מעורבים שלא יהי' כמ"ש האומרי' לרע טוב ולטוב רע שמים חושך לאור ואור לחושך כו' בישעי' ס"י ה' ד' והיינו ע"י הגבדות כנ"ל בענין לעולם ירגיזו אדם יצ"ט על יצה"ר.

קיצור, ענין נסירה ע"ד גורעין ומוסיפין דורשין שיהי' גורע מעניני עוה"ז רק ע"ד ההסתפקות, ועי"ז ומוסיפין על מעשה הטוב כי לאום מלאום יאמץ כו' וע' בלק"ת פ' בשלח בד"ה כי תבאו אל ארץ שע"י שיקרר חום האש דנה"ב בתאוות עוה"ז יתוסף האש וההתלהבות בנה"א אליו ית' וזהו יוסף ה' לי בן אחר (הג"ה עוד ענין גורעין ומוסיפין ע"ד הגו' בוח"ב רל"ג ב' גבי ודא גרע וסליק כי בק"ג ריבוי הכלים והאותיות ומיעוט האור, ובקדושה להיפוך מיעוט הכלי ר"ל מיעוט היש ע"ד שממעטי' א"ע וזהו סיבת ריבוי האור יעו"ש. וזהו ג"כ גורעין למעט היש במאי דאפשר להיות והצנע לכת ועי"ז ומוסיפין האור עכ"ה) חה"ע ההבדלה באדם להבדיל בין האור שהוא מעשה הטוב ובין החושך שהוא מעשה רשע וכמשרז"ל במד"ר בראשית פ"ג האור זה מעשה הצדיקי' והחושך זה מעשה הרשעים כו'.

ח) עו"ל האור זה תורה כמ"ש עוטה אור כשלמה והחושך זהו השכל שבנה"ב שהוא באמת חשך לגבי ח"ע כמ"ש בת"א פ' מקץ בד"ה המגביהי בפ"י שיש יתרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החשך דסכלות היינו חכמה שנפלה בשבה"כ שמשם שרש השכל שבנה"ב הנלקח מעה"ד טו"ר וכל החכמות החיצוניות היתרון וע"ז הוא כיתרון האור מן החושך. וע"כ צ"ל ההבדלה ביניהם שידע שזהו אור זהו חושך ואזי אח"כ יוכל להיות יתרון בהאור מבחי' שיברר מהחשך ועמ"ש מזה ע"פ הוהר תזריע דמ"ז ב', א"כ ר"ל ההבדלה בין קדש לחול י"ל בין אצ"י ובין מט"ט הנק' הדיוט בין אור לחושך היינו בין חכ' דקדושה ובין חכ' דעה"ד טו"ר בין מים למים בין מדות דקדושה דנה"א ובין מדות דנה"ב.

ברבות ס"פ ואתחנן דרצ"א א', ומהיכן זכו ישראל לק"ש א"ר פנחס בר חמא ממתן תורה זכו ישראל לק"ש כיצד אתה מוצא לא פתח הקב"ה בסניני תחלה אלא בדבר זה אמר להן שמע ישראל אנכי הוי' אלקיך נענו כולם ואמרו ה' אלקינו ה' אחד, ומשה אמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד עכ"ל, וצריך להבין מהו ענין מהיכן זכו ישראל לקריאת שמע הלא ק"ש אחד מתרי"ג מצות שבתורה ואם כן יש לשאול כמו כן על כל המצות, ויש לומר משום דבק"ש אומרים הוי' אלקינו שהוא ע"ד מ"ש כי חלק הוי' עמו יעקב חבל נחלתו כמ"ש בת"י ובפירש"י בחומש וכמ"ש ג"כ ברבות באיכה ע"פ חלקי הוי' אמרה נפשי כי יעקב בחר דודי לי הוא לי לאלקים כו'. והענין כמ"ש כי עם קדוש אתה לה' אלקיך ובך בחר ה' וגומר בפ' ראה י"ד ב' ובפ' ואתחנן ר' ז', וכת"י עם זו יצרתי לי כו' וכת"י ישראל אשר בך אתפאר וגומר, וע' מענין כי עם קדוש בוח"א ויצא קס"ב ב' ע"פ והקשורים ליעקב ודקס"ג ב' ח"ב משפטים כ"א סע"א תרומה קס"ד סע"א ח"ג האוינו דרפ"ו ע"ב ודרצ"ו סע"ב, ויש

להקדים מתחלה פשוטו דאיתא בבחיי פ' ראה בפ' כי עם קדוש אתה וי'ל וענין קדוש ניבדל כענין ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי ויכלול עוד ענין שכר העוה"ב כו' עכ"ל, ואדמו"ר נ"ע בד"ה טוב לחסות פי' שזהו"ע קדשנו במצותיך ל' קדושין כמו למשל כי יקח איש אשה שצריך לקדשה תחלה כו' וענין הקדושין הוא כמ"ש והייתם קדושים ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי זהו פי' הרי את מקדשת לי שתהי' מובדל ומופרש לי לשמי ועמ"ש מענין לי בד"ה וארשתיך לי, והיינו כי ז"א נק' קדוש בויו' שמקבל מבחי' קודש העליון כמ"ש בד"ה צאינה וראינה, והנוק' כנסיי' נק' קדושה בה' ע"ש שמקבלת הקדושין מו"א כמ"ש ברע"מ אמור צ"ג א' וע"כ ישראל המקבלים מזו"נ נק' עם קדוש, ופי' הבדלה זו שיהי' מובדל מן תאוות עוה"ז ולהיות ואל אישך תשוקתך ולא להיות זונה להתאוות תאוות עוה"ז ותענוגיו כו' שעז"נ אשר אתם זונים כו' אמנם בד"ה מקדש עצים פי' שיש ב' בחי' אהבה הא' בכל גפושך שנמשך מבחי' ממכ"ע שהוא חיי גפשו ונק' אה"ע הב' בכל מאודך אהבה בלי גבול מחמת שבאה מבחי' סוכ"ע כו' שהוא קדוש ומובדל כו', ואהבה הבאה מבחי' זו נק' קדושה לשון נוקבא שמקבלת מקדוש כמ"ש ואל אישך תשוקתך ועמ"ש ע"פ ואשה כי תדור כו', ובאמת ב' הבחי' א' כי פרישות מביאה לידי קדושה היינו בחי' ואבדיל אתכם הנ"ל, שזהו"ע פרישות להפריד הרע שבנה"ב מק"נ וקדש את עצמך במותר לך זהו המביא לידי קדושה ואהבה רבה הנ"ל הבא ע"י המצות וכמ"ש בד"ה ראשי המטות והיינו דאל"כ הא אפילו פושעי ישראל מלאים מצות ואעפ"כ את פושעים נמנו וכמ"ש בתו"א בד"ה אוסרי לגפן וכמ"ש בד"ה יונתי בחגוי גבי קומי לך כדי להיות יפתי ע"י מעשה המצות כו' וכמארו"ל שיקבל עליו עומ"ש תחלה ואח"כ יקבל עליו עו"מ כו' וכן בנויר נאמר קדוש יהי' גדל פרע שער ראשו היינו סלסלה ותרוממך ושער ראשו כעמר נקי הנמשך ע"י תומ"צ אך זהו ע"י שפירש א"ע מן היין כו'.

ב) וביאור הדבר כי הנה ענין ואבדיל אתכם כו' היינו כמ"ש יהי רקייע בתוך המים ויהי מבדיל כו' שהוא בחי' פרסא המפסקת דוגמת חצר הכבד שהוא מפסיק בין אברי הנשימה לאברי המזון כו', ועמ"ש מזה בתו"א פ' לך בד"ה אני הנה בריתי אתך, ומ"ש מזה במ"א ע"פ ונשב בגיא מול בית פעור ומ"ש בד"ה ויהי קול מעל לרקייע ובהביאור שם והיינו שלמטה מהפרסא יש שם ג"כ פסולת כו', והנה נודע מענין כי אל דיעות ב' דיעות כו' והנה זהו הנמשך ע"י הפרסא נדמה למטה יש כו' אבל עבודת ישראל להיות כי שרית עם אלקים שהוא הפרסא מגן ונרתק כו' להיות ביטול היש לאין וכמו דכולא קמי' כלי"ח (בד"ה קודש ישראל) משא"כ עכו"מ מחשיבים א"ע ליש ודבר נפרד כמ"ש בד"ה ויהי קול מעל לרקייע ובסידור גבי ל"ג בעומר בביאור אתה הצבת כו' והיינו לפי ששרשן למטה מהפרסא אבל נש"י נמשכים מלמעלה מהפרסא ומקבלים מבחי' סוכ"ע כי ישראל עבמ"ח וכת"י כי לא מח' מחשבותיכם כו' בד"ה ויהי קול הנ"ל ובביאור ע"פ יונתי כו', זהו ואבדיל אתכם כו' וכן איתא ברבות באסתר דקצ"ו ב' ע"פ בחודש הראשון כו' הפיל פור דלשם מבואר שבחי' ואבדיל אתכם זהו כענין ההבדלה שבין מים עליונים למים תחתונים יעו"ש אמנם ברבות פ' קרח ע"פ בוקר ויודע משמע שזהו ע"ד ההבדלה בין אור לחושך ועד"ז משמע

ממארז"ל פ"ח דשבת דע"ז גבי עיזי מסגין ברישא ברישא חשוכא כו' וזתו כמארז"ל ברבות פ' בראשית כשהוא אומר את האור כי טוב שחפץ במעשיהן של צדיקים הרי שהרשעים נמשלו לחושך ואפשר לומר כי מים תחתונים עצמן הרי מתבררים על ידי שעוברים דרך עפר הארץ ונעשו אדרבה מים חיים כו' מה שאין כן החושך זהו בחינת ג' קליפות דלמטה מקליפת נוגה שהרי נוגה לשון הארה כו' כמ"ש בזהר חלק ב' ויקהל דף ר"ג ע"ב וע' מענין חושך במא"א את ח' סעי' ס"א. וג' קליפות שלמטה מנוגה נקרא חושך ענן וערפל והם היכלות הטומאה שמהם בא מח' ניאוף ושאר מח' היצה"ר ויש היכלות הקדושה וזהו וזלעז"ו עשה האלקים כו', ואף שיתרון האור נמשך ג"כ מן החושך כמ"ש בזח"ג תזריע מ"ז ב' וכת' מגלה עמוקות מני חושך וכמ"ש ע"ז בזח"ג נשא ק"מ ע"א וכענין שהראי' נמשך מן השחור שבעין וזהו"ע יצרנה כאישון עינו ובס"פ תצוה דקפ"ז סע"א דאלמלא חשוכא לא אתיידע נהורא כו', ופי' במק"מ מ"מ זהו לא כמו שמים תחתונים הם מעצמם דוחקים ומתבררים ונעשים מים חיים אלא זהו כמ"ש בפ' בראשית ד"ד סע"א מאן מנכח די חשוכא מהפכין לנהורא ופירש הרמ"ז חזו בעשיית המצות ולימוד התורה וקבלת היסורים כו' עד כאן לשונו, וזהו גם כן עסק לימוד התורה בלילה דוקא וכמו שכתוב מזה על פסוק קומי רוני בלילה כו' באיכה סימן   ועל פסוק יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירו עמי בתילים סי' מ"ב, ואפ"ל דמה"ט ישראל מונין ללבנה דוקא שהוא בחי' אור המאיר את החושך והלילה, הנה ענין ההבדלה שבין אור לחושך יש ג"כ בקדושה ותו"ע הנסירה בעשיית להבדיל ולהפריש הכותל א' שבין ז"א לנוק' להיות החסדים דז"א בפ"ע והגבורות דנוק' בפ"ע ואח"כ דוקא יוכלו הגבורות להתמשך כמ"ש כ"ז בזח"א דל"א ע"א ודל"ב ע"א וכ"כ במא"א את ח' סעי' כ"ה הבדלה סוד הגבורות שהם עושים הנסירה וההבדלה כו' וכן צ"ל בחי' זו כנפש האדם להבדיל ולהפריש תאוות נה"ב ומדותיה מנה"א שלא יהיו מעורבים שלא יהא כמ"ש האומרים לרע טוב ולטוב רע שמים חושך לאור ואור לחושך כו' בישעי' סי' ה' י' כי הנה הכסיל בחושך הולך והחכ' נקרא אור דכמו שע"י אור רואה הדבר מה שלא ראה אותו כשהי' חושך כמו"כ ע"י החכ' נאמר שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה וכת' ומבשרי אחזה אלוה אחזה ממש כמ"ש במ"א בדי' וידעת היום וזהו"ע שנאמר לבבתיני באחד מעיניך בחי' לאסתכלא ביקרי' דמלכא משא"כ הכסיל שאינו נותן לב להשגיח ע"ז נאמר בחושך הולך וזהו ולבי ראה הרבה חכמה כו' הלב רואה כו' גם חשך ר"ת חמור שה כלב היינו קליפות שכנגד חג"ת נגד המרכבה הקדושה כו', וזהו לדוד ה' אורי וישעי אורי ברי"ה כו' באור פניך יהלכון יאר ה' פניו אליך כו' ולכן תיקנו בשמו"ע תחלת י"ב אמצעות בקשת חונן הדעת כי ההבדלה הוא ע"י הדעת כמ"ש בגמ' פ"ה דברכות דל"ג ע"א וכן ע"י הדעת דוקא נעשה בירור המדות כמ"ש בת"א פ' תולדות בביאור ע"פ מים רבים כו', ולכן אחר חונן הדעת אומרים השיבנו וסלח לנו כי אז ידע איך שיש בו חושך ורע כו' ומבקש סליחה ע"ז כו' משא"כ קודם הברור וההבדלה נדמה לו שהוא אור טוב ולא חושך כו' ולכן נזכר הבדלה גבי ליום הבדיל את שבט הלוי כי ליום הם מבחינת דעת כו' ועל דרך זה צריך להיות באדם לקיים מה שכתוב ואבדיל אתכם כו' והיינו על

ידי הדעת ועיין בד"ה ואלה המשפטים שהדעת מחבר ומוזוג חכמה ובינה דהיינו שממשיך מבחינת חכמה שהוא בחינת ראייה כו' והנה מתחלה צ"ל ההבדלה בין אור לחושך בחי' נסירה של הנה"א מנה"ב שלא להיות מעורבין וכותל א' והבדלה זו נאמרה תחלה בתורה ואח"כ צ"ל ג"כ ההבדלה בין מים למים ע"ד ראה נתתי לפניך כו' ובחרת בחיים כו'.

ג) וזהו כי עם קדוש אתה (בד"ה קא מיפלגי במתיבתא דרקייע אם בהרת קדמה) כי הנה קדוש הוא בחי' כתר דהיינו שהוא בחי' קדוש ומובדל למעלה מגדר ההשתלשלות וראשית ההשתלשלות הוא מבחי' חכ' משא"כ הכתר גק' חד ולא בחושבן כמ"ש במ"א בד"ה פתח אליהו בת"א פ' וירא ואעפ"י שלפעמים גק' תפארת ג"כ קדוש זהו כי להיות שרש הת"ת הוא מבחי' כתר ועד"ז נאמר בישראל כי עם קדוש אתה שהם מבחי' תפארת כמ"ש ישראל אשר בך אתפאר ות"ת הוא קו האמצעי שעולה עד הכתר וכן פי' ברבות פ' בלק פי' בך אתפאר לשון עטרה וכתר כו' ע"ש (בד"ה כי תצא כו' ונתנו כו') והיינו שמבחי' סוכ"ע וכתר משם נמשך שרש פנימי' נקודת הלב להיות אה' לה' לבדו למעלה מבחי' טו"ד בבחי' רעו"ד וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא הפצתי בארץ כלה שארי ולבבי צור לבבי וחלקי כו' וכמארז"ל ברבות בשה"ש ע"פ ולבי ער דקאי על הקב"ה שנקרא לבו של כנסת ישראל דהיינו לפי ששרש פנימי' הלב נלקח מבחינת קדוש ומובדל טוב כולא עלמין כו' ובמאורי אור אות למ"ד ס"ג לב כינוי זה בתפארת ובבינה ובמלכות כו' עיין שם ויובן ע"ד הנ"ל חתו ישראל אשר בך אתפאר וע' ע"ז ברבות בשלח פכ"א שהו"ע עטרה וכתר על ראשו של הקב"ה שנעשה מתפלותיהן של ישראל וכמ"ש הענין בתו"א בד"ה מוזה מימין וע"פ מה יפו פעמיך בנעלים כו', וגם י"ל בפ"י כי עם קדוש אתה לה' אלקיך שע"י הקדושה זו הם ממשיכים תוס' קדושה למעלה וכמ"ש במ"א ע"פ שאו ידיכם קדש וברכו את ה' בד"ה צאינה וראינה ולכן יש גילוי לזה ברבות בא פט"ו דקל"ב ג' ע"פ והייתם לי קדושים כו' ואבדיל אתכם כו' הריני מקדש את ישראל והם מקדשין אותי לכך כתי' והייתם לי קדושים עכ"ל. והיינו שממשיכים ע"י הכתר המשכת אור מא"ס ב"ה בהע"ס כו' ועמ"ש ע"פ ועתה יגדל נא כח אד' כו' העונה אישר"מ בכל כחו כו' וע' ברבות ר"פ תבא מה השמן הזה אינו יכול להתערב במשקין אחרים כו' כך ישראל ואבדיל אתכם כו' דהנה שמן שצף ע"ג יין אינו חיבור כו' כי יין בינה סדר ההשתלשלות משא"כ חכ' מוחין דאבא שמן כו' וכמו שבי"ע אינו ערוך לאצ"י שאצ"י שהוא אלקות מובדל מבי"ע גבראים כמור"כ וכ"ש וקו"ח נש"י שהן מבחי' אצ"י כו' לגבי הנבראים כו' וע' בפע"ח שער הקדישים בענין הטעם שבקליפה י"א כתרין לפי שהקודש א"י להתערב עם החול כו', ומ"מ נק' עם קדוש כי בורא קדושים שאפ"י ח"ע נק' בריאה יש מאין לגבי א"ס ב"ה עצמו כמ"ש בד"ה את שבתותי תשמרו, ובך בחר ה' להיות לו לעם סגולה כו' וארז"ל ברבות במדבר פ"ג דרט"ו ע"ב א"ר לוי אתה מוצא הרבה דברים ברא הקב"ה ובירר לו א' מהן ברא ז' ימים ובחר הקב"ה בשבת שנאמר ויברך אלקים את יום השביעי ויקדש אותו כו' ברא ארצות וביחר לו הקב"ה א' מהן דהיינו א"י שנאמר תמיד עיני ה' אלקיך בה כו'

עד ובך בחר ה' כו' עכ"ל, וצ"ל מהו הפירוש ובירר לו ובחר לו והלא ואתה מחיה את כולם כתיב ואין עוד מלבדו, ויש להקדים מ"ש הרמב"ם בהקדמתו לפי המשניות בענין מארו"ל כל העולם לא נברא אלא לצוות לזה שהכוונה בבריאת כל מה שיש בתוך העולם ההוא ונפסד אינו אלא איש שלם כולל החכמה והמעשה כו' והשאר הוא לצוות לזה כו' ע"ש באריכות והוא בד"ה אחר כן ראה להסתפק ובכחרי מאמר א' סי' צ"ה בענין שת בן אדה"ר והי' סגולה ולב חולתו כקליפה כו' וסגולת יצחק יעקב כו' ע"ש, ושם סי' ק"ב הקשה והלא יותר טוב היה שיישר הכל כו' ר"ל שיהיו כולם לב וסגולה ותירץ בסי' ק"ג דא"כ הלא יותר טוב היה שיהי' הבע"ח כולם מדברים אלא כמו עד"מ בגידול הפרי מטבע המציאות שתהי' הקליפה קודמת ומקפת הפרי כך הדין נותן שלא יהי' כל בני אדם סגולה ורק ישראל נפרש ממין עובדי כוכבים כפרי והשאר כקליפה להם כו' ע"ש שזוהו תוכן התירוץ והדברים מבוארים ג"כ במדרש רבה ס"פ ואלה המלכים אשר מלכו כו' התבן והקש מדיינים וע"ז כו', ובשה"ש רבה ע"פ בטנך ערימת חיטים ובפ' במדבר ולכן העובדי כוכבים יש להם שרים שבהם ועל ידם נמשך להם ההשפעה שלפי שהן בחי' הקליפה ע"כ מקבלים מהשרים והוא נמשך מבחי' האחוריים שבקדושה וכמ"ש הרמ"ז פ' האזינו וקרו ליה אלקא דאלקיא כו' ע' בד"ה כי תצא הנ"ל גבי כוכבים וכל צבא השמים כו' אשר חלק כו' כוכבים הם המזלות שמקבלים מע"ש יצב גבולות עמים כו' והם מקבלים חיות משמרי האופנים וגבוה מעל גבוה עד שמקבלים מרוח פיו ית' וכמ"ש בוח"ב בשלח דמ"ט ע"פ ויסר את אופן מרכבותיו אעבר וסליק ההוא אתר קדישא עילאה דהוה מדבר לכל אינון רתיכין כו' ופי' הרמ"ז ר"ל בחי' מלכות המשפעת גם לחיצוניות וכמ"ש ומלכותו בכל משלה כו' כי ביצירה יש ע"ש כו' אבל בעשי' שם עיקר הקליפה כו' ובחי' מל' הוא בחי' שם והארה חיצוניות כמ"ש בד"ה אחרי ה' אלקיכם תלכו ובד"ה כי תשמע בקול בענין מפתחות החיצוני' ומפתחות הפנימיות אכן ישראל מקבלים שפעם משם הוי' פכ"פ שלא ע"י אמצעי חהו כי חלק הוי' עמו שהם מקבלים מבחי' ד' אותיות הוי' בין באצ"י בין בבי"ע כמ"ש הרמ"ז פ' האזינו שם ומבואר בהרמ"ז תרומה קל"ד ב' שאעפ"י שיש פירוד בין בי"ע לאצ"י היינו מצד כלי העולמות אבל לא בבחי' האו"ם המתפשט בהם שהרי סודו שם הוי' כו' וכמ"ש אדמו"ר נ"ע באגה"ת פ"ד יעו"ש, וזהו ובך בחר ה' כו' וכמו"כ ההפרש בין ימות החול ובין יום השבת וכמ"ש באריכות ע"פ מאמר הו"ח"א ר"פ נח ע"פ אלה תולדות נח כו' אלה פסל כו' ובת"א בד"ה ויקהל משה בענין חצר הפנימי' הפונה קדים כו' וכן בענין א"י עפמ"ש ברבות ויחי בפ"י ארץ החיים שמתיה חיים תחלה לעוה"ב ובוח"א ר"פ לך לך ע"ח א' דהא חילא עילאה דעלה לית ליה שיעורה כו' ופי"ב דתענית ד"י ע"א א"י משקה אותה הקב"ה בעצמו וכל העולם כולו ע"י שליח כו' וכמ"ש מזה במ"א ע"פ ונתתי מטר ארצך כו' וע' ברבות באיכה ע"פ חלקי הוי' אמרה נפשי ומ"ש ע"ז במ"א בד"ה את ה' האמרת היום כו' ובפ"י ובך בחר פ"י בת"ז בכ"ב אותיות התורה שבתוך נש"י ועמ"ש בענין יבחר לנו את נחלתינו ואהב את יעקב כו' אהבתי אתכם כו' רק אתכם ידעתי וע' במ"א אות ב' סט"ו בענין בחירה ועמ"ש בד"ה תקעו ובאג"ה ד"ה מה טוב חלקינו כו'.

ד) אלא דלכאורה קשה ע"ז כמו שהקשה ברבות פ' והלא בתר"ל תמן שובעה תמן זולא כו' וכן ישראל הם בדחקות יותר מהשאר וגם ארז"ל יאה עניותא לישראל כו', ואיך יתכן שבמה שהקב"ה משפיע ע"י שליח יהיה יותר ממה שמשפיע בכבודו ובעצמו כביכול, והתירוץ לזה יובן עפ"מ"ש בת"א בד"ה בשלח פרעה בענין פ' קליפה קדמה לפרי ע' זח"ב משפטים דק"ח ע"ב כמה ארך אפיים לפניו שלא עפ"י חשבון כו' וכמ"ש ברבות אמור פכ"ז ריב"ל כי הוה סליק כו' אמר צדקתך כהררי אל כו' ע"ש, וזהו וימנע מרשעים אורם באיוב סל"ח ט"ו והעין דרשעים היא תלויה שמקבלים מבחי' המקיף כי ע"ד עין תלויה שבפסוק יכרסמנה חזיר מיער תילים סי' פ' ע"ד רם על כל כו' ולכן נמשך השפעה זו רק בחיצוניות תענוגי עוה"ז שהם פסולת ההשפעה ועמ"ש עבדים היינו לפרעה כו' שהמשכה זו אף שבאה מא"א כנ"ל בענין כמה ארך אפיים מ"מ באה רק מבחי' עורף ואחוריים וע"כ נמשך מזה ג"כ ההשפעה בחיצוניות כו' וגם משלם לשונאיו אל פניו כו', וזהו ההשפעה שנמשך ע"י השרים הנ"ל שהוא פסולת ותמצית השפע אבל ההשפעה הפנימי שלמעלה מהפרסא וחצר הכבוד זהו מה שנמשך שלא ע"י שליח ועז"נ חלק הוי' עמו ומה שבאה ע"י צמצומים כו' היינו שכדי לקבל גילוי אוא"ס ב"ה בבחי' פנימי' שלא ע"ד וימנע מרשעים כו' ח"ו צ"ל כלי לזה והיינו ע"ד הביטול במציאות כמ"ש בתניא פל"ה בהג"ה שלכן אין אוא"ס שורה אפי' באצ"י רק בבחי' חכמה שהוא כח מה כו' ועמ"ש ע"פ ונשב בגיא ובת"א פ' משפטים בד"ה לא תהי' משכלה ועקרה בענין כוס של ברכה כו' וע' זח"ב תרומה קכ"ח סע"א בגין דרוח מסאבא איהו אודמן תדיר במגנא וכמ"ש בסידור ע"פ אל תבטחו בנדיבים כו' ורוח קודשא לאו הכי כו' ובאתדכאותא דגרמיה כו' ע"ש וז"ש ברבות באיכה ע"פ חטא חטא ירושלים ועכומ"ז אינן חוטאים אלא אעפ"י שחוטאין אינו כלום היינו שאינו פוגם כלום למעלה וע"ד שנתבאר בת"א פ' יתרו בד"ה וכל העם רואים שקודם יציי"מ ומ"ת לא היה פוגם מה שעמרם נשא דודתו מפני שלא נזדכך העולם וכמארז"ל ע"פ זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם דקאי על עריות חנם בלא מצות כו', והר"ע דוקין שבעין דלדידהו לא הוי מומא ולדידן הוה מומא פ' דוקין שבעין הוא ההסתרה על הראי' בחי' לאסתכלא ביקרא דמלכא כו' וכמ"ש ע"פ לבבתני באחת מעיניך כו' ופי' להיות לו סגולה מבאר בד"ה נאו לחייך בתורים כו', ופי' מכל העמים היינו ע"י שיבררו מכל העמים ע"ד כמראה הקשת אשר יהי' בענן כו' וכמ"ש ע"פ ושלשת תרד מאד בביאור ע"פ מחר חודש, וזהו"ע יתרון האור שמתוך החושך דוקא וכמ"ש בת"א בד"ה בשלח פרעה הנ"ל שזהו בחי' תשובה כו', וזהו"ע ורעתיא לי בארץ ועמ"ש בד"ה אל יתהלל החכם כו' בענין פ' עולם הפוך ראיתי עליונים למטה כו'.

ה) וזהו"ע דבור אנכי הוי' אלקיך אשר הוצאתיך כו' (בד"ה כי המצוה הזאת) דלכאורה אינו מובן דזה לא שייך כ"א באדם שהוא בעל גוף אשר יאמר עליו כי הוא זה ע"כ שייך לומר אנכי הוא איש פלוני משא"כ בו ית' דלית מח' תב"כ, אך הענין כי פ' אנכי היינו עצמיות אוא"ס וכמ"ש במדרש ע"פ הלא אנכי טוב לך מעשרה בנים דקאי על דיבור אנכי ועשרה בנים הם

ע"ס דז"א והיינו כי התורה התחלה בב' בחכ' יבנה בית רק בעשה"ד התחיל באלף דאנכי כנז' ברבות בראשית פ"א והיינו כי אלף בחי' פלא כתר חד ולא בחושבן כו' שאין ערוך אליו כלל כו' וכדי להיות נמשך מאנכי להיות הוי' שהוא המוטה כל ההיות והתהוות הוא בבחי' גבול מהארץ לרקיע ת"ק שנה כו' משאי"כ מבחי' אנכי בלי גבול לכן צ"ל צמצום תחלה וזהו היוד דשם הוי' וצמצום זה להיות מקור לבחי' התהוות שבגבול כו', וע' בעה"ק ח"א פ"ח ובת"א בביאור ע"פ יביאו לבוש כו' ואח"כ נעשה ה' התפשטות אורך ורוחב ממכ"ע וסוכ"ע ואח"כ ו' המשכה ואח"כ ה' תתאה שהוא עוד אורך ורוחב והנה כדי להיות צמצום זה המשכה זו מבחי' אנכי להיות הוי' כ"ז הוא מפני כי אלקך אנכי שע"י שאתה ישראל ממשיך בקרבך אלקות כו' והמשכה זו זהו ע"ד הנ"ל אות ב' ג' בפ"י הייתם לי קדושים כו' ואבדיל כו'.

וזהו שפתח הקב"ה שמע ישראל אנכי ה' אלקיך כי ישראל היינו ז"א ולכן נש"י שנמשכו מז"א נק' עם קדוש כנ"ל ובחי' ע"ק סוכ"ע נק' אלקי ישראל הנ"ל שהרי החכ' מאין תמצא יש מאין ועמ"ש כה"ג בסידור ע"פ שאל יעקב בעזרו שברו על ה' אלקיו כו' ע"ש וכה"ג פי' בוח"ב בשלח נ"ה ב' ע"פ אלקי אבי וארוממנו וזהו אנכי הוא עצמות א"ס נמשך להיות הוי' אלקך כו' אשר הוצאתיך מארץ מצרים בינה נק' מצרים מצר ים התכמה ח"א היה בבחי' עיבור בבטן מי כמ"ש בד"ה עבדים היינו לפרעה ובת"א בד"ה וארא אל אברהם איך הגלות נק' עיבור כו' ח"ש בירושלמי פ"ד סוכה ה"ג אשר הוצאתיך מארץ מצרים הוצאתיך כתיב כאלו הוציא את עצמו כו' היינו לידת ז"א גילוי בחי' ממכ"ע כו' ובחי' זו בנפש שדוקא ע"י יצ"מ נמשך להיות אנכי הוי' אלקיך וכנ"ל בענין בשלח פרעה כו' וזרעתי לי כו' וכמ"ש ג"כ ע"פ צחוק עשה לי אלקים שהתענוג עליך הנק' צחוק נמשך משם אלקים היינו ע"י כי שרית עם אלקים לאכפיא ולאהפכא חשוכא כו' ע"ז נמשך יתרון האור והוא להיות אנכי הוי' כו' מבית עבדים הוא בחי' ע"ש שמהם נמשך פסולת השפע ועז"נ ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב שהוא ההמשכה הפנימיות שבקדושה בחי' הוי' אלקינו ואת המות ואת הרע השפעה חיצונית דפסולת ועז"נ ובחזרת בחיים וכמ"ש במ"א.

ו) והנה ק"ש שמע ישראל הוי' אלקינו זה קבלה לדיבור של אנכי ופי' קבלה זו היינו כי כמו למעלה כדי להיות אנכי הוי' זהו ע"י צמצום תחלה כו' (בד"ה שובה ישראל עד) כמו"כ באדם שצריך להמשיך בו גילוי שם הוי' ראשית דבר לעשות בו בחי' יר"ד זהו"ע צמצום שהוא בחינת הסתלקות לסלק ולבטל א"ע לגמרי שלא יעשה בשביל עצמו וכמ"ש בתניא פמ"ט והנה כמים הפנים לפנים כמו שהקב"ה כביכול הניח וסילק לצד א' דרך משל את אורו הגדול הבלתי תכלית כו' עאכו"כ לאין קץ כי ראוי לאדם ג"כ להניח ולעזוב כל אשר לו מנפש עד בשר כו' ולא יהי' שום מונע כו' ועמ"ש בד"ה ראה אנכי נתן ובד"ה ולא אבה ויהפוך מענין איך שיש שם הוי' בכל גפש כו' וזהו הוי' אלקינו ר"ל כחינו וחיותינו כמ"ש בד"ה בפ' נסכים ובד"ה קדש ישראל. והנה הוי' אחד הוא קבלת דיבור ולא יהי' לך כן פי' בשל"ה במס' תמיד שלו

דרנ"ב סע"ב בשם הרמב"ן ופי' ולא יהי' לך שלא יהי' לו שום מבטח על מלאך כו' כי כל המשתף שם שמים כו' ע"ש (בד"ה שובה ישראל) והענין כמארו"ל ישראל שבחז"ל עע"ז בטהרה הם. כי ענין עכו"מ"ו גשמיות הוא המשתחזה לשמש ולירח מפני שמהם תוצא השפעת מזון וכמ"ש ממגד תבואות שמש כו' הלא עכ"ז אינן כופרים בה' ומאמינים בו ית' כמ"ש ממזרח שמש עד מבוא גדל שמי כו' אלא שאומרים עוב ה' את הארץ ביד המזלות וקרו ליה אלהא דאלהא אבל אינו משגיח בשפלים ועמ"ש מזה בד"ה ששים המה מלכות ולכן עובדים לכו"מ"ו להעלות מ"ן להמשיך מהם השפע וכמ"ש בזח"ב ר"פ יתרו ס"ז ב' בענין מלך וכהן שבסט"א וכמ"ש במ"א ויש בחי' קלה מזה הרע השיתוף שעו"כ מאמין בהשגחה ג"כ רק שכו"מ"ו ג"כ יש להן חלק בזה ע"ד שלשה שותפים באדם כו' וע"ז אין בן נח מצוה כו' וע' מזה בתשו' ושב הכהן סי' ל"ז שחולק על דין זה וס"ל שמצווים על השיתוף ושכ"כ בתשו' שער אפרים ועכ"פ לישראל ודאי מזהירים גם על השיתוף מפסוק ולא יהי' לך כו' והיינו שלא להחשיב אותם ליש ודבר כלל בלתי ה' לבדו דייקא וכמ"ש ברבות ר"פ בראשית ע"פ מי אתי מי שותף עמי כו' והן רק שלוחי ההשפעה כגרון ביד החוצב בו, והנה מענין אזהרה זו יש למצוא גם ברוחניות בכל עסקי האדם דאף שצ"ל כלים לההשפעה כמו משא ומתן ומלאכה אין להחשיב הסיבה לעיקר כו' כ"א לדבר טפל לגמרי כו' וכן נת' בד"ה שובה ישראל הנ"ל ועל קבלת דיבור זה אומרים הוי' אחד היינו שהוא לבדו הוא ומי איתי והוא אחד בו' רקיעים הארץ וד' רוחות כו'.

ברבות ס"פ ואתחנן ממתן תורה זכו ישראל לק"ש שמע ישראל אנכי ס' נענו כולן ואמרו ה' אלקינו ה' אחד, וצ"ל למה כפלו השם ב' פעמים. ולכן י"ל כי הנה אנכי ולא יהי' לך בדבור א' נאמרו א"כ מה שענו הוי' אלקינו זהו קבלה לדבור אנכי כו' ומה שאמרו ה' אחד זהו קבלת דבור לא יהי' לך כו', ולפי ששניהם בדיבור אחד נאמרו ע"כ נאמר הקבלה ג"כ בפסוק אחד וקרוב לזה איתא בשל"ה במסכת תמיד שלו דרנ"ב סע"ב ופי' שם לא יהי' לך כו' שלא יהי' לך מבטח על מלאך כו', וזהו מאמר הרבות בשה"ש ע"פ דודי לי ואני לו וכשהי' לי דבר לא בקשתי אלא ממנו כי כל המשתף ש"ש וד"א כו' וזהו ה' אחד, ואפ"ל כי פי' אנכי הוי' אלקיך זהו ע"ד הוי' הוא האלקים אכן יש בחי' יתירה עוד והוא מ"ש באליהו פ"ב הוי' הוא האלקים שבחי' הוי' הוא בבחי' אלקים ע"י גילוי עצמות א"ס וזה א"א להגיע ולהמשיך ע"י מ"ע שהוא דבור אנכי כו' כ"א ע"י מליצ' דבור לא יהי' לך אלקים אחרים כו' ע"ד שפי' הרמב"ן והשל"ה כנ"ל ע"י נמשך שהוי' יהי' בבחי' אלקים וזהו הוי' אחד, פי' ע"ד שפי' האלשיך ששתי השמות הוי' אלקינו הנאמר תחלה תיחד: ליכלל בשם ה' אחד וזהו כאשר הוי' הוא בבחי' אלקים לגבי עצמות א"ס כו'. וזהו ומבלעדי אין אלקים ואין אלקים עמדי והנה בגמרא פ"ד דר"ה דל"ב ע"ב

ס'ל לריו דפסוק שמע ישראל הוא עולה למלכות וצ'ל אמאי לא אמר כן עז פסוק אנכי כר שעז ארז'ל קבלו מלכותי ע"כ נ' דענין מלכות זהו מענין ה' אחד וכן אין עוד מלבדו. להוציא מענין המשתף ש"ש וד"א כו' חהו דוקא מב' הדברות דאנכי ולא יהי' לך ולא מדבור אנכי לבד וע"כ דזוקא פסוק שמע ישראל שיש בו קבלה לב' הדברות אנכי ולא יהי' עולה במקום מלכות.

ראה • אנכי נתון לפניכם. מהו לפניכם הול"ל לכם, הנה פב"פ דיבר ה' עמכם וארז'ל ע"ז ברבות כי תבא זכה הפחות בימי משה מה שלא זכה הגדול שבנביאים יחזקאל, וצ'ל א"כ מהו ההפרש בינם לבין משה שבמשה נאמר דבר הוי' עם משה פא"פ כו', והנה בחי' זו דפב"פ דיבר ה' עמכם נשאר לעולם אף לאחר מתן תורה כמשארז'ל כה"ג על פא"פ דגבי משה מה כביכול אור פנים שלמעלה קיים לעולם ולעולמי עולמים כו' והיינו שבחי' זו נמשך שם הוי' בפנימיות של כאר"א מישראל היו"ד הוא בחי' חכמה משכיל לאיתן כו' משכיל הוא בחי' שלמעלה מן השכן וכענין שתוך כך עלה במחשבה וכך יש בחי' זו בכאר"א וכמ"ש מזה בד"ה ענין ק"ש בלקו"ת פ' ואתחנן והיינו לפי שעלה במח' סתימאה הנ"ל ועמ"ש מזה בד"ה יונתי בחגוי ובביאורים שם ולכן נק' האזרחי דהפי' תושב הארץ מאז ומקדם הוא הבחי' שארץ קדמה שבמח' הקדומה ושם עלו שרש נש"י וע"כ הם אזרחי ארץ חפץ הנ"ל ורש"י בתילים רס"י פ"ט פי' איתן האזרחי ע"ש מי העיר ממזרח לשון זריחה והוא מקור בחי' זרחה השמש שמש ומגן הוי' כו', אך אזרח לשון עתיד הוא מקור זריחת אור שגנו ביום הראשון שלמעלה מבחי' שמש ומגן כו' ולכן מה שהאיר ממזרח נק' רק העיר מלשון הארה לגבי בחי' כל האזרח לע"ל בחי' גילוי אור הגנוח כו' וה"ה בינה רחובת הנהר חהר"ע נקודא בהיכלא היכל ה"י כ"ל היינו נשע"ב הנמשכים מן היו"ד נודע בשערי' כ"ח לפושע"ד כמ"ש בלקו"ת פ' מטות בד"ה עיני כל אליך ישברו והחכ' הוא נקודא כי להיות ההמשכה מאוא"ס א"א רק ע"ד נקודא א' שאל"כ לא יוכלו לקבל ח"ש ויצא כברק חיצו כו' ועוד כי כל מה שקרוב יותר לאוא"ס ב"ה הוא בבחי' אין וביטול בתכלית דכולא קמיה דוקא כל"ח וכמ"ש באג"ה ד"ה קטנתי מכל החסדים ולכן החכ' נק' אין לפי שבה שורה אוא"ס, וזה שארז'ל פי"ב דערכין ד"ו סע"ב שילוח היה מקלח מים בכאיסר שלח המלך והרחיבו ונתמעטו מימיו כי מעיקר השילוח שרשו מחכמה וז"ש ההולכים לאט ע"ד דברי חכמים בנחת נשמעים כו' וכמו כהנים ולוים שהלוים שרשם מבינה הם בשיר לארמה קלא וכהנים שהם בחכ' עבודתם בחשאי מרוב הביטול כו' גם שילוח כענין המשלח מעיינים בנחלים כו', ולכן מקלח מים רק בכאיסר שהוא בחי' אין ואינו יש מיעוט הכלי וריבוי האור כו' וכשהרחיבו להיות בחי' יש נתמעטו מימיו שאין אוא"ס שורה בבחי' יש כו' ולכן אין

אוא"ס שורה בכינה אלא ע"י אמצעות החכמה כו' ולכן צ"ל בחי' הבן בחכ' וחכם בכינה ועד"ו תושב"כ ותושבע"פ אשר בתושב"כ נאמר כל דבר בקיצור נמרץ כמו לחכימא ברמיזא ע"ד מי שילוח הנ"ל ותושבע"פ נעשה רחובת הנהר כו' ונחל איתן שיומשך בהמדות וזהו המתפלל צריך לכרוע עד שיראה איסר כנגד לבו שיומשך מהמוח בלב בחי' נחל איתן שהוא כענין מי השילוח שהי' מקלח מים בכאיסר כו' ועמ"ש מזה בתו"א בס"פ חיי וזהו הוי"ו דשם הוי"ו ואח"כ ה' אחרונה מודו"מ שמבחי' איתן נעשה תניא שהתנאים הם איתנים כו' כמ"ש מזה בד"ה ואלה שמות בניי וגם וצדקה כנחל איתן כו' אך בגלות אין השם שלם כמ"ש בלקר"ת בד"ה ראה אנכי ולע"ל ומל ה' כו' והטיבך זהו בחי' גילוי בחי' איתן כל האזרח בישראל כו' וזהו"ע ראה אנכי נותן לפניכם ברכה כו' לפניכם דוקא כי הנה כל הנביאים נתנבאו ככה בחי' כדמותינו יחז"ת ומשה נתנבא בזה וכמ"ש בד"ה ראשי המטות ולכן בחי' פב"פ הוא למעלה מבחי' הנביאים עכ"ו אינו דומה כלל לבחי' משה כי פב"פ היינו שבחי' פנים העליונים דיחז"ע נתלבשו בפנים דיחז"ת וכענין שילוב הוי"ו באד' שנת' בלקר"ת בביאור ע"פ שובה ישראל ששם הוי"ו מאיר ע"י שם אד' ע"ד לא כמו שאני ניכתב אני נקרא כו' והוא כמו שמשגי השכל ע"י המשל עכ"ו הוא למעלה ממדריגת שאר הנביאים שלא השיגו רק שם אד' לבד כמ"ש בישעי' ואראה את אד' יושב על כסא כו' אבל בנש"י נאמר פב"פ דיבר הוי"ו שהשיגו גילוי שם הוי"ו ממש כמו שהוא נכתב ולא כמו שהוא נקרא באדנות כו' ועמ"ש כה"ג בתו"א בד"ה וידבר אליקים כו' וארא אל אברהם בענין ושמי הוי"ו לא נודעתי להם דהפי' שם הוי"ו קודם שבא בהתלבשות בשם אליקים כו' בחי' זו לא נודעת להם רק למשה וע' בזה וארא דכ"ג ע"ב אבהן הוי חמא מגוי כו'.

והנה על זה נאמר ראה אנכי נותן לפניכם ברכה שהכרכה הוא בבחינת לפניכם שיוכלו גם כן לקבל לעתיד לבא הגילוי דבחינת פנים בפנים וכמאמר רז"ל על פסוק ביום ההוא יהי' הוי"ו אחד ושמו אחד שעכשיו לא כמו שאני נכתב אני נקרא אבל לע"ל יהי' גילוי שם הוי"ו ממש ועז"נ ולא יכנף עוד מוריד כו'. וזהו מלך ביופיו תחזינה עיניך בישעי' ג' י"ז דקאי על לע"ל כי פי' ביופי זהו ע"ד הנך יפה דודי ש"ע נהורין כו' כמ"ש בלקר"ת בביאור ע"פ כי תצא כו' וזהו התפארת נתבאר כי חכמת אדם תאיר פניו באור פני מלך חיים ולע"ל שיהי' גילוי פנימי התורה ישקני מגשיקות פיהו זהו מלך ביופיו כו' וזהו הברכה לפניכם כו' וכמ"ש ישר יחזו פנימו אך ברכה זו היינו ע"י אשר תשמעו אל מצות הוי"ו כי סוף מעשה במח' תחלה שלכן ארץ קדמה במח' וזהו בחי' אורח הארץ שמוה נמשך הגילוי כל האזרח בישראל כו' וכמ"ש כ"א בזאת יתהלל המתהלל כו' השכיל וידוע אותי היינו בחי' משכיל לאיתן הנ"ל והיינו כי אני עושה חסד ומשפט וצדקה בארץ דוקא שע"י מעשה דוקא יומשך בחי' הגילוי הנ"ל.

הובא בספרי מי כתיב אלקינו בכל קראינו אליו ולא למדותיו כי כן הפרדס שליב פ"ב בשם הספרי ובכל ספרי הקדמונים ומביאים ראי' מזה שעיקר התפילה והקריאה צריך להיות אל עצמות המאציל ולא למדותיו הם ע"ס הנאצלים שלו ית' (וזהו רבותא יותר ממ"ש הרמב"ם בפ"י המשניות פ' חלק בענין השלשה עשר עיקרים העיקר החמישי שאליו בלבד יכוננו כל המחשבות ויניחו כל מה שזולתו דר"ל שלא לבקש משום מלאך כו' וזהו אינו רבותא כלל כי המלאכים הן נבראים ופשיטא שאין לבקש מהנברא כ"א מהבורא, אבל הספרי ר"ל דאפילו מדותיו ית' שהן אלקות דהיינו ע"ס דאצי' עכ"ז אין לקרוא ולבקש מהם ח"ו רק מהבורא ית' ממש והע"ס הם רק כלים אצל אורו ונק' עשר תיקונין וכמ"ש בתו"א בד"ה פתח אליהו ומקשים ע"ז ממארו"ל ע"פ ולדבקה בו וכי אפשר לדבק בשכינה כו' אלא הדבק במדותיו מה הוא רחום אף אתה רחום כו', דמשמע איפכא שא"א לדבק בשכינה הוא עצמו' אא"ס ב"ה (בחי' מל' דא"ס שנק' שכינה כידוע) דלית מח' תפיסא ב'י' כלל זולת הדבק במדותיו הם ע"ס שלו ית' ומעתה איך נאמר בספרי בכל קראינו אליו ולא למדותיו (ומיהו הקושיא אינו קושיא דיש חילוק בין הדבק ובין הקריאה להתפילה, שלדבק ודאי א"א מאחר דלמחבת"כ אבל לקרוא ולבקש ודאי אפשר כי במקום גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו אך מצאתי ברי"ה ש' הענה פ"א שהביא המדרש ע"פ כל אשר יקרא בשם ה' ימלט, וכי האיך אפשר לו לאדם לקרוא בשם ה' אלא יקרא המקום רחום וחנן שנא' רחוב חנן ה' אף אתה היה רחום חנן ועושה מתנת חנם כו' הוי רחום כו' עכ"ל הרי דבחי' הדבק במדותיו זהו ענין אשר יקרא בשם ה' ממש ועוד שהפרדס כתב מטעם אחר כי כל השמות הם בהתלבשות אא"ס בע"ס אבל א"ס ב"ה בכבודו ובעצמו אין נתפס בשום אות ומלה שיגבילוהו כי הנה השם יש בו התראה על עצם המהות כנדע מענין וכל אשר יקרא לו האדם הוא שמו וא"כ באא"ס עצמו אין שייך שאותיות אלו יגבילוהו להיות הוראה על עצם מהותו כ"א זהו שייך בבחי' האור וההמשכה ממנו הנמשך להיות כל ההיות ע"ז אמרו"ל בב"ר פ"ז שאמר אדם הראשון לך נאה להקראות ה' שאתה אדון לכל בריותיך כו' שאותיות שם הוי' יו"ד צמצום וא"ו המשכה מורים על בחי' התארה והמשכה מאא"ס ב"ה להיות ממכ"ע וסוכ"ע כו' משא"כ מהר"ע ית' עז"ז אנכי מי שאנכי דלא אתפס בשם כלל וכמ"ש מזה סד"ה ביום הזה יכפר וא"כ כשאומרים אל או אלוה כו' ע"כ הכוונה באא"ס כשמלוּבש בע"ס כו' ע"ש), ומתרצים שהכוונה בהקריאה אליו ולא למדותיו היינו אל בחי' אא"ס ב"ה המלוּבש בתוך הכלים דע"ס שלא תהי' הקריאה אל מדותיו הם הכלים דע"ס בלבד כי איך אפשר שישאל מעבד המלך ולא מהמלך כו' אלא שהכוונה הוא אל בחי' פנימיות האורות המלוּבשים בהם שנמשכו מאא"ס ב"ה ובוה בלבד נאמר אליו ולא למדותיו (כי האור המלוּבש בע"ס נק' אליו ממש כי אף שהאור הזה הוא מצומצם לגבי האור א"ס ממש הנה ע"ז יצדק המשל הנו' במד"ר בראשית פ"ד א"ל מה אם אתה שאתה בוי"ד אתה משנה עצמך בכל מה שתרצה מי שאמר והי' העולם עאכו"כ הוי' כשהוא רוצה הלא את השמים ואת הארץ אני מלא וכשהוא רוצה הוי' מדבר עם משה מבין שני בדי הארון עכ"ל המדרש, וכעין זה ממש הוא ענין הנ"ל דהנה בחי' את השמים ואת הארץ אני מלא בהשוואה אחת זהו בחי' סוכ"ע השוה ומשוה כו' והוא קודם התלבשותו בע"ס, וענין כשהוא רוצה הוי' מדבר עם משה זהו ענין התלבשותו ית' בע"ס דאצי' זהו אני הוי' פ"י אני

היינו מהו"ע ית' הוא ממש הוי' בחי' המלוכש בע"ס דכולא חד וזהו ג"כ ענין אני ה' לא שנית' שאין שום שינוי כלל באמת בין בחי' אני שהוא מהותו ועצמותו ית' ובין היחוד בחי' הוי' שנמשך אורו בע"ס דאצי' הכל אחד ולא שנית' כו' כנ"ל. וא"כ לפ"ז כשמכוין לאא"ס המלוכש בע"ס דאצי' ה"ז נק' בכל קראינו אליו ממש ודבריהם אמת בזה) אבל אל עצמות אא"ס ב"ה הפשוט בתכלית הפשיטות המרום לבדו למע' מגדר וסוג ע"ס למתב"כ. ועז"ב מארז"ל וכי אפשר לדבק בשכינה אלא הדבק במדותיו פי' בבחי' ע"ס דוקא כנ"ל (ובאמת זהו דוחק והדבק במדותיו ר"ל בהכלים דע"ס ממש כמאמרם מה הוא רחום אף אתה רחום כו' כי זהו ענין קריאה ובקשה שיהי' שייך לומר שיכונו המחשבות אליו לבד כו') ומביאים עוד ראי' ממארז"ל במדרש תילים ססי' צ"א ע"פ כי ידע שמי ח"ל אריב"ל בשם רפביי מפני מה מתפללין ישראל בעה"ז ואין נענין ע"י שאינם יודעים לכוח בשם המפורש אבל לע"ל הקב"ה מודיען כמ"ש למען ידע עמי שמי באותה שעה הן מתפללין וגענין שנא' יקראני ואענהו עכ"ל ופי' בתולעת יעקב בהזקדמה כלומר השם הראוי לאותו מדה ולאותו דבר עד שידבק במחשבתו ובדיבורו בשם ההוא ותקבל הנפש החכ' והשפע ממקור הכל ע"י השם ההוא בטוהר מדותיו בהיותו ראוי לדבק במדותיו ית' שלא יהי' העוונות מבדילים עכ"ד, ומזה משמע שהקריאה הוא בשמותיו ית' הם הע"ס שלו פי' אל בחי' האורות פנימיות המלוכשים בתוך הכלים דע"ס שמצטרך לכיון וליחד שם של ספירה ההוא שמצטרך בעת ההוא משא"כ כשאינו יודע לכיון בשם ההוא לכך אינו נענה, וממשלים משל בזה כמו עד"מ במלך בוו"ד שיש אצלו שרים העומדים על הפקודים שעל האוצרות ממונה אחר ועל התבואה ממונה אחר ועל המשפט ממונה אחר כו' דכאשר מצטרך העבד לבקש על התבואות ואם שואל מן המלך שיעשה לו דין יבקש ממנו שיצוה אל היושב על המשפט שידין לו לא שיצוה זה אל הסוכן הממונה על האוצרות, כך הוא בענין התפילה שהוא לעולם לעילת העילות וסיבת הסיבות אלא שמכוין ההמשכה להמשיך השפע לאותה ספי' המתיחסת לאותו דבר שהוא מבקש עליו כמו שתאמר שבכרכת על הצדיקים יכוין לספי' הנק' חסד כו' כ"כ בתשובת הריב"ש סי' קנ"ז בשם חסיד א' ומקובל גדול. ועד"ז מפרשים מארז"ל מפני מה ישראל צועקים ואינם נענין מפני שאין יודעים לכיון בשם שצריך לכיון בספי' ומדה ההוא וכמ"ש החסיד הנז' להמשיך השפע לאותה הספי' דהיינו בחי' אא"ס הנמשך ומתלבש בספי' ההוא (והריב"ש שם כ') אף שהוא טוב מאד אמנם מי מכניס אותנו בכל זה הלא טוב להתפלל סתם לשם ית' בכונה והוא ידע באיזה דרך ישרים המבוקש כמא' הכתוב גל על ה' דרכיך ובטח עליו והוא יעשה, ויש להשיב על דבריו מהמדרש תילים הג"ל דמשמע להדיא היפך דבריו, והטעם י"ל עפמ"ש בתו"א פ' וישב סד"ה בכ"ה בכסליו כי מחמת השבח שמשבחים כו' מעוררים וזהו הללוי' שיצא שם י"ה מהעלם לגילוי כו' ע"ש. וע"ע מ"ש בביאור ע"פ ואני נתתי לך שכם אחד בענין ע"ס הגנוזות והמשכתן מהעלם אל הגילוי בע"ס דאצילות זהו ע"י השבחים והברכות. וזהו"ע ששם עלו שבטים כו' להתדות לשם הוי' ולכן ע"י שמכוין בתפילה באמרו בא"י אל השם ההוא שהוא פנימי' של אותה הספירה הוא מעורר וממשיך בחי' תוס' וריבוי אור מא"ס ב"ה ההוא לספי' ההוא ועמ"ש בסידור גבי ב"ש והיה העולם והיינו כי אנת הוא שלימו דכולהו ואנת הוא ממלא כל שמהן כמ"ש בד"ה שובה ישראל עד גבי ממעמקים קראתיך הוי' שממשיך מבחי' ממעמקים להיות גילוי שם הוי' ועמ"ש

הובא בספרי מי כתיב אלקינו בכל קראינו אליו ולא למדותיו כ"כ הפרדס שליב פ"ב בשם הספרי ובכל ספרי הקדמונים ומביאים ראי' מזה שעיקר התפילה והקריאה צריך להיות אל עצמות המאציל ולא למדותיו הם ע"ס הנאצלים שלו ית' (וזהו רבותא יותר ממ"ש הרמב"ם בפי' המשניות פ' חלק בענין השלשה עשר עיקרים העיקר החמישי שאליו בלבד יכוננו כל המחשבות ויניחו כל מה שזולתו דר"ל שלא לבקש משום מלאך כו' וזהו אינו רבותא כלל כי המלאכים הן נבראים ופשיטא שאין לבקש מהנברא כ"א מהבורא. אבל הספרי ר"ל דאפילו מדותיו ית' שהן אלקות דהיינו ע"ס דאצי' עכ"ז אין לקרוא ולבקש מהם ח"ו רק מהבורא ית' ממש והע"ס הם רק כלים אצל אורו ונק' עשר תיקונין וכמ"ש בתורא בד"ה פתח אליהו ומקשים ע"ז ממארו"ל ע"פ ולדבקה בו וכי אפשר לדבק בשכינה כו' אלא הדבק במדותיו מה הוא רחום אף אתה רחום כו'. דמשמע איפכא שא"א לדבק בשכינה הוא עצמו' אא"ס ב"ה (בחי' מל' דא"ס שנק' שכינה כידוע) דלית מח' תפיסא ב"י כלל זולת הדבק במדותיו הם ע"ס שלו ית' ומעתה איך נאמר בספרי בכל קראינו אליו ולא למדותיו (ומיהו הקרשיא אינו קרשיא דיש חילוק בין הדבק ובין הקריאה להתפילה. שלדבק ודאי א"א מאחר דלמחחב"כ אבל לקרוא ולבקש ודאי אפשר כי במקום גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו אך מצאתי ברי"ח ש' הענה פ"א שהביא המדרש ע"פ כל אשר יקרא בשם ה' ימלט. וכי האיך אפשר לו לאדם לקרוא בשם ה' אלא יקרא המקום רחום וחנן שנא' רחום חנן ה' אף אתה היה רחום חנן ועושה מתנת חנם כו' הוי רחום כו' עכ"ל הרי דבחי' הדבק במדותיו זהו ענין אשר יקרא בשם ה' ממש ועוד שהפרדס כתב מטעם אחר כי כל השמות הם בהתלבשות אא"ס בע"ס אבל א"ס ב"ה בכבודו ובעצמו אין נתפס בשום אות ומלה שייגבילוהו כי הנה השם יש בו הוראה על עצם המהות כנדע מענין וכל אשר יקרא לו האדם הוא שמו וא"כ באא"ס עצמו אין שייך שאותיות אלו יגבילוהו להיות הוראה על עצם מהותו כ"א זהו שייך בבחי' האור וההמשכה ממנו הנמשך להיות כל ההיות ע"ז אמרו"ל בב"ר פי"ז שאמר אדם הראשון לך נאה להקראות ה' שאתה אדון לכל בריותיך כו' שאותיות שם הוי' יו"ד צמצום וא"ו המשכה מורים על בחי' ההארה והמשכה מאא"ס ב"ה להיות ממכ"ע וסוכ"ע כו' משא"כ מהו"ע ית' עז"ב אנכי מי שאנכי דלא אתפס בשם כלל וכמ"ש מזה סד"ה ביום הזה יכפר וא"כ כשאומרים אל או אלוהו כו' ע"כ הכוונה באא"ס כשמלוּבש בע"ס כו' ע"ש). ומתרצים שהכוונה בהקריאה אליו ולא למדותיו היינו אל בחי' אא"ס ב"ה המלוּבש בתוך הכלים דע"ס שלא תהי' הקריאה אל מדותיו הם הכלים דע"ס בלבד כי איך אפשר שישאל מעבד המלך ולא מהמלך כו' אלא שהכוונה הוא אל בחי' פנימיות האורות המלוּבשים בהם שנמשכו מאא"ס ב"ה ובוה בלבד נאמר אליו ולא למדותיו (כי האור המלוּבש בע"ס נק' אליו ממש כי אף שהאור הזה הוא מצומצם לגבי האור א"ס ממש הנה ע"ז יצדק המשל הגו' במד"ר בראשית פי' א"ל מה אם אתה שאתה בור' אתה משנה עצמך בכל מה שתראה מי שאמר והי' העולם עאכו"כ הוי' כשהוא רוצה הלא את השמים ואת הארץ אני מלא וכשהוא רוצה הי' מדבר עם משה מבין שני בדי הארון עכ"ל המדרש. וכעין זה ממש הוא ענין הנ"ל דהנה בחי' את השמים ואת הארץ אני מלא בהשוואה אחת זהו בחי' סוכ"ע השה ומשוה כו' והוא קודם התלבשותו בע"ס. וענין כשהוא רוצה הי' מדבר עם משה זהו ענין התלבשותו ית' בע"ס דאצי' זהו אני הוי' פי' אני

היינו מהו"ע ית' הוא ממש הוי' בחי' המלוכש בע"ס דכולא חד זהו גי"כ ענין אני ה'
לא שניתי שאין שום שינוי כלל באמת בין בחי' אני שהוא מהותו ועצמותו ית'
ובין היותו בחי' הוי' שנמשך אורו בע"ס דאצי' הכל אחד ולא שניתי כו' כנ"ל.
וא"כ לפ"ז כשמכוין לאא"ס המלוכש בע"ס דאצי' ה"ז נק' בכל קראינו אליו ממש
ודבריהם אמת בזה) אבל אל עצמות אא"ס ב"ה הפשוט בתכלית הפשיטות המרום
לבדו למע' מגדר וסוג ע"ס למתב"כ, ועז"נ מארו"ל וכי אפשר לדבק בשכינה אלא
הדבק במדותיו פי' בבחי' ע"ס דוקא כנ"ל (ובאמת זהו דוחק והדבק במדותיו ר"ל
בהכלים דע"ס ממש כמאמרם מה הוא רחום אף אתה רחום כו' כי זהו ענין קריאה
ובקשה שיהי' שייך לומר שיכונו המחשבות אליו לבד כו') ומביאים עוד ראי'
ממארו"ל במדרש תילים ססי' צ"א ע"פ כי ידע שמי ח"ל אריב"ל בשם רפב"י מפני
מה מתפללין ישראל בעה"ז ואין נענין ע"י שאינם יודעים לכוון בשם המפורש אבל
לע"ל הקב"ה מודיען כמ"ש למען ידע עמי שמי באותה שעה הן מתפללין ונענין שנא'
יקראני ואענהו עכ"ל ופי' בתולעת יעקב בהקדמה כלומר השם הראוי לאותו מדה
ולאותו דבר עד שידבק במחשבתו ובדיבורו בשם ההוא ותקבל הנפש הזכ' והשפע
ממקור הכל ע"י השם ההוא בטוהר מדתיו בהיותו ראוי לדבק במדותיו ית' שלא
יהי' העוונות מבדילים עכ"ד, ומוה משמע שהקריאה הוא בשמותיו ית' הם הע"ס
שלו פי' אל בחי' האורות פנימיות המלוכשים בתוך הכלים דע"ס שמצטרך לכוין
וליחד שם של ספירה ההוא שמצטרך בעת ההוא משא"כ כשאינו יודע לכוין בשם
ההוא לכך אינו נענה, וממשלים משל בזה כמו עד"מ במלך בוי"ד שיש אצלו שרים
העומדים על הפקודים שעל האוצרות ממונה אחר ועל התבואה ממונה אחר ועל
המשפט ממונה אחר כו' דכאשר מצטרך העבד לבקש על התבואות ואם שואל מן
המלך שיעשה לו דין יבקש ממנו שיצוה אל היושב על המשפט שידין לו לא שיצוה
זה אל הסוכן הממונה על האוצרות, כך הוא בענין התפילה שהוא לעולם לעילת
העילות וסיבת הסיבות אלא שמכוין ההמשכה להמשיך השפע לאותה ספי'
המתיחסת לאותו דבר שהוא מבקש עליו כמו שתאמר שבברכת על הצדיקים יכוין
לספי' הנק' חסד כו' כ"כ בתשובת הריב"ש סי' קנ"ו בשם חסיד א' ומקובל גדול,
ועד"ז מפרשים מארו"ל מפני מה ישראל צועקים ואינם נענין מפני שאין יודעים
לכוין בשם שצריך לכוין בספי' ומדה ההוא וכמ"ש החסיד הנז' להמשיך השפע
לאותה הספי' דהיינו בחי' אא"ס הנמשך ומתלבש בספי' ההוא (ההריב"ש שם כ'
אף שהוא טוב מאד אמנם מי מכניס אותנו בכל זה הלא טוב להתפלל סתם לשם
ית' בכוונה והוא ידע באיזה דרך ישרים המבוקש כמא' הכתוב גל על ה' דרכיך
ובטח עליו והוא יעשה, ויש להשיב על דבריו מהמדרש תילים הנ"ל דמשמע להדיא
היפך דבריו, והטעם י"ל עפ"מ"ש בתו"א פ' וישב סד"ה בכ"ה בכסליו כי מחמת
השבח שמשבחים כו' מעוררים זהו הללוי' שיצא שם י"ה מהעלם לגילוי כו' ע"ש,
וע"ע מ"ש בביאור ע"פ ואני נתתי לך שכם אחד בענין ע"ס הגנוחות והמשכתן
מהעלם אל הגילוי בע"ס דאצילות זהו ע"י השבחים והברכות, וזהו"ע ששם עלו
שבטים כו' לתודות לשם הוי' ולכן ע"י שמכוין בתפילה באמרו בא"י אל השם
ההוא שהוא פנימי' של אותה הספירה הוא מעורר וממשיך בחי' תוס' וריבוי אור
מא"ס ב"ה ההוא לספי' ההוא ועמ"ש בסידור גבי ב"ש והיה העולם והיינו כי אנת
הוא שלימו דכולהו ואנת הוא ממלא כל שמהן כמ"ש בדי"ה שובה ישראל עד גבי
ממעמקים קראתיך הוי' שממשיך מבחי' ממעמקים להיות גילוי שם הוי' ועמ"ש

בתרא' פי בשלח בד"ה אשירה לה' כי גאה גאה ובד"ה ואתחנן אל ה' בפי' חנון ורחום ה') כ"ו הוא דעת המקובלים וממלם הפרדס שיש בפי' אליו ולא למדותיו אך ההכרע האמת שביניהם הוא שיש הפרש בין בחי' ק"ש לתפילה, שבק"ש צ"ל בחי' הקריאה והזעקה מנקודת הלב באהבת מאדך שהוא בל"ג ותכלית (כמשמעות פי' המלות דתיבת מאד בכל (בל"א זייער) אל עצמות אא"ס ב"ה דוקא הפשוט בתכלית הפשיטות המרומם לבדו שלמע' מבחי' ע"ס הנאצלים (דלא כדברי המקובלים הקדמים) והו' בכל קראינו אליו אליו ממש ולא למדותיו דהיינו אל מהו"ע ית' שלמע' מע"ס הנאצלים כו' (וזהו כהו"י אלקינו בכל קראינו אליו הכ"ף של כה' מורה על בחי' כ"ע שלמע' מהחכ' אשר החכ' מאין תמצא מבחי' כתר כמבואר לקמן ובחי' כתר הוא ממוצע בין א"ס ב"ה לנאצלים, ולכן נרמזו באות כ' שיש בו ב' בחי' ע"ס דעתיק וא"א, והנה בחי' עתיק הוא בחי' תחתונה שבאא"ס ב"ה ממש וע"כ זהו בחי' בכל קראינו אליו ממש כי הוא למע' גם מבחי' שרש הנאצלים כו'.

והנה הטעם שבחי' אליו ממש הוא בק"ש, כי הנה ק"ש נק' יחוד או"א אשר החכ' מקבל בחי' המשכה זו מא"א וא"א מעתיק ועתיק מלמע' כו' עד מאוא"ס ב"ה ממש נמשך אור חדש כו' כמ"ש בפע"ח ובלק"ת פ' וירא נמצא בחי' זו היא הקריאה אליו ממש דהיינו באמרו שמע ישראל ה' אלקינו כו' יכוין לעצמות אא"ס ממש והוא נמשך ע"י שהו"י בחכ' כו' ועמ"ש מזה בביאור ע"פ ונקדשתי בתוך בניי בענין כת אחת אומרת קדוש פעם א' שזהו ג"כ ע"ד הקריאה אליו ממש ועו"נ שרפים עומדים ממעל לו ממעל לבחי' הו"י המורה על המשכה כו' אבל שמו"ע הוא יחוד זו"נ דהיינו לאור שנמשך האור חדש מא"ס ב"ה ממש בק"ש הנה הוא נמשך בע"ס דו"א ונוק' שבהם וע"י נמשך האור לבי"ע, נמצא מ"ש אך ההכרע כו' זהו ע"פ קבלת האריו"ל שפי' שק"ש זהו יחוד או"א מה שנמשך מא"א ועתיק ומלמע' מע' כו' כנ"ל וא"כ הקריאה לזה הוא אליו ממש, ושמו"ע פי' האריו"ל יחוד זו"נ והיינו ענין לכוין בשם כו') אך בתפילה בלבד צדקו דבריהם להיות הכוונה בפנימיות האורות המלוכשים בתוך הכלים דע"ס הנאצלים, חזהו כוונת רז"ל כמה שאמרו מפני מה ישראל צועקים בתפלה דוקא ואינם נענין מפני שאינם יודעים לכוין בשם כו' בהיות ח"י ברכאן דצלוחא הם הכל בחי' המשכת השפע מלמע' למט' שיורדת השפע דרך הכלים דע"ס הנאצלים דוקא שלזאת מצטרך לכוין בכוונת הלב השם ממנה דוקא.

קיצור מ"ש הפרדס בפי' אליו ולא למדותיו שיכוין לשם היינו אא"ס כשמלוכש בע"ס דאצי' שזה נק' אליו ולא למדותיו הם הע"ס עצמן וע' בבר"פ ד' מה אם אתה כו' והביאו משל ע"ז ושהריב"ש דחה משל זה ויש סתירה על דבריו מהמדרש תלים אך ההכרע שבק"ש יכוין אליו ובשמר"ע כדברי הפרדס ויש גילוי לזה ע"פ כהאריו"ל בכוונת ק"ש ותפלה.

ב) וביאור הדבר בענין לכוין בשם היינו בהיות ידוע שהשמות הם בחי' הפנימיות האורות של הכלים דע"ס הנאצלים (היינו שהכלים דע"ס יש להן לכ"א שם מז' שמות שאינם נמחקים שם אל בחסד ושם אלקים בגבורה ושם צבאות

בנ"ה שם שדי ביסוד והשם התוא הוא חיות של הכלי ר"ל החיות מאא"ס הנמשך להחיות עצם הכלי בחי' החסד או הגבורה והכלים השמות האלה הם בחי' כלים אל האור והפנימיות הנמשך בהם מאוא"ס כ"ה אשר האור הוא בחי' שם הוי' היינו שם הוי' בניקוד קמץ הוא בכ"ח ושם הוי' בניקוד סגול בחסד ושם אל שהוא בכלי החסד הוא היכל וכלי אל הרחניות הנרשם בשם הוי' בניקוד סגול כדמות הגוף אל הנשמה וכמ"ש בפרדס ש' עשרי' הוא שער השמות פ"א ועמ"ש בענין זה בתו"א פ' בא בד"ה בעצם היום הזה ובפ' נח בד"ה הן עם א' ושפה א' לכולם ועוד נת' מזה בביאור ע"פ את שבתותי תשמורו וזה ענין המאמר ואי' אנת תסתלק מינייהו אשתארן כגופא בלא נשמתא דהיינו בהסתלקות האור שהוא שם הוי' מהכלי אף שנשאר ש' המחי' את הכלי עכ"ז נק' בחי' כגופא בלא נשמתא ועמ"ש מזה בסידור ש' השבת ששרש הכלים מהרשימו שנשאר אחר הצמצום והאורות הם מבחי' הקו מאוא"ס הנמשך אחר הצמצום כו' גם י"ל משום שענין הכלים הוא ביע' שבאצי' האורות הוא בחי' אצי' שבאצי' הוא ענין איהו וגרמוהי חד וענין איהו וחיהי חד וכמו שאין ערך ביע' לגבי אצי' כך אין ערך הכלים לגבי האורות וזהו ענין כערך הגוף אל הנשמה גרמוהי לגבי חיהי ולכן אי' אנת תסתלק כו' וע"כ זהו ענין לכונן בשם דהיינו להמשיך האור ע"י שם הוי' בתוך הכלי וגם שיומשך תוס' וריבוי האור וכסה"מ דקי"ג ע"ב פי' אי' אנת תסתלק דקאי על פנימי' העליון המלוּבש בשם הוי' ויש לכוונן עם מ"ש בפרדס שם שיש עוד שם בחי' הוי' דכללות האור והפנימיות מה שבחי' שמות ההוי' שבכל ספי' הוא לבוש לזה כו' ע"ש) וכמו הנה שם הוי' בניקוד פתח הוא בחי' אור החכ' ראשית הנאצלים (כמ"ש בפע"ח ש' העמידה פי"ט וע' בפרדס ש' הנקודים דפי' בע"א אך עכ"ז כתב ולפעמים יתיחס הפתח אל החכ' וע' בזח"א תולדות דקמ"ה סע"א ע"פ פיה פתחה בחכ' בגין דאיהו סתימא כו' וכד שארי להתפשטא בחכ' כו' משמע ודאי פתח הוא בחכ') והיינו כי החכ' מאין תמצא והוא הכתר דאצי' שנק' אין מצד שהוא סתים ונעלם כדכתיב ישת חשך סתרו שהוא מקור החכ' הגילוי דאצי' שהמשכת החכ' ממקורה אין האמיתי ראשית הגילוי שלה תחלת נביעתה ממקורה שנפתח מקורה אין האמיתי הנעלם ומתחיל לנבוע ראשית הגילוי של החכ' זהו ע"י שם הוי' בניקוד פתח שהוא בחי' פנימי' אור החכ' כמו שהיא נעלמה עדיין במקורה ושרשה בחי' אין דאצי' והאור מתחיל להתגלות ולנבוע מן המקור האין שנפתח מקורו ע"י הפתח דהוי' שיומשך ויתגלה בכלי החכ' דאצי' שלזה מורה נקודת הפתח שתחת ש' הוי' שהוא פתיחו דיודיין שנפתח המקור המעיין הנובע מאין דאצי' ומתחיל לנבוע ולהתגלות מההעלם המקור בכלי החכ' דאצי' (כמו בנפש האדם תחלת הברקת החכ' המבריק במוחו מלמע' מהשכל דהיינו כשנובע בשכלו פתאום השכלה חדשה שמאין תמצא שאין מורגש המקור מאין נובעת החכ' ההיא לזאת התחלת וראשית הגילוי שלה שנפתח מקורה שלה אין האמיתי זהו בחי' אור הפנימי' של החכ' שג"כ יתלבש בכלי השכל שבמוחו ובפי' פותח את ידיך פי' בתולע"י ב' יודיין יו"ד דהוי' ויו"ד דאד' והיינו כי הם ב' בחי' חכ' ח"ע וח"ת מה שכ"א היא בחי' פתח וזהו ג"כ ענין פתחו לי שהמל' הוא בחי' הפתח תרעא לאעלאה אלא שנק' מפתחות החיצונים אמנם הח"ע הוא בחי' מפתחות הפנימי' כי בחכ' מלוּבש אוא"ס כו' ואפשר זהו ענין פתוחי דיודיין שזה ההמשכה שיומשך גילוי היו"ד מהעלם הכתר צ"ל

קדים יפתח ה' לך את אוצרו הטוב ופתחת עליו פתוחי חותם, והנה עוד יל בענין פתוחי דיודיין כי הנה היריד הוא צמצום והה' התפשטות ומבואר בד"ה לך לך שלהיות התפשטות וירידה זו נמשך הכח לזה ממקום עליון יותר כו', ועדין אפ"ל ענין פתוחי דיודיין שנה ההמשכה שיומשך גילוי היריד מהעלם הכתר צ"ל מקור להמשכה זו עוד מלמעלה יותר כו', ועדין נת' במ"א בענין אוירא דע"ג מ"ס ששם הארת רדל"א והוא הגורם שיומשך ממ"ס לחכ' דאצ"י ע"מ באדם מי הוא המכריח כח השכל שיומשך ממנו נביעת השכל זהו ודאי כח עליון יותר מכח השכל שבמח גם נת' במ"א שהמחבר סוכ"ע הנק' א"א רצה"ע עם ממכ"ע שהוא ח"ע היא בחי' הגבוה משניהם דהיינו עתיקא קדישא הרי התחברות זו זהו ענין הפתח הג"ל שיומשך ראשית הגילוי כו' והוא נמשך מלמע' גם מבחי' א"א כו' וכה"ג נת' במ"א ע"פ מאמר החז"ג אמור דק"ג ע"ב יעקב אומר אז יבקע כשחר אורך בענין יגת"ד ששרש בקיעה זאת נמשך מבחי' שלמע' מהמוחין עצמן ע"ש בסידור ש' חג הסוכות ועמ"ש במ"א בענין עשר עומקים עומק גימט' גבורה להיות נפתח המעיין דק כו' והוא המשכה להיות התהוות ע"ס כו' והו' כענין מפתחות הפנימי' הג"ל ולזאת בברכת אתה חונן לאדם דעת צריך לכיין בשם הוי' שבניקוד פתח להיות נפתח מקור חב"ד דאצ"י שהוא אין האמיתי דכתר דאצ"י ויבוא השפע של האורות דחב"ד דאצ"י בתוך הכלים דחב"ד דאצ"י והו' אתה חונן לאדם דעת כו' חננו מאתך חכ' בינה ודעת (ועמ"ש בד"ה ואתחנן אל הוי' ושם יובן ענין חננו כו') והנה אח"כ בברכת השיבנו צריך לכיין ש' הוי' בניקוד צרי הוא בכינה התשובה הוא מע"י בינה לבא וכנודע שזהו ענין תשובה קדמה לעולם והנה בפרדס שער הנקודים ע"ד כ' ח"ל צרי שני נקודות הם שני המאורות הגדולים שהם ת"ת ומל' בהיותם גדולים ושנים כו' והנה ידוע כי מציאות טוד יחודם להיותם שני המאורות הגדולים הוא ע"י הבינה כו' ע"ש וחו' במקום שבע"ת עומדין אין צד"ג יכולים לעמוד כי הבע"ת גורמים שיהי' היחוד ע"ד שהי' קודם המיעוט שני המאורות הגדולים כו' דהיינו ע"י הבינה ועדין הוא עליות המל' ביה"כ וע' מענין שני המאורות הגדולים בזח"א פ' בראשית ד"כ ע"א ובמק"מ שם) ועדין כשמצטרך לבקש פרנסה וכלכלה אזי צריך לכיין בשם של מדת הגבורה שהוא אור הפנימי של הגבורה שנק' צפון העליון כמ"ש מצפון זהב יאתה וגו' וכשמצטרך לבקש חיים ארוכים אזי מצטרך לכיין בכוונת הלב לשם המיוחד האור הפנימי של ספי' החסד והו' מכלכל חיים בחסד כו' שהוא בחי' שם הוי' בניקוד סגול' (וע' בפרדס שם פ"ד בענין ועבד הצרי הסגול' האריך שם וטעם א' כתב כי הצרי הוא בכינה והסגול' בחסד והחסד הוא עבד הבינה, והענין כי הבינה נק' כי עמך מקור חיים והחסד שהוא המשכת החיים ממקור החיים הרי הוא מקבל מהבינה, וגם בעץ חיים כתיב ועל יובל ישלח שרשיו ובינה נק' יובל כו', ועמ"ש מענין סגול' סד"ה אסרי לגפן ובד"ה נאו לחיך בתורים) ובברכת רפאינו יכין שם הוי' בניקוד חולם שהוא אור הפנימי של ת"ת שהוא בחי' רחמים שלמעל' שמשם נמשך הרפואה.

ג) והענין כי הנה בפרדס ש' י"ט פ"ד הביא בשם התיקונים חולם מסט' דעמודא דאמצעיתא משם רועה אבן ישראל כו', והיינו כשהמל' היא עטרה על הת"ת ואז נק' עטרת ת"ת ע' זח"ג תוריע מ"ב ב' ואז הוא חולם על ו' כו' לראש

פינה כו' עכ"ד ופי' הענין שהיא עטרה על ראשו זהו ע"ד לא זו מחבבה עד שקראה אמי ונת' ענין זה בתרא פ' מקץ סדרה רני ושמחי בת שבחי זו הוא ע"י למס"נ באחד בק"ש שלמע' מהחכ' ובחי' זו היא מקור התורה כו' ע"ש וע"כ ע"י בחי' עטרה וכתר זה נמשך הרפואה שהוא המתקת הדינים שאף שע"פ דין כי אין יסורים בלא עון אך הסולח לכל עוניכי הרופא לכל תחלואיכי, והנה הדין שרשו בחכ' שכך מחייב החכ' אבל ע"י הכתר נמתק הדין ע"י ת"ת קו האמצעי כו', והו' שדוקא ע"י שם הוי' בניקוד חולם שהוא בחי' עטרה על ראשו שהוא למע' מהחכמה משם מקור הרפואה, והנה בת"ז שם לשם שבו ואחלמה הוא בחי' חולם, והנה על אבן אחלמה ה' כחוב יששכר לפי פירש"י בפ' תצוה גבי איש על שמו והו' כמו דברי הת"ק בסוטה פ' ואלו נאמרין דל"ו סע"א לענין האיפוד ויששכר הוא בחי' תורה שהוא בחי' ת"ת והחולם שעליו בחי' עטרת ת"ת כתר תורה ה"ש רפאות תהי' לשריך, והנה במ"א ע"פ המאמר זח"ג במדבר קי"ח ע"ב נת' דרפואות היינו המתקת הגבורות והיינו ג"כ בחי' המיצוע כמו הרחמים אלא שמדה"ר הוא בז"א ורפואה במל' כידוע שע"י יחוד ז"נ הנה המל' מקבלת מז"א ג"כ אלא שהמל' נוטה כלפי גבורה והז"א נוטה כלפי חסד, והענין שהרפואה הוא בחי' המתקת הגבורות שהי' כבר שהרי רפואה לא שייך אלא על מכה וגם הרפואה הוא בבחי' התגבורות אבל הרחמים הוא נוטה יותר אל החסד אלא שהוא כלול מגבורות כמ"ש כי נכמרו רחמי שהו' מחמימות כי בלא חמימות כלל אינו מרגיש הרחמנות אך החמימות שבגבו' הוא שמתכעס והחמימות שברחמנות שמתחמם בעבור צער חבירו ולכן הוא נוטה יותר כלפי חסד וגם לפעמים חסד יורד תחלה שמקדים רחמי' לרוגז שמרחם מתחלה שלא תבא עליו צרה ח"ו כלל ולפי"ז שהרפואה הוא במל' ושרשה מהגבורות הממותקות לכן זהו ע"י ניקוד חולם שהוא בחי' עטרה על ראשו דוגמת אימא עילאה שמקבלת מגבורות דע"י ונק' אסוותא דכולא מ"י ירפא לך כו' ועמ"ש עוד מענין רפואה בד"ה כתפוח בעצי היער, ועוד יש להעיר ממה שהרפואה נמשך ע"י ת"ת ממ"ש בתרא פ' נח בענין שבת"ת גם הכלי הוא מש' הוי' כו' ע"ש וע' בזח"א פ' נח דס"ו ע"ב ע"פ וירפא את המזבח כו' משם מבואר שהרפואה הוא התיקון בבחי' מל', והענין כמ"ש כי חולת אהבה אני מחמת שיורדת ומסחרת בבי"ע כו' והרפואה לחולה זה הוא כשנמשך בה הגילוי מא"א ע"י הת"ת ונק' יחוד ז"נ כנ"ל, ח"ש שם דא ברית קיימא כו' דהא מקיים לההוא אתר כו' והו' ענין וירפא ועמ"ש מזה בד"ה והי' מדי חדש כו' ולפ"ז ענין החולם הוא מה שנמשך לז"א מאימא עילאה בשביל יחוד זה כמ"ש בזח"א בראשית ד"ב ע"א ור"פ וארא בענין עד תאות גבעות עולם כו' וזהו ענין ואחלמה דגבי יששכר כנ"ל ובמ"ר במדבר פ"ב איתא נפתלי אחלמה וזהו כעין דעת רחב"ג בסוטה שם לענין האיפוד וגם ע"ז י"ל עפמ"ש בזח"א ויחי דרמ"ו ע"ב נפתלי אילה שלוחה כו' מאתר עמיקא דלעילא שהוא מבחי' כתר כמ"ש במ"א.

והנה בברכת המינים ש' הוי' בניקוד קמץ שהוא בכתר והענין כי הנה יניקת החיצונים נמשך ממקום גבוה כמאמר כמה ארך אפיים לפני ש מצד הרוממות הכל כלא חשיב בד"ה בשלח פרעה, ועפ"ז אמרו שלא נברא העולם באות א' משום שממנו יש יניקה לבחי' ארור כו' אף שאל"ף מדרגה גבוה מאד בחי'

כתר, אך הנה הרי כתיב רמה ירך כל יחזיק דוקא כאשר רמה ירך שהוא בחי' כתר
 אוי כל יחזיק וזהו כי גאה גאה כלומר מתגאה ומסלק אורו מן הגאים, ולכאורה זהו
 תרתי דסתרי אך נת' התירוך ע"ז בד"ה ויקח המן את הלבוש ששני הדברים
 אמת שכשאינו מתגאה ומתרומם אזי יוכל להיות יניקה ע"ד שממית בידיה תתפש
 והיא בהיכלי מלך אבל כשמתגאה ומתרומם נותן לב לדקדק שלא יצא אור
 ההשפעה רק למי שנצרך וראוי, ועד"ו י"ל ענין ניקוד הקמץ דפי' בפרדס ש'
 הנקודים רפ"ה כי קמץ הוא ל' העלמו של הכתר כי הוא קמוץ וכמוס וסתים וכמ"ש
 רש"י פ"ק דכתובות ד"ה ע"ב זו קמיצה לקמוץ חופה שלש אצבעות על פס ידו
 וכן פרש"י בחומש ויקרא גבי מלא קומצו וצ"ע במנחות די"א דאמרינן חופה כו'
 וקומץ עכ"פ הקומץ וההעלם זהו ענין שלא יומשך השפע לשונאיו ואת עשו שנאתי
 ולכן כי גאה גאה נקוד גאה הראשון בחולם והשני בקמץ והנה צ"ל דבפ' מקץ
 כתיב ותעש הארץ בשבע שני השבע לקמצים ות"א לאוצרין וריבוי האוצרות זהו
 אדרבה ריבוי השפע היפך הקימוץ ומניעת השפע אך צ"ל דפי' קמוץ אינו מניעת
 השפע כ"א המניעה הוא רק שלא ילך למקום האיבוד אלא יהי' כנוס באוצרו והוא
 קיבוץ השפע למקום שנצרך ועד"ו י"ל מבחי' כתר ע"י ניקוד הקמץ נמשך שיומשך
 השפע בריבוי עצום לבחי' האוצר והכלי הראוי לקבל השפע ושלא יומשך למקום
 שאינו צריך כלל, והנה יראת ה' היא אוצרו וכתיב אשה יראת ה' היא תתהלל
 וקאי על כנ"י, ועד"ו י"ל פי' עצרת תהי' לכם עצרת ג"כ ל' קיבוץ ואסיפה כמו
 בחי' קמץ הנ"ל שהוא מה שנמשך וניקלט השפע בכנ"י גם קמץ ל' בור כמו שת"י
 באחת הפחתים בחד קומצא וכן תרגום חופר קומץ והיינו מענין אוצר וזהו ענין
 יפתח ה' לך את אוצרו והוא ע"י הפתח דחכ' נמשך ומתגלה מבחי' הקמץ והאוצר
 דכתר עליון שנק' בית גזיו כו' ועד"ו ענין החותם דנעילה דיוהכ"פ אשר חותם
 זה נמשך ממקום גבוה מאד וזהו כענין קמץ הפתח הוא עבד הקמץ כמ"ש בפרדס
 (שם) וה"ו כמשל הנ"ל במלך בו"ד שמצטרך לבקש ממנו פתקא להממונה ההוא
 שמצטרך לו שהממונה אינו יכול לעשות מאומה זולת בציווי המלך ששולח הפתקא
 לו כו' כך עד"מ למע' הספי' הם הכלים שבהם מלובשים האורות עליונים של
 המאציל ב"ה שכאשר מצטרך להמשיך שיחננו בחב"ד אוי צריך לכיין בשם הוי'
 בניקוד פתח שהוא שלית השפע (ע' זח"א ויחי דרמ"ו ע"ב וההוא קול אשתלח
 כו' ע' אגה"ק ד"ה ויעש דוד שם) כך למע' נקודת הקמץ מורה על סתימת הכ"ע
 השפתים היפך הקמץ לכך למע' מורה על פתחי דיודי"ן שנפתח המקור דאין
 שהוא טמיר ונעלם דכתיב ישת חשך סתרו וגו', אבל הפתח במבטא שיפתחו
 השפתים היפך הקמץ לכך למעלה מורה על פתחי דיהדי"ן שנפתח המקור דאין
 דאצילות להבי"ע שפע אור החכ' בבחי' גילוי דוקא כנ"ל, וזהו כוונת חז"ל מפני
 מה צועקין ואינם נענין שאינם יודעין לכיין בשם שוהו דוקא בתפילה כנ"ל, אבל
 בק"ש מצטרך להיות הרצוא מנקודת הלב אל מהו"ע ית' המרומם לבדו בבחי'
 אין ערך אליו עד שאפילו החכ' דאצי' כעשי' גשמיות נחשבת קמי' במשקל
 ובפלא א' כדכתיב כולם בחכ' עשית עד שאין יתרון לחכ' דאצי' מן העשי' גשמי'
 ד' יסודות ארמ"ע הפשוטים דעשי' נגד מהו"ע ית' דכקכ"ח בשוה השה ומשזה
 קטן וגדול דכחשיכא כאורה שוין כו' כידוע וזהו כמ"ש בספרי בכל קראינו אליו
 ממש ולא למדותיו ואפילו לא אל האודות פנימיים שבתוך מדותיו כ"א אל מהו"ע
 ממש כנ"ל.

(ד) וראי' לכל הנ"ל ממי שתורתו אומנתו דמפסיק לק"ש לפי שהוא בחי' אליו
 ממש. ואינו מפסיק לתפילה שהוא לכוין בשם להמשיך לחיי שעה הוא
 המל' והתורה הוא חיי עולם המשכה לז"א כו' וכמ"ש במ"א בסידור ש' הק"ש
 שהוא ע"ד בכלל מאתיים מנה כו' בהמשכת המחזין במדות ע"י עסק התורה להיות
 השמים כסאי ממילא הם יענו את הארץ בחי' תיקון המל' הנק' חיי שעה, ואפ"ל
 עוד שהוא ע"ד שבשבת ויו"ט אין אומרים כלל י"ב ברכות האמצעות ואין אומרים
 במקומם רק ברכה א' מקדושת היום וצ"ל איך יומשכו כל הברכות שמבקשי' בחול
 בלי שום לכוין בשם השיך לכל המשכה, ולכן אפ"ל דמצד קדושת שבת ויו"ט
 נמשך המשכות אלו ע"י הברכה של קדושת היום כמו שממשיך הת"ח שתורתו
 אומנתו ע"י עסק התורה, כי הנה י"ב ברכות האמצעות הם כנגד י"ב שבטים או
 י"ב בקר שהים עומד עליהם מלמע' שדרך במ דוקא נמשך השפע לבי"ע והיינו
 ביומין דחול אבל בשויו"ט יש התגלות בחי' אצ"י שהוא בחי' הים עצמו שעליהם
 מלמע' הכולל כולם כא' והוא גילוי עלמא דאתכסיא ע"כ ע"י ברכה א' זו כולל
 כל ההמשכות של פרטי הי"ב בחי' הנ"ל, ויובן המשל לזה ממ"ש במ"א בד"ה כנשר
 יעיר שיחוקאל ראה חיות המרכבה עליונה פני ארי' פני שור כי בזמן הגלות
 שאז נמשך השפע ע"י המלאכים אבל בימי משה כתיב אם אין פניך הולכים עמנו
 שנמשך האור מאצ"י ממש שלא ע"י המלאכים ולכן גא' רואים את הקולות רואין
 את הנשמע כו' שאין שם שום התחלקות בין ראי' לשמיעה רק בבי"ע יש התחלקות
 ראי' הוא בחי' בפ"ע ארי' אותיות דאי' ראובן ראו בן בחי' ראי' שמעון כי שמע
 ה' בחי' שמיעה כו' והיינו כשנמשך ע"י המלאכים שהן נקראין ג"כ שבעה עיני
 ה' אזני ה' אבל באצ"י שהוא אלקות ממש כולל כל הבחי' כאחת לכן בגילוי בחי'
 אצ"י הי' רואין את הנשמע ושומעין את הנראה, משא"כ אח"כ שירדו ממעלתן נמשך
 ע"י המלאכים אז הוא כל בחי' בפ"ע והוא כמשל תלמיד הגון לומדי' עמו דף
 גמ' בפעם אחת ויכול לקבל כולו אבל לתינוק קטן ההכרח ללמוד עמו מעט מעט
 פסקי פסקי ולחלק לחלקים ואם לאו לא יוכל לקבל כלל כו' ע"ש, ועד"ו יובן ענין
 י"ב ברכות אמצעות הם המשכות להיות מקור ושרש שיומשך ע"י י"ב בחי' הנ"ל
 כל בחי' הוא המשכה בפ"ע כמו שראי' בחי' בפ"ע ושמיעה בחי' בפ"ע, אבל בשבת
 ויר"ט שאז נמשך ונפתח מקור עליון יותר כמ"ש שער החצר הפנימי הפונה קדים
 סגור יהי' ששת ימי המעשה וביום השבת יפתח כו' ומקור זה כולל כל הבחי'
 הנ"ל כאחד ולכן סגי בברכה אחת דקדושת היום שהוא מקור כל הבחי' הנ"ל ובכלל
 מאתיים מנה ועד"ו מי שתורתו אומנתו כי הנה התורה נק' מפתחות הפנימי' והוא
 ג"כ מבחי' חצר הפנימי הפונה קדים כנ"ל כי התורה נק' משל הקדמוני אבל כל
 בחי' המשכות דחיי שעה נק' מפתחות החיצוני' שהוא בחי' מדת מלכותו ית' שנק'
 הארה חיו כו' וכמ"ש בד"ה כי תשמע בקול ובד"ה אחרי ה' אלקיכם תלכו, וזהו
 ענין פותח את ידך ב' ידין ירד דהוי' הוא בחי' מפתחות הפנימיות ויר"ד דאד'
 הוא בחי' מפתחות החיצוני' ולכן מי שתורתו אומנתו בענין שנפתח ע"י מפתחות
 הפנימי' הוא פטור מן התפלה דחיי שעה שהוא מפתחות החיצוני' כי ממילא ומאיליו
 יופתחו ג"כ מפתחות החיצוני' מלמעלמ"ט, ולא דמי למה שארז"ל בהי עייל דהו
 מלמטלמ"ע דאוי גם מפתחות הפנימי' לא יוכל לפתוח אבל אנו מדברים במי שיש
 בו יראת שמים ותורתו אומנתו שכבר הגיע מלמטלמ"ע ע"י ק"ש ותורה לפתוח
 מפתחות הפנימי' ואזי ממילא יופתחו מפתחות החיצוני' כמשל החבית כשנתמלאה
 על כל גדותיה ממילא בוקע ממנה ונשפך ממנה גם לחוץ כו' ודו"ק.

עוייל בענין זה בדרך עמוק ועליון יותר, הוא עפמ"ש בפרדס שי"ט שיש שם הוי שהוא שם העצם ר"ל הכולל עצמיות של ע"ס דאצי' והוא בלא ניקוד ויש עוד שם הוי' בכל ספי' מע"ס שם הוי' בניקוד קמץ בכתר ובניקוד פתח בחכ' כו' והוא ענין מה שנמשך ומתחלק לכל ספי' לע"ס ובחי' שמות אלו הם לבוש לשם העצם, וכ"כ שם עוד ריש ש' העשרי' הרמ"ע בס' פלח הרימון שע"ד פ"ב כ' ששם העצם היינו לא לעצם המאציל ח"ו אלא לפנימי' האצי' שהוא הנשמה בתוך הספירות הם אליו מכלים כו' ושמות הווי' שהם בניקוד הם ענפים לבחי' נשמה הנ"ל ועוד שמות שאינן נמחקים שהם לבוש לבחי' הנ"ל והם הכלים או שהם תיצוני' הכלים שמות הוי' שבניקוד הם פנימי' הכלים ושם הכולל הוא האור והנשמה כו' וע' מזה בשל"ה בהקדמה ד"ג ע"ב וד"ד שהאריך בזה, והנה ענין לכיון בשם כבר נת' שזהו בניקוד קמץ או פתח לכל ספי' כפי השם, וא"כ זהו בבחי' הענפים המתפשטים משם העצם וזהו הכוונה בתפילות שמר"ע דחול בי"ב ברכות אמצעות אבל בשויו"ט שאין כ"א ברכה אחת באמצע עכצ"ל שהוא שם הוי' הפנימי' הכולל כל הענפים ועד"ו נמשך ע"י עסק התורה כמי שתורתו אומנתו כנ"ל.

וביאור הענין י"ל ג"כ ע"ד הנ"ל בענין ההפרש שבין אצי' לבי"ע שבבי"ע מתחלקים לפרטים כי ומשם יפרד כו' ובאצי' איהו וחיהו וגרמוהי חד וע"כ כולל הכל יחד, ועד"ו י"ל כאן בענין השם העצם והענפים והוא דהנה גם באצי' עצמו יש אבי"ע אשר ח"ע וכתר נק' אצי' שבאצי' ובינה ח"א ונוק' הם בי"ע דאצי' ועד"ו יש בכל ספי' ע"ס שהן אבי"ע של הספי' ההוא, וא"כ שם העצם הכולל כל עצמיות ופנימיות של אצי' היינו בחי' אצי' שבאצי' והשמות שהם ענפים הם בבי"ע דאצי' שבכל ספי' ולכן הם בבחי' התחלקות אבל עצמות האצי' כולל הכל כאחד כנ"ל ובשויו"ט מאיר מבחי' זו וכמ"ש הרמ"ז ר"פ פקודי דר"ב ע"ב שזהו ענין שאומרים בשבת טוב להודות לה' שהוא ענין אור הגנוז לצדיקים שמתגלה בשבת כו' ע"ש, עוייל עפמ"ש בס' אור תורה ברמזי אגדו' דל"ד ע"א בענין פי' הי' לך להתפלל תפלה קצרה דהנה ע"ד לעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה היינו כדפי' הרמב"ם פ"ב מהל' דעות שיהי' דברי האדם מועטים ועניניהם מרובים וכמו ל' המשנה שכולל המועט כל המרובה שבגמ' וזהו ענין עולם העקודים שכל הע"ס עקודים בכלי א' ואח"כ בנקודים מתחלקות לעשר כלים כו' והרי עקודים למע' מנקודים וא"כ כמ"כ ענין תפלה קצרה שיהי' הריבור מעט והענין רב וכמ"ש במדרש ששאלה בתו של מלך והכל בכלל כו' ועד"ו הוא ענין ברכה א' דשויו"ט לגבי י"ב ברכות דחול כענין עקודים בכלי א' לגבי נקודים וזהו ענין תפלה קצרה כו' היינו כי בעקודים הכלים מועטים והאורות רבים משא"כ בנקודים הוא להיפך וכמו הראש לגבי הרגלים כמ"ש במ"א, והנה הכלים הם האותיות וע"כ ברכה דשויו"ט הוא מיעוט הכלי וריבוי האור וכמו בעקודים משא"כ י"ב ברכות אמצעות דחול הם ריבוי הכלים ומיעוט האור כו'.

קיצור מאות ב', ענין לכרין בשם יש שמות בכלים ויש באור אי אנת תסתלק הכלים בי"ע דאצילות והאורות אצי' שבאצי' ולכיון בשם יחד האור עם הכלי נקוד הפתח באור החכ' פותח את ידיך שיעור שני פתחים השיבנו בצרי שני המאורות ויצר סגול מכלכל חיים בחסד.

אות ג', ענין ברפאינו בניקוד חולם עטרה על ראשו שקראה אמי גם רפואה המתקת הגבורות והדיגין נמתקין בשדשן אימא עילאה וירפא את המזבח עד תאוות גבעות ענין בקמץ לסתום האור ע"ד רמז ירך בל יחזיק ג"כ מלשון לקמצים לאוצרין להיות אח"כ יפתח לך את אוצרו כו'.

אות ד', ענין מי שתורתו אומנתו וענין שויו"ט שאין שם שאלת צרכיו י"ב בקר והים עליהם וכללם אך כמו מפתחות הפנימיות ממילא יפתח מפתחות החיצוני' או שם העצם הכולל העשר הענפים והוא אצלם כאצ"י לגבי בי"ע וע"ל אות ב' או כמו עקודים מיעוט הכלי וריבוי האור לגבי נקודים וברודים ריבוי הכלי ומיעוט האור כו'.

ה) וזהו ענין יחו"ע דק"ש שנרמו במלת א' היחוד דט"ס דז"א דאצ"י בתכלית היחוד וההתכללות שזהו א"ח ד' פי' ז"א גק' א"ח שהוא א"ח להדל"ת הוא פרצוף לאה בחי' מח' עילאה ופרצוף רחל נרמו ביחירת דבשכמל"ו כו', ולהבין כ"ז באר היטב צ"ל ענין ההשתלשלו' עולמות דאבי"ע כו' הנה מבשרי אחזה אלוה דכמו עד"מ בנפש האדם שהחכ' שבנפש השכליות מאין תמצא שלא בדרך ההשתלשלות כנודע אבל מחכ' ואל"ך נמשך הכל בסדר הדרגות ההשתלשלו' דהיינו שהבינה נמשכת מהחכ' ומהבינה גמשכו' ונולדים המדות או"ר ומהמדות נמשכה ונובעת המח' ומהמח' הדיבור משא"כ המעשה היא נפרדת ממש שנמשכה שלא כדרך השתלשלות כמ"ש במ"א בד"ה מי מנה אף עשיתיו ובד"ה יביאו לבוש מל' ע"ש שכ"ז הוא סדר והדרגות ההשתלשלות כנראה בעליל שכאשר יתחכם האדם ויתבונן בשכלו היטב באיזה מר"מ כדומה שיראה בעין שכלו שיש ריוח גדול באותה סחורה אזי יתפעל לבבו מאד באהבה וחפץ לסחור הסחורה ההוא שהאהבה נולדה מן השכל והתבוננות שמבין שיש בה ריוח בהמשך הזמן מה הגם שעתה אין ניכר הריוח כו' רק שהשכל מכריח שירויח אח"כ לזאת תתפעל לבבו באהבה משא"כ טרם שהשכל בשכלו בהעמקת הדעת לא נתפעל לבבו שלא הרגיש עדיין בהטוב שיסתעף מזה אח"כ אך איזה חכם הרואה את הנולד דוקא כנ"ל, וכן בחי' מדות היראה יסתעף מהתבוננות השכל דכאשר מרגיש בעין שכלו שפלוני הוא שונא ואויב גדול לו אז ישמור נפשו ממנו שירא ממנו פן יארוב לדמיו כו' הגם שמדבר עמו במענה רכה בשפת חלקות שמראה א"ע לאוהב נאמן שלו בשפתי מרמה אפשר ששבע תועבת בלבו שהחכם עיניו בראשו להבין דבר מתוך דבר שלא יאונה לו כל און ומרמה ולזאת ישמור נפשו שלא ילכוד ברשתו משא"כ הפתי יאמין לכ"ד וידמה לו שהוא אוהבו ומאמין לו בזה ולא יהי' נשמר ממנו ולבסוף יפול ברשתו ומצודתו הרע נמצא שעיקר תולדות המדות או"ר הוא מן השכל דוקא שעיי"ז השכל נולדים המדות או"ר בבחי' גילוי לאהוב ולחפץ בסחורה ההוא לסחור אותה שירויח בה אח"כ וכן להיות ירא מן האויב ולשמור נפשו ממנו שלא ילכד במצודתו הרעה כנ"ל, משא"כ זולת השכל לא יהי' נולדים המדות או"ר שכליים הללו כנ"ל וכמ"כ יובן עדי"ז ויותר מכן בעבודת ה' שאהבה לה' נמשכה ע"י התבוננות בגדולת ה' א"ס ב"ה איך דכקב"ח ממש וכטיפה מן הים ממש ואי לזאת יתלהב ויתלהט ברשפי אש התשוקה להיות מי לי בשמים ועמך לא חפצתי וכן מזה יומשך יראת חטא להיות ירא מהחטא כמו שירא מן האויב האורב לדמיו כו' ויראת ה' והפחד הכל

נמשך לפ"ע העמקת השכל בגדולתו ית' אשר את השמים ואת הארץ אני מלא כו'. והנה מהמדות גובעים המח' לחשוב באותיות המח' בהדבר ההוא שמתאווה באהבה או שירא ממנו כנ"ל ומהמח' יסתעף הדבור כך למעלה ממש בחי' סדר והדרגת ההשתלשלות שהחכ' דאצי' בלבד מאין תמצא שלא בדרך ההשתלשלות אבל מחכ' ואילך נמשך הכל בסדר ההשתלשלות עו"ע בכל הפרצופים דאצי' בינה נמשכת מהחכ' והוא אם הבנים מקור המדות דאצי' המסתעפים ממנה ומהמדות דו"א דאצי' יסתעף פרצוף לאה מח' דאצי' כו' כנודע וכן בכל סדרי ההשתלשלו' דבי"ע עולמות הנפרדים שנפרדים ונבדלים מערך וסוג עולם האצי' שאינם נמשכים ממנו דרך סדר ההשתלשלות וזאת שלא בדרך ההשתלשלות היינו ע"י המסך מבדיל שבין אצי' לבי"ע שהיא הפרסא ולכן נק' המשכת בי"ע מאצי' שלא כסדר ההשתלשלו' אכן בבי"ע עצמן נמשכים זמ"ז ע"ד סדר והדרגה מעילה לעלול כמו נה"ב משמרי האופנים עד התהוות העשי' הגשמיות ולא עד בכלל שבחי' התהוות העשי' גשמי' מהרוחני' אינו כסדר השתלשלו' כ"א יש מאין כמ"ש במ"א וע' לקמן דעם היות בחי' המשכות והתהוות בי"ע מאצי' נק' שלא כסדר השתלשלות עו"ע מ"מ אינו ע"ד התהוות האצי' יש מאין מהמאציל כי לגבי הא"ס ב"ה אצי' ועשי' שוין כי נמשך האצי' ע"י צמצום ומק"פ והוא צמצום עצום לאין קץ יותר מבחי' הפרסא וכמשג"ת בתו"א בד"ה פתח אליהו ואמר ע"ש באריכות. וזהו מ"ש אליהו ז"ל אנת הוא חד ולא בחושבן אנת הוא חכים ולא בחכ' ידיעא מבין ולא בבינה ידיעא כו' פי' אנת הוא בחי' עצמות המאציל ב"ה חד ולא בחושבן למנין ע"ס דאצי' וזאת מרומם לבדו עד שאין להם ערך ויחוס אליו כלל שהוא בחי' א"ס ב"ה שאין לו תחלה כלל הפשוט בתכלית הפשיטות מושלל מגדר תוארים אליו עד שאין נערכים אליו כלל שמשתווים בערך הביטול אליו ית' כמו בחי' הדומם דעשי' ממש בלי יתרון וחשיבות שלהם עליו כלל מאחר ששניהם אינם בערך אליו לזאת כולם שוים כלא חשיבא כחשיבא כאורה השוה ומשוה קטן וגדול ועמ"ש מזה בד"ה יביאו לבוש מלכות ובר"ה אשירה לה' כי גאה גאה בענין פי' אדון הנפלאות עושה פלא ובר"ה אסורי לגפן עירה ג"כ בענין אדון הנפלאות ובר"ה את שבתותי תשמרו בענין בורא קדושים ישתבה שמך, אנת הוא חכים ולא בחכ' ידיעא זהו התלבשות אא"ס ב"ה בחכ' דאצי' ונק' חכים ולא בחכ' ידיעא מפני שבכל ההשתלשלות עולמות הנפרדים דבי"ע נקראת החכ' דבי"ע בחי' חכ' ידיעא מצד שיש שרש ויחוס לחכ' דעשי' אל החכ' דבריאה ע"פ סדר ההשתלשלות אף שהיא רחוקה ממנה משא"כ החכ' דאצי' מצד שעולם האצי' נבדל מן הכלל דסדרי ההשתלשלו' דבי"ע שהוא בחי' אלקות ממש דאיהו וגרמוהי וחיהי חד כו' משא"כ בי"ע הם נפרדים ממש אשר אין להם ערך לאצי' ע"כ נק' החכ' דאצי' ולא בחכ' ידיעא כו' וכמ"ש הרמב"ם שהוא היודע והוא הדיעה עצמה כו' ודבר זה אין ביכולת אדם להבינו על בוריו הובא בתניא ח"א פ"ב בהג"ה וח"ב פ"ט בהג"ה ע"ש חתו ענין ולא בחכ' ידיעא אך לגבי בחי' אא"ס ב"ה בחי' אנת הוא חד ולא בחושבן הנה גם בחי' חב"ד דאצי' נחשבת כעשי' גופניות כמש"ש בתניא וזהו ענין אליו ולא למדותיו כו'.

ו) וביאור הענין תחלה גבאר סדר ההשתלשלות דבי"ע מלמטלמ"ע דהנה מציאת השכל אנושי הנמצא בגפש המשכלת של האדם שיש בכח גפשו

השיכלית להתחכם בכל ז' חכמות ולהמציא השכלות עמוקים חדשות הרבה מאד עד שירום ונשא וגבה מאד במעלת החכ' ותרב חכמתו מכל בני"א שבארץ שאף המדרגה המעולה שבחכ' זו של שכל אנרשי אשד לא יהי' למע' ממנו נמצא עוד כמוהו בארץ ונשפע זאת הכל מבחי' שמרי האופנים דעשיה כמ"ש בע"ח ע"ש שהאופנים בעצמן הם בחי' העגולים דעשי' שנמשכו מריבוי ההשתלשלות מחיצוניות הכלים דע"ס דאצי' כי המלאכים נמשכים מיחוד נשיקין שהוא יחוד חיצוני כנודע ובחי' שמרי האופנים שהוא החיצוניות שלהם נעשה מקור החכ' לכל מציאת השכליים שבאנושי' דעשי' שנביעת חכמתם היא מאין תמצא היינו בחי' מקור השכלות שהוא בחי' שמרי האופנים דעשי' כנ"ל משא"כ שרשה של נה"א שהיא מבחי' עצמיות הי"ס דעשיה שהם מבחי' אלקות ממש שמלוּבש בהם בחי' אנא"ס ב"ה וכמו הערך והחשיבות דאופנים דעשי' אל בחי' עצמיות י"ס דעשי' שנמשכים רק מהיצוניות הכלים ואף גם זאת בריבוי ההשתלשלות כנ"ל כך הוא הערך והחשיבות דנפש השכלי' הבהמית אל נה"א דכמו שרחוקים זה מזה במקור שרשם כך הוא למטה ממש כנ"ל אך אפי' חכ' שבי"ס דעשי' עצמן שהוא בחי' אלקות ממש כדכתיב כולם בחכ' עשית שהוא מקור החכ' דקדושה של נה"א דעשי' כנ"ל היא גמשכת רק מבחי' תחתונה דיצי' דהיינו שמל' דיצי' נעשה עתיק לעשי' פי' מל' דיצי' הוא בחי' הדבור עליון דיצי' שהיא מדריגה תחתונה סוף כל דרגין דיצי' נעשה עתיק לעשי' להיות מקור החכ' דעשי' שהחכ' מאין תמצא בחי' עתיק דעשי' שנמשך ממל' דיצי' כנ"ל והיינו כמו עד"מ החכם הגדול שמלביש שכלו בצירופי אותיות הכתב או הדבור שאף כמו שהוא מלוּבש בכתב ולשון הוא עמוק עמוק מצד מעלות השכל שהוא בעצם נפלא מאד לכך אפי' כמו שהוא מלוּבש בכתב ולשון שאינו מערך עצמות השכליות הרב כו' ואעפי"כ הוא עדין עמוק מאוד שמצטרך התלמיד להתייגע ביגיע' הרבה עד דקאים אדעתי' דרביה כו' כמו סברת הר"ן הירא"ש וכל בעלי תוספות שהלבישו שיכלים בכתב ולשון כו' כך למע' ממש שבחי' החכ' העליונה דיצירה נתלבשה בצירופי אותיות הדיבור עליון דיצי' שנעוץ תחילה בסוף ומאחר שיצירה הוא דרך כלל הגבה למע' מעשי' לזאת אפי' מל' דיצירה שהוא בחי' הדיבור שנתלבש בו החכ' דיצי' נעשה עתיק לעשי' להיות בחי' אין מקור החכ' דעשי' וכן מל' דבריאה נעשה עתיק ליצי' להיות אפילו חכ' דיצירה גמשכת מאין מקורה מבחי' מל' דבריאה בחי' הדבור העליון בחי' תחתונה שבבריאה שנעשה ראש ומקור לכל סדרי ההשתלשלו' דיצי' עשי' להיותו נמשך ממנו בחי' חכ' דיצי' ומחכ' נמשכו כל הנפעלי' דיצי' בחי' הריחוק שביצירה ומיחוד פנימי נמשכו המוחין של נפשות ישראל ומיחוד חיצוני נמשכו המלאכים כו' וכידוע שיש מסך מבדיל בין כל עולם ועולם בין בריאה ליצירה ובין יצי' לעשי' שהאור דמל' דבריאה בוקע המסך להאיר ביצי' וכן דיצירה בעשי' כו' וד"ל, אך בחי' עולם האצי' גבדל מכלל ההשתלשלות אלו שהוא בחי' אלקות ממש דאיתו וחיוהי וגרמוהי חד ממש, לכך אמר אליהו ז"ל אנת חכים ולא בחכ' ידיעא שהחכ' דאצי' אינה מערך ההשתלשלות שאף החכ' דעשי' יש לה ערך אל החכ' דבריאה ע"פ סדר ההשתלשלות שנסתעפה ממנה משא"כ החכ' דאצי' שהיא לא ידיעא בערך ההשתלשלות כנ"ל, ועמ"ש בביאור ע"פ ואלה המשפטים בענין אדם ובהמה כו'.

ז) והנה כ"ו הוא סדר ההשתלשלות דאבי"ע שאף עולם האצ"י שאינו בכלל ההשתלשלות דבי"ע אעפ"כ לגבי המאציל ית' נחשב ג"כ בסדר ההשתלשלו' שאין ערוך אליו כלל לגבי עצמות המאציל ע"ס דאצ"י כמו שאין ערוך אליו ע"ס דעשי' זה ענין חד ולא בחושבן והיינו שכדי להיות ע"ס דאצ"י הוא ע"י צמצום עצום הנק' מק"פ כו' וכמ"ש במ"א, ויתר ע"כ אף בחי' הסוף והתכלית של כל ההשתלשלות שהוא בחי' ד' יסודות פשוטים דארמ"ע שבעשי' הם נעשים במשקל ופלט א' עד הע"ס דאצ"י בעצמות המאציל ששניהם שוין שאין ערוך אליו דכמו שהר"י פשוטים דעשי' אין להם ערך אליו כך ע"ס דנאצלים שאין להם יתרון כלל כנ"ל דאלי"כ הי' נערכים בערך ויתוס אליו מאחר שיש להם יתרון על התחתונים אבל כיון שאינו בערך כלל לכך משתוים עם פחות ערך שבנפעלים כנודע וכמ"ש בתניא פמ"ח בענין פי' אין ערוך וכן כתבו ג"כ חכמי המחקר שהגלגלים והרקיעים והמאורות שבהם עם עוצם גדלן הם אצל הבורא ית' קטן שברמשים כיצורת הנמלה כמ"ש בס' הכוזרי מ"ג פי"ז ואלא שהם כתבו כן על הגלגלים והשמים, אבל באמת כמ"כ ממש אפילו ספי' ח"ע דאצ"י ואפילו בחי' א"ק הוא לגבי א"ס ב"ה כמו הדומם דעשי' ממש והכל טעם א' מאחר שאין ערוך אליו כלל כי הוא לבדו הוא כו' ולכן כאשר יתבונן המשכיל בכל הדברים האלה יתעורר באה"ר מנקודת הלב אליו ולא למדותיו להיות נכספה וגם כלתה נפשו אל מהר"ע ית' המרומם לבדו ומתנשא מימו"ע כו', ועמ"ש בד"ה וארשתיד לי בענין לבי ובשרי ירננו אל אל חי להשתפך נפשו בכלות הנפש ממש אל מהר"ע ית' שהוא למע' מע' מבחי' סוכ"ע שאינו בגדר עלמין כלל כו' וזהו ענין למסור"ג באחד בפ' ראשון דק"ש בחי' אנת הוא חד ולא בחושבן והנה ע"יז מיחד האדם יחודים עליונים שיתיחדו ממש בז"א ביחד בתכלית היחד שזה נרמז ג"כ במלת אחד א"ח ד' כנ"ל דלכאורה הוא פלא מה שייך האדם ליחודים עליונים שיהי' הוא מיחדן כו' אך הענין דכתיב לך ה' הגדולה והגבורה והת"ת וגו' שהם המדות דז"א דאצ"י דכאשר האורות מצומצמים בתוך הכלים רק כדי שיפול צרכיהם לצורך קיום העולמות שכבר נמדדו בשיעור ומדה זה בתחילת האצ"י עולם האצ"י דכתיב כי אמרתי עולם חסד יבנה עולם סתם הוא ז"א דאצ"י שנבנה פרצוף ז"א ע"י החסד של המאציל ב"ה חפץ חסד הוא מצד שהוא עצמו בלתי העלאת מ"ג שלמטה כלל כנודע אזי מחולקים זמ"ז בהתחלקות ופירוד שמדת החסד הוא מהות בפ"ע ומדת הגבורה ההפכים ומנוגדים אליו בפ"ע כו' אבל ע"י העלאת מ"ג של התחתונים באה"ר מנקודת הלב אל מהר"ע ית' המרומם לבדו אזי יומשך ע"יז מ"ד מבחי' אין האמיתי של המאציל ב"ה לעשות שלום במרומיו להיות נכללים כל המדות דאצ"י בהתכללות יחד מצד עוצם ביטולם באין האמיתי שנמשך מהמאציל ב"ה ולהוסיף אורות בכלים דז"א וכמ"ש בפע"ח בהקדמת מהרנ"ש אמנם יש עוד רוב תועלת בעבודתינו כי יוסיפו אור מלמע' ויזדככו זיכוכ רב ותהי' ההוספה הזו מרובה על העיקר כו' שבזה מתייחדים הספירות שלא כפי ערך ההשתלשלות שאזי מתבטלים לגמרי והי' לאחידים ממש בהתכללות יחד וע"יז נעשה היחד למע' בט"ס דז"א שזו בחי' יחוד עליון דתיבת אחד א"ח ד' כנ"ל וכמ"ש בע"ח שלצורך קיום העולמות בלבד הוא יחוד תמידי שאין לו הפסק דאז"א דאצ"י שהן תרדל"מ דזיווגיהו תדיר שזוהו רק בשביל קיום העולמות להתייתם ע"פ סדר ההשתלשלות כנ"ל אבל היחד דזו"ג הוא לפרקים בכדי להוסיף אורות כו' כנ"ל.

והוא ואהבת את ה' אלקיך שיהי' האהבה והרצון שיהי' ה' אלקיך דהיינו שיתאוו ויחפוץ בגילוי מהו"ע שלמע' מן ההשתלשלות ולא יכנף מוריך בלבושי ההשתלשלו' שעיי' מעורר למע' המשכת תוס' אורות מהמאציל ית' בהכלים דו"א דאצי' שלמע' מההשתלשלות שעיי' מתייחדים ט"ס דו"א בהתכללות אחת כנ"ל, והוא עבודת האדם שלמטה שעבודה הוא צורך גבוה ולכאורה יפלא וכי לשירות הוא צריך שנאמר לעבדו עבודה זו מה עושה הלא אם צדקת מה תתן לו ורבו פשעיך מה תעשה לו כו', אך עבודה הוא להמשיך תוס' אורות באצי' שלא כדרך ההשתל' ומשם יגיע בבי"ע וד"ל.

וזוהו כוונת מארז"ל באמרם בכוונת אחד כיון דאמליכתי' לארבע רוחות כו' תו לא צריכת. שכל דבריהם דברי קבלה רק הלבישו בענינים שלמטה והכל א' והיינו כי ד' רוחות השמים מזרח ומערב צפון וימין אתה בראתם שלא הי' טרם הבריאה כו' ועתה שנעשה בחפצו כל נתהוו ד' רוחות מע"ס שלמע' שמזרח מקבל מח"ע ומערב ממל' ודרום מחסד וצפון מגבורה ומעלה מנצח ומטה מהוד כו' הגם שנחלקו זמ"ז בריחוק מקום אעפ"כ לגבי הקב"ה כתיב הנה מקום שנכללים ומתייחדים בתכלית היחוד כי ברוח פיו כל צבאם ובדבר ה' געשו שבבחי' הדיבור העליון בחי' מלכותו ית' נכללים כאחד בתכלית היחוד וההתכללות כביטול הדיבור בנפש האדם בעודו בכח חכמתו רק באדם שלמטה כשהדיבור יוצא ממנו נעשה נפרד אבל לגבי המאציל לית אתר פנוי מיניה ולא יפרד ממנו לעולם כ"א הוא תמיד בבחי' הביטול בו לכך המקום אתי כנ"ל (והנה בינה נק' ג"כ מקום בוח"ב ויקהל דר"ז ע"א ונק' מקום טמיר וגניז הנה מקום אתי ע"ש והוא דכמו שמל' דאצי' הוא מקור המקום והזמן דבי"ע כמ"ש בתניא ח"ב פ"ז בענין מלכותך מלכות כל עולמים כמ"כ בינה נק' מלך עולם, עולם הוא ו"ק דו"א שהוא ענין מעלה ומטה רוחניות כמשנ"ת ענינם בד"ה וארא אל אברהם, וכן לענין הזמן נק' ו"ק דו"א סדר זמנים הבנינה הוא מלך עילאה על עולם הנ"ל וכמ"ש בוח"ב ח"ב ר"פ יתרו סז"ב אית מלך לעילא כו' ויחוד וביטול לו"ק דו"א במקורם זהו ענין לך הוי' הגדולה כו' דהיינו באא"ס ב"ה שאין לפניו גם מעלה ומטה רוחניות כחשיכא כאורה עמ"ש בד"ה והגדת לבנך בענין מוחין דאבא, ולכן בק"ש שהוא יחוד או"א ע"כ ו"ק דו"א הם בבחי' ביטול במקורם, ועמ"ש בסידור ש' השבת על מאמר הזוהר ח"ב תרומה קל"ו כגוונא דאינון מתייחדין לעילא באחד שזהו הענין המבואר כאן) וזהו הכל מצד שרשם ד' רוחות זו' רקיעים כו' שהם הט"ס דו"א דאצי' שנכלל באחד מצד גילוי תוספות אא"ס ב"ה כנ"ל דאמליכתי' למע' ולמטה ולארבע רוחות השמים תו לא צריכת בגמ' רפ"ב דברכות די"ג ע"ב, ובאמת העיקר לקבוע בנפשו ביטול השמים וארץ גשמיים שהן מעומ"ט וד' רוחות הגשמיים אשר הגשמיות נמשך ונתהווה דוקא יש מאין שלא כדרך ההשתל' כלל ואי לזאת עיי' יחוד זה וביטול היש הגשמי לאין שהוא לא"ס ב"ה ממש המהווה אותו יש מאין ועיי' גמשך האור מא"ס ב"ה בבחי' הח"ע אשר מאין תמצא ג"כ יש מאין ועיי' מאיר בט"ס דו"א כנ"ל, ובספר כד הקמח לרבינו בחיי באות יר"ד בענין יחוד ה' כ' וז"ל ויש לבעלי הקבלה טוד גדול ומוצרך הגיית אותיות של אחד במה שאנו חייבים שנחטוף את הא' ולא נחטוף את הח' ושנאריך בד' כי יש בכל אות ענין עקרי ושדש עצום בעיקר ענין היחוד עכ"ל, ואפ"ל כי הנה מבואר למע' ענין אנת

הוא חד ולא בחושבן שהוא למע' מע' מבחי' ע"ס וע"ו אמרו ולפני א' מה אתה סופר וכמ"ש במ"א בביאור דיביאור לבוש מלי' ובד"ה ויהיו חיי שרה, וא"כ לפמשנת"ל שבפ' ראשון דק"ש הכוונה אליו ממש והוא בחי' לפני א' כו' וא"כ איך יבואר זה עם הכוונה בתיבת אחד, אך הענין כי א' דאחד רומז לבחי' יחיד ממש ונק' יחודו ש"ע אלופו ש"ע זהו ענין א' דאנכי שהוא בחי' אנכי מי שאנכי שאינו נרמז בשום שם כלל וע"כ צריך לחטוף את הא' להורות כי למתב"כ זהו ענין אליו ממש ואח"כ נמשך ממנו ית' האור ומתלבש בח"ע זהו ענין ח' דא' שרומז לחכ' וגם רומז לשמנה ספי' מחדד עד יסוד עד שנמשך ומתלבש בד' רבתי שהיא המח' מקור הדיבור כו' ולכן בהח' אין לחטוף ולא להאריך כי חכ' הוא עדין למע' מהשגה רק מ"מ אינו כהעלם הא' שהוא בחי' במופלא ממך אל תדרוש משא"כ מחכ' ואילך היא השתלשלות רק אעפ"כ לגבי בי"ע נק' למע' מההשתלשלו' וגם באצ"י נק' חר"ב הנסחרות לה' אלקינו עלמא דאתכטיא משא"כ הד' הוא מקור עלמא דאתגליא וע"כ צריך להאריך בו והוא כענין המבואר בתוי"א פ' בראשית בד"ה להבין ענין הברכות בענין מטבע קצר ומטבע ארוך שהם בחי' עלמא דאתכטיא ועלמא דאתגליא וע"ע מענין פ' היחוד בתיבת אחד בתוי"א בד"ה זארא אל אברהם כו'.

ח) בשכמל"ו זהו יחוי' דהיינו שא"א להתגלות שפע עליונה דא"ס ב"ה זולת ע"י התלבשות במדת מלכותו ית' דוקא שנקראת בחי' עלמא דאתגליא שע"י התלבשות בה דוקא מתגלה למטה מה דלא סגי בלא"ה שיתגלה אורו הגדול ב"ה בלתי לבוש כלל (ועמ"ש בד"ה להבין ענין הברכות וע') בסידור ש' הלולב סד"ה להבין שרש ענין הלולב בענין שמע"צ שהוא בחי' קליטה והוא שצ"ל האור והצשמה נקלט בבחי' מלי' דוקא ע"ש.

ע' בפרדס בסופו שער הכוונה פ"ב שהביא בשם הספרי ע"פ מי כה' אלקינו בכל קראנו אליו, אליו ולא למדותיו, שמוזה מובן שעיקר הקריאה התפילה והבקשה הוא צ"ל אל עצמות א"ס ב"ה ולא למדותיו שהם ע"ס ח"ו, וע' בזהר בשלח דס"ג ע"ב תאנא כל בר נש דבעי בעותיה קמי' מלכא בעי לכוונא דעתא ורעותא מעיקרא דכל עיקרון לאמשכא ברכאן מעמקא דבירא כו' עד א"ר חזקיה כד עתיקא סתימא דכל סתימין כו', דלכאורה ג"כ הפי' כנ"ל דהיינו אליו דוקא ויש מי שהקשה ע"ז ממארו"ל ע"פ ולדבקה בו וכי אפשר לידבק בשכינה אלא הדבק במדותיו מה הוא רחום אף אתה תהא רחום כו' דמשמע מזה להיפוך שא"א לדבק בשכינה הוא מלי' דא"ס כ"א במדותיו ית' שהם ע"ס שלו, חו"ל שאינה קושיא כלל כי לידבק ממש א"א אבל הקריאה ענין בפ"ע הוא, ועוד הקשה ע"ז ממארו"ל מפני מה ישראל צועקין זאינן נענין מפני שאין יודעים לכוין בשם והשמות אינן רק בע"ס וע' ברע"מ ס"פ פנחס דרנ"ז ע"ב וכמ"ש במ"א ע"פ לפני הוי' תטהרו שעצמות א"ס ב"ה הוא למעלה מעלה ממש הוי' ולא אתרמיו בשום אות וקוצא כלל, ועז"ג אנכי מי שאנכי וכמ"ש בפרדס שער גימל פ"א ח"ל כי לכל הנאצלים יש להם שם משמות הקודש

שהוא מגבילים אשר בו יקרא הספי' הנאצל ההוא כענין אהיה בכתר וי"ה בחכמה כו', וכן שם בן ד' הכולל כל האצו' כולו כו' משא"כ בא"ס המאציל ב"ה שאין שם זנקודא שנוכל לכנותו ב"ה עכ"ל וכ"כ עוד שער י"ט ספ"א וא"כ מאחר שצריך לכוין בשם היינו בע"ס א"כ איך אמרו אליו ולא למדותיו וגם בפ"י מאמר הזהר דבשלח הג"ל פי' האריו"ל דיכוין להמשיך האור מיסודות דא"א אשר זהו ג"כ בע"ס רק שהוא בג"ד שלמעלה מו' המדות, ולכן תירצו בזה דמה שאריו"ל ולא למדותיו היינו לאפוקי הספירות עצמן אלא שהכוונה צ"ל לאור העצמות המלוכש בהספירות שזהו"ע השמות כי שם הוי' שכולל כל האצו' היינו אוא"ס ב"ה המלוכש בכללות הע"ס דאצילות ולא הע"ס עצמן וא"כ זהו נק' אליו ממש.

ובמי גוי, עיך תורה אור בד"ה השמים כסאי, גדול, לפי שהם בחי' המעט מכל העמים שממעטים את עצמם ומשקיעה שלמסה נעשה בליטה שלמעלה אלקים קרובים, הקשה בזהר חלק א' ל"א קרוב מבע"ל ותירץ עיך שם, והנה ב' בחינות אלקים זהו על דרך מה שכתוב בתניא חלק ב' פרק ז' ענין ב' שילובים, הבחי' ג' זהו"ע ז"א בעלותו כו' וי"ל זהו הוי' בניקוד אלקים שבבניה, במדרש אלקים קרובים עיך בינה לעיתים דרוש ס"ו ב' ענינים אם עשיר כו' ואם עני כו', ע' ביאורי הזהר פ' תשא בענין העשיר כו' והדל כו', וענין עושה לישראל עיקר כו' צ"ל משום כי ישראל שרשן משם הוי' שלמעלה משם אלקים, והם ממשיכים יחוד הוי' באלקים וע' זהר ח"א קע"ד ישראל יעקב נגד ב' שמות ה"א ע"כ עושה לישראל עיקר ועמ"ש סד"ה משה ידבר בענין והאלקים יעננו כו', א"נ ע"ד עושי דברו שהם בונים מדת מל' א"ת בניך אלא בוניך, וזהו כי קרוב אליך הדבר כמ"ש סד"ה כי המצוה הזאת ולפי שהדבר קרוב עמך ע"כ לעשותו כו', וע' זהר זיחי רמ"ה ועמ"ש בת"א בשלח סד"ה הולך לפניהם בענין ויעמוד מאחריהם גם י"ל דכנס"י שרשן פרצוף הפנימי דמל' ושם אלקים פרצוף החיצון כה' אלקינו זהו"ע ז"א בעלותו כו' שאז שם הוי' עצמו נק' לגבי ע"ק בשם אלקים והרי בחי' אלקים זה גבוה משם הוי' דז"א כמ"ש בד"ה ביום השמע"צ שע"ז אמר דוד צור לבני וחלקי אלקים כו' ע"ש, חו"ש תילים נ"ה, אקרא אל אלקים עליון כו' וכן בסי' ע"ח פסוק נ"ו אלקים עליון דפי' עליון היינו כענין סוכ"ע וע"ד שנת' בזהר פ' לך לך ע"פ והוא כהן לאל עליון וכמ"ש בפע"ח בסוגת אל עליון גמ"ח כו' חו"ש ג"כ בנחמי' סי' ח' ה' האלקים הגדול, וע' ביומא דס"ט ב' מאי גדול בשם המפורש וכ"ה בירושלמי פ"ז דברכות והנה עם היותו עליון הוא אדרבה קרוב יותר כנודע מענין המגביהי כו' המשפילי כו' ומענין כאשר יהי' האופן כו' שעגולי אריך מקיפי' למטה יותר מכל העיגולים אך היינו בכל קראנו אליו דוקא ולא למדותיו והוא בחי' מאודך שע"ז מגיעים לעצמותו ית' שהוא בחי' לפני הוי', ועי"ז ממעמקים קראתך הוי' והוא בניקוד א' כג"ל, וזהו"ע לכוין בשם, פי' שיכוין כ"כ אליו דוקא עד שע"ז השם הוי' יומשך ממעמקים ממש והנה אליו דוקא זהו ע"י מאדך מ"מ תומ"י נאמר והיו הדברים כו' תורת הי' שזהו"ע קריאת שם הוי' שממעמקים.

להבין ענין קבוצמיש בק"ש, חזרת בם בשבתך בביתך כר שאיך יאמר כן מי שהוא בעל עסק ויודע שיתבטל כל היום. והענין כי יש רצון חפץ. חפץ הוא בהתגלות הלב שהלב חפץ בזה ורצון הוא במוח שע"פ התבוננות השכל מסכים לזה ומקבל ומרצה במוחו ולא בהתגלות לבו והלב מעכב עליו מפני כמה מניעות וסבות הטורדות. והנה החפץ שבלב אינו שוה בכל גופו, אך אמנם הרצון שבמוחו כל אדם יכול להתבונן במוח ולגמור כרצונו שרצה מאד בזה אלא שאינו בהתגלות הלב כ"כ. וגם כי יש כמה מניעות וסבות הטורדות. וזהו פי' ואתבת כר' כי לכאורה לא שייך לשון ציווי על אהבת ה' כי אהבה מוסתרת יש בכל גפש אלקית מישראל התגלות האהבה בלבו אינה ברשותו כל כך אלא עיקר הצווי הוא על הרצון שיסכים לזה וירצה שיהי' הוי' אלקיך פי' צ"ד אלקי אברהם דהיינו לפי שהאבות הן הן המרכבה ובטלים אליו ולכן נק' שמו עליהם כך ירצה כל אדם שיהי' הוי' אלקינו והוא יהי' בטל אליו. זה יכול כל אדם לקבל עליו באמת לאמיתו בשעת ק"ש אף שיודע שיבטל כל היום מי"מ הרצון שנגמד במוחו הוא אמת ולכן נק' ק"ש קבלת עול מלכות שמים. פי' לשון קבלה כאדם שמקבל מיד הנותן כשיקבל עליו ברצונו כנ"ל.

הנה ההפרש בין ק"ש ובין ברכותיה ששניהם בכריאה, הוא שבק"ש הוא יחוד האצ"י בכריאה וברכות יוצר אור הוא רק היכלות דבריאה עצמן ופסוד"ו הן היכלות ביצירה (ואפשר כוונת רבינו ז"ל דידוע שבבי"ע יש ג"כ אצ"י ממש כמ"ש בס' הגלגולים הובא באה"ק ד"ה איהו וחייהו וע' בהרמ"ז ר"פ משפטים העמ"ש מזה ע"פ במדבר סיני ע"פ כי תצא כר' וברכות ק"ש הם בכריאה עצמו אבל בק"ש מתגלה בחי' אצ"י שבכריאה וע' לקמן.) והענין שהעולמות בי"ע הם ממה שנפל בשבה"כ ואפי' המלאכי' דבריאה שאין בהם רע כלל רק שהם בבחי' יש וביטול עכ"ז הוא שרש לק"נ דבריאה ששם מתערב הטוב עם הרע, והיכלות דקדושה דבריאה הוא טוב שבנוגה בלי רע אבל עכ"ז נק' טוב שבנוגה שיש בהם בחי' יש כר' (ועמ"ש פ' שלח ע"פ טובה הארץ בענין ההיכלות שהם בחי' עלמין המעלימי' ומסתירים ומש"כ שהם טוב שבנוגה י"ל ע"ד בחי' חשמיל ועמ"ש בביאור ע"פ כי ביום הזה יכפר בפ' אחרי שגם המסך המפסיק בין אצ"י לכריאה נק' עדי"ז מבחי' נוגה וצ"ע בע"ח שער החשמל.) וכן גם בנשמת האדם אפי' בנה"א בחי' השכל שבה הוא ג"כ מבחי' הטוב שבנוגה (נ' עדמ"ש בר"ה וספרתם לכם דבנה"א יש ג"כ כמה בחי' כמ"ש בזהר ר"פ משפטים כד אתילד יהבין לי' נפשא מסטרא דבעירא כר' עיי"ש שהם בחי' אמה עבד ושפחה ופי' הרמ"ז שזהו מבי"ע עצמן לא מבחי' האצ"י שבהן.) להיות כי ענין החכ' והשכל דנפש הנ"ל הוא ההשגה והתפיסא בענין ביטול הנבראים למקור חוצבם נמצא שאתבה תגולדת מהתבוננות זו היא נמשכת מהנבראי' מה שהם בטלי' אליו ית' והנבראים

הם מבחי' נוגה וא"כ גם החכ' המשגת ביטול הגבראים הוא מבחי' הטוב דנוגה שהיא משגת רק הביטול של נוגה כו', והנה אהבה זו היא הנלקחת מן הטעם והשכל ואינה ערוך למהות הניצוץ אלקי' שבנפש שהוא בחי' נר ה' גשמת אדם כמו עליי' אור הנר שמתנענע למעלה שהוא תמידות וטבעיות ולא שדבר אחר יניעתו וע"כ אין בזה שינויי' כמו באה' שמצד השכל כנ"ל (ועמ"ש מזה בד"ה חכלילי עינים שזה"ע אה"ע ואה"ר ע"ש.) אך מ"מ א"א להיות גילוי ניצוץ שיהי' מאיר בגוף אלא ע"י החכ' דנפש השכלי' שמבחי' טוב שבנוגה שזהו הגורם ג"כ גילוי הרצון שלמעלה מהשכל שמניצוץ האלקי' ובלעדי החכ' השכל הכל לא הי' הניצוץ מאיר כלל כו' חז"ע ב' פירושים דואהבת ל' ציווי ול' עתיד שסופך לאהוב, היינו שע"י השכל וההתבוננות שמזה נמשך בחי' אה"ע וע"ז שייך ציווי אזי מזה יומשך גילוי הרצון שלמעלה מהשכל (ועמ"ש מזה בד"ה זה יתנו כל העובד כו' ועמ"ש מב' בחי' אהבה הנ"ל בביאור אם בחוקתי תלכו, ואפ"ל בענין נר ה' גשמת כו' שהאור זהו הניצוץ שמתנוענע מעצמו למעלה ומ"מ אינו מאיר אלא ע"י השמן שהוא החכ' דנוגה הנכלה באור דהיינו השכל דנפש כו'.) חז"ע ההפרש בין ק"ש ליוצר אור כו' דאעפ"י שגם יוצר אור הוא היכלות דבריאה ואין בהם תערובות רע עכ"ז היינו בריאה מצד עצמו שהוא בחי' ההבנה וההשכלה מביטול העולמות כו' ומחמ"ז נמשך ההתפעלות כו' אבל בק"ש מתגלה בחי' אצי' שבבריאה דהיינו מה שלמעלה משכל המושג ומובן כ"א ע"ד נר ה' גשמת אדם כו' והיינו מ"ש שמע ישראל ה' אלקינו כו' כבן הנמשך ממוח האב שהוא התקשרות עצמיות שא"צ ע"ז טעם ודעת כו' (וכמ"ש בזהר משפטים דלעיל ובפי' הרמ"ז שם שבחי' הנשמות שמאצי' אף מאצי' שבבי"ע נק' ברתא דמלכא או בנים אתם כו' משא"כ הנשמה מבי"ע עצמן נק' אמה ועבד כו' עמ"ש בד"ה כי תצא הכל מענין זה דאצי' שבבי"ע מה שהוא בבחי' הנשמה כו' וזהו אכלתי יערי עם דבשי בחי' יוצר אור דבשי דא ק"ש כמ"ש בזהר פנחס דרכ"ג ע"ב שבחי' יוצר נק' רק יערי לגבי ק"ש דבשי שיש בו מתיקות כו' אלא שמ"מ א"א להגיע לבחי' דבשי כ"א בהקדם בחי' יערי וע"ד שנת' במ"א בענין שצ"ל מפתחות החיצוני' דוקא ואח"כ מפתחות הפנימי' והיינו בחי' חצר החיצונה וחצר הפנימי' ד"ה כי תשמע כו' בפ' ראה) ועכ"ז יש ג"כ יתרון בגלוי הרצון שבאמצעות החכ' והשכל וכ"י שע"ז יתברר ק"נ ולא יסתיר היש כו' כי בחכ' אתברירו וישאר הרשימו חזק על כל היום כולו משא"כ בגילוי הרצון לבד שלמעלה מהחכ' הנה בהסתלקו מיד יסתירו הבלי העולם כו' משא"כ קודם בואה לגוף עיקר חלק אלוה' שבנשמה הוא הרצון שבתמידי' בלי הפסק כלל (צ"ע אם זהו מרבינו ז"ל כי בד"ה חכלילי הנ"ל משמע בהיפך דוקא אין לה שינויים כו').

והנה ההפרש שבין פסוד"ז ובין יוצר אור ששניהם בסידור שבתו ש"מ היינו שבפסוד"מ ההתבוננות בביטול בי"ע לגבי אצי' ובכלל זה גם ביטול מקור דבי"ע מדת מל' ית' לגבי ז"א דאצי' שנק' קוב"ה ועד

בחי' מחוי' דדיא שהוא בחו"ב דאצי' חוהו ברוך אתה ה' מן העולם
 דאצי' ועד העולם בי"ע אבל ביוצר אור הוא ההתבוננות בביטול עולם
 לגבי למעלה מהאצי' עקודים שהוא בחי' תחתונה שבמאציל כ"ר חוהו
 ובטובו מחדש כ"ר מה רבו מעשיך כ"ר בחכ' עשית כי חכ' דאצי' נק'
 עשי' אדם דאצי' אדם דעשי' לפי ששם בחי' כלים ממש משאי"כ עקודים
 נק' אדם דיצי' כי הוא למעלה מבחי' כלים עדין רק עקודים בכלי א'
 הוא לבוש האמצעי בחי' דיבור לגבי א"ק אדם דבריאה מיה וכנדוע
 שעקודים נמשך מפה דא"ק כ"ר והבל הדיבור הוא כמו כלי א' לגבי העשי'
 כ"ר ובטובו מחדש היינו יסוד דע"י ולפ"ז פי' יוצר אור י"ל יצירה
 דכללות עקודים וחוהו המאיר לארץ פי' מבחי' תחתונה שבמאציל נמשך
 להאור לאצי' והיינו לארץ מל' דאצ' יולדרים עליה אדם דאצי' ז"א (ע'
 בזהר ר"פ ויגש ע"פ אנכי עשיתי ארץ ואדם עליה בראתי זפי' הרמ"ז
 ושם) וכ"ז ברחמי' כ"ר המלך המרום לבדו הוא בחי' עתיק דאצי' מל'
 דא"ס שנעתק ונבדל מיומין דאצי' הגק' ימו"ע כ"ר המשוכח והמפואר
 הנה מת"ת שבעליון נמשך להיות כתר לתחתון וכן מהכתר נמשך הת"ת
 כ"ר ויש כמה בחי' כתרים ת"ת דאימא כתר לז"א כ"ר וכולם אין ערוך
 לבחי' ע"י מקור הכתר דאצי' ברחמין הרבים כ"ר להיות נמשך ג' מקיפים
 צור מגן ומשגב לבי"ע כ"ר עמ"ש ד"ה ועתה יגדל נא כ"ר (י"ל קצת
 טעם מה שבפסד"ז ההתבוננות בביטול בי"ע למקורם כ"ר הנה מקור
 התנהגות בי"ע נמשך מדיא ונק' ימו"ע כמ"ש בד"ה באתי לגני והנה ז"א
 מקנן ביצי' ע"כ פסוד"ז שהם ביצי' עצמו ההתבוננות בשרשם ומקורם
 ז"א דאצי' שמקנן שם אבל יוצר אור היכלות דבריאה אשר בינה מקנא
 בבריאה וידוע שבינה נק' עלמא עילאה לגבי ד"א אשר התגלות עתיק
 בבינה ע"כ ההתבוננות בביטול האצי' לגבי ע"י חוהו ק"ש שהיא הארת
 האצי' שבבריאה אשר באצי' מלובש חכ' דא"ק א"כ ההתבוננות בביטול
 עקודי' וא"ק לגבי א"ס ב"ה שהוא אצי' דכללות כ"ר וכ"ש בשמו"ע שהוא
 אצי' ממש ועמ"ש בד"ה טוב לחסות שיש כמה בחי' בהתבוננ' מה
 שהוא ע"ד בחי' אדם ולמעלה מזה כ"ר ויובן עפמ"ש כאן בענין שמ"ע
 סוף הביאור שימני כחותם וע' רמ"ז ר"פ שלח בענין תלת עלמין בי"ע
 ואצי' ועולמות הא"ס אשר לפ"ז פסוד"ז ההתבוננות בביטול עלמא תתאה
 היינו בי"ע כ"ר ויוצר אור ההתבוננות בביטול אצי' לגבי עתיק ואח"כ
 ק"ש וכ"ש בשמ"ע ההתבוננות בביטול עולמות הא"ס לגבי המאציל העליון.

לסידור שער הק"ש, ד"ה להבין ההפרש בין ק"ש לתפילה מה שתורתו אומנתו אינו מפסיק לתפלה, זהו כמו שמצות שהזמן גרמא גשים פטורות מפני שבקסס הזמן האשה משועבדת לבעלה, ולכן בעלה מוציאה במצות אלו, כן חיי שעה משועבד לתורה כמ"ש אם בחוקותי תלכו ונתתי גשמיכם שהמ' משועבדת לת"ת, א"כ ע"י תורה חיי עולם פוטר חיי שעה כמו שהבעל מוציא את אשתו במצות עשה שהזמן גרמא, ומה שדווקא מי שתורתו אומנתו י"ל ע"פ המבואר בשני מקומות, הא' בלקו"ת בהביאור ע"פ צאינה וראינה דרוש הראשון, והב' ע"פ מ"ש בבה"ז פ' וירא על המאמר שם דקיי"ב ע"פ וגם אמנה אחותי בת אבי היא, דהנה בהביאור ע"פ צאינה וראינה פ"א פי' שבחי' ההשפעה דחיות העולמות המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית נמשך מבחי' כי חפץ חסד הוא, ועכ"ז הוא נמשך בבחי' חיצונית, וההשפעה הבאה בבחי' פנימיות נמשך ע"י אתעדל"ת של התורה ומצות, וזו הבחי' יש לה הפסק לפעמים, משא"כ בחי' ראשונה אין לה הפסק כלל, וע"ש פרק ה'. ובבה"ז פ' וירא שם ביאר ג"כ עד"ז דיש ב' מיני זווגים, הא' זיווג תמידי דלא פסק לעלמין כדי להחיות העולמות בלבד בלתי התחדשות, חיווג שני הוא להליד נשמות חדשות ואינו בתמידות רק לפרקים כמו בשבתות ויר"ט, ובדרך כלל הנה חור"ב זווגיהו תדיר זו"ג לאו זווגיהו תדיר כו' יעו"ש, שיש מעלה בזווג אור"א במה שאינו נפסק, ויש מעלה בזיווג זר"ג שמוליד נשמות חדשות לגמרי, וכל בחי' התחדשות דבר ממש צ"ל נמשך מעצמות אור א"ס שבו דווקא יש כח לחדש, והנה התפילה שהיא להמשיך חיי שעה, דהיינו בחי' המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית א"כ שורש המשכה זו בא מזיווג אור"א שאינו נפסק לעולם, ואף שהענין בבקשת רחמים דתפלה לרפאות החולה ושירד הגשם, עכ"ז שרש בחי' זו בא ונמשך מאור וחיות העולמות רק שיומשך בריוח ומילוי ע"י עסק התורה כי התורה ענינה להמשיך אור חדש לגמרי, והוא זיווג דו"ג ובחי' זו נפסק לפעמים, והמשכה דחיות העולמות שרשה צ"ל נמשך מבחי' חו"ב אין ויש שהם תרין רעין מה שאינו נפסק לפעמים, לכן אין פטור מהתפלה ע"י עסק התורה אף שיש בתורה מעלה יתירה שהוא מפתחות הפנימיות והתפלה ממשך חיי שעה שהוא מפתחות החיצוניות, מ"מ כיון התורה הוא זווג גופני דו"ג, עיין בה"ז פ' בראשית דכ"ז בענין אעשה לו עזר, הרי בחי' התפילה חיי שעה שרשה ייחוד דאור"א מה שאינו נפסק, ולכן אינו נמשך בחי' זו ע"י עסק התורה וזהו שאמר ריב"ז אלמלא הטיח בן כו', ורק רחב"ד המשיך בחי' זו, כי הבחי' שאינו נפסק נמשך מבחי' שאין החטא והעון מסתיר שם, אך מי שתורתו אומנתו א"כ התורה אצלו היא ג"כ מאותה בחי' שאינו נפסק כלל דבחי' מ"ש בתורה לא ימוש ספר התורה הזה מפיד כו', ענין לא ימוש זהו דוגמת מ"ש ועל יובל ישלח שרשיו ולא ימוש מעשות פרי שהוא יחוד חו"ב כמ"ש בזח"ב פ' יתרו דפ"ג סע"א מ"ט לא ימוש משום דעל יובל ישלח שרשיו, הוא בחי' ונהר יוצא מעדן יובל שמו, וכתוב ב' ונהר יוצא מעדן תמיד בלי הפסק כי אור"א זיווגיהו תמיד כנ"ל, ע"ד כ"מ שנאמר לי אין לו הפסק, ולכן כשתורתו אומנתו שעסק התורה שלו ע"ד לא ימוש ספר התורה הזה מפיד או פטור מן התפלה, כי הרי יש בו ב' המעלות שהוא מפתחות הפנימיות וג"כ אינו נפסק וכמו שלעתיד יהי זיווג זר"ג ג"כ ע"ד תרין ריעין, ובכתבי האריו"ל פי' שזהו יחוד פנימי דאור"א, וע"כ פטור ענין התפלה ששרשה ייחוד חיצוני דאור"א אבל במי שאין תורתו

אומנתו ארז"ל אם אין קמח המשכת חיי שעה ע"י התפלה אין תורה, ואם אין תורה אין קמח, דמ"מ התורה היא מפתחות הפנימיות כו', זהו"ע זמן תורה לחדר וזמן תפלה לחדר.

קיצור מ"ש בסידור ד"ה להבין ההפרש בין ק"ש לשמו"ע.

יקדים ענין אורות וכלים דאצי' שהאורות הם בבחי' א"ס והכלים מגבילים את האורות ומהם נמשך שורש ההשפעה בבחי' גבול, וא"כ התלבשות האור בהכלי חיבור בחי' בלתי מוגבל עם מוגבל (הג"ה, וזה כמ"ש בעה"ק ח"א פ"ח בענין א"ס הוא שלימות מבלי חסרון, ואם תאמר שיש לו כח בלי גבול ואין לו כח בגבול אתה מחסר שלימותו כו', ולפי שאין לחסר שלימותו יש לנו לומר שהוא בגבול מבלי גבול, והגבול הנמצא ממנו תחלה הם הספירות כו' עכ"ל) ורב כח כחשבון רל"ו אלפים רבבות פרסאות שייך בהכלים, (ועיין מזה בבה"ז פ' פנחס על המאמר דרמ"ט ובאג"ה ד"ה איהו חזיוהי) ולכן דווקא מבחי' למ"ד כלים דאצי' נעשה נר"נ לבי"ע (בביאור ע"פ ושבתה הארץ דתקס"ב האריך בענין הכלים שהם כח הגבול ולא שהם גבול ממש).

(ב) אך הנה הכלים הרי יש בהם גילוי האורות ג"כ כנ"ל, כי איהו וחזיוהי וגרמיהו חד, ע"כ גם בהמלאכים דבי"ע יש ג"כ ב' בחי' כמו גוף ונשמה, ומזה נמשך מה שיש בהמלאך בחי' ביטול ובחי' פירוד (ועיין בת"א פ' מקץ בד"ה מזוה מימין ענין בדבר ה' שמים נעשו מזה נמשך החומר, וענין כל אשר חפץ הוי' עשה מזה נמשך הצורה כו', וזהו ג"כ כענין כלי ואור, וענין ג' בחי' בהכלים פנימי אמצעי תיכון, זהו"ע ג' בחי' מחדו"מ ע).

(ג) והנה בחי' מיזוג ומיצוע שיש באורות וכלים הנ"ל הוא בחי' התיקון, וזהו ענין שבפ' שמע האור מבחי' חסד ואהבת והכלי מבחי' גבורה שם מ"ב ובפ' וחי' אם שמוע האור מבחי' גבורה והכלי מחסד שם ע"ב, (וצ"ל זה נמשך מאז"ס שלמעלה מהאורות וכלים, ע"כ עושה שלום במרומיו לחבר ג' הפכים זהו ענין התיקון כו') והנה שם מ"ב דאנא בכח עיקרו ההעלאה, ולכן בו ששה תיבות בכל פסוק, על דרך מה שכתוב בשרפים שש כנפיים כו', וזהו ענין מ"ב מסעות ז' פעמים ו', מה שאין כן בספירת העומר שענינו המשכה הם ז' פעמים ז', ועיין מזה בלקוטי תורה בד"ה אלה מסעי דרוש השני פ"ג, ובהביאור ד"ה לבאר ענין המסעות פ"ב, ובהביאור ע"פ אלה מסעי דרוש השלישי ד"ה הנה גבי המסעות ושם פ"א, ועיין בוח"ב תרומה קל"ב ע"ב מענין שם מ"ב, וזהו ע"ד מה שנת' בהביאור ע"פ ונקדשתי בתוך בניי בענין קדוש הראשון עליות הוא"ו לבחי' קדש יעו"ש והמ"י) וזהו"ע מ"ב תיבין מן ואהבת עד ובשעריך, ומזה נמשך ובכל מאדך, ושם מ"ב זה הוא כלי הגבורה, אך האור הוא ואהבת חסד ועיין חז"א ויחי רי"ו ע"ב ע"פ ואם בגבורות שמונים

שנה, דכתרא תמינאה גבורה איהו, ובמק"מ שם היא הבינה שהיא שמינית למל"י). קריאת שמע יחוד דא"א, עיין פרדס שער ח' פרק י"ג, אבל לפי האריו"ל זהו יחוד פנימי דא"א, וצ"ל זהו כשמן הטוב כו', יורד על הזקן, מה שאין כן יחוד חיצוני להחיות העולמות נמשך מה שא"א מקבלים מהשערות לבד ולא מבחינת כשמן הטוב, או יחוד חיצוני שרשו ממה שא"א מלבישים חר"ג דא"א, ויחוד הפנימי זהו כשמקבלים ממזלות שהוא ממו"ס ובהם מלוּבש בחי' ע"י שהוא בחי' תחתונה שבמאציל, וא"כ פי' פ' א' יחוד דא"א דפנימי' הי' אחד כשנמשך בו מזה בנו"נ שיזדווגו יחד שזהו להוליד נשמות חדשות.

ד) ואמנם בפ' שני לא נאמר ובכל מאדך, למה קדמה פ' שמע כו' הרי פ' והא"ש הוא קבלת עול מצות, פי' עומ"ש מל' דא"ס, ונק' תהו, עיין בע"ח בהיכל השביעי שמ"א פ"ג, והוא סוכ"ע, עיין ד"ה יביאו לבוש מלכות, ועיין מענין קבלת עומ"ש בהביאור ע"פ קחו מאתכם תרומה, ובד"ה ויקחו לי תרומה, ופ' והא"ש קבלת עול מצות, ע"ד בחי' עולם התיקון, ואולי הוא ג"כ כתר מלכות שלאחר לבוש מלכות, והיינו ע"י ולעבדו, שנא' בפ' זו מה שלא נאמר בפ' שמע, כי עבודה הו"ע תיקון שמתקן העבד לרבו, אך כי אין שייך כן למעלה הלא אנת הוא שלימותא דכולא, אך הענין כמ"ש אשר ברא אלקים לעשות, ופירוש לעשות לתקן, וכמ"ש במד"ר פ' בראשית פי"א כל מה שנברא בששת ימי בראשית צריך תיקון אפילו אדם צריך תיקון, ועמ"ש מזה בסידור בד"ה ולא יקרא עוד שמך אברם שם פי' שמתקני' ק"נ ההבדלה שבין קודש לחול, ועי"נ נמשך גילוי אור א"ס גם בבי"ע כמו באצ"י, והו"ע לתקן בי"ע שיהי' כאצ"י, והו"ס יחוד אלקות בעולמות, ועיין מזה בלקו"ת בשיר השירים בד"ה ששים המה דרוש הראשון, ובפ' בלק ד"ה לא הביט און ביעקב, שמתקנים שיהי' דירה בתחתונים, ועיין בד"ה אני ישינה ולכי ער בפ' ועשיתם אתם כאלו עשאוני שם פי' עשיית הכלים, ותיקון זה הוא ע"י המצות.

למה לא נזכר ציווי על אהבה רק במשנה תורה, ועוד הרודף אחר הכבוד כו', על אמונה א"צ ציווי כי כל ישראל מאמינים אך הציווי רק וידעת דא"כ אמונה עטרה ומקיף ולכך גנבא אפום מחתרתא רחמנא קריא מחמת שאינו בבחי' דעת, שאפי' לאוצר צריך קצת התבוננות וכן ליראה מפני חץ (ח"ש לא תערוץ במלחמה ע"י שיסיח דעתו כמ"ש במ"א) והו' אמונה כתר מקיף, אך ע"י התבוננות חב"ד יומשך האהבה לכן הציווי על ההתבוננות, והו' אהבה בחי' גילוי הרצון אהבה המוסתרת בכ"א בחי' אמונה ע"ד רואה ציור נאה של חבירו אינו מתפעל אעפ"י שנחמד, אבל ההתפעלות כשרוצה שיהי' שלו (והו' כנודע בענין לא תחמוד שמחשב איך יהי' שלו) וכך שנראה לאה עלמא דאתכסיא אבל ואהבת שיהי' אלקיך בגילוי, לכן דור דיעה ראתה שפחה על הים, וכן

במ"ת לא שייך ציווי על אהבה דהציווי אהבתבונות והם ראו דעדיפא מהתבוננות רק לדור שאח"כ כתיב ואהבת ר"ל שיתבוננו שמע כו'. ובחרת בחיים כי המו מעי הפסולת נמשך לע"ש והמובחר בג"ע תורה לחם כו'.

ונ"ל לבאר מה דמצינו ציווי על יראה בפ' קדושים ויראת. משא"כ על אהבה ומ"ש בעשה"ד לאהבי אין זה דרך ציווי. והענין דנת' ע"פ יהודה אתה יודוך. איך ראובן בחי' ראי' לאסתכלא ביקרא מזה יומשך האהבה כי ענין ראי' הו"ע התקרבות דרך חבה כבכורה בתאנה ראיתי את אבותיכם כו' והו"ע פרשה ראשונה דק"ש ואהבת פני ארי' אותיות ראי'. אבל פ' שניה א"ש בחי' שמעון שמעתי שמעך יראתי. וינעו ויעמדו מרחוק. ע"כ בדור דיעה שהי' בבחי' ראי' או אהבה בא ממילא וא"צ ציווי רק על יראה שבא ע"י ריחוק שידחה א"ע משא"כ אח"כ רק שמו"ע אי"כ אין צריך ציווי על אהבה ג"כ וגם על יראה אעפ"י שע"י שמיעה נמשך יראה ממילא היינו ע"י רחוק שמדחה א"ע להיות שנואה בעיני עצמו נבוה בעיניו נמאס וא"כ זהו אחר הקירוב כו'. כללא דמלתא מצד הקירוב נמשך אהבה ומצד הריחוק יראה. לכן מצינו בחברי דניאל שנפלה חרדה גדולה עליהם משום דמזליהו חזי משא"כ דניאל שהשיג וראה ממש לא חרד כמותם אעפ"י שהי' גילוי אליו יותר אלא מצד שגילוי זה בראי' ממש הוא קירוב משא"כ גילוי דמזליהו ריחוק כו'. וע' מזה ע"פ וידבר דעשה"ד שבועות תקס"ח בענין אם אין חכ' אין יראה כו' וכן מובן מאזהרת הוי מתחמם כנגד אורן של חכמים קירוב והוי זהיר בגחלתן שמעוצם הקירוב לא תאבד היראה מפניהם כי לזה צריך דעת גדול לכך ארו"ל יצר תינוק ואשה תהא שמאל דחה כי מריבוי הקירוב יאבדו כו'. וזה הי' חטא בני אהרן בקרבנם ריבוי הקירוב בלא יראה. וכמ"ש ויחזו ויאכלו כו' לכן הזהיר בזאת יבא אהרן יראה זהו אוי לבשר שלא נתייגע ביראה והיינו להשיג ריחוק ערך כל העולמות איך דכלא חשיב לכן אפי' דור דיעה ראי' הזהיר ויראת. כי באמת כל הקרוב יותר כלא חשיב כי רק טיפה א' מחיה חכמה יר"ד נקודה לכן היראה מפני המקיף שאינו מתגלה רק מזלייתו חזי ראשית החכ' יראה היינו חכ' שמקבלת מגבורות דעתיק בחי' אחכמה והיא רחוקה משא"כ חכ' דאצי' מקור החסד קו הימין ראי' קירוב אבל לדור שאח"כ הוצרך להזהיר על אהבה ג"כ שיגיע לבחי' ראי' ואח"כ לבחי' שמע תשמעו כו'. והא דנת' ע"פ ויאכילך את המן דלאזני, דמבחי' אריה גילוי נמשך יראה ומבחי' שור גבורה ריחוק נמשך אהבה וכ"מ ע"פ וידעת תקס"ו וע"ש בהביאור ראי' לזה. דהא יראה עילאה הוא חכמה שהוא בחי' אצי' ל' אצלו סמוך גילוי א"ס הרי מקירוב נמשך יראה. ואה"ר בינה בריאה ריחוק פרסא. א"כ מריחוק נמשך יראה וכמ"ש צמאה כו' בארץ ציה כו' כן בקדש ע' דרוש דשמח"ת תקס"ד ע"פ ואני אראה בשונאי וא"כ קשיא יראה על יראה ואהבה על אהבה ולישב זה לכאורה אהבה אאהבה לא קשיא מידי דיש אהבה כרשפי אש נמשכת מצד הריחוק כמ"ש צמאה אבל אהבה כמים נמשך מצד הקירוב. ומ"מ לק"מ מה שלא נצטוו דור דיעה על אה' כרשפי אש דאהבה כמים נעלה יותר. אכן יראה איראה קשיא. וי"ל דעפ"י פשוט ודאי הגילוי גורם יראה אכן מצד הרגל הגילוי יופסד היראה א"כ גילוי הגורם יראה היינו גילוי ואינו גילוי וקירוב גמור זהו בחי' מזלייתו

חזי משאיכ קירוב גמור גורם אה' כמים, וי"ל שהם ב' בחי' חסד דאבא קירוב גמור וגבורה דאבא בחי' ריחוק וראשית חכמה יראה כי הגבורה שרשן מגבורה דעי' שבח"ס וע' ענין גבורה דאבא ע"פ קומה למנוחתין בזהר ויצא ובתו' ראיתי מגורת זהב, ולכן הוצרך הציווי על ויראת לדור דיעה ג"כ להיותן בחי' קירוב, ומ"מ יראה ג"כ כי הגילוי אין ערוך לגבי ההעלם כו' וע"ע בדרוש דאברהם ויצחק דלאזני, שם נת' דיש התבוננות הגורם יראה והוא הפלאה ורוממות הבורא מהעולמות והתבוננות הגורם אהבה מצד הקירוב, נמצא בגילוי יש ב' בחי' חו"ג והן אהוי"ר, אך אהבה דגילוי כמים כו', וע' עוד מענין אהוי"ר בפ' ציצית תקס"ד בענין תכלת ולבן וגם ע"פ ויקח קרח תקס"ב, והקיצור יראה נמשך מצד גילוי, אך גבו' רחוק הערך והיינו משום שעיקר האור הנעלם גדול מהגילוי, וגם אין הגילוי יכול להתקבל בהכלי כנו' בוואכילך כו' אה' כרשפי מצד הריחוק ומי"מ ההתבוננות, אהבה כמים מצד גילוי, ראיתי את אבותיכם קירוב, שוב ראיתי באוה"ח פ' יתרו ע"פ תאמר לבית יעקב כו' מעין מ"ש ונקבות וזכרים שבפירש"י שם, היינו מקבל ומשפיע כי בחי' יעקב יר"ד עקב הגשמה המתלבשת בגוף נק' מקבל מבחי' ישראל לי ראש בחי' המקיף מהגשמה, ועמ"ש פ' משפטים בפסוק לא תהי' משכלה ועקרה כו'.

עמ"ש על כי ישאלך בבוך תרט"ו בדף ש"כ ע"א, באריכות הגהות עמ"ש כאן, ועמ"ש בבוך ויקרא פ' שמיני (על עבדים היינו שבסידור) והוא בד"ה וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם ואפשר לקשר את כולם יחד.

כי ישאלך בנך מחר לאמר מה העדות והחוקים והמשפטים אשר צוה ה' אלקינו אתכם, בירושלמי פב"ת דפסחים ה"ד תני ר"ח כנגד ד' בנים דברה תורה בן חכם כו' בן חכם מהו אומר מה העדות כו' אף אתה אמור לו בחזק יד כו', וצ"ל שפסוק זה נאמר ס"פ בא י"ג י"ד בתשובה לבן טיפש, וי"ל משום שכאן ג"כ נזכר ויוציאנו ה' ממצרים ביד חזקה, בן רשע מה העבודה הזאת לכם בפ' בא י"ב, בן טיפש מהו אומר מה זאת ס"פ בא י"ג י"ד.

ב) הקשה מהרמ"א כי הלא זאת ארז"ל שהיא שאלת חכם ומה זו שאלת אשר לא ידע יציאת מצרים הידוע לדרדקי דבי רב, וגם ענין אומר לאמר, ועוד באומרו אשר צוה ה' אלקינו אתכם ולא אמר אותנו יראה שהוא בן לא חכם כי הוציא א"ע מהכלל, ותירץ שהשאלה הוא רק בשביל לשמוע התשובה והו' כי ישאלך כו' לאמר ועיקר השאלה למה עושין עיקר מיצי"מ ולא מכיבוש ל"א מלכים וכיבוש הארץ והו' כי ישאלך כו' מחר וגם אינו מוציא א"ע מן הכלל שהרי מקבל אלהותו ית' באומרו ה' אלקינו.

ג) מהרי"א פי' שהפרשה הזאת באה נגד כיבוד אב והוא להודיע להבן שלבד שאביו הביאו לחיי העוה"ז עוד זאת שבו ועל ידו מגיע לו ידיעה האמיתי' מיצי"מ ומ"ת, ופי' מה העדות הם כחג הפסח ושאר המצות שהם עדות הנסים והנפלאות שעשה הש"י לישראל במצרים, החוקים הם המצות שאין טעמם נודע, המשפטים הם המצות שהשכל מחייב אותם ולפי שאמר אשר צוה ה' אלקינו אתכם גלה היותו חכם, ירא אלקים וסר מרע כיון שהודה היות מצוה אלקית מאת הקב"ה ולא כמו שאמר הבן רשע מה העבודה הזאת לכם, ולא הזכיר בשאלתו שהוא מצות ה' אלקינו, ופי' שהתשובה באה על כל שאלתו על העדות הוא התשובה עבדים היינו כו' ויוציאנו כו' וענין למען הביא אותנו לתת לנו את הארץ זהו תשובה על המשפט, ויש לסייעו שזהו ע"ד מלך במשפט יעמיד ארץ הרי שכדי להיות יעמיד ארץ זהו ע"י המשפט, ועל החוקים באה התשובה ויצונו ה' לעשות את כל החוקים ליראה כו' עכ"ד.

ד) ולפי"ז לא בא התשובה כסדר השאלה שבהשאלה הקדים חוקים למשפטים ובתשובה הוא בהפך, לכן אפ"ל שהתשובה הוא כסדר על ראשון ראשון שענין עבדים היינו כו' עד ס"פ ואותנו הוציא משם זהו התשובה על העדות שהרי במצות ישיבת סוכה נאמר למען ידעו כו' כי בסוכות כו' בהוציא אותם כו', ואח"כ פסוק ויצונו כו' החוקים האלה ליראה כו' זהו תשובה על החוקים ואח"כ פסוק וצדקה תהי' לנו זהו תשובה על המשפטים כי משפט וצדקה הוא דבר אחד כמ"ש כי ידעתיו כו' לעשות צדקה ומשפט ויהי דוד עושה משפט וצדקה וכת' שמרו משפט ועשו צדקה וכתוב משפט וצדקה ביעקב אתה עשית וכמ"ש ברבות ר"פ שופטים ע"פ ויהי דוד עושה משפט וצדקה שבמשפט לכד יש צדקה שמוציא את הגוילה מהחייב ומחזירה להוכאי.

ה) אדמ"ר נ"ע בד"ה בשעה שהקדימו פי' ענין שאלת הבן חכם והוא זה כי הנה כלל כל המצות לא שייך אל הנשמה רק בהיותה מלובשת תוך הגוף הגשמי כו' משא"כ הנשמה בעצמה בטרם ירידתה כו' וא"כ למה זה ירדה הנשמה כו' ומה יתרון לה בכל עמלה, וע"ז תירץ לנו והכתוב כי תכלית כל המצות כדי ליראה את ה' היינו כידוע ממ"ש כי אל דעות שיש ב' דעות מלמעלה למטה ומלמטה למעלה כו' והירידה צורך עליי' שיהי' מלמטה למעלה שזהו כמו מלמעלה למטה וזהו כדי ליראה את ה' כמ"ש ובאו במערות צורים כו' עכ"ל, וע"כ צ"ל שגילוי בחינה זו לא היתה הנשמה משגת אף קודם ירידתה שהרי הנשמות הן מעולם הבריאה שהוא יש מאין כו' כ"א דוקא ע"י אף עשיתיו נמשך בחינה זו כמ"ש בד"ה מי מנה אף הוא ריבוי המשכה וגילוי מלמעלה משלשה בחי' ב"ע כו' ע"ש, והטעם י"ל כי חיבור הב' דיעות ז"ס היחוד עליון ע"ד האדם ידע וזהו ומלאה הארץ דעה את ה', את דייקא, ויחוד זה נמשך דוקא ע"י ירידת הנשמה בגוף כמ"ש בלקו"ת בשח"ש בד"ה שחורה אני ונאווה, דרוש השני, קיצור בבוח תרס"ו דש"כ ע"ב.

ו) אך דבריו צריכים פירוש איך משמע מלשון מה העדות כו' שהשאלה על ירידת הנשמה בתוך הגוף, ויש לפרש כי הנה בן חכם הנ"ל אומר ה' אלקינו

שמקבל עליו עול מלכות שמים, אך שאלתו בענין המצות שהם אשר צוה אתכם דוקא כמאמר אקב"ו משא"כ העוכמ"ו אינו מצוה ולא ימשיך כלום וכמ"ש בד"ה הבאים ישרש שזוהו מפני שכנ"י נק' ארץ חפץ המצות הם זריעה אור זרוע לצדיק ולא יצמח דק כשזורעים בארץ, וא"כ ע"ז שאלתו כיון שע"כ זהו מצד שרש הנשמות הם גבוהים ישראל עלו במחשבה, וכמ"ש בפ"י בעבר הנהר ישבו אבותיכם דהיינו למעלה מבחי' הנהר שהוא בינה כי נמשכו מחכמה וגם ג' אבות הם חג"ת דא"א, וכיון שכן שפיר השאלה דא"כ למה צריכה לירד בגוף השפל ואפל וזהו מה העדות כו' אשר צוה אתכם, וע"ז התירוץ עבדים היינו לפרעה כו' כי הנה הגם שעלו במחשבה ואפילו בעבר הנהר מ"מ נמשכו מבחי' שמו בורא קדושים ישתבח שמך שהם בחי' אותיות וכלים ונקרא בריאה ע"ד תהיכי מאין תמצא אבל ע"י תומ"צ ביטול היש ע"ז נמשך גילוי אור א"ס ממש כמ"ש בד"ה את שבתותי תשמרו ונז' בקצרה סד"ה אם בחוקותי תלכו, וזהו כדי ליראה את ע"ד ייראו את ה' קדושו כו' למעלה מבחי' בריאה כו' ולכן אם אין חכמה אין יראה הנ"ל, שהתורה דמחכמה נפקת היא תרעא לדרתא ליראה זו שהיא בחי' מו"ס כו', אך להגיע לבחי' זו זהו דוקא ע"י הירידה בגוף, וכמ"ש בד"ה זכור ושמור בדבור אחד בענין העלייה מבחי' אדם לבחי' כי לא אדם הוא זהו ע"י התשובה דוגמת ההיות נושאות כו' וזהו עבדים היינו לפרעה וע"ז דוקא זכו למ"ת כי ופרעה הקריב והטעם מבואר באריכות בד"ה בשלח פרעה שקליפה קדמה לפרי ע"כ א"א להיות גידול הפרי כמו האגוז מבלתי שמתחלה יהי' הקליפה ואח"כ כשנגמר בו גידול הפרי שוברין אותה וזהו ויתן כו' ומופתים גדולים ורעים כו' ואזי הוציא הפרי וזהו ואותנו הוציא ועמ"ש בת"א פ' וארא בענין המטה שנהפך לתנין ומתנין למטה, והיינו משם דוקא והיינו בכדי לתת לנו את תארץ שאזי יהיו בבחי' ארץ חפץ שיוכלו להצמיח האור זרוע לצדיק שע"י קיום התומ"צ כו', וזהו ענין יתרון האור הנמשך מהחשך דוקא מ"ט עזי מסגן ברישא כו' ברישא חשוכא ואזי דוקא והדר נהורא, קיצור בבוקר הנ"ל.

ז) עו"ל בפ"י כי ישאלך בנך, שאלת בן חכם דהנה כתי' וכל בניך למדי הוי', כי פ"י בינה בן י"ה שע"י ההתבוננות נולד אהוי"ר ששרשן מבחי' י"ה, ובן הנ"ל נק' בן חורין בן שמן בוח"א ס"פ לך, כי מבחי' בינה נמשך החירות שהוא ענין יצ"מ כו' ובן שמן שמקבל מחכמה וזהו ענין בן חכם הנ"ל ולכן שואל להבינו מה העדות כו' דהיינו ענין המצות מעשיות דוקא שהרי אם יכוין בעומק כוונת מצה אם לא יאכל מצה בפ"מ לא עשה ולא כלום וכשיאכל מצה אף שלא יכוין כ"כ יוצא י"ח, וע"ז שאלתו לומר לו ולהבינו כח המצות מעשיות לא כמהרהר ח"ו כ"א שרצונו להבין הפליאה הזאת וע"ז משיב לו שזוהו ע"ד שהלחם מוחיה את האדם אף שהאדם הוא בעל שכל והלחם צומח אלא משום שנפלו מלפני מלך כו' כמ"ש באריכות ע"פ וידבר משה אל ראשי המטות, וע"ז מביא לו ראייה עבדים היינו כו' ויוציאנו כו' וכ"ז למה אלא שזוהו ע"ד הנ"ל כי יתרון האור נמשך מן החשך דוקא מי יתן טהור מטמא וקליפה קדמה לפרי כו' ע"כ לא נצטוו במצות עד שהיו בגלות מצרים הנק' כור הברזל עמ"ש בד"ה וכל העם רואים את הקולות לכן עד"ז דוקא ע"י המצות מעשיות התורה שנתלבשה ג"כ בגשמיות ע"ז דוקא ממשיכים, וזהו א"ת בניך אלא בוניך, פ"י שעם היותו בן חכם בן שמן הנ"ל עכ"ז

לא די בזה כי צ"ל בוניך היינו לעשות לו דירה בתתוננים, ועמ"ש מזה בדי"ה בפ' נסכים שזהו ענין כל הקורא ק"ש בלא תפילין וזהו ע"י ההלכות שבתורה וזהו לתת לנו את הארץ שתהי' בחי' ארץ מושבותיכם כו' כי בבהמ"ק כתיב האומנם ישב אלקים על הארץ ועד"י ד' אמות של הלכה עז"נ ג"כ בשבתו עם זקני ארץ כו', ויש להעיר לענין בוניך ממ"ש אבן שלימה מסע נבנה כו' היינו מה שמ' דאצי' נוסעת להיות עתיק לבריאה כו', גם אבנים הם כ"ב אותיות התורה שממשיכים במל' וזהו ענין וישכב יש כ"ב וזהו ענין תהלה לדוד ג"פ בכל יום כו'. קיצור.

ח) עדות נמשך ע"י יצ"מ כי רבבה כצמח כו' ועי"ז ותבואי בעדי עדיים כו' חוקים ליראה ע"ד מ"ש בירמי' סי' ה' כ"ב האותי לא תיראו כו' אשר שמתי חול גבול לים חק עולם שזהו החק והגבול שהים הגדול לא יוכל לעבור מעט החול שזהו נק' גבורתא דמריך רפ"ה דב"ב דע"ג סע"א ומה נמשך היראה בנפש שלא יעבור ג"כ על גבולי התורה וכמ"ש ע"פ האותי לא תיראו ע"ש, וזהו ענין ויצונו את החוקים דוקא ליראה כי הם ג"כ חוקות וגבולות שחקק והגביל הבע"ג ועיין בבחי' ר"פ חוקת, וא"כ יש בגבול זה כח הבע"ג, לכן גבי שופר נאמר כי חוק לישראל הוא וקול השופר מטיל חרדה שנאמר וקול השופר תולך וחזק כו' ויחרד כל העם כו', וצדקה תהיה כי המשפט תכלית כוונתו להיות כמשפט הראשון כמו שהי' העולם קודם חטא עה"ד אשר עשה האלקים את האדם ישר, רק בחטא עה"ד נתגברו היצה"ר והקליפות להיות אם תגביהי כנשר כו' ועי"ז הוא המשפט ועי"ז חיל בלע ויקיאנו, א"כ מוציאים הניצוצים מהיצה"ר ונכללים ביצ"ט ע"ד אמלאה החרבה שא"א להיות שניהן במילהא שכדי להיות בנין יראה שלם נה"א צ"ל חורבן היצה"ר כו' וזהו ענין המשפט וצדקה לתוציא הגוילה מהיצה"ר שנק' גזל אביו ואמו, וכן אמרו במד"ר פ' לך פמ"ד ע"פ ותור וגזל זו אדום דהיינו עשו ועמלק תור הוא אלא שגזלן הוא כו', וצ"ל ע"ז משפט כמ"ש ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו ואזי כשיוציאו הניצוצים ממנו יחזרו ליעקב שזהו ענין את בכרתי כו' ברכתי עמ"ש בדי"ה מה טובו ובדי"ה ויקח מן הבא בידו מנחה כו' ובדי"ה ראה ריח בני בענין ריח בוגדיו כו' ובדי"ה בשלח פרעה בענין ותקח את בגדי עשו כו' ותלבש כו' וא"כ זהו וצדקה תהי' לנו כנ"ל סוף אות ד' בענין ויהי דוד עושה משפט וצדקה. קיצור.

ט) בספנ"י פי' כי ישאלך בנך שעושהו מיד המצוה עליו רק אח"כ מבקש מרבו להודיע טעם הדבר כענין שהקדימו נעשה לנשמע, אבל הרשע שואל הדבר בטרם עשות העבודה.

י) בחיי ר"פ חוקת המצות כולן על שלשה חלקים מקובלות שהן עדות על האלהות ועל חדוש העולם (כ"כ בפ' ואתחנן וב"ש שהן עדות על יצ"מ) ומשכלות שהן משפטים ומצות שאין טעמן נגלה והן חוקים וזהו וכי ישאלך בנך כו' העדות והחוקים כו' ואמרת לבנך כו' כי האלהות הותחל להתפרסם בין האומות בצאת ישראל ממצרים כו' וצ"ל כי ביצ"מ הי' ג"כ ג' בחי' הנ"ל כי עדות ומשפטים ששטם הוא העדות הוא גילוי אלקות ע"י אותות ומופתים ומשפט עשה ה'

ביצ"מ כמ"ש בדבר אשר הו', וגם חק היה כי בשעת קיי"ס שטען המקטרג מה נשתנו אלו מאלו כו' אעפ"כ וגם חוקות שמים וארץ כו', בחי פ' ואתחנן במקומו על פסוק זה ע"ש.

יא) עוי"ל בפי' כי ישאלך כו' ואמרת אליו כו' עפמ"ש ברבות ויקהל ר"פ מ"ח ע"פ שאנו מרום כו' מי ברא אלה, שיש ג' בחי' אלה היינו אלה תולדות השמים והארץ, למעלה מזה אלה שמות בני' למעלה מזה אלה העדות והחוקים והמשפטים פ' ואתחנן ד' מ"ה, ולז"א כי ישאלך כו' מה ציווי העדות כו' אתכם דוקא, ע"ז בא התשובה כי עבדים היינו כו' ואותנו הוציא כו' ונעשו בחי' אלה שמות בני', בחי' מי ברא אלה וזהו אלה מסעי בני' כו' שיצאו ממצרים שהוא מצר ים מצר הגרון כו' ואח"כ יצ"מ זהו מי ברא אלה, ולכן עי"ז חזו לבחי' אלה החוקים כו', ועיין ברבות סדר בא פט"ו ע"פ החדש הזה לכם, שם נו' מענין שהמצות ניתנו לכם דוקא.

יב) בעה"כ דסה"ד ערך עדות ח"ל הרמב"ן פ"י מה ששאל הבן מה העדות הוא על מצות תפילין שנקראו תפילין לשון פליליה שהן את עדות שהשכינה שורה עלינו ולמה אין להראות עדות תפילין גם בלילה עכ"ל.

יג) הראב"ע כו' מה העדות הטעם למה זה העול עלינו בינות בני אדם (ור"ל כמ"ש מ"ע ספורנו ולא הספיקו מצות בני נח) ואמרת כי השם פדנו מבית עבדים והנה עשה לנו זאת הטובה והנה חייבים אנחנו ליראה את שמו כי כבר הכרנו כי הוא הטיב לנו ועוד ייטיב לנו להתחיותינו כי מצותיו חיים הם למוצאייהם עכ"ל (והחוקוני פ"י אתכם דקאמר היינו משום שלא נולד בשעת הציווי) ודבריו עולים בקנה א' עם מ"ש בח"ה שער עבודת האלקים פ"ג בד"ה והרביעי כי מן הידוע כי עבודת בני אדם חייבים בהם כפי מעלת הטובות עליהם כו' כאשר בחר בנו בהוציאנו אותנו מארץ מצרים כו' ויחדנו הבורא יתעלה משאר האומות בעבודה חייבנו בה להודות לו ויעד אותנו על קבלתה מהגמול בעוה"ל ובבא כו' כמ"ש"ה אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי ועתה אם שמרע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי כו' ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש עכ"ל, וזהו ע"ד מ"ש בשה"ש רבה ר"פ לריח שמניך כל המצות שעשו לפניך האבות ריחות היו (כלומר כענין ריח בעלמא שאינו עצם הדבר) אבל אנו שמן תורק שמך מאתים וארבעים ושמונה מ"ע ושלש מאות וששים וחמש מל"ת עכ"ל, והיינו כמ"ש בבה"ז בראשית דכ"ז ע"ב בענין משנה שבידני התורה הנגלית משיגים עצמיות חכמה עילאה משאי"כ בידיעת הסודות הוא רק ידיעת המציאות כו' ואפילו בגי'ע שהיא השגת המהות הוא רק בתארת חכ' עילאה ועמ"ש מזה סד"ה לריח שמניך, ועפ"ז יש לפרש היטב שאלת בן זוכם מה העדות כו' אתכם ור"ל שהרי קיים אברהם כל התורה ע"י רחניות העבודה בלבד בבחי' היותו הלוח ונסרע רצוא ושוב שזהו כלל כל התורה כמ"ש בד"ה וקבל היהודים, וא"כ למה אתכם דוקא צוה רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת הכל מעשיות דוקא וע"ז תירצו כי באמת יש מעלה יתירה ונפלאה בקיום כל המצות יתנו' ממה שקיים אברהם, והיינו שאברהם המשיך הכל ברחניות בבחי' פנימי

אבל שיוכל להתגלות אלקותו ית' גם בחיצוניות זהו דוקא ע"י מצות מעשיות וזכו לזה ע"י עבדים היינו כו' כמשנ"ת בת"א ר"פ לך לך ע"ש, ועמ"ש מזה בד"ה משה ידבר, ויש לבאר ע"ד מ"ש בד"ה וארא ענין ימים יוצרו, והנה אברהם זקן בא הימים הנ"ל זהו ענין שקיים אברהם כל התורה שהרי שס"ה ל"ת כנגד שס"ה ימים, ואיך קיים י"ל ע"י אברהם אהבי שהוא יומא דאזיל עם כולו יומין זהו מי האיש החפץ חיים צ"ל אהב ימים שבהם ועל ידם יזכה לבחי' חיים היינו והתכמה תחיה איהו וחיהו חד וכמו נדר נק' חיי המלך אך מבואר בד"ה וארא הנ"ל שהמשכה זו הוא עדיין רק מבחי' ממכ"ע ויש לומר דהיינו מבחי' חו"ב זהו יחינו מיומיום אבל ע"י ביום השלישי של מ"ת ושל תח"ה יקימנו ונחיה לפניו בחי' סוכ"ע זהו לטוב לנו כל הימים, וכן פי' בספר פנ"י דפי' כל הימים קאי על ג' בחי' בהמ"ק הנ"ל כו', פי' שימשיכו טוב בכל הימים הנ"ל ע"ד יום טוב בחי' שער החצר הפנימי כו' שנפתח בשבת ויו"ט נק' שבת, ופי' יום שכולו טוב כי הנה טוב ורע בשרשן הם חסד וגבו' כמ"ש אדמו"ר ג"ע בד"ה בפ' נסכים, וכי"כ בפרדס ערך עץ איך עומק טוב ועומק רע הם גדולה וגבורה, וא"כ בחי' יום שכולו טוב זהו הכתר דשם לית שמאלא והכל טוב זהו שעי' מצות מעשיות דוקא ימשיכו מבחי' יסוד דא"א, זהו לטוב לנו כל הימים, גם פי' כל הימים י"ל חיבור ימי קדם עם ימי עולם, אך מה שזכו לזה זהו דוקא ע"י היותם עבדים לפרעה במצרים וימרו את חיהם כו' שע"ז דוקא זכו לזה שיהי' התלבשות התורה בגשמיות כמ"ש בת"א ר"פ לך לך הנ"ל ובד"ה וכל העם רואים את הקלות, ועמ"ש ע"פ ביום ההוא יהי' הוי' אחד כולו הטוב והמטיב.

פ' ואתחנן בד"ה כי ישאלך בנך ססעי' א'. והנה בפע"ח פי' ארבעה בנים הם נגד ד' עולמות אבי"ע ובמ"א פי' ד' בנים ד' בחי' שיש בשם ב"ן, והנה ד"פ ב"ן גימט' יצחק, ויש להעיר לענין ד' בנים אלו ממ"ש במדרש אמור פ"ל ד"א פרי עץ הדד אתרוג זה יש בו טעם וריח כך ישראל יש בהם בני אדם שיש בהם תורה ויש בהם מעשים טובים כו' עד שאין בהם לא תורה ולא מע"ט יעו"ש, ועד"ן י"ל ד' בנים הנ"ל והנה יוסף בגימט' ג"פ ב"ן אך יוסף ה' לי בן אחר שמבחי' אחר יתהפך להיות בחי' בן זהו ענין הרשע כשעושה תשובה כו' ומש"כ הקהה את שיניו זהו רשע גמור שאינו עושה תשובה, וארבה את זרעו ארבה גימט' יצחק כו' ע' בס"ב משמע צדיק בינוני רשע הם בי"ע וצ"ל היינו צדיק שאינו גמור אבל צדיק גמור ודאי לא גרע מבן חכם שהוא מאצ"י כו', וביאור ענין יוסף ה' לי בן אחר שמבחי' סט"א נתהפך להיות בן זהו ע"ד והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי זהו ע"י התשובה כמ"ש סד"ה והי' מספר בנ"י בלק"ת פ' במדבר ובוה מתורץ מה שכאן בהגדה נאמר הקהה את שיניו וגבי לולב עושים מהם אגודה א', כי לולב זהו אחר עשי"ת שעי' התשובה נאמר להם בני אל חי כו' ועושים מהם אגודה אחת.

אור ואתחנן התורה תה

קיצור ענין ד' בנים פי' בפע"ח שהם נגד ד' עולמות אבי"ע ד"פ ב"ן גימט' יצחק וגימט' ארבה והנה ד' מינים שבלולב רומזים ג"כ לד' בחי' אבי"ע אך זהו ע"ד יוסף גימט' ג"פ ב"ן וענין יוסף ה' לי בן אחר שמבחי' סט"א יתהפך להיות בחי' ב"ן ע"ד והי' במקום כו' יאמר להם בני אל חי וזהו יצחק לשון צחוק עשה לי אלקים כו'.

ב) ססעי' ב' קיצור, מה שנק' שאלת בן חכם כי באומריו ה' אלקינו מקבל עליו עול מלכות שמים רק שאלתו ידע מעט טעמי המצות, וי"ל בכדי לבא לשמחה של מצוה כמובן מ"ש בלק"ת פ' שלח בד"ה ועתה יגדל נא וגם כי ענין ה' אלקינו זהו ענין ישראל עלו במחשבה.

ג) ססעי' ג' ענין עדות וחוקים ומשפטים ויוציאנו זהו תשובה על העדות את הארץ על המשפט החוקים ליראה.

ד) ססעי' ד' העדות זכר לאותות ומופתים דיציאת מצרים החוקים ליראה כנ"ל והמשפטים וצדקה תהי' לנו ועמ"ש בת"א בד"ה אשירה להוי' כי גאה גאה בענין משפט וצדקה ביעקב אתה עשית, אפ"ל ג' בחי' עדות חוקים ומשפטים כנגד ג' קוין חג"ת, י"ל השאלה מה העדות הרי קמי' כחשיכה כאורה ואם צדקת כו' וסגי רק בק"ש קעומ"ש, ותירץ לא כן כי וירא את האור כי טוב שחפץ במעשה הצדיקים הבהיל בין האור ובין החשך שהרי הכה את פרעה ומצרים ואותנו הוציא משם כדי ליראה כו', וי"ל כי בדעתו ה' שהמצות אין בהם צורך גבוה מטעם הנ"ל דאם צדקת, רק בשבילנו וא"כ למה כ"כ עדות וחוקים כו' התשובה כי המצות הן צורך גבוה.

ה) ססעי' ה' קיצור, השאלה למה ירדה הנשמה בגוף, והתשובה שהתכלית לכוא ליראה את ע"ד כי אל דיעות וה"ס היחד.

ו) ססעי' ו' ענין ואמרת אליו עבדים היינו לפרעה כי הגם שהנשמות עלו במח' עכ"ז היו מבחי' לברשים ושיתעלו לאשתאבא בגופא דמלכא שז"ס היחוד הג"ל ס"ה זהו ע"י בירור הגוף ונה"ב בחי' תשובה והיינו ע"י עבדים היינו לפרעה ופרעה הקריב וזהו האותות והמופתים לשבר ג' קליפות האגוז להוציא הפרי וזהו ואותנו הוציא משם והיינו לתת לנו את הארץ ע"ד כי תהיו אתם ארץ חפץ והארץ לעולם עומדת כי לי כל הארץ וכ"מ שנאמר לי.

ז) ולבאר הדברים י"ל דבאמת צ"ל ענין הגלות מצרים הגם שבסידור בד"ה עבדים היינו כי פרעה אותיות העורף שמקבל מעורף דא"א ע"ד כמה ארך אפיים לפניו (כד"ה בשלח פרעה כו') עדיק אינו מתורץ דעכ"פ כחשיכה כאורה שוין א"כ וכי גרע האור מן החושך ומדוע ישראל היו בגלות עצום תחת עובדי גילולים שהם חשך כו', אך הענין י"ל ע"ד מארו"ל מ"ט עיוי מסגי ברישא והדר אימרי א"ל כברייתו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא (כמ"ש מה בפ' בראשית ע"פ וירא אלקים את האור כי טוב) והיינו כמו בגידול הפרי גדל

הקליפה תחלה כמו בהאגוז מתחלה הוא רק קליפה עד שנגמר אז מתגלה הפרי וכן נחטים מתחילה הם תבן וקש כו' (ע' מדרש ס"פ וישלח) וכן באדם תחלה הוא התהוות השליא כו' (כמ"ש באגה"ק בד"ה איהו ותייה) כי מה שהוא עיקר המכוון בא באחרונה כמו בהשפעת שכל מתחלה צ"ל משלים והצעות עד שאח"כ יבאר הנמשל והמכוון כו' וכן בבריאת העולם תחלה נברא דומם צומח חי ואח"כ נברא האדם ועד"ז ב' אלפים תהו עד שאח"כ נתגלה התורה כו', והענין בשרשו הוא ענין עולם התהו ועולם התיקון שמעולם התהו נשתלשלו הקליפות ומשם חיותן ומעולם התיקון נמשך הפרי וכמ"ש בזהר ע"פ אלה תולדות השמים והארץ אלה פסל את הראשונים שהם היו מבחי' תהו כו' דאתרמינו בקרא והארץ היתה תהו ובהו (זהר בראשית דכ"ד ע"ב, וע"ש) מענין ב' בחי' אלו דתהו ותיקון (כת"א פ' וישלח בד"ה ויקח מן הבא בידו מנחה) שוהו ע"ד אר"י ושור שהאר"י הוא למטה חיה טמאה והשור הוא בהמה טהור הרי זה טמא זה טהור והרי האר"י גבוה בשרשו יותר אלא שהאר"י בא ע"ד ההמשכה מעולם התהו ע"י י"א כתרין דנוגה שאין האור מאיר רק בבחי' מקיף כו' ולא נמשך בפנימיותם גילוי אלקות ולכן כחו רב וטמא אבל עולם התיקון מה שאלקות מאיר בבחי' גילוי והיינו ע"י הביטול וזהו הטהור כו', וזהו ה' ג"כ ענין דהר הפלגה שבנו עיר ומגדל להמשיך להם החיות ע"ד מקיף לכן אף שילבו בשרירות לבם הרע יומשך בהן החיות וזהו שרש ענין הקליפה והפרי ואעפ"כ מתחלה הקליפה שומר לפרי ואח"כ ע"י חטא עה"ד נעשה הקליפה מתנגד כו' ולכן א"א ה' להתגלות התיקון שהוא התגלות הפרי מאי פרי מצות גלוי אלקות אלא שיוקדם תחלה התהו שממנו נמשך הקליפה וזהו כברייתו ש"ע ברישא חשיכא שאין מאיר בבחי' גילוי רק בבחי' מקיף לבד והדר נהורא אח"כ יומשך האור הגילוי ועד"ז עיני מסגין ברישא שהוא בחי' איש שעיר והדר אימרי והכשבים הפריד יעקב וזהו כרחל לפני גווייה נאלמה כי רחל בחי' אימרי וצמר רחלים בחי' ושער רישי' כעמר נקא כו' וזהו וה' האמירך היום וגם את ה' האמרת היום, משא"כ נוצה של עיזים ולכן הם גוזזיה להפריד הצמר שלא יהי' בבחי' ביטול כו' (וע' מזה בלק"ת מהאריוז"ל ס"פ וישלח בד"ה ואלה המלכים ע"ד אשר מלכו בארץ אדום כו' וע' בזהר ר"פ נח בענין אלה תולדות נח אלה פסל את הראשונים שעד"ז שבת לגבי ימי החול) והנה מבואר במדרש (פ' בראשית פ"ב) תהו זהו בבל זבהו זהו מדי כו' ומבואר שאברהם בחר שעבוד ובמדרש (תלים ס"ו מ') שהקב"ה בירר לו כן והיינו ע"י שיתרון האור נמשך דוקא מן החשך כו' ולכן ברישא חשיכא כו' וע' במדרש פ' אחרי ע"פ כשושנה בין החוחים היינו ג"כ שיתרון האור של השכינה הוא מן החשך של החוחים כו' או י"ל ברישא חשיכא כי מדת לילה נמשך ממל' מל' כל עולמים העלם וזהו החשך ואח"כ יום ואור הארת אצ"י ז"א כו', ועד"ז למעלה יותר תחלה צ"ל צמצום והסתלקות האור ונעשה מקום פנוי ואח"כ אור קו וחוט כו', ועכ"פ עד"י ג"כ יתרון האור נמשך מן החשך כי עולם התהו בשרשו גבוה יותר וזהו קליפה קדמה כי הגילוי צ"ל ע"י חכמה הנק' ראשית ובחי' תהו זהו למעלה מתחכמה רק שמאיר בבחי' שבה"כ ומקיף ותהי' להם הלבנה לאבן כו' כני"ל בענין לפני גוזזיה שמתפרדים השערות שיהי' בבחי' יש (בלק"ת פ' פנחס בד"ה את הכבש האחד כו') וע"י והדר אימרי נעשה יתרון האור מן החשך וכמו במשכן ועשית יריעות עזים

לאהל על המשכן והו ענין שחורה אני ונאה כאהלי קדר שמבחי השחרות החושך נעשה ונאה כאהלי קדר כו' המקיף דלבונה ולכן עיקר הראי' ג"כ בשחור שבעין (כמ"ש סד"ה כגשר יעיר כו') ויעקב נעשה בריח התיכון ע"י ירידתו לחרן (כמ"ש זח"א ויצא דקמ"ה ע"ב) וכן ויעל אברם ממצרים דוקא כמ"ש בזהר (וירא דקכ"ב ב') וכענין מי יתן טהור מטמא כו' דם נעצר ונעשה חלב.

קיצור ענין והדר אימרי ברישא חשיבא בגידול האגוז מקדים הקליפה וכן השליה תחלה נברא דצ"ח ואח"כ האדם וה"ע התהו ואח"כ התיקון מבחי' תהו החיות באר"מ דוגמת לבונה תהו הלבנים דדור הפלגה אותיות המאירים מבחי' מקיף כמו השמות התיקון גילוי בפנימית והו ברישא חשוכא והדר נהורא או חשיבא מל' בבי"ע והדר נהורא אצי' ז"א (ואפ"ל זהו כברייתו ש"ע אבל ע"י קרבנות וקדשים מתחיל מבחי' יום הלילה הולך אחר היום כו' וצ"ע) וכן בשרשו תחלה צמצום ומקור"פ העלם ואח"כ אור הקו. והנה העוים שחורות זהו ענין שערך כעדר העוים שגלשו (בלק"ת בשה"ש בד"ה הסיבי עיניך ובפ' אמור בד"ה ונקדשתי בתוך בניי פ"ד ובד"ה מה טובו אוהליך פ"ה) ואימרי לבנים ושער רישי' כעמר נקא ומצרים הם תהו ולכן ביצי"מ נאמר כי הנה הסתיו עבר והי' כנ"י בחי' אימרי כרחל לפני גזויה נאלמה. וזהו הטעם לגלות מצרים אך משם זכו לתומ"צ הנמשכים מבחי' ושער רישי' כעמר נקא כי יתרון האור נמשך מהחושך והו שחורה אני ונאה כאהלי קדר כיריעות שלמה. הג"ה ועמ"ש בלק"ת פ' אמור בד"ה לבאר הדברים ע"פ ונקדשתי בתוך בניי פ"א ושם כ' ח"ל ועו"ל הטעם שנק' ע"ש יחוד דאר"א מטעם שכשנמשך האור ומגיע בחו"ב זהו ההתקשרות המשכת הסובב בממלא ועמ"ש גבי פסח בענין ויוציאנו ה' אלקינו או"א שהלבישו עכ"ל. ועמ"ש עוד בלק"ת בדרושי פסח סד"ה להבין מפני מה יר"ט דפסח הוא ביום שנעשה הגס ושם בסוף הדרוש אך להבין מאד שהסובב הוא השה ומשוה כו' ולפניו כחשיכה כאורה כו' א"כ איך משם יומשך להיות נגוף למצרים כו'. אך הענין עפמ"ש בפע"ח בפ"י עבדים היינו לפרעה ויוציאנו ה' אלקינו או"א שהלבישו לזרעות דא"א כו' אע"ג דבחי' סוכ"ע מצד עצמו נאמר כחשיבא כאורה כנ"ל. אבל הרי הסובב מאיר ע"י בחי' ממכ"ע ומצד התלבשות זו בבחי' ממלא או"א שהלבישו כו' נמשך שהוציאנו ממצרים כו' ועמש"ל סעיף י"א.

(ח) וזהו עבדים היינו לפרעה במצרים וע' בסידור אך ויוציאנו ה' ממצרים ביד חזקה ע"ד שנת' במ"א ע"פ ואם זרוע כאל לך עדה נא כל גובה וגאון כי באמת שרשו גבוה מבחי' התהו וע"כ אין כח בצדיקים שמבחי' התיקון להסירו אך הוא ית' למעלה מתהו התיקון וזהו ואם זרוע כאל לך כו' וזהו ביד חזקה ועמ"ש בענין חמשה קנינים קנה הקב"ה שמים וארץ קנין א' והב' נכסים הנקנים בכסף ובשטר ובחזקה כו' וע' בת"א בד"ה וקבל היהודים בענין וסוס אשר רכב סוס ב"פ ס"ג בחי' כי גאה גאה על גיוותניא. גיוותניא הם הגיאים על ששרשם מעולם התהו כו' והוא ית' מתגאה עליהם ומשפיל גאים כו' ועמ"ש ע"פ ויגבה ה' צבאות במשפט ססעי' ב' וסעי' ג' ואיך ע"יו והאל הקדוש נקדש בצדקה ש"ב סעיף ד'.

ט) קיצור סעיף ז' בנך בן חכם בחי' וכל בניך למחי הוי' בן שמן מה העדות ר"ל הכח של המצות מעשיות, ועל"ק סי"ג, התירוץ עבדים היינו כו' ויוציאונו כו' שם נזדככו ע"י כור הברזל והוציאנו מהמצרים וגבולים בחי' ההסתר דק"נ ע"ד שאתעדל"ע תלוי באתעדל"ת וזהו ואותנו הוציא משם לתת לנו את הארץ כו' שהוא בחי' כארץ תוציא צמחה וזהו התשובה לבחי' בן חכם שלא די בבחי' בן אלא ע"ד רוב שלום בניך משארז"ל א"ת בניך אלא בוניך.

י) קיצור סעי' ח' ענין העדות והחוקים והמשפטים ע"ד משכן העדות שבטי י"ה עדות לישראל עדות אותיות דעת ועמ"ש ע"פ לא יקום עד אחד כו' החוקים ליראה ע"ד האותי לא תיראו אשר שמתי חול גבול לים, והמשפטים כמשפט הראשון כמו שהי' קודם החטא עה"ד ועד"ז ביעור חמץ ע' בהרמ"ז ס"פ בא וזהו ועלו מושיעים כו' לשפוט כי אמלאה החרבה.

יא) קיצור סעי' י"א, ויוציאונו ה' ממצרים מיצר מי כי מי ברא אלה ומצריב הסתר לא ידעתי את הוי' ויצ"מ גילוי מי ברא אלה, וזהו אלה מסעי בניי כו' ואלה שמות בניי שבזכותם אלה תולדות השמים כו', ועי"ז זכו ויצונו ה' את כל החוקים שהם ג"כ בחי' אלה העדות והחוקים המשפטים כו' והוא עיקר ההמשכה שיומשך מבחי' מי בבחי' אלה כו' ועמש"ל ססעי' ז'.

יב) קיצור סי"ג, אתכם כי אברהם קיים את כל התורה ע"י הלך ונסוע ע"ד והחיות רצוא ושוב זה שפיר, אבל איך ע"י מצות גשמיות ימשיך כו' והתירוץ אך אדרבה ע"י עבדים היינו כו' ויוציאונו זכו למה שלא זכה אברהם וזהו לדיח שמניך ריחות היו אבל אנו שמן תורק שמך רמ"ת מ"ע ושס"ה ל"ת שבהם וע"י נמשך בחי' עליונה יותר וכמ"ש בת"א בד"ה משה ידבר ועמ"ש במ"א כי אברהם ויטע אשל והמשיך בבאר שבע ד' היכלות דבריאה, אבל כשנעשה מהאשל בריח התיכון הגה הוא מבריח מהקצה העליונה עד הקצה התחתונה ממש וממשיך עלי עשור עשרת הדברות שיהי' גילוי ע"ס דאצי' למטה כנור של יו"ד נימין ולא בבחי' באר שבע לבד כו' וזהו הטיבך הרבך מאבותיך וזהו כי ישאלך בנך מחר ע"ד כי שאל נא לימים הראשונים וזהו ענין ויטע אשל אותיות שאל במד"ר וירא פניך אבל הנהיה כדבר הגדול הזה מ"ת הוא בחי' גבוה יותר וזהו ויוציאונו כו'.

יג) לטוב לנו כל הימים יחיינו מיומים בית ראשון ובית שני, ביום השלישי יקימנו לע"ל ואז ונחיה לפניו ואז עולם שכולו טוב דלית שמאלא. גם י"ל כי יש בחי' טוב טוב ה' לכל, טוב ה' לקיוו הטיב ה' לטובים וזהו לטוב לנו יבא טוב ויקבל טוב מטוב כו' ועמ"ש ע"פ טוב וישר ה'.

יד) י"ל עוד ענין מה העדות כי הגה ענין בדרך עדותיך ששתי כי נובלות חש"מ תורה ועיקר חש"מ זהו המצות כמו שהן למעלה הקב"ה מניח תפילין הקב"ה מתעטף בציצית ונובלות בחי' זו נמשך במצות שלנו לכן המצות שלנו שאנו מקיימים הם עדות ורמיזא למצות שלו ית' וזהו אקב"ו במצותיו

ממש ומבקשים קדשנו במצותיך ממש ע' בד"ה ראו כי ה' נתן לכם את השבת
 ובסידור בד"ה ועשו להם ציצית כו' בענין חכרתם את כל מצות הוי' כו'
 ועשיתם את כל מצותי כו' ועד"ו יריעות המשכן היו ממשכים בחי' נוטה
 שמים כיריעה כו' וע"ז שואל מה העדות איך אפשר שהמצוה גשמיות תהי'
 עדות לבחי' מה שהקב"ה מניח תפילין כו' וכן בענין החוקים שארז"ל במד"ר
 ע"פ אם בחוקתי תלכו חוקים שבהם חקקתי את השמים כו' שבהם
 חקקתי את השמש ואת הירח כו' שבהם חקקתי את הים כו' את התהום
 כו' יעו"ש כל הפסוקים ע"כ וענין חקיקות אלו יובן על פי מ"ש
 בתורה אור סוף פרשת מקץ בביאור דמנוחה מימין בענין כל אשר חפץ
 ה' עשה כולם בחכמה עשית שנברא העולם ע"י החכמה והחפץ וכן ארז"ל
 ע"פ בחכמה יסד ארץ כו' שהעולם נברא ע"י ג' דברים אלו חכמה ותבונה
 ודעת והרי כתיב בדבר ה' שמים נעשו וביאור שיש חומר וצורה והחומר
 נברא ע"י הדבור אך הצורה נברא ונמשך ע"י חב"ד כו' והוא ענין ומי צור
 כאלקינו מי ציר כו' וע"פ הקבלה נק' בחי' זו קו המדה קנה המדה כו' והוא
 ענין החוקים שבהם חקקתי את השמים כו' וע' בלק"ת פ' חוקת סד"ה זאת
 חוקת התורה בענין אותיות החקיקה ובד"ה אם בחקותי תלכו ועיין בפרדס ערך
 חק וערך חוקה ופי' כי חקיקת האותיות בבינה ואמר ששם רמזו החקיקה
 הנזכר בספר יצירה עכ"ל, ועמ"ש מזה בת"א פ' תצוה בד"ה ועשית ציץ ופתחת
 עליו פתוחי חותם עמ"ש בפרדס כי חק ביסוד כמו חק בשאר שם וחקה במל'
 וחוקים הוא מורה על זיווג שניהם עכ"ד וא"כ פי' החוקים זהו זיווג יסוד ומל'
 כשנמשך בהם מקור ההמשכה מבחי' אותיות החקיקה גליף גליפו בטה"ע, כי
 סתם זיווג ושכיבה וישכב עמה בלילה הוא פי' בזהר ויצא דקנ"ו סע"ב ודקנ"ז
 ע"ב יש כ"ב אתון דאורייתא והיינו אותיות דתשב"כ ששרשן מחכמה דיו ע"ג
 קלף דיו יו"ד כו' אבל חוקים זהו כשנמשך בהם מע"י וא"א שזהו ענין גליף
 גליפו כו' שהאותיות הם מיני' ובי' וע' במא"א את ח' סעיף נ"ג חק מצד
 היסוד כו' חקה נק' המל' הנחקקת ע"י היסוד המחוקק אותה עכ"ל ועמ"ש
 בפי' באר הפרוה כו' במחקק דא יסוד ובמא"א מ"ם סעי' פ"ג מחקק נק'
 היסוד גימט' רמ"ח חסדים כו' ומחקק מבין רגליו כו' ובמדרש פ' שמיני ס"פ
 י"ב ע"פ פן ישתה וישכח מחקק במשלי ל"א ה' ששוכח רמ"ח מ"ע כו', עכ"פ
 היסוד נק' מחקק שהטיפה מרגישים בה כל הרמ"ח אברים, וממשיך מאותיות
 החקיקה שהם האותיות שבעצמות הנפש כי באותיות הדבור נמשך רק הארה
 מהשכל אבל בהטפה מלובש עצמיות השכל שהרי מוליד בדומה לו ע"כ נק'
 מחקק שאותיות החקיקה הם מיני' ובי' מעצם כח השכל ממש ומה יובן ענין
 החוקים שממשכים בחי' במחקק כו' וע' בה"ז פ' בחקותי, וענין המשפטים
 עמש"ל סעי' יו"ד בקיצור סעי' ח', ואפ"ל ג"כ עדות דעת חוקים חכמה שמשם
 שורש אותיות החקיקה כנודע מענין ערבים עלי ד"ס שמבחי' חכמה למעלה
 מבחי' ספר בינה כו' והמשפטים בינה ששם שרש ב"ד הגדול ברע"מ ס"פ
 שופטים, ועי"ז שואל הבן חכם איך ע"י מצות מעשיות ימשיכו כל זה כו'
 מה ענין וכן התפילין גשמיים מקלף ודיו להמשיך מה שהקב"ה מניח תפילין
 ומה ענין החוקים י"ל הקושיא הרי נאמר ואם צדקת מה תתן לו וכי מה איכפת
 לו להקב"ה בין שוחט מן הצאור כו' ואיך הם המצות צורך גבוה.

קיצור ענין העדות נובלות חש"מ תורה וחש"מ הם מה שהקב"ה מקיים המצות וזהו שהמצות שלמטה הם עדות הרמיה למצות עליונות והחוקים שבהם חקתי שמים וארץ קו המדה בחכמה יסד כו' גם חק יסוד חקה מל' ע"י במחוקק זה רמ"ח אברים מרגישים ונמשך מעצם המחין ואיך יומשך זה ע"י מצות מעשיות.

טו) **והתשובה** עבדים היינו כו' שזכו לזה ע"י גלות מצרים וכנ"ל ס"ז ועוד כי מצרים מצרים וגבולים כל עולם מוגבל לפי ערכו ובעוה"ז החשך מסתיר ע"י ק"נ ערלה מסך מבדיל הנק' חרפת מצרים והוציאנו ממצרים וגבולים אלו ולכן יוכלו ע"י מעשה המצות לעזור העדות החוקים שלמעלה כו' וזהו ענין ארץ טובה ורחבה ע"ש רחבה מצותך מאד באג"ה סי' י"ז ד"ה נודע דבאתדל"ת ומגיע למקור קו המדה לעורר משם תוס' אור ע' בת"א סד"ה ראה ריח בני כו' וכת"ב בפ' וישלח כי חרפה היא לנו לפי שהוא מסך מבדיל גמור ע"ד ולהבדיל בין הטהור לטמא ולא ע"ד ולהבדיל בין הקדוש ובין החול שאפ"ל גם החול חולין שנעשו עשה"ק משא"כ מסך מבדיל בין טהור לטמא ע' בסידור שער המילה סד"ה ולא יקרא עוד שמך אברם, ומטעם זה דוקא אחר המילה נק' אב המון גוים להעלות ניצוצות ח"ש את הדגה אשר נאכל במצרים חנם בלא מצות ע' זהר פ' בהר דק"ח ע"א כי מחמת מסך מבדיל הנק' חרפת מצרים אין אתעדל"ת ממעשה המצות מעורר אתעדל"ע מחמת גשמיות העולם וחומריותו ולכן הוא חנם בלא מצות, אלא ע"ד דור אנוש שניזונין בחסדו של הקב"ה ומ"מ הוא מבחי' אחרים והיינו מעורף דא"א שאין בזה פנימיות הרצון רק שמחי' בדרך טפל כמו שממית בידיים תתפש אבל ע"י יצי"מ היום גלותי חרפת מצרים נדחק העולם עד שע"ז באתעדל"ת אתעדל"ע שיבא ההמשכה מבחי' פנים וזהו ויצונו את כל החוקים כו'.

טז) **ואפ"ל** עוד בענין אחר השאלה מה העדות כו' כי הנה יש קבלת עומ"ש תעול מצות והר"ע למה קדמה שמע' לה"י אם שמוע כו' וע' בלק"ת ביאור ונקדשתי בתוך בני' שיחוד או"א א"א להמשיך כ"א ע"י מס"נ בק"ש קעומ"ש וע"י תומ"צ ממשכים יחד זר"ג רמ"ח פקדין רמ"ח אברים דז"א, ושאלתו הוא על ענין קיום המצות ולכן אמר ה' אלקינו שזהו קעומ"ש זה נוחא אצלו, אבל העדות והחוקים והמשפטים שהם בז"א ע"ז שאלתו דהרי אי"כ המצות נוגעים רק באצי' בז"א אבל לגבי עצמות אא"ס אין זה נוגע כלל כמארז"ל וכי מה איכפת לי' להקב"ה כששוחט בהמה ואוכל או נחזר ואוכל כלום אתה מועילו כו', אשר מכ"ז יראה שאין טובת האדם ורעותיו נוגעות כלל לגבוה כ"א אל האדם בלבד כו' ובמקומות רבים אמרו היסך זה ופי' בעה"ק ח"ב פ"ג דבאצי' נוגע מעשה המצות וכנ"ל דרמ"ח פקדין נק' רמ"ח אברים דמלכא, אבל באדון יחיד שורש השרשים שמה לא איכפת כלל, ויש להעיר מפסוק שחת לו לא בניו מומם וע' מזה בזח"ג האינו דרצ"ז ע"ב ובפ' וארא דכ"ו סע"ב ובמדרש כי תשא ר"פ מ"ב והנה מבורר בת"א בדי"ה ויאבק איש שמגביהים א"ע לינק מבחי' דקמי' כחשיכא כאורא כו' וכנ"ל דילי' לא איכפת כלל הא"כ שאלתו מה העדות כו' כלומר מה הטורה הוה דעול מצות

כיון ההמשכה או הפגם אינו נוגע בעצמותו כלל רק באצ"י, וא"כ יהי' די בקבלת עומ"ש לקבל עליו עול אדון יחיד כו' ולמה לא יספיק לקבל מאדון יחיד דקמי' כחשיכא כאורה שלא ע"י אצילות הקדוש ששם א"א כ"א ע"י עול מצות כו', וע"ז ישיב עבדים היינו לפרעה במצרים ויוציאנו כו' כלומר לא כמו שחשבת שא"ז נוגע לאדון יחיד שרש כל השרשים כ"א אדרבה זהו דוקא חפצו של אדון יחיד ממש כי אע"פ שודאי אין הפגם נוגע שם כלל כ"א באצ"י אבל עכ"ז זהו דוקא חפצו ופנימי' רצונו של אדון יחיד שבכך רצונו וחפצו שיומשך האור ע"י האצ"י הקדוש והפגם שבאצ"י זהו נגד רצונו ממש אע"פ שאין הפגם מגיע אליו ממש ח"ו עכ"ז הפגם שבאצ"י זהו כביכול כאלו נוגעים בכבוד עצמותו ממש, ונשמע זה ממשארז"ל ועשיתם אתם מעלה אני עליכם כאלו עשאוני ופי' בלק"ת בשה"ש בד"ה אני ישנה אשר מה שע"י המצות ממשויכים גילוי האור בכלים דז"א דאצ"י חסד דרועא ימינא וכו' זהו נחשב אצלו ית' כאלו עשאוני ממש ודו"ק, והענין כמ"ש לך אמר' לבי בקשו פני את פניך הוי' אבקש ופי' בזהר פ' אמור דצ"ג ע"ב אליו זמניא וחגיגא כמ"ש שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני הוי' אלקיך וכתוב צמאה נפשי לאלקים לאל. חי מתי אבוא ואראה פני אלקים והיר"ט נק' פנים כי בהם גילוי בחי' ג"ד בינה אשר ג"ד נק' פנים לגבי ו"ת ועמ"ש עוד בלק"ת בשה"ש בד"ה הסיכי עיניך מנגדי מעיני פנים, משא"כ עמלק מקבל מבחי' שערות שמבחי' עורף כו' ע"ש ועמ"ש ע"פ ויקרא שם המקום פניאל והרמ"ז פ' וירא דצ"ז כי פנים ואחור ימין ושמאל הם אבי"ע פנים הוא אצ"י ואחור עשייה ימין בריאה שמאל יצ"י עכ"ד וא"כ פרעה אף שמקבל מבחי' דקמי' כחשיכא כאורה היינו מבחי' א"א שה"ס כמה ארך אפיים לפניו כמ"ש בד"ה ויהי בשלח פרעה עכ"ז כיון שמקבל רק מבחי' העורף דא"א שו"ס פרעה אותיות העורף א"כ מקבל רק מבחי' אחוריים דא"א אבל צ"ל את פניך הוי' אבקש אשר בערך העשי' לגבי האצ"י כך גם בא"א בחי' אחוריים לגבי הפנים כי בחי' אחוריים כמאן דשדי זהו בחי' העשי' ע' בלק"ת בד"ה שובה ישראל עד דרוש השני ענין בי"ע ושיש בי"ע באצ"י וגם למעלה מהאצ"י משא"כ את פניך הוי' אבקש זהו אצ"י דא"א כו', חהו הנמשך ע"י התורה שאף שהיא בחו"ב דאצ"י עכ"ז שרשה ממו"ס ובע"ח דפנימיות אבא זהו פנימית עתיק ולא ידעתי הטעם, וא"כ מזה מובן מעלת המצות שאף שהן ברמ"ח אברים דז"א אבל שורש ההמשכה הוא את פניך הוי' אבקש מבחי' פנימיות הכתר היינו ממו"ס משא"כ מה שפרעה מקבל מבחי' דכחשיכא כאורה זהו מבחי' אחוריים שהוא רק בחי' עשי' וגם זה נמשך לו רק בחיצוניות היינו בעוה"ז שהוא עולם הכלה ונפסד, אבל ההמשכה מבחי' את פניך הוי' אבקש זהו שיהי' גילוי אלקות ממש ע"ד יראה את פני הוי' אלקיך, וזהו התשובה עבדים היינו לפרעה במצרים המקבל מבחי' עורף כו', אבל ויוציאנו הוי' משם הוא בחי' את פניך הוי' יאר הוי' פניו אליך ויתן אותות ומופתים כו' בפרעה כו', וזה ראוי' כי חפצו הפנימי' של אדון יחיד דוקא בתומ"צ ולא לחיות בחיי העו"ג והו' ואותנו הוציא משם מבחי' שממית בידיה כדי להיות ויצונו את כל החוקים כו' לטוב לנו כל הימים ולא כמו פרעה שלא נמשך רק גשמיות העוה"ז לבד כנ"ל אבל כל הימים היינו העוה"ז והעוה"ב כו', עו"ל דאיתא חביב אדם שנברא בצלם כו' וקאי על חסידי עכו"מז והם מקבלים מבחי' פני אדם שבמרכבה שלמעלה מפני שור והם המאמינים בתירוש יש

מאין ומקיימים המצות שנצטוו בני נח, ושרש ענינם שעי"ז נמשך ג"כ הברית הכרותה לבני נח עוד כל ימי הארץ כו' ובסידור פי' שהם כענין המלאכים דעשי' הם הממונים על כל השפעות עוה"ז כמיש בלקית ס"פ פנחס דעי"ט ג' הם הגבה מאד נעלה מהעריג שהם מקבלים מג"ק או מהרע דק"נ וגם בהם יש מדריגות ע' בהרמ"ז ר"פ ויקהל בענין עמלק כו' שמשונה משאר עו"ג כו' אבל חסידו הנ"ל מקבלים מהמלאכים דעשי' או מהטוב דק"נ וא"כ הם רחוקים מבחי' אם תגביהי כנשר כו' להרוס ממשלת הקדושה כ"א אדרבה הם נכנעים תחת הקדושה כו' וא"כ י"ל הם לגבי הקדושה כמו קליפה השומר את הפרי לא כמו קליפה המתנגד לגבי הפרי שבאופן זה גברא העולם שיהי' קליפה ופרי אבל אדרבה הקליפה יהי' שומר לפרי כו', וזהו שמקשה תבן חכם מה העדות כו' כלומר ה' אלקינו זהו שמקבל עומ"ש ומאמין בהבריאה יש מאין ובהשגחה רק מקשה למה לא די בשבע מצות ב"נ שעי"ז ממשיכים חדוש יש מאין וג"כ יש להם חלק לעוה"ב כו' וא"כ מהו ענין העדות החוקים כו', והתשובה י"ל כי הנה ידוע ענין כי אל דעות שבחי' יש מאין זהו עדין דיעה תחתונה ונמשך מבחי' מלכות כל עולמים שמשם נמשך המקום והזמן אבל קמי' כולא כלי"ח ולמעלה הוא היש ולמטה בחי' אין ובשביל גילוי בחי' זו זהו עיקר נתינת העדות והחוקים כו' כמשנית בד"ה בשעה שהקדימו ישראל געשה עי' פי' בד"ה משה ידבר וע' בסידור בד"ה ששת ימים תאכל מצות דרוש הראשון בענין מצה מיכלא דמהימנותא שאין פי' האמונה זה לבד להאמין בבריאת העולם יש מאין שה"ז גם העו"ג מאמינים אלא האמונה הוא בבחי' אנכי הוא סוכ"ע שלמעלה משורש התהוות יש מאין מבחי' מדת מלכות והוא רק שם הארה כו', וביאור הענין היינו שמבחי' זו נמשך הדיעה שלמעלה היש ולמטה אין וכל"ח כו' ועי"ז הוא המצוה מצות יאכל לבחי' אמונה זו * כי מצרים דקליפה זהו הער' ק"נ ההסתר גמור ושם הוא חנם בלא מצות אך דקדושה זהר"ע הדיעה התחתונה יש מאין שמבחי' זו נמשך שכל עולם במיצרי' וגבולים זהו האמונה בבחי' אנכי כו' ובקי"ס נמשך בחי' זו בגלוי ממש כי ענין הפך ים ליבשה זהו גילוי דעת עליון בד"ת כמיש בבה"ז פ' בשלח על הנאמר דמ"ח ע"ג בד"ה עו"ל * באופן אחר, וזהו סדר התשובה עבדים היינו כו' ויוציאנו כו' ביד חזקה וזהו נמשך מבחי' דיעה עליונה שמשם דוקא נמשך לשנות סדר ההשתלשלות סדרי בראשית שהם בבחי' יש מאין שיהי' היש דבר נפרד ושהי' שינוי הסדר נמשך מבחי' ד"ע דכולא קמי' כלי"ח וכמיש אנכי כו' אשר הרצאתיך מאמ"צ, משא"כ אף לחסידו עכומ"ז לא נעשה ענין כזה לשנות סדרי בראשית בנסים גלויים כו', וזהו חביבין ישראל בנים למקום, ומבחי' זו נמשך יצי"מ כמיש בת"א ס"פ בא סדיה למען תהי' תורת ה' בפיך כי ביד חזקה וכן פי' האר"ל ויוציאנו הוי' אלקינו או"א שהלבישו לזרועות דא"א יצי"מ ע"י אר"א שבחי' חו"ב נק' אר"א להנשמות כו' אך המכוון יצי"מ זהו בשביל מ"ת מ"ש חביבין ישראל שניתן להם כלי חמדה כו' וזהו ויצונו ה' את כל החוקים ליראה כו' שאו"א מקבלים מב' מזלות דמו"ס שזהו למעלה ממה שמלבישים לזרועות כו' ומהו נמשך עד הפך ים ליבשה כו'.

ויצונו ה' לעשות את כל החקים האלה ליראה את ה' אלקינו וגומר. הנה לעיל מניה כתיב כי ישאלך בנך מחר וגו' מה העדות וגומר, והוא שאלת בן חכם ששאלתו הוא כך בהיות כי הנה כלל כל המצות לא שייך אל הנשמה רק בהיותה מלוכשת בגוף גשמי אשר מצאה צרות רבות ועליו שייך הצינוי סור מרע שהגוף נמשך אחריו ועשה טוב בקיום מ"ע המצות מעשיות בגשמיות כמו ציצית ותפילין ושופר וסוכה ולולב וכדומיהן, משא"כ הנשמה לעצמה בטרם ירידתה לעוה"ז להתלבש בגוף לא היתה צריכה לכך, וא"כ למה זה ירדה הנשמה כ"כ להתלבש בגוף גשמי בשביל קיום מצות מעשיות וע"ז תירץ לנו הכתוב כי תכלית כל המצות כדי ליראה את הוי' וגו', ולכאורה אין התירוץ מובן דהרי בהיות הנשמה בג"ע בטרם ירידתה בגוף ודאי היה לה ג"כ בחי' יראה ביתר שאת מבחי' יראה שתוכל להשיג כשהיא בגוף שהגוף נ' ויתר כו' וכמו שהמלאכים לפי שאין להם גוף גשמי ע"כ עומדים ביראה תמיד וכך ג"כ בנשמות נאמר אשר עמדתי לפניו קודם ירידתה בגוף בבחי' עמידה וביטול ולכן נקראו הנשמות בעודם למעלה בשם בנות ירושלים פי' יראה שלם שאז היה להם בחי' היראה בשלימות כמאמר נשמה שנתת בי טהורה היא משא"כ אח"כ בירידתה לגוף א"א לה להשיג בחי' יראה זו וע"ז שחזרה אני כו', וא"כ מהו התירוץ על קושיית בן חכם שתכלית ירידת הנשמה בגוף הוא כדי ליראה כו' והענין דהנה כתיב לך הוי' הגדולה והגבורה כו' (ע' מאמר ע"ז) כי מה שהקב"ה נק' גדול כמ"ש גדול הוי' ומהולל מאד ארז"ל אימתי גדול כשהוא בעיר אלקינו פי' כי מה שנק' גדול ע"ש גדולתו שמתפשט מריש כ"ד עד סוף כ"ד לתוות מאין ליש כל הנאצלים ונבראים כו' ולהחיותם ולקיימם כדכתיב אתה עשית את השמים כו' ואתה מחיה את כולם וכמה רבוא רבבות עולמות תלוי במאמרו כמ"ש היש מספר לגדודיו כו' הנה מדת גדולה זו אינה נחשבת ואינה נקראת בשם גדולה כלל אלא בהתהוות כח הפועל ע"י עש"מ בצירופי אותיות כמ"ש במ"א, והנה אותיות נק' אבנים והצירופים בתים וכמ"ש בס"י שתי אבנים בונות שתי בתים וכללות כל הצירופים נק' עיר וזהו אימתי גדול הוי' כשהוא בעיר אלקינו, אבל לגבי הקב"ה בכבודו ובעצמו אינו נק' בשם גדול כלל כי אני הוי' לא שניתי כתיב ואתה הוא קודם שנבה"ע כו' ובמקום שאתה מוצא גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו (שלהיות התפשטות בבחי' גדולה זהו ענוה והשפלה כנודע) כי נשגב שמו לבדו רק הודו על ארץ ושמים בחי' הד חזיו לבד שיתגלה בחי' מציאות התפשטותו ולא מהותו כי לגדולתו אין חקר כתיב, וזהו לך הוי' הגדולה שמדת גדולה זו בטל אליך ואינה עולה בשם כלל וכמשל דיבור האדם שבטל לגבי מקורו חוצבו שהוא הבל הלב כך כבי' עדי"מ הנה כתיב דובר מלך שלטון שבחי' גדולה והתפשטות זו נק' בשם דיבור שכמו שהדיבור של האדם אינו אלא לזולתו כך גדולה והתפשטות אינה אלא לתוות הנמצאים כו' וכשם שאין ערוך דיבור א' של האדם לגבי מדותיו ומכ"ש לגבי השכל כך אין ערוך מדת גדולה זו שהוא רק התפשטות מב' אותיות משמו של הקב"ה כמ"ש בי"ה הוי' צור עולמים ביו"ד נברא העוה"ב ובה' נברא העוה"ז וכמו שהוא במדת גדולתו ית' כך הוא בכל מדותיו כי כל בשמים ובארץ כתיב שהכל בטלים אצלו ית' וכך הוא בבחי' חכמתו ובינתו ית' שאפי' בחי' ח"ע קמי' ית' כלא ממש נחשב

אלא שכך עלה ברצונו להמשיך וא"ס ב"ה בע"ס שתהיינה בחי' חכמה ובינה כו', וכמארז"ל בראשית נמי מאמר הוא שראשית הגילוי הוא בחי' חכמה ג"כ אינה אלא בחי' מאמר ועשי' (כי מאמר ועשי' הכל אחד כמאמר ברוך אומר ועושה).

ב) ובוזה יובן מה שנק' הבריאה מאין ליש דלכאורה אינו מובן ולמה נק' מאין הלא ממך הכל כתיב שהוא ית' הוא היש האמיתי וכל העולמות כאין נגדו ומאפס ותהו נחשבו אצלו ית' דכולא קמי' כלא חשיב וא"כ היה ראוי לומר שנתהווה מיש לאין ומהו מאין ליש, אך הענין הוא עפ"מ"ש למעלה בפ"י אימתי גדול כו' שבחי' מדת גדולתו שהוא מקור החיות המתווה כל העולמות ע"י עש"מ הנק' עיר אלקינו הנה מדה זו היא עצמה בטילה במציאות לגבי מהו"ע ית' וכמ"ש לך הוי' הגדולה כו' וכמו ביטול דיבור האדם בעודו כלל במהו"ע כו' או כביטול זיו השמש אשר הוא בטל במקורו לשמש עצמו כי ל"ו השמש הנראה ליש ודבר הוא מפני שבכאן הוא הסתלקות השמש אבל בשמש עצמו הוא בטל במקורו ממש ואינו נראה כלל כי הארה זויו אינו דבר נפרד מהשמש כי התרות הזיו הוא רק מחמת הסתלקות השמש, כך כב"י חיות והארה של כל העולמות שהוא בחי' גדולה ועיר אלקינו בטילה במקורה עד שנק' אין ממש רק מחמת הצמצום והסתיר א"ע שלא יתגלה בבחי' גילוי רב, ותהו בחי' ענותנותו או דוקא אתה מוצא גדולתו שתהי' נק' בשם מדה להוות עולמות אין קץ כו', אבל לגבי הקב"ה אין צמצום והסתר נגדו ית', וא"כ היא בטילה ממש אצלו ונק' אין ולכן נק' הבריאה מאין ליש פ"י שגם המקור המתווה את הנברא נק' אין לגבי מהו"ע ולא כמו באדם שכח הפועל איזה פעולה יש בה התפשטות ממהות ועצמות האדם ולכן מתייגע ע"י המלאכה ולכן שייך לומר על פעולתו מיש ליש, אבל למעלה אינו כן שבחי' כללות החיות המתווה העולמות ונק' ממכ"ע אינו ממהו"ע כלל שיהי' נק' יש כ"א הוא בחי' הוד חיו לבד ונק' אין משא"כ מהו"ע ית' הוא היש האמיתי, והנה כתי' ה' בחכ' יסד ארץ פ"י שבחי' ארץ הוא בחי' דבר ה' בעש"מ שנבה"ע ויסודתו הוא בחכמה כמו עד"מ באדם הגשמי שצירופי האותיות הם מחכמה שהרי התינוק כל זמן שאין בו דעת א"י לדבר וזהו בראשית ברא אלקים ות"י בחוכמתא וארז"ל בראשית נמי מאמר הוא פ"י כדי שיומשך דבר ה' למטה בתחתונים ויהי אור וגומר יהי רקיע וגומר הוצרך להיות ראשית הגילוי בחכמה בכללות ואח"כ נחלק לפרטות בתשעה מאמרות אחרות, ות"א בראשית בקדמין רומו על בחי' יותר עליונה שהו"ע קדמות השכל מח' הקדומה דהיינו בחי' רצה"ע מקור להיות בחי' חכמה ראשית הגילוי כי מה שהחכמה נק' ראשית הוא בערך הנאצלים והנבראים כו' משא"כ לפניו ית' הרי הוא ית' רם וגשא רבבות מדריגות כו' שאפי' נק' חכים ולא בחכ' ידיעא מ"מ לית מח' תפיסא ביה כלל ולא שייך לקרותו אפי' בשם זה ועליו נאמר כולם בחכ' עשית שאפי' ח"ע נחשבת כעשי' גשמיות לפניו, ע"כ ת"א בראשית בקדמין שהוא מח' הקדומה להיות מקור לבחי' החכמה שתהי' ראשית הגילוי והוא בחי' רצה"ע (וזהו מראש ומקדם נסוכה דקאי על בחי' מלי' שהוא בחי' דבר ה' המתלבשת בב"ע ובשבת הוא עולה למעלה ולכן נאמר מדבר דבר כו' ולזה אמר לקראת שבת לכו

ונלכה להמשיך לה כח ועוז שתוכל לעלות כו' מראש מקדם נסוכה היינו כי בחכ' יסד ארץ שהחכמה נק' ראשית כנ"ל ומקדם הוא בחי' קדמון כנ"ל.

ג) והנה בחי' רצה"ע הוא מקור התורה והמצות שרמ"ח פקודין הם רמ"ח אברים דמלכא פי' כמו עד"מ אבר שהוא בשר גידים ועצמות שהם בחי' כלי והארז והחיות מתפשט בתוכן וכללותן נק' בשם אבר כך המצות הם כלים לרצונו ית' שבהם וע"י מתפשט אור וחיות רצה"ע ית' מסוכ"ע להיות בחי' ממכ"ע בבחי' גילוי בתחתונים דהיינו ע"י ישראל עושי המצוה כמ"ש אשר קדשנו במצותיו כו' ושס"ה ל"ת כנגד שס"ה גידים שבהם בחי' דם שהדם הוא הנפש ולמעלה מבחי' החיות שבאברים וכנודע דשס"ה ל"ת גבוהים מרמ"ח מ"ע כו' והו' פי' לשון מצוה שמלבד היות לשון ציווי הוא ג"כ לשון צוותא והתחברות היינו התחברות והמשכת א"ס ב"ה הסוכ"ע בממכ"ע והו' שארז"ל תנאי היה להקב"ה בוימ"ב שאם יקבלו ישראל את התורה כי להיות המשכת א"ס ב"ה בעש"מ לומר יהי אור יהי רקיע כו' הוא ע"י קיום עשה"ד (המכוונים כנגד עש"מ כמ"ש בזהר פ' ויקרא וגם מרומז בהם כל התרי"ג מצות וו' דרבנן שלכך יש בהם תר"ך אותיות) והטעם הוא עפ"מ"ש נפלאותיך ומח' אלינו אין ערוך אליך כו', פי' בחי' חו"ב נק' נפלאותיך לשון אאלפך חכ' אאלפך בינה כי אלף אותיות פלא ומחשבותיך הוא המשכה מחו"ב במדות חו"ג שמהם מקור התהוות עש"מ שנמשכו מע"ס כנ"ל, והו' אלינו שלגבי העולמות נקראים הם נפלאות כו' מאחר שע"י ההשפעה הנמשכת ע"י עש"מ מבחי' הע"ס מתהווים העולמות מאין ליש שאין לך פלא גדול מזה, אבל מ"מ לגבי מהו"ע אין ערוך אליך שאין ערוך כלל בחי' חו"ב לגבי מהו"ע כו', והו' כי לא מח' מחשבותיכם דלא כמו באדם שהמח' מלבשת את הנשמה שכשחושב דבר א' א"א לו לחשוב דבר אחר כו' משא"כ למעלה הנה אף שע"י המח' א' ברא את העולם מאין ליש ממש מ"מ אין מהו"ע ח"ו מלוכש ממש במח' זו כי הוא ית' קדוש ומובדל כו' עד שנפלאותיך ומחשבותיך הם אינן ערוך אליך כלל רק הארה בעלמא מלוכשת בבחי' נפלאותיך ומחשבותיך כו' ע"י צמצום עצום כנודע ולכן כדי שיהי' צמצום זה והמשכה זו להתלבש בעש"מ הוא ע"י אתעדל"ת והיינו ע"י קיום התומ"צ שהן תכלית ברה"ע שהם כלים להיות בהם וע"י גילוי אוא"ס ב"ה ממש בלי הסתר פנים ולהיות דירה בתחתונים משא"כ ע"י עש"מ הגם שנמשכים ג"כ מבחי' רצה"ע כמש"ל בענין בקדמין ברא, אך ההמשכה ע"י צמצומים רבים להיות הנברא יש ודבר נפרד משא"כ ע"י תומ"צ יהי' גילוי בחי' רצה"ע כמו שהוא ממש למעלה בלי הסתר פנים כמ"ש ביאור זה בתניא פכ"ג עיין עליו, והו' התנאי שהי' ימי בראשית כו' שתכלית בריאת היש הוא כדי שאח"כ יהי' ביטול היש לאין ע"י קיום התומ"צ כו', והוצרך להתנות התנאי הוא כידוע בדיני התנאי שהעושה דבר בתנאי אזי קיום הדבר תולה בקיום התנאי ואם אין התנאי מתקיים אזי הדבר אין לו קיום ואעפ"י שהוא נעשה כבר ה"ז כאלו לא נעשה כלל כנודע, ונמצא א"כ שתכלית קיום וגמר התהוות היש הי' תלוי בקבלת התורה שהוא להיות ביטול היש לאין ולכך עי"ז יוכלו יותר לבוא לבחי' זו דביטול היש כו' שהוא דבר הקשה אלא כי לפי שלא נגמר התהוות היש עדיין בשלימות קודם קיום התנאי כו' ולכך יוכלו לבטל היש כיון שלא

נגמר עדין כר להיות יש גמור כו' וכיוצא בזה נתבאר במ"א ע"פ וישב הם לפנות בוקר לאיתנו ופי' רז"ל לתנאו ור"ל כנ"ל שבקיום תנאו או חזר לאיתנו ותקפו שאו נגמר ישותו וקיומו שהיה תולה מו' ימי בראשית ועד זמן קיום התנאי כו' משא"כ קודם קיום התנאי לא היה בו איתנו ותוקפו כו' ולכן נק' רז"ל בשם תנאים ופי' בזהר משפטים שהוא לשון איתנים כי איתן אותיות תנאי דהיינו ע"י שהמשיכו גילוי תושבע"פ עי"ז הם מקיימים העולם וממשיכים בו איתנו וחזקו כו', והו' והאיתנים מוסדי ארץ וכמארו"ל א"ת בניך אלא בניך כו' (וגם עי"ז יהי' גילוי יש האמיתי למטה היינו כדלקמן בפי' ליראה את כו', שהי' הגילוי למטה כמו למעלה כו' בחינת להנחיל אהבי יש ואיך למטה הוא אין כו' וה"ז עיקר קיום היש הגשמי בין בקיומו כל משך זמן קיומו עתה כמו שהוא בין שעיי"ז יהי' בו גילוי בחי' להנחיל אהבי יש ולכן נק' איתנים מוסדי ארץ כו').

ד) וזהו ויצונו ה' לעשות את כל החוקים ליראה את ה' כו' כי תנה גודע מ"ש במ"א ע"פ כי לא מח' מחשבותיכם שלפניו ית' כל מה שלמעלה נק' בחי' יש לגבי שלמטה הימנו כמ"ש להנחיל אהבי יש (ואעפ"י שנת' למעלה בפי' וענין לשון בריאה מאין ליש שגם מקור המהווה הנברא נק' אין היינו לגבי מהו"ע נק' גם בחי' הארה המתפשטת להחיות העולמות בשם אין והוא ית' הוא היש האמיתי אבל לגבי הנבראים הנה הארה זו נק' יש והם בחי' אין לגבי הארה זו וכך הוא באמת מלמעלה למטה) משא"כ מלמטה למעלה כל מה שלמטה הוא מושג ונראה לעין כל בשר נק' יש לגבי שלמעלה הימנו שנק' אין שאינו מושג ונראה וזהו עיקר המשכה של גילוי רצונו ית' למטה ע"י התומ"צ להיות מלמטה למעלה שזה כמו מלמע' למטה הכל בטל לפניו ית' וכאין ואפס ממש וכמ"ש לך ה' הגדולה וגומר כמש"ל פי' זה וקמיה כל"ח ממש כך יהי' בבחי' גילוי ממטה למעלה כו' והיינו ע"י גילוי רצה"ע למטה ממש בלי הסתר פנים וע"י גילוי זה ובאו במערות צורים ובמחילות עפר מפני פחד ה' וגומר להיות בטל אליו ית' וזהו ליראה את ה' שהוא בחי' יראה גדולה זו ע"י גילוי רצה"ע ית' (וכענין מ"ש ביצי"מ ובמורא גדול כו' מפני שנגלה עליהם ממה"מ כו' שהוא בחי' מל' דא"ס שנק' מלך מה"מ כו' ומחמת גילוי זה היה בחי' ביטול במציאות עד שלא הספיק להחמיץ להיות בחי' יש כו', וכן נאמר במשיח והריחו ביראת ה' כי ריח הוא גילוי שע"י המצות כגודע מענין ריחא דלבושייכו הנו' בזהר פ' בלק שהמצות הם בחי' לבושים וזהו פי' ריח בגדיו כו' וע"י גילוי זה לע"ל יהי' גילוי בחי' יר"ע כו' ומשיח ימשיך מבחי' יר"ע זו לכל ישראל כו' משא"כ מלכי ב"ד בזמן הבית המשיכו יר"ת כו' כמ"ש במ"א) ח"ש ליראה את ה' עדמ"ש יראו את ה' קדושו כי אין מחסור ליראיו וצ"ל דהא כתי' יראו מה' כל הארץ כו', וא"כ מהו יראו את ה' קדושו דוקא אך הענין הוא דיש ב' מיני יראות יר"ע הנק' יראה פנימי ויר"ת הנק' יראה חיצונית, ופי' יראה חיצונית נמשכת ע"י התבוננות איך בדבר ה' שמים נעשו ומל' מלכות כ"ע כו' וכולם אמרים ביראה כו' ועו"ג יראו מה' כל הארץ כו' כי הוא אמר ויהי כו' משא"כ בחי' יראה הפנימי הוא בחי' יראו את ה' את דוקא לשון את הטפל כי יראה זו הוא ביטול ממש עד שהוא טפל

לשם הוי' והוא כמו בחי' ובאו במערות צורים כו' מפני פחד ה' כו' שיהי' הגילוי למטה כמו למעלה כו' כנ"ל, ויראה זו נמשכת ע"י קיום המצות ח"ש קדרשיו דווקא שהוא בחי' אק"ב כו', ועל בחי' יראה זו נאמר אם אין חכמה אין יראה והתו' דמחכ' נפקת גק' אצלה תרעא לדרתא כי החכ' מאין תמצא, ויר"ע זו נמשכת מבחי' אין שלמעלה מהחכמה, וזהו כי אין מחסור ליריאו פי' מבחי' זו הוא מילוי כל החסרונות כמו לשון בורא נפשות רבות וחסרון דר"ל מילוי חסרון כו', וזהו כי עמך הסליחה למען תורא כו' (ומה שנק' בחי' זו אין היינו שגם בחי' רצה"ע גק' אין לגבי מהו"ע כנ"ל, אבל לגבי כל העולמות הנה הוא בחי' להנחיל אוהבי יש והעולמות הם אין ואפס וכל"ח כו', ולכן ע"י גילוי בחי' זו הוא מילוי כל הפגמים והחסרונות שבעולם כו', ועו"ל בפי' ליראה את ה' כי בבחי' אין יש ג"כ ב' מדריגות הא' כמו זיו השמש המאיר לארץ, ה' כשהזיו כלול במקורו שאז הוא נעלה יותר וכן יש למעלה כדפי' בסידור בכוונת יוה"כ בפי' קדוש אתה ונורא שמך כו' עיין עליו, וזהו ההפרש בין את לעת עת היינו בחי' מל' כשמתפשט למטה מטה ואת היינו כשכלולה במקורה לשון את הטפל כו', וזהו ליראה את שיהי' הגילוי מבחי' זו כו' עמ"ש במ"א ע"פ סמכוני באשישות וענין ירידה צורך עליה).

ה) וז"ש ויצונו את כל החוקים כו' ליראה כו', כי החוקים הם בחי' שלמעלה מהחכמה ולכן בכחם לעשות בחי' חקיקה בנה"ב לגלות אוצר של י"ש שצריך לחפשו כמטמונים כמו שמתפש אוצר בארץ שחופר ומשליך העפר המכסה עליו כך הוא בחי' חקיקה בפנימיות נה"ב ע"י החוקים שהם בחי' מחוקקים לעשות כלי לבחי' גילוי אוצר של י"ש כי כל בחי' שבבונה יותר יוכל לירד ולהמשיך למטה ע"ד ועברתי באמ"צ אני ולא מלאך כו' לכן לעשות חקיקה בנה"ב בפנימיותה הוא ע"י החוקים שלמעלה מהחכמה כמ"ש במ"א ע"פ אם בחוקתי תלכו כו' ואח"כ כתיב לטוב לנו פי' טוב הוא בחי' הארה וגילוי וכמו את האור כי טוב וזהו שארז"ל תשו' ומע"ט שע"י קדימת התשובה אזי מעשה המצות הם טובים ומאירים משא"כ בלי התשובה הרי ארז"ל עבירה מכבה מצוה שאין מאיר האור מהמצוה ועו"ג ונר רשעים ידעך פי' אפי' בחי' נר מצוה שלו, משא"כ אור צדיקים ישמח שמחה הוא בחי' גילוי כו' כי השמחה מחמת גילוי פנימי' החיות כו', ח"ש ליראה את ה' לטוב לנו שע"י קדימת היראה אזי יהי' בחי' טוב והארה בכל מעשה המצות כו' וכמ"ש ג"כ במ"א ע"פ מה ה' שואל מעמך כ"א ליראה כו' לטוב לך כו', וגם פי' לטוב לנו לעולם שכולו טוב כו', וזהו ג"כ להחיותינו כהיום הזה שהוא בחי' גילוי כמ"ש הנה אלקינו זה וכתוב זה היום עשה ה' דהנה יש בחי' נק' ביום התא ויש בחי' נק' לילה וכן בבחי' זה יש בחי' הלילה הזה שמורים כו' ויש בחי' יום זה היום עשה ה' וביוה"כ כתי' כי ביום הזה יכפר עליכם וכתו' במילה בעצם היום הזה נימול אברהם וקודם מ"ת כתי' ביום הזה באו מדבר סיני, והענין כי בחי' זה הוא לנוכח כמ"ש זה אלי ואנוהו שהוא בחי' התגלות אלקותו ית' אליו כאלו עיניו ראות אותו שיהי' העולם נחשב כאין נגדו ית' וכמ"ש ל באריכות, ולכן ארז"ל משה נתנבא בזה כו' משא"כ בשאר הנביאים נתנבאו בכ"ה שהוא בחי' יחז"ת שהוא רק בחי' דמות כו', ובחי' ההוא מורה על בחי'

העלם וכן בחי' יום מורה על בחי' גילוי, ולילה מורה על בחי' חושך והעלם ולכן הגלות נמשל ללילה והגאולה לבקר וכמ"ש אתא בוקר כו' ולפי"ז בחי' לילה הוא מורה על בחי' חשך כפול העלם אחר העלם דהיינו שאינו רואה כלום ואף שידע אלקותו ית' אך בהסתלקות המוחין אינו נתפס במוחו כלל רק בבחי' הודאה בלבד ה"ז תכלית ההעלם ממנו כמו שיושב באישן לילה בלי אור, אבל בחי' הלילה הזה הוא כשנמשך בחי' גילוי והיינו ע"ד התכללות מדות יום בלילה במעריב ערבים שאף שהוא בבחי' לילה שהגוף ונה"ב מסתירים אעפ"כ יהי' בחי' זה ע"ד איזוהו חכם הרואה את הנולד כאלו עינינו רואות ממש דמכה"כ ולית אתר פנוי מיניה ואעפ"כ נק' לילה הזה ולא יום כיון שאין הגילוי לעיני בשר ממש רק בעין השכל דבלבא כו', אבל בחי' הגאולה דלעיל נק' יום רק יש בחי' יום ההוא שעם היותו יום אינו גילוי גמור אבל בחי' יום הזה הוא גילוי גמור (ור"ל ע"ד ההפרש בין שאר הנביאים שנתנבאו בכה ותרי הנבואה הוא גילוי מהות אלקות ממש כמ"ש וירא אליו כו' ועכ"ז למשה היה גילוי יותר ונתנבא בזה או כמו עד"מ ההפרש בין יום המעונן ליום השמש מאיר בתוקף שהוא יום הוה) ולכן באברהם כתיב בעצם היום הזה גמול כו' שע"י המילה הראשונה נתגלה הארה גדולה ועצומה בבחי' היום הזה כו' וכן לפני מ"ת כתי' ביום הזה באו כו' שהוא ר"ח שהוא ג"כ גילוי הארה גדולה משמשא לסיהרא כו', ועכ"ז נאמר כאן להחיותינו כהיום הזה שע"י קיום המצות יהי' גילוי לעיל אשר עין בעין נראה אתה ה' כו' והיינו כהיום הזה וגם אמר להחיותינו כהיום הזה פי' דלא תימא כיון שיהי' יראה כ"כ מחמת עצם הגילוי א"כ איך נוכל להתקיים מגודל היראה שהרי היראה והחרדה מסלקת הדמים והדם הוא החיות עד"מ לזה אמר אדרבה שע"י יראה עילאה זו יהי' דוקא עיקר החיות והיינו כיון שיודככו הכלים והגופות וכמ"ש ועצמותיהם יחליץ לכן לא שייך לומר חרדה מסלקת כו' וכמ"ש יראת ה' לחיים, והראי' ממלאכים שעונים באימה ואומרים ביראה קדוש כו' ומתקיימים יותר מגופות בני"א והיינו לפי שהגוף מוכך כו', חוהו כהיום הזה כו' פי' כמו שלמעלה בבחי' יחריץ הוא גילוי עצם ונק' יום הזה ומשם עיקר החיות וקיום וכך יהי' למטה בחי' זו ממש לחיותינו ע"י יר"ע כנ"ל כהיום הזה.

ו ולהבין מ"ש מה ה' אלקיך שואל מעמך כ"א ליראה את ה' כו' משמע דיראה מלחא זוטרתני היא אע"ג דכתי' ליראה את ה' כו', הנה מתחלה יש להקדים מה שמצאתי כתוב ע"פ הא דאיתא במדרש תילים בילקוט ד"ק אחת שאלתי מאת ה' וגומר אמר הקב"ה לדוד בתחלה אתה אומר אחת שאלתי שבתו בבית ה' ואח"כ אתה שואל כמה שאלות לחזות בנזעם ה' ולבקר בהיכלו וגומר והשיבו דוד ממך למדתי בתחלה לא באת עלינו אלא באחת שנאמר ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כ"א ליראה ואח"כ פתחת עלינו במצות הרבה שנאמר ללכת בכל דרכיו ולדבקה בו וגומר, ואמר הרב המגיד ז"ל ג"ע הטעם שבאמת שאל רק דבר א' לבד והדברים הנוספים מסתעפים מזה הדבר שמזכרתי להיות ממילא בהיות הדבר הזה מפני שהכל א' ולא הוצרך לבקש רק דבר אחד וממילא באים עם זה שאר הדברים, וצריך ביאור לדבריו שלזה לא היה צריך דוד ללמוד מה' שהרי באמת לא שאל רק שאלה

אחת, אך הענין הוא ידוע 'יראה ה' אהבה ו' תורה ה' מצות, והיותר למעלה יותר ענין אחדות היראה עליונה הוא למעלה מהתורה כמ"ש ויצונו ה' לעשות את כל החוקים האלה ליראה את ה' אלקינו הרי כל שמירת המצות אינם רק להגיע למדריגת היראה ההיא והוא יראת הרוממות ולא כל אדם זוכה לזה היראה ואהבה העליונה שלמעלה מיראה זו היא אה"ר אשר איננה באה מעבודת האדם ויגיעתו כ"א השפעה עליונה כאשר יגיע האדם אל היראה עליונה ממילא תבוא עליו האהבה הזאת המופלגת והיא כלות הנפש לשרשו והיא אהבה בתענוגים ולמעלה היראה והאהבה הנ"ל הם כולא חד ת"ר דלא מתפרשין כי היותר למעלה הוא באחדות יותר משא"כ למטה הוא עולם הפירוד היראה והאהבה הם כמעט שני הפכים היראה צריך שיגיע האדם מתחלה להשפיל א"ע במדריגת השפלות עד מאד ומוזה יבוא ליראה התחתונה ואהבה שלמעלה ממנו הוא השמחה ישמח ישראל בערשיו וזאת האהבה היא למטה מיראה העליונה שע"י האהבה הזאת יוכל להגיע למעט מן היראה העליונה שהוא בטל במציאות כו' זהו מה ה' אלקיך שואל מעמך כ"א ליראה העליונה הנ"ל, וממילא בא אל האהבה העליונה הנ"ל כי דרכו של איש לחזור אחר אשה כי כולא חד למעלה כמבואר בלקו"א ועמ"ש מזה בהערה לתיקון חצות אבל הבינונים צריכים להגיע מתחלה לאהבה שלמטה מן היראה עליונה הנ"ל והיא צמאה לך נפשי כו' ועלי' רמו בווהר לית פולחנא כפולחנא דרחימותא כי הוא כמ"ש לרפויא ארעא פי' עבודת הקרקע היא חרישתא שתתרכך להצמיח הזרעים שבתוכה, משא"כ אם הי' קשה אין מצמחת מה שזורעין בה, וכן הענין בזאת האהבה המסותרת בלב כל אחד ואחד, יעקב חבל גחלתו ניצוץ עליון אך שהיא מלובשת מאד בעמקי הקליפות וצריך להעלותה בשרשה וצ"ל רך בתחלה פי' כמו חרישה שמרכיין ארעא כדי שתצמיח הזרעים פי' להתגבר על חפצו ותשוקתו בעניני עוה"ז וכל תאוותיו ולעמוד על נפשו שלא לפנות לבבו עליהם ולשבור לבבו בשביל חפצו ולדבקה בה' אלקים ומה שיחרוש גופו ביותר וישבר בענין זה כן מצמיח יותר האהבה המסותרת הנ"ל ועבודה זו נק' בחי' יראה התחתונה הקודמת לאהבה זו והוא השפלות והכנעת לבו כמ"ש רז"ל אין עומדים להתפלל אלא מתוך כובד ראש ומן הפסוק ועתה ישראל למד דהע"ה בקשתו שביקש רק דבר אחד שבתי בבית ה' פי' אותיות התורה הם נקראים בתים כנודע והם הכלים ולחזות בנועם ה' היא המתקפה עמ"ש בביאור ע"פ באתי לגני והם האורות שבתוך הכלים ולמעלה הם כולם אחדות א' משא"כ למטה הם נפרדים יש שלומד באותיות כו' וכן מצינו בר' יהודה בר' אלעי שהי' פניו צהובים מ טוב לבו מרוב השמחה והאורה שבתורה שבע"פ מפני שהיו צדיקים מופלגים והי' להם הפנימי' והאותיות כולא חד כו' וד"ל.

ז) והנה לפי"ז משמע דשואל מעמך ליראה את כו' הוא יראה גדולה שהוא יראת הרוממות, והוה נגד פשט הכתוב כ"א ליראה כו' דמשמע שהוא מלתא זוטרת ותינו בחי' יר"ת וכמ"ש בתניא פמ"ה, אך הענין זה עסמ"ש בסידור בהערה לתיקון חצות שיש בחי' יר"ת ויר"ע שגמשכים מהנפש עצמה אבל עיקר הוא בחי' יראה הנמשך מלמעלה שהוא אלהות כו' ומבואר שם

דבהמשכה שלמעלה יש גיכ ב' בחי' יראה היינו ירית הנמשכת ממדת מל' ית' ויריע עליונה אמיתית היא הנמשכת מבחי' ח"ע יוד של שם הוי' וכידוע דשם הוי' כולל ד' בחי' דחילו ורחימו ורחימו ורחילו וכמ"ש במ"א והנה באצי' איהו וגרמיהי חד משא"כ בבי"ע משם יפרד לכן כהנפש למטה הרי אהוי"ר הן ב' הפכים כמש"ל (וכמ"ש במ"א ע"פ וידעת כו') אבל ביראה הנמשכת מלמעלה אף אם הוא מבחי' מל' ית' כיון שהוא מבחי' אצי' דלית תמן קיצוץ ופירוד א"כ מתייחדים אוי"ר וכמארו"ל דרכו של איש לחזור אחר אשה הוא מ"ש ע"פ וידעת היום הנ"ל שלהיות התכללות ויחוד אהוי"ר בנפש הוא ע"י המשכה מלמעלה מבחי' והנרא היינו מבחי' יראה הנמשכת מלמעלה דוקא כו', ונמצא מובן לפי"ז דפסוק כ"א ליראה את כו' שהוא רק בקשת דבר א' וזוה נמשך עוד ללכת בדרכיו ולאהבה אותו היינו מפני שרומז ליראה תתאה כו' כמו שהוא למעלה בבחי' אצילות שע"י היראה נמשך ממילא האהבה משא"כ למטה באוי"ר שבנפש עצמה אדרבה צריך יגיע שנית לאהבה כו', אך עכצ"ל דרומז שיגיע האדם ע"י עבודתו לשיומשך עליו עכ"פ ירית מלמעלה שע"י ממילא יבא לאהבה אותו כו' וזוה למד דהע"ה שביקש גיכ אחת שאלתי כו', היינו כמו שהוא למעלה באצי' ושם הכל אחד אותיות התורה והנעזם כו' והתכלית בקשתו הוא דכדי להגיע לבחי' יר"ע עליונה האמיתית שהוא למעלה מח"ע ועו"ג אם אין חכ' אין יראה ולכן ביקש שבתי בבית ה' אותיות התורה שע"י יגיע ליראה זו שהוא למעלה מעלה מבחי' כ"א ליראה את כו' ועו"ג פסוק ויצונו כו' ליראה את ה' אלקינו הוא בחי' יר"ע העליונה הנמשכת מבחי' סוכ"ע שזוה פי' ה' אלקינו כידוע בכונת פ' ראשון דק"ש.

לבאר כל הנ"ל. הנה ענין אימתי גדול כו' צ"ל דבמ"א מבואר במה שבמקובלים הראשונים נק' ספי' חסד בשם גדולה ומנאו הספי' גגית היינו גדולה גבורה ת"ת ובכהאריו"ל נק' הספי' חגית ותירץ שם דהחילוק הוא בין חסד דאצילות שנק' חסד דמ"ה שהוא בחי' ביטול לא"ס ע"כ אין שייך לשון גדולה אבל החסד שלפני אצי' נק' גדולה כי למעלה מאצי' הוא בחי' א"ס החסד הוא מחמת שגדולתו האמיתית כמו ארך אפיים וגדל חסד וא"כ אדרבה בחי' גדולה שייך לפי"ז גם למעלה מאצי', ואיך אמר כאן לא שייך לשון גדולה כ"א בעיר אלקינו היינו בבחי' מל' דאצי', ונלענ"ד לתרץ והוא בהקדים פי' גדול ה' כו' ולגדולתו אין חקר דהפי' גדול הוא התפשטות מדת הגדולה שיהי' ניכר גדולתו לנבראים שע"י מהולל מאד בפייהם אבל לגדולתו העצמי כמו שהוא למעלה מבחי' גילוי לנבראים הוא אין חקר שא"א כלל להשיג זה כן אמר רבינו ז"ל בפ"י המילות דתפלה, ונמצא יש ב' בחי' בגדולה הא' בחי' ולגדולתו אין חקר, הב' בחי' התגלות מדה זו לנבראים ועל בחי' זו נאמר אימתי גדול כשהוא בעיר אלקינו שהוא המל' מקור דבי"ע, אמנם להבין מהו ענין גדולה למעלה יובן מ"ש בפ"י שמע ישראל שמע שם ע' ישראל א' מע' באומות כו' עד מלאכים ע' בנשמות שנמצא הריבוי יותר גדול הוא בנשמות

ולמעלה אמר כן למטה ישראל א' מע' באומות שהם היותר מועטים וכן מבואר במ"א דכל מה שלמעלה יותר שם הריבוי יותר גדול עד שרובבות נכתר אלפים בחו"ב כו' אלפעמים מבואר בהיפוך דכל מה שלמטה הריבוי יותר גדול כי נכתר נק' יחידה כו' עד שכל מה שמשתלשל למטה נעשה ריבוי יותר, והתירוף ע"ז דשניהם אמת דבבחי' הכלים כל מה שלמטה נעשה ריבוי יותר אבל באורות הוא להיפוך כו', והשתא א"ש דבחי' גדולה הוא מצד התפשטות ריבוי ההתהוות ובחי' גדול ומהולל מאד ע"י התהוות ריבוי הנבראים שהם מבחי' כלים ע"כ זה דוקא בעיר אלקינו מקור דאבי"ע אבל בחי' ריבוי האורות שייך יותר למעלה מן האצ"י וזהו ולגדולתו אין חקר כי האורות אינם מושגים כלל משא"כ באצ"י לא שייך כלל בחי' גדולה כי שם למעלה מבחי' נברא ויש ששייך לומר בחי' גדול ע"ד בעיר אלקינו כו' וגם בחי' ארך אפיים וגדל חסד זהו למעלה מאצ"י שהוא בחי' יש האמיתי אבל אצ"י נק' אין ומ"ה שבטל לא"ס כו', ועז"נ לך הוי' הגדולה היינו בחי' החיות המתפשט בבי"ע להיות א"ס יש האמיתי אך ההתפשטות וגילוי הגדולה שם הוא בחי' התהוות אורות עליונים לאין קץ כו' וכענין השמים והארץ החדשה אשר אני עושה תמיד כו' וזהו ולגדולתו אין זקק וז"ש שהריבוי היותר גדול הוא בנשמות דהיינו נשמות חדשים כו'.

(ב) ועפ"י"ז יובן ג"כ דפי' אימתי גדול כשהוא בעיר כו', יש לפרשו ג"כ אפי' על בחי' גדולה שלמעלה מאצ"י דהנה מה שהמל' דאצ"י נק' עיר הוא מצד בחי' אותיות שנק' אבנים שני אבנים בונות שתי בתים וכללות כולם נק' עיר היינו כמה וכמה צירופים כו' וידוע ומבואר במ"א דיש כמה בחי' אותיות היינו אותיות המח' וכן אותיות השכל ואותיות שלמעלה מן השכל כו', ולכן בחי' בינה נק' ג"כ עיר כנודע שהוא בחי' ירושלים שלמעלה, ועז"נ פי' בספרי הקבלה מה שארו"ל שושבע הקב"ה שלא יכנס בירושמ"ע עד שיכנס בירושמ"ט דירושמ"ט הוא בחי' המל' שהיא בזמן הגלות שנתרחקה מהיחוד עליון ועז"נ איכה ישבה בדד כו' היתה כאלמנה שהלך בעלה למדה"י כו' ונשבע הקב"ה שלא יכנס בירושמ"ע היינו דאע"ג דאר"א הם ת"ר דל"מ מ"מ היינו בחי' יחוד חיצוני לקיום העולמות והתהוות מאין ליש ע"י יחוד זה אבל אין יחוד וגילוי פנימי גם בירושמ"ע שהוא בחי' בינה עד שיכנס בירושמ"ט שהוא המל' ונמצא שהבינה נק' ג"כ עיר והיינו מצד שהוא בחי' אותיות מח' עילאה כו' שהם בחי' בתים, וכמ"כ יובן לפי"ז ג"כ בבחי' אותיות היותר עליונים שהם ג"כ נק' בחי' עיר דכמו שבתי העיר בהם דרים בג"א כך אותיות אלו הם בתים וכלים לגילוי האור שלמעלה מהאורות ורא"י לזה ג"כ מ"ש במ"א תבנה ותכונן עיר סיחון דקאי על אותיות התפלה התורה וכמ"ש ולפני ה' ישפוך שיחו ובתרי' כתיב כל היום היא שיחתי ונק' שיחה ל' הוזה ממקום למקום כי ע"י אותיות התפלה ממשכיכם אורות חדשים מבחי' רצה"ע כמאמר יהי רצון מלפניך כו' שלהיות רפואת החולה וברכת השנים כו' והיינו משום שמאותיות התפלה קושר כתרים כו' הרי מבואר בפ"י שגם אותיות אלו שמבחי' כתר שזהו בחי' יהי רצון נק' ג"כ עיר עד שלפי"ז יובן שגם בחי' אותיות דרשימו נק' עיר אלקינו ואור הקו מלוכש בהם וכמ"ש

דבהמשכה שלמעלה יש גיכ ב' בחי' יראה היינו ירית הנמשכת ממדת מל' ית' ויר"ע עליונה אמיתית היא הנמשכת מבחי' ח"ע יוד של שם הוי' וכידוע דשם הוי' כולל ד' בחי' דחילו ורחימו ורחימו ודחילו וכמ"ש במ"א, והנה באצי' איהו וגרמוהי חד משא"כ בבי"ע משם יפרד לכן כהנפש למטה הרי אהוי"ר הן ב' הפכים כמש"ל (וכמ"ש במ"א ע"פ וידעת כו') אבל ביראה הנמשכת מלמעלה אף אם הוא מבחי' מל' ית' כיון שהוא מבחי' אצי' דלית תמן קיצוץ ופירוד א"כ מתייחדים אוי"ר וכמארז"ל דרכו של איש לחזור אחר אשה והוא מ"ש ע"פ וידעת היום הנ"ל שלהיות התכללות ויחוד אהוי"ר בנפש הוא ע"י המשכה מלמעלה מבחי' והנורא היינו מבחי' יראה הנמשכת מלמעלה דוקא כו', ונמצא מובן לפי"ז דפסוק כ"א ליראה את כו' שהוא רק בקשת דבר א' ומוזה נמשך עוד ללכת בדרכיו ולאהבה אותו היינו מפני שרומז ליראה תתאה כו' כמו שהוא למעלה בבחי' אצילות שע"י היראה נמשך ממילא האהבה משא"כ למטה באוי"ר שבנפש עצמה אדרבה צריך יגיע שנית לאהבה כו', אך עכצ"ל דרומז שיגיע האדם ע"י עבודתו לשיומשך עליו עכ"פ ירית מלמעלה שע"י ממילא יבא לאהבה אותו כו' ומוזה למד דהע"ה שביקש ג"כ אחת שאלתי כו', היינו כמו שהוא למעלה באצי' ושם הכל אחד אותיות התורה והנועם כו' והתכלית בקשתו הוא דכדי להגיע לבחי' יר"ע עליונה האמיתית שהוא למעלה מח"ע ועו"ג אם אין חכ' אין יראה ולכן ביקש שבתי בבית ה' אותיות התורה שע"י יגיע ליראה זו שהוא למעלה מעלה מבחי' כ"א ליראה את כו' ועו"ג פסוק ויצונו כו' ליראה את ה' אלקינו הוא בחי' יר"ע העליונה הנמשכת מבחי' סוכ"ע שזהו פי' ה' אלקינו כידוע בכונת פ' ראשון דק"ש.

לבאר כל הנ"ל. הנה ענין אימתי גדול כו' צ"ל דבמ"א מבואר במה שבמקובלים הראשונים נק' ספי' חסד בשם גדולה ומנאו הספי' גג"ת היינו גדולה גבורה ת"ת ובכתאריז"ל נק' הספי' חג"ת ותירץ שם דהחילוק הוא בין חסד דאצילות שנק' חסד דמ"ה שהוא בחי' ביטול לא"ס ע"כ אין שייך לשון גדולה אבל החסד שלפני אצי' נק' גדולה כי למעלה מאצי' הוא בחי' א"ס והחסד הוא מחמת שגדולתו האמיתית כמו ארך אפיים וגדל חסד וא"כ אדרבה בחי' גדולה שייך לפי"ז גם למעלה מאצי', ואיך אמר כאן לא שייך לשון גדולה כ"א בעיר אלקינו היינו בבחי' מל' דאצי', ונלענ"ד לתרץ והוא בהקדים פי' גדול ה' כו' ולגדולתו אין חקר דהפי' גדול הוא התפשטות מדת הגדולה שיהי' ניכר גדולתו לנבראים שע"י מהלל מאד בפיהם אבל לגדולתו העצמי כמו שהוא למעלה מבחי' גילוי לנבראים הוא אין חקר שא"א כלל להשיג זה כן אמר רבינו ז"ל בפי' המילות דתפלה, ונמצא יש ב' בחי' בגדולה הא' בחי' ולגדולתו אין חקר, וב' בחי' התגלות מדה זו לנבראים ועל בחי' זו נאמר אימתי גדול כשהוא בעיר אלקינו שהוא המל' מקור דבי"ע, אמנם להבין מהו ענין גדולה למעלה יובן מ"ש בפי' שמע ישראל שמע שם ע' ישראל א' מע' באמת כו' עד מלאכים ע' בנשמות שנמצא הריבוי יותר גדול הוא בנשמות

ולמעלה אמר כן למטה ישראל א' מע' באימות שהם היותר מועטים וכן מבואר במ"א דכל מה שלמעלה יותר שם הריבוי יותר גדול עד שרבות בכתר אלפים בחיוב כ' אלפעמים מבואר בהיפוך דכל מה שלמטה הריבוי יותר גדול כי בכתר נק' יחידה כו' עד שכל מה שמשתלשל למטה נעשה ריבוי יותר, והתירוץ ע"ז דשניהם אמת דבבחי' הכלים כל מה שלמטה נעשה ריבוי יותר אבל באורות הוא להיפוך כו', והשתא א"ש דבחי' גדולה הוא מצד התפשטות ריבוי התהוות ובחי' גדול ומהולל מאד ע"י התהוות ריבוי הנבראים שהם מבחי' כלים ע"כ זה דוקא בעיר אלקינו מקור דאבי"ע אבל בחי' ריבוי האורות שייך יותר למעלה מן האצ"י וזהו ולגדולתו אין חקר כי האורות אינם מושגים כלל משאי"כ באצ"י לא שייך כלל בחי' גדולה כי שם למעלה מבחי' נברא יש ששייך לומר בחי' גדול ע"ד בעיר אלקינו כו' וגם בחי' ארץ אפיים וגדל חסד זהו למעלה מאצ"י שהוא בחי' יש האמיתי אבל אצ"י נק' אין ומ"ה שבטל לא"ס כו', ועז"נ לך הוי' הגדולה היינו בחי' החיות המתפשט בבי"ע להיות א"ס יש האמיתי אך ההתפשטות וגילוי הגדולה שם הוא בחי' התהוות אורות עליונים לאין קץ כו' וכענין השמים והארץ החדשה אשר אני עושה תמיד כו' וזהו ולגדולתו אין חקר וז"ש שהריבוי היותר גדול הוא בנשמות דהיינו נשמות חדשים כו'.

ב) ועפ"י"ו יובן ג"כ דפי' אימתי גדול כשהוא בעיר כו', יש לפרשו ג"כ אפי' על בחי' גדולה שלמעלה מאצ"י דהנה מה שהמל' דאצ"י נק' עיר הוא מצד בחי' אותיות שנק' אבנים שני אבנים בונות שתי בתים וכללות כולם נק' עיר היינו כמה וכמה צירופים כו' וידוע ומבואר במ"א דיש כמה בחי' אותיות היינו אותיות המח' וכן אותיות השכל ואותיות שלמעלה מן השכל כו', ולכן בחי' בינה נק' ג"כ עיר כנודע שהוא בחי' ירושלים שלמעלה, ועז"נ פי' בספרי הקבלה מה שארו"ל שנשבע הקב"ה שלא יכנס בירש"מ"ע עד שיכנס בירש"מ"ט דירוש"מ"ט הוא בחי' המל' שהיא בזמן הגלות שנתרחקה מהיחוד עליון ועז"נ איכה ישבה בדד כו' היתה כאלמנה שהלך בעלה למדה"י כו' ונשבע הקב"ה שלא יכנס בירש"מ"ע היינו דאע"ג דאור"א הם ת"ר דל"מ מ"מ היינו בחי' יחוד חיצוני' לקיום העולמות והתהוות מאין ליש ע"י יחוד זה אבל אין יחוד וגילוי פנימי' גם בירש"מ"ע שהוא בחי' בינה עד שיכנס בירוש"מ"ט שהוא המל' ונמצא שהבינה נק' ג"כ עיר והיינו מצד שהוא בחי' אותיות מח' עילאה כו' שהם בחי' בתים, וכמו"כ יובן לפי"ז ג"כ בבחי' אותיות היותר עליונים שהם ג"כ נק' בחי' עיר דכמו שבתי העיר בהם דרים בנ"א כך אותיות אלו הם בתים וכלים לגילוי האור שלמעלה מהאורות וראי' לזה ג"כ מ"ש במ"א תבנה ותכונן עיר סיחון דקאי על אותיות התפלה התורה וכמ"ש ולפני ה' ישפוך שיחו ובתו' כתיב כל היום היא שיחתי ונק' שיחה ל' הוזה מ"מקום למקום כי ע"י אותיות התפלה ממשיכים אורות חדשים מבחי' רצו"ע כמאמר יהי רצון מלפניך כו' שלהיות רפואת החולה וברכת השנים כו' והיינו משום שמאותיות התפלה קושר כתרים כו' הרי מבואר בפ"י שגם אותיות אלו שמבחי' כתר שזהו בחי' יהי רצון נק' ג"כ עיר עד שלפי"ז יובן שגם בחי' אותיות דרשימו נק' עיר אלקינו ואור הקו מלוכש בהם וכמ"ש

גיכ במ"א (ע"פ הוי' לי בעתרי) דבחי' זו נק' גיכ בחי' שכינה המשכת אוא"ס בבחי' זו נק' יחוד קובי"ה ולפי"ז מובן דפי' אימתי גדול כו' שייך גיכ שם כי גם בחי' גדולה שלמעלה מאצילות בהתהוות אורות לאין קץ אין זה אלא כשהוא בעיר אלקינו היינו בהתלבשות אוא"ס מהקו בבחי' אותיות דרשימו או התלבשות האור בבחי' אותיות הרצון כו', ועמ"ש ע"פ ועמדו רגליו ביום ההוא כו' שע"י אותיות אלו נעשה התהוות אורות עליונים שלמעלה מאצי' וגם הריבוי עלמין דיתבין בגולגלתא הם מבחי' אותיות אלו (חה"ע ובתים מלאים כל טוב אשר לא מלאת דהיינו מה שלמעלה מבחי' אתעדל"ת) וזהו פי' ולגדולתו אין חקר, אבל בעוד בחי' האותיות כלולים בהאור ובטלים במציאות ע"ז אמר לך הוי' הגדולה כו' ולכן זה ענותותו להתלבש גם בגדולה שלמעלה מאצי' כו'.

ג) ועפ"ז יובן גיכ בפי' שהבריאה מאין ליש נק' כח מאין לפי שגם החיות המחיה את ה"ש נק' אין לגבי מה"ע כמ"ש לך הוי' הגדולה כו' שבחי' זו ישנה גיכ בכמה וכמה עולמות דהנה בי"ע התהוותם ממל' דאצי' מאין ליש וכן בחכמה דאצי' כתיב והחכמה מאין תמצא שהתהוותה מהכתר בחי' אין פי' עדי"מ הדיבור הנה מהדיבור של הרב נעשה מוחין ושכל לתלמיד ודיבור זה הנה לגבי הרב הוא עדי"מ בחי' אין כי במחשבתו ושכלו מלוכש שכל רב יותר ממה שמלוכש בדיבור ונמצא מבחי' של המשפיע נעשה התהוות ה"ש של המקבל ועדי"ז בחי' מל' דאצי' שהוא בחי' דבר ה' והדיבור בחי' אין לגבי עצמות א"ס דאצי' ומבחי' דיבור זה נתהווה בי"ע ליש שהם בו נמצא מאצי' יש גי' מדריגות היינו שבחי' א"ס המלוכש בע"ס דאצי' נק' יש האמיתי, ובחי' מל' דבר ה' נק' אין לגבי בחי' זו כמו זיו השמש לגבי השמש ומבחי' אין זה נעשה התהוות יש דבי"ע ופי' אימתי גדול כשהוא בעיר הכוונה כאשר ממדת מל' נתהווה עולמות בי"ע זהו בחי' גילוי הגדולה ע"י צירופי אותיות הדיבור משא"כ כשבחי' מל' כלולה באצי' הוא בבחי' ביטול כזיו השמש בשמש שהרי המל' נק' אין כנ"ל וא"כ אז גדולה זו כאין ואפס נחשב ולכן נק' חסד דמ"ה שהוא בביטול לא"ס כו' ועדי"ז גיכ מאצי' לגבי למעלה מאצי' הנה החכ' נק' יש כי קנה חכ' קנה בינה ב"פ קנה עולה יש והחכמה מאין תמצא מבחי' כתר שהוא בחי' מל' דא"ק שהוא בחי' אותיות עדי"מ מבחי' א"ק לכן נק' בחי' עצמות אורות א"ק כנ"ל ממל' דאצי' לגבי אצילות שבחי' א"ק נק' יש האמיתי לגבי בחי' אין זה, וזהו דכתרא עילאה אוכם הוא לגבי עה"ע כמו שבעליות המל' באצי' נאמר שחורה אני כמ"ש במ"א שבחי' שחרות זה הוא הביטול כו', ונמצא כאן יובן גיכ פי' אימתי גדול כשהוא בעיר כו', כי הנה ארץ אפיים וגדל חסד היינו ע"י בחי' המשכות א"א באצי' להיות החכ' מאין תמצא משא"כ לגבי א"ס ב"ה הרי כתר"א עילאה אוכם הוא בבחי' שחרות וביטול כו' ולא שייך כלל גדולה כו' וכמו המל' דאצי' בעלותה באצי' כנ"ל ועדי"ז יובן עוד יותר בהתהוות בהכללות א"ק גיכ יש מאין שהרי נק' אדם דבריאה ובחי' אין המהווה אותו הוא בחי' אותיות הרשימו שנק' אין וכל"ח לגבי א"ס ב"ה ממש שהוא ה"ש האמיתי ממש ויובן שם גיכ פי' אימתי גדול כו' וכנ"ל, והנה מה שהמל' דאצי' בכתר להוות מאין ליש הוא לפי שנעוץ תחבי"ס שיש

במל' הארה מכתר שהוא מל' דא"ס כו' וכמ"ש במ"א, תהו שרש ענין בראשית ברא בקדמין ברא הנז"ל (בפנים את ב') ומראש ומקדם נסוכה.

(ד) וז"ש יראו את ה' כו', כי אין מחסור ליריאו פי' ע"י המצות נמשך בחי' כתר שהוא בחי' אין שממנו תמצא החכמה והוא ממלא כל החסרונות שבבי"ע והיינו ע"י המצות יהי' הגילוי למטה כמו שלמעלה היש כו' (כנז"ל בפנים את ד') וביאור הענין הגה יש להבין תחלה פי' אל דיעות שכולל ב' דיעות דמשמע ששני הדיעות יש להם שרש ומקור למעלה וכן ידוע בפ"י אל דיעות היינו ב' דיעות בחי' דעת דז"א ד"ע וד"ת והלא הדיעה התחתונה שלמטה היש ולמעלה האין הוא רק מה שנדמה לנו ואינו האמת כלל רק שבדעתנו נדמה לנו כן א"כ איך שייך לומר על בחי' זו אל דיעות כו' הרי אצלו ית' הדיעה כפי שהוא האמת דכולא קמי' כל"ח וא"כ היינו רק דיעה אחת (וכ"ש שיפלא איך שייך לומר ששרש דיעה זו נמשך מד"ת דז"א שהוא נמשך מיסוד דאימא מג"ר דאצ"י ושם ודאי בחי' יחז"ע שהיש בטל כו') וקודם כל נקדים ביאור ענין דיעה עליונה שלמעלה היש והנבראים הם בחי' אין וכביטול זיו השמש בשמש וכמ"ש בתניא ח"ב שדבר זה צריך ביאור והוא דאין התהוות הנברא וחיות המהווה אותו ממש כמו זיו השמש מן השמש דהרי הבריאה הוא דבר שנתחדש ממש שזוהו ההפרש בין השתלשלו' עו"ע לבריאה יש מאין שהמשכות והתהוות העלול מעילתו אין בזה פלא וחדוש גדול כי העלול הוא מעין עילתו וכמו שזיו השמש הוא מעין מאור השמש וגם קודם התהוותו היה כלול בהעלם בעילתו רק אח"כ יצא מההעלם אל הגילוי ולכן אין בזה דבר חידוש כ"כ משא"כ התהוות יש מאין כמו גשמיות מרוחניות שאין הגשמי מעין וערך הרוחניות ולא שייך לומר שקודם התהוותו היה כלול ברוחניות כיון שאינו בערך כלל ולכן התהוות הגשמי' עד"מ הוא התהוות דבר חדש מעיקרו וקודם ברה"ע לא היה כלול הגשמי' למעלה ח"ו כ"א שנתחדש בריאה חדשה דבר חדש מעיקרו בשמי"ב וזהו הפלא הגדול וכיון שכן אין שייך לומר דגם עכשיו אחר בריאתם הם באמת כמו זיו השמש בעודו כלול במאור השמש שהרי בחי' וענין זיו השמש לגבי השמש הוא בהיפוך מבחי' התהוות דבר חדש כנ"ל אבל בחי' הנבראים שהם בריאה חדשה שלא מערך בוראם וחיותם המהווה אותם ולא מערך העלול לעילתו חזו השמש לגבי השמש, כ"א ריחוק ערך מאד כמו ריחוק גשמיות מרוחניות א"כ איך יהי' אמיתית עניני' כזיו השמש לגבי השמש, אך הענין דמה שנמשלו זיו השמש לגבי השמש היינו רק בערך ביטול לגבי חיות המהווה אותם דביטולם הוא בתכלית כיון שבהסתלקות החיות מהם היה כלא היה ואין סיבה אחרת להתהוותם רק החיות המהווה אותם ה"ו כביטול זיו השמש לגבי השמש כו' ולא כביטול הגוף לגבי הנשמה שהגוף יש לו סיבה אחרת שהתהוותו מטיפת אב ואם כו' לכן אין ביטול לגמרי כביטול חזו כו' אבל מ"מ ערך ריחוק מהות הנברא ממהות החיות המהווה אותו רחוק מאד ואין קץ מערך חזו לגבי השמש שהזיו הוא מעין השמש וע"כ אין זה הוי' חדשה משא"כ הנברא לגבי החיות המהווה אותו עם חיות אין לו סיבה אחרת כמו חזו מהשמש אך התהוותו בחי' הוי' חדשה ממש וריחוק מערך חיות המהווה אותו וזהו באמת פלא גדול, אבל מ"מ ענין ביטול הוא כביטול חזו כו' כמו שביאר בתניא ח"ב

פי' אין עוד מלבדו כו'. ח"ש כולא קמי' כל"ח אין ר"ל לא ממש שהרי כבר הקדמנו דפי' בריאה והתחדשות יש מאין היינו ותהוות דבר חדש ממש הרי יש מציאות דבר ואינו לא ממש אלא בכ"ף הדמיון לפי שיש זה בטל לגבי חיות המהווה אותו כמו ביטול הזיו כו' (וביטול הזיו עצמו למעלה י"ל שנק' לא ממש ולא כלא כי אינו כמו זיו השמש בשמש שהזיו מאיר בלא רצון השמש משא"כ שהוא ביכולתו לא להאיר כמ"ש במ"א שזהו הנק' כח ויכולת להאיר).

ה) והנה כ"ז הוא בחי' דיעה עליונה משא"כ בדיעה תחתונה הנברא נראה דבר נפרד ולא כביטול כזיו כו'. והתהוות זה הוא מחמת שהחיות המזוהה מאיר ע"י לבוש המעלים ונק' מסך שבין אצ"י לבריאה וא"כ מובן שדעה זו יש לה שרש למעלה והוא מצד המסך הנ"ל וכן נת' במ"א בביאור ע"פ כי תשמע בקול לעשות הישר בעיני ה' כו' שב' דיעות אלו הם ב' בחי' השגחתו שאם הוא ית' משגיח למטה מבחי' יחוד"ע הוא שהנברא בבחי' אין ולמעלה היש וכשמשיג מבחי' יחוד"ע הנברא בחי' יש וב' השגחות אלו הוא בחי' שם ה' ושם אלקים ע"ש, ונמצא גם דיעה תחתונה יש לה שרש למעלה מצד המסך, וביאור זה יובן ע"פ מה שמ"כ שהוא עד"מ מהשפעת הרב לתלמיד שמעלים פנימית השכל כפי יכולת התלמיד לקבל ואם יוכל להיות שיהי' גופל איזה קושיא על שכל זה דהיינו שמחמת רוב צמצום השכל לא יוכלו למצוא תירוץ על הקושיא משא"כ מצד עצם השכל כמו שהוא אצל הרב יתורצו כל הקושיאות ונמצא בשכל הרב המשפיע המלוכש בהשפעה יוכל שימשך סתירה להשכל כו' וכך בבחי' ההשפעה להיות הנברא יוכל להיות נמשך סתירה לההשפעה והיינו מה שהנברא נראה יש ודבר נפרד כו'. וביאור י"ל הנה כתיב סוף ספר יונת אלם על מה שמצינו בגמר' פעמים רבות דרב כהנא ורב אשי מקשו לרב ושתיק רב ואעפ"כ אשכח מינייהו דהלכתא כוותיה כמו פ"ק דביצה גבי אפרוח שנולד כו' והטעם שרב ידע שהדין צריך להיות כך עפ"י סתרי תורה כמו שהוא הענין למעלה בעולמות עליונים דשם יש הפרש גדול בין בחי' עגל שנולד מן הטריפה ביו"ט לאפרוח שנולד אבל בנגלה לא מצא טעם ע"ש. השתא עפ"י יובן היטב המשל הנ"ל שמ"כ כי הנה ידיעות הטעמים עפ"י הנסתר זהו עומק חכמה עליונה וידיעות הטעמים הנגלות הן הן בחי' לבושים והוא ג"כ חכמות התורה רק שהוא בבחי' לבוש לעומק חכמה דסתרי תורה כמ"ש תפוחי זהב במשכיות כסף כו' ולרב כהנא ולר"א לא יכול רב להשפיע העומק רק הלבוש והרי א"כ מצד הלבוש נפל קושיא וסתירה לאמתית ההשפעה משא"כ מצד הפנימי' העומק לא יש שום סתירה והרי אף שלבוש זה הוא ג"כ חכמתו של הרב ממש מ"מ שייך שיומשך סתירה לאמתית והיינו מחמת שהוא רק בחי' לבוש, כמ"כ יובן למעלה בחי' המסך שבין אצ"י לבריאה הוא בחי' לבוש והוא ממש השפעת אלקות ואעפ"כ מצד שהוא לבוש המעלים יכול שיומשך סתירה לההשפעה והוא מה שאעפ"כ שעי' חיות מלבד זה מתהווה הנברא יש מאין עכ"ז נראה הנברא דבר נפרד בפ"ע משא"כ גילוי פנימי' האור בלא לבוש לא הי' שום סתירה כ"א היה הנברא נראה בבחי' ביטול כמו זיו כו' ומזה יובן איך דיעה תחתונה הנ"ל שרשה למעלה בהלבוש והמסך שאעפ"י שמתהווה מאין ליש נראה הנברא יש ודבר נפרד כנ"ל במשל דשתיק רב ונמשך לו סתירה כו'.

ו והנה זיא לגבי עתיקא כאלקים חשוב ע"כ גם בכאן שייך ב' דיעות הנ"ל דהוי' אלקים כמ"ש במ"א (בביאור דכי תשמע הנ"ל) וביאור זה יש להבין עפ"מ"ש למעלה דהחכמה מהכתר נמצא בבחי' יש מאין א"כ לגבי חכמה ח"א נק' למטה באצ"י היש ולמעלה הכתר בחי' אין, אבל לגבי ע"י הוא בהיפוך כו') וזהו כי אל דיעות שיש בז"א ב' בחי' דיעות ע"פ דע"ת נראה למטה היש ולמעלה האין משא"כ בחי' ד"ע נמשך לו מע"י (ששרשו מרישא תנינא דא"א שבו מלובש דעת דע"י ומאיר בתיקון ואמת שבלחיים דא"א) ע"כ למעלה היש ולמטה האין כו', והיינו ע"י הסתכלות ז"א בא"א מקבל הארה זו להיות הגילוי למטה כמו למעלה כו' והו"ע כי אל דיעות פי' שם אל הוא ראש מ"ג מדה"ר דע"י וא"א ע"כ כולל הב' דיעות כי הוא למעלה מבחי' ב' דיעות דאצ"י ובי"ע שהרי גם ז"א דאצ"י נק' יש מאין לגבי בחי' ע"י כנ"ל ולפי שגילוי זה נמשך ע"י קיום המצות ששרשן מהכתר ע"כ נאמר ויצונו כו' ליראה את הוי' כר שעי"ו יהי' הגילוי למטה כמו למעלה ממש באצ"י משום שנמשך מבחי' שלמעלה מאצ"י ופי' את היינו שיש ב' בחי' באותיות היינו אותיות הדיבור ממש ושרשן בנפש ובחי' זו נק' את היינו אותיות מא' עד תיו הכלולים בנפש והוא בחי' המל' כמו שהוא בשרשה בחי' האור הכלול במאור כו' (ועמ"ש"ל אות ב' דיש כמה בחי' אותיות וא"כ כמ"כ יובן בפ"י ליראה את ה' אלקינו והיינו יר"ע העליונה מבחי' ח"ע ע"י גילוי מבחי' מל' דא"ס שנק' ג"כ את זכמו ובמורא גדול דיציי"מ מפני שנגלה עליהם ממה"מ שהוא בחי' מל' דא"ס כמ"ש במ"א).

כי עם קדוש, ובך בחר ה', רבות במדבר תוך פ"ג, רי"ד ב' ששה הם שנבחרו כו' ישראל מנין שנאמר ובך בחר באיכה כ"ג ג' בד"ה ר' יהושע דסכנין בשם ר' לוי פתח וזכור את בוראך בימי בחורותיך קהלת יב, עד שאת קיימת שנאמר ובך בחר ה', בקהלת ד"ה מה שהי' כבר הוא דף צ"ג א', ע"פ והאלקים יבקש את נרדף, ישראל נרדף כו' ובחר הקב"ה בישראל שנאמר ובך בחר, סוף קהלת קט"ו א' בפסוק וישוב העפר, ג"כ כמ"ש באיכה נ"ג ב' הג"ל.

כי עם קדוש זח"א ויצא קס"ג ב' וע"ש בס"ת דקס"ב ע"א, זח"ב משפטים קכ"א סע"א ופי' במק"מ קדוש ת"ת, שם קב"ה סע"א תרומה קס"ד סע"א ופי' עד"ו הפסוק ברוב עם הדרת מלך, היינו שע"י בחי' ברוב עם קדוש נמשך הדרת מלך ה"ס מל' דא"ס וכמ"ש במ"א ע"פ להודיע לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו, ר"פ האזינו רפ"ו ב' כי עם קדוש כו' עד וישראל קדישין כו' הוא אחיד לון לחולקיה כו' והיינו שהוא ית' נק' אלקים קדושים ביהושע סי' כ"ד ט', והרמ"ז שם פי' קדישין פי' שהם מן המוחין הפנימיים הנק' קדש (כי ישראל לי ראש) וראויים הם לקבל שפעם פנים בפנים בלתי שום אמצעי ומפני זה אסר להן השיתוף שכן כתיב לא יהי' לך אלקים אחרים על פני עב"ל.

בת"ז תיקח ע' קליא א' פי' כך בחר ה' ע"ד נגילה ונשמחה כך דאיתא בש"ש
רבה על פסוק זה כך בכ"ב אותיות שכתבת לנו בתורה ב' שנים כ'
עשרים הרי כ"ב אותיות כ"י וכמ"כ פי' כך בחר ה' שהם יקבלו כ"ב אותיות
שבתורה כ"י.

ואתחנן ד' ח'

כי מאהבת ה' אתכם. עקרים מיג ל"ו. רבות ק"ג ב' רפ"ד ג' רצ"ב א' ח"מ ז"ב
קלט"ג. ילקוט ח"א פא"א ח"ב ככה"א.

א) רבות ק"ג ב' הוא מקץ פצ"ב. ולא מצאתי שם כ"א השיך לזה ענין כי
את אשר יאהב ה' יוכיח.

ב) ב"פ' מסעי רפ"ד ג' ע"פ כי אתם באים אל ארץ כנען הן הארץ חביבה עלי
שנאמר ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה תמיד וישראל חביבין עלי
שנאמר כי מאהבת ה' אתכם אמר הקב"ה אני אכניס את ישראל (פי' ד"א) שהם
חביבים עלי לארץ שחביבה עלי (פי' מ') שנאמר כי אתם באים אל ארץ כנען
ועמ"ש ע"פ כי תבואו אל הארץ ושבתה הארץ כי ביאה זו הוא ענין יחוד
העליון ועי"ז ושבתה הארץ דעביד לה נייחא.

ג) רבות פ' עקב רצ"ב א' לפיכך אמר משה ומשמרו את השבועה מן
ויפדך מבית עבדים אתה יודע שהוא האל הנאמן.

ד) בשו"ש רבה ג' ב' ס"פ לריח שמניך, ד"א על כן עלמות אתכוך אלו
ישראל שנאמר כי מאהבת ה' אתכם כ"י.

ה) זח"ג ט' אחרי דס"ב סע"ב הה"ד אהבתי אתכם אמר ה' וכתוב כי מאהבת
ה' אתכם ומגו רחומותא יתירא דרחים לזו יהיב לון יומא חד בשתא
לדכאא לון כ"י, ועמ"ש בלק"ת פ' תצא סד"ה ולא אבה בענין ויהפוך ה' אלקיך
לך את הקללה לברכה כי אהבך ה' אלקיך.

ו) ר"פ האיגו דרפ"ו ע"ב.

וידעת כי ה' אלקיך הוא האלקים.

(א) שבת פ"ק ד"י ע"ב האל הנאמן דמתרגמינן אלהא מהימנא, אבל שלום ה' שם גופיה אקרי שלום דכתיב ויקרא לו ה' שלום.

(ב) סוטה ספ"ה גדול העושה מאהבה יותר מן העושה מיראה שזה תלוי לאלף דור וזה תלוי לאלפים דור כו' עד ולשומרי מצותיו לאלף דור, יש להעיר מן אלפיים שנה שקדמה תורה שהם ב' אלפין אאלפך חכמה אלף בינה כו', והעושה מיראה ממשיך מן אלף בינה שהוא בקו השמאל, אבל העושה מאהבה ממשיך גם מן חכמה שהוא קו הימין כו', ועיין בבחיי פ' יתרו ע"פ ועושה חסד לאלפים לאהבי דצ"ו ב' ובמקומו ס"פ ואתחנן ועיין ברבות ר"פ עקב ד"א מה כתיב לעיל וידעת כי ה' כו', האל הנאמן כו'.

הגידה • לי שאהבה נפשי, פי' בלק"ת פ' מטות בד"ה ואשה כי תדור רפ"ב ח"ל פי' נפשי שהוא אלקות שבכאו"א יש בחי' אהבה לדבקה בו אף שאינו מרגיש כלל הוא מחמת שהנפש בגופו בגלות אצלו כמ"ש ואני בתוך הגולה (כמ"ש בעה"ק ח"ד פי"ט המתחיל מהו בשלשים שנה, ושם ד"ט ע"א כו' ח"ל ולסוד זה נקראת אני בכ"מ לפי שהיא מזמנת עצמה להזהיר את ישראל שלא יקצצו נטיעותיה כו', ח"ש ואני בתוך הגולה, ומה טעם על גהר כבר על סיבת הנהר היוצא מעדן להשקות את הגן וכבר פסק מעיינו כי מפני הרעה נאסף הצדיק ולסיבת זו ירדה שכינה לבבל בגלות עכ"ל) אומרו הצדיק היינו יסוד הנק' נהר היוצא מעדן נאסף וניכלל במקורו, ח"ל הזהר ח"א ד"ו ע"ב הה"ד ואני בתוך הגולה, ההוא דרגא דאיברי אני הוא בתוך הגולה אמאי על נהר כבר על נהר דנגיד ונפיק דפסיק מימיו ומבועיו ולא אנגיד כבקדמיתא, ור"ל כבר היה ועתה נפסק הה"ד ונהר יחרב ויבש באיוב סי' י"ד ועמש"ש ובישע"י סי' י"ט יחרב בבית ראשון ויבש בבית שני עכ"ל, ופי' בלק"ת בד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה ספ"ג וז"ל שאפי' בבחי' בית ראשון בחי' בראשית זמי מאמר הוא בחי' חכמה יחרב ויסתלק בחי' המשכות גילוי אלקות ית' ומכש"כ שיבש בבית שני שהוא בחי' גילוי המדות שבלב והדבר תלוי בתשובה כו' עכ"ל, ומ"ש דבית ראשון הוא חכמה צ"ע בזהר שמות ד"ט ע"ב פי' שהוא בינה וז"ל בגין דגלותא קדמאה היה מבית ראשון ובית ראשון הוא רוא דה"א קדמאה (וה"א קדמאה הוא בינה) ולקבל שבעין שנין דילה ר"ל ז' ספירות חג"ת נהי"מ המקבלים מהבינה כמ"ש בוח"ג פ' אמור דצ"ב ע"א ע"פ והיה שבעת ימים תחת אמו אתעטרו שבעת ימים דכתיב לך הוי' הגדולה

הגבורה כו' ע"ש, והם כלולים כל אחד מיריד זהרע שבעים שנה דילה, וכה"ג פ"י בזהר ויחי בענין ימי שנותינו בהם שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה, ח"ש בזהר שמות שם ד"ט ע"ב ואינון שבעים שנה לא אשתכח אימא רביעא עליהו הוה פרודא מן רזא דשמא עילאה ה' עילאה ר"ל שלא האירה אימא עילאה בז"ת דאצילות וזענין עמלק שגרם כס י"ה שלא יאיר י"ה בוי"ה, וכדין יר"ד רזא עילאה אסתלק לעילא לעילא לא"ס ר"ל החכמה נסתלק מלהאיר בב"ר היא עילאה והיינו שנסתלק למעלה לא"ס והיינו כי החכמה גק' אין והבינה גק' יש וכדי להמשיך אור החכמה בהבינה זהו הנק' שלום בפשמ"ע כמבואר בלק"ת פ' מטות בד"ה החלצו מאתכם אנשים כו' ושם פ"א ובהביאור שם פ"ב ע"ד זה' תתאה אתחשכת ונפלת לארעא כו' ועל דא היא בית שני אתחרב כו', ונביעו עילאה אסתלק מההוא מבועא דקיימא עליה כד"א הצדיק אבד, אבד ההוא נביעו דמקורא עילאה דהוה נגיד ומשיך עלי' מלעילא וכדין הוה פרודא בה"א בב"ש עכ"ל, וא"כ מזה נלמוד לענינינו כמו שלמעלה היא תתאה הנק' אני הוא בתוך הגולה בק"ג ואין מאיר הנביעו מלמעלה מא"ס שיהי' מאיר ע"י ג' אותיות יה"ו כמו"כ באדם הנה"א הוא בגלות בנה"ב ואין מאיר בו האהבה לדבקה בו עכ"ה) והיא אהבה הטבעית שבכ"א כאהבת הבן אל האב שאהבת הבן אל האב אינה ברשפי אש שהוא ברא כרעא דאבוה דבר בפ"ע (הג"ה וע' כאהבת הבן אל האב בד"ה ש"ה ממעמקים ספ"ב ובפ' במדבר בד"ה וספרתם לכם כו' רפ"ב כ' שאין התינוק יודע לקרות אבא עד שיטעום טעם דגן כו' שידיעת התינוק שקורא או"א אינה ידיעה נגלית בהשגה והבנה המושכלת בטעם ומושג ומובן שהרי אינו יודע איך הוא אביו ולמה צריך לאהוב אותו אלא שהתקשרות ההוא חזק מאד, והיינו מפני שהדעת והוא שנתחדש בהתינוק מחמת החטה הוא גילוי דעת הנעלם שלמעלה מעלה מן הדעת המושג ומובן כו' ע"ש, ובהביאור פ"ב עכ"ה) ועייק מענין האהבה הטבעית בלק"ת בד"ה ולא אבה ושם פ"א כ' כי הנה בכל גשמה יש בחי' אהבה הטבעית המוסתרת וזוטבעת בטבע נה"א שלא להיות נפרד מיחודו ואחדותו ית' כמו נר הדולק שהשלהבת עולה מאליה כו' ובחי' אהבה זו הוא בחי' קש"י של שם הוי' והביאור שם כ' ח"ל הנה קש"י רומז לכתור שהוא אהבה המוסתרת שבלב כל ישראל כו' עכ"ל, וע' בד"ה חכלילי עינים מיין ובד"ה ואשה כי תדור הג"ל פ"ב כ' וזהו"ע חסד נעורייך הוא דרך התחלת העבודה עכ"ל, וזהו הגידה שאהבה נפשי הוא כענין משכני אחריו גרועה (הג"ה, ואפ"ל כי הגידה לי זהו שיומשך בחי' היר"ד וקוצו שמאיר בכנס"י כנוכר בזח"ב פ' שמות די"ז ע"ב כנ"ל, ובהסתלקות בחי' זו נמשך שבחי' אני הוא בתוך הגולה ע"כ ע"ז בא הבקשה הגידה לי ואז יהי' ג"כ הגילוי בנפש בחי' שאהבה נפשי כו'.

קיצור נפשי הוא ניצוץ האלקות שבכאוי"א יש בו אהבה המוסתרת ומה שאינו מרגיש הוא משום ואני בתוך הגולה כמ"ש בזח"ב ד"ט ע"ב בענין ונהר יחרב ויבש שנסתלק נביעו דיו"ד ואהבה המוסתרת הוא כאהבת הבן אל האב שנלקחה מדעת הנעלם דהיינו שרשה מקוש"י שהוא הכתור וע"ז מבקשים הגידה לי שאהבה נפשי כענין משכני אחריו גרועה, ובהג"ה שיומשך בחי' היר"ד וקוצו כו'.

ב) ואפ"ל ענין הגידה לי, היינו שע"י לימוד דברי אגדה נמשך בחי' גילוי האהבה שבנפש, כמארז"ל בספרי ע"פ ולדבקה בו למוד דברי אגדה שמתוך כך אתה מכיר את מי שאמר והיה העולם, והנה במכילתא ע"פ והוא כורע גד לבן ר"א אומר כאגדה המושכת כו', ע"ד משכני אחריך נרוצה, והענין אפ"ל עפ"י בוח"ג פ' אחרי דע"ג א' תלת דרגין אינון מתקשראן דא בדא קוב"ה אורייתא וישדאל וכל חד דרגא על דרגא סתים וגליא נמצא ע"י סתים שבתורה שהוא פנימית התורה ע"י התקשר בחי' הפנימית שבגפש והוא הנק' ישראל לבחי' פנימית אלקותו ית' היינו בשם הוי', וזהו מגיד דבריו ליעקב, והנה בזהר ויחי דרל"ז ע"ב ע"פ האספו ואגידה פי' ואגידה התחברות יסוד ומל' כי הגימל מורה על היסוד והר' על מל' שהוא בחי' דל סיהרא והי"ד שבוין גימל לרלית זהו השפע הנמשך מיסוד למל' ועד"ו הוא פי' הגידה לי כו', והנה כבר מבואר שע"י חיצוניות התורה הוא התקשרות בחי' יעקב לבחי' גליא דקוב"ה והוא בחי' אירוסין וע"י פנימיות התורה הוא התקשרות בחי' יעקב לבחי' סתים דקוב"ה ונק' נשואין וע' בלק"ת ד"ה תורה צוה הגידה י"ל שע"י המשכת הי"ד מן הגילוי לד' נעשית מן ד' ה' ולכן מן לחם מן השמים הוא כמו אגדה כי הנגלות שבתורה נק' חטה כ"ב אתון דאורייתא והוא לחם מן הארץ ופנימית התורה זהו בחי' מן שאין בו פסולת כלל וענין גד לבן ע"ד וישכם לבן בבוקר כו' לכן בקדושה הוא בחי' לבן העליון דהיינו אור עצמותו ומהותו של א"ס ב"ה.

קיצור ענין הגידה לי שע"י לימוד אגדה נמשך גילוי האהבה שבנפש והמן כורע גד לבן כמו אגדה כי מן נמשך מבחי' טל שהוא אתעדל"ע לעורר אתעדל"ת, משכני כי סתים שבתורה מתקשרת סתים שבנשמה לסתים דקוב"ה הגידה השפעה מן הגימל יסוד לד' מל' וההשפעה הוא הי"ד וע"י נעשה הד' הא' אירוסין ונישואין חטה מן גד לבן אור עצמותו.

ג) והנה בזהר ויקרא ד"ז א' פי' ענין איכה תרעה כו' זמנא דכנסיי אשתכח בני בקוב"ה כביכול קוב"ה בשלימו ורע"י בריעותא לי לגרמי' מההוא יניקה דחלבא דאימא עילאה, ומההוא יניקו דאיתו יניק אשתקי לכל שאר אחרנין ויניק לך, פי' ע"ד מ"ש ד"ה ע"א ע"פ גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו אימתי איקרי קוב"ה גדול בזמן דכנסיי אשתכחת עמי' הה"ד בעיר אלקינו עם עיר אלקינו היינו כי ע"י חיבור זר"נ מאירים בז"א אורות עליונים מא"ס ב"ה כמ"ש בתרא ד"ה ועשית בגדי קדש ח"ל שבמקום שיש משפיע ומקבל נשפע תוס' וריבוי שפע והארה מלמעלה מעלה ממקום גבה נעלה יותר משל שני הבחי' של המשפיע ושל המקבל כמ"ש זכר ונקבה בראם ויברך אותם וברכה והמשכה זו היא מבחי' שלמעלה מהשתלשלות עכ"ל, ועוד הטענה כמ"ש בזהר ויקרא ד"ז ע"ב שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד מזה אחז ור"ל כמו שהקשה בתרא בד"ה וארא אל אברהם דצ"א ע"ד ח"ל כי הנה צ"ל מלת אחד שאינו מורה לכאורה על אמיתית יחודו יתברך שהוא לבדו הוא ואפס וולתו ואין מלת אחד מורה ע"ז שהרי יש אחד המנוי ג"כ עדימ' יעקב הוי' לו י"ב שבטים ואעפ"כ נק' ראובן אחד אך יצחק נק' בנך יחידך, וגם כאן תל"ל ה'

יחיד זהו ממש קושית הזהר מהו אחד הוליל יחיד, וע"י תירץ ע"י שתירץ בתו"א שם כי ז"ל הזהר שם ז"א כנס"י דאחיד ביה בקוב"ה דאר"ש וזוגא דדכר ונוק' אקרי אחד באתר דנוק' שריא אחד נק' ומן תרי פלגי אתעבידו חד גופא כדין איקרי אחד עכ"ל, והיינו מ"ש בתו"א שם ז"ל אך הענין שבאמת לגבי קוב"ה מצד עצמותו ומהותו ית' לא שייך עליו מלת אחד כלל שהרי הוא יחיד ומיוחד והוא לבדו הוא אלא כמארז"ל שהוא אחד בשבעה רקיעים והארץ ובר' רוחות העולם ר"ל שגם בשמים וארץ ובארבע רוחות העולם שהם ו"ק העולם התחלקות ופירוד אעפ"כ שורה ומתגלה יחודו ואחדותו ית' כו' עכ"ל, והוה תירץ הזהר דכנס"י נק' תמתי שממשכת אוא"ס בבי"ע שיהי' הגילוי למטה כ"כ שהי' הוי"ק רוחניות וגשמיות בטלים אליו ית' כמו דכולא קמי' כלי"ח ואו דוקא נק' אחד א"ל הקב"ה שבוק אנת דידי דהא דידי מילא טמירא הוא לאתידיע, והיינו כמ"ש בוח"ג פ' אחרי דע"ב סע"ב, א"ל כד מלא תליא בתשובה ולא תיבין כדין אקרי הוי' ע"ש ובפרדס ערך הוי' וערך אל היינו לפעמים מסתלק ז"א הנק' וא"ו עם שפת היסוד הנק' יו"ד מסתלקים לכינה נק' הוי ולפעמים מסתלק יותר למעלה היינו לא"א ונק' אוי יעו"ש, ואיתא במדרש קהלת דצ"ד סע"ב יש אחד ואין שני כו' יש אחד זה הקב"ה שנאמר שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד ואין שני לו שאין לו שותף כו' גם בן ואח אין לו ופי' המ"כ שאין לו חיבור בבת זוג כו' (ד"ה מי יתנך כאח לי) והענין כי כל מה שנו' בספרים ענין יחדים עליונים זהו הכל רק באצילות ע"כ שם יש משפיע ומקבל או"מ ואי"פ ונמשלו לדר"נ כו', אבל אוא"ס ב"ה בעצמו הוא יחיד ומיוחד למעלה מעלה ממהות ע"ס שאפי' החכמה שהיא ראשית הע"ס הוא כעשי' גשמיות אצלו ית' ובאר"ס ב"ה לא שייך שם יחוד וזיווג ח"ו כי הוא יחיד ומיוחד כו' ואיתא באדר"ו דר"צ ע"א תאנא בשעתא דרע"ק סדכ"ס בעי לאתקנא כולא אתקין כעין דר"ג כי חכמה אב ובינה אם כו', משמע בהדיא דרק מחכמה ולמטה שייך זר"ג ולא בע"ק כו', ומאמר האדר"ו זהו ג"כ כוונת המדרש יש אחד ואין שני שאין לו אחות וחיבור בבת זוג וכ"ה במדרש ס"פ ואתחנן כל מה שבראתי כו' בראתי זוגות, אבל כבודי אחד ומיוחד כו', אלא שחבב הקב"ה לישראל וקראן בנים אתם לה' אלקיכם ר"ל כי הרי הארת אוא"ס ב"ה מלוכב בע"ס שהרי ענין ע"ס זהו מה שהוא ית' מניח אור הגדול הבלתי גבול על הצד ומצמצם הארה ממנו להאיר בגבול ומדה, וא"כ הם אלקותו יתברך ממש שאעפ"י שהם בגבול ומדה עכ"ז זהו כח גבורתו של א"ס ב"ה שמצמצם אורו לשכון ולהאיר בהם עד שמיחד עמהן בתכלית כדרך שנאמר הנה השמים ושמי השמים לא יכללוך כו', ואעפ"כ צמצם שכינתו במקום אמה על אמה כמ"ש הפרדס הביאו בשל"ה דל"ג ע"ב, (אפשר שהוא בפרדס שער מהות והנהגה) וע' במד"ר פ' בראשית פ"ד גבי ומה אתה שאתה ברי"ד אתה משנה עצמך בכל מה שתרצה מי שאמר והי' העולם עאכו"כ ומצד בחי' זו שייך זיווגי המדות זכ"ו ונבחי' זו נאמר בנים אתם לה' אלקיכם למען אחי ורעי וכעין זה מבורא בקצרה בתו"א פ' גז בהביאור ע"ד מים רבים בסופו, והוה שאנו אומרים בק"ש שמע ישראל ה' אלקינו יחד או"א ת"ד כו' ה' אחד יחוד זו"נ בשכמלו"ן יחודות חתו הכל בחי' יחוד היינו כשנמשך למטה והי' לאחדים משא"כ מעשה המצות והי' הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום אנכי הוא בחי' כתר ע"י ודברת בם כו' עכ"ל, והוה יש אחד

ואין שני לו היינו בחי' מהו"ע ית' שלמעלה מכל הע"ס ומבחי' יחודים, ומבואר בתו"א בד"ה וארא אל אברהם איך בגלותא סליק קוב"ה לעילא לעילא דהיינו שנסתלק מלהאיר בבחי' המדות עליונות למהו"ע בחי' יחוד ממש הרי שנסתלק ז"א בא"א שלמעלה מבחי' יחודים וא"כ לכאורה אין הטענה כ"כ איכה תרעה דהא עלה במקום שאין שייך כ"כ יחודים, ואעפ"י שבאמת אין זו תשובה דהא זהו רק עליות האורות דז"א אבל לא עליות הכלים וא"כ הכלים נשארו ולכן רק היתה כאלמנה ולא אלמנה ממש, אלא כאשר שהלך בעלה למדה"י ודעתו לחזור כו' כי הרי נשארו הכלים שלו ממש.

קיצור פי' הטענה איכה תרעה כי גדול הוי' בעיר אלקינו פי' עם עיר אלקינו שבמקום שיש משפיע ומקבל שמאיר עליהם מלמעלה משניהם וזהו ג"כ תיבת אחד שבפסוק שמע ישראל ע"י שמתחבר את היינו קוב"ה ע"ד מי יתנך כאח לי עם כנסי הנק' דלת מאיר עליהם אור עליון יותר היינו הוי' הב' שגבוה מש' הוי' הראשון כמ"ש בד"ה והיה ביום ההוא יתקע כו' פ"ד, וא"כ הגידה לי כו', דאל"כ איכה תרעה, וא"ל הקב"ה שבוק אנת דידי דהא מלא טמירא הוא דסליק לעילא לעילא למעלה מבחי' יש אחד ואין שני כו', ולא גתישב לי תירוץ זה דהא איתא היתה כאלמנה ולא אלמנה ממש, אלא לאשה שהלך בעלה למדה"י ודעתו לשוב אליה, וא"כ מוסרח שטענתה זו היא טענה אמיתית ע"כ צריך לפרש הענין שבוק אנת דידי דהא מילא טמירא הוא בענין אחר, וזהו כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם מהבירורים שהיא מבררת שזוהו"ע איכה תרעה כ"א על כל מוצא פי הוי' יחיה האדם מבחי' שלמעלה מהבירורים דתוהו כו'.

ו'יובן עפמ"ש כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כו' פי' האדם דלעילא דהיינו בחי' ועל הכסא דמות כמראה אדם כו' שיחי' מבחי' הלחם והיינו שהתורה נק' מזון ומחבר מבחי' או"ס להתלבש בבחי' אדם אך בחי' לחם היינו כמו שהתורה היא למטה שירדה ונתלבשה בגשמיות לכן נמשלה ללחם דכמו שהלחם מחיה את האדם הגשמי אף שהלחם בחי' צומח שהוא למטה במדריגה מבחי' המדבר אלא לפי שבשרשו הוא גבוה ביותר מבחי' ואלה המלכים רק שנפל למטה ע"י שבה"כ כו', ולכן יש בו פסולת וע"י בירור המובחר מן הפסולת נעשה מזון לנפש מצד שרשו הגבוה יותר מנפש המדברת וכמארז"ל אפי' יתוש קדמך כו' בישראל דתורא, והיינו מטעם הג"ל שבשרשו דצ"ח גבוהים מבחי' מדבר רק שירדו למטה ע"י שבה"כ ולכן ע"י הבירור שמגיעין לשרשן הן מוסיפים אור וחיות באדם כו' ועד"ו הוא בחי' שיחי' האדם דלעילא ע"י התורה שנק' לחם כמ"ש לכו לחמו בלחמי שנק' ג"כ לחמי ממש ישראל מפרנסין כו' היינו כי התורה כמו שנתלבשה בגשמיות בדברים שתחת ממשלת ק"ג שבחכ' אתברירו שמברר הטוב מהרע ושורש בירורים אלו הוא ממה שנפלו מבחי' ואלה המלכים כו' שהוא למעלה מבחי' אדם כי בחי' אדם נק' רק בחי' גופין כו' ואין ערוך לבחי' גופין לגבי בחי' גשמתא וכמאמר וכד אנת תסתלק מינייהו אשתארו כגוסא בלא גשמתא כו', אבל בחי' ואלה המלכים הוא בחי' גשמות שלמעלה מבחי' גופין כו' וכן ע"י בירור מבחי' זו יחיה האדם דלעילא שנמשך

מבחי' התלבשות אור א"ס בבחי' גופא כו' כנ"ל, זהו"ע לחמי שעל הלחם יחיה האדם דלעילא, אך נאמר כי לא על הלחם לבדו כו' כי על כל מוצא פי הוי' יחיה האדם פי' כי מוצא הוא פי' מקור כמו מוצא מים כו' והיינו מבחי' מקורא דכולא, כי פי הוי' היינו בחי' וברוח פיו כל צבאם ובעש"מ גבה"ע בחי' דצח"מ שנמשכו מבחי' דיבור כו', אבל בחי' מוצא מקור פי הוי' הוא למעלה מבחי' פה ודיבור והוא בחי' רעדכ"ר ומבחי' זו נמשך ג"כ חיות לאדם דלעילא מלמעלה למטה והוא שלא ע"י בירור ובחי' אתעדל"ת ע"ד שהלחם מחיה את האדם שהוא בחי' אתעדל"ת ובירור כו' אלא בבחי' אתעדל"ע בלבד וכדוגמא זו פי' ענין המן שהי' יורד מן השמים ולא הי' בו פסולת, והו' שהי' המן יורד בזכות משה שהי' כבד פה היינו למעלה מבחי' דיבור רק מבחי' מוצא פי כו' משא"כ לחם מן הארץ יש בו פסולת כמש"ש בינוקא דבלק דקפ"ט דכל מה דאתבלי בארעא כו' ע"ש, והו' ג"כ בחי' טל דכתיב וברדת הטל כו' כי טל הוא בחי' אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת ולכן הטל אינו נעצר לעולם, וכמ"ש במ"א והו' תשובה לכנס"י איכה תרעה כו', שהרי אפי' בדליכא אתעדל"ת שנק' לחם מן הארץ מ"מ יש בחי' חיות לאדם דנטיף מעתיקא כו' אך הרי תכלית ברה"ע הוא דוקא להיות אתעדל"ת כמ"ש ויניחתו בג"ע לעבדה כו' וכתיב את קרבני לחמי כו', ולכן נק' הקב"ה בשם לב דוקא כמ"ש לכבתני אחותי, כמו שהלב מקבל חיות ע"י בירור המאכל וכמ"ש במ"א ולזה אמר דידי מילתא טמירא הוא ולא אתידע אבל עכ"פ לא שיך הקושיא והטענה איכה תרעה כו' עכ"ל.

קיצור כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם היינו האדם דלעילא, הלחם היינו תורה כמו שירדה מבררת ק"נ ובירורים אלו שרשן גבוה מבחי' כמראה אדם כי מראה אדם זהו בחי' וכמה גופין תקינת לון והתהו הוא בשרשו מבחי' נשמה, אך לא על הלחם לבדו כי על כל מוצא פי מוצא הוא מקור, כי פי היינו עש"מ שבהן נברא הכל, ומזה נמשך בירורים דתהו אבל מוצא הוא מקור מבחי' רעדכ"ר שמזה נמשך חיות לאדם דלעילא מלמעלה למטה וכענין מן וטל, והו' התשובה על הטענה איכה תרעה ומ"מ תכלית הבריאה הוא בשביל אתעדל"ת, ויניחתו בג"ע לעבדה, הטענה איכה תרעה.

אם לא תדעי לך לגרמך הרי לך עצה היפה בנשים כד"א הנך יפה רעייתי, פי' בנשמת דוד על שה"ש דר"ל על הנוגע לך ממה שאין נמצא הזיווג והיחוד שהוא הנק' דעת כמ"ש והאדם ידע את חוה וחוה ע"ד שנת' בלק"ת במדבר סיני באוה"מ דרוש הראשון ד"א ע"ב המשכת רצה"ע מלמעלה למטה והיינו ע"י בחי' אה"מ כי מועד ע"ש ונועדתי לך שמה ל' התקשרות ודביקות הקב"ה בנשמת כו' נדע בשערים בעלה כו', ובר"ה במדבר דרוש השני פ"ב ובהביאור פ"ה משא"כ עכשיו שאין בהמ"ק קיים לא נמשך בחי' ונועדתי חוה אם לא תדעי לך חוה ע"ד אותותינו לא ראינו אין עוד נביא ולא אתנו ידע עד מה בתילים סי' ע"ד א', ע' בתו"א דקנ"ו סע"א כי מזיווג ויחוד הנ"ל נמשך השפעת הנבואה והדעת בכנס"י כמ"ש במד"ר פ' ויצא ע"פ כי מן הבאר ההוא ישקו שמשם היו שואבים רוה"ק והיינו ע"י שנתמלא הבאר מ"ה את ה', והנה בלק"ת

בשה"ש פי' בד"ה אני ישינה ולבי ער בענין אותותינו לא ראינו דווקא אבל עכ"ז נמשכים האותות רק שהם ע"ד מתן בסתר חתו אם לא תדעי לך היפה בנשים שאעפ"י שלא נמשך הדעת לך אבל נמשך הוא מלמעלה ולעיל ומלאה הארץ דיעה את ה', והנה ענין היפה בנשים היינו כאשר כניי כלולה מג' אבות שהם אהוי"ר ורחמים שעז"ב הגך יפה רעיתי כי היופי דוקא כשכלול מג' גוונים, גם היפה בנשים הוא חשבון כחשבון שני חיי האבות.

וכ"ן נמשך ע"י הדעת משא"כ אם לא תדעי לך כ"י, ולכן צריך עצה צאי לך בעקבי הצאן, כי הנה ארור המן וגם ברוך מרדכי הוא ג"כ תק"ב כחשבון היפה בנשים, אך מחמת אם לא תדעי לך יוכל ח"ו להיות יניקה לסט"א מבחי' עד דלא ידעי בין ארור המן דהיינו מבחי' דקמי' כחשיכא כאורה כו' ולכן כדי שיהי' נמשך האור בס"ט דקדושה דוקא העצה לזה הוא צאי לך בעקבי הצאן.

קיצור אם לא תדעי לך, ר"ל שלא נמשך היחוד הנק' והאדם ידע כי דוקא בזמן בהמ"ק נמשך ונועדתי לך שמה אותיות ונודעתי נודע בשערים אותותינו לא ראינו כו' ולא אתנו יודע כו' ועכ"ז לא ראינו אבל נמשכו האותיות היפה בנשים כשכלולה מג' מדות אהוי"ר ורחמים ונמשכים ע"י הדעת ואם לא תדעי יוכל להיות ח"ו יניקה מבחי' עד דלא ידעי כו'.

ואפ"ל כי העצה צאי לך בעקבי הצאן, היינו כי שאלתה איכה תרעה היינו ענין הקרבנות שאינם ע"ו משיבה צאי לך בעקבי הצאן פירש"י בשבת פרק במ"מ דל"ג ע"ב אבות הראשונים שהיו רגלי הצאן וחזוקן וא"כ פי' עקבי הצאן היפך מבחי' נופלים או כפופים שאינו עומד על רגליו יפה הנו' בלק"ת פ' תצא בד"ה כי ההרים ימושו וי"ל הענין כי הנה האבות היו בבחי' מרכבה אעפ"י שלא הי' עדין כ"כ ענין הקרבנות והוא ע"י התפילות כי הנה פ"ד דברכות דכ"ו ע"ב אתמר ר' יוסי ב"ר חנינא אמר תפילות אבות תיקנום וריב"ל אמר כנגד תמידים תיקנום ועמ"ש ע"פ המאמר יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בנים במדרש פ' חיי פ"ס וע"ש בנזר סעי' י"ב ונראה דמ"ד תפילות כנגד תמידים תיקנום היינו מצד שבתפילה מקריבין ג"כ נה"ב שבאדם ששרשה ג"כ מפני שור כמו הקרבן שהיו מקריבין הבהמה אך שנה"ב שבאדם הוא ג"כ נפש השכלית זהו מפני ששרשה מבחי' פ"א שבבחי' שור כמ"ש בלק"ת פ' נשא בד"ה זאת חנוכת המזבח פ"ב ומ"ד תפילות אבות תיקנום זהו מצד האהבה דנה"א ובבחי' א' זהו גבוה יותר כי העלאת נה"ב שרשה העלאת המרכבה תתאה פני אר"י דאכיל קרבנין ופני שור שורש נה"ב אבל האבות הן הן המרכבה וכן בד"ה בכ"ה בכסליו נת' הענין ב' בחי' מס"ג שבק"ש היינו למס"ג באחד ובכל נפשיך הנמשך אחר בשכמל"ו זהו כשם שאין בלבך אלא אחד כי יעקב הוא ת"ת ובלבך היינו בינה אלא אחד היינו עת"י יחודו ש"ע כך אין בלבינו אלא אחד פי' בליבינו של הי"ב שבט"ם שהם בחי' י"ב בקר דבריא ובלבינו היינו מל' אלא א' היינו ז"א כי בכי"ע אי"א להשיג בחי' עת"י אלא ע"י התלבשותו בז"א, משא"כ בינה שהיא עלמא דאתי שם התגלות

עתי בעצם, אינן האבות הן הן המרכבה זהו גבוה הרבה מבחי' מרכבה תתאה
 זהו אמרו צאי לך בעקבי הצאן ר"ל כי עם היות שאין מזבח ואין קרבנות
 עכ"ו צאי לך בעקבי הצאן היינו להעלות צאן אדם שנה"א תהי' בבחי' צאן הג'
 תפילות, ועו"ל כי חסד חפצתי ולא זבח ותפילה נק' גומל נפשו איש חסד
 כמ"ש במירש"י פ' מפנין דקב"ו דעיון תפלה לכוון בתפילתו הוא בכלל גמ"ח
 מטעם הנ"ל, וע' בילקוט במיכה ע"פ כי חסד חפצתי ולא זבח וזהו"ע כשמן הטוב
 כו' שיורד ע"פ מדותיו ר"ל שיתגלו מדותיו של הקב"ה ואהבתו מלמעלה למטה
 ולא כמדת ב"ו מלמטה למעלה בצמאון כו' כנ"ל רק שיהי' גילוי אלקות למטה
 כמו למעלה ממש כמ"ש בד"ה בהעלותך ודרוש הראשון פ"ה, וזהו"ע כי חסד
 חפצתי שהוא מלמעלה למטה ולא זבח שהוא מלמטה למעלה העלאת הנרות הוא
 בשביל המשכה של השמן שיורד ע"פ מדותיו וכן הפי' ולא זבח אין הפי' ולא
 זבח כלל אלא כ"א דבר מועט בשביל ההמשכה שאח"כ, וע' בד"ה בהעלותך
 דרוש השני בענין שלך גדול משל הנשיאים, ועד"ו י"ל בענין התפלה הוא
 ג"כ דוגמת העלאת הנרות.

קיצור העצה צאי לך בעקבי הצאן, הם האבות כי שאלתה איכה תרעה היינו
 ענין הקרבנות שנתבטלו וע"ו התשובה שהאבות הן המרכבה אף שלא
 הי' כ"כ ענין הקרבנות מ"ד תפילות כנגד תמידים תיקנום זהו מצד גה"ב ומ"ד
 תפילות אבות תיקנום הוא מצד גה"א מרכבה עילאה משא"כ כנגד תמידים זהו
 מצד מרכבה תתאה, כשם שאין בלבך בינה אלא אחד עת"י, כך אין בלבינו אלא
 אחד בהתלבשותו בנ"א, ועוד כי חסד חפצתי ולא זבח, ותפילה נק' גומל נפשו
 איש חסד שיורד ע"פ מדותיו.

ורעי את גדיותיך, י"ל כי מלכא אמר גדיא יאי דהיינו בחי' בע"ת, ומלכתא
 אמרה אמרי יאי בחי' צדיק, וגם מארז"ל מ"ט עיוי מסגי ברישא והדר
 אימרי כבריינתו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא, ופירש"י סתם עיוים
 שחורות סתם רחילות לבנות רפ"ח דשבת דע"ו ב', והנה בעת שאין בהמ"ק
 נקראת כנס"י שחורה אני כי בזמן בהמ"ק שהיו מקריבין התמידין שהם
 כבשים בחי' אור ולכן בקדשים הלילה הולך אחר היום שעבר הענין כתפוח
 שפריו קודם לניצו, ומן שאין בהמ"ק קיים נק' לילה כי בלילה אין מקריבין
 שום קרבן וכמ"ש שנים ליום כמבואר במס' תמיד פ"ג, וע"כ נק' או שחורה
 אני, וזהו אם לא תדעי לך היסוד בבשים כי ורחל היתה יפ"ת ויפ"מ דהיינו בחי'
 שהם נהורא משא"כ עכשיו נק' אסתר ע"ש הסתר אסתיר פני ביום ההוא ואז מח
 קול גדיא שהם שחורות, ולכן נאמר ורעי את גדיותיך דהיינו בחי' תשובה,
 וע"ו שחורה אני ונאווה כי מהחושך נמשך יתרון האור ע"י שמהפכין חשוכא
 לנהורא.

הערות כ"ק אדמו"ר שליט"א

למאמר ציון כמשפט תפדה *

— נדפס לעיל עמוד כח —

שורה	עמוד
והשכל : שהוא עצמי ולא לבוש אשר תחליפם ויחלומו.	כח
בהגהות : ראה אור התורה סי' וישב רנג ב ואילך.	כס
דשם לא נזכר : אבל נזכר בסוף (בשינוי סדר) ברמב"ם וכ"י. וראה ג"כ חרא"ג מהרש"א שם. דקדוקי סופרים.	[שורה כמ"ש]
מזדים בגימ' מאה : פע"ח שער העמידה בסופו. סי' הארניול שם. ועוד.	[שורה כמו]
הבח"י הברכות : כן הוא בכת"י המעתיק (גוף כתי"ק — אינו תח"י). וכנראה צ"ל : כתי' הברכות.	מאה ברכות
מסכ"ע שנתגלה : ראה הקדמת פע"ח בסופו. ע"ח שער סדר אבי"ע פ"ו ועוד.	ל ממכ"ע
אל תקרא : ראה תורה אור ד"ה ובבואה (צו, א).	[שורה כולם]
הכטא . . . כתר שבמל' : להעיר מבראשית רבה סי', ב : גדולתי למעלה מגדולתכם, ותו"א ד"ה ת"ר מצות נ"ח (לג, ב).	ליוסף
נשמע מזה : כנראה מיוסד עמש"כ לקמן אשר לעתיד יהי גילוי זה.	[שורה א"ס]
בד"ה כל הולך : לא נדפס לע"ע **. וראה הענינים ד"ה זה בסי' המאמרים תרכ"ו.	לב אתכליל
ע"פ הזוהר : ראה ביאורי הזוהר סי' ויצא. אור התורה שם.	תוסי'
ע"פ ועוז : ראה הצ"צ על תהלים (יהל אור) צט, ד.	שיתחברו

* נדפס בקונטרס בפ"ע בשנת ה'תשט"ו.
** ראה אוה"ת ויקרא דף רמ ואילך [הערות המויל].

מראה מקומות

מראה מקומות

לפסוקי חנ"ך ומאמרי רז"ל

(נערכו ע"י הרב חתמים ר' אהרן שיחי' חיטריק)

עמוד א

ויהי דבר ה' אלי לאמר: ג. יז.
וכן בירסי': א. ד.
ואתחנן אל ה': דברים ג. כג.
ואחפלל אל ה': שם ט. כז.
ואחיי אצלו אמון: משלי ת. ל.
ויקרא אל משה וידבר ה' אליו: ויקרא
א. א.

אדם כי יקריב: שם ב.

ויאמר ה' אל משה: במדבר טו. י.

מסת הוא יסוד אבא דאצילות: מאריא מ.
נה.

קורא הדורות מראש: ישעי' מא. ד.

לדית מחשבא תפיסא ביח: ת"ז בהקדמה
(פתח אליהו ואמר).

אני אותיות אין: ראה מאריא א. סד.

עמוד ג

פי' רבינו ז"ל בדיח וידבר אלקיס: לקיח
פי' במדבר טו. ג.
עוד כי משנה תורת הוא בחיי מלי: שם
בהביאור יז. ג.
אנהגן אביאך אל בית אמי: שה"ש ת. ב.

עמוד ד

הזכח לחכס: משלי ט. ח.

לכו לחמו בלחמי: שם ה.

וחיו הדברים חאלה: דברים ו. ו.

ואהרן אחיך יהי' נביאך: שמות ו. א.

התורה ניתנה בה' קולות: ברכות ו. ב.

דברים הדברים: שבת ע. א.

האיש דרכו לכבס: יבמות סה. ב. קידושין

לה. א.

עמוד ה

נבזה מעל נבזה שומר: קהלת ה. ז.

ונהר יוצא מעדן: בראשית ב. י.

חרין דיעין: ראה זח"ג ד. א.

ומעין מבית ח' יצא: יואל ד. יח.

בינה עד הוד אתפשסת: ע"ח שער כט

פ"ח. טעמי המצות להרחי"ו ס"פ שמיני

ועור. נתבאר ע"פ דא"ח בביאורי הוהר

פי' כי תשא ע"פ וההל לא ימעט.

בחכמה יסד ארץ: משלי ג. יט.

עמוד ו

כמי"ש התוסי' ספ"ד דמגילת: לא. ב בדיח

משה.

עמוד ב

דאיהו וחיוחי וגרמוחי חד: ת"ז שם (ג)
ב.

וכך אנת תסתלק מיניחו: שם (פתח
אליהו ואמר).

זכר ונקבה בראם ויברך אותם: בראשית
ה. ב.

שמית היה ביום השלישי: ראה שמות יט.
טז. שבת פח. א.

ביום השלישי יקימנו: הושע ו. ב.

אוריין תליחאי: שבת פח. א.

אז ראה ויספרה: איוב כח. כז.

נמנו וגמרו דגדול תלמוד: קידושין מ. ב.

אלה מועדי חו"י: ויקרא כג. ד.

עמוד ז

אל יתהלל החכם בחכמתו כו' כ"א בזאת ;
 ירמי ט' כ"כ.
 ותתפלל חנה על הוי' : שמואל א' א' י'
 כל הנביאים נתבאו בכח ומשה בזה ;
 ספרי מטות ב'
 ערבים עלי ד"ס : ע"ז לה' א'

אחרי ה' אלקיכם תלכו : דברים יג ה'
 בגמרא ספ"ק דתמיד : כח, א'
 שגורם חיבור ויחוד הנ"ל : בכ"ב : ויחוד
 הסל'
 ומשה ה"י שושבינא דמלכא : זח"ג כ, א'
 קצו, ב, קמ, ב, ערה, ב'
 לכתן אחרי במדבר : ירמי ב, ב'
 אמרו צדיק כי טוב : ישעי ג, י'

עמוד ה

ופני לא יראו : שמות לג, כג.
 פני משה לפני חמה : ב"ב עה, א' ספרי
 ורש"י פנחס כו, כ' זח"א כה, א' ועוד.
 ובפי הקהל : שמות לה, א'
 ברבות כאן : א, ב'

עמוד יב
 כמארז"ל לחכימא ברמיזא : זח"א כו, ב'
 זח"ג רפ, ב'
 בדברים לא יוסר עבד : משלי כט, יט'

אתם חסאתם חסאה גדולה : שמות לב, ל'
 למה ה' יחרח : שם לב, יא'
 למה ה' תעמוד ברחוק : תהלים י, א'
 חלילה לך השופט כל : בראשית יח, כה'
 אברהם ה"י מרכבה לחסד דאצ"י : ספר
 הבהיר אות קצא. זהר חרש פי תולדות
 כה, א'
 ויקרא הוי' חוי' : שמות לה, ו'
 לית שמאלא בהאי עתיקא : זח"ג קכט, א'
 הקביה מצלי יה"ר מלפני : ברכות ז, א'

עמוד יג
 וע"י בפב"ת דסיכה דף : כח, א'
 הנשמה עצמה... ספירת הכתר : ע"י תו"א
 פו, ד, לקו"ת שה"ש כו, ד'
 נר מצוה ותורה אור : משלי ו, כג'
 במדבר בערבה מול סוף : דברים א, א'
 שהתורה נקרא תרעא לזרתא : שבת לא'
 ב, וראה זח"א בהקדמה ז, ב'
 אם אין חכמה אין יראה : אבות ג, יו'

עמוד ט

ויגש אברהם : בראשית יח, כג.
 מטי"ט קושר כתר"ם : ראה זח"א לו, ב'
 והערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספר
 המאמרים ה'תש"ח עמוד רב.
 ה' לי לא אירא : תהלים קיח, ו'
 ברבות באסתר ע"פ ויבז בעיניו : ז, י'
 ויאמר להשמידם לולי משה בחירו : תהלים
 קו, כג.
 המלך פורץ לעשות : יבמות עו, ב'
 פרץ גימטי ש"ס : יאיר גתיב אות פי סע"י
 נא.
 היא חאסה אשר הוכיח ה' : בראשית כד,
 מד.
 קחו עמכם דברים : הושע יד, ג'
 שרש נשמת משה מחכמה : ראה שמו"ד
 מג, ב'

עמוד יד
 סוף דבר הכל נשמע : קהלת יב, יג.
 אותיות ישראל לי ראש : תו"א ס"פ שמות.
 ולקו"ת ס"פ שלח בארוכה.
 הפסוק שמאלו תחת נאמר ב"פ בשה"ש :
 ב, ו, ה, ג'
 בקהלת רבה בפסוק את הכל עשה : ג,
 יא'
 לא חמור אחד מהם נשאתי : במדבר טז,
 טו.
 בעבר הירדן : דברים א, ה'
 ובמד"י שם באר זה ציון : ע, ח'
 כי מציון תצא תורה : ישעי ב, ג'
 פארן לשון פריה זרביה כדא"י בגמ' פ"ט
 דשבת : פט, סע"א ורע"ב.
 ונהר יוצא מעדן : בראשית ב, י'
 בן פורת יוסף : שם מט, כב'
 יוסיף ה' שנית ידו : ישעי יא, יא'

עמוד י

כי שרית עם אלקים : בראשית לב, כט.
 בילקוט ביואל : רמז תקלו.

עמוד טו
 ע"י במד"ר ס"פ פנחס ע"פ יספת לגוי
 נכבדת : כא, כג.
 רוממות איל כו' לעשות נקמה בנוים :
 תהלים קמט, ז'

עמוד יא

משכני אחרין : שה"ש א, ד'

אנת הוא חד ולא בחושבן: תיז בהקדמה
(פתח אליהו ואמר).

הלא אנכי טוב לך מעשרה בניס: שמואל
א. א. ת.

כן דודי בין הבנים: שה"ש ב, ג.
וכ"ה ברבות סיפ חזקת: יט, ל.

בוותר פ' בראשית וסיפ פקודי: ז"חא
מא. א. ונח"ב דסיג. א.

עמוד כ

בתורא חיב פ' שלח: הכונה ללקרית.
ראה מכתב כ"ק אומיר וצוקלה"ה,
נדפס במפתחות לתורא וללקרית.

בת"ז אנת הוא דאפיקת: בהקדמה (פתח
אליהו ואמר).

שאי' התינוק יודע לקרות אבא: ברכות
מ, א.

אלביש שמים: ישעי' ג, ג.

ולא יכנף עוד מורין: שם ל, כ.

גט את העולם נתן בלבס: קהלת ג, יא.
אסתלק יקרא דקבי"ה בכולהו עלמין:

נח"ב קכה, ב.

את האדם ישר: קהלת ה, כט.

עמוד כא

הכסיל בחושך הולך: שם ג, יד.

קדש מלה בגרמח: זח"ג צד, ב.

שהחכמה נש' אמת: ראה תניא פליה בהגהה.
הרחורי עבירה קסים מעבירה: יומא כט,

א.

וויתר על ע"ז ולא וויתר על ביטול תורה:
פתיחתא דאיכה רבה ב. פסיקתא דריכ

פ' איכה.

עמוד כב

ראשית גוים עמלק: במדבר כד, כ.

בינה מקננא בבריאה... אימא עילאה:
ת"ז תי' ו.

עמון ומואב טיהרו בסיחון: גישין לת, א.
ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים: זח"ג

ז, ב. דאה שהשיר א. ע"פ לסוסמי.
ילקוט שמעוני מקודי רמו תיח.

לכו לחמו בלחמי: משלי ט, ה.

עמוד כג

כנור של שבעה ניסין: ערכין יג, ב.

שבע ביוס הללתיך: תהלים קיט, קסד.

זכר ונקבה בראם: בראשית ה, ב.

בעטרה שעטרה לו אמו: שה"ש ג, יא.

בזח"ג כפי בלק: קצב, א.

וזרח מהר שעיר: דברים לג, ב.

ונזולים מן לבנון: שה"ש ד, טו.

היאכל תפל בלי מלח: איוב ה, ו.

עמוד כד

ולא נחם אלקים: שמות יג, יז.

ריש"י דעשו בעספ"י דיצחק: תיב"ע ג, יג.

עמוד יז

מצפון זהב יאתח: איוב לו, כב.

טוספיתא דדהבא: זח"א קלו, ב. ח"ב רכה,
ב.

ואס רץ לבך... שוב לאחד: ת"ז בהקדמה

(י, א). וראה ספר יצירה מ"א.

לי הכסף ולי הזהב: חגי ב, ח.

שאי' כסף נחשב: מלכים א, י, כא.

ימותו ולא בחכמה: איוב ד, כא.

החכמה תח"י: קהלת ז, יב.

והודי נהפך: דניאל ה, ח.

ואשה כי יזוב זוב דמה: ויקרא טו, כה.

בגמי ספ"ט דשבת: פט, ב.

עמוד יח

אמלאה התרבה... כשזח קט: יחזקאל כו,

ב. ראה מגילה ה, ב. ורש"י בראשית
כה, כג.

ורחביז די לו בקב חרובין: ברכות יז,
ב.

וזרעתיח לי בארץ: הושע ב, כה.

לא קאים אינש אדעתיח דרביה: ע"ז ה, ב.
שהשיר בפסוק מים רבים: ח, ז.

שני חיי שרה: בראשית כג, א.

עמוד יט

בחכמה אתברירו: הובא באגה"ק סכ"ח

כשם הזור. וראה זח"ב רנד, ב. וע"ח
ש"ח טה, שליט דרוש א. דרך מצותיך

מצות מחצית השקל. איסור אכילת בע"מ.
קבלת התורה דמחכמה נפקת: זח"ב קכא,
א.

ולית שמאלא בעיק: זח"ג קכט, א.

מי מטחר אחס: יומא טה, ב.

מקוח ישראל ה': ירמי' יו, יג.

מי יתן והי' ללבס: דברים ה, כו.

מי יתן סהור מטמא: איוב יד, ד.

בא דוד והעמידן על אחת עשרה: מכות
כז, א.

תמב

מראה מקומות

והסיב לב אבות על בניס : מלאכי ג. כו.
 שלח תשלח את האם : דברים כב, ז.
 רמיח פקודין הם רמיח אברים זמלכא :
 ראה תיז תי ל.
 שאל נא לימים ראשונים: דברים ה, לב.

עמוד כד

ביוס החוא יהי הוי אחז : זכרי יד, ט.
 כלאב כולו אב : תנחומא תולדות ו.
 מתן אדם ירחיב לו : משלי יח, טו.
 ואם ירחיב ה' את גבולך : דברים יט, ח.

עמוד כה

אתכפייא סטיא אסתלק יקרא דקוביה :
 זחיב קכה, ב.
 אני אמרתי אלקים אתם : תהלים פב, ו.
 ושחרו דרך הוי' : בראשית יח, יט.
 ארץ לא זדועה : ירמי ב, ב.
 ימצאהו בארץ מדבר : דברים לב, י.

עמוד כו

כי עין בעין נראה אתה ה' : במדבר יד, יד.
 עין בעין יראו : ישעי נב, ח.
 עיפ בן פורת עלי עין : גדסס באוהית
 בראשית דף שצב, א.
 עיפ הזהר פ תזריע דמיז עיב : גדסס
 באוהית ויקרא דף רעד.
 הגר אינו יורש את אביו : קידושין יז,
 ב. ושיג.

אפרים מעוז ראשי : תהלים ס, ט.
 אל תצר את מואב : דברים ב, י.

עמוד כז

ציון במשפט תפדח : ישעי א, כו.
 ברוך ה' מציון : תהלים קלה, כא.
 על הררי ציון כי שם צוח ה' : שם קלב, ג.
 נעשה אדם בצלמנו : בראשית א, כו.
 עד עקרה ילדה שבעה : שמואל א, ב, ה.
 כרחל לפני גוזזיה : ישעי נג, ז.
 כאלמנה אל מנה : כתובות י, ב.
 ותתפלל חנה על הוי' : שמואל א, א, י.
 כי אלקים שופט : תהלים עה, ח.
 זה לעומת זה עשה אלקים : קהלת ז, יד.
 רעימ ריפ שופטים : עזר, ב.
 קדש איע במותר לך : יבמות כ, א.
 צדיקים יצט שופטן : ברכות סא, ב.
 וברבות פי עקב : ג, ז.

עמוד כח

חיתר הקביה על כוי : פתיחתא דאיכה רבה
 בתחלתו. פסיקתא דריכ פי איכה.
 המו מעי לו : ירמי לא, כ.
 שופטים ושופטים : דברים טו, יח.
 זמן שקנה חכמה : קידושין לב, ב.
 וארוזיל כנסיי יהי בן זונג דשבת : ביר
 יא, ח.
 מראשית השנה : דברים יא, יב.
 יובל זכרא הוא : ריה כו, א.

עמוד כט

חאן זלא כרע במזדים : זחיב ק, א. זחיג
 קסד, א. וראה בייק טו, א.

עמוד ל

כמיש בזהר פי מקץ : קצה, א.
 אל תקרא שמות אלא שמות : ברכות ז,
 ב. זחיב ה, א.
 רק הכסא אנדל ממך : בראשית מא, מ.
 יפה שעה אחת בתשובה ומעט : אבות ד,
 יו.

עמוד לא

והי על מצחו תמיד : שמות כח, לה,
 חזוה תקיעא בלבאי מסטרא דא : זחיב
 רנה, א. זחיג עה, א.
 ציון מלשון סימן : עי לקמן עמוד לד.

עמוד לב

במדבר פי צו : ז, ג.
 על גחונך תלך : בראשית ג, יד.
 שמאלא אתכליל בימינא : זחיג קית, ב.
 ומבואר בסידור בדרוש בהמיז : עי לקמן
 כפי עקב.
 עת אשר שלט האדם באדם לרע לו : קהלת
 ה, ט.
 הוא דא עתיקא : זחיג קעה, ב.

עמוד לג

לא ידן רוחי באדם : בראשית ו, ג.
 חמאור שבה מחזירן למוטב : פתיחתא איכה
 רבה ב. ירושלמי חגיבה א, ז.
 העני שנקי מת : זחיב קיט, ב. קנה, ב.
 ועור.
 דבינה ליבא : תיז בהקדמה (פתח אליהו
 ואמר).
 כמארזיל עיפ אין לח ולד : יבמות סד, א.

עמוד לו

שמונה בין החוחים: שהיש ב. ב.
וכמיש לקטן בדיח כי תשמע בקול: במי
כי חבא.

שארה כסותה ועונתה: שמות כא. י.
לכו לחמו בלחמי: משלי יט. ה.
אכלו ריעים: שהיש ה. א.

עמוד מא

ואתבת את ה' אלקיך: דברים ו. ה.
אליך ה' נפשי אשא: תהלים כה. א.
בעיניך אתה חי: אבות ד. כד.
ונאספו שם כל העדורים: בראשית כט. ג.

עמוד לו

ציון במשפט תפוח: ישעי' א. כו.
ואשים דברי בפיו: ישעי' נא. טו.
מה יקר חסדך אלקים: תהלים לו. ת.

עמוד לו

עסק התפלה שנק' חיי שעה: שבת י. א.
ממצוא הפצוץ ודבר דבר: ישעי' נח. יג.
ודבר אלקים כו' אנכי: שמות כ. א"ב.
שמית ה' בשבת: שבת פח. א.
ביום חתונתו: שהיש ג. יא.
אנכי הווי' אלקיך המעלך מארץ מצרים:
תהלים פא. יא.

עמוד מב

מתנה טובה יש לי בבית ננוי ושבת שמח:
שבת י. א. זחיג קכב. ב.
ופרעה הקריב: שמות יד. י.
ושביה בצדקה: ישעי' א. כו.
תשובה בחילא יתיר: זחיג קכט. ב.
צדקה עשה הקב"ה עם ישראל: ספחים
פו. ב.
וזרחה לכם: מלאכי ג. כ.

עמוד לח

אלטלא עזרו א"י לו: קידושין ל. ב.
בני גרשון נסאו את היריעות: במדבר
ד. כה.
ובני קהת את הארון והכלים: שם ד. ד.
אוהל מועד גימטי יוסף: מאי"א א. מד.
יעקב בריח התיכון: זחיג קפח. א.
חוי' צילך על יד ימינד: תהלים קכא. ה.

עמוד מה

ארזיל עד שלא נבהיע ח"ח הוא ושמו
בלבד: פרדרי"א פ"ג.
גם את העולם נתן בלבם: קהלת ג. יא.
נר ה' נשמת אדם: משלי כ. כו.
ויברך את הגמלים: בראשית כה. יא.

עמוד לפ

ומתחת זרועות עולם: דברים לג. כו.
כתרו את בנימין: שופטים כ. מג.
חקורא קיש בלא תפילין: ברכות יד. א.
ראה זחיג קצה. א.
פיה פתחה בחכמה: משלי לא. כו.
וחסדי מאתך לא ימוש: ישעי' נד. י.

עמוד מז

זרע ברוך ה': ישעי' טא. ט.
אין שם לא אכילה ולא שתי': ברכות יז.
א.
ברוך ה' מן העולם ועד העולם: דברי
הימים א כט. יא.
והיחם ברכה בקרב הארץ: ישעי' יט. כד.
ברוך תהי' מכל העמים: דברים ו. יד.
כי ברוך הוא: במדבר כב. יב.
והמלך שלמה ברוך: מלאכים א. ב. מה.
מגלה עמוקות מני חושך: איוב יב. כב.
ישת חסדך סתרו: תהלים יח. יב.
כי שמש ומגן הווי' אלקים: תהלים סד,
יב.
כי שרית עם אלקים: בראשית לב. כט.
צחוק עשה לי אלקים: שם כא. ו.
שבמאמר אחד יכול להבראות: אבות ה,
א.
כי הוא אמר ויהי: תהלים לג. ט.
וכמיש בזהר דבמחי אחת ברא את העולם:
זחיב כ. א.
לח שארי ולבבי: תהלים עג. כו.

עמוד מ

דתורת חסד על לשונה: משלי לא. כו.
והקסיד הכחן את הכל המזבחה: ויקרא
א. יג.
קטן אינו מוליד: סנהדרין סח. ב.
כי אם חלחם אשר הוא אוכל: בראשית
לס. ו.
תפילה במקום קרבן: ברכות כו. א. זחיב
כ. ב.
ויסע אלקים גן בעדן: בראשית ב. ח.
לעבדה ולשמרה וארזיל אלו הקרבנות שנק'
עבודת הגן: בראשית ב. טו. כ"ר טז.
אני אענה את השמים: הושע ב. ג.

תמד

מראה מקומות

עמוד מז

אשר נגע יראת אלוקים בלבו : שמואלא י, כו.

עמוד מח

בדבר ה' שמים נעשו : תהלים לג, ו.
חיש מספר לגדודיו : איוב כה, ג.
אלף אלפים מספר גדוד אחד : תגיגה יג, ב.

הא בבתי גזאי הא בבתי בראי : שם ה, ב. ועוד.

וכמאמר אליהו חסד דרועא ימינא : ת"ז בהקדמה.

והחכמה מאין : איוב כה, יב.

עמוד מט

מה רב טובך : תהלים לא, כ.
טוב טעם ודעת למדני : שם קיט, סו.

עמוד נ

עת לאהוב : קהלת ג, ח.
את בשרו את הספל לבשרו : ב"ק מא, ב.
אתה הראת לדעת : דברים ד, לה.
עוצם עיניו מראות ברע : ישע"י לג, טו.

עמוד נא

של נעליך מעל רגליך : שמות ג, ה.
אל יתהלל חכם בחכמתו : ירמי ט, כב.
וכמאמר הכיר את בוראו : גדה לב, א.
ויצעקו אל ה' בצר לחם : תהלים קו, ו.
רוח אייתי רוח ואמשיך רוח : זח"ב קטב, ב.

והיו הדברים האלה אשר אנכי... ודברת
בם : דברים ו, ויז.

ידבר עמים : תהלים כו, ד.
קרוב ה' כו' אשר יקראוהו באמת : שם קמה, יח.

עמוד נב

אין אמת אלא תורה : ירושלמי ר"ה ג, ה. תדאיו כא. ת"ז ת"י נ.

ביק יוצאת ומכרזת : אבות ו, ב.
שורה המתהלל גשמיים, גופס שזהו צ"ל : (שזהו).

חברכה של המצוה צ"ל עובר לעשייתן : פסחים ז, ב. וש"ג.

ואתם תהיו לי ארץ חפץ : מלאכי ג, ב.

עמוד נג

עיניך יונים : שה"ש ד, א.
אחותי רעייתי יונתי : שם ה, ב.
וירא ראשית לו : דברים לג, כא.
ואתחנן הוא ענין מתנת חנם : ספרי ר"מ ואתחנן.

חנם בלא מצות : ספרי בהעלותך יא, ה.
וברשיי שם. זחיג קה, א.

לכו שברו ואכלו : ישע"י גה, א.
וחנתי אשר אחון : שמות לג, יט.

ונפלינו אני ועמך : שם סו.
אל תחון כל בוגדי און : תהלים נט, ו.

וממזכר מתנה : במדבר כא, יח.
מה אני בחנם אף אתה בחנם : חגיגה ז, א.

לא תתן לחם מתנת חנם : ע"ז כ, א.

עמוד נד

אשר התחננתי לפני הוי' : מלכים"א ח, נט.
הוי' אל רחום וחנון : שמות לה, ז.

חנון ורחום הוי' : תהלים קמה, ח.
משה קיבל תורה מסיני : אבות א, א.

אנכי עומד בין ה'... בעת ההיא : דברים ה, ה.

צו את יהושע כו' : שם ג, כח.
ועתה ישראל שמע אל חזוקים : שם ד, א.

עלה ראש הפסגה כו' : שם ג, כז.
עין בטין יראו : ישע"י נב, ח.

עמוד נה

התפלה נקי חיי שעה : שבת י, א.
וישע ה' אל חבל : בראשית ד, ד.

אין לד' אדם שאין לו שעה : אבות ה, ג.
ותית כנגד כולם : פאה א, א.

עמוד נו

ולואי שיתפלל אדם כל היום : ברכות כא, א.

עמוד נז

זרע בוך חוי' : ישע"י סא, ט.

עמוד נח

שהקטן... אינו מוליד : סנהדרין סה, ב.
משה הוא בחיי יסוד אבא : מאריא מ, נה.

זכרו תורת משה : מלאכי ג, כב.
מעשה דאריזיל שכי בפע"ח... שיצטרך

לכתוב זאת פ' שנה : ראה הערת כ"ק
אדמו"ר שליטיא בספר המאמרים תשי"א

עמוד כא

הווי אלקינו : דברים ה, ד.
שכינה מדברת מתוך גרונו של משה : ראה
זח"א רסו, א. זח"ב קטו, ב. זח"ג ר"ט,
א. רלב, א.

עמוד סב

ומרדכי יצא מלפני המלך : אסתר ה, טו.
ויעבור מרדכי : שם ד, ז.
איזהו חכם הרואה את הגולד : תמיד לב,
א.
החכם עיניו בראשו : קהלת ב, יד.

עמוד סג

ר"מ דהוי אמר ג' מאות משלים : סנהדרין
לה, ב.
ראה נתתי לפניך את החיים : דברים ל, טו.
אנשי ירימו שהיו כורכין את שמע אין
הלכה כמותם : פסחים ג, א.

עמוד כד

אתה הראת לדעת : דברים ד, לה.
אליו ולא למדותיו : פירוש שער הכתובות
פ"ב בשם הספרי.
והחכמה תחיה : קהלת ה, יב.

עמוד סה

ואתחנן לשון מתנת חנם : ספרי ר"ט
ואתחנן.
מי יעלה בהר ה' : תהלים כד, ג.

עמוד סו

וברית שלומי לא תמוס : ישעי' ג, י.

עמוד סז

והחכמה מאין תמצא : איוב כח, יב.
ביו"ד ... נברא עוה"ב : מנחות כט, ב.
צדיקים אין להם מנוחה : סוף ברכות.
וע"פ גרסת השלי"ה בהקדמה בית חכמה
(יז, א). עמק המלך שער הריקנא קדישא
פי"ח (סא, ג). ראה תו"א למגילת אסתר
צ"ח, ב. ולפי שמות מט, א.
כי גבוה מעל גבוה שומר : קהלת ה, ז.
ונשגב ה' לבדו : ישעי' ב, יא.
אין כאל ישורון : דברים לג, כו.
עתידים צדיקים שיאמרו לפניכם קדוש :
פ"ב ע"ה, ב.
קדושתו למעלה מקדושתכם : ויקרא כה, ט.
אות הוא ברבבא שלו : חגיגה טו, א.

כתפוח בעצי היער : שה"ש ב, ג.
וכל בניך למודי ה' : ישעי' נד, יב.
מי כסוף באלים הווי : שמות טו, יא.
מי בשחק יערוך לה' : תהלים פט, ז.
יפה שעה א' בתשובה ומע"ט בעוה"ז :
אבות ד, יז.
פכיג דשבת : קטא, ב.

עמוד סח

כי חסד חפצתי ולא זבח : הושע ה, ו.
מי עלה שמים : משלי ל, ד.
ומשה עלה אל האלקים : שמות יט, ג.
משרים אהבוך : שה"ש א, ד.
ביום ההוא אקים את טובת דוד : עמוס ט,
יא.

עמוד סט

פ"ב דר"ה, הובא בפרש"י בתילים : כה, א.
קד, יט.
ונח מצא חן בעיני ה' : בראשית ה, ח.
שקר תחן ... והבל היופי : משלי לא, ל.
אני הווי לא שניתני : מלאכי ג, ה.

עמוד ע

ויבא כנשמי לנו : הושע ה, ג.
אהי כטל לישראל : שם יד, ו.
יכבוש עונותינו : מלאכי ה, יט.
כשלג ילבינו .. כצמר יהיו : ישעי' א, יח.
והיי אם שמוע תשמעו כו' ונתתי מסר :
דברים יא, יג, יד.
כי ההרים ימושו : ישעי' נה, י.
וחסדי מאיתך לא ימוס : שם מד, י.

עמוד עא

ואולם חי אני : במדבר יד, כא.
התו' שנקי תורת חיים : אר"י לר, י.
ארומך אלקי המלך : תהלים קמה, א.
במשנה וגמ' פ"ק דשבת : יא, א.
אורך ימים בימינה : משלי ג, טו.
כל העולם לא נברא אלא לצוות לזה : ברכות
ה, ב. זח"ג מת, א.
ואל אישך תשוקתך : בראשית ג, טו.
נקי התפלה סולם : זח"א רסו, ב.
קרוב ה' לכל קוראיו : תהלים קמה, יח.
ואין אמת אלא תורה : ירושלמי ד"ה ג.
ח. תדאיז כא. תיז ת"י ג.

עמוד עב

שכינה מדברת מתוך גרונו : נסמן לעיל
עמוד סא.

מראה מקומות

תמו

ופעל ישועות בקרב הארץ : תהלים עז, יב.

ויתורו : במדבר יג, ב.

ויתרון ארץ בכל היא : קהלת ה, ת.

ארזיל במחשכים הושיבני זה תלמוד בבלי : סנהדרין כה, א.

אורייתא סתים וגליא : זח"ג עא, ב. ועוד, והתו' נקי נובלות חשים : ב"ר יז, ז.

דבר גדול מעשה מרכבה : סוכה כה, א. ר"ז צם מאה תעניות דלשכח תלמוד בבלי : בבא מציעא פה, א.

עמוד עז

כל רב מבבל וכל רבי מא"י : סדר תנאים ואמוראים בסופו. אגרת רב שרירא גאון, הקדמת ס' התיקונין כתיי הובא ונתבאר בתחלת שער מאמרי רשב"י, ע"ת שי"ס פ"ג. — נתבאר ע"פ דא"ח בהוספות לתו"א אסתר ד"ה להבין למה לעתיד פ"ג, ואצלתו מן הרוח : במדבר יא, יז.

והו"י עמו שהלכה כמותו בכל מקום : שבינה מקנא בבריאה : ת"ז ת"ו. שיש יתרון לחכמה מן הסכלות : קהלת ב, יג.

חרות על הלוחות : שמות לב, טז. ורב שלום בניך א"ת בניך : ישעי' גז, יג. סוף מסי ברכות ושי"ג.

אשכולת איש שהכל בו : סוטה מז, ב. וראית את אחורי ופני לא יראו : שמות לג, כג.

ויקח משה את עצמות יוסף עמו : שם יג, יט.

ברוך הו"י מהעולם ועד העולם : תהלים מא, יד.

חנוך ואליהו שעלו למעלה : בראשית ה, כז. שמי"ב ב, יא.

עמוד עח

בן פורת אותיות תופר : ראה אוה"ת בראשית דף תט, סע"ב.

מפסג ועולה מפסג ויורד : ב"ק סא, ב. חלץ ביופי תחזינה עיניך : משלי ו, כה. האבות נקי' הרים : ספרי וזאת הברכה לג, טז.

עמוד עט

ותחסרהו מעט מאלקים : תהלים ת, ו. בירושלמי פ"ק דשבת : ה"ב.

כי שמש ומזן הו"י אלקים : תהלים פד, יב.

ותפלות אבות תיקנום : ברכות כה, ב. זח"ב כ, ב.

כל הנביאים עתידים ליבטל : ראה ירושלמי מגילה פ"א ה"ה.

כל הנביאים נתבאו בכה : ספרי מטות ב. ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה : ישעי' כה, ט.

עמוד עפ

נצח סלה ועד אין לו הפסק : עירובין גז, א.

כל מקום שנאמר לי אינו זו לעולם : ויקיר' ב, ב. ספרי בהעלותך יא, טז. ונתבאר בלקו"ת במדבר ד"ה ביאור מעט ע"פ וארשת"ך.

יומו של הקב"ה אלף שנה : ב"ר ת, ב. זח"ב קמה, ב.

ות"ת כנגד כולם : פאה א, א. ג' מועדים הם ג"כ נגד ג' אבות : זח"ג רגז, ב.

עמוד עק

חטידים הראשונים שהיו שוהים בתפלתם ס' שעות : ברכות ל, ב.

מתוך חטידים הן תורתן משתמדת : שם לב, ב.

גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך : תהלים קיט, יח.

יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בנים : ב"ר ס, יא. פס"ו חיי כד, לב. רש"י שם כד, מב.

וחכם בבינה : ספר יצירה בתחלתו, וראה הערת כ"ק ארמו"ר שליט"א בקונטרס החלצו דף כו.

אור שנברא ביום ראשון... והיכן ננוו בתורה : חגיגה יב, א. דבל מחנה אפרים בשם הבעש"ט, וע"י לקוטי שיחות ח"ב עמוד 444.

משה הוא בתי' יסוד אבא : מא"א מ, נה. אשה יראת ה' : משלי לא, ל.

אתה כהן לעולם : תהלים קי, ד.

עמוד עה

ויעבור הו"י ע"פ ויקרא : שמות לד, ו. והוא עבר לפניהם : בראשית לג, ג.

והוא היינו דא עתיקא : זח"ג קעה, ב. והוא רחום : תהלים עה, לת.

עד יעבור עמך הו"י : שמות טו, טז. עובר לסוחר : בראשית כג, טז.

עמוד ס

דמות כמראה אדם : יחזקאל א. כו.
 תרגום ופתחת עליהם ותגליף עליהן :
 שמות כה, ט.
 מה ראו על ככה : אסתר ט, כו.
 כל חנביאים נתבאו בכה : ספרי מסות ב.
 במראה אליו אתודע : במדבר יב, ו.

משה נתנבא בזה : ספרי מסות ב.
 ישראל לי ראש : תוי"א סיפ שמות. ולקוי"ח
 סיפ שלח בארוכה.
 ה' איש מלחמה : שמות טו, ג.
 דרכו של איש לכבש : יבמות סה, ב.
 קידושין לה, א.

עמוד פז

ובינה מקננא בכורסייא : תי"ז תי"ל.
 כי לא יראני : שמות לג, כ.
 צדקת פרוונו צדקה עשה הקב"ה עם ישראל :
 שופטים ה, יא. מסחים פז, ב.
 שארד"ל במד"ר זהב זו בגל : בי"ר סז,
 ג, ג.
 עזר כנגדו : בראשית ב, כ.
 לחנוצו על השמינית שבבהמ"ק היה הכינוי
 של ז' נימין . . ולימה"ש ח' נימין :
 ערכין יג, ב.
 ביום ההוא יהי הוי"ו אחד ושמו אחד :
 זכרי' יד, ט.
 ג"כ ושמו אחד : בבוכ' באב, 11 : ושמי
 נכתב.

עמוד פא

לא תוסיפון עוד לראותם עד עולם : שמות
 יד, יג.
 משה תיקן ברכת הזן . . ויהושע תיקן :
 ברכות מה, ב. זח"ג רעה, א.
 ועינו כעין הבדולח : במדבר יא, ז.
 הבדולח ואבן השוהם : בראשית ב, יב.
 יוסף הווי לי בן אחר : בראשית ל, כה.
 ותתצב אחותו מרחוק : שמות ב, ד.
 אמור לחכמה אחותי את : משלי ז, ד.
 מרחוק ה' נראה לי : ירמ"י לא, ג.
 כי אל דעות הווי' : שמואל"א ב, ג.
 ועתה ישראל מה ה' שואל מעמך : דברים
 י, יב.
 הווי' בחכמה יסד ארץ : משלי ג, יט.

עמוד פב

וראו כל בשר יחדיו : ישעי' מ, ה.
 עין בעין יראו : שם נב, ח.
 ובאו במערות צורים : שם נב, יט.
 אדי שפתי תפתח : תהלים נא, יו.
 את ה' האמרת היום : דברים כו, יז.
 ונחתי גשמיכם בעתם : ויקרא כו, ד.

עמוד פג

בכל עת יהי' בנידן לבנים : קהלת ט, ח.
 הא לם זרע : בראשית מז, כג.
 וחיי' אמנות עתך חוסן ישועות : ישעי'
 לג, ו.
 ואני תפלתי לך הווי' עת רצון : תהלים סט,
 יד.
 כי לב מלכים אין חקר : משלי כה, ג.

עמוד פד

ורצונו כעב מלקוש במשלי ס"י : סו, טו.
 וירא ראשית לו : דברים לג, כא.
 כי שרית עם אלקים : בראשית לב, כט.
 ומשה נקי איש האלקים : תהלים צ, א.

עמוד פה

נעשה אדם בצלמנו : בראשית א, כו.

עמוד פח

היש בה עץ אם אין : במדבר יג, כ.
 אני הווי' לא שניתי : מלאכי ג, ו.
 וירא אלקים את כל אשר עשה : בראשית
 א, לא.
 כהמט דונג מפני אש : תהלים סח, ג.

עמוד פט

גבורי כח עושי דברו : שם קג, כ.
 כימ שנאמר לי אינו זו : ויקיר' ב, ב.
 ספרי בהעלותך יא, טו. ונתבאר בארוכה
 בלקוי"ח במדבר בדי"ה ביאור מעט ע"פ
 וארשתין לי.
 אני ראשון : ישעי' מז, ו.
 מוצא מים אשר לא יזבו סימיו : ישעי'
 נח, יא.
 אזלו מים מני ים : איוב יד, יא.
 דלית שמאלא בחאי עתיקא : זח"ג קכט, א.
 וראה שם דפס, א.
 וארשתין לי לעולם : הושע ב, כא.
 אהל בל יצען : ישעי' לג, כ.
 חנון ורחום הווי' : תהלים קמה, ח.

תמח

מראה מקומות

עמוד צ

בגמ' טפ"ג דפסחים ; ג, א.
שלטתי לבוא יהי הכינור של עשרה ניסין ;
ערכין יג, ב.

ביום ההוא יהי חוי' א' ושמו אחד : זכרי' יד, ט.

אי לן ארץ שמלכך נער : קהלת י, טו.
נער הייתי : תהלים לו, כה.
אשריך ארץ שמלכך בן חורין : קהלת י, יו.

כמיש בזהר ט"פ לך : צה, ב.
נער לא ימיש : שמות לג, יא.
עתה באתי : יהושע ה, יד.

אינן פניך חולכים עמנו : שמות לג, טו.
ה' בדרך ינחנו : דברים לב, יב.
משה זכה לבינה : ראה ר"ה כא, ב.

איש האלקים : דברים לג, א.
מחוץ לפרוכת העדות : שמות כו, כא.
ונהר יוצא כו' ומשם יפרד : בראשית ב, י.

ומעין סבית ה' יצא : יואל ה, יח.
מי העיר ממזרח : ישעי' מא, ב.

עמוד צא

ויעש ה' אלקים את שני המאורות הגדולים :
בראשית א, טו.

גדול הווי בעיר אלקינו : תהלים מה, ב.
וחיו לבשר אחד : בראשית ב, כד.
שורה המתחלת יומין תתאין, גרפס ענין,
בזהר שם : אינון.

ונועדתי לך שם : שמות כה, כב.

עמוד צב

וישראל לי ראש : תו"א ס"פ שמות. ולקוית
ס"פ שלח בארוכה.

ששים המה מלכות כו' אחת היא יונתי :
שה"ש ה, ח"ט.

נצח ישראל : שמואל"א טו, כט.
וזהו שאמרה חנה רמה קרני : שם ב, א.
כי ראיתי בבניו לי : שם טו, א.
חנכת הבית לדוד : תהלים ל, א.

עמוד צג

ואתחנן כו' ואראח את הארץ כו' ועתה
ישראל שמע : דברים ג, כב. כה, ד, א.
צו את יהושע : שם ג, כח.

עמוד צד

שמש ומגן הווי אלקים : תהלים פה, יב.
אני הווי לא שנית : מלאכי ג, ו.

אתה הוא ה' לבדך : נחמ"י ט, ו.
כמארז"ל שהוא אחד בוי רגיעים וארץ ובד'
רוחות העולם : ראה ברכות יג, ב.

עמוד צה

ועד הוא בתלופי אתון : זח"ב קלה, א.
וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בטה"מ
חשיח ע' רמב.

אין מלך בלא עם : בחיי וישב לת, ל, ס'
החיים פי גאולה פ"ב, עמק המלך שער
שעשועי המלך רמ"א.

ולא יכנף עוד מוריך : ישעי' לו, כ.
והיה אור הלבנה כאור החמה : שם כו.
ישראל מונין ללבנה : סוכה כט, א.
צחוק עשה לי אלקים : בראשית כא, ו.

עמוד צו

וזרחח לכס יראי שמי שמש צדקה : מלאכי
ג, ב.

משה בחיי דעת : דאה מאו"א מ, גה.
וביאיר גתיב שם.

כימי השמים על הארץ : דברים יא, כא.

עמוד צז

ואתחנן שהוא לשון מתנת חנם : ספרי
ר"פ ואתחנן.

מי יעלה בהר ה' נקי כפים : תהלים כד, ג.
אם ישים אליו לבו : איוב לד, יד.

עמוד צח

כי ישרים דרכי ה' : הושע יד, י.

כי הנני בא ושכנתי בחוכם : זכרי' ב, יד.
קדושים תהיו יכול כמוני : ויקרא יט,
ב, ויקיר כה, ט.

התפלה נקי' טולם : ת"ז ת"י מה. וראה
זח"א בהשמטות רסו, ב. זח"ג שו, ב.

משה שאמר ונחנו מה : שמות טו, ז.
שכינה מדברת מתוך גרונו : ראה זח"א

רסו, א. זח"ב קסו, ב. זח"ג ריט, א.
רלב, א. שמור ג, טו. ויקיר ב, ג.

מכילתא שמות ית, יט.
סי שתורתו אומנתו : שבת יא, א.

ואשים דברי בפיך : ישעי' נא, טו.

עמוד צט

משה הוא בחיי יו"א : מאו"א מ, גה.
לא הביט און ביעקב : במדבר כג, כא.

לבנון היינו ל"ב נרין : מאו"א ל, ז.
מתניתין מלכתא : מכות כא, א. ושי"ג.

עמוד קי

אז תתענג על הוי': ישעי נח, יד.
 ישראל מונין ללבנה: סוכה כט, א.
 ובמקום שבעית עומדים: ברכות לה, ב.
 וראה הערת כ"ק אדמיר שליט"א בסי'
 המאמרים ה"ש"ט עמוד 183.
 לבבתי באחד מעיניך: שה"ש ה, ט.
 ויעל אברם סמצרים: בראשית יג, א.

עמוד קיא

מפלגך ולעילא כוי ומפלגך ולתתא: סנהדרין
 לט, א.
 ומעין מבית ה' יצא: יואל ה, ית.
 ועץ שתול כוי ועל יובל ישלחו שרשיו:
 ירמ' יז, ח.
 ואכל ממנו וחי לעולם: בראשית ג, כב.
 טוב זה מלאך החיים: זח"א יד, א. סח.
 ב, קה, א. וראה ב"ר ט, ט. קה"ר ג, טו.
 ראה נתתי לפניך את החיים: דברים ל,
 טו.
 מסביעים אותו תהא צדיק: גדה ל, ב.

עמוד קיב

לאתבא צדיקייחן בחיובחא: ראה לקו"ת
 דברים צב, ב. ובזח"ג קנג, ב.
 ושמתי כדכד שמשותיך: ישעי נח, יב.
 שהט וישפה: שמות כח, כ. ראה לקו"ת
 פי ראה ד"ה ושמתי כדכד פי"ה. וראה
 אוה"ת שמות עמוד יח.
 וצוקה הרוסס: משלי יד, לה.
 וארז"ל בכל מאדך בכל ממנוך: ברכות
 גה, א.
 וירד ה' על ה"ט: שמות יט, כ.
 ונתתי לך מהלכים: זכרי' ג, ז.
 והניף ידו על הנהר: ישעי יא, טו.
עמוד קיג
 רני ושמחי בת: זכרי' ב, יד.
 כימי צאתך מאמצ אראנו נפלאות: מיכה
 ז, טו.
 מרחוק ה' נראה לי: ירמ' לא, ג.
 ארז"ל תקטמו תפילות התפלל משה: דב"ר
 יא, ו.

עמוד קיד

שוקיו עמודי שש: שה"ש ה, טו.
 ועמדו רגליו ביום החוא: זכרי' יד, ד.
 ואני בצדק אחזה פניך: תהלים יז, טו.

עמוד קמו

ממ"ש רז"ל ע"פ היד הגדולה... כמה לקו
 באצבע: שמור"ה, ית.
 ימינך ה' תרעץ אויב: שמות טו, ו.
 ולית שמאלא בהאי עתיקא: זח"ג אד"ר
 קכט, א. וראה שם רפט, א.
 ארבע הידות גוי' והחמישית: בראשית מז,
 כד.

מר דרור חמש מאות: שמות ל, כב.
 וארז"ל מרדכי טו התורה מניין: חולין
 קלט, ב.
 מרדכי הוא בחיי רב חסד: ראה רשימות
 על מגילת אסתר עמוד יא.
 ושמן ימינו יקרא: משלי כו, טו.
 איש ימיני: אסתר ב, ה.
 ויהי נח בן חמש מאות שנים: בראשית ה,
 לב.
 ברבות פי נשא: יד, יא.
 אלה תולדות נח: בראשית ו' ט.
 כמ"ש בזהר ר"פ נח: גט, ב.

עמוד קמז

כי יעקב בחר לו י"ה: תהלים קלה, ד.
 לאכללא שמאלא בימינא: זח"ג קית, ב.
 כמ"ש במד"ר ס"פ ויצא: עה, יא.
 את ה' האסרת: דברים כו, יז.
 נר ה' נשמת אדם: משלי כ, כו.
 בני כרכים קוראים חמגילה במ"ו זוקא:
 מגילה ב, א.
 ותפילות כנגד תמידין תקנום: ברכות
 כו, ב.
 שא"ל לך בן חורין: אבות ה, ב.
 יומו של הקב"ה אלף שנה: ב"ר ת, ב.
 זח"ב קמה, ב.
 סולו לרוכב בערבות: תהלים סח, ה.
 דבר צוה לאלף דור: ד"ה א טו, טו.
 אדם א' מאלף מצאתי זה משה: קה"ר ז,
 כח.
 שמי עם י"ה שטי"ה: זח"א כו, א. רנג,
 א. זח"ג קה, ב. רכב, ב. רכה, ב. רעב,
 ב. רעה, ב. ת"ז בהקדמה בתחלתו.

עמוד קיז

אור שנברא ביום ראשון... ונגזו בתורה:
 חגיגה יב, א. דגל מחנה אפרים בשם
 הבעש"ט. ועי' לקוטי שיחות ח"ב עמוד
 444.
 משל למלך בני רומי לא ירדו לסוריא:
 שמד"ר יב, ג. במד"ר ית, כא.

עמוד קבא

מי לי בשמים ועמך לא חפצתי : תהלים
 עג. כה.
 פותח את ידך יודוך : תהלים קמה, סז.
 תיז בהקדמה (ח, ב).
 כ"מ שנאמר לולי : ביר עד, ט.
 ולא נתכנו עליזות : שמואל א ב, ג.
 ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה : דברים
 יא, יב.

הושיעה ימינך וענני : תהלים ס, ז.
 דלית שמאלא בהאי עתיקא : זחיב קכט, א.
 וראה שם רפט, א.
 ולא תקפוץ את ידך כוי פתוח תפתח :
 דברים טו, זיח.

ה' צילך על יד ימינך : תהלים קכא, ה.
 פנה אלי וחנני : שם כה, טז.
 עד שלא נברא העולם היה הוא ושמו בלבד :
 פדריא פ"ג.

עמוד קכב

אברהם שקיים כל התורה : קידושין פב,
 א. יומא כה, ב.

עמוד קכד

ויקרא הוי' הוי' : שמות לה, ו.
 בינה שממנה דינין מתערין : זחיב קעה,
 ב.

עמוד קכח

ויאצל מן הרוח : במדבר יא, כה.
 וברוח פיו כל צבאם : תהלים לג, ו.
 ונחה עליו רוח חוי' : ישעי' יא, ב.
 שיכנס אדם שיעור שני פתחים ויתפלל :
 ברכות ה, א.
 אעברה נא ואראם : דברים ג, כה.

עמוד קכז

והחיות נושאות : בחיי תרומה כה, י בשם
 פדריא. וראה פדריא ספ"ד.
 כמיש רבינו ניע בביאור ע"פ כי כארץ
 תוציא צמחה : לקוית נצבים נא, א.
 עד שלא נברא העולם הי' הוא ושמו בלבד :
 פדריא פ"ג.
 בזאת יבא אהרן : ויקרא סז, ג.
 שיעור שני פתחים : ברכות ח, א.
 לכל קראינו אליו ולא למדותיו : פדרי"ס
 שער ל"ב פי"ב בשם הספרי.

כל עצמותי תאמרנה : תהלים לה, י.
 חטטופים ללבן : בראשית ל, מב.
 רב מבבל רבי מאי : סדר תנאים ואמוראים
 בסופו. אגרת רב שרירא גאון. הקי סי'
 התיקונין כתיבי, הובא ונתבאר בתחילת
 שער מאמרי רשב"י. עי' שייס פ"ג. —
 נתבאר ע"פ דא"ח בהוספות לתוי"א אסתר
 ד"ה להבין למה לעתיד פ"ג.
 ולא יהי עוד כנעני : זכרי' יד כא.

עמוד קיח

חבונה בשמים עליותיו : עמוס ט, ו.
 קטונתי : בראשית לב, יא.
 תפלה למושה : תהלים ז, א.
 תפלה לעני : שם קב, א.
 קובי'ה מצלי : ברכות ז, א.
 כי אין עני אלא בדעת : נדרים מא, א.
 זחיב רעג, ב.
 ואני בחמות הייתי עמך : תהלים עג, כב.
 וש' נא עיניך וראה : דברים ג, כו.
 ויניחהו בג"ע לעבדה : בראשית ב, טו.
 ויגרש את האדם : שם ג, כר.

עמוד קיט

אדי אלקים אתה החלונות : דברים ג, כד.
 והאר פניך על מקדשך השמים : דניאל ט,
 יז.
 עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה : דברים
 יא, יב.
 במדרש : ב, ז.
 וזכרתי את בריתי יעקב : ויקרא כו, מב.

עמוד קכ

ויקרא לו א"ל : בראשית לג, כ.
 יעקב אותיות יבקע : ראה עץ חיים שער
 הכללים פ"י. שער הארת המוחין ס"א.
 וארז"ל שבזכותו נבקע היס' : שמו"ד כא,
 ח.
 והניף ידו על הנהר : ישעי' יא, טו.
 לעולם יסדר אדם שבחו של הקב"ה ואחיב
 יתפלל : ברכות לב, א. פס"ז ריש ואתחנן.
 זחי'א קסט, א. רמג, ב. זחי'א רט, ב.
 אני הוי' לא שניתי : מלאכי ג, ו.
 וכד אנת תסתלק מינייהו : תיז בהקדמה
 (פתח אליהו).
 שממית בידים תתפש : משלי ל, כה.
 ויקץ כישן : תהלים עח, סה.
 ביו"ד נברא העוה"ב : מנחות כט, ב.

תנב

מראה מקומות

עמוד קכו

המגביה לשבת.. המשפילי: תהלים קיב, ה, ו.

שלמטה המכחן כנגד בהמיק שלמעלה: ירושלמי ברכות ס"ד היה. זחיב נט, ב. כי סלך ביופיו תחזינה טינו: ישעי' לג, יג.

כדרך שבא לראות שמה כך בא לראות: חגיגה ב, א.

שא נא עיניך וראה מן המקום: בראשית יג, יד.

טובה הארץ מאד מאד: במדבר יד, ז. אתהלך לפני ה' בארצות החיים: תהלים קטז, ט.

אחרו צדיק כי טוב: ישעי' ג, י.

עמוד קכז

וישליכם אל ארץ אחרת: דברים כט, כז. וימצאו בקעה בארץ שנער: בראשית יא, ב.

ועמיש ע"פ טוב וישר ה': גרפס ביהל אור סי כ"ה.

לדית שמאלא בהאי ע"ק: זחיג קכט, א. וראה שם רפס, א.

גמי ספ"ג דפסחים: ג, א.

וליריש בלבנות: תהלים קכה, ד.

ובאיכה ע"ו ג': ג, כה.

מי אל כמוך נושא עון.. לחי שמשיט: מיכה ז, יח. ר"ה יז, ב ושיג.

משה ואהרן שושימם ושושימם: זחיג כ, א. גג, ב. קעו, ב. קפ, ב. ערה, ב.

ואהרן אחיך יהיה נביאך: שמות ז, א.

עמוד קכח

אור זרוע לצדיק: תהלים צו, יא. אל יתהלל החכם כו' כ"א: ירמי' ט, כב, כג.

ועל יובל ישלח שרשיו: שם יז, ח. כל ישראל יש. להם חלק לעוה"ב: סנהדרין צ, א. זחיא נט, ב.

ועמך כולם צדיקים: ישעי' ט, כא. באתי לגני אחותי כלה: שה"ש ה, א.

ומלאה הארץ דיעה: ישעי' יא, ט. ולא יהי עוד כנעני בבית ה' צבאות: זכרי' יד, כא.

וחם הוא אבי כנען: בראשית ט, יח. כי טוב סחרה: משלי לא, יח.

ואת רוח הטומאת: זכרי' יג, ב.

אשריך ארץ שמלכך בו חורין: קהלת י, יז.

עמוד קל

וחיב הו' תרין ריעין: ראה זחיג ה, א. רמיח מייע דמיח אברים ומלכא: ראה ת"ו ת"ו ל.

שבאי הקביה בעצמו מוריד גשמים: תענית י, א.

נותן מסר ע"פ ארץ: איוב ה, י.

כי לי הארץ: שמות יט, ה.

ארץ אשר ה' אלקיך: דברים יא, יב.

עמוד קלא

נער הייתי שרו של עולם: יבמות סז, ב. תנוך לנער ע"פ דרכו: משלי כב, ו.

כרבות וצא: עב, א.

צדיק כתמר יפרח: תהלים צב, יג.

אם אין פניך: שמות לג, טו.

עמוד קלב

שארה כסותה ועונתה: שמות כא, י.

וארא כו' בא"ל שדי: שם ו, ג.

והבאתי אתכם אל הארץ: שם ח.

נער לא ימיש: שמות לג, יא.

שאיך לך בן חורין אלא העוסק בתורה: אבות ה, ב.

חרות על הלוחות: שמות לב, טז.

גדול תלמוד שמביא לידי מעשה: קידושין מ, ב.

ושריך בעת יאכלו: קהלת י, טז.

עמוד קלג

ועי' יתיב.. לבושי': דניאל ז, ט.

נער הייתי.. כענין ראביע: תהלים לו, כה. יבמות טז, א.

אוהב ה' שערי ציון: תהלים פז, ב.

חולין פאיט: ט, א.

הנה אלקיני זה: ישעי' כה, ט.

אני ראשון ומבלעדי: שם מז, ו.

שימני כחותם: שה"ש ה, ז.

וחותמו של הקביה אמת: שבת נה, א. זחיא כ, ב.

ואמת הוי' לעולם: תהלים קיו, ב.

עמוד קלד

יקח המים למקום אחד: בראשית א, ט. ועשו לי מקדש.. בתוכו לא נאמד אלא

בתוכם: שמות כה, ת. ועממיש בשליה שם.

עמוד קמא

ויבחר אותם : בראשית טו, י
 כנור שלעיל יהי של עשרה נימין : עובין
 יג, ב.
 ואנכי אסתיר אסתיר פני : דברים לא, יח.

עמוד קמב

ותתפלל חנה על הוי' : שמואל א, יד.
 והניף ידו על הנזה : ישעי' יא, טו.
 תרין עמוי אור : סרדי' שיח ט"ג.
 העוה"ב אין בו לא אכילה ולא שתיה :
 ברכות יז, א.

עמוד קמג

ועתה פן יסלח ידו : בראשית ג, כב.
 כי ביום אכלך ממנו : שם ב, יז.
 במדיר ר"פ קדושים : כה, ב.
 ויגרש את האדום : בראשית ג, כד.
 אני אמרתי אלקים אתם : תהלים טב, ו.
 במדיר ס"פ משפטים : לב, ז.
 עץ חיים היא למחזיקים בה : משלי ג, יח.

עמוד קמד

אל תוסף דבר אלי : דברים ג, כו.
 ותחסרהו מעט מאלקים : תהלים ת, ו.
 ומביתי אגרשם : הושע ט, טו.
 ויתעבר ד' בי למענטם : דברים ג, כו.
 וכר עשה לנפלאותיו : תהלים קיא, ד.
 ונשב בניא מול בית פענור : דברים ג, כט.

עמוד קמה

כי גבוה מעל גבוה : קהלת ה, ז.
 רגלי החיות כנגד כולן : חגיגה יג, א.

עמוד קמו

יהי רקיע בתוך המים : בראשית א, ו.

עמוד קמז

ועל ראשי החיות רקיע כעין הקרח : יחזקאל
 א, כב.
 חבטן מי יצא הקרח : איוב לח, כט.
 לדוד ברכי נפשי : תהלים קג, א.
 ראה נתתי לפניך את החיים : דברים ל, טו.

עמוד קמח

ובדיק באסונתו יחיה : חבקוק ב, ד.
 יראת ה' לחיים : משלי יט, כב.
 עץ חיים הוא : שם ג, יח.
 אין מזל לישראל : שבת קנו, א. נדרים
 לב, א. ת"ז ת"י ס"ט.

הקב"ה מניח תפילין : ברכות ה, א.

אשר ציוה מימי קדם : איכה ב, יו.
 האשה נקי קרקע עולם : סנהדרין עד, ב.
 ישראל מתקשראן באורייתא : זח"ג עג, א.
 וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספר
 המאמרים ת"ש עמוד 61.
 כוננו ידיו : שמות טו, יו.
 ויאכל לחם בפי שמות : ב, כ. וראה רש"י
 שם.

עמוד קלח

אשר יעשה אותם האדם : יחזקאל כ, יא.
 שיקבל עליו עונותיו תחלה : ברכות יג, א.
 הנזיל טעף י"א : במאמר שלפני זה.
 ועמש"ל בדיה עצה בחז"ל : עמוד שיה.
 מה טובו אוהליך : במדבר כד, ה.
 האור כי טוב : בראשית א, ד.
 הלא אנכי טוב לך : שמואל"א א, ח.

עמוד קלז

ס"ר נש"י : ראה הערת כ"ק אדמו"ר
 שליט"א בספר המאמרים תשי"ח עמוד 241.
 ארץ אוכלת יושביה הוא : במדבר יג, לב.
 עלה ראש הפסגה : דברים ג, כז.
 פ"ק דשבת : יא, א.

עמוד קלז

מאן יבמי להקים : שם כה, ז.
 ומשם יפרד והי' לזר ראשים : בראשית ב,
 י.

ושב ה' אלקיך.. והשיב לא נאמר אלא
 ושב : דברים ל, ג. מגילה כט, א. וראה
 זח"ג כג, ב.

עמוד קלח

ומל ה' את לבבך : דברים ל, ו.
 ומשה הוא יסוד אבא : מאוי"א מ, נה.

עמוד קלח

והכשבים הפריד יעקב : בראשית ל, מ.
 ושער ריש"י כעמר נקא : דניאל ז, ט.
 אלו ואלו דברי אלקים חיים : עירובין יג,
 ב. וש"נ.
 והוי' עמו שהלכה כמותו : סנהדרין צג, ב.

עמוד קמ

אזלת לקרתא הלך בנימוסא : שמו"ר מו,
 ז.
 וחחפלוו דרך ארצם : דה"ב ה, לח.
 מבואר במ"א ע"פ ואתחנן : נדעס לעיל.

מראה מקומות

תנ"ך

עמוד קמ"ט

יפה שעי'א בחשובה וסעי'ס : אבות ד, יז.
 כי טוב היינו אור הגנוז : תגיגה יב, א.
 כי טוב חסדן מחיי'ס : תהלים סג, ד.
 בחכמה דווקא אתברירו : ראה זח"ב רגד,
 ב. הובא באגה"ק סכ"ח בשם וזה"ק.
 וראה ע"ח שי"ח פ"ה, שלי"ט ד"א. טהמ"צ
 להצ"צ מחצית השקל, שם איסור אכילת
 בע"מ.

עמוד קנ

הי' ה' בקרבנו אם אין : שמות יז, ז.
 מי אל כמוך . . למי שמשים א"ע כשירים :
 מיכה ז, יח. ר"ה יז, ב וש"ג.
 כל גיא ינשא וכל הר וגבעה יטפלו : ישעי'
 מ, ד.
 שחפטיקין לק"ש ואין מפטיקין לתפלה :
 שבת יא, א.

עמוד קנב

כי עולם חסד יבנה : תהלים פט, ג.
 צדיקים אינו חוזרין לעפרן : סנהדרין צב.
 א. תדא"ר פל"א. זח"ג רטז, א. ת"ז
 בהקדמה (י, ב).

עמוד קנג

עתידי'ם צדיקים שיאמרו לפני'הם קדוש :
 כ"ב עה, ב.
 כל מקום שנאמר לי : ויק"ר פ"ב ב', ספרי
 בהעלותך יא, טז. ונתבאר בארוכה בלקוטי
 תורה במדבר ד"ה ביאור מעט על מסוק
 וארשתך לי.
 מסי'ט קושר כתר'ס : ע"י הקרת כ"ק אדמו"ר
 שלי"ט"א בספר המאמרים תשי"ד בתחילתו.
 כי שמי בקרבנו שמו כשם רבו : סנהדרין
 לה, ב.

ומסי'ט . . ונקי שר העולם . . עבדו זמן
 ביתו : זח"ג רטז, א. זח"א קכו, ב.
 וראה בארוכה בספר מלאכי עליון להרב
 ראובן מרגליות שי' בערכו.
 תנה אנכי שולח מלאך . . אם אין פניך
 הזלכים : שמות כג, כ. שם לג, טו.
 שר צבא ה' עתה באתי : יהושע ה, יד.
 תפלה בלא כחנה כנוף בלא נשמה : אברבנאל
 אבות ב, יג.
 יהיו לרצון אמרי פי : תהלים יט, טו.

עמוד קנו

זח"י האמירך חיוס : דברים כז, יח.

ואנכי עפר ואפר : בראשית יח, כז.
 ומחננו מה : שמות סז, ז.
 אל זה אבי'ס אל עני ונכה רוח : ישעי'
 סו, ב.

שישראל חונין ללבנה : סוכה כט, א.
 מאן דאיהו זעיר איהו רב : זח"א קכב, ב.
 גם האיש משה גדול מאד : שמות יא, ג.

עמוד קנז

כי גדול הוי' ואדונינו מכל האלוקים :
 תהלים קלה, ה.
 והחכמה מאין תמצא : איוב כח, יב.
 וארא אל אברהם כו' בא"ל שדי : שמות
 ו, ג.
 אני ראשון ואני אחרון : ישעי' מד, ו.
 חסד א"ל כל היום : תהלים גב, ג.
 ואתם הדובקים בהוי' אלוקים : דברים ה,
 ד.
 אליו ולא למדותיו : פרדס שער הכוונות
 פ"ב בשם הספרי.

עמוד קנח

מי יקום יעקב כי קטן הוא : עמוס ז, ב.
 ודוד הוא הקטן : שמואל"א יז, יד.
 אני אענה את השמים : הושע ב, כב.

עמוד קנח

כי שמש ומגן הוי' אלוקים : תהלים פה, יב.

עמוד קנח

בבן אדם שאין לו תשועה : שם קמו, ג.
 אשר החלות לנפול : אסתר ו, יג.
 בזאת יבא אהרן אל הקדש : ויקרא טז, ג.
 בזאת אני בוסח : תהלים כז, ג.
 וכסיל לא יבין את זאת : שם צב, ז.
 רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה : דברים
 ה, ו.
 ונחר יוצא מעדן כו' וסמס יפרד : בראשית
 ב, י.

עמוד קמ"א

קול גדול ולא יסף : דברים ה, יט.
 שהרמב"ם מנה אנכי ה' אלוקי' ממנין המצות :
 ספר המצות סי' א. וע"י בארוכה בדרך
 מצותיך מצות האמנת אלוקות (מד, ב).

עמוד קמ"ב

ויאצל מן הרוח : במדבר יא, כז.

אנת הוא חד ולא בחושבן : ת"ז בהקדמה
(פתח אליהו ואמר).
היה הוא ושמו בלבד : פדריא פ"ג.
תשובה בחילא יתיר : זח"א קכט, ב.
שבטעמד ח"ט פרוחה נשמחן : שבת פה, ב.
אין עמידה אלא שתיקה : סוטה לט, א.
ראה זח"ג קעג, א.
כתר לי זעיר : איוב לו, ב.
סייג לחכמה שתיקה : אבות ג, יג.
נקי כנסי יונת אלס : ראה שהשיר ד, א.
והנה אנחנו מאלמים אלומים : בראשית לו, ז.

ראשי תיבות באיר : סידור הארז"ל בקיש
שעהמי"ט. פעי"ח שער קשעהמי"ט פ"י. וראה
אוה"ת פ' שמות עמוד י"ט.
ואתם הדבקים בח' אלקיס : דברים ד, ד.
אתא בוקר : ישעי' כא, יב.

עמוד קע

כי נשגב שמו לבדו : תהלים קמת, יב.
ולא תתורו אחרי לבבכם : במדבר טו, לט.
אורייתא מחכמה נפקת : זח"ב קכא, א. וראה
שם פה, א.

עמוד קעא

דע את אלגי אביד : דה"א כה, ט.
זאת נחמתי בעניי : תהלים קיט, ג.
ומלאה הארץ דעה את ה' : ישעי' יא, ט.
תתן אמת ליעקב : מיכה ז, כ.

עמוד קעב

יעקב שנקרא שלימו דאבהן : זח"ב כג, א.
דמשה מלגאו ויעקב מלבר : ת"ז ת"י יג.

עמוד קעג

לפי שכלו יהולל איש : משלי יב, ח.
ויבן ה' אלקיס את הצלע : בראשית ב, כב.

עמוד קעד

גדול העונה אמן יותר מהמברך : ברכות ג.
ב. זח"ג רכט, א. רעא, א.
אשת חיל עטרת בעלה : משלי יב, ד.
עטרת תפארת : סנהדרין מב, א.

עמוד קעה

והארץ הזוט דגלי : ישעי' סו, א.

עמוד קעז

היתפאר הגרזן על החוצב : ישעי' י, טו.
ולאום מלאום יאמץ : בראשית כה, כג.
לא נתמלאה צור : רש"י שם. וראה מגילה
ו, ב.

עמוד קעח

שכן ארץ ורעה אסוננה : תהלים לו, ג.
תרי"ד עמודי אור : פרד"ס שית פ"ג.

עמוד קעט

ועי' מ"ש ע"פ והסנה איננו אוכל : אור
התורה שמות עמוד סח.

פי' במדרש ענין קמה : פה, ב.
הלוך ונסוע הנגבה : בראשית יב, ט.
רק השמר לך ושמור נפשך : דברים ד, ט.

עמוד קפד

ועברתם את הוי' אלקיס : שמות כג, כה.
תחת אשר לא עבדת : דברים כה, מז.
בחוף חרונה : משלי א, כ.

עמוד קפה

לא תקח האם על הבנים : דברים כב, ו.
סדיה יו"ט של ר"ה : לקו"ת דרושי ר"ה
ג, ג.

וימנע מרשעים אורם : איוב לה, טו.
ע"פ הסאמר פ' תזריע : אור התורה ויקרא
עמוד רנח ואילך.

עמוד קפו

והי' אור הלבנה : ישעי' ל, כו.
לשמש שם כו' כחתן כו' תורת ה' המיטה :
תהלים יט, ה, ו, ח.

שראשי נמלא סל : שה"ש ה, ב.
תתן אמת ליעקב : מיכה ז, כ.
וידעת היום : דברים ד, לט.
על כי אין אלוה בקרבי : שם לא, יו.
סמכוני באשישות : שה"ש ב, ה.
אם יהי' נדחך בקצה השמים : גחמ"י א, ט.

עמוד קפח

ויצעקו אל ה' בצר להם : תהלים קו, ו.
לב נשבר ונדכא : שם גא, יט.
כי גאה גאה : שמות טו, א.

עמוד קפט

אין עומדין להתפלל אלא סתוך כובד ראש :
ברכות ל, ב.

אתם נצבים היום כו' למען הקים : דברים
כט, ט.
ויהי היום ויבא אל שונם וארזיל שהיה
יו"ם של ר"ה : מלכים ב, ח. זח"ג רלא,
א.

עמוד קפ

אמרו לפני מלכות : ר"ה טו, א.
היש בה עץ אם אין : במדבר יב, כ.
לי עצה ותושי' : משלי ח, יד.
והחכמה מאין תמצא : איוב כח, יב.
ישת חושך סתרו : תהלים יח, יב.
עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה : בראשית
כב, יב.

יום ליום יביע אומר : תהלים יט, ג.
למען הקים אותך לו לעם : דברים כט, יב.
ואין מלך בלא עם : נסמן לעיל עמוד צה.

עמוד קפא

אם יתקע שופר בעיר : עמוס ג, ו.
בזאת יבא אהרן אל הקודש : ויקרא טו, ג.
תרון ריעין זלא מתפרשין : ראה זח"ג ד,
א.

עמוד קפב

בינה מקנא בכודטייא : ת"ז תי ו.
וכמארזיל ע"פ ועוף יעופף : זח"א מו, ב.
בדבר ה' שמים נעשו : תהלים לג, ו.
ומבשרי אחזה אלוקה : איוב יט, כו.

עמוד קפג

שמים כעשן : ישעי' נא, ו.
ואנכי עשיתי ארץ : שם מה, יב.
בנים אתם לה' אלוקים : דברים יד, א.
למען אחי ורעי : תהלים קכב, ח.

עמוד קפד

בני בכורי ישראל : שמות ד, כב.
אתה עשית את השמים : נחמ"י ט, ו.
הלא את השמים ואת הארץ אני מלא : ירמ"י
כג, כד.

כי לא אדם הוא : שמואל"א טו, כט,
חד ולא בחושבן : ת"ז בהקדמה.
לית שמאלא בהאי עתיקא : זח"ג קכט, א.
וראה שם רפט, א.
ואין אלקים עמדי : דברים לב, לט.

עמוד קפו

ויאצל מרות אשר עליו : במדבר יא, כה.
סארזיל עד שלא נבהיע : סררי"א פ"ג.

עמוד קפז

חידתו דשמשון : שופטים יד, יד.

עמוד קפח

ומשם יפרד וה"י לארבעה ראשים : בראשית
ב, י.

הן השמים לא זכו בעיניו : איוב טו, טו.
ובמלאכיו ישיש תהלה : שם ד, יח.

עמוד קפצ

בברכי נפשי : תהלים קד.
זה הים גדול : שם כה.
והחכמה מאין תמצא : איוב כח, יב.

עמוד קפא

אין לך עשב : ראה ב"ר פ"י, ו. זח"א רנא,
א. מו"נ ח"ב פ"י.
המוציא במספר : ישעי' מ, כו.
אראה שמיד מעשה אצבעותיך : תהלים ח, ד.

עמוד קפב

מונה מספר לכוכבים : שם קמו, ד.
ופניך הולכים בקרב : שמי"ב יו, יא.
יאר ה' פניו אליך : במדבר ו, כה.
והסתרתני פני : דברים לא, יו.

עמוד קפג

דבר ה' עמכם בהר מתוך האש : שם ה, ד.
פה אל פה אדבר : במדבר יב, ח.
כאשר ידבר איש אל רעהו : שמות לג, יא.
וביד הנביאים אדמה : הושע יב, יא.

עמוד קפד

כמים הפונים לפנים : משלי כו, יט.
אשר תשמעו אל מצות ה' : דברים יא, כו.
ויעבור הוי"ו על פניו : שמות לד, ו.
וידבר ה' אל משה פנים אל פנים : שם לג, יא.
ואמר ביום ההוא הנה אלקיניו זה : ישעי' כה,
ט.

בן פורת עלי עין : בראשית מט, כב.
ולא קם נביא כו' וארזיל בישראל לא קם :
דברים לד, י. במד"ר יד, כ.
מי יתן והי' כל עם ה' נביאים : במדבר יא,
כט.

ארזיל ראתה שפחה על הים : מכלתא בשלח
ב. רש"י שם טו, ב. זח"ב סד, ב. זח"ג כב,
ב.

והניף ידו על הנחר : ישעי' יא, טו.
ומלאה הארץ דעה את ה' : שם ט.

ובאו במערות צורים: ישעי' ב, יט.
מה ה' שואל מעמך כ"א ליראה: דברים
י, יב.

שכר מצוה ומצוה: אבות ה, ב.
באשרי כי אשרוני בנות: בראשית ל, יג.
לעבדו ולשמרו: שם ב, טו.
והחכמה תחיי בעליה: קהלת ז, יב.

עמוד ד

חיל בלע ויקאנו: איוב כ, טו.
ביתו זו אשתו: יומא ב, א.
מימי לא קראתי: שבת קיח, ב.
כבלע: במדבר ה, כ.
הוריתי כנחל דמעה: איכה ב, יח.
כי מציון תצא תורה: ישעי' ב, ג.
הולך את חכמים יחכס: משלי יג, כ.
אם אין חכמה אין יראה: אבות ג, יז.

עמוד רא

כי נר מצוה ותורה אור: משלי ו, כג.
בעת ההיא אחפש את ירושלים בנרות:
צפניה א, יב.

וכל בניך למודי ה': ישעי' נה, יג.
בסטיב לא די לעורך האהבה: מרק מא.
ותחת אשר לא עבדת: דברים כח, מו.

עמוד רב

תורה צוה לנו משה: דברים לג, ד.
אנכי ולא יחי' לך מפי הנבורה שמענוס:
מכות כד, א.

אף מי שתורתו אומנתו: שבת יא, א.
ואין אלקים עמדי: דברים לב, לט.

עמוד רג

רמה קרני: שמואליא ב, א.
כרחל לפני גוזזיה נאלמה: ישעי' נג, ו.
קול באשה ערוה: ברכות כה, א.

עמוד רה

ראה נתתי לפניך: דברים ל, טו.
ואמר אלקים יהי רקיע: בראשית א, ו.
בדבר ה' שמים נעשו: תהלים לג, ו.

עמוד רו

וכמ"ש בזהר דלבא פליג לכל שייפין: זחיג
קסא, ב. ראה זחיב קנג, א. זחיג רכא,
ב, דלכ, א.

צור לבבי: תהלים עג, כו.
לבבתי אחותי כלה: שה"ש ד, ט.

מן חמים משיתיהו: שמות ב, י.
כל הנביאים עתידין להבטל: ראה ירושלמי
מגילה ט"א ה"ה.

נשיב נבראו בעולם ונמטר למשה מ"ס שע"ב:
ר"ה כא, ב. זחיב קטו, א. זחיג רטו, א.
אשרי העם יודעי תרועה: תהלים פט, טו.
לך אמר לבי בקטו פני: שם כו, ת.

עמוד קצה

כי מי כל בשר: דברים ה, כג.
שהש"ר ס"פ כתפוח בעצי היער: ב, ג.
ואל חזר הורתי: שם ג, ד.
קרב אתה ושמע: דברים ה, כד.
אמור לחכמה אחותי את: משלי ז, ד.
כשם שאין בלבך אלא אחד: פסחים נה, א.
ביר צה, ד.

ועד שהוא אחד בחלופי אתוון: זחיב קלה,
א. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספר
המאמרים תשי"ח עמוד 242.

מי יתן כוי ליראה כוי: דברים ה, כו.
הכל בידי שמים: ברכות לג, ב. זחי"א נט, א.
עת אשר שלט האדם באדם: קהלת ה, ט.
ולאום מלאום יאמץ: בראשית כה, כג.
גם חושך לא יחשיך מן: תהלים קלט, יב.
הרים כדונג נמסו: שם צו, ה.
בני חיי ומזוני לאו בזכותא: מו"ק כה, א.
זחי"א מג, ב. רנו, ב.
יראת ה' היא אוצרו: ישעי' לג, ו.

עמוד קצו

מתנה טובה יש לי בבית גנזי: שבת י, א.
זחיג קכב, ב.

ועמ"ש בחלים ע"פ מי יתן: נמצא ביהל אור.
דבות ס"פ כי תבוא ע"פ ולא נתן ה' לכם:
ז, י.

עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה: בראשית
כב, יב.

עמוד קצז

אימא מקננא בבריאה: ת"ז ת"י ו.

עמוד קצה

שוט תשים עליך מלך: דברים יו, טו.
והחכמה מאין תמצא: איוב כה, יב.
א"ת מה אלא מאה: מנחות מג, ב.
קסן.. אינו מוליד: סנהדרין סח, ב.

עמוד קצח

פניס בפניס: דברים ה, ד.
ופרחו נשמחן: שבת פח, ב.

תנח

מראה מקומות

ונגלה כבוד ה' : ישעי' מ, ה.
ברוך ה' אלקי ישראל : תהלים מא, יד.
וכמ"ש בזהר קוב"ה בגלותא : ראה זח"א
ר"ל, א. זח"ג כ, ב.

ולבי ער : שם ה, ב.
ואתה מחיי את כולם : נחמ"י ט, ו.
כי עמך מקור חיים : תהלים לו, י.
אז התענג על חו"י : ישעי' נח, יד.

עמוד רז

אין לך עשב שאין לו מזל : ראה ב"ר פ"א,
ו (מזל ברקיע). זח"א רנא, א. מו"ז ח"ב
פ"י. אגה"ק סוסי"ב.

ונשב בניא מול בית פעור : דברים ג, כט.
ועתה ישראל שמע אל החוקים : שם ד, א.

עמוד רח

ממגד תבואות שמש : שם לג, יד.
ואתם חובקטי' בה' : שם ד, ד.

בשעה שנשא שלמה את בת פרעה : שבת
גו, ב וש"ג. וע"י ויק"ר יב, ד.

הוי כל צמא לכו למים : ישעי' נה, א.
שנשא שלמה את בת פרעה .. אף שגיירה :

יבמות עו, א. וראה אוה"ת ויקרא עמוד
קב.

בא נזש על חזה והטיל בה זוהמא : שבת
קמו, א. זח"א כח, ב. לו, א. קכו, ב.

עמוד רפז

וישמע שאול : שמואל"א טו, ד.

כי נשגב שמו לבדו : תהלים קמת, יג.
לך הוי' הגדולה והנבורה : דה"א כט, יא.

ולאו מכל אינון מדות איהו כלל : ת"ו
בהקדמה (בדי"ה פתח אליהו).

עמוד רי

ישראל עלו במחשבה : ב"ר בתחלתו.

עמוד ריא

וצבא השמים לך משתחווים : נחמ"י ט, ו.
את השמים ואת הארץ אני מלא : ירמ"י כג,
כד.

שיארין באחד : ברכות יג, ב. ושוי"ע
או"ח סי' סא. וע"י זח"א יב, א פקודא
תליתאי.

עמוד ריב

אנשי יריחו שהיו כורכים את שמע : פסחים
גו, א.

וזרעתי לי בארץ : הושע ב, כה.
אדם זורע כור ומציא כמה כורין : ראה
פסחים פו, ב.

קדש ישראל לח' : ירמ"י ב, ג.

עמוד ריג

שום תשים עליך מלך : דברים יז, טו.
ונקי' בזהר בחילא יתיר : זח"א קכט, ב.

בטל רצונך מפני רצונו : אבות ב, ד.
מל' פה תושבע"פ קרינן לה : ת"ו בהקדמה
(פתח אליהו).

כמארז"ל ההפרש בין עובד ח' ללא עבדו :
תגיגה ט, ב.

עמוד ריד

מה ח' שואל מעמך כ"א ליראה : דברים
י, יב.

וימיני ספחה סמים : ישעי' מה, יב.

עמוד רפו

ממך הכל כתיב : דה"א כט, יד.

ומשם יפרד : בראשית ב, י.

כולא קמ"י כלא חסיבי : זח"א יא, ב.

ומעין יצא מבית ה' : יואל ד, יח.

שטו העס : במדבר יא, ח.

ונהר יוצא מעדן : בראשית ב, י.

מעין גנים : שה"ש ד, טו.

עמוד ריז

בימרי' סימן : לב, יז.

בהכרסם בה' בראם : מנחות כט, ב.

לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו : ישעי'
מג, ז.

עמוד ריח

הודו על ארץ ושמים : תהלים קמת, יג.

עמוד ריט

כמים הפנים לפנים : משלי כו, יט.

עמוד רכ

ויקרא ה' ה' אל רחום : שמות לה, ו.

כי לא מחשבותי מחשבותיכם : ישעי' נה,
ח.

כי מן המים מסיתיהו : שמות ב, י.

ואת אילי הארץ לקח : יחזקאל יז, יג.

עמוד רכא

ואתה פחיה את כולם : נחמ"י ט, ו.

מראה מקומות

תנ"ט

עמוד רלד

למה קדמה שמע ליהי' : ברכות יג, א.
ראשו כתם פז כוי ידיו גלילי : שה"ש ה, יא.

ויקח רמח בידו ופי' הזהר : במדבר כה, ו.
זח"ג רבע, א. וראה לקו"ת דברים לה, א. ובקונטרס לא יצא האיש לא בסייף, לכ"ק אדמו"ר מהר"ש עמוד 8. וראה זח"א ס"ת קא, א. שו"ע או"ח סי' סא. רומות א"ל בנרונס : תהלים קמט, ו.
למטינ באחד : דאה ב"ח או"ח סי' סא. שו"ת הרשב"א ח"ה סג"ה. פ"ע"ה שער הק"ש פי"ב.

עמוד רלו

צור לבכי וחלקי אלקים : תהלים עג, כו.
בקהלת רבה פ"ד : א, ז.
אשר אנכי מצוץ היום : דברים ו, ו.
בכל יום יהי בעיניך כחדשים : פס"ז ואתחנן ו, ו. רש"י דברים כו, כו.
שעשועים יום יום : משלי ח, ל.
אלפים שנה קודם שנבה"ע : דאה מדרש תהלים צ, ד. ב"ר פי"ח, ב. ויק"ר פי"ט, א. תנחומא וישב ד. זח"ב מט, א. זח"א קכת, א. קנט, א.
יומו של הקב"ה אלף שנה : ב"ר ת, ב. זח"ב קמה, ב.

ביום השלישי יקימנו : הושע ו, ב.
בינה מקננא בבריאה : ת"ז ת"ו.
צדיק באמונתו יחיה : חבקוק ב, ד.
יראת ה' לחיים : משלי יט, כג.
רודף צדקה וחסד : שם כא.
אני תורתך שעשעתני : תהלים קיט, ע.
מבחי' אני אין : פירוש שער הסעמים פרק א.

במקום שבע"ת עומדים : ברכות לה, ב.
ישראל מתקשרא בקוב"ה : זח"ג עג, א.
וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספר המאמרים ת"ש עמוד סא.

עמוד רלז

קדושתו למעלה מקדושתכם : ויק"ר כה, ט.
היום לעשותם : דברים ז, יא.
ושכר מצוה מצוה : אבות ד, ב.
או יחזק במעווי : ישע"י כו, ה.
לאור יום : בראשית א, ה.
רגלי החיות כנגד כולן : חגיגה יג, א.

דלגא פליג לכל שייפין : נסמן לעיל עמוד רז.

כל הנחלים הולכים אל הים : קהלת א, ז.

עמוד רכב

מי לי בשמים ועסך לא חפצתי בארץ : תהלים עג, כה.

ויקם עדות ביעקב : שם עח, ה.

עמוד רכד

ובחרת בחיים : דברים ל, יט.

והחכמה תחי' : קהלת ז, יב.

ישראל עבמ"ח : ב"ר א, ד.

ריח שהנשמה נהנית ממנו : ברכות מג,

ב. ע"י זח"א כ, א. זח"ב רח, ב.

לאו מכל אינון מדות איהו כלל : ת"ז בהקדמה (פתח אליהו).

עמוד רכה

ואכל וחי לעולם : בראשית ג, כב.

אכלו רעים : שה"ש ה, א.

המבואר בזהר : זח"ג קלג, ב. וראה ב"ר צו, ה.

ויעקד אברהם את יצחק : בראשית כב, ט.
בזהר ר"פ ויקרא : ג, ב.

עמוד רכו

ועניתם : ויקרא כג, כו.

קודם שנברא העולם : סדר"א פ"ג.

בסי' : בתחלתו.

עמוד רכח

אני הוי' לא שניתני : מלאכי ג, ו.

עמוד רכט

והחכמה מאין תמצא : איוב כה, יב.

עמוד רל

בכל קראינו אליו ולא למדותיו : דברים ד, ז. פירוש שער הכתובות ס"ב בשם הספרי.

עמוד רלא

וצפונך תמלא בסנט : תהלים יז, יד.

עמוד רלג

ס"פ ואתחנן דרצ"א ג' : ב, לו.

כל הנשמה תהלל י"ה : תהלים קנ, ו.

וינפש בן אמתך : שמות כג, יב.

בקהלת רבה פ"ז ב' : א, טז.

מראה מקומות

תם

ואהי אצלו אסון : שם ל.
ורב שלום בניך אית בניך : ישעי גה, יג.
ברכות סה, א וש"ג.
נעשה אדם בצלמנו : בראשית א, כו.

עמוד רמג

עריבים עלי ד"ס : ע"ז לה, א.
אבא יסד ברתא : זח"ג רמת, א, רגה, ב.
רגה, א. ת"ז ת"י כא (סא, ב).
בביאור ע"פ ונקדשתי : בלקו"ת פי אמור.
שהתורה נקי נובלות חכמה : ב"ר יו, ז.

עמוד רמד

זכור רחמין וחסדיך : תהלים כה, ו.
אם רץ לבך .. שוב לאחז : ת"ז בהקדמה
(ז, א). ספר יצירה פ"א (שוב למקום).

עמוד רמה

והי עליהם יראה : זכרי ט, יד.
ובקשתי בבעותי : בראשית מת, כב.
וחרב פפיות בידם : תהלים קמט, ו.
ודברי אשר שחתי בפ"ך : ישעי גט, כא.
הקול קול יעקב : בראשית כו, כב.
אורייתא סתים וגליא : זח"ג צה, א ועוד.
אם אין יראה אין חכמה : אבות ג, יו.
ופי יניד תהלתך : תהלים נא, יו.
כי הנני בא : זכרי ב, יד.
ואשים דברי בפ"ך : ישעי נא, טו.

עמוד רמו

מד"ר פי קרוח : פי"ח, כא.
מארז"ל בפרק הנוקין : גיטין גה, ב.
חסד דרועא ימינא : ת"ז בהקדמה (פתח אליהו).
זאת התורה אדם : במדבר יט, יד.
יאר ה' פניו אליך : במדבר ו, כה.

עמוד רמוז

ומכף רגל ועד ראש : ישעי א, ו.
רפאות תהי לשריך : משלי ג, ת.

עמוד רמז

לא יאחר לשונאו : דברים ז, י.
בצר לך ומצאוך : דברים ה, ל.
הגלות מכפרת עון : סנהדרין לו, ב.
ישוב אל ה' וירחממה : ישעי גה, ז.
ברחמים גדולים אקבצך : שם גה, ז.
ביום ההוא יצאו מים חיים : זכרי יד, ת.

עמוד רלח

בתיז : בהקדמה (בר"ה פתח אליהו).
ולגדולתו אין חקר : תהלים קמה, ג.

עמוד רלמ

כבוד מלכותך יאמרו : שם יא.
אימתי גדול הו"י כשהוא בעיר : ראה זח"ב
רלה, א. זח"ג ה, א. זהר חדש תשא
(מה, א). תקת (גא, ד).
כי שמש ומנן הו"י אלקים : תהלים פד, יב.
אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים :
תגיגה ט, ב.

ובמקום גדולתו ימצא ענותנותו : מגילה
לא, א. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א
בספר המאמרים ה'ת"ש עמוד 40.
איזהו גבור הכובש את יצרו : אבות ד, א.

עמוד רמב

כי אמרתי עולם חסד יבנה : תהלים פח, ג.
ועשיתם אתם כאילו עשאוני : ויקרא כו,
ג. זח"ג קיג, א. ויק"ר פליה ז.
כי הדם הוא הנפש : דברים יב, כג.
וצדקה תה"י לנו : שם ו, כה.

עמוד רמא

כל פרוטה מצטרפת לחשבון גדול : סוטה
ת, ב. ב"ב ט, ב.
פועל ישועות בקרב הארץ : תהלים עה, יב.
כוס ישועות אשא : שם קטז, יג.
כוס בנימטי אלקים : זח"ג רמה, א. ת"ז
סוף ת"י מו.
כופי רינה : תהלים כג, ה.
דאורייתא מח"ע נפקת : זח"ב פה, א.
לכל אשר יקראוהו באסת : תהלים קמה,
יח.
אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו : איוב
לד, יד.

כי נר מצוה ותורה אור : משלי ו, כג.
פ"ב דחגיגה : יב, א.

עמוד רמב

אני אענה את השמים והם יענו את הארץ :
הושע ב, כג.
כי שמש ומנן הו"י אלקים : תהלים פד, יב.
שכינה מדברת מתוך גרונו של משה : ראה
זח"ב קטו, ב. זח"ג ריט, א. רלב, א.
שמור"ר פ"ג טו. ויק"ר פ"ב, ג.
מתנית' מלכתא : ביצה כה, ב וש"ג.
בי מלכים ימלוכו : משלי ת, טו.

אורך ימים בימינה : משלי ג, טז.
ואיש כי יקח את אחותו : ויקרא כ, יז.
גדול הקורא קיש בעונתה : ברכות י, ב.

עמוד רנד

ואהיה שעשועים יום יום : משלי ת, ל.
עוטה אור כשלמה : תהלים קה, ב.
אל יתהלל חכם בחכמתו : ירמיה ט, כב.
לך ה' הגדולה והגבורה : דהיא כט, יא.
לאו מכל אינון מדות : ת"ז בהקדמה מאמר
פתח אליהו.

עמוד רנה

איהו וגרמוהי חד : ת"ז בהקדמה.
ולגדולתו אין חקר : תהלים קמה, ג.
אנת הוא חכים : ת"ז בהקדמה שם.
כבוד מלכותך יאמרו : תהלים קמה, יא.
כי לי בני עבדים : ויקרא כה, גה.
ארזיל בפ"י בין עבד אלקים לאשר לא עבדו :
תגיגה ט, ב.

עמוד רנו

במקום גדולתו ימצא ענותנותו : מגילה לא,
א. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספר
המאמרים ת"ש עמוד 40.
ומשביע לכל חי רצון : תהלים קמה, טז.
איזהו גבור הכובש את יצרו : אבות ה, א.
טוב ארץ אפייט מגבור : משלי טו, לב.
הן גבורותיו : ראה יומא סט, ב. ילק"ש
נחמיה רמז תרע"א.
כי אמרתי עולם חסד יבנה : תהלים פט, ג.
לעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה :
פסחים ב, ב.

עמוד רנז

פותח את ידך אלא יודיך : תהלים קמה,
טז. ת"ז בהקדמה.
ואהבת לרעך כמוך : שבת לא, א.
בזאת יבא אהרן אל הקודש : ויקרא טו, ג.
הלא שמוע מזבח טוב : שמואל"א טו, כב.

עמוד רנה

הודו לו ברכו שמו : תהלים ק, ד.
או אהפוך : צפני ג, ט.
ביום ההוא יהי זכרי יי, ט.
ארזיל ספ"ג דפסחים : נג, א.

עמוד רנט

דתורתו אומנתו אינו מפסיק לתפלה : שבת
יא, א.

נשבע הקב"ה שלא יכנס בירושלים של
מעלה : תענית ה, א. זח"ג טו, ב. רלא,
א. רטב, ב.

איח עטיב : משלי יב, ד.
לעתיד עתידים צדיקים : ב"ב עה, ב.

עמוד רמט

מכון לשבתך פעלת ה' : שמות טו, יז.
בדבר ה' שמים נעשו : תהלים לג, ו.
וישע ה' אל הכל : בראשית ד, ד.

עמוד רנא

ולכבודי בראתיו : ישעיה נג, ז.
ויעש אלקים את שני המאורות הגדולים :
בראשית א, טז.
עין לא ראתה אלקים זולתך : ישעיה סד, ג.
לעשות לו שם : שם סג, יב.
או יחזיק בפעוץ : ישעיה כז, ה.
כתיב אשר אני עושה : שם סו, כב.
אשר הוצאתיך מארץ מצרים : שמות כ, א.
על הרקיע שעל ראשי החיות : יחזקאל א,
כב.

מבטן מי יצא הקרח : איוב לט, כט.
ככה יעשה לאיש אשר : אסתר ו, יא.
כי בוועליך עושיך : ישעיה גה, ה.
לעשות את השבת : שמות לא, טז.
ההוא אמר ולא יעשה : במדבר כג, יט.
כי לא אדם הוא להנחם : שמואל"א טו, כט.

עמוד רנב

אני הו"י לא שניתי : מלאכי ג, ו.
וזאת המצוה : דברים ו, א.
אני ראשון ואני אחרון : ישעיה מד, ו.
ויאמר ה' על עזבם את תורתו : ירמיה ט,
יב.

עמוד רנג

צעדו עלי שור : בראשית מט, כב.
התורה קדמה אלפים אלפך חכמה : ראה
מדרש תהלים ז, ד. ב"ר ס"ח, ב. ויק"ר
פ"יט, א. תנחומא וישב ד. זח"כ מט, א.
קסא, א. זח"ג קכת, א. קנט, א. וראה
ג"כ קונטרס י"ב תמוז תש"ט ע"י 36.
מי האיש החכם ויבין את זאת : ירמיה ט,
יא.

כי עם ה' לחסד : תהלים קל, ז.
ויהי שם עם ה' : שמות לד, כח.
לית שמאלא בהאי ע"ק : זח"ג קכט, א.
הקב"ה יושב ועוסק בתורה : ע"ז ג, א.

עמוד רפז

חכמה כח מה : ת"ז בהקדמה (פתח אליהו).
ונחנו מה : שמות ז, ז.
קרוב ה' לכל קוראיו : תהלים קמה, יח.
אם ישום אליו לבו רוחו ונשמתו : איוב
לה, יד.
כי נר מצוה ותורה אור : משלי ו, כג.
שרגא בטיהרא : חולין ט, ב. זח"א כ, א.

עמוד רפז

א"ת שושנים אלא ששונים : שבת ל, ב.
פת, ב. זח"ב רעד, א.
כל מי שאין בו דיעה אסור לרחם עליו :
ברכות לג, א וש"נ.
לא כן עבדי משה : במדבר יב, ז.
ויבא כנעם : הושע ו, ג.
והסן כרע נד : במדבר יא, ז.
דבר קסן הויות דאב"י ורבא : סוכה כח,
א.

עמוד רפח

מכל מלמדי השכלתי : תהלים קיט, צט.
והאדם ידע את חוה : בראשית ז, א.
ומלאה הארץ דעה : ישעי' יא, ט.
שכל טוב לכל עושיהם : תהלים קיא, י.
טוב וישר הוי' : שם כה, ח.
ונתתי עשב : דברים יא, טו.
תורת משה עבדי : מלאכי ג, כב.
מתניתין מלכתא : מכות כא, א וש"נ.

עמוד רפט

ואה"י אצלו אמון : משלי ח, ל.
כחארז"ל א"ת בנין אלא בונין : ברכות
סד, א וש"נ.
נעשה אדם בצלמנו כדמותנו : בראשית
א, כו.
תושבע"פ מלי קרינן לה : ת"ז בהקדמה
(פתח אליהו).

עמוד ער

כל הקורא בתורה כאלו קורא בשמותיו
של הקב"ה : ע"י רמב"ן עה"ת בהקדמה.
אור זרוע לצדיק : תהלים צו, יא.

עמוד רעא

צדיק יסוד עולם : משלי י, כה.
דבירושלמי אומר : ברכות מ"א ה"א.
ויתן ה' חכמה לשלמה : מלכים"א ה, כו.

אמליכותיה למעלה : ברכות יג, ב.
עושה שלום בפרוטיו בין אש ומים : במד"ר
פ"ב, ח.

לאכללא שמאלא בימינא : זח"ג ק"ה, ב.
ושמרו דרך הוי' : בראשית יח, יט.
שמש ומגן : תהלים סד, יב.
וברך את לחמך : שמות כג, כה.
אם אין תורה אין קמח : אבות ג, יז.

עמוד רפב

רמ"ח תיבין דק"ש : נסמן לעיל עמוד
לד.
וכמו שרמ"ח מ"ע : ראה ת"ז ת"י ל.
ארז"ל הוקשה כל התורה לתפילין : קידושין
לה, א.

עמוד רפג

כן תריטו גם אתם תרומת הוי' : במדבר
יח, כה.
דלאו מכל אלין מדות איהו כלל : ת"ז
בהקדמה (פתח אליהו).

איהו וגרמוהי חד : ת"ז בהקדמה (ג, א).
כי הדם הוא הנפש : דברים יב, כג.

עמוד רפד

חותמו של הקב"ה אמת : שבת נה, א.
זח"א ב, ב.
כחותם על לבך זה תש"ר : שהש"ר ח, ו.

עמוד רפע

וצדקה תה"י לנו : דברים ו, כה.
כי כל מצותיך צדק : תהלים קיט, קעב.
בחכמה אתברירו : נסמן לעיל עמוד קמט.
ונהר יוצא מעדן להשקות : בראשית ב, י.
ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה : שם טו.
כוסי רוייה : תהלים כג, ה.

עמוד רפז

אין כבוד אלא תורה : אבות ו, ג. זח"ג
פ"א, ב. ת"ז ת"י ה.
דאורייתא מחכי נפקת : זח"ב קכ"א, א.
וראה שם פה, א.

עמוד רפח

לבני ישראל עם קרובו הללויה : תהלים
קמה, יד.

וראית את אחורי : שמות לג, לג.
בני חיי ומזוני דלאו בוכותא תליא : מו"ק
כה, א. זח"א מג, ב. רנו, ב.
דהתורה נק' תרעא לדרתא : שבת לא, ב.

מראה מקומות

תסג

עמוד רבע

וחוקשו כל המצות לתפילין: קידושין לה, א.

אם רץ לבד: תיז בהקדמה (ז, א).
כי רוח אייתי רוח: ראה זחיב קסב, ב.
על מה אבדה הארץ: ירמי ט, יא.
חסד דרועא ימינא... אית גופין: תיז בהקדמה (פתח אליהו).

עמוד רעג

לך הויי הגדולה והגבורה: דה"א כט, יא.
יאר ה' פניו אליך: במדבר ו, כה.
דקמי' כחשיכה כאורה: זחיא יא, ב.
ואט צדקת כו': איוב לה, ז.
זכרנו את הדגה... חנם בלא מצות: במדבר יא, ה. ספרי שם.
בית שני... ונחרב מפני שנאת חנם ובית ראשון על מאסה של תורה: יומא ט, ב.

עמוד רעד

רפאות תהא לשריך: משלי ג, ת.
וירפא את מזבח ה' ההרוס: מלכימא ית, ל.
חכמת אדם תאיר פניו: קהלת ה, א.

עמוד ערה

נקבה תסובב גבר: ירמי לא, כב.
גלות מכפרת עון: סנהדרין לו, ב.
משלם לשונאיו אל פניו: דברים ז, י.
עת אשר שלט האדם באדם: קהלת ה, ט.

עמוד רעז

בצר לך ומצאוך: דברים ד, ל.
ישוב אל ה' וירחמהו: ישעי נה, ז.
ברחמים גדולים אקבצך: שם נה, ז.
ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים: זכרי' יד, ת.

וכמארזיל נשבע הקב"ה שלא יכנוס בירושלים שלמעלה: תענית ה, א. זחיב טו, ב. רלא, א.
כאשר יאמר משל הקדמוני: שמואלא כו, יד.

איח עסיב: משלי יב, ד.
אחכמה והיא רחוקה ממני: קהלת ז, כג.

עמוד רעז

אז ראה ויספרה: איוב כח, כז.
ויחפרו כו' וימצאו שם באר מים חיים: בראשית כו, יט.
ספחים פרק אלו דברים: טו, א וש"ג.

ה' בחכמה יסד ארץ: משלי ג, יט.
בילקוט בירמי' ע"פ נקבה תסובב גבר: רמו שטו.

עמוד רעט

רחל מבכה: ירמי לא, יד.
וזאת המצוה: דברים ו, א.
הלומד עינן לעשות מספיקין בידו: אבות ד, ה.

ויעש אלקים את שני המאורות הגדולים: בראשית א, טו.
דכולא קמי' כליח: זחיא יא, ב.

עמוד רפ

והחכי תחיי בעליה: קהלת ז, יב.
עד דוד הנדיל: שמואלא כ, מא.
הנה ישיכיל עבדי: ישעי נב, יג.
אני ראשון ואני אחרון: ישעי מה, ו.
כלום מעשה בא לידך: ב"ק קיז, א. וש"ג.
ותית כנגד כולם: פאה א, א.
ואשים דברי בפיך: ישעי נא, טו.
אשת חיל עסיב: משלי יב, ד.
ויניחהו בגייע לעבדה: בראשית ב, טו.

עמוד רפא

רק הכסא אנדל ממך: בראשית מא, מ.
כי מי גוי גדול: דברים ד, ז.
וצדקה תרומט גוי: משלי יד, לה.
הללוהו כרוב גדולו: תהליט קג, ב.
לעושה נפלאות גדולות: שם קלו, ד.
כי גדול מעל שמים חסדיך: שם קה, ה.
ארזיל דבר גדול מעשה מרכבה: סוכה כח, א. וראה רמב"ם הל' יסוה"ת ספ"ד.
לקיית ויקרא נא, א. ד"ה בהעלותך תרכ"ט.

אלקי גדלת מאד: תהלים קה, א.
גדולה תשובה שמנעת עד כסה"כ: יומא פו, ב.
וחקול נשמע בבית פרעה: בראשית מה, טו.

דלית שמאלא בהאי עתיקא: זחיב קכט, א.
וראה שם רפט, א.
ושננתס לבניך וזברת בס: דברים ו, ז.
בפי קדש כתיב ולזכרון בין עיניך: שמות יג, ט.

עמוד רפב

הפלוגתא דרז"ל דבש"א מעשה גדול: קידושין מ, ב. כנראה ט"ס וצ"ל: ריע ור"ט.

עמוד רפז

חכמה כח סח : ת"ז בהקדמה (פתח אליהו).
ונחננו מה : שמות ז, ז.
קרוב ה' לכל קוראיו : תהלים קמה, יח.
אם ישנם אליו לבו רוחו ונשמחו : איוב
לה, יד.
כי נד מצוה ותורה אור : משלי ו, כג.
שרגא במיהרא : תולין ס, ב. זח"א כ, א.

עמוד רפז

א"ת שושנים אלא ששוניס : שבת ל, ב.
פת, ב. זח"ב רעד, א.
כל מי שאין בו דיעה אסור לרחם עליו :
ברכות לג, א וש"ג.
לא כן עבדי משה : במדבר יב, ז.
ויבא כגשם : הושע ו, ג.
והמן כרעו גו : במדבר יא, ז.
דבר קטן הויות דאביי ורבא : סוכה כת,
א.

עמוד רפח

מכל מלמדי השכלתי : תהלים קיט, צט.
והאדם ידע את חוה : בראשית ה, א.
ומלאה הארץ דעה : ישעי' יא, ט.
שכל טוב לכל עושיהם : תהלים קיא, י.
טוב וישר הוי" : שם כה, ח.
ונתתי עשב : דברים יא, טו.
תורת משה עבדי : מלאכי ג, כב.
מתניתין מלכתא : מכות כא, א וש"ג.

עמוד רפח

ואהי' אצלו אמון : משלי ח, ל.
כמארז"ל א"ת בניך אלא בוניך : ברכות
סד, א וש"ג.
נעשה אדם בצלמנו כדמותנו : בראשית
א, כו.
תושבע"פ מלי' קרינן לה : ת"ז בהקדמה
(פתח אליהו).

עמוד ער

כל הקורא בתורה כאלו קורא בשמותיו
של הקב"ה : ע"י רמב"ן עה"ת בהקדמה.
אור זרוע לצדיק : תהלים צז, יא.

עמוד רעא

צדיק יסוד עולם : משלי י, כה.
דברושלמי אומר : ברכות פ"א ה"א.
ויתן ה' חכמה לשלמה : מלכים"א ה, כו.

אמליכתי'ה למעלה : ברכות יג, ב.

עושה שלום במרומו בין אש ומים : במד"ר
פ"יב, ח.

לאכללא שמאלא בימינא : זח"ג קיח, ב.
ושמרו דרך הוי" : בראשית יח, יט.
שמש ומגן : תהלים פה, יב.
וברך את לחסך : שמות כג, כה.
אם אין תורה אין קמח : אבות ג, יז.

עמוד רפב

רמ"ח תיבין דק"ש : נסמן לעיל עמוד
לד.

וכמו שרמ"ח מ"ע : ראה ת"ז ת"י ל.
אדו"ל הוקשה כל התורה להפילין : קידושין
לה, א.

עמוד רפב

כן תרימו גט אתם תרומת הוי" : במדבר
יח, כה.

דלאו מכל אלין סדות איהו כלל : ת"ז
בהקדמה (פתח אליהו).

איהו וגרמוהי חד : ת"ז בהקדמה (ג, א).
כי הדם הוא הנפש : דברים יב, כג.

עמוד רפב

חותמו של הקב"ה אמת : שבת נה, א.
זח"א ב, ב.

כחותם על לבך זה תש"ר : שהש"ר ח, ו.

עמוד רפג

וצדקה תהי' לנו : דברים ו, כה.

כי כל מצותיך צדק : תהלים קיט, קעב.
בחכמה אתברירו : נסמן לעיל עמוד קמט.
ונהר יוצא מעדן להשקות : בראשית ב, י.
ויניחהו בגי'ע לעבדה ולשמרה : שם טו.
כוטי רוי'ה : תהלים כג, ה.

עמוד רפד

אין כבוד אלא תורה : אבות ו, ג. זח"ג
פ"א, ב. ת"ז ת"י ה.

דאורייתא טחכי נפקת : זח"ב קכא, א.
וראה שם פה, א.

עמוד רפה

לבני ישראל עם קרובו הללויה : תהלים
קמה, יד.

וראית את אחורי : שמות לג, לב.
בני חיי ומזוני דלאו בזכותא תליא : מ"ק

כת, א. זח"א מג, ב. רנה, ב.
דחתורה נקי' תרעא לדרתא : שבת לא, ב.

עמוד רבע

ה' בחכמה יסד ארץ: משלי ג יט.
בילקוט בירמי' ע"פ נקבה תשובב נבר:
רמו שסו.

והוקשו כל המצות לתפילין: קידושין
לה, א.

עמוד רע"ב

רחל מבכה: ירמי' לא, יד.
וזאת המצוה: דברים ה, א.
הלומד ע"מ לעשות מספיקין בידו: אבות
ה, ה.

אם רץ לבך: ת"ז בהקדמה (ו, א).
כי רוח אייתי רוח: ראה זחי"ב קסב, ב.
על מה אבדה הארץ: ירמי' ט, יא.
חסד דרועא ימינא... אית גופין: ת"ז
בהקדמה (פתח אליהו).

עמוד רע"ג

ויעש אלקים את שני המאורות הגדולים:
בראשית א, טו.
דכולא קמ"י כלי"ח: זח"א יא, ב.

לך הוי' הגדולה והגבורה: דה"א כט, יא.
'אר ה' פניו אליך: במדבר ו, כה.
דקמ"י כחשיכה כאורה: זח"א יא, ב.
ואם צדקת כו': איוב לה, ז.
זכרנו את הדגה... חנם בלא מצות: במדבר
יא, ה. ספרי שם.

עמוד רפ

והחכי תח"י בעליה: קהלת ז, יב.
עד דוד הגדיל: שמואל"א כ, מא.
הנה ישכיל עבדי: ישעי' נב, יג.
אני ראשון ואני אחרון: ישעי' מה, ו.
כלום מעשה בא לידך: ב"ק קיז, א. וש"נ.
ותי"ת כננד כולס: פאה א, א.
ואשים דברי בפיך: ישעי' נא, טו.
אשת חיל עט"ב: משלי יב, ד.
ויניחהו בגייע לעבודה: בראשית ב, טו.

בית שני... ונחרב מפני שנאת חנם ובית
ראשון על מאסה של תורה: יומא ט, ב

עמוד רע"ד

רפאות תהא לשריך: משלי ג, ח.
ויפרא את מזבח ה' ההרוס: מלכ"מ"א יח,
ל.
זחמת אדם תאיר פניו: קהלת ה, א.

עמוד רפ"א

דק הכסא אנדל ממך: בראשית מא, מ.
כי מי גוי גדול: דברים ד, ז.
וצדקה תרומם גוי: משלי יד, לד.
הללוהו כרוב גדולו: תהלים קנ, ב.
לעושה נפלאות גדולות: שם קל"ה, ד.
כי גדול מעל שמים חסדיך: שם קה, ה.
ארז"ל דבר גדול מעשה מרכבה: סוכה
כה, א. וראה רמב"ם הל' יסוה"ת ספ"ד.
לקו"ת ויקרא נא, א. ד"ה בהעלותך
תרכי"ט.

נקבה תשובב נבר: ירמי' לא, כב.
גלות מכפרת עון: סנהדרין לו, ב.
משלם לשונאיו אל פניו: דברים ז, י.
עת אשר שלם האדם באדם: קהלת ה, ט.

עמוד רע"ז

אלקי גדלת מאד: תהלים קד, א.
גדולה תשובה שמגעת עד כסה"כ: יומא
פו, ב.
והקול נשמע בבית פרעה: בראשית מה,
טו.
דלית שמאלא בהאי עתיקא: זח"ג קכט, א.
וראה שם רפ"ט, א.
ושננתם לבניך ודברת בס: דברים ו, ז.
בפי קדש כתיב ולזכרון בין עיניך: שמות
יג, ט.

בצר לך ומצאוך: דברים ד, ל.
ישוב אל ה' וירחמהו: ישעי' נה, ז.
ברחמים גדולים אקבצך: שם נה, ז.
ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים:
זכרי' יד, ת.
וכמארז"ל נשבע הקב"ה שלא יכנוס
בירושלים שלמעלה: תענית ה, א. זח"ג
טו, ב. רלא, א.
כאשר יאמר משל הקדמוני: שמואל"א כה,
יד.

עמוד רע"ח

א"ח עט"ב: משלי יב, ד.
אחכמה והיא רחוקה ממני: קהלת ז, כב.

עמוד רפ"ב

הפלוגתא דרז"ל דבש"א מעשה גדול:
קידושין מ, ב. כנראה ט"ס וצ"ל: ר"ע
ור"ט.

או ראה ויטפרה: איוב כה, כו.
ויחפרו כו' וימצאו שם באר מים חיים:
בראשית כו, יט.
פסחים פרק אלו דברים: טו, א וש"נ.

תסד

מראה מקומות

מאן מלכי רבנן : גיטין סב, א.
רמ"ח פקודין רמ"ח אברים : ראה ת"ז
ת"י ל.

עמוד רפה

אנת הוא חכים : ת"ז בהקדמה (פתח אליהו).
אין לך עשב שאין לו מזל : ראה ב"ר ס"י,
ו. זח"א רנא, א. מ"ז ח"ב ס"י. אנה"ק
סוף ס"י ב.

כתרו את בנימין : שופטים כ, מג.
כתר לי זעיר : איוב לו, ב.
סייג לחכמה שתיקה : אבות ג, יג.
החכמה מאין תמצא : איוב כת, יב.
ו"ק מקנן ביצירה : ת"ז ת"י ו.

עמוד רפז

בדבר ה' שמים נעשו : תהלים לג, ו.
בדבר מלך שלסון : קהלת ה, ד.
אין מלך בלא עט : נסמן לעיל עמוד צה.
כולם בחכי עשית : תהלים קד, כד.
נר מצוה ותורה אור : משלי ו, כב.
כי האדם עץ השדה : דברים כ, יט.
שתוק כך עלה במחשבה : מגלות כט, ב.
ישקני מנשיקות פיהו : שה"ש א, ב.

עמוד רפז

אם שמים קדמו לארץ או ארץ קדמה :
חגיגה יב, א, ושי"ג.
אתרוג של ערלה פסול . . . ושל זמאי כשר :
סוכה לה, ב.
דברו חכמים בהוה : שבת סה, א.
וויתר הקב"ה על ע"ז ועל ג"ע ושפ"ד :
פתיחתא דאיכה רבתי.
על מה אבדה הארץ : ירמי ס, יא.
ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם : קהלת
יב, יג.

הפושעים בי : יחזקאל כ, לח.
שופך דם האדם באדם : בראשית ט, ו.
קמ"י כחשיכה כאורה : זח"א יא, ב.
שממית בידים תתפש : משלי ל, כח.

עמוד רפח

ומתחת זרועות עולם : דברים לג, כו.
אני הו"י וכבודי לאחר לא אתן : ישעי
מב, ח.
יצאו מ"ח מירושלים אל היס הקדמוני :
זכרי"ה יד, ח.
וחרה כו' מעל הארץ כו' ושמחתם : דברים
ו, יא, יז, יח.

וזאת המצוה אשר ציוה ה' לעשות בארץ :
דברים ו, א.

לך הו"י הגדולה והגבורה : דה"א כט, יא.
ואתה מחיה את כולם : נחמ"י ט, ו.
לחודיע לבני"א גבורותיו : תהלים קמה,
יב.

בכ"מ שאתה מוצא גדולתו : מגילה לא,
א. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א
בספר המאמרים ח"ש עמוד 40.

אני הו"י לא שניתני : מלאכי ג, ו.
וכמ"ש. בתק"ז : בהקדמה (פתח אליהו).
אימתו הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו :
ראה זח"ב רלה, א. זח"ג ה, א. זח"ח
תשא (מד, א) חקת (נא, ד).
כמאמר בסל רצונך מפני רצונו : אבות ב,
ד.

עמוד רפג

מצות לאו ליהנות ניתנו רק לעול :
עירובין לא, א ושי"ג.

אינו דומה שונה פרקו : תענית ט, ב.
הוקשה כל התורה כולה לתפילין : קידושין
לה, א.

וישע ה' אל הבל : בראשית ד, ד.
כוס ישועות אשא : תהלים קטז, יג.
כוס בגימטי אלקים : זח"ג רמה, א. ת"ז
סוף ת"י מז.

ודברת בס ואח"כ וקשרתם לאות : דברים
ו, ז, ה.
קדוש יהי' גדל פרע שיר ראשו : במדבר
ו, ה.

ממך הכל כתיב : דה"א כט, יד.
כונא קמ"י כלי"ח : זח"א יא, ב.
כי עמך מקו"ח באורך נראה אור : תהלים
לו, י.

עמוד רפד

אם רץ לבך . . . שוב לאחז : ת"ז בהקדמה
(ו, א). ספר יצירה מ"א (שוב למקום).
אורייתא מחכמה נפקת : זח"ב קבא, א.
וראה שם פה, א.

אני המשנה המדברת בפין : מגיד משרים
ר"ם ויקרא.

מעשה המצות נקראו בשם מצות המלך :
נסמן לקמן עמוד רצט.

שכינה מדברת מתוך גרונו של משה :
נסמן לעיל עמוד רמב.

בחכי אתברירו : נסמן לעיל עמוד קמט.
מתניתא מלכתא : ביצה כח, ב ושי"ג.

דרמיח פקודין רמיח אברים : ראה תיז
תי ל.

הקב"ה מניח תפילין : ברכות ה, א. זח"א
רסו, ב.

קיים א"א כל התורה בבחי' הרוחניות :
שהשיר א, ג (האבות ריחות היו).

ועשיתם כאלו עשאוני : ויקרא כו, ג.
זח"ג קיג, ב. ויקיר עליה ז.

עמוד רצד

הכל היה מן העפר : קהלת ג, ב.
תוציא הארץ נפש חיי : בראשית א, כד.
החכמה מאין תמצא : איוב כח, יב.

עמוד רצה

בראשית נמי מאמר הוא : ר"ה לב, א.
אסתר קרקע עולם היתה : מגילה כג, ב.
דכתר מלכות איהו כתר עליון : תיז שם.
ביוט ההוא יצאו מיח מירושלים : זכרי
יה, ח.
אור זרוע לצדיק : תהלים צו, יא.

עמוד רצו

קדושים תהיו : ויקרא יט, ב.
והייתם קדושים כי קדוש אני : ויקרא יט,
ב.

טוב מאד : בראשית א, לא.
ועכשיו שנברא יפשפש במעשיו : עירובין
ב.

ממעמקים קראתיך : תהלים קל, א.
מי לי בשמים : שם עג, כה.

עמוד רצז

והחכמה מאין תמצא : איוב כח, יב.
כולם בחכמה עשית : תהלים קה, כד.
כל אשר חפץ עשה : שם קטו, ג.
שבדבר ה' שמים נעשו : שם לג, ו.
ויהי כן : בראשית א, ז.
אותיות הדבור שנקי אבנים בס"י פ"ד.
אורייתא מחכמה עילאה נפקת : זח"ב קכא,
א. וראה שם פה, א.

עמוד רצה

ושער רישיה כעמר נקא : דניאל ז, ט.
שחורות כעורב : שה"ש ה, יא.
ניתנה התורה בחודש השלישי : שבת פח,
א.
וזשארז"ל וה' עמו : סנהדרין צג, ב.

נמנו וגמרו נוח לו לאדם שלא נברא
משנברא : עירובין יג, ב.

עמוד רפט

חכי מוחא חסד דרועא ימינא : תיז בהקדמה
(פתח אליהו).

דאיהו וחייהו וגרמוהי חד : שם (ג, ב).
הרוצה שיחכים יעטוק בדיני ממונות :

ברכות סג, ב.

שהאיש מזריע לובן : קידושין ל, ב. ושי"ג.
דמלאך הממונה שואל כו' : גדה טו, ב.

ימים ידברו : איוב לב, ז.
לפי שכלו יהולל איש : משלי יב, ת.

עמוד רצ

גופין תקינת לון : תיז שם.
כי הוא המדע כו' הוא זחכמתו אחד :

רמב"ם הלי יסוה"ת ס"ב הי"י.
חסד דרועא ימינא : תיז שם.

לאו דאית לך מכל אלין מדות כלל : תיז
שם.

אנת הוא חד ולא בחושבן : תיז שם.
עשר ספירות בלי מה : ספר יצירה פ"א.

עמוד רצא

כי לא אדם הוא : שמואל"א טו, כט.
על הכסא דמות כמראה אדם : יחזקאל א,
כו.

איהו חכם הרואה את הנולד : תמיד לב,
א.

עמוד רצב

ממך הכל כתיב : דה"א כט, יד.
וכמ"ש ברמב"ם מאמיתית המצאו כל

הנמצאים : הלי יסוה"ת פ"א הי"א.
כתרגומו של צהריס טיחרא : ראה תרגום

יונתן בן עוזיאל בראשית מג, טז.
כעצם השמים לטהור : שמות כד, י.

אל תיגע בי כי קדשתין : ישע"י סה, ה.
לפני חו"י תטהרו : ויקרא טו, ל.

לכבודי בראתינו יצרתיו : ישע"י מג, ז.

עמוד רצג

כי קדוש אני קדושתי למעלה : ויקרא יט,
ב. ויקיר כו, ט.

מאין באת : אבות ג, א.
יפה שעה אחת בתשובה ומעט בעוה"ז :

אבות ה, יז.

אלו ואלו דברי אלקים חיים : עירובין יג.
ב ושיג.

בחכמה אתברירו : גסמן לעיל עמוד קמט.
זרמיה פיקודין דמיח אברים דמלכא : ראה
תמו תי ל.

ותורה אור : משלי ו, כג.
וזכרי עם ויה דמיח : זח"א כה, א, רנג.
א. זח"ג דעה, ב, תמו בהקדמה.

והיה כעץ שתול על פלגי מים : תהלים
א, ג.

ועל יובל ישלח שרשיו : ירמיה יז, ח.
כי האדם עץ השדה : דברים כ, יט.

עמוד רצט

את האור כי טוב : בראשית א, ד.
המצוה שנקי מצות המלך : ראה לקוית
ט במדבר ביאור לדיה וידבר גוי אנכי
סיב, טי ואתחנן דיה למען תירא ועוד.

ולהציר מבי"ב קנט, א. ותוספתא נגעים
סיג : גזירת מלך היא.

דתלמוד גדול : קידושין מ, ב.
לבושיה כתלג חיור : דניאל ז, ט.

עמוד ש

והחכמה מאין תמצא : איוב כה, יב.
כדפרשיי עיפ ישקני : שה"ש א, ב.
אוריתא סתיס וגליא : זח"ג צה, ב ושיג.
אשת חיל עמרת בעלה : משלי יב, ד.
אבא יסד ברתא : זח"ג רגו, ב, ועוד.

עמוד שא

וכמאמר כאלו עשאוני : זח"ג קיג, ב, ויקיר
סליה, ז.

ארחות הוי' : תהלים כה, י.
בפקודין אשיחח : שם קיט, טו.
אית שושנים אלא ששוניים : גסמן לעיל
עמוד רסז.

עמוד שב

גדול הקורא ק"ש בעונתה : ברכות י, ב.
הכנור של שמונת נימין : ערכין יג, ב.
על טח אבדה הארץ : ירמיה ט, יא.

עמוד שג

קמיה כחשיכה כאורה : זח"א יא, ב.
ושממית בידים תתפש : משלי ל, כח.
ומתחת זרועות עולם : דברים לג, כו.
אני ה' וכבודי לאחור לא אתן : ישעיה מב,
ח.

שאמרו רזיל בטימוס : גיטין נו, ב.
אדם כי יהי בעוד בשרו : ויקרא יג, ב.

עמוד דש

כי הדם הוא הנפש : דברים יב, כג.
כמיש בעיח : שליו פיו, עיי לקוית פי
מצורע כה, ג.

רפאות תהי לשריך : משלי ג, ח.
דתית כנגד כולן : פאה א, א.
משמת ריח ביד : סוטה מט, ב, ירושלמי
ספ"ט.

גדולים מעשה צדיקים : כתובות ה, א.
דמי שתורתו אומנתו : שבת יא, א.
וישכם לבן בבקר : בראשית לב, א.

עמוד יש

החכמה תחיה בעליה : קהלת ז, יב.
צדיק גדול . . ומיד במקום שבעיית :
ברכות לה, א.

ויודבר אלקים : שמות כ, א.
הוי' איש מלחמה : שם טו, ג.

כי גם יתנו בגוים : הושע ח, י.
וארזיל אין הגליות : ויקיר ז, ג, ראה
זח"ג ער, א.

שם יתנו צדקות הוי' : שופטים ה, יא.
מן המים משייתהו : שמות ב, י.

עמוד ישז

ביום ההוא יפקוד ה' על לויתן : ישעיי
כה, א.

אם תגביה כנשר : ירמיה מט, טו.
דאורייתא מחכמה נפקת : זח"ב קכא, א.

וראה שם פה, א.
בעבר הנהר ישבו אבותיכם : הושע כו,
ב.

וקיים אברהם כל התורה כולה : קידושין
פב, א, יומא כה, ב.

ארזיל שאומר ברומי והורג בסוריא :
שמו"ר יב, ג, במד"ר יח, כא.

ברוח שפתיו ימית רשע : ישעיי יא, ד.
קול ברמה נשמע : ירמיה לא, טו.

מתניתין מלכתא : מכות כא, א, ושיג.
ארזיל אית זשונתס : קידושין ל, א.

עמוד ישז

ביום השלישי יקימנו : הושע ו, ב.
אית שושנים : שבת ל, ב, זח"ב דעה, א.

ידבר עמים : תהלים מז, ד.
והוי' בהיכל קדשו : חבקוק ב, כ.

ויצא יעקב טבאר שבע : בראשית כה, י.

עמוד שח

השמים כסאי : ישעיה סו, א.
 הליכות עולם לו : חבקוק ג, ו.
 במשנה פ"ק דברכות : ברכות י, ב.
 בעטרה שעטרה : שה"ש ג, יא.

עמוד שט

לך יובילו מלכים : תהלים סח, ל.
 אצילי ידיך : ירמיה לח, יב.
 לא תטו משפט : דברים טז, יט.
 ואם צדקת מה תתן : איוב לה, ז.
 רצון אותיות צנור : מק"מ לזח"ב קנז,
 א. מאו"א אות צ בספו.
 וכמ"ש בכי"ק אדמ"ו ג"ע : תו"א סוף
 פ' תרומה פא, א.
 וכמ"ש אדמ"ר ג"ע : תו"א פ' משפטים.

עמוד שי

ובקלהת ס"י : י, א.
 יונק שדי אמי : שה"ש ת, א.
 ולא ילמדו איש את רעהו : ירמיה לא, לד.

עמוד שיא

ונהר יחרב : ישעיה יט, ה. איוב יח, יא.
 דכולא קמ"י כלי"ח : זח"א יא, ב.
 והאדם ידע את חוה : בראשית ד, א.
 ויליה ללילה יחוה דעת : תהלים יט, ג.
 ומתלמדי יותר מכולם : תענית ז, א.
 ואיש יחד פי רעהו : משלי כז, יז.
 מאד עמקו מחשבותיך : תהלים צב, ו.
 ומבני יששכר יודעי בינה לעיתים : דה"א
 יב, לב.

ועמ"ש ע"פ הוא אהרן ומשה : ראה אור
 התורה פ' וארא עמוד רכד.

ארץ אשר אבניה ברזל וארז"ל א"ת : דברים
 ה, ט. תענית ד, א.

ופרעה הקריב : שמות יד, א.
 א"ת ושנתם אלא ושלשתם : קידושין ל, א.
 בעטרה שעטרה לו אמו : שה"ש ג, יא.
 שנים שיושבים וטוסקים בתורה : אבות ג,
 ב.

אז נדברו כו' ויקשב : מלאכי ג, טז.
 סכל מלמדי השכלתי : תהלים קיט, צט.
 ועמ"ש ע"פ רוממות אל בגרונם : ראה יהל
 אור עמוד תקסד.

עמוד שיב

גם כי יתנו בגוים : הושע ת, י.
 סן חמים משייתיהו : שמות ב, י.

אם תנביחי : ירמיה מט, טז.
 הקול קול יעקב : בראשית כז, כב.
 יפקוד ה' על לויתן : ישעיה כז, א.
 האבות הן הן המרכבה : ב"ר סב, ז. זח"א
 רי"ג, ב. זח"ג קטב, א. רי"ז, א. רטב, ב.
 בעבר הנהר ישבו אבותיכם : יהושע כה, ב.
 אומר ברומי וחורג בסוריא : ב"ר יב, ג.
 במד"ר יח, כא.

ידבר עמים תחתינו : תהלים מז, ד.
 ונתתי כפרך מצרים : ישעיה מג, ג.
 בס ולא בדברים אחרים : יומא יט, ב.
 ויהי ביום השלישי : שמות יט, טז.
 וידבר אלקים את כל הדברים האלה : שם כ,
 א.

קול ה' בכח : תהלים כט, ד.
 את עשית את השמים : ישעיה לו, טז.

עמוד שיג

וזכרתי את בריתי יעקב : ויקרא כז, מב.
 כטגול דוד צוארך : שה"ש ד, ד.
 מצרים מיצר הגרון : לקו"ת להאר"זל פ'
 וישב ד"ה ויהי כו' עתה נבאר סוף סוף.
 רומות אל בגרונם : תהלים קמט, ו.
 כי בסוכות הושבתי : ויקרא כג, מג.
 ואשים דברי בפיך : ישעיה נא, טו.
 אנכי יושב בית ארזים : שמואל"ב ז, ב. דה"א
 יז, א.

וכמ"ש פ"ק דמ"ס : ט, ב.
 אחת שאלתי שבתי בבית ה' : תהלים כז, ד.
 מיום שחורב בהמ"ק : ברכות ת, א. זח"ג
 רב, א.

ורב שלום בניך א"ת בניך אלא בוניך : ישעיה
 נל, יג. ברכות סז, א ושי"ג.

עמוד שיד

אשריך ארץ שמלכך בן חורין : קהלת י, יז.
 שאין לך בן חורין : אבות ה, ב.
 חרות על הלוחות : שמות לב, טז.
 אוהב ה' שערי ציון : תהלים פז, ב.
 ושריך בעת יאכלו : קהלת י, יז.
 אכלו דעים : שה"ש ה, א.
 נער הייתי מס"ס : יבמות טז, ב.
 ועתיק יומין יתיב . . כי לבושי' : דניאל
 ז, ט.

נער הייתי גם זקנתי : תהלים לו, כה.
 ההר הטוב הזה והלבנון : דברים ג, כז.
 יהושע נער : שמות לג, יא.

חולין פאי"ס : ט, א.
 גם כי יתנו בגוים : הושע ת, י.

תסח

מראה מקומות

אומר ברומי והורג בסוריא : ב"ר יב, ג.
 במד"ר יח, כא.
 מתניתין מלכתא : מכות כא, א. ושי"ג.
 וכל בניך למודי : ישעי' גז, יג.

עמוד שמו

משה ידבר והאלקים יענו : שמות יט, יט.
 בחכמה יבנה בית : משלי כד, ג.
 השמים כסאי : ישעי' סו, א.
 ילכו מחיל אל חיל : תהלים פד, ח.
 לכו לחמו : משלי ט, ה.
 הליכות עולם לו : תבוק ג, ו.
 אחרי ה' אלקיכם תלכו : דברים יג, ה.
 אשרי תמיטי דרך : תהלים קיט, א.
 וישכב במקום ההוא : בראשית כח, יא.
 כרע שכב כארי : במדבר כד, ט.

עמוד שמו

ופארכם על ראשכם : יחזקאל כד, כג.
 ומרדכי יצא : אסתר ח, טו.
 כתרונם לא ילבש. גבר שמלת אשה : דברים
 כב, ה.

עמוד שיו

שאו ידיכם קדש : תהלים קלד, ב.
 יאר ה' פניו אליך : במדבר ו, כה.
 ראשין עליך ככרמל : שה"ש ז, ח.
 שרפים עומדים ממעל לו : ישעי' ו, ב.
 בן פורת יוסף שתופר ומחבר : בראשית
 מט, כב. דאה אוה"ת בראשית ד"ה בן
 פורת תס סע"ב.

עמוד שיו

שמאלי תחת לראשי : שה"ש ב, ו.
 כלה שארי ולבבי : תהלים עג, כו.

עמוד שימ

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם : שמות טו,
 יו.
 האבות הן הן המרכבה : גסמן לעיל עמוד
 שי"ב.
 מלך אסור ברהטים : שה"ש ז, ו.
 ואל הבקר רץ אברהם : בראשית יח, ז.
 וראית את אחורי לפני לא יראו : שמות לג,
 כג.

עמוד שכ

ותחסרהו מעט מאלקים : תהלים ח, ו.
 שהשיג רק מ"ס שע"ב : ראה ר"ה כא, ב.

ולכן בפירשיי תפילין דמארי עלמא : ברכות
 ו, א.
 שהראהו קשר ש"ת : שם ז, א. זחי"ב רל, א.
 זחי"ג שו, ב. שח, ב.

עמוד שכא

ואדוני חכם כמלאך האלקים : שמואל"ב יד,
 כ.
 אין כשר לכתוב תפילין : מנחות לה, ב.
 כשאחרו ישראל .. כמי"ש בז"ח שעה"ק פרק :
 ו. בשם מרש שוחר טוב (א, יז).

עמוד שכב

כי דלה דלה : שמות ב, יט.
 לאכללא שמאלא בימינא : זחי"ג קית, ב.
 חושך שבטו שזנא בנו : משלי יג, כד.
 חשלם לשנאיו על פניו : דברים ז, י.
 עין בעין יראו : ישעי' נב, ח.
 עין לא ראתה אלקים זולתך : שם סד, ג.

עמוד שכג

ומי כעמך ישראל .. בתפילין דמארי עלמא :
 דה"א יז, כא. ברכות ו, א.
 נעשה אדם בצלמנו : בראשית א, כו.
 עדות לישראל : תהלים קכב, ד.
 ותבואי בעדי עדיים : יחזקאל טו, ז.
 ישראל לי ראש : תוי"א ס"פ שמות ולקו"ת
 ס"פ שלח בארוכה.
 נפתחו השמים ואראה מראות אלקים : יחזקאל
 א, א.

עמוד שכד

שהתפילין נקי פאר : ברכות יא, א. זחי"ב סב,
 ב.

עמוד שכה

ומעין יוצא מבית ה' : יואל ד, יח.
 ונהר יוצא מעדן : בראשית ב, י.
 כמים הפנים לפנים כן לב האדם : משלי כו,
 יט.
 ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם : יחזקאל
 א, כו.

עמוד שכז

שבעה נערות הראיות לתת לה : אסתר ב, ט.
 שבע ביום הללתיך : תהלים קיט, קסד.
 ו' טריטיס חמשרתיס את פני המלך : אסתר
 א, י.

מראה מקומות

עמוד שלא

מחשבה טובה מצרפה למעשה: קידושין מ, א.
 אט הבניס שמחה: תהלים קיג, ט.
 וארא אל אברהם: שמות ו, ג.
 ברכת שדים ורחם: בראשית מט, כה.
 מאד עמקו מחשבותיך: תהלים צב, ו.
 שם הווי נקרא עליך אלו תפילין שבראש:
 דברים כח, י. ברכות ו, א.
 למען תהיי תורת ה' בפיך: שמות יג, ט.
 התוי נקי' לחס לכו לתמו בלחמי: משלי ט,
 ה. ראה זחיג רלו, א.
 התינוק איי לקרות אבא עד שיטעוט טעט
 דגן: ברכות מ, א.
 הוקשה כל התורה לתפילין: קידושין לז, א.
 וידעת היום... והשבות אל לבבך: דברים
 ה, לט.
 ויצונו את כל החוקים ליראה: שם ו, כד.

עמוד שלב

והתורה נקי' אצלה תרעא לזרתא: שבת לא,
 ב.
 איזו בית אשר תבנו: ישעיי סו, א.
 כי לא אדם הוא: שמואלא סו, כט.
 אביס אל עני: ישעיי סו, ב.
 ואתחנן חנם: ספרי ר"ס ואתחנן.
 שהקטן אינו יכול להוליד: סנהדרין סו, ב.
 תפלה כנגד קרבנות: ברכות כו, א. זחיב כו,
 ב.
 ארוממך... ואברכה שמך: תהלים קמה, א.
 ארוממך... דליתני: שם ל, ב.
 השקיפה ממעון קודשך מן השמים: דברים
 כו, כט. וראה תזיא דיה כי עמך מקויה.
 שממית בידים תתפש: משלי ל, כח.
 ויקץ כישן ה': תהלים עז, סה.

עמוד שלג

אתם עשיתוני חסיבה: ברכות ו, א.
 וברא כרעא: יונת אלס רפיב. וראה יבמות
 ג, א תוסי בדיה מקמי.
 ישראל לי ראש: תזיא ס"ס שמות ולקריית
 ס"ס שלח בארובה.
 נצח ישראל לא ישקר: שמואלא סו, כט.
 שאו ידיכם קדש וזכרו את הוי': תהלים
 קלה, ב.

עמוד שלה

עיבוד נקי' תלת גו חלת: ראה מאמרי אדמו"ר
 הזקן — אתהלך לאוניא דיה להבין ענין
 תלת כליל גו חלת עמוד קעו.

ישא ה' פניו אליך: במדבר ו, כו.
 אחרן שודמיס: זחיג רע"מ כו, א. קעו, ב.
 קט, ב. ערה, ב.
 והכה לך נחלים: ישעיי יא, טו.
 את פניך ה' אבקש: תהלים כו, ה.
 טפכיג דשבת שמן על ראשך: קנג, א.
 כשמן הטוב על הראש: תהלים קלג, ב.

עמוד שכז

ועש ה' אלקים לאדם: בראשית ג, כא.
 ונתתי שלום בארץ: ויקרא כו, ו.
 רשע סכתיר: חבקוק א, ד.
 מי יתן סהור מטמא: איוב יד, ל.
 בצל כנפיך יחטיון: תהלים לו, ה.
 תמים תהיי עם הווי אלקיך: דברים יח, יג.
 תתהלך לפני והיי תמים: בראשית יז, א.

עמוד שכח

וכובע ישועה בראשו: ישעיי נט, יו.
 בעטרה שפטרה לו אמו... ביום חתונתו דוקא:
 שה"ש ג, יא. תענית כו, ב.
 מצא אשה מצא טוב: משלי יח, כב.
 ומולדותיך ומכורותיך ביום הולדת: יחזקאל
 טו, ד.
 למען תזכור את יום צאתך מאמ"צ: דברים
 סו, ג.
 כי אמרתי עולט חסד יבנה: תהלים סט, ג.
 בעש"ס נבה"ע: אבות ה, א.
 ובראשית נמי טאמר הוא: ר"ה לב, א.
 ובראשית תיי בחוכמתא: בראשית א, א.
 ובמאדזיל בעטרה דברים נבה"ע בחכמה
 ובתבונה: חגיגה יב, א. פסיין בראשית
 א, א.
 וכמטמוני' תחפשנה: משלי ב, ד.

עמוד שכט

הכטיל בחשך הולך: קהלת ב, יד.
 איזהו חכם הרואה את הנולד: תמיד לב, א.
 והחכם עינו בראשו: קהלת ב, ד.
 האבות... הן הן המרכבה: נסמן לעיל עמוד
 שיב.

עמוד שול

ה' איש מלחמה: שמות סו, ג.
 בזכי אתברירו: הובא באגה"ק סכ"ח בשם
 זוה"ק. וראה זחיב רגז, ב. ע"ח שייח
 פיה, שלי"ס ד"א. סהמ"צ להציצ מצות
 מחצית השקל. שם איסור אכילת בע"מ.

דכזא קמ"י כל"ח : זח"א יא, ב.
והוא חיודע והוא הדיעה : רמב"ם הלי יסוה"ת
פ"ב ה"י.

עמוד שלו

וסמי הויי לא נודעתי להם : שמות ה, ג.
האבות הן הן המרכבה : נסמן לעיל עמוד
שיב.

בדבר ה' שמים נעשו : תהלים לג, ו.

עמוד שלו

בינה עד הוד אתפשטת : ע"ה שער כס פ"ח.
טעמי המצות להרח"ו ס"פ שמיני ועוד.
גתבאר ע"פ דא"ח בביאורי הוהר פ' כי
תשא ע"פ והדל לא ימעיס. דרך מצותיך
מצות מחצית השקל.

עמוד שמו

ועל דמות הכסא דמות כסראה אדם : יחזקאל
א, כו.

שבחצי הלילה הקב"ה יושב עם הצדיקים :
זח"א פב, ב ועוד.

שחאלו תחת לראשי : שה"ש ב, ו.

עמוד שמוא

ועשית בגדי קודש : שמות כח, ב.

עמוד שמוב

אדם הוא עולם קטן : ראה אבדר"ג רפ"א.
קה"ר א, ד. תנחומא פקודי ג, ח"ז תס"ט
קרוב לתחלתו. זח"א קלו, ב. מ"ג ת"א
פ"ב.

כולם בחכי עשית : שם קה, כד.

עמוד שדמ

ובתים מלאים כל טוב אשר לא מלאת : דברים
ו, יא.

אסור לקרות ק"ש בלא תפילין : ברכות יד,
ב.

עמוד שמה

אני הויי לא שנית : מלאכי ג, ו.
ורעה אמונה : תהלים לו, ג.

עמוד שמו

שימני כחותם על לבך : שה"ש ח, ו.
להנחיל אוהבי יש : משלי ח, כא.
תתן אמת ליעקב : מלאכי ז, כ.

עמוד שמוז

קראו שם פרעה כו' העביר המועד : ירמ"י
מה יז.

ח"ב תרין ריעין ולא מתפרשין : ראה זח"ג
ה, א.

טוב לחסות : תהלים קיח, ח.

עמוד שמוח

והוי' עמו שהלכה כמותו בכ"מ : סנהדרין צג,
ב.

עמוד שמוט

רם על כל גוים הויי : תהלים קיג, ד.

אם צדקת מה תתן לו : איוב לה, ז.

זכרנו את הזנה... חנס בלא מצות : במדבר
יא, ה, ספרי שם.

כל האומר אין לי אלא תורה : יבמות קט, ב.
גומל נפשו איש חסד : משלי יא, יז.

אם בן הוא : שמות א, טז.

רגליה יורדות : משלי ה, ה.

בעשרה מאמרות נברא העולם : אבות ה, א.

עמוד שנו

והוא יושב פתח האהל : בראשית יח, א.

ופסח ה' על הפתח : שמות יב, כג.

עמוד שנב

בזאת יבא אהרן : ויקרא טו, ג.

לשקוד על דלתותי : ברכות יז, א.

ומתחת זרועות עולם : דברים לג, כז.

ימין ד' עושה חיל : תהלים קיח, טו.

ואם זרוע כאל לך : איוב מ, ט.

עמוד שנז

ביום ההוא יהי' : זכרי' יד, ט.

אורך ימים בימינה : משלי ג, טז.

נעימות בימינך נצח : תהלים טז, יא.

כ"מ שנאמר נצח סלה ועד : עירובין נה, א.

כל מי שמעשיו מרובים מחכמתו : אבות ג, י.

אהל בל יצען : ישעי' לג, כ.

עמוד שנה

כי חלק הויי עמו : דברים לב, ט.

ביום ההוא יהי' הויי אחז : זכרי' יד, ט.

עמוד שנו

וראו כל עמי הארץ : דברים כח, י.

תכלת דומה לים : חולין פט, א.

והמקיים מצות ציצית : ספרי שלח טו, לפ.

עמוד שם

בתרגום פי' ויצא : כה, יו.

עמוד שפא

ננוו בתורה : דגל מחנה אפרים ט' בראשית בשם הבעש"ט. ראה לקוטי שיחות ח"ב עמוד 444.

קדמה אלפיים שנה : נסמן לעיל עמוד רלו.

ה' אורי וישעי : ההלים כו, א.

חמעמקים קראתיך : שם קל, א.

מדרשית שנה : דברים יא, יב.

עמוד ששב

אורי וישעי אורי בריה : מדרש ההלים כו, ד. ויקיר כא, ד.

בה' בראם : מנחות כט, ב.

פיה פתחה בחכמה : משלי לא, כו.

קדש במותר לך : יבמות כ, א.

בתורה דמחכמה נפקת : זח"ב קכא, א.

עמוד שפג

יהי יאור זה אברהם : ב"ר ב, ג. זח"א רנג, ב.

ויהי אור ישראל : ישעי י, יז.

את האור כי טוב : בראשית א, ד.

כל סיבג דעבדין לגרמיהו עבדין : ב"ב י, ב.

ע"ה שער מ"ט מ"ג. תניא מ"א.

זהר בראשית : ג, א.

עמוד שפד

יפת תואר ויפ"מ : בראשית כט, יז.

אדח"ר וחוח זו פדצופי' נבראו : ברכות

סא, א.

באורייתא ברא עלמא : זח"ב קסא, ב.

האדם שהוא עולם קטן : תנחומא פקודי ג.

תינו תי' ס"ט (קרוב לתחלתו). עי' לקוטי

שיחות ח"ד עמוד 1097.

ולאום מלאום יאמץ : בראשית כה, כג.

וישמן ישרון ויבעס : דברים לב, טו.

פן תאכל ושבעת : שם ה, יב.

עמוד שפה

לעולם יריגז אדם יצ"ט על יצח"ר : ברכות

ה, א. זח"א רב, א. זח"ג קיג, ב.

בכל לבבך בשני יצריך : ברכות נד, א.

הבדיל את שבט הלוי : דברים י, ח.

עמוד שפו

עוטה אור כשלמה : תהלים קד, ב.

כי חלק הוי' עמו : דברים לב, ט.

עבודת יתנה אתן : במדבר יח, ז.

מעין עולמן תראה בחייך : ברכות יו, א.

רצה הקב"ה לזכות את ישראל : מכות

כג, ב.

לצרף בהן את הבריות : ויקיר יג, ג.

הבא לטהר : שבת קד, א ושי"ג.

אכלתי יערי עם דבשי ופוי' בזהר : שה"ש ה,

א. זח"ג רכו, סצ"א.

עצי שיטים עומדים : שמות כו, טו. לו, כ.

עם זו יצחתי לי : ישעי מג, כא.

ישראל אשר בך אתפאר : שם מט, ג.

ואבדיל אתכם מן העמים : ויקרא כ, כו.

כי יקח איש אשה : דברים כד, א.

ואל אישך תשוקתך : בראשית ג, טו.

אשר אתם זונים : במדבר טו, לט.

עמוד שנו

פרישות מביא לידי קדושה : סוף סוטה.

זקדש א"ע במותר לך : יבמות כ, א.

פושעי ישראל מלאים מצות כרימון : עירובין

יט, א.

קדוש יהי' גדל פרע : במדבר ה, ה.

סלסלה ותרוממך : משלי ד, ח.

ושענר ראשו כעמר נקא : דניאל ז, ט.

וירא אלקים את האור כי טוב : בראשית א,

ד.

יעס אלקים את שני המאוה"ג : שם טז.

כי שמש ומגן : תהלים פד, יב.

פי' דטוטו : י, א.

עמוד שנח

וכבריתנו של עולם ברישא חשוכא : שבת

עז, ב.

את השמים ואת הארץ אני מלא : ירמי' כג,

כד.

מכה"כ : ישעי ו, ג.

וגם חשך לא יחשיך ממך : תהלים קלט, יב.

מה רב טובך אשר צפנת : שם לא, כ.

ושמרו דרך הוי' : בראשית יח, יט.

עמוד שנמ

ואנת הוא חכים : תי"ז בהקדמה (פתח אליהו).

במקום שאתה מוצא גדולתו : מגילה לא, א.

וראה הערת כ"ק ארמו"ר שליטי"א בספר

המאמרים ת"ש עמוד 40.

ויקרא הוי' הוי' : שמות לד, ו.

אני אעביר כל טובי : שם לג, יט.

טוב ה' לכל : תהלים קמד, ט.

תעב

מראה מקומות

עם זו יצרתי לי: ישערי מג, כא.
ישראל אשר בך אתפאר: שם מט, ג.

עמוד שפז

והייתם קדושים ואבדיל אתכם: ויקרא כ, כו.
ואל אישך תשוקתך: בראשית ג, טז.
וקדש אִע במותר לך: יבמות כ, א.
פושעי ישראל מלאים מצות: עירובין יט, א.
קדושי יהי גדל פרע: במדבר ו, ה.
טלסלה ותרומתך: משלי ד, ח.
ושער ראשו כעמר נקי: דניאל ז, ט.
יהי רְקיע בתוך המים: בראשית א, ז.
שהוא בחי' פרטא: זחיג לב, ב.
ישראל עצמ"ח: ב"ר א, ד.
כי לא מחי מחשבותיכם: ישעיה גה, ח.

עמוד שפח

מגלה עמוקות מני חושך: איוב יב, כב.
יצרנהו כאישון עינו: דברים לב, י.
קומי רוני בלילה כו' באיכה ט"ו: ב, יט.
ישראל מונין ללבנה: סוכה כט, א.
הכטיל בחשוד הולך: קהלת ב, יד.
שאו מרום עיניכם: ישעיה מ, כו.
ולבי ראה הרבה חכמה: קהלת א, טז.
לדוד ה' אורי וישעי אורי ב"ר: נסמן לעיל
עמוד שטכ.

באור פניך יחלכון: תהלים סט, טו.
יאר ה' פניו אליך: במדבר ו, כה.

עמוד שפמ

ראה נתתי לפניך: דברים ל, טו.
מי לי בשמים ועמך לא חפצתי: תהלים עג, כה.
תמיד עיני ה' אלקיך בה: דברים יא, יב.

עמוד שע

ואתה מחיה את כולם: נחמ"י ט, ו.
כל העולם לא נברא אלא לצוות לזה: ברכות
ו, ב. זחיג מת, א.
וקרו ליה אלקא דאלקייא: מנחות קי, א.
יצב גבולות עמים: דברים לב, ח.

עמוד שעא

זכרנו את הדגה.. חנם.. עריות.. בלא
מצות: במדבר יא, ה. ובספרי שם.
וזרעתיה לי בארץ: הושע ב, כה.

עמוד שעב

בחכמה יבנה בית: משלי כד, ג.

ראה נתתי לפניך את חייס ואת הטוב: דברים
ל, טו.

עמוד שעג

ישראל שבחוי"ל עובדי ע"ז בטהרה הם:
ע"ז ה, א.
ממנד תבואות שמש: דברים לג, יד.
ממזרח שמש עד מבואו תהלים קיג, ג.
שלשה שותפים באדם: קידושין ל, ב. ושי"ג.

עמוד שעד

ראה אנכי נותן לפניכם: דברים יא, כו.
פבי"פ דיבר ה' עמכם: שם ה, ד.
ודבר הו"י עם משה פבי"פ: שמות לג, יא.
משכיל לאיתן: תהלים פט, א.
שחוק כך עלה במחשבה: מנחות כט, ב.
מי העיד ממזרח: ישעיה מא, ב.
ויצא כבדק חיצו: זכרי' ט, יד.
דעירובין ד"ו: ט"ס וצ"ל ערכין דף י.
דברי חכמים בנחת ישמעון: קהלת ט, יו.
המשלח מעיינים בנחלים: תהלים קה, י.

עמוד שעז

הבן בחכמה: ספר יצירה בתחלתו. פרדס
שי"ט פ"ב ועוד.
לחכימא ברמיזא: זחי"א כו, ב. זחי"ג רס, ב.
המתפלל צריך לכרוע: ברכות כה, ב.
כל הנביאים נתנבאו בכה: ספרי מטות ב.
ואראה את אד"י יושב על כסא: ישעיה ו, א.
ביום ההוא יהי' . . . לא כמו שאני נכתב:
זכרי' יד, ט. פסחים ג, א.
ולא יכנף עוד מוריד: ירמ"י ל, כ.
חכמת אדם תאיר פניו: קהלת ה, א.
ישר יחזו פנימו: תהלים יא, ז.
ארץ קדמה במחשבה: חגיגה יב, א.
כ"א בזאת יתהלל המתהלל: ירמ"י ט, כג.
אנכי ולא יהי' לך בדבור א' נאמרו: מכות
כה, א.
מ"ש באליהו: מלאכי"א יח, לט.

עמוד שעז

כי במקום גדולתו: מגילה לא, א.

עמוד שעח

שרפים עומדים ממעל לו: ישעיה ו, ב.

עמוד שעט

ישת חשך סתרו: תהלים יח, יב.

עמוד שפ

יפתחו ה' לך את אוצרו הטוב : דברים כח, יב.
 ופחתת עליו פתוחי חותם : שמות כח, לו.
 במקום שבעית עומדין : ברכות לה, א.
 מצפון זהב יאתה : איוב לו, כב.
 ועל יובל ישלח שרשיו : ירמ' יז, ח.

עמוד שצ

מפני מה ישראל צועקין : מדרש תהלים סי
 צא.

עמוד שצא

אית בניך אלא בוניך : ברכות סד, א.

עמוד שצג

נר ה' נשמת אדם : משלי כ, כז.

עמוד שצד

בינה מקננא בבריאה : תי"ז תי"ו.

עמוד שצה

שתורתו אומנתו אינו מפסיק לתפלה : שבת
 יא, א.

שמצות שהזמן גרמא נשים פטורות : קידושין
 כט, א.

אם בחוקותי תלכו ונתתי גשמיכם : ויקרא
 כו, ג.

תורה חיי עולם : שבת י, א.

ועל יובל ישלח שרשיו : ירמ' יז, ח.

ונהר יוצא מעדן יובל שמו : בראשית ב, י.

זחיב פג, א. זחיג גח, א. וראה גיכ בכורות
 גה, ב. ויקיר ספכיב. וראה הערת כ"ק

אדמויר שליט"א בספר המאמרים הישית
 עמוד 83.

כימ שנאמר לי אין לו הפסק : ויקיר ב, ב.
 ובכ"מ.

לא ימיש ספר התורה הזה מפין : ישעי' א, ח.

עמוד שצז

אשר ברא אלקים לעשות : בראשית ב, ג.

למה לא נזכר : פי' בהוסטות לדרך מצותך
 מצות אהבה.

גנבא אפום סחורתא רחמנא קריא : ברכות
 סג, ב. (ע"ס גי' עין יעקב).

כנודע בענין לא תחמוד שמחשיב איך יהי
 שלו : מכילתא פי' יתרו. בי"מ ה, ב.

ראתה שפחה על הים : מכילתא בשלח. רש"י
 טו, ב. זחיב סד, ב. זחיג כב, ב.

עמוד שצח

ובחרת בחיים : דברים ל, יט.

כבכורה בתאנה ראתי את אבותיכם : הושע
 ט, י.

שמעתי שמעך יראתי. חבקוק ג, ב.
 וינועו ויעמדו מרחוק : שמות כ, יח.

עמוד שפא

לא זו מחבבה עד שקראה אמי : שמו"ר נב,
 ד. שהש"ר סי"פ ג. זחיג רסב, א.

אין יסורין בלא עון : שחב נה, א.

הסולח לכל עוניכי : תהלים קנ, ג.

בפי תצוה : כח, כא.

רפאות תהיי לשריך : משלי ג, ח.

כי נכסרו רחמיו : בראשית מג, ל.

כי חולת אהבה אני : שה"ש ב, ה.

עמוד שפב

רמה ידך בל יחזיין : ישעי' כו, יא.

כי נאה נאה : שמות טו, א.

שממית בידים תתפש : משלי ג, כח.

פרש"י בחומש ויקרא : ג, ב.

ואת עשו שנאתי : מלאכי א, ג.

דבפי מקץ : מא, מז.

יראת ה' היא אוצרו : ישעי' לג, ז.

אשה יראת ה' היא תתהלל : משלי לא, ל.

עצרת תהיי לכם : במדבר כט, לה.

באחת הפחתים : שמואל"ב יז, ט.

כולם בחכי עשית : תהלים קד, כד.

עמוד שפג

אם אין פניך הולכים עמנו : שמות לג, טו.

כי שמע ה' : בראשית כט, לג.

שער החצר הפנימי : יחזקאל מז, א.

פוחת את ידך : תהלים קמה, סז. תי' זהר
 בהקדמה.

עמוד שפו

וכמיש הרמב"ם שהוא היודע והוא הידיעה :
 הלי יסוהית ב, י.

עמוד שפד

לך ה' הגדולה והגבורה : זח"א כט, יא.

כי אמרתי עולם חסד יבנה : תהלים סט, ג.

עמוד שפז

אם צדקת מה תתן לו : איוב לה, ז.

תעד

מראה מקומות

הוי מתחמם כנגד אורן של חכמים : אבות
 ב. י.
 ארזיל יצר תינוק ואשה תהא שמאל דוחה :
 סוסה מז, א. זח"ג קעו, ב.
 חסא בני אהרן בקרבתם : ויקרא סו, א.
 ויחזו ויאכלו : שמות כד, יא.
 בזאת יבא אהרן : ויקרא סו, ג.
 אחכמה והיא רחוקה : קהלת ז, כג.
 צמאה כו' בארץ ציה : תהלים סג, ב.

אשר עשה האלקים את האדם ישר : קהלת
 ז, ב.
 אם תגביהי כנשר : ירמ' מט, טו.
 חיל בלע ויקיאנו : איוב כ, טו.
 ועלו מושיעים בהר ציון : עובדי א, כא.
 את בכרתי : בראשית כו, לו.

עמוד תג

אתם ראייתם אשר עשיתי למצרים : שמות יט,
 ד.

ואתם תהיו לי ממלכת כהנים : שם ו.

עמוד תד

אברהם אהבי : ישעי' מא, ח.
 מי האיש, החפץ חיים : תהלים לו, יג.
 נדר נקי' חיי המלך : זח"ג רנה, א. ע"י זח"ב
 צא, ב.
 יוסף ה' לי בן אחר : בראשית לו, כד.
 והיה במקום אשר יאמר להם : הושע ב, א.

עמוד תה

וירא את האור כי טוב : בראשית א, ד.
 כי תהיו אתם ארץ חפץ : מלאכי ג, יב.
 והארץ לעולם עומדת : קהלת א, ד.
 וכי' שנאמר לי : גסמן לעיל עמוד שצו.
 פרעה אותיות העורף : לקו"ת להארז"ל ר"פ
 וישב, שם ר"פ שמות ובכ"מ. ראה תו"א
 שמות נה, ד.
 מיט עז"י מסני ברישא : שבת עז, ב.

עמוד תו

והכשבים הפריד יעקב : בראשית לו, מ.
 כרחל לפני גוזזיה נאלמה : ישעי' גג, ז.
 וה' האמירך היום : דברים כו, יח.
 את ה' האמרת היום : שם יז.
 במדרש פ' אחרי : פ' כג.

עמוד תז

שחורה אני ונאווה : שה"ש א, ה.
 מי יתן סהור מסמא : איוב יד, ד.
 כי הנה הסתיו עבר : שה"ש ב, יא.
 כי נאה נאה : שמות טו, א.
 שורה והאל הקדוש גופם ש"ב, ואולי צ"ל
 שם.

עמוד תח

לשוב לנו כל הימים : דברים ו, כד.
 יחינו מימים : הושע ו, ב.
 טוב ה' לכל : תהלים קמה, ט.

עמוד שצמ

ישראל לי ראש : תו"א ס"פ שמות ולקו"ת
 ס"פ שלח בארוכה.

עמוד ת

מלך במשפט יעמיד ארץ : משלי כט, ד.
 למען ידעו כו' כי בסוכות : ויקרא לג, מג.
 וצדקה תהי' לנו : דברים ו, כה.
 כי ידעתיו כו' לעשות צדקה ומשפט : בראשית
 ית, יט.

ויהי דוד עושה משפט וצדקה : שמואל"ב ח,
 טו.

שמרו משפט ועשו צדקה : ישעי' נו, א.
 משפט וצדקה ביעקב אתה עשית : תהלים צט,
 ד.

אדמו"ר נ"ע בדי' בשעה שהקדימו : לקו"ת
 במדבר יב, ג.

והאדם ידע : בראשית ד, א.
 כי אל דעות : שמו"א ב, ג.
 ובאו במערות צורים : ישעי' ב, יט.
 ומלאה הארץ דעה את ה' : ישעי' יא, ט.

עמוד תא

יראו את ה' קדושינו : תהלים לו, י.
 שהתורה דמחכמה נפקת : זח"ב קכא, א. וראה
 שם פה, א.

וטרעא לדרתא : שבת לא, ב.

והחיות נושאות : בחיי תרומה כה, י בשם
 פור"א. וראה פור"א ספ"ד. שמ"ר ספכ"ג.
 א"ת בניך אלא בוניך : ברכות סד, א וש"נ.

עמוד תב

האומנס ישב אלקים על הארץ : מלכים"א
 ח, כו.

בשבתו עם זקני ארץ : משלי לא, כג.
 אך שלימה מסע ובנה : מלכים"א ו, ז.
 כי חוק לישראל : תהלים פא, ה.
 וקול השופר הולך וחזק : שמות יט, יט.

מראה מקומות

תעה

נשגב שמו לבדו : תהלים קמה, יג.
מגדולתו אין חקר : שם קמה, ג.
ודבר מלך שלטון : קהלת ה, ד.
בייה צור עולמים ביו"ד נברא העוה"ב :
ישעי כו, ד. מנחות כט, ב.

טוב ה' לקויו : איכה ג, כה.
ועמ"ש ע"פ טוב וישר ה' : ראה יהל אור
עמוד צג
הקביה מניח תפילין : ברכות ו, א.

עמוד תיב

במד"ר ע"פ אם בחוקותי : ויק"ר לה, ד.
בדבר ה' שמים נעשו : תהלים לג, ו.

עמוד תי

בפ' וישלח : בראשית לה, יד.
את הדגה אשר נאכל במצרים חנם בלא מצות :
במדבר יא, ה. ספרי שם.
היום גלותי חרפת מצרים : ישעי ה, ט.
שחת לו לא בניו מומם : דברים לג, ה.

עמוד תיא

ועשיתם אתם מעלה אני עליכם כאלו עשאוני :
ויקרא כו, ג. זח"ג קיג, א. ויק"ר פליה,
ז.

לך אמר לבי בקשו פני : תהלים כו, ח.
שלוש פעמים בשנה יראה כל זכורך : דברים
טז, טז.

צמאה נפשי לגלקים : תהלים מב, ג.
ובע"פ : ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א
בקונטרס לימוד החסידות עמוד 6.
חביב אדם שנברא בצלם : אבות ג, יד.

עמוד תיב

ובסידור פ"י : שער תג המצות, בכיאר
דששה ימים.
חביבין ישראל .. בנים למקום : אבות ג, יד.

עמוד תיג

כי ישאלך בנך מחר : דברים ו, כ.
אשר עמדתי לפניו : מלכים"א יז, א.
שחורה אני : שה"ש א, ה.

לך הו"י הגדולה והגבורה : דה"א כט, יא.
גדול הו"י ומחולל טאד וארז"ל אימתי גדול :
נסמן לעיל עמוד רטב.

אתה עשית את השמים : נחמי ט, ו.
היש מספר לגדודיו : איוב כה, ג.
אותיות נקי אבנים והצירופים בתים וכמ"ש
בס"י : פ"ד מ"ב.

אני הו"י לא שנית : מלאכי ג, ו.
ובמקום שאתה מוצא גדולתו : מגילה לא, א.
וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בה"מ
ח"ש עמוד 40.

עמוד תיד

בראשית נמי מאמר הוא : ר"ה לב, א.
שנקי הבראה מאין ליש : ע"י רמב"ן כמי
עה"ת בראשית א, א.

ממך הכל כתיב : דה"א כט, יד.
דכולא קמ"י כלא חשיב : זח"א יא, ב.
ה' בחכמה יסד ארץ : משלי ג, יט.
יהי אור .. יהי רקיע : בראשית א, ג, ו.
זכים ולא בחכמה ידעא .. לית מחשבא :
ת"ו בהקדמה מאמר פתח אליהו.

עמוד תמו

רמ"ח פ'קודין רמ"ח אברים דמלכא : ראה
ת"ו ת"י ל.

שהדט הוא הנפש : דברים יב, כג.
נפלאותיך ורחמי אלינו : תהלים מ, ו.
כי לא מחשבותי מחשבותיכם : ישעי נה, ח.
שע"י מחשבה אחת ברא את העולם : זח"ב
כ, ב.

עמוד תמז

והאיתנים מוסדי ארץ : מלאכי ו, ב.
וכמארז"ל א"ת בניך אלא בוניך : ברכות פד,
א וש"ג.

להנחיל אוהבי יש : משלי ה, כא.
ובאו במערות צורים : ישעי ב, יט.
והריחו ביראת ה' : שם יא, ג.
יראו את ה' קדושו : תהלים לה, י.
יראו מה' כל הארץ : שם לג, ח.

עמוד תיז

בדבר ה' שמים נעשו : תהלים לג, ו.
ומל' מלכות כ"ע : תהלים קמה, יג.
אט אין חכמה אין יראה : אבות ג, יז.
והתו' דמחכמה נפקת : זח"ב קכא, א. וראה
שם פה, א.

תרעא לדרתא : שבת לא, ב.
החכמה מאין תמצא : איוב כה, יב.
אין מחסור ליראיו : תהלים לה, י.
כי עמד הסליחו למען תורא : שם קל, ד.
את האור כי טוב : בראשית א, ה.

תעו

מראה מקומות

עבירה מכבה מצוח : סוסה כא, א זח"ג כה, ב.

ונר רשעים ידעך : משלי כה, כ.
אור צדיקים ישמח : איוב כב, יט.
כי ביום הזה יכפר עליכם : ויקרא סז, ל.
בעצם היום הזה ניסול אברהם : בראשית יו, כו.

ביום הזה באו מדבר סיני : שמות יט, א.
זה אלי ואנוהו : שם סו, ב.
ארז"ל משה נתנבא בזה .. הנביאים בכה : ספרי מסות ב.

עמוד תיח

אתא בוקר : ישעי' כא, יב.
איזהו חכס הרואה את הנולד : תמיד לב, א.
יראת ה' לחיים : משלי יט, כג.
מה ה' אלקיך שואל מעמך : דברים י, יב.
דאיתא במדרש תילים בילקוט ד"ק אחת שאלתי : כו. ע"י לקמן במי עקב בדיה איתא בילקוט תהלים.
אחת שאלתי : תהלים כו, ד.
ללכת בכל דרכיו ולדבקה בו : דברים יא, כב.

עמוד תיט

דרכו של איש לחזור אחר אשה : קידושין ב, ב.
יעקב חבל נחלתו : דברים לב, ט.
אין עומדים להתפלל : ברכות ל, ב.
אותיות התורה נקי' בתים : ספר יצירה פ"ד מ"ב.

עמוד תכ

באצי' איהו וגרמוהי חד : ת"ז בהקדמה. וראה אנה"ק סי' כ.
ארץ אפיים וגדל חסד : תהלים קמה, ח.
גדול ה' .. ולגדולתו אין חקר : שם ג.

עמוד תכא

לך הווי הגדולה : דה"א כט, יא.
השמים והארץ החדשה : ישעי' סו, כב.
שני אבנים בונות שתי בתים : פ"ד מ"ב.
שארז"ל שנשבע הקב"ה שלא יכנס בירושלים של מעלה : תענית ה, א. זח"ג סו, ב. רטב, ב.

איכה ישבה בדד : איכה א, א.
דאורי' הם ת"ר דלים : ראה זח"ג ד, א.
תיבנה ותכוונן עיר סיחון : במדבר כא, כו.
ולפני ה' ישפוך שיחו : תהלים קב, א.

שמאותיות התפלה קושר כתרים : ראה הערת כ"ק אדמ"ר שליט"א בספר המאמרים תשי"ד בתחלתו.
ובתים מלאים כל טוב אשר לא מלאה : דברים ה, יא.

עמוד תכב

קנה חכי קנה בינה : משלי ד, ה.
דכתרא עילאח אוכס הוא לנבי עה"ע : ת"ז ת"ז ע.
שחורה אני : שה"ש א, ה.

עמוד תכד

כולא קמ"י כלי"ח : זח"א יא, ב.
פ"ק דביצה : ה, א. וראה הערת כ"ק אדמ"ר שליט"א בספר המאמרים תשי"ח עמוד 102.
תפוחי זהב במשכיות כסף : משלי כה, יא.

עמוד תכה

ישראל לי ראש : תו"א ס"ס שמות ולקו"ת ס"ס שלח בארוכה.
לא יהי' לך אלקים אחרים על פני : שמות כ, ג.

עמוד תכו

אלפיים שנה שקדמה תורה : נסמן לעיל עמוד רנב.
הגידה לי שאהבה נפשי : שה"ש א, ז.
אוני בתוך הגולה : יחזקאל א, א.
נהר יוצא מעדן : בראשית ב, י.
לך הווי הגדולה וחגבוי' : דה"א כט, יא.

עמוד תכז

ברא כרעא דאבוה : יונת אלם רס"ב. וראה תוס' יבמות ג, א, תו"ד מקמי.
שאין חתינוק יודע לקרות אבא : ברכות מ, א.

עמוד תכח

משכני אחרין נרוצה : שה"ש א, ד.
מגיד דבריו ליעקב : תהלים קמו, יט.
וישכס לבן בוקר : בראשית לב, א.
זכר ונקבה בראם : שם א, כו.

עמוד תל

שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד : דברים ה, ד.
בניס אתם לה' אלקיכם : שם יא, א.
חנה השמים ושמי השמים לא יכלכלוך : דה"ב ב, ה.
למטן אחיי ורעי : תהלים קכב, ח.

מראה מקומות

תעו

עמוד תלא

כי לא על חלחם לבדו יחיה האדם : דברים ה.
ג.

ועל הכסא דמות כמראה אדם : יחזקאל א, כו.
אפי' יתוש קדמך : סנהדרין לה, א.
לכו לחמו בלחמי : משלי ט, ה.
ישראל מפרנסין : זח"ג ז, ב. ראה שהש"ר
א, ע"פ לסוסתני.

שבחכמה אתברירו : הרבא באגרת הקדש סי'
כ"ח בשם זוה"ק. וראה זח"ב רנו, ב.
ע"ח שי"ח פ"ה. שלי"ט ד"א. סהמ"צ
להצ"צ מצות מחצית השקל. שם איסור
אכילת בע"מ.

וכד אנת תסתלק מינייהו : ת"ו בהקדמה (פתח
אליהו).

עמוד תלב

וברוח פיו כל צבאם : תהלים לג, ו.
וברדת הטל : במדבר יא, ט.
שראשי נמלא טל : שה"ש ה, ב.
ויניחהו בג"ע לעברה : בראשית ב, טו.

את קרבני לחמי : במדבר כה, ב.
לבבתי אחותי : שה"ש ד, ט.

עמוד תלג

את לא תדעי לך : שם א, ח.
ומלאה הארץ דיעה את ה' : ישע"י יא, ט.
והאדם ידע את חוה : בראשית ה, א.
נדע בשערים בעלה : משלי לא, כג.

עמוד תלד

צאי לך בעקבי הצאן : שה"ש א, ת.
פני אר"י דאכיל קרבנין : זח"א ו, ב. זח"ב
רעח, א. זח"ג יז, א.

למסינ באחד : ראה ב"ח טור או"ח סי' סא.
כשט שאין בלבך אלא אחד : פסחים נו, א.
כי חסד חפצתי ולא זבח : הושע ו, ו.
גומל נפשו איש חסד : משלי יא, יז.

כשמן הטוב : תהלים קלג, ב.
כי מלכא אמר גדיא יאי : פסחים נו, א.
ורחל היתה יפ"ת ויפ"מ : בראשית כט, יט.
הסתר אסתיר פני ביוט ההוא : דברים לא, יח.